Gemeente Amsterdam

Begroting 2026

Dit is een publicatie van de Gemeente Amsterdam
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
www.amsterdam.nl

Vormgeving: TODAY, Utrecht
Fotografie: Fotobank Gemeente Amsterdam

Datum: 18 september 2025

Inkomsten
Waar komt het vandaan?

€ 3.659,1 miljoen
Inkomsten binnen de gemeente

+

€ 4.099,3 miljoen
Inkomsten uit het Rijk

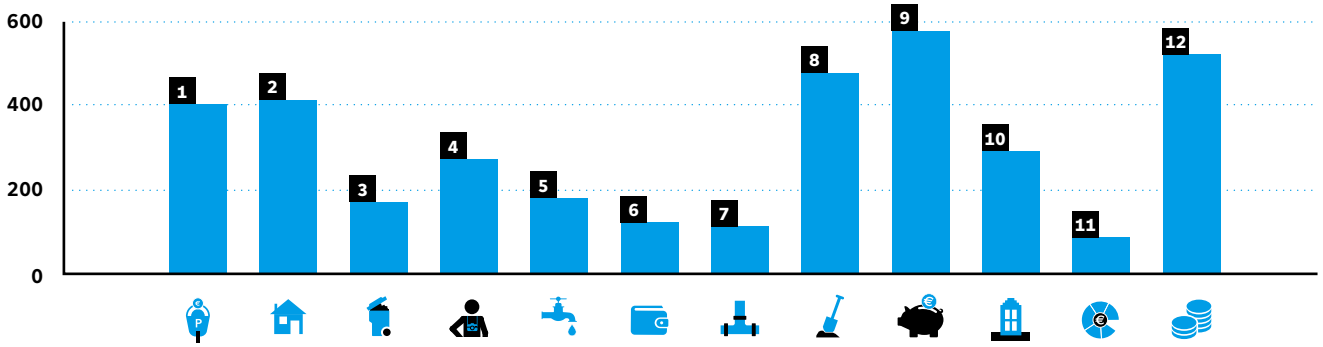

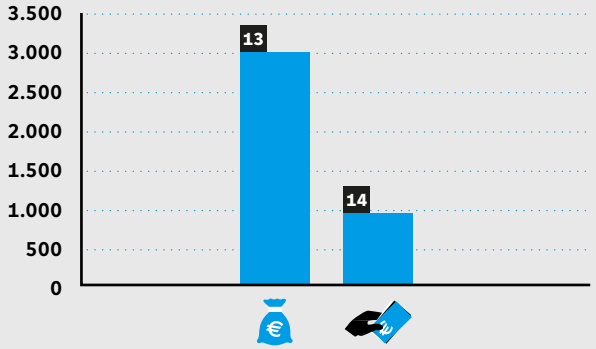

Lokale Heffingen € 1.683,0 miljoen

1	Parkeergelden	€ 400,1 miljoen
2	OZB	€ 414,9 miljoen
3	Afvalstoffenheffing	€ 170,6 miljoen
4	Toeristenbelasting	€ 275,5 miljoen
5	Drinkwater	€ 182,5 miljoen
6	Leges	€ 124,1 miljoen
7	Rioolheffing	€ 115,2 miljoen

Andere inkomstenbronnen € 1.976,1 miljoen

8	Grondopbrengsten en winstnemingen	€ 481,2 miljoen
9	Onttrekkingen aan reserves	€ 581,8 miljoen
10	Erfpacht	€ 294,1 miljoen
11	Dividend	€ 88,0 miljoen
12	Overig	€ 531,2 miljoen

13	Gemeentefonds	€ 3.174,8 miljoen
14	Specifieke uitkeringen	€ 924,5 miljoen

Inkomsten TOTAAL

€ 7.758,5 miljoen

Uitgaven
Waar gaat het naartoe?

€ 7.758,5 miljoen

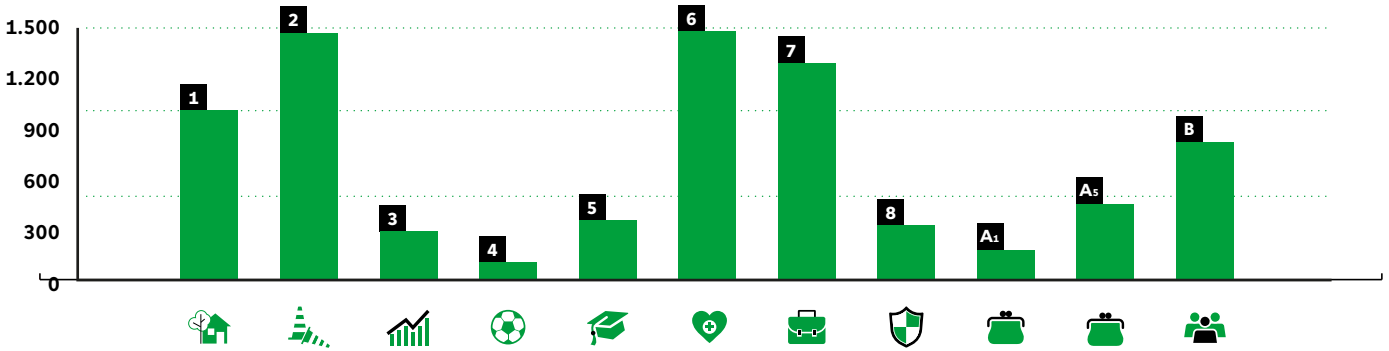

De gemeente Amsterdam heeft de grootste gemeentebegroting van Nederland. Dit overzicht geeft een beeld van de inkomsten en uitgaven van de gemeente Amsterdam. Zo is inzichtelijk waar onze inkomsten vandaan komen en waar we deze weer aan uitgeven. Hiervoor wordt het geld verdeeld over acht beleidsprogramma's. Deze programma's lichten we verder toe in hoofdstuk 2.

1	Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**€ 1.005,3 miljoen**
2	Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer	**€ 1.470,3 miljoen**
3	Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	**€ 287,4 miljoen**
4	Sport en Bewegen	**€ 103,7 miljoen**
5	Onderwijs	**€ 351,0 miljoen**
6	Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	**€ 1.478,6 miljoen**
7	Sociale Zaken en Armoedebestrijding	**€ 1.292,8 miljoen**
8	Veiligheid	**€ 323,5 miljoen**
A1	A.1-A.4 onder andere Gemeentefonds, Belastingen	**€ 176,7 miljoen**
A5	A.5 Toevoegingen aan Reserves	**€ 451,0 miljoen**
B	B. Bestuur en Organisatie	**€ 818,1 miljoen**

Uitgaven TOTAAL

€ 7.758,5 miljoen

Financiële positie

Weerbaar

Onze weerbaarheid is voldoende. Hierdoor kunnen we tegen een stootje als het een tijdje wat minder gaat.

Deze financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële positie en – ontwikkelingen. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in categorieën. Deze sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaal-waarden. Categorie groen is het minst risicovol, categorie rood het meest. We vertalen dit naar hoe weerbaar en wendbaar we zijn. We lichten dit verder toe in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wendbaar

Onze wendbaarheid is voldoende. Dit betekent dat we ons relatief snel kunnen aanpassen aan veranderde omstandigheden.

Algemene reserve

Dit is het vrij besteedbare eigen vermogen en is een buffer voor het kunnen opvangen van (niet-structurele) financiële tegenvallers.

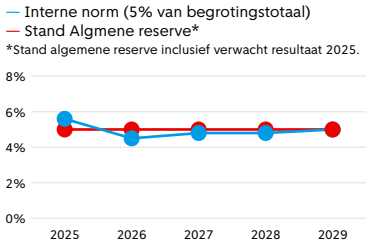

Netto schuldquote standaardschuld

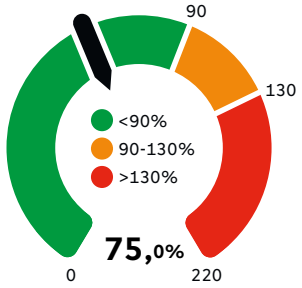

Dit toont de verhouding tussen de schuld en de inkomsten.

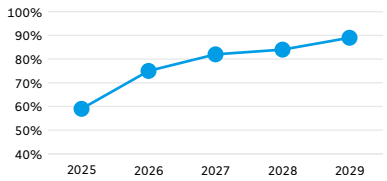

Solvabiliteit

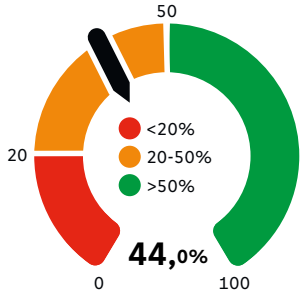

Dit toont hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen.

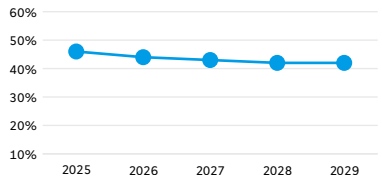

Grondexploitatie

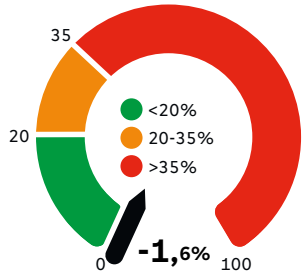

Dit toont hoe groot onze grondpositie (de waarde van de grond) is vergeleken met onze totale baten.

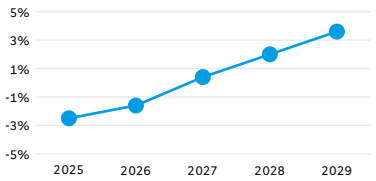

Structurele exploitatieruimte

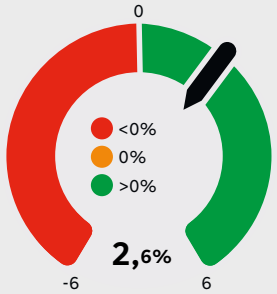

Dit toont hoeveel structurele ruimte we hebben om onze lasten te dragen.

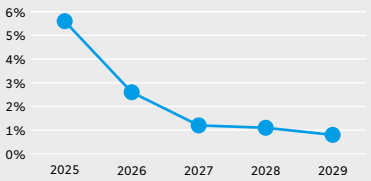

Belastingcapaciteit

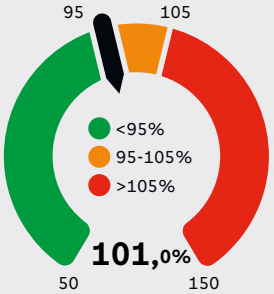

Dit toont hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt vergeleken het landelijke gemiddelde.

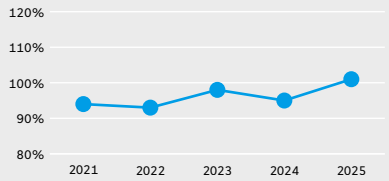

We kijken alleen terug, omdat het landelijk gemiddelde voor de toekomst nog niet bekend is.

Inhoudsopgave

Leeswijzer 7

1 Hoofdlijnen 9

2 Programma's 27

2.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid 30
2.2 Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoer 75
2.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed 138
2.4 Sport en Bewegen 165
2.5 Onderwijs 178
2.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit 194
2.7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding 233
2.8 Veiligheid 261
2.A Algemene Dekkingsmiddelen 278
2.B Bestuur en Organisatie 298

3 Verplichte paragrafen 328

3.1 Lokale heffingen 333
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 340
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 347
3.4 Financiering 365
3.5 Bedrijfsvoering 374
3.6 Verbonden partijen 381
3.7 Grondbeleid 390

4 Overige paragrafen 395

4.1 Investeringsparagraaf 397
4.2 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) 413
4.3 Duurzaamheid 415
4.4 Ongelijk investeren voor gelijke kansen 421
4.5 Integrale aanpakken 428

5 Balans 440

6 Afkortingen en begrippenlijst 443

7 Bijlagen 452

7.1 Overzicht van baten en lasten 454
7.2 Baten en lasten per programmaonderdeel 456
7.3 Taakveldenraming 467
7.4 Reserves 470
7.5 Voorzieningen 480
7.6 Subsidieoverzicht 486
7.7 Overzicht incidentele baten en lasten 492
7.8 Brugstaat 498
7.9 Doelenraming 503
7.10 Budgetten behorende bij taken dagelijksbestuur stadsdelen 522
7.11 Projectenportfolio 528

Leeswijzer

Dit is de begroting van de gemeente Amsterdam. Voor een groot deel kent deze begroting dezelfde opzet als die van vorig jaar. In deze leeswijzer lichten we kort alle onderdelen van de begroting toe.

De Begroting 2026 bestaat uit de volgende onderdelen:

Hoofdstuk 1
Hoofdlijnen
In de hoofdlijnen geven we een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen en beleidsmatige keuzes voor 2026 en de daaropvolgende jaren. We geven een beeld van de financiële ontwikkelingen en de keuzes die we gemaakt hebben om tot een meerjarig sluitende begroting te komen.

Hoofdstuk 2
Programma's
De Begroting 2026 is opgebouwd uit 8 beleidsprogramma's (onderverdeeld in programmaonderdelen), het overzicht A (Algemene dekkingsmiddelen) en het overzicht B (Bestuur en organisatie).
Alle programma's beginnen met een korte toelichting op de investeringen en twee thema's (digitale stad/informatie en democratisering).
Vervolgens wordt per programmaonderdeel beschreven welke doelen we hebben voor 2026, welke activiteiten we uitvoeren om deze doelen te bereiken en welke verbonden partijen we daarvoor inschakelen.
Verder geven we inzicht in de financiën van het programma. We gaan kort in op de baten en lasten, en de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves. Daarna lichten we in een apart hoofdstuk de wijzigingen in de financiën van het programma toe. Tot slot besteden we aandacht aan de risico's, beheersmaatregelen en de geldende beleidskaders.

Hoofdstuk 3 en 4
Verplichte en overige paragrafen
De begroting bevat naast programma's ook een toelichting op programma overstijgende onderwerpen, zoals investeringen die de gemeente van plan is te doen. Deze programma overstijgende onderwerpen worden beschreven in de paragrafen. Een deel van deze paragrafen is verplicht vanuit het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV) (art. 9 lid 2). Iedere paragraaf begint met een korte uiteenzetting van wat in die paragraaf wordt toegelicht.

De verplichte paragrafen zijn:
- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Daarnaast kent deze begroting een aantal niet-verplichte paragrafen:
- Investeringsparagraaf
- Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)
- Duurzaamheid
- Ongelijk investeren voor gelijke kansen
- Integrale aanpakken

Hoofdstuk 5
In dit hoofdstuk staat een compacte balans opgenomen. In voorgaande begrotingen was deze opgenomen in de paragraaf Financiering. Met deze aanpassing is de indeling van de begroting en jaarstukken gelijkgetrokken.
De balans geeft inzicht in de ontwikkelingen van bezit en financiering voor de komende 4 jaar. De belangrijkste ontwikkelingen in de balansposten gedurende 2026 worden toegelicht. De geconsolideerde balans en de bijbehorende toelichting zijn opgesteld volgens de verslaggevingsrichtlijnen uit het BBV.

Hoofdstuk 6

In hoofdstuk 6 zijn de afkortingen en veelvoorkomende begrippen uit de begroting opgesomd en toegelicht.

Hoofdstuk 7

In de bijlagen zijn de financiële overzichten op gedetailleerder niveau opgenomen. Bijlage 7.1 bevat een overzicht van de baten en lasten per programma. Bijlage 7.2 bevat een overzicht van de baten en lasten per programmaonderdeel. Bijlage 7.3 bevat de taakveldenraming (de verdeling van de baten en lasten over de taakvelden zoals voorgeschreven in het BBV). In de bijlagen 7.4 en 7.5 geven we een overzicht van de reserves en voorzieningen. Bijlage 7.6 geeft het subsidieoverzicht weer. In bijlage 7.7 wordt een overzicht van de incidentele baten en lasten gegeven. Bijlage 7.8 bevat de brugstaat. In bijlage 7.9 geven we de doelenrealisatie weer met het saldo baten en lasten per programmadoel. Bijlage 7.10 bevat de budgetten per stadsdeel. Tot slot geeft bijlage 7.11 het projectenportfolio met het overzicht van de investeringsprojecten.

1

Hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Op 27 oktober 2025 bestaat Amsterdam 750 jaar. Samen maken we de stad. Dit is de laatste begroting van dit college. In de begroting geven we aan hoe we het komende jaar verder vormgeven aan de stad en welke middelen we daaraan uitgeven. De inzet blijft gericht op de drie pijlers van ons Amsterdams Akkoord 2022-2026.

De afgelopen vier jaar hebben we ingezet op een solidaire stad, met plek én kansen voor iedereen en vooral voor degenen die dat het hardste nodig hebben. Voor onze kinderen bijvoorbeeld. Met de extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg kunnen we een aantal knelpunten oplossen. Het geld zetten we in om jongeren en gezinnen te helpen op en met school, in de buurt en op het gebied van bestaanszekerheid en gezondheid. Gerichte en passende hulp zodat er op termijn minder jeugdhulp nodig is. We investeren in 2026 en 2027 extra, omdat we vooralsnog geen middelen van het Rijk hebben gekregen voor de periode vanaf 2028. Structurele middelen vanuit het Rijk zijn noodzakelijk om de transformatie van de jeugdzorg tot een succes te maken.

Met de integrale aanpakken werken we aan verbetering van de kwaliteit van het bestaan van de inwoners in stadsdelen Zuidoost, Nieuw-West en Noord. Het doel is om het perspectief van bewoners, en vooral jongeren, structureel te verbeteren. We hebben ons voor 25 jaar lang gecommitteerd. Het college zorgt verder dat de komende jaren extra kan worden geïnvesteerd in de Oostbrug, zodat er ruimte is om jaarlijkse prijsindexeringen op te vangen.

De afgelopen periode vonden er op verschillende plekken in onze regio (Amsterdam-Amstelland) ernstige geweldsdelicten tegen vrouwen plaats. Het zijn misdrijven die diep schokken en leiden tot grote en terechte maatschappelijke verontwaardiging, woede en verdriet. Het is onacceptabel dat vrouwen zich onveilig voelen en dat geweld tegen vrouwen nog zo vaak voorkomt. We stellen daarom extra geld beschikbaar om nieuwe preventiemaatregelen te nemen, de openbare ruimte veiliger te maken en om de openingstijden van het inloophuis van het Centrum Seksueel Geweld te verruimen. Ook breiden we de Rosa-aanpak en het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld uit.

De gemeente bouwt zelf geen woningen maar we blijven er alles aan doen om woningbouwprojecten te laten starten en uitvoeren in 2026. We willen dat Amsterdam een stad is met voldoende betaalbare en goede woningen voor iedereen.
De woningbouwopgave is complex en vereist voortdurende inspanning en samenwerking. De netcongestie maakt de uitdaging alleen maar groter. Netcongestie zorgt niet alleen voor vertraging in woningbouwprojecten maar ook de economische ontwikkeling ende verduurzaming van de stad lijdt eronder. Het college spant zich maximaal in om de nadelige effecten hiervan te beperken.

We doen wat nodig is voor de stad, en zorgen daarbij voor een solide en toekomstbestendige begroting. Sinds de start van deze collegeperiode hebben we stapsgewijs toegewerkt naar meer inzicht in de begroting. De begroting is digitaal gemaakt. Uitgaven zijn vergeleken met die van andere grote gemeenten. En op basis daarvan zijn in de vorige begroting keuzes gemaakt. We laten de financiën op een goede manier achter voor een nieuw college. Ondanks teruglopende rijksmiddelen verhogen we de belastingen niet en is onze financiële positie gezond. De algemene reserve is voldoende om tegenvallers op te kunnen vangen en schuld ontwikkelt zich op een verantwoorde manier. Ook met het oog op een goede start van een nieuw college trekken we geld uit om te zorgen dat een aantal tijdelijke programma's, door kunnen blijven lopen in 2026 en de jaren daarna. Dan gaat het onder andere om de aanpak daklоosheid, ongedocumenteerden en programma's op het gebied van armoede.

We verlagen de kosten van de ambtelijke organisatie. Afgelopen zomer is gestart met een opdracht om de gemeentelijke organisatie te veranderen. Doel van deze opdracht is een gemeente die eenvoudiger en slagvaardiger werkt en meer gericht is op uitvoering. Een eenvoudiger organisatie, met meer aandacht voor uitvoering, zorgt ook dat de omvang en kosten van de ambtelijke organisatie omlaag kunnen.

1.2 Financieel beeld en bestuurlijke keuzes

In deze paragraaf geven we een toelichting op de belangrijkste financiële ontwikkelingen en bestuurlijke keuze voor het budgettaire kader voor 2025 tot en met 2029. In dit hoofdstuk gaan we in op de volgende onderwerpen:

- Het financiële beeld van de begroting en de belangrijkste bestuurlijke keuzes die we daarbij maken voor de jaren 2025 tot en met 2029. Omdat we richting het einde van deze bestuursperiode komen, geven we ook een korte beschouwing over deze periode.
- De gemeentelijke balans, oftewel de gemeentelijke bezittingen en de financiering daarvan.
- De ontwikkeling van het risicobeeld.

Bestuurlijke keuzes

Het is gelukt om een solide en sluitende begroting op te stellen. En dat is belangrijk want dit is de laatste beleidsbegroting van dit college. We willen de financiën op orde hebben, in het belang van de stad en om een volgend college een goede start te kunnen geven.

We hebben als college te maken gehad met jaren van tekorten in de begroting door de teruglopende middelen in het gemeentefonds, het zogenoemde ravijn. Dat leverde ons een gat in de begroting op van maar liefst € 140 miljoen. € 50 miljoen konden we bij de Begroting 2023 al zelf oplossen. De resterende € 90 miljoen hebben we in stappen kunnen terugbrengen naar een begroting zonder tekort. Vorig jaar al en dit jaar opnieuw.

Ook in ons laatste jaar blijven we de financiën goed in de gaten houden. Als we kijken naar de metertjes in het dashboard over de financiële positie kunnen we tevreden zijn over de huidige stand. We zijn voldoende wendbaar en weerbaar.

Huidige financiële positie uitgedrukt in financiële kengetallen

Financiële kengetallen geven samen een beeld van onze financiële positie. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Vooral in onderlinge samenhang zijn ze informatief. In het dashboard van onze huidige financiële positie vertalen we de kengetallen in gezamenlijkheid naar hoe weerbaar en wendbaar we zijn. De signaalwaarden sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaalwaarden.

Weerbaar

Momenteel is onze weerbaarheid voldoende. We kunnen tegen een stootje als het een tijdje wat minder zou gaan. Dit blijkt uit onze solvabiliteit, netto schuldquote en weerstandsvermogen. De solvabiliteit vertelt hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen. Met een verwachte solvabiliteit van 44 procent in 2026 blijven we volgens onze toezichthouder voldoen aan de signaalwaarde ‘redelijk’. In de komende jaren neemt de solvabiliteit af naar 42 procent in 2029.

De netto schuldquote toont de verhouding tussen de schuld en de inkomsten. Met een verwachte netto schuldquote zonder erfpacht (standaardschuld) van 75 procent in 2026 voldoen we ruim aan de 110 procent waar we ons voor de lange termijn op richten.

In de komende jaren loopt deze op naar 89 procent in 2029. De Algemene reserve fluctueert over de jaren heen. De omvang van de reserve voldoet aan onze norm van 5 procent en daarmee toereikend om tegenvallers op te vangen.

Wendbaar

Onze wendbaarheid is voldoende in deze begrotingsperiode. Dit betekent dat we een solide begroting hebben en ons in de toekomst relatief snel kunnen aanpassen aan veranderde omstandigheden. Dit blijkt uit onze structurele exploitatieruimte van 2,64 procent in 2026. De structurele exploitatieruimte vertelt hoeveel structurele ruimte we hebben om onze lasten te dragen. De belastingcapaciteit vertelt hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. En geeft daarmee aan in welke de mate er kan worden bijgestuurd bij tegenvallers. De belastingcapaciteit in 2025 is gestegen naar 101 procent en komt daarmee uit op het landelijk gemiddelde. We lichten dit verder toe in paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

We hebben in deze collegeperiode keuzes moeten maken om te besparen op de uitgaven en de eigen inkomsten te verhogen om de inkomsten en uitgaven met elkaar in balans te brengen. Dat raakt bewoners, bezoekers en ondernemers in onze stad. Elk voorjaar maken we die integrale afweging. Wat krijgt meer prioriteit en wat minder. In de begroting leggen we de uitkomst van die keuzes aan u voor. De bestuurlijke keuzes gaan over het beleid voor de Amsterdammer én over de veranderingen die we doorvoeren in de systematiek van de begroting zelf. Die laatste zijn technischer en spelen een kleinere rol in het debat, maar zijn evengoed belangrijk voor de stabiliteit in onze begroting en het voorkomen van tekorten.

Zo hebben we in deze collegeperiode de systematiek verbeterd om de budgetten mee te laten bewegen met loon- en prijsstijgingen en met een groeiende stad. Hiervoor ontvangen we compensatie vanuit het rijk, en indexeren we onze eigen inkomsten (de lokale heffingen) op een vergelijkbare wijze en zoveel mogelijk met hetzelfde percentage. Wat we beschikbaar hebben voor loon- en prijsstijgingen en voor een groeiende stad verdelen we op een eenduidige manier over de verschillende budgetten. Dat is nodig om de bestedingskracht van de begroting op peil te houden.

Ook voor de investeringen hebben we in deze collegeperiode de systematiek verder uitgewerkt en vastgelegd in een regeling. De centrale begrippen zijn betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en financierbaarheid. Binnen die driehoek bepalen we de investerings-

ruimte waarbinnen de investeringen gedaan kunnen worden. De investeringen presenteren we in samenhang in een integraal portfolio bij de begroting. Een belangrijk kader omdat de stad groeit en er dus veel geld nodig is om te investeren. Tegelijkertijd is er ook veel geld nodig om de bestaande stad op orde te houden en achterstallig onderhoud weg te werken. We lenen daarvoor en moeten oppassen dat de schuld financierbaar blijft en we de rentelasten kunnen blijven dragen. Hoe we sturen op de schuldontwikkeling hebben we ook vastgelegd. Het doel is om de schuldontwikkeling op de langere termijn naar een stabiel niveau te brengen.

Ook hebben we het beleid voor de reserves aangepast. In de beleidsnota reserves en voorzieningen 2025 is het uitgangspunt 'nee, tenzij'. Zo kan het aantal reserves overzichtelijk blijven. De financieringsreserves zijn opgeheven en de overgebleven middelen overgebracht naar de reserve vermogensopbouw. Met deze reserve financieren we een deel van ons bezit met eigen middelen. Dat helpt om de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen (schuld) gezond en de schuld houdbaar te houden.

Met een zorgvuldig begrotingsbeleid blijven we ons inzetten om onze financiële stabiliteit te behouden en de volgende bestuursperiode onder een goed gesternte te laten beginnen.

Tabel 2.1. Financieel beeld van de begroting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025***	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1. BEGINSALDO					
Startstand	0	0	0	0	0
Extrapolatie					25,7
2. ONTWIKKELINGEN IN HET ALGEMENE BEELD					
Gemeentefonds					
Compensatie prijs en volumestijgingen	1,6	-12,4	5,3	20,6	36,1
Bijstelling gemeentefonds	-13,0	-32,6	-64,8	-76,5	-87,7
Extra compensatie jeugdzorg	58,4	64,2	62,2	2,4	2,9
Belastingen	23,1	20,0	20,0	18,7	17,4
Rente	2,1	6,1	2,7	0,3	-26,2
Dividenden	6,6	22,1	29,4	15,3	13,2
Vrijval reserves en voorzieningen	-8,5	0,2			
Overig	0,0	41,3	31,0	11,0	11,0
Totaal ontwikkelingen algemeen beeld	**70,2**	**109,0**	**85,7**	**-8,2**	**-33,2**
3. ONTWIKKELINGEN IN DE BELEIDSPROGRAMMA'S					
Totaal beleidsprogramma's	**-49**	**-120**	**-93**	**-13**	**2**
4. INVESTERINGEN					
Actualisatie exploitatielasten investeringen	-5,3	-3,9	-7,8	28,9	4,9
Sprong over het IJ					-4
Totaal investeringen	**-5,3**	**-3,9**	**-7,8**	**28,9**	**0,9**
5. KASSCHUIVEN					
Totaal kasschuiven	**39**	**-30**	**-28**	**18**	**25**
6. ALGEMENE RESERVE (+ is onttrekking; -/- is toevoeging)					
Mutaties Algemene reserve		45	43	-26	-20
EINDSALDO	**56**	**0**	**0**	**0**	**0**

* wijzigingen ten opzichte van Voorjaarsnota 2025

1. Beginsaldo

Startstand

Met de Begroting 2025 presenteerden we een structureel sluitende begroting. Daarmee is het startsaldo van de Begroting 2026 op nul; de inkomsten en uitgaven zijn gelijk.

Extrapolatie

In de begroting geven we een doorkijk voor het jaar 2026 en de drie volgende jaren en actualiseren we het lopende jaar 2025. Ten opzichte van de Begroting 2025 voegen we het jaar 2029 toe. Daarbij bekijken we alle begrote inkomsten en uitgaven en toetsen of deze bij ongewijzigd beleid vanuit 2028 moeten worden voortgezet en begroot in 2029. Per saldo levert die extrapolatie een voordeel op van € 25,7 structureel.

2. Ontwikkelingen in het algemene beeld

De actualisatie van het algemene beeld laat een tekort zien. De inkomsten van het rijk uit het gemeentefonds nemen verder af ten opzichte van de Begroting 2025. Ook zien we onze rentelasten toenemen, wat samenhangt met onze investeringen. Door mee-

vallende compensatie voor onze lonen, prijzen en groei kunnen we een deel van het tekort dat is ontstaan verminderen. Daarnaast nemen de overige inkomsten uit belastingen en dividend toe. Per saldo bedraagt het tekort ruim € 33 miljoen structureel.

Gemeentefonds
Een groot deel van de inkomsten van Amsterdam komt vanuit het rijk via een uitkering uit het gemeentefonds. De omvang van dit fonds fluctueert jaarlijks door besluiten van het kabinet over bijvoorbeeld nieuwe gemeentelijke taken en door een jaarlijkse compensatie voor stijgende lonen, prijzen en groei. Het fonds wordt verdeeld over de gemeenten op basis van maatstaven, dit zijn kenmerken van de gemeente zoals het aantal inwoners, woningen en bijstandsgerechtigden. Driemaal per jaar (mei, september en december) stelt het rijk de omvang en de verdeling van het fonds bij en publiceert dit in de zogenaamde circulaires.

Compensatie loon-, prijs- en volumeontwikkelingen
De ontvangen compensatie voor lonen, prijzen en groei van de stad reserveren we voor onze eigen begroting. Ook indexeren we onze eigen inkomsten. Met deze middelen laten we onze begroting meebewegen met de ontwikkeling van lonen en prijzen, en met de groei van de stad. In 2026 wordt de begroting met 5 procent gecompenseerd voor de stijgende lonen en prijzen. Voor de volumeontwikkelingen ontvangen we meer middelen dan vooraf ingeschat en hebben verdeeld voor de groei van de stad. Gezien de druk op het financieel beeld laten we dit surplus vrijvallen in het algemene beeld met € 5 miljoen in 2027 oplopend naar structureel € 36 miljoen.

Actualisatie gemeentefonds (accres en overige ontwikkelingen)
Onze inkomsten uit het gemeentefonds dalen structureel met bijna € 90 miljoen door de actualisatie van het gemeentefonds. Dit is voor een groot deel, € 43 miljoen, toe te rekenen aan een daling van het aantal huishoudens met een laag inkomen. Dit hebben we in de Voorjaarsnota 2025 al aangekondigd. In de meicirculaire zien we dat op een paar belangrijke maatstaven de daadwerkelijke ontwikkeling verder afwijkt van de eerdere raming van het rijk, zoals het aantal inwoners en bijstandsgerechtigden. Ook hebben we te maken met een grotere korting in het gemeentefonds voor onze eigen verdiencapaciteit die is gebaseerd op de WOZ-waarden.

Extra middelen jeugdzorg
Na een lange periode van gesprekken over een toereikende financiering voor de jeugdzorg in Nederland heeft het kabinet in haar voorjaarsnota € 3 miljard extra beschikbaar gesteld voor gemeenten om de hogere kosten van de jeugdzorg te compenseren. Amsterdam krijgt ongeveer € 150 miljoen voor de jaren 2025 tot en met 2027, naast de eerder door het rijk toegezegde middelen. Voor de jaren daarna is het nog onzeker of er blijvend extra middelen beschikbaar komen voor de jeugdzorg. Dit is afhankelijk van een vervolgonderzoek door de commissie Van Ark (verwacht in 2027) en op welke wijze het rijk deze adviezen overneemt. We gaan ervan uit dat er aanvullende middelen van het rijk komen om passende jeugdzorg te kunnen blijven bieden. In de begroting sorteren we hier dan ook op voor en nemen een ramingsrisico op voor nog te ontvangen middelen van het rijk van € 33 miljoen. Ook verwachten we dat het rijk de toezegging nakomt om gemeenten te compenseren voor de tekorten bij de jeugdzorg voor de jaren 2023 en 2024 en verwachten daarvoor bij de septembercirculaire € 38 miljoen.

Belastingen
De begroting passen we aan met de autonome effecten. Dat zijn wijzigingen in de ramingen door veranderde omstandigheden. Ze zijn dus niet het gevolg van nieuwe beleidsmatige keuzes. De OZB-inkomsten uit zakelijk vastgoed stijgen met structureel € 10 miljoen, door hogere taxatiewaardes en een nauwkeurigere analyse van het gebruik van zakelijk vastgoed. Voor 2025 verwachten we daarnaast hogere inkomsten uit toeristenbelasten op basis van een bijstelling van de verwachte overnachtingsaantallen. Deze nemen we niet structureel op, omdat we verwachten dat de aangekondigde btw-verhoging voor logies van 9 procent naar 21 procent van invloed kan zijn op de vraag naar overnachtingen en op de kamerprijzen.

Dividend
Bij het opstellen van de begroting maken we een actualisatie van de verwachte inkomsten uit dividend. In deze begroting begroten we voor het eerst dividend van het Life Sciences Fund Amsterdam. We verwachten in 2025 € 2,7 miljoen en vanaf 2026 € 1,8 miljoen dividend. Voor 2025 zien we dat de dividendinkomsten van Alliander en het havenbedrijf voor 2025 hoger zijn dan ingeschat bij de Voorjaarsnota 2025. We stellen daarom onze verwachting en begroting voor deze instellingen naar boven bij. Voor Schiphol heeft de Autoriteit Consument & Markt de nieuwe tarieven van Schiphol goedgekeurd voor 2025 tot en met 2027. De effecten hiervan zijn verwerkt in de raming. Hierdoor valt het dividend van deelnemingen in 2026 en 2027 hoger

uit dan eerder begroot (€ 22 miljoen en € 29 miljoen). Het structurele effect bedraagt € 13 miljoen.

Rente
Het renteresultaat wordt beïnvloed door twee factoren: de verwachte hoogte van onze schuld, en de verwachte rente die we moeten betalen over nog aan te trekken schuld. De marktrente beweegt momenteel tussen de bandbreedte van 3,0 procent tot 3,5 procent. Wij laten daarom de rente voor nieuwe langlopende schuld onveranderd op 3,25 procent. We verwachten dat de schuld door onze vervangingsinvesteringen en investeringen in de groei van de stad toeneemt. Daardoor neemt ook de leningenportefeuille en te betalen rente toe naar € 242 miljoen in 2029.

Overige ontwikkelingen
Vrijval van en toevoegingen aan reserves en voorzieningen
In deze begroting vullen we de voorziening verlofsparen aan met € 8,7 miljoen. Hiermee is de voorziening toereikend om de kosten van het opnemen van het spaarverlof te dekken. Als gevolg van de opheffing van de reserve ROMInWest valt de nog beschikbare reservering van de kapitaallasten vrij ten gunste van de algemene middelen voor een bedrag van € 0,2 miljoen in 2025 en € 0,2 miljoen in 2026.

Vrijvallende middelen
Vanuit de actualisatie van de frictiekosten laten we in 2026 en 2027 een bedrag van € 20 miljoen vrijvallen. Ook bij stelposten laten we er een aantal vrijvallen, omdat we verwachten dat hier geen uitgaven meer tegenover staan. Dit gaat om een incidenteel bedrag van € 21 miljoen in 2026 en structureel € 10 miljoen.

3. Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's
De ontwikkelingen in de beleidsprogramma's worden toegelicht in paragraaf 1.4.

4. Investeringen
In de begroting actualiseren we de exploitatielasten die samenhangen met onze investeringen. De exploitatielasten bestaan uit kosten die we maken voor rente, afschrijving, beheer en onderhoud van investeringen. Deze lasten zijn bijgesteld, in lijn met het uitvoeringstempo van onze investeringen.

Sprong over 't IJ
De huidige systematiek voor indexatie houdt geen rekening houdt met prijsstijgingen. We willen dat de eerder vrijgemaakte investeringsruimte voor de brug over het IJ toereikend is om deze te realiseren. Daarom verhogen we de investeringsruimte en de bijbehorende kapitaallasten.

Renovatie Amsterdam Museum
Het investeringsbudget voor de renovatie van het Amsterdam Museum is verhoogd met € 28,5 miljoen. Hiervoor is € 15 miljoen afkomstig uit de algemene middelen en het resterende deel ad € 13,5 miljoen is toegekend vanuit bestaande investeringsruimte Maatschappelijke Voorzieningen, indexering en verduurzaming. Hiermee komt er een taakstellend budget beschikbaar voor de totale renovatie van het Amsterdam museum. De hogere benodigde investeringsruimte wordt veroorzaakt door de vertraging in het project door de beroepen en bezwarenprocedure tot aan de Raad van State, de marktomstandigheden en de complexiteit van het project en haar omgeving.

5. Kasschuiven
We verwerken het incidentele effect van de voorgestelde kasschuiven. Een kasschuif is een (beleidsarme) verschuiving van budgetten van het ene naar het andere jaar. In het voorjaar hebben we het effect van de in de voorjaarsnota voorgestelde kasschuiven voor 2025 reeds verwerkt. In deze begroting verwerken we dus de meerjarige effecten van de kasschuiven uit de voorjaarsnota, naast de kasschuiven uit de begroting zelf. In tabel 2.1 is de optelling van die twee zaken per jaar weergegeven.

Tabel 2.2. Kasschuiven (bedragen x € 1 miljoen)

Programma	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Programma 1	o.a. Omgevingswet, AAV, Zuidas, Omgevingsdienst Noordzeekanaal	1,8	-5,8	-1,0	4,0	3,5
Programma 2	o.a. Parkeerhandhaving, Programma Stadsverbetering, Achterstallig onderhoud	-15,9	-4,5	-8,0	5,0	11,5
Programma 3	o.a. Aanpak binnenstad, Nationaal Slavernijmuseum	-6,1	-7,5	0,7	0,8	0,0
Programma 4	o.a. Renovatie De Mirandabad	-0,4	0,9	0,1	0,1	0,0
Programma 5	o.a. MBO-agenda, BSO-plus	-1,3	-0,6	-0,8	0,0	0,0
Programma 6	o.a. Social Labs, Diversiteit, Daklоosheid	-13,5	-12,7	-11,4	0,3	0,0
Programma 7	o.a. MA&O Buurtbanen, BASIS, CLV, Panthar	-15,2	-7,5	-15,1	5,2	1,8
Programma 8	Meldpunt Zorg & Woonoverlast, Horecabeleid	-1,8	0,0	0,0	-2,0	-0,3
Programma A	Generatiepact, XAAS	4,5	2,0	2,5	0,4	-0,4
Programma B	o.a. Inclus, Verkiezingen, Taakstelling I-domein	8,8	5,8	4,8	4,4	9,4
Totaal		**-39,2**	**-29,7**	**-28,2**	**18,3**	**25,4**

6. Algemene reserve

De raad heeft de norm voor de algemene reserve vastgesteld op 5 procent van de begrote lasten, exclusief de mutaties in de reserves. Deze normhoogte is belangrijk om de financiële gevolgen van risico en van crises op te vangen. Dit zorgt voor veerkracht, flexibiliteit en voldoende tijd om te herstellen van of aan te passen aan een crisissituatie. De omvang van de reserve fluctueert jaarlijks met het saldo van de begroting. In de verschillende jaren is wel sprake van een incidenteel saldo. De mutaties voor de jaren 2026 tot en met 2029 worden toegevoegd (bij een positief saldo) of onttrokken (bij een negatief saldo) aan de reserve. Daardoor schommelt de hoogte van de algemene reserve over de jaren heen. De reserve komt in 2029 uit op de norm van 5 procent.

1.3 Ontwikkeling baten en lasten

Ontwikkeling baten

De baten kunnen globaal worden onderverdeeld in drie categorieën:

- Inkomsten van het Rijk
- Lokale heffingen
- Overige eigen middelen

De inkomsten van het Rijk bestaan uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds en specifieke uitkeringen.

De lokale heffingen bestaan uit heffingen voor enerzijds specifieke wettelijke taken zoals riool-, drinkwater- en afvalstoffenheffing en anderzijds uit gemeentelijke belastingen zoals onroerendezaakbelasting (OZB), toeristenbelasting en parkeerbelasting.

De overige eigen middelen zijn de inkomsten uit bezit zoals erfpacht, dividend en grondopbrengsten door verkopen. De categorie overig in figuur 1.4 bestaat uit huuropbrengsten, dividend en andere kleinere inkomstenbronnen. Meerjarig laten de baten het volgende beeld zien.

Figuur 2.1 Ontwikkeling baten meerjarig

(bedragen x € 1 miljoen)

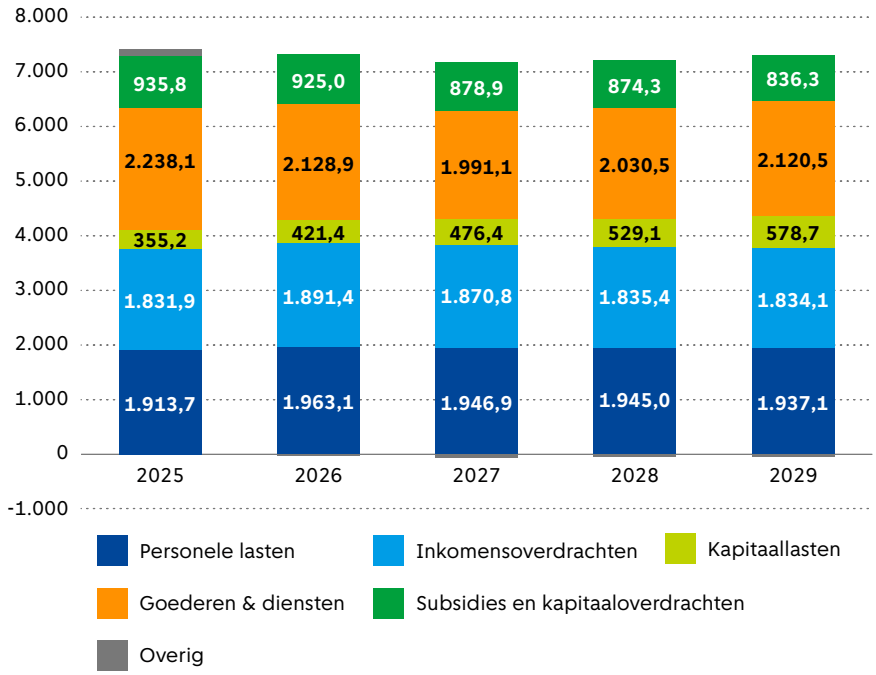

Ruim de helft van de baten bestaan uit rijksbijdragen: het gemeentefonds en specifieke uitkeringen. De andere categorieën zijn de eigen inkomsten van de gemeente.

Ontwikkeling lasten
De verdeling van de lasten (uitgaven) over de programma's in de begroting maakt duidelijk aan welke opgaven we het geld besteden. We onderscheiden zes categorieën:

- Personele lasten: salarislasten inclusief werkgeverslasten voor het gemeentelijk personeel en inhuur.
- Inkomensoverdrachten: lasten die de gemeente heeft aan uitkeringen, vergoedingen (met name aan instellingen voor WMO en jeugdzorg) en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.
- Kapitaallasten: rente- en afschrijvingslasten voor gemeentelijke bezittingen.
- Goederen & diensten: lasten voor aanschaf van goederen, zoals materiaal voor beheer en onderhoud.
- Subsidies en kapitaaloverdrachten: lasten voor subsidies en kapitaaloverdrachten aan andere instanties.
- Overig: lasten die niet in een andere categorie vallen, zoals toevoegingen aan voorzieningen en interne doorbelastingen van personeelskosten.

Figuur 2.2 Ontwikkeling lasten meerjarig per kostensoort
(bedragen x € 1 miljoen)

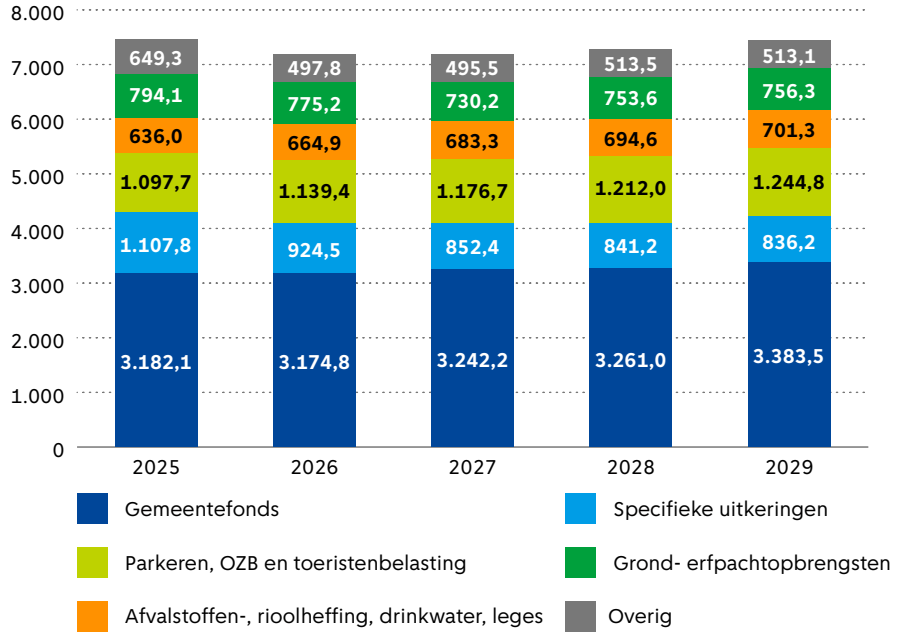

Bovenstaande figuur laat zien hóe we het geld in de begroting inzetten. De totale uitgaven (exclusief de toevoegingen aan reserves) bedragen in 2026 € 7,3 miljard. Amsterdam investeert met de beschikbare middelen de afgelopen en komende jaren fors. Dit resulteert in een toename van het aandeel kapitaallasten in de begroting.

1.4 Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's

Ondanks de budgettaire krapte investeren we in de meest urgente opgaven van de stad. Naast incidentele intensiveringen zetten we ook structureel middelen in om impulsen uit het coalitieakkoord voort te zetten. Deze structurele middelen zijn deels mogelijk door de bijstelling van de ramingen voor de bestaanszekerheid en Wmo. Daarnaast besparen we ook op de organisatie met € 15 miljoen.

De tabel hieronder geeft een overzicht van de ontwikkelingen in de programma's. Het gaat om wijzigingen waarover we een bestuurlijke keuze hebben gemaakt, die

een gevolg hebben voor het saldo van onze begroting. Onder de tabel lichten we per programma de belangrijkste bestuurlijke keuzes toe. In hoofdstuk 4 van deze begroting lichten we alle mutaties in de programma's toe. Dat zijn de bestuurlijke keuzes én de neutrale en technische mutaties.
Net als in tabel 2.1 tonen we de wijzigingen ten opzichte van de Begroting 2025 voor de jaren 2026-2029. De kolom 2025 bevat de mutaties sinds de Voorjaarsnota 2025.

Tabel 2.4. Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's (bedragen x € 1 miljoen)

Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's	2025*	2026	2027	2028	2029
1 – Bouwen, wonen en duurzaamheid	-0,4	-2,4	-4,7	-1,2	-1,2
2 – Openbare ruimte, groen, water, vervoer	0,0	-6,1	-1,5	-1,7	-1,5
3 – Economie, kunst, cultuur en erfgoed	-2,2	-2,9	-0,2	-0,1	0,0
4 – Sport en bewegen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5 – Onderwijs	0,0	-2,2	-2,0	0,0	0,0
6 – Gezondheid, zorg, jeugd, opvang en diversiteit	-20,5	-63,7	-67,1	-12,9	-2,7
7 – Sociale zaken en armoedebestrijding	0,0	-10,3	-11,5	0,0	0,0
8 – Veiligheid	-0,1	-10,3	-10,0	-3,0	-3,0
B – Bestuur en organisatie	-15,3	3,7	-9,4	-8,8	-5,1
Organisatietaakstelling			15,0	15,0	15,0
Toekomst Joods Amsterdam		-25,1			
Systematisch evalueren		-0,5			
Generatiepact		-1,5	-1,45		
Overheadtoerekening en marktconformiteitstoeslag	-10,1				
Totaal ontwikkelingen in de beleidsprogramma's	**-48,5**	**-120,5**	**-92,8**	**-12,6**	**1,6**

* Wijzigingen ten opzichte van Voorjaarsnota 2025

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

Frictieleegstand, schimmelaanpak en intermediaire verhuur
Voor 2026 en 2027 jaren compenseren we frictieleegstand bij woningcorporaties door actief bij te dragen aan de doorstroming van ouderen en zetten we extra in op de aanpak van schimmelproblematiek voor € 2,0 miljoen per jaar.

Voor kwetsbare groepen in corporatiewoningen verzorgen zorgpartijen, woningcorporaties en de gemeente gezamenlijk de verhuurconstructie. We zetten deze zogenaamde intermediaire verhuur in 2026 en 2027 voort met ieder jaar € 1,5 miljoen.

Pilot doorstroomcoaches wonen
We starten een pilot met doorstroomcoaches om op deze wijze het doorstromen naar beter passende huisvesting te stimuleren en ondersteunen voor een bedrag van € 0,3 miljoen.

Voorziening groot onderhoud
De voorziening voor groot onderhoud moet jaarlijks toereikend worden aangevuld, zodat er voldoende middelen beschikbaar zijn om het groot onderhoud gedurende de komende 25 jaar uit te voeren. Eind 2024 heeft een herberekening plaatsgevonden die leidt tot een stijging van de jaarlijkse dotatie van € 2,9 miljoen. Deze stijging kan slechts deels worden opgevangen door een indexatie van de huren.

Beleid als schaars goed
We gaan minder beleid maken, beleid uitstellen en afwijkingsmogelijkheden van beleid verminderen. Omdat beleid een schaars goed is en de middelen beperkt zijn, sturen we breder en kritischer op het starten van nieuw of te wijzigen beleid, met oog voor eventuele nevenschade. Door beleid uit te stellen, kunnen we kosten drukken en met minder ambtenaren werken, hoewel dit kan betekenen dat beleid minder actueel wordt of later juridisch geborgd kan worden.

Huisvesting statushouders
We stellen aanvullend € 1,4 miljoen beschikbaar voor het huisvesten van statushouders. De huidige begroting voorziet in het huisvesten van ongeveer 1.000 statushouders. De impact op de toekomstige kosten is onzeker. Om deze reden zijn er vooralsnog incidentele middelen vrijgemaakt. Daarmee hebben wij voldoende middelen voor de opvang van 1.200 statushouders.

Programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer

Capaciteitsuitbreiding parkeren
Door de gebiedsuitbreiding van betaald parkeren in Nieuw-West en Zuidoost is er structureel extra inzet nodig van € 1,5 miljoen vanaf 2025.

Daarnaast vraagt de afhandeling van parkeerboetes een meer menselijke maat. We zetten de pilot in 2026 voort om te bezien of het meer persoonlijk in behandeling nemen van vragen en klachten over parkeerboetes kan helpen bij het voorkomen van onterechte stapeling van boetes en alle gevolgen daarvan We stellen hiervoor € 0,7 miljoen voor 2026 beschikbaar.

Nieuw passagiersvaartbeleid
Dit jaar zijn we gestart met een onderzoek en projectorganisatie voor een onderbouwing van een nieuw beleid passagiersvaart. Dit onderzoek wordt in 2026 afgerond, we dekken de extra kosten van € 0,1 miljoen.

Motie 563: Heel jaar gratis OV voor kinderen
We maken in 2026 € 3,0 miljoen vrij om de motie gratis openbaar vervoer voor kinderen te kunnen uitvoeren zodat we in 2026 kinderen tot 12 jaar gratis openbaar vervoer kunnen aanbieden.

Aanpak Noord
We investeren extra in het inlopen van de achterstalligheid van onderhoud van de voetpaden in Noord. We stellen € 0,5 miljoen in 2026 beschikbaar voor een extra impuls.

Actualiseren bestedingsplannen Stadsverbetering en Stadsbehoud
Hierbij is de focus gelegd op het onderhouden van de bestaande stad door een verschuiving van de middelen voor stadsverbetering naar stadsbehoud.

Terugbrengen achterstallig onderhoud
In totaal is incidenteel € 45 miljoen beschikbaar gesteld om achterstallig onderhoud in te lopen. Dit wordt voornamelijk besteed aan het verder wegwerken van achterstallig onderhoud op de voetpaden, achterstalligheid op dagelijks onderhoud civiele constructies, extra schoonmaken van speeltuinen en inlopen achterstalligheid op de baggerwerkzaamheden.

Programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

Bijdrage Nieuw Amsterdams Verbond
Het Nieuw Amsterdams Verbond is een onafhankelijke vereniging die mensen en organisaties bij elkaar brengt. Ondernemers, maatschappelijke initiatieven, fondsen, betrokken Amsterdammers en de gemeente versterken elkaar via het Verbond, om samen te bouwen aan een leefbaarder Amsterdam voor iedereen. Voor de komende 4 jaar draagt de gemeente Amsterdam in totaal € 0,5 miljoen bij aan de oprichting en ter ondersteuning van het verbond.

Compensatie bezuinigingen Rijk op Kunst en Cultuur
Wij compenseren het wegvallen van rijksmiddelen in 2025-2026 voor Amsterdamse culturele instellingen. Onevenredig veel Amsterdamse instellingen zijn vanaf 2025 hun landelijke subsidie van de rijkscultuurfondsen misgelopen. Hiervoor maken we incidenteel € 1,5 miljoen euro vrij.

H'ART Museum
We ondersteunen het H'ART Museum met een eenmalige subsidie van € 2 miljoen in 2025 en € 1,2 miljoen in 2026 om financiële problemen op de korte termijn af te wenden. Deze middelen verstrekken we onder voorwaarden als een ondernemingsplan waarin structurele maatregelen worden genomen om een rendabele exploitatie te realiseren.

Programma 4 Sport

In de begroting zijn geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld. De knelpunten van dit programma zijn binnen het programma opgelost door herprioritetern. Deze worden toegelicht op het programmablad.

Programma 5 Onderwijs

Besparingen onderwijs
We ontvangen van het rijk de komende periode minder geld voor onderwijs. Door deze teruglopende inkomsten staan we voor een forse besparingsopgave. Dit leidt onder andere tot de besparingen op de voorschool, kansenaanpakken po en vo, verlaging van subsidies voor vroegschoolse educatie, verlaging subsidies voor de MBO-Agenda, het stoppen van het Onderwijsgala. De bezuiniging van het rijk op de voorschool hebben we voor 2026 op kunnen vangen. Daarmee hoeven we de leeftijdsgrens niet te verhogen.

Nieuwe initiatieven
Om alle kinderen een goede start en een kans te geven om zich te ontwikkelen maken we extra middelen vrij voor:
- een zorgstructuur in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

- het Passend Onderwijs door inclusieve groepen op te zetten voor jonge kinderen die nu thuis zitten, mede door wachtlijsten voor jeugdzorg en/of speciaal onderwijs.
- het programma Liefde voor lezen met extra in op communicatie om het bereik te vergroten en daarnaast bieden we leraren een gratis OBA.

Woningen voor leraren
Vanuit het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het programma woningen voor leraren. Vanuit dit programma worden verschillende initiatieven opgestart om leraren een passende woning te laten vinden. Zo wordt onder andere gewerkt aan een tool voor betere matching van de vraag van leraren, aan de transformatie van een bestaand gebouw naar woningen voor leraren en aan communicatie aan leraren over de beschikbare ondersteuning in het vinden van een passende woning.

Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

Nominale compensatie
De sociale basis is het fundament van ons stelsel voor zorg, ondersteuning en meedoen. Onze huidige compensatie voor inflatie en loonstijgingen is niet toereikend en verschilt per aanbieder. Vanaf 2026 werken we met een uniforme systematiek. We verhogen de compensatie en gaan voortaan uit van de OVA-systematiek. OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) is een percentage dat de overheid vaststelt om jaarlijks de loonkosten in de zorg te indexeren. Hiermee trekken we de compensatie in de sociale basis gelijk met de vergoede loon- en prijscompensatie in de domeinen jeugd, zorg en opvang.

Actualisatie Wmo-voorzieningen
In de begroting stellen we de prognoses bij op basis van een inschatting van het gebruik van de regelingen. Structureel verlagen we het budget met € 3,5 miljoen.

World Pride 2026
In 2026 vindt de World Pride plaats in Amsterdam. De organisatie is in handen van Stichting Pride Amsterdam, die hiervoor een beroep doet op sponsorbijdragen, Europese en rijksmiddelen en gemeentelijke subsidie. We stellen € 0,7 miljoen beschikbaar voor een aanvullende programmering, waaronder recepties in combinatie met EuroPride en diverse (inter)nationale evenementen zoals de Human Rights Conference en een Human Rights TV-concert.

Aanpak onbegrepen gedrag
We intensiveren de aanpak van onbegrepen gedrag in 2026 en 2027 met € 1,4 miljoen per jaar. Hiermee verminderen we de overlast in de stad en versterken we de ondersteuning binnen de portefeuilles zorg en opvang. Op die manier loopt de aanpak lang genoeg door om een volgend college de tijd te geven een besluit te nemen over de voortzetting ervan.

Jeugdzorg: inzet extra middelen rijk
Door de incidentele extra middelen van het rijk kunnen we tot 2028 een aantal knelpunten in de jeugdzorg opvangen. Voor de periode van 2025 t/m 2027 trekken we jaarlijks € 10 miljoen extra uit voor de jeugdzorg voor onder andere de versterking van de Ouder- en Kindteams. En we zetten de komende twee jaar in totaal € 30 miljoen in voor de uitvoering van bestuursopdracht Uitvoering jeugdvisie Amsterdam. Doel daarvan is om ervoor te zorgen dat minder kinderen jeugdzorg nodig hebben door de omgeving van het kind te versterken.

We hebben in onze begroting een ramingsrisico Jeugd. Dit is geld dat we van het Rijk verwachten te ontvangen, maar waarvan het nog niet zeker is dat we het zullen krijgen. Met de inkomsten uit de meicirculaire brengen we het ramingsrisico in 2026 en 2027 naar nul. Voor de jaren 2028 en 2029 is dat nog niet mogelijk, de meicirculaire bevatte per saldo geen structurele middelen. Vanaf 2028 wordt het ramingsrisico Jeugd beperkt tot € 33 miljoen. Om dit mogelijk te maken is er een extra taakstelling op de jeugdbegroting nodig van € 4,4 miljoen in 2028 en € 1,2 miljoen vanaf 2029.

De rijksmiddelen voor de jeugdzorg vanaf 2028 zijn nog onzeker. We verwachten daar begin 2027 meer duidelijkheid over, wanneer de commissie Van Ark met een tweede rapport komt.

Knelpunten jeugd
Naast bovenstaande extra inzet lossen we binnen de bestaande budgetten een aantal knelpunten op. Dat zijn onder andere extra kosten voor forensische zorg voor jongeren, maatwerktrajecten voor jeugdigen die 24-uursbegeleiding nodig hebben, en het verhogen van de bijdrage voor het aanbod van Veilig Thuis, het Centrum Seksueel Geweld en de Blijfgroep.

Het betreft ook de implementatiekosten voor het beleidskader toezicht en handhaving. Door dit kader wordt de kwaliteit van ondersteuning en naleving van regelgeving geborgd, en wordt misbruik en fraude zoveel mogelijk voorkomen.

Aanpak dakloosheid
Met coalitiemiddelen hebben we gewerkt aan de intensiveringsaanpak tegengaan dakloosheid. In deze aanpak is het aantal opvangplekken in de stad uitgebreid, zijn inloopvoorzieningen gerealiseerd en is er meer begeleidingscapaciteit beschikbaar gesteld voor Amsterdammers die genoodzaakt zijn om te wachten op een passende plek. We stellen structureel € 4 miljoen beschikbaar om deze aanpak voor te zetten. Wel worden een aantal activiteiten binnen het de aanpak dakloosheid afgeschaald en wordt in de komende jaren een besparing gerealiseerd.

Programma ongedocumenteerden
In oktober 2024 heeft de gemeenteraad het beleidskader 'De Amsterdamse inzet voor vluchtelingen en ongedocumenteerden aangenomen. Dit beleidskader reikt tot en met 2027. We stellen in 2027 € 7 miljoen en structureel € 4 miljoen beschikbaar om de opvang en begeleiding van ondersteuning aan ongedocumenteerden te continueren. De middelen lopen daardoor vanaf 2027 af met € 3 miljoen, dit betekend dat het nieuwe college keuzes moet maken over welke voorzieningen we nog aanbieden.

Programma 7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

Actualisatie budget bijstand
We hebben de verwachte uitgaven en inkomsten voor de bijstand (BUIG) in programma 7 geactualiseerd. De begroting wordt bijgesteld met de verwachte ontwikkeling van het bijstandsbestand. Dit geeft structureel € 12 miljoen aan begrotingsruimte.

Re-integratie en bestaanszekerheid
Om te kunnen blijven investeren in de re-integratie en bestaanszekerheid stelellen we, vanuit de vrijvallende middelen uit de actualisatie bijstand, structureel € 4 miljoen beschikbaar.

Motie 564: De kindregelingen voortzetten
We maken € 0,4 miljoen vrij om de kindregelingen ook voor het schooljaar 2026-2027 voort te zetten. Zo behouden we de opgebouwde ondersteuning voor kinderen uit kwetsbare gezinnen.

Armoedebestrijding
De budgetten van armoedebestrijdingen lopen terug door onder andere taakstellingen, en afloop coalitiemiddelen en rijksmiddelen. We willen de armoedebestrijding op het huidige niveau blijven uitvoeren en stellen daarom structureel € 3 miljoen beschikbaar om de terugloop te compenseren.

Dienstverlening vluchtelingen
We continueren de dienstverlening voor de opvang, begeleiding en ondersteuning van vluchtelingen. Ook vanaf 2027 stellen we daarom € 5 miljoen euro structureel beschikbaar aan het programma om vluchtelingen in Amsterdam een (tijdelijk) onderkomen te bieden, te begeleiden om inwoner te zijn van onze stad en in verbinding te staan met andere Amsterdammers.

Programma 8 Veiligheid

Aanpak Noord / meldpunt zorg en woonoverlast
We maken structureel € 3 miljoen vrij voor de Aanpak Noord en de meldpunten zorg- en woonoverlast. Met de middelen voor Noord werken, op een duurzame manier, langjarig aan de grote opgaven in Noord en borgen hiermee de continuïteit van de aanpak.

Ook zetten we extra mensen in voor veiligheidsaanpakken. Het aantal incidenten met mensen die onbegrepen en onveilig gedrag vertonen, neemt toe, en als stad willen we dit verminderen. In 2024 zijn we gestart met een pilot om ernstige overlast achter de voordeur aan te pakken. Extra inzet op de Meldpunten is nodig om deze pilot te laten slagen.

World Pride 2026
Ook voor veiligheid zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de World Pride. Zie toelichting bij programma 6.

Handhaving toeristische winkels
Door de invoering van een vergunningsplicht voor toeristenwinkels willen we ondermijnende activiteiten in deze sector tegen te gaan. We maken € 0,5 miljoen vrij voor de handhaving van de vergunningplicht.

Maatregelen tegengaan seksueel geweld
In totaal stellen we € 6 miljoen beschikbaar om seksuele straatintimidatie beter te handhaven, de openbare ruimte veiliger te maken en om de openingstijden van het inloophuis van het Centrum Seksueel Geweld te verruimen. Ook breiden we de Rosa-aanpak en het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld uit.

Programma B Bestuur en Organisatie

Aanpak Online Leefwereld
In de voorjaarsnota 2025 hebben voor het kenniscentrum Online leefwereld Jongeren extra middelen beschikbaar gesteld. Zodat voldoende kennis beschikbaar is, een lobby-agenda uitgevoerd wordt en interventies met gebruikers worden vormgegeven. In 2026 zetten we deze aanpak voort en stellen hier € 1,5 miljoen voor beschikbaar.

AI Agenda
Met de komst van AI en de snelle adoptie van de techniek, veranderen de mogelijkheden om bijvoorbeeld informatie op te vragen en werkzaamheden uit te voeren snel. Deze techniek biedt veel mogelijkheden en kent ook risico's. Voor Amsterdam zetten we een AI-agenda, met daarin de prioritering en randvoorwaarden voor het toepassen en experimenteren met deze techniek. Hiervoor maken we € 0.6 miljoen vrij.

Inclusie en Diversiteit
Wij hechten veel waarde aan een inclusieve en diverse organisatie. Om dit te realiseren is het Bureau Inclusiviteit en diversiteit opgericht. Het bureau ontwikkelt zich tot het kennis- en expertisecentrum van de gemeente. Organisatieonderdelen krijgen vanuit dit bureau ondersteuning om een vellig en inclusieve werkomgeving te creëren.
We stellen hiervoor structureel € 1 miljoen beschikbaar.

MBO-traineeship
Amsterdam heeft ook voor mbo-schoolverlaters een traineeship. Tijdens deze periode doen de trainees praktijkervaring op bij 3 verschillende werkplekken en wordt aandacht besteed aan persoonlijke en professionele ontwikkeling. Na de geslaagde pilot mbo-traineeship zetten we het traineeprogramma in 2026 voort door hier € 1,4 miljoen voor beschikbaar te maken. Dit traineeship is belangrijk voor het aantrekken en behouden van jong talent uit verschillende opleidingsachtergronden en past binnen de ambitie van de gemeente om een voorbeeldfunctie te vervullen als werkgever.

Onderhoud canon Amsterdam
Om de canon van Amsterdam ook de komende jaren te kunnen blijven onderhouden stellen we voor de periode van 4 jaar € 0,2 miljoen beschikbaar.

Maatschappelijke Weerbaarheid
Wij hebben € 0,4 miljoen beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de weerbaarheid bij grootschalige en langdurige stroomuitval voor het gemeente breed programma.

Knelpunten programma B
De budgettaire opgave programma B is groot. Deze is hoofdzakelijk opgebouwd uit knelpunten op het gebied van huisvesting, bedrijfsvoering en activiteiten in het I-domein. Wij dekken deze lasten de komende jaren door het treffen van beheers- en besparingsmaatregelen. We weten nu al dat in 2025 niet alle beheers- en besparingsmaatregelen tot voldoende resultaat leiden. Wij dekken dit knelpunt de komende jaren door het verhogen van de opgave. Echter op het gebied van huisvesting kan de eerste jaren niet geheel worden gerealiseerd. De taakstelling op huisvesting willen we dekken door realiseren van één gemeentelijk kantoor. Dan kan vanaf 2032. De taakstelling kan in de jaren daarvoor dus niet gerealiseerd worden. Daarom corrigeren we de taakstelling met € 27,8 miljoen.

Overige ontwikkelingen in de programma's

In programma A worden de Algemenen middelen geactualiseerd. Dit zijn veelal autonome ontwikkelingen. Deze staan toegelicht onder paragraaf 2. Ontwikkelingen in het algemeen beeld. Ook hebben we ook een aantal beleidskeuzes gemaakt in dit programma, deze lichten we hieronder toe.

Organisatietaakstelling
De afgelopen periode is de ambtelijke organisatie net als de stad gegroeid. We zien dat op een aantal plekken de effectiviteit kan worden vergroot en meer aandacht nodig is voor de uitvoering. Om dit te realiseren hebben we vanaf 2027 een taakstelling op de organisatie ingeboekt van € 15 miljoen.

Systematisch evalueren
In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen om ieder begrotingsonderdeel periodiek te evalueren op doeltreffendheid en doelmatigheid. Op dit moment evalueren we dit niet voldoende systematisch (ieder begrotingsonderdeel periodiek). Om deze ambitie te realiseren maken ook in 2026 hiervoor € 0,5 miljoen vrij.

Generatiepact
We hebben met de bonden afspraken gemaakt over een pact voor medewerkers van 64 jaar en ouder. Ook voor de jaren 2026 en 2027 maken we € 1,5 miljoen vrij voor dit 'generatiepact'.

Cultureel Joods leven
In de Voorjaarsnota 2025 hebben we geld vrijgemaakt voor het instellen van een commissie die het college adviseert over de kaders en voorwaarden voor het uitgeven

van geld om te investeren in de toekomst van Joods leven in de stad. In 2026 hebben we voor deze investering eenmalig € 25 miljoen gereserveerd.

Overig
Om het effect van de wijziging in de systematiek van de overheadtoerekening en het vervallen van de marktconformiteitstoeslag te compenseren stellen we € 10,1 miljoen beschikbaar in 2025.

Frictiekosten

Frictiekosten ontstaan wanneer het behalen van een structurele besparingsmaatregel gepaard gaat met kosten om deze besparing te realiseren. We streven ernaar frictiekosten altijd zo laag mogelijk te houden. Ook verwachten we van alle organisatieonderdelen dat zij zoveel mogelijk zelf dekking vinden voor frictiekosten. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een beroep worden gedaan op de frictiekostenreserve.

In onderstaande tabel staan de voorgestelde onttrekkingen en toevoegingen uit de Voorjaarsnota 2025 welke bij de Begroting 2026 geactualiseerd zijn.

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
EZ&C – Reorganisatie	0,3				
Sport – Extern plaatsen sportotheek	0,2	0,2			
Besparingsopgave organisatie Samen Sterker uit de Crisis	0,2	0,1			
R&E – Ontvlechting Waternet	0,6	2,5	0,1	0,1	0,1
ICT – Digitale Stad		1,1			
P&O – Besparingsopgave ambtelijke huisvesting/ Hybride werken	0,5				
P&O – Eigen Risicodragerschap	0,2				
P&O – Besparing ERD				-0,1	-0,6
P&O – Personeelsreductie	-	3,0	6,0	1,0	
P&O – Verandertraject	1,0				
P&O – Kwaliteitimpuls	-	3,0	3,0		
FB – Besparingsopgave ambtelijke huisvesting/ Hybride werken	2,6	0,5			
F&I – Verandertraject/ Personeelsreductie	0,5	3,8	2,6	2,3	0,0
Totaal	**6,1**	**14,1**	**11,8**	**3,3**	**-0,5**

1.5 Ontwikkelingen bezit, schuld en reserves

De balans van de gemeente laat aan de ene kant onze bezittingen zien, en aan de andere kant de financiering ervan. Onze bezittingen zijn te onderscheiden naar materieel bezit, zoals grond, gebouwen en wegen, en financieel bezit, zoals deelnemingen. Ons bezit financieren we deels met onze eigen reserves, en deels met schuld. In hoofdstuk 5 Balans is een vereenvoudigde balans opgenomen.

Bezittingen

Bezittingen van de gemeente bestaan voor een belangrijk deel uit erfpachtgronden en daarnaast activa zoals de Noord/Zuidlijn, gebouwen, wegen, bruggen, tunnels, riolering en waterleidingen. We investeren jaarlijks vele miljoenen euro's om de stad in goede staat te houden, te verduurzamen en uit te breiden. De onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van en de verhouding in ons bezit zien, bestaande uit erfpachtgronden en andere bezittingen.

Figuur 1 Bezittingen

(bedragen x € 1 miljoen)

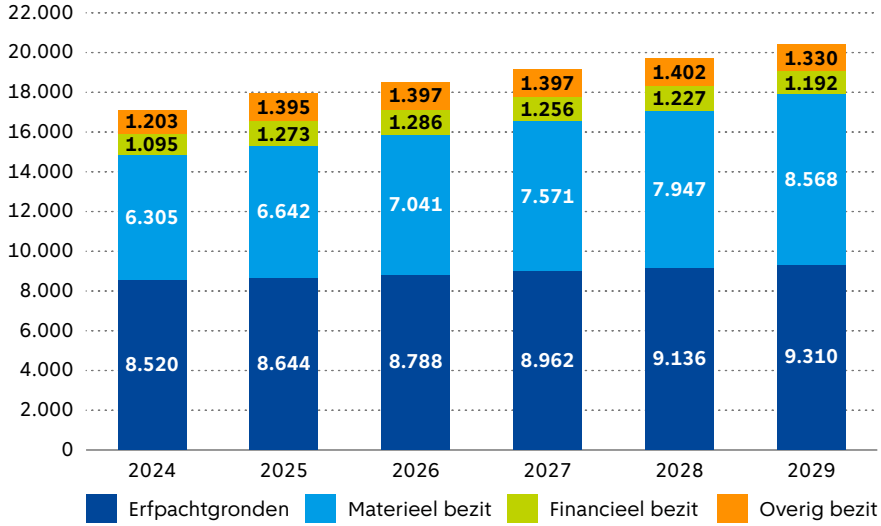

Zowel ons bezit aan erfpachtgronden als onze andere bezittingen nemen toe. Dit komt doordat we investeren in gebiedsontwikkeling, openbare ruimte, maatschappelijke voorzieningen en onze eigen huisvesting.

De investeringsruimte 2025-2029 van € 4.197 miljoen vertaalt zich naar een programmering van € 5.256 miljoen in de portfolio's. Dit is een overprogrammering van € 1.053 miljoen, ofwel 25 procent. Door deze overprogrammering kunnen de domeinen gericht sturen op de gewenste realisatie van het portfolio. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat dit realistisch is. Er zijn meerjarige portfolio's met investeringen opgesteld die passen binnen deze investeringsruimte, verdeeld naar de domeinen Openbare ruimte en mobiliteit, Maatschappelijke voorzieningen en Bestuur en organisatie. Onderstaande tabel laat de investeringsruimte, de programmering en overprogrammering zien.

Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Investeringsruimte	681	761	915	786	1.053	4.197
Programmering	840	977	1.163	998	1.277	5.256
Overprogrammering	159	681	761	915	786	1.053

De investeringsuitgaven in 2026 en in de periode 2025-2029 worden grotendeels gedaan voor investeringen die ook al in het portfolio 2024-2028 waren opgenomen en deels voor nieuwe investeringen die bij deze begroting aan het portfolio zijn toegevoegd.

De keuzes voor nieuwe investeringen binnen de beschikbare investeringsruimte vloeien voort uit een zo goed mogelijk evenwicht tussen *groei van de stad*, *instandhouding van de bestaande stad*, *verduurzaming van ons bezit* en *ongelijk investeren voor gelijke kansen*. De keuzes per domein zijn afhankelijk van de specifieke opgaven en omstandigheden van dat domein. In de paragraaf Investeringen worden deze keuzes toegelicht.

Financiering van ons bezit

We financieren ons bezit met eigen middelen, die we hebben gespaard in onze reserves, of met schuld, waarvoor we bij externe financiers aankloppen.

Figuur 2 Financiering

(bedragen x € 1 miljoen)

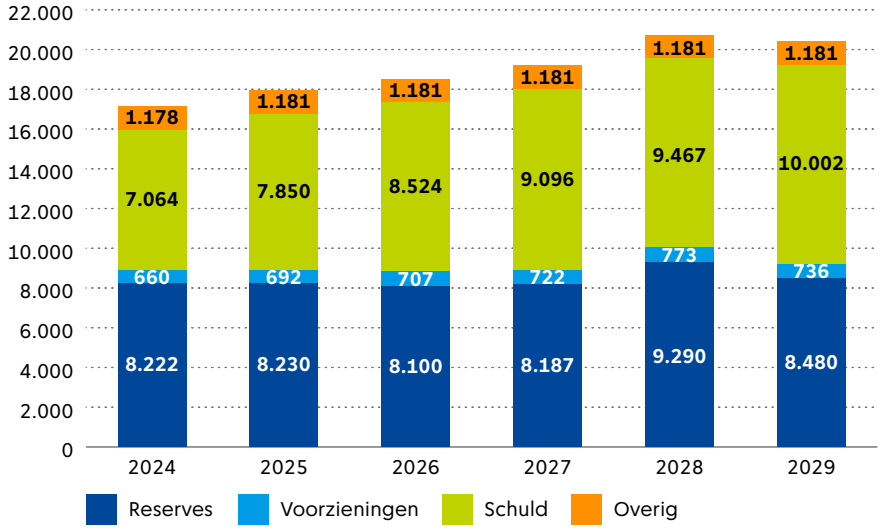

Een gezonde financiële positie vereist dat het bezit van de gemeente voor een deel met eigen vermogen wordt gefinancierd. Hier hebben we in het verleden voor gespaard. Daarnaast sparen we voor toekomstige bestedingen. We besteden de middelen in onze reserves aan de doelen waarvoor we de reserves hebben ingesteld. Bovendien houden we de algemene reserve aan als buffer voor financiële tegenvallers. In de komende jaren nemen onze reserves toe.

Ons bezit financieren we ook met schuld. De schuld bestaat uit leningen van externe financiers waarover we rente betalen. De schuld neemt de komende jaren verder toe. Dit komt vooral door de investeringen die we doen. We verwachten dat de schuld in 2029 uitkomt op € 10,0 miljard.

Sinds het vaststellen van de schuldkaders in 2023 is de schuld iets minder snel gestegen, maar nog steeds stijgende. Hierdoor duurt het ongeveer een jaar langer voordat de schuld de omvang bereikt die eerder werd verwacht. Dit komt door planningsoptimisme bij investeringen waardoor de realisatie wat achter loopt, maar met name door een hoger saldo van baten en lasten. Op basis van de toenmalige verhoudingen was de notie dat onze schuld tot circa € 10 miljard zou kunnen stijgen voordat de sectorbanken tegen mogelijke grenzen van het concentratierisico zouden

kunnen gaan lopen. In de huidige prognose komt de schuld in 2029 uit op € 10 miljard. Hoe de sectorbanken daar nu tegenaan kijken hangt net als twee jaar geleden af van meer factoren dan alleen het schuldbedrag in euro's en is nog onderwerp van gesprek.

Om de schuldontwikkeling te beheersen sturen we op de twee samenstellende delen van de schuld, te weten:

- De erfpachtschuld die beheerst wordt door canoninkomsten uit erfpacht te sparen. Met deze gespaarde opbrengsten financieren we (deels) de erfpachtengronden in ons bezit. Hiervoor hebben we de reserve vermogensopbouw ingesteld, waaraan we geen middelen onttrekken.
- De standaardschuld voor de overige investeringen die beheerst wordt door de netto schuldquote van de standaardschuld voor de lange termijn te richten op 110 procent.

De netto schuldquote behorend bij de standaardschuld (exclusief erfpacht) stijgt naar 89 procent in 2029, nog ruim onder de streefwaarde van 110 procent. Daarmee is de schuld in de huidige begrotingsperiode houdbaar.

Het beeld van onze financiële positie in deze begroting is wel een momentopname. Het kijkt niet verder dan de huidige begrotingsperiode tot en met 2029. Het is ook belangrijk om te kijken naar de trends en uitdagingen daarna. De uitdaging is hoe we de schuldontwikkeling op de lange termijn kunnen beheersen. Welk investeringsvolume kunnen we aan? Kunnen we de rentelasten opvangen binnen de begroting, ook als de rente stijgt? Is de ambitie uitvoerbaar? En willen de banken dat blijven financieren? Dat raakt aan de driehoek van het investeringsstelsel: betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en financierbaarheid. Voor de nieuwe bestuursperiode vraagt dat opnieuw om richtinggevende keuzes voor de investeringsambitie om de stad te onderhouden, te verduurzamen en te laten groeien.

1.6 Risico's

De volgende ontwikkelingen in 2025 zijn van belang voor de Begroting 2026.

Sociaaleconomische ontwikkelingen

De Nederlandse economie groeit gematigd in 2025 en 2026. Lonen stijgen harder dan inflatie, waardoor mensen in doorsnee meer te besteden hebben en de koopkracht stijgt. De arbeidsmarkt is in 2025 en 2026 iets minder krap dan in voorgaande jaren. De armoede daalt tot 2,8 procent van de bevolking door stijgende lonen, de verhoging van de huurtoeslag en een lagere inkomstenbelasting.

Externe factoren

Geopolitieke onzekerheid, zoals de grilligheid van het Amerikaans handelsbeleid en gewapende conflicten, raakt de wereldeconomie. De effecten op de Nederlandse economie vallen vooralsnog mee, maar de onzekerheid blijft groot en raakt direct of indirect ook Amsterdam.
De inflatie neemt iets af, maar blijft de komende jaren hoger dan in de meeste landen in het eurogebied. De rentestanden blijven hoger dan we gewend waren.

Klimaatverandering en klimaatbeleid hebben grote gevolgen. Het vereist in alle gevallen grote investeringen in duurzaamheid en ingrijpende aanpassingen in de fysieke leefomgeving.

Financiën van de rijksoverheid

Het overheidstekort loopt op, naar 2,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp) in 2030. De overheidsuitgaven nemen meer toe dan de inkomsten. Voornamelijk de uitgaven aan zorg en sociale zekerheid lopen op. Ook de rente-uitgaven stijgen en er gaat meer geld naar bijvoorbeeld defensie en klimaat. Met name in 2026 en 2028 verslechtert het EMU-saldo van lokale overheden. Dit komt door kortingen op het Gemeente- en Provinciefonds en het aflopen van tijdelijke gelden voor jeugdzorg voor gemeenten in 2027.

Amsterdamse financiën

Amsterdam krijgt het grootste deel van zijn inkomsten van het rijk. We hebben te maken met dalende inkomsten door een structureel lagere gemeentefondsuitkering. Belangrijke factoren zijn de afname van het relatieve aandeel van Amsterdam in de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen' en een vertraging van de groei van het aantal inwoners.

Daarnaast hebben we te maken met stijgende lasten. Onder andere omdat de rentelasten stijgen doordat we aflopende leningen moeten herfinancieren op hogere rentes. Dit raakt vooral de programma's met hoge investeringen zoals het programma Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer, en de programma's waar veel geïnvesteerd wordt in maatschappelijke voorzieningen, zoals het programma Economische Zaken, Kunst, Cultuur en Erfgoed, programma Sport en bewegen en programma Onderwijs.

Voor de financiële stabiliteit van de gemeente Amsterdam zijn de hoogte van de algemene reserve in combinatie met zorgvuldig begrotingsbeleid en verantwoorde schuldontwikkeling de belangrijkste indicatoren. Over het geheel genomen zijn er voldoende buffers om tegenvallers de komende jaren op te vangen.

Risico's voor de Algemene Dekkingsmiddelen

Resterende risico's zijn onder andere verbonden aan onze verbonden partijen, verstrekte leningen, beroep op garantstellingen, calamiteiten en grote projecten waar er respectievelijk een kans bestaat op afboeking, geen terugbetaling of juist extra geld verstrekt moet worden waarmee in de programmabegrotingen en projectbudgetten geen rekening is gehouden. Er zijn ook risico's die de begroting rechtsreeks kunnen raken zoals een hoger dan geraamd beroep op openeinderegelingen, plotselinge stijging van rentelasten of stijging van energiekosten. Risico's die niet redelijkerwijze binnen de begroting van een programma kunnen worden afgedekt zijn resterende risico's die ten laste van de Algemene Dekkingsmiddelen komen.

Niet al die resterende risico's treden tegelijkertijd op, die kans is zeer klein maar de kans dat er een aantal kunnen optreden is altijd aanwezig. De mogelijke financiële gevolgen van 97 procent van de doorgerekende scenario's is minder dan € 417 miljoen. De kans dat de komende twee jaar de Algemene Reserve tekortschiet is daarmee zeer klein.

Weerstandscapaciteit

Bij de Begroting 2026 bedraagt de normhoogte voor de algemene reserve € 365 miljoen. Dit is 5 procent van het begrotingstotaal exclusief de mutaties in de reserves.
De Algemene reserve stijgt naar verwachting in 2025 naar € 417 miljoen om vervolgens te dalen naar € 326 miljoen in 2026. In 2029 is de verwachte hoogte van de algemene reserve € 365 miljoen. Hierin houden we rekening met een toevoeging van het verwachte rekeningresultaat van 2025 aan de algemene reserve.

Figuur 3 Algemene reserve 2025-2029

(bedragen x € 1 miljoen)

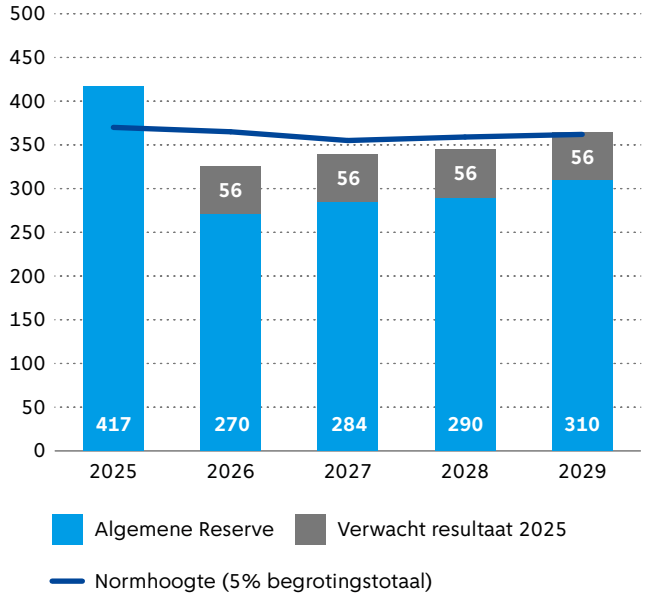

Structurele exploitatieruimte

Een zorgvuldig begrotingsbeleid is essentieel om structurele tekorten te vermijden. De structurele exploitatieruimte, die het verschil meet tussen de structurele baten en lasten van de gemeente, is hierbij een belangrijke indicator.
Een positief saldo wijst op een gezond evenwicht, terwijl een negatief saldo aangeeft dat de gemeente moet bijsturen om de financiële stabiliteit te waarborgen.
Deze begroting toont voor alle jaren een positief saldo, wat betekent dat de structurele lasten lager zijn dan de baten. Meer informatie over de structurele exploitatieruimte is te vinden in bijlage 7.7 Overzicht incidentele baten en lasten.

Voorspellende waarde

Op 17 mei 2025 is het plan van aanpak verbeteren voorspellende waarde van de begroting gepresenteerd. Daarmee geven we opvolging aan het onderzoek van de rekenkamer naar de voorspellende waarde van onze begroting. De rekenkamer constateerde in het onderzoek dat de begroting vaak en substantieel afwijkt van de realisatie. En dat de raad niet goed wordt meegenomen bij afwijkingen.
In het plan van aanpak beschrijven we hoe we de ramingen en toelichtingen erop zullen verbeteren.

In deze begroting zijn de eerste resultaten hiervan zichtbaar, mede op basis van een onderzoek naar de programma's met de grootste afwijkingen (programma's 1, 2, 6 en A). Om te komen tot een zo realistisch mogelijke raming van onze baten en lasten, zijn bij deze begroting de lasten, baten en mutaties in reserves verhoogd:

- Voor 2026 zijn ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting (dus jaarschijf 2026 uit de Begroting 2025) de baten met € 448 miljoen verhoogd, de lasten met € 435 miljoen. Deze aanpassingen zijn goeddeels structureel: € 354 miljoen hogere baten en € 361 miljoen hogere lasten structureel. Deze aanpassingen zitten hoofdzakelijk bij programma's 1, 2, 6, 7 en A. Zie voor een toelichting welke posten dit betreft de financiële toelichtingen in deze programma's.
- Uit het onderzoek naar de programma's 1, 2, 6 en A blijkt dat de afwijkingen in eerdere jaren vooral kwamen door incidentele effecten. De aanpassingen in de programma´s komen voort uit nieuwe verwachtingen over de hoogte van de baten en lasten.
- De mutaties in reserves zijn vooral voor het jaar 2025 aangepast. Het gaat om € 161 miljoen hogere onttrekking en € 179 miljoen hogere dotatie dan bij Voorjaarsnota 2025. Deze aanpassingen zitten hoofdzakelijk bij programma's 1, 2 en A.

Daarnaast is bij verschillende programmaonderdelen, bijvoorbeeld bij 1.2 Grond, 1.3 Erfpacht en A.2 Lokale Heffingen, inzicht gegeven in de veronderstellingen bij de ramingen en hoe de ramingen opgesteld en zo nodig aangepast worden. Op deze manier krijgt de raad beter inzicht hoe de ramingen tot stand komen en kan desgewenst een gesprek met het college worden gevoerd over de mate van risico's die we bij de ramingen willen lopen. Ook tonen we, zoals we bij de Begroting 2025 begonnen zijn, bij ieder programmaonderdeel duidelijker welke mutaties leiden tot de nieuwe begrotingsstand. Dat doen we door in de tabel regels op te nemen per wijziging en deze per regel toe te lichten.

Zo kan de raad de wijzigingen die leiden tot de nieuwe begrotingsstand beter volgen.

Deze resultaten zijn een eerste stap op weg naar betere ramingen en toelichtingen. We verwachten dat deze resultaten leiden tot een nauwkeuriger voorspelling van de uiteindelijke realisatie en menen dat we de raad hiermee beter in staat stellen de ramingen te volgen. In de komende P&C-producten zullen we hier verder aan werken en erover rapporteren.

2

Programma's

2

Programma's

2.1	Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	30
2.2	Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoer	75
2.3	Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	138
2.4	Sport en Bewegen	165
2.5	Onderwijs	178
2.6	Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	194
2.7	Sociale Zaken en Armoedebestrijding	233
2.8	Veiligheid	261
2.A	Algemene Dekkingsmiddelen	278
2.B	Bestuur en Organisatie	298

2.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

2.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	1.075,6	1.032,9	956,1	897,5	921,7	924,2
Lasten	981,0	1.028,7	1.005,3	858,9	895,8	857,7
Saldo Baten en Lasten	**94,6**	**4,2**	**-49,2**	**38,6**	**25,9**	**66,5**
Onttrekking	322,3	1.097,2	271,8	150,0	178,1	134,0
Toevoeging	574,8	814,5	235,6	208,3	216,7	216,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-252,5**	**282,6**	**36,3**	**-58,3**	**-38,5**	**-82,8**
Totaal 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**-157,9**	**286,8**	**-13,0**	**-19,6**	**-12,6**	**-16,3**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**294,9**	**313,1**	**312,0**	**301,7**	**299,4**	**301,8**

Investeringen

Binnen programma 1 kennen we een aantal investeringslijnen. We investeren in de grondexploitaties, in de energietransitie van Amsterdam, in het vastgoed welke wij in beheer hebben en de begraafplaatsen.

We investeren in grondexploitaties. Grondexploitaties zijn de meerjarenbegrotingen van de ruimtelijke projecten, waarin kosten van het verwerven, sloopwerken, bouw en woonrijp maken van de grond zijn opgenomen evenals de inkomsten uit de erfpachtuitgifte van de grond. In het Meerjarenperspectief Grondexploitaties Vereveningsfonds (MPG) en de actualisatie van het MPG in het najaar (het AMPG) wordt gerapporteerd over de realisatie van deze grondexploitaties en wordt een prognose gegeven van de toekomstige ontwikkelingen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om jaarlijks de saldi van de grond exploitaties vast te stellen. Dit gebeurt jaarlijks op basis van het MPG waarin de grondexploitaties van het Vereveningsfonds zijn opgenomen.

Daarnaast zijn we dit jaar gestart met een beperkt aantal investeringen die essentieel zijn voor de voortgang van de energietransitie in Amsterdam. Dit betreft de verwerving van een pand (€ 7,7 miljoen) voor huisvesting van een onderstation als onderdeel van de congestieaanpak en een investering in warmtesysteem voor nieuwbouw in Sluisbuurt Noord (€ 6,2 miljoen). Voor het investeringsprogramma voor duurzaamheid op vastgoed is € 150 miljoen gereserveerd voor de periode 2024 tot en met 2027, van de benodigde € 300 miljoen. Dit bedrag is bedoeld om in 2030 een CO_2-reductie van 55 procent te realiseren ten opzichte van 1990 voor de gebouwenportefeuille. Door deze middelen beschikbaar te stellen, kunnen we de verduurzaming van het vastgoed versnellen en het tempo verhogen om de doelstellingen uit het coalitieakkoord te behalen. Van de € 150 miljoen is € 75 miljoen toegewezen aan gebouwen in programma 1.5. Dit omvat € 60 miljoen voor maatschappelijke voorzieningen en € 15 miljoen voor gebouwen zonder direct beleidsdoel, die klaar kunnen worden gemaakt voor een maatschappelijk doel. De overige € 75 miljoen wordt ingezet voor kantoor- en werfgebouwen in programma B5.

In het investeringsprogramma 2026-2029 is voor het programma begraafplaatsen en crematoria een investeringsbedrag van € 8,6 miljoen gereserveerd. Het investeringsbudget is noodzakelijk om de noodzakelijk vervangingen en verbouwingen te kunnen uitvoeren. Van het gereserveerde investeringsbedrag is € 5,7 miljoen bestemd voor de vervanging van het bronneringssysteem van De Nieuwe Ooster. Voor de vervanging van machines en installaties, inclusief de geplande vervanging van de gasgestookte crematie-oven voor een elektrische crematie oven op De Nieuwe Noorder is een investeringsbudget van € 1,9 miljoen gereserveerd. Voor het verbouwingen en de herinrichting ervan is € 1,0 miljoen gereserveerd.

Digitale stad / Informatie

- We bouwen verder aan een stevig datafundament wat we breed inzetten ten behoeve van de bouw van de stad, waaronder woningen en openbare ruimte.
- We zetten in op het verbeteren en versnellen van interne processen middels digitalisering om de realisatiekracht in het fysieke domein te versterken.
- Duurzaamheid is een integraal thema binnen de digitaliseringsvraagstukken in dit programma. De integrale monitor duurzaamheid wordt uitgebreid waardoor we inzicht krijgen in de duurzaamheid van de processen waarvoor wij als Gemeente verantwoordelijk zijn.
- We streven naar optimaler benutten van de woningen en gebouwen voorraad waarbij we data integraal beschikbaar stellen voor belanghebbenden.
- We betrekken privacy, security en compliance bij elke fase van digitalisering.

Democratisering

- Bij de ruimtelijke ontwikkeling betrekken we de bewoners, belanghebbenden en daar waar die aanwezig zijn buurtplatformen via participatietrajecten bij de ontwikkeling van de nieuwbouwprojecten. In 2026 wordt daarvoor gewerkt met de nieuwe participatieverordening, waarmee meer aandacht komt voor bewonersparticipatie van het begin van een project.
- We zetten op verschillende wijzen in op het betrekken van bewoners en ondernemers in de stad bij de duurzame transities bijvoorbeeld door participatie bij grote warmte- of energietrajecten in de wijken. We streven naar 100 procent lokaal eigenaarschap van duurzame energiebronnen.

De thema's Duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling

We zorgen voor een stad en regio die door ruimtelijke visievorming, planontwikkeling en kaderstelling en door kwaliteitsborging en bouwplantoetsing goed en duurzaam kunnen functioneren. Hiermee bouwen we door aan een duurzame en complete stad met vitale buurten, leefbare wijken en krachtige kernen.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.1 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	24 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	2.200 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.1.1

Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon-, werk- en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.

	Indicatoren doel	**Peilwaarde (peiljaar)**	**Jaarverslag 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Prognose 2027-2029**
1	Actuele en door de raad vastgestelde Omgevingsvisie	1 (2021)	1	1	1	1
2	Omgezette bestemmings-plannen naar één omgevingsplan	6 (2025)	n.v.t.*	n.v.t.*	16	54

* indicator is toegevoegd vanaf Begroting 2026

De vaststelling van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in juli 2021 heeft invulling gegeven aan deze doelstelling. Dit product biedt een integraal toetsings- en sturingskader voor de opvang en geleiding van de groei van de stad op langere termijn. Via tweejaarlijkse monitoring en periodieke actualisatie van de Omgevingsvisie zorgen we dat dit ruimtelijke beleid actueel, samenhangend en uitvoerbaar blijft. De raad besluit eind 2025 over de actualisatie van de Omgevingsvisie en de samenvoeging van de Omgevingsvisie Amsterdam en Omgevingsvisie Weesp en is dus vanaf 2026 weer sprake van een volledig actuele en complete Omgevingsvisie. De waarde ‘1’ geeft aan dat er een actuele Omgevingsvisie geldig is en waarde ‘o’ dat dat niet het geval is. Voor 2023 en 2024 is de indicator met terugwerkende kracht ingevuld.

Na de invoering van de omgevingswet op 1 januari 2024 dient elke gemeente zorg te dragen dat alle bestemmingsplannen worden overgezet naar één omgevingsplan dat het gehele grondgebied van de gemeente dekt. Uiterlijk 31 december 2031 moet deze omzetting zijn voltooid. In Amsterdam betreft het ongeveer 540 bestemmingsplannen. In 2025 zijn deze eerste zes plannen omgezet. In de volgende tranches wordt elk jaar een steeds grotere groep bestemmingsplannen omgezet.

Activiteit 1.1.1.1

We ontwikkelen ruimtelijk en regionaal beleid.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal verkenningen en onderzoeken (thema's)	17 (2017)	9	5	4	4
2	Waarvan thema studies duurzame gebieds-ontwikkeling	3 (2020)	4	2	2	2
3	Aantal verkenningen en onderzoeken (gebieden)	2 (2020)	2	7	7	7
4	Percentage demografische druk (BBV-verplicht)	46,6 (2017)	46,3	Geen streefwaarde	Geen streefwaarde	Geen streefwaarde
5	Bezoekersaantallen Amstelland	3,1 mln (2020)	2,7 mln	3,6 mln	3,6 mln	3,6 mln
6	Bezoekersaantallen Twiske Waterland	1,3 mln (2020)	2,2 mln	1,4 mln	1,4 mln	1,4 mln
7	Bezoekersaantallen Spaarnwoude	5,1 mln (2020)	8,7 mln	6,4 mln	6,4 mln	6,4 mln

Indicator 1-4

We zorgen er met kaderstelling en visievorming op het schaalniveau van regio, stad en stadsdelen/gebieden voor dat de beoogde sociaal-maatschappelijke effecten bereikt kunnen worden. Het gaat zowel om thematisch beleid (zoals groen, verduurzaming, water, vitale systemen, woningbouw, bedrijvigheid) als om (integraal) beleid voor bepaalde gebieden in de stad. Met deze activiteiten voldoen we aan de taken uit de Omgevingswet om het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving op orde te hebben en te zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies naar locaties. In 2025 zal de raad de geactualiseerde Omgevingsvisie vaststellen. Deze werkt door in beleid (uitvoeringsagenda omgevingsvisie, omgevingsprogramma's) en ruimtelijk ontwerp (projecten). Een belangrijke doelstelling is de opgave om toe te werken naar een klimaatneutrale stad door het verlagen van de CO_2-uitstoot. Vanwege de aangekondigde besparing 'beleid als schaars goed' zal in 2026 één verkenning minder worden uitgevoerd. Zie hiervoor ook financiële toelichting.

Indicator 5-7

We bieden voldoende recreatiemogelijkheden voor Amsterdammers en versterken de landschappelijke en natuurlijke waarden rondom de stad. Voor Amsterdam als grote dichtbevolkte stad met een hoge gebruiksdruk op het binnenstedelijke groen en beperkte mogelijkheden om het groenareaal binnen de stad uit te breiden, zijn de groen- en recreatiegebieden rondom de stad van groot belang voor de leefbaarheid, ontspanning en gezondheid van de inwoners. Met de groei van de bevolking in de Metropoolregio Amsterdam stijgen de bezoekersaantallen van de recreatieschappen ook licht, maar vanwege de afgeronde bedragen is dat in de getallen niet direct terug te zien.

Activiteit 1.1.1.2

We werken aan gebiedsgericht planvorming.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal vastgestelde principebesluiten	4 (2020)	2	3	3	3

We richten ons op het verbeteren van de beleidsprocessen voor de fysieke leefomgeving, zodat de beoogde sociaal-maatschappelijke effecten worden bereikt, zoals het op peil houden van de planvoorraad voor nieuwe woningen en het zorgdragen voor een complete stad met vitale buurten en krachtige kernen. Dit gaat om de inhoud (wat: inhoudelijke sturing gericht op maximale effecten op de omgevingskwaliteit), de realisatie (hoe: met welke processen en samenwerkingen bereiken we deze effecten?) en de tijd (wanneer: op welke momenten en in welke volgorde leidt de gemeentelijke inzet tot de beste effecten?). Vanwege het belang om verder invulling te geven aan de ambities uit de in 2024 vastgestelde Ontwikkelstrategie 2035 en de daaraan verbonden aanvulling van de planvoorraad voor nieuwe woningen wordt ten behoeve van besparingen niet ingezet op minder verkenningen en principebesluiten maar op een sobere uitwerking daarvan. Dit betekent wel een grotere druk op inhoudelijke uitwerking en bestuurlijke besluitvorming in latere planfases.

Activiteit 1.1.1.3

We borgen de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal toetsen van aanvragen omgevingsvergunning aan redelijke eisen van welstand en monumentenbeleid	8.900 (2020)	7.800	9.000	9.000	9.000
2	Aantal adviezen voor het plaatsen van gebouwen of stads- en dorpsgezichten op de gemeentelijke of rijksmonumentenlijst	22 (2020)	16	20	20	20
3	Aantal integrale adviezen (vanuit de domeinen stedenbouw, architectuur, landschap en cultuurhistorie) aan initiatiefnemers en bestuurders	22 (2020)	20	20	20	20

We richten ons op het waarborgen van voldoende kwaliteit in de fysieke leefomgeving voor inwoners, ondernemers, bezoekers en toekomstige generaties. Door de onafhankelijke toetsing en advisering met betrekking tot vergunningen, aanwijzen van beschermde gezichten of monumenten en gebiedsontwikkelingen geven we invulling aan de wettelijke taken. Zo dragen we bij aan onze ambities om de schoonheid en ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de stad te behouden en te versterken. Het aantal adviezen in het kader van een aanvraag omgevingsvergunning neemt door herstel van de bouwsector naar verwachting in 2026 weer toe tot het langjarig gemiddelde van 9.000. Het aantal aanvragen voor gemeentelijke monumenten is stabiel. Het aantal adviesverzoeken aan de Integrale Commissie neemt gestaag toe. Door capaciteitsproblemen is het niet mogelijk om aan alle verzoeken te voldoen.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een basistakenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving onder te brengen bij Omgevingsdiensten en daarnaast kan de gemeente de keuze maken om ook andere taken door de Omgevingsdienst te laten uitvoeren. Voor de gemeente Amsterdam gaat het om de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Het college is bevoegd gezag voor het uitvoeren van deze taken die de OD NZKG voor Amsterdam vervult. De OD NZKG heeft als voornaamste verantwoordelijkheid de beoordeling en goedkeuring of afwijzing van vergunningsaanvragen en het toezicht houden op en handhaven van regelgeving met betrekking tot activiteiten op het gebied van milieu, bodem en bouw (VTH-taken). Ze speelt een rol in het bevorderen van een duurzame en veilige leefomgeving. De OD NZKG heeft een adviserende rol bij gebieds- en beleidsontwikkeling en op het gebied van energietransitie, klimaatverandering, verduurzamen en circulair economie.

Recreatieschappen

Samenwerking in de recreatieschappen richt zich op verbetering van regionaal groen en de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de recreatiegebieden. Voor een dichtbevolkte en -bebouwde stad als Amsterdam zijn dit belangrijke groenvoorzieningen. Amsterdam neemt met de Provincie en overige gemeenten deel in:

- Recreatieschap Groengebied Amstelland
- Recreatieschap Twiske Waterland
- Recreatieschap Spaarnwoude

Voor de recreatieschappen zetten we in op het continueren en borgen van de huidige situatie. We houden daarbij rekening met een bescheiden autonome groei van de bezoekersaantallen, in lijn met de (bevolkings)groei van de stad en de regio.
De gemeente Amsterdam oefent geen directe invloed uit op de bezoekersaantallen vanwege de minderheidspositie in de besturen. Via goede recreatieve verbindingen en promotie kan Amsterdam het gebruik wel verder stimuleren.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	22,1	25,0	19,3	19,1	17,0	17,0
Saldo Baten en Lasten	**-18,4**	**-25,0**	**-19,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-17,0**
Onttrekking	5,7	2,8	1,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,7**	**2,8**	**1,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	**-12,7**	**-22,2**	**-18,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-17,0**

Baten en lasten

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit apparaatslasten (€ 72,7 miljoen), doorbelastingen van projectmatige werkzaamheden aan andere programmaonderdelen (- € 64,3 miljoen), beleidsbudgetten voor ruimtelijke ontwikkeling (€ 11,3 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

De lasten dalen vanaf 2026 door aflopende coalitie middelen en het jaarprogramma duurzaamheid dat deels incidenteel begroot is.

Reserves

De onttrekkingen aan de reserves in 2026 bedragen € 1,0 miljoen, dit zijn de coalitiemiddelen ten behoeve van de gebiedsontwikkeling.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	**25,0**	**19,3**	**19,1**	**17,0**	**17,0**
Beginstand Begroting 26	**24,7**	**12,0**	**10,6**	**10,6**	**10,6**
Mutaties Begroting 26	**0,3**	**7,3**	**8,4**	**6,4**	**6,4**
Autonome ontwikkelingen	**0,6**				
Meicirculaire ´25 Uitvoeringskosten Omgevingswet	0,6				
Ombuiging		**-0,5**	**-0,5**	**-0,5**	**-0,5**
Beleid als schaars goed		-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Mee- en tegenvallers		**0,6**	**1,0**		
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		0,6	1,0		
Begrotingsbijstellingen	**-0,2**				
Budgetneutrale wijzigingen	**0,8**	**6,9**	**6,3**	**6,6**	**6,6**
Intertemporele compensatie	**-1,3**		**1,3**		
Nominale ontwikkelingen	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Saldo baten en lasten	**-25,0**	**-19,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-17,0**
Onttrekking	**2,8**	**1,0**			
Beginstand Begroting 26	**3,0**	**1,0**			
Mutaties Begroting 26	**-0,2**				
Reserve IJ-oeververbinding	-0,2				
Saldo onttrekking en toevoeging	**2,8**	**1,0**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-22,2**	**-18,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-17,0**

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Uitvoeringskosten Omgevingswet

Hiermee ramen wij onze uitgaven voor de uitvoering van de Omgevingswet.

Ombuiging

Beleid als schaars goed

We gaan minder beleid maken, beleid uitstellen en afwijkingsmogelijkheden van beleid verminderen. Omdat beleid een schaars goed is en de middelen beperkt zijn, sturen we breder en kritischer op het starten van nieuw of te wijzigen beleid, met oog voor eventuele nevenschade. Door beleid uit te stellen, kunnen we kosten drukken en met minder ambtenaren werken, hoewel dit kan betekenen dat beleid minder actueel wordt of later juridisch geborgd kan worden. Voorbeelden zijn het uitstellen van de herziening van groen- en sportnormen, het verminderen van afwijkingsprocedures op de Hoofdgroenstructuur, en het verschuiven van deadlines voor het omgevingsplan.

Mee- en tegenvallers

Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029

Wij actualiseren het bestedingsplan voor het programma Stadsverbetering.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

- Interne uurtarieven: In verband met gewijzigde regelgeving en op aanbeveling van onze accountant, wijzigt onze systematiek van interne uurtarieven. We passen onze begroting hierop aan. Voor dit programmaonderdeel betekent dat de lasten met € 14,5 miljoen stijgen, omdat we de interne omzet aan de lasten verantwoorden. Dit is een technische wijziging die verrekent wordt met programmaonderdeel B5.
- Kostenverdeelstaat: Volgens de BBV dienen overheadkosten te worden begroot en verantwoord op een daarvoor aangewezen taakveld. Daarop bestaat één uitzondering: overheadkosten ten behoeve van geactiveerde investeringen en grondexploitaties mogen wel worden doorbelast.
  Omdat met ingang van 2025 de baten van de doorbelasting bij een centrale directie en niet meer bij individuele directies worden verantwoord worden alle oude doorbelastingen naar individuele directies verwijderd. De lasten op dit programma-onderdeel dalen met € 12,8 miljoen.
- Decentrale overhead: De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in Programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan. In dit geval verschuift een bedrag van € 7,4 miljoen naar programma 1.

Intertemporele compensatie

Omgevingswet: Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Naast eigen middelen ontvangen wij rijksbijdragen voor de bekostiging van de meerjarige transitiefase. Deze middelen ontvangen wij vanuit de meicirculaire 2025 en komen doorgaans te laat beschikbaar om in het lopende jaar in te zetten. Consistent met voorgaande jaren hevelen wij het resterende bedrag over naar 2026 (€ 1,3 miljoen). Met dit verzoek wordt besteding van deze middelen conform het bestedingsplan mogelijk.

Nominale ontwikkelingen

Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve IJ-oeververbinding

We heffen de reserve IJ-oeververbinding op. Daarmee valt een bedrag van € 0,2 miljoen vrij. Deze gebruiken voor het programma Stadsverbetering.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
De hoge en snelle woningbouwproductie in combinatie met afnemende ruimte geeft een risico voor de integrale kwaliteit van de stad, op aspecten als: ▪ voorzieningen voor energie en warmte, ▪ leefbaarheid en bereikbaarheid, ▪ kansengelijkheid, ▪ openbare ruimte, ▪ groen, water, ▪ maatschappelijke en economische voorzieningen. Ook zien we het risico van energiecongestie. Terwijl de groei van de stad gaat met nieuwe voorzieningen die we van energie moeten kunnen voorzien. De druk op de gemeentelijke financiën kan het risico vergroten dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor alle gewenste investeringen in publieke voorzieningen. Door de druk op de bouwprijzen (inflatie, materiaalkosten) dreigen er ook bouwplannen uitgesteld te worden en dreigt het terugverdienmoment voor voorinvesteringen (planvoorbereiding) later in de tijd te schuiven of onzeker te worden.	Binnen Ruimte voor de Stad houden we de ontwikkeling van de plancapaciteit in de gaten en brengen we daaruit voortkomende knelpunten rond de randvoorwaarden voor stedelijke kwaliteit in beeld. Met de Ontwikkelstrategie 2035 hebben we een sturingsinstrument om hieraan richting te geven. De Omgevingsvisie Amsterdam 2050 draagt op hoofdlijnen zorg voor een goede verdeling van functies over de stad en geeft sturing op complexe ruimtelijke afwegingen. Zo vervult de Omgevingsvisie een belangrijke rol als beleidskader om ervoor te zorgen dat alle ruimteclaims in de stad op evenwichtige wijze worden afgewogen ('complete stad'). Via versnelde en opgeschaalde aanpak van grote opgaven zoals dreigende congestie op het elektriciteitsnetwerk (programma Energie voor de Stad) wordt gewerkt aan het beperken of elimineren van risico's.
Onvoldoende ambtelijke capaciteit leidt tot suboptimaal gebruik van de schaarse openbare ruimte: de grote maatschappelijke druk kan zorgen voor onvoldoende ambtelijke sturings-mogelijkheden (juridisch planologisch, ontwerp, procesbegeleiding en management) met een onevenwichtige verdeling van functies tot gevolg. De hoge druk op de woningmarkt en de bestuurlijke ambities zorgen voor een forse toename van de vraag naar juridische (planologische) vastlegging in het omgevingsplan en voor stedenbouwkundige en planologische advisering.	Prioritering door in overleg met opdrachtgevers de capaciteit en behoefte af te stemmen. Prioritering door de capaciteitsvraag en werving binnen Ruimte en Duurzaamheid centraal aan te sturen. Brede inzet op werving en bezetting van vaste en tijdelijke medewerkers via stages, traineeplekken, startersbanen en omscholing.
De planvoorraad op de middellange termijn loopt terug. Ondanks het grote aantal woningen dat binnen de huidige gebiedsontwikkeling wordt voorbereid, kan dit gevolgen hebben voor de bouwambities op middellange termijn	Om voldoende planontwikkeling in de komende 10-15 jaar mogelijk te maken met heldere prioriteringen is in 2024 de Ontwikkelstrategie 2035 vastgesteld. Hierin geven we sturing aan vergroten van de planvoorraad.

Beleidskaders

- Nationale wetgeving voor ruimtelijke ordening en bouwen, met name de Omgevingswet, die regelt hoe ruimtelijke plannen van Rijk, provincie en gemeenten tot stand komen. In het kader van de (uitwerkingsgebieden Nationale Omgevingsvisie) NOVEX heeft het Rijk zestien gebieden aangewezen waar grote ruimtelijke transities en nationale opgaven vragen om herbestemming en/of ingrijpende herinrichting, waarvoor Rijk en regio samen ontwikkelperspectieven en uitvoeringsagenda's opstellen. Het Verstedelijkingsconcept Metropoolregio Amsterdam (MRA) is hierbij te beschouwen als ontwikkelperspectief. Voor Amsterdam zijn daarnaast Noorzeekanaalgebied, regio Schiphol, Groene Hart en Lelylijn relevante NOVEX-gebieden/-opgaven.
- De Omgevingsvisie Amsterdam 2050, waarin het toetsingskader voor de ruimtelijke plannen, voor gebiedsgericht en thematisch beleid en de investeringsagenda's staan, en een toekomstbeeld over hoe we de fysieke leefomgeving kunnen invullen en gebruiken.
- De Ontwikkelstrategie Amsterdam 2035, de stadsbrede inventarisatie en aansturing van stedelijke bouwlocaties om de gemeentelijke opgaven voor woningbouw, werkruimte en voorzieningen te kunnen vervullen.
- MRA-agenda 2025-2028, de actieagenda van de Metropoolregio Amsterdam voor de periode vanaf 2025.

2.1.2 Grond

Het duurzaam realiseren van de gewenste woningbouwproductie in gemengde wijken.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.2 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	15.177 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	2 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	54.800 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.2.1

Het realiseren van voldoende en betaalbare woningen, kantoorruimte en maatschappelijke voorzieningen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Start bouw nieuwbouw woningen (totaal)	7.410 (2021)	4.541	7.500	7.500	7.500
2	Netto toename kantoren-voorraad per jaar (m² bvo)	15.000 (realisatie 2021)	-11.500	195.000	19.500	19.500
3	Nieuw gebouwde woningen per 1.000 bestaande woningen (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	n.v.t.	9.6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4	Aantal actieve grondexploitaties	160 (2023)	148	150	150	150
5	Omvang meerjarige planvoorraad woningen (periode van 4 jaar)	46.000 (2022)	52.832	50.000	50.000	50.000

We ontwikkelen gebieden ten behoeve van wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen, en realiseren daarbij voldoende en betaalbare woningen en kantoorruimte.

Het Amsterdams Akkoord gaat uit van een verantwoorde groei. We streven naar een jaarlijkse start bouw van 7.500 woningen in de verhouding 40 procent sociaal, 40 procent middelduur en 20 procent markt. Het halen van deze doelstelling is echter sterk afhankelijk van marktontwikkelingen. De gemeente bouwt niet zelf, dit doen marktpartijen.

De marktsituatie heeft een onmiskenbaar effect op de grondexploitaties en daarmee op het Vereveningsfonds. Daarbij is netcongestie een groot risico voor de realisatie van (met name) solitaire kantoren en daarmee samenhangende grondopbrengsten. Omdat het Vereveningsfonds een afgescheiden financieel onderdeel vormt van de gemeentebegroting, raken kosten en opbrengsten van grondexploitaties niet direct

de algemene middelen. Vanzelfsprekend raakt dit wel de financiële stromen binnen het Vereveningsfonds en beperkt dit de mogelijkheid om nieuwe verlieslatende plannen te starten.

Activiteit 1.2.1.1

We ontwikkelen en beheren grond voor wonen, werken en voorzieningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Eén keer per jaar opstellen van de rapportage 'Woningbouwplan"	1 (2022)	1	1	1	1
2	Twee keer per jaar opstellen van de rapportage 'Monitor kantoren Amsterdam'	2 (2022)	1	2	2	1
3	Aantal actieve grondexploitaties	160 (2023)	148	150	150	150
4	Opstellen MPG (Meerjaren Perspectief Grondexploitaties) in voorjaar en AMPG (Actualisatie MPG) in najaar	1 (2022)	1	1	1	1
5	Jaarlijkse toevoeging aantal woningen in vastgestelde investeringsbesluiten	8.900 (2022)	5.754	7.500	7.500	7.500
6	Eén keer per jaar maken van update en rapporteren over ontwikkeling van de planvoorraad	1 (2022)	1	1	1	1

De gebiedsontwikkeling wordt vormgegeven door het uitvoeren van een groot aantal projecten (ongeveer 150) waarvoor de gemeenteraad een investeringsbesluit heeft genomen. Naar verwachting blijft dit aantal nagenoeg gelijk de komende jaren. De financiële vertaling hiervan vindt plaats in grondexploitaties.

Vanuit de grondexploitaties maken we de grond bouwrijp, inclusief verwerven en sloop. En we ontwerpen en richten de openbare ruimte in van nieuw te ontwikkelen gebieden. Er zijn ook kosten voor het projectmanagement om de gebieds-ontwikkelingsprojecten uit te voeren en te monitoren. Daarbij is er overleg met partners (corporaties, ontwikkelaars, beleggers) die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

Naast de kosten in de grondexploitaties worden er ook kosten gemaakt voor het maken van nieuwe plannen om de planvoorraad op peil te houden.

De resultaten van de positieve en negatieve grondexploitaties worden verevend in het Vereveningsfonds. Over de ontwikkeling van het Vereveningsfonds wordt twee keer per jaar gerapporteerd. Bij de jaarrekening van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) en na de zomer via een actualisatie van het MPG (AMPG). Daarnaast wordt jaarlijks separaat gerapporteerd over de woningbouw en de kantoorontwikkeling. We beheren en bewaken de prudentie van het Vereveningsfonds.

De baten en lasten en mutaties in reserves in dit programmaonderdeel zijn over het algemeen nog gebaseerd op het MPG 2025 dat in juni door de gemeenteraad is vastgesteld. Over de feitelijke ontwikkelingen en actuele prognoses wordt periodiek separaat gerapporteerd. We monitoren de voortgang van projecten en treden in overleg met partners (corporaties, ontwikkelaars, beleggers) die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

GEM Lutkemeer (CV, GEM Lutkemeer BV, Gemeente Amsterdam, Participatie Lutkemeer BV (GAP)/Schiphol Area Development Company (SADC).
Amsterdam werkt samen met SADC in een deelneming (Lutkemeer CV/BV) aan de ontwikkeling van het Businesspark Amsterdam Osdorp in stadsdeel Nieuw-West.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	472,0	477,2	481,2	455,8	476,1	477,2
Lasten	410,4	467,5	512,9	457,7	477,2	469,0
Saldo Baten en Lasten	**61,7**	**9,7**	**-31,7**	**-1,9**	**-1,1**	**8,2**
Onttrekking	112,8	266,4	112,9	78,7	82,7	72,4
Toevoeging	176,2	121,6	90,4	87,9	92,4	90,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-63,4**	**144,8**	**22,5**	**-9,1**	**-9,7**	**-18,3**
Totaal programmaonderdeel 1.2 Grond	**-1,8**	**154,5**	**-9,2**	**-11,0**	**-10,7**	**-10,2**

Verbeteren voorspellende waarde begroting

De marktsituatie heeft een onmiskenbaar effect op de grondexploitaties en daarmee op het Vereveningsfonds. Voor 2026 en de jaren daarna is netcongestie een groot risico voor de realisatie van (met name) solitaire kantoren en daarmee samenhangende grondopbrengsten. Zorgwekkend is dat we al een aantal jaar een zeer negatieve kasstroom hebben met de laagste opbrengsten sinds 2013. Om het Vereveningsfonds robuust te houden moet de kasstroom verbeteren. In 2025 worden in het verleden opgebouwde risicoreserveringen aangesproken. Er is geen ruimte voor extra ambities of investeringen buiten de gebiedsontwikkeling.

Elk jaar worden de ramingen van de gebiedsontwikkelingsprojecten van het Vereveningsfonds en Zuidas geactualiseerd in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). Deze actualisatie wordt bij de Voorjaarsnota en Begroting 2026 meerjarig verwerkt. In het MPG is een uitgebreidere toelichting op de actualisatie opgenomen. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte ontwikkeling van de reserves en de vereveningsruimte. De actualisatie heeft geen effect op de algemene middelen (saldoneutraal).

In 2026 verwachten we € 481,2 miljoen aan baten te realiseren. Dit bedrag bestaat uit opbrengsten in de grondexploitaties (€ 386,2 miljoen) en winstnemingen (€ 50 miljoen). Winstnemingen zijn geen inkomsten maar administratieve verrekeningen waarbij een deel van het gerealiseerde projectresultaat wordt verrekend met de reserve. Daarnaast houden we rekening met erfpachtinkomsten (€ 19,1 miljoen) en rijksbijdragen die we inzetten voor woningbouwprojecten (€ 25,9 miljoen).

In 2026 verwachten we € 512,9 miljoen aan lasten te realiseren. Dit bedrag bestaat bijna geheel uit kosten in de grondexploitaties en overige projecten (€ 494,1 miljoen). Deze bestaan uit verwervingen, openbare werken (bouw- en woonrijp maken) en voorbereiding & toezicht daarop en proceskosten. Daarnaast wordt het saldo van de grondexploitaties administratief verrekend met Vereveningsfonds (€ 18,8 miljoen).

De structurele afdracht uit het Vereveningsfonds aan de algemene middelen is € 12 miljoen per jaar. Daarnaast wordt uit het Vereveningsfonds in de periode 2025-2037 jaarlijks een bedrag van € 12 miljoen afgedragen aan de reserve schaalsprongінvesteringen.

(bedragen x € 1 miljoen)	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
Baten	**477,2**	**481,2**	**455,8**	**476,1**	**477,2**
Beginstand Begroting 26	**475,2**	**428,4**	**510,0**	**510,0**	**510,0**
Mutaties Begroting 26	**2,0**	**52,7**	**-54,2**	**-33,9**	**-32,8**
Begrotingsbijstellingen	**3,2**	**53,9**	**-52,9**	**-32,6**	**-31,6**
Budgetneutrale wijzigingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Actualisatie kapitaallasten	**-1,2**	**-1,2**	**-1,2**	**-1,2**	**-1,2**
Lasten	**478,0**	**523,4**	**468,2**	**487,7**	**479,5**
Beginstand Begroting 26	**522,2**	**465,4**	**478,0**	**450,1**	**451,1**
Mutaties Begroting 26	**-54,6**	**47,5**	**-20,3**	**27,1**	**17,9**
Autonome ontwikkelingen	**-10,5**	**-10,5**	**-10,5**	**-10,5**	**-10,5**
Bijstelling kostenverdeelstaat Overhead	**-10,5**	**-10,5**	**-10,5**	**-10,5**	**-10,5**
Begrotingsbijstellingen	**-45,6**	**46,1**	**-26,3**	**20,7**	**13,6**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,0**	**9,2**	**13,7**	**14,0**	**12,1**
Nominale ontwikkelingen	**-0,1**	**-0,2**	**-0,2**	**0,0**	**-0,2**
Actualisatie kapitaallasten	**1,6**	**2,9**	**2,9**	**2,9**	**2,9**
Saldo baten en lasten	**9,7**	**-31,7**	**-1,9**	**-1,1**	**8,2**
Onttrekking	**266,4**	**112,9**	**78,7**	**82,7**	**72,4**
Beginstand Begroting 26	**122,6**	**144,3**	**115,6**	**88,9**	**88,9**
Mutaties Begroting 26	**143,8**	**-31,4**	**-36,8**	**-6,1**	**-16,4**
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,2				
Reserve Vereveningsfonds	2,6	8,9	11,1	17,1	6,8
Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	141,4	-40,2	-47,9	-23,2	-23,2
Toevoeging	**121,6**	**90,4**	**87,9**	**92,4**	**90,8**
Beginstand Begroting 26	**96,2**	**117,8**	**155,4**	**157,0**	**157,0**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Mutaties Begroting 26	**25,4**	**-27,4**	**-67,5**	**-64,6**	**-66,2**
Reserve Vereveningsfonds	52,1	18,2	15,7	19,3	17,7
Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	-26,8	-45,6	-83,2	-83,9	-83,9
Saldo onttrekking en toevoeging	**144,8**	**22,5**	**-9,1**	**-9,7**	**-18,3**
Totaal	**154,5**	**-9,2**	**-11,0**	**-10,7**	**-10,2**

Programmaonderdeel 1.2 Grond betreft hoofdzakelijk de gebiedsontwikkeling en is in financieel administratief opzicht zeer complex. Dit wordt veroorzaakt doordat een groot deel van de financiële stromen met balansposten wordt verrekend. Bovendien moeten de verrekeningen met de reserves, vanwege BBV-voorschriften, ook in de exploitatie verantwoord worden. In de overzichten lopen daarom zowel de inkomsten en uitgaven in de projecten als de dotaties en onttrekkingen aan de reserves door elkaar.

Het Vereveningsfonds vormt een gesloten systeem. Daarop zijn in dit programma-onderdeel twee uitzonderingen: de afdracht uit het Vereveningsfonds aan de algemene middelen en de autonome ontwikkelingen met betrekking tot de indexatievergoeding over de reserves en de voorzieningen in het Vereveningsfonds.

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

Grondopbrengsten: In 2026 verwachten we hogere baten door enkele grote uitgiftes, waaronder Strandeiland en Vivaldi (€ 60 miljoen). Vanaf 2027 dalen de baten in grondexploitaties tot gemiddeld € 380 miljoen per jaar.

Winstnemingen: De komende jaren nemen de winstnemingen fors af (totaal € 223 miljoen in de periode 2026-2029). Dit is het gevolg van minder commerciële uitgiften die mede door de netcongestie vertraging oplopen. Dit speelt zich voornamelijk af in het Zuidasgebied.

Rijkssubsidies: De afgelopen jaren hebben we meerdere rijkssubsidies ontvangen ter bevordering van de woningbouw. Vanuit accountantsvoorschriften zijn deze ontvangen bedragen nog niet als baten verantwoord, maar opgenomen in een voorziening. Van het ontvangen bedrag van € 241 miljoen gaan wij in de periode 2026-2029 € 111,5 miljoen besteden. Daarom nemen we deze bedragen nu op in de baten en lasten. (zie ook de lasten)

Erfpachtinkomsten: We ontvangen in 2025 meer bijdragen van woningcorporaties doordat in 2025 meer woningen worden gesplitst en/of verkocht (€ 2 miljoen).

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio. De baat van € 1,2 miljoen betreft de verrekening van de kapitaallasten met Vereveningsfonds.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Overhead
De lasten in dit programmaonderdeel dalen door het opnemen van de decentrale overhead in de beleidsprogramma (zie ook budgetneutrale wijzigingen), de afschaffing van de marktconformiteitstoeslag en een bijstelling van overhead dat toerekenbaar is aan grondexploitaties. Op dit programmaonderdeel heeft dit per saldo een beperkt effect. Er worden minder lasten doorberekend uit programmaonderdeel B.5 Overhead waar de lasten stijgen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

Project Zuidasdok: We hevelen het project Zuidasdok over naar programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer (totaal € 161,8 miljoen in de periode 2025-2029).

Rijkssubsidies: De afgelopen jaren hebben we meerdere rijkssubsidies ontvangen ter bevordering van de woningbouw. Van het ontvangen bedrag van € 241 miljoen gaan wij in de periode 2026-2029 € 111,5 miljoen besteden. De uitgaven hebben vooral

betrekking op de subsidies voor flexwoningen, mobiliteitspakketten en bovenplanse investeringen woningbouw.

Saldi grondexploitaties: We verrekenen het saldo van de projecten met het Vereveningsfonds (totaal € 27,9 miljoen hogere lasten in de periode 2025-2029). Omdat we meer opbrengsten dan kosten verrekenen met het Vereveningsfonds presenteren we dit saldo aan de lastenkant van de begroting. Deze administratieve verrekeningen zijn geen uitgaven.

Grondexploitaties en andere projectuitgaven: We verhogen de lasten in de projecten doordat we te maken hebben met kostenstijgingen door marktontwikkelingen en de bijstelling van het kasritme van de projecten (totaal € 31,0 miljoen in de periode 2025-2029).

Budgetneutrale wijzigingen
Overhead: De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan. De lasten op dit programmaonderdeel stijgen met € 10,6 miljoen vanaf 2026.

Actualiseren bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029: Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsplan van programma Stadsverbetering vastgesteld. Bij de Begroting 2026 is het bestedingsplan geactualiseerd en een aantal projecten waarvan wij de middelen over de jaren verschuiven binnen het programma Stadsverbetering. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de budgetten vanaf 2025. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Capaciteitsuitbreiding: We zetten meer personeel in omdat het werk toeneemt en complexer van aard is (€ 1,5 miljoen vanaf 2026). Deze lasten worden gedekt uit het Vereveningsfonds.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten hebben betrekking op investeringen in de gebiedsontwikkeling. De stijging is enerzijds het gevolg van hogere rentekosten voor de onderhandenwerk positie en anderzijds doordat we in 2025 flex-woningen opleveren waarvoor we gaan afschrijven.

Ontwikkeling reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties
In 2025 wordt de reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties opgeheven. De gereserveerde bedragen voor grondexploitaties en bijbehorende dotaties en onttrekkingen worden overgeheveld naar de reserve Vereveningsfonds. Het bedrag voor het project Zuidasdok wordt toegevoegd aan de reserve Incidentele schaalspronginvesteringen in programma 2 programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte, waar het project wordt uitgevoerd.

Door deze ontwikkeling zijn er veel verschuivingen tussen onttrekkingen en toevoegingen tussen de reserves in de programma's 1 en 2. In de onderstaande mutaties worden daarom eerst aangegeven wat het bedrag is dat verschuift, voordat we de inhoudelijke mutaties toelichten.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Vereveningsfonds
Vanaf 2025 stijgt de onttrekking door verschuivingen tussen reserves met € 4,3 miljoen. Daarnaast stijgt de onttrekking door gestegen project- en capaciteitskosten (totaal € 11,0 miljoen in de periode 2025-2029) en doordat we de rentekosten niet meer activeren, maar vanaf 2024 onttrekken uit de reserve (€ 2,7 miljoen).

Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties
Vanaf 2025 stijgt de onttrekking door de opheffing van de reserve en verschuivingen tussen reserves en programma's (zie algemene toelichting).

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen
Reserve Vereveningsfonds
Vanaf 2025 stijgt de toevoeging door verschuivingen tussen reserves (totaal € 314,6 miljoen in de periode 2025-2029. We stellen de winstnemingen in de

komende jaren fors naar beneden bij omdat door netcongestie minder commerciële uitgiften worden gerealiseerd (totaal € 223 miljoen in de periode 2026-2029). Daarnaast ontvangen we in 2025 meer erfpachtinkomsten uit splitsingen corporatie-rechten (€ 2 miljoen) en stijgt de indexatievergoeding (totaal € 2,5 miljoen in de periode 2026-2029).

Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties

Vanaf 2025 daalt de toevoeging door de opheffing van de reserve en verschuivingen tussen reserves (totaal € 323,4 miljoen in de periode 2025-2029).

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Gebiedsontwikkeling heeft een lange looptijd en kent een grote mate van onzekerheid. Het risico bestaat dat de realisatie van het aantal woningen en kantoren en de bijbehorende grond-opbrengsten lager zal zijn dan de raming. Bij de actualisatie van de grondexploitaties moet noodzakelijkerwijs worden uitgegaan van langjarige aannames. De gemeente bouwt de woningen en de kantoren echter niet zelf, dat doen ontwikkelaars en woningcorporaties. De gemeente is dus afhankelijk van de planning van deze partijen. Als gevolg van netcongestie bestaat ook een risico dat er niet gebouwd kan worden. Bovendien duren het juridisch – planologisch proces en de participatie vaak langer dan gepland. Bij de realisatie van de plannen zal pas blijken of de werkelijkheid afwijkt van de aannames.	Om het risico te beheersen van minder grond-opbrengsten zijn verschillende beheersmaatregelen getroffen. De belangrijkste is dat reserveringen worden getroffen bij majeure (voor)investeringen. Daarnaast wordt er een financiële buffer aan-gehouden in de reserves om project specifieke risico's op te vangen en om in geval van crisis de proceskosten te kunnen dekken die niet meer terugverdiend kunnen worden. Deze financiële buffer wordt het weerstandsvermogen genoemd. Verder worden direct verliesvoorzieningen gevormd voor projecten met een geraamd financieel tekort. Periodiek wordt een scenarioanalyse uitgevoerd die in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) wordt opgenomen om te zien in hoeverre de getroffen risico buffers binnen het Vereveningsfonds een verslechtering kunnen opvangen, en hoe tijdig kan worden bijgestuurd.
Het risico bestaat dat de ruimte in het Vereveningsfonds onvoldoende is om nieuwe verlieslatende plannen vast te stellen in de programmamix van 40/40/20. De gemeente bouwt zelf geen woningen en kantoren maar de gemeente investeert wel in het geschikt maken van de grond om in erfpacht uit te geven voor de bouw van de woningen en kantoren. Indien de kosten van deze plannen hoog zijn en niet opwegen tegen de grondopbrengsten kan het zijn dat de vereveningsruimte niet meer toereikend is om deze plannen uit te voeren.	Om het risico te beheersen dat de saldi van plannen te negatief worden en niet meer passen binnen de beschikbare vereveningsruimte worden de plannen financieel zoveel als mogelijk geoptimaliseerd. Betreffende de kostenkant wordt gestuurd op de uitvoeringskosten. Met betrekking tot het programma en de bijbehorende (grond)opbreng-sten zoeken we vanuit de gebiedsontwikkeling actief de samenwerking met ontwikkelaars, woningcorporaties, het Rijk, de regio en de overige gemeentelijke onderdelen om te komen tot het optimale programma of het eventueel aanvragen van subsidies. Tegelijkertijd wordt ook gezocht naar locaties die minder kosten om te ontwikkelen waardoor er in de toekomst ook positieve plannen aan het Vereveningsfonds kunnen worden toegevoegd.

Beleidskaders

- De Omgevingsvisie Amsterdam 2050, waarin het toetsingskader voor de ruimtelijke plannen, voor gebiedsgericht en thematisch beleid en de investeringsagenda's staan, en een toekomstbeeld over hoe we de fysieke leefomgeving kunnen invullen en gebruiken.
- Ontwikkelstrategie Amsterdam 2035, de stadsbrede inventarisatie en aansturing van stedelijke bouwlocaties om de gemeentelijke opgaven voor woningbouw, werkruimte en voorzieningen te kunnen vervullen.
- Spelregels voor woningbouwprogrammering: de spelregels gaan over de toepassing van de gewenste woningbouwprogrammering (40 procent sociale huurwoningen, 40 procent middeldure huur- en koopwoningen en 20 procent dure huur- en koopwoningen) in de projecten.
- In het woningbouwplan 2022-2028 wordt de Amsterdamse aanpak voor de nieuwbouw van woningen beschreven. Dit aan de hand van drie thema's. De eerste is de bouw van jaarlijks gemiddeld 7.500 woningen, de tweede het bouwen van de goede mix, het derde thema is versnellen en versimpelen.
- Vervolg Actieplan Meer Middeldure Huur 2020: in dit actieplan zijn de voorwaarden voor nieuwe middeldure huurwoningen met een instandhoudingstermijn van 25 jaar in 2020 herijkt. Verder is dit plan het beleidskader voor het realiseren van eeuwigdurende middeldure huurwoningen.
- Plaberum: procesbeschrijving die dient als leidraad voor de inrichting van de planvorming van ruimtelijke projecten.
- Kantorenplan 2019-2026: Dit plan moet zorgen voor een uitgebalanceerde en toekomstbestendige kantorenmarkt, waarin op korte en middellange termijn voldoende kwalitatieve woon-werkmilieus beschikbaar zijn voor de netto uitbreidingsvraag van 125.000 m^2 kantoor per jaar.
- Samenwerkingsafspraken met de corporaties en huurderskoepels. Deze gaan onder andere over de groei van de voorraad, de betaalbaarheid, de duurzaamheid en de beschikbaarheid van woningen voor alle doelgroepen. Ook staan er afspraken in over de nieuw te bouwen sociale huurwoningen en middeldure huurwoningen en over de grondprijzen. Selectiebeleid woningcorporaties: corporaties hebben een voorrangspositie bij de bouw van sociale woningen.
- Het selectiebeleid woningcorporaties beschrijft hoe het proces verloopt om voor een kavel te komen tot een selectie van een corporatie.
- Grondprijsbeleid: het beleid op basis waarvan de grondwaardes worden berekend.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen het beleid voor nieuwe uitgiftes en het beleid voor de bestaande erfpachtrechten.

2.1.3 Erfpacht

Het uitgeven van nieuwe erfpachtrechten, beheren van de door de gemeente Amsterdam uitgegeven erfpachtechten en het uitvoeren van de overstapregeling naar het eeuwigdurende erfpachtstelsel.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.3 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	1.300 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.3.1

De waarde en het gebruik van grond ten dienste van inwoners en bedrijven laten komen.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Canon (*€ 1 mln.)	156 (2022)	162	161	164	170

Door het erfpachtstelsel houdt de gemeente grip op het gebruik van de grond en komt de waardevermeerdering van de grond die ontstaat bij functiewijzigingen of bij het einde van een tijdvak, ten goede aan de gemeenschap. We doen dit door grond uit te geven in erfpacht bij nieuwe vastgoedontwikkelingen en door de bestaande erfpachtrechten te beheren.

De vraag in Amsterdam naar nieuw uit te geven grond, onder andere voor woningen en commercieel vastgoed, blijft groot. Behalve nieuwe gronduitgiften worden ook woningen gerealiseerd via transformaties.

De afgelopen jaren hebben we ingezet op de uitvoering van de overstapregeling van het voortdurend erfpachtstelsel naar het eeuwigdurend erfpachtstelsel. In 2026 gaan we verder met het verbeteren van het erfpachtstelsel. De focus wordt verlegd naar het verwerken van de achterstanden van de reguliere erfpachtwijzigingen en lopende aanvragen. Er wordt een beleidsadviescommissie geïnstalleerd die vooraf adviseert over beleidswijzigingen. Daarnaast starten we met een pilot geschillencommissie erfpacht, die achteraf beoordeelt of ons erfpachtbeleid goed is toegepast. Het instellen van beide commissies voldoet aan het geadviseerde afwegingskader uit de verschenen ministeriële ‘Handreiking algemene erfpachtbepalingen voor gemeentelijke erfpacht bij particulieen re woonbestemmingen’.

In 2021 is gestart met de ontwikkeling van het Nieuwe Informatie Systeem Erfpacht (programma NISE). Het nieuwe systeem is nodig, omdat het huidige systeem verouderd is, wat aanpassingen en onderhoud relatief duur maakt. Het nieuwe systeem zal zorgen voor meer efficiency en betere dienstverlening aan erfpachters. We verwachten het programma in 2026 af te ronden.

De canon stijgt van € 156 miljoen in 2022 naar € 164 miljoen in 2026 vooral door uitgifte van nieuwe erfpachtrechten en indexering van de canon.

Activiteit 1.3.1.1

We beheren en geven erfpacht uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal rechten (*1.000)	294 (2022)	299	297	301	302
2	Aantal wijzigingen van erfpachtrechten (zonder overstap)	832 (2022)	926	800	800	800
3	Grondwaarde van nieuw uitgegeven erfpachtrechten (*€ 1 mln.)	255 (2022)	242	280	300	290
4	Aantal afgehandelde overstap klantvragen (*1.000)	33 (2022)	20	14	17	13
5	Aantal overstapaanbiedingen (*1.000)	22 (2022)	12	8	6	4

Indicator 1 en 2
We beheren de bestaande erfpachtrechten. Door betere marktomstandigheden verwachten we meer nieuwe uitgiften en zal het aantal erfpachtrechten onder beheer stijgen.

Indicator 3
We verzorgen de uitgifte van nieuw uitgegeven erfpachtrechten. Door betere marktomstandigheden verwachten we dat de grondwaarde van nieuw uitgegeven erfpachtrechten zal toenemen in 2026.

Indicator 4
We werken aan een continue verbetering van de dienstverlening. De afgelopen jaren hebben we ingezet op de uitvoering van de overstapregeling van het voortdurend erfpachtstelsel naar het eeuwigdurend erfpachtstelsel. In 2026 gaan we verder met het verbeteren van het erfpachtstelsel. De focus wordt verlegd naar het verwerken van de achterstanden van de reguliere erfpachtwijzigingen en lopende aanvragen.

Indicator 5
We verzorgen de overstap van de voortdurende naar eeuwigdurende erfpachtrechten. Het aantal overstapaktes dat jaarlijks passeert kent sinds de piek in 2021 een dalende tendens doordat de meeste aanvragen inmiddels zijn afgewikkeld. Over de ontwikkelingen van erfpacht wordt twee keer per jaar separaat gerapporteerd in een raadsinformatiebrief.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	419,5	316,9	294,1	274,3	277,5	279,1
Lasten	234,1	112,7	92,7	71,9	71,7	72,5
Saldo Baten en Lasten	**185,4**	**204,1**	**201,4**	**202,4**	**205,8**	**206,6**
Onttrekking	165,3	695,0	84,3	42,6	42,6	42,6
Toevoeging	393,2	691,1	143,4	118,7	122,9	124,4
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-227,9**	**4,0**	**-59,0**	**-76,1**	**-80,3**	**-81,9**
Totaal programmaonderdeel 1.3 Erfpacht	**-42,4**	**208,1**	**142,4**	**126,3**	**125,5**	**124,8**

Verbeteren voorspellende waarde begroting
Voor het gebruik van de grond van de gemeente, het erfpachtrecht, ontvangen wij inkomsten in de vorm van een canon. De erfpachter kan kiezen of deze jaarlijks wordt verrekend of een keer wordt afgekocht. De twee belangrijkste erfpachtstelsels zijn het voortdurende en het eeuwigdurende stelsel. In het voortdurende stelsel wordt bij ieder nieuw tijdvak (van meestal 50 jaar) een nieuwe canon vastgesteld op basis van de actuele marktwaarde. In het in 2016 ingevoerde eeuwigdurende stelsel wordt de canon eenmalig vastgesteld en alleen aangepast aan inflatie, tenzij het erfpachtrecht wordt gewijzigd (bijv. bestemmingswijziging). Nieuwe uitgiften vinden eeuwigdurend plaats, tenzij nog sprake is van oude afspraken.

De canon-betalende (niet afgekochte) rechten zorgen voor jaarlijkse inkomsten voor de algemene middelen. Dit betreft maximaal € 162,3 miljoen in 2026. Hogere canon-opbrengsten dan deze stand (op basis van de voorjaarnota 2024) komen niet ten gunste van de jaarlijkse exploitatie maar voegen we toe aan de reserve Vermogens-opbouw-deel erfpacht. In 2026 bedraagt dit € 2,2 miljoen.

De opbrengsten stijgen wanneer er nieuwe uitgiften zijn of wanneer er voor bestaande rechten aanpassingen plaatsvinden. De canonopbrengsten en de afkoopsommen zijn grotendeels afhankelijk van het uitgifteniveau, de keuze van de erfpachter voor afkoop of canon-betalend en de nominale ontwikkeling van de canon. De gronduitgiften zijn sterk afhankelijk van de marktomstandigheden en hierdoor moeilijk te voorspellen. Wanneer de canonopbrengsten hoger of lager zijn ten opzichte van de vorige begroting dan voegen we de meer- of minderopbrengsten toe aan de reserve Vermogensopbouw -deel erfpacht.

De afgekochte canon, die we ontvangen in de vorm van een afkoopsom, worden aan reserves toegevoegd. De ontvangen afkoopsommen uit het voortdurend stelsel en eeuwigdurende afkoopsommen (na verrekening van de meerwaarde) worden toegevoegd aan de reserve afkoopsommen. Als er wordt overgestapt en er nog een grondwaarde op de balans staat dan wordt deze afgeboekt. Dit noemen wij de-activatie en verantwoorden wij vanaf 2024 als lasten in de begroting en rekening.

Bij het ramen van de afkoopsommen en de canon hanteren we bepaalde aannames, omdat we vooraf niet precies kunnen voorspellen of erfpachters kiezen voor afkoop of voor een canonbetaling. Ook kan een (grote) gronduitgifte net in een ander jaar vallen dan verwacht. Ondanks deze onzekerheden streven we naar een zo realistisch mogelijke inschatting. Daarbij baseren we ons op de verwachte hoeveelheid grond die per jaar in erfpacht wordt uitgegeven. Voor het commerciële deel is afkoop verplicht. Voor het resterende deel maken we op basis van historische gegevens een inschatting van het aandeel afkoop versus canon. Op basis van de realisatiegegevens wordt deze verhouding jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Naast de reserve afkoopsommen is er bij de begroting 2025 besloten tot een nieuwe reserve Vermogensopbouw-deel erfpacht. Aan deze reserve voegen we de meerwaarde toe die ontstaat bij erfpachtwijzigingen. Hierop brengen we de kosten van de overstapregeling in mindering.

Het erfpachtresultaat in de exploitatiebegroting (saldo na mutaties reserves) bestaat naast de gecapte canonopbrengsten uit de kosten voor het beheer van het erfpachtstelsel, zoals rentelasten, apparaatslasten, overige lasten en de de-activatie van de grondwaarde. Dit erfpachtresultaat komt ten goede aan de algemene middelen. De hogere canoninkomsten (boven het gecapte deel) en de ontvangen meerwaarden bij de eeuwigdurende afkoopsommen worden verrekend met de reserve Vermogens-opbouw-deel erfpacht en blijven daarmee buiten het jaarlijkse exploitatieresultaat van de gemeente.

De opbrengsten nemen de komende jaren af en stabiliseren vanaf 2027 tot ongeveer € 275 miljoen. De opbrengsten zijn in de eerste jaren hoger door de effecten van de overstapregeling. Dat de opbrengsten uit afkoopsommen afnemen zien we ook terug in dalende lasten. Doordat er minder wordt overgestapt neemt ook de de-activatie van grondwaarde af.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**316,9**	**294,1**	**274,3**	**277,5**	**279,1**
Beginstand Begroting 26	**230,5**	**217,8**	**209,5**	**211,8**	**218,6**
Mutaties Begroting 26	**86,4**	**76,3**	**64,8**	**65,7**	**60,5**
Begrotingsbijstellingen	**86,4**	**76,3**	**64,8**	**65,7**	**60,5**
Lasten	**112,7**	**92,7**	**71,9**	**71,7**	**72,5**
Beginstand Begroting 26	**55,0**	**45,8**	**44,6**	**45,0**	**45,0**
Mutaties Begroting 26	**57,7**	**46,9**	**27,3**	**26,7**	**27,4**
Begrotingsbijstellingen	**59,5**	**42,8**	**22,8**	**21,8**	**21,8**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,2**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Nominale ontwikkelingen		**1,1**	**1,1**	**1,1**	**1,1**
Actualisatie kapitaallasten	**-1,5**	**2,6**	**3,1**	**3,5**	**4,3**
Saldo baten en lasten	**204,1**	**201,4**	**202,4**	**205,8**	**206,6**
Onttrekking	**695,0**	**84,3**	**42,6**	**42,6**	**42,6**
Beginstand Begroting 26	**573,5**	**50,0**	**1,2**	**1,2**	**1,2**
Mutaties Begroting 26	**121,5**	**34,3**	**41,3**	**41,3**	**41,3**
Meerwaarde voortdurend	46,0	32,3	16,3	16,3	16,3
Reserve afkoopsommen erfpacht	-24,5	2,0	25,0	25,0	25,0
Reserve Vermogensopbouw – deel erfpacht	100,0				
Toevoeging	**691,1**	**143,4**	**118,7**	**122,9**	**124,4**
Beginstand Begroting 26	**493,3**	**65,8**	**37,0**	**36,0**	**45,0**
Mutaties Begroting 26	**197,8**	**77,5**	**81,7**	**86,9**	**79,4**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Meerwaarde voortdurend	191,8	40,0	31,7	32,7	23,7
Reserve afkoopsommen erfpacht	25,0	34,0	43,0	43,0	43,0
Reserve Vermogensopbouw – deel erfpacht	-19,1	3,5	7,0	11,2	12,8
Saldo onttrekking en toevoeging	**4,0**	**-59,0**	**-76,1**	**-80,3**	**-81,9**
Totaal	**208,1**	**142,4**	**126,3**	**125,5**	**124,8**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

De-activatie Erfpachtgrond: we presenteren de de-activatie van de grondwaarde bij erfpachtwijzigingen vanaf 2024 aan de lastenkant. Hierdoor stijgen de baten in 2025 met € 60,1 miljoen, in 2026 met € 40,1 miljoen en daarna met jaarlijks € 20 miljoen.

Afkoopsommen: We ontvangen de komende jaren meer afkoopsommen. In 2025 gaat het om € 22,3 miljoen en in 2026 om € 34,0 miljoen. De jaren hierna stijgen de afkoopsommen jaarlijks met € 41,7 miljoen.

Canonopbrengsten: we ontvangen meer canonopbrengsten (totaal € 11,9 miljoen in de periode 2025-2029). De hogere canonopbrengsten voegen we toe aan de reserve Vermogensopbouw.

Mutaties lasten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

De-activatie Erfpachtgrond: we presenteren de de-activatie van de grondwaarde bij erfpachtwijzigingen vanaf 2024 aan de lastenkant. Hierdoor dalen de lasten in 2025 met € 60,1 miljoen, in 2026 met € 40,1 miljoen en daarna met jaarlijks € 20 miljoen.

Capaciteitsuitbreiding: we zetten meer capaciteit in om de achterstanden van de overstapregeling in te halen. De lasten stijgen hierdoor in 2026 en 2027 met € 3,8 miljoen en in 2028 en 2029 met € 2,8 miljoen. Deze lasten dekken we uit de reserve Meerwaarde voortdurend.

Budgetneutrale wijzigingen
Overhead: de overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan. De lasten op dit programmaonderdeel stijgen met € 1,0 miljoen vanaf 2026.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten wijzigen hoofdzakelijk doordat de reserve Meerwaarde voortdurend afneemt door overheveling van ontvangen meerwaarde uit de overstapregeling naar de reserve Vermogensopbouw. De stand van de reserve Meerwaarde voortdurend wordt in mindering gebracht op de grondwaarde voor de berekening van de rentelasten. Hierdoor stijgen de rentelasten in dit programmaonderdeel.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Meerwaarde voortdurend
De ontvangen meerwaarde uit nieuwe of gewijzigde erfpachtcontracten wordt toegevoegd aan de reserve Meerwaarde voortdurend. De meerwaarde uit een erfpachtcontract (ontvangen afkoopsom minus grondwaarde) minus de kosten van de overstapregeling voegen we jaarlijks toe aan de reserve Vermogensopbouw. Doordat we de komende jaren meer afkoopsommen ontvangen neemt ook de vrijval toe ten gunste van de reserve Vermogensopbouw. Hierin zit ook een herberekening van de meerwaarde die we hebben ontvangen tot en met 2024.

Reserve afkoopsommen erfpacht

We verwachten dat het aantal erfpachters dat het erfpachtcontract wijzigt van het voortdurend naar het eeuwigdurend stelsel in 2025 daalt of dat er vaker wordt gekozen voor canonbetalend. Dit heeft tot gevolg dat we in 2025 minder onttrekken. Vanaf 2027 verwachten we dat er jaarlijks ongeveer voor € 25 miljoen aan erfpachtrechten overstappen naar het eeuwigdurende stelsel of kiezen voor canonbetalend. Hierdoor stijgt de onttrekking.

Reserve Vermogensopbouw – deel erfpacht

Hogere onttrekking uit de *reserve Vermogensopbouw – deel erfpacht* omdat we € 100 miljoen laten vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Dit is vorig jaar besloten tijdens de behandeling van de begroting 2025.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen

Reserve Meerwaarde voortdurend

Hogere toevoeging aan de reserve Meerwaarde voortdurend doordat we in 2025 incidenteel een bedrag toevoegen van € 150 miljoen. Dit bedrag wordt overgeheveld uit de reserve Vermogensopbouw, die onderdeel uitmaakt van programmaonderdeel A.4.2. Dit wordt in 2025 toegevoegd aan de reserve Vermogensopbouw – deel erfpacht dat onderdeel uitmaakt van programmaonderdeel 1.3. Dit is al bij de voorjaarsnota door het College vastgesteld.

De komende jaren voegen we daarnaast meer toe doordat we meer afkoopsommen ontvangen en we verwachten dat er rechten overgaan van het voortdurend stelsel naar het eeuwigdurend stelsel.

Reserve afkoopsommen erfpacht

Hogere toevoeging aan de reserve Afkoopsommen erfpacht doordat we meer afkoopsommen ontvangen in het voortdurend stelsel.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Door de vele afwijkende situaties en de complexiteit van het huidige erfpachtstelsel bestaat het risico dat de erfpachter lang moet wachten totdat de aanvraag wordt afgewikkeld.	Beheersmaatregel is dat er een gespecialiseerd team klaarstaat om maatwerkaanbiedingen op te stellen. Om wachttijden te verkorten streven we ernaar om zoveel mogelijk (overstap)aanvragen te standaardiseren en automatisch af te wikkelen.

Beleidskaders

- Diverse Algemene Bepalingen, de door de raad vastgestelde bepalingen voor het uitgeven van grond in erfpacht.
- Grondprijsbeleid: het beleid op basis waarvan de grondwaardes worden berekend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het beleid voor nieuwe uitgiftes en het beleid voor de bestaande erfpachtrechten.
- Overstapregeling (inclusief spijtoptantenregeling), de regeling waarmee erfpachters met een woning kunnen overstappen van het voortdurende naar het eeuwigdurende stelsel.

2.1.4 Bouwen en Wonen

We streven naar voldoende beschikbaarheid van betaalbare, goede en veilige woningen, een rechtvaardige verdeling van de woningen en een rechtmatig gebruik van de woningen.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.4 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	759.660 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	42 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	6.100 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.4.1

We streven naar voldoende woningen van goede kwaliteit voor alle Amsterdammers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	% kwetsbare huishoudens dat binnen 3 maanden een woning vindt: statushouders, MOBW en sociaal medisch urgenten	80% (2016)	85%	80%	80%	80%
2	Gemiddeld aantal aanbiedingen per verhuring op WoningNet	3,0 (2025)	3,0	3,0	3,0	3,0
3	% toewijzingen met zoekpunten	80% (2024)	89%	90%	79%	95%
4	% toewijzingen met situatiepunten	4,5% (2025)	4%	5%	4,5%	5%
5	% toewijzingen met startpunten	5% (2024)	8%	5%	7%	8%
6	Gemiddelde WOZ-waarde (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	n.v.t.	€ 498.000	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	n.v.t.	€ 827	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	n.v.t.	€ 944	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
9	Daling in het aantal slechte Energielabels (E, F, G) en stijging aantal goede Energielabels (B, A, A+)	47.500 (2023)	Daling E, F, G-labels t.o.v. 2023: -1,6%	Daling slechte labels (E-F-G) met 1/6e van het totaal	Daling slechte labels (E-F-G) met 1/6e van het totaal	Daling slechte labels (E-F-G) met 1/6e van het totaal
10	Woningkwaliteit – verbeterde woningen na gemeentelijke interventie	n.t.b.	145	180	180	180
11	Aantal beëindigingen onrechtmatig woninggebruik, in gebruik genomen leegstaande woningen, opgeknapte woningen naar aanleiding van handhavingsmaatregelen	300 (2016)	1.082	1.500	1.200	1.200

Indicator 1-5
Het tekort aan woningen in Amsterdam is groot. Dit stelt ons voor uitdagingen om de woningen in de stad op een rechtvaardige wijze verdelen, waarbij er voorrang is voor degenen die het hardst een woning nodig hebben. De regulier woningzoekenden moeten ook kans blijven houden op een sociale huurwoning. Het nieuwe toewijzingssysteem zorgt voor meer invloed op de slaagkansen door actief te zoeken en door situatie- en of startpunten aan te vragen waarmee ze hun positie op de ranglijst verbeteren. Met projecten uit de Amsterdamse aanpak Volkshuisvesting (AAV) zetten we in op realisatie van woningen voor verschillende doelgroepen zoals rolstoelwoningen en woonwagenlocaties. Het doorstroomoffensief helpt bewoners om te verhuizen naar een woning die past bij hun situatie, bijvoorbeeld van een eengezinswoning naar een ouderenwoning.

Indicator 9
Om de woningvoorraad toekomstbestendig en betaalbaar te houden is het verbeteren en verduurzamen van woningen essentieel voor Amsterdammers en het klimaat. Het uitvoeringsprogramma voor het isolatieoffensief stimuleert en helpt woningeigenaren en bewoners om te komen tot versnelde woningverbetering en isolatie. Zwaartepunt hierbij ligt bij bewoners in kwetsbare buurten en/ of in een kwetsbare positie. In de Aanpak Amsterdamse Volkshuisvesting (AAV) hebben we als doel gesteld dat in 2030 er geen huurwoningen meer zijn met een E-F-G energielabel. Op het gebied van woningkwaliteit gaat er extra aandacht en capaciteit uit naar aanpak Noord. We zetten samen met de corporaties in op het tegengaan van vocht- en schimmelproblemen door vroegtijdige signalering, informatievoorziening over de maatregelen en ondersteunen van de bewoners.

Indicator 10
We voeren daarnaast een breed scala aan vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken uit gericht op het handhaven van de minimale wettelijke kwaliteit, waarbij de overlast door schimmel in woningen nadrukkelijk aandacht krijgt. Het uitvoeren van deze taken draagt zo bij aan een aan een veilige, duurzame en leefbare fysieke leefomgeving.

Indicator 11
De vraag naar met name betaalbare woningen in Amsterdam zorgt dat frauderen met Amsterdamse woningen erg verleidelijk blijft. Door oneigenlijk gebruik aan te pakken, leegstand te bestrijden en de kwaliteit te verbeteren, blijven woningen behouden voor Amsterdammers met een laag- en middeninkomen en houden we wijken en buurten leefbaar. Er is een andere koers ingezet bij de handhaving, waarbij overtredingen die veel impact hebben op de leefbaarheid en woningvoorraad prioriteit krijgen. Dit zijn vaak grotere, complexe dossier die meer capaciteit vragen. Ook worden kleinere overtredingen, leegstand en problemen met woningkwaliteit vaker opgelost met een informeel gesprek en hoeft het niet tot een officiële handhavingsmaatregel te komen. Daarom is deze indicator lager dan voorheen.

We voeren de wetgeving uit die hiervoor is vastgesteld zoals de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur. Ook werken we samen met de verhuurders en eigenaren in de stad en ondersteunen de bewoners met informatie, meldpunten en de bewonersorganisaties. We werken hierbij gebiedsgericht en met specifieke aandacht voor aandachtspunten in de buurten.

Activiteit 1.4.1.1

We werken met gebiedsgerichte inzet / projecten.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

We bieden uitvoering, advies en ondersteuning bij de 22 taken van de stadsdeelbesturen op de opgaves die er liggen. Om zo te werken aan lokale bestuurlijke prioriteiten, gebiedsopgaven en planvorming. Het gaat hier veelal om complexe taken/ projecten die meerdere beleidsterreinen raken. Deze vaak complexere projecten worden integraal opgepakt vanuit de budgetten in dit programma. Deze coördinerende regiefunctie zorgt ervoor dat de projecten goed in onze gebieden landen. Uitdagingen ten aanzien van de energietransitie, de woningbouwopgave, etcetera worden daardoor weloverwogen meegenomen bij het opstarten van projecten.

Activiteit 1.4.1.2

We verlenen vergunningen, houden toezicht en handhaven (VTH).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal ingediende aanvragen omgevingsvergunning bouw, ruimtelijke activiteit, monumenten, splitsen, omzetten woonruimte, meldingen bouw, meldingen brandveiligheid.	9.700 (2022)	8.356	9.075	8.300	8.300
2	Aantal verleende vergunningen waarop toezicht is gehouden (monumenten, bouw, ruimtelijke ordening, splitsen en omzetten woonruimte) waarop toezicht is gehouden	5.400 (2022)	4.866	5.400	5.000	5.000

We houden ons onder andere bezig met activiteiten die invloed hebben op de fysieke leefomgeving, zoals bouwen en het gebruik van woningen en andersoortige gebouwen en terreinen.

Indicator 1
We behandelen aanvragen voor omgevingsvergunningen monumenten, splitsen, omzetten van woonruimte, afwijkingen van het Omgevingsplan en meldingen bouw (Wkb). VTH richt zich daarbij niet alleen op woningen maar ook andere soorten bouwwerken, zoals kantoren.

Indicator 2
We houden toezicht op de verleende vergunningen op bestaande bouwwerken, op monumentale waarden, planologisch gebruik en brandveilig gebruik. Toezicht kan ook plaatsvinden naar aanleiding van ontvangen handhavingsmeldingen. Geconstateerde overtredingen worden gehandhaafd.

Met ingang van 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen van kracht. Vanaf 2025 leidt dit tot wijziging van het Omgevingsplan in tranches. Dit betekent dat de vermelde prognoses met enige onzekerheid zijn omgeven ten opzichte van eerdere jaren.

Activiteit 1.4.1.3

We controleren en handhaven het gebruik van woningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Meldingen van vermoedelijk oneigenlijk gebruik	1.200 (2023)	3.488	2.300	3.000	3.000
2	Huisbezoeken/ buitendienstonderzoeken	6.000 (2016)	4.354	6.000	4.500	4.500
3	Handhavingsbesluiten	300 (2016)	226	450	250	250

Voor toezicht en handhaving op de woonregels zijn onder andere signalen van Amsterdammers van groot belang. Amsterdammers weten de gemeente goed te vinden en de meldingsbereidheid neemt de laatste jaren gestaag toe. Meldingen kunnen aanleiding zijn voor de toezichthouders van de gemeente om het gebruik van een woning te onderzoeken tijdens een buitendienstonderzoek. Het aantal buiten-dienstonderzoeken neemt af. Dit komt door het prioriteitsbeleid: meldingen met de grootste impact op de leefbaarheid en de woningvoorraad hebben prioriteit. Hierdoor worden niet alle meldingen direct belopen, maar slaagt de gemeente er wel in om excessen aan te pakken. Als een overtreding wordt geconstateerd, kan een hand-havingsbesluit (bestuurlijke boete, last onder dwangsom of last onder bestuursdwang) opgelegd worden. Het aantal handhavingsbesluiten is lager begroot. Enerzijds omdat de gemeente meer overtredingen oplost zonder een sanctie op te leggen en in de handhaving prioriteit gegeven wordt aan zaken met een grote impact op de leefbaarheid en of woningvoorraad. Dit zijn vaak grotere, complexe zaken die meer capaciteit kosten.

Activiteit 1.4.1.4

We verbeteren de duurzaamheid en kwaliteit van woningvoorraad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal op kwaliteit geïnspecteerde adressen	200 (2023)	210	250	250	250
2	Aantal verbeterde woningen naar aanleiding van inspectie en/of handhaving	150 (2023)	145	180	180	180
3	Aantal ondersteunde adressen	n.v.t. (2023)	11.914	8.350	13.000	13.000
4	Aantal adressen waar maatregelen zijn genomen	n.v.t. (2023)	18.132	9.000	5.100	5.200

Door versterkt toezicht, de aanpak van complexe handhavingszaken en de uitvoering van stadsbrede themaprojecten richten we ons op het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Hierbij wordt een vriendelijk traject gevolgd, waarbij eerst in gesprek wordt gegaan met de eigenaar voordat handhavend wordt opgetreden. Naast inspecties op afzonderlijke adressen wordt ook gewerkt aan het project Loden Leidingen en controle van voorgevels door middel van QuickScans.

Vanuit het Isolatieoffensief zetten we externe middelen en gemeentemiddelen in om woningeigenaren, vereniging voor eigenaren (vve) en woningcorporaties te stimuleren en te adviseren over verduurzaming van de woningen. Dit gebeurt door kleine en grote energiebesparende maatregelen. We verwachten een daling van het aantal adressen omdat er inmiddels al veel eigenaren zijn bereikt met het dienst-verleningsaanbod. Het beschikbaar stellen van vouchers aan bewoners hiervoor is gestopt. Daarnaast is de rentekorting op leningen voor duurzaamheidsmaatregelen waar vve's gebruik van kunnen maken niet meer beschikbaar en de externe financiering loopt af na 2026.

Activiteit 1.4.1.5

We ontwikkelen en implementeren woonbeleid.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Woonbeleid ontwikkelen we op de verschillende thema's zoals verdeling, woningkwaliteit en duurzaamheid. Om een goed woonbeleid te kunnen ontwikkelen doen we onder andere dataonderzoek en juridische toetsing. Hiervoor is geen indicator beschikbaar.

Activiteit 1.4.1.6

We sturen op een evenwichtige woningmarkt en volkshuisvesting.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal woningen toegewezen aan kwetsbare huishoudens	1.800 (2023)	2.137	30% van het totaal aantal verhuringen	30% van het totaal aantal verhuringen	30% van het totaal aantal verhuringen
2	Aantal gehuisveste statushouders (personen)	2.000 (2023)	1.498	1.400-1.600	naar rato van de wachtlijst	naar rato van vraag plus wachtlijst
3	Aantal woningen aan beroepsgroepen	200 (2023)	236	300	300	300

In de samenwerkingsafspraken met de woningcorporaties is afgesproken dat 30 procent van het totaal aantal vrijkomende sociale huurwoningen beschikbaar komt voor kwetsbare groepen. Jaarlijks gaat het naar schatting om 2.200 woningen. Dit aantal fluctueert jaarlijks, onder andere door de oplevering van nieuwbouw- en flexwoningen.

De woningen worden verdeeld onder de categorieën statushouders, kwetsbare huishoudens die zonder en met begeleiding kunnen wonen, sociaal medisch urgenten en slachtoffers van de toeslagenaffaire. Het aantal woningen per categorie hangt af van de lengte van de wachtlijsten en de verwachte vraag per categorie.

Activiteit 1.4.1.7

We ondersteunen bewoners bij hun vragen en behoeften.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal klantcontacten bij !WOON	65.000 (2024)	n.v.t.*	n.v.t.*	65.000	65.000

* indicator is toegevoegd vanaf begroting 2026

We vinden het belangrijk dat bewoners en bewonersgroepen toegang hebben tot advies en ondersteuning bij vragen en problemen op het gebied van wonen in Amsterdam. Stichting !WOON biedt dit aan individuele bewoners maar levert ook een belangrijke bijdrage aan gemeentelijke doelen via hun programma's en projecten, zoals de inzet op wet Goed Verhuurderschap, woningkwaliteit, ouderenhuisvesting, energietransitie en de Masterplannen. Huurdersbelangen worden vertegenwoordigd door de Federatie Amsterdamse Huurderskoepels (FAH) en Huurders Netwerk Amsterdam (HNA).

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een basistakenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving onder te brengen bij Omgevingsdiensten en daarnaast kan de gemeente de keuze maken om ook andere taken door de Omgevingsdienst te laten uitvoeren. Voor de gemeente Amsterdam gaat het om de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Het college is bevoegd gezag voor het uitvoeren van deze taken die de OD NZKG voor Amsterdam vervult. De OD NZKG heeft als voornaamste verantwoordelijkheid de beoordeling en goedkeuring of afwijzing van vergunningsaanvragen en het toezicht houden op en handhaven van regelgeving met betrekking tot activiteiten op het gebied van milieu, bodem en bouw (VTH-taken). Ze speelt een rol in het bevorderen van een duurzame en veilige leefomgeving. De OD NZKG heeft een adviserende rol bij gebieds- en beleidsontwikkeling en op het gebied van energietransitie, klimaatverandering, verduurzamen en circulair economie.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	66,5	102,4	79,7	74,8	72,1	71,4
Lasten	176,2	220,4	195,8	161,2	153,4	170,3
Saldo Baten en Lasten	**-109,7**	**-117,9**	**-116,0**	**-86,4**	**-81,3**	**-98,9**
Onttrekking	15,1	28,7	19,1	0,4	0,6	13,8
Toevoeging	0,6	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**14,5**	**28,5**	**18,8**	**0,2**	**0,6**	**13,8**
Totaal programmaonderdeel 1.4 Bouwen en Wonen	**-95,2**	**-89,5**	**-97,2**	**-86,2**	**-80,7**	**-85,0**

Baten en lasten
De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit apparaatslasten voor onder andere de uitvoering van de Omgevingswet, beleidsadvisering, toezicht en handhaving woninggebruik en de behandeling van juridische zaken (€ 65,4 miljoen), kosten voor de gebiedsgerichte aanpak bij projecten in de openbare ruimte (€ 37,5 miljoen), budgetten voor het isolatieoffensief, oftewel de ondersteuning van verduurzaming van woningen (€ 16,4 miljoen), apparaatslasten met betrekking tot wonen (€ 23 miljoen), lasten voor de milieutaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving op bodemactiviteiten) van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (€ 12,9 miljoen), corporatiebudget inclusief aanpak frictieleegstand, intermediaire verhuur en schimmelaanpak (€ 8,2 miljoen), bewonersondersteuning (€ 8 miljoen), huisvesting kwetsbare groepen (€ 7,1 miljoen) en andere kleinere posten als de energiearmoede, huisvesting statushouders, bestuurlijke boetes etcetera.
De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit leges omgevingsvergunningen (€ 52,2 miljoen), WABO leges vanuit de Omgevingsdienst (€ 13,7 miljoen), Rijksbijdragen voor woningverbetering (€ 10,8 miljoen) en bestuurlijke boetes (€ 2,0 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Vanaf 2027 nemen de baten en lasten af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het wegvallen coalitiemiddelen voor het verduurzamen van woningen. Daarnaast zijn de middelen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne incidenteel begroot.

Reserves

De belangrijkste onttrekkingen komen uit de reserve Corporatiebudget (€ 4,7 miljoen). Deze wordt ingezet voor subsidies aan woningcorporaties voor onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden. Daarnaast is een onttrekking vanuit de reserve Coalitiemiddelen 2022-2026 voor de integrale aanpak van kwetsbare groepen (€ 4,5 miljoen) en het Isolatieoffensief (€ 6,6 miljoen). Hiernaast is sprake van overige kleinere onttrekkingen.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**102,4**	**79,7**	**74,8**	**72,1**	**71,4**
Beginstand Begroting 26	**111,0**	**71,1**	**65,9**	**65,9**	**65,9**
Mutaties Begroting 26	**-8,6**	**8,7**	**8,9**	**6,2**	**5,5**
Coalitieakkoord		**4,8**	**5,8**	**3,1**	**2,5**
Isolatieoffensief		4,8	5,8	3,1	2,5
Begrotingsbijstellingen	**-8,6**	**2,0**	**1,4**	**1,4**	**1,4**
Nominale ontwikkelingen		**1,9**	**1,7**	**1,8**	**1,7**
Lasten	**220,0**	**195,8**	**161,2**	**153,4**	**170,3**
Beginstand Begroting 26	**227,3**	**174,5**	**132,7**	**132,1**	**136,3**
Mutaties Begroting 26	**-6,9**	**21,3**	**28,5**	**21,3**	**34,0**
Autonome ontwikkelingen	**2,7**	**1,1**	**0,7**	**0,6**	**0,5**
Doel- en integratie-uitkeringen (geoormerkt)		1,1	0,7	0,6	0,5
Meicirculaire ´25 Uitvoeringskosten Omgevingswet	2,1				
Overheveling middelen Wet betaalbare huur	0,4				
Nieuw beleid		**5,8**	**4,1**		
Frictieleegstand en schimmelaanpak		2,0	2,0		
Huisvesting statushouders		1,4			
Intermediaire verhuur		1,5	1,5		
Pilot doorstroomcoaches wonen		0,3			
Stichting !Woon		0,6	0,6		
Mee- en tegenvallers		**0,4**	**0,7**	**0,1**	
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		-0,6	-0,3	0,1	
Woonruimteverdeling		1,0	1,0		
Coalitieakkoord	**-0,8**	**-6,0**	**6,2**	**3,7**	**16,3**
Huisvesting Kwetsbare Groepen		1,0			
Isolatieoffensief		6,4	5,8	3,1	2,5
Nationaal Programma Samen Nieuw-West	-0,2	0,2			
Rolstoelwoningen (AAV)	-0,6		0,4	0,6	0,3
Verduurzamende woningverbetering Noord		-13,5			13,5
Begrotingsbijstellingen	**-8,6**	**-1,1**	**-0,4**	**-0,4**	**-0,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**2,8**	**10,5**	**9,9**	**9,9**	**9,8**
Intertemporele compensatie	**-2,7**	**2,6**	**-0,4**	**-0,3**	
Nominale ontwikkelingen		**7,9**	**7,5**	**7,5**	**7,5**
Actualisatie kapitaallasten	**0,0**	**0,0**	**0,1**	**0,2**	**0,2**
Saldo baten en lasten	**-117,9**	**-116,0**	**-86,4**	**-81,3**	**-98,9**
Onttrekking	**28,7**	**19,1**	**0,4**	**0,6**	**13,8**
Beginstand Begroting 26	**29,5**	**31,3**	**0,1**	**0,1**	
Mutaties Begroting 26	**-0,8**	**-12,3**	**0,3**	**0,5**	**13,8**
Kwaliteitsimpuls Groen	-0,0	-1,7			
Reserve Actieplan bouwstimulering	-0,0	0,2	-0,1	-0,1	
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,8	-10,7	0,4	0,6	13,8
Toevoeging	**0,3**	**0,3**	**0,3**		
Beginstand Begroting 26	**0,3**	**0,3**	**0,3**		
Saldo onttrekking en toevoeging	**28,5**	**18,8**	**0,2**	**0,6**	**13,8**
Totaal	**-89,5**	**-97,2**	**-86,2**	**-80,7**	**-85,0**

Mutaties baten

Coalitieakkoord

Isolatieoffensief

We ramen onze kosten voor het Isolatieoffensief, deze bestaan gedeeltelijk uit Rijksbijdragen. Zie verder de toelichting bij de lasten.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

Volkshuisvestingsfonds: we verlagen de benodigde bijdrage vanuit het Volkshuisvestingsfonds in 2025 (€ 5,5 miljoen). Zie ook de toelichting op de lasten.

Opvang Oekraïne: we passen de benodigde Rijksbijdrage van de Bekostigingsregeling Opvang Ontheemden Oekraïne aan en stellen deze naar beneden bij in 2025 (€ 3,3 miljoen). Zie ook de toelichting op de lasten.

Leges: We indexeren onze leges meerjarig met 3,3 procent om de kostenstijging als gevolg van stijgende lonen en prijzen op te vangen (€ 1,6 miljoen). Deze indexatie is afkomstig uit het vorig jaar en was administratief nog niet verwerkt.

Nominale ontwikkelingen
We verhogen de leges vergunningen stadsdelen met ongeveer 3,5 procent om de kostenstijging als gevolg van stijgende lonen en prijzen op te vangen. Deze indexatie berust op de nieuwe systematiek, waarbij we gebruik maken van de percentages uit het Bruto Binnenlands Product van het Centraal Planbureau.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Doel- en integratie-uiterkingen
In verband met de invoering van de Wet betaalbare huur in 2024 zijn via het Gemeentefonds meerjarig middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van- en het handhaven op de nieuwe wetgeving. De wet zorgt ervoor dat mensen een betaalbare huurwoning kunnen krijgen met een huurprijs die past bij de kwaliteit van de woning.

Uitvoeringskosten Omgevingswet
Hiermee ramen wij onze uitgaven voor de uitvoering van de Omgevingswet.

Overheveling middelen Wet betaalbare huur
Voor het implementeren van de Wet Betaalbare Huur zijn in het najaar van 2024 rijksmiddelen toegekend. Vanwege de late toekenning zijn deze middelen toen niet volledig tot besteding gekomen en is in het Jaarverslag opgenomen dat de resterende middelen worden overgeheveld naar 2025. Door een technische omissie heeft de overheveling nog niet plaatsgevonden. Met deze mutatie wordt gevraagd alsnog de middelen over te hevelen voor het uitvoeren van de nieuwe wettelijke taak.

Nieuw beleid
Frictieleegstand en schimmelaanpak
We willen de impact van de OZB-verhoging voor woningcorporaties beperken en maken voor de komende jaren extra middelen vrij. Zo compenseren we frictieleegstand bij woningcorporaties door actief bij te dragen aan de doorstroming van ouderen en zetten we extra in op de aanpak van schimmelproblematiek voor € 5 miljoen totaal, waarvan € 1 miljoen in 2025.

Huisvesting statushouders
We stellen aanvullende middelen beschikbaar voor het huisvesten van statushouders. De huidige begroting voorziet in het huisvesten van ongeveer 1.000 statushouders. De impact op de toekomstige kosten is onzeker. Om deze reden zijn er vooralsnog incidentele middelen vrijgemaakt. Daarmee hebben wij voldoende middelen voor de huisvesting van 1.200 statushouders.

Intermediaire verhuur
In het kader van de huisvesting kwetsbare groepen in corporatiewoningen verzorgen zorgpartijen, woningcorporaties en de gemeente gezamenlijk de verhuurconstructie intermediaire verhuur. Om deze constructie te kunnen voortzetten in 2026 en 2027 maken wij hiervoor middelen vrij.

Pilot doorstroomcoaches wonen
In de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (AAV) geven we met het Doorstroomoffensief gericht begeleiding aan bewoners naar een passende woning. Vanaf 2026 zetten we doorstroomcoaches in die bewoners ondersteunen om met behulp van verhuisregelingen de stap te maken naar een woning die aansluit bij hun woonbehoefte.

Stichting !WOON
Binnen het huidige financiële subsidiekader Bewonersondersteuning zijn onvoldoende middelen beschikbaar. De belangrijkste oorzaak van het tekort is de CAO-loonstijging (CAO sociaal werk) bij Stichting !WOON. Wij maken daarom aanvullende middelen vrij om dit tekort af te dekken.

Mee- en tegenvallers

Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029

Wij actualiseren het bestedingsplan voor het programma Stadsverbetering.

Woonruimteverdeling

Bij invoering van de nieuwe woonruimteverdeling is besloten om de kosten niet meerjarig in de begroting op te nemen en zijn de kosten incidenteel gedekt. Met deze wijziging dekken wij de kosten incidenteel tot en met 2027.

Coalitieakkoord

Huisvesting kwetsbare groepen

We onttrekken geoormerkte gelden uit de reserve coalitiemiddelen voor de Integrale Aanpak Huisvesting Kwetsbare Groepen. Binnen het programma worden kavels en panden gezocht voor onder andere asiel, Oekraïners, (economisch) daklozen, stads-nomaden en woonwagens. Het onderzoeken van de haalbaarheid van deze locaties wordt ook uit deze middelen gefinancierd. De bestuursopdracht voor het brede spreidingsonderzoek valt onder dit programma en zal grotendeels dit jaar plaatsvinden.

Isolatieoffensief

We ramen onze kosten voor het Isolatieoffensief. Omdat de aanpak voor energie-armoede een meerjarig traject is, ramen wij deze kosten over de jaren heen. Daarnaast worden de kosten voor de subsidie planvorming pas in latere jaren verantwoord en kent de aanpak op eengezinswoningen een langere aanlooptijd. Alle middelen die beschik-baar zijn voor het Isolatieoffensief worden in latere jaren binnen het programma besteed.

Middeling budget NP SNW over 2025 en 2026

We passen de besteding van het Nationaal Programma Samen Nieuw-West aan volgens het bestedingsplan. We schuiven daarbij een deel van de onderbesteding door naar 2026.

Rolstoelwoningen (AAV)

De meerjarige subsidies voor de rolstoelwoningen worden definitief toegekend bij op-levering van de woningen. Om deze reden wordt de meerjarige besteding hierop aan-gepast. Het nog resterende bedrag in de reserve coalitiemiddelen is hierin meegenomen.

Onttrekking middelen Integrale aanpak 2026

We onttrekken geoormerkte gelden uit de reserve coalitiemiddelen voor de Integrale Aanpak Huisvesting Kwetsbare Groepen. Binnen het programma worden kavels en panden gezocht voor onder andere asiel, Oekraïners, (economisch) daklozen, stads-nomaden en woonwagens. Het onderzoeken van de haalbaarheid van deze locaties wordt ook uit deze middelen gefinancierd. De bestuursopdracht voor het brede spreidingsonderzoek valt onder dit programma en zal grotendeels dit jaar plaatsvinden.

Verduurzamende woningverbetering Noord

We maken € 13,5 miljoen vrij voor verduurzamende woningverbetering in Noord. Deze stellen wij beschikbaar vanuit het Isolatieoffensief. De verwachte besteding start in 2029.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

Volkshuisvestingsfonds: wij verlagen de begroting van het Volkshuisvestingsfonds met € 5,5 miljoen in 2025. Dit heeft ermee te maken dat de ingrepen in de openbare ruimte vertraagd zijn in de uitvoering en er dit jaar minder kosten worden gemaakt dan verwacht.

Opvang Oekraïne: in 2025 blijven we actief zoeken naar en realiseren van opvang-locaties voor de middellange termijn. Voor het gebruiksklaar maken van deze panden maken we twee soorten kosten: proces- en transitiekosten. We stellen onze begroting naar beneden bij voor een totaal van € 3,3 miljoen in 2025. De transitiekosten dalen om twee redenen: de geschatte kosten van één locatie valt iets lager uit en de geschatte afronding van twee locaties worden in januari 2026 opgeleverd in plaats van in Q4 2025. De proceskosten dalen: momenteel is er minder aanbod is voor nieuwe locaties.

Kwaliteitsimpuls groen: we heffen de reserve Kwaliteitsimpuls groen op. We verlagen de lasten op dit programmaonderdeel voor dat bedrag (- € 1,7 miljoen) en verdelen dit over de reserve Vermogensopbouw en het programma Stadsverbetering.

Budgetneutrale wijzigingen

Kostenverdeelstaat: volgens de BBV dienen overheadkosten te worden begroot en verantwoord op een daarvoor aangewezen taakveld. Daarop bestaat één uitzondering: overheadkosten ten behoeve van geactiveerde investeringen en grondexploitaties mogen wel worden doorbelast.
Omdat met ingang van 2025 de baten van de doorbelasting bij een centrale directie en niet meer bij individuele directies worden verantwoord worden alle oude

doorbelastingen naar individuele directies verwijderd. De lasten op dit programma-onderdeel stijgen met € 6,4 miljoen.

Overhead: de overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan. De lasten op dit programmaonderdeel stijgen met € 5,6 miljoen vanaf 2026, vanaf 2027 structureel met € 5,1 miljoen.

Intertemporele compensatie
Hogere of lagere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren. De grootste verschuivingen betreffen:

Omgevingswet: per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Naast eigen middelen ontvangen wij rijksbijdragen voor de bekostiging van de meerjarige transitiefase. Deze middelen ontvangen wij vanuit de meicirculaire 2025 en komen doorgaans te laat beschikbaar om in het lopende jaar in te zetten. Consistent met voorgaande jaren hevelen wij het bedrag over naar 2026 (€ 2,1 miljoen). Met dit verzoek wordt besteding van deze middelen conform het bestedingsplan mogelijk.

OD NZKG: wij verschuiven het restant van het opdrachtgeversbudget van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) naar 2026. Dit budget is in 2025 incidenteel verhoogd om de kosten te dekken. In de tussentijd is stevig ingezet op het bezuinigen op de uitvoeringsovereenkomst. Daardoor blijft dit bedrag over. Het gaat om € 0,4 miljoen op programmaonderdeel 1.4 en € 0,5 miljoen op programmaonderdeel 1.6.

AAV: we actualiseren de begroting van de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting. De activiteiten van het doorstroomoffensief zullen in 2026 plaatsvinden, we verschuiven het budget van 2025 naar 2026 (€ 0,5 miljoen).

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Kwaliteitsimpuls Groen
We heffen de reserve Kwaliteitsimpuls groen op. We verdelen de middelen over de reserve Vermogensopbouw en het programma Stadsverbetering.

Reserve Actieplan bouwstimulering
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026
We maken voor de verduurzamende woningverbetering Noord € 13,5 miljoen vrij. Deze stellen wij beschikbaar vanuit het Isolatieoffensief. De verwachte besteding start in 2029. Hierdoor verschuift de onttrekking uit reserve coalitiemiddelen van € 13,5 miljoen van 2026 naar 2029.
Hiernaast hebben we de kosten voor de Integrale Aanpak Huisvesting Kwetsbare Groepen onttrokken en de kosten voor het Isolatieoffensief meerjarig geactualiseerd. Deze kosten komen gedeeltelijk uit reserve coalitiemiddelen. Zie verder de toelichting bij de lasten.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Bij de Woningcorporaties komen onvoldoende woningen vrij waardoor minder woningen beschikbaar komen voor urgenten/ kwetsbare groepen/ ouderen/ statushouders. Hierdoor wordt de termijn waarop 80 procent van de urgenten een woning vindt langer dan de gestelde termijn van drie maanden.	Om de druk op het aantal beschikbare woningen voor kwetsbare groepen te verlagen worden de urgentiecriteria aangepast. Het verwachte effect is dat mensen met de hoogste urgentie sneller aan een passende woning kunnen worden geholpen. De druk op het aantal voor kwetsbare groepen beschikbare woningen neemt daardoor af.
De legesinkomsten uit omgevingsvergunningen voor bouw zijn sterk afhankelijk van de economische conjunctuur. In tijden van groei stijgen deze inkomsten door een toename van bouwprojecten, terwijl ze in tijden van recessie juist fors kunnen dalen. Dit maakt het een onstabiele en moeilijk voorspelbare inkomstenbron voor gemeenten. Terwijl de legesinkomsten uit omgevingsvergunningen sterk fluctueren met de conjunctuur, blijven de uitvoeringskosten voor gemeenten – zoals loonkosten en overhead – grotendeels vast en daarmee stabiel. Deze ongelijkheid creëert financiële risico's bij economische neergang, omdat de gemeente kosten moet blijven maken terwijl de inkomsten sterk teruglopen. Met de komst van de Omgevingswet is de werklast voor gemeenten ook nog eens toegenomen.	Nader onderzoek naar financieringssystematiek en oplossingsmogelijkheden.
Het effect vanuit de Omgevingswet op de bouwleges lijkt groter dan waar rekening mee is gehouden. Dit negatieve effect is het gevolg van de knip in een technische bouwactiviteit en een omgevingsplan, waarbij bij veel vergunningaanvragen de aanvraag voor technische bouwactiviteit niet meer volgt en daarvoor geen leges worden ontvangen.	Nader onderzoek moet de analyse van het effect vanuit de Omgevingswet controleren en verder aanscherpen en waar mogelijk herstellen.

Beleidskaders

- Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (AAV): de AAV is een integraal programma met maatregelen die zijn gericht op het realiseren van voldoende betaalbare en goede woningen in een ongedeelde stad.
- Huisvestingsverordening 2024: beschrijft het instrumentarium en de toepassing hiervan, in relatie tot woonruimteverdeling en woningvoorraad. Met de huisvestingsverordening verdeelt het college schaarse huurwoningen en regels waarmee wijzigingen in de voorraad van zowel huur- als koopwoningen worden gereguleerd. Zo wordt de Amsterdamse woningvoorraad beschermt en wordt de leefbaarheid in wijken en buurten gewaarborgd.
- Leegstandsverordening Amsterdam 2022: gezien de schaarste aan woningen in Amsterdam is langdurige woningleegstand zeer onwenselijk. Met leegstandverordening kan de gemeente optreden tegen langdurige leegstand in Amsterdamse woningen.
- Samenwerkingsafspraken met de corporaties en huurderskoepels. Deze gaan onder andere over de groei van de voorraad, de betaalbaarheid, de duurzaamheid en de beschikbaarheid van woningen voor alle doelgroepen. Ook staan er afspraken in over de nieuw te bouwen sociale huurwoningen en middeldure huurwoningen en over de grondprijzen.
- Omgevingswet: de Omgevingswet regelt alles voor de ruimte waarin we wonen en werken. Deze nieuwe wet bundelt en maakt regels eenvoudiger.
- Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb): dit is een nieuw stelsel van kwaliteitsborging.
- VTH-Beleid Fysieke Leefomgeving: hierin staat beschreven hoe we de VTH-taken uitvoeren en zijn diverse strategieën en protocollen opgenomen voor de uitvoering.
- Wet betaalbare huur: door deze wet kan de gemeente handhaven op te hoge huren en servicekosten. In de huisvestingsverordening voor 2025 is daarnaast ingezet op invoering van de huisvestingsvergunning voor het middensegment. Met deze twee instrumenten kan de gemeente meer en beter handhaven op de middenhuur.

2.1.5 Vastgoed

We zetten ons gemeentelijke vastgoedbezit in om maatschappelijke voorzieningen duurzaam, toegankelijk, betaalbaar en in de hele stad te huisvesten.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.5 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	376 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	38.300 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.5.1

Amsterdam heeft een vastgoedportefeuille die voldoet aan de gemeentelijk en landelijke ambities en wetgeving op het gebied van duurzaamheid, veiligheid en bouwkundige kwaliteit.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	NEN 2767, onderhoudsniveau minimaal 3, sober en doelmatig	82,6% (2020)	88,3%	86,5%	91%	92-95%
2	Bezettingsgraad	86% (2022)	89%	95%	90%	92%
3	Reductie CO_2-uitstoot (t.o.v. 1990)	20,6% (2022)	n.v.t.*	n.v.t.*	31%	52%
4	% Panden met energie label A	23% (2022)	27%	31%	38%	64%

* indicator is toegevoegd vanaf begroting 2026

Indicator 1
We onderhouden ons gemeentelijk vastgoed op een doelmatige en verantwoorde wijze. Dat doen we volgens de NEN2767-meetmethode waarbij we niveau 3 aanhouden als streefwaarde. We zorgen daarmee dat de panden onderhouden en veilig zijn en we zetten de daarbij behorende onderhoudsmiddelen zo efficiënt mogelijk in. Voor 2026 en verdere jaren zetten we meer financiële middelen in om ondanks de gestegen kosten van materialen en arbeid te streven naar een hoger percentage panden dat voldoet aan het gewenste niveau. Daarnaast zorgen we ook dat het dagelijks onderhoud (denk hierbij aan reparaties) wordt uitgevoerd, zodat de panden goed verhuurbaar blijven.

Indicator 2
We verhuren ons gemeentelijk vastgoed om de juiste huisvesting te bieden aan maatschappelijke partijen die bijdragen aan een sociale, inclusieve en verbonden stad. Tegelijkertijd willen we dat onze vastgoedportefeuille zo goed mogelijk rendeert. De inkomsten uit de verhuur zijn van belang om de kosten van instandhouding, beheer en verbetering te betalen.

De mate waarin we slagen in een optimale verhuring wordt uitgedrukt in de bezettingsgraad. We streven naar een zo hoog mogelijke bezetting. Maar leegstand is onvermijdelijk en komt altijd voor. De tabel laat zien dat we in de begroting 2025 van een niet realistische bezetting zijn uitgegaan. We zorgen ervoor zo min mogelijk leegstand te hebben, maar ontkomen niet aan frictieleegstand of leegstand door toekomstige ontwikkelingen. Uiteraard bieden we vrijgekomen panden of grondpercelen zo snel mogelijk aan een nieuwe huurder aan. Als het nodig is zetten we ook professioneel maatschappelijk leegstandsbeheer in, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een overbruggingsperiode omdat er onderhoud in de nabije toekomst gepland staat.

Indicator 3-4
We streven naar een zo groot mogelijke CO_2-reductie en hebben de doelstelling om in 2030 55 procent minder CO_2-uitstoot te hebben ten opzichte van 1990. Het programma Duurzaam Gemeentelijk Vastgoed is in 2024 van start gegaan en loopt door tot zeker 2027. Vooralsnog zijn er middelen beschikbaar voor de eerste vier jaren van dit programma. De uiteindelijke doelstelling van de gemeente is om in 2050 een vastgoedportefeuille te hebben die voor 95 procent CO_2-neutraal is.

Het reduceren van de CO_2-uitstoot is het voornaamste doel, op pandniveau hanteren we een label A als streefwaarde voor de verduurzamingsprojecten. Bovendien wordt de CO_2-reductie aan de hand van verbeterde energie-labels bepaald. Het percentage panden dat een label A krijgt is daarom ook een goede indicator.

Activiteit 1.5.1.1

We beheren en ontwikkelen gemeentelijk vastgoed.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO N.V.
Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO N.V. is eigenaar van de verpachte agrarische grond in de Volgermeer.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	83,3	89,9	80,6	80,6	83,6	83,7
Lasten	64,6	66,8	66,1	67,0	70,7	70,2
Saldo Baten en Lasten	**18,7**	**23,1**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**
Onttrekking	3,7	50,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,0**	**50,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 1.5 Vastgoed	**19,8**	**73,2**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**

Baten en lasten
De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit huur, pacht, – en service opbrengsten van ons gemeentelijke vastgoed (€ 80,6 miljoen). Deze bestaan uit huurinkomsten van kunst- en cultuurinstellingen (€ 36,2 miljoen); huurinkomsten uit de verhuur van gronden en niet-maatschappelijke instellingen (€ 13,6 miljoen); huurinkomsten van buurt- en wijkcentra en zorg gerelateerde instellingen (€ 17,6 miljoen); huurinkomsten van onderwijs & kinderopvang gerelateerde instellingen (€ 10,9 miljoen); overige huurinkomsten en serviceopbrengsten (€ 2,3 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit de toevoeging aan de onderhoudsvoorziening voor het planmatig onderhoud (€ 21,2 miljoen), rente en afschrijvingen (€ 13,3 miljoen), dagelijks onderhoud (€ 10,2 miljoen), loonkosten (€ 11,6 miljoen), gas/water/elektriciteit (€ 2,3 miljoen) en overig (€ 7,5 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
De baten blijven over de jaren ongeveer gelijk. Voor 2028 en 2029 is € 3 miljoen gereserveerd voor verkoopbaten welke worden ingezet om de hogere lasten voor onderhoud en OZB te dekken. De lasten nemen meerjarig toe. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het gereedkomen van investeringsprojecten, waardoor de kapitaallasten toenemen. Hier staat een kostendekkende huur tegenover.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**89,9**	**80,6**	**80,6**	**83,6**	**83,7**
Beginstand Begroting 26	**89,2**	**77,1**	**77,1**	**77,1**	**77,1**
Mutaties Begroting 26	**0,7**	**3,5**	**3,5**	**6,5**	**6,5**
Ombuiging				**3,0**	**3,0**
Taakstelling verkoop vastgoed				3,0	3,0
Mee- en tegenvallers		**0,9**	**0,9**	**0,9**	**0,9**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Voorziening groot onderhoud		0,9	0,9	0,9	0,9
Begrotingsbijstellingen	**0,7**	**2,6**	**2,6**	**2,6**	**2,6**
Lasten	**66,8**	**66,1**	**67,0**	**70,7**	**70,2**
Beginstand Begroting 26	**68,3**	**63,6**	**64,0**	**66,9**	**66,9**
Mutaties Begroting 26	**-1,4**	**2,5**	**3,0**	**3,8**	**3,3**
Autonome ontwikkelingen		**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**
Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed		0,4	0,4	0,4	0,4
Mee- en tegenvallers		**3,5**	**3,5**	**3,5**	**3,5**
Impact OZB verhoging		0,6	0,6	0,6	0,6
Voorziening groot onderhoud		2,9	2,9	2,9	2,9
Begrotingsbijstellingen	**1,3**	**1,5**	**1,5**	**1,5**	**1,5**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**-0,3**
Nominale ontwikkelingen		**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Actualisatie kapitaallasten	**-3,2**	**-3,3**	**-2,9**	**-2,1**	**-1,8**
Saldo baten en lasten	**23,1**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**
Onttrekking	**50,1**				
Beginstand Begroting 26	**50,1**				
Saldo onttrekking en toevoeging	**50,1**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**73,2**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**

Mutaties baten

Ombuiging

Taakstelling verkoop vastgoed

We bezuinigen door ons zelf een taakstelling op te leggen door het verkopen van Vastgoed in 2028 en 2029.

Mee- en tegenvallers

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor groot onderhoud moet jaarlijks toereikend worden aangevuld, zodat er voldoende middelen beschikbaar zijn om het groot onderhoud gedurende de komende 25 jaar uit te voeren. Eind 2024 heeft een herberekening plaatsgevonden die leidt tot een stijging van de jaarlijkse dotatie. Deze stijging kan slechts deels worden opgevangen door een indexatie van de huren.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijking is groter dan € 1 miljoen:

Actualisatie vastgoed begroting: we actualiseren de inkomsten voor onze vastgoedbegroting. Daardoor stijgen onze verwachte inkomsten met ongeveer € 1,8 miljoen.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed

Bij de Begroting 2025 is besloten de tarieven op de Onroerendezaakbelasting (OZB) te verhogen. Deze verhoging heeft ook effect op ons eigen vastgoed. Met als gevolg dat door de verhoging van de OZB een tekort ontstaat.

Mee- en tegenvallers

Impact OZB-verhoging

We dekken de extra OZB-lasten als gevolg van de waardestijging van het gemeentelijk vastgoed.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor groot onderhoud moet jaarlijks toereikend worden aangevuld, zodat er voldoende middelen beschikbaar zijn om het groot onderhoud gedurende de komende 25 jaar uit te voeren. Eind 2024 heeft een herberekening plaatsgevonden die leidt tot een stijging van de jaarlijkse dotatie. Deze stijging kan slechts deels worden opgevangen door een indexatie van de huren (zie toelichting bij de baten).

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

Onderhoud panden: een deel van de onderhoudsbudgetten voor panden stond nog foutief begroot op programmaonderdeel B.5. Met deze wijziging zetten we de budgetten weer neer waar ze horen (€ 1,8 miljoen).

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
De verduurzamingsoperatie loopt vertraging op doordat de bestedingen achterblijven waardoor we de duurzaamheidsdoelstelling van 2030 om 55% CO_2 te reduceren ten opzichte van 1990 niet halen. Aanbestedingen en/ of werkzaamheden moeten worden uitgesteld door krapte op de arbeidsmarkt en schaarste aan materialen.	Middels over-programmering zorgen we ervoor dat er voldoende projecten in uitvoering kunnen gaan en daarmee gewerkt wordt aan de vermindering van de CO_2-uitstoot. Door een goede marktbenadering binden we leveranciers en aannemers aan ons programma. Tenslotte zorgen we dat ons personeelsbestand op peil blijft om de projecten uit te voeren.
Onvoldoende investeringsruimte voor bestaand vastgoed (waarin inbegrepen de verduurzamingsopgave) zorgt voor meer achterstallig onderhoud en het niet kunnen voldoen aan het afgesproken kwaliteitsniveau (sober en doelmatig). Voor de verduurzamingsopgave geldt dat het niet mogelijk is te voldoen aan de beoogde CO_2-reductie in 2030.	Zorgen voor een adequate planning zodat met de beschikbare middelen zo goed mogelijk wordt voldaan aan de doelstellingen van de gemeente Amsterdam. Tevens transparant zijn over de investeringen die geen doorgang vinden en wat de mogelijke gevolgen hiervan zijn.
Het beheren van vastgoed zit in een fraudegevoelig klimaat. Integriteit kan in het geding komen. De administratieve organisatie is nog niet volledig en de informatievoorziening (financieel en managementinformatie) is nog niet optimaal.	We werken protocollen uit en leggen werkprocessen vast. Er wordt regelmatig gemonitord op de aanbestedingsresultaten.

Beleidskaders

- Actualisatie Vastgoedstrategie 2024. Hierin is onder andere het beleid vastgelegd voor de huurprijssystematiek, vrijkomend vastgoed en leegstandsbeheer.

2.1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer

Met de inzet op duurzaamheid brengen we de stad op lange termijn binnen planetaire grenzen.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.6 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	1.900 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave.

Aanvullend laat zien welke doelen de duurzame transitie van de stad vertegenwoordigen.

Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over de iconen en de totale CO_2-uitstoot.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.6.1

Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO_2-uitstoot met 95 procent te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totale CO_2-emissies (in kton) verbruik van energie op het Amsterdamse grondgebied	5.000	2.821 -2.936	3.620	*	*

* Er zijn alleen doelstellingen voor 2025, 2030 en 2050.

Amsterdam streeft naar 60 procent CO_2-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Samen met bewoners, ondernemers en organisaties voeren we de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal uit. Met het isolatieoffensief verminderen we energieverbruik in woningen. In samenwerking met corporaties werken we aan isolatie, circulair renoveren en klimaatadaptatie. De warmtetransitie krijgt vorm via een gebouwgerichte aanpak met hybride en all-electric warmtepompen en we creëren randvoorwaarden voor de aanleg van warmtenetten. Nieuwe wetgeving biedt extra instrumenten voor de warmtetransitie: de gemeentelijke organisatie wordt hierop ingericht en we richten een publiek warmtebedrijf op. We stellen een Warmteprogramma vast waarin is vastgelegd wat de geschikte alternatieven voor aardgas zijn. Met Energiebeheer Nederland besluiten we over aardwarmtewinning in Amsterdam. Bewoners worden betrokken bij de keuzes omtrent de energietransitie en we ondersteunen energiegemeenschappen bij de realisatie van projecten. In de industrie en het havengebied stimuleren we waterstof, wind- en zonne-energie, en energiebesparing. We faciliteren de aanleg van waterstof- en CO_2-leidingen. Als gemeente starten we met een gemeentelijke klimaatbegroting om beter te kunnen sturen op onze doelstellingen en inzet van middelen die nodig zijn om de doelen te halen.

Activiteit 1.6.1.1

We voeren milieutaken uit en beschermen het milieu.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal uitgevoerde milieucontroles bij bedrijven	1570 (2024)	n.v.t*	n.v.t*	1448	1448

* indicator is toegevoegd vanaf begroting 2026

Dit betreft een nieuwe indicator, om inzicht te geven in het aantal uitgevoerde milieu-controles. Het aantal uitgevoerde controles door de Omgevingsdienst Noordzee-kanaalgebied (OD NZKG) in 2024 is 1570. In 2026 is sprake van een taakstelling op uitvoeringsovereenkomst OD NZKG 2026.

Activiteit 1.6.1.2

We stimuleren hergebruik en een circulaire economie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totale hoeveelheid nieuw niet-hernieuwbaar materiaalgebruik in Amsterdam	16,7 mld kg (2020)	12,8 mld kg	12,1 mld kg	12,1 mld kg	11,2 mld kg

Het materiaalgebruik neemt onvoldoende af om de doelstelling van 2030 te halen: een halvering van nieuw, niet-hernieuwbaar materiaalgebruik ten opzichte van 2016 (18,6 miljard kg). De grootste reductie komt door minder gebruik van fossiele grondstoffen zoals kolen en olie; een gevolg van de stappen die in de energietransitie worden gezet. Het CBS heeft de cijfers herijkt, waardoor de cijfers afwijken van die in de begroting van 2025, maar de trendlijn blijft een lichte daling tonen. Samen met ondernemers, bewoners en initiatieven voert Amsterdam de Agenda Circulair 2023-2026 uit. We bieden een brede ondersteuningsaanpak voor het MKB, Haven en Industrie en maatschappelijke initiatieven, onder andere door te werken aan ruimte en zichtbaarheid voor circulair ondernemerschap in de stad. We bevorderen circulaire renovatie en isolatie, inclusief ons eigen vastgoed en dat van woningcorporaties. We werken met partners samen om de impact van de textielketen te verminderen en we bieden rechtstreekse ondersteuning aan circulaire initiatieven om voedselverspilling tegen te gaan. Door inkoopkracht, regulering en stimulering zorgen we dat overheid, bedrijven en Amsterdammers minder nieuw, niet-herwinbaar materiaal gaan gebruiken. Als gemeente geven we het goede voorbeeld door ons vastgoed, wagenpark, ICT en catering te verduurzamen en hergebruik centraal te stellen bij inrichting en beheer van de openbare ruimte.

Activiteit 1.6.1.3

We saneren, beheren en controleren vervuilde bodem.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal lopende saneringstrajecten bij grondexploitatieprojecten	n.t.b.	n.v.t.*	n.v.t.*	15	15

* indicator is toegevoegd vanaf begroting 2026

Dit betrekt een nieuwe indicator. We werken mee aan saneringen bij grondexploitatie-projecten om te komen tot een bodemkwaliteit die geschikt is voor toekomstig gebruik. We hebben de verplichting om grond te leveren zonder onaanvaardbare milieuhygiënische risico's.

Activiteit 1.6.1.4

We versnellen de overgang naar duurzame energie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Deel van Amsterdammers dat zegt de overstap naar duurzame energie een goede zaak te vinden	75% (2019)	*	75%	75%	75%
2	Totaal opgesteld vermogen (in MW) zonne-energie op het Amsterdamse grondgebied	46 (2018)	310	350	400	450-550
3	Totaal extra opgesteld vermogen windenergie op het Amsterdamse grondgebied	66 (2019)	84	84	84	110

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
4	Aantal woning-equivalenten waarvoor in het betreffende jaar met WAM-aanpak een investeringsbesluit is genomen om aardgasvrij te worden	n.v.t.	855	1.500	6.000	21.000
5	Totaal aantal woningequivalenten aardgasvrij	123.700 (2024)	123.700	124.000	126.500	134.000
6	Aantal locatiebesluiten elektriciteitsstations (onderstations)	1	15	22	22	22
7	Aantal locatiebesluiten elektriciteitshuisjes (MSR's)**	353	433	583	753	1.228

* In 2024 is er geen onderzoek uitgevoerd.

** Deze waarde is nu nog niet bekend, omdat de data van Liander nog gevalideerd dient te worden. De waarde wordt opgenomen in de monitor uitvoering energietransitie 2025.

Indicator 1

Op verschillende wijzen betrekken we bewoners en ondernemers in de stad bij de energietransitie. Door middel van informatie en participatie bij het opstellen van het warmteprogramma en warmte- en energietrajecten. Lokale initiatieven worden gefaciliteerd en bij het opwekken van energie (als wind) zetten we in op ontwikkeling in lokaal eigendom. Vanaf 2025 is een energiediensten organisatie gestart. Deze organisatie helpt energiegemeenschappen zich te ontwikkelen en projecten te realiseren. De lessen van het buurtberaad en bewonersonderzoeken naar overstapbereidheid en betaalbaarheid worden ten uitvoer gebracht.

De gemeente ondersteunt en faciliteert bewoners die hun woning willen verduurzamen of van het gas willen halen met een warmtepomp. De regels hiervoor worden vereenvoudigd waar dat kan.

Indicator 2

We blijven inzetten op het gebruik van alle geschikte daken voor zonne-energie. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor grote en middelgrote daken met veel potentie en een gebiedsgerichte aanpak in combinatie met andere opgaven. Langs rijkswegen starten we met gronduitgifte voor het gebruik voor het opwekken van zonne-energie; dit doen we samen met provincie, andere gemeenten en Rijkswaterstaat. We ondersteunen zonprojecten van bewoners, coöperaties, bedrijven, vve's en maatschappelijke organisaties, door middel van adviezen, onderzoek en expertise. Naast kwantitatieve doelstellingen voor zonne-energie stimuleren we eerlijke, hergebruikte en lichtgewicht zonnepanelen. Voor het hergebruiken van zonnepanelen hebben we met diverse partners een hergebruikketen opgezet. Via de Energiebank Zon laten we mensen in energiearmoede profiteren van hergebruikte zonnepanelen.

Indicator 3

Het programma Windenergie Amsterdam is voorjaar 2025 bestuurlijk vastgesteld. In het programma staan de gebieden waar windturbines ontwikkeld kunnen worden en onder welke voorwaarden. De onderbouwing vindt plaatst door middel van een planMER. We hebben een sterke voorkeur om de windopgave zoveel mogelijk in het havengebied te realiseren. De klimaatcrisis vraagt tegelijkertijd om urgentie en het behalen van de gestelde doelen in 2030.Daarom neemt de gemeente in de gebieden knooppunt Holendrecht, de Diemerscheg, en Weesperkarspel, samen met grondeigenaren, de omgeving, medeoverheden waaronder het bevoegd gezag en overige belanghebbenden, initiatief om de verkenningsfase te starten. In het Havengebied zet de gemeente met Port of Amsterdam benodigde de stappen om de mogelijkheden voor wind zoveel mogelijk te benutten. Amsterdam gaat in beroep tegen de weigering van de provincie om een vergunning te verlenen voor de windturbines bij de Noorderijplas.

Indicator 4-5

In ongeveer 30 buurten werkt de gemeente samen met woningcorporaties, vve's en bewoners aan de overstap van aardgas naar duurzame warmte. In drie buurten – waaronder de Wildemanbuurt en de K-buurt Midden – is de aanleg van een warmtenet inmiddels gestart of in uitvoering. Aardgasvrijregisseurs vervullen hierin een sleutelrol als schakel tussen uitvoerende partijen, corporaties en bewoners. De betaalbaarheid van de businesscase blijft echter een belangrijk knelpunt: hoe zorgen de betrokken partijen ervoor dat bewoners niet met hogere lasten worden geconfronteerd? Het wegvallen (leeglopen) van de SAH-subsidie maakt deze opgave extra uitdagend.

Voor 2026 wordt gerekend op een toename van circa 1.000 woningen waarvoor een investeringsbesluit aardgasvrij mogelijk is. Het is nog onduidelijk in hoeverre de inzet op All Electric hierin een rol gaat spelen. Door het toepassen van hybride warmtepompen kan op korte termijn weliswaar CO_2-reductie op gebouwniveau worden gerealiseerd, maar dit leidt nog niet tot volledige uitstootvrijheid.

Het totale aantal gasvrije woningen zal in 2026 naar verwachting verder toenemen, met een gemiddelde groei van 2.000 tot 3.000 woningequivalenten (WEQ) per jaar.

Indicator 6
De druk op het elektriciteitsnet in Amsterdam blijft toenemen, terwijl de ruimtelijke vraag naar woningbouw, mobiliteit en economische functies verder groeit. Om het net te versterken en congestie te voorkomen, worden in de komende jaren ongeveer 30 nieuwe elektriciteitsstations gerealiseerd en 13 bestaande stations uitgebreid. Hiervoor zijn naar verwachting eind 2025 alle 22 benodigde locatiebesluiten genomen. De overige stations vielen al onder eerdere procedures en vereisten daardoor geen locatiebesluit. Voor een ander deel ligt het besluit bij het havenbedrijf. De stations worden onderling en met het middenspanningsnet verbonden via nieuwe kabeltracés; daarvoor moeten in de toekomst nog wel locatiebesluiten vallen.

Indicator 7
Voor het uitbreiden van het elektriciteitsnet op wijkniveau zijn inmiddels 353 van de in totaal 2.612 geplande extra middenspanningsruimtes (MSR's) geplaatst. Deze elektriciteitshuisjes zijn noodzakelijk om de toenemende vraag naar aansluitingen mogelijk te maken en netcongestie lokaal tegen te gaan.

Ook hier is de gemeente is verantwoordelijk voor de locatiekeuze, ruimtelijke inpassing en procesbegeleiding. Liander verzorgt de technische plaatsing. In de afgelopen periode is een duidelijke versnelling zichtbaar in het aantal locatiebesluiten. Dankzij verbeterde afstemming en stedelijk overleg neemt het tempo in de besluitvorming toe, met de verwachting dat het volume de komende jaren verder groeit.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Afval Energie Bedrijf (AEB)
Het Afval Energie Bedrijf levert duurzame energie in de vorm van warmte en elektriciteit. Naast levering van warmte wordt ook ingezet op de levering van stoom aan de industrie.

Westpoort Warmte (WPW)
WPW levert duurzame warmte in delen van de stad waaronder Amsterdam Noord en West. De gemeente is aandeelhouder van WPW in een joint-venture met Vattenfall. Er wordt nagegaan welke rol WPW kan spelen bij het opzetten van een publiek warmtebedrijf voor de hele gemeente.

Liander
Allianders dochteronderneming Liander heeft voor haar verzorgingsgebied de wettelijke taak te zorgen dat bewoners en ondernemers een betrouwbaar en betaalbaar distributienetwerk van gas en elektriciteit kunnen gebruiken. Liander is partner in de taskforce congestie en Warm Amsterdam.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een basistakenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving onder te brengen bij Omgevingsdiensten en daarnaast kan de gemeente de keuze maken om ook andere taken door de Omgevingsdienst te laten uitvoeren. Voor de gemeente Amsterdam gaat het om de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Het college is bevoegd gezag voor het uitvoeren van deze taken die de OD NZKG voor Amsterdam vervult. De OD NZKG heeft als voornaamste verantwoordelijkheid de beoordeling en goedkeuring of afwijzing van vergunningsaanvragen en het toezicht houden op en handhaven van regelgeving met betrekking tot activiteiten op het gebied van milieu, bodem en bouw (VTH-taken). Ze speelt een rol in het bevorderen van een duurzame en veilige leefomgeving. De OD NZKG heeft een adviserende rol bij gebieds- en beleidsontwikkeling en op het gebied van energietransitie, klimaatverandering, verduurzamen en circulair economie.

Port of Amsterdam
De Amsterdamse haven is een Europese zeehaven die het voortouw neemt in het versnellen van duurzaamheid. De gemeente is de enige aandeelhouder van de Port of Amsterdam.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	20,7	36,0	9,4	0,6	0,6	0,6
Lasten	63,5	125,1	107,2	70,6	94,4	47,3
Saldo Baten en Lasten	**-42,8**	**-89,1**	**-97,8**	**-70,0**	**-93,8**	**-46,7**
Onttrekking	19,6	54,1	54,6	28,3	52,2	5,1
Toevoeging	2,1	1,7	1,6	1,5	1,4	1,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**17,5**	**52,5**	**53,0**	**26,8**	**50,8**	**3,6**
Totaal programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer	**-25,2**	**-36,6**	**-44,8**	**-43,2**	**-43,0**	**-43,2**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit Rijksbijdragen voor duurzaamheid en de energietransitie (€ 35,3 miljoen in 2025 en € 8,7 miljoen in 2026). Daarnaast ontvangen wij ook structurele bijdragen voor bodemsanering en nazorg (€ 0,4 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit middelen voor de energietransitie (€ 29,0 miljoen), de uitvoeringsorganisatie Energie voor de Stad (€ 17,6 miljoen), de exploitatiebijdrage aan de Omgevingsdienst voor uitvoeren van milieutaken (€ 13,7 miljoen), het klimaatfonds (€ 18,2), middelen vanuit het coalitieakkoord voor Circulaire economie (€ 7,5 miljoen) en Aardgasvrij (€ 3,5 miljoen), bodemsaneringen voor het voortzetten van nazorg (€ 5,6 miljoen), budgetten voor het jaarprogramma duurzaamheid (€ 4,8 miljoen), onderzoeksbudget naar aardgaswarmte (€ 4,1 miljoen) en dierplaagbeheersing (€ 1,7 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Vanaf 2027 nemen de lasten af. Dit is hoofzakelijk het gevolg van aflopen van diverse incidentele coalitiemiddelen. Dit betreffen voornamelijk de middelen voor de energietransitie, circulaire economie, en de meerjaren raming van het klimaatfonds.

Reserves

De toevoegingen aan reserves is voornamelijk de jaarlijkse 2 procent indexatie over de reservebodemsanering. De onttrekkingen aan reserves in 2026 bedragen € 54,6 miljoen. Dit zijn de onttrekkingen uit de reserve coalitiemiddelen (€ 31,1 miljoen), Klimaatfonds (€ 18,2 miljoen) en vanuit de reserve bodemsanering (€ 5,1 miljoen).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**36,0**	**9,4**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Beginstand Begroting 26	**15,3**	**0,9**	**0,9**	**0,9**	**0,9**
Mutaties Begroting 26	**20,8**	**8,5**	**-0,4**	**-0,4**	**-0,4**
Begrotingsbijstellingen	**20,8**	**8,5**	**-0,4**	**-0,4**	**-0,4**
Lasten	**125,1**	**107,2**	**70,6**	**94,4**	**47,3**
Beginstand Begroting 26	**100,5**	**97,5**	**67,6**	**91,4**	**43,5**
Mutaties Begroting 26	**24,9**	**9,7**	**3,0**	**2,9**	**3,8**
Autonome ontwikkelingen	**0,2**				
Algemene uitkering en verwerking circulaires	0,2				
Ombuiging		**-0,8**			
Taakstelling programma 1		-0,8			
Nieuw beleid		**-**	**-**	**-**	**-**
Beleid als schaars goed		-	-	-	-
Coalitieakkoord	**1,2**	**-1,2**			
Kasschuif Coalitiemiddlen Uitvoeringsagenda Circulair	1,2	-1,2			
Begrotingsbijstellingen	**24,2**	**9,7**	**0,9**	**0,9**	**2,0**
Budgetneutrale wijzigingen	**-1,1**	**-2,6**	**-1,9**	**-1,9**	**-2,2**
Groei		**1,3**	**1,3**	**1,3**	**1,3**
Intertemporele compensatie		**0,5**			
Nominale ontwikkelingen		**2,6**	**2,6**	**2,6**	**2,6**
Actualisatie kapitaallasten	**0,0**	**0,1**	**0,2**	**0,1**	**0,1**
Saldo baten en lasten	**-89,1**	**-97,8**	**-70,0**	**-93,8**	**-46,7**
Onttrekking	**54,1**	**54,6**	**28,3**	**52,2**	**5,1**
Beginstand Begroting 26	**49,1**	**54,1**	**26,6**	**50,5**	**3,4**
Mutaties Begroting 26	**5,0**	**0,5**	**1,7**	**1,7**	**1,7**
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	1,2	-1,2			
Reserve duurzaamheidsfonds	3,9				
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg	-0,1	1,7	1,7	1,7	1,7
Toevoeging	**1,7**	**1,6**	**1,5**	**1,4**	**1,5**
Beginstand Begroting 26	**1,7**	**1,6**	**1,6**	**1,5**	**1,5**
Mutaties Begroting 26		**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-**
Reserve duurzaamheidsfonds			-	-	-
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg		-0,1	-0,1	-0,1	
Saldo onttrekking en toevoeging	**52,5**	**53,0**	**26,8**	**50,8**	**3,6**
Totaal	**-36,6**	**-44,8**	**-43,2**	**-43,0**	**-43,2**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1,0 miljoen:
Klimaatakkoordmiddelen: we ramen de ontvangen Rijksmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid (€ 20,7 miljoen in 2025 en € 8,7 miljoen in 2026) en verrekenen deze met de vrijgevallen middelen uit de reserve duurzaamheidsfonds. Zie ook de toelichting bij de lasten en de onttrekkingen van reserves.

Aardwarmteonderzoek: we ontvangen een bijdrage van € 3,4 miljoen voor een aardwarmteonderzoek. De bijdragen komen vanuit de Provincie (€ 2,0 miljoen) en andere betrokken partijen (€ 1,4 miljoen). Onze eigen bijdrage dekken wij uit het jaarprogramma duurzaamheid (€ 0,7 miljoen) en stond al begroot.

Mutaties lasten

Ombuiging
Taakstelling programma 1
We laten de exploitatiemiddelen voor de investering op solar carports vrijvallen. Omdat de investeringsaanvraag nog niet is ingepast in de beschikbare ruimte, kunnen deze middelen nu vrijvallen. Dit heeft geen consequenties voor de uitvoering van de aanpak coöperatieve zonnecarports.

Coalitieakkoord
Kasschuif Coalitiemiddelen Uitvoeringsagenda Circulair
We verschuiven middelen voor circulaire economie van 2026 naar 2025. Dit doen wij omdat er kansen liggen voor versnelling van de Uitvoeringsagenda Circulair 2023-2026.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen lichten we verder niet toe, wanneer deze kleiner zijn dan € 1 miljoen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

Klimaatakkoordmiddelen: met de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-en energiebeleid (CDOKE) ontvangen we van het Rijk subsidie voor personeel gericht op het uitvoeren van klimaat- en energietaken. Met deze wijziging begroten wij de middelen voor 2025 (€ 20,7 miljoen) en 2026 (€ 8,7 miljoen).

Aardwarmteonderzoek: in samenwerking met de Vattenfall en EBN aardwarmte B.V. wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar het aardwarmtepotentieel in Amstelland. Samen met de provincie en de deelnemende partijen dragen we bij in de onderzoekskosten.

Bodemsanering: we verhogen de lasten bij het beheer en nazorg van bodem-saneringsprojecten, omdat er meer saneringswerkzaamheden worden uitgevoerd bij grondexploitatie projecten en nazorgprojecten (€ 1,4 miljoen). De lasten worden gedekt door de reserve Bodemsanering en Nazorg en uitkeringen van het Rijk.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Intertemporele compensatie
Wij verschuiven het restant van het opdrachtgeversbudget van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) naar 2026. Dit budget is in 2025 incidenteel verhoogd om de kosten te dekken. In de tussentijd is stevig ingezet op het bezuinigen op de uitvoeringsovereenkomst. Daardoor blijft dit bedrag over. Het gaat om € 0,4 miljoen op programmaonderdeel 1.4 en € 0,5 miljoen op programmaonderdeel 1.6.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026

We verschuiven middelen voor circulaire economie van 2026 naar 2025. Zie ook de toelichting bij de lasten.

Reserve Duurzaamheidsfonds

We heffen de reserve Duurzaamheidsfonds op. Deze bevatte nog klimaatakkoordmiddelen uit oude jaren. Omdat de reserve niet meer voldoet aan de gemeentelijke richtlijnen, zetten we de middelen in voor 2025.

Stedelijke bodemsanering en nazorg

We verhogen de lasten bij het beheer en nazorg van bodemsaneringsprojecten, zie ook de toelichting bij de lasten.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen

Stedelijke Bodemsanering en Nazorg

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Voor het behalen van de doelstellingen voor CO_2-vermindering en aardgasvrij zijn we afhankelijk van een aantal factoren met bijbehorende risico's, zoals: Verduurzaming landelijke elektriciteitsmix blijft achter. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de elektriciteitsmix in 2030 voor 75 procent duurzaam is. Amsterdam is hiervan afhankelijk voor het behalen van de doelstelling. Het Rijk is te laat met goed juridisch instrumentarium, zoals de WCW en de WGIW, en biedt gemeenten niet voldoende financiële middelen om de doelen voor de energietransitie te halen. De energietransitie zorgt voor een overbelasting van de energie-infrastructuur. Er zijn grote boven- en ondergrondse aanpassingen nodig voor de inpassing van benodigde elektriciteitsinfrastructuur. Hiervoor is ruimte nodig, maar ook aangepaste financiële en wettelijke kaders op Rijksniveau. Netbeheerders moeten de mogelijkheid krijgen te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen om congestie te voorkomen.	Naast het scala aan activiteiten die we uitvoeren voor de energietransitie, proberen we met verschillende maatregelen de risico's voor het behalen van de doelstellingen te beperken, zoals: ▪ Amsterdam draagt binnen zijn mogelijkheden/ gemeentegrenzen maximaal bij aan de verduurzaming van de elektriciteitsmix en spreekt het Rijk aan op haar rol. ▪ Via onze lobby vragen we het Rijk om passende regelgeving, financiële bijdrages en een daadkrachtig en passend gemeentelijk instrumentarium. ▪ We anticiperen in nauwe samenwerking met onze partners op de verwachte ontwikkelingen van gebiedsontwikkeling, aardgasvrije wijken, elektrisch vervoer en duurzame opwekking. ▪ We stemmen binnen het programma met netbeheerders en met het Rijk af om investeringen in de toekomst mogelijk te maken en om voorrang te kunnen geven op het aansluiten van functies met maatschappelijke waarde.
Er is een groot tekort aan vakmensen voor de energietransitie. Techniek en bouw zijn nu al sectoren die kampen met te weinig personeel en de vraag naar gekwalificeerde mensen zal door de transitie alleen maar toenemen. Onderzoek naar de ontwikkelingen van de circulaire economie laat zien dat ook daar meer mensen nodig zijn.	We bouwen een netwerk van werkgevers, brancheorganisaties en opleiders om (zij-) instroom in de sector te faciliteren en bevorderen, bijvoorbeeld met informatiecampagnes, voorschakeltrajecten, bemiddeling van werkzoekenden en financiële regelingen om een (over) stap naar de sector te vergemakkelijken. Bij investeringen in duurzame maatregelen vragen we onze opdrachtnemers mee te werken aan deze maatregelen.

Actuele risico's	Maatregelen
Voor onze bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstellingen op de circulaire economie zijn we afhankelijk van maatregelen die op Rijks- of EU-niveau genomen moeten worden. Het uitblijven van ingrijpende maatregelen maken dat het halen van het halveringsdoel in 2030 buiten beeld blijft. Daarnaast staat de huidige bouwopgave op gespannen voet met duurzaamheidsdoelstellingen wegens grootschalige toepassing van beton en staal in de huidige bouwmethoden. Naast scherpere nationale criteria in wetgeving voor circulair bouwen, renovatie en sloop, zou harder ingezet moeten worden op verduurzaming van bestaande gebouwen met biobased isolatiemateriaal. Om een eerlijker speelveld te creëren moeten het gebruik van biobased materialen en recycling van materialen meer ondersteund worden zodat dat kan concurreren met conventionele productieprocessen.	De gemeente schrijft circulaire tenders uit en integreert circulair inkopen in het beleid. Er worden in MRA verband ook afspraken gemaakt over o.a. biobased/ houten woningbouw zodat de markt voor circulaire bouwmaterialen zicht heeft op de groei van die markt en daardoor nieuwe investeringen en mogelijke schaalvoordelen kunnen gaan ontstaan.
De woningbouwopgave staat op gespannen voet met duurzaamheidsopgaven, onder meer door een toenemende vraag naar materialen.	Via de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting wordt het gebruik van de bestaande woningvoorraad verbeterd en wordt voor een deel in de woonbehoefte voorzien zonder nieuw te bouwen.

Beleidskaders

Nationaal

- De Klimaatwet stelt vast met hoeveel procent ons land de CO_2-uitstoot moet terugdringen. De wet gaat uit van nul uitstoot van broeikasgassen in 2050 (en 55 procent in 2030) en negatieve emissies na 2050. Conform de Klimaatwet, Europese afspraken en het klimaatakkoord van Parijs moet in 2030 de CO_2-uitstoot in Nederland met ten minste 55 procent zijn gedaald, als opmaat naar een klimaatneutraal Nederland in 2050.
- Wet collectieve warmtevoorziening (WCW) is naar de Tweede Kamer gestuurd. Het doel van de WCW is om de klanten te beschermen én om de overheden meer sturingsmogelijkheden te geven.
- EU Fit for 55 pakket (EU, juli 2021), een pakket beleidsvoorstellen om het Europese Klimaatbeleid in lijn te brengen met de doelstellingen uit de Europese Klimaatwet.
- In februari 2023 is het Nationale Programma Circulaire Economie (NPCE) gepubliceerd.

Lokaal

- De strategie Amsterdam Circulair 2020-2025 bevat een groot aantal maatregelen voor bedrijven, gemeente en burgers.
- De Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 is een ambitiedocument met een langetermijnvisie op de Amsterdamse energietransitie en met acties voor de korte termijn.
- Onze Stad van morgen: In de raadsinformatiebrief *Onze stad van morgen* uit 2023 geeft het college een overzicht van de klimaatinspanningen en committeert zich gezamenlijk aan de duurzame doelen.
- De Transitievisie Warmte (vastgesteld gemeenteraad september 2021) geeft voor alle Amsterdamse buurten aan op welke termijn zij overstappen van aardgas op een alternatieve manier van verwarmen. We zijn gestart met het opstellen van het Warmteprogramma. In dit programma komt per buurt te staan welke duurzame warmte-oplossingen het meest geschikt zijn en wanneer de buurt bij voorkeur van het aardgas af gaat.
- In januari 2025 is de nieuwe koers warmtetransitie gedeeld met de raad. Voor de korte termijn zetten we vooral in op zoveel mogelijk CO_2-reductie, onder andere met warmtepompen en energiebesparing. Ondertussen werken we verder aan het verbeteren van de randvoorwaarden voor de middellange termijn. Een belangrijke stap in de nieuwe koers is de deelname in een publiek warmtebedrijf, waarmee de kansen voor collectieve warmtenetten worden verbeterd.
- De afspraken van het landelijke Klimaatakkoord zijn uitgewerkt in 30 Regionale Energie Strategieën (RES). In de RES1.0 (gemeenteraad, 2021) is bepaald waar er mogelijkheden zijn voor duurzame elektriciteitsopwekking, zoals windturbines, zonnepanelen en duurzame warmtebronnen.
- Ontwikkelingskader Elektriciteitsvoorziening Amsterdam 2035 (B&W, 2022). Het richtinggevend ruimtelijk kader voor de noodzakelijke uitbreiding van de hoofd elektriciteitsinfrastructuur in Amsterdam voor de periode 2022 tot 2035
- Het programma Windenergie Amsterdam is voorjaar 2025 bestuurlijk vastgesteld. In het programma staan de gebieden waar windturbines ontwikkeld kunnen worden en onder welke voorwaarden.
- Ontwikkelperspectief Distributienet Amsterdam (B&W, 2023). In het Ontwikkelperspectief Distributienet leggen gemeente Amsterdam en Liander hun gezamenlijk belang in de verzwaring en uitbreiding van het distributienet vast.
- In Uitvoeringsagenda Naar een Duurzame Organisatie 2020-2030 (2020) is de weg uitgestippeld naar een volledig duurzame organisatie in 2030. Gemeentelijke Visie Haven 2020-2040 (Gemeenteraad, december 2020) beschrijft hoe de stad samen met het Havenbedrijf, Noordzeekanaalgebied en bedrijven in het havengebied werkt aan een toekomstbestendige en duurzame Amsterdamse haven.
- CES 1.0, Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied 1.0 (2021) is een aanbod voor CO_2-reductie van de industrie in het Noordzeekanaalgebied.

2.1.7 Begraafplaatsen en Crematoria

De gemeente Amsterdam kent dertien gemeentelijke begraafplaatsen en twee gemeentelijke crematoria met rouwcentra: begraafplaats/crematorium De Nieuwe Ooster (stadsdeel Oost) en begraafplaats/crematorium De Nieuwe Noorder met zeven dorpsbegraafs-begraafplaatsen (stadsdeel Noord), begraafplaats Driemond (stadsdeel Zuidoost), begraafplaatsen Carspelhof en Landscroon (Weesp) en de – voor begraven – gesloten begraafplaats Huis te Vraag (stadsdeel Zuid). De gemeentelijke begraafplaatsen/crematoria opereren in een concurrerende markt.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 1.7 is (in tonnen CO_2-eq):	
	CO_2-emissies
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	126 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	300 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Doel 1.7.1

Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Kostendekkendheid leges lijkbezorgingsrechten	95% (2018)	95,3%	100%	100%	100%

De hoogte van de verschillende leges die vallen onder de noemer lijkbezorgingsrechten is op begrotingsbasis zo bepaald dat het totaal van de opbrengst lijkbezorgingsrechten 100 procent kostendekkend is.

Activiteit 1.7.1.1

We beheren begraafplaatsen en crematoria.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal begravingen	756 (2017)	719	750	750	750
2	Aantal crematies	2.141 (2017)	2.035	2.050	2.050	2.050
3	Marktaandeel uitvaarten overledenen in Amsterdam	35% (2024)	32,2%	35%	35%	35%
4	NL Terreinlabel: duurzaamheidsambities begraafplaatsen De Nieuwe Ooster en De Nieuwe Noorder	Score C = voldoende (2024)	Nulmeting is uitgevoerd	Score C = voldoende	Score C = voldoende	Score C = voldoende

We faciliteren begravingen, crematies en herdenkingen, en onderhouden het culturele erfgoed van de begraafplaatsen; de parken en (rijks)monumenten.

De gemeentelijke begraafplaatsen streven naar behoud van marktaandeel van het aantal uitvaarten in Amsterdam. Er wordt gestreefd naar een marktaandeel van ongeveer 35 procent.

NL Greenlabel heeft de organisatie ondersteund bij het opstellen van een duurzaamheidsambitie en het beoordelen van de huidige kwaliteit op het gebied van samenhangende duurzaamheid van het terrein De Nieuwe Ooster en De Nieuwe Noorder. Een belangrijke stap is het uitvoeren van een nulmeting en het bepalen van de ambitie, beide voorkomend uit de duurzaamheidsdoelen uit het coalitieakkoord. Medio 2024 is de beoordelingsnotitie van NL greenlabel opgeleverd. Deze stap is het resultaat van samenwerking tussen de begraafplaatsen, Ruimte en Duurzaamheid en het programma Green Office van de gemeente. Het doel van deze samenwerking is om tot een 100 procent duurzame organisatie in 2030 te komen. Het NL Terreinlabel is een procestool om de mate van duurzaamheid van terreinen aantoonbaar te maken. Op basis van 6 thema's en 27 indicatoren wordt de mate van duurzaamheid inzichtelijk gemaakt. De nulmeting heeft voor beide begraafplaatsen een score opgeleverd van C (voldoende). In de prognose is geen hogere duurzaamheidsscore opgenomen, omdat hiervoor op dit moment de benodigde middelen ontbreken.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	9,7	10,4	11,0	11,4	11,8	12,2
Lasten	10,2	11,1	11,3	11,5	11,4	11,4
Saldo Baten en Lasten	**-0,5**	**-0,6**	**-0,3**	**-0,1**	**0,4**	**0,8**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en Crematoria	**-0,5**	**-0,6**	**-0,3**	**-0,1**	**0,4**	**0,8**

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit de leges op de lijkbezorgingsrechten (€ 9,0 miljoen), consumptiegoederen van uitvaarten (€ 0,9 miljoen) en uitvaarten van gemeentewege (€ 0,8 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit het uitvoeren van uitvaarten op de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria en het onderhoud van de begraafplaatsen en de gebouwen (€ 9,0 miljoen). Daarnaast het organiseren van uitvaarten gemeentewege (€ 0,8 miljoen). Dit zijn begrafenissen of crematies die de gemeente regelt wanneer niemand anders daarvoor verantwoordelijk is of zich ervoor meldt. En de inkoop van consumptiegoederen en inhuur voor de aula's en koffiekamers (€ 0,7 miljoen).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**10,4**	**11,0**	**11,4**	**11,8**	**12,2**
Beginstand Begroting 26	**10,2**	**10,1**	**10,1**	**10,1**	**10,1**
Mutaties Begroting 26	**0,3**	**0,9**	**1,3**	**1,7**	**2,2**
Begrotingsbijstellingen	**0,3**	**0,5**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Budgetneutrale wijzigingen		**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Nominale ontwikkelingen		**0,4**	**0,8**	**1,2**	**1,6**
Lasten	**11,1**	**11,3**	**11,5**	**11,4**	**11,4**
Beginstand Begroting 26	**11,3**	**10,4**	**10,4**	**10,4**	**10,4**
Mutaties Begroting 26	**-0,2**	**0,9**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Begrotingsbijstellingen	**0,1**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,0**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Nominale ontwikkelingen		**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,3**	**-0,3**	**-0,2**	**-0,1**	**-0,2**
Saldo baten en lasten	**-0,6**	**-0,3**	**-0,1**	**0,4**	**0,8**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-0,6**	**-0,3**	**-0,1**	**0,4**	**0,8**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties lasten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Het huidige drainagesysteem op de begraafplaats De Nieuwe Ooster functioneert niet meer. Hierdoor is het grondwaterpeil niet meer te reguleren, In de nattere perioden wordt dan het risico gelopen dat het grondwaterpeil te hoog is, waardoor op De Nieuwe Ooster gedurende deze periode wettelijk gezien niet begraven mag worden.	Inmiddels zijn onderzoeken gestart om het huidige drainagesysteem te vervangen. In de voorjaarsnota is een investeringskrediet aangevraagd om in 2026 met de daadwerkelijke vervanging te starten. Het drainagesysteem zal fasegewijs worden vervangen, zodat de bedrijfsvoering op de begraafplaats gewoon voort kan gaan. Het nieuwe drainage systeem moet dan in 2029 weer volledig operationeel zijn.
De huidige gas gestookte crematieovens van De Nieuwe Ooster en De Nieuwe Noorder worden in deze verslagperiode vervangen door elektrische crematieovens. De kans op stroomstoringen vanwege de toenemende druk op het elektriciteitsnet gaat de komende jaren alleen maar toenemen. Het risico van stroomuitval neemt toe en hiermee ook de uitval van de elektrische crematieovens, waardoor het crematieproces stil komt te liggen.	Gedurende de tijdsduur van toenemende druk op het elektriciteitsnet willen wij de bestaande gas gestookte crematieovens in productie blijven houden, zodat de bedrijfsvoering van het crematie-proces ook bij stroomuitval niet stil komt te liggen. Ook bij grootonderhoud aan de crematieovens kan de bedrijfsvoering gewoon voortgezet worden.

Beleidskaders

- De Nieuwe Ooster; Structuurplan 2005, geactualiseerd in 2016.

2.2 Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoer

2.2 Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	645,3	710,2	655,3	659,9	661,4	666,8
Lasten	1.310,4	1.506,8	1.470,3	1.443,1	1.410,5	1.367,9
Saldo Baten en Lasten	**-665,0**	**-796,5**	**-815,0**	**-783,2**	**-749,2**	**-701,0**
Onttrekking	212,6	416,0	65,7	66,2	38,6	15,8
Toevoeging	161,3	185,1	14,7	16,9	16,8	16,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**51,3**	**230,8**	**51,0**	**49,3**	**21,8**	**-1,1**
Totaal 2 Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoer	**-613,8**	**-565,7**	**-764,0**	**-733,9**	**-727,4**	**-702,1**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**286,2**	**274,7**	**290,4**	**289,5**	**289,5**	**278,8**

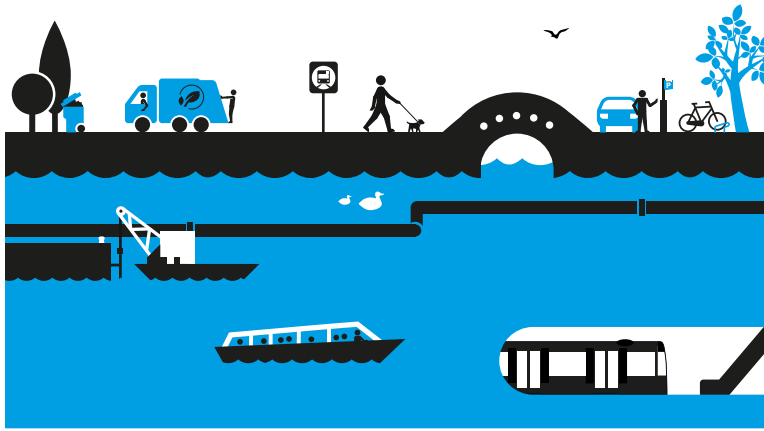

Investeringen

Programma 2 kent veel grote investeringen, waarvan de grootste zijn:

- Programma Bruggen en Kademuren: € 103 miljoen
- De vervangingsprogramma's Civiel, Groen, Verhardingen, OVL, VRI/VIS: € 77 miljoen
- Distributie & Productie van het drinkwater € 45 miljoen
- Aanpakwegtunnels: € 42 miljoen
- Programma Bovenwijksgroen € 22 miljoen
- Vervangingsprogramma's materieel, openbare ruimte en straatreiniging € 22 miljoen
- Renovatie Riolering € 19 miljoen

Digitale stad / Informatie

- Via Opgavegericht en Wendbaar Werken (OWW) werken we steeds slimmer en efficiënter in een ketensamenwerking voor het inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte met directies binnen de clusters SDB, R&E en Sociaal. Dit leidt tot nog betere samenwerking, verbeteren van processen en digitalisering te versterken.
- We zetten in op datagestuurd werken om tot een betere informatiepositie te komen en slimme keuzes te maken.
- We werken toe naar 1 architectuur voor asset-management (Verkeer en Openbare Ruimte, Programma Bruggen & Kademuren, Stadwerken, Ingenieursbureau) om tot 1 informatiepositie te komen door een informatiemodel op te leveren. Om ook de samenwerking met aannemers te verbeteren.
- We betrekken privacy, security en compliance bij elke fase van digitalisering.

Democratisering

Onder de noemer 'Amsterdam Maakt Ruimte' werken we aan een transitie van onze openbare ruimte en ons mobiliteitssysteem, gericht op een toekomstbestendige stad. Amsterdammers, ondernemers en bezoekers worden actief bij deze transitie betrokken. We voeren het gesprek met de stad over lastige keuzes die de komende jaren gemaakt moeten worden om de stad bereikbaar en leefbaar te houden, klimaatverandering op te vangen en te zorgen dat iedereen mee kan blijven doen in Amsterdam. Dat gesprek voeren we onder

andere via een digitale raadpleging, thematafels met belanghebbenden over specifieke onderwerpen, ontwerpsessies met kinderen, stadsbrede bijeenkomsten en gesprekken met bewoners en ondernemers op straat.

2.2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren

Een toegankelijke stad voor iedereen, waar we aangenaam kunnen opgroeien verblijven en verplaatsen. Daar waar er verbeteringen in de openbare ruimte noodzakelijk zijn, geven we voorrang aan verbeteringen op het gebied van klimaatadaptatie, verkeersveiligheid en toegankelijkheid. We volgen hierbij de werkwijze zoals beschreven in Uitvoeringsstandaard Toekomstgericht werken aan de Openbare Ruimte en gaan pas ergens aan het werk als er sprake is van technische noodzaak.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 1.1 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	825.421 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	24 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	57.000 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.1.1

De openbare ruimte van Amsterdam is een plek waar bewoners en bezoekers prettig, veilig en gezond kunnen verblijven en verplaatsen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	WiA onderzoek; gemiddelde rapportcijfer leefbaarheid buurt.	7,5 (2023)	n.v.t.	7,5	7,5	7,5

* Wia onderzoek wordt een keer per twee jaar uitgevoerd.

De grootste opgave is het onderhouden van de openbare ruimte in de *bestaande stad*; gevolg is dat minder beschikbaar zijn voor groei in de bestaande stad. Met een breed programma stadsbehoud, plegen we onderhoud waar dit nodig is en vervangen we onze kapitaalgoederen bij einde van de levensduur. Zo blijft de stad veilig, functioneel en aantrekkelijk.

De focus op het onderhouden van de bestaande stad, komt ook terug in de verdeling van middelen: er is minder budget beschikbaar voor *verbetering* of *herinrichting* en investeringen in de groeiende stad. Vanaf 2029 zal het jaarlijkse budget van stads-verbetering ten opzichte van 2025 bijna zijn gehalveerd. Dit betekent dat er steeds minder geld is voor herinrichtingen of op zichzelf staande investeringen in bijvoor-beeld klimaatadaptatie, autoluwe inrichting, vergroening of andere beleidsambities.

Om de beschikbare middelen efficiënt in te zetten én de stad duurzaam te ontwikkelen, hanteren we de uitvoeringsstandaard toekomstbestendig werken (USTOR). We programmeren het onderhoudswerk op basis van technische noodzaak en hebben oog voor het ongelijk investeren in gelijke kansen. Onderhoud en vervanging voeren we duurzaam uit en waar nodig combineren we het werk met slimme verbeteringen. Hierbij kijken we in eerste instantie naar klimaatadaptatie, veiligheid en toegankelijkheid. Ondanks de dalende budgetten voor grote verbeteringen en herinrichtingen, wordt zo wel gewerkt aan het toekomstbestendig maken van de stad.

Activiteit 2.1.1.1

We verbeteren de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Herbestemde parkeerplaatsen	2020-2025: 5.000 – 7.000 parkeer-plaatsen	1.500	1.000	1.000	1.000
2	Aantal gereden autokilometers in Amsterdam	4.463.000 km (2018)	4.550.000 km	4.800.000 km	4.800.000 km	4.700.000 km
3	Tevredenheid over fietsrit (wordt 2-jaarlijks gemeten)	6,7 (2022)	7,0 (2 jaarlijkse gemeten)	7,0	7,0 (2 jaarlijkse meting)	7,0
4	Ernstig gewonden verkeersongevallen (ambitie 0 in 2050, streefgetal halvering in 2030 t.o.v. 2010)	1.150 (2022)	1.256 (betreft data over 2023)	1.000	950	900
5	Beleving ervaren verkeersveiligheid	7,1 (2023)		7,0	7,0	7,0
6	Dodelijk slachtoffers verkeersongevallen (ambitie 0 in 2050, streefgetal halvering in 2030 t.o.v. 2010)	15 (2022)	14	<15	<14	<13

* Onderzoek beleving verkeersveiligheid wordt niet jaarlijks uitgevoerd

De druk op de openbare ruimte is de afgelopen jaren flink toegenomen. De groei en verdichting van de stad zorgt voor meer bezoekers en bewoners. Ook leggen de verschillende ambities zoals energietransitie, klimaatadaptatie, vergroening, gebiedsontwikkeling een extra claim op de openbare ruimte, zowel onder als boven de grond. Om goede afwegingen te kunnen maken over de inrichting en het gebruik van de ruimte, zowel op stedelijk niveau als op gebiedsniveau is in 2023 het Koersdocument Amsterdam maakt Ruimte opgesteld.

Amsterdam maakt Ruimte

Het Koersdocument *Amsterdam maakt ruimte* (college, 2023) is leidend. Hiermee zetten we als stad een nieuwe koers uit voor een toekomstbestendige openbare ruimte en mobiliteit. We willen dat Amsterdam een stad is waar de voetganger veilig kan lopen, waar de auto een plek heeft maar niet dominant is, waar kinderen veilig kunnen spelen en waar de lucht schoon is. Bij alle activiteiten binnen het programma, kijken we expliciet naar de ecologische, sociale en uitvoerbaarheidsgrens. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige stad, waarin iedereen mee kan doen. We zoeken een nieuwe balans tussen de ruimte voor mobiliteit en de ruimte voor groen en verblijven. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige stad, waarin iedereen mee kan doen. In 2026 geven we verder invulling aan Amsterdam maakt Ruimte door de principes uit de koers toe te passen in de projecten die we uitvoeren in de openbare ruimte. Een voorbeeld is het van der Helstplein.

Van opgave naar geprogrammeerd project

In de programma's Stadsbehoud en Stadsverbetering worden de onderhouds- en verbeterprojecten in de openbare ruimte geprogrammeerd. Jaarlijks actualiseren we deze programma's en nemen we nieuwe opgaven op als project. Nieuwe verbeterprojecten die we in de meerjarige programmering hebben opgenomen zijn bijvoorbeeld de Aanpak Burgemeester Vening Meiniszlaan in Nieuw West en diverse verkeersveiligheidsmaatregelen in Zuidoost. In Noord is budget gereserveerd voor verschillende vegroeningsprojecten.

Er vindt een grote verschuiving plaats van stadsverbetering naar stadsbehoud, als bijdrage aan de grote onderhoudsopgave die de stad heeft. Hierdoor hebben we minder budget beschikbaar voor grootschalige herinrichtingen van straten (stadsverbetering). Stadsverbetering kent een besparingsopgave van € 12 miljoen per jaar vanaf 2028, met een ingroei naar dit bedrag in 2026 en 2027. Dat betekent dat er de aankomende jaren minder geld beschikbaar is voor het verbeteren van de stad, terwijl het aantal opgaves groot blijft.

Ruimte voor veilig fietsen en lopen

We blijven in 2026 en verder werken aan verkeersveiligheid, voetganger en fiets met maatregelen en via projecten in de openbare ruimte.

We verbeteren de verkeersveiligheid met het doel dat iedereen, van jong tot oud en met of zonder beperking, zich veilig kan verplaatsen. We blijven werken aan de aanpak schoolstraten en maken de 30-kilometer wegen steeds veiliger. We blijven investeren in bredere fietspaden, veilige kruisingen en oversteken. Ook gaan we door met digitaal handhaven op brom- en snorfietsen, snelheid en inrijverboden. We hebben specifiek extra aandacht voor de aanpak van veilige schoolomgevingen, voetgangersoversteekplaatsen, opgevoerde e-bikes en verkeershandhaving.

Daarnaast realiseren we meer fietsparkeerplekken bij ov-haltes om de combinatie fietsen en openbaar vervoer te stimuleren. We verbeteren fietsroutesen stimuleren het fietsgebruik, bijvoorbeeld door het aanbieden van fietsvaardigheids- en reparatie-trainingen en het beschikbaar stellen van fietsen aan kinderen. Het Rijk werkt aan een nationaal toelatingskader voor lichte elektrische voertuigen dat in de loop van 2026 zal gaan gelden. We gaan na of hiervoor aanpassingen nodig zijn, bijvoorbeeld in onze beleidsdocumenten.

De ruimte voor de voetganger is vaak beperkt door de grote hoeveelheid objecten op de stoep zoals fietsenrekken, terrassen en nutsvoorzieningen. Bij herinrichtingen zorgen we er daarom voor dat er een (object)vrije doorloopruimte van 2 meter of meer op drukke routes komt. We realiseren meer doorloopruimte bij groot onderhoud als dat kan, we verbeteren oversteekvoorzieningen en leggen geleide-lijnen aan waar deze ontbreken. Ook doen we experimenten in een aantal straten om te leren hoe we de voetgangersruimte en de toegankelijkheid in de bestaande stad kunnen vergroten respectievelijk verbeteren. In 2025 en het eerste kwartaal van 2026 houdt Amsterdam daarnaast het Jaar van de Voetganger. Tijdens dit jaar worden onder anderen bewust-wordingsacties georganiseerd over oversteken en het vrijhouden van de stoep, geëxperimenteerd met tijdelijke oplossingen in de openbare ruimte in samenwerking met buurtbewoners en belangenverenigingen en een boekje gemaakt met groene koele wandelingen in elk stadsdeel.

Doorontwikkeling beleidsprogramma's
Het programma Stadsverbetering kent nog een aantal deelprogramma's met een specifiek doel. Een deel van de programma's eindigt eind 2025. De structurele taken uit de mobiliteitsprogramma's Autoluw, Taxi, Touringcar, Logistiek, Deelmobiliteit, Fiets en Verkeersveiligheid worden vanaf 2026 minder als losse opgaves aangepakt, maar als opgaves integraal meegenomen in de lopende projecten. De veranderende opgave en beschikbare financiële ruimte vragen namelijk om een andere manier van werken: meer integraal en gebiedsgericht.

De groei van de stad & de bestaande stad
Amsterdam heeft een grote woningbouwopgave. Deze groei is niet mogelijk zonder maatregelen op het gebied van mobiliteit, zowel in de nieuwe stad als in de bestaande stad. Tegelijkertijd zijn de middelen om te investeren in mobiliteit in de groeiende stad beperkt, dat zorgt ervoor dat scherpe keuzes gemaakt moeten worden over waar we wel en niet in investeren op dit moment. Naast het bieden van voldoende capaciteit op de wegen, de fietspaden en in het openbaar vervoer, is er ook een overgang van autogebruik naar openbaar vervoer, fiets en deelmobiliteit nodig. Dat vraagt om een verandering in gedrag van Amsterdammers en een aantrekkelijk alternatief aanbod. Een goede OV-ontsluiting, ruimte om prettig en veilig te fietsen en te lopen en aanbod van deelmobiliteit.
Om de groei van de stad in goede banen te leiden, maken we ruimte vrij om de Oostbrug over het IJ te realiseren. Daarnaast werken we in 2026 samen met het rijk verder aan de voorbereiding van de metrolijnen Ringlijn en de verlenging van de Noord-Zuidlijn. Grote projecten waar we de aankomende jaren verder aan werken zijn de Cruciale Mijl IJburglaan inclusief verplaatsing Tramstalling (Zeeburgereiland en IJburg), station Amsterdam Bijlmer Arena (Zuidoostflank), de Johan van Hasseltknoop en de Hoogwaarijdige Openbaar Vervoer verbinding ZaanIJ (Noord), de HOV-verbinding van CS naar Sloterdijk en uitbreiding van het aantal veren over het IJ. Ook worden relatief kleinere projecten opgepakt, zoals bijvoorbeeld het optimaliseren van het fietsnetwerk in Zuidoost. Vanwege de beperkte financiële ruimte, wordt ook een aantal projecten uitgesteld. Investeringen waar we nu (nog) niet mee aan de slag gaan, bevinden zich vooral rondom de Zuidas (bijvoorbeeld Schinkelbrug en ongelijkvloerse fietsoversteken Zuidas), en in mindere mate in Weesp en Zeeburgereiland / IJburg.

Activiteit 2.1.1.2

We sturen en beheren verkeersstromen in de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	We beperken het aantal Crowd Control situaties (politie inzet) als gevolg van drukte bij geplande activiteiten/ evenementen en te voorspellen drukte	-	0	0	0	0

Crowd management
De gemeente is bij evenementen verantwoordelijk voor het crowd management in de openbare ruimte. Dit doen we door inzet van maatregelen zoals onder andere hosts, hekken, bewegwijzering, tijdelijke afsluitingen en eenrichtingsverkeer. In samen-werking met de politie zorgen we ervoor dat gebeurtenissen die veel bezoekers trekken zoals voetbalwedstrijden, evenementen in de Ziggo Dome en in de ArenA en grootstedelijke evenementen zoals Koningsdag en de Pride goed verlopen.

Draaiende stad
We zorgen voor een draaiende stad door ervoor te zorgen dat de stad bereikbaar blijft tijdens de uitvoering van werkzaamheden en evenementen in de openbare ruimte. Dit doen we onder andere door goed plannen en afstemming van werkzaamheden met partijen als: Brandweer, Ambulance, GVB, interne stakeholders en opdrachtgevers van werkzaamheden. We maken op tijd afspraken over noodzakelijke verkeersmaatregelen en communicatie bij de uitvoering van deze werkzaamheden. Ook investeren we in een goed inzicht in het beschikbare verkeersnetwerk van vandaag en de geplande werkzaamheden en evenementen in de toekomst. Om dit goed te kunnen doen in de drukke stedelijke gebieden zijn er voor de Westelijke Grachtengordel, de Zuidelijke Grachtengordel en het Wallengebied lokale netwerkregisseurs aangesteld.

Regionale samenwerking op bereikbaarheid
Op regionaal niveau zorgen we voor goede afstemming met partijen als: Rijkswaterstaat, ProRail, de Provincie en de Vervoerregio. We werken samen met deze partijen aan mobiliteitsmaatregelen, communicatie, monitoring en evaluatie van onze projecten.

Activiteit 2.1.1.3

We reguleren en beheren straatparkeren.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal openbare parkeervakken dat in een fiscaal regime valt	2024	190.600 vakken	232.850 vakken	237.950	237.200

Activiteit 2.1.1.4

We faciliteren parkeren in garages en voor fietsen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Tevredenheid over fietsparkeren (wordt 2-jaarlijks gemeten)	6,0 (2022)	n.v.t. (2 jaarlijkse gemeten)	7,0	7,0	7,0
2	Aantal gemeentelijke garages met led-verlichting	24 (2022)	37	30	30	30
3	Aantal garages voorzien van laadpalen. In 2027 zijn alle garages in eigendom voorzien van laadpalen	21 (2022)	26	30	30	30

Parkeren
In 2023 en 2024 heeft de gemeenteraad besloten om betaald parkeren in te voeren in bijna heel Nieuw-West, Zuidoost en Noord. Deze uitbreidingen zorgen in 2025 voor een groei van ruim 40.000 parkeervakken in het fiscale gebied van de stad. De uitbreiding van betaald parkeren treedt gefaseerd in werking. Voor het voorjaar van 2026 staat het gebied Gein (Zuidoost) als laatste op de planning. Dit zorgt voor nog eens een groei in het aantal fiscale vakken (parkeervakken waar je moet betalen of een vergunning nodig hebt om te parkeren) in de stad van circa 5.000 vakken. Daarmee zal de uitvoering van de uitbreiding van betaald parkeren zijn afgerond in heel Amsterdam.

Parkeerhandhaving is een grootschalige operatie met geautomatiseerde processen waaraan vele honderden collega's werken. Op het moment dat schrijnende gevallen in beeld komen, past de gemeente de menselijke maat toe en zijn we coulant. Incidenten waarbij een voertuigeigenaar verstrikt raakt in het proces, zijn verhoudingsgewijs gelukkig schaars; maar als het misgaat zijn het voor de betrokkenen al snel schrijnende situaties. Er wordt daarom een loket ingericht waarnaar parkeerders verwezen kunnen worden die 'vastlopen' in hun parkeerdossier. Daar gaat een casemanager die de hele keten kent en doorzettingsmacht heeft, de problemen bespreken met de parkeerder. Voor deze casemanagement-aanpak zijn in 2026 middelen toegekend.

De uitbreidingen van betaald parkeren in Nieuw-West, Zuidoost en Noord vragen veel van de lijnorganisatie. Het is belangrijk dat met de groei van het fiscale parkeergebied met 40 procent, ook de organisatie meegroeit om zo de dienstverlening op peil te

houden. Ook de portefeuille garages en stallingen is in de loop van afgelopen jaren verdubbeld. Voor deze groei zijn er vanaf 2025 extra middelen toegekend.

Naast extra middelen voor de groei van de organisatie is er ook een besparingsopgave binnen parkeren. De besparingen lopen op, waarbij in 2026 0,3 miljoen wordt bespaard, in 2027 0,7 miljoen en daarna structureel 1,5 miljoen vanaf 2028. Het gaat om een mix van maatregelen , waaronder het vanaf 2026 ook structureel ter beschikking stellen van plekken in een aantal garages aan kortparkeerders, het stoppen met het inhuren van een geselecteerd aantal parkeerplekken voor vergunninghouders en het vanaf 2026 structureel additioneel verhogen van tarieven in een aantal garages en daarnaast de tarieven voor P&R Noord te harmoniseren en de extra opbrengsten in te zetten voor het realiseren van de besparingsopgave.

In juni 2025 heeft de gemeenteraad progressieve parkeertarieven vastgesteld bij sportvoorzieningen en begraafplaatsen. Met een progressief tarief wordt bedoeld dat voor de eerste drie uur een lager parkeertarief geldt dan voor de uren daarna. In het najaar van 2025 worden deze tarieven ingeregeld. Ook zijn de regels voor maatschappelijke parkeervergunningen verduidelijkt.
Net als in 2025 worden ook in 2026 de vergunning- en kortparkeertarieven geïndexeerd.

Hubs en P+R
Een hub is een plek waar overgestapt kan worden van de ene vorm van vervoer op de andere, zoals een P+R. In 2026 onderzoeken we waar er binnen Amsterdam, en samen met de regio ook buiten Amsterdam, capaciteit kan worden toegevoegd of verbeterd.

Activiteit 2.1.1.5

We verbeteren de luchtkwaliteit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal toetspunten en straten waar niet wordt voldaan aan EU- grenswaarde stikstofdioxide (NO^2, 40 µg/m^3)	33% (2022)	0%	0%	0%	0%
2	Percentage van de toetspunten waar niet wordt voldaan aan de WHO-advieswaarde voor fijnstof (PM 2,5)	37% (zichtbaar in 2021)	0% (zichtjaar 2023)	25% (zichtbaar 2023)	25%	25%
3	Verminderen aandeel zware voertuigen (maximum massa boven de 30 ton) ten opzichte van alle bestel- en vrachtwagens in de ZZV per jaar binnen de S100.	0,80% (2022); de waarde is bijgesteld	0,80%	0,69%	0,69%	0,68%
4	Stijging van percentage zero emissie bestel- en vrachtwagens	4,5% (2023)	Geen betrouwbare data beschikbaar	6%	6%	7,5%
5	Percentage uitstootvrije taxi's	12,1% (2020)	21%	23%	25%	30%

Schone Lucht
Het Actieplan Schone Lucht (2019) richt zich op het verbeteren van de luchtkwaliteit in Amsterdam, ten behoeve van de gezondheid van bewoners en bezoekers. Het doel is om voor 2030 te voldoen aan de advieswaarden voor luchtkwaliteit van de World Health Organization (WHO) uit 2005.

We werken aan deze doelstelling door in te zetten op de verschoning van Amsterdams weg- en vaarverkeer, en de verschoning van mobiele werktuigen die worden ingezet bij werkzaamheden in de stad. Daarnaast dragen onderstaande maatregelen bij aan een reductie van CO_2-uitstoot van circa 11 procent in de stad. We dragen daarmee bij aan de totale CO_2-reductiedoelstellingen van de gemeente. Het Actieplan Schone Lucht

wordt uitgevoerd binnen het landelijke kader van wetgeving, overgangsregelingen en ontheffingen. In 2026.

Zakelijk verkeer
Binnen de groep zakelijk verkeer worden veel verkeersbewegingen gemaakt in de stad. De impact van verduurzaming binnen deze groep is dan ook groot. Het aantal uitstootvrije taxi's in de stad stijgt in 2026 naar verwachting naar een kwart van alle taxi's. Dat is een ruime verdubbeling ten opzichte van het percentage uitstootvrije taxi's in 2020. Commercieel vervoer zoals Taxi, Touringcar en Logistiek dragen bij aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van bestemmingen en voorzieningen en de bevoorrading van de stad. Deze ondernemers zorgen dagelijks voor het draaiend houden van de stad. Tegelijkertijd heeft zakelijk verkeer effect op de leefbaarheid, veiligheid en de bruggen en de kademuren in de stad. De opgave is om daar samen met de branche een goede balans in te vinden.

In de Agenda Taxi 2020-2025 staan vier doelen centraal: betrouwbaar, veilig, bonafide taxivervoer, in een leefbare stad. De doelen van de Agenda Taxi 2020-2025 zijn nog steeds actueel. Daarnaast sluiten we aan op de koers 'Amsterdam Maakt Ruimte', waarin bereikbaarheid, toegankelijkheid en leefbaarheid centraal staan. Op deze manier werken we doelgericht verder aan een toekomstbestendige en kwalitatief goede taximarkt in Amsterdam. Verder bereiden we ons voor op een uitstootvrije zone voor taxi's binnen de Ring A10. De invoering is uitgesteld, maar we blijven sturen op uitstootvrije ritten door stimulerende maatregelen te nemen. Daarnaast bereiden we de invoering van uitstootvrije zone voor.

Voor de logistiek blijft het doel voor 2026 om voertuigen uit de sector efficiënter, veiliger, schoner en lichter te maken. Naast de reguliere taken, zoals adviseren bij logistieke vraagstukken en relatiebeheer met de logistieke branche, lopen een aantal projecten, zoals transport over water, lichter op de wallen en de city Hub Rode Loper ook door in 2026.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Vervoerregio Amsterdam (VRA)
De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van 15 gemeenten rond verkeer en openbaar vervoer. De belangrijkste taken zijn het opdrachtgeverschap van het openbaar vervoer en het verstrekken van subsidies voor infrastructuur. Dit laatste gebeurt via de Investeringsagenda Mobiliteit. De Vervoerregio is ook een partner in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De Vervoerregio wordt volledig bekostigd uit een Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering) van ruim € 400 miljoen per jaar. De regioraad stelt de begroting vast. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten kunnen een zienswijze daarover afgeven.

Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten (SHPV)
Voor het handhaven van het betaald parkeren gebruiken we het Nationaal Parkeer-Register (NPR) van de coöperatie Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten (SHPV). Het SHPV beheert namens aangesloten gemeenten het register. Zo kunnen we op dezelfde landelijke digitale manier parkeren registreren en raadplegen voor (digitale) handhaving. Als parkeergarages in eigendom van ons en onderdeel van een gebouwencomplex zijn, dan is de gemeente verplicht lid van de Vereniging van Eigenaren (VvE). Daarnaast speelt SHPV een coördinerende rol namens gemeenten met een uitstootvrije zone stadslogistiek richting RDW, die namens gemeenten de ontheffingen verleent voor de uitstootvrije zone.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	72,8	87,8	58,1	56,3	56,4	56,4
Lasten	246,9	354,9	302,0	284,5	249,0	210,3
Saldo Baten en Lasten	**-174,0**	**-267,1**	**-243,8**	**-228,2**	**-192,6**	**-154,0**
Onttrekking	13,6	392,5	47,7	55,1	27,2	8,8
Toevoeging	132,1	183,7	12,0	12,0	12,0	12,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-118,5**	**208,8**	**35,7**	**43,1**	**15,2**	**-3,2**
Totaal programmaonderdeel 2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	**-292,5**	**-58,3**	**-208,1**	**-185,1**	**-177,4**	**-157,2**

Verbeteren voorspellende waarde begroting
Een belangrijk onderdeel van dit programmaonderdeel is de Stadsverbetering, die bestaat uit diverse meerjarige projecten. Bij deze projecten wordt sinds de Begroting 2020 rekening gehouden met een mate van overprogrammering. Bij deze methodiek wordt er bij de begroting al vanuit gegaan dat, als gevolg van in een complexe stad als Amsterdam altijd optredende vertragingen, van de geprogrammeerde projecten niet het volledige geraamde budget wordt besteed. Om deze onderuitputting te verminderen wordt met overprogrammering gestimuleerd dat naast de

geprogrammeerde projecten andere projecten worden opgestart, zodat in de realisatie zoveel als mogelijk het geraamde budget alsnog wordt uitgegeven. Deze nieuwe methodiek is gestart in 2020 en we zien dat de overschatting van uitgaven in de begroting afneemt. In de afgelopen jaren hebben we veel geleerd van de nieuwe methodiek van de overprogrammering en we zetten ons in om dit in de komende jaren verder te verbeteren.

Om goed te kunnen sturen op de realisatie van onze projectuitgaven is een eenvoudig werkende financiële administratie een vereiste. Daartoe willen we de huidige financiële administratie vereenvoudigen.

Baten en lasten
De baten in dit programmaonderdeel van € 58,1 miljoen bestaan voornamelijk uit parkeerinkomsten uit gemeentelijke garages en fietsenstallingen. Voor een kleiner deel uit inkomsten door bijdragen van derden, met name afkomstig van de Vervoerregio Amsterdam (VRA). De lasten van € 302,0 miljoen bestaan voornamelijk uit lasten gerelateerd aan parkeren en projecten en onderhoud in de openbare ruimte.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Vanaf 2026 dalen de baten en de lasten. Er is minder budget beschikbaar voor verbeteringen of herinrichtingen en investeringen in de groeiende stad. Vanaf 2029 zal het jaarlijkse budget van stadsverbetering ten opzichte van 2025 bijna zijn gehalveerd. Hieronder vallen ook projecten die geheel of gedeeltelijk worden gedekt door bijdragen van derden, voornamelijk door de VRA. Omdat de gemeente minder kan cofinancieren, zullen ook andere financiers minder bijdragen. De baten uit deze bijdragen van derden dalen dus met de lasten mee. Daarnaast is het budget voor het project Zuidasdok en de bijbehorende personeelskosten overgeheveld van programma 1 naar programma 2. Dit budget laat in 2028 en 2029 lagere lasten zien. Tenslotte zijn de baten uit parkeren in 2025 € 3 miljoen hoger dan in de jaren daarna door de verwachte verkoopopbrengst van een garage en 120 garageboxen. Verder fluctueren de lasten voor parkeren door een aantal incidentele uitgaven, zoals de kosten voor de implementatie van de uitbreiding betaald parkeren, kosten voor het nieuwe vergunningensysteem en de verkoopkosten de hiervoor genoemde verkoop van de garageboxen en garage. Ook de uitgaven uit de geactualiseerde voorziening groot onderhoud voor parkeren fluctueren over de jaren.

Reserves
De onttrekkingen aan de reserves van € 47,7 miljoen bestaan uit onttrekkingen aan de Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties, Reserve Schaalsprong, Reserve Zuidelijke IJ-oevers, Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026, Reserve Vereveningsfonds en Reserve Laadinfra. De toevoeging van € 12,0 miljoen betreft de Reserve Schaalsprong.

(bedragen x € 1 miljoen)	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
Baten	**87,8**	**58,1**	**56,3**	**56,4**	**56,4**
Beginstand Begroting 26	**53,9**	**45,7**	**45,7**	**45,7**	**45,7**
Mutaties Begroting 26	**33,9**	**12,4**	**10,6**	**10,7**	**10,6**
Begrotingsbijstellingen	**33,9**	**11,0**	**9,1**	**9,2**	**9,2**
Nominale ontwikkelingen		**1,4**	**1,4**	**1,5**	**1,5**
Lasten	**354,9**	**302,0**	**284,5**	**249,0**	**210,3**
Beginstand Begroting 26	**283,9**	**227,3**	**196,5**	**184,3**	**186,9**
Mutaties Begroting 26	**71,0**	**74,7**	**88,0**	**64,7**	**23,4**
Autonome ontwikkelingen		**4,9**	**4,2**	**4,2**	**4,2**
Eerste wijzigingsverordening Parkeren		0,1	0,0	0,0	0,0
Gebiedsuitbreiding parkeren		0,6			
Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed		0,5	0,5	0,5	0,5
Handhaving en uitbreiding bankkosten parkeren		0,6	0,6	0,6	0,6
Handhavingscontract		1,3	1,3	1,3	1,3
Organisatieverandering uitbreiding parkeren		1,3	1,3	1,3	1,3
Uitbreiding werkzaamheden P1		0,5	0,5	0,5	0,5
Nieuw beleid		**0,7**			
Klachtbehandeling parkeerboetes		0,7			
Mee- en tegenvallers		**-1,7**	**2,5**	**8,0**	**-18,5**
Aanbesteding parkeerbeheerdiensten		0,7	0,7	0,7	0,7
Actualisatie onbestemd deel Stadsverbetering					-13,4
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		1,5	5,4	10,2	-22,1

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud Amsterdamse Bos		-0,7	-0,5	-0,5	-0,2
Dagelijks onderhoud Groen		-0,8	-0,8	-0,8	-2,5
Formatiekrimp		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Invulling besparingsopgave		0,3	0,6	1,1	1,1
Knelpunt exploitatielasten Veren		-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Onbestemd deel Stadsverbetering inzetten voor knelpunten P2					20,3
Opheffing/afsluiting paden Amsterdamse Bos		-0,1	-0,4	-0,3	
Vergroening Westerpark		-0,3	-0,1		
Coalitieakkoord	**-1,0**	**-0,5**	**1,0**	**0,5**	
Luchtkwaliteit	-1,0	-0,5	1,0	0,5	
Begrotingsbijstellingen	**79,6**	**46,1**	**53,2**	**35,9**	**17,9**
Budgetneutrale wijzigingen	**7,8**	**7,2**	**6,2**	**6,5**	**15,6**
Groei		**3,5**	**3,3**	**3,3**	**3,3**
Intertemporele compensatie	**-13,3**	**3,3**	**6,6**	**-4,6**	**-9,7**
Nominale ontwikkelingen		**10,1**	**9,6**	**9,2**	**9,2**
Actualisatie kapitaallasten	**-2,1**	**1,0**	**1,2**	**1,6**	**1,5**
Saldo baten en lasten	**-267,1**	**-243,8**	**-228,2**	**-192,6**	**-154,0**
Onttrekking	**392,5**	**47,7**	**55,1**	**27,2**	**8,8**
Beginstand Begroting 26	**348,3**	**16,3**	**10,4**		
Mutaties Begroting 26	**44,2**	**31,4**	**44,7**	**27,2**	**8,8**
Kwaliteitsimpuls Groen	0,4				
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-1,0	-0,5	1,0	0,5	
Reserve IJ-oeververbinding	0,4				
Reserve Laadinfra		-2,0	-0,6	0,7	1,1
Reserve Schaalsprong	43,3	36,4	44,0	25,3	7,0
Reserve Sprong o/h IJ		-3,2	-0,4		
Reserve Vereveningsfonds	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	-	-	-	-	-
Zuidelijke IJ-oevers (POR)	0,5				
Toevoeging	**183,7**	**12,0**	**12,0**	**12,0**	**12,0**
Beginstand Begroting 26	**12,0**	**12,0**	**12,0**	**12,0**	**12,0**
Mutaties Begroting 26	**171,7**	**-**	**-**	**-**	**-**
Infrastructuur, Openbare Ruimte en Groen	-	-			
Reserve Schaalsprong	171,7	-	-	-	-
Saldo onttrekking en toevoeging	**208,8**	**35,7**	**43,1**	**15,2**	**-3,2**
Totaal	**-58,3**	**-208,1**	**-185,1**	**-177,4**	**-157,2**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Stijging VvE-bijdrage: De gemeente neemt deel in verschillende VvE's. Hierdoor draagt zij ook bij aan de kosten voor onderhoud. Bij handhaving bestaand beleid is er een kostenstijging. Deze kosten worden gedekt door de hogere opbrengsten binnen garage parkeren (€ 1,5 miljoen in 2025, € 1,8 miljoen in 2026 en € 1,5 miljoen vanaf 2027).
- We hebben de tarieven van fiets en garage verhoogd met de generieke index voor inkomsten bij een aantal parkeergaragaes zijn de tarieven hoger dan 3,69% om een taakstelling op te lossen (€ 2,3 miljoen in 2025 en € 2,0 miljoen vanaf 2026).
- Verwachte verkoop garage en 120 garageboxen: We stoten een garage en 120 garageboxen af om in de verkoop te zetten (€ 3,0 miljoen in 2025).
- Bijdragen Vervoersregio Amsterdam (VRA):
  - We ontvangen twee bijdragen van VRA in 2025 voor de financiële bijdrage die gemeente Amsterdam aan Prorail levert (€ 20,9 miljoen in 2025).
  - Op basis van getekende overeenkomsten worden bijdragen van derde partijen (VRA, Zaanstad, Regiodeal) toegevoegd waarmee lasten voor project fietsroute Noorderijplas worden gefinancierd, zoals de brug over zijkanaal H (€ 10,5 miljoen in 2025 en € 1,8 miljoen in 2026).
  - In 2025 wordt de resterende bijdrage van de VRA begroot ter dekking van de lasten voor de fietsroute IJ-Geldersekade (€ 2,5 miljoen in 2025).
  - Het lastenbudget plus de bijdrage waaruit de laten gedekt worden, kunnen

worden afgevoerd, omdat het project Reconstructie Prins Hendrikkade op verzoek van de Raad is getemporiseerd. Pas na 2025 zal dit project eventueel weer opgestart worden (€ 7,6 miljoen in 2025).
- Bijstelling meerjarige begroting Laadinfra: We maken meerjarig gebruik van de inkomsten uit de laadpalen in de stad om de uitgaven met betrekking tot beleid en infrastructuur van laadinfra te kunnen dekken. Zie ook toelichting op de lasten (€ 4,4 miljoen in 2026 en € 4,0 miljoen vanaf 2027).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Nominale ontwikkelingen
Indexatie opbrengsten fiets- en garageparkeren: We verhogen de opbrengsten van fiets- en garageparkeren door middel van indexatie op de tarieven over de jaren 2026 tot en met 2029.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Eerste wijzigingsverordening Parkeren
We passen de meerjarige budgetten aan door de Eerste wijzigingsverordening Parkeren. Dit betreft de invoering van het progressief parkeertarief bij meerdere sportparken, het extra verstrekken van maatschappelijke vergunningen aan scholen en andere maatschappelijke instellingen en de start van betaald parkeren inclusief handhaving in gebied de Amstelglorie. Een progressief parkeertarief betekent dat de kosten voor de parkeerder stijgen naarmate de parkeerduur langer wordt.
Hier staan parkeerinkomsten in programmaonderdeel A.1 tegenover.

Gebiedsuitbreiding parkeren
In deelprojecten wordt het gebied voor betaald parkeren verder uitgebreid.
De implementatie van de uitbreiding is onvoldoende begroot. Activiteiten betreffen bijvoorbeeld markering van parkeervakken, bebording plaatsen, aanwezige blauwe lijnen verwijderen en algehele communicatie. Daarnaast worden bewoners met bepaalde rechten gehoord en eventueel gecompenseerd.

Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed
Door de stijging van het tarief en een hogere WOZ-waarde van parkeerobjecten in ons bezit, neemt de OZB afdracht toe.

Handhaving en uitbreiding bankkosten parkeren
We investeren in een uitbreiding van betaald parkeren in de stad. Dat betekent dat parkeeropbrengsten uit naheffingsaanslagen (naar aanleiding van handhaving) en belparkeren ook stijgen. Daardoor maakt de gemeente extra kosten, zowel voor de verwerking van aanslagen als de verwerking van betalingen.

Handhavingscontract
We investeren in de uitbreiding van betaald parkeren in de stad. Hierdoor breiden ook de werkzaamheden voor de handhaving uit (met scanauto's). De lasten van het handhavingscontract zijn geïndexeerd.

Organisatieverandering uitbreiding parkeren
We investeren in de stad. Door de uitbreiding van het gebied waar betaald parkeren geldt, en het nieuwe handhavingscontract, groeit ook de gemeentelijke organisatie mee. Om ook in de toekomst de handhaving, klachtenafhandeling en verwerking van de parkeeropbrengsten goed uit te kunnen voeren. Daarmee leveren we de parkeerdienstverlening die burgers en bedrijven van ons mogen verwachten.

Uitbreiding werkzaamheden P1
We investeren in de gebiedsuitbreiding voor betaald parkeren in de stad.

Nieuw beleid
Klachtbehandeling parkeerboetes
We stellen incidentele middelen beschikbaar voor het bemensen van de loketten voor de afhandeling van klachten over parkeerboetes.

Mee- en tegenvallers
Aanbesteding parkeerbeheerdiensten
Door te kiezen voor een hoger social return percentage dan volgens het gemeentelijk beleid, namelijk ongeveer 65 procent in plaats van 5 procent, verwachten wij meerkosten bij de aanbesteding parkeerbeheerdiensten voor garages, stallingen en terreinen. Dit leidt tot een overheveling van budget van programma 7 naar 2. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Actualisatie onbestemd deel Stadsverbetering
We hebben bij de Voorjaarsnota 2025 het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025 en een overheveling van

budget van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029). Deze mutatie heeft samenhang met andere mutaties met betrekking tot bestedingsplan Stadsverbetering.

Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029
We wijzigen de bestedingsplannen voor een aantal projecten binnen het programma Stadsverbetering. Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Dagelijks onderhoud Amsterdamse Bos
We verlagen structureel het budget van het programma Stadsverbetering ten gunste van Stadsbehoud voor het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Dagelijks onderhoud Groen
We verlagen structureel het budget van het programma Stadsverbetering ten gunste van Stadsbehoud voor de contracten voor dagelijks beheer om de prijsstijgingen met € 1,0 miljoen te compenseren. Hiermee komen we tegemoet aan de wens van de Stadsdelen om extra middelen beschikbaar te stellen tegen het 'ontgroenen'. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Formatiekrimp
We krimpen de formatie door besparingsmaatregelen. Dekking vindt plaats vanuit de frictiekostenreserve.

Invulling besparingsopgave
We vullen de besparingsopgave voor programma 2 in door het budget voor programma Stadsverbetering structureel te verlagen. Dit leidt tot een overheveling van budget van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2.

Knelpunt exploitatielasten Veren
We dekken het knelpunt van de exploitatielasten van Veren uit een verlaging van het budget van programma Stadsverbetering.
Het huidige exploitatiecontract met GVB Veren loopt sinds 2019. Het tekort is opgelopen tot € 2,2 miljoen structureel, omdat de werkelijke indexatie van de kosten van het contract (onder andere door CAO GVB) jaarlijks hoger is dan de toegekende centrale indexatie van het budget. Dit leidt tot een overheveling van budget van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2.

Onbestemd deel Stadsverbetering inzetten voor knelpunten Programma 2
We zetten het onbestemde deel van het budget voor programma Stadsverbetering in om knelpunten van programma 2 op te lossen.

Opheffing/afsluiting paden A'damse Bos
We lossen het knelpunt van het afsluiten van paden in het Amsterdamse Bos op door het meerjarige programmabudget voor Stadsverbetering te verlagen. De gevolgen van het afsluiten van paden (niet opheffen) zijn onomkeerbaar: de gebruikersdruk in andere delen neemt toe, publieke weerstand en historisch ontwerp loslaten. Door het opheffen van paden ontstaat er meer ruimte voor de natuur en voor biodiversiteit.
Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Vergroening Westerpark
We verlagen incidenteel het budget van het programma Stadsverbetering ten gunste van Stadsbehoud voor het vergroenen van het Westerpark. Dit is een budget-verschuiving van programmaonderdeel 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Coalitieakkoord
Coalitiemiddelen Luchtkwaliteit
We hebben het deel van de begrote onttrekking aan de reserve coalitiemiddelen in verband met luchtkwaliteit wat niet in 2024 is uitgegeven overgeheveld naar 2025 om dan te worden uitgegeven. Door deze overheveling stijgen de lasten in 2025 wat wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve coalitiemiddelen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Zuidasdok:
  We hevelen het budget voor het project Zuidasdok en de bijbehorende personeelskosten over van programma 1 naar programma 2. De bijbehorende onttrekkingen aan de reserve Vereveningsfonds worden ook overgeheveld. Zie ook toelichting op de baten (€ 44,0 miljoen in 2025, € 37,1 miljoen in 2026, € 44,7 miljoen in 2027, € 26,0 miljoen in 2028 en € 7,7 miljoen in 2029).
- Lasten gedekt door Bijdragen Vervoersregio Amsterdam (VRA):
  - Voor de financiële bijdrage die de gemeente Amsterdam levert aan Prorail voor het project Fietsparkeren Station CS Zuidoost ontvangen we in 2025 2 bijdragen van Vervoerregio Amsterdam. Zie ook toelichting op de baten (€ 20,9 miljoen in 2025).
  - Op basis van getekende overeenkomsten worden bijdragen van derde partijen (VRA, Zaanstad, Regiodeal) toegevoegd waarmee lasten voor project fietsroute Noorderijplas worden gefinancierd, zoals de brug over zijkanaal H. Zie ook toelichting op de baten (€ 10,5 miljoen in 2025 en € 1,8 miljoen in 2026).
  - In 2025 wordt de resterende bijdrage van de VRA begroot ter dekking van de lasten voor de fietsroute IJ-Geldersekade. Zie ook toelichting op de baten (€ 2,5 miljoen in 2025).
  - Het lastenbudget plus de bijdrage waaruit de laten gedekt worden, kunnen worden afgevoerd, omdat het project Reconstructie Prins Hendrikkade op verzoek van de Raad is getemporiseerd. Pas na 2025 zal dit project eventueel weer opgestart worden. Zie ook toelichting op de baten (€ 7,6 miljoen in 2025).
- Verkoop garage en 120 garageboxen: De lasten bestaan uit een verwachte afwaardering van de boekwaarde, verkoopkosten, de sloop van de fietsflat en reorganisatiekosten (€ 3,0 miljoen in 2025).
- Stijging lasten fiets – en garageparkeren: We zien hogere lasten veroorzaakt door prijsstijgingen(€ 2,3 miljoen in 2025 en € 2,0 miljoen vanaf 2026).
- Stijging VvE-bijdrage: De gemeente neemt deel in verschillende VvE's. Hierdoor draagt zij ook bij aan de kosten voor onderhoud. Bij handhaving bestaand beleid is er een kostenstijging. Deze kosten worden gedekt door de hogere opbrengsten binnen garageparkeren (€ 1,5 miljoen in 2025, € 1,7 miljoen in 2026 en € 1,5 miljoen vanaf 2027).
- Bijstelling meerjarige begroting Laadinfra: We maken meerjarig gebruik van de inkomsten uit de laadpalen in de stad om de uitgaven met betrekking tot beleid en infrastructuur van laadinfra te kunnen dekken (€ 2,5 miljoen in 2026, € 3,4 miljoen in 2027, € 4,7 miljoen in 2028 en € 5,1 miljoen in 2029).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029 : Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsvoorstel 2025-2030 vastgesteld. In de meerjarenbegroting 2026-2030 wordt een aantal wijzigingen voorgesteld, namelijk:
  - Actualiseren aantal projecten binnen het bestedingsvoorstel Stadsverbetering
  - Het onderbrengen van wettelijke activiteiten inclusief budget vanuit Stadsverbetering naar Stadsbehoud, waaronder aanpak blackspots en verkeerveiligheidsmaatregelen (betreft wettelijke taken artikel 15 en 18, eerste lid van de Wegenverkeerswet (Wvw)). Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2, 2.4 en B.5. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 5,4 miljoen vanaf 2026).
  - Voortzetten activiteiten taxibeleid, beleid touringcar en structureel inbedden.
  - Effectueren van de tariefsverlaging als gevolg van marktconformiteitstoeslag: aan exploitatieprojecten mogen alleen directe kosten worden toegerekend. In het gehanteerde tarief van de binnengemeentelijk uitvoeringsonderdelen mag geen overhead (=marktconformiteitstoeslag) worden toegerekend.
  - Reguliere actualisatie van projecten in het boekjaar 2025. Dit betreffen verschuivingen in de tijd van het budget van 2025 naar latere jaren in verband met aanpassing in de planning.
- Kostenverdeelstaat: Volgens de BBV dienen overheadkosten te worden begroot en verantwoord op een daarvoor aangewezen taakveld. Daarop bestaat één uitzondering: overheadkosten ten behoeve van geactiveerde investeringen en grondexploitaties mogen wel worden doorbelast.
  Omdat met ingang van 2025 de baten van de doorbelasting bij een centrale directie en niet meer bij individuele directies worden verantwoord worden alle oude doorbelastingen naar individuele directies verwijderd. De lasten in dit programma-onderdeel stijgen met € 12,2 miljoen.
- Decentrale overhead: De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in Programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van Programma B naar de overige programma's gaan (naar dit programma-onderdeel: € 1,6 miljoen in 2025, € 8,3 miljoen in 2026, 2027 en 2028 en € 7,5 miljoen in 2029).

- Invulling Taakstelling P2 PBK: We verschuiven de bijdrage van het programma bruggen en kademuren aan de besparingsopgave van programmaonderdeel 2.4 naar 2.1. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 0,4 miljoen in 2026, € 0,8 miljoen in 2027 en € 1,6 miljoen vanaf 2028).
- Invulling taakstelling hervormen en besparen: We verlagen het budget in het kader van de taakstelling hervormen en besparen.
- Herverdeling nominaal Stadsverbetering: We herverdelen de ontvangen nominale compensatie over het programma Stadsverbetering. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 1,3 miloen in 2026, € 1,1 miljoen in 2027 en € 0,8 miljoen vanaf 2028).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Groei
Dit betreft de toedeling van de gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Intertemporele compensatie
Hogere/lagere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren. We passen de lasten per jaar aan maar het totaal aan lasten blijft gelijk. We doen dit voor projecten in het kader van het programma Stadsbehoud, parkeren en luchtkwaliteit.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve Kwaliteitsimpuls Groen
De reserve Kwaliteitsimpuls Groen wordt in 2025 opgeheven.

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Zuidelijke IJ-oevers (POR)
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve IJ-oeververbinding
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Laadinfra
We onttrekken minder aan de reserve Laadinfra. Zie toelichtingen op de baten en lasten. De reserve Zuidas wordt opgeheven met ingang van 2025. Het bedrag van € 162,9 miljoen dat bestemd is voor het project Zuidasdok wordt toegevoegd aan de reserve incidentele schaalspronginvesteringen. Dit is een verschuiving van programma 1 naar programma 2. We onttrekken de geplande uitgaven uit dezelfde reserve. Verder voegen we in 2025 de indexering van 2 procent over de periode 2025-2029 toe aan de reserve incidentele schaalspronginvesteringen.

Reserve Sprong over het IJ
We onttrekken minder aan de reserve Sprong over het IJ. Dit betreft een correctie die we doen zodat na de vrijval van de reserve Sprong over IJ die is gestort in de reserve Vermogensopbouw er geen saldo achterblijft in de reserve Sprong over het IJ.

Reserve Vereveningsfonds
Deze mutatie lichten we hier niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen. Zie toelichting hieronder bij Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties.

Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties
We hevelen het budget voor het project Zuidasdok, de bijbehorende personeelskosten en de bijbehorende onttrekkingen aan de reserve Vereveningsfonds over van programma 1 naar programma 2.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen

Reserve Schaalsprong
De reserve Zuidas wordt opgeheven met ingang van 2025. Het bedrag van € 162,9 miljoen dat bestemd is voor het project Zuidasdok wordt toegevoegd aan de reserve incidentele schaalspronginvesteringen. Dit is een verschuiving van programma 1 naar programma 2. We onttrekken de geplande uitgaven uit dezelfde reserve. Verder voegen we in 2025 de indexering van 2% over de periode 2025-2029 toe aan de reserve incidentele schaalspronginvesteringen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Geen risico's	-

Beleidskaders

- Koersdocument Amsterdam Maakt Ruimte (2023)
- Uitvoeringsplan Voetganger, Verkeersveiligheid en Fiets (2023)
- Uitvoeringsstandaard Toekomstbestendig Werken aan de Openbare Ruimte (2023)
- Ruimte voor de voetganger (2023)
- Nota Deelmobiliteit (2023)
- Amsterdamse P+R-maatregelen Actualisatie (2023)
- Werkplan Stedelijke Logistiek 2023-2025 (2023)
- Logistieke Strategie (2022)
- Omgevingsvisie Amsterdam 2050
- Hubsvisie 2021
- Gefundeerd herstellen, Actieplan bruggen en kademuren 2023-2026
- Agenda Touringcar 2020-2025 (2020) schetst het kader voor de manier waarop de gemeente om gaat met touringcars.
- Agenda Taxi 2020-2025 beschrijft de ambities en het eindbeeld voor de taxi in Amsterdam voor de komende jaren.
- Agenda Amsterdam Autoluw (2020)
- Strategie Klimaatadaptatie (2020)
- Programma Stadsbehoud.
- Programma Stadsverbetering
- Programma aanpak wegtunnels Amsterdam.
- Amsterdam veilig en leefbaar – 30 km/u in de stad (2021)
- Beleidskader Verkeersnetten (2018) waarin de belangrijkste netwerken voor de bereikbaarheid van en in de stad zijn aangegeven, inclusief de bijbehorende eisen en richtlijnen
- In het Beleidskader "1Amsterdam Heel & Schoon" (2017) staan de principes voor onderhoud,reiniging en assetmanagement
- De Standaard voor het Amsterdamse Straatbeeld (Beleidskader Puccinimethode, 2018, actualisatie 2024) bevat standaard inrichtingsprincipes, profielen en materiaalkeuzes voor het ontwerpen en aanleggen van de openbare ruimte, gekoppeld aan de centrale inkoop van materiaal
- Het Beleidskader Verlichting (2017) definieert de rol van verlichting in Amsterdam en stelt de kaders waarbinnen de gemeente haar taken voor de verlichting uitvoert, waaronder de transitie naar 100 procent LED verlichting
- Het Beleidskader Buitenreclame (2020) bepaalt de randvoorwaarden voor het toestaan van reclame in de openbare ruimte
- Uitvoeringsagenda uitstootvrije Mobiliteit 2023-2026 (vastgesteld in juni 2023)

Parkeren

- Nota Parkeernormen Auto (2017). Deze nota stelt parkeernormen vast voor nieuwbouw en transformatieprojecten in de stad. Hiermee wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot extra parkeerdruk en op omliggende straten wordt afgewenteld.
- Nota Parkeernormen fiets en scooter (2018). Geeft normen en richtlijnen voor fiets- en scooterparkeren bij nieuwbouw en functiewijziging.
- De (jaarlijkse) gemeentelijke parkeerverordening – regelgevingskader parkeerbeleid, waarin geboden en verboden rondom parkeren staan, en de typen parkeervergunningen.
- Nadere regels Parkeerverordening Amsterdam 2025, met daarin parkeer-vergunningvoorwaarden, parkeervergunninggebieden, parkeervergunningen-plafonds, aantallen vergunningen dat wordt uitgegeven etc.

2.2.2 Openbaar Vervoer

Openbaar vervoer (OV) vervult in onze stedelijke mobiliteit een belangrijke rol als ruimte-efficiënte, duurzame en inclusieve vorm van mobiliteit voor iedereen. Veel Amsterdammers zijn voor hun werk en sociale leven afhankelijk van goed ov. Vervoerregio Amsterdam, GVB en gemeente Amsterdam werken daarom samen aan het verbeteren ervan. Het ov in Amsterdam staat echter op meerdere manieren onder druk.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 2.1 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	35.889 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0,3 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	0,3 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.2.1

Amsterdam is voor iedereen op een prettige en aantrekkelijke manier bereikbaar via het openbaar vervoer.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Tevredenheid reizigers over GVB bus, tram en metro (0-10)	8,2 (2022)	8,0	8,0	8,0	8,2
2	De passagiers zijn tevreden over de veren (0-10)	7,8 (2022)	8,3	8,3	8,3	7,5

Het openbaar vervoer in Amsterdam staat onder druk. Een van de uitdagingen is de stijgende kosten en personeelskrapte. GVB kan door een iets teruglopend personeelstekort in 2026 wel 4 procent meer aanbod aanbieden.

Fijnmazigheid en Toegankelijkheid OV

In 2026 gaan we door met het toegankelijk maken van OV-haltes, zowel versneld als bij werkzaamheden. Daarmee worden naar verwachting ongeveer 20 bus- en tramhaltes toegankelijk gemaakt.

In het concept Jaarplan Vervoer 2026 van GVB worden geen verbeteringen van de fijnmazigheid voorgesteld. Wel worden in de gebiedsontwikkelingen nieuwe haltes gerealiseerd, en wordt voorgesteld om buslijn 18 door te trekken naar de Nieuwe Meer.

Activiteit 2.2.1.1

We faciliteren en verbeteren het openbaar vervoer.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het aandeel volledig toegankelijke OV haltes	30% (2022)	35%	35%	38%	40% 42% en 44%

Toegankelijk OV

Iedereen zou met het OV moeten kunnen reizen. Daarom maakt de gemeente jaarlijks ongeveer 20 bushaltes toegankelijk voor mensen met een beperking. Dit doen we zowel versneld als bij reguliere werkzaamheden. De gemeente heeft voor het versnellen een jaarlijks budget van € 500.000. De Vervoerregio geeft ook nog 95 procent subsidie tot en met eind 2026. De precieze aantallen die met het budget gerealiseerd kunnen worden verschillen behoorlijk per halte. Begin 2025 was 36 procent van de haltes volledig toegankelijk, een toename van 5 procent ten opzichte van het jaar

ervoor. Voor 2026 streven we naar 38 procent. De Vervoerregio is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van het tram- en metrosysteem.

Gratis OV voor kinderen
De gemeenteraad wil kinderen (en hun ouders) stimuleren om het openbaar vervoer te gebruiken. Een bezoek aan een museum, op visite bij familie of vrienden, of samen naar het park of zwembad. Het zijn uitstapjes die de wereld van de kinderen in onze stad verrijken. De gemeenteraad heeft daarom structureel € 1 miljoen beschikbaar voor gratis openbaar vervoer voor Amsterdamse kinderen van 4 tot en met 11 jaar. In de Begroting van 2026 is nog eens € 3 miljoen extra vrijgemaakt, waardoor deze actie vanaf de zomer van 2025 voor anderhalf jaar kan worden verlengd. Kinderen kunnen gratis reizen tussen 7.00 en 21.00 uur tot en met de kerstvakantie van 2026. Wij hopen dat in 2025 de helft van alle kinderen gebruik zal maken van dit aanbod.

Metro-uitbreidingen
De duurzame toekomst en verantwoorde groei van de stad, vragen om een schaalsprong in het OV. Vorig jaar en dit jaar zijn verkenningen gestart naar de OV-verbinding tussen Amsterdam Zuid, via Schiphol naar Hoofddorp en de OV-verbinding tussen Sloterdijk en Amsterdam Centrum (MIRT-verkenning). Het is hierbij van belang dat verschillende varianten objectief worden afgewogen. Er bestaan vanuit het voor-onderzoek wel voor de hand liggende oplossingsrichtingen, namelijk het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp, het sluiten van de metroring tussen Isolatorweg en Amsterdam Centraal Station en de het doortrekken van tramlijn 5 richting de Minervahaven. Het doortrekken van de Noord-Zuidlijn is belangrijk om de Schipholtunnel te ontlasten en ruimte te geven voor meer (internationaal) treinverkeer. Het sluiten van de metroring maakt het metrosysteem robuuster en betrouwbaarder. Het doortrekken van tramlijn 5 is wenselijk om de groei van het aantal reizigers op te kunnen vangen. Deze verkenningen lopen in 2026 door. Volgens de huidige planning wordt eind 2026 het formele voorkeursalternatief voor de OV-verbinding tussen Amsterdam Zuid en Haarlemmermeer vastgesteld. Het onderzoek naar de OV-verbinding tussen Sloterdijk en Amsterdam Centrum loopt in 2026 door. Volgens de huidige planning gaat deze verkenning in 2027 richting besluitvorming.

Spoor
Het spoor is belangrijk voor een (snelle) verbinding tussen Amsterdam en de regio, de rest van Nederland en Europa. Het betreft zowel personen- als goederenvervoer. Amsterdam werkt mee aan de plannen om bij station Zuid een vijfde en zesde perron aan te leggen en onder de grond een internationale terminal te bouwen waar vanuit in de toekomst reizigers naar Londen kunnen vertrekken. Door de aanleg van de extra perrons ontstaat er ruimte om internationale treinen voortaan vanaf Amsterdam Zuid te laten vertrekken, waarmee de drukte op Amsterdam Centraal minder wordt, dat is hard nodig.

Internationaal werkt Amsterdam aan een lobby voor snelle spoorverbindingen tussen grote steden, ook om de overgang van vliegen (Schiphol) naar treinen mogelijk te maken. De lobby richt zich vooral op de Europese Commissie, maar ook op de grote steden aan routes die voor Amsterdam belangrijk zijn. Dit project zal de komende drie jaar uitgebouwd worden.

Cruciale mijl IJburglaan in de Oostflank
De Cruciale Mijl IJburglaan loopt van de Piet Heintunnel tot en met Steigereiland. De ontwikkeling van Zeeburgereiland, IJburg en andere plekken in de stad, zorgt voor meer gebruik van fiets, openbaar vervoer en auto. Naast deze extra verkeers-bewegingen door nieuwe bewoners, neemt de drukte op de IJburglaan ook toe door de maatregelen die we nemen op andere plekken in de stad, bijvoorbeeld door de invoering van Agenda Autoluw en 30km/u in de stad. Met het project de Cruciale Mijl IJburglaan gaat Amsterdam zorgen voor meer ruimte voor voetganger, fiets en OV op de kruising Zuiderzeeweg-IJburglaan. Dat doen we door de vervoersstromen op het kruispunt te ontvlechten door het bouwen van een relatief korte auto-onderdoorgang (circa 170 meter). Daarnaast wordt de trambaan verplaatst naar het noorden van de IJburglaan om zo de dienstvoering van de tramlijn nog robuuster te maken. Ten slotte vergroten we de capaciteit Enneüs Heermabrug door extra rijbanen op de bestaande brug en een nieuwe bredere fiets- en voetgangersbrug naast de Enneüs Heermabrug aan te leggen. Dit samenhangende pakket aan maatregelen wordt op dit moment nader uitgewerkt.

HOV Sloterdijk – Amsterdam
In het noordwesten van Amsterdam wordt de komende 35 jaar gewerkt aan de ontwikkeling van Haven-Stad. In Haven-Stad is er minder ruimte voor de auto, daarom wordt ingezet op maatregelen voor goede en snelle voetganger-, fiets- en OV-verbindingen. De HOV-bus wordt een snelle en betrouwbare buslijn tussen Sloterdijk en Centraal Station voor de toekomstige bewoners van Haven-Stad en bewoners van de al bestaande buurten op de route. We gaan de openbare ruimte langs het traject aanpakken. Bijvoorbeeld bij het Piarcoplein en de Transformatorweg. We komen met voorstellen die rekening houden met de sterke groei van wonen en werken. Ook ontwerpen we maatregelen die duurzamer zijn en een antwoord bieden op het veranderend klimaat. De aanleg start in 2026, de lijn gaat waarschijnlijk in 2028 rijden.

Investeren in knooppunten
Station Amsterdam Lelylaan wordt vernieuwd. Het is een belangrijk knooppunt voor openbaar vervoer. Straks kunnen Amsterdammers en bezoekers hier overzichtelijk, veilig, snel en prettig overstappen op metro, tram, trein, bus of fiets. De vernieuwing van station Lelylaan gaat onder andere over de stationshal, het middeneiland en de fietsenstallingen. Ook het busstation Bijlmer ArenA wordt aangepakt, zodat het makkelijker toegankelijker wordt voor (regionale) reizigers die daar instappen of overstappen. Reizigers hebben baat bij goed toegankelijke metrostations. Bij metrostation Bijlmer ArenA wordt onderzocht of een oostelijke ingang kan worden aangelegd. Aan die zijde van het station worden de komende jaren veel woningen bijgebouwd met bijkomende grotere reizigersstromen.

Ook wordt op diverse stations geïnvesteerd in verbeteringen of uitbreidingen van fietsenstallingen.

Investeringen in de bestaande stad
- In 2026 wordt gewerkt aan de Oranje Loper, waarbij onder andere wordt gestuurd op een betere doorstroming van het openbaar vervoer. Dit is in uitvoering.
- In 2026 zal de trambaan op de Boelelaan West worden omgezet in een gecombineerde bus-trambaan. Hiermee zal de doorstroming van het (regionale) busverkeer substantieel verbeteren.

Activiteit 2.2.1.2

We beheren en verbeteren veerverbindingen.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage van afvaarten waarbij passagiers moeten achterblijven op de kade of is te onaangenaam druk op de pont.	≤3% (2022)	≤3%	≤3%	≤3%	≤3%

Veren
Voor fietser en voetgangers zijn de veren de manier om naar de overkant van het IJ te komen. De veren krijgen de laatste jaren een hoge klanttevredenheidswaardering. De doelstelling blijft om de passagiers snel, frequent en veilig te vervoeren over het IJ. We zorgen voor een flexibel verensysteem met voldoende capaciteit. GVB Veren doet dit voor ons en wij meten de bezetting en spelen flexibel in op hogere of lagere reizigersaantallen. Ook proberen we drukte beter te spreiden, bijvoorbeeld door betere informatie bij het IJpleinveer als alternatief voor het Buiksloterwegveer.

De aanbesteding voor vier elektrische veren is in 2023 niet gelukt door het ontbreken van een geldige inschrijving. In 2025 starten we een nieuwe Europese aanbesteding. De voorbereidingen voor deze aanbesteding kosten meer tijd omdat belangrijke keuzes gemaakt moeten worden over de manier van elektrisch laden. De nieuwe emissievrije veren zullen als eerste ingezet worden op de verbindingen IJplein – CS en Buiksloterweg CS. De doelstelling is dat deze twee verbindingen in 2030 volledig elektrisch varen waarmee de CO_2-uitstoot van de veren flink wordt teruggebracht. Ondertussen worden voorbereidingen getroffen voor de overige verbindingen.

Als gevolg van de gebiedsontwikkeling Hamerkwartier en de groeiende vloot werken we aan de planvorming voor een nieuwe Ponthaven. Tot slot wordt de aanlanding bij de NDSM-werf, die einde levensduur is, vervangen voor een definitieve aanlanding.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

GVB Holding NV
Het GVB zorgt in Amsterdam voor het openbaar vervoer. Het GVB heeft verschillende dochterondernemingen, of heeft een belang in ondernemingen.
Het gaat hier om:
- GVB Activa BV
- GVB Infra BV
- GVB Veren BV
- GVB Exploitatie BV

GVB Activa BV is eigenaar van de zogenaamde strategische ov-activa. Dit zijn onder andere railvoertuigen, werkplaatsen, remises en eindpuntvoorzieningen.

GVB Infra BV is onze opdrachtnemer voor met name dagelijks onderhoud aan railinfra en tramvervangingsprojecten. Wij zijn opdrachtgever voor de veerverbindingen over het IJ en het Noordzeekanaal.

GVB Veren BV voert dit uit volgens het Contract voor Exploitatie Beheer en Onderhoud 2019-2024 en de aanbesteding van de verschillende investeringen.
Wij zijn 100 procent eigenaar van GVB Holding NV.

Vervoerregio Amsterdam (VRA)
De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van 15 gemeenten rond verkeer en openbaar vervoer. De belangrijkste taken zijn het opdrachtgeverschap van het openbaar vervoer en het verstrekken van subsidies voor infrastructuur. Dit laatste gebeurt via de Investeringsagenda Mobiliteit. De Vervoerregio is ook een partner in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De Vervoerregio wordt volledig bekostigd uit een Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering) van ruim € 400 miljoen per jaar.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	21,9	73,4	25,3	15,7	8,6	8,6
Lasten	68,8	136,3	91,3	77,0	70,8	78,6
Saldo Baten en Lasten	**-46,9**	**-62,9**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**
Onttrekking	0,6	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,6**	**2,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 2.2 Openbaar Vervoer	**-46,3**	**-60,5**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**

Baten en lasten
De baten in dit programmaonderdeel van € 25,3 miljoen bestaan voornamelijk uit bijdragen derden voor openbaarvervoerprojecten waaronder externe financiering Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) verkenningen 2025-2027, bijdragen van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) en daarnaast uit inkomsten voor reclame in en bij openbaarvervoerstations -en haltes. De lasten van € 91,3 miljoen bestaan voornamelijk uit projecten in het kader van het programma stadsverbetering, exploitatie IJ veren, kapitaallasten (afschrijvingen) voor de Noord/ Zuid lijn en onderhoud en incidentele projectlasten. De laatstgenoemde bestaat uit de MIRT verkenningen over de periode 2025-2027 naar nieuwe OV-verbindingen tussen Sloterdijk en Amsterdam Centrum en tussen Amsterdam Zuid en Haarlemmermeer.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Zowel de baten als de lasten dalen na 2025. Dit wordt veroorzaakt door een aantal projecten die gedekt worden uit bijdragen van derden (voornamelijk door de VRA) zoals Businfra Oostflank ABA, Cruciale mijl HOV Oostflank, Verlenging IJtram en Vernieuwing Stat. A'dam Lelylaan. Daarnaast dalen de baten voor de OV verbindingen tussen Sloterdijk en Amsterdam Centrum en tussen Amsterdam Zuid en Haarlemmermeer.

Voor al deze projecten dalen dus zowel de baten als de lasten voor hetzelfde bedrag.

Reserves
De onttrekking van € 2,4 miljoen in 2025 betreft een onttrekking aan de reserve Reguliere vervanging IJveren te dekking van de kapitaallasten van veren. Er zijn geen onttrekkingen aan de reserves vanaf 2026.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**73,4**	**25,3**	**15,7**	**8,6**	**8,6**
Beginstand Begroting 26	**66,0**	**14,6**	**14,6**	**14,6**	**14,6**
Mutaties Begroting 26	**7,4**	**10,7**	**1,1**	**-6,0**	**-6,0**
Begrotingsbijstellingen	**7,4**	**10,7**	**1,1**	**-6,0**	**-6,0**
Lasten	**136,3**	**91,3**	**77,0**	**70,8**	**78,6**
Beginstand Begroting 26	**129,9**	**72,2**	**75,2**	**81,5**	**79,1**
Mutaties Begroting 26	**6,4**	**19,1**	**1,8**	**-10,7**	**-0,6**
Nieuw beleid		**3,0**			
Motie 563: Heel jaar gratis OV voor kinderen		3,0			
Mee- en tegenvallers		**-0,9**	**-5,6**	**-9,6**	**10,4**
Actualisatie onbestemd deel SV					13,4
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		-2,5	-6,8	-10,4	16,6
Dagelijks onderhoud Amsterdamse Bos		-0,1	-0,1	-0,1	-0,0
Dagelijks onderhoud Groen		-0,2	-0,2	-0,2	-0,5
Invulling besparingsopgave SB en SW vanuit SV		-0,3	-0,6	-1,1	-1,1
Knelpunt exploitatielasten Veren		2,2	2,2	2,2	2,2
Onbestemd deel SV inzetten voor knelpunten P2					-20,3

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Opheffing/afsluiting paden Amsterdamse Bos		-0,0	-0,1	-0,1	
Vergroening Westerpark		-0,1	-0,0		
Begrotingsbijstellingen	**7,5**	**10,7**	**1,1**	**-6,0**	**-6,0**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,1**	**1,8**	**-0,1**	**0,0**	**-8,8**
Intertemporele compensatie	**-2,0**	**-0,0**	**1,1**	**-1,5**	**-1,6**
Nominale ontwikkelingen		**2,8**	**2,4**	**2,4**	**2,4**
Actualisatie kapitaallasten	**0,8**	**1,8**	**2,9**	**3,9**	**3,1**
Saldo baten en lasten	**-62,9**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**
Onttrekking	**2,4**				
Beginstand Begroting 26	**2,4**				
Mutaties Begroting 26	**0,1**				
Reserve IJ-oeververbinding	0,1				
Saldo onttrekking en toevoeging	**2,4**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-60,5**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Bijdrage derden voor het project Binnenring: We verhogen de baten- en lastenbudgetten voor het project Binnenring op basis van bijdragen die zijn afgesproken met het GVB en de VRA worden. Zie ook toelichting op de lasten (€ 0,3 miljoen in 2025, € 4,4 miljoen in 2026 en € 2,0 miljoen in 2027).
- Bijstellen verrekeningen MIRT: We passen de baten en lasten aan van MIRT – verkenningen. We voeren deze verkenningen uit in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de VRA. Het gaat om de OV-verbinding Amsterdam – Haarlemmermeer (doortrekken Noord/Zuidlijn) en om de OV-verbinding Sloterdijk – Amsterdam Centrum (sluiten van de metro ringlijn). Deze verkenningen worden extern door de VRA gefinancierd. Zie ook toelichting op de lasten (€ 7,4 miljoen in 2025, € 10,7 miljoen in 2026, € 1,0 miljoen lager in 2027, € 6,0 miljoen lager in 2028 en 2029).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Mutaties lasten

Nieuw beleid

Motie 563: Heel jaar gratis OV voor kinderen

We stellen incidentele middelen beschikbaar voor het aanbieden van een heel jaar gratis OV voor kinderen.

Mee- en tegenvallers

Actualisatie onbestemd deel

We hebben bij de Voorjaarsnota 2025 het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025 en een overheveling van budget van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029

We wijzigen de bestedingsplannen voor een aantal projecten binnen het programma Stadsverbetering. Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Dagelijks onderhoud Amsterdamse Bos

We verlagen structureel het budget van het programma Stadsverbetering ten gunste van Stadsbehoud voor het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Dagelijks onderhoud Groen

We verlagen structureel het budget van het programma Stadsverbetering ten gunste van Stadsbehoud voor de contracten voor dagelijks beheer om de te compenseren. Hiermee komen we tegemoet aan de wens van de Stadsdelen om extra middelen beschikbaar te stellen tegen het 'ontgroenen'. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Invulling besparingsopgave SB en SW vanuit SV
We vullen de besparingsopgaven van Stadsbehoud en Stadswerken in door het budget voor programma Stadsverbetering te verlagen. Dit leidt tot een overheveling van budget van programmaonderdeel 2.2 naar 2.1.

Knelpunt exploitatielasten Veren
We dekken het knelpunt van de exploitatielasten van Veren uit een verlaging van het budget van programma Stadsverbetering zoals in de GMT-bespreking van de bestuurlijke brief van Programma 2 voor de Voorjaarsnota 2025 is besloten.

Het huidige exploitatiecontract met GVB Veren loopt sinds 2019. Het tekort is opgelopen tot € 2,2 miljoen structureel, omdat de werkelijke indexatie van de kosten van het contract (o.a. door CAO GVB) jaarlijks hoger is dan de toegekende centrale indexatie van het budget. Dit leidt tot een overheveling van budget van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2.

Onbestemd deel SV inzetten voor knelpunten programma 2
We zetten het onbestemde deel van het budget voor programma Stadsverbetering in om knelpunten van programma 2 op te lossen. Dit leidt tot een overheveling van budget van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2.

Opheffing/afsluiting paden A'damse Bos
We lossen het knelpunt van het afsluiten van paden in het Amsterdamse Bos op door het meerjarige programmabudget voor Stadsverbetering te verlagen. De gevolgen van het afsluiten van paden (niet opheffen) zijn onomkeerbaar: de gebruikersdruk in andere delen neemt toe, publieke weerstand en historisch ontwerp loslaten. Door het opheffen van paden ontstaat er meer ruimte voor de natuur en voor biodiversiteit. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Vergroening Westerpark
We verlagen incidenteel het budget van het programma Stadsverbetering ten gunste van Stadsbehoud voor het vergroenen van het Westerpark. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:
- Bijdragen Vervoerregio Amsterdam (VRA): We verhogen zowel de baten als de lasten op basis van de afgesproken bijdragen van het GVB en de VRA voor het project Binnenring. Zie ook toelichting op de baten (€ 0,3 miljoen in 2025, € 4,4 miljoen in 2026 en € 2,0 miljoen in 2027).
- Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT): We voeren 2 MIRT-verkenningen uit in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de VRA. Het gaat om de OV-verbinding Amsterdam – Haarlemmermeer (doortrekken Noord/Zuidlijn) en om de OV-verbinding Sloterdijk – Amsterdam Centrum (sluiten van de metro ringlijn). Deze verkenningen worden extern door de VRA gefinancierd. Met deze bijstelling begroten we de juiste lasten en baten. Zie ook toelichting op de baten (€ 7,4 miljoen in 2025, € 10,7 miljoen in 2026, € 1,0 miljoen lager in 2027, € 6,0 miljoen lager in 2028 en 2029).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen:
- Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029: Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsvoorstel 2025-2030 vastgesteld. In de meerjarenbegroting 2026-2030 wordt een aantal wijzigingen voorgesteld, namelijk:
  - Actualiseren aantal projecten binnen bestedingsvoorstel Stadsverbetering
  - Het onderbrengen van wettelijke activiteiten vanuit Stadsverbetering naar Stadsbehoud, waaronder aanpak blackspots en verkeerveiligheidsmaatregelen (betreft wettelijke taken artikel 15 en 18, eerste lid van de Wegenverkeerswet (Wvw)). Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2, 2.4 en B.5. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.
  - Voortzetten activiteiten taxibeleid, beleid touringcar en structureel inbedden.
  - Effectueren van de tariefsverlaging als gevolg van marktconformiteitstoeslag: aan exploitatieprojecten mogen alleen directe kosten worden toegerekend. In het gehanteerde tarief van de binnengemeentelijk uitvoeringsonderdelen mag geen overhead (=marktconformiteitstoeslag) worden toegerekend.
  - Reguliere actualisatie van projecten in het boekjaar 2025. Dit betreffen verschuivingen in de tijd van het budget van 2025 naar 2026 in verband met aanpassing in de planning.

(€ 1,3 miljoen in 2025, € 0,6 miljoen in 2026, € 0,4 miljoen lager in 2027, € 0,2 miljoen lager in 2028 en € 0,4 miljoen lager in 2029).

- Herverdeling nominaal Stadsverbetering: We herverdelen de ontvangen nominale compensatie over het programma Stadsverbetering. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 naar 2.2. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 1,3 miloen in 2026, € 1,1 miljoen in 2027 en € 0,8 miljoen vanaf 2028).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we verder niet toe.

Intertemporele compensatie
Verschuivingen van middelen over de jaren.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Reserve IJ-oeververbinding
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Doordat de veren de groeiende passagiersstroom onvoldoende aankunnen bestaat de kans dat potentiële passagiers niet met de pont mee kunnen en moeten wachten op de volgende vaart waardoor dit kan leiden tot stagnatie van reizigers op de kade en daardoor mogelijk onveilige situaties.	Actieve monitoring van de reizigersstromen, diverse maatregelen aan de wal en de aanschaf van extra veren over het IJ. Actief spreiden van passagiers, verwijzen naar andere verbindingen of modaliteiten (bus of metro).

Beleidskaders

- Amsterdam maakte ruimte; dit koersdocument geeft richting aan het toekomstbeeld van Amsterdam op het gebied van ruimte en vervoer.
- Toekomstvisie Sociaal Vervoer (2023) beschrijft de mogelijkheden voor mensen met een handicap en de verschillende vervoersmogelijkheden, die zij hebben.
- Update Nota Veren (2021), dit document beschrijft de reizigersgroei tot 2030 en de maatregelen die genomen zullen worden voor uitbreiding en verduurzaming van de vloot en het verensysteem als geheel (vloot, verbindingen, aanlandingen en havenfaciliteiten).
- Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt voor meer regie op ontwikkelen, inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte op stadsniveau.
- MobiliteitsAanpak Amsterdam 2030 (2013), het overkoepelende kader voor het Mobiliteitsbeleid van de gemeente Amsterdam in de periode tot 2030.
- Ruimtelijk Kader Hoogfrequent Spoorvervoer Amsterdam.
- Structuurvisie Amsterdam (2011)/Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (2021)
- Beleidskader Inclusieve Mobiliteit (2020) van de Vervoerregio, waarin staat beschreven hoe het OV fysiek, visueel, qua datavoorziening en mentaal toegankelijker kan worden gemaakt en de samenwerking tussen OV en AOV kan worden verbeterd.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015), de agenda die Amsterdam bereikbaar en aantrekkelijk houdt, met maatregelen voor meer ruimte en betere doorstroming voor voetganger, fietser, openbaar vervoerreiziger en de automobilist.
- Beleidskader Verkeersnetten (2017). Hierin staan de ambities uit Mobiliteitsaanpak en Uitvoeringsagenda uitgewerkt met een afwegingskader bij conflicterende belangen.
- Wet lokaal spoor, in werking getreden op 1 december 2015; deze wet maakt de VRA verantwoordelijk voor aanleg, beheer en veiligheid van lokale railinfrastructuur. VRA stelt een vervoerder aan via de OVconcessie en VRA mag een beheerder van de infrastructuur aanwijzen. Vanaf 2022 is GVB de aangewezen beheerder.
- De metronetvisie Amsterdam (2020) en de metrovisie Amsterdam (2021) van de Vervoerregio Amsterdam.
- De in 2015 vastgestelde Lijnennetvisie is het beleidskader voor het ontwikkelen van vervoerplannen. De gemeente voert overleg met vervoerbedrijven over inpassing van nieuwe vervoerplannen.
- Taxiverordening Amsterdam 2012 (laatst gewijzigd in 2018).
- Visie Lokaal Spoor (2015), vastgesteld door het dagelijks bestuur van de VRA en bindend kader voor de beheerder van het lokaal spoor.

2.2.3 Afval en Reiniging Openbare Ruimte

Een schone stad is een afvalvrije stad met schone straten, parken en pleinen. Hiervoor reinigen we op de plaatsen en momenten waar het nodig is. Afval dat toch ontstaat, zamelen we efficiënt in en scheiden we voor een zo hoogwaardig mogelijke verwerking. Een schone stad doen we samen met bewoners, ondernemers en andere partners. Samen kunnen we minder afval produceren, zorgen voor zoveel mogelijk hergebruik van materiaal en spullen én de stad schoon maken en houden.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 2.3 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	806 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	34.300 ton CO_2

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.3.1

Amsterdam is een schone stad en voorkomt (rest)afval.

	Indicatoren doel	**Peilwaarde (peiljaar)**	**Jaarverslag 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Prognose 2027-2029**
1	Ervaren overlast door vervuiling (cijfers Wonen in Amsterdam) (0-10)	5,4 (2021)	Geen meting	6,5	6,5	6,5
2	Het schoonhouden van de straten en stoepen wordt door de bewoners beoordeeld op een 6,5	6,3 (2021)	Geen meting	6,5	6,5	6,5
3	Het schoonhouden van het groen wordt door de bewoners beoordeeld op een 6,5	6,6 (2021)	Geen meting	6,5	6,5	6,5
4	Kilogram huishoudelijk fijn en grof restafval per inwoner per jaar (BBV-verplicht)	247 (2019)	232	230	227	227
5	Kilogram huishoudelijk afval per inwoner per jaar	358 (2019)	353	347	347	347

Ambitie onder druk

Amsterdammers, ondernemers, bezoekers, de gemeenteraad en het college willen allemaal een schone stad. Maar deze ambitie staat steeds meer onder druk. Door toenemende drukte en de gevolgen van statiegeld op blikjes en flesjes hebben we te maken met veel zwerfafval. Het online winkelen zorgt in de stad voor stapels karton.

Niet alle fastfoodgelegenheden bieden weggooi-mogelijkheden aan voor hun klanten, met overvolle afvalbakken als gevolg. Daarbij is er ook sprake van een hardnekkig gedragsprobleem waartegen nauwelijks op te werken is. Denk aan feesten, festivals en parken bij mooi weer, waar het eigen afval opruimen niet meer de norm lijkt. Verder ontstaat overlast in woonbuurten waar regelmatig grof afval op straat wordt geplaatst buiten de aangegeven inzamelmomenten.

We nemen allerlei maatregelen om de afvaloverlast aan te pakken, maar wij kunnen dit niet alleen. Iedereen is nodig om de stad schoon te krijgen en te houden. Actieve inzet van ondernemers is daarbij essentieel om te komen tot nette winkelstraten. Met campagnes maken we bewoners en bezoekers bewust van de afvalregels en proberen we hen te motiveren tot het juiste gedrag. Samen kunnen we minder afval produceren, zorgen voor zoveel mogelijk hergebruik van materiaal en spullen én de stad schoon maken en houden.

Amsterdam is een schone stad

We streven ernaar een schone en afvalvrije stad te realiseren door een integrale aanpak te hanteren. Dit betekent dat we ernaar streven om het ontstaan van afval en vervuiling te voorkomen en de overlast tot een minimum beperken. We maken de stad daar schoon waar dat nodig is en we werken nauw samen met Amsterdammers om afval-overlast te voorkomen en op te ruimen. We werken hierin samen met de Stadsdelen. Door te informeren, motiveren en handhaven als dat nodig is, bewegen we mensen om hun afval op de juiste manier weg te gooien. Daarnaast streven we ernaar meldingen zo snel mogelijk af te handelen en bieden we voldoende en veilige aanbiedlocaties voor zowel bewoners als bedrijven. We zetten ons in voor een efficiënte en duurzame afvalinzameling. Tevens passen we onze dienstverlening waar mogelijk aan de veranderingen in de stad aan. Dit omvat onder andere het nauwlettend monitoren van de vulgraad van containers.

Restafval willen we voorkomen

Het voorkomen van (rest)afval begint bij preventie. Dit ligt grotendeels buiten de gemeentelijke invloedssfeer, maar de gemeente werkt ook in 2026 aan het lokale preventieplan en zal waar nodig blijven hameren op de noodzaak tot preventieve maatregelen, juiste wet- en regelgeving etc.

Minder restafval bereiken we door afval beter te scheiden. Dat kan door bewoners thuis gebeuren, of achteraf in de fabriek. In 2026 willen we meer inzetten op het stimuleren van bewoners om grof afval naar de recyclepunten te brengen. Deze recyclepunten willen we daarom aantrekkelijker maken door onder andere weekend-opening en betere communicatie op de punten. Ook zorgen we ervoor dat de inzamelvoorzieningen voor groente- fruit en tuinafval door bewoners beter gebruikt worden en bereiden we verdere uitbreiding na 2026 voor. Daarnaast kijken we naar de prestaties van de nascheiding en mogelijke verbeteringen hierop.

Activiteit 2.3.1.1

We innen de afvalstoffenheffing.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Activiteit 2.3.1.2

We reinigen de straten.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	CROW score voor zwerfafval grof is minimaal 80% op B- niveau	87% (2021)	81%	80%	80%	80%
2	Percentage meldingen schone stad: schoon dat tijdig en naar tevredenheid van de melder is afgehandeld.	57% (2023)	58%	70%	70%	70%
3	Percentage CROW scores vullingsgraad prullenbakken op niveau B	84,4% (2023)	88%	80%	80%	80%

Een schone straat is een van de basisvoorwaarden voor de leefbaarheid in de stad. Hoewel de metingen laten zien dat we de voorgenomen gemiddelde schoonheids-graad halen, staat het schoonniveau onder druk. Veel Amsterdammers vinden de stad niet schoon genoeg. Iedereen kent wel een plek in Amsterdam met veel (zwerf)afval.

Dit beeld blijft bij mensen hangen. Ook zien we op veel plekken opengebroken afvalbakken omdat er blikjes en flesjes met statiegeld uitgehaald worden. Dat levert veel extra zwerfvuil op. Dit zien we ook terug in de meldingen. Jaarlijks worden ruim 68.000 meldingen voor schoon. Dit is een sterke toename ten opzichte van vorige jaren (in 2020 nog ca. 31.000 meldingen voor schoon). Het grootste deel van de meldingen heeft betrekking op zwerfvuil of volle prullenbakken. Veel overlast is het gevolg van het openmaken van prullenbakken om er statiegeld uit te halen. We nemen diverse maatregelen om dit te verminderen. Dat doen we samen Verpact/Statiegeld Nederland. Deze organisaties is verantwoordelijk voor het inrichten van een effectief statiegeldsysteem. We helpen hen het aantal inleverpunten te vergroten en gedragsverandering te stimuleren. Daarnaast pleiten we voor een innameplicht en roepen we ondernemers op om inlevermachines te plaatsen. We voeren daarnaast verschillende proeven uit om de overlast te beperken. Succesvolle initiatieven schalen we stedelijk op. Dit gaat bijvoorbeeld om het plaatsen van zelfsluitende afvalbakken en het gebruik van transparante zakken.

Activiteit 2.3.1.3

We zamelen afval in.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage CROW scores bijplaatsingen naast containers op niveau B (of beter)	85% (2022)	83%	90%	90%	90%
2	Percentage meldingen schone stad: afval dat naar tevredenheid van de melder is afgehandeld.	69% (2023)	71%	69%	70%	70%
3	Tevredenheid (zeer en redelijk tevreden) onder container-adoptanten	76% (2020)	88%	75%	75%	75%

Het meldingenproces is erop gericht om de stad schoon te houden en ons te helpen. Door het contact met de burgers weten wij welke straten, buurten en wijken problemen geven en kunnen zo de routes beter aan laten sluiten op het aanbiedgedrag in de stad.

De meldingen streven we binnen 72 uur af te handelen. Dit proces verbeteren we doorlopend. In de praktijk betekent dit dat een melding dezelfde dag nog opgepakt wordt en vaak de dag erna al afgehandeld is. De afmelding van de melding naar de bewoner is dan dezelfde dag of de dag erna.

Elke melding biedt waardevolle inzichten om de dienstverlening verder te professionaliseren. Door structurele analyse van meldingen verkrijgt het Meldpunt een actueel en gebiedsgericht beeld van de afvalproblematiek in Amsterdam. De dagelijkse uitwisseling van informatie tussen het Meldpunt en de operationele teams – zoals teamleiders, routebeheer en inzamelvoorzieningen – draagt bij aan een snelle, gerichte en duurzame afhandeling van meldingen. Dit stelt de organisatie in staat om flexibel in te spelen op veranderend aanbiedgedrag van bewoners.

De samenwerking met de Amsterdammers wordt in 2026 verder uitgebreid. We zetten onder andere in op gedragsinterventies bij containers, bewonersinitiatieven en verdere samenwerking met handhaving. Ook voor 2026 nodigen we met de aanpak ‘Adoptie ondergrondse afvalcontainers’ bewoners van Amsterdam uit mee te doen om hun eigen leefomgeving schoon te houden. Daarnaast blijven we extra adoptanten werven op locaties waar het nodig is.

Activiteit 2.3.1.4

We verwerken het afval.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Kg CO_2-uitstoot per ton ingezameld materiaal	19,2 (2019)	2,4	2,5	2,3	2,3
2	Aantal Amsterdamse huishoudens dat toegang heeft tot een GFE-T inzamel-voorziening	1% (2019)	12%	13%	13%	30%
3	Kilogram grof afval door bewoners aangeboden op de recyclepunten	24 (2023)	n.v.t.	n.v.t.	26	32
4	Percentage gerecycled afval per inwoner per jaar t.o.v. totale hoeveelheid huis-houdelijk afval	22% (2019)	25%	26%	26%	28%

2026 wordt een belangrijk jaar voor de transitie naar een uitstootvrij wagenpark voor de afvalinzameling en voor de reiniging. De laadfaciliteiten zullen dit jaar worden opgeleverd op de eerste twee werven. Dat zijn tevens de werven waar de uitstootvrije voertuigen komen die in 2025 zijn besteld. We zullen dus voor het eerst op grote schaal gaan werken met deze nieuwe voertuigen en ervaren hoe dat gaat. Alles wat we leren nemen we mee in de verdere transitie. Verder wordt het plan om in het centrum van de stad te werken met kleinere emissievrije inzamelvoertuigen in combinatie met overslaglocaties op het water verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

De huidige doelstelling is om uiteindelijk 75 procent van de Amsterdammers aan te sluiten op een inzamelvoorziening voor groente-, fruit-, etensresten- en tuinafval. Dit vraagt om forse investeringen, waarvan de kosten moeten worden verwerkt in de tarieven afvalstoffenheffing. De kosten/batenverhouding voor gescheiden inzameling bij hoogbouwlocaties is op dit moment slecht. Met het oog op de betaalbaarheid van de afvalstoffenheffing, worden verschillende opties rondom de verdere uitrol van GFE/T inzameling uitgewerkt in de aanloop naar de nieuwe bestuursperiode.

Een belangrijke maatregel voor het stimuleren van bewoners om zelf grof afval weg te brengen naar een inleverpunt in de buurt of naar het recyclepunt, is het invoeren van grof op afspraak. In 2026 optimaliseren wij de gebieden waar grof op afspraak al in uitvoering is en bereiden wij de implementatie voor bij de andere stadsdelen.

We verwachten dat het recyclepercentage toeneemt, onder andere door het verhogen van de gescheiden ingezamelde hoeveelheid groente, fruit etensresten- en tuinafval, het verbeteren van de afzetbaarheid van gescheiden stromen uit de nascheiding en het verhogen van de hoeveelheid grof afval dat we innemen op de recyclepunten.

Activiteit 2.3.1.5

We beheren en verwerken bedrijfsafval.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Activiteit 2.3.1.6

Kwijtschelding.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

AEB Holding N.V. Amsterdam
AEB verwerkt het Amsterdamse restafval, onder andere door kunststof verpakkingen en metalen na te scheiden en het restafval te verbranden. Daarmee produceert AEB stadswarmte en elektriciteit voor woningen en bedrijven.

Stichting Pantar
Stichting Pantar voert onder andere opdrachten uit op gebied van schoon en afvalinzameling/ recycling.

Het gaat bijvoorbeeld om prikken en het verwijderen van bijplaatsingen, het inzamelen van afvalstromen en het voorsorteren van afvalstromen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	215,0	215,1	221,5	229,0	236,8	244,5
Lasten	291,1	269,8	279,9	280,4	282,9	286,1
Saldo Baten en Lasten	**-76,1**	**-54,7**	**-58,3**	**-51,4**	**-46,1**	**-41,6**
Onttrekking	46,8	2,9	2,5	1,0	1,0	1,0
Toevoeging	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**43,6**	**2,9**	**2,5**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Totaal programmaonderdeel 2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte	**-32,5**	**-51,8**	**-55,9**	**-50,4**	**-45,1**	**-40,6**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel van € 221,5 miljoen bestaan voornamelijk uit de afvalstoffenheffing voor hefbaar netto areaal van bijna 449.800 huishoudens (€ 191,1 miljoen), reinigingsrecht (€ 12,8 miljoen), opbrengsten inzameling commercieel bedrijfsafval (€ 8,8 miljoen), opbrengsten uit gescheiden afvalstromen (€ 6,0 miljoen) en opbrengsten reiniging openbare ruimte (€ 0,8 miljoen). De lasten van € 279,9 miljoen bestaan uit het inzamelen van afval (€ 168,8 miljoen), het reinigen van de openbare ruimte (straatreiniging) (€ 71,9 miljoen), kwijtscheldingen (€ 20,5 miljoen), het beheren en verwerken van bedrijfsafval (€ 8,4 miljoen), het verwerken van ingezameld afval (€ 7,1 miljoen) en het innen van de afvalstoffenheffing (€ 3,2 miljoen). In dit programma-onderdeel zijn de directe lasten en baten van de afvalstoffenheffing opgenomen.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Meerjarig stijgen de baten en de lasten door inflatie (loon- en prijsindexaties) en de groei van de stad. De vervanging van het huidige wagenpark door duurdere naar zero-emissie voertuigen leidt tot hogere kapitaallasten en verzekeringspremies.

Reserves

De onttrekking aan de reserve Verevening onroerend goed in 2026 bedraagt € 2,5 miljoen.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**215,1**	**221,5**	**229,0**	**236,8**	**244,5**
Beginstand Begroting 26	**215,7**	**215,3**	**215,3**	**215,3**	**215,3**
Mutaties Begroting 26	**-0,6**	**6,2**	**13,6**	**21,4**	**29,2**
Begrotingsbijstellingen	**-0,6**	**4,8**	**4,8**	**4,8**	**4,8**
Nominale ontwikkelingen		**1,4**	**8,8**	**16,6**	**24,4**
Lasten	**269,8**	**279,9**	**280,4**	**282,9**	**286,1**
Beginstand Begroting 26	**271,7**	**270,2**	**265,1**	**265,1**	**265,1**
Mutaties Begroting 26	**-1,9**	**9,7**	**15,3**	**17,8**	**21,0**
Coalitieakkoord		**0,5**			
Intensivering zomeraanpak		0,5			
Begrotingsbijstellingen	**-0,6**	**-0,2**	**4,8**	**4,8**	**4,8**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,8**	**9,5**	**9,2**	**9,2**	**9,2**
Nominale ontwikkelingen	**-1,6**	**0,1**	**-0,3**	**-0,3**	**-0,3**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,4**	**-0,3**	**1,5**	**4,0**	**7,3**
Saldo baten en lasten	**-54,7**	**-58,3**	**-51,4**	**-46,1**	**-41,6**
Onttrekking	**2,9**	**2,5**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Beginstand Begroting 26	**2,9**	**6,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Mutaties Begroting 26	**-**	**-3,5**		**-**	**-**
Egalisatiereserve afval		-3,5			
Verevening onroerend goed	-	-		-	-
Saldo onttrekking en toevoeging	**2,9**	**2,5**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Totaal	**-51,8**	**-55,9**	**-50,4**	**-45,1**	**-40,6**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijking groter dan € 1 miljoen is:

- Bijstelling baten afvalstoffenheffing en reinigingsrecht: We verhogen de baten afvalstoffenheffing en reinigingsrecht omdat de stad in 2026 toeneemt. Deze extra baten dienen als dekking voor de toename van de kosten van afvalinzameling en -verwerking van respectievelijk huishoudelijk- en bedrijfsafval als gevolg van de areaalgroei van het aantal huishoudens en ondernemers. Zie ook toelichting op de lasten (€ 5,1 miljoen vanaf 2026).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Nominale ontwikkelingen

Hogere baten ter dekking van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties lasten

Coalitieakkoord

Intensivering zomeraanpak

We stellen additionele incidentele middelen beschikbaar voor de verlenging van de zomeraanpak in 2026 en deze te dekken uit middelen die eerder waren vrijgemaakt voor besteding aan het afvalpreventieplan.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Egalisatiereserve afval: In 2024 is de egalisatiereserve Afval opgeheven. De nog begrote onttrekking aan deze reserve wordt daarom verwijderd. Daarvoor komt een onttrekking aan de egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing voor in de plaats (€ 5,0 miljoen in 2026).
- Bijstelling opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrecht: We verhogen de baten afvalstoffenheffing en reinigingsrecht omdat de stad in 2026 toeneemt. Deze extra baten dienen als dekking voor de toename van de kosten van afvalinzameling en -verwerking van respectievelijk huishoudelijk- en bedrijfsafval als gevolg van de areaalgroei van het aantal huishoudens en ondernemers. Zie ook toelichting op de baten (€ 5,1 miljoen vanaf 2026).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen.

- Decentrale overhead: De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan (€ 8,3 miljoen vanaf 2026).
- Afvalpreventieplan: We zetten beschikbare incidentele middelen vanuit de circulaire economie in om het afvalpreventieplan ongewijzigd in de oorspronkelijke vorm te kunnen uitvoeren. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 1.6 naar 2.3. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 0,5 miljoen in 2026).

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio. We verhogen de rente en afschrijvingen met € 12,1 miljoen over de jaren 2025-2029.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Egalisatiereserve Afval
We stellen de begrote onttrekking aan de egalisatiereserve afval bij naar nul, omdat deze reserve in 2024 is opgeheven en omgezet in een voorziening. De onttrekking aan de reserve was voor € 3,5 miljoen opgenomen in programmaonderdeel 2.3 en voor € 1,5 miljoen in programmaonderdeel 2.4. De onttrekking aan de voorziening die daarvoor in de plaats komt is voor het gehele bedrag van € 5 miljoen opgenomen in programmaonderdeel 2.3. Zie ook toelichting op de lasten.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door wijzigingen in wet- en regelgeving bij onder andere afvalstoffenbelasting en op het gebied van milieuwetgeving, bestaat de kans dat verwerkingskosten toenemen, dat het gebruik van bruggen en kades voor de inzamelinglogistiek wordt beperkt en dat er (nog) hogere milieueisen voor het wagenpark gelden.	Vroeg op de hoogte zijn van veranderingen in wet- en regelgeving door goede monitoring en constant alerte blik naar buiten. Voor het ontzien van bruggen en kades is een pilot gestart voor anders inzamelen in Centrum-gebied. De aanbestedingen voor vernieuwing van het wagenpark bevatten vanaf 2024 enkel uitstootvrije voertuigen. Daarnaast zal speciaal aandacht zijn voor de randvoorwaarden zoals netcapaciteit en laadpalen.
2. Door problemen in het primaire proces als gevolg van externe factoren zoals een pandemie, bestaat de kans op: ▪ toename van afval door meer thuiswerken en meer online aankopen; ▪ verminderde beschikbaarheid van personeel door meer ziekteverzuim.	We nemen de lessen mee van de Coronapandemie. Vroeg op de hoogte zijn door goede monitoring en analyse van afvalaanbod, klachten en "schoon" resultaten waardoor snel kan worden bijgestuurd met inzet en inzamelfrequentie. Flexibele inzet van personeel door verdere standaardisatie. Vastleggen van voldoende "reservecapaciteit" bij uitzendbureaus. Voor uiterste situaties in personeelstekort is er een stappenplan 'Noodscenario Afvalinzameling'.

Actuele risico's	Maatregelen
3. Door externe factoren zoals een lage inzet op preventie vanuit Rijk en EU, een lage producentenverantwoordelijkheid en lage inspanning van inwoners, wordt de doelstelling om de hoeveelheid (rest) afval te verminderen niet gehaald.	Constante lobby samen met NVRD, VNG en G4 richting het rijk om belang en inzet op preventie en producentenverantwoordelijkheid te benadrukken. Gedrag van Amsterdammers aanpassen door: faciliteiten te bieden om afval gescheiden aan te bieden en in te zamelen en door communicatie en gerichte campagnes burgers bewust(er) te maken van het scheidingseffect van afvalstromen en welk effect dat heeft op de kosten (voor verwerken van restafval) en opbrengsten (bijvoorbeeld voor karton
4. Door het ontstaan van vervuilde of gevaarlijke afvalstromen (onder andere lachgascilinders), bestaat de kans dat de logistieke inzamel-organisatie hier onvoldoende op ingericht is waardoor de verwerkingskosten toenemen, er extra inzet van capaciteit benodigd is, en er overlast ontstaat voor bewoners en ondernemers.	Vroeg op de hoogte zijn door goede monitoring en analyse van afvalaanbod, klachten en "schoon" resultaten waardoor snel kan worden bijgestuurd met nieuwe technieken en/of andere oplossingen.

Beleidskaders

- De Kaderrichtlijn afvalstoffen (KRA) (2008/98/EG) vormt de basis van de EU-wetgeving op het gebied van afvalstoffen, zoals de gewenste manier van afvalbeheer (van preventie tot verbranden), bescherming van gezondheid en milieu en het vormgeven van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Ook de richtlijnen ten aanzien van het verpakkingsafval en het storten en het circulaire beleid geven richting aan het landelijke afvalbeleid.
- De Wet Milieubeheer geeft weer hoe het landelijke en lokale afvalbeleid vorm moet krijgen.
- Het Landelijk Afvalbeheer Plan 3 beschrijft het landelijke afvalbeleid tussen 2017 en 2023. Het voorkomen van afval staat centraal, waarbij we eraan werken om de totale huishoudelijk afvalproductie (dat is het restafval inclusief stromen als papier, plastic, glas, textiel, et cetera) omlaag te brengen. Het landelijk afvalbeheerplan zal worden opgevolgd door het Circulair Materialenplan 1.
- De gemeente Amsterdam heeft haar afvalbeleid vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen 2020- 2025 (gemeenteraad 17 december 2020), waarin staat hoe we werken aan een schoon en afvalvrij Amsterdam.
- Daarnaast liggen regels vast in de verordening op de afvalstoffen, de verordening op de afvalstoffenheffing en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten.
- In het Beleidskader '1Amsterdam Heel & Schoon' (2017) staan de principes voor onderhoud en reiniging. We willen in heel Amsterdam een goede beheerkwaliteit en we werken gebiedsgericht om dat te bereiken. Met dit beleid als basis maken we keuzes om de stad schoon, heel en veilig te houden binnen de beschikbare budgetten.

2.2.4 Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte

We onderhouden en beheren de openbare ruimte en haar assets. Dit gaat om objecten zoals wegen, bruggen en openbare verlichting die essentieel zijn voor de stad en de Amsterdammer. Met de middelen die we ontvangen, houden we de kapitaalgoederen zowel technisch als functioneel in goede staat, en nemen we maatregelen om achterstallig onderhoud te voorkomen en weg te werken.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel X.Y is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	626 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	6.200 ton CO_2

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave.

Aanvullend laat zien welke doelen de duurzame transitie van de stad vertegenwoordigen.

Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.4.1

De Amsterdamse openbare ruimte wordt duurzaam beheerd en is begaanbaar, heel en veilig voor alle gebruikers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het onderhoud van de straten en stoepen in uw buurt wordt door de bewoners beoordeeld op 6,5	6,7 (2021)	Geen meting	6,5	6,5	6,5

Amsterdam is een levendige en dynamische stad. De stad staat nooit stil en de openbare ruimte wordt volop gebruikt. Alle spullen in de openbare ruimte hebben een levenscyclus; ze worden gebruikt, ze vervuilen, verweren, slijten en moeten dus worden onderhouden, schoongemaakt, beheerd en periodiek vervangen. De inzet op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is enorm. Jaarlijks gaat het om honderden projecten en dagelijks zijn vele honderden medewerkers druk aan het werk om het dagelijks onderhoud, groot onderhoud en de vervangingen in goede banen te leiden. Amsterdam beschikt daardoor over een functioneel areaal aan parken, lokaal groen, speelplekken, wegen, pleinen, bruggen en waterwegen.

De aanleiding om onderhoudsprojecten uit te voeren volgt in eerste instantie uit de technische noodzaak. Als onderhoud wordt uitgevoerd, zijn ook aspecten als klimaat-adaptatie, verkeersveiligheid, toegankelijkheid en sociaal welzijn heel belangrijk. Door het meenemen van deze zogenaamde ‘plussen’ draagt het onderhoud bij aan een bloeiende stad en samenleving.

Stadsverbetering en Stadsbehoud
In de meerjarenbegroting zijn de effecten van koopkracht als gevolg van hogere energielasten en andere prijsontwikkelingen binnen de budgetten van Stadsbehoud ingepast. Daarnaast is het budget Stadsverbetering verlaagd en herschikt naar Stadsbehoud (inclusief dagelijks onderhoud).

Echter zijn de budgetten voor Stadsbehoud (inclusief budget dagelijks onderhoud), Stadsverbetering en groei van de stad niet toereikend voor de hele opgave. Met de keuze van de coalitie om een impuls te geven aan (het onderhoud van) de bestaande stad en de vaststelling van de Uitvoeringsstandaard Toekomstgericht werken in de Openbare Ruimte (USTOR), is de onderhoudsopgave het leidende principe geworden bij het programmeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Er worden in

beginsel geen werkzaamheden meer gestart als er geen onderliggende onderhoudsopgave is. Dat is duurzamer en kostenefficiënter.

De kosten van het dagelijks onderhoud van onder andere verkeersinstallaties en tunnels nemen toe. Om deze te kunnen dragen, hebben we budget verschoven van groot onderhoud naar dagelijks onderhoud.

Klimaatadaptatie, verkeersveiligheid en toegankelijkheid
Daar waar verbeteringen in de openbare ruimte noodzakelijk zijn, geven we voorrang aan verbeteringen op het gebied van klimaatadaptatie, verkeersveiligheid en toegankelijkheid. Denk aan het toevoegen van lokale groenvoorzieningen ter verbetering van hittebestendigheid en afvoer van overtollig water, of het verbreden van voetpaden ter verbetering van de verblijfskwaliteit en toegankelijkheid. Door parkeerplaatsen op te heffen wordt ruimte gemaakt voor deze aanpassingen. Een ander voorbeeld is het aanpassen van plekken in de openbare ruimte, zoals het verbreden van fietspaden die niet veilig blijken te zijn voor de weggebruikers (door veranderd/intensiever gebruik).

Achterstallig onderhoud
De openbare ruimte wordt toegankelijker en ziet er fraaier uit als de stoeptegels recht liggen en lege boomspiegels zijn gevuld. Ook neemt het risico op letsel af en dragen we bij aan het klimaatbestendig maken van de stad door ontbrekende bomen terug te planten. Bij de voorjaarsbesluitvorming 2024 is € 45 miljoen beschikbaar gesteld om achterstallig onderhoud in te lopen. Voor 2026 is dit bedrag incidenteel verhoogd met € 0,5 miljoen om de achterstalligheid op voetpaden in Noord terug te dringen. In de Begroting 2025 is de eerste € 11,5 miljoen ingezet voor het aanpakken van de achterstalligheid op voetpaden in Nieuw-West, Zuid en West en de aanpak van de speelbaden in de periode 2025-2028. In de Begroting 2026 wordt een vervolg gegeven door de inzet van de resterende € 34 miljoen aan het verder wegwerken van achterstallig onderhoud op de voetpaden, achterstalligheid op dagelijks onderhoud civiele constructies, extra schoonmaken van speeltuinen en inlopen achterstalligheid op de baggerwerkzaamheden. Deze middelen worden verdeeld over de jaren 2026-2028.

Activiteit 2.4.1.1

We beheren en onderhouden onze verhardingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage van het areaal verhardingen dat voldoet aan niveau C (Sober)	84% (2022)	84%	85%	88%	88%
2	Omvang van achterstallig onderhoud inzake verhardingen	≤10% (2022)	6%	5%	2%	2%
3	Percentage oplosbare meldingen over verhardingen dat naar tevredenheid is afgehandeld	68% (2023)	72%	70%	70%	70%
4	Percentage hergebruik restmateriaal verhardingen	80% (2022)	80%	80%	80%	80%

Het onderhoud van de Amsterdamse verhardingen is van belang voor het uiterlijk van de stad en voor klimaatadaptatie, maar ook voor de bereikbaarheid en (verkeers) veiligheid. Verhardingen beslaan ongeveer 10 procent van het oppervlak in de stad en hebben een totale omvang van ruim 30 miljoen vierkante meter. Denk aan rijbanen, busbanen, pleinen, fiets- en voetpaden en parkeervakken, maar ook markeringen en straatkolken vallen onder verhardingen.

Dagelijks beheer van verhardingen bestaat uit werkzaamheden aan de bestrating en asfalt, maar ook aan openbare trappen. Hiernaast worden meldingen afgehandeld en kleine wijzigingen uitgevoerd.

Van alle verhardingen voldoet 88 procent aan het kwaliteitsniveau, zit 10 procent in de werkvoorraad en is 2 procent achterstallig onderhoud. Dit betekent 600.000 m^2 bovenop de al 3.000.000 m^2 bestaande werkvoorraad. Vanaf 2025 wordt op een andere manier gemeten, waardoor het percentage achterstalligheid lager ligt dan voorgaande jaren. Ook de extra beschikbare middelen voor de aanpak van achterstallig onderhoud in de jaren 2026-2028 hebben hieraan bijgedragen. We werken aan het inlopen van achterstallig onderhoud, met name in stadsdelen waar de achterstalligheid hoger is dan gemiddeld. In deze stadsdelen (Nieuw-West, West en Zuid) zetten we de komende jaren extra middelen in op de aanpak van voetpaden.

In 2026 gaat het onder andere om het herstraten van voetpaden in de Pijp, Bos en Lommer en Slotermeer. Ondanks deze inspanningen kunnen we het achterstallig onderhoud in de gehele stad niet wegwerken. De extra beschikbare middelen zijn incidenteel voor de periode 2026-2028. Na 2028 zijn er minder (structurele) middelen waardoor de achterstalligheid weer zal oplopen.

Voor 2026 zijn zeker 92 onderhoudsprojecten in de voorbereiding of uitvoering, variërend van (kleinschalig) groot onderhoud tot vervangingsprojecten. Voorbeelden van waar we gaan werken zijn:

- op het Muzenplein, de Middenweg en de Hobbemakade ter verbetering van de verkeersveiligheid van fietsers en voetgangers;
- op de Tweede Jacob van Campenstraat voor de aanleg van wadi's en waterdoorlatende bestrating;
- in Jacques Veltmanbuurt voor vergroening als bijdrage aan een klimaatadaptiever Amsterdam en werkzaamheden in de Banne Noord en Tuyl Uilenspiegelbuurt in het kader van duurzaamheid.

Activiteit 2.4.1.2

We beheren en onderhouden onze busstations.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Het areaal bestaat uit 12 stedelijke busstations die een belangrijk verbindingspunt vormen voor de bereikbaarheid van en naar de stad. In 2026 vindt regulier onderhoud plaats aan de busstations. Volgend uit inspectierondes gaat het om werkzaamheden aan installaties, ruimtes en overkappingen. Denk aan de verlichting en het repareren van meubilair.
Verder heeft de ontwikkeling van ons nieuwe inspectiekader voor de toegankelijkheid van busstations ertoe geleid dat we station Amstel gaan vergroenen en de wachtlocatie gaan verbeteren. Deze biedt reizigers momenteel geen beschutting tegen weer en wind.

Activiteit 2.4.1.3

We beheren en onderhouden straatmeubilair en speelvoorzieningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage beschikbaarheid speeltoestellen	99% (2022)	99%	99%	99%	99%

Om bij te dragen aan de gezondheid en leefbaarheid van de Amsterdammer, is het van belang dat meubilair en speeltoestellen voldoende onderhouden worden en zo functioneel en veilig blijven. Binnen het dagelijks beheer vinden werkzaamheden plaats aan straatmeubilair (zoals zitbanken, hekwerken, fietsenrekken en palen), speelvoorzieningen, speelbadjes, kunst- en oorlogsmonumenten, het afhandelen van meldingen en het uitvoeren van kleine wijzigingen.

Bij speelvoorzieningen is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud. In 2026 vervangen we verouderde stroomkasten waardoor deze weer voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau. Bij de speelbadjes is sprake van achterstalligheid omdat de negen badjes zonder zwembadinstallatie op dit moment niet voldoen aan de geldende wetgeving. Hiervoor zijn middelen beschikbaar vanuit het incidentele budget voor inlopen achterstallig onderhoud. Het gaat om vier badjes in Nieuw-West, twee in West, twee in het Amsterdamse Bos en één in Zuid. De achterstalligheid op deze badjes vormt geen risico voor de gezondheid. De uitvoering van twee badjes in Nieuw-West (Piet Wiedijkpark en De Aker) zou in oktober 2025 starten. Echter loopt de aanbesteding voor deze zwembadjes veel vertraging op, waardoor de uitvoering is verschoven naar oktober 2026. Verder wordt er in 2026 gewerkt aan de zwembad-installaties bij de badjes in het Beatrixpark, Gerbrandypark en Eendrachtspark.

Vanuit het Investeringsprogramma Openbare Toiletten worden tien zelfreinigende toiletten geplaatst in de openbare ruimte. In het Oosterpark staat inmiddels een nieuw toilet. De plaatsing van nog vijf toiletten is in voorbereiding. In 2026 worden toiletten geplaatst in onder andere het Vondelpark, Nelson Mandelapark en Sloterpark.

In 2026 verrichten we onderhoud aan ongeveer 450 speeltoestellen waaronder speeltuinen in de Banne in Noord, Nellestein in Zuidoost en Hogewey in Weesp. We voeren groot onderhoud uit bij circa 25 stroomkasten en 10 fonteinen. Daarnaast vervangen we verouderde hekwerken in stadsdeel Centrum. Voor Kunstwerken lopen

enkele kleinere projecten om het areaal op niveau te houden, zoals het schilderen van een monumentaal en kunstig hekwerk in het Amstelpark.

Activiteit 2.4.1.4

We beheren en onderhouden gemeentewerven.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Activiteit 2.4.1.5

We beheren en onderhouden het gemeentelijke wagenpark.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Activiteit 2.4.1.6

We bieden ondersteuning aan het dagelijks beheer.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Activiteit 2.4.1.7

We beheren en onderhouden onze beweegbare bruggen, sluizen, steigers en oevers.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage van het areaal van civiele constructies dat voldoet aan niveau C (Sober)	89% (2022)	89%	90%	90%	90%
2	Omvang van achterstallig onderhoud inzake civiele constructies	1% (2022)	1%	0%	0%	0%

Onze kades, bruggen en sluizen zorgen ervoor dat de stad bereikbaar blijft via de weg en over het water. Daarnaast zorgen ze dat we droge voeten houden en bieden ze mogelijkheden voor verblijven, recreëren en economische bedrijvigheid. Daarvoor moeten deze voorzieningen beschikbaar en veilig zijn. Ook ontstaat toegevoegde waarde door de combinatie met klimaatadaptieve en/of duurzame maatregelen. Soms klein, zoals het toepassen van kalkrijk mortel om muurplanten meer kans te geven en soms groter als hergebruik van complete brugliggers.

Ondanks dat het niet volledig te zien is in de indicator hierboven, is sprake van achterstalligheid bij een groot deel van de beweegbare bruggen en sluizen. Dat zal met name inzet in dagelijks onderhoud vragen om deze op de korte termijn beschikbaar te houden. Om de beschikbaarheid ook voor de langere termijn te garanderen is groot onderhoud en vervangingsonderhoud ingepland. Dat het niet terug te zien is in de indicator komt doordat de constructieve staat van de bruggen op een andere manier wordt gemeten en niet uit te drukken is in een percentage.

Verder is er ook achterstalligheid bij beschoeiingen. Het inlopen van deze achterstalligheid heeft de laagste prioriteit omdat gebrekige beschoeiingen weinig risico oplevert voor de veiligheid.

We pakken in 2026 meer dan 70 onderhoudswerken op, verspreid over de hele stad. Zo pakken we in Landelijk Noord een aantal bruggen aan, in Zuidoost enkele bruggen en beschoeiingen en in Nieuw-West enkele oevers rond het Sloterpark. In het Oostelijk Havengebied wordt onderhoud uitgevoerd aan veel meerpalen, wrijfgordingen en kades, in West aan de oevers van de Haarlemmerweg en de brug in de hoofdweg over

de Postjeskade, in Zuid aan de oevers van het Vondelpark, in Weesp aan enkele oevers van Smal Weesp en in het Centrum aan brug 95 (bij Haarlemmerhouttuinen).

Activiteit 2.4.1.8

We beheren en onderhouden wegtunnels.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Beschikbaarheidspercentage Amsterdamse wegtunnels voor verkeer	98% (2025)	99%	97,5%	97,5%	98%

De wegtunnels zijn van groot belang voor de bereikbaarheid van de stad. Daarvoor moeten deze tunnels beschikbaar en veilig zijn. Het gaat om vijf wegtunnels, de IJ-tramtunnel, de kabels- en leidingentunnel onder de Gustav Mahlerlaan, het testcentrum en de verkeerscentrale.

De kwaliteit van de tunnels is over het algemeen goed, behalve de IJ-tunnel en Arenatunnel. Om de kwaliteit van deze tunnels te verbeteren is geld vrijgemaakt. In 2026 worden voorbereidingen getroffen voor een renovatie van de Arenatunnel. Bij de IJ-tunnel worden de voorbereidingen voor renovatie gestart. Hiernaast vinden werkzaamheden plaats bij storingen. In urgente gevallen wordt dit direct opgepakt en wordt de storing zo snel mogelijk verholpen. Maandelijks zijn er reguliere nachtelijke tunnelsluitingen waarin schoonmaak-, test- en onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden.

In 2026 worden de werkzaamheden aan de valbescherming bij de Michiel de Ruijter-tunnel afgerond en vervangen we deelinstallaties in enkele tunnels die de einde levensduur hebben bereikt. Extra aandacht gaat naar duurzaamheid door onderzoek naar energiebesparing bij grootverbruikers in de tunnels en onderzoek naar gedeeld gebruik van reserveonderdelen met andere tunnelbeheerders en duurzaamheidsopties in nieuwe onderhoudscontracten. Hiernaast bereidt de tunnelbeheerorganisatie zich voor op het in gebruik nemen van de nieuwe verkeerscentrale. Dit is een complex proces, omdat alle signalen van de wegtunnels en de verkeerslichten binnen moeten komen in de verkeerscentrale, en de nieuwe verkeerscentrale op een modern ICT-platform draait. In 2026 bereiden we ook het nieuwe integrale onderhoudscontract voor Michiel de Ruijtertunnel, Piet Heintunnel en Spaarndammertunnel voor, waarmee een betere invulling wordt gegeven aan de tunnelbeheerorganisatie als regie-organisatie.

Activiteit 2.4.1.9

We beheren en onderhouden onze verkeersregelinstallaties en -systemen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het percentage beschikbare uren van het areaal van de Verkeersinformatiesystemen	99% (2022)	99%	99%	99%	99%

Verkeersregelinstallaties en verkeersinformatiesystemen, waaronder verkeerslichten, camera's, pollers, displays, slagbomen en bewegwijzering, zijn van belang om op een duurzame manier alle vormen van vervoer te faciliteren. Bewegwijzering, parkeerverwijzing en displays zorgen voor het optimaal geleiden van verkeersstromen en vormen zo een waarborg voor een bereikbare stad en gemeente. De installaties en systemen informeren weggebruikers tijdens hun reis met als doel de leefbaarheid in de stad te bevorderen. De verkeerslichten zorgen daarnaast ook voor een veilige en efficiënte afwikkeling van al het verkeer.

De pollers en camera's worden geplaatst en gebruikt bij afsluitingen van bijvoorbeeld stadscentra en handhaving van milieuzones. Ondersteunende systemen dragen bij aan monitoring en aansturing van verkeersstromen bij incidenten, omvangrijke wegwerkzaamheden of evenementen.

Eind 2026 worden de centrale systemen voor aansturing van de installaties en systemen in de stad verplaatst naar de nieuwe verkeerscentrale. Met de nieuwe centrale wordt de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de centrale systemen in de stad geborgd.

In 2026 bestaan werkzaamheden hoofdzakelijk uit 26 vervangingen van verkeerregelinstallaties verspreid over de hele stad. Voor 2026 en verder wordt een stijging van de projectkosten verwacht door aflopende contracten die opnieuw zijn aanbesteed. Dit heeft ook gevolgen voor de budgetten voor dagelijks onderhoud zoals storingen en schades. Voor verkeersinformatiesystemen is de begroting verlaagd. Dit komt doordat 100 camera's worden verwijderd.

Activiteit 2.4.1.10

We beheren en onderhouden de openbare verlichting.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product.					

Met het verlichten van de openbare ruimte van de stad wordt een bijdrage geleverd aan de verkeers- en sociale veiligheid, de sfeer en de beleving van de openbare ruimte. De verlichting moet goed functioneren en een verzorgde uitstraling hebben, maar moet niet branden als dat niet nodig is. Door het licht uit te zetten waar het kan, wordt de natuur minder belast. We willen voorkomen dat dier- en plantensoorten verdwijnen. In 2026 willen we in meer gebieden de verlichting in de nacht dimmen of zelfs uitzetten zoals in het Vliegenbos (tussen 23.00 en 05.00 uur) al is gebeurd.

In de afgelopen jaren is met de verledding ‚waarbij bestaande openbare verlichting wordt vervangen door ledlampen, een duurzame stap gezet en het energieverbruik verlaagd. In 2026 ronden we de overspanningen waar verlichting aan is gemonteerd af. De oude verlichting wordt vervangen door ledlampen. De meeste lampen aan de overspanningen gaan we ‘s nachts ook dimmen. En we gaan, bij lantaarnpalen, een start maken met dimmen van de ledlampen met een hoog vermogen als er minder mensen op straat zijn. Zo beperken we lichtvervuiling en besparen we nog meer energie, verminderen we CO_2-uitstoot en wordt tevens de levensduur van de lampen verlengd.

Oude lantaarnpalen gooien we niet meer weg. In plaats daarvan knappen we ze op, zodat ze nog langer mee kunnen. Dat is duurzaam, want zo hoeven niet steeds nieuwe palen te worden gemaakt.

In 2026 wordt voorgesteld het aantal laadpalen uit te breiden met circa 1.000. Hierdoor dragen we bij aan het toegankelijk maken van duurzame mobiliteit. Ook ervaart de gebruiker zelf meer gemak doordat onnodige omwegen worden vermeden en wachttijden afnemen. Inmiddels zijn er in de openbare ruimte circa 4.370 laadpalen, met aan elke zijde een laadpunt, en zo 8.740 laadpunten.

Doel 2.4.2

Amsterdam is voorbereid op veranderend klimaat in 2050.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	zie indicatoren onder activiteit 2.4.2.1					

Activiteit 2.4.2.1

We passen de stad aan op klimaatverandering.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal afgeronde klimaatadaptieve projecten	30 (2024)	15	10	5	5
2	Aantal m² vergroend op privaat terrein door middel van tegelservice	11.000 (2024)	11.000	7.500	7.500	7.500
3	Aantal m³ waterberging gerealiseerd en m² vergroend in impulsregeling projecten	1.000; 1.600 (2024)	635; 16.090	500; 12.000	500; 500	300; 11.000

Met klimaatadaptieve maatregelen bereiden we Amsterdam voor op een toekomst met een hogere zeespiegel en temperatuur, drogere zomers en nattere winters. We coördineren en rapporteren over de voortgang op het gebied van klimaatadaptatie. Met extra beschikbare middelen is in de afgelopen jaren de aanpak van klimaat-adaptatie gestimuleerd en ondersteund in projecten en structureel geïntegreerd in werkzaamheden en onderhouds- en vervangingsprojecten. Binnen de aanpak doen we nader onderzoek en monitoren de voortgang, we vergroten de bewustwording en bewerkstelligen acties bij derden in de stad, en we zorgen voor kennisdeling en communicatie. We hebben de meest urgente klimaatknelpunten in de openbare ruimte in kaart gebracht en we gaan door met onze netwerkaanpak Weerproof. De extra beschikbare middelen zijn incidenteel beschikbaar tot en met 2026.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	50,9	39,9	39,9	38,7	35,3	34,6
Lasten	292,1	307,0	341,8	347,8	349,4	334,1
Saldo Baten en Lasten	**-241,2**	**-267,1**	**-301,8**	**-309,1**	**-314,2**	**-299,5**
Onttrekking	95,3	10,0	13,5	10,1	10,4	6,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**95,3**	**10,0**	**13,5**	**10,1**	**10,4**	**6,0**
Totaal programmaonderdeel 2.4 Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	**-145,9**	**-257,0**	**-288,3**	**-299,0**	**-303,8**	**-293,5**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel van € 39,9 miljoen bestaan voornamelijk uit opbrengsten reclame lichtbakken, baten doorberekening materialen aan aannemers voor diverse projecten in de stad en opbrekingen aan de openbare ruimte. De lasten bedragen € 341,8 miljoen en bestaan voornamelijk uit lasten voor Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte zoals openbare verlichting, verkeersregelaars installaties, onderhoud verhardingen, bruggen, tunnels, wegen en het wagenpark. Ook lasten met betrekking tot afschrijvings- en rentelasten van de objecten in openbare ruimte vallen hieronder.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Vanaf 2025 nemen de baten af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van afname baten doorberekening materialen aan aannemers voor diverse projecten in de stad omdat we andere afspraken hebben gemaakt over het inkopen van materialen door aannemers. Daarnaast nemen de opbrengsten reclame lichtbakken af. Vanaf 2027 en verder nemen de baten langzaam af door afname baten voor het deelprogramma infra van het Nationaal Groeifonds (NGF)-programma Toekomstbestendige Leefomgeving en tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie. Vanaf 2025 stijgen de lasten voor het programma Bruggen en Kademuren en ook nemen dan de afschrijvings- en rentelasten voor verkeerstunnels toe.

Reserves

De onttrekkingen aan de reserve Coalitiemiddelen in 2026 bedragen € 13,5 miljoen. Vanaf 2027 dalen deze onttrekkingen omdat de intensivering van de bestedingen voor het programma klimaatadaptatie en de inzet op de integrale Aanpak Noord in het kader van openbare ruimte en wonen (onderdeel van de masterplannen) afnemen.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**39,9**	**39,9**	**38,7**	**35,3**	**34,6**
Beginstand Begroting 26	**40,7**	**38,9**	**37,6**	**35,3**	**34,6**
Mutaties Begroting 26	**-0,8**	**1,0**	**1,1**		
Begrotingsbijstellingen	**-0,8**	**1,0**	**1,1**		
Lasten	**307,0**	**341,8**	**347,8**	**349,4**	**334,1**
Beginstand Begroting 26	**322,6**	**307,7**	**306,0**	**303,1**	**330,3**
Mutaties Begroting 26	**-15,6**	**34,0**	**41,8**	**46,3**	**3,8**
Nieuw beleid		**0,5**			
Voetpaden Noord		0,5			
Mee- en tegenvallers		**0,2**	**0,3**	**-0,2**	**5,5**
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		0,2	0,3	-0,2	5,5
Coalitieakkoord	**-1,6**	**8,9**	**6,1**	**5,9**	**-**
Aanpak achterstallig onderhoud		3,1	2,1	2,1	
Achterstallig Onderhoud Speelbadjes	-1,6	1,6			
Inpassen hogere energielasten dagelijks onderhoud		-	-	-	-
Uitbreiding planmatig onderhoud verhardingen		-0,0	-0,0	-0,0	
Verdeling middelen achterstallig onderhoud		4,2	4,0	3,8	-
Begrotingsbijstellingen	**-0,8**	**1,0**	**1,1**		
Budgetneutrale wijzigingen	**-3,8**	**9,9**	**10,4**	**9,2**	**-32,9**
Groei		**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Intertemporele compensatie		**0,9**	**0,9**	**0,9**	**0,0**
Nominale ontwikkelingen		**18,3**	**17,4**	**17,4**	**17,5**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Actualisatie kapitaallasten	**-9,5**	**-6,3**	**5,0**	**12,5**	**13,1**
Saldo baten en lasten	**-267,1**	**-301,8**	**-309,1**	**-314,2**	**-299,5**
Onttrekking	**10,0**	**13,5**	**10,1**	**10,4**	**6,0**
Beginstand Begroting 26	**11,6**	**5,3**	**2,0**	**1,5**	
Mutaties Begroting 26	**-1,6**	**8,3**	**8,1**	**8,9**	**6,0**
Egalisatiereserve afval		-1,5			
Kwaliteitsimpuls Groen	-0,0				
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-1,6	9,8	8,1	8,9	6,0
Saldo onttrekking en toevoeging	**10,0**	**13,5**	**10,1**	**10,4**	**6,0**
Totaal	**-257,0**	**-288,3**	**-299,0**	**-303,8**	**-293,5**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties lasten

Nieuw beleid
Voetpaden Noord
We verhogen het budget om de achterstalligheid op voetpaden in Noord terug te dringen.

Mee- en tegenvallers
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029
Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten op zichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Coalitieakkoord
Aanpak achterstallig onderhoud
We pakken achterstallig onderhoud aan door herstelwerkzaamheden bij voetpaden, verhardingen, asfalt opbrekingen en onderdoorgangen en diverse werkzaamheden voor civiele constructies verder uit te breiden. Daarnaast gaan wij extra speeltuinen schoonmaken. Hiermee willen wij de nadruk leggen op het actief gebruik van de openbare ruimte en het verhogen van de veiligheid van de gebruikers. Dekking vindt plaats vanuit de reserve coalitiemiddelen.

Achterstallig onderhoud speelbadjes
We verschuiven budget voor achterstallig onderhoud van speelbadjes van 2025 naar 2026. De uitvoering van twee speelbadjes in Nieuw-West (Piet Wiedijkpark en De Aker) zou in oktober 2025 starten. De aanbesteding heeft echter veel vertraging opgelopen. Daardoor is de gunning pas begin juni uitgestuurd en is er voor de aannemer niet genoeg voorbereidingstijd om nog in oktober 2025 te starten met uitvoeren, om zo voor de opening van badjes seizoen in 2026 klaar te zijn. De uitvoering is daarom verschoven naar oktober 2026.

Inpassen hogere energielasten dagelijks onderhoud
We verhogen de begrote lasten voor drinkwater en elektra vanwege de onvermijdelijke stijging van de tarieven, en vangen deze kostenstijging op binnen de bestaande budgetten.

Uitbreiding planmatig onderhoud verhardingen
We breiden de formatie uit in het kader van klein planmatig onderhoud verhardingen. Dekking vindt plaats vanuit de reserve coalitiemiddelen.

Verdeling middelen achterstallig onderhoud
We pakken achterstallig onderhoud aan om het actief gebruik van de openbare ruimte te stimuleren en de veiligheid van de gebruikers te verhogen. Dekking vindt plaats vanuit de reserve coalitiemiddelen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Decentrale overhead: De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan (€ 11,0 miljoen vanaf 2026).
- Aanpassing programma Stadsbehoud: We passen de begroting van het programma Stadsbehoud aan. Als gevolg hiervan komen er middelen beschikbaar voor Water. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.4 naar 2.5 en 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 42,0 miljoen lager in 2029).
- Begroting assets Civiel nat en Water: We verlagen de begroting voor de assets Civiel nat en Water ten gunste van andere assets zoals opgenomen in het bestedingsplan Stadsbehoud. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.5 naar 2.4. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.
- Verschuiving uitvoering activiteiten vanuit programma Stadsverbetering naar programma Stadsbehoud: We hevelen de structurele wettelijke taken inclusief budget (taken (artikel 15 en 18, eerste lid van de Wegenverkeerswet (Wvw)) in het programma Stadsverbetering naar het programma Stadsbehoud over. De taken en bijbehorende formatie die overgaan hebben onder andere betrekking op aanpak blackspots en verkeersveiligheid, langzaam verkeer, coördinatie en uitvoering van het taxibeleid, logistiek en touringcar inclusief uitvoeringsbudget (€ 3,1 miljoen vanaf 2026).
- Kostenverdeelstaat: Volgens de BBV dienen overheadkosten te worden begroot en verantwoord op een daarvoor aangewezen taakveld. Daarop bestaat één uitzondering: overheadkosten ten behoeve van geactiveerde investeringen en grondexploitaties mogen wel worden doorbelast.
  Omdat met ingang van 2025 de baten van de doorbelasting bij een centrale directie en niet meer bij individuele directies worden verantwoord worden alle oude doorbelastingen naar individuele directies verwijderd.
- Invulling Taakstelling P2 PBK: We verschuiven de bijdrage van het programma bruggen en kademuren aan de besparingsopgave van programmaonderdeel 2.4 naar 2.1. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 0,4 miljoen in 2026, € 0,8 miljoen in 2027 en € 1,6 miljoen vanaf 2028).
- Verdeling nominaal en areaal: We verdelen de middelen uit nominaal en areaal ter aanvulling van de formatiebegroting (€ 1,2 miljoen lager vanaf 2025).
- Formatie Programma bruggen en kademuren: We begroten de formatie van het Programma Bruggen en Kademuren voor de directeur, directieadviseurs en ondersteuning, Sinds de oprichting van het programma werden de personeelslasten gerealiseerd, maar waren deze nooit als formatie begroot. In deze mutatie herstellen we deze omissie (€ 1,4 miljoen lager in 2025 en € 1,5 miljoen lager vanaf 2026).
- Effectueren van de tariefsverlaging als gevolg van marktconformiteitstoeslag: aan exploitatieprojecten mogen alleen directe kosten worden toegerekend. In het gehanteerde tarief van de binnengemeentelijk uitvoeringsonderdelen mag geen overhead (=marktconformiteitstoeslag) worden toegerekend.

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we verder niet toe.

Groei
Dit betreft de toedeling van de gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Intertemporele compensatie
Hogere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Egalisatiereserve afval
We stellen de begrote onttrekking aan de egalisatiereserve afval bij naar nul, omdat deze reserve in 2024 is opgeheven en omgezet in een voorziening.

Reserve Kwaliteitsimpuls Groen
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026
We verhogen de onttrekking aan de reserve Coalitiemiddelen voor aanpak achterstallig onderhoud. Zie toelichting op de lasten.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Door de druk op de budgetten en met name het achterblijven van voldoende investeringsruimte bestaat het risico dat de openbare ruimte niet voldoet aan het gewenste minimumniveau sober en dat andere ambities op het gebied van bijvoorbeeld klimaat, energie en gelijke kansen onder druk komen te staan.	Juiste keuzes maken op basis van de gestelde uitgangspunten en het opgestelde afwegingskader.
Door oplopende achterstalligheid van de assets bestaat de kans dat voor burgers en bedrijven een onveilige situatie ontstaat, waardoor bepaalde onderdelen (assets) uit functie moeten worden genomen.	Maximaal inzetten op levensverlengende maatregel in plaats van vervanging en keuzes maken in samenspraak met (stadsdeel)bestuurders.

Beleidskaders

- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2023-2026. Beschrijft hoe we de openbare ruimte beheren en onderhouden en zo bijdragen aan de belangrijkste maatschappelijke opgaven van de stad.
- Uitvoeringsstandaard Toekomstbestendig Werken aan de Openbare Ruimte (2023). Hoe we duurzaam werken in de openbare ruimte bij onderhoud, vervanging, herinrichting en losse verbetermaatregelen.
- Omgevingsvisie Amsterdam (2021). Langere termijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling van de stad ten behoeve van welvaart, welzijn en geluk van de Amsterdammers, regiobewoners en bezoekers.
- Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt voor meer regie op ontwikkelen, inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte op stadsniveau.
- In het Beleidskader "1 Amsterdam Heel & Schoon" (2017). Bevatten de principes voor onderhoud, reiniging en assetmanagement.
- De Standaard voor het Amsterdamse Straatbeeld (Beleidskader Puccinimethode – 2024) bevat standaard inrichtingsprincipes, profielen en materiaalkeuzes voor het ontwerpen en aanleggen van de openbare ruimte, gekoppeld aan de centrale inkoop van materiaal.
- Strategie Klimaatadaptatie (2020).
- De Routekaart Klimaatneutraal 2050 (2020) is een ambitiedocument voor de Amsterdamse energietransitie. De Routekaart beschrijft de belangrijkste ingrediënten van de visie en strategie om samen de overgang van fossiele naar duurzame energie in beweging te zetten en te houden.
- Actieplan "Onze stad van morgen" – richt zich op de energietransitie, de groentransitie en de circulaire transitie om zo o.a. het gebruik van grondstoffen en de uitstoot van CO_2-equivalenten (CO_2-eq) te reduceren.
- Uitvoeringsagenda Agenda Circulair 2023-2026 (2023) bevat maatregelen die het gebruik van nieuwe grondstoffen moet laten afnemen. Afval anders aanbieden, minder voedsel verspillen, producten en materialen hergebruiken en bouwen met duurzame materialen.
- Het Programmaplan Bruggen en Kademuren (2020) is het overkoepelende kader voor het Programma en geeft invulling aan de organisatie en de aanpak.
- De Uitvoeringsstandaard Bruggen en Kademuren.
- Het actieplan Gefundeerd Herstellen 2022-2026 van het programma Bruggen en Kademuren.
- Programma Stadsbehoud.
- Programma aanpak wegtunnels Amsterdam.
- Het Beleidskader Verlichting (2017) definieert de rol van verlichting in Amsterdam en stelt de kaders waarbinnen de gemeente haar taken voor de verlichting uitvoert, waaronder de transitie naar 100 procent LED-verlichting.
- Het Beleidskader Buitenreclame (2020) bepaalt de randvoorwaarden voor het toestaan van reclame in de openbare ruimte.
- Beleidskader Verkeersnetten (2018). Hierin staan de ambities uit Mobiliteitsaanpak en Uitvoeringsagenda uitgewerkt met daarbij een afwegingskader bij conflicterende belangen.
- Het "Handboek Inrichting Openbare Ruimte Amsterdam" zorgt voor de digitale en integrale ontsluiting van al het beleid dat van toepassing is op de inrichting van de openbare ruimte. Het betreft onder meer de volgende belangrijke beleidsproducten: Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt om meer regie te voeren op ontwikkeling, inrichting, beheer van de openbare ruimte, afgestemd op het gebruik.

2.2.5 Water

Een evenwichtig, veilig en duurzaam beheer en gebruik van water en wal door het onderhouden van waterassets, het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast waardoor het Amsterdamse watersysteem functioneert, schoon en veilig is en een vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel X.Y is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	3.396 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	13.700 ton CO_2

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.5.1

Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Schoonheidsgraad van de grachten (0-10)	7,8 (2017)	7.0	7.0	7.0	7.0

Water is het kloppende hart van Amsterdam, een bron van leven en beweging. De vele grachten, havens en waterwegen vormen niet alleen een iconisch deel van de stad, maar zijn ook cruciaal voor haar leefbaarheid en veerkracht. We staan voor de uitdaging om deze kostbare waterwegen te beheren en te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering, waaronder hittestress en wateroverlast.

Met de groei van onze stad neemt ook de druk op ons watersysteem toe. Het aantal inwoners en bezoekers groeit, waardoor de vraag naar verkoeling in hete zomers toeneemt en de kans op wateroverlast bij hevige regenval vergroot. We streven ernaar om onze waterinfrastructuur te optimaliseren, zodat deze niet alleen schoon en veilig blijft, maar ook bijdraagt aan ecologische doelstellingen en het tegengaan van hittestress en wateroverlast.

Onze inspanningen omvatten het schoonhouden van de watergangen door actief (drijf) vuil te verwijderen en baggerwerkzaamheden uit te voeren. Daarnaast zorgen we voor vlotte en veilige doorgang door het bedienen van bruggen en sluizen. We bevorderen het gebruik van water als natuurlijke koeltebron in onze stad. Langs de oevers van de grachten en havens stimuleren we groene zones en waterpartijen, die verkoeling bieden tijdens hittegolven en tegelijkertijd water kunnen opvangen bij hevige regenval. Hierdoor dragen we bij aan het verminderen van hittestress en het voorkomen van wateroverlast.

Onze werkzaamheden omvatten niet alleen het schoonhouden van de waterwegen, maar ook het verbeteren van de waterafvoer en het vergroten van de waterbergings-capaciteit. Daarnaast werken we aan innovatieve oplossingen, zoals Bubble Barriers om de hoeveelheid plastic drijfvuil te verminderen.

We inspecteren en repareren de brandkranen en blusvoorzieningen, zodat deze altijd beschikbaar zijn in geval van nood.

Doordat de stad groeit, moet ook de drinkwaterproductie verhoogd worden. Hiervoor hebben we extra investeringen opgenomen. Daarnaast staat 2026 in het teken van de ontvlechting van Waternet en het vormgeven van de nieuwe governance van de stichting Drinkwater.

Activiteit 2.5.1.1

We beheren en verbeteren het watersysteem.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De werkvoorraad voor het baggeren is gelijk aan de hoeveelheid bagger die er jaarlijks bijkomt	n.t.b	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b
2	Aantal ton verwijderd drijf- en grofvuil uit bevaarbaar water	175 (2020)	160	350	160	160
3	Het aantal aanschrijvingen op de wettelijke zorgtaak voor baggeren en schonen	100 (2025)	354	100	100	n.t.b

Per kwartaal worden er metingen uitgevoerd om de schoonheidsgraad van de grachten te meten. Om de kwaliteit van het water van Amsterdam goed te houden verwijderen we drijf- en grofvuil. Deze activiteit geeft het minimaal aantal ton verwijderd drijf- en grofvuil.

Voor de periode 2026-2029 is extra budget beschikbaar gemaakt voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in het baggeren. Daarnaast vindt in 2025 een verdere ontwikkeling plaats van de samenwerking met de waterschappen AGV, HHNK en Rijnland, evenals de inhoudelijke, procesmatige afstemming met Stadswerken en het Amsterdamse Bos.

Jaarlijks wordt in oktober het oppervlaktewater in Amsterdam geschoond, zodat de aan- en afvoer van water in de wintermaanden onbelemmerd kan plaatsvinden. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke taak die Amsterdam hierin heeft. De waterschappen controleren op de naleving van deze wettelijke taak. Voor elke locatie waar niet aan de onderhoudsverplichting is voldaan, ontvangt Amsterdam een aanschrijving van de waterschappen.

Activiteit 2.5.1.2

We bedienen sluizen en bruggen en beheren verkeer.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage passages door beroepsvaarders dat plaatsvindt binnen de gestelde termijn	97% (2014)	95%	95%	95%	95%
2	Vorderingen op de inventarisatie van stuwen en duikers	16% (2022)	16%	60%	80%	100%
3	Herstel van bruggen (aantal per jaar) binnen scope Prog. Bruggen en Kademuren	-	0	1	1	4

De Centrale Objectbediening werkt niet en is uitgeschakeld. Alle Amsterdamse bruggen blijven daardoor nog steeds op locatie bediend worden. Hiervoor zijn nog steeds extra mensen en faciliteiten nodig om deze taak uit te voeren. Met deze extra inzet kan de KPI ook in 2026 behaald worden.

Activiteit 2.5.1.3

We onderhouden en versterken kademuren.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Herstel van kademuren (aantal meter per jaar) binnen scope Prog. Bruggen en Kademuren	1.200 (2024)	713	750 m kademuur	1.000 m kademuur	3.500
2	Versnellen van het herstel van kademuren (strekkende meters per jaar)	2 bruggen en 1.200 m kademuur	PBK, Opgave moet volg volgen en worden verwerkt	PBK, Opgave moet volg volgen en worden verwerkt	PBK, Opgave moet volg volgen en worden verwerkt	2 bruggen en 1.200 m kademuur
3	Jaarlijks wordt de helft van het areaal aan Brandkranen geïnspecteerd en uit inspectie volgende reparaties worden uitgevoerd.	50% (2022)	60%	84%	95%	95%

Jaarlijks wordt de helft van alle brandkranen in onze stad geïnspecteerd op aanwezigheid (‘droge’ controle). Eens in de 6 jaar wordt elke brandkraan fysiek getest (‘natte’ controle). Gewerkt wordt om de gebreken binnen de afgesproken termijn te verhelpen en om de actuele data tussen de 4 ketenpartners (Brandweer AA, Waternet, PWN en V&OR) beter te delen. Zodra we de actuele data in GISIB beschikbaar hebben kunnen we beter sturen op het beschikbaar houden van de brandkranen/blusvoorzieningen.

Programma Bruggen en Kademuren
Het belangrijkste doel van het programma Bruggen en Kademuren is het veilig en functioneel houden van onze bruggen en kademuren. Het programma richt zich op de 872 verkeersbruggen en circa 210 kilometer gefundeerde kademuur, waar sprake is van achterstallig onderhoud.

De herstelopgave blijft in 2026 onverminderd groot, met name voor kademuren. Er gaan steeds meer projecten in uitvoering en er worden steeds meer projecten opgeleverd. We zitten echter niet op het beoogde niveau van 2.000 meter kadeherstel per jaar, ook niet in 2026. We zetten wel stappen om hier te komen. Zo kunnen we door innovatieve herstelmethoden sneller en goedkoper werken, met minder hinder en met meer kansen voor boombehoud. Naar verwachting start in 2026 het herstel (vervanging en renovatie) van 1.500 meter kademuur en vier bruggen. Ook staat de oplevering van 1.000 meter kademuur en één brug gepland.

We hebben de meest kwetsbare bruggen en kademuren in beeld, maar we zien door de uitgebreidere monitoring op meer plekken kademuren bewegen. Het areaal blijft oud en kwetsbaar en kademuren gaan sneller achteruit dan we kunnen herstellen. De verwachting is dan ook dat veiligheidsmaatregelen noodzakelijk blijven. In lijn met het coalitieakkoord wordt hierbij eerder voor afsluiting gekozen dan voor veiligheidsconstructies. Het budget is namelijk beperkt en veiligheidsconstructies zijn tijdelijk, duur en niet duurzaam. Wanneer afsluiting niet voldoende is, ontkomen we niet aan het plaatsen van de veiligheidsconstructie. Zo zullen we de komende jaren soms pijnlijke keuzes moeten maken om de stad veilig, bereikbaar en leefbaar te houden. Zeker in combinatie met de geplande werkzaamheden van programma Bruggen en Kademuren en andere projecten, is het onvermijdelijk dat Amsterdammers daar hinder van ondervinden.

Doel 2.5.2

We verdelen het gebruik van het water en voorzieningen bij het water en beheersen drukte op het water.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Tijdige afgifte van nautische kaders ten behoeve van vlot en veilig gebruik van de vaarwegen (binnen 14 dagen na ontvangst van de complete toestemmingsaanvraag)	> 90% (2022)	> 90%	> 90%	> 90%	> 90%

De toenemende drukte in de stad zien we terug op het water. Toename van het aantal bezoekers betekent onder meer een toename van de vraag naar passagiersvaart. Dit leidt tot groei van vaarbewegingen en aantal boten. Bij verdere toename van het aantal vaarbewegingen en boten komt het binnenwater en de omgeving hiervan verder onder druk te staan. Dit beïnvloedt de leefbaarheid en het stedelijk milieu, de vlotte en veilige doorvaart en de kwaliteit van de grachten als historisch erfgoed.

Activiteit 2.5.2.1

We reguleren het gebruik van binnenwateren.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	We wijzen iedere twee jaar exploitatievergunningen passagiersvaart toe		Geen uitvoering aangegeven.	Geen uitvoering aangegeven.	*	Er vindt geen uitgifteronde plaats, zolang er geen nieuw beleid passagiersvaart is.
2	We wijzen iedere twee jaar beschikbare ligplaatsvergunningen toe voor het Amsterdamse binnenwater (door programma Varen en door de stadsdelen)		Geen uitvoering aangegeven.	Voorbereiding toewijzen en uitgeven van ligplaatsvergunningen	Maximaal aantal te verdelen ligplaatsen is vergund.	Maximaal aantal te verdelen ligplaatsen is vergund.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
3	We verdelen en reguleren het gebruik van de (semi-exclusieve) op- en afstaplocaties op transparante wijze		Ontwikkelen van het aangepaste beleid voor op- en afstap-plekken	Ontwikkelen van het aangepaste beleid voor op- en afstap-plekken	Ontwikkelen van het aangepaste beleid voor op- en afstap-plekken	Eind 2026 is er duidelijk-heid over juridische aspecten, zodat nieuw beleid kan worden vastgesteld.
4	De Digitale Gracht registreert het aantal passages per rak	Actuele monitoring ≥ 90% van de tijd (2023)	Actuele monitoring ≥ 90% van de tijd	Actuele monitoring ≥ 90% van de tijd	Actuele monitoring ≥ 90% van de tijd	Actuele monitoring ≥ 90% van de tijd
5	Zicht op het aantal plezier-vaartuigen op het binnenwater dat beschikt over een geldig vignet	Gekoppeld aan de Grachten-monitor (2023).	Rapportage is opgenomen in de Grachten-monitor 2023	Jaarlijkse rapportage via de Grachten-monitor	Jaarlijkse rapportage via de Grachten-monitor	Jaarlijkse rapportage via de Grachten-monitor

* Het college heeft besloten een moratorium (vergunningenstop) in te stellen. Tot de vaststelling van nieuw beleid passagiersvaart zullen er geen exploitatie-vergunningen uitgegeven worden.

De toenemende drukte op het water maakt dat het stedelijk milieu en de leefbaarheid onder druk staan. Door de uitspraak van de Raad van State van 25 september 2024 is het vergunningenplafond van maximaal 550 vergunningen voor de passagiersvaart en de duur van bepaalde tijd teruggedraaid. Er is een moratorium op de uitgifte van nieuwe vergunning ingesteld en er wordt gewerkt aan nieuw beleid passagiersvaart dat eind 2026 richting de raad gaat. Het beleid voor de ligplaatsvergunningen is gelijk gebleven. We nemen ook maatregelen ter stimulering van transport over water (zie onderdeel Logistiek). Specifieke maatregelen zijn ingezet ter bestrijding en voor-koming van ongewenste en potentieel overlast gevende activiteiten.

We waarborgen een vlotte en veilige doorvaart. Naast de algemene beheersing van de drukte op het water is het belangrijk dat activiteiten op het water ook op vlotte en veilige wijze kunnen plaatsvinden. Dankzij het monitoringssysteem de Digitale Gracht en de vignetplicht voor pleziervaart verkrijgen we meer inzicht in het gebruik van en de druk op het binnenwater. Zichtbaar wordt welke routes druk zijn en welke gebruikers deze drukte veroorzaken. Er wordt gezocht naar alternatieve routes en mogelijkheden tot spreiding. Middels verkeersmaatregelen, ontheffingen en vergunningen wordt het gebruik gereguleerd en worden aanvullende maatregelen genomen waar dit noodzakelijk is voor het garanderen van het vlot en veilig scheepvaartverkeer.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Stichting Waternet
Na de ontvlechting op 1 januari 2026 zorgt Waternet in opdracht van ons voor schoon water. Daarnaast verzorgt Waternet de brugbediening, het nautisch beheer van de hoofddoorvaartroutes (Amstelroute en Kostverlorenvaartroute) en stelt het de IJsnota op.

Havenbedrijf Amsterdam NV/Port of Amsterdam
Port of Amsterdam ontwikkelt, exploiteert en beheert de Amsterdamse havenregio en stimuleert de duurzame economische ontwikkeling in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit alles met een goede balans tussen:
- een gezond financieel rendement.
- een goede kwaliteit van de leefomgeving.
- een brede toegevoegde waarde voor de regio.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied
De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV voert de taken van het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) uit.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	6,2	4,7	5,3	5,5	5,6	5,8
Lasten	60,0	55,6	59,2	60,0	63,2	66,8
Saldo Baten en Lasten	**-53,8**	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**
Onttrekking	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**24,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 2.5 Water	**-29,6**	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel van € 5,3 miljoen bestaan voornamelijk uit € 5,0 miljoen baten uit Binnenhavengeld (pleziervaart). De lasten van € 59,2 miljoen bestaan voornamelijk uit € 29,0 miljoen lasten voor het beheren en onderhouden van onze assets water en civiele constructies (onder andere in het kader van programma Bruggen en Kademuren) en € 22,5 miljoen lasten voor het beheren en verbeteren van het watersysteem (onder andere het baggeren en verwijderen van drijf- en grofvuil uit openbaar water).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Vanaf 2026 nemen de baten toe. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een ontvangen rijksbijdrage voor het deelprogramma Infra van het Nationaal Groeifonds (NGF)-programma Toekomstbestendige Leefomgeving. Deze hogere baten hebben betrekking op activiteiten rondom infraprojecten, gebouwen en ecosystemen. Daarnaast nemen de baten toe omdat de binnenhavengelden conform de gemeentelijke systematiek jaarlijks worden geïndexeerd. Vanaf 2026 stijgen de lasten omdat er meer wordt ingezet op het baggeren en verwijderen van drijf- en grofvuil uit het openbaar water.

Reserves

Dit programmaonderdeel kent geen reservemutaties.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**4,7**	**5,3**	**5,5**	**5,6**	**5,8**
Beginstand Begroting 26	**4,6**	**5,4**	**5,1**	**5,7**	**5,4**
Mutaties Begroting 26	**0,1**	**-0,1**	**0,3**	**-0,1**	**0,4**
Autonome ontwikkelingen		**0,0**	**-0,0**	**0,0**	**0,2**
Herindexatie inkomsten lokale heffingen Varen		0,0	-0,0	0,0	0,2
Begrotingsbijstellingen	**0,1**				
Budgetneutrale wijzigingen	**0,0**	**-**	**-**	**-**	**-**
Intertemporele compensatie	**0,0**	**-0,1**	**0,3**	**-0,1**	**0,2**
Nominale ontwikkelingen		**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Lasten	**55,6**	**59,2**	**60,0**	**63,2**	**66,8**
Beginstand Begroting 26	**53,3**	**54,8**	**54,4**	**55,3**	**36,8**
Mutaties Begroting 26	**2,4**	**4,4**	**5,6**	**7,9**	**30,0**
Nieuw beleid		**0,1**			
Nieuw passagiersvaartbeleid		0,1			
Mee- en tegenvallers		**-1,0**	**-1,2**	**-0,9**	
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		-1,0	-1,2	-0,9	
Coalitieakkoord		**1,0**	**2,0**	**3,0**	**6,0**
Verdeling middelen achterstallig onderhoud		1,0	2,0	3,0	6,0
Begrotingsbijstellingen	**0,1**	**-**			
Budgetneutrale wijzigingen	**1,7**	**0,5**	**0,9**	**1,3**	**19,8**
Intertemporele compensatie	**-0,1**	**0,1**		**0,3**	
Nominale ontwikkelingen		**1,3**	**1,2**	**1,2**	**1,2**
Actualisatie kapitaallasten	**0,6**	**2,3**	**2,7**	**2,9**	**2,9**
Saldo baten en lasten	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**

Mutaties baten

Autonome ontwikkelingen

Herindexatie inkomsten lokale heffingen Varen

We actualiseren de indexatie voor de lokale heffingen van binnenhavengeld en leges op basis van de actuele Centraal Economisch Plan cijfers.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over

programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Intertemporele compensatie
Verschuivingen van middelen over de jaren.

Nominale ontwikkelingen
Hogere baten ter dekking van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties lasten

Nieuw beleid

Nieuw passagiersvaartbeleid
We maken kosten voor onderzoek en projectorganisatie ten behoeve van de onderbouwing van een nieuw beleid passagiersvaart.

Mee- en tegenvallers

Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029
Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Coalitieakkoord

Verdeling middelen achterstallig onderhoud
We pakken achterstallig onderhoud aan door het baggeren van waterwegen. Hiermee willen wij de nadruk leggen op het actief gebruik van de openbare ruimte en het verhogen van de veiligheid van de gebruikers. Dekking vindt plaats vanuit de reserve coalitiemiddelen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- *Decentrale overhead:* De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan (€ 1,2 miljoen in 2026 en 2027 en € 1,6 miljoen in 2028 en 2029).
- *Bestedingsplan Stadsbehoud:* We verlagen de begroting voor de assets Civiel nat en Water ten gunste van andere assets zoals opgenomen in het bestedingsplan Stadsbehoud. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.5 naar 2.4. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 2,5 miljoen lager in 2026, € 2,2 miljoen lager in 2027, € 1,7 miljoen lager in 2028 en € 1,1 miljoen lager in 2029).
- *Aanpassing programma Stadsbehoud:* We passen de begroting van het programma Stadsbehoud aan. Als gevolg hiervan komen er middelen beschikbaar voor Water. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.4 naar 2.5. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal (€ 18,0 miljoen in 2029).
- *Kostenverdeelstaat:* Volgens de BBV dienen overheadkosten te worden begroot en verantwoord op een daarvoor aangewezen taakveld. Daarop bestaat één uitzondering: overheadkosten ten behoeve van geactiveerde investeringen en grondexploitaties mogen wel worden doorbelast.
  Omdat met ingang van 2025 de baten van de doorbelasting bij een centrale directie en niet meer bij individuele directies worden verantwoord worden alle oude doorbelastingen naar individuele directies verwijderd (€ 3,3 miljoen vanaf 2025).

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Intertemporele compensatie
Verschuivingen van middelen over de jaren.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Geen risico's	-

2.2.6 Groen en Dierenwelzijn

Amsterdam is een toekomstbestendige stad met voldoende groen met waarde voor mens en dier.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 2.6 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	50 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	12.000 ton CO_2

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave.

Aanvullend laat zien welke doelen de duurzame transitie van de stad vertegenwoordigen.

Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over de iconen en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.6.1

Er komt meer Groen met meer waarde voor mens en dier, Groen is functioneel, aantrekkelijk, veilig en draagt bij aan sociaal welzijn, gezondheid, stadsnatuur en klimaatadaptatie (inclusief Voedsel).

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage groenvlak met conditiescore 4 en hoger gemeten op basis van NEN 2767 -methodiek (= technische kwaliteit)	Sober, 90% van groenvlakken met score 4 of hoger (2022)	Voldoet (4% heeft zeer slechte conditie)	Sober, 90% van groen-vlakken met score 4 of hoger	Sober, 90% van groen-vlakken met score 4 of hoger	Risico op orderniveau sober zakken
2	Waarderingscijfer bezoek Amsterdamse Bos	8,4 (2022)	N.v.t: onderzoek is 2-jaarlijks	8	8	8
3	Waarderingscijfers bewoners voor het onderhoud van het groen in de buurt (meting op basis van WiA; frequentie 1x per 2 jaar).	6,9 (2021)	N.v.t; onderzoek is 2-jaarlijks	7,0	7,0	7,0

De budgetten voor dagelijks onderhoud van groen zijn opgehoogd ten behoeve van de gestegen kosten. Met de realisatie van groenprojecten en een goede samenwerking, werken we verder aan een stad waar de groene ambitie van dit college duidelijk zichtbaar is. Bij het onderhoud van groen, werken we met een slimme combinatie van regulier en ecologisch beheer.

Het groen wordt onderhouden op niveau sober en levert een bijdrage aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, sociaal welzijn en gezondheid. In een stad die voller wordt doordat er meer wordt gebouwd op dezelfde plek is dat een uitdaging. Met de uitvoering van groene projecten en programma's, betere samenwerking, een integrale programmering en de inzet en vakmanschap van velen werken we aan de groenambitie voor deze stad.

Groen in Amsterdam

Een leefbare toekomstbestendige stad heeft voldoende groen en bomen nodig dat goed wordt onderhouden. Dit groen levert zo een bijdrage aan biodiversiteit, klimaat-

adaptatie, sociaal welzijn en gezondheid. Vooral bij een stad die voller wordt doordat er meer wordt gebouwd op dezelfde plek is dat een uitdaging. In de voorliggende begroting zijn de budgetten voor dagelijks onderhoud groen opgehoogd ten behoeve van de gestegen kosten. Met de realisatie van groene projecten en een goede samenwerking werken we verder aan een stad waar de groene ambitie van dit college duidelijk zichtbaar is. Vanuit de Omgevingsvisie en de Groenvisie werken we aan de strategie die inzet op alle schaalniveaus, van geveltuin tot groene straat tot stadsbos. Ook zetten we met Plan Biodiversiteit in op de ecologische versterking van onze groengebieden.

Investeren in Bovenwijks Groen

Het Strategisch Huisvestingsplan (SHP) Bovenwijks Groen bevat concrete groenprojecten die bijdragen aan de uitvoering en ambities van de groenopgave uit de Groenvisie, Omgevingsvisie en het coalitieakkoord, denk aan de herinrichting van het Erasmuspark in West. In het SHP Bovenwijks Groen is de ruimtelijke en financiële opgave voor bovenwijks groen tot en met 2029 opgenomen. In 2026 wordt meer en beter groen gerealiseerd met de oplevering van naar verwachting circa 20 groenprojecten die een bijdrage SHP-BG ontvangen hebben.

Activiteit 2.6.1.1

We onderhouden groenvoorzieningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal bomen dat jaarlijks is vervangen in het kader van veiligheid.	2.000 (2022)	800 bomen; 1.500 groeiplaatsen*	3.000	3.000	3.000-3.500 per jaar
2	Aantal m² Japanse duizendknoop dat jaarlijks bestreden wordt.	6.500 (2022)	13.000	6.500	6.500	6.500 per jaar
3	Aantal m² beplanting dat jaarlijks wordt vervangen c.q. gerenoveerd in het kader van instandhouding groen.	80.000 (2022)****	365.000**	153.000	123.000***	100.000-150.000 m² per jaar

* In 2024 is het grondwerk voor 1.500 groeiplaatsen voor bomen uitgevoerd. Plantwerk kon echter pas laat in het seizoen starten waardoor tot en met 31 december 2024 circa 800 stuks geplant konden worden. De overige groeiplaatsen worden vanaf 1 januari 2025 verder beplant.

** In 2024 is 15.000 m² aan plantvakken gerenoveerd en is groot onderhoud uitgevoerd bij 350.000 m² gazon.

*** De m² beplanting is een optelsom van m² gazons en plantvakken. Voor 2026 bijvoorbeeld 23.000 m² plantvak en 100.000 m² gazon.

**** Zowel voor de hoeveelheid m² Japanse Duizendknoop als ook voor de m² beplanting is er een verschil tussen de peilwaarden en de gerealiseerde hoeveelheid. De reden is dat er enerzijds een deel is uitgevoerd uit het programma van 2022 en deels dat de peilwaardes een realistische bijstelling nodig hebben. Met de Voorjaarsnota is een actualisatie voorgesteld.

Dagelijks beheer Groen

Dit omvat het beheer van de parken, boom- en groenonderhoud, het maaien van gazons, taluds en het plegen van onderhoud aan alle groen- gelieerde objecten in de openbare ruimte en in het Amsterdamse Bos. In de voorliggende begroting is het budget voor onderhoud en beheer van het Amsterdamse Bos opgehoogd met incidenteel € 1,0 miljoen tot en met 2028 en vanaf 2029 structureel € 3,0 miljoen. De uitvoering bestaat uit het dagelijks onderhoud groen, zorgplicht bomen, de afhandeling van meldingen, voor en naschouwen bij evenementen, ondersteuning van medebeheer.

Een deel van het groenareaal wordt op een reguliere wijze beheerd. Hierbij is het doel om te voldoen aan de gewenste beeldkwaliteit. Andere delen worden ecologisch beheerd. Het doel voor deze delen is om de natuur zoveel mogelijk kans te geven, ecosystemen zich zo goed mogelijk te laten ontwikkelen en daarmee een, in verhouding tot de omstandigheden, maximale biodiversiteit te bereiken.

Groot onderhoud en vervanging

Het uitvoeringsprogramma Groot onderhoud en vervanging is gericht op de instandhouding van het huidige groen areaal. Het bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsniveau sober is daarbij leidend.

- De eerste prioriteit is het waarborgen van de veiligheid in de openbare ruimte. Voor bomen betekent dit dat wij circa 1.500-2.000 bomen per jaar kappen en vervangen vanuit veiligheid.
- Van de bomen die een slechte conditie hebben worden voor ongeveer 500 stuks de voorwaarde voor goede groei verbeteren en/ of bomen vervangen bovenop de bomen die vervangen worden vanuit veiligheid.
- In 2026 zullen we ca 350 – 500 bomen gaan planten in lege boomspiegels. Uitgaande van een aantal van zo'n 15.000 lege boomspiegels (zie voor actuele aantal op bomenkaart online), huidige budgetten en capaciteit duurt het tientallen jaren voordat de achterstand is ingelopen.

- Bij alle grootonderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan groen zal er aandacht zijn voor klimaatadaptieve maatregelen en vergroting van biodiversiteit.
- Bij het programmeren en uitvoeren van alle groot onderhouds- en vervangings-werkzaamheden van bomen, beplanting en gazons zullen we meer gebiedsgericht te werk gaan en daarbij ook rekening houden met de groenopgave vanuit de stadsdelen. Dit geldt zowel voor het groen in de wijken als in parken.
- De programmering en uitvoering verbetering op ecologie is de komende jaren vooral gericht op herstellen faunapassages, maken van paddenpoelen en divers onderzoek in lijn met plan biodiversiteit (fase 1).
- De programmering en uitvoering van groot onderhoud en vervanging van groen zal steeds meer integraal worden uitgevoerd met groot onderhoudsprojecten van verhardingen en spelen.
- Net als andere jaren worden invasieve exoten bestreden, zoals Japanse duizendknoop, eikenprocessierups en iepziekte om te voorkomen de delen van het areaal overwoekerd of aangetast raken.
- Doordat investering voor het beter op orde krijgen van de 'groene' data, kunnen we Amsterdammer beter informeren over de staat van het groen en tevens beter efficiënter programmeren waarbij ook de wensen van stadsdelen en andere opgaven zoals klimaatadaptatie worden meegewogen.

Activiteit 2.6.1.2

We adviseren, verbeteren en leggen nieuw groen aan.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal m^2 terrein waarvan de inrichting is omgevormd om het daarna ecologisch te beheren, zoals gerealiseerd binnen het vervangingsprogramma.	15.000 (2022)	0*	15.000	15.000	15.000 / jaar

* Vanuit Groot onderhoud werken we de komende jaren aan herstellen faunapassages, maken van paddenpoelen en divers onderzoek in lijn met plan biodiversiteit (fase 1). Vanuit dagelijks beheer wordt als gevolg van ecologisch beheer steeds meer groen omgevormd.

Activiteit 2.6.1.3

We beheren en onderhouden het Amsterdamse Bos.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal participanten in het Amsterdamse Bos - deelnemers natuureducatie - vrijwilligers - bijzondere doelgroepen	77.500 uren (2022)	Vrijwilligers; 3.250 uur; Arbeids-participanten: 32.000 uur; Deelnemers natuur-educatie: 8.000 uur	Vrijwilligers; 2600 uur Arbeids-participanten: 26.000 uur Deelnemers natuur-educatie: 5.000	Vrijwilligers: 3.000; Deelnemers natuur-educatie: 7.000; Arbeids-participanten: 37.500	Vrijwilligers: 4.000; Deelnemers natuur-educatie: 10.000; Arbeids-participanten: 37.500

We voeden de stad klimaatneutraal en circulair

Activiteit 2.6.1.4

We implementeren onze voedselstrategie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage duurzaam regionaal geproduceerd voedsel in Amsterdam beschikbaar	Hier is nog niet bekend in hoeverre het duurzame voedsel duurzaam geproduceerd is. *	15%*	19%**	21%	Groei naar 25% in 2030
2	Verschuiving in de verhouding plantaardig t.o.v. dierlijke eiwitten in het menu van de Amsterdammer	40% plantaardig : 60% dierlijk (2023)	52% : 48%	45% : 55%	50%	Groei naar 60% in 2030
3	Terugdringen voedselverspilling	Nader te bepalen (2015)***	Onbekend (in 2023: 166 kton) ***	Onbekend ***	25%***	50% verminderen 2030 ten opzichte van 2015

* Er zijn geen cijfers over duurzaam regionaal voedsel bekend vóór 2024. Op basis van de voedselmonitor is naar schatting 15% geproduceerd in Nederland.

** Eind 2024 is vastgesteld dat we onder 'duurzaam' biologisch voedsel verstaan. Op basis hiervan kunnen we scherper sturen op de doelen van 2030.

*** De cijfers over voedselverspilling zijn nog niet volledig beschikbaar. Op basis van de CE-monitor en de monitor voedselstrategie is een inschatting voor 2023 gemaakt. Een exact percentage is lastig te geven, aangezien er rekening moet worden gehouden met effecten van bevolkingsgroei en economische groei. De volgende stap is het bepalen van een inschatting voor 2015 en 2026 om de voortgang te beoordelen. Naar verwachting wordt de tussendoelstelling van 25% minder verspilling in 2026 niet gehaald.

Voedsel

We zetten de acties voort van de in 2023 vastgestelde Uitvoeringsagenda Voedsel. We geven een verdere impuls aan plantaardig voedselaanbod in Amsterdam via verschillende samenwerkingen. De belangrijkste partner is Plant Forward, waarvan we één van de hoofdsponsors zijn. Binnen onze eigen catering en die van samenwerkende grote werkgevers, werken we verder binnen het convenant 'samen eten we Amsterdam gezond, duurzaam en eerlijk' aan zo´n 30.000 dagelijkse maaltijden.
We versterken en ondersteunen het stedelijk netwerk van voedselproductie en consumptie en maken een verdieping met de realisatie van voedselverbindingsplekken. Hiermee versterken we onze samenwerking met het Sociaal domein. We betrekken we meer mensen met diverse culturele achtergronden bij de voedselstrategie, waarin we ruimte maken voor hun kennis en vaardigheden op het gebied van voedsel en koken. In de evaluatie Voedselstrategie wordt de gemeenteraad in Q4 2026 geïnformeerd over de voortgang, behaalde impact en resultaten voor de bestuursperiode 2026-2030.

Activiteit 2.6.1.5

We ondersteunen groen in de buurt en subsidiëren Artis en Hortus.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Artis

In 2026 zal het ARTIS-Aquarium na vijf jaar duurzame renovatie van het monumentale pand zijn deuren weer openen. Ook buiten het ARTIS-Aquarium krijgt een duurzame relatie tot water meer zichtbaarheid. De gemeente Amsterdam zal samen met ARTIS en in samenwerking met Waternet en Waterschap Amstel Gooi en Vecht, in de omgeving van het aquarium wordt regenwater vanuit ARTIS opgevangen om te gebruiken voor irrigatie, schoonmaak en sanitair. Hiermee draagt ARTIS bij aan de duurzame ambities om het kraanwatergebruik te halveren t.o.v. 2018, maar ook wordt bijgedragen aan het verminderen van de regenwateroverlast in de buurt. Deze is door de gemeente geanalyseerd en als een zeer urgent regenwaterknelpunt aangewezen. Met een educatieve installatie krijgen bezoekers en bewoners meer informatie over water, en wordt handelingsperspectief geboden over wat zij zelf kunnen doen.

Daarnaast zal ARTIS in 2026 ook verdere stappen nemen in het aanleggen van een warmtenet op basis van warmte koude opslag en aquathermie waarmee de gebouwen in ARTIS zullen worden verwarmd. Als donker park zal ARTIS in 2026 een campagne en een activiteitenprogrammering starten om het donker te promoten. Een donkere nacht heeft een positief effect op de gezondheid en biodiversiteit.

Tot slot wordt uitvoering gegeven aan het Masterplan ARTIS 2030 door in afstemming met onder andere de buurt een plan uit te werken voor vernieuwing van de parkeergelegenheid, uitbreiding van het olifantenverblijf en vernieuwing van het entreegebied en planetarium.

Dierenwelzijn

Doel 2.6.2

Gehouden dieren en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en prettig leven in het geding is.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Aantal verleende zorg	13.034 (2021)	14.210	13.600	13.600	13.600

Activiteit 2.6.2.1

We bevorderen dierenwelzijn.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal ritten Dierenambulance Amsterdam	9.948 (2021)	9.954	8.500	8.500	8.500
2	Aantal opgevangen dieren (honden, katten, konijnen) in opvangketen.	3.500 (2021)	1.824*	3.500	3.500	3.500
3	Aantal consulten bij dierenarts op basis van de ADAM-regeling.	2.096 (2021)	2.432	2.100	2.400	2.400

* niet van alle partijen op tijd de cijfers ontvangen.

In 2026 zetten we de ADAM regeling en de structurele subsidies voort. Binnen de subsidieketen wordt een verdieping gemaakt op de onderlinge samenwerking, het formuleren van gezamenlijke doelen zoals omgang met preventie en crisis, en het versterken van de samenwerking met Sociaal Domein. Verder wordt het merendeel van de genoemde ambities uit Agenda Dieren 2024-2026 afgerond. In de evaluatie Agenda Dieren 2024-2026 wordt de gemeenteraad in Q4 2026 geïnformeerd over de voortgang, behaalde impact en resultaten en aanbevelingen voor de bestuursperiode 2026-2030.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Stichting Pantar & Werkbrigade
Stichting Pantar voert opdrachten uit in het groen, het Amsterdamse Bos en voor schoonhouden. Pantar zet ook de werkbrigade bijvoorbeeld in voor het onderhoud van het groen van onder meer de ontwikkelbuurten. Pantar is het grootste sociaal ontwikkelbedrijf in de regio Amsterdam en Diemen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	4,4	4,6	4,4	5,5	5,6	5,7
Lasten	112,6	111,7	108,8	99,8	97,7	96,3
Saldo Baten en Lasten	**-108,3**	**-107,2**	**-104,4**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**
Onttrekking	31,1	9,7	1,8	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**31,0**	**9,7**	**1,8**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn	**-77,3**	**-97,5**	**-102,5**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**

Baten en lasten
De baten in dit programmaonderdeel van € 4,4 miljoen bestaan voor € 2,7 miljoen uit verhuur van campingplaatsen en € 1,7 miljoen baten uit verhuur van het bezoekerscentrum en evenementen in het Amsterdamse Bos. De lasten van € 108,8 miljoen bestaan voornamelijk uit het onderhouden van groenvoorzieningen. Hieronder vallen onder andere het beheer van de parken, boom- en groenonderhoud, zorgplicht bomen en wijkgroen. Verder bestaan deze lasten uit het Programma Stadsbehoud, het beheer, onderhoud en vervanging beplanting voor het Amsterdamse Bos en meer van deze vergelijkbare uitgaven in het kader van een groene stad met meer waarde voor mens en dier.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Vanaf 2027 nemen de baten met € 1,0 miljoen toe om het structurele tekort op het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos te dekken. De lasten dalen in 2026 ten opzichte van 2025 omdat we vooral minder uitgeven aan onderhoud van groenvoorzieningen. Zo vervalt het incidenteel budget uit de coalitieakkoordmiddelen van circa € 2 miljoen voor het onderhoud (groen rondom het slavernijmonument). Verder dalen de lasten vanaf 2027 omdat onder andere de inzet op groen (Groengelden in het kader van Stadsverbetering), het programma voedselstrategie, dierenwelzijn en de integrale Aanpak Noord in het kader van stadsnatuur en groen (onderdeel van de masterplannen) afneemt.

Reserves

De onttrekkingen aan de reserves in 2026 bedragen € 1,8 miljoen. Deze bestaan voornamelijk uit onttrekkingen aan de reserve Coalitiemiddelen voor het programma voedselstrategie, en de integrale Aanpak Noord in het kader van stadsnatuur en groen (onderdeel van de masterplannen). Er zijn geen toevoegingen aan de reserves.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**4,6**	**4,4**	**5,5**	**5,6**	**5,7**
Beginstand Begroting 26	**4,6**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**
Mutaties Begroting 26		**0,6**	**1,7**	**1,8**	**1,9**
Mee- en tegenvallers		**0,2**	**1,2**	**1,2**	**1,2**
Beheer en onderhoud Amsterdamse Bos		0,2	1,2	1,2	1,2
Begrotingsbijstellingen		**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Nominale ontwikkelingen		**0,1**	**0,2**	**0,3**	**0,4**
Lasten	**112,7**	**109,8**	**100,9**	**98,7**	**97,3**
Beginstand Begroting 26	**119,3**	**103,7**	**96,0**	**94,8**	**69,0**
Mutaties Begroting 26	**-6,6**	**6,1**	**4,9**	**4,0**	**28,3**
Autonome ontwikkelingen		**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed		0,0	0,0	0,0	0,0
Mee- en tegenvallers		**3,7**	**4,4**	**3,5**	**4,5**
Beheer en onderhoud Amsterdamse Bos		0,2	1,2	1,2	1,2
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		1,3	1,0	0,4	
Dagelijks onderhoud Amsterdamse Bos		0,8	0,6	0,6	0,3
Dagelijks onderhoud Groen		1,0	1,0	1,0	3,0
Opheffing/afsluiting paden Amsterdamse Bos		0,1	0,5	0,4	
Vergroening Westerpark		0,3	0,1		

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Begrotingsbijstellingen	**0,6**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**-7,8**	**-0,5**	**-1,9**	**-1,9**	**21,6**
Intertemporele compensatie	**-0,3**	**0,4**	**-**	**-**	
Nominale ontwikkelingen		**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Actualisatie kapitaallasten	**0,0**	**-0,0**	**0,0**	**-0,0**	**-0,1**
Saldo baten en lasten	**-107,2**	**-104,4**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**
Onttrekking	**9,7**	**1,8**			
Beginstand Begroting 26	**5,8**	**1,8**			
Mutaties Begroting 26	**3,9**	**0,0**			
Kwaliteitsimpuls Groen	3,5	-0,1			
Reserve Herplantfonds	0,3	0,1			
Zuidelijke IJ-oevers (POR)	0,1				
Saldo onttrekking en toevoeging	**9,7**	**1,8**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-97,5**	**-102,5**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**

Mutaties baten

Mee- en tegenvallers

Beheer en onderhoud Amsterdamse Bos

We verhogen de baten van het Amsterdamse Bos vanaf 2026 structureel door het invoeren van betaald parkeren, private financiering en bijdrage van derden om het structurele tekort op het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos te dekken. Zie ook toelichting op de lasten.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Nominale ontwikkelingen

Hogere baten ter dekking van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed

Door de stijging van het tarief en een hogere WOZ-waarde van objecten in ons bezit, neemt de OZB die wij afdragen voor het Amsterdamse Bos toe.

Mee- en tegenvallers

Beheer en onderhoud Amsterdamse Bos

We verhogen de structurele middelen voor het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos vanaf 2026 door het invoeren van betaald parkeren, private financiering en bijdrage van derden. Zie ook toelichting op de baten.

Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029

Bij de Voorjaarsnota 2025 is het bestedingsplan van programma Stadsverbetering geactualiseerd ten op zichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het budget in 2025. De mutaties zijn over de verschillende boekjaren neutraal, omdat het programma Stadsverbetering een gesloten systeem is waar geprogrammeerd wordt over meerdere jaren (2025-2029).

Dagelijks onderhoud Amsterdamse Bos

We verhogen de structurele middelen voor het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos als onderdeel van het bestedingsplan Stadsverbetering. Dit is een budgetverschuiving van de programmaonderdelen 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Dagelijks onderhoud Groen

We verhogen de structurele middelen voor de contracten voor dagelijks beheer om de prijsstijgingen met € 1,0 miljoen te compenseren als onderdeel van het bestedingsplan Stadsverbetering. Hiermee komen we tegemoet aan de wens van de Stadsdelen om extra middelen beschikbaar te stellen tegen het 'ontgroenen'. Dit is een budgetverschuiving van de programmaonderdelen naar o.a. 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Opheffing/ afsluiting paden Amsterdamse Bos

We verhogen de incidentele middelen voor het afsluiten/opheffen van paden om op termijn een besparing te realiseren op het beheer en onderhoud van paden als onderdeel van het bestedingsplan Stadsverbetering. Dit is een budgetverschuiving van programmaonderdeel 2.1 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Vergroening Westerpark

We verhogen de incidentele middelen voor het vergroenen van het Westerpark als onderdeel van het bestedingsplan Stadsverbetering. Dit is een budgetverschuiving van de programmaonderdelen 2.1 en 2.2 naar 2.6. Per saldo is het effect gemeentebreed neutraal.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029: We hebben het deel van de begrote lasten voor Groengelden wat niet in 2024 is uitgegeven overgeheveld naar 2025. Deze overheveling wordt gedekt vanuit de middelen uit het programma Stadsverbetering (€ 2,4 miljoen lager in 2025, € 1,3 miljoen in 2026, € 0,1 miljoen lager in 2027, € 0,5 miljoen lager in 2028 en € 0,8 miljoen lager in 2029).
- Decentrale overhead: We begroten de overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, niet langer in programma B. Met deze mutatie voldoen we als gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan (€ 2,0 miljoen vanaf 2026).
- Effectueren van de tariefsverlaging als gevolg van marktconformiteitstoeslag: aan exploitatieprojecten mogen alleen directe kosten worden toegerekend. In het gehanteerde tarief van de binnengemeentelijk uitvoeringsonderdelen mag geen overhead (=marktconformiteitstoeslag) worden toegerekend.

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Intertemporele compensatie

Hogere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve Herplantfonds
Deze mutatie lichten we niet verder toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Kwaliteitsimpuls Groen
We laten de reserve Kwaliteitsimpuls Groen vrijvallen. De middelen uit deze reserve voegen we toe aan de reserve vermogensopbouw.

Reserve Zuidelijke IJ-oevers (POR)
Deze mutatie lichten we niet verder toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Doordat er verschuivingen in het klimaat zijn (zoals droge zomers, zachte winters) bestaat de kans dat kan het dat er schade aan groen, flora en fauna ontstaat. Waardoor we meer kosten moeten maken voor bijvoorbeeld herstel, herplanting, opruimwerkzaamheden en noodkapwerkzaamheden.	Momenteel zijn de twee voornaamste beheersmaatregelen: 1. Als eerste een lange termijn maatregel. Dit is een beleidsmatige keuze om de openbare ruimte anders in te richten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het aanleggen van bassins voor de opslag van hemelwater bij hevige regenval, zodat deze in periode van droogte beschikbaar is voor bewatering. Deze bassins kunnen we alleen aanleggen bij herinrichtingen of groot onderhoud. 2. Een tweede maatregel is een keuze voor beplanting die meer bestendig is voor verschuiving en in het klimaat. Het vaker toepassen van de regel "Groen tenzij" uit de Groenvisie maakt het mogelijk om de openbare ruimte enerzijds klimaatadaptief in te richten en anderzijds draagt dit ook bij aan meer biodiversiteit in de stad. Andere maatregelen worden nog onderzocht.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie Amsterdam 2050. De omgevingsvisie vervangt de Stuctuurvisie Amsterdam 2040, met uitzondering van de onderwerpen hoofdgroenstructuur en hoogbouw. In de omgevingsvisie staan de opgaven waar Amsterdam voor staat. De visie beschrijft de gewenste ontwikkeling op basis van vijf strategische keuzes: meerkernige ontwikkeling, groeien binnen grenzen, duurzaam en gezond bewegen, rigoureus vergroenen en samen stadmaken. De visie bevat ook een ruimtelijk-programmatisch kader en een beleidsagenda waarin al het bestaande beleid voor de fysieke leefomgeving is samengevat. Verder wordt aangegeven welke nieuwe richtingen nodig zijn.
- Visie Openbare Ruimte 2025, uitwerking van de Structuurvisie voor de verblijfs-functie van de openbare ruimte. Zo kunnen we zorgen voor ontwikkeling, inrichting, beheer en daarmee op het gebruik van de openbare ruimte voor de hele stad.
- 'Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld' (Puccinimethode) (2018) met de principes voor een goede fysieke inrichting van de openbare ruimte. We werken in heel Amsterdam volgens deze standaard voor een functionele, duurzame, toegankelijke en mooie openbare ruimte. Het Handboek Groen (2020) als onderdeel, bevat de uitgangs-punten voor goed, gezond en duurzaam groen, inclusief de Hoofdbomenstructuur.
- Groenvisie (2020-2050) bevat principes voor de ontwikkeling van nieuw groen, (mede)beheer en herinrichting van bestaande openbare ruimte. De groenvisie reikt van biodiversiteit tot klimaatadaptatie, sociaal welzijn en gezondheid.
- Om een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier te maken, moet de natuur een volwaardige plaats krijgen bij het ontwerpen van nieuwbouw en openbare ruimte door Natuurinclusief bouwen bij bouwtenders en Referentienorm maatschappelijke voorzieningen en groen bij gebieds-ontwikkeling toe te passen.
- Het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen SHP-BG (2020) bevat de koers, ambities en investeringsopgave voor de komende 5 jaar voor bovenwijks groen. De lijst met SHP-BG projecten wordt regelmatig geactualiseerd en dient als input voor verdeling van toegekende investeringsruimte SHP-BG binnen dit programma.
- Bosplan Amsterdamse Bos 2020-2030 (februari 2021, tevens Gemeente Amstelveen) richt zich op bescherming van de natuur, bereikbaarheid voor fiets en openbaar vervoer, benutten voor recreatie en sport en meer bekendheid door communicatie en natuureducatie.
- Stedelijk Programma Voedselstrategie levert een bijdrage aan de verandering van het voedselsysteem.
- In 1 Amsterdam Heel en Schoon (juni 2017) staat beschreven hoe we ervoor zorgen dat Amsterdam heel en schoon blijft.

Beleidskader Dierenwelzijn

- De Agenda Dieren 2024-2026. Hierin staan de wettelijke taken beschreven en de aanvullende bovenwettelijke ambities rond de zorg voor en de bescherming van gehouden en wilde dieren.
- De ambitie uit het Coalitieakkoord 2022-2026 ‘Amsterdams akkoord’ om een nieuwe Agenda Dieren te formuleren is opgepakt. Deze nieuwe Agenda Dieren wordt naar verwachting in juni 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd. De inspraakversie is sinds november 2023 openbaar.

2.2.7 Riool en Drinkwater

We voorzien alle Amsterdammers van toegang tot schoon drinkwater. We zorgen voor goed werkende en degelijke riolering die bestand is tegen extreem weer door klimaatverandering. Daarnaast zorgen we ervoor dat het grondwater op de juiste hoogte staat.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 2.7 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	7.047 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	0 ton CO_2

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 2.7.1

Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Score voor de wettelijke kwaliteitsnorm (<1)	0,03 (2017)	0,01	0,03	0,03	0,03
2	Ongeplande ondermaatse leveringsminuten (<5 minuten)	1:56 minuut (2017)	2:33 minuut	4:30 minuut	4:30 minuut	4:30 minuut

De Waterkwaliteitsindex geeft een score voor de geleverde drinkwaterkwaliteit. Dit is een score die landelijk gemonitord wordt en in de benchmark gerapporteerd wordt. Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor de volksgezondheid. De Waterkwaliteits-index wordt opgesteld op basis van chemische en bacteriologische parameters betreffende de gezondheid in relatie tot de wettelijke norm. Als de waterkwaliteits-index 1 is voldoet het drinkwater aan de wettelijke norm. Is de waterkwaliteit kleiner dan 1 dan is de kwaliteit van het drinkwater nog beter. Dus Waternet voldoet met een kwaliteit van 0,03 ruimschoots aan de wettelijke norm.

Activiteit 2.7.1.1

We waarborgen de kwaliteit van drinkwater.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Hoeveelheid m^3 geleverd drinkwater	91,2 m^3 (2017)	95,1 m^3	94,7 m^3	95,0 m^3	95,7 m^3
2	Klanttevredenheid drinkwaterklanten	7,5 (2018)	Wegens technische problemen niet kunnen meten.	7,0	7,0	7,0
3	Aantallen huisaansluitingen drinkwater	1.650 (2018)	1.572	1.650	1.400	1.400

De prognose voor de drinkwaterlevering in de Begroting van 2026 is gebaseerd op bevolkingsgegevens uit 2024. De verwachting voor de drinkwaterlevering in 2026 is momenteel 95,0 miljoen m^3.

Nadat we enkele jaren de tevredenheid van onze drinkwaterklanten niet hebben kunnen meten, worden de belangrijkste processen sinds 2024 weer gemeten en zitten deze rond een 7,1 gemiddeld. Het doel is om in 2026 ook voor de 2 resterende drinkwater processen de klanttevredenheid te gaan meten, waardoor het beeld dan compleet is.

De prognose voor 2026 is dat we 1400 nieuwe drinkwateraansluitingen realiseren voor nieuwbouw- en renovatiewoningen. De afgelopen jaren zien we een daling van het

aantal nieuwe aansluitingen. De belangrijkste reden is dat er meer hoogbouw wordt opgeleverd.

Grondstoffen uit de watercyclus
In 2026 starten we met het implementatieplan grondstoffen routekaart drinkwaterproductie. Na de routekaart grondstoffen volgt in 2026 ook de start van de routekaart klimaatneutraal.

Ontwikkelingen Drinkwater
Door de groei van Amsterdam zal de vraag naar drinkwater de komende jaren stijgen van 95 naar 126 miljoen m^3 per jaar in 2050. In 2026 wordt de eerste uitbreiding van 5 miljoen m^3 per jaar op de productielocatie Leiduin gerealiseerd. Voor de uitbreiding van de langzame zandfilters op de productielocatie Weesperkarspel wordt in 2026 gestart met het bouwrijp maken van de grond. De extra langzame zandfilters maken het tevens mogelijk om het water nog beter te zuiveren. De aanvullende kredietaanvraag voor dit project zal hoger worden dan oorspronkelijk ingeschat. De stijging is het gevolg van aanvullende technische inzichten en aangescherpte ramingen.

Er wordt in 2026 gestart met onderzoek naar membraanfiltratie als nieuwe aanvullende zuiveringsstap op productielocatie Weesperkarspel.

Op de middellange termijn wordt extra water uit het Amsterdam-Rijnkanaal ingenomen voor de productie van drinkwater. De voorzuivering te Loenderveen en de productielocatie Weesperkarspel worden daarvoor uitgebreid. In 2026 wordt gestart met het programmeren van de werkzaamheden.

Voor het lange termijn project “Temmen van Brakke Kwel” zal, afhankelijk van het besluit in 2025 om op te schalen naar een volledige winning, in 2026 gestart worden met de voorbereidingen daarvoor.
In 2026 wordt gestart met de voorbereiding en uitvoering van meerdere tracés vanuit de Blauwdrukstudie 2050 voor capaciteitsvergroting van het distributienet.

De opgave is om in 2026 te starten met de grootschalige vervanging van watermeters. Er zijn extra kosten en investeringen te verwachten om blijvend te voldoen aan scherpere kwaliteitseisen. Bijvoorbeeld vanwege toekomstige scherpere normen.

Voor de drinkwaterproductie is het essentieel dat de natuur rondom de bronnen in optimale toestand verkeert. Het gevoerde damhertenbeheer is een belangrijke voorwaarde om toe te werken naar biodiversiteitsherstel en te voldoen aan de Europese richtlijnen (in Nederland: Natura 2.000). In 2026 zal de Provincie Noord-Holland in samenspraak met de natuurbeheerders een nieuw regionaal beheerplan opstellen voor damherten.

Industriewater
Door de groei en transitie van de Amsterdamse haven wordt verwacht dat de vraag in het Westelijk Havengebied naar industriewater de komende jaren zal stijgen van 2 naar 10 tot 15 miljoen m^3 per jaar in 2050. Om deze groei op te vangen is uitbreiding van het industriewatersysteem waarschijnlijk nodig en dit zal een ruimtelijk effect hebben. Dit betreft de infrastructuur en niet zo zeer de capaciteit.

Doel 2.7.2

Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Jaarlijks aantal meldingen van overlast veroorzaakt door regenwater op straat	1.000 (2018)	1.338	4.000*	1.000	1.000

* Bij deze KPI heeft er een aanpassing plaatsgevonden. In het verleden werd er gerapporteerd op aantal verstopte kolken, riolen en perceelslozingen. Dit had aantal meldingen moeten zijn, dit is nu aangepast. De peilwaarde en overige KPI-waarden zijn hierop aangepast. Om die reden wijkt de waarden in de vastgestelde begroting 2025 (4.000) af van de juiste en bijbehorende (peil)waarde van 1.000.

Dit betreft het aantal meldingen van overlast veroorzaakt door regenwater op straat (bijvoorbeeld; verstopte kolken, riolen en perceelslozingen).

Activiteit 2.7.2.1

We beheren en onderhouden het rioolstelsel.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantallen huisaansluitingen	n.v.t.	2.326	3.500	2.400	2.400
2	Restlevensduur riolering Gemiddelde restlevensduur riolering [jaren]	42 jaar (2020)	40 jaar	40 jaar	40 jaar	40 jaar
3	Aantal Rainproof knelpunten	86	75	65	65	65
4	Aantal buurten met hoog risico op rondwateronderlast/-overlast	50	151	50	155	150

De prognose is dat we 2.400 huisaansluitingen riolering aanleggen bij nieuwbouwwoningen en door renovatiewoningen. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is de prognose naar beneden bijgesteld. De afgelopen jaren zien we een daling van het aantal nieuwe aansluitingen. De belangrijkste reden is dat er meer hoogbouw wordt opgeleverd.

In het 'Omgevingsprogramma Riolering' (OPR) zijn indicatoren ontwikkeld om de voortgang te kunnen monitoren van de verwerking van hemelwater en grondwater. Dit voorkomt wateroverlast en waterschade. Tijdens buien en tijdens droogte kan de riolering bovendien een grondwaterregulerende functie vervullen. Deze indicatoren zijn een afspiegeling van wat momenteel wordt gezien als de meest cruciale factor om op te kunnen sturen. De indicatoren worden toegepast en gemonitord via de jaarlijkse cyclus van begrotingen en resultaten. De activiteit 'Rainproof knelpunten' geeft aan hoeveel plekken hoge prioriteit hebben om regenbestendig in te richten, om schade bij hevige regenval te voorkomen. Streven is om circa 6 knelpunten per jaar op te lossen.

In 2024 is de berekeningswijze vastgesteld. De peilwaarde was van daarvoor en betrof een globale inschatting. Nu ligt er een berekening aan ten grondslag.

Regenbestendig
Het klimaat verandert. Dat raakt ons allemaal. We moeten de stad beter voorbereiden op extreem weer. Dat doen we bijvoorbeeld met de programma's Klimaatadaptatie Amsterdam, waar Amsterdam Weerproof (voorheen Rainproof) onderdeel van is. De netwerkaanpak Amsterdam Weerproof betrekt en activeert bewoners en bedrijven om veranderingen aan daken, tuinen, straten en parken meteen klimaatbestendig te doen. Alle nieuwe gebouwen zijn met de Hemelwaterverordening Amsterdam verplicht om 60 mm regen te verwerken op eigen terrein en vertraagd af te voeren. Dat wil zeggen: minimaal 60 liter hemelwater per vierkante meter te bergen en gedurende de volgende 60 uur af te voeren. Alle werkzaamheden aan riolering, groen, wegen, en ruimtelijke ontwikkelingen moeten regen- en klimaatbestendig zijn. Het klimaatbestendig maken gebeurt zoveel mogelijk tegelijkertijd met andere investeringen zoals nieuwbouw, aanleg, renovatie of vervanging. Dat is doelmatig en we beperken op die manier de overlast zoveel mogelijk.

Voor de meest urgente knelpunten klimaatadaptatie wordt sinds begin 2025 een versnellingsaanpak gehanteerd. De knelpunten zijn bepaald op basis van risicokaarten waarin per buurt de mogelijke gevolgen van hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen op bewoners, bebouwing en groen in kaart zijn gebracht.

Deze kaarten zijn gecombineerd met de mate van blootstelling, de gevoeligheid voor overlast en het aanpassingsvermogen van mensen in de buurt. Voor de 14 meest urgente knelpunten is de aanpak leidend in de programmering van beheer- en onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte en wordt nadrukkelijk ook de koppeling met de private ruimte gezocht.

Energie uit de watercyclus
In 2026 ligt de focus op het doorontwikkelen van aquathermieprojecten en de rolbepaling in ontwikkeling van publieke warmtenetten.

Ontwikkelingen Riolering
De stad groeit. Dit heeft effect op de riolering. Voor riolering is geanalyseerd wat het effect van deze groei is op het transport van afvalwater. Het blijkt dat het huidige systeem het extra afvalwater zonder grote aanpassingen kan verwerken, maar ook dat hiermee de risico's toenemen (nog meer afvalwater door dichter bewoond gebied). Om de toenemende risico's beheersbaar te houden, moet de komende jaren geïnvesteerd worden in de robuustheid van het rioolstelsel. Hierbij kan gedacht worden aan de aanleg van extra leidingen om rioolwater om te leiden bij calamiteiten. Er is inmiddels een traject gestart om te beoordelen welke bypassleidingen of andere maatregelen nuttig en nodig zijn.

In het Omgevingsprogramma Riolering 2022-2027 is een toenemende noodzaak aangegeven om riolering te vervangen. Deze opgave is gebaseerd op een combinatie van het functioneren en de toestand van het rioolstelsel. Door ontwikkelingen op gebied van digitalisering en datagedreven analyses wordt bevestigd dat de toestand van de riolering een significant effect heeft bij de bepaling van deze vervangingsopgave. Daarom doen we de komende jaren nader onderzoek naar de toestand van de riolering om te zien in hoeverre de verwachte levensduur kan worden opgerekt. De verwachting is dat dit een positief effect heeft op de vervangingsplanning en dat de verwachte toename aan vervanging beperkt blijft. Op deze manier kan het rioolstelsel in stand worden gehouden met acceptabel risico op verstoppingen en waarbij ongezuiverde lozingen van afvalwater op oppervlaktewater worden voorkomen.

We zien dat een aanzienlijk deel van het grootonderhoud aan verhardingen de laatste jaren niet tot uitvoering is gekomen door de versobering van het onderhoudsregime. Om de riolering op peil te houden, moeten er komende jaren meer rioleringsprojecten op eigen initiatief gestart worden. De kosten voor het herstel van de verhardingen komen in dat geval ten laste van de rioolheffing. Het blijft van belang om alle opgaven zoals riolering, drinkwater distributie, verzwaring van het stroomnet en het klimaatbestendig maken van de stad integraal op elkaar af te stemmen.

De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn over de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater. Volgens deze richtlijn moet al het water in Nederland in 2027 een goed leefgebied vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. Vanuit de gemeentelijke watertaken wordt ook aan dit doel bijgedragen door het effect vanuit de riolering op het oppervlaktewater te minimaliseren.

Om deze doelstelling te behalen, richt de Amsterdamse riolering zich in 2026 met name op het opsporen en verhelpen van foutaansluitingen. Hierdoor kunnen lozingen van afvalwater direct op het oppervlaktewater worden voorkomen, wat essentieel is voor het behoud van een gezonde waterkwaliteit

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Voortgang herijking governance stichting Waternet
Begin juni 2025 is besloten dat de gemeente Amsterdam en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) verder gaan als twee afzonderlijke organisaties, die niet meer gezamenlijk een organisatie vormen, maar vanuit hun eigenstandige sturing en organisatie hun taken in de waterketen gaan uitvoeren maar wel, waar dat geboden is, intensief blijven samenwerken.
De organisaties AGV en de stichting Waternet Amsterdam worden waar mogelijk gescheiden, en er wordt samengewerkt waar scheiding nog niet realiseerbaar of wenselijk is per 1 januari 2026. Deze samenwerking is essentieel voor de borging van de continuïteit (beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit) van de dienstverlening en watertaken.

Stichting Waternet
Waternet verzorgt in opdracht van ons de riolering- en drinkwatertaak. Wij geven de directie van Waternet mandaat om ‘in naam van’ en ‘voor rekening van’ taken uit te voeren.

Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)
De gemeente is samen met NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) aandeelhouder van WRK, vanwege het publieke belang van de Amsterdamse drinkwatervoorziening. Daarnaast staat de gemeente samen met PWN garant voor de externe financiering van WRK voor maximaal € 230,0 miljoen. WRK levert, zuivert en distribueert water en hoort daarmee tot de vitale infrastructuur voor Amsterdam (uitvoering wettelijke taak) en de provincie Noord-Holland. Achtergrond van de garantie zijn forse investeringen die nodig zijn om te garanderen dat de drinkwatervoorziening continu door kan blijven gaan in de toekomst. Gezien de zeer beperkte eigen vermogenspositie van WRK, kan WRK zelfstandig geen externe financiering aangaan en is een garantie nodig.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**Jaarverslag 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
Baten	274,1	284,8	300,7	309,3	313,1	311,3
Lasten	238,8	271,4	287,5	293,6	297,6	295,7
Saldo Baten en Lasten	**35,3**	**13,4**	**13,2**	**15,7**	**15,5**	**15,6**
Onttrekking	0,0	-1,7	0,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	24,9	1,4	2,7	4,9	4,8	4,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-24,9**	**-3,1**	**-2,5**	**-4,9**	**-4,8**	**-4,8**
Totaal programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater	**10,4**	**10,3**	**10,7**	**10,9**	**10,7**	**10,8**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel van € 300,7 miljoen bestaan voornamelijk uit € 182,3 miljoen drinkwateropbrengsten en € 118,5 miljoen inkomsten (rioolheffing) voor de uitvoering van rioleringstaken. De lasten in dit programmaonderdeel van € 287,5 miljoen bestaan voornamelijk uit € 182,1 miljoen lasten voor de (wettelijke) drinkwatertaak en overige drinkwatertaken en € 105,4 miljoen lasten voor de uitvoering van rioleringstaken en huisaansluitingen riolering.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Vanaf 2025 nemen de baten en lasten structureel toe vanwege gestegen kapitaal- en uitvoeringslasten welke worden doorberekend in de tarieven. Ook de lasten voor de drinkwatertaak en rioolheffing nemen vanaf 2025 toe. Dit komt voornamelijk door stijgende kapitaallasten (rente en afschrijving) vanwege hogere investeringsuitgaven voor de drinkwaterproductie en de gestegen rente. Daarnaast stijgen de baten en lasten vanaf 2026 vanwege compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Reserves

De toevoegingen aan de reserves bedragen in 2026 € 2,7 miljoen. Dit is voor de Egalisatiereserve drinkwatertarieven. De onttrekkingen aan de reserves in dit programmaonderdeel zijn kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**284,8**	**300,7**	**309,3**	**313,1**	**310,7**
Beginstand Begroting 26	**285,2**	**302,9**	**305,9**	**307,5**	**307,5**
Mutaties Begroting 26	**-0,4**	**-2,2**	**3,4**	**5,7**	**3,2**
Begrotingsbijstellingen	**1,2**	**-6,2**	**-4,5**	**-4,6**	**-6,8**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,3**	**-2,8**	**-0,3**	**-0,3**	**-0,3**
Nominale ontwikkelingen		**9,8**	**9,6**	**9,8**	**9,5**
Actualisatie kapitaallasten	**-1,3**	**-3,0**	**-1,4**	**0,8**	**0,8**
Lasten	**271,4**	**287,5**	**293,6**	**297,6**	**295,1**
Beginstand Begroting 26	**273,3**	**287,3**	**290,1**	**291,8**	**291,8**
Mutaties Begroting 26	**-1,9**	**0,2**	**3,4**	**5,8**	**3,3**
Begrotingsbijstellingen	**1,2**	**-3,9**	**-4,6**	**-4,5**	**-6,8**
Budgetneutrale wijzigingen		**-2,5**			**0,6**
Nominale ontwikkelingen		**9,6**	**9,4**	**9,5**	**9,3**
Actualisatie kapitaallasten	**-3,1**	**-3,0**	**-1,4**	**0,8**	**0,8**
Saldo baten en lasten	**13,4**	**13,2**	**15,7**	**15,5**	**15,6**
Onttrekking	**-1,7**	**0,1**			
Beginstand Begroting 26	**0,1**	**0,1**			
Mutaties Begroting 26	**-1,8**				
Egal. drinkw.tarieven Waternet	-1,8				
Toevoeging	**1,4**	**2,7**	**4,9**	**4,8**	**4,8**
Beginstand Begroting 26	**1,4**	**5,0**	**4,8**	**4,8**	**4,8**
Mutaties Begroting 26	**-**	**-2,3**	**0,1**	**0,0**	**0,0**
Egal. drinkw.tarieven Waternet	-	-2,3	0,1	0,0	0,0
Saldo onttrekking en toevoeging	**-3,1**	**-2,5**	**-4,9**	**-4,8**	**-4,8**
Totaal	**10,3**	**10,7**	**10,9**	**10,7**	**10,8**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Baten uit drinkwater: We passen de drinkwaterinkomsten aan omdat we een deel van het positieve resultaat van 2024, conform drinkwaterwet, incidenteel in de drinkwatertarieven van 2026 verwerken en daarnaast vanwege een structurele verlaging van de kosten energie en chemicaliën. Zie ook toelichting op de lasten (€ 9,8 miljoen in 2026, € 7,5 miljoen in 2027, € 6,8 miljoen in 2028 en 2029).
- Baten rioolheffing: We hebben de tarieven van rioolheffing verhoogd met de generieke index voor inkomsten van 3,69% voor het indexeren van de rioolheffing. We verlagen de baten uit de rioolheffing waarbij de hogere geraamde lasten incidenteel worden gedekt uit de voorziening. Zie ook toelichting op de lasten (€ 0,9 miljoen in 2026, € 1,6 miljoen in 2027 en € 2,3 miljoen in 2028).
- Herstel stand voorziening riolering: Bij de Voorjaarsnota 2025 is uitgegaan van een verkeerde beginstand van de voorziening en daarmee ontstaat een negatief saldo vanaf 2027. We herstellen hiermee de negatieve stand van de voorziening riolering.

Zie ook toelichting op de lasten (€ 1,2 miljoen in 2025, € 2,7 miljoen in 2026, € 1,3 miljoen in 2027 en € 0,1 miljoen lager in 2028).

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Nominale ontwikkelingen
Hogere baten ter dekking van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties lasten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn:

- Lasten voor de drinkwatertaak: We maken lagere kosten voor chemicaliën en energie en structurele onderbesteding inzet personeel. Zie ook toelichting op de baten (€ 7,5 miljoen in 2026 en 2027 en € 6,8 miljoen in 2028 en 2029).
- Lasten voor de rioolheffing: Ondanks de hogere energiekosten rioolgemalen, maken wij minder kosten voor onder andere grondwaterzorg. Wij passen de begroting met de actualisatie van deze ontwikkelingen in de exploitatielasten aan. Zie ook toelichting op de baten (€ 0,8 miljoen in 2026, € 1,6 miljoen in 2027 en € 2,5 miljoen in 2028).
- Herstel stand voorziening riolering: Bij de Voorjaarsnota 2025 is uitgegaan van een verkeerde beginstand van de voorziening en daarmee ontstaat een negatief saldo vanaf 2027. We herstellen hiermee de negatieve stand van de voorziening riolering. Zie ook toelichting op de baten (€ 1,2 miljoen in 2025, € 2,7 miljoen in 2026, € 1,3 miljoen in 2027 en € 0,1 miljoen lager in 2028). Indexatie rioolheffing: Door de uniforme indexering van de rioolheffing dekken we de hoger geraamde lasten van € 2,5 miljoen incidenteel uit de voorziening door een hogere onttrekking. Zie ook toelichting op de baten.

De afwijkingen kleiner dan € 1 miljoen lichten we niet verder toe.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Egalisatiereserve drinkwatertarieven
Lagere onttrekking aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven omdat de kapitaalslasten lager zijn vanwege verlaging rente.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen
Egalisatiereserve drinkwatertarieven
Lagere toevoeging aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven, omdat wij een deel van het positieve resultaat van 2024, conform drinkwaterwet, incidenteel in de drinkwatertarieven van 2026 verwerken in samenhang met de lagere kosten en structurele onderbesteding.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Door een leidingbreuk of door verontreiniging van het drinkwater, is er geen drinkwaterlevering of wijkt de drinkwaterkwaliteit af, waardoor niet aan de leverings- en waterkwaliteitsnormen kan worden voldaan. Door een steeds grotere afhankelijkheid van ICT (kantoor- en procesautomatisering) en data en toenemende cyberaanvallen, kan de ICT (kantoor- en procesautomatisering) uitvallen of leiden tot een inbreuk op de privacy van stakeholders, waardoor diensten uitvallen of (financiële) schade ontstaat in de klantprocessen.	▪ Waternet heeft een goed ingerichte crisis-organisatie en een draaiboek voor de levering van nooddrinkwater. ▪ Waternet past voor het informatiebeveiligings-beheer een Information Security Management System (ISMS) toe, er vindt continu monitoring plaats op mogelijke beveiligingsincidenten via het Security Operations Centre (SOC) en er is een actief programma voor gedrag, bewustzijn en training.

Actuele risico's	Maatregelen
Verstoorde afvoer van afval- en regenwater door achterstallig onderhoud en renovatie van het rioolstelsel.	Hogere onderhoudsfrequentie in wijken waar wateroverlast op straat frequenter voorkomt, b.v. vanwege de ligging. Uitvoeren van het omgevingsprogramma Riolering: ▪ meer riolering vervangen ▪ aanleggen riolering voor ongezuiverde lozingen ▪ aanpakken terugkerende problemen met wateroverlast in de stad ▪ Versterking samenwerking van de diverse interne en externe partijen binnen de infrastructurele werken door verbetering van programmering, coördinatie en gezamenlijke voorbereiding en uitvoer.
Waterschade na hevige regenval.	Door klimaatverandering is er meer extreme neerslag. Het vergroten van riolen alleen biedt hiervoor onvoldoende oplossing. De netwerkaanpak Amsterdam Weerproof (voorheen Rainproof) draagt bij aan het regenbestendig maken van de stad. In 2026 zijn de lokale wijkaanpakken in de stadsdelen Noord , Nieuw West en Zuid Oost volop in actie. De subsidie Groen in Amsterdam en de Tegelservice versterken bewustwording en actie in de stad. In 2026 worden 500 geveltuinen aangelegd, meer dan 300.000 tegels uit de stad gewipt. In aanvulling op de aanpak van 5 regenwaterknelpunten binnen reguliere werkzaamheden wordt in 2026 een 3-tal klimaatadaptatie knelpuntbuurten aangepakt. (o.a. Jacques Veldmanbuurt). Daarbij zijn klimaatadaptatie maatregelen leidend voor de programmering. Voorbereidingen zijn gestart voor de aanpak van de Plantage buurt in afstemming en samenwerking met Artis.
Krapte op de arbeidsmarkt en stijgende prijzen drukken extra zwaar op het beheer, onderhoud en de investeringen.	Raamcontracten op het gebied van aannemers en personeel.
Waterkwaliteit kan afnemen door risicostoffen (zoals organische microverontreinigingen, micro- en nanoplastics en andere opkomende stoffen), opwarming en verzilting waardoor extra investeringen nodig zijn voor het uitbreiden of verbeteren van de zuivering.	Er vinden diverse activiteiten plaats om de bronnen zo schoon mogelijk te houden en goed te beschermen. Ook doet Waternet onderzoek naar nieuwe zuiveringstechnologieën.
Door stedelijke uitbreidingen, economische ontwikkelingen en een grotere industrie-watervraag – die voor een deel van dezelfde infrastructuur gebruik maakt- zien we een stijgende behoefte aan drinkwatercapaciteit	Waternet stelt periodiek prognoses op. Voor de middellange termijn zijn projecten gestart voor de uitbreiding van de capaciteit met 11 miljoen m^3 per jaar. Voor de langere termijn doet Waternet onder andere via het programma Toekomstige Drinkwater Amsterdam onderzoek naar uitbreiding van de productiecapaciteit.

Beleidskaders

Europese Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn over de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater. Volgens deze richtlijn moet al het water in Nederland in 2027 een goed leefgebied vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. Vanuit de gemeentelijke watertaken wordt ook aan dit doel bijgedragen door het effect vanuit de riolering op het oppervlaktewater te minimaliseren.

Om deze doelstelling te behalen, richt de Amsterdamse riolering zich in 2026 met name op het opsporen en verhelpen van foutaansluitingen. Hierdoor kunnen lozingen van afvalwater direct op het oppervlaktewater worden voorkomen, wat essentieel is voor het behoud van een gezonde waterkwaliteit.

Het Leveringsplan drinkwater

De stad groeit. Dit heeft effect op drinkwater. Voor drinkwater is dit uitgewerkt in het (wettelijk verplichte) Leveringsplan. Daarin staat hoe we de komende 10 jaar voldoen aan de drinkwaterlevering en welke investeringen daarvoor nodig zijn.

Naast zorg voor voldoende levering van drinkwater aan de groeiende stad, wordt ook ingezet op het beïnvloeden van het drinkwaterverbruik.

Het plan beschrijft de levering van drinkwater onder normale en onder verstoorde omstandigheden. De ILT toetst het plan. Door een toenemende bevolking en economische groei is in 2050 31 miljoen m^3 per jaar meer productiecapaciteit nodig voor Amsterdam en de regio. In de Toekomstvisie Drinkwater 2050 (in 2021 vastgesteld door de gemeente) is een keuze gemaakt in realistische uitbreidings-initiatieven voor de korte (< 5 jaar), middellange (5-10 jaar) en langere (> 10 jaar) termijn.

Het Omgevingsprogramma Riolering Amsterdam 2022-2027 (OPR)

Wij hebben de wettelijke verantwoordelijkheid (zorgplicht) voor:
- inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater.
- nemen van grondwatermaatregelen in openbaar gebied.

Het OPR maakt de ambities vanuit de Omgevingsvisie van Amsterdam concreet voor deze 3 zorgplichten. Doel van het OPR is om te verantwoorden hoe we deze watertaken uitvoeren. En in hoeverre wij voldoende middelen hebben om dit in de toekomst te blijven doen. De programmaduur van het OPR loopt over de jaren 2022 tot en met 2027.

2.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

2.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	26,9	27,8	22,8	21,7	22,4	22,3
Lasten	262,7	281,1	287,4	260,6	259,8	251,9
Saldo Baten en Lasten	**-235,8**	**-253,3**	**-264,6**	**-238,9**	**-237,3**	**-229,6**
Onttrekking	19,7	39,4	21,7	4,7	3,1	1,0
Toevoeging	6,5	8,0	5,5	2,0	2,0	2,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**13,2**	**31,4**	**16,2**	**2,7**	**1,1**	**-1,0**
Totaal 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	**-222,6**	**-221,9**	**-248,4**	**-236,2**	**-236,3**	**-230,6**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**30,2**	**28,8**	**30,0**	**31,0**	**30,9**	**30,9**

Investeringen

Kunst en Cultuur
In de portefeuille Kunst en Cultuur investeren we in het realiseren van wijkvoorzieningen en cultuurspecials. Het nationale Slavernijmuseum bevindt zich in 2026 in de ontwerpfase. In 2026 is ook de renovatie van de nieuwe Meervaart in de ontwerpfase. Het belangrijkste deel van de investeringen in 2026 heeft betrekking op de renovatie van het Amsterdam museum.
De extra theaterfunctie in Zuidoost bevindt zich in 2026 ook in de opwerpfase. In 2026 wordt de bouw opgestart van buurtcultuurhuis de Rietwijker, oefenruimte Molenwerf, kunst- en cultuurcentrum het Verhalenhuis, podium Lely (repetitieruimte Schipluidenlaan) en een cultuureducatiecentrum in het Zandkasteel. Tot slot worden in 2026 tenders gepubliceerd voor de bouw van de casco van de cultuurvoorziening Drenthal en van het cultuureducatiecentrum DAT! aan het Buikslotermeerplein.

Digitale stad / Informatie

- Met culturele instellingen en Amsterdam&partners hebben we gewerkt aan het verzamelen en delen van data over (mogelijke) bezoekers.
- We hebben in samenwerking met diverse private cultuurfondsen de cultuursector van Amsterdam geholpen bij het nog beter benutten van digitalisering om kunst te maken en/of een breed publiek te bereiken en te betrekken.
- We hebben intensieve samenwerkingen opgezet met universiteiten en hogeschool op het gebied van eHealth and Mobility.
- Samen met culturele instellingen wordt nu meer data gedeeld.
- Bij erfgoed is meer data ontsloten en wordt belowthesurface.nl verder ontwikkeld.

Democratisering

- Bij de voorbereiding van nieuwe culturele voorzieningen zijn omwonenden en overige doelgroepen in de stad betrokken, zodat zij mee kunnen praten over inhoudelijke programma's en keuze voor locaties. In het bijzonder verdient hierbij aandacht voor de participatiesessies van de kwartiermakers van het nationaal slavernijmuseum.

De thema's Duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.3.1 Economie en Innovatie

Samen werken aan een duurzame en innovatieve regio met cultuur, werk en toekomst voor iedereen.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 3.1. Economie en Innovatie is:	
Scope 1 en 2 in de stad	1.273.832 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	45,92 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	1.500 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 3.1.1

Amsterdam biedt ondernemers een aantrekkelijke plek voor succesvol ondernemen in en voor de buurt, regio en op internationaal niveau.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Economische groei Metropool-regio Amsterdam ten opzichte van economische groei van Nederland	0,5% (Gemiddelde 10 jaar)	0,4%	0,5%	0,75%	0,75%

Op middellange termijn verwachten wij in Metropoolregio Amsterdam (MRA) een positief groeiverschil ten opzichte van Nederland als geheel omdat zowel bevolking, arbeidsproductiviteit en werkgelegenheid in de regio in verhouding tot landelijk sneller toeneemt.

Daarbij is het belangrijk om op te merken dat specifieke sectoren waarin de MRA bovengemiddeld is gespecialiseerd ook precies de sectoren zijn in Nederland die bovengemiddeld groeien en daarmee een aanzienlijk deel van de economische groei voor hun rekening nemen. Zoals in de MRA Economische Verkenningen 2025 wordt geschetst is het echter goed om op te merken dat neerwaartse risico's ook groter worden met bijvoorbeeld (geo)politieke onzekerheden, een structureel krappe arbeidsmarkt, gebrek aan ruimte en netcongestie.

Activiteit 3.1.1.1

We stimuleren en ondersteunen ondernemerschap.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal bedrijveninvesterings-zones	62 (2018)	86	85	91	100

Amsterdam stimuleert dat ondernemers en/of eigenaren samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Voor een bedrijfs- of winkelgebied kunnen ondernemers zich verenigen tot een biz, van waaruit ze een aantal jaarlijkse activiteiten ondernemen ter verbetering van datzelfde gebied. De ervaring leert dat niet alle biz'en een doorstart beleven. Tegelijkertijd faciliteren we nieuwe biz'en. Per saldo verwachten we dat het aantal biz'en in 2026 groeit.

Doel 3.1.2

Amsterdam is koploper in het versterken van ecosystemen die bijdragen aan brede welvaart.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De positie van Amsterdam in Europa in de Global Startup Ecosystem Ranking van Startup Genome	3 (2021)	Wordt niet meer op deze wijze beoordeeld	Top 3	Wordt niet meer op deze wijze beoordeeld*	Wordt niet meer op deze wijze beoordeeld*

* Nieuwe indicator bij de begroting 2027 gereed.

Ondanks de structureel sterke economie van Amsterdam en de MRA staat de brede welvaart onder druk. Tegenover een sterk verdienvermogen, grote vermogens van huishoudens en een hoog voorzieningenniveau staan zeer hoge fijnstofemissies, grote inkomens- en vermogensverschillen en grenzen van duurzame ontwikkeling die worden overschreden. Amsterdam en de MRA blijven een aantrekkelijke plek voor bedrijven en mensen. We zetten ons in om het economisch systeem slimmer, duurzaam en inclusief te maken. Hiermee kunnen kansen op werk, inkomen en ontwikkeling beter worden verdeeld en de economische ontwikkeling binnen ecologische grenzen worden gebracht. Brede welvaart is een leidend principe met een nieuw overwegingskader voor de raad en het bestuur. Een nieuwe indicator is in verkenning aansluitend op bestaande indicatoren zoals de Utrechtse NEx en brede welvaart dashboard vanuit CBS. Deze indicator is bij de begroting van 2027 gereed.

Activiteit 3.1.2.1

We ontwikkelen en ondersteunen innovatieve ecosystemen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De plaats van Amsterdam/MRA op de ranking 'European Cities and Regions of the Future' van Financial Times (jaarlijks gemeten)	2 (2022)	2	2	5	5
2	Aantal fte's in duurzame groeisectoren	12.701 (2022)	23.520	32.400	27.540	29.750
3	Omvang externe investeringen in Amsterdamse ondernemingen in duurzame groeisectoren	€ 735 mln. (2021)	€ 393 mln.	500 mln.	500 mln.	500 mln.
4	Percentage nieuwe internationale bedrijven in de MRA dat een innoverende en duurzame bijdrage levert aan de maatschappelijke vraagstukken*	20% (2022)	31%	25%	25%	25%
5	Percentage nieuw gecreëerde banen bij internationale bedrijven in de MRA dat een innoverende en duurzame bijdrage levert aan de maatschappelijke vraagstukken*	20% (2022)	56%	33,3%	33,3%	40-50%

* Deze indicatoren worden voor de begroting 2027 herzien.

We ontwikkelen en ondersteunen innovatieve ecosystemen, mede door in te zetten op publiek-private samenwerkingen met innovatieve marktpartijen, ten behoeve van een toekomstbestendige stad.

Indicator 1
Amsterdam/MRA staat op een hoge plaats. Het streven was om de huidige ranking minimaal vast te houden wat echter niet is gelukt. Aan het begin van dit jaar werd gepubliceerd dat Amsterdam gedaald is naar de vijfde plek. Dit heeft te maken met bekende knelpunten in het vestigingsklimaat zoals voorspelbaarheid van overheidsbeleid, netcongestie en gebrek aan ruimte. Het streven is nu om in de top 5 te blijven staan.

Indicator 2
Het aantal fte's in duurzame groeisectoren is in 2024 bepaald op 32.400 (begroting 2025) met een toename van 40 procent. Dit percentage is destijds te hoog ingeschat. Op dit moment is er sprake van groei van 8 procent in de techsector als geheel. De cijfers voor 2025 zijn aan het begin van 2026 beschikbaar. Het is de verwachting dat het aantal fte's in duurzame groeisectoren rond de 25.500 zal liggen in 2025.

Indicator 3
We verwachten dat door de hoge rente en afwachtende houding van investeerders het aantal en de omvang van externe investeringen in de groeisectoren gelijk blijft.

Indicator 4-5
Beide indicatoren met betrekking tot nieuwe internationale bedrijven onder deze activiteit richten zich verhoudingsgewijs op het aandeel high value bedrijven en banen ten opzichte van (voor zover bekend) totaal aantal gelande bedrijven met bijbehorende banen in een kalenderjaar. De komst van de juiste nieuwe internationale bedrijven is een belangrijk component van het ondersteunen van innovatieve ecosystemen.

Doel 3.1.3

Amsterdam is een leefbare stad met ruimte voor economische functies.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage functiemenging verhouding tussen banen en woningen (BBV-verplicht)	61,1% (2021)	61,1%	60%	60%	60%
2	Aantal vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners, leeftijd 15 t/m 64 jaar (BBV-verplicht)	271,1 (2021)	256,5	275	275	275
3	Gemiddelde waardering voorzieningenaanbod bewoners (tweejaarlijks gemeten)	7,3	Geen meting	7,3	7,3	7,3

De bloeiende economie trekt velen naar Amsterdam; nieuwe inwoners, (internationale) bedrijven en een ongekend aantal bezoekers. Dit succes vraagt om ruimtelijke organisatie. Bijvoorbeeld: in de centrale delen van de stad is de vraag naar ruimte omvangrijk en gediversifieerd, met als negatief effect dat prijzen, ruimte en daarmee de mogelijkheid om te ondernemen in de stad onder druk komen te staan. In andere delen van de stad kampen buurten juist met een tekort aan werkplekken en voorzieningen in de nabijheid en worden daarmee gekenmerkt door een slechtere leefbaarheid. Er is een tweedeling in de stad ontstaan.

Een vitale, toekomstbestendige economie vraagt om voldoende, passende en betaalbare ruimte voor werk en (commerciële) voorzieningen op de juiste plekken in de stad. De focus ligt daarom op behoud en realisatie van voldoende ruimte voor bedrijven en voorzieningen in Amsterdam: we beschermen bestaande bedrijfsruimte en andere commerciële ruimtes in wijken en buurten, we benutten maximaal de kansen van het mengen van wonen en werken in transformatiegebieden en we behouden, versterken en intensiveren de ruimte voor bedrijvigheid op bedrijventerreinen en in de haven. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de buurten zo aantrekkelijk zijn dat mensen er graag komen en verblijven, hierbij ligt de focus op het behoud en de realisatie van een compleet, aantrekkelijk voorzieningenaanbod.

Indicator 1
De ambitie is om ook in een groeiende stad voldoende ruimte voor werk en voorzieningen te realiseren en streven naar een waarde van functiemenging die hier recht aan doet.

Indicator 2
Een aantrekkelijke stad en gezonde economie kenmerkt zich door een goede bedrijfsdynamiek in de stad. Het streven is minimaal op niveau te blijven van het aantal bedrijfsvestigingen in het licht van steeds uitdagendere macro-economische en geopolitieke omstandigheden.

Indicator 3
De waardering voor het voorzieningenaanbod bewoners bestaat uit het gemiddelde rapportcijfer voor warenmarkten, winkels voor dagelijkse boodschappen en horeca in de buurt. Met een gemiddelde van 7,3 is de waardering voor het voorzieningenaanbod al behoorlijk hoog. Daarom streven we naar een stabilisatie van de huidige waardering.

Activiteit 3.1.3.1

We creëren ruimte voor werk en voorzieningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Gemiddeld rapportcijfer bewoners voor aanbod winkels dagelijkse boodschappen in de buurt (1-10) (tweejaarlijks gemeten)	7,6 (2017)	Geen meting in 2024	7,6	7,6	7,6
2	Gemiddeld algemeen oordeel markten (tweejaarlijks gemeten)	7,2 (2017)	nog niet bekend, wordt in 2de helft 2024 gemeten	7,5	7,5	7,5
3	Gemiddeld percentage leegstand winkels (Locatus)	3,4% (2018)	-	6%	6%	6%
4	Planaanbod bedrijfsruimte in transformatiegebieden	605.100 m^2 (2021)	610.000 m^2	600.000 m^2	600.000 m^2	600.000 m^2
5	Gemiddeld percentage leegstand kantoren	6,4%	8,35%	8%	8%	8%

De waardering voor het aanbod aan winkels voor dagelijkse boodschappen in de buurt is al zeer hoog. Daarom streven we naar stabilisatie van de huidige waardering. We werken doorlopend aan het realiseren van de beleidsdoelen in het detailhandelsbeleid en werken we aan een verdere versterking en aantrekkelijk maken van de warenmarkten.

In 2026 werken we aan een verdere versterking en aantrekkelijk maken van de markten. Voor de markten staat in 2026 centraal om verder te werken aan volle en aantrekkelijke gemeentelijke markten met een eigenheid die aansluit op de omgeving. De basis verder op orde brengen samen met de marktondernemers, verbeteren en verlevendigen van de markten en het vernieuwen van de marktverordening. Momenteel zijn de markttarieven die ondernemers aan de gemeente betalen niet voldoende om de kosten te dekken. In 2026 worden richtinggevende voorstellen gedaan om in de toekomst een betere balans te vinden tussen inkomsten en uitgaven. Hierbij wordt naar het gehele marktstelsel gekeken van zowel gemeentelijk beheerde markten als markten op afstand en markten die als evenement worden gehouden.

Het geplande aanbod van bedrijfsruimten in de transformatiegebieden, dit zijn gebieden waar bestaande werkruimte een nieuwe invulling krijgt, is redelijk stabiel en is ongeveer 600.000 m^2 groot. De realisatie van bedrijfsruimte loopt achter. Daarom wordt er gewerkt aan bijvoorbeeld het opzetten van een Werkcorporatie voor bedrijfsruimte en wordt er gekeken in hoeverre er aanvullende maatregelen en instrumentarium nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. Ondanks de onzekere marktomstandigheden is er in Amsterdam nog altijd een stabiele vraag naar kantoorruimte. Hierdoor blijft het van belang om kwalitatief goed kantoorvastgoed te bouwen op de juiste plekken.

Activiteit 3.1.3.2

We reguleren de deelname aan de bezoekerseconomie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal toeristische overnachtingen in Amsterdam (in relatie tot de verordening op toerisme in balans)	21,6 mln. (2019)	22,9 mln.	23,8 mln.	24,8 mln.	25,8 mln.

Met regulerende maatregelen wordt de autonome groei van het aantal toeristische overnachtingen in Amsterdam afgeremd maar de ombuiging naar een dalende trend is hiermee (vooralsnog) niet behaald.

Doel 3.1.4

Amsterdam heeft een duurzame economie die bijdraagt aan het realiseren van de klimaat- en energietransitie.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totale CO_2-emissies (in kton) gerelateerd aan verbruik van energie op Amsterdams grondgebied	5.000 (2018)	1.448	3.500	3.400	3.300

De economische opbouw en het uitbouwen van het klimaatbeleid kunnen en moeten elkaar versterken. Hierbij ligt de focus op het Amsterdamse mkb en de ondernemers te stimuleren om stappen te zetten in de verduurzaming. Daarnaast is de opgave om

economische systeemveranderingen te verwezenlijken. Hiervoor richten we ons op duurzame groeisectoren en bedrijfsactiviteiten. We helpen daarom aan de ene kant bedrijven (versneld) te verduurzamen en aan de andere kant versterken we duurzame en innovatieve bedrijvigheid en de groei *van* relevante economische sectoren in deze regio, bijvoorbeeld random waterstof. Op die manier moet de economie een overgaan richting een fossielvrije en circulaire economie.

Activiteit 3.1.4.1

We stimuleren een duurzame economie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal energieadvies- en begeleidings-trajecten	231 (2021)	1.541	250	---*	---*
2	Aantal controle-bezoeken Omgevings-dienst (energiebespa-ringplichtige bedrijven en instellingen)	1.959 (2021)	1.378	1.000	1.000	1.000
3	Totale hoeveelheid nieuw niet-hernieuwbaar materiaalgebruik in Amsterdam	23 mld kg (2020)	-	17 mld. kg.	12,8 mld. kg.	12,1 mld. kg.
4	Aandeel niet-fossiele-activiteiten in de haven	59% (2020)	69%	69%	70%	Streefcijfer 2028 is 73%
5	25% groei in transport pure renewable liquids (vloeibare brandstoffen)	7,8 mln. ton (2024)			8,7 mln. ton	10 mln. ton (2028)

* Vanwege onzekerheid voldoende budget geen streefwaarde opgenomen, pas in Q3 2026 bekend.

Onze inspanningen op dit gebied moeten leiden tot een stapsgewijze reductie van de CO_2-emissie gerelateerd aan het gebruik van energie op Amsterdams grondgebied. We zetten daarbij onder meer in op energieadvies- en begeleidingstrajecten voor Amsterdams bedrijven. Ook voeren we controlebezoeken uit, via Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, bij energiebesparingsplichtige bedrijven en instellingen.

Daarnaast zetten we stappen als het gaat om de afbouw van niet hernieuwbaar materiaalgebruik. Op dit moment zijn we nog ver verwijderd van een volledig circulaire economie, maar we maken wel stappen. De gemeente Amsterdam wil haar ondernemers helpen om hun verantwoordelijkheid te nemen bij de overgang naar deze circulaire economie. De gemeente speelt een rol bij het samenbrengen van partijen, het creëren van kansen en het wegnemen van belemmeringen. We doen dit door individuele ondersteuning, versterken van netwerken en verbinden van organisaties en door zorg te dragen voor meer fysieke- en milieuruimte.

De omzetgroei die niet gebonden is aan fossiele grondstoffen ligt op koers door de groei van duurzame contracten. De overslag van steenkool neemt verder af, naar uiterlijk 2030. Om de positie van 'Green Energy Port' te realiseren zal het Havenbedrijf Amsterdam de komende jaren zijn inspanningen vergroten om productie, import en opslag van duurzame brandstoffen verder op gang te brengen, onder andere door te werken aan aparte tarifering voor alternatieve brandstoffen en te zorgen voor de juiste nautische, ruimtelijke en infrastructurele condities voor het vestigen van productiefaciliteiten.

Zoals bij de begroting 2025 al is aangegeven, kwam de indicator 'Aandeel opslag-capaciteit in havengebied ingezet voor duurzame brandstoffen' niet meer voor in het Strategisch plan 2025-2028 van het havenbedrijf, dat toen nog in ontwikkeling was. Ondertussen is dit plan vastgesteld en is ervoor gekozen ter vervanging de volgende (groei-)indicator op te nemen, omdat deze een soortgelijke beweging monitort (groei en toename van duurzame(-re) brandstoffen: 25 procent groei in transport pure renewable liquids (vloeibare brandstoffen). Hierop zal de komende 4 jaar door het Havenbedrijf worden gerapporteerd.

Doel 3.1.5

Amsterdam heeft een evenwichtige arbeidsmarkt die iedereen gelijke kansen biedt op werk.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Verhouding tussen het aantal werklozen en het aantal vacatures	0,7 (stand Q4 2019; bron CBS)	0,7	0,7	0,7	0,8
2a	Aantal geregistreerde werkzoekenden: basisopleiding	17.754 (01-2022; bron UWV)	16.891	15.000	14.000	13.900
2b	Aantal geregistreerde werkzoekenden: vmbo/mbo alg/mbo1	13.149 (01-2022; bron UWV)	13.414	11.000	10.500	10.400
2c	Aantal geregistreerde werkzoekenden: havo/vwo	4.398 (01-2022; bron UWV)	4.947	3.850	3.900	3.900
2d	Aantal geregistreerde werkzoekenden: mbo niveau 2 t/m 4	9.727 (01-2022; bron UWV)	10.730	8.000	7.950	7.900
2e	Aantal geregistreerde werkzoekenden: hbo	6.908 (01-2022; bron UWV)	8.601	6.700	6.750	6.700
2f	Aantal geregistreerde werkzoekenden: wo	5.172 (01-2022; bron UWV)	6.537	5.700	5.900	6.000

Met dit doel streeft Amsterdam naar een evenwichtige en inclusieve arbeidsmarkt, waarin alle inwoners gelijke kansen hebben op werk. We monitoren de verhouding tussen het aantal werklozen en het aantal openstaande vacatures om inzicht te krijgen in de mate van mismatch tussen vraag en aanbod. Daarnaast kijken we specifiek naar het aantal geregistreerde werkzoekenden per opleidingsniveau (van basisopleiding tot en met WO / master) om beter te begrijpen waar knelpunten en kansen liggen. Zo kunnen we beleid gericht inzetten op de groepen die achterblijven en tijdig bijsturen bij verschuivingen op de arbeidsmarkt.

Indicator 1
UWV verwacht dat het aantal banen licht groeit in Amsterdam in de komende jaren. Dit komt door de gematigde economische groei. Ook de volledige hervatting van handhaving op schijnzelfstandigheid zorgt voor veranderingen op de arbeidsmarkt; er is een trend van overstap van zelfstandigen die maken een overstap naar werk in loondienst. Tegelijkertijd verwacht het CPB dat werkloosheid geleidelijk toeneemt, maar historisch nog steeds laag blijft. Dit kan leiden tot een iets ruimere arbeidsmarkt. Sommige sectoren in de regio groeien de komende jaren nog en andere juist niet zoals de uitzendsector en de groothandel. De prognose is dat arbeidsmarkt in Groot-Amsterdam licht groeit in 2025, met continue krapte, doordat het aanbod van vervangingsvraag hoger blijft dan de groei van het arbeidsvolume. Er worden meer baankansen verwacht in ICT, zorg & welzijn en specialistische zakelijke dienstverlening, terwijl uitzend-, vervoer- en groothandelsbanen onder druk blijven.

Indicator 2a
De verwachte daling van het aantal geregistreerde werkzoekenden met uitsluitend een basisopleiding kan verklaard worden door meerdere samenkomende factoren. Enerzijds is er nog steeds sprake van een krappe arbeidsmarkt, met relatief veel vraag naar personeel in sectoren waar geen of weinig opleidingseisen gelden, zoals logistiek, schoonmaak, horeca en eenvoudige productiebanen. Werkgevers zijn door het personeelstekort vaker bereid om mensen zonder startkwalificatie aan te nemen en intern op te leiden. Anderzijds spelen ook activerende maatregelen van gemeenten, UWV en sociale partners een rol: denk aan trajecten gericht op arbeidsfitheid, begeleiding bij schulden of het creëren van sociale werkplekken. Hoewel deze groep structureel kwetsbaar blijft, laat de daling zien dat bij voldoende ondersteuning en economische vraag ook mensen met een lage opleiding sneller richting werk bewegen.

Indicator 2b
Voor de groep met een vmbo-, algemene mbo- of mbo-niveau 1-opleiding blijft het aantal geregistreerde werkzoekenden in 2026 relatief hoog, met beperkte daling. Deze groep bevindt zich vaak in een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt: de opleidingen sluiten minder direct aan op specifieke beroepen en veel werkzoekenden hebben beperkte arbeidsmarktvaardigheden of extra ondersteuningsbehoeften. Hoewel er in sectoren als horeca, facilitaire dienstverlening en logistiek wel vraag is naar instroom op dit niveau, blijft duurzame plaatsing vaak een uitdaging. Zonder gerichte ondersteuning, praktijkgerichte leerwerktrajecten en intensieve begeleiding richting werk, dreigt deze groep structureel achter te blijven in arbeidsmarktkansen.

Indicator 2c
De verwachting dat het aantal geregistreerde werkzoekenden met een havo- of vwo-opleiding in 2026 ongeveer gelijk blijft, is gebaseerd op structurele kenmerken

van deze groep. Jongeren met een havo/vwo-achtergrond stromen doorgaans door naar het hoger onderwijs, waardoor zij pas later actief worden op de arbeidsmarkt. Slechts een klein deel komt tussentijds als werkzoekende in beeld. Bovendien beschikken zij vaak over brede inzetbare vaardigheden en een relatief sterke arbeidsmarktpositie, waardoor zij, indien werkzoekend, meestal snel een baan vinden. Omdat er geen aanwijzingen zijn voor grote veranderingen in het studiegedrag of de arbeidsmarktvraag voor deze groep, ligt het voor de hand dat hun aandeel in de werkzoekendenpopulatie in 2026 stabiel blijft.

Indicator 2d
Voor mbo-opgeleiden op niveau 2 t/m 4 wordt in 2026 een stabiele ontwikkeling of lichte daling van het aantal geregistreerde werkzoekenden verwacht. Deze groep is goed vertegenwoordigd in sectoren waar de vraag naar vakmensen structureel hoog blijft, zoals techniek, zorg, logistiek en bouw. In veel van deze sectoren blijft het personeelstekort aanhouden, waardoor mbo'ers relatief snel aan het werk komen.

Tegelijkertijd is het belangrijk om alert te zijn op verschuivende arbeidsmarktdynamiek door technologische ontwikkelingen. In sectoren als logistiek, administratie, communicatie en eenvoudige IT-support kunnen routinematige taken steeds vaker geautomatiseerd worden, bijvoorbeeld door inzet van AI of robotisering. Dit kan op termijn leiden tot het verdwijnen van bepaalde functies, waardoor juist mbo-opgeleiden met een smalle of verouderde beroepsopleiding kwetsbaarder worden op de arbeidsmarkt.

Indicator 2e
Voor werkzoekenden met een hbo- of bacheloropleiding wordt in 2026 een stabiel beeld verwacht. Deze groep heeft doorgaans een goede aansluiting op de arbeidsmarkt, mede dankzij praktijkgerichte opleidingen en directe inzetbaarheid in sectoren als ICT en zakelijke dienstverlening — sectoren waar de vraag naar personeel aanhoudend hoog blijft. Omdat de banengroei in 2026 naar verwachting doorzet, zij het in gematigd tempo, zijn er geen duidelijke signalen dat deze groep in grotere aantallen werkloos zal raken. Het stabiele aantal geregistreerde werkzoekenden in deze categorie is dus vooral te verklaren door hun arbeidsmarktkracht en de aanhoudende vraag in relevante sectoren. Tegelijkertijd is er onzekerheid over de impact van technologische ontwikkelingen, zoals generatieve AI, op de aard van banen in verschillende sectoren. Als de inhoud van functies verandert of bepaalde taken verdwijnen, kan dit op termijn leiden tot nieuwe mismatches tussen diploma's en gevraagde vaardigheden. Hoewel dat effect in 2026 nog beperkt lijkt, verdient het aandacht in vervolgbeleid.

Indicator 2f
Voor werkzoekenden met een WO- of masteropleiding wordt in 2026 een kleine toename verwacht. Hoewel deze groep gemiddeld genomen goede arbeidsmarktkansen heeft, zijn er enkele factoren die deze lichte stijging verklaren. Ten eerste is er een structurele groei van het aantal afgestudeerden op WO-niveau, waardoor er simpelweg meer potentiële toetreders zijn tot de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn academici vaker op zoek naar functies die aansluiten bij hun opleidingsniveau en ambities, wat kan leiden tot langere zoektijden en dus tijdelijke registratie als werkzoekende. Belangrijk is ook de toenemende onzekerheid over de impact van AI en automatisering op hogere kennisfuncties: in sectoren als onderzoek, consultancy, communicatie en data-analyse kunnen verschuivingen optreden in gevraagde competenties. Deze ontwikkelingen kunnen zorgen voor een beginnende mismatch tussen aanbod en vraag, ondanks het hoge opleidingsniveau van deze groep.

Activiteit 3.1.5.1

We versterken de arbeidsmarkt.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal diensten afgenomen door bedrijven voor bevordering van diversiteit en inclusie op de werkvloer.	530 (2022)	314	250	250	250
2	Aantal publiek-private samenwerkingsverbanden ((mbo-)onderwijs-bedrijfsleven-overheid)	17 (2022)	23	21	21	21
3	Aantal PPS'en waarvan het mbo een primaire partner is	12 (2022)	16	17	18	18
4	Instroom internationale (kennis)werkers via IN Amsterdam (incl. partners en kinderen)	11.455 (17.586 incl. partners en kinderen) (2019)	8.997 (14.013 totaal, incl. partners en kinderen)	10.000	10.000 (15.000 incl. partners en kinderen)	10.000 (15.000 incl. partners en kinderen)

Indicator 1
Het aantal diensten waar bedrijven van gebruik hebben gemaakt via het platform Amsterdam Divers en Inclusief of Equals. Via deze platformen bieden we bedrijven ondersteuning die streven naar een meer diverse en inclusieve bedrijfsvoering. Dit doen we onder andere door advies op maat te geven, trainingen te bieden, rolmodellen te positioneren, het ondersteunen van vrouwelijke ondernemers en kennis- en netwerkbijeenkomsten te faciliteren

Indicator 2
De afgelopen jaren is stevig geïnvesteerd in de ontwikkeling van publiek-private samenwerkingen (PPS). In de komende periode verschuift de focus naar opschaling en verduurzaming. Dit betekent niet dat we inzetten op het starten van meer nieuwe PPS'en, maar juist op het bestendigen, borgen en op grotere schaal laten opereren van bestaande samenwerkingen. PPS House of Digital heeft al een subsidie gekregen voor opschaling. Andere PPS'en bevinden zich midden in de uitvoering (zoals Oasis en Green Tech Campus), of bereidt een nieuwe opschalingssubsidieaanvraag voor in 2026 (zoals Huis van Talent en Buurtverbinding). Onze inzet ligt bij het ondersteunen van sterke meerjarenplannen, het verbeteren van de uitvoeringskracht en het realiseren van duurzame impact binnen bestaande PPS-structuren.

Indicator 3
Terwijl enkele nieuwe PPS'en in ontwikkeling zijn, zoals de Beroepshavo, ligt de nadruk bij de meeste mbo-instellingen op het versterken en uitvoeren van bestaande samenwerkingen. De landelijke terugtrekking van structurele financiering, zoals het afbouwen van de RIF-regeling en het beëindigen van Groeifondsmiddelen, beperkt de mogelijkheden om PPS'en op lange termijn door te ontwikkelen. 2026 markeert een overgangsjaar waarin zowel de gemeente als het mbo zich moeten heroriënteren op beschikbare middelen en strategische keuzes. In deze fase staat het vasthouden van kwaliteit, uitvoeringskracht en regionale inbedding van lopende PPS'en centraal.

Indicator 4
We ondersteunen bedrijven – zowel Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen als internationale bedrijven – bij de landing van internationale (kennis)werkers en hun gezinnen. Internationale (kennis) werkers zijn met de krapte op de huidige arbeidsmarkt nodig om moeilijk vervulbare vacatures op te vullen en versterken de innovatieve regionale slagkracht.

Naast het regelen van formaliteiten biedt IN Amsterdam internationale professionals informatie, voorlichting, activiteiten en bijeenkomsten aan, gericht op behoud en verbinding van internationaal talent aan de regio. Naast het ondersteunen van kennismedewerkers zelf, zet IN Amsterdam zich ook in voor hun partners, die vaak over werkervaring beschikken en graag willen werken. Dit biedt ook kansen voor sectoren met een tekort aan personeel, zoals de zorg, het onderwijs, techniek en ICT.

De instroom van internationals via IN Amsterdam wordt jaarlijks bijgehouden. Het is geen streefwaarde, maar een prognose van het te verwachten aantal internationals die via IN Amtserdam dienstverlening ontvangt. De werkelijke instroom is sterk afhankelijk van geopolitieke, nationale en andere ontwikkelingen. Dit maakt meerjarige prognoses lastig, en de werkelijke instroom kan daardoor afwijken van de prognose. De groei van de instroom is geen doel op zich. Het kunnen faciliteren van de instroom wel.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Havenbedrijf Amsterdam NV / Port of Amsterdam
In 2025 is een nieuw Strategisch plan 2025-2028 vastgesteld met herziene doelstellingen. Voornaamste inzet zal blijven om het havencomplex in het Noordzeekanaalgebied verder te ontwikkelen en te verduurzamen. De strategie naar een kolenvrije haven werpt zijn vruchten af. Eén terminal is gestopt met overslag van steenkolen, en de twee andere herpositioneren zich op overslag van andere grondstoffen.
De belangrijkste opgave voor de komende jaren is de aanleg van de nodige infrastructuur voor de energietransitie, zoals een waterstof pijpleidingennetwerk, onderstations voor de versterking van het elektriciteit netwerk, mogelijkheden om CO_2 af te vangen en de bouw en/of uitbreiding van stroom- en warmtenetten.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROMInWest)
De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij jaagt investeringen in duurzame economische ontwikkelingen aan. De ROM doet dit door bedrijven te ondersteunen bij business development (het ontwikkelen van nieuwe kansen). Daarnaast investeert de ROM in kansrijke technologieën waarvoor de ondernemer niet voldoende middelen uit de markt kunnen halen. Hiervoor heeft de ROM een MKB Fonds en een Transitiefonds. Het MKB Fonds richt zich voornamelijk op het stimuleren van hoog-innovatieve proposities binnen het mkb. Het Transitiefonds ondersteunt ondernemers in de energietransitie en overgang naar een circulaire economie. Uiteraard speelt verduurzaming voor beide fondsen een belangrijke rol en vormt de maatschappelijke impact een belangrijke afweging in het beoordelingsproces.

Schiphol
Schiphol is een belangrijk onderdeel van de economische infrastructuur van Nederland en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarom zijn wij aandeelhouder van Schiphol. Maar Schiphol moet wel in balans zijn met de omgeving en dat is op dit moment niet het geval. Als aandeelhouder en samen met onze bestuurlijke partners in de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) streven we naar een luchthaven die minder overlast voor de omgeving veroorzaakt en die verduurzaamt. Hiertoe hebben wij het position paper Schiphol opgesteld. Hierin hebben wij de uitgangspunten van ons beleid voor de komende jaren uiteengezet. We zetten in op normering van vliegverkeer die de omwonenden daadwerkelijk beschermt tegen geluidsoverlast, minder vluchten en verduurzaming van luchtverkeer onder andere door het invoeren van beprijzing gebaseerd op het principe dat de vervuiler betaalt (real pricing). Als aandeelhouder stimuleren wij Schiphol om de arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden voor werknemers op de luchthaven te verbeteren en stemmen wij alleen in met investeringen die bijdragen aan verbetering van de kwaliteit, niet voor investeringen die de capaciteit van Schiphol verhogen.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied
De Gemeenschappelijke Regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) is – sinds 1994 – een samenwerkingsverband van de gemeente Amsterdam, Beverwijk, Velsen en Zaanstad. Dit samenwerkingsverband is opgericht om een veilige, vlotte en duurzame afwikkeling van het scheepsvaartverkeer te bevorderen in het Noordzeekanaalgebied (NZKG).

Het CNB werkt vanuit de Visie Havenmeester 2030. Om tijdig in te spelen op toekomstige ontwikkelingen, zijn in deze visie ambities vastgesteld voor een veilig, vlot, duurzaam en digitaal scheepvaartproces. DHM heeft deze ambities vervolgens vertaald in vier programma's met concrete acties voor de middellange termijn: Bereikbare Haven, Veilige Haven, Schone Scheepvaart en Data-gedreven Havenmeester.

Ten aanzien van de Bereikbare Haven is eind 2024 de installatie 'selectieve zoutonttrekking', die de grote zoutinstroom in het Noordzeekanaal als gevolg van de nieuwe zeesluis moet verminderen, gereedgekomen. In de komende jaren zal Rijkswaterstaat de nodige onderhoudswerkzaamheden verrichten aan het Noordzeekanaal (nieuwe deklaag op de spoortunnel en baggerwerkzaamheden), waardoor de bereikbaarheid van de havens achter de zeesluis wordt verbeterd.

In het kader van het programma Schone Scheepvaart is de bunkering van LNG gerealiseerd en wordt eraan gewerkt om dit in de toekomst ook mogelijk te maken voor andere duurzame brandstoffen, zoals waterstof. Ook wordt er bij de Passenger Terminal gewerkt aan de realisering van een walstroominstallatie voor zeecruise- en riviercruiseschepen.

Het Noordzeekanaalgebied is aangemerkt als een van de vijf mainports waar het ministerie van Justitie en Veiligheid structureel investeert op de aanpak van druggerelateerde ondermijning. Onder de naam Sterk Noordzeekanaalgebied werken gemeenten, Politie, Openbaar Ministerie, Douane, Koninklijke Marechaussee, FIOD, Belastingdienst, (lucht)haven-/veilingbedrijven en brancheorganisaties samen om druggerelateerde ondermijning tegen te gaan.

Rai Holding
RAI werkt aan een toekomstplan om een verdere bijdrage te kunnen leveren aan de gebiedsontwikkeling in Zuidas door het toevoegen van woningen, het toegankelijker maken van de omgeving van de RAI, het verbeteren van de mobiliteit rond de RAI en het verminderen van overlast. Met het organiseren van beurzen en evenementen draagt de RAI aanvullend bij aan de economische activiteit.

Schiphol Area Development Company
Doel van de Schiphol Area Development Company (SADC), opgericht in 1987, is om te komen tot een gecoördineerde gebiedsontwikkeling van luchthaven gebonden werklocaties in de regio en zo ruimte te bieden aan de economische dynamiek in de regio rond Schiphol. De oorlog in Oekraïne heeft tot nu toe vrijwel geen gevolgen voor SADC en haar projectvennootschappen op de korte termijn. SADC is belangrijk voor en draagt financieel bij aan het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp.

Stichting Science & Business Amsterdam Science Park
De stichting is in 2015 door de drie grondeigenaren (gemeente Amsterdam, Universiteit van Amsterdam en Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderwijs) opgericht om het Science Park te ontwikkelen tot een van de meest toonaangevende wetenschapsparken in Europa. De stichting heeft als doel om de aanwezige krachten (onderwijs, wetenschap en bedrijfsleven) op het Amsterdam Science Park (ASP) bij elkaar brengen, te versterken en uit te breiden. De verbetering van de onderlinge samenwerking geeft de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek een belangrijke impuls. De toenemende interesse van het bedrijfsleven voor de kennis en kunde op het ASP genereert vervolgens nieuwe kansen voor onderwijs en onderzoek onder andere door het aantrekken van private investeringen in nieuwe onderzoekslabs.

Matrix Innovation Center
Het Matrix Innovation Center (MIC) is opgericht in 1989 en is een initiatief van de gemeente Amsterdam, de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Rabobank Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam (UvA). MIC biedt vooral laagdrempelige huisvesting en laboratoriumruimte aan startende ondernemingen die om kleinere flexibele ruimte vragen op het Amsterdam Science Park in Amsterdam Oost. De aandeelhouders hebben goedkeuring verleend aan de directie van MIC om de activiteiten uit te breiden naar de andere kennisparken in Amsterdam. Op deze wijze stimuleert MIC samenwerking en kennisoverdracht tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven en draagt het bij aan de ontwikkeling van de kennisparken in Amsterdam. MIC exploiteert zeven bedrijfsverzamelgebouwen (Matrix I tot en met VII) op het Amsterdam Science Park. In 2025 is begonnen met de realisatie van een Innovation Center in het Kenniskwartier aan de Zuidas, dat eind 2026 in gebruik zal worden genomen.

Stadsgoed NV en NV Zeedijk
De vastgoeddeelneming Stadsgoed NV heeft de volgende maatschappelijke doelen:
- Het intensief, verantwoord en milieubewust kleinschalig beheren van zijn panden.
- Het terugdringen van bestaand eenzijdig functiegebruik van het vastgoed door de balans tussen de verschillende functies, zoals wonen, werken en uitgaan, in het gebied te verbeteren.
- Het terugdringen en voorkomen van verdacht eigendom van vastgoed.

Daarmee helpt Stadsgoed NV de leefbaarheid te verbeteren en economische activiteiten in de binnenstad te bevorderen. NV Zeedijk helpt de leefbaarheid en de (bonafide) economische activiteiten op en nabij de Zeedijk te vergroten.

De Aanpak Binnenstad combineert maatregelen en visie voor zowel de korte als langere termijn, en heeft als doel dat de Amsterdamse binnenstad weer een plek wordt waar alle Amsterdammers graag komen en bewoners zich thuis voelen. Binnen de aanpak wordt vastgoed gezien als een belangrijk sturingsinstrument om de gewenste transformatie in de binnenstad te realiseren. De gemeentelijke vastgoeddeelnemingen – naast Zeedijk ook Stadsgoed en Stadsherstel – spelen daarbij een belangrijke rol. In dit kader heeft het bestuurlijk team Aanpak Binnenstad een reserve ingesteld met als doel om de vastgoeddeelnemingen te ondersteunen bij de verwerving van strategisch vastgoed. De raad heeft het afwegingskader voor de inzet van deze reserve voor de aankoop van vastgoed voor de ambities uit de aanpak binnenstad vastgesteld.

Amsterdam Clipper Beheer
De Clipper 'Stad Amsterdam' is eigendom van Randstad Clipper Beheer en de gemeente. Wij beschikken jaarlijks over 20 vaardagen op de Clipper. De Clipper wordt ingezet voor promotie en representatie van Amsterdam tijdens buitenlandse reizen en in Nederland. Daarnaast organiseren we samen met Randstad jaarlijks een jongerenreis op de Clipper. In 2024 en 2025 maakt de Clipper een wereldreis waarna het schip weer aanwezig zal zijn tijdens Sail 2025.

Beurs van Berlage vennootschappen
De Beurs van Berlage staat op een belangrijke strategische plek in de stad. De Beurs organiseert beurzen en evenementen en werkt op deze manier ook mee aan het scheppen van economische bedrijvigheid. Ook heeft de Beurs een culturele, creatieve, publieke en maatschappelijke functie, waaronder het behoud van cultureel erfgoed en bijdragen aan het leefklimaat in de stad.

Life Sciences Fund Amsterdam
Het Life Sciences Fund Amsterdam (LSFA) is in 2009 opgericht om het economisch potentieel van het Life Sciences cluster in de regio Amsterdam te versterken. In de afgelopen jaren zijn een aantal van de portfoliobedrijven van LSFA ontwikkeld tot succesvolle biomedische bedrijven met waardevolle producten. Het fonds is niet meer actief en gaat daarom geen nieuwe investeringen meer aan. De fondsduur is in 2022 verlengd tot 2033 om het financieel rendement van de investeringen van het fonds zeker te stellen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	24,1	24,4	21,9	20,8	21,5	21,4
Lasten	72,5	75,2	78,2	60,6	59,4	59,0
Saldo Baten en Lasten	**-48,5**	**-50,9**	**-56,3**	**-39,8**	**-37,9**	**-37,6**
Onttrekking	14,9	30,2	14,6	2,7	1,0	1,0
Toevoeging	4,2	8,0	5,5	2,0	2,0	2,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**10,7**	**22,2**	**9,1**	**0,7**	**-1,0**	**-1,0**
Totaal programmaonderdeel 3.1 Economie en Innovatie	**-37,8**	**-28,7**	**-47,2**	**-39,1**	**-38,9**	**-38,6**

De baten in de begroting 2026 bestaan voornamelijk uit:
- De bijdragen voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze komen van gemeenten (inclusief Amsterdam), provincies en de vervoerregio.
- De opbrengsten van de markten.
- De bijdrage van MRA ten behoeve van de Amsterdam Economic Board.

De lasten in de begroting 2026 bestaan voornamelijk uit:
- Apparaatslasten.
- Het uitvoeren van de MRA agenda op de platformen:
  - Economie, Ruimte en Mobiliteit.
  - Bedrijven Investeringszones (BIZ)
  - Subsidie aan de Stichting Amsterdam & Partners voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en welvarendheid van de MRA.
  - Opgaven van de Agenda Amsterdams ondernemerschap.
  - Initiatieven versterking economische structuur, innovatievermogen, en functioneren arbeidsmarkt.

Horizontale toelichting
De lasten dalen na 2026 voornamelijk door twee oorzaken. De coalitieperiode eindigt na 2026. Daardoor vallen de coalitiemiddelen weg (€ 12,2 miljoen). Daarnaast vallen de incidentele middelen voor Aanpak Binnenstad en Bezoekerseconomie weg na 2026 (€ 10,0 miljoen).

Reserves
Wij onttrekken middelen aan de reserve coalitieakkoordmiddelen. Die zetten wij in voor de opgaven van de Agenda Amsterdams Ondernemerschap (7,8 miljoen).

Aan de reserve Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking voegen wij middelen toe (€ 1,5 miljoen). Wij onttrekken ook middelen aan deze reserve (€ 2,1 miljoen). Die zetten we vooral in voor het impulsproject Open Tech en Innovatie.

Wij hevelen middelen over van programma 8 naar programma 3. Hiervoor onttrekken wij middelen aan de reserve verevening onroerend goed (€ 1,5 miljoen). En wij doteren aan deze reserve (€ 4,0 miljoen). Dit doen wij omdat de activiteiten van de Aanpak Binnenstad en Bezoekerseconomie beter passen bij programma 3.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**24,4**	**21,9**	**20,8**	**21,5**	**21,4**
Beginstand Begroting 26	**23,5**	**20,6**	**20,6**	**20,6**	**20,6**
Mutaties Begroting 26	**0,9**	**1,3**	**0,2**	**0,9**	**0,8**
Begrotingsbijstellingen	**0,9**	**0,9**	**-0,4**	**0,1**	**-0,2**
Nominale ontwikkelingen		**0,4**	**0,6**	**0,8**	**1,0**
Lasten	**75,2**	**78,5**	**60,6**	**59,4**	**59,0**
Beginstand Begroting 26	**79,5**	**62,0**	**51,4**	**51,2**	**51,2**
Mutaties Begroting 26	**-4,2**	**16,2**	**9,2**	**8,2**	**7,8**
Nieuw beleid		**0,2**	**0,2**	**0,1**	**0,1**
Bijdrage Nieuw Amsterdams Verbond		0,2	0,2	0,1	0,1
Mee- en tegenvallers	**-0,2**	**-0,2**			
Vrijval kapitaallasten ROM InWest uit ESA reserve	-0,2	-0,2			
Coalitieakkoord	**0,9**	**3,9**	**2,5**	**1,0**	**1,0**
Aanpak Binnenstad	-	-			
Actualisatie bestedingsplannen		0,9			
Actualisatie coalitiemiddelen	0,4	-0,2			
Impulsproject Open Tech en Innovatie	0,5	3,0	1,5		
Inzet structurele coalitieakkoord-middelen			1,0	1,0	1,0
Steunpakket energiekosten		0,2			
Begrotingsbijstellingen	**1,5**	**1,9**	**1,7**	**2,2**	**1,9**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,4**	**1,9**	**2,0**	**2,0**	**2,0**
Groei		**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Intertemporele compensatie	**-5,9**	**5,5**			
Nominale ontwikkelingen		**2,1**	**2,0**	**2,1**	**2,1**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,2**	**-0,2**	**-0,2**	**-0,2**	**-0,2**
Saldo baten en lasten	**-50,9**	**-56,3**	**-39,8**	**-37,9**	**-37,6**
Onttrekking	**30,2**	**14,6**	**2,7**	**1,0**	**1,0**
Beginstand Begroting 26	**26,3**	**4,9**	**0,3**	**0,1**	**0,1**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Mutaties Begroting 26	**3,9**	**9,7**	**2,4**	**0,9**	**0,9**
Promotiefonds cultuur & stadsinitiatieven	-0,2	-0,2			
Reserve Amsterdam Metropolitan Solutions	0,3				
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	3,4	7,8			
Reserve Economische structuurversterking	0,3	0,6	1,5		
Reserve Metropoolregio Amsterdam	0,1				
Verevening onroerend goed	-	1,5	0,9	0,9	0,9
Toevoeging	**8,0**	**5,5**	**2,0**	**2,0**	**2,0**
Beginstand Begroting 26	**7,8**	**0,2**	**1,7**	**1,7**	**1,7**
Mutaties Begroting 26	**0,2**	**5,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Promotiefonds cultuur & stadsinitiatieven	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Reserve Economische structuurversterking		1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Reserve Metropoolregio Amsterdam	0,4				
Verevening onroerend goed	-	4,0	2,0	2,0	2,0
Saldo onttrekking en toevoeging	**22,2**	**9,1**	**0,7**	**-1,0**	**-1,0**
Totaal	**-28,7**	**-47,2**	**-39,1**	**-38,9**	**-38,6**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen

In 2025 en 2026 actualiseren wij de Subsidieregeling Economische structuur- en arbeidsmarktversterking 2025 (SESA 2025).

Nominale ontwikkelingen

Hogere baten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties lasten

Nieuw beleid

Bijdrage Nieuw Amsterdam Verbond

Wij dragen bij aan de oprichting en ondersteuning van het Nieuw Amsterdams Verbond. Dit een onafhankelijke vereniging die mensen en organisaties bij elkaar brengt. Ondernemers, maatschappelijke initiatieven, fondsen, betrokken Amsterdammers en de gemeente versterken elkaar via het Verbond, om samen te bouwen aan een leefbaarder Amsterdam voor iedereen.

Mee en tegenvallers

Vrijval kapitaallasten ROM InWest uit ESA reserve

Vrijval van de gereserveerde kapitaallasten als gevolg van de opheffing van de reserve ROMInWest.

Coalitieakkoord

Actualisatie bestedingsplannen/ coalitieakkoordmiddelen

De inzet van coalitiemiddelen op bestaande opgaven hebben wij in 2025 en 2026 aangepast. Dit komt door geactualiseerde bestedingsplannen.

Impulsproject Open Tech en Innovatie

In de periode 2025 tot 2027 zetten wij coalitieakkoordmiddelen in voor het impulsproject Open Tech en Innovatie Amsterdam. Hiermee versterken wij de positie van Amsterdam als technologische en innovatieve hub. Belangrijke pijlers zijn doorgroei van techbedrijven (scale-ups) en innovatief MKB.

Inzet structurele coalitieakkoordmiddelen

Vanaf 2027 zetten wij structurele coalitieakkoordmiddelen in. Dit is een onderdeel van het coalitieakkoord 2022-2026. Hiervoor volgt nog een bestedingsplan binnen de doelen van het coalitieakkoord.

Steunpakket energiekosten

Inzet van advies en fixteams in de stad voor ondersteuning en verduurzaming van het Midden en Kleinbedrijf (MKB) vanwege hoge energieprijzen. Dit is onderdeel van het coalitieakkoord 2022-2026.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn middelen die wij inzetten voor economische structuur-en arbeidsmarkt-versterking. Dit doen we met de Subsidieregeling Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (SESA). En met middelen die waren gereserveerd voor de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij in West (ROMinWest). Deze middelen zijn niet meer nodig voor ROMinWest door een andere financiering.

Budgetneutrale wijzigingen
Het beleid voor decentrale overhead is gewijzigd. Daardoor worden deze lasten vanaf 2026 opgenomen in programma onderdeel 3.1. Dit maakt het aandeel van de decentrale overhead in dit programma onderdeel zichtbaar.

Groei
Dit betreft de toedeling van gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Intertemporele compensatie
We verschuiven middelen van 2025 naar 2026. Dit doen we om dat omdat enkele projecten vertraging hebben opgelopen. Dit zijn de transformatie van de bloemen-markt, kleine groenprojecten, stimuleren woningen boven winkels en het project drugsimago. De voorbereiding is in volle gang.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Coalitieakkoordmiddelen
Hogere onttrekking uit de reserve coalitieakkoordmiddelen. Deze middelen zetten wij in voor het impulsproject Open Tech en Innovatie Amsterdam. Daarnaast gebruiken wij de coalitieakkoordmiddelen voor de geactualiseerde bestedingsplannen.

Economische structuur- en arbeidsmarktversterking
Hogere onttrekking, met name voor het impulsproject Open Tech en Innovatie Amsterdam.

Verevening onroerend goed
De onttrekking wordt verplaatst van programma 8 naar programma 3. Dat komt door een beleidswijziging. De activiteiten van de Aanpak Binnenstad en Bezoekerseconomie passen beter bij programma 3.

De overige mutaties lichten we niet verder toe omdat deze kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen
Economische structuur- en arbeidsmarktversterking
Hogere toevoeging voor het impulsproject Open Tech en Innovatie Amsterdam. Deze middelen zetten wij in 2027 in. Lagere toevoeging vanaf 2027 door herbestemming van de middelen voor RominWest. RominWest wordt ondergebracht in een centrale financieringsreserve.

Verevening onroerend goed
De toevoeging wordt verplaatst van programma 8 naar programma 3. Dat komt door een beleidswijziging. De activiteiten van de Aanpak Binnenstad en Bezoekerseconomie passen beter bij programma 3.

De overige mutaties lichten we niet verder toe omdat deze kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Het risico bestaat dat bij het afschalen van financiering vanuit het Rijk minder budget vrijkomt voor het stimuleren van publiek-private samenwerkingen (PPS-en) naar het duurzaam verankeren binnen het onderwijs en het bedrijfsleven.	We zorgen voor structureel overleg met het ROC van Amsterdam om de impact te monitoren. We proberen de juiste constructie of het juiste business model te ontwikkelen binnen een publiek private samenwerking of ander traject. Om te zorgen dat de projecten binnen een PPS na afloop van gemeentelijke cofinanciering zelfstandig gecontinueerd kunnen worden.

Actuele risico's	Maatregelen
Het risico bestaat dat versterkende maatregelen voor impact ecosysteem niet het bedoelde lange termijn effect hebben.	We ontwikkelen projecten in co-creatie en stimuleren co-financiering vanuit publieke en private partijen. We nemen maatregelen in samenwerking met het ecosysteem en sturen aan om projecten in co-creatie te ontwikkelen. Door vanaf de start doorlopend oog te hebben voor behoeften en ontwikkelingen in ecosysteem en deze te vertalen naar (aanpassingen van) initiatieven en/of acties. We benutten periodieke monitors die beschikbaar zijn in het ecosysteem met kwantitatieve en kwalitatieve data om verandering in behoeften te kunnen identificeren. Bij co-creatie stellen we criteria op en maken we scherp met welke partners te willen samenwerken. Een voorwaarde die wij stellen is de borging van succesvolle initiatieven binnen het ecosysteem.
In de gebiedsontwikkeling van gemengde woonwerkbuurten wordt te weinig ruimte gerealiseerd voor bedrijfsruimten. Dit is het gevolg van de groeiende woningbehoefte. Omdat bedrijfsruimten (niet zijnde kantoren of winkels) de minst rendabele functies zijn.Concurrerende ambities zoals sport, groen en cultuur claimen ook een deel van de ruimte. Daardoor zijn er te weinig (betaalbare) Bedrijfsruimten voor bedrijven. Ook staat de werkfunctie in de gemengde buurten en op bedrijventerreinen steeds meer onder druk. Hierdoor neemt de functiemix en diversiteit in buurten af.	We lobbyen richting het Rijk voor gunstige weten regelgeving, pleiten voor wijzigingen in het grondbeleid van gemeente Amsterdam en bekijken de mogelijkheden om een huurprijs-regeling vergelijkbaar met sociale huur. Verder richten we werkcorporaties in: intermediairs tussen beleggers en ontwikkelaar. De werkcorporatie beheert bedrijfsruimte als hoofdhuurder en verhuurt deze ruimte door aan bedrijven met oog op betaalbaarheid. We hanteren de bedrijvenstrategie in de transformatiegebieden.

Beleidskaders

Voor de bestuursperiode 2023-2027 worden de uitgangspunten vastgelegd in de visie op de lokale economie.

Vooralsnog zijn de ambities voor het stimuleren van succesvol ondernemen in en voor de buurt, regio en op internationaal niveau beschreven in:

- Position paper Amsterdam Trade & Innovate
- Opgave agenda Versterken innovatie en impact ecosystemen (2023), gemeente Amsterdam

Staat hoe we als stad innovatieve ecosystemen versterken die bijdragen aan brede welvaart in:

- Actieprogramma Kennis & Innovatie
- Strategisch Plan Amsterdam Science Park 2018-2025
- Economisch Herstel- en Investeringsplan 2021-2024
- Strategie Innovatiedistricten (2023), gemeente Amsterdam
- Opgave agenda Versterken innovatie en impact ecosystemen (2023), gemeente Amsterdam
- Amsterdam Digitale Stad (2019), gemeente Amsterdam
- Agenda AI (2021), gemeente Amsterdam

Staat hoe we ruimte bieden aan werk en voorzieningenbedrijvigheid in:

- Ruimte voor de economie van morgen, waarin economische bouwstenen voor ruimtelijke ontwikkeling worden geboden
- Bedrijvenstrategie 2020-2030 Amsterdam Duurzaam Productief
- Marktvisie Amsterdam 2019-2026
- Detailhandelsbeleid Amsterdam
- Gemeentelijke Visie Haven 2020-2040 (2020), gemeente Amsterdam
- Omgevingsvisie 2050 (2021), gemeente Amsterdam
- Overnachtingsbeleid (2021), gemeente Amsterdam
- Strategie Innovatiedistricten (2023), gemeente Amsterdam
- Visie bezoekerseconomie (2023), gemeente Amsterdam

Staat hoe we de verduurzaming van de economie versnellen voor de klimaat- en energietransitie in:

- de Gemeentelijke Visie Haven 2020-2040
  - Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, gemeente Amsterdam
  - Programma Verduurzaming Zakelijke Markt
- Programma Haven en Industrie
- Bestuursopdracht Duurzame Toekomst
- Uitvoerings- en regieorganisatie Energie voor de stad (19 juli 2023)
- Amsterdam Circulair (2020), gemeente Amsterdam

Zijn de ambities voor het faciliteren van een evenwichtige arbeidsmarkt met gelijke kansen voor iedereen beschreven in:

- Werk maken van Talent (in samenwerking met Amsterdam Economic Board en de Metropoolregio Amsterdam)
- MBO Agenda 2023-2026, gemeente Amsterdam
- Economisch Arbeidsmarktbeleid 2023-2026
- House of Skills, MRA Bureau ism Amsterdam Economic Board

2.3.2 Kunst en Cultuur

We maken Amsterdam tot een sterke, open en inclusieve cultuurstad door verbreding, verdieping en spreiding van het aanbod van kunst en cultuur.

In de periode 2025-2028 willen we, zoals vastgelegd in de Hoofdlijnen Kunstenplan 2025-2028, erkenning en steun geven aan de kunst en cultuur in de stad. Dit doen we door specifiek in te zetten op de wijken, op makers en door ongelijk te investeren in gelijke kansen.

Gelijke kansen bevorderen we door zowel te investeren in nieuwe plekken als drempels weg te nemen in de toegang tot subsidies en andere financierings-mogelijkheden. In 2025 gaat het Kunstenplan 2025-2028 van start. Dit plan is de uitwerking van de Hoofdlijnen en bevat onder meer een overzicht van de kunst- en cultuurinstellingen die een vierjarige subsidie krijgen via het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) en de instellingen die de gemeente direct subsidieert.

We willen nu en in de toekomst de nachtcultuur steviger en integraler borgen in het gemeentelijk beleid. In de periode 2025-2026 implementeren we de plannen uit de Uitvoeringsagenda Nachtcultuur.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 3.2. Kunst en Cultuur is:	
Scope 1 en 2 in de stad	45.075 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	6,74 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	400 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 3.2.1

Amsterdam heeft een sterk open, toegankelijk, breed, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en voor bezoekers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Culturele participatie: percentage 18-plussers dat de afgelopen 12 maanden een culturele voorzieningen heeft bezocht	42% (2022)	Nieuwe indicator	-	45%	45%
2	Tevredenheid cultureel buurtaanbod: gemiddeld rapportcijfer dat bewoners geven als antwoord op de vraag: Wat vindt u van het aanbod van culturele voorzieningen in uw buurt?	6.4 (2023)	Nieuwe indicator	-	6.5	6.6
3	Cultureel voorzieningenniveau: totaal aantal m^2 (bruto) aan cultuurvoorzieningen per inwoner	1,21 (2025)	Nieuwe indicator	-	1,21	1,22

We zetten ons in voor een sterke, open en toegankelijke cultuursector, vanuit de overtuiging dat kunst en cultuur cruciaal voor onze stad. Kunst en cultuur geven ons leven kleur en raken ons aan. Dagen ons ook uit en maken ons nieuwsgierig. Kunst en cultuur brengen ons samen. Kunst en cultuur staan natuurlijk op zichzelf, maar kunnen ook een tegenkracht vormen. Een kracht die verbindt, inspireert en nieuwe perspectieven toont in een tijd van toenemende polarisatie en segregatie, steeds grotere economische verschillen en steeds minder verbinding tussen mensen.

Om te meten of we het doel behalen zullen we over de culturele participatie van volwassenen, over de tevredenheid met het culturele aanbod, en het totaal aantal vierkante meters per inwoner rapporteren

Indicator 1
Vele vormen van kunst en cultuur komen tot stand via een wisselwerking tussen Amsterdammers en professionals. We stimuleren culturele instellingen om samen te werken met Amsterdammers en daarmee de maatschappelijke rol van kunst en cultuur te vergroten.

Indicator 2
We zetten in op een breed kunst- en cultuuraanbod dat zo veel mogelijk publieksgroepen aanspreekt. Dit is van cruciaal belang om Amsterdam te maken tot de cultuurstad die er voor iedereen is.

Indicator 3
We zetten in op de groei van permanente en betaalbare ruimte voor cultuur via investeringen en het faciliteren van externe partijen bij de realisatie van cultuurvoorzieningen.

Activiteit 3.2.1.1

Kunstenplan: We verstrekken directe gemeentelijke subsidies.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Kunstenplan: totale bedrag aan directe vierjarige subsidies gehonoreerd	105,6mln (2024)	nieuwe indicator		77,3 mln	77,3 mln
2	Percentage positieve beoordeling monitorgesprek	nog niet beschikbaar	nieuwe indicator		95%	95%

In de periode 2025-2028 ontvangen zeven Amsterdamse instellingen (het Amsterdam Museum, het Stedelijk Museum Amsterdam, de Nationale Opera & Ballet, Internationaal Theater Amsterdam, het Koninklijk Concertgebouworkest, het Bijlmer Parktheater en Theater de Meervaart) rechtstreeks een subsidie van de gemeente, die is opgenomen in de gemeentebegroting onder de titel Kunstenplan.

In Amsterdam zijn de cultuurinstellingen van groot belang. Zij hebben een verbindende functie in de verschillende wijken. Met de periodieke subsidies per kalenderjaar (indicator 1) ondersteunen wij deze instellingen om deze rol te kunnen vervullen. In hoeverre deze instellingen de doelen en beoogde activiteiten behalen, wordt jaarlijks nauw gemonitord (indicator 2).

Activiteit 3.2.1.2

Kunstenplan: We dragen bij aan Kunst en cultuur via het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	AFK: totale bedrag aan vierjarige subsidies gehonoreerd	25,1mln (2024)	Nieuwe indicator		53,0 mln	53,0 mln
2	AFK: Percentage positieve beoordeling monitorgesprek	nog niet beschikbaar	Nieuwe indicator		95%	95%

Het Amsterdams Fonds Voor de Kunst (AFK) verzorgt een substantieel deel van de uitvoering van het Kunstenplan. In onze opdracht ondersteunt het fonds alle kunstvormen in ieder stadsdeel en in elke wijk. Het fonds bedient zowel professionele kunst als cultuurbeoefening in de vrije tijd, en zowel gevestigde organisaties, als ook de rafelranden en de pioniers. Dit doel beogen we door te sturen op het totale bedrag dat aan vierjarigesubsidies wordt besteed (indicator 1), het percentage positief beoordeelde monitorgesprekken dat het fonds voert (indicator 2).

Activiteit 3.2.1.3

We ondersteunen kunst en cultuur in de stadsdelen.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal gesubsidieerde buurtgebonden kunst en cultuuractiviteiten	249 (2024)	263	305	250	250

We ondersteunen vanuit de stadsdelen kunst- en cultuuractiviteiten passend bij de specifieke behoefte van buurten en gebieden. Wij kijken hierbij naar de gebiedsopgaven in de gebieden.

Activiteit 3.2.1.4

We ontwikkelen kunst- en cultuurvoorzieningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totaal aantal vierkante meters (bruto) culturele wijkvoorziening opgeleverd via investeringen	2.000 m² (2024)	Nieuwe indicator		2.000 m²	
2	Totaal aantal vierkante meters (bruto) aan projecten in voorbereidingsfase via investeringen	13.000 m² (2024)	Nieuwe indicator		13.000 m²	
3	Totaal aantal vierkante meters (bruto) aan projecten in realisatiefase via investeringen	10.000 m² (2024)	Nieuwe indicator		10.000 m²	
4	Totaal aantal vierkante meters (bruto) ruimte voor kunst en cultuur opgeleverd door faciliteren	800 m² (2024)	Nieuwe indicator		800 m²	
5	Totaal aantal vierkante meters (bruto) via faciliteren in voorbereidingsfase	6.000 m² (2024)	Nieuwe indicator		6.000 m²	

* Voor deze activiteit kan geen prognose gegeven worden

We investeren in cultuurvoorzieningen die gericht zijn op de behoeftes van Amsterdammers van alle leeftijden in alle stadsdelen en stadsgebied. Zoals vastgelegd in het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027 opgesteld (SHP Kunst en Cultuur), kijken we naar nieuwe plekken voor aanbod dat een regionale, landelijke of internationale functie heeft. Een belangrijk uitgangspunt is dat kunst en cultuur mee moet groeien met de stad. Waar nieuwe wijken worden gebouwd, moet ook ruimte zijn voor culturele voorzieningen. Daarnaast is het behoud en de optimalisatie van de bestaande culturele infrastructuur een ander belangrijk uitgangspunt. Het uiteindelijke doel van de investeringen is een evenwichtige spreiding van relevante culturele voorzieningen over de hele stad.

Daarom monitoren we het aantal vierkante meters waarmee de ruimte voor kunst en cultuur wordt uitgebreid. Dat doen we naar de investeringen te kijken, en kijken we naar het aantal extra vierkante meters dat wordt voorbereid en wordt gerealiseerd.

Het realiseren van dit doel is overigens niet eenvoudig. De vraag naar betaalbare huisvesting voor kunst en cultuur wordt steeds groter en het aanbod steeds kleiner.

Activiteit 3.2.1.5

We creëren en dragen bij aan broedplaatsen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totaal aantal vierkante meters (bruto) broedplaats	178.000 (2024)	178.000		181.000	184.000
2	Totaal aantal vierkante meters (bruto) broedplaats gerealiseerd	11.748 (2024)	11.748		10.000	10.000
3	Totaal aantal vierkante meters (bruto) broedplaats waarvan contracten aflopen	13.595 (2024)	13.595		5.000	5.000
4	Totaal aantal vierkante meters (bruto) broedplaats behouden	8.700 (2024)	8.700		10.000	10.000

Met het broedplaatsenbeleid zorgen we ervoor dat we zoveel mogelijk behouden en daarnaast nieuwe plekken realiseren.

Broedplaatsen bieden ruimte: betaalbare woon- en werkruimten voor kunstenaars en creatieve ondernemers en cultuurgebouwen behouden. We zoeken ontwikkelkansen voor broedplaatsen, ateliers en atelierwoningen en helpen initiatieven voor nieuwe broedplaatsen bij de planontwikkeling. Daarnaast werken we aan het bestendigen van broedplaatsen, ateliers en atelierwoningen. Dit beleid is vastgelegd in het Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2023-2026.

In hoeverre deze doelen worden gehaald, monitoren we door de aantallen vierkante meters te monitoren dat wordt gerealiseerd. Ook wordt onderscheid gemaakt in vierkante meters die voor de stad behouden blijven, of die nieuw worden gerealiseerd.

Over de langere termijn verwachten we er niet tot nauwelijks broedplaatsruimte zal verdwijnen, omdat veel van de aflopende contracten voor 2026 zijn verlengd. De afloop van contracten wisselt per jaar enorm. De prognose 2026-2028 is een gemiddelde met de verwachting dat veel van deze verlengd kunnen worden.

Doel 3.2.2

Doel 3.2.2: Alle Amsterdamse kinderen kunnen kennis maken met kunst en cultuur.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage scholen dat vanuit een cultuurbeleidsplan de voorzieningen cultuureducatie inzet op school	Nog niet bekend	Nieuwe indicator		90%	90%
2	Aantal deelnemers aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie: 4-12 jaar	22.927 (2023)	Nog niet bekend		23.000	23.000
3	Aantal deelenemers aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie: 12-18 jaar	12.512 (2023)	Nog niet bekend		12.500	12.500

Met onze inzet voor Cultuureducatie stimuleren we de brede persoonlijke en kunstzinnige ontwikkeling van alle Amsterdamse kinderen. Aangezien het niet vanzelfsprekend is dat alle kinderen hier van huis uit mee in aanraking komen, is het van belang dat kunst en cultuur op school goed aan bod komt zodat alle kinderen hier kennis mee maken. Hierin spelen de gemeentelijke voorzieningen voor cultuureducatie (waaronder gratis muziekonderwijs en de cultuurbus) een belangrijke rol. Deze zijn vastgelegd in het Kunstenplan 2025-2028 en opgenomen in de Verordening op het lokaal onderwijsbeleid (Vloa).

Om te meten of we dit doel behalen, kijken we naar het percentage scholen dat vanuit een zogeheten cultuurbeleidsplan de voorzieningen op het gebied van cultuureducatie inzet op school. Dit plan is een voorwaarde om als school gebruik te kunnen maken van de voorzieningen vakdocent muziek en de cultuurbus.

Om te kijken naar cultuureducatie buiten school, monitoren we de aantallen deelnemers aan niet-schoolgebonden cultuureducatie-activiteiten in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Datzelfde doen we voor de aantallen deelnemers van 12 tot 18 jaar. Het gaat hier om activiteiten die worden georganiseerd door instellingen die subsidie krijgen via het Kunstenplan 2025-2028.

Activiteit 3.2.2.1

Kunstenplan: We bevorderen cultuureducatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Cultuurvouchers: percentage scholen dat het voucher-budget, bestemd voor cultuureducatieve activiteiten, besteedt	86% (2024)	86%		90%	90%
2	Bus/boot: Aantal vervoerde leerlingen per bus of boot naar culturele instellingen	50.000 (2024)	53.030		50.000	50.000
3	Jeugdfonds Sport en Cultuur: Percentage van de Amsterdamse kinderen die onder 120% van het WSM leven, dat deelneemt aan niet-schoolgebonden culturele activiteiten via het Jeugdfonds Sport en Cultuur Amsterdam	10% (2024)	10%		10%	10%
4	Muziekscholen: Percentage scholen dat gebruik maakt van de voorziening vakdocent muziek (13 uur muziekles voor groep 3 t/m 8)	88% (2024)	88%		90%	90%

Om cultuureducatie te bevorderen, sturen we op vier verschillende activiteiten. Ten eerste de zogeheten cultuurvouchers. We bieden cultuurvouchers aan van € 25 per leerling (€ 75 per leerling in het speciaal onderwijs) die scholen naar eigen behoefte kunnen inzetten voor cultuureducatie. Daarnaast monitoren we de aantallen leerlingen die per bus/boot naar culturele instellingen worden vervoerd. We bieden namelijk gratis vervoer naar culturele instellingen onder schooltijd (voor alle scholen voor primair en speciaal onderwijs).

Ten derde stimuleren we dat kinderen uit minimagezinnen deelnemen aan niet-school gebonden activiteiten voor cultuureducatie. Om alle kinderen die dat willen de kans te bieden hun talenten te ontwikkelen, kunnen ouders voor buitenschoolse activiteiten gebruik maken van een vergoeding via het Jeugdfonds Sport en Cultuur Amsterdam.

Tot slot bieden we vanuit het Basispakket cultuureducatie de voorziening vakdocent muziek. Alle scholen (primair en speciaal (voorgezet) onderwijs) kunnen gebruikmaken

van deze gratis voorziening (13 uur muziekles voor groep 3 t/m 8). De lessen worden verzorgd door docenten van de Muziekschool Amsterdam, Aslan Muziekcentrum, het Leerorkest, Muziekcentrum Zuidoost, Muziekschool Amsterdam Noord en de Gooise Muziekschool. Voor het verzorgen van deze lessen krijgen de instellingen subsidie via het Kunstenplan 25-28 en de stadsdelen.

Doel 3.2.3

Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via de lokale publieke omroep.

	Indicatoren doel	Peilwaarde 2023	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totaal aantal unieke mensen bereikt – TV per week	144.000	117.000		110.000	105.000
2	Totaal aantal mensen bereikt – Sociale Media	Instagram: 35,1 mln Youtube: 24,5 mln Facebook: 85,1 mln Tiktok: 27,1 mln X: 68,3 mln	Nieuwe indicator		Begroting niet mogelijk	Prognose niet mogelijk
3	Totaal aantal bezoeken – Web per maand	14,3 mln			15 mln	15 mln

Lokale- en buurtmedia zijn van groot belang in tijden van nepnieuws en afnemend vertrouwen in de politiek. Ze zorgen voor een onafhankelijke en kritische nieuws-voorziening. In de periode 2023-2026 zijn daarom extra middelen gereserveerd. In 2024 heeft het Commissariaat voor de Media op advies van de gemeenteraad een nieuwe concessie verleend aan de Publieke Omroep Amsterdam voor de periode 2024-2029. In haar Concessiebeleidsplan heeft de Publieke Omroep Amsterdam op hoofdlijnen haar uitgangspunten, ambities en strategie voor de komende vijf jaar uiteengezet. De Publieke Omroep Amsterdam geeft daar in 2025 verder invulling aan met haar eigen merken, AT5 en SALTO, en gelieerde merken FunX Amsterdam en de Concertzender. Zo zet de Publieke Omroep Amsterdam in op verdere verbinding met alle inwoners van Amsterdam en verbreding en verdieping van het media-aanbod, door de onderzoekredactie uit te breiden en ‘media-maakplaatsen’ (Medialabs) verspreid over de stad te realiseren.

Om te weten in hoeverre Amsterdammers toegang hebben tot informatie en onafhankelijk nieuws, maken we gebruik van drie indicatoren.

Indicator 1. Bereik per week tv
Publieke Omroep Amsterdam (POA) bereikt bewoners van Amsterdam via alle televisie aanbieders. Dagelijks brengt AT5 het live gepresenteerde nieuws. Dit monitoren we in unieke kijkers per week.

Indicator 2. en 3. Bereik sociale media en website
POA’s web- en appomgeving sluiten op elkaar aan en bereiken dagelijks vele inwoners van Amsterdam. Daarnaast generen Facebook, X (Twitter) en LinkedIn extra bereik en andere doelgroepen. YouTube wordt ingezet als on-demand videokanaal. Instagram en TikTok vereisen een eigen stijl van contentproductie. Hiermee beoogt POA vooral een jongere doelgroep te bereiken.

Activiteit 3.2.3.1

We dragen bij aan lokale media.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totale duur uitgezonden items via SALTO (uur)	24.280 (2023)	Nieuwe indicator		25.000	25.000
2	Aantal SALTO makers	Nog niet bekend	Nieuwe indicator		Begroting niet mogelijk	Prognose niet mogelijk

We subsidiëren de zendgemachtigde om onafhankelijk nieuws over de stad te maken en om Amsterdammers in staat te stellen zelf programma’s te maken.

In hoeverre dit wordt bereikt, wordt gemonitord met aantallen kijkers en het aantal SALTO makers.

Net als bij bovenlokale, nationale media, is de lange termijn trend met betrekking tot lineaire tv-ontwikkeling neerwaarts. Dit houdt in dat een tv-programma wordt bekeken op het moment van uitzending. Online bereik neemt toe, alleen niet zozeer voor nieuwsgaring. Doordat meer mensen informatie verwerven via social media platforms, zal er geleidelijk een verschuiving plaatsvinden van online naar social media kanalen. De aantallen programmamakers zullen iets toenemen door de nieuwe aanpak van

de Publieke Omroep Amsterdam om via de Medialabs en samenwerkingen met opleidingen nieuwe makers te vinden.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Exploitatiemaatschappij Carré B.V.
Carré helpt bij behoud van cultureel erfgoed op een belangrijke plek in de stad. Carré is een rijksmonument, waarbij de theaterfunctie hoort bij het karakteristieke pand. Carré biedt cultureel aanbod voor een breed publiek met een afwisselende programmering.

Stichting Nationaal Slavernijmuseum
In 2025 heeft het college van B en W het besluit genomen tot de oprichting van de Stichting Nationaal Slavernijmuseum. De nieuwe stichting werkt een operationeel ondernemingsplan uit en zal daarnaast onder andere aan de slag gaan met het voortzetten van de tijdelijke programmering, participatie met verschillende doelgroepen en met het opbouwen en ontwikkelen van het kenniscentrum.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	2,8	3,3	0,8	0,8	0,8	0,8
Lasten	185,8	200,7	204,3	195,7	196,2	188,7
Saldo Baten en Lasten	**-183,0**	**-197,4**	**-203,5**	**-195,0**	**-195,5**	**-187,9**
Onttrekking	4,8	9,2	7,1	2,0	2,1	0,0
Toevoeging	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2,5**	**9,2**	**7,1**	**2,0**	**2,1**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur	**-180,5**	**-188,2**	**-196,4**	**-193,0**	**-193,4**	**-187,9**

De baten bestaan uit vergoedingen voor evenementen en het gebruik van de kunstcollectie Amsterdam.

De lasten in de begroting 2026 in programmaonderdeel 3.2 Kunst en cultuur bestaan voornamelijk uit de lasten voor:

- Het Kunstenplan 2025-2028. (€ 170,9 miljoen). In het Kunstenplan zijn de lasten opgenomen voor de instellingen onder verantwoordelijkheid van de gemeente en de subsidieregelingen die door het Amsterdams Fonds voor de Kunst worden uitgevoerd. Ook Cultuureducatie en de ontwikkeling van nieuwe culturele voorzieningen in de wijken is in het Kunstenplan opgenomen.
- Buurtgerichte Kunst en Cultuuractiviteiten en evenementen (€ 7,3 miljoen)
- De bekostiging van de Publieke Omroep Amsterdam (POA) en voor buurtmedia (€ 6,4 miljoen)
- Broedplaatsen (€ 4,1 miljoen)
- Incidentele subsidie aan het H'ART museum (€ 1,2 miljoen)
- Het Nationaal Slavernijmuseum (€ 1,0 miljoen)

Horizontale toelichting
De lasten nemen vanaf 2027 af door de incidenteel beschikbaar gestelde coalitie-middelen voor Broedplaatsen en lokale media. Vanaf 2029 nemen de lasten verder af door de incidentele middelen in het Kunstenplan 2025-2028 en de incidentele dekking van het Kunstenplan door onttrekkingen aan reserve Kunstenplan.

Reserves
Wij onttrekken aan de reserve Coalitiemiddelen ter dekking van de incidentele lasten uit het coalitieakkoord (€ 5,2 miljoen) en we onttrekken aan de egalisatiereserve Kunstenplan ter dekking van lasten in het Kunstenplan 2025-2028 (€ 1,9 miljoen).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**3,3**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**
Beginstand Begroting 26	**3,3**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**
Lasten	**200,7**	**204,3**	**195,7**	**196,2**	**188,7**
Beginstand Begroting 26	**198,5**	**189,2**	**186,6**	**187,0**	**178,6**
Mutaties Begroting 26	**2,2**	**15,1**	**9,2**	**9,2**	**10,1**
Nieuw beleid		**1,5**			
Compensatie bezuinigingen Rijk op Kunst en Cultuur		1,5			
Mee- en tegenvallers	**2,0**	**1,2**			

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Eenmalige subsidie H'ART museum	2,0	1,2			
Coalitieakkoord	**-0,3**				
Onttrekking reserve coalitiemiddelen	-0,3				
Eindejaarsmarge		**0,3**			
Begrotingsbijstellingen	**0,7**	**1,8**	**0,9**	**0,9**	**0,6**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,4**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Intertemporele compensatie	**0,3**	**1,3**	**-0,7**	**-0,8**	
Nominale ontwikkelingen		**8,8**	**8,2**	**8,2**	**8,2**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,0**	**0,2**	**0,6**	**0,7**	**1,1**
Saldo baten en lasten	**-197,4**	**-203,5**	**-195,0**	**-195,5**	**-187,9**
Onttrekking	**9,2**	**7,1**	**2,0**	**2,1**	
Beginstand Begroting 26	**9,5**	**5,9**	**1,7**	**1,8**	
Mutaties Begroting 26	**-0,3**	**1,2**	**0,2**	**0,2**	
Egalisatiereserve Kunstenplan		1,2	0,2	0,2	
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,3				
Reserve Economische structuurversterking	0,0				
Saldo onttrekking en toevoeging	**9,2**	**7,1**	**2,0**	**2,1**	**-**
Totaal	**-188,2**	**-196,4**	**-193,0**	**-193,4**	**-187,9**

Mutaties lasten

Nieuw beleid

Compensatie bezuinigingen Rijk op Kunst en Cultuur

Onevenredig veel Amsterdamse instellingen zijn met ingang van de periode 2025-2028 hun landelijke subsidie van de Rijkscultuurfondsen misgelopen. Daarnaast wordt bezuinigd op internationalisering en staat de lokale infrastructuur onder druk. Wij compenseren het wegvallen van de Rijksmiddelen en de bezuinigingen in 2025-2026.

Mee- en tegenvallers

Subsidie H'ART museum

We vertrekken incidenteel subsidie aan het H'ART museum om de tekorten in de exploitatie te overbruggen en de ontwikkeling naar een sluitende exploitatie te ondersteunen.

Eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge 2024 bestemmen wij voor de tijdelijke capaciteit die nodig is om de inhaalslagen van culturele voorzieningen in Noord, Zuidoost en Nieuw-West verder voort te zetten.

Begrotingsbijstellingen

1. Het Kunstenplan 2025-2028 zoals einde 2024 is vastgesteld door de Gemeenteraad. Hier staat een even grote onttrekking aan de reserve Kunstenplan tegenover.
2. De indexatie van de huren van een aantal panden met een culturele bestemming. De huurbaten nemen met hetzelfde bedrag toe in Programma 1.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen

Intertemporele compensatie

We verschuiven middelen voor het Slavernijmuseum van 2027 en 2028 naar 2026, zodat wij jaarlijks een even hoge subsidie aan het Nationaal Slavernijmuseum kunnen verstrekken. Tevens verschuiven wij middelen van het Kunstenplan in 2027 en 2028 naar 2025 en 2026, zodat de begroting aansluit bij het Kunstenplan 2025-2028 zoals dat in december 2024 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Nominale ontwikkelingen

Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Egalisatie Reserve Kunstenplan

Einde 2024 is het Kunstenplan 2025-2028 vastgesteld door de gemeenteraad. Een deel van de lasten dekken wij uit de reserve Kunstenplan. De onttrekking aan de reserve is conform het vastgestelde Kunstenplan.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Voor het behalen van de doelen en de activiteiten van het Kunstenplan is de gemeente afhankelijk van de uitvoering door kunst- en cultuur-instellingen. Als de plannen van kunst en cultuurinstellingen onvoldoende worden waargemaakt door bijvoorbeeld grote financiële tegenvallers of juridische geschillen, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan.	De instellingen moeten jaarlijks een financieel verslag indienen dat geanalyseerd en besproken wordt met de gesubsidieerde instellingen. In subsidieverleningen staat standaard de passage opgenomen dat significante wijzigingen in de bedrijfsvoering en/of de financiële positie moeten worden gemeld. Voor alle subsidies is een jaarrekening met goedgekeurde accountants-verklaring vereist. Naast de financiële zaken zijn ook de inhoudelijke prestaties, sturing en overige zaken met betrekking tot de activiteiten en bedrijfsvoering onderwerp van gesprek. Een deel van de monitor-gesprekken wordt door het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) gedaan. Dit betreft de instellingen die niet tot de Amsterdam Basisinfrastructuur behoren. Het monitorproces is geëvalueerd en de financiële analyse, registratie en vastlegging van kengetallen is verbeterd. Bij het Kunstenplan is bij de aanvraag van subsidies meer aandacht voor de begroting, inclusief het onderdeel meerjarenonderhoudsplan. We voeren ten minste eens per jaar monitorgesprekken met instellingen in de Amsterdam Bis en het Cluster Cultuureducatie over inhoudelijke en financiële prestaties. Het AFK voert deze gesprekken met de overige instellingen in het Kunstenplan
De uitvoering van het Kunstenplan valt gedeeltelijk onder verantwoordelijkheid van het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK). Als het AFK een deel niet kan uitvoeren door bijvoorbeeld financiële tegenvallers of problemen in de organisatie, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan.	We zijn een samenwerkingsovereenkomst met het AFK aangegaan waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor uitvoeren van het Kunstenplan en ieders verplichtingen zijn vastgelegd. Deze overeenkomst wordt nu geactualiseerd. We houden de uitvoering in de gaten door intensief overleg op ambtelijk en bestuurlijk niveau waarbij we ook de jaarlijkse verantwoording van het AFK bespreken en beoordelen
Grote projecten zijn in voorbereidingsfase, de Nieuwe Meervaart in Osdorp en voor de verbouwing van het Amsterdamse Museum is een uitvoerings-krediet verstrekt. Er is kans op vertraging, waardoor de kosten kunnen oplopen en het mogelijk ontstaan van reputatie- en imagoschade	Deze projecten vallen daarnaast onder de regeling grote projecten, waardoor extra aandacht is voor tegenspraak, governance en de inrichting van het projectmanagement.

Beleidskaders

- Hoofdlijnen kunst en cultuur 2025-2028
- Kunstenplan 2025-2028
- Convenant Basispakket Kunst- en Cultuureducatie
- Uitvoeringskader Kunst in de Openbare Ruimte
- Amsterdamse referentienorm en maatschappelijke voorzieningen
- Ruimte voor kunst en cultuur – strategisch huisvestingsplan (SHP) kunst en cultuur 2023-2027
- Atelier en Broedplaatsenbeleid 2023-2026
- Toekomst van de nacht. Nachtcultuur in Amsterdam (2021)
- Uitvoeringsagenda Nachtcultuur 2023-2026

2.3.3 Erfgoed

Erfgoed bepaalt in hoge mate de identiteit en de kwaliteit van Amsterdam en vormt het uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van de stad. We voeren daarom uit wat de Omgevingswet van ons vraagt namelijk om voort te bouwen op bestaande kwaliteiten waar erfgoed een onderdeel van is. Daarvoor onderzoeken, adviseren en delen we kennis over het boven- en ondergrondse erfgoed en geven het een centrale plek in de ontwikkeling van de dynamische stad. Door de inzet van erfgoed, bijvoorbeeld door het aanwijzen van betekenisvolle monumenten, geven we ruimte aan het versterken van de identiteit van Amsterdam. Daarmee dragen we bij aan een stad waar alle bewoners en bezoekers zich in het verhaal van Amsterdam herkennen.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 3.3 Erfgoed is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0,00 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0,69 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	100 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 3.3.1

Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage “goed” dat de gemeente in de monitor erfgoed-inspectie toont op onderwerpen over archeologie en monumentenzorg in relatie tot andere Nederlandse gemeenten	90% (2022)	90%	90%	90%	

* De prognose is moeilijk te geven omdat het resultaat mede afhankelijk is van door de gemeente niet te beheersen parameters zoals bijvoorbeeld de hoeveelheid bouwaanvragen die voor monumenten wordt ingediend.

Erfgoed vertelt het verhaal van de stad Amsterdam. Archeologische vondsten, historische gebouwen en bijzondere gebieden geven vanuit het verleden betekenis aan het heden. Daarom brengen we ons erfgoed in beeld, houden het in stand en geven het een plek bij de groei van de stad zoals de ontwikkeling en de transformatie van gebieden.

We zorgen ervoor dat de waarden van het Amsterdamse erfgoed in beeld zijn en behouden worden. Het erfgoed wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad. Het verduurzamen van erfgoed is hierbij steeds een uitgangspunt. Vanzelfsprekend hoort het werelderfgoed hier ook bij.

Voor de uitvoering van onze beleidstaken doen wij onderzoek op basis waarvan onze adviezen tot stand komen. De kennis die het onderzoek en onze adviestaak oplevert, delen wij met betrokkenen en burgers.

Activiteit 3.3.1.1

We voeren het beleid uit voor de monumenten, het gebiedsgericht erfgoed en de archeologie, en delen onze kennis.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal onderzoeken Monumenten (cultuurhistorische waarde van gebouwen en gebieden)	252 (2022)	506	325	500	500
2	Aantal onderzoeken Archeologie	22 (2022)	41	20	40	40
3	Aantal adviezen Monumenten	1.747 (2022)	1.525	1.750	1.500	1.500
4	Aantal adviezen Archeologie	187 (2022)	166	200	175	175
5	Aantal informatie- en publieksbijeenkomsten (in- externe partners, Open Monumentendag, Archeologiedagen etc.)	66 (2022)	58	45	55	55
6	Aantal jaarlijks opgeleverde educatieprojecten en –producten (incl.restauratie-cursus, bijdragen aan symposia, gastcolleges etc.)	24 (2022)	37	10	35	35
7a	Kernregistratie erfgoed: doorgevoerde correcties in de kernregistratie	2 (2022)	-	5	5	5
7b	Kernregistratie erfgoed: opgenomen besluiten monumentenaanwijzingen en beschermde gezichten	23 (2022)	14	10	10	

Wij voeren het beleid uit ten aanzien van het gebiedsgerichte erfgoed, het wereld-erfgoed, de monumenten en de archeologie. Daartoe leveren we onderzoek en analyses die input zijn voor de advisering. Het onderzoek is daarnaast onderdeel van aanwijzingsprocedures voor gemeentelijke monumenten en beschermde stads-gezichten.

De advisering vindt plaats in het kader van vergunningverlening, toezicht, handhaving, ruimtelijke planvorming en verduurzaming. Samen met de eigenaren, bewoners en initiatiefnemers willen het erfgoed in onze stad verduurzamen. Met minder regels, meer ondersteuning voor eigenaren en waar het kan: op een verantwoorde manier snellere procedures. Bijvoorbeeld als het gaat om het plaatsen van zichtbare zonne-panelen op monumenten en het vergunningvrij realiseren van raamisolatie.

De opgebouwde kennis over het erfgoed van de stad delen we actief. Dat doen bijvoorbeeld door het organiseren van de jaarlijks Open Monumentendag, de Nationale Archeologiedagen, het ontwikkelen van educatieproducten, voorlichtingsavonden, gastcolleges. Onze gegevens zijn actueel omdat we de kernregistratie voor Erfgoed verzorgen. Al onze gegevens zijn voor iedereen digitaal beschikbaar. We gaan archeologie meer onder de aandacht brengen bij het grote publiek. Dat doen we onder meer door het archeologisch depot toegankelijk te maken voor een brede groep geïnteresseerden en onze informatie en kennis te delen bij opgravingen en via digitale kanalen.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Stadsherstel
Stadsherstel draagt bij aan de zorg voor monumenten en beeldbepalende panden in Amsterdam door ze zorgvuldig te restaureren, een passende bestemming te geven en ze te verhuren.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Lasten	4,4	5,2	4,9	4,2	4,1	4,1
Saldo Baten en Lasten	**-4,3**	**-5,0**	**-4,8**	**-4,1**	**-4,0**	**-4,0**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 3.3 Erfgoed	**-4,3**	**-5,0**	**-4,8**	**-4,1**	**-4,0**	**-4,0**

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit inkomsten uit onderzoek en advies op het gebied van monumenten en archeologie.

De lasten bestaan voornamelijk uit apparaatslasten van de medewerkers die werkzaamheden uitvoeren voor archeologie, monumenten en het Werelderfgoed Podium (€ 3,4 miljoen).

Horizontale toelichting
De afname van de lasten in 2027 is hoofdzakelijk het gevolg van de afloop van de incidentele budgetten Funderingsherstel Oude Kerk (€ 500.000) en Publieksbereik Archeologie (€ 300.000).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Beginstand Begroting 26	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Lasten	**5,2**	**4,9**	**4,1**	**4,1**	**4,1**
Beginstand Begroting 26	**5,7**	**3,9**	**3,6**	**3,6**	**3,6**
Mutaties Begroting 26	**-0,6**	**1,1**	**0,7**	**0,6**	**0,6**
Nieuw beleid			**0,1**		
Publieksbereik Archeologie			0,1		
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,1**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Intertemporele compensatie	**-0,5**	**0,5**			
Saldo baten en lasten	**-5,0**	**-4,8**	**-4,1**	**-4,0**	**-4,0**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-5,0**	**-4,8**	**-4,1**	**-4,0**	**-4,0**

Mutaties Lasten

Nieuw beleid
Publieksbereik Archeologie
In 2027 zetten we extra middelen in voor het publieksbereik Archeologie.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Intertemporele compensatie
Wij schuiven middelen door van 2025 naar 2026 voor onderzoek naar funderingsherstel van de Oude Kerk. Dat komt door vertraging in de planvorming. In het derde kwartaal van 2025 stellen wij in overleg met de Oude Kerk een plan op. Daarna volgt het definitieve bestedingsplan.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Als gevolg van gebrek aan kennis en beleving van erfgoed, bestaat de kans dat de bewoners en ondernemers weerhouden worden om het erfgoed te waarderen, waardoor de noodzaak voor behoud onder druk komt te staan.	De gemeente zorgt voor onderzoek, advies en voorlichting over erfgoed.
Het erfgoed wordt onvoldoende benut waardoor de kans op verval van het erfgoed toeneemt.	De gemeente overtuigt organisaties van de economische waarde van het erfgoed en helpt dit duurzaam te benutten.
Cultuurhistorie is niet voldoende gekoppeld aan ruimtelijke processen waardoor de ruimtelijke kwaliteit en de bijdrage van erfgoed aan de leefbaarheid in de stad afneemt.	De gemeente start in een vroeg stadium vooroverleg met de collega's van ruimtelijke ordening over het belang van de inpassing van erfgoed in ruimtelijke processen.

Beleidskaders

- Omgevingswet: hierin is vastgelegd dat lokale overheden zorgvuldig met het ondergrondse en bovengrondse erfgoed moeten omgaan.
- Omgevingsplan: hierin is de wettelijke taak neergelegd voor advisering rond vergunningverlening voor monumenten; verder zijn zaken rond de archeologische monumentenzorg geregeld.
- Gemeentelijke erfgoedverordening: deze verordening beschrijft de basis waarop en de procedure waarmee gemeentelijke monumenten en beschermde gezichten worden aangewezen.
- Beleidskader Monumenten: geeft aan of en hoe aanpassingen aan monumenten mogelijk zijn, waaronder verduurzamingsingrepen.

2.4 Sport en Bewegen

2.4 Sport en Bewegen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	34,5	30,9	31,3	20,4	20,4	20,7
Lasten	101,8	99,7	103,7	91,7	93,2	92,9
Saldo Baten en Lasten	**-67,3**	**-68,9**	**-72,4**	**-71,3**	**-72,8**	**-72,2**
Onttrekking	1,3	5,8	1,4	0,5	0,7	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,3**	**5,8**	**1,4**	**0,5**	**0,7**	**0,0**
Totaal 4 Sport en Bewegen	**-66,0**	**-63,1**	**-71,1**	**-70,8**	**-72,1**	**-72,2**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**30,8**	**27,3**	**28,7**	**28,6**	**28,6**	**28,6**

Investeringen

De grootste investeringen in de reguliere portefeuille Sport in 2026 zijn de reguliere vervangingen van sportvoorzieningen op sportparken, uitbreiding van zwemwater en de elektrificatie van het wagenpark. Verder investeren we in sporten en spelen in de openbare ruimte en de ondergrondse infrastructuur van de sportparken.

Omdat de bouw van nieuwe zwembaden lang duurt en het tekort aan zwemwater in Amsterdam urgent is, investeren we ook in tijdelijk extra overdekt zwemwater, onder andere in Nieuw-West. Daarnaast starten we met de renovatie en verduurzaming van het De Mirandabad, zodat dit bad ook in de toekomst door heel veel Amsterdammers gebruikt kan worden om te zwemmen en te leren zwemmen.

Grote uitgaven in 2026 voor Sport zullen plaatsvinden voor de reguliere vervangingen van sportvoorzieningen op sportparken. Verder starten we met de renovatie en verduurzaming van het Rijksmonument Botenhuis van de Bosbaan en werkzaamheden aan de Bosbaan zelf. In Noord investeren we in de nieuwbouw van de sporthal aan de Meidoornweg en de uitbreiding van sportpark Kadoelen. In Zuidoost investeren we in de herinrichting van het Bijlmer Sportpark en in Nieuw-West in de herontwikkeling van de sportparken Ookmeer en Spieringhorn. Tot slot blijven we inzetten op sporten en spelen in de openbare ruimte met het Impulsbudget Sporten en spelen in de Openbare ruimte.

Digitale stad / Informatie

1. We zorgen voor toename van het gebruikersgemak door het vergemakkelijken en optimaliseren van het reserveringsproces en gebruik van en toegang tot accommodaties. Om dat te bereiken wordt de online reserveringsmodule verder ontwikkelt en gaan we de toegangscontrole-applicatie vernieuwen, zodat die aansluit bij moderne mogelijkheden als toegang middels mobiele apparaten of toegangscodes.
2. Het inzicht in de afhandeling van aanvragen door burgers en sportclubs verbeteren we met het doormeten van de kennisbank in het digitale relatie beheer systeem, zodat er sneller een passend antwoord komt en de klanttevredenheid toeneemt.

3. We herzien het cameraprotocol, zodat de burger in begrijpelijke taal wordt geïnformeerd over het gebruik van camera's in accommodaties en de rechten die omstanders hebben bij het gebruik van camera's.

Democratisering

We versterken de verenigingsvorm, omdat deze bijdraagt aan democratisering. Verenigingen worden gedragen door leden, die zo met zeggenschap invloed hebben op hun sportaanbod. In 2026 blijven we investeren in verenigingsondersteuning en werken we impactgericht met ondersteuning van clubs voor aanbod in die gebieden waar sportdeelname laag is. Bijvoorbeeld door de sportvergoeding voor jeugd vooral in te zetten op verenigingssport. Zo blijven verenigingen toekomstbestendig en behouden ze voor en door Amsterdammers hun centrale rol in de Amsterdamse sport.

Onze ambitie is dat sportverenigingen een afspiegeling worden van de buurt waarin ze actief zijn, zowel in hun leden als in hun besturen. Dit draagt bij aan een inclusieve en diverse sportomgeving. We zetten in op een positief sportklimaat, door basiseisen te stellen aan sociale veiligheid als ondergrens. Samen met verenigingen laten we buurtbewoners kennismaken met het sportaanbod en stimuleren we verenigingen hun leden actief bij het beleid van hun club te betrekken. Zo maken we sport toegankelijk voor iedere Amsterdammer, ongeacht achtergrond of situatie.

Daarnaast betrekken we Amsterdammers en sportclubs actief bij ons beleid. Via bijeenkomsten, werkgroepen en adviesrondes geven zij input over hun behoeften en ideeën. Dit zorgt voor beleid dat aansluit bij de praktijk en versterkt de verbinding tussen sport, buurt en stad. Voorbeelden zijn jongerenpanels die meedenken over sport voor jongeren, sportclubs en maatschappelijke organisaties die bijdragen aan de visie Amsterdamse Sportparken, en voetbalverenigingen die in de Amsterdamse Voetbalagenda samen met de KNVB en Ajax werken aan sterk amateurvoetbal in elke wijk. Vanuit de Voetbal Agenda wordt in 2026 gestart met een programma gericht op het opleiden van aspirant bestuurders binnen de voetbalvereniging om meer diversiteit (op leeftijd en gender en culturele achtergrond) in het bestuur te bevorderen.

De thema's Duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.4.1 Sport en Bewegen

Sporten en bewegen is goed voor alle Amsterdammers. Het brengt geluk en plezier en levert een bijdrage aan gezondheid, nieuwe ontmoetingen en vitaliteit. Daarom investeert de gemeente Amsterdam in voldoende passend en toegankelijk sport en beweegaanbod en locaties. Hiermee faciliteren en stimuleren we alle Amsterdammers om te sporten en bewegen, met specifiek aandacht voor hun financiële positie, lichamelijke en mentaal mogelijkheden, leeftijd en gender.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 4.1 is (in tonnen CO_2-eq):	CO_2-emissies	Doelstelling 2030	Prognose 2030
Scope 1 en 2 in de stad	9.627 ton CO_2	4.449	5.145
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1.204 ton CO_2	0	-
Scope 3 van de eigen organisatie	3.500 ton CO_2	-	-

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Zoveel mogelijk Amsterdammers sporten

De Amsterdamse sportparticipatie is stedelijk gezien hoog, maar de verschillen per gebied zijn groot. Om alle Amsterdammers aan het sporten te krijgen, zorgen we ervoor dat sportende Amsterdammers blijven sporten en dat Amsterdammers die nog niet of onvoldoende sporten (meer) gaan sporten. Een aantal groepen blijft ver achter bij de doelstelling om wekelijks te sporten. Om alle Amsterdammers gelijke kansen te bieden tot sporten richten we ons op het wegnemen van belemmeringen en verhogen we motivatie bij Amsterdammers die niet wekelijks sporten.

Doel 4.1.1

Iedere Amsterdammer heeft toegang tot passend sportaanbod in een kwalitatief goede omgeving.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 jaar) dat structureel wekelijks sport	78% (2019)	89%	89%	90%	2027: 90% 2028: 91% 2029: 91%
2	Percentage jeugdigen (13 t/m 18 jaar) dat structureel wekelijks sport	77% (2019)	84%	84%	85%	2027: 85% 2028: 86% 2029: 86%
3	Percentage volwassenen dat structureel wekelijks sport	68% (2019)	68%	68%	68%	2027: 68% 2028: 69% 2029: 69%
4	Percentage Niet sporters (BBV-verplicht)	24% (2018)	22%	22%	21%	2027: 21% 2028: 20% 2029: 20%

Het doel in de periode 2026-2029 is het verkleinen van deze verschillen in sport-participatie tussen Amsterdammers en tussen stadsdelen. Daarom zetten we in 2026 extra in op de doelgroepen en gebieden die achterblijven, met nadruk op gebieden in stadsdelen Zuidoost, Nieuw-West en Noord.

Activiteit 4.1.1.1

Doelgroep ondersteuning voor sportdeelname.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal jeugdigen t/m 17 jaar die opgroeien in een huishouden met een besteedbaar inkomen van 130% van het wettelijk bestaansminimum en voor lidmaatschap sportclub gebruik maakt van de armoederegeling SV jeugd**	8647 (2022)	9614	10565	10700	2027: 10.600 2028: 11.200 2029: 11.800
2	Aantal fulltime programma's Topsport Amsterdam | TeamNL Centrum	13	17	19	20	2027: 20 2028: 20 2029: 20

Indicator 1
De financiële drempel tot sporten wordt verlaagd door in de periode 2026-2028 het bereik van de financiële ondersteuningsregelingen te verbeteren. Voor 4- tot 18-jarigen in armoede zetten we met de Sportvergoeding Jeugd in op een groei naar circa 11.800 gebruikers van de regeling. Daarbij gaan we ervan uit dat ongeveer tien procent van de kinderen jongeren in armoede de sportcontributie zelf regelt.

Indicator 2
Er worden op basis van cofinanciering 20 fulltime trainingsprogramma bediend vanuit ons Topsport Amsterdam, TeamNL Centrum (16 in Amsterdam, 3 net buiten Amsterdam en een Amsterdams Urban en vechtsportprogramma – deze laatste wordt gedekt uit de coalitiemiddelen 2022-2026).

Topsporters en talenten zullen zich ook in 2026 onder deskundige begeleiding in een hoogwaardige, sociaal veilige trainingsomgeving fulltime in Amsterdam kunnen voorbereiden op de Olympische en Paralympische Spelen 2028 in Los Angels en 2032 in Brisbane. We zorgen dat de deelnemers aan het Amsterdamse Urban en Vechtsport-programma en de Amsterdamse topsportverenigingen kunnen meeprofiteren van deze TeamNL-faciliteiten. Al deze topsporters zijn zoals Worthy de Jong onze ambassadeurs en rolmodellen voor de Amsterdamse jeugd. We creëren met onze partners een topsportomgeving waarin de Amsterdamse topsporters en talenten, scholieren, studenten en breedtesporters elkaar en andere Amsterdammers kunnen versterken en inspireren. Het gaat daarbij niet enkel om het behalen van medailles. Wij vinden de weg daarnaar toe minstens zo inspirerend, en trachten dat beter over het voetlicht te brengen.

Activiteit 4.1.1.2

Doelgroepondersteuning voor sportdeelname in stadsdelen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 jaar) per stadsdeel dat structureel wekelijks sport t.o.v. de stedelijke streefwaarde	CE: 83% NW: 71% NO: 77% O: 83% WP: 81% Z: 84% ZO: 74% St.gem. 78% (2020)	CE: 93% NW: 89% N: 86% O: 94% W: 87% (indicatief, aangezien n<50) Z: 92% ZO: 89% (n=29, resultaten zijn indicatief) WP: n te klein (n<30, n=21)	CE: 91% NW: 94% N: 91% O: 93% W: 89% Z: 91% ZO: 90% WP: 90%	CE: 93% NW: 89% N: 86% O: 94% W: 87% Z: 92% ZO: 89% WP: 90%	Zie opmerking*
2	Percentage jeugdigen (13 t/m 18 jaar) per stadsdeel dat structureel wekelijks sport t.o.v. de stedelijke streefwaarde		CE: 94% NW: 75% (indicatief, aangezien n<50) N: 81% (indicatief, aangezien n<50) O: 95% W: 85% Z: 92% ZO: 62% (indicatief, aangezien n<50) WP: n te klein (n<30)	CE: 90% NW: 88% N: 85% O: 76% W: 92% Z: 79% ZO: 93% WP: 91%	CE: 94% NW: 75% N: 81% O: 95% W: 85% Z: 92% ZO: 62% WP: 91%	Zie opmerking*

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
3	Percentage volwassenen per stadsdeel dat structureel wekelijks sport t.o.v. de stedelijke streefwaarde	CE: 3% NW: 62% NO: 61% O: 71% WP: 70% Z: 74% ZO: 62% St. gem. 68% (2020)	CE: 76% NW: 60% N: 65% O: 75% W: 68% Z: 75% ZO: 61% WP: november 2024 percentage: 71%	CE: 80% NW: 59% N: 66% O: 73% W: 67% Z: 74% ZO: 57% WP: 72%	CE: 76% NW: 60% N: 65% O: 75 % W: 68% Z: 75% ZO: 61% WP: 71%	Zie opmerking*

* Percentages 5-12 jaar en 13-18 jaar zijn indicatief. Er zijn nog geen trendlijn percentages, vanwege een te kleine steekproef (indien steekproefgrootte lager is dan n=30, dan worden resultaten niet getoond, met uitzondering van Zuidoost) en onvoldoende metingen. Pas bij een vierde meting kan een trendlijn worden opgesteld.

Indicator 1-2
Dat doen we voor jeugd door in specifieke gebieden programma's te organiseren gericht op het plezier in sport, het ontdekken welke sport ze leuk vinden en kennismaken met het lokaal sportaanbod bij clubs die sociaal veilig, betaalbaar en bereikbaar zijn. Doelgroepen die achterblijven zijn: kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar die opgroeien in een huishouden met een inkomen onder de armoedegrens, kinderen met een beperking en meisjes van 4 tot 18 jaar. Zo wordt er vanuit de voetbalagenda ingezet om meer meiden te laten voetballen met activiteiten op scholen, de inzet van sleutelfiguren en een uitbreiding van 4 naar 6 zogenoemde meiden-hubs voor instroom en behoud voor voetballende meiden. Op deze wijze en diverse andere manieren zorgen we dat de sportclubs aanbod hebben dat past bij de wensen van doelgroepen die nog niet wekelijks sporten. Voor 4- tot 18-jarigen in armoede blijft in 2026-2028 de gemeente een Sportvergoeding Jeugd aanbieden en wordt ingezet op het verbeteren van het bereik.

Indicator 3
Volwassenen worden in ieder stadsdeel vanuit sociale basisactiviteiten geadviseerd en doorgeleid naar voor hen passend en toegankelijk sportaanbod. In gebieden waar deelname onder volwassenen laag is blijft het advies en het netwerk van een beweegcoach voor degene die achterblijven belangrijk. Doelgroepen die achterblijven zijn: Volwassenen met een beperking, en Amsterdammers van 55 jaar en ouder die leven onder de armoedegrens. Voor 55-plussers met een Stadspas verlagen we de financiële drempel door ervoor te zorgen dat meer sport en beweegaanbieders zich aansluiten bij deze regeling, waardoor zij op meer plekken hiermee hun sportcontributie kunnen voldoen.

Activiteit 4.1.1.3

We zorgen en faciliteren in ieder gebied voor een kwalitatief goede sociale sportinfrastructuur.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 en 13 t/m 18 jaar) dat lid is van een sportvereniging	52%	5-12: 67% 13-18: 61%	5-12: 67% 13-18: 61%	5-12: 68% 13-18: 62%	2027: 68%/62% 2028: 69%/63% 2029: 69%/63%
2	Percentage sportclubs met gemeentelijke relatie dat aan de basiseisen sociale veiligheid voldoet	Meting Q4 2022	99%	99%	2026: 99%	2027: 99% 2028: 99% 2029: 99%
3	Aantal topsportverenigingen (sportdisciplines) dat deelneemt aan programma Amsterdams Talent (Topsport Amsterdam)	17 (2022)	19	20 (2019)	20 (2019)	2027: 20 (19) 2028: 20 (19) 2029: 20 (19)

Indicator 1
We werken in 2026 aan een toename van clubs waar de diverse groep Amsterdammers zich welkom en veilig voelt. Daarvoor zetten we vier instrumenten in het programma Vitale Sportclubs in:

Via de Subsidieregeling Sterke Sportclubs kunnen sportclubs financiële middelen aanvragen om hun organisatie zelfstandig te versterken en/of vernieuwend sportaanbod te ontwikkelen voor doelgroepen met een lagere sportdeelname dan gemiddeld.

Met de Amsterdamse Voetbal Agenda ontwikkelen we een andere manier van sturing, met als doel de potentie van voetbal voor Amsterdam beter te benutten, grip te krijgen op commercieel aanbod dat verenigingsaanbod uitholt en verenigingen in sociaal-economisch zwakkere wijken effectiever te ondersteunen. De lessen die we leren uit deze aanpak passen we ook toe op andere sporten. De verschuiving naar impactgestuurde clubondersteuning is hier een goed voorbeeld van.

In 2026 zorgen we er met de nieuwe Aanpak Impactvolle Sportclubs voor dat het aanbod van veel traditioneel ingerichte sportverenigingen en anders georganiseerde sportclubs beter aansluit bij de behoefte van de niet-sportende Amsterdammer.

We zorgen in 2026 voor een intensieve ondersteuning van en samenwerking met circa 50 sportclubs die de potentie hebben uit te groeien tot clubs die meer impact kunnen maken op de sportdeelname en in maatschappelijk opzicht voor stad, maar daarvoor nog onvoldoende organisatiekracht hebben.

Indicator 2
Het programma Positieve Sportcultuur is een integraal onderdeel van het basis-programma met als drie speerpunten:

- Sociaal veilig: 100 procent van de sportclubs die een relatie hebben met de gemeente Amsterdam voldoen (verplicht) aan de basiseisen voor sociale veiligheid: een VOG, een ondertekende gedragscode voor elke coach of trainer en elke sportclub, en een vertrouwenscontactpersoon.
- Pedagogisch sterk: we verbeteren pedagogische competenties van de trainers en coaches.
- Inclusief: we bestrijden alle vormen van uitsluiting in de sport.

Indicator 3
De 40 sportclubs die uitkomen op het hoogste landelijke competitieniveau draaien in het programma Vitale Sportclubs mee. Twintig daarvan hebben zich daarnaast verenigd in het programma Amsterdams Talent van Topsport Amsterdam, waarmee ze naast de samenwerking en kennisdeling ook profiteren van TeamNL-faciliteiten. Samen met de korfbalvereniging Blauw Wit en de 3 hockeyverenigingen in het Amsterdamse Bos, blijven we aangehaakt bij het landelijke programma ‘Versterking van de topteamcompetities’.

Omdat de beoefening en begeleidingen van de paratopsporters en talenten vaak meer aandacht en geld kost worden van 2025-2029 jaarlijks zes Amsterdams Talent verenigingen met de beste plannen en ambitie nog iets extra’ geholpen met wat extra middelen en ondersteuning uit het Talentenfonds.

Activiteit 4.1.1.4

We zorgen voor bouw, exploitatie en beheer van duurzame sportvoorzieningen ook in de openbare ruimte.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal op te leveren nieuwe en vernieuwde sportvoorzieningen	12 (2023)	14 +19 projecten vanuit de Impuls sporten en spelen in de openbare ruimte	12	14	2027: 14 2028: 14 2029: 14
2	Aantal van de totaal 6 ‘’verzorgingsgebieden’’ dat voldoet aan de Sportnorm voor de komende vijf jaar (2023-2028). Betreft de verzorginggebieden Centrum & Zuid, Noord, Oost, West & Nieuw-West, Zuidoost, Weesp	4 van de 6 gebieden (2022)	4 van de 6 gebieden	5 (6)	6 (6)	2027: 6 2028: 6 2029: 6
3	Klanttevredenheid gebruikers voorzieningen	7,3 (2018)		7,4	7,5	2027: 7,6 2028: 7,7 2029: 7,8:
4	Energiegebruik sporthallen en zwembaden in gemeentebeheer in m^3 aardgas, (incl. GJ stadswarmte in m^3 gas en gecorrigeerd naar graaddagen), MWh elektra (incl. opwek) en CO_2-uitstoot in ton van onze gemeentelijke sportvoorzieningen -aansluitingen. % daling/stijging tov peiljaar	1.876.360 m^3 (2021), 6.453 GJ (2021), 6.790 MWh (2021), CO_2 3.941 ton (2021)	Gas: 999.605 m^3 (= -46,7%) Stadswarmte: 5.708 GJ (= -11,5%) Elektriciteit: 6.680 MWh (= -1,6%) CO_2: 1.902 ton (= -51.7)	1.001.625 m^3 = -46,6% 6.333GJ = -1,9% 7.421MWh = +9,3% 2.119 ton = -46,2%	506.363 m^3 = -73%, 6.333 GJ= -1,9% 8.769MWh =+29% 1.237 ton CO_2 = -69%	2027 506.363m^3 = -73%, 6.333 GJ= -1,9% 8.769MWh =+29% 1.237 ton CO_2 = -69% 2028 506.363m^3 = -73%, 6.333GJ= -1,9% 8.769MWh =+29% 1.237 ton CO_2 = -69%

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
5	Aantal sportparken van de totaal 38 dat ecologisch beheerd wordt	22 (2024)	-	24	26	2027: 28 2028: 30 2029: 32
6	Het vermogen aan opwek zonne-energie (MWp Zonne-energie)	1,2445MWp (2021)	-	1,99MWp	1,99MWp	2027: 1,99MWp 2028: 1,99MWp 2029: 1,99MWp

Indicator 1, 3, 4, 5, 6
Sportaccommodaties zijn een belangrijke schakel in de leefbaarheid van onze buurten. Daarom investeren we in voldoende en gevarieerde duurzame sportvoorzieningen in de stad. Iedere Amsterdammer moet zich hier welkom voelen en het aanbod moet aansluiten op de behoefte: van leden van de sportclubs maar ook van hen die individueel willen sporten of bewegen. We zetten erop in dat accommodaties intensief worden gebruikt, steeds meer van het gas afgaan en bijdragen aan een circulaire economie en klimaatadaptie, ook voor de omliggende buurten. Dat is nodig in een verdichtende stad met beperkte ruimte als Amsterdam.

In lijn met de Visie Amsterdamse sportparken: gastvrij en verbonden zorgen we voor meer gebruik van onze buitensportvoorzieningen door meer openbaar toegankelijke sport -en speelvoorzieningen toe te voegen. Sportparken worden multifunctioneel ingezet, opengesteld voor maatschappelijke functies zoals onderwijs en zorg en met het beheer op 26 sportparken zetten we stappen naar volledig ecologisch beheer. Zo wordt de waarde van onze sportparken nog beter benut en voor andere stedelijke opgaven ingezet. In lijn daarmee wordt de subsidieregeling voor verenigingsaccommodaties buitensport per 2026 geactualiseerd. Met de 1/3e gemeentelijke bijdrage vanuit deze regeling investeren verenigingen duurzaam in hun eigen clubgebouwen, velden en verlichting. Actualisatie is gewenst vanwege de (prijs) ontwikkelingen in de markt en behoefte van verenigingen.

Indicator 2
Bij een verder groeiende en verdichtende stad is uitbreiding van sportaccommodaties en beweegfaciliteiten hard nodig. We vervangen, bouwen en breiden met 14 opleveringen in 2026 uit wat en waar dat nodig is. Hiermee geven we stadsbreed uitvoering aan de realisatie van de sportnorm binnen de gebiedsontwikkeling. We zien wel dat de toenemende verdichting van onze stad de inpassing van sportvoorzieningen steeds complexer maakt. Omdat we niet de enige functie zijn die ruimte vraagt, hebben we ook binnen sport te maken hebben met een overvol energienetwerk (netcongestie) en vindt dit steeds vaker plaats binnen bestaand stedelijk gebied.

Bij de realisatie van onze voorzieningen houden we onder andere op basis van de klanttevredenheid rekening met de behoeften van de groepen die we willen bereiken. Met een beter inzicht in data, zoals bezettingscijfers van onze accommodaties, maar ook de ontwikkelingen binnen de sport en die van de stad, kunnen we hier nog beter op sturen.

Jaarlijks investeren we ongeveer € 25 tot 30 miljoen in de fysieke sportinfrastructuur. Het gaat om publieke voorzieningen die bijdragen aan meer sport- en beweegdeelname, ontmoeting, inzet voor elkaar en het welzijn van Amsterdammers. In Noord, Nieuw-West en Zuidoost is dat meer nodig dan in andere stadsdelen. Dus daar richten we onze investeringen vooral op.

Indicator 1-2
Het college blijft via de Impuls Sport en Spelen in de Openbare Ruimte jaarlijks € 2 miljoen extra investeren in de aanleg en opwaardering van sport- en speelplekken in de stad. Deze impuls komt bovenop de bestaande beheer- en vervangingsbudgetten van diverse directies en stadsdelen. Het college heeft als doel het sport- en speelaanbod in de stad daarmee leuker, uitdagender en meer divers te maken. Met het budget worden in 2026 30 speeltuinen en 10 sportplekken aangepakt. De focus ligt daarbij op de volgende onderwerpen:

- Speelplekken boordevol activiteiten – Speelaanbod verbeteren daar waar al activiteiten voor de wijk worden georganiseerd (door speeltuinverenigingen, buurtsportcoaches, bewonersinitiatieven, buitengym, etc.).
- Ongelijk investeren – Investeren in de wijken waar de opgaven en de verwachte effecten het grootst zijn (beweegarmoede, obesitas, beperkt/geen aanbod aan speelplekken in de buurt).
- Sporten en spelen rondom scholen – Meer beweegvriendelijke ruimte in de openbare ruimte rondom scholen.
- Steuntje in de rug van doelgroepen – Sport- en speelplekken voor álle Amsterdammers, juist ook voor doelgroepen die extra aandacht verdienen: 55+, meisjes en kinderen met een beperking
- Zichtbaar Urban – Nieuw (urban) sporten op de markante plekken van de stad

Verder werken we met het impulsbudget aan samenspeelplekken voor alle kinderen, met en zonder beperking. Om hier extra vaart achter te zetten wordt een klein deel van het impulsbudget ingezet om experts te laten adviseren op de toegankelijkheid van speelplekken, fysieke aanpassingen te doen en kennisbijeenkomsten te organiseren.

Doel 4.1.2

Iedere Amsterdammer voldoet aan de beweegrichtlijn in een kwalitatief goede omgeving.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 jaar) dat aan de beweegrichtlijn matig intensief bewegen voldoet	31% (2018)	37%	38%	38%	2027 39% 2028: 39% 2029: 40%
2	Percentage jeugdigen (13 t/m 18 jaar) dat aan de beweegrichtlijn matig intensief bewegen voldoet	38% (2018)	28%	30%	31%	2027: 31% 2028: 32% 2029: 32%
3	Percentage volwassenen dat aan de beweegrichtlijn matig intensief bewegen voldoet	50% (2018)	60%	59%	60%	2027: 60% 2028: 61% 2029: 61%

Het doel is dat in 2040 75 procent van de Amsterdammers aan de beweegrichtlijn voldoet. Op dit moment bewegen Amsterdammers gemiddeld onvoldoende. Vooral kinderen en jongeren bewegen te weinig en het aantal kinderen van 5 tot 12 jaar dat voldoende beweegt is gedaald ten opzichte van vorig jaar. Kinderen zitten te lang gedurende de dag, spelen te weinig buiten en kiezen te weinig voor actief vervoer zoals fietsen of wandelen. Ook in de groep volwassenen inclusief senioren is te zien dat onvoldoende Amsterdammers aan de beweegnorm voldoet.

Activiteit 4.1.2.1

Doelgroep ondersteuning voor beweegdeelname.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 jaar) per stadsdeel dat aan de beweegrichtlijn matig intensief bewegen voldoet t.o.v. de stedelijke streefwaarde	CE: 32% NW: 23% NO: 32% O: 41% WP: 39% Z: 36% ZO: 28% St. gem. 31% (2018*)	CE: 44% W: 27% NW: 11% (indicatief, aangezien n<50) Z: 28% O: 39% N: 44% (indicatief, aangezien n<50) ZO: 20% (n=29, resultaten zijn indicatief) WP: n te klein (n<30)	CE: 41% NW: 39% N: 36% O: 39% W: 39% Z: 38% ZO: 28% WP: 24%	CE: 44% NW: 11% N:44% O: 39% W: 27% Z: 28% ZO: 20% WP: 24% NB: GEEN TRENDLIJN	Zie opmerking
2	Percentage jeugdigen (13 t/m 18 jaar) per stadsdeel dat aan de beweegrichtlijn matig intensief bewegen voldoet t.o.v. de stedelijke streefwaarde	CE: 33% NW: 39% NO: 40% O 45% WP: 46% Z: 29% ZO: 23% St. gem. 38% (2018*)	CE: 34% W: 38% NW: 25% (indicatief, aangezien n<50) Z: 23% O: 37% N:38% (indicatief, aangezien n<50) ZO: 15% (indicatief, aangezien n<50) WP: n te klein (n<30)	CE: 35% NW: 40% N: 47% O: 40% W: 31% Z: 37% ZO: 25% WP: 28%	CE: 34% NW: 25% N: 38% O: 37% W: 38% Z: 23% ZO: 15% WP: 28% NB: GEEN TRENDLIJN	Zie opmerking
3	Percentage volwassenen per stadsdeel dat aan de beweegrichtlijn matig intensief bewegen voldoet t.o.v. de stedelijke streefwaarde	CE: 57% NW: 42% NO: 48% O: 47% WP: 58% Z: 53% ZO: 43% St. gem. 50% (2018*)	CE: 58% W: 63% NW: 54% Z: 63% O: 65% N:55% ZO: 56% WP: 55% (Weesp obv 1 meting november 2024)	CE: 59% NW: 53% N: 53% O: 64% W: 64% Z: 60% ZO: 54% WP: 66%	CE: 58 NW: 54 N: 55 O: 65 W: 63 Z: 63 ZO: 56 WP: 55	Zie opmerking

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
4	Percentage A zwemdiplomabezit groep 8 Percentage B zwemdiplomabezit groep 8 Zuidoost Percentage A zwemdiplomabezit groep 8 Nieuw-West Percentage A zwemdiplomabezit groep 8 Noord Percentage A zwemdiplomabezit groep 8	A: 93,9% B: 75,2% ZO: 87,5% NW: 89,8% N: 94,5% (2024)	A: 93,9% B: 75,2% ZO: 87,5% NW: 89,8% N: 94,5%	A: 95% B: 77% ZO: 88,5% NW: 91% N: 95%	A: >95% B: 80% ZO: 90% NW: 92% N: >95%	A 2027: >95% A 2028: >95% B 2027: 83% B 2028: 85% ZO: 2027: 91% ZO: 2028: 92% NW: 2027: 93% NW: 2028: 94% N 2027:>95% N 2028:>95%

* Percentages 5-12 jaar en 13-18 jaar zijn indicatief. Dit zijn nog geen trendlijn percentages, vanwege een te kleine steekproef (indien steekproefgrootte lager is dan n=30, dan worden resultaten niet getoond, met uitzondering van Zuidoost) en onvoldoende metingen. Pas bij een vierde meting kan een trendlijn worden opgesteld. Daarom kunnen er ook nog geen prognoses hiervoor worden opgenomen.

In alle stadsdelen wordt door de verschillende leeftijdsgroepen onvoldoende bewogen. Omdat te weinig bewegen gerelateerd is aan slechte gezondheid kiezen we in 2026 voor intensieve inzet van beweegstimulering voor die gebieden waar de gezondheidsrisico's door niet bewegen het grootst zijn. Dat zijn gebieden met een hoog percentage inwoners met een lage sociaal economische positie; voornamelijk in Zuidoost, Noord en Nieuw-West.

Indicator 1-2
In 2026 zetten we voor kinderen specifiek in op de vier basiscomponenten voor gezond beweeg gedrag:

- We werken in 2026 voor de leeftijd 4 tot en met 12 jaar samen met schoolbesturen aan meerjarige ambitieplannen op het gebied van dagelijks bewegen met daarin onder andere:
  - Passend bewegingsonderwijs, aanbod en zorg voor leerlingen met motorische achterstanden: dit doen we door in 2026 de Ondersteuningsroute bewegen en motoriek te borgen, implementeren en uit te breiden naar 67 scholen
  - Meer bewegen in en om school: Dit doen we in 2026 door de Dynamische schooldag, te borgen, implementeren en uit te breiden naar 20 scholen.
- Meer buitenspelen (in 2026 zetten we extra in op stimuleringssprogramma's, en blijven we inzetten op impuls speeltuinen, in het verlengde van Sport en spelen in de openbare ruimte.
- Meer actief vervoer; stimulans op fietsen en lopend vervoer naar school of sportclub.

Indicator 3
Volwassenen worden in ieder stadsdeel vanuit sociale basisactiviteiten geadviseerd en doorgeleid naar voor hen passend en toegankelijk beweegaanbod. Ook wordt ingezet op uitrol en borging van sociaal medisch beweegnetwerken in ieder stadsdeel. Naast inzet op toeleiding naar dit beweegaanbod continueren we de in 2026 de eerder ingezette koers met een integrale gemeentelijke aanpak waarin de openbare ruimte meer mensen tot bewegen verleidt en fietsen, en wandelen stimuleert.

Indicator 4
Het diplomabezit in de stadsdelen Nieuw-West en Zuidoost is lager dan in de rest van Amsterdam. Daarom proberen we juist scholen met een laag diplomabezit te laten aanhaken bij het schoolzwemmen, vergoeden we de zwemdiploma's voor kinderen die onder de armoedegrens opgroeien en zetten we het aanvullend vangnet in voor oudere kinderen zonder diploma. We verwachten hierdoor het A-diplomabezit van de kinderen in groep 8 in Amsterdam weer naar 95 procent te krijgen en het B-diploma-bezit van 75,2 procent in 2024 naar 80 procent in 2026. De maatregelen zijn vooral gericht op die gebieden waar de zwemvaardigheid achterblijft. Voor Nieuw-West verwachten we dat het A-diplomabezit hierdoor van 89,8 procent in 2024 naar 92 procent in 2026 gaat. En voor Zuidoost van 87,5 procent naar 90 procent.

Doel 4.1.3

Amsterdam is door organisatie van aansprekende (top)sportevenementen een stad met sportieve uitstraling en is daarmee aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Minstens één aansprekend (top)sportevenement per jaar in de categorie WK, EK, of Worldcup, bij voorkeur in een Olympische sport.	1	0	1	1	2027: 1, 2028: 1, 2029: 1

De ambitie om jaarlijks minimaal één topsportevenement naar Amsterdam te halen wordt gerealiseerd met het WK Roeien. Een nalatenschap van het WK Roeien is dat de roeiaccommodatie wordt gerenoveerd en toekomstbestendig gemaakt. Daarmee beschikt het Amsterdamse TEAM NL-roeiprogramma over een accommodatie die voldoet aan de huidige standaard.

Activiteit 4.1.3.1

We ondersteunen sportevenementorganisaties.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Jaarlijks een kwalitatieve sportevenementenkalender met minimaal aantal (top) sportevenementen		19	19	23	2027: 20, 2028: 20, 2029: 20

Naast het WK Roeien vindt in 2026 het WK Hockey voor dames en heren plaats. Voor de jaarlijkse sportevenementenkalender werkt de gemeente Amsterdam met een subsidieregeling. Subsidies helpen evenementorganisatoren en bonden kwalitatief hoogstaande evenementen te organiseren die bijdragen aan de sportdoelstellingen van Amsterdam. Verder wordt er ingezet op sportstimulering, de Amsterdam Marathon en sportprofilering (sportherdenking, sportgala en sportcongressen). Tot slot wordt met de reserve voor de topsportevenementenkalender financiële ruimte gecreëerd voor de bestuursperiode 2027-2030. Met de reserve evenementen worden bid-trajecten mogelijk gemaakt voor grote topsportevenementen in de toekomst en de totstandkoming van een programma rondom de viering 100 jaar Olympische Spelen in 2028.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	34,5	30,9	31,3	20,4	20,4	20,7
Lasten	101,8	99,7	103,7	91,7	93,2	92,9
Saldo Baten en Lasten	**-67,3**	**-68,9**	**-72,4**	**-71,3**	**-72,8**	**-72,2**
Onttrekking	1,3	5,8	1,4	0,5	0,7	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,3**	**5,8**	**1,4**	**0,5**	**0,7**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 4.1 Sport	**-66,0**	**-63,1**	**-71,1**	**-70,8**	**-72,1**	**-72,2**

De baten bestaan voornamelijk uit opbrengsten uit verhuur van sporthallen, sportvelden en toegangsgelden van zwembaden (€ 20,4 miljoen in 2026) en de Specifieke Uitkering Sport ter compensatie van de BTW-lasten (€ 10,5 miljoen in 2026).

De grootste lasten zijn de personeelskosten, het onderhoud en de subsidies. Deze worden ingezet voor de exploitatie van de sportvoorzieningen, de instandhouding van de sportaccommodaties en het stimuleren van (sportief) bewegen.

Vanaf 2027 dalen de baten en lasten door het niet opnemen van de Specifieke Uitkering Sport. De continuïteit van deze regeling na 2026 is nog onduidelijk.

De onttrekking in 2026 betreft sportevenementen.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**30,9**	**31,3**	**20,4**	**20,4**	**20,7**
Beginstand Begroting 26	**29,1**	**18,3**	**18,7**	**18,7**	**18,7**
Mutaties Begroting 26	**1,8**	**13,0**	**1,7**	**1,7**	**2,1**
Begrotingsbijstellingen	**1,4**	**12,6**	**2,1**	**2,1**	**2,1**
Budgetneutrale wijzigingen		**-**	**-**	**-**	**-**
Intertemporele compensatie	**0,4**	**0,4**	**-0,4**	**-0,4**	
Lasten	**99,7**	**103,7**	**91,7**	**93,2**	**92,9**
Beginstand Begroting 26	**102,8**	**89,5**	**88,2**	**89,4**	**87,0**
Mutaties Begroting 26	**-3,1**	**14,3**	**3,5**	**3,8**	**5,9**
Autonome ontwikkelingen		**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed		0,2	0,2	0,2	0,2
Mee- en tegenvallers		**-**	**-**	**-**	**-**
Taakstelling expl tekort_Energie 2026-2029		-	-	-	-
Eindejaarsmarge		**-0,5**	**-0,5**	**-0,5**	
Begrotingsbijstellingen	**1,0**	**12,9**	**2,6**	**2,8**	**2,1**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,3**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Groei		**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Nominale ontwikkelingen		**3,2**	**3,1**	**3,2**	**3,2**
Actualisatie kapitaallasten	**-3,9**	**-2,4**	**-2,8**	**-2,7**	**-0,5**
Saldo baten en lasten	**-68,9**	**-72,4**	**-71,3**	**-72,8**	**-72,2**
Onttrekking	**5,8**	**1,4**	**0,5**	**0,7**	
Beginstand Begroting 26	**6,2**	**1,1**			
Mutaties Begroting 26	**-0,4**	**0,3**	**0,5**	**0,7**	
Reserve sportevenementen	-0,4	0,3	0,5	0,7	
Saldo onttrekking en toevoeging	**5,8**	**1,4**	**0,5**	**0,7**	**-**
Totaal	**-63,1**	**-71,1**	**-70,8**	**-72,1**	**-72,2**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Hogere baten door het opnemen van de Specifieke Uitkering Sport ter compensatie van de BTW-lasten in 2026 (€ 10,5 miljoen) en het indexeren van huuropbrengsten.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Gevolgen tariefsverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed
Door de gestegen tarieven van de onroerendezaakbelasting stijgen de lasten van sportaccommodaties in eigendom van de gemeente.

Eindejaarsmarge
Uit de jaarrekening van 2024 volgt een eindejaarsmarge van – € 1,5 miljoen welke verdeeld is over de jaren 2026-2028 als taakstelling.

Begrotingsbijstellingen
Hogere lasten door het opnemen van de Specifieke Uitkering Sport ter compensatie van de BTW-lasten in 2026 (€ 10,5 miljoen) en het indexeren van huuropbrengsten.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Groei
Dit betreft de toedeling van gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkeling van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve sportevenementen

De reserves dalen met € 1,4 miljoen in 2026 door een onttrekking uit de Reserve sportevenementen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig personeel te vinden voor de (ver)bouw en het beheer van sportvoorzieningen, en ook toezichthouders en zweminstructeurs in de zwembaden. Daardoor lopen (ver)bouw projecten vertraging op, kan de kwaliteit van de dienstverlening in het toezicht en beheer van sportvoorzieningen onder druk komen te staan of zijn er wachtlijsten voor lessen zwemvaardigheid.	Naar aanleiding van een personeelstekort onderzoek werven we samen met de sector actief personeel en leiden we waar nodig op. Met aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en ontwikkelingsmogelijkheden bieden en zorgen voor een stimulerende werkomgeving waarin personeel zich gewaardeerd voelt en gemotiveerd is om bij te dragen aan onze ambities. Een bredere groep potentiële werknemers benaderen we met behulp van een communicatiecampagne.
Toenemende verdichting van stad maakt inpassing van nieuwe of uitbreiding van sportvoorzieningen steeds complexer – kan leiden tot aanpassing uitstel of afstel van voorzieningen. Realisatie sportnorm staat onder druk	We beïnvloeden het investeringstempo en zetten personeel wendbaar in om bij de gebiedsontwikkeling in te kunnen spelen op de stedelijke planvorming. We passen innovatieve inpassing van Sport toe in de verdichtende stad, zoals op daken of op hubs, dit zijn knooppunten waar Openbaar Vervoer, andere verkeerstromen en parkeren samen komen. We intensiveren van bestaande sportruimte in de stad, door sportondergronden eer te leggen die vaker gebruikt kunnen worden of voor meerdere functies gebruikt worden.
Voor het behalen van de doelen op het gebied van sport- en beweegdeelname is de gemeente afhankelijk van de uitvoering door Sportclubs en beweegaanbieders. Ondanks de professionalisering van de sector is een groot deel van de sportclubs en aanbieders afhankelijk van vrijwilligers. Door toenemende kosten en eisen, ook van burgers, neemt ook de regeldruk voor deze organisaties toe. Dit kan tot een afname van vrijwilligers en daardoor een afname van de kwaliteit bij sportclubs en beweegaanbieders leiden.	Sportclubs en beweegaanbieders worden ondersteund bij de organisatie van hun activiteiten en in de omgang met kosten voor bijvoorbeeld clubhuizen of andere hardware. In samenwerking met partners van het Amsterdamse Sportnetwerk kan ondersteuning gericht zijn op de versterking van het bestuur, het vrijwilligersbeleid of de sociale toegankelijkheid van de organisatie. Daarnaast is er van diverse subsidieregelingen gebruik te maken voor de ondersteuning.

Beleidskaders

- Visie sport- en beweegbeleid 2023-2026 (2023) dit beleidskader is gericht op de volledige portefeuille sport en bewegen
- Sportvisie 2025 "de sportieve stad' (2016) beleidskader, met als uitvoeringsagenda's: dit beleidskader is gericht op de volledige portefeuille sport en bewegen
  - Agenda Topsport en Evenementen (2018), deeluitwerking van de Sportvisie 2025.
  - Agenda Sporten en Bewegen in Amsterdam (najaar 2019).
  - Agenda Urban Sports 2021-2025 (juni 2021).
- Visie Amsterdamse Sportparken richting 2035 (september 2024)
- Agenda Zwemmen 2025-2028 (juli 2025)
- Beleidskader sociale basis Amsterdam 2025-2030 – Verder bouwen aan een stevige sociale basis (januari 2024)
- De Bewegende Stad (2017), dit beleidskader is gericht op de ruimtelijke inrichting en wijze waarop bewegen en sport daarin een plek hebben
- Ruimte voor de stad/ Koers 2025 (2015), dit beleidskader is gericht op
- Amsterdamse referentienorm voor Maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen (2018), dit beleidskader is gericht op de benodigde vierkante meters sport in de stad
- Strategisch Plan Sporten en Spelen in de openbare ruimte (juni 2021)
- Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (2021)
- Kunstgrasnota (januari 2020)
- Naar een stad zonder aardgas (november 2016)
- Naar een duurzame organisatie 2020-2030 (2019)
- Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 (maart 2020)
- Amsterdam Circulair 2020-2050 (maart 2020)
- Strategie Klimaatadaptatie Amsterdam (februari 2020)

2.5 Onderwijs

2.5 Onderwijs

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	61,3	73,4	54,0	51,3	49,3	48,5
Lasten	325,0	351,6	351,0	330,2	328,2	332,1
Saldo Baten en Lasten	**-263,7**	**-278,2**	**-297,1**	**-279,0**	**-278,9**	**-283,5**
Onttrekking	5,6	9,3	9,4	0,7	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,6**	**9,3**	**9,4**	**0,7**	**0,0**	**0,0**
Totaal 5 Onderwijs	**-258,0**	**-268,9**	**-287,7**	**-278,3**	**-278,9**	**-283,5**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**40,0**	**40,9**	**43,1**	**42,9**	**42,5**	**42,5**

Investeringen

We investeren in het (ver)bouwen van scholen om te zorgen voor de juiste leeromgeving en een goede spreiding van het onderwijsaanbod in de stad. Met het Onderwijshuisvestingprogramma 2026 investeren we in nieuwe schoolgebouwen en gymzalen in ontwikkelgebieden. Hiermee dragen we bij aan de verbetering en een verantwoorde groei van de stad. Tegelijkertijd hebben we oog voor de opgave in de bestaande stad en investeren we in de verbouw, vernieuwing en renovatie van verouderde schoolgebouwen.

Voorbeelden van grote projecten die in 2026 starten zijn de (vervangende) nieuwbouw van onder andere de Techschool in Noord (TASC) en basisscholen de Bonkelaar, de Vier Windstreken, de Driesprong en de Brede School Weesperrijk. Nieuwe scholen in het voortgezet onderwijs die naar verwachting opgeleverd zullen worden in 2026 zijn de renovatie van het Berlage Lyceum en de nieuwbouw van Metropolis. In het basisonderwijs gaat het om de Azalea Meidoornweg, IKC Zuidas en IKC Metropool. Ook wordt de oplevering van de renovaties van de Burght en het Berlage Lyceum in 2026 verwacht. Daarnaast blijven we investeren in een gezond binnenklimaat op scholen.

Digitale stad / Informatie

In samenwerking met onze partners in de kinderopvang en het onderwijs verbeteren we de informatievoorziening. Hierdoor kunnen we ons beleid toekomstgericht en veilig organiseren. In 2026 blijven we ons richten op het verbeteren van het gebruik van data. Het doel is om de verkregen inzichten te benutten om onze middelen gerichter in te zetten. Daarnaast werken we verder aan het vereenvoudigen van het onderwijssubsidieproces, zodat de administratieve lasten voor zowel onderwijsinstellingen als de gemeente worden verminderd. Tot slot introduceren we in 2026 een nieuwe leerplichtapplicatie zodat leerplichtambtenaren beter en efficiënter hun werk kunnen doen. De nieuwe leerplichtapplicatie vloeit voort uit een aanbesteding in 2025.

Democratisering

Scholen zijn wettelijk verplicht om vorm te geven aan burgerschapsonderwijs. De gemeente ondersteunt hierbij, vanuit het beleid Amsterdammerschap. De inzet is gericht op thema's als jezelf kunnen zijn, samenleven in een diverse stad en de gedeelde geschiedenis van de Amsterdamse gemeenschap. Voor een deel kunnen scholen hier middels de Verordening op het lokaal onderwijsbeleid Amsterdam (VLoA-subsidie) zelf inhoud en vorm aangeven. In 2026 wordt bezien of aanscherping van het beleid Amsterdammerschap gewenst is. Naast diverse onderwijsprojecten en lesprogramma's in het kader van Amsterdammerschap ondersteunt de gemeente de Kinderburgemeester, de kinderraad en de Jongerenadviesraad. Zij adviseren de gemeenteraad over thema's in de stad die voor kinderen en jongeren belangrijk zijn.

De thema's duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.5.1 Onderwijs

Door goede kinderopvang en goed onderwijs kan ieder kind en iedere jongere zich optimaal ontwikkelen.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 5.1 is (in tonnen CO_2-eq)	CO_2-emissies	Doelstelling 2030	Prognose 2030
Scope 1 en 2 in de stad	46.769	24.012	25.714
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	622	0	-
Scope 3 van de eigen organisatie	4.400	-	-

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 5.1.1

Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Geen overkoepelende indicator*					

* Er is geen overkoepelende indicator beschikbaar die een eenduidig totaalbeeld geeft van de kansengelijkheid in het onderwijs.

Bevorderen van kansengelijkheid

Een groot deel van de onderwijsprogramma's richt zich op het bevorderen van kansengelijkheid door het tegengaan van achterstanden, het voorkomen van uitval en het ondersteunen van die scholen en leerlingen die dit het meeste nodig hebben. Dit loopt van de voorschool tot en met het mbo. Daarbij wordt specifiek ingezet op kinderen en jongeren met een risico op onderwijsachterstanden of extra ondersteuningsbehoefte.

Activiteit 5.1.1.1

We bieden peuters kwalitatief hoogwaardige voorschoolse educatie aan, zodat zij een goede start op de basisschool kunnen maken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage doelgroeppeuters 2,5-4 jaar dat naar een voorschool gaat.	74% (2020)	76%	75%	76%	76%
2	Percentage van alle peuters 2,5-4 jaar dat naar een voorschool gaat	46% (2020)	49%	50%	50%	46%

Voorschoolse educatie

Kansengelijkheid bevorderen heeft het meeste effect als we zo vroeg mogelijk beginnen. De voorschool is een kinderdagverblijf waar gewerkt wordt met een educatief programma, zodat peuters spelend leren. De voorschool is een goede voorbereiding op school en maakt de overgang naar de basisschool makkelijker.

De gemeente biedt elke peuter een kwalitatief goed ontwikkelaanbod van 16 uur op een voorschool. Via de Ouder- en Kindteams, de spel inloop, verschillende communicatiekanalen en andere vormen van een-op-eenadvies aan ouders stimuleren we dat zoveel mogelijk kinderen naar de voorschool gaan. In het bijzonder kinderen met een (risico op) onderwijs- of ontwikkelingsachterstand. Deze kinderen krijgen een

voorschooladvies via Jeugdgezondheidszorg (JGZ). De gemeente investeert ook in ambulante expertise voor de kinderopvang als kinderen een extra ondersteuningsbehoefte hebben. Voor kinderen met een sociaal-medische indicatie vergoedt de gemeenten niet alleen dagopvang, maar ook buitenschoolse opvang voor maximaal 2 dagen per week. Als ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, vergoedt de gemeente een deel van dat bedrag. Noodzakelijke besparingen zullen vanaf 2027 impact hebben op de toegankelijkheid en daarmee het bereik van de voorschool.

Activiteit 5.1.1.2

We ondersteunen schoolgaande kinderen op het primair onderwijs met een risico op onderwijsachterstand of beperking.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	% bereik doelgroepleerlingen middels de kansenaanpakken po	90% (2021)	93,3%	95%	94%	94%
2	% van de po scholen met meer dan het drempelpercentage leerlingen met risico op onderwijsachterstand dat gebruik maakt van kansenaanpak po / extra aanbod	100% (2021)	93,4%	100%	94%	94%

Activiteit 5.1.1.3

We bestrijden onderwijsachterstanden in het voortgezet onderwijs en MBO.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	% bereik doelgroepleerlingen middels de kansenaanpakken vo	67% (2021)	80%	85%	85%	80%
2	% van de vo scholen met meer dan het drempelpercentage leerlingen met risico op onderwijsachterstand dat gebruik maakt van kansenaanpak vo / extra	83% (2021)	88%	85%	85%	90%
3	Aantal scholen met een brede brugklas	11 (2022)	10	10	10	10

Kansengelijkheid po en vo

Binnen zowel het primair onderwijs (po) als het voortgezet onderwijs (vo) richten wij ons specifiek op leerlingen die risico lopen op leerachterstanden. Het doel is om deze achterstanden te voorkomen en de betrokkenheid van ouders te versterken. Scholen met een hoger aandeel leerlingen met een risico op achterstand, ontvangen daarom extra middelen. Daarnaast organiseren we in samenwerking met schoolbesturen ook zomerscholen in het voortgezet onderwijs.
Jongeren ontvangen ondersteuning binnen en buiten schooltijd, onder meer door middel van huiswerkbegeleiding, brede talentontwikkeling en High Dosage Tutoring. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van hun basisvaardigheden, sociale competenties en zelfvertrouwen.

Vroege selectie van leerlingen maakt de segregatie in het onderwijs groter en pakt voor kinderen met een achterstand nadelig uit. We ondersteunen in het mogelijk maken van een brede ontwikkelomgeving met een stevige koppeling tussen de thuissituatie en de leefomgeving van het kind. Daarom krijgen 10 scholen in het vo gedurende 4 jaar een Brede Brugklas bonus. Dit helpt jongeren om langer de tijd te krijgen om te bepalen welk onderwijsniveau het beste bij hen past. De brede brugklas kan ook helpen stress te verminderen en bevordert ontmoeting. Ook maken we het mogelijk voor 25 scholen om familieschool te worden. We onderzoeken of verdere uitbreiding mogelijk is.

Vanaf 2027 zijn minder middelen beschikbaar voor de kansenaanpakken po en vo. In het vo zorgt dit voor een daling in het bereik van het aantal doelgroepleerlingen, doordat het drempelpercentage leerlingen met een risico op achterstanden waarbij scholen aanspraak maken op de subsidie verhoogd wordt.

Activiteit 5.1.1.4

We bieden met het Preventief Interventie Team kinderen die een verhoogd risico lopen op problemen in de sociale ontwikkeling vroegtijdig hulp.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal po-scholen dat samenwerkt met het Preventie Interventieteam (PIT)	69 (2021)	128	110	138	138

Preventief Interventie Team

Het Preventief Interventie Team heeft als doel om bij kinderen en jongeren op basisscholen tijdig te signaleren of zij een hoog risico lopen op ernstig ontsporend gedrag (en mogelijk ontluikende criminaliteit). Als dit zo is bieden we ondersteuning. Deze is erop gericht om de sociale ontwikkeling te stimuleren zodat de ontsporende ontwikkeling tijdig afbuigt naar positief en succesvol sociaal gedrag en agressie en regeloverschrijdend gedrag aanzienlijk minder vaak voorkomt. Om dit doel te realiseren werken we intensief samen met ouders en basisscholen.

Doel 5.1.2

Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Geen overkoepelende indicator.*					

* Er is geen overkoepelende indicator beschikbaar die een eenduidig totaalbeeld geeft van de kwaliteit van het onderwijs en de schoolomgeving.

Onderwijskwaliteit

We houden toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang. Ook ondersteunen en stimuleren de onderwijskwaliteit op het po, vo en mbo door extra te investeren in de randvoorwaarden voor kwalitatief goed en veilig onderwijs. Ook werken we eraan dat er voldoende leraren en schoolleiders zijn. Verder blijven we scholen (ver)bouwen om te zorgen voor de juiste leeromgeving en een goede spreiding van het onderwijsaanbod in de stad. Tot slot verbeteren we de schoolaanwezigheid en richten we ons op het verminderen van de schooluitval.

Activiteit 5.1.2.1

We houden toezicht op de kinderopvang, handhaven en leveren een bijdrage in het realiseren van kwalitatieve goede vve en kinderopvang.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage negatieve inspectie beoordelingen kinderopvang (rood risicoprofiel)	4% (2020)	4%	4%	4%	4%

Toezicht en handhaving kinderopvang

We richten ons bij het toezicht en de handhaving binnen de kinderopvang op het bestendigen van de kwaliteit, snelle verbetering van de kwaliteit waar het incidenteel niet goed gaat en een eventuele sluiting (exploitatieverbod) bij kinderopvang waar herstel uitblijft. We gebruiken verschillende instrumenten om kinderopvangorganisaties tot naleving van de kwaliteitseisen te bewegen. We spreken organisaties aan op de eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de kinderopvang en sporen hen aan om incidentele tekortkomingen snel te verbeteren. Door kinderopvanghouders hiertoe in de gelegenheid te stellen, kan het college onnodig handhaven voorkomen. De toezichthouder en de handhavingsjuristen kinderopvang werken nauw samen.

Activiteit 5.1.2.2

We ondersteunen en stimuleren de onderwijskwaliteit op het po, vo en mbo door extra te investeren in de randvoorwaarden voor kwalitatief goed onderwijs.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal scholen dat deelneemt aan ONA voor kennisdeling	4 (2022)	60	75	90	90-120
2	% kinderen dat naar de middelbare school gaat met een niveau lager dan het fundamentele niveau 1f voor leesvaardigheid.	5,1% (2022)	1,0%	<4%	<4%	<4%
3	% kinderen dat naar de middelbare school gaat met een niveau lager dan het fundamentele niveau 1f voor taalverzorging.	5,8% (2022)	4,4%	<4%	<4%	<4%
4	% kinderen dat naar de middelbare school gaat met een niveau lager dan het fundamentele niveau 1f voor rekenen.	10,4% (2022)	8,4%	<9%	<9%	<9%
5	Aantal po scholen met een leerlingen aantal van 80% ten opzichte van de opheffingsnorm	36 (2022)	27	Afname	24	Afname
6	Scholen ondersteunen bij lerarentekort	100%	100%	100%	100%	100%

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
7	Het aantal hybride leerwerkplekken dat op basis van pps'en subsidies van de MBO-Agenda voor mbo-studenten beschikbaar is	19 (2022)	26	23	35	35
8	Het aandeel instromende studenten in 2027 in de techniek en zorg.	2.760 (2023)		2800	2800	2800
9	Aantal doorlopende leerlijnen tussen vo en mbo in Amsterdam.	12 (2023)	22	22	22	25
10	Aantal stageplekken voor mbo-studenten jaarlijks bij de gemeente Amsterdam.	392 waarvan 28 op niveau 1 en 2 (2022)	476 (waarvan 78 op niveau 1 en 2)	350 waarvan 50 op niveau 1 en 2	400 waarvan 50 op niveau 1 en 2	400 waarvan 50 op niveau 1 en 2
11	Percentage scholen dat deelneemt aan schooltuinprogramma	82%	74%	82%	75%	78%
12	Waardering van het schooltuinprogramma door leerkrachten.	8,5	8,3	8,7	8,7	8,7
13*	Percentage ecologisch bodembeheer schooltuinen	9% (2024)			50%	2027: 65% 2028-2029: 90%

* Indicator 13 is nieuw in de Begroting 2026. Daarom zijn er geen waardes bij het Jaarverslag 2024 en de Begroting 2025.

Onderwijskwaliteit, indicator 1, 2, 3, 4
We zetten ons samen met het onderwijsveld in om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Het doel is dat het niet uit zou moeten maken naar welke kinderopvang, school of onderwijsinstelling een kind of jongere gaat in Amsterdam. We maken ons zorgen over de dalende onderwijsresultaten en willen dat alle Amsterdamse leerlingen het fundamentele niveau basisvaardigheden behalen. Als onderdeel van de Onderwijs Ambities Amsterdam spreken we met het onderwijsveld af waar kwaliteit in Amsterdam aan moet voldoen en zetten we dit om in een uitvoeringsagenda.

Daarnaast werken we samen met wetenschappers en het onderwijsveld in Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA). Binnen ONA worden Amsterdamse basisscholen gestimuleerd een verbetercultuur te ontwikkelen en wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring in te zetten. Het doel het is onderwijs blijvend te verbeteren en leraren te behouden voor het vak.

Lerarentekort, indicator 6
Afgelopen jaar waren we verheugd te zien dat het tekort aan leraren in het primair onderwijs voor het eerst aan het dalen was. Hoewel dit natuurlijk goed nieuws was, is de verwachting dat de tekorten zowel in het primair als in het voorgezet onderwijs de komende jaren wel weer zullen oplopen door de krapte op de arbeidsmarkt.

We werken samen met opleidingen, schoolbesturen en andere partners, maar de gemeente zet zelf specifiek in op de randvoorwaarden waarmee leraren overtuigd kunnen worden in Amsterdam te komen of blijven werken; een goede reiskosten-voorziening, zo veel mogelijk woningen voor leraren realiseren op verschillende plekken in de stad en voldoende parkeervergunningen.

MBO-Agenda, indicator 7, 8, 9 en 10
In 2026 zetten we met de MBO-Agenda de samenwerking tussen de mbo-instellingen, het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam Diemen en de gemeente voort. We focussen op initiatieven die zich richten op mbo-studenten die een niveau 1 of 2 opleiding volgen. Een diploma op niveau 2 betekent een startkwalificatie en daarmee een betere startpositie op de arbeidsmarkt. Ook focussen we op projecten in de stadsdelen Zuidoost, Nieuw-West en Noord.

Schooltuinen en natuureducatie, indicator 11, 12 en 13
We verbeteren de kwaliteit van de natuureducatie. We ontwikkelen nieuwe leer-middelen, die flexibel, interactief en toekomstbestendig zijn. We benaderen scholen die nog niet meedoen met het schooltuinprogramma actief om te onderzoeken welke belemmeringen er zijn en of we deze kunnen wegnemen. Om de schooltuinen duur-zamer te maken werken we aan bodem herstellend tuinieren om ecosystemen te herstellen. We bouwen het gebruik van dieseltractoren en andere (zware) machines af. Vanaf 2024 wordt het percentage van scholen dat deelneemt aan het schooltuin programma op andere wijze gemeten, dit maakt dat de scores vanaf dat moment niet te vergelijken zijn met scores uit eerdere jaren.

Leerlingenvervoer
De gemeente heeft de wettelijke taak om leerlingenvervoer te realiseren voor de kinderen die daar recht op hebben. Dat kan in verschillende vormen: via een vergoeding voor het openbaar vervoer, fiets of eigen vervoer, of door het organiseren

van Aangepast Vervoer (taxibus). Het gemeentelijke beleid voor leerlingenvervoer is vastgelegd in de Verordening Bekostiging Leerlingenvervoer gemeente Amsterdam 2024. In 2026 gaan we door met het uitvoeren van dit beleid. Dit doen we onder andere door kinderen te stimuleren zelfstandig te reizen, als zij dit kunnen. Daarnaast bieden we maatwerkoplossingen, zodat ook een andere passende vervoersvoorziening bekostigd kan worden. In de uitvoering staat het werken volgens de principes van de Amsterdamse Maatwerk Methode centraal.

Schoolveiligheid
We blijven scholen ondersteunen bij de toegenomen schoolveiligheidsproblematiek, zodat alle leerlingen van Amsterdam veilig naar school kunnen. In 2026 bouwen we verder aan het verstevigen van de lokale netwerken en versterken we de samenwerking tussen scholen, de teams jeugd & veiligheid van de stadsdelen en de lokale jeugd- en veiligheidspartners (zoals straatcoaches, jongerenwerk en politie). Daarnaast bieden we scholen vanuit het Operationeel Team Schoolveiligheid (OTSV) ondersteuning aan bij ernstige schoolveiligheidsproblematiek. We investeren in deskundigheid op alle onderdelen van schoolveiligheid, zodat scholen vroegtijdig kunnen signaleren en de-escaleren. Hiernaast blijven we inzetten op jongerenwerk in school voor de verbinding van de leefwerelden van de jongeren (school, thuis, straat, online).

Activiteit 5.1.2.3

We zorgen voor voldoende, gezonde en duurzame schoolgebouwen verspreid over de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal op te leveren nieuwe en vernieuwde schoolgebouwen die voldoen aan de energieprestatie BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw)	po: 5 vo/so: 5 (2021)	60 po: 4 vo/so: 2	po: 4 vo/so: 3	po: 3 vo/so: 1	po: 4 vo/so: 1
2	Alle Amsterdamse leerlingen hebben les in een gezond schoolgebouw	po: 85% vo: 75% (2021)	po: 92% vo: 90%	po: 96% vo: 97%	po: 97% vo: 98%	2027: po: 98% vo: 99% 2028-2029 po: 99% vo: 99%
3*	Aantal op te leveren aardgasvrije schoolgebouwen	1 (2024)			5	3
4*	Aantal aangelegde groene, klimaat adaptieve schoolpleinen	3 (2024)			4	3
5*	Aantal schoolgebouwen gebouwd in een houtbouwconcept volgens de uitgangspunten van Circulair Bouwen	0 (2024)			1	1

* Indicatoren 3,4 en 5 zijn nieuw in de Begroting 2026. Daarom zijn er geen waardes bij het Jaarverslag 2024 en de Begroting 2025.

Schoolgebouwen
We blijven scholen (ver)bouwen om te zorgen voor de juiste leeromgeving en een goede spreiding van het onderwijsaanbod in de stad. In 2026 investeren we in nieuwe schoolgebouwen en gymzalen in ontwikkelgebieden en dragen hiermee bij aan een verantwoorde groei van de stad. Tegelijkertijd investeren we in de bestaande stad en door de verbouw, vernieuwing en renovatie van verouderde schoolgebouwen.

Het programma Gezonde Schoolgebouwen Amsterdam is in 2015 opgezet om ervoor te zorgen dat alle kinderen in de gemeente Amsterdam les krijgen in een gezonde leeromgeving met voldoende frisse lucht (= laag CO_2-gehalte). Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat een gezond binnenklimaat bijdraagt bij aan de prestaties van zowel kinderen als leerkrachten en leidt tot minder gezondheidsklachten. In 2026 wordt met dit programma beoogd de luchtkwaliteit te verbeteren in 7 po/so- en 2 vo schoolgebouwen. Hiermee voldoen ongeveer 97 procent van de po/so- en ongeveer 98 procent van de vo-schoolgebouwen aan de gestelde eisen.

De bouw heeft een grote milieu-impact. Daarom bouwen we schoolgebouwen zo duurzaam mogelijk als past binnen de huidige budgettaire kaders. Bijna Energie Neutraal is het uitgangspunt voor nieuwbouw en daar waar technisch haalbaar voor renovatie. We zetten in op de gemeente brede ambitie “Amsterdam aardgasvrije stad” omdat dit een noodzakelijke stap is naar klimaatneutraal. Met het programma Innovatiepartnerschap Schoolgebouwen (IPS) werken we samen met schoolbesturen

aan kwalitatief hoogwaardige, flexibele en duurzame schoolgebouwen. Bij IPS is circulair bouwen het uitgangspunt. Bij nieuwe en gerenoveerde basisscholen zijn schoolpleinen groen en uitdagend. Deze schoolpleinen zijn geschikt voor bewegen, (natuur)educatie en de afwatering van regenwater.

Activiteit 5.1.2.4

We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk Amsterdammers met een startkwalificatie van school komen en bieden de meest kwetsbare jongeren aanvullende ondersteuning op school en begeleiding naar werk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)* (BBV-verplicht)	0,3%	0,8%	1,0%	1,0%	1,0%
2	Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen)* (BBV-verplicht)	2,4%	3,1%	3,2%	3,2%	3,2%
3	Percentage voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV-verplicht)	Totaal vsv vo 0,65%, Totaal vsv mbo 7,83%	Totaal vsv vo 0,66%, totaal vsv mbo 7,0%	Totaal vsv vo 0,7%, totaal vsv mbo 8%	Totaal vsv vo: 0,7% Totaal vsv mbo: 8%	Totaal vsv vo: 0,65% Totaal vsv mbo: 7,5%
4	Percentage van 23-jarigen dat een startkwalificatie heeft	80%	75%	>80%	>80%	>80%
5	% Oude vsv-ers terug naar school of werk	Percentage dat onderwijs volgt 30%, % dat werk heeft 28%	Percentage dat onderwijs volgt 24,32% dat werk heeft 25,36%	Percentage dat onderwijs volgt 28% dat werk heeft 28%	Percentage dat onderwijs volgt 29% dat werk heeft 29%	Percentage dat onderwijs volgt 30% dat werk heeft 30%
6	Aantal kwetsbare jongeren met afstand tot onderwijs en arbeidsmarkt dat kleinschalig (passend) mbo onderwijs krijgt.	600 (2022)	781	600	600	600
7	Aantal mbo-studenten met afstand tot onderwijs en arbeidsmarkt op reguliere mbo-opleidingen dat extra ondersteuning krijgt in de klas.	700 (2022)	1.100	1.100	1.980	4.000
8	Aantal stageplekken voor mbo-studenten jaarlijks bij de gemeente Amsterdam.	392, waarvan 28 op niveau 1 en 2 (2022)	476 (waarvan 78 op niveau 1 & 2)	350, waarvan 50 op niveau 1 en 2	400, waarvan 50 op niveau 1 en 2	400, waarvan 50 op niveau 1 en 2

Schoolaanwezigheid

We zetten onverminderd in op schoolaanwezigheid, het voorkomen van verzuim en schooluitval en het bieden van ondersteuning voor zo passend mogelijk onderwijs. We willen dat zoveel mogelijk jonge Amsterdammers minimaal een startkwalificatie behalen. Daarbij zien we een groeiende groep thuiszitters, wat vraagt om extra inzet. Daarom zetten we nadrukkelijk in op het leerrecht. De teams Leerplicht werken nauw samen met ouders, scholen, samenwerkingsverbanden voor primair en voortgezet onderwijs, Ouder- en Kindteams, het Jongerenpunt, het mbo en het Openbaar Ministerie. Leerplichtambtenaren vervullen steeds vaker een regierol, zeker bij complexe situaties zoals thuiszitters, en blijven betrokken totdat een passende oplossing is gevonden.

Om voortijdig schooluitval (vsv) te voorkomen, bieden de gemeente en scholen gezamenlijk begeleiding aan jongeren. Deze samenwerking hebben we vastgelegd in een regionaal programma waarin we samen maatregelen inzetten om vsv tegen te gaan. De maatregelen richten zich onder andere op heroriëntatietrajecten, mentale gezondheid, het volgen en verbeteren van de overstap van vo naar mbo en extra begeleiding en ondersteuning van kwetsbare of overbelaste jongeren. Daarnaast zijn jongerenadviseurs op elke mbo-locatie fysiek aanwezig om jongeren te helpen die dreigen uit te vallen of ondersteuning kunnen gebruiken bij de overgang van school naar werk, bijvoorbeeld door een jobcoach. Ook proberen de jongerenpunten met behulp van diverse partners uit de stad weer in contact te komen met jongeren die buiten beeld zijn geraakt. De jongerenpunten hebben de beschikking over vele trajecten (reïntegratie en werk) en ondersteunen jongeren bij schulden. Dus naast uitvoerder van de wettelijke taken is het jongerenpunt ook een ketenpartner met een groot aanbod voor de jongeren uit onze stad. Daarmee geeft de gemeente invulling aan de leerplicht en de wettelijke Doorstroompunt-functie: het waarborgen van het recht op onderwijs en de ontwikkeling van ieder kind en elke jongere in Amsterdam in de leeftijd van 5 tot 23 jaar.

Doel 5.1.3

Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie via een netwerk van bibliotheken.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1a	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 0 3 jaar	9.891 (2018)	10.667	12.000	12.000	12.000
1b	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 4 11 jaar	50.801 (2018)	56.744	58.000	58.000	59.000
1c	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 12 17 jaar	33.469 (2018)	49.211	53.000	54.000	55.000
1d	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 18 66 jaar	59.140 (2018)	45.523	46.000	48.000	59.000
1e	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: ouder dan 66 jaar	15.670 (2018)	13.700	15.000	15.000	17.000

Bibliotheken

De Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) maakt kennis, cultuur en informatie bereikbaar en toegankelijk, zodat elke Amsterdammer zich kan ontwikkelen en mee kan doen in de samenleving. Dit doet de OBA op laagdrempelige, vertrouwde plekken in de hele stad. Als publiek toegankelijke plek heeft de bibliotheek een spilfunctie in de wijk. De bibliotheek is op verschillende vlakken uitgegroeid tot een kernpartner van de gemeente om de maatschappelijke opgaven in onze stad te lijf te gaan.

Activiteit 5.1.3.1

We ondersteunen en beheren openbare bibliotheken.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Leesoffensief: % scholen met OBA op (voor)school: PO, VO, MBO	po: 20% vo: 12% mbo: 1% vve: 20% (2024)	po: 25% vo: 12% mbo: 1% vve: 8%	po: 30% vo: 12,% mbo: 1% vve: 20%	po: 40% vo: 12% mbo: 4% vve:20%	po: 40% vo: 12% mbo:4% vve: 20%
2	Leesoffensief: % scholen met OBA op (voor)school: PO, VO, MBO	3.822.966 (2018)	3.978.772	4.000.000	4.100.000	4.100.000
3	Aantal uitleningen	2.455.600 (2018)	1.727.279	2.000.000	2.000.000	2.000.000
4	Aantal activiteiten educatief, cultureel, tentoonstellingen	4.535 (2018)	8.457	7.500	8.000	8.000

Openbare Bibliotheek Amsterdam

In 2024 heeft het college Lange Leve de Bieb vastgesteld: de eerste Amsterdamse bibliothekenvisie. Niet eerder formuleerde de gemeente een beleidskader voor de rol van de openbare bibliotheek in de stad. De visie beschrijft de koers tot en met 2030 en onderstreept het belang van de bibliotheek als publieke voorziening: een laagdrempelige plek waar Amsterdammers kunnen leren, lezen, creëren en elkaar ontmoeten. In 2026 volgt een uitvoeringskader, met specifieke aandacht voor de versterking van de bibliotheekfunctie in de stadsdelen. De community library – een bibliotheek voor, door en met de buurt – vormt hierin het uitgangspunt. De bestaande doelstellingen worden daarbij herijkt en geconcretiseerd.

In 2025 heeft de OBA, in samenwerking met de gemeente, het gratis basislidmaatschap ingevoerd voor alle Amsterdammers tot 27 jaar en voor docenten. Hiermee is een belangrijke drempel weggenomen voor jongeren en jongvolwassenen om gebruik te (blijven) maken van de bibliotheek. In 2026 wordt dit verder uitgebouwd. De ambitie van de gemeente en de OBA is om het gratis basislidmaatschap stapsgewijs uit te breiden naar álle Amsterdammers. De voorbereidingen hiervoor starten in 2026, met als doel om de bibliotheek volledig toegankelijk te maken voor iedereen, ongeacht inkomen of achtergrond.

Een belangrijke pijler onder deze ambitie is het leesoffensief Liefde voor Lezen, een van de centrale programmalijnen uit de bibliothekenvisie. Met dit offensief zetten gemeente en OBA vol in op het bevorderen van leesplezier en taalvaardigheid onder Amsterdamse kinderen en jongeren. Het doel is helder: structurele samenwerking met het onderwijs, zichtbare aanwezigheid van bibliotheken op scholen, en een cultuuromslag waarbij lezen weer vanzelfsprekend wordt in het leven van jonge Amsterdammers.

In Amsterdam Zuidoost zetten we de ontwikkeling van OBA Next voort. In september 2025 opent het tijdelijke gebouw in Kraaiennest: een OBA Next-lab waar de komende jaren ruimte is voor experiment, participatie en nieuwe programmering voor de buurt

én de stad. Een belangrijk onderdeel hiervan is de driejarige pilot TUMO: een innovatief, gratis naschools programma op het snijvlak van design, technologie en creativiteit, gericht op jongeren van 12 tot 18 jaar. TUMO is een samenwerking tussen de OBA, de gemeente Amsterdam, de Sofronie Foundation en diverse private partners. In 2026 breiden we TUMO uit met een zogeheten 'TUMO-box' in OBA Osdorp, zodat ook jongeren in Nieuw-West laagdrempelig kunnen deelnemen aan dit programma.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

ODE Energie BV
ODE Energie zorgt voor milieuvriendelijke energievoorziening op het Oosterdokseiland. Dit doen zij onder andere voor de hoofdvestiging van de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Hiermee draagt ODE Energie bij aan het in stand houden van het netwerk van bibliotheken.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	61,3	73,4	54,0	51,3	49,3	48,5
Lasten	325,0	351,6	351,0	330,2	328,2	332,1
Saldo Baten en Lasten	**-263,7**	**-278,2**	**-297,1**	**-279,0**	**-278,9**	**-283,5**
Onttrekking	5,6	9,3	9,4	0,7	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,6**	**9,3**	**9,4**	**0,7**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 5.1 Onderwijs	**-258,0**	**-268,9**	**-287,7**	**-278,3**	**-278,9**	**-283,5**

De baten (€ 54 miljoen) in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit coalitiemiddelen en specifieke uitkeringen vanuit het Rijk, gericht op kansengelijkheid (€ 46,4 miljoen), onderwijskwaliteit (€ 6,7 miljoen) en openbare bibliotheken (€ 0,8 miljoen). De lasten (€ 351 miljoen) in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit het inzetten van personeel en materiële lasten om de doelen kansengelijkheid (€ 115,5 miljoen), onderwijskwaliteit (€ 196 miljoen) en toegankelijkheid tot openbare bibliotheken (€ 39,6 miljoen) te behalen.

In 2025 zijn de baten hoger, door het doorschuiven van middelen vanuit 2024. Dit betreft onder andere middelen vanuit de regeling Kansrijke Wijken en het Nationaal Programma Onderwijs. Vanaf 2026 dalen de baten door minder Rijksmiddelen, zoals de lagere bijdrage voor onderwijsachterstanden beleid.

De stijging van de lasten in 2025 en de lagere lasten vanaf 2026 hangen samen met de doorgeschoven baten en lagere rijksmiddelen. Dit leidt vanaf 2027 tot structurele besparingen op de toegankelijkheid voorschool en verschillende subsidies voor het primair en voortgezet onderwijs en richting mbo-instellingen.

De onttrekkingen worden gedaan vanuit de reserve coalitiemiddelen.
Onderdeel hiervan is de onttrekking voor woningen voor leraren.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**73,4**	**54,0**	**51,3**	**49,3**	**48,5**
Beginstand Begroting 26	**70,5**	**55,4**	**53,4**	**53,4**	**53,4**
Mutaties Begroting 26	**2,9**	**-1,4**	**-2,1**	**-4,1**	**-4,8**
Ombuiging		**1,9**			
Balanspost Onderwijsachterstanden beleid		1,9			
Mee- en tegenvallers		**-5,2**	**-5,0**	**-5,0**	**-5,0**
10% korting SPUK's onderwijs		-5,2	-5,0	-5,0	-5,0
Begrotingsbijstellingen	**2,9**	**1,9**	**2,9**	**0,9**	**0,2**
Lasten	**351,6**	**351,0**	**330,2**	**328,2**	**332,1**
Beginstand Begroting 26	**352,8**	**330,0**	**316,7**	**314,6**	**314,3**
Mutaties Begroting 26	**-1,2**	**21,0**	**13,5**	**13,6**	**17,8**
Autonome ontwikkelingen	**-0,0**	**4,0**	**1,2**	**1,3**	**1,6**
Doel- en integratie-uitkeringen (geoormerkt)	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Doeluitkering kinderopvang		0,4	0,4	0,5	0,8
Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed		0,8	0,8	0,8	0,8
Zorgplicht bibliotheken		2,7			

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Ombuiging		**-4,6**	**-4,4**	**-4,6**	**-4,6**
Areaal naar Maatschappelijke Voorzieningen		-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Besparing preventie interventie team		-0,2	-0,4	-0,4	-0,4
Besparingen onderwijs		-3,9	-6,4	-6,2	-6,2
Invullen besparingsopdracht		0,8	3,5	3,5	3,5
Invulling taakstelling onderwijssubsidies		-0,7	-0,6	-0,6	-0,6
Lagere besparing preventief interventie team		0,2	0,3		
Restpost areaal inzetten op taakstellingen		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Nieuw beleid		**5,6**	**4,2**	**1,5**	**1,5**
Areaal naar Maatschappelijke Voorzieningen		0,7	0,7	0,7	0,7
Areaal verdeling naar capaciteit en OZB		-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Beleid impact hogere onroerende zaak belasting		0,2	0,2	0,2	0,2
De Gezonde School – Seksuele voorlichtingen		0,9			
Lagere besparingen onderwijs		2,0	1,6		
Leesoffensief		0,3			
Nieuwe initiatieven 2025		1,6			
Onderwijs Netwerk Amsterdam		-0,4			
PIT en Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmark		0,6			
Schoolveiligheid			1,0		
Uitbreiding Capaciteit Maatsch. Voorzieningen		0,4	0,4	0,4	0,4
Zorgstructuur VVE		0,2	0,9	0,9	0,9

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Mee- en tegenvallers		**-1,0**	**-0,8**	**-0,8**	**-0,8**
Besparingen n.a.v. korting SPUK's		-5,2	-5,0	-5,0	-5,0
Stopzetten Decentralisatie Uitkering Jeugd		4,2	4,2	4,2	4,2
Coalitieakkoord	**1,7**	**1,3**			
Lerarencampus	0,2				
Woningen voor leraren	1,5	1,3			
Begrotingsbijstellingen	**3,0**	**2,1**	**3,1**	**1,1**	**0,4**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,4**	**5,6**	**3,9**	**3,2**	**3,2**
Groei		**1,7**	**1,7**	**1,7**	**1,7**
Intertemporele compensatie	**-1,3**	**1,3**			
Nominale ontwikkelingen		**9,2**	**8,6**	**8,5**	**8,5**
Actualisatie kapitaallasten	**-5,0**	**-4,2**	**-3,8**	**1,7**	**6,3**
Saldo baten en lasten	**-278,2**	**-297,1**	**-279,0**	**-278,9**	**-283,5**
Onttrekking	**9,3**	**6,9**			
Beginstand Begroting 26	**7,6**	**5,6**			
Mutaties Begroting 26	**1,7**	**3,8**	**0,7**		
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	1,7	3,8	0,7		
Saldo onttrekking en toevoeging	**9,3**	**9,4**	**0,7**	**-**	**-**
Totaal	**-268,9**	**-287,7**	**-278,3**	**-278,9**	**-283,5**

Mutaties baten

Ombuigingen

Balanspost Onderwijsachterstanden beleid

In 2026 worden middelen vanuit de balanspost Onderwijsachterstanden beleid ingezet voor financiering van de initiatieven Zorgstructuur VVE, Passend Onderwijs en Liefde voor lezen.

Mee- en tegenvallers

10% korting SPUK's Onderwijs

Met ingang van 2026 gaan wij uit van een korting van 10 procent korting op de Specifieke Uitkeringen (SPUK's) die wij ontvangen van het Rijk. Dit heeft grote impact bij de SPUK Onderwijsachterstanden beleid.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van de baten. Als afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen lichten we deze niet toe. De afwijkingen groter dan € 1 miljoen betreffen het volgende:

- We ontvangen middelen vanuit de Regiodeal Zuidoost, voor de pijler Onderwijs. Dit betreft € 0,8 miljoen in 2026, € 1,7 miljoen in 2027 en € 0,7 miljoen in 2028.
- De hoogte van de rijksmiddelen voor vroegtijdig schoolverlaten voor 2025 zijn vastgesteld en zijn € 1,2 miljoen hoger.
- In 2024 heeft een foutieve administratieve verrekening plaats gevonden rondom de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs. Dit geeft een positief effect van € 1,7 miljoen in 2025.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Doeluitkering Kinderopvang

In de Septembercirculaire 2024 zijn additionele middelen opgenomen voor kinderopvang met een Sociaal Medische Indicatie en toezicht en handhaving kinderopvang.

Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed

We verhogen de begrote OZB-lasten voor schoolgebouwen in verband met de verhoogde onroerendezaakbelasting.

Zorgplicht bibliotheken

In de Septembercirculaire 2024 is een bijdrage opgenomen voor de zorgplicht van gemeenten voor bibliotheken als opvolger van de SPUK bibliotheken.

Doel- en integratie-uitkeringen (geoormerkt)

In de Meicirculaire 2025 is de decentralisatie uitkering voorschoolse voorzieningen geactualiseerd.

Ombuiging

Areaal naar Maatschappelijke voorzieningen

Extra middelen die zijn toegewezen in het kader van de groei van de stad, worden op twee onderdelen ingezet. Ten eerste om een deel van de hogere OZB voor schoolgebouwen te dekken (€ 0,2 miljoen). Daarnaast groeit het aantal te realiseren en te exploiteren voorzieningen. Voor het groeiende aantal projecten is extra capaciteit nodig (€ 0,5 miljoen).

Besparing preventie interventie team

Zie de toelichting bij 'besparingen onderwijs'.

Besparingen onderwijs

Door teruglopende Rijksmiddelen staan we voor een forse besparingsopgave. Dit leidt tot de volgende besparingen:

- Voorschool: de leeftijdsgrens voor de voorschool wordt aangepast van 2 naar 2,5 jaar voor peuters zonder voorschooladvies. Peuters met een risico op achterstanden kunnen vanaf 2 jaar naar de voorschool blijven gaan (€ 4,2 miljoen vanaf 2027).
- Kansenaanpakken po en vo: de beschikbare middelen voor de kansenaanpakken po en vo zijn verlaagd. In het po zal hierdoor een lager bedrag per leerling beschikbaar zijn, in het vo komen minder scholen in aanmerking voor deze middelen (€ 1,4 miljoen vanaf 2027).
- Verlaging van subsidies voor vroegschoolse educatie, hoogbegaafdheid, cultuureducatie, vakleerkracht bewegingsonderwijs, burgerschap en onderwijsondersteunend personeel. De invulling van deze besparingen zal worden uitgewerkt in de verordening lokaal onderwijsbeleid Amsterdam voor het schooljaar waarin de besparingen in gaan € 1,9 miljoen in 2027 en € 4,1 miljoen vanaf 2028.
- Het beschikbare budget voor de MBO-Agenda is verlaagd. Dit leidt tot een lager subsidieplafond in de laatste tranche van subsidies vanuit de MBO-Agenda 2023-2027 (€ 0,2 miljoen in 2026, € 0,4 miljoen vanaf 2027).
- De middelen voor het Onderwijsgala en de lerarenraad zijn niet langer beschikbaar. Het Onderwijsgala zal vanaf 2026 niet plaats vinden en de participatie van leraren wordt op alternatieve wijze ingevuld (€ 0,1 miljoen vanaf 2026).
- De capaciteit in het preventie interventie team wordt verlaagd (€ 0,1 miljoen in 2026, € 0,4 miljoen vanaf 2027).

Invullen besparingsopdracht

Een besparingsopdracht uit het verleden is ingevuld, door verschillende besparingen (zie 'besparingen onderwijs').

Invulling taakstelling onderwijssubsidies
We geven invulling aan een besparingsopdracht op de subsidies vanuit de Verordening op het lokaal onderwijsbeleid Amsterdam (VloA). Dit doen we door de nominale compensatie van 2025 op subsidies niet toe te passen op de individuele subsidies, maar in te zetten op deze besparingsopdracht.

Lagere besparing preventief interventie team
Zie de toelichting bij 'besparingen onderwijs'.

Restpost areaal inzetten op taakstellingen
Het restant van de ontvangen areaalmiddelen wordt ingezet om op de bestaande taakstellingen.

Nieuw beleid
Areaal naar maatschappelijke voorzieningen
Extra middelen die zijn toegewezen in het kader van de groei van de stad, worden op twee onderdelen ingezet. Ten eerste om een deel van de hogere OZB voor schoolgebouwen te dekken (€ 0,2 miljoen). Daarnaast groeit het aantal te realiseren en te exploiteren voorzieningen. Voor het groeiende aantal projecten is extra capaciteit nodig (€ 0,5 miljoen).

Areaal verdeling naar capaciteit en OZB
Zie toelichting bij 'areaal naar maatschappelijke voorzieningen'.

Beleid impact hogere onroerende zaak belasting
Zie toelichting bij 'areaal naar maatschappelijke voorzieningen'.

De Gezonde School – seksuele voorlichting
Ook in 2026 zetten we in op het programma gezonde scholen, in samenwerking met de GGD.

Lagere besparingen onderwijs
Zie de toelichting bij 'besparingen onderwijs'.

Leesoffensief
We zetten extra in op het leesoffensief, in samenwerking met OBA.

Nieuwe initiatieven 2025
De lasten worden verhoogd, voor de volgende initiatieven:
- Zorgstructuur VVE: om alle kinderen een goede start te bieden, zetten we in op een zorgstructuur in de VVE.
- Passend Onderwijs: Om iedere Amsterdammer de kans te geven zich te ontwikkelen werken we aan passend onderwijs, door inclusieve groepen op te zetten voor jonge kinderen die nu thuis zitten, mede door wachtlijsten voor jeugdzorg en/of speciaal onderwijs.
- Voor het behalen van de doelstelling van het programma Liefde voor lezen zetten we extra in op communicatie. Daarnaast bieden we leraren een gratis OBA lidmaatschap aan, conform de bibliotheekvisie en raadsinformatiebrief Liefde voor lezen.

Onderwijskennis Netwerk Amsterdam
Voor het Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA) zijn in 2026 middelen vrijgemaakt. Dit wordt gedekt vanuit de eigen begroting.

PIT en Onderwijskennis Netwerk Amsterdam
In 2026 worden extra middelen ingezet op onderzoekactiviteit van PIT en zetten we onze inzet op het Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA) voort.

Schoolveiligheid
Wij zetten extra middelen in op schoolveiligheid om de inzet vanuit het coalitieakkoord voort te zetten in 2027.

Uitbreiding capaciteit Maatsch. Voorzieningen
Zie toelichting bij 'areaal naar maatschappelijke voorzieningen'.

Zorgstructuur VVE
Om alle kinderen een goede start te bieden, zetten we structureel in op een zorgstructuur in de kinderopvang.

Mee- en tegenvallers
Besparingen n.a.v. korting SPUK's
Zie de toelichting bij 'besparingen onderwijs'.

Stopzetten Decentralisatie Uitkering Jeugd
De decentralisatie uitkering Jeugd (DU Jeugd) is vanuit het Rijk stopgezet. Een deel van deze tegenvaller vangt programma 7 op (€ 1,2 miljoen), omdat dit deel van deze uitkering daar wordt ingezet. Het restant (€ 3 miljoen) leidt tot besparingen (zie 'besparingen onderwijs').

Coalitieakkoord
Lerarencampus
Een deel van de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de realisatie van woningen voor leraren in een woongebouw op IJburg worden ingezet voor de projectorganisatie.

Woningen voor leraren
Vanuit het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het programma woningen voor leraren. Vanuit dit programma worden verschillende initiatieven opgestart om leraren een passende woning te laten vinden. Zo wordt onder andere gewerkt aan een tool voor betere matching van de vraag van leraren, aan de transformatie van een bestaand gebouw naar woningen voor leraren en aan communicatie aan leraren over de beschikbare ondersteuning in het vinden van een passende woning.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van de lasten. Als afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen lichten we deze niet toe. De afwijkingen groter dan € 1 miljoen zijn betreffen het volgende:
- De extra middelen vanuit de regiodeal Zuidoost worden ingezet om kinderen in Zuidoost te ondersteunen om achterstanden in te lopen en hun talenten optimaal te benutten.
- In 2024 heeft een foutieve administratieve verrekening plaats gevonden rondom de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs. Dit geeft een positief effect van € 1,7 miljoen in 2025, welke worden ingezet op invulling van de taakstelling die in 2025 is ontstaan door het wegvallen van de DU Jeugd.
- De hoger vastgestelde rijksmiddelen voor voortijdig schoolverlaten worden ingezet om het aantal jongeren dat school verlaat zonder diploma te verlagen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit betreft grotendeels de overheveling van de kosten voor overhead naar het programma (€ 2,8 miljoen): de overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van Programma B naar de overige programma's gaan.

Intertemporele compenstatie
Voor de MBO-Agenda worden beschikbare middelen uit 2025 ingezet in 2026, om zo de besparing op de subsidies te beperken. Daarnaast worden de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor BSO-plus deels verschoven naar 2026 om zo aan te sluiten bij de subsidieperiode.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Groei
Dit betreft de toedeling van gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Coalitieakkoordmiddelen
In 2025, 2026 en 207 worden middelen onttrokken uit de reserve coalitiemiddelen. Dit betreft de middelen die zijn gereserveerd voor de lerarencampus.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
1. Als gevolg van een stijgende aantal leerlingen en stijgende kosten per leerling bestaat de kans dat leerlingen die het echt nodig hebben geen gebruik kunnen maken van betrouwbaar en goed leerlingenvervoer.	De nieuwe verordening voor leerlingenvervoer is in 2023 vastgesteld, met onder andere als doel om het aantal leerlingen dat recht heeft op leerlingenvervoer te beheersen. Een ingesteld overgangsrecht heeft een vertragend effect op de daling van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer.

Actuele risico's	Maatregelen
2. Door krapte op de arbeidsmarkt, een dure woningmarkt en afhankelijkheid van landelijk beleid is het moeilijk om leraren en schooldirecteuren in Amsterdam te vinden en te houden. Het tekort is bij scholen met veel kinderen met een risico op onderwijsachterstand gemiddeld groter dan bij scholen met nauwelijks kinderen met een risico daarop. Bij de kinderopvang, waaronder de voorschoolse educatie, kan de krapte op de arbeidsmarkt leiden tot minder plekken voor kinderen en tot langere wachtlijsten.	We investeren samen met scholen en opleiders in de Onderwijsregio Amsterdam in het bestrijden van het lerarentekort. Daaronder vallen maatregelen uit de lerarenagenda, zoals begeleiding van zij-instromers, ondersteuning van schoolleiders, tegemoetkoming in reiskosten en voorrang op woningen. Ook wordt gestart met het ontwikkelen van een lerarencampus. Tot slot overleggen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om landelijke maatregelen te intensiveren en te versnellen. In de kinderopvang worden samen met de sector wervingscampagnes gedaan en gerichte acties ingezet om nieuwe doelgroepen te bereiken.
3. Door dalende rijksmiddelen zijn besparingen doorgevoerd in onze begroting. Deze besparingen zullen impact hebben op onze mogelijkheden om onze doelen te bereiken. Hoe groot en wat deze impact precies gaat zijn, is nog niet duidelijk.	We voeren, onder andere met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), een lobby om te zorgen voor voldoende en stabiele financiering. Daarnaast worden de besparingen zorgvuldig verder uitgewerkt en besproken met onze partners, bijvoorbeeld aanbieders van voorschoolse educatie.
4. Als gevolg van de volgende oorzaken bestaat de kans dat we geen complete stad met voldoende maatschappelijke voorzieningen verspreid over Amsterdam realiseren: – Onvoldoende middelen in relatie tot de ambities – Onvoldoende voorzieningen door oververhitte woningmarkt – Onvoldoende capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie op in de (bouw)markt – Congestie in het elektriciteit netwerk waardoor voorzieningen niet in gebruik genomen kunnen worden – onvoldoende geschikte en tegelijkertijd betaalbare locaties voor maatschappelijke voorzieningen – vertraging bij vergunningsverlening bij projecten	▪ We spelen met ons investeringsritme en personeel flexibel in op planningswijzigingen in de gebiedsontwikkeling. ▪ We reserveren ruimte voor maatschappelijke voorzieningen in de gebiedsontwikkeling en verkennen ook locaties die geschikt zijn voor de ontwikkeling ervan, bijvoorbeeld verwerving van bestaande gebouwen. ▪ We hanteren het Innovatiepartnerschap Schoolgebouwen (IPS) om aannemers snel en efficiënt scholen te laten bouwen. ▪ We spelen in op netcongestie door schoolbesturen aan te sporen zich aan te melden voor de prioriteringslijst en onderzoeken oplossingen voor voorzieningen die niet in aanmerking komen voor stroom. ▪ We hanteren referentienormen en huisvestingsplannen voor maatschappelijke voorzieningen om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de actuele behoeften in de stad. ▪ We hanteren actuele programma's van eisen en richtbedragen voor maatschappelijke voorzieningen.

Actuele risico's	Maatregelen
5. Als gevolg van netcongestie en onvoldoende middelen, bestaat de kans dat we onze portefeuille maatschappelijke voorzieningen onvoldoende verduurzamen, waardoor we de duurzaamheidsambities niet behalen. Door onvoldoende middelen moeten we kiezen tussen behalen referentienormen en voldoen aan wettelijke taken of duurzaamheidsdoelstellingen. Netcongestie leidt er toe dat we minder snel voorzieningen van het gas kunnen halen en sommige voorzieningen alleen van stroom kunnen voorzien met een oplossing die extra CO_2 kost.	We proberen op projectniveau aanvullende duurzaamheidsdoelen efficiënt in te passen. We hebben aanvullend middelen gereserveerd om een deel van de maatschappelijke voorzieningen extra te verduurzamen. We bouwen een deel van de scholen middels het Innovatiepartnerschap Schoolgebouwen, waarbij we grotendeels circulair bouwen. We onderzoeken oplossingen voor netcongestie met de minste CO_2-impact.

Beleidskaders

- Onderwijs Ambities Amsterdam (2023)
- Raadsbrief inzet Nationaal Programma Onderwijs (oktober 2021)
- Eén voorziening voor alle Amsterdamse peuters – beleidsplan peutervoorzieningen
- Verordening op het Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam
- De Amsterdamse Lerarenagenda 2023-2027: "Omdat iedereen een goede leraar verdient"
- Raadsbrief Kansenaanpak Voortgezet Onderwijs
- Raadsbrief Kansenaanpak Primair Onderwijs
- Ambitieagenda voor sterke samenwerking (passend) onderwijs en jeugdhulp (2023-2027)
- Beleidsbrief Amsterdammerschap in het onderwijs 2023-2027
- Doorontwikkeling Amsterdamse aanpak schoolveiligheid 2023-2026 (2022)
- De Amsterdamse MBO-Agenda 2023-2027
- Vierjarig regionaal plan voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie RMC-regio 21 (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) 2021-2024
- Verordening en beleidsregels bekostiging leerlingenvervoer Amsterdam 2024
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2024-2027)
- Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam (2020)
- Raadsinformatiebrief Schooltuinen en Natuureducatie (2023)
- Lang Leve de Bieb, de eerste Amsterdamse Bibliothekenvisie (2024)
- Bij het realiseren van voldoende maatschappelijke voorzieningen waaronder onderwijshuisvesting zijn behalve bovengenoemde beleidskaders ook andere kaders van grote invloed. Dit betreft onder andere de participatieverordening, de duurzaamheidsambities, de omgevingswet en de nota parkeren.

2.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

2.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	133,8	113,4	111,4	97,7	128,9	128,4
Lasten	1.342,7	1.398,2	1.478,6	1.419,7	1.362,4	1.355,2
Saldo Baten en Lasten	**-1.208,9**	**-1.284,8**	**-1.367,2**	**-1.322,0**	**-1.233,4**	**-1.226,8**
Onttrekking	22,0	46,5	32,2	17,4	0,7	0,7
Toevoeging	13,9	8,1	12,5	6,3	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**8,0**	**38,4**	**19,7**	**11,1**	**0,7**	**0,7**
Totaal 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	**-1.200,9**	**-1.246,4**	**-1.347,5**	**-1.310,9**	**-1.232,7**	**-1.226,1**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**190,4**	**213,8**	**218,9**	**216,3**	**216,6**	**214,7**

Investeringen

In de portefeuille Basisvoorzieningen investeren we in buurtkamers, huizen van de wijk en jongerencentra. In 2026 zijn er investeringen gepland in ontwikkelgebieden zoals Schinkel maar ook in aandachtsgebieden in Noord en Zuidoost.

In de portefeuille Jeugd investeren we in een locatie voor een OKT en voor Zorg in een locatie voor een buurtteam in Weesp. Verder investeren we in een gecombineerde voorziening voor een buurtkamer en een buurtteam in Centrum.

De grootste uitgaven in 2026 voor jeugd-, zorg- en basisvoorzieningen doen we in de renovatie van de Centrale in Nieuw-West. Dit pand is aangekocht in 2024 en in 2026 starten we met de renovatie van dit gebouw waarin onder andere een jongerencentrum komt. In Zuidoost start de bouw van de winteropvang in de Nieuwe Kern en de renovatie en aanbouw van huis van de wijk Kwakoe. In Noord start de nieuwbouw van een gebouw waarin een OKT en buurtkamer gezamenlijk worden gehuisvest.

Digitale stad / Informatie

- In 2026 zetten we digitalisering strategisch in om Amsterdammers beter te ondersteunen met toegankelijke, efficiënte en samenhangende dienstverlening. We verbeteren de informatie-uitwisseling binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Beschermd Verblijf en Begeleid Thuis (BVBT), en investeren in toekomstbestendige systemen die continuïteit waarborgen en aansluiten op landelijke wet- en regelgeving.
- In dit kader bereiden we ons actief voor op de nieuwe inkoop van de Amsterdamse Jeugdhulp (AJH) per 1 januari 2028, waarin stelselvernieuwing, samenwerking in de wijk en passende ondersteuning vooropstaan. We zorgen dat Amsterdammers inzicht hebben in hun gegevens, zelf regie kunnen nemen via digitale kanalen en dat hun privacy stevig is geborgd. Digitalisering stelt ons in staat sneller te signaleren, effectiever te sturen op maatwerk en de samenwerking tussen professionals en ketenpartners duurzaam te versterken.

Democratisering

- Het beleid en uitvoering van ondersteuning van Amsterdammers wordt in samenspraak met Amsterdammers, belangenbehartigers, naasten en ervaringsdeskundigen ontwikkeld. Hierdoor sluiten we beter aan op de leefsituatie en leefwereld van Amsterdammers. De stedelijke Wmo-adviesraad en het Jeugdplatform Amsterdam zijn de formele adviesorganen van het college van B & W voor de Wmo en Jeugdwet. Daarnaast werken de afdelingen samen met verschillende platforms, belangenbehartigers en adviesraden. We organiseren regelmatig bijeenkomsten, evaluaties en onderzoeken in samenspraak met Amsterdammers, belangenbehartigers, naasten en ervaringsdeskundigen over actuele onderwerpen en bij beleidswijzigingen.
- Binnen de 25 gebieden zetten we op gebied- en buurtniveau samen met de bewoners in op bewoners- en maatschappelijke initiatieven en op kleine actuele gebiedsopgaven om de sociale cohesie en leefomgeving te verbeteren. We organiseren bijvoorbeeld themabijeenkomsten, sportactiviteiten, buurtfeesten, vergroening van straatjes en de aanleg van moestuinen. Hoofddoel is versterken van de bewonersparticipatie.
- De invulling van het Inclusie- en Antidiscriminatiebeleid wordt in samenspraak met een brede representatie van de groepen Amsterdammers waarvoor extra aandacht is, maatschappelijke partners, grassrootorganisaties en experts vormgegeven. Aan de hand van gesprekken, actieonderzoeken, adviesrapporten (zoals de Route naar Herstel) en actieve signalering (door bijvoorbeeld een functie van de stedelijk coördinator discriminatiebestrijding) wordt zo goed mogelijk aangesloten bij wat er volgens bewoners zelf nodig is om discriminatie te bestrijden en in emancipatiebehoeftes te voorzien.

De thema's Duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.6.1 Basisvoorzieningen

De basisvoorzieningen bieden een laagdrempelig preventief aanbod in de gebieden, zodat iedereen mee kan doen.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 6.1 is (in tonnen CO_2-equivalent)	
Scope 1 en 2 in de stad	47.648 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	40 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	18.900 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 6.1.1

De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aandeel meest kwetsbare bewoners op basis van de kwetsbaarheidsscore.	(2019)	11%	11%	12%	12%

We gebruiken voor deze indicator de zogenaamde kwetsbaarheidsscore. De kwetsbaarheidsscore heeft een waarde tussen 0 en 4 en geeft aan op hoeveel hulpbronnen iemand kwetsbaar is (werk, opleiding, inkomen en/of gezondheid). We spreken van kwetsbare bewoners wanneer ten minste 3 van de volgende kenmerken zich voordoen: 1) geen opleiding en een gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen in de laagste 20% van Nederland, 2) Geen werk en geen opleiding volgend, 3) laag opgeleid of een opleiding volgend die niet tot een startkwalificatie leidt en 4) hogere ziektekosten dan de gemiddelde Amsterdammer of uitkering WLZ of niet-zelfstandig wonend in een instituut.

De stijgende prijzen voor basisbehoeften als boodschappen en zorgkosten leiden tot een toename van het aantal kwetsbare Amsterdammers.

Activiteit 6.1.1.1

We stimuleren sociale samenhang en participatie van Amsterdammers.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aandeel Amsterdammers van 18 jaar of ouder dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet voor buurt of stad.	n.b.	26%	30%	30%	30%

We ondersteunen bewoners(organisaties) die zich inzetten voor de stad en met goede ideeën hun buurt, wijk of stad een beetje mooier, duurzamer, socialer willen maken. We geven financiële hulp, bieden ruimte en kennis en nemen barrières weg zodat Amsterdammers zelf vorm kunnen geven aan hun leefomgeving. Amsterdammers leveren deze bewoners- en/of maatschappelijke initiatieven in bij het stadsdeel waar ze wonen. Dit gebeurt via een dialoogplatform, ideeënbusjes en de gebiedsteams. Zonder tussenkomst van een zorg- en welzijnsorganisatie.

Activiteit 6.1.1.2

We ondersteunen mantelzorgers, vrijwilligers en het cliëntenbelang.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	het aantal dossiers waarop mensen ondersteuning ontvangen	n.v.t.	5.570	5.750	5.750	5.750
2	Informele hulp (frequentie waarmee Amsterdammers de afgelopen 12 maanden informele hulp gaven of daartoe bereid zijn als ze daarvoor gevraagd worden %)	n.v.t.		Vaak 24% Soms 20%	Vaak 24% Soms 20%	Vaak 24% Soms 20%
3	Aandeel Amsterdammers van 18 jaar of ouder dat vrijwilligerswerk verricht in of via een organisatie.	n.v.t.	33%	33%	33%	33%

Deze activiteit richt zich op het werven en koppelen van vrijwilligers, mantelzorg-ondersteuning, en op het aanbieden van onafhankelijke cliëntondersteuning aan Amsterdammers.

Gemeente, buurtteams, Ouder- en Kindteams en indicatiestellers wijzen actief op het aanbod van gratis onafhankelijke cliëntondersteuning. Door deze ondersteuning krijgen Amsterdammers informatie en advies over mogelijke voorzieningen en ondersteuning binnen de gemeente en bij het regelen van een passend onder-steuningsaanbod. Amsterdammers krijgen cliëntondersteuning bij (ingewikkelde) procedures. Onafhankelijke cliëntondersteuning is beschikbaar bij verschillende aanbieders die door de gemeente ook in 2026 gesubsidieerd worden.

In 2026 blijven we onverminderd inzetten op het vergroten van het aantal Amsterdammers dat zich inzet voor de stad in de vorm van vrijwilligerswerk. Met de in juni 2025 gelanceerde aanpak ‘De zorgzame buurt in actie’ versterken we het vrijwilligerswerk in de stad. In buurten met veel ouderen en kwetsbare bewoners komen actieweken, deurenacties en gerichte campagnes om Amsterdammers te verleiden tot burenhulp. Daarnaast stimuleren we (h)erkenning van mantelzorgers, zodat we hun behoeften eerder in beeld hebben. En we ze ter ondersteuning tijdig passende zorg kunnen bieden. Om de mantelzorgtaken voor hun naasten beter te combineren met hun andere taken en/of het vinden van een goede balans tussen werk en privé. Zodat overbelasting voorkomen kan worden.

Activiteit 6.1.1.3

We zorgen voor een stevige sociale basis.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal op te leveren nieuwe en vernieuwde voorzieningen Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen	n.t.b.	8	10	10	2027: 15 2028: 13 2029: 7
2	Ervaren gezondheid (% dat eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart)			Jeugd (13 t/m 16jr): 81% Jong-volwassenen (16 t/m 25 jr): 62% Volwassenen (≥ 18 jr):68%	Jeugd (13 t/m 16jr): 81% Jong-volwassenen (16 t/m 25 jr): 60% Volwassenen (≥ 18 jr):68%	Jeugd (13 t/m 16jr): 81% Jong-volwassenen (16 t/m 25 jr): 60% Volwassenen (≥ 18 jr):68%
3	Bereik minimaregelingen (% verzamelbereik alle regelingen)			76%	74%	74%
4	Weerbaarheid (% voldoende weerbaar)			89%	89%	89%
5	Kun je bij iemand terecht als je vraag of probleem hebt? (% jeugd/ jongeren die ergens terecht kunnen)			96%	94%	94%
6	Sociale cohesie (rapportcijfer dat bewoners geven voor de wijze waarop verschillende groepen bewoners met elkaar omgaan)			7,1	7,1	7,1
7	Rapportcijfer tevredenheid buurt			7,6	7,6	7,6

De sociale basis is het fundament van ons stelsel voor zorg, ondersteuning en meedoen. Het is de plek waar Amsterdammers elkaar vinden, ontmoeten en waar sociale cohesie ontstaat. In de sociale basis werken bewoners, vrijwilligers en professionals samen aan een breed, laagdrempelig en vrij toegankelijk aanbod van activiteiten en voorzieningen in de buurt. Dit aanbod is gericht op preventie, het versterken van zelfredzaamheid en samenredzaamheid en het ontplooien van talent. De gemeente faciliteert de sociale basis rondom de sociale opgave in gebieden. We versterken het aanbod met speciale aandacht voor kwetsbare ouderen via onder andere inzet op Lang leven Thuisflats. Ook zetten we extra in op activiteiten tegen eenzaamheid bij kwetsbare jongeren, en stimuleren we de sociale kracht van buurten.

Indicator 1
In de Begroting 2026 investeren we € 28 miljoen in de nieuwbouw, vervanging en aanpassing van jeugd-, zorg- en basis- (JZB) voorzieningen in de stad. Voor Jeugd betreft dit OKT's, voor zorg opvanglocaties, locaties voor beschermd wonen en buurtteams. Voor basisvoorzieningen in de stadsdelen betreft dit investeringen in buurtkamers, huizen van de wijk, speeltuingebouwen en jongerencentra.

De sociale basis is ingedeeld langs vier pijlers: gelijke kansen op gezondheid, op bestaanszekerheid, voor de Amsterdamse jeugd, en op veerkrachtige zorgzame buurten. Langs deze pijlers zijn de indicatoren verder onderbouwd.

Indicator 2
Vanuit de sociale basis zetten we in op het stimuleren van een gezonde leefstijl. Het bereiken van risicogroepen is hierin een belangrijke focus. We sluiten aan bij de taal en mogelijkheden van deze groepen en gaan naar hen toe op plekken waar zij samenkomen. Hier organiseren we voorlichting en dialoog en worden Amsterdammers bewust gemaakt van risico's en mogelijkheden om de eigen gezondheid te verbeteren. Laagdrempelig sport- en beweegaanbod levert hierin ook een belangrijke bijdrage. Inspanningen richten zich niet alleen op de fysieke, maar ook op de mentale gezondheid. In principe is aanbod voor alle Amsterdammers toegankelijk, maar er is bijzondere aandacht voor groepen die dat extra nodig hebben waaronder ouderen, jongeren, chronisch zieken en mensen met mentale problemen.

Indicator 3
Vanuit de sociale basis zetten we in op het bereiken van Amsterdammers met een laag inkomen om hen te wijzen op de mogelijkheden van inkomensondersteuning. Dat doen we onder andere via informele organisaties en sleutelfiguren. Ook organiseren we laagdrempelige ondersteuning voor deze groep Amsterdammers, onder andere met financiële inlopen. Hierin wordt nauw opgetrokken met de buurtteams. Verder zetten we in op het vergroten van basisvaardigheden en participatie.

Indicator 4, 5
Vanuit de sociale basis zetten we in op alle jeugdigen. Dit begint bij spelinlopen waar samen spelen, ontmoeten en bewegen voor ouders en jonge kinderen worden gecombineerd met opvoed- en opgroeiondersteuning. Na schooltijd wordt ingezet op brede talentontwikkeling en voor de ondersteuning van iets oudere jeugd hebben we kinderwerk en jongerenwerk. In 2026 zetten we in op het intensiveren en professionaliseren van jongerenwerk. Hiervoor gaan we de Amsterdamse Jongerenwerk Academie (AJA) doorontwikkelen van een gemeentelijk programma naar de uitvoering door partijen in het veld. Daarnaast zetten we in 2026 in op de intensivering van de samenwerking tussen het jongerenwerk, straathulpwerk en jeugdhulp om problemen eerder te signaleren en ondersteuning vanuit organisaties beter op elkaar af te stemmen. Tot slot starten we in 2026 met een stedelijk leernetwerk specialistisch jongerenwerk jeugd en veiligheid dat zich richt op het voorkomen van (jeugd) criminaliteit.
Jeugdigen kunnen terecht bij laagdrempelige voorzieningen in de wijk voor informatie en advies over zaken die hen bezighouden. Vanuit deze informatiepunten worden zij gewezen op welke ondersteuning er voor hen beschikbaar is. Naast informatie en advies is laagdrempelige begeleiding beschikbaar, bijvoorbeeld in de vorm van mentoraten, huiswerkbegeleiding.

Indicator 6, 7
Vanuit de sociale basis zetten we in op het versterken van sociale cohesie. Het Buurt(opbouw)werk heeft hierin een belangrijke rol. Zij richt zich op het opsporen, stimuleren en faciliteren van groepen bewoners, informele netwerken en partners die zich in willen zetten voor een betere buurt en voor elkaar. Wat bewoners zelf willen en kunnen doen is hierin leidend en wordt zoveel als mogelijk versterkt.

Doel 6.1.2 (GGD)

Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage bereik van zuigelingen door de jeugdgezond-heidszorg	99,1% (2017)	99,1%	>95%	>95%	>95%
2	Het aantal professionals dat getraind wordt in de Nu Niet Zwanger-methodiek.	25 (2022)	66	50	50	45
3	Aantal Amsterdammers met hoog risico op angststoornis of depressie.	9% (2020) 16% (2022)	12%	16% (uit GM* 2022) 12% (GM 2024)	12%	13%

* GM is Gezondheidsmonitor

Indicator 1
De Jeugdgezondheidszorg ziet bijna alle zuigelingen (en hun ouders) en kijkt preventief en met een brede blik naar de ontwikkeling en gezondheid van het kind. Ook geven we advies en voorlichting aan ouders. Dit draagt eraan bij dat kinderen in Amsterdam gezond en veilig kunnen opgroeien.

Indicator 2
De Nu Niet Zwanger-methodiek (NNZ) staat voor een eerlijk gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie zodat mensen in een kwetsbare situatie niet onbedoeld zwanger raken. We blijven trainingen verzorgen aan (zorg)professionals zodat zij dit gesprek kunnen voeren en ook hun collega's daarbij helpen. Zo wordt de NNZ-methodiek geborgd binnen betrokken organisaties.

Indicator 3
In 2024 heeft één op de acht Amsterdammers van 18 jaar of ouder (12 procent) een hoog risico op een angststoornis of depressie. Dit is lager dan in 2022 (16 procent), maar hoger dan in eerdere jaren. Sinds 2012 (toen 7 procent) neemt het percentage inwoners met een hoog risico op een angststoornis of depressie steeds verder toe. Daarom verwachten we dat het cijfer licht stijgt in 2027-2029.

Activiteit 6.1.2.1 (GGD)

We bevorderen de volksgezondheid.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage vaccinatiegraad (zuigelingen) DKTP basis immuun	92% (2016)	Nog niet bekend, RIVM publiceert cijfers hierover rond de zomer van 2025	>90%	>90% (WHO-norm	>90% (WHO-norm
2	Aantal nieuwe HIV-infecties (absolute aantallen)	110	55	70	60	60
3	Aantal rokers in Amsterdam	22% (GM 2020)	24% roker, waarvan 12% dagelijks roker (Gezond-heidsmonitor 18+ uit 2022)	18%	22%	20%

Indicator 1
Een hoge vaccinatiegraad is van groot belang om de gezondheid van de Amsterdamse inwoners te beschermen. Om dit te bereiken passen we een wijkgerichte aanpak toe.

Indicator 2
We prognosticeren voorzichtig en verwachten dat de daling na 2026 niet verder zal doorzetten, onder andere door internationale ontwikkelingen. Het doel in Amsterdam blijft om hiv naar 0 te brengen.

Indicator 3
Het betreft volwassenen in Amsterdam die wekelijks of vaker tabak gebruiken. We zien vooral bij jongeren tussen 12 en 16 jaar een toenemend gebruik van andere nicotine-producten, met name vapes. Naar verwachting stapt een deel van hen op volwassen leeftijd over naar het gebruik van tabak. Zij tellen vervolgens mee in de opgegeven indicator. Hoewel we inzetten op het terugdringen van het nicotinegebruik door jongeren, zullen maatregelen vermoedelijk te laat komen om snel en stevig impact te hebben op de groep die nu al verslaafd is aan nicotine. Het percentage zal daarom eerst stijgen of stabiliseren voordat we een daling zien. Het doel is nog steeds dat Amsterdam een nicotinevrije stad is in 2040.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	86,5	85,7	81,6	69,9	69,0	68,0
Lasten	306,2	356,0	365,8	340,7	338,3	334,0
Saldo Baten en Lasten	**-219,7**	**-270,3**	**-284,2**	**-270,8**	**-269,3**	**-266,1**
Onttrekking	5,4	7,1	3,5	1,2	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,4**	**7,1**	**3,5**	**1,2**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen	**-214,3**	**-263,2**	**-280,7**	**-269,7**	**-269,3**	**-266,1**

Baten en Lasten

De baten in programmaonderdeel 6.1 bestaan voornamelijk uit baten vanuit het Rijk voor de Specifieke uitkering van de Regio Deals en Gezonde leefomgeving. Verder betreft het bijdragen voor infectieziektebestrijding (waaronder corona), tuberculosebestrijding, onderzoek en activiteiten gericht op gezondheid van Amsterdammers waaronder het Gezond Leven Akkoord, jeugdgezondheidszorg en forensische geneeskunde.

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit lasten voor de sociale basis voor jeugd en jongerenwerk (naschoolse) activiteiten, jongerencoaches, huiswerkbegeleiding, buurtwerk, mantelzorgondersteuning, actief burgerschap en vrijwilligersinzet, armoedepreventie, diversiteit/emancipatie, recreatieve voorzieningen (€ 127,8 miljoen) en lasten voor het ambtelijk apparaat van de stadsdelen voor de sociale basis en de gebiedsteams (€ 51,4 miljoen). Daarnaast zijn er lasten voor gebiedsgerichte activiteiten voor onder andere statushouders, bewonersinitiatieven, maatschappelijke initiatieven, kinderboerderijen (€ 9,5 miljoen), de Masterplannen, ongelijk investeren en de Regio Deals (€ 2,3 miljoen).
En lasten voor de GGD die grotendeels bestaan uit de inzet van personeel gericht op infectieziektebestrijding, gezondheid van Amsterdammers, jeugdgezondheidszorg en forensische geneeskunde (€ 135,6 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Vanaf 2026 nemen de baten en de lasten af. Dit is het gevolg van de afname van de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven (GALA). Daarnaast is in het hoofdlijnenakkoord van het Rijk opgenomen dat de meeste specifieke uitkeringen per 2026 worden overgeheveld naar het Gemeente- of Provinciefonds met een budgetkorting van 10 procent. Dit betreft onder andere de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG-regeling), de IZA-doelen en de regeling heroïnebehandeling. Deze rijksbezuinigingen hebben tot gevolg dat diverse aanpakken die worden uitgevoerd door de GGD worden gekort. Dit zijn aanpakken op het gebied van preventie, het tegengaan van gezondheidsverschillen (Gezond Leven/ gelijke kansen op goede gezondheid), jeugdgezondheid en seksuele gezondheid. Daarnaast is er nog steeds sprake van afbouw van coronagerelateerde activiteiten en het programma Versterking Infectieziekten Pandemische Paraatheid. Na 2026 nemen de lasten bovendien verder af, onder andere doordat de inzet coalitiemiddelen voor de uitvoering van de Masterplannen wegvalt.

Reserves

De onttrekkingen aan de reserves in programmaonderdeel 6.1 bestaan voornamelijk uit een onttrekking aan de reserve coalitie middelen periode 2022- 2026 ten behoeve van de integrale aanpakken/masterplannen (€ 2,6 miljoen) en de reserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) (€ 1,1 miljoen).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**85,7**	**81,6**	**69,9**	**69,0**	**68,0**
Beginstand Begroting 26	**82,2**	**65,8**	**54,3**	**53,8**	**53,8**
Mutaties Begroting 26	**3,5**	**15,8**	**15,6**	**15,1**	**14,1**
Begrotingsbijstellingen	**3,5**	**15,0**	**14,8**	**14,4**	**13,4**
Budgetneutrale wijzigingen	**-**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**
Lasten	**356,0**	**365,8**	**340,7**	**338,3**	**334,0**
Beginstand Begroting 26	**350,3**	**296,1**	**276,4**	**274,7**	**272,3**
Mutaties Begroting 26	**5,6**	**69,7**	**64,3**	**64,1**	**61,7**
Nieuw beleid		**2,0**	**2,0**	**2,0**	**2,0**
Nominaal zorg naar sociale basis		0,6	0,6	2,0	2,0
Nominale compensatie Sociale basis		1,4	1,4		
Transkliniek: zorg voor kwetsbare transpersonen		-			

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Mee- en tegenvallers		**0,3**	**-0,7**	**-0,2**	**-0,2**
Actualisatie Wmo voorzieningen		-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Terugdringen aanpak personeelstekort VJN24		-0,5	-0,5		
Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage		1,0			
Coalitieakkoord	**-0,0**	**0,0**			
Nationaal Programma Samen Nieuw-West	-0,0	0,0			
Begrotingsbijstellingen	**3,5**	**17,2**	**17,1**	**16,6**	**15,7**
Budgetneutrale wijzigingen	**6,5**	**31,0**	**30,0**	**30,8**	**29,2**
Intertemporele compensatie	**-4,2**	**3,5**	**1,0**	**-0,3**	
Nominale ontwikkelingen		**16,0**	**15,2**	**15,3**	**15,3**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,1**	**-0,2**	**-0,2**	**-0,2**	**-0,2**
Saldo baten en lasten	**-270,3**	**-284,2**	**-270,8**	**-269,3**	**-266,1**
Onttrekking	**7,1**	**3,5**	**1,2**		
Beginstand Begroting 26	**7,1**	**3,8**	**1,2**		
Mutaties Begroting 26	**-0,0**	**-0,3**			
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,0	-0,3			
Saldo onttrekking en toevoeging	**7,1**	**3,5**	**1,2**	**-**	**-**
Totaal	**-263,2**	**-280,7**	**-269,7**	**-269,3**	**-266,1**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten:

De gemeente heeft subsidie ontvangen voor onder andere het Versnellingsprogramma informatie-uitwisseling Patiënt & Professional en de uitvoering/afbouw van corona (€ 9,7 miljoen). De lasten stijgen evenredig mee.

Het Rijk heeft voor gebied Zuidoost een subsidie regiodeal toegekend. In dit programma is voor een bedrag van € 1,4 miljoen aan baten begroot. De lasten stijgen evenredig mee.

We actualiseren de overeenkomsten voor de uitvoering van extra activiteiten op het gebied van forensische geneeskunde. Het werkgebied breiden we uit binnen het samenwerkingsverband Noordwest-Nederland. Dit betreft onder meer:
- contracten met politie, marechaussee en gemeenten in meerdere regio's;
- subsidie voor versterking van de forensische geneeskunde;
- diverse onderzoeksprojecten.

De lasten stijgen evenredig met € 3,5 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties lasten

Nieuw beleid
Nominaal zorg naar sociale basis
We verhogen de nominale compensatie voor externe aanbieders in de sociale basis. Dit kost in totaal € 2 miljoen per jaar, waarvan € 0,6 miljoen wordt gedekt binnen het programma.

Nominale compensatie Sociale basis
We verhogen de nominale compensatie voor externe aanbieders in de sociale basis, omdat de huidige vergoeding niet toereikend is in verhouding tot inflatie en loonstijgingen. De compensatie verschilt nu ook per aanbieder. Vanaf 2026 werken we met een uniforme systematiek. We verhogen de compensatie en gaan voortaan uit van de OVA-systematiek. OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) is een percentage dat de overheid vaststelt om jaarlijks de loonkosten in de zorg te indexeren. Hiermee trekken we de compensatie in de sociale basis gelijk met de vergoede loon- en prijscompensatie in de domeinen zorg en opvang. Dit kost in totaal € 2 miljoen per jaar, waarvan € 1,4 miljoen voor 2025 t/m 2027 gedekt wordt vanuit de algemene middelen. Vanaf 2028 wordt de compensatie binnen het programma gedekt.

Transkliniek: zorg voor kwetsbare transpersonen
De GGD biedt via de Transkliniek gespecialiseerde zorg aan kwetsbare, ongedocumenteerde transpersonen die geen toegang hebben tot reguliere zorg. We stellen voor de kliniek één jaar langer voort te zetten en gedurende dat jaar in samenwerking met Trans United te verkennen waar en op welke manier deze zorg na 2026 een plek kan krijgen. Dekking hiervoor is binnen het programma gevonden.

Mee- en tegenvallers
Actualisatie Wmo-voorzieningen
We stellen de prognoses bij voor de individuele Wmo-voorzieningen. Dit heeft de meeste gevolgen in programmaonderdeel 6.3, en wordt daar uitgebreider toegelicht.

Terugdringen aanpak personeelstekort VJN24
We draaien de extra middelen voor het terugdringen van personeelstekorten in zorg en welzijn deels terug. Hierdoor is er in 2026 en 2027 minder capaciteit beschikbaar voor de uitvoering van de aanpak personeelstekorten.

Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage
De invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage is uitgesteld van 2026 naar 2027. In de meicirculaire ontvangen we daarvoor compensatie vanuit het Rijk. Hiermee wordt onder andere de eigen bijdrage voor de Wmo in 2026 gecorrigeerd. Ook financieren we hiermee de transkliniek in 2026 en verbeteren we de toegankelijkheid van buurtkamers en buurthuizen in alle stadsdelen.

Coalitieakkoord
Nationaal Programma Samen Nieuw-West
We stelden eind 2024 een bestedingsplan vast voor het Nationaal Programma Samen Nieuw-West (NP SNW), waarin we het restant van het budget van de coalitiemiddelen voor de Masterplannen hebben verdeeld over de jaren 2025 en 2026.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten:
- De subsidieaanvragen zijn gehonoreerd voor onder andere het Versnellingsprogramma informatie-uitwisseling Patiënt & Professional en de uitvoering/afbouw van corona (€ 9,7 miljoen). De baten stijgen evenredig mee.
- We verhogen de leges voor vergunningen stadsdelen met 3,3% om de kostenstijging als gevolg van stijgende lonen en prijzen op te vangen. De indexering van de legestarieven met 3,3% is opgenomen in de vastgestelde Legesverordening Amsterdam 2025. Het percentage is een gewogen gemiddelde van de loon- en prijsontwikkeling die in de begroting is verwerkt (€ 1,9 miljoen).
- Het Rijk heeft voor gebied Zuidoost een subsidie regiodeal toegekend. In dit programma is voor een bedrag van € 1,4miljoen aan lasten begroot. De middelen worden met name aangewend voor extra maatregelen op het gebied van gezondheidszorg. De baten stijgen evenredig mee. We hebben de overeenkomsten voor het uitvoeren van forensische verrichtingen geactualiseerd. We reserveren nu € 2,2 miljoen voor de benodigde capaciteitsuitbreiding. Daarnaast stijgen de lasten met € 1,3 miljoen, voornamelijk door hogere uitgaven aan overige diensten, vervoerskosten en materiële lasten.

Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen:
- De overhead van directies die werkzaam zijn in de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan (€ 19,6 miljoen).
- We actualiseren de subsidiebegroting op basis van het subsidieplafond (€ 2,5 miljoen). We passen het bedrag dat beschikbaar is voor subsidies aan, zodat dit aansluit op het maximale bedrag dat voor is 2025 is vastgesteld.
- We hevelen het budget van de afdeling Veilig Thuis over naar de directie. Daarmee stemmen we de begroting af op die van de Gemeenschappelijke Regeling Amsterdam-Amstelland (€ 1,3 miljoen).

Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Intertemporele compensatie
Hogere/lage lasten door verschuiving van middelen over de jaren. Dit betreft onder meer het doorschuiven van een deel van de coalitiemiddelen van 2025 naar 2026 om de continuïteit van het programma Gezond leven te waarborgen. Omdat een deel van de subsidies vervalt en compensatie vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord onzeker is, worden de activiteiten hiermee op een verantwoorde, gefaseerde manier

afgebouwd (€ 1,5 miljoen). Overige verschuivingen lichten we verder niet toe, omdat ze afzonderlijk lager zijn dan één miljoen.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen. Vanaf 2026 hanteren we één uniforme systematiek voor compensatie voor loon- en prijsstijgingen voor al onze partners bij jeugd, zorg en de sociale basis. We verhogen die compensatie, voortaan is de OVA-systematiek het uitgangspunt.
OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) is een percentage dat de overheid vaststelt om jaarlijks de loonkosten in de zorg te indexeren.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026
Deze mutatie lichten we niet verder toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Door krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk om gekwalificeerd medisch en verpleegkundig personeel te vinden en te houden. Het tekort aan zorgpersoneel kan negatieve gevolgen hebben voor voorzieningen die we de Amsterdammers kunnen bieden.	Blijven investeren in werving en opleiding voor jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen. Vernieuwende wervingsacties uitzetten samen met het vacatureloket en andere partners. Mogelijkheden om secundaire arbeidsvoorwaarden aan te passen om medewerkers die buiten Amsterdam wonen aan te kunnen nemen. Daarnaast werken we aan een actieplan Personeelstekort voor het hele Sociaal Domein.
Er zijn onvoldoende middelen voor de vervanging van bestaande en nieuwe maatschappelijke voorzieningen, vanwege onder andere de groei van de stad, gestegen bouwprijzen en ambities. De doelstelling van voldoende en kwalitatief hoogstaande maatschappelijke voorzieningen in de stad komt hierdoor in gevaar.	We kijken integraal naar de investeringsopgaven in Amsterdam, zodat een evenwichtige afweging gemaakt kan worden tussen opgaven en de groei van de stad en vervangingsopgave in de bestaande stad. Er zijn referentienormen voor maatschappelijke voorzieningen, die gebruikt worden als uitgangspunt bij investeringsopgaven. Ook zoeken we naar innovatieve bouwconcepten waarmee samenwerking wordt gezocht met maatschappelijke organisaties en ondernemers.

Beleidskaders

- Amsterdamse Nota Gezondheidsbeleid 2021-2025: Veerkrachtige Amsterdammers in een gezonde stad.
- Samen naar een Rookvrij Amsterdam.
- Naar Nul nieuwe HIV infecties.
- Wet publieke gezondheid (Wpg).
- Wmo-Verordening 2015 (versie 2022, vastgesteld december 2021, geldig vanaf 1 januari 2022).
- Verordening Jeugdhulp Amsterdam 2025, geldig vanaf 1 juli 2025.
- Stedelijk kader 2020-2023: Samen vooruit: Op weg naar een stevige sociale basis in Amsterdam en wijzigen van de Verordening op het lokaal bestuur in Amsterdam, vastgesteld in mei 2019.

2.6.2 Wijkteams

De Ouder- en Kindteams en buurtteams vormen samen de wijkteams. De buurtteams werken met huishoudens waar de volwassenen te maken hebben met sociale problemen. De Ouder- en Kindteams werken met jeugdigen en gezinnen met vragen op het gebied van opgroeien en opvoeden. Beide teams werken preventief, bieden zelf basisondersteuning en schakelen waar nodig aanvullende of specialistische ondersteuning of experts in.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 6.2 is (in tonnen CO_2-equivalent):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	28 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	7.600 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 6.2.1

Amsterdammers hebben laagdrempelig, tijdig en adequaat toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De gemiddelde wachttijd van Amsterdammers die ondersteund worden door het buurtteam, in kalender-dagen van het moment van melden bij het buurtteam tot aan het eerste gesprek.	(2021)	10,8	9	10	10

Sinds 2021 zijn er buurtteams in Amsterdam. Inmiddels zijn er 38 teams, herkenbaar en toegankelijk gepositioneerd in de buurt. We zetten in op het vergroten van het bereik van het buurtteam, onder andere door te investeren in de samenwerking met partners en de aanwezigheid van het buurtteam op satellietlocaties. Met de buurtteams kunnen we de zorg en ondersteuning in de buurt beter in samenhang organiseren en financieren.

De buurtteams en Ouder- en Kindteams werken nauw samen. Zij kunnen als dat nodig is intensievere en aanvullende hulp en ondersteuning betrekken. De Ouder- en Kind teams, de buurtteams en de organisaties in de sociale basis werken goed met elkaar samen om problemen klein te houden en op te lossen, zo dicht mogelijk bij de leefwereld van de betrokkenen. De teams vergroten zo de zelf- en samenredzaamheid van Amsterdammers.

Om vast te stellen of toegang tot zorg via de buurtteams tijdig wordt gerealiseerd, meten we de wachttijd. De wachttijd is na implementatie van een verbeterde definitie voor het meten van de wachttijd gestegen, vandaar dat een kleine stijging is begroot vanaf 2026.

Ook vragen we de Amsterdammer naar zijn/haar ervaringen met het buurtteam. De indicatoren die we daarvoor hadden opgenomen in de begroting zijn met de huidige opzet van het cliëntervaringsonderzoek niet consistent meetbaar gebleken. We werken daarom aan een nieuwe opzet voor het meten van de cliëntervaring. In de Begroting 2027 worden weer indicatoren opgenomen.

Activiteit 6.2.1.1

We zorgen voor Ouder- en Kindteams en aanvullend preventief aanbod.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal jeugdigen (en hun ouders) ondersteund door het Ouder- en Kindteam met: - Opvoed- en opgroeiondersteuning (jeugdigen/ouders) - Jeugdhulp (jeugdigen en hun ouders)	3.069 (2019) 11.631 (2019)	2.571 11.148	2.400 -2.500 11.000 -12.000	2.500 11.000	2.500 11.000
2	% jeugdigen met jeugdhulp OKT, waarbij er geen verwijzing is geweest naar de (hoog)specialistische jeugdhulp (% zelf geboden jeugdhulp)	80% (2019)	83%	83%	80%	80%
3	Aantal deelnemers (jeugdigen en ouders/gezinnen) aan de Aanvullende Preventieve Opvoed- en Opgroei-ondersteuning (APOO)	13.727 (2024)	13.727	15.000	13.500	13.500

Indicator 1, 2

Het Ouder- en Kindteam (OKT) heeft een brede opdracht in het ondersteunen bij opvoeden en opgroeien. Het OKT wordt gevormd door de stichting OKT Amsterdam en de jeugdgezondheidszorg GGD Amsterdam. Het OKT werkt nauw samen met de Buurtteams, waarmee het samen de wijkteams vormt. Conform haar opdracht werkt het OKT wijkgericht via 23 teams, waarbij de inzet intensiever is in de kwetsbare wijken. Het voert preventieve taken uit, biedt zelf jeugdhulp en verwijst door naar zwaardere hulp waar nodig. Het OKT zorgt voor directe verbinding met scholen (basis- en voortgezet onderwijs) op basis van school- en wijkanalyses en jaarlijkse startgesprekken met scholen. Ook zet het OKT zich in voor gezinnen in onveilige situaties. Het OKT versterkt haar positie in preventief werken, onder meer door zich voor te bereiden op de uitvoering van Aanvullende Preventieve Opvoed- en Opgroei-ondersteuning (APOO) per 2027. Ondanks de krappe arbeidsmarkt is de formatie van de stichting OKT Amsterdam in 2025 weer op peil gekomen. Om die formatie in stand te kunnen houden heeft de stichting OKT extra middelen gekregen. De adviezen van de Rekenkamer Amsterdam voor de preventie taken van het OKT zijn vrijwel geheel opgevolgd. De gemeente werkt nog aan het advies om een helder kader te ontwikkelen voor de opdracht van het OKT voor preventie.

Indicator 3

In aanvulling op het aanbod van de Ouder- en Kindteams bieden we Aanvullende Preventieve Opgroei- en Opvoedondersteuning (APOO). In afstemming met het OKT, de GGD en (in)formele partijen in de stadsdelen werken de APOO-aanbieders per 2024 gebiedsgericht op basis van drie thema's: Ouderschap en Opvoeden (Arkin), Mentaal Welbevinden (Arkin) en Gezonde Seksuele Ontwikkeling (Levvel/Qpido). Het gaat hierbij om selectieve en geïndiceerde preventie gericht op jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties, die steun het hardst nodig hebben en deze steun vaak niet uit zichzelf aanvragen. Het bereik was in 2024 iets lager dan begroot, met name omdat op sommige nieuwe geprioriteerde VO-scholen de maximale groepsgrootte kleiner was dan verwacht. Het bereik voor 2026 is naar beneden bijgesteld, om een realistisch beeld te geven. De prognose betreft een ruwe schatting, gebaseerd op de APOO-jaarplannen in 2025. Het streven is natuurlijk om zo veel mogelijk jeugdigen en ouders te bereiken.

Activiteit 6.2.1.2

We ondersteunen volwassenen via wijkteams.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal Amsterdammers dat voor het eerst ondersteuning door het buurtteam krijgt (instroom)	(2023)	11.881	17.500	12.000	12.000
2	Aantal Amsterdammers dat door het buurtteam ondersteund wordt	(2023)	13.556	12.000	14.000	14.000
3	Aantal Amsterdammers waarvoor ondersteuning door het buurtteam stopt (uitstroom)	(2023)	12.550	16.500	13.000	13.000
4	Percentage Amsterdammers dat ondersteunt wordt door de buurtteams in verhouding tot het totaal aantal Amsterdammers met individuele ondersteuning	(2023)	92%	80%	80%	80%

De buurtteams werken met huishoudens waar de volwassenen te maken hebben met sociale problemen en bieden daarbij laagdrempelig hulp en advies. Ze werken preventief, bieden zelf basisondersteuning en schakelen waar nodig aanvullende of specialistische ondersteuning of experts in.
De buurtteams richten zich daarbij op drie taken:

- Informatie en advies geven over bijvoorbeeld zorg, wonen, gezondheid, werk, geld, ontmoeten of veiligheid en doorgeleiden naar de sociale basis
- Persoonlijk begeleiden van volwassen Amsterdammers die extra steun nodig hebben
- Toegang geven tot een aantal individuele Wmo-voorzieningen: dagopvang, hulp bij huishouden, logeeropvang, aanvullende individuele ondersteuning en begeleid thuis

Hiermee dragen de buurtteams bij aan het bieden van laagdrempelige toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.

Indicator 1, 3
In 2024 is de wijze waarop registratie van instroom en uitstroom van Amsterdammers bij het buurtteam gewijzigd. Hierdoor liggen de aantallen vanaf 2024 lager. Daarom zijn de prognoses voor 2026 en 2027 en verder bijgesteld.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Stichting OKT
Stichting Ouder- en Kindteams Amsterdam. De stichting houdt zich bezig met het ontwikkelen en in stand houden van Ouder- en Kindteams, die bestaan uit professionele hulpverleners die zich richten jeugdpreventie en jeugdhulp. Hieronder vallen het signaleren van zorgbehoefte en het doorverwijzen naar aanvullende jeugdhulp.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
Lasten	126,5	139,9	146,8	144,5	139,7	139,7
Saldo Baten en Lasten	**-125,5**	**-138,9**	**-145,8**	**-143,5**	**-138,7**	**-138,7**
Onttrekking	1,6	1,6	1,6	3,3	0,0	0,0
Toevoeging	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-3,4**	**1,6**	**1,6**	**3,3**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 6.2 Wijkteams	**-128,9**	**-137,4**	**-144,2**	**-140,2**	**-138,7**	**-138,7**

Baten en Lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan uit de bijdrage van vier mbo-colleges voor inzet van jeugdhulp op het middelbaar beroepsonderwijs (€ 1,0 miljoen).
De lasten bestaan voornamelijk uit Buurtteams (€ 65,0 miljoen), Ouder- en Kindteams (€ 62,6 miljoen), OKT huisvesting (€ 7,2 miljoen), en Aanvullende preventieve opgroei -en opvoedondersteuning (€ 6,0 miljoen) en het mbo-jeugdteam (€ 3,3 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Meerjarig zijn de baten en lasten in dit programmaonderdeel tamelijk stabiel.

Reserves
De onttrekkingen aan de reserve in 2026 bedragen € 1,6 miljoen. Dit is een onttrekking aan de reserve POK ten behoeve van een investering in kwaliteit voor de Buurtteams.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**0,9**	**0,9**
Beginstand Begroting 26	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**0,9**	**0,9**
Mutaties Begroting 26		**0,0**	**0,0**		
Begrotingsbijstellingen		**0,0**	**0,0**		
Lasten	**139,9**	**146,8**	**144,5**	**139,7**	**139,7**
Beginstand Begroting 26	**136,4**	**127,8**	**127,2**	**125,2**	**125,2**
Mutaties Begroting 26	**3,5**	**19,0**	**17,3**	**14,5**	**14,5**
Nieuw beleid		**7,9**	**7,9**	**5,7**	**5,7**
Versterken van de inzet Ouder en Kindteams		5,7	5,7	5,7	5,7
Versterken van de inzet Ouder- en Kindteams		2,2	2,2		
Mee- en tegenvallers		**0,4**			
Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage		0,4			
Begrotingsbijstellingen	**1,2**	**1,2**	**1,3**	**1,2**	**1,2**
Budgetneutrale wijzigingen	**2,9**	**2,3**	**1,3**	**1,0**	**1,0**
Intertemporele compensatie	**-0,6**	**0,3**	**0,3**		
Nominale ontwikkelingen		**6,9**	**6,7**	**6,7**	**6,7**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,0**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Saldo baten en lasten	**-138,9**	**-145,8**	**-143,5**	**-138,7**	**-138,7**
Onttrekking	**1,6**	**1,6**	**3,3**		
Beginstand Begroting 26	**1,6**	**1,6**	**3,3**		
Saldo onttrekking en toevoeging	**1,6**	**1,6**	**3,3**	**-**	**-**
Totaal	**-137,4**	**-144,2**	**-140,2**	**-138,7**	**-138,7**

Mutaties lasten

Nieuw beleid

Versterken van de inzet Ouder- en Kindteams

We investeren extra in de inzet van de Stichting Ouder- en Kindteams Amsterdam (OKT) om het in 2024 en 2025 opgebouwde personeelsbestand op peil te houden en de inzet in het jeugdveld te versterken. Met dit geld versterken we de voorkant, in lijn met de uitgangspunten van de Amsterdamse jeugdvisie. De kosten worden gedekt door de inzet op de jeugdbescherming en -reclassering te beperken tot het niveau van de realisatie in 2024. Deze dekking wordt toegelicht in programmaonderdeel 6.3.

Versterken van de inzet Ouder- en Kindteams

De Ouder- en Kindteams spelen een centrale rol in het jeugdstelsel. Zij zijn de spil om in het gebiedsgericht samenwerken de sociale basis, preventie en jeugdhulp bij elkaar te brengen. Om deze rol ook de komende jaren te kunnen vervullen breiden we de inzet vanuit de Stichting OKT Amsterdam uit. De uitbreiding wordt gedekt uit de extra middelen Jeugd vanuit het Rijk.

Mee- en tegenvallers

Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage

De invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage is uitbesteld van 2026 naar 2027. In de meicirculaire ontvangen we daarvoor compensatie vanuit het Rijk. Hiermee wordt onder andere de eigen bijdrage voor de Wmo in 2026 gecorrigeerd. Ook financieren we hiermee de transkliniek in 2026.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. In dit programmaonderdeel betreft dat het verdelen van het bedrag dat is toegekend aan extra nominale compensatie voor jeugd en zorg om het gat met de OVA-systematiek te dichten. Het gaat om € 1,8 miljoen voor de verschillenden jeugdbudgetten en € 1,1 miljoen voor de zorgbudgetten.

Intertemporele compensatie
In de decembercirculaire 2024 is € 0,6 miljoen toegekend voor extra zorgkosten voor Oekraïense vluchtelingen. Dit budget zetten we in voor Ouder-kindadviseurs op COA-locaties. Omdat de middelen pas halverwege 2025 zijn verdeeld, schuiven we een deel door naar 2026 en 2027.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen. Vanaf 2026 hanteren we één uniforme systematiek voor compensatie voor loon- en prijsstijgingen voor al onze partners bij jeugd, zorg en de sociale basis. We verhogen die compensatie, voortaan is de OVA-systematiek het uitgangspunt. OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) is een percentage dat de overheid vaststelt om jaarlijks de loonkosten in de zorg te indexeren.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Het kan gebeuren dat het voor wijkteams niet mogelijk is om passende ondersteuning aan Amsterdammers te bieden door de afhankelijkheid van de sociale basis, GGZ en specialistische ondersteuning. Wanneer het wijkteam de ondersteuning niet kan overdragen kan dit ervoor zorgen dat de wijkteams dichtslibben, wachttijden oplopen en Amsterdammers niet de ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben.	Om het risico en de effecten te beperken zetten we in op het versterken van de samenwerking met zowel de sociale basis als de specialistische/aanvullende aanbieders. Voor de sociale basis wordt onderzocht wat de vraag is van Amsterdammers die bij het wijkteam komen, om hier in het stedelijk kader sociale basis en de subsidiëring van de sociale basis zo goed mogelijk op aan te kunnen sluiten. Met specialistische aanbieders wordt het stelsel, onderlinge verantwoordelijkheid en afhankelijkheid besproken in prestatiedialogen. Dit zorgt voor betere samenwerking waardoor het zorgaanbod beter op de vraag kan worden aangesloten. Daarnaast investeren we in de kennis van het wijkteam om (uiteindelijk) het merendeel van de ondersteuning zelf te kunnen bieden.
De wijkteams kunnen onvoldoende gekwalificeerd personeel werven en behouden, waardoor minder, of minder goede, hulp kan worden geleverd aan de Amsterdammer. De doelstelling van tijdige en adequate hulp komt hierdoor in gevaar.	1. Personeelssituatie permanent aan de orde stellen in alle prestatiedialogen met (jeugd) zorgpartijen. 2. Rekening houden met hogere personeelslasten van wijkteams en zorgen voor adequate bekostiging hiervan. 3. Het voortzetten van het programma personeelstekorten in de (jeugd)zorg. Hiermee kan een bijdrage geleverd worden aan de maatschappelijke opgave om voldoende zorg- en welzijnsmedewerkers te behouden voor de stad Amsterdam.

Beleidskaders

- Hoofdlijnenbesluit inrichting Buurtteam Amsterdam (september 2019)
- Uitvoeringsbesluit Buurtteam Amsterdam (januari 2020
- Subsidieregeling Buurtteam Amsterdam (juni 2020)
- Verordening Jeugdhulp Amsterdam 2025, geldig vanaf 1 juli 2025
- Jeugdvisie Amsterdam
- Inkoopovereenkomst met Stichting Ouder- en Kindteams 2023-2029

2.6.3 Individuele Voorzieningen

Met individuele voorzieningen zetten we in op tijdige en specialistische ondersteuning voor jongeren en volwassenen. Zo kunnen ook de kwetsbare Amsterdammers zoveel mogelijk in een normale omgeving, thuis of in hun eigen buurt, meedoen.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 6.3 is (in tonnen CO_2-equivalent)	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	110 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	37.800 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 6.3.1

Alle Amsterdammers krijgen tijdig de juiste zorg op de juiste plek.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Cliëntervaring Jeugd: gemiddelde overkoepelende rapportcijfer van het nut van de specialistische jeugdhulp	7,9 (2021)	7,9	8,0	8,0	8,0
2	Percentage jongeren 0 tot 18 jaar met jeugdhulp 1e halfjaar (BBV verplicht)* **	11,3% (2021)	10,9%	13%	11%	10%
3	Aantal mensen met een maatwerk voorziening per 10.000 inwoners (BBV verplicht)*	n.t.b.	6,48	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*

* Dit betreft een verplichte indicator vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten (BBV). De waarde op deze indicator is niet te prognosticeren. Bij het jaarverslag 2025 kan hierover gerapporteerd worden.

** We gaan uit van CBS-cijfers over het eerste halfjaar, omdat jaarcijfers te laat gepubliceerd worden om mee te nemen in het jaarverslag.

Met individuele voorzieningen zetten we in op tijdige ondersteuning op maat voor jongeren en volwassenen. Zo kunnen ook de kwetsbare Amsterdammers zoveel mogelijk in een normale omgeving, thuis of in hun eigen buurt, meedoen en zo lang mogelijk zelfstandig wonen en functioneren. We blijven inzetten op voorliggende voorzieningen waardoor minder Amsterdammers een specialistische voorziening nodig hebben.

Indicator 1, 2
Op grond van de Jeugdwet dienen we alle jeugdigen jeugdhulp te bieden wanneer dit nodig is. De jeugdhulp wordt geboden door de Ouder- en Kindteams of aanvullend door de jeugdhulpaanbieders. In totaal gaat het om ongeveer 11 procent van de jeugdigen tot 18 jaar. We willen dat minder jeugdigen aangewezen zijn op jeugdhulp en dat het percentage de komende jaren daalt. We meten de resultaten van de jeugdhulp op verschillende manieren. Aanbieders vragen naar de tevredenheid van jeugdigen en ouders over de geboden hulp. Een rapportcijfer van 8,0 is daarbij het streven.

Activiteit 6.3.1.1

We ondersteunen maatschappelijke en geestelijke gezondheidszorg.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	*De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product*					

Deze activiteit betreft hoofdzakelijk apparaatslasten voor de ondersteuning van de maatschappelijke en geestelijke gezondheidszorg. Dit gaat om begeleiding van Amsterdammers met ernstige problemen zoals verslaving, dakloosheid, psychische en maatschappelijke problemen. Daarvoor is nog geen indicator beschikbaar.

Activiteit 6.3.1.2

Wmo: We organiseren dagbesteding.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Gemiddeld aantal cliënten per maand Dagbesteding (Pgb) (Zin)	Pgb: 157, Zin: 3.799 (2019)	Pgb: 217 Zin: 3.667	Pgb: 217 Zin: 3.800	Pgb: 217 Zin: 3.800	Pgb: 217 Zin: 3.800

Dagbesteding biedt Amsterdammers ondersteuning ter bevordering van een zinvolle daginvulling, het aangaan van sociale contacten en maatschappelijke participatie. Dagbesteding bestaat uit diverse groepsactiviteiten zoals sociale, creatieve, sportieve en werkgerelateerde activiteiten.

In 2026 zetten we verder in op de bevordering van de samenwerking tussen zorgaanbieders dagbesteding en buurtteams. Verwacht wordt dat zorgaanbieders verder zullen groeien in het aantal cliënten en zo beter de vraag en het aanbod op elkaar afstemmen. Hierdoor blijft de prognose van het aantal cliënten gelijk.

Deze Wmo-activiteit ondersteunt minder zelfredzame Amsterdammers bij het zo zelfstandig mogelijk wonen en functioneren in hun eigen buurt.

Activiteit 6.3.1.3

Wmo: We bieden hulp bij het huishouden.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Gemiddeld aantal gefactureerde cliënten per maand Hulp bij huishouden (Zin) – en gemiddeld aantal cliënten per maand Hulp bij Huishouden (Pgb).	Pgb: 1.805, Zin: 11.682 (2021)	Pgb: 1.584 Zin: 11.315	Pgb: 1.619 Zin: 12.250	Pgb: 1.619 Zin: 12.250	Pgb: 1.619 Zin: 12.250
2	Wachtlijst en wachttijd Hulp bij huishouden op 31 december: -Aantal cliënten op de wachtlijst, -Wachttijd langstwachtende	1.237 (2021), 12 maanden (2021)	1.433 15 maanden	1.250 10 maanden	1.500 16 maanden	1.500 16 maanden

Hulp bij huishouden betreft het geheel of gedeeltelijk overnemen van huishoudelijke activiteiten: schoonmaken binnenshuis en het doen van de was.

De belangrijkste opgave in 2026 is het zo goed mogelijk terugdringen van de wachtlijst. De voornaamste beperking daarin zijn de personeelstekorten. We hebben een aanpak voor het terugdringen van die personeelstekorten, maar daarmee kunnen we dit breed spelende probleem niet volledig oplossen. We verwachtten een positief effect op de omvang van de wachtlijst en wachttijd als gevolg van de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Doordat de invoering is uitgesteld, moeten we de verwachting voor 2026 en verder bijstellen.

Deze Wmo-activiteit ondersteunt minder zelfredzame Amsterdammers bij het zo zelfstandig mogelijk wonen en functioneren in hun eigen buurt.

Activiteit 6.3.1.4

Wmo: We bieden Aanvullende individuele ondersteuning.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Gemiddeld aantal unieke cliënten per maand AIO (Pgb) (Zin)	Pgb: 1.268, (2021) Zin: 1.600 vanaf 1-7-2022	Pgb: 1.181 Zin: 1.511	Pgb: 1.181 Zin: 1.600	Pgb: 1.181 Zin: 1.600	Pgb: 1.181 Zin: 1.600

Aanvullende individuele ondersteuning (AIO) is aanvullend op de ondersteuning door de buurtteams. AIO is erop gericht dat Amsterdammers met zwaardere problematiek als gevolg van één van de volgende beperkingen, of een combinatie daarvan: een licht verstandelijke beperking (LVB), een visuele of auditieve beperking, een Autisme-spectrumstoornis (ASS) of niet-aangeboren hersenletsel (NAH), zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en functioneren.

Aanbieders en buurtteams hebben de opdracht om in 2026 nog meer samen op te trekken om te zorgen dat buurtteams de ondersteuning van Amsterdammers zo snel mogelijk weer kunnen overnemen van de gespecialiseerde aanbieders. Daarnaast wordt waar mogelijk groepsbegeleiding ingezet. Per 2027 loopt het huidige contract met de negen aanbieders af. In 2026 bereiden we de nieuwe aanbesteding voor. Omdat het resultaat van de aanbesteding nog niet bekend is, wordt de prognose voor het aantal cliënten voor de periode vanaf 2027 gelijk gehouden.

Deze Wmo-activiteit ondersteunt minder zelfredzame Amsterdammers bij het zo zelfstandig mogelijk wonen en functioneren in hun eigen buurt.

Activiteit 6.3.1.5

Wmo: Overig.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	*De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product*					

Deze activiteit betreft hoofdzakelijk apparaatslasten en bedrijfsvoeringskosten voor de uitvoering van de Wmo. Daarvoor is geen indicator beschikbaar.

Activiteit 6.3.1.6

We ondersteunen zelfstandig wonen en vervoer.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het gemiddelde klanttevredenheidscijfer voor het reizen met het AOV – en voor levering en reparatie van hulpmiddelen.	7,9 (december 2021), 7,8 (februari 2022)	7 ,8 7,6	≥ 7.5 ≥ 7.5	≥ 7.5 ≥ 7.5	≥ 7.5 ≥ 7.5
2	Aantal Woon- en Vervoersvoorzieningen: - Verhuiskostenvergoeding, Woonruimte aanpassingen en Roerende woonvoorzieningen, -Fietsen, Speelvoorzieningen, Scootmobiel, Gesloten Buitenwagen, Auto's en Rolstoelen	3.982 (2021), 12.344 (2021)	3.981, 14.099	4.250, 14.400	4.450-4.700, 14.400-14.900	4.450-4.700 14.400-14.900
3	Aantal declarabele kilometers Aanvullend Openbaar Vervoer	7.710.983 (2021)	13.447.376	14.790.000	15.500.000	16.300.000

Wonen en vervoer omvat de activiteiten die erop gericht zijn om Amsterdammers langer zelfstandig thuis te laten wonen en te ondersteunen bij het vervoer. Hieronder vallen vervoersvoorzieningen (bijvoorbeeld aangepaste fiets, scootmobiel), het vervangen, verplaatsen of verwijderen van een woonruimteaanpassing (bijvoorbeeld een traplift) en hulpmiddelen onder de Wmo. Ook het aanvullend openbaar vervoer (AOV) valt onder deze activiteit. Dat is bedoeld voor sociaal en recreatief vervoer. Bijvoorbeeld om te winkelen, te sporten, of voor een dagje uit.

Gezien de vergrijzing en de toename van de bevolking van Amsterdam wordt er de komende jaren een gestage groei verwacht in de vraag naar woon- en vervoers-voorzieningen. Per juni 2026 loopt het huidige contract met de aanbieders voor hulpmiddelen af. Een nieuwe aanbesteding is in voorbereiding.

Er wordt vanuit de Toekomstvisie Sociaal Vervoer ingezet op het verleiden van gebruikers van het AOV om gebruik te maken van het openbaar vervoer en het vrijwilligersvervoer. Ook in 2026 kunnen vrijwilligersvervoer-initiatieven nog steeds

gebruik maken van de Amsterdamse subsidieregeling vrijwilligersvervoer. We zetten samen met de vervoerder in op verleiding/voorlichting aan de doelgroep. Zo blijft het AOV beschikbaar voor de Amsterdammers die hiervoor in aanmerking komen.
De verwachting is dat er de komende jaren een lichte stijging van het gebruik van het AOV zal plaatsvinden.

Deze Wmo-activiteit ondersteunt minder zelfredzame Amsterdammers bij het zo zelfstandig mogelijk wonen en functioneren in hun eigen buurt.

Activiteit 6.3.1.7

Jeugd: We zorgen voor goede enkelvoudige specialistische jeugdhulp.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal jeugdigen met enkelvoudige specialistische jeugdhulp	8.254 (2021)	6.957	9.000	6.200	6.200

De enkelvoudige specialistische jeugdhulp betreft kortdurende ambulante jeugdhulp die door dertien jeugdhulpaanbieders geboden wordt. Zij doen dit in aanvulling op de jeugdhulp van de Ouder- en Kindteams. Per 2024 is deze jeugdhulp opnieuw aanbesteed. In 2024 werden nog veel jeugdigen geholpen op basis van de zorgcontinuïteitsregeling vanuit 2023. Vanaf 2026 worden minder jeugdigen met enkelvoudige specialistische jeugdhulp geholpen. We maken deze keuze in lijn met de uitgangspunten van de Amsterdamse jeugdvisie, om de schaarse middelen vooral in te zetten voor de meest kwetsbaren (in de hoogspecialistische jeugdhulp).

Activiteit 6.3.1.8

Jeugd: We zorgen voor goede hoogspecialistische jeugdhulp.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal jeugdigen hoog-specialistische jeugdhulp (HSJH)	5.717 (2021)	8.098	7.000	8.000	7.500 7.250 7.000
2	Aantal jeugdigen in verblijfs-voorzieningen Jeugd (1e halfjaar)*	1.625 (2021)	1.610	1.800	1.600	1.500 1.450 1.400
3	% jeugdigen (op totaal verblijf) in: - gezinsgericht/pleegzorg, - gesloten plaatsing, - verblijf bij JH aanbieder*	57% 6% 37% (2020)	58% 3% 39%	70% 2% 28%	70% 2% 28%	73% 1% 26%

* We gaan uit van CBS-cijfers over het eerste halfjaar, omdat jaarcijfers te laat geleverd worden om mee te nemen in het jaarverslag.

De hoogspecialistische jeugdhulp betreft intensieve ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf. Binnen de hoogspecialistische jeugdhulp willen we dat het aantal jeugdigen dat buiten het gezin opgevangen moet worden in verblijfsvoorzieningen afneemt. En als jeugdigen niet in het gezin zelf geholpen kunnen worden, willen we dat zij zoveel mogelijk in een pleeggezin of gezinsgericht verblijf (zoals gezinshuizen) terecht komen. De ambitie is dat de gesloten plaatsingen op termijn helemaal niet meer nodig zijn. De transitie van verblijf is een langjarig proces. Richting 2026 willen we wel al een flinke stap maken door te ambulantiseren. De verandering naar meer gezinsgericht verblijf zal langer de tijd nemen.

Activiteit 6.3.1.9

Jeugd: We zorgen voor goede dyslexiezorg, afhandeling van PGB-aanvragen en individuele betaalovereenkomsten Jeugd.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal jeugdigen met dyslexiezorg*	806 (2023)	n.v.t.	n.v.t.	800	800
2	Aantal jeugdigen met PGB Jeugd*	847 (2024)	n.v.t.	n.v.t.	675	675
3	Aantal jeugdigen met IBO Jeugd*	501 (2023)	n.v.t.	n.v.t.	450	350 300 250

* Deze activiteit en de indicatoren zijn in deze begroting voor het eerst apart benoemd. Het betreft drie verschillende vormen van jeugdhulp die hier bij elkaar worden verantwoord.

Indicator 1
Onder de Jeugdwet moeten we bij ernstige dyslexie zorgen voor een adequaat diagnose- en behandelaanbod. Conform het landelijke protocol dyslexiediagnostiek en -behandeling gaan we ervan uit dat dyslexie bij 4 procent van de basisschoolleerlingen voorkomt. Aantallen zijn over de jaren heen tamelijk stabiel.

Indicator 2
Onder de Jeugdwet dienen ouders (en jeugdigen) ook de mogelijkheid te hebben om een persoonsgebonden budget aan te vragen waarmee zij zelf jeugdhulp organiseren. De afgelopen jaren zijn de aantallen sterk gestegen. In 2026 verwachten we een daling, aangezien naschoolse opvang voor kinderen met een speciale zorgvraag dan als algemene voorziening via een subsidieregeling geregeld wordt en een PGB-aanvraag hiervoor daarom niet meer mogelijk is.

Indicator 3
Tenslotte bieden we de mogelijkheid dat voor de jeugdhulp aan een jeugdige een individuele betaalovereenkomst wordt afgesloten wanneer de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders deze jeugdige niet kunnen helpen. De ambitie is om deze laatste vorm van jeugdhulp de komende jaren terug te dringen en meer te vragen van de gecontracteerde aanbieders. De cijfers voor 2026 en daarna geven uitdrukking aan deze ambitie.

Activiteit 6.3.1.10

We bieden begeleiding thuis en beschermd verblijf.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal cliënten in de BV/BT op peildatum 1 december*	BV: 910 BT met wonen: 2.686 BT zonder wonen: 1.088 (1-1-2024)	BT: 3.510 (1 december 2024) BV: 923 (1 december 2024)	BT/BV Volw. 2.530 Jongvolw. 250 Gezinnen 300 BT zonder woon-component 1.090	BV: 924 BT met wonen: 2.369 BT zonder wonen: 1.182	BV: 924 BT met wonen: 2.369 BT zonder wonen: 1.182
2	Gemiddelde verblijfsduur in de BVBT in maanden op peildatum 1 december	BV: 30,78 BT met wonen: 41,51 BT zonder wonen: 13,4 (1-4-2024)	Cijfers in maanden BT: 35,22 BV: 33,71 Cijfers in dagen BT: 1071 BV: 1025	BT/BV Volw. 42 mnd Jongvolw. 16 mnd Gezinnen 30 mnd	BV: 34,71 BT met wonen: 44,42 BT zonder wonen: 20,24	BV: 34,71 BT met wonen: 44,42 BT zonder wonen: 20,24
3	Aantal heraanmelders na uitstroom uit de BV/BT per jaar	95 (2021)	135	52	35	35
4	De gemiddelde wachttijd voor BV/BT in maanden op peildatum 1 december	MOV: 14,4 MOJ: 7,5 MOG: 13,1 BW: 22,1 (2021)	BV: 12,42 BT: 9,98	BT/BV volw. 12 Jong. volw.7,0 Gezinnen 7,0	BT/BV volw. 12 Jong. volw.7,0 Gezinnen 7,0	BT/BV volw. 12 Jong.volw.7,0 Gezinnen 7,0

* Vanaf de Begroting 2026 is deze indicator gewijzigd. We maken nu een verdere verfijning met het onderscheid in de voorziening met en zonder wooncomponent. Daarmee wijken de waarden af ten opzichte van de Begroting 2025 en het Jaarverslag 2024.

Het bieden van begeleiding thuis en beschermd verblijf is erop gericht om een passende plek te bieden aan ieder persoon dat dakloos is of dreigt te worden, of psychiatrische problematiek heeft en die niet in staat is zich op eigen kracht te redden. Dit kan zijn door hun begeleiding te bieden op een woning of, afhankelijk van de aard en ernst van de problemen, op te nemen in een instelling.

De begeleiding van Amsterdammers die in de voorzieningen verblijven is gericht op herstel en participatie. Het uitgangspunt is dat de begeleiding tijdelijk is en uiteindelijk afgeschaald kan worden. We zien door de grote vraag naar in het bijzonder intramurale voorzieningen en het beperkt aantal plekken dat mensen lang moeten wachten op een passende plek. Hier werken we aan door het bieden van wachtlijstbegeleiding en het werken aan uitstroom voor mensen die hier klaar voor zijn. Daar zetten we ook in 2026 op in.

Deze Wmo-activiteit ondersteunt minder zelfredzame Amsterdammers bij het zo zelfstandig mogelijk wonen en functioneren in hun eigen buurt.

Activiteit 6.3.1.11

We bieden kortdurende opvang.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal plekken 24-uursopvang ongedocumen teerden	472 (2019)	500	500	500	500
2	Aantal unieke cliënten in de kortdurende opvang - gezinnen, - kwetsbare alleenstaanden (incl. trajectbedden)	409, 733 (2021)	Totaal aantal unieke cliënten in 2024in Dag-en Nachtopvang (DNO) + Noodopvang: 703 Totaal aantal unieke gezinnen in 2024 in noodopvang: 308	Nood opvang gezinnen 210 DNO 359	Nood opvang gezinnen 210 DNO 359	Nood opvang gezinnen 210 DNO 359
3	Gemiddelde verblijfsduur in de kortdurende opvang in / maanden - gezinnen, - kwetsbare alleenstaanden (incl. trajectbedden)	10, 14,9 (2021)	Voor gezinnen: 407 dagen; 13,4 maanden; Voor individu: 248 dagen; 8,1 maanden	Nood opvang gezinnen 1 jaar DNO 8-9 maanden	Nood opvang gezinnen 9 maanden DNO 6-7 maanden	Nood opvang gezinnen 9 maanden DNO 6-7 maanden

Aanvullend op de maatschappelijke opvang vanuit de Wmo, richt kortdurende opvang zich op het bieden van opvang en ondersteuning aan mensen die geen huis hebben vanwege financiële problemen, psychische problemen of omdat zij geen verblijfstatus hebben, zoals nachtopvang voor dakloze mensen, uittreedprogramma's voor seks-werkers, opvang van slachtoffers van mensenhandel, noodopvang voor gezinnen met kinderen, winter(koude)opvang van dakloze mensen en opvang van ongedocumenteerden.

De doelgroep voor kortdurende opvang in Amsterdam is groot en stijgend. Dit hangt in de eerste plaats samen met de woningnood in Amsterdam. Daarnaast is Amsterdam een aantrekkelijke stad voor mensen die het moeilijk hebben, onder meer vanwege het grote aantal voorzieningen. Dit maakt dat mensen die hun woning verliezen moeilijk op eigen kracht een nieuwe woonplek kunnen vinden. Binnen de Versterkings-aanpak dakloosheid breiden we het aantal plekken voor kortdurende opvang uit, om meer mensen die dak- en thuisloos zijn tijdelijk te kunnen opvangen. In 2026 wordt het aantal inloophuizen uitgebreid en een extra locatie voor dag- en nachtopvang geopend.

Met het bieden van kortdurende opvang ondersteunen we minder zelfredzame Amsterdammers bij het zo zelfstandig mogelijk wonen en functioneren in hun eigen buurt.

Doel 6.3.2

We borgen de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kinder-mishandeling duurzaam.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis	6.134 9.840 (2021)	5.284 10.544	6.768 11.176	5.500 10.500	5.500 10.500

Het tegengaan van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld vindt in de regio Amsterdam-Amstelland plaats door middel van een aanpak gericht op het tegengaan, stoppen en duurzaam oplossen van onveiligheid. We willen met elkaar een veilig netwerk vormen rondom de slachtoffers, (potentiële) daders en hun sociale omgeving. In de komende jaren willen we de werkwijze zoals gehanteerd in de proeftuinen Blijvend Veilig van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

zoveel mogelijk invoeren, waarbij we inzetten op versterking van lokale teams met deskundigen en op vorming van een Expertisecentrum met inloopfunctie. Door wettelijke beperkingen is volledige invoering van de werkwijze van Blijvend Veilig nog niet mogelijk.

Adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis geven een indicatie van de aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling in de stad. De ambities voor een gestage groei zijn getemperd op basis van de haalbaarheid in de praktijk. Er wordt ingezet op een toename in meldingen van andere professionals dan de politie, nog steeds veruit de belangrijkste melder. Zo zijn we er eerder bij.

Activiteit 6.3.2.1

We zorgen voor een goed functionerend Veilig Thuis en Centrum Seksueel Geweld en hulp voor sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage huishoudens dat direct na de veiligheids-beoordeling en/of dienst door Veilig Thuis overge-dragen wordt naar het lokale veld (wijkteams jeugd en volwassenen)	29% (2021)	21%	50%	22%	22%
2	Aantal hulp- en adviesvragen acuut en niet acuut van het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam- Amstelland	Acuut: 290 Niet acuut: 375 (2021)	Acuut: 552 Niet acuut: 838	Acuut: 652 Niet acuut: 1.175	Acuut: 709 Niet acuut: 1.835	Acuut: 830 Niet acuut: 2.404
3	Aantal bereikte sekswerkers	1.265 (2020)	5.500	5.400	5.400	5.600
4	Aantal opgevangen slachtoffers van Mensenhandel - Aantal noodbedplaatsingen (72 uurs plaatsing), - Aantal ACM regulier (24uurs opvang)	24, 20 (2021)	25, 20	27,24	27,24	35,27
5	Aantal slachtoffers ambulant begeleid	39 (2021)	40	75	75	90

Indicator 1, 2
De ambitie om het percentage huishoudens dat door Veilig Thuis snel naar het lokale veld overgedragen wordt te laten stijgen blijkt te hoog te zijn geweest. Daarom is deze voor 2026 aangepast naar een reëel niveau.

Steeds meer mensen weten de weg naar het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam-Amstelland te vinden. Door de maatschappelijke aandacht voor seksueel geweld verwachten we dat deze sterk stijgende trend doorzet. Ook zijn extra middelen toegekend om een fysieke locatie voor het Centrum Seksueel Geweld te realiseren. Een plek met een compleet hulpaanbod, op één locatie voor alle slachtoffers van seksueel geweld.

Indicator 3-5
In Amsterdam verwachten we een groeiende vraag naar ambulante hulp voor sekswerkers omdat ons goed georganiseerde netwerk en de laagdrempelige voorzieningen steeds bekender worden onder sekswerkers zelf en professionals. Daarnaast leidt de modernisering en strengere handhaving van artikel 273f Sr (mensenhandel) tot meer signalering en meldingen van mensenhandel, waardoor verwacht kan worden dat steeds meer slachtoffers in beeld komen die gespecialiseerde ambulante ondersteuning en/of opvang nodig hebben.

Activiteit 6.3.2.2

We bieden opvang en zorg aan inwoners die betrokken zijn bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Bezettingsgraad bij Blijf Groep	96% (2021)	96%	96%	96%	96%

De druk op capaciteit in de opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling is al meerdere jaren onverminderd hoog. Vanwege de structurele tekorten in de capaciteit om deze slachtoffers op te vangen is het besluit genomen door de regio Amsterdam-Amstelland om een tweede Oranje Huis te openen met een uitbreiding van acht extra plekken. Naar verwachting zal in 2026 het tweede Oranje Huis de deuren openen, in de K-buurt in Zuidoost.

Activiteit 6.3.2.3

We zorgen voor een goede uitvoering van de jeugdbescherming en -reclassering.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jongeren 0 tot 18 jaar met jeugdbescherming (BBV verplicht)*	0,9% (2017)	0,6%	0,7%	0,7%	0,6%
2	Percentage jongeren 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering (BBV verplicht)*	0,7% (2017)	0,4%	0,6%	0,7%	0,6%

* We gaan uit van CBS-cijfers over het eerste halfjaar, omdat jaarcijfers te laat gepubliceerd worden om mee te nemen in het jaarverslag.

Drie Gecertificeerde Instellingen (GI's) – Jeugdbescherming Regio Amsterdam, de William Schrikker Stichting en het Leger des Heils – voeren in Amsterdam jeugdbescherming en jeugdreclassering uit. De gemeente zet in op versterking van vrijwillige jeugdbescherming om gedwongen maatregelen te beperken en duurzame veiligheid te bevorderen. In onveilige gezinssituaties kan het Ouder- en Kindteam de GI om tijdelijke, consultatieve ondersteuning vragen.

In Amsterdam werken we toe naar het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, dat is gericht op een integrale, eenvoudiger en meer gezinsgerichte aanpak. Dit moet leiden tot betere bescherming, meer rechtszekerheid en meer voorspelbaarheid voor kinderen en gezinnen. De implementatie is echter afhankelijk van een wetswijziging. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota 2025 geen transitiemiddelen beschikbaar gesteld, en de voorgenomen wetswijziging is tot nader order uitgesteld. In de tussentijd blijft Amsterdam werken aan verbeteringen binnen de bestaande wettelijke kaders. Deze worden onder meer uitgewerkt in het nieuwe beleidskader Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Seksueel Geweld, dat begin 2026 wordt vastgesteld.

De druk op de GI's blijft hoog: het aantal gezinnen dat hulp ontvangt loopt langzaam terug, al fluctueert dit per jaar. Door personeelstekorten is de capaciteit beperkt, terwijl het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen recent licht is gestegen. Naar verwachting zal het Toekomstscenario, met één of twee vaste professionals per gezin, zorgen voor meer continuïteit en effectiviteit. In aanloop daarnaartoe blijft Amsterdam investeren in samenwerking met de GI's en het versterken van bestaande structuren.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

GGD Amsterdam-Amstelland
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Amsterdam – Amstelland is een verbonden partij die, middels een Gemeenschappelijke Regeling de werkzaamheden uitvoert met betrekking tot Veilig Thuis en het Centrum Seksueel Geweld, voor de zes gemeenten in de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	46,2	26,8	28,8	26,8	59,1	59,6
Lasten	899,7	891,8	954,2	924,5	874,5	871,5
Saldo Baten en Lasten	**-853,5**	**-865,1**	**-925,4**	**-897,8**	**-815,4**	**-812,0**
Onttrekking	15,0	37,8	27,1	13,0	0,7	0,7
Toevoeging	9,0	8,1	12,5	6,3	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6,0**	**29,7**	**14,6**	**6,7**	**0,7**	**0,7**
Totaal programmaonderdeel 6.3 Individuele Voorzieningen	**-847,5**	**-835,3**	**-910,7**	**-891,0**	**-814,7**	**-811,3**

Baten en Lasten
De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit eigen bijdragen voor Wmo-voorzieningen (€ 11 miljoen) en de specifieke uitkering voor de doelen Integraal Zorg Akkoord (IZA) (€ 7 miljoen). De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit Specialistische jeugdhulp (€ 316 miljoen), maatschappelijke opvang en beschermd wonen (€ 235 miljoen), hulp bij huishouden (€ 64 miljoen), dagbesteding en logeeropvang (€ 50 miljoen), uitvoering gezinsmanagement door de Gecertificeerde Instellingen en Blijvend veilig (€ 38 miljoen), hulpmiddelen en vervoers-en woonvoorzieningen (€ 40 miljoen) en aanvullend openbaar vervoer (€ 27 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Vanaf 2027 nemen de baten af door het wegvallen van incidentele rijksmiddelen (bijvoorbeeld Blijvend Veilig, SPUK IZA), terwijl de lasten dalen door afbouw van tijdelijke bijdragen en budgetten, zoals in de specialistische jeugdzorg. Met de incidentele middelen Jeugd uit de meicirculaire 2025 hebben we het ramingsrisico voor 2026 en 2027 volledig afgeboekt en vanaf 2028 beperkt tot € 33 miljoen. De

structurele bekostiging van de jeugdzorg blijft onzeker, in ieder geval tot het tweede advies van de Commissie van Ark begin 2027 verschijnt.

Reserves

De toevoegingen aan de reserves in 2026 bedragen € 12,5 miljoen, dit is een toevoeging aan de egalisatiereserve Wmo. De onttrekkingen aan de reserves in 2026 bedragen € 27,1 miljoen. Dit betreft een onttrekking aan de egalisatiereserve Wmo (€ 13,3 miljoen) voor onder andere Hulp bij Huishouden, een onttrekking aan de reserve coalitiemiddelen (€ 11,6 miljoen) voor onder andere de aanpak onbegrepen gedrag en de aanpak daklоosheid en een onttrekking aan de reserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) van € 1,2 miljoen (waarvan € 1,0 miljoen exploitatielasten voor de inlooplocatie HGKM).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**26,8**	**28,8**	**26,8**	**59,1**	**59,6**
Beginstand Begroting 26	**35,8**	**91,2**	**81,4**	**81,8**	**82,5**
Mutaties Begroting 26	**-9,1**	**-62,3**	**-54,6**	**-22,7**	**-22,9**
Autonome ontwikkelingen		**-37,5**	**-27,2**	**-28,1**	**-29,1**
Algemene uitkering en verwerking circulaires		-37,5	-27,2	-28,1	-29,1
Nieuw beleid	**-9,6**	**-47,9**	**-37,3**	**-3,4**	**5,3**
Invoering inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo			5,0	5,0	5,0
Ramingsrisico Jeugd	-9,6	-47,9	-42,3	-8,4	0,3
Mee- en tegenvallers		**22,9**	**8,8**	**7,7**	**0,5**
Compensatie Rijk n.a.v. rapport commissie Van Ark		11,3	8,8	7,7	0,5
Toevoeging egalisatiereserve Wmo		6,3			
Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage		5,4			
Coalitieakkoord					**-0,7**
Bijdrage voormalige ambulante ondersteuning					-0,7

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Begrotingsbijstellingen	**0,5**	**-0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**
Budgetneutrale wijzigingen		**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Lasten	**891,8**	**954,2**	**924,5**	**874,5**	**871,5**
Beginstand Begroting 26	**900,0**	**873,5**	**833,1**	**826,9**	**827,4**
Mutaties Begroting 26	**-8,2**	**59,7**	**75,5**	**60,6**	**53,9**
Autonome ontwikkelingen	**5,8**	**12,0**	**15,7**	**19,9**	**24,3**
Algemene uitkering en verwerking circulaires	5,8	12,0	15,7	19,9	24,3
Ombuiging			**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**
Ziekenboegbedden			-1,0	-1,0	-1,0
Nieuw beleid	**0,9**	**28,9**	**27,0**	**-4,0**	**-2,3**
Aanpak onbegrepen gedrag opvang		0,7	0,7	0,7	0,7
Afbouw aanvullende contracten: pleegzorg		-0,4	-0,6	-0,8	-1,0
Aframing gecertificeerde instellingen: bijstelling	0,9	0,9	0,9		
Bestuursopdracht Uitvoering jeugdvisie Amsterdam		15,0	15,0		
Bijdrage huiselijk geweld en kindermishandeling		2,6	2,7	2,7	2,7
Hoogspecialistische jeugdhulp: maatwerk		7,3	6,0		
Implementatie beleidskader toezicht en handhaving		1,7	1,7	1,0	0,3
Ondersteuning gezinnen in de jeugdzorg		2,6	2,6		
Ramingsrisico Jeugd				-4,4	-1,2
Stoppen met aanpak onbegrepen gedrag voor Opvang				-0,7	-0,7
Subsidieregeling BSO+ aanbod		-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Tegengaan oneigenlijk gebruik		-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Transformatiemotor Hoogspecialistische Jeugdhulp		1,5	1,0	0,5	

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Mee- en tegenvallers		**10,0**	**24,0**	**7,7**	**-0,6**
Aanpak daklоosheid			18,2	5,0	5,0
Aanpak onbegrepen gedrag		0,7	0,7	0,7	0,7
Actualisatie begroting inkoop en subsidie opvang		-1,0			
Actualisatie Wmo voorzieningen		-0,5	-0,4	1,2	1,2
Aframing Gecertificeerde Jeugdinstelling		-5,7	-5,8	-5,9	-5,9
Afschalen individuele voorzieningen		-0,7	-0,2		2,6
Bijstelling meerjarenraming Hulp bij Huishouden		-1,1	-1,0		
Continueren programma ongedocumenteerden		7,1	4,9	4,0	4,0
Dekking nominale compensatie Sociale basis		-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Extra taakstelling tot transformatie			-5,0	-10,0	-16,5
Hoog Specialistsche Jeugdhulp		2,1	10,0	15,0	15,0
Incidentele kosten zorgcontinuïteit ESJH			0,3	0,6	0,6
Knelpunt aanvullende contracten		2,0	2,1	1,5	1,5
Maatregel ESJH		-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Maatregel Landelijk Inkoop Aanvullende Jeugdhulp		-2,0	-2,9	-2,9	-2,9
Maatregel op individuele betaalovereenkomsten		-3,0	-7,1	-7,1	-7,1
Onttrekking egalisatiereserve Wmo			-		
Stijgend beroep op individuele betaalovereenkomste		13,1	15,7	15,7	15,7
Stijgend beroep op persoons-gebonden budget Jeugd		3,0	3,2	3,2	3,2
Stoppen onbegrepen gedrag				-0,7	-0,7
Taakstelling Wmo vanaf 2027			2,6	2,6	2,6
Toename gebruik landelijk ingekochte jeugdhulp		2,8	2,9	2,9	2,9
Transfomatie autismezorg		-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Transformatie toegang, kinderdagcentra en verblijf		-2,1	-5,0	-5,0	-5,0
Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage		4,1			
Voorgenomen inkomsten rijk volumegroei Wmo		-0,2	-0,6	-4,6	-9,0
Vrijval areaal P6 tranche 2026 aan algemene middelen		-5,2	-5,2	-5,2	-5,2
Begrotingsbijstellingen	**-1,0**	**0,9**	**1,8**	**1,5**	**1,5**
Budgetneutrale wijzigingen	**-5,6**	**-19,5**	**-15,3**	**-14,2**	**-15,3**
Groei		**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**
Intertemporele compensatie	**-8,3**	**7,0**	**1,2**		
Nominale ontwikkelingen		**36,7**	**33,8**	**33,7**	**33,4**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,1**	**-0,2**	**-0,7**	**-0,8**	**-0,8**
Saldo baten en lasten	**-865,1**	**-925,4**	**-897,8**	**-815,4**	**-812,0**
Onttrekking	**37,8**	**27,1**	**13,0**	**0,7**	**0,7**
Beginstand Begroting 26	**37,6**	**25,4**	**11,8**	**0,7**	
Mutaties Begroting 26	**0,2**	**1,8**	**1,2**		**0,7**
Parl. Ondervr.comm. Kinderopvangtoeslag	0,2	1,2	0,2		
Reserve Coalitiemiddelen 22-26					0,7
Reserve egalisatie Wmo		0,6	1,0		
Toevoeging	**8,1**	**12,5**	**6,3**		
Beginstand Begroting 26	**7,3**	**6,2**	**6,3**		
Mutaties Begroting 26	**0,7**	**6,3**			
Parl. Ondervr.comm. Kinderopvangtoeslag	0,7				
Reserve egalisatie Wmo		6,3			
Saldo onttrekking en toevoeging	**29,7**	**14,6**	**6,7**	**0,7**	**0,7**
Totaal	**-835,7**	**-910,7**	**-891,0**	**-814,7**	**-811,3**

Mutaties baten

Autonome ontwikkelingen

Algemene uitkering en verwerking circulaires

De baten stijgen door de overheveling van middelen uit het gemeentefonds. Dit betreft middelen vanuit de septembercirculaire 2024. Deze inzet is vooral bedoeld voor Maatschappelijke opvang, Beschermd wonen en Vrouwenopvang.

Nieuw beleid

Invoering inkomensafhankelijke bijdrage Wmo

Naar verwachting wordt per 1 januari 2027 de inkomensafhankelijke bijdrage opnieuw ingevoerd. Hiermee wordt het abonnementstarief afgeschaft en wordt de eigen bijdrage bepaald op basis van het inkomensniveau van de Amsterdammer. Het wetsvoorstel is nog niet behandeld in Tweede en de Eerste Kamer, maar op basis van het concept wetsvoorstel zullen de baten naar verwachting stijgen met circa € 5 miljoen vanaf 2027.

Ramingsrisico Jeugd

Bij de voorjaarsnota was een voorschot genomen op extra middelen Jeugd vanuit het Rijk. Omdat deze inkomsten nog niet zeker waren zijn die toen in de begroting verwerkt in het ramingsrisico Jeugd – middelen die we van het Rijk verwachten te ontvangen, maar waarvan het nog niet zeker is dat we ze zullen krijgen. Nu met de meicirculaire de inkomsten duidelijk zijn geworden kunnen deze bedragen van het ramingsrisico afgeboekt worden. Tegelijk maken de extra middelen het ook mogelijk om ook het resterende ramingsrisico in 2026 en 2027 volledig naar nul te brengen. Voor de jaren 2028 en 2029 is dat nog niet mogelijk. Vanaf 2028 wordt het ramingsrisico Jeugd beperkt tot € 33 miljoen. Om dit mogelijk te maken is er een extra taakstelling op de jeugdbegroting nodig van € 4,4 miljoen in 2028 en € 1,2 miljoen vanaf 2029. Die komt bovenop de terugloop van de jeugdbegroting met ongeveer € 50 miljoen die richting 2029 al in onze begroting was opgenomen.

Begin 2027 komt de Commissie Van Ark met een tweede rapport waarin de balans wordt opgemaakt over de vorderingen van de Hervormingsagenda Jeugd en het realiteitsgehalte van de besparingen. Indien er daarna geen extra (structurele) middelen vanuit het Rijk komen, komt de transformatie die nodig is om de druk op de jeugdzorg te verlagen in de knel.

Mee- en tegenvallers

Compensatie Rijk n.a.v. rapport commissie van Ark

In de voorjaarsnota hebben we een voorschot genomen op extra middelen voor Jeugd vanuit het Rijk, om daarmee knelpunten in de jeugdbegroting in de periode 2025-2029 op te vangen. Het ging om gedeeltelijke compensatie voor tekorten in de jeugdzorg over 2023 en 2024. De commissie Van Ark adviseerde daar begin dit jaar over om deze tekorten 50/50 voor rekening van rijk en gemeenten te laten komen.

Dat we dit geld zouden ontvangen was nog niet zeker. Inmiddels hebben gemeenten in de meicirculaire extra geld voor de jeugdzorg gekregen. Dat verrekenen we nu met de aanname uit de voorjaarsnota. Zie hiervoor ook de toelichting hierboven bij Ramingsrisico Jeugd.

Toevoeging egalisatiereserve Wmo

De invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage wordt uitgesteld van 2026 naar 2027. In de meicirculaire ontvangen we daarvoor compensatie vanuit het Rijk. In totaal gaat het om € 11,7 miljoen. Een deel van deze middelen reserveren we. De toelichting hierop is te vinden bij de toelichtingen op de reserves onder Egalisatiereserve Wmo.

Verdelings inkomensafhankelijke bijdrage

De invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage wordt uitgesteld van 2026 naar 2027. In de meicirculaire ontvangen we daarvoor compensatie vanuit het Rijk. In totaal gaat het om € 11,7 miljoen. Hiermee wordt onder andere de eigen bijdrage voor de Wmo in 2026 gecorrigeerd. Daarnaast financieren we hiermee de transkliniek in 2026 en verbeteren we de toegankelijkheid van buurtkamers en buurthuizen in alle stadsdelen.

Coalitieakkoord

Bijdrage voormalige ambulante ondersteuning

Voormalige cliënten van ambulante ondersteuning dagbesteding worden vrijgesteld van de eigen bijdrage. Hiervoor wordt in 2029 € 0,7 miljoen ingezet uit de reserve Coalitiemiddelen.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Algemene uitkering en verwerking circulaires
De lasten stijgen door de overheveling van middelen uit het gemeentefonds. Dit betreft middelen vanuit de septembercirculaire 2024. Deze inzet is vooral bedoeld voor Maatschappelijke opvang, Beschermd wonen en Vrouwenopvang.

Ombuigingen
Ziekenboegbedden
We maken afspraken met de zorgverzekeraars over de bekostiging van bedden voor mensen met somatische problematiek binnen de Zorgverzekeringswet, zoals dat ook in andere steden gebeurt. Door deze afspraken verlagen we het budget voor 2027 tot en met 2029.

Nieuw beleid
Aanpak onbegrepen gedrag (portefeuille opvang)
We intensiveren de aanpak van onbegrepen gedrag in 2026 en 2027. Hiermee verminderen we de overlast in de stad en versterken we de ondersteuning binnen de portefeuilles zorg en opvang. We schalen de aanpak onbegrepen gedrag af vanaf 2028. Op die manier loopt de aanpak lang genoeg door om een volgend college de tijd te geven een besluit te nemen over de voortzetting ervan. De aanpak is gelijk verdeeld over de portefeuilles opvang en zorg en bedraagt in totaal € 1,4 miljoen per jaar. Voor beide portefeuilles lichten we de mutaties hier toe.

Afbouw aanvullende contracten: pleegzorg
We bouwen het aanvullend contract voor pleegzorg af dat was bedoeld voor jeugdigen (en/of ouders) met een lichte verstandelijke beperking. Nieuwe instroom voor deze doelgroep verloopt voortaan via de twee kernpartners hoogspecialistische jeugdhulp die pleegzorg bieden.

Aframing gecertificeerde instellingen: bijstelling
De gecertificeerde instellingen die de jeugdbescherming en -reclassering uitvoeren zijn de belangrijkste verwijzers naar hoogspecialistische jeugdhulp. Een deel van hun budget wordt structureel verschoven naar de Ouder- en Kindteams (zie toelichting bij Aframing Gecertificeerde Jeugdinstelling). De extra middelen Jeugd van het Rijk maken het mogelijk om de komende twee jaar de rol van de gecertificeerde instellingen in het gebiedsgericht samenwerken – met OKT's en jeugdhulpaanbieders – te versterken.

Bestuursopdracht Uitvoering jeugdvisie Amsterdam
We maken de komende jaren extra middelen vrij voor de uitvoering van de bestuursopdracht Uitvoering jeugdvisie Amsterdam. De middelen zijn uitdrukkelijk niet bedoeld voor de uitbreiding van de jeugdhulp, maar om de omgeving van jeugdigen in het gezin, op school en in de buurt te versterken, zodat minder jeugdhulp nodig is en de oorzaken van opvoed- en opgroeiproblemen domeinbreed worden aangepakt in plaats van de symptomen met jeugdhulp. De inzet richt zich op bestaanszekerheid, onderwijs, gezondheid, GGZ- en LVB-problematiek van ouders en wonen.

Bijdrage huiselijk geweld en kindermishandeling
Vanaf 2026 verhogen we onze bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling HGKM. Hiermee borgen we het aanbod van Veilig Thuis, het Centrum Seksueel Geweld en de Blijfgroep. De verhoging is nodig om eerder gemaakte kosten, die tijdelijk uit de reserve zijn betaald, structureel te dekken.

Hoogspecialistische jeugdhulp: maatwerk
De kosten voor de hoogspecialistische jeugdhulp (HSJH) zijn afgelopen jaar vooral toegenomen als het gaat om forensische zorg, autismezorg en speciale maatwerk-trajecten voor jeugdigen die 24-uursbegeleiding nodig hebben. We investeren de komende jaren om deze vormen van zorg te transformeren en een plek te geven bij de kernpartners van de HSJH.

Implementatie beleidskader toezicht en handhaving
Afgelopen jaar is het beleidskader toezicht en handhaving Wmo/Jeugd door het college vastgesteld. Het beleidskader richt zich op het toezicht en handhaving van de Wmo en de jeugdwet. Door uitvoering van dit beleidskader wordt de kwaliteit van ondersteuning en naleving van regelgeving geborgd, en wordt misbruik en fraude zoveel mogelijk voorkomen. In de komende drie jaar wordt het beleidsplan geïmple-

menteerd en wordt tijdelijke inzet voor rechtmatigheidstoezicht gedaan door de GGD, tot afronding van het implementatieplan.

Ondersteuning gezinnen in de jeugdzorg
Kinderen en jongeren komen vaak in aanraking met jeugdzorg doordat ouders worstelen met relatieproblematiek, schulden of psychische of verstandelijke uitdagingen. Specialistische jeugdhulp is dan niet altijd de meeste geëigende oplossing. In 2025 is een aanpak rond complexe scheidingen van start gegaan, die we de komende jaren willen doorzetten. Een andere aanpak is om gezinnen meer praktische gezinsondersteuning te bieden. Ouders worden dan begeleid om hun huishouden op orde te brengen. Het terugbrengen van “orde, rust en regelmaat” in een gezin, kan ook de kinderen enorm helpen en de inzet van jeugdhulp voorkomen of effectiever maken.

Ramingsrisico Jeugd
Dit betreft een taakstelling op de jeugdbegroting nodig van € 4,4 miljoen in 2028 en € 1,2 miljoen vanaf 2029. Zie de toelichting op *Ramingsrisico Jeugd* bij de baten.

Stoppen met aanpak onbegrepen gedrag voor Opvang
Zoals hierboven aangegeven, schalen we de aanpak onbegrepen gedrag af vanaf 2028. In 2026 en 2027 wordt deze nog wel uitgevoerd. Op die manier loopt de aanpak lang genoeg door om een volgend college de tijd te geven een besluit te nemen over de voortzetting ervan. De aanpak is verdeeld over de portefeuilles opvang en zorg. Voor beide portefeuilles lichten we de mutaties hier toe.

Subsidieregeling BSO+ aanbod
Het betreft een daling van het pgb Jeugd in de begroting. Vanaf 2025 financieren naschoolse opvang voor kinderen met een speciale zorgbehoefte via een subsidie-regeling voor kinderopvanginstellingen, waarvoor bij de Begroting 2025 extra middelen ter beschikking zijn gesteld. In 2024 werd deze zorg nog gefinancierd via het persoonsgebonden budget (pgb), omdat er geen ingekocht aanbod beschikbaar was. Financiering via het persoonsgebonden budget (pgb) is niet langer mogelijk. Daarom kan het pgb-budget jeugd dalen.

Tegengaan oneigenlijk gebruik
Het betreft oneigenlijk gebruik van pgb's Jeugd. De in 2025 ingezette aanscherping van de verordening jeugdhulp werkt in 2026 door. Door strenger te toetsen op draagkracht van ouders en geen pgb toe te kennen wanneer passend aanbod beschikbaar is bij gecontracteerde aanbieders, beperken we het oneigenlijk gebruik. Ook het ingevoerde wachtlijstcriterium draagt hieraan bij. Deze maatregelen zijn noodzakelijk, omdat de kosten van pgb’s in de jeugdhulp structureel hoog zijn.

Transformatiemotor Hoogspecialistische Jeugdhulp
In 2025 zijn we gestart met een transformatieaanpak in het sociaal domein. Kernpartners in de hoogspecialistische jeugdhulp, onderwijs, gecertificeerde instellingen en Ouder- en Kindteams werken samen aan een gezamenlijke beweging om de jeugdhulp te vernieuwen. We richten ons op vier lijnen: betere samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs, regie op de transformatie van jeugdhulp met verblijf, domeinoverstijgende samenwerking en optimalisatie van bestaande processen. Met middelen uit de transformatiemotor wordt deze beweging ondersteund.

Mee- en tegenvallers
Aanpak dakloosheid
Voor het jaar 2025 is het budget voor de intensiveringsaanpak Dakloosheid met € 2,0 miljoen verlaagd. In de eerste maanden van 2025 zijn nog niet alle geplande voorzieningen volledig gerealiseerd. De verwachting is daarom dat de verlaging van het budget beperkte impact heeft op de uitvoering van de aanpak.

Aanpak onbegrepen gedrag
We intensiveren de aanpak van onbegrepen gedrag in 2026 en 2027. Hiermee verminderen we de overlast in de stad en versterken we de ondersteuning binnen de portefeuilles zorg en opvang. We schalen de aanpak onbegrepen gedrag af vanaf 2028. Op die manier loopt de aanpak lang genoeg door om een volgend college de tijd te geven een besluit te nemen over de voortzetting ervan. De aanpak is gelijk verdeeld over de portefeuilles opvang en zorg en bedraagt in totaal € 1.4 miljoen per jaar. Voor beide portefeuilles lichten we de mutaties hier toe.

Actualisatie begroting inkoop en subsidie opvang
We actualiseren de begroting voor inkoop en subsidies op basis van autonome ontwikkelingen en de toevoeging van Rijksmiddelen. Deze aanpassing leidt in 2026 tot een incidenteel voordeel.

Actualisatie Wmo-voorzieningen
De bestaande prognoses zijn aangepast aan de autonome ontwikkelingen, zoals een grotere vraag naar logeeropvang en pgb voor dagbesteding en aanvullende

individuele ondersteuning, een lagere vraag naar woonruimteaanpassingen dan geraamd en lagere kosten voor hulp bij huishouden als gevolg van personeelstekorten.

Aframing Gecertificeerde Jeugdinstelling
We verschuiven middelen voor de inzet van gecertificeerde instellingen (GI's) voor jeugdbescherming en -reclassering naar het OKT. Door het aanhoudende personeelstekort bij GI's, de inzet van de proeftuin Blijvend Veilig binnen het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de versterkte rol van de Ouder- en Kindteams (OKT's), neemt het beroep op GI's verder af. De vrijgekomen middelen zetten we in voor de versterking van de OKT's.

Afschalen individuele voorzieningen
In de Voorjaarsnota 2025 hebben we de inzet op Wmo-voorzieningen afgeschaald, binnen de contractuele kaders om de volumeafspraken te verlagen. Met de incidentele middelen die we in de meicirculaire van het Rijk hebben gekregen kunnen we het afschalen terugdraaien. Hierdoor houden we de omvang van voorzieningen met een budgetplafond, zoals dagbesteding en aanvullende individuele ondersteuning, op het huidige niveau. Vanaf 2029 laten we de inzet meestijgen om te voorzien in de toenemende zorgvraag door vergrijzing.

Bijstelling meerjarenraming Hulp bij Huishouden
In de Voorjaarsnota 2025 hebben we besloten om de ramingen voor Hulp bij huishouden aan te passen, binnen de geldende afspraken voor 2026 en 2027. Dankzij incidentele middelen uit de meicirculaire van het Rijk kunnen wij dit besluit terugdraaien.

Continueren programma ongedocumenteerden
We verhogen de lasten voor de uitvoering van programma ongedocumenteerden. Hiermee kan het gewenste uitvoeringsniveau worden gecontinueerd na de afloop van de rijksbijdrage voor Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) in 2025. In het programma verrichten wij activiteiten voor het begeleiden, verbeteren van toegang tot zorg en onderwijs, verhogen van participatie, voedselhulp en onderdakvoorziening van ongedocumenteerden. Het doel is bestendige oplossingen te vinden voor vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang.

Dekking nominale compensatie Sociale Basis
De verhoging van de nominale compensatie voor externe aanbieders in de sociale basis kost € 2,0 miljoen. Dat wordt deels gedekt doordat we daar € 0,6 miljoen voor beschikbaar maken vanuit het zorgbudget. De lasten bij zorg nemen dus af met € 0,6 miljoen, en toe met datzelfde bedrag in de sociale basis. Zie hiervoor ook de toelichting in programmaonderdeel 6.1.

Extra taakstelling tot transformatie
Om de financiële opgave rond hoogspecialistische jeugdhulp structureel sluitend te maken, voeren we een aanvullende taakstelling door die oploopt tot € 16,5 miljoen in 2029. Hiervoor is per 2025 een programma ingericht dat aan besparingen werkt langs vier thema's: verbeteren samenwerking jeugdhulp en onderwijs, regie op verblijf, domeinoverstijgend samenwerken en organisatie van bedrijfsvoering en primaire processen.

Hoogspecialistische Jeugdhulp
Het beroep op de hoogspecialistische jeugdhulp (HSJH) neemt toe. Niet zozeer in aantallen als wel in kosten. Door de lumpsumfinanciering die vanaf 2021 gehanteerd wordt, zijn de kosten goed beheersbaar, al kunnen door het "plafond" dat de lumpsum vormt de wachtlijsten oplopen. In de meerjarenbegroting nemen de middelen voor de HSJH flink af. We gebruiken de komende jaren om de noodzakelijke kostendaling te realiseren. Zie hiervoor ook de toelichtingen op de regels *Bestuursopdracht uitvoering Amsterdamse jeugdvisie*, *Ondersteuning gezinnen in de jeugdzorg*, *Transformatie toegang, kinderdagcentra, en verblijf*, *Transformatie autisme zorg*, en *Extra taakstelling tot transformatie*. Met de extra middelen Jeugd van het Rijk kunnen we het ingroeipad van de maatregel iets verzachten.

Incidentele kosten zorgcontinuïteit ESJH
De enkelvoudige specialistische jeugdhulp (ESJH) is in 2024 opnieuw aanbesteed en biedt lichte, ambulante hulp aanvullend op de basishulp van de Ouder- en Kindteams. De hogere uitgaven vanaf 2027 hangen samen met de lage compensatie voor loon- en prijsstijgingen die in de Begroting 2025 is toegekend.

Knelpunt aanvullende contracten
Amsterdam beschikt naast de twintig kernpartners nog over aanvullende contracten om een dekkend zorglandschap te garanderen. Ons streven is om deze aanvullende contracten de komende jaren af te bouwen. Onder andere gezien de groei van de autismezorg in 2024 zijn hiervoor de komende jaren wel extra middelen nodig.

Maatregel ESJH (Enkelvoudig specialistische jeughdulp)
Een aantal aanbieders van Enkelvoudige Specialistische Jeugdhulp (ESJH) haalt de afgesproken zorgvolumes niet. Ook in 2025 verwachten we onderbenutting. Daardoor is een structurele besparing van circa 10 procent op het ESJH-budget vanaf 2026 mogelijk. We ontzien daarbij de meest kwetsbare gebieden (Noord, Zuidoost en Nieuw-West). Dit past bij de Amsterdamse jeugdvisie om schaarse middelen vooral in te zetten voor de meest kwetsbare jeugd.

Maatregel Landelijk Inkoop Aanvullende Jeugdhulp
We zetten een meerjarig traject in om de specialistische hulp aan deze doelgroepen (kinderen met eetproblematiek of doofheid) onder te brengen bij tien kernpartners. Zo bouwen we lokaal aanbod op en beperken we de afhankelijkheid van landelijke contracten.

Maatregel op individuele betaalovereenkomsten
We breiden de maatregelen om het beroep op de Individuele betaalovereenkomsten (IBO's) verder terug te dringen uit. Daarmee kunnen we de stijging van de kosten beperken, maar zijn nog altijd meer middelen nodig als gevolg van toenemend gebruik van de IBO's. De ruimte hiervoor wordt binnen het programma gevonden. Zie ook de toelichting op de regel *Stijgend beroep op individuele betaalovereenkomsten*.

Onttrekking egalisatiereserve Wmo
We onttrekken middelen uit de egalisatiereserve Wmo om het financiële beeld voor Zorg sluitend te maken. Hiermee lossen we de resterende knelpunten op.

Stijgend beroep op individuele betaalovereenkomsten
Het gebruik van individuele betaalovereenkomsten (IBO's) blijft stijgen sinds de transitie van de jeugdzorg in 2015. Het gaat vooral om verblijf voor jongeren die door de rechter uit huis zijn geplaatst, of om forensische zorg opgelegd via een strafbeschikking. Deze zorg wordt buiten het reguliere aanbod geleverd. Kernpartners kunnen deze zorg op dit moment nog onvoldoende bieden, omdat zij (op korte termijn) te weinig capaciteit hebben, specifieke expertise missen of gekozen wordt voor een plaatsing buiten de regio Amsterdam.

Stijgend beroep op persoonsgebonden budget Jeugd
Het gebruik van persoonsgebonden budgetten voor aanvullende jeugdhulp is sterk toegenomen, vooral voor naschoolse opvang van kinderen met een zorgbehoefte en autismezorg.

Stoppen onbegrepen gedrag
Zoals hierboven aangegeven, schalen we de aanpak onbegrepen gedrag af vanaf 2028. In 2026 en 2027 wordt deze nog wel uitgevoerd (zie hierboven). Op die manier loopt de aanpak lang genoeg door om een volgend college de tijd te geven een besluit te nemen over de voortzetting ervan. De aanpak is verdeeld over de portefeuilles opvang en zorg. Voor beide portefeuilles lichten we de mutaties hier toe.

Taakstelling Wmo vanaf 2027
We actualiseren voor de Wmo-voorzieningen diverse budgetten, op basis van bijgestelde prognoses en overeenkomsten. Dit betekent dat de budgetten naar boven worden bijgesteld. Hierbij wordt een taakstelling opgelost vanaf 2027.

Toename gebruik landelijk ingekochte jeugdhulp
Het gebruik van landelijk ingekochte aanvullende jeugdhulp (via VNG-raamcontracten) is de afgelopen twee jaar flink gestegen. Het gaat om gespecialiseerd verblijf (de zogeheten driemilieuvoorzieningen) en hoogspecialistische ambulante zorg voor specifieke doelgroepen, zoals kinderen met eetproblematiek of doofheid. Deze zorg wordt geleverd door een beperkt aantal aanbieders en is niet lokaal beschikbaar.

Transformatie autismezorg
Eén van de aanvullende contracten betreft autismezorg aan kinderen in de vorm van daghulp. In 2025 wordt deze zorg overgedragen aan de kernpartners en wordt de aard van het aanbod aangepast. Conform onze jeugdvisie verschuift de ondersteuning meer naar het dagelijks leven, zoals op school of de kinderopvang.

Transformatie toegang, kinderdagcentra en verblijf
Met de transformatie van de toegang tot specialistische jeugdhulp in de gebieds-knooppunten versterken we de samenwerking tussen huisartsen, onderwijs, gecertificeerde instellingen en Ouder- en Kindteams. De inzet is gericht op het voorkomen van instroom, het sneller inzetten van lichtere vormen van hulp en het beperken van specialistische plaatsingen, zoals kinderdagcentra of verblijf. Deze beweging leidt tot lagere uitgaven vanaf 2026.

Verdeling inkomensafhankelijke bijdrage
In de Voorjaarsnota 2025 hebben we de inzet op Wmo-voorzieningen zorgvuldig afgeschaald, binnen de geldende afspraken. Dankzij incidentele middelen uit de meicirculaire kunnen wij dit besluit terugdraaien. Daarmee borgen we dat essentiële

voorzieningen, dagbesteding en aanvullende ondersteuning, voor inwoners beschikbaar blijven.

Voorgenomen inkomsten rijk volumegroei Wmo
Door het rijk zijn middelen beschikbaar gesteld om de volumegroei in de komende jaren op te vangen. Met deze bijdrage worden de lasten voor de Wmo-voorzieningen de komende jaren verlaagd.

Vrijval areaal P6 tranche 2026 aan algemene middelen
Knelpunten en intensiveringen in programma 6 zijn in deze begroting gedekt vanuit de algemene middelen. Daarbij is ook het geld ingezet dat vanuit de gemeentelijke systematiek voor compensatie van groei van de stad (areaal) is toegekend aan programma 6. Die middelen, die al waren doorverdeeld aan programma 6, kunnen daarom weer vrijvallen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen zijn kleiner dan € 1 miljoen en lichten wij niet verder toe.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. Onderstaande afwijkingen zijn groter dan € 1 miljoen:

- Vanuit het programma Veiligheid wordt door het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ) incidenteel bijgedragen aan de inzet van regisseurs voor Top 400/600, waarmee we ons richten op het voorkomen van jeugdcriminaliteit. De Gecertificeerde Jeugdinstellingen voeren de Top 400/600 uit (€ 1,0 miljoen).
- De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan (€ 3,8 miljoen)
- We verdelen het toegekende bedrag voor extra nominale compensatie uit de Begroting 2025 voor jeugd en zorg. Van het totaal gaat € 1,8 miljoen naar de jeugdbudgetten (programmaonderdeel 6.2) en € 1,4 miljoen naar de zorgbudgetten (programmaonderdelen 6.1 en 6.2).
- Programma ongedocumenteerden: We verhuizen de lasten en baten van programmaonderdeel 6.3 naar 7.4, zodat de activiteiten inhoudelijk op de juiste plek in de begroting staan. Het gaat om begeleiding, toegang tot zorg en onderwijs, participatie, voedselhulp en opvang voor ongedocumenteerden. Deze activiteiten richten zich op vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang (€ 17,5 miljoen).

Groei
We zetten de middelen die vanaf 2026 beschikbaar zijn voor groei van de stad in om knelpunten binnen programma 6 te dekken.

Intertemporele compensatie
Hogere/lagere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren:

- De omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2025 in de meicirculaire. Deze middelen worden in zijn geheel doorgeschoven naar 2026 ter dekking van de loon- en prijsbijstellingen in 2026 (€ 6,2 miljoen).
- Het project Langerlust wordt nog niet in 2025 uitgevoerd. Daarom wordt dit budget doorgeschoven naar 2026 (€ 2,1 miljoen).
- In de Voorjaarsnota 2025 verlaagden we de budgetten van *Hulp bij huishouden en Individuele voorzieningen*. Deze verlaging draaien we terug door inzet van de incidentele meevaller als gevolg van het uitstellen van de invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage. Voor het terugdraaien van deze verlaging in 2027 schuiven we € 1,2 miljoen door vanuit 2026.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen. Vanaf 2026 hanteren we één uniforme systematiek voor compensatie voor loon- en prijsstijgingen voor al onze partners bij jeugd, zorg en de sociale basis. We verhogen die compensatie, voortaan is de OVA-systematiek het uitgangspunt. OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) is een percentage dat de overheid vaststelt om jaarlijks de loonkosten in de zorg te indexeren.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve egalisatie Wmo

Hogere onttrekking uit de egalisatiereserve Wmo om het financiële beeld voor zorg sluitend te maken. Mede met deze onttrekking lossen we de knelpunten in de portefeuille op.

Totaal onttrekkingen

Reserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve egalisatie Wmo

Hogere toevoeging aan de egalisatiereserve Wmo om financiële onzekerheden zoals het (opnieuw) uitstellen van de invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage in 2027 te kunnen dekken.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen

Reserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
De vraag naar Wmo-voorzieningen neemt aanzienlijk toe en de personeelstekorten ook, waardoor het niet lukt iedereen ondersteuning te bieden die het nodig heeft.	Samen met partners onderzoek doen en actie ondernemen om de personeelstekorten te verminderen zoals: ▪ Verminderen van werk- en regeldruk ▪ Inzet digitale zorg ▪ Ondersteuning in groepsverband ▪ Uitvoering plan van aanpak wachtlijsten Hulp bij huishouden (vastgesteld door het college juni 2023)
Bij een (jeugd)zorginstelling treden liquiditeitstekorten op of gaat zelfs failliet, waardoor vorderingen oninbaar kunnen worden, zorg wegvalt en de geboden zorg niet direct overgenomen kan worden.	Bij een eerste contract of verlenging van een regeling wordt naar de financiële stabiliteit gekeken (due dilligence). Daarnaast periodiek wordt de financiële status van (jeugd) zorginstellingen beoordeeld. Indien, hier signalen uitkomen kan hierop tijdig het gesprek gevoerd worden. Ook heeft de (jeugd)zorginstelling de verplichting om de gemeente te informeren als de financiële positie kwetsbaar is. Daarnaast is er een proces uitgewerkt en vastgesteld voor het behandelen van aanvragen van aanbieders voor een voorschot of voor een noodvoorziening. Dit proces kent de nodige 'checks and balances'. In geval sprake is van een faillissement zet de gemeente zich actief in om zorgcontinuïteit te waarborgen door middel van plaatsingen bij andere aanbieders.
De rijksmiddelen voor (jeugd)zorg nemen af, zonder dat dit gepaard gaat met een lastenverlichting voor de gemeente. Hierdoor ontstaat er financiële druk om de taak in de jeugdhulp en Wmo zorgvuldig uit te voeren, wat kan resulteren in wachtlijsten of spanning kan geven op de kwaliteit van (jeugd)zorg.	Amsterdam zet zich stevig in voor passende rijksvergoeding voor de uitvoering van de taken op het gebied van Wmo en jeugdhulp. Hier wordt zoveel mogelijk gezamenlijk opgetrokken met de G4 en VNG (lobby). Ook wordt er meerjarig en gezamenlijk met partners naar opgaves en ontwikkelingen gekeken, zodat zo goed mogelijk geanticipeerd kan worden op verandering of financiële krapte.
De hervormingsagenda jeugd komt onvoldoende tot stand en/of maatregelen uit deze agenda blijken niet realistisch te zijn. Hierdoor ontstaat financiële druk of tekorten binnen de jeugdzorg, omdat maatregelen financieel onvoldoende opleveren terwijl de rijksbezuinigingen wel doorgevoerd worden.	▪ Beleidsmatig wordt de hervormingsagenda jeugd zo goed mogelijk in de praktijk gebracht, waarbij er een toetsing op haalbaarheid van de maatregelen wordt gedaan. Er wordt een actieve lobby gevoerd richting het Rijk voor voldoende rijksmiddelen. ▪ Dat doen we ook als het gaat om de financiële vertaling van het rapport Van Ark in de rijksbegroting.

Beleidskaders

- Wmo-Verordening 2015 (versie 2022, vastgesteld december 2021, geldig vanaf 1 januari 2022)
- Hoofdlijnenbesluit inkoop aanvullende ondersteuning Wet maatschappelijke ondersteuning: Ambulante ondersteuning, Dagbesteding, Hulp bij het huishouden, Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen en Logeeropvang 2021 tot 2027 (november 2019)
- Brief aan de gemeenteraad op 18 mei 2021 over de uitgangspunten en concept planning voor nieuwe contractering van AIO, Hbh, MOBW en DB en van de analyse inzake de rechtmatigheid van de overbruggingsovereenkomsten
- Besluit 26 oktober 2021 ‘instemmen met de inkoopstrategieën en de daarop gebaseerde inkoopleidraden voor Aanvullende individuele ondersteuning (AIO) en voor Hulp bij huishouden (Hbh) en met start van de inkoop voor AIO en Hbh, en afdoening motie 381.21 van het raadslid Kuiper d.d. 27 mei 2021 inzake werk behouden van aanvraagprocedures voor kleine aanbieders’
- Koersbesluit Maatschappelijke opvang en beschermd wonen (oktober 2016).
- Koersbesluit Thuis in de wijk 2016-2020
- Uitgangspunten voor de inkoop Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen 2017-2020. (maart 2016)
- Uitgangspunten voor de inkoop Vrouwenopvang 2017-2020 (maart 2016)
- Regioaanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling 2020-2025 Amsterdam-Amstelland ‘Veiligheid voor Elkaar,’ definitief concept juni 2020)
- Jeugdwet, 2014
- Verordening Jeugdhulp Amsterdam 2025, geldig vanaf 1 juli 2025
- Inkoopstrategie (Hoog)specialistische Jeugdhulp Gemeenten Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn, 2020

2.6.4 Diversiteit

De gemeente Amsterdam werkt aan een inclusievere stad waarin iedere Amsterdammer de ruimte heeft om zichzelf te zijn en zich vrij en beschermd voelt door enerzijds discriminatie te bestrijden en preventief de voedingsbodem hiervoor weg te nemen, en anderzijds door emancipatie te bevorderen en emanciperende initiatieven in onze stad te ondersteunen.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 6.4 is (in tonnen CO_2-equivalent)	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	200 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Naar aanleiding van het Rekenkamerrapport getiteld 'Indicatoren discriminatie' is gewerkt aan een herziening van de begrotingsindicatoren passend bij het Inclusie- en Antidiscriminatiebeleid. Deze zijn bij de Begroting 2025 doorgevoerd. Het merendeel van de indicatoren was nieuw. Voor verschillende indicatoren moest hierdoor zonder peilwaardes geprognosticeerd worden. Dit verklaart in de meeste gevallen het verschil tussen de prognoses voor 2025 en het Jaarverslag 2024. Op basis van de eerste peilwaardes is voor de jaren 2026 en 2027-2029 zo reëel mogelijk geprognosticeerd.

Doel 6.4.1

Discriminatie wordt voorkomen en slachtoffers van discriminatie krijgen steun.

	Indicatoren doel	**Peilwaarde (peiljaar)**	**Jaarverslag 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Prognose 2027-2029**
1	percentage gediscrimineerde Amsterdammers dat discriminatie meldt (Veiligheidsmonitor)	10% (2022)	*	11%	12%	13%
2	aantal consulten Anti-discriminatievoorziening ter advies van slachtoffers van discriminatie (bron:discriminatie.nl/Regio Amsterdam (DRA))	254 (2022)	513	400	550	600

* Waarde ontbreekt omdat er in 2024 geen Veiligheidsmonitor is uitgevoerd. De cijfers over 2024 worden in het najaar van 2025 gepubliceerd in de Discriminatiemonitor 2025.

Discriminatie wordt voorkomen en slachtoffers van discriminatie krijgen steun

Discriminatie is het anders behandelen, achterstellen of uitsluiten van mensen op basis van persoonlijke kenmerken. Amsterdam accepteert geen enkele vorm van discriminatie. In deze stad worden slachtoffers gesteund, daders aangesproken en voelen omstanders zich medeverantwoordelijk om dit te doen. We proberen de voedingsbodem hiervoor weg te nemen. Aangezien het hierbij om een sociaalmaatschappelijke ontwikkeling gaat, waarop vele verschillende factoren van invloed zijn en die tijd kost zijn de effecten van het beleid moeilijk aantoonbaar. Er is gekozen voor een duidelijke indicator die op korte termijn veranderingen kan laten zien die waarschijnlijk door het beleid komen. Wij gaan ervan uit dat meer steun voor discriminatieslachtoffers bijdraagt aan het gevoel van vrijheid en veiligheid van Amsterdammers. Om deze

reden is gekozen dit beleid te monitoren aan de hand van het percentage gediscrimineerde Amsterdammers dat discriminatie meldt en het aantal consulten van de Antidiscriminatievoorziening ter advies van slachtoffers van discriminatie.

Activiteit 6.4.1.1

We bestrijden discriminatie en bieden slachtoffers van discriminatie ondersteuning.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal deelnemende Amsterdammers aan bijeenkomsten voor ontmoeting en dialoog (bron: eigen dataverzameling uitvoeringsorganisaties)	4.355 (2024)	4.355	10.000	6.000	6.000*
2	Aantal deelnemende Amsterdammers aan bijeenkomsten gericht op bevordering van kennis over (de effecten van) discriminatie (bron:d-eigen dataverzameling uitvoeringsorganisaties)	7.105 (2021)	11.993	10.000	10.000	10.000*.
3	Bereik tijdens Week tegen Racisme (bron: som van fysieke en digitale aanwezigheid – eigen dataverzameling uitvoeringsorganisaties)	2.723 (2022)**	2.762	1.200	1.200	1.200
4	Bereik activiteiten gericht op vergroten van het gedeeld eigenaarschap van het Amsterdamse koloniale verleden en de doorwerking (bron: eigen dataverzameling uitvoeringsorganisaties)	48.658 (2024)	48.658	1.200***	50.000	50.000
5	Aantal inwoners > 16 jaar bereikt met uitingen van outdoor campagnes onder Amsterdammers (bron: monitoring campagne-bureau)***	800.000 (2023)	800.000	800.000	800.000	800.000****
6	Aantal views van social media campagne (bron: monitoring campagnebureau)	1.1200.000 (2023)	1.220.000	1.220.000	1.220.000	1.220.000
7	Percentage gediscrimineerde Amsterdammers dat niet weet dat het mogelijk is om een melding te doen (bron: Veiligheidsmonitor)	16% (2023)	*****	13%	11%	10%
8	percentage gediscrimineerde Amsterdammers dat denkt dat het zin heeft om discriminatie te melden (Veiligheids-monitor).	50% (2022)	*****	55%	57%	59%
9	Aantal meldingen waarbij het meldpunt het slachtoffer bijstaat in een juridische procedure (Bron: Jaarverslag DRA)	5 (2023)	8	17	20	23

* Voor de jaren 2027-2029 is hetzelfde streefgetal gebruikt als 2026. Het is nu nog niet bekend hoe de alliantie vanaf 2026 ingevuld gaat worden, of er voor 2028-2029 weer een alliantieregeling zal zijn en welke accenten in de volgende bestuursperiode worden gelegd binnen het beleid.

** In 2022 was vanwege de coronamaatregelen het aanbod alleen digitaal. Hierdoor was het bereik groter.

*** In dit aantal Keti Koti ten onrechte niet meegenomen. Voor de jaren hierna is dit wel het geval.

**** Dit aantal betreft het potentiële bereik onder Amsterdammers >16 jaar. In 2025 hebben we 934.526 waarvan 120.000 inwoners onder de 16. Dus 800.000 personen zijn vrijwel alle Amsterdammers vanaf 16 jaar.

***** Waarde ontbreekt omdat er in 2024 geen Veiligheidsmonitor is uitgevoerd. De cijfers over 2024 worden in het najaar van 2025 gepubliceerd in de Discriminatiemonitor 2025.

De gemeente zet zich in voor discriminatiebestrijding door vergroting van inlevingsvermogen en empathie, het vergroten van kennis over (de effecten van) discriminatie en het stellen van de norm dat elke vorm van discriminatie onacceptabel is. De gemeente organiseert activiteiten die aansluiten bij de behoeften in de stad en let daarbij op maatschappelijke ontwikkelingen en spanningen tussen groepen. Hierbij is aandacht voor thema's zoals anti-Aziatisch racisme, antisemitisme, moslimdiscriminatie en validisme. Ook stimuleert de gemeente gedeeld eigenaarschap over het koloniale verleden. Zo wordt in 2026 op verschillende manieren aandacht besteed aan 75 jaar aanwezigheid van Molukkers in Amsterdam. De excuses voor de rol van het stadsbestuur in het slavernijverleden vormden de aanleiding voor het rapport de Route naar Herstel. In navolging hiervan zullen maatregelen in 2026 zich richten op onder meer ondersteuning en heling, het creëren van kansen en het tegengaan van anti-zwart racisme.

Verder ondersteunt de gemeente onder meer via de subsidieregeling "Allianties inclusiviteit en antidiscriminatie 2026-2027" samenwerkingen tussen organisaties via

subsidies. Daarnaast roepen we via een campagne op om discriminatie aan te pakken en worden programma's zoals 'De Week Tegen Racisme' georganiseerd. Tot slot biedt de gemeente conform de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (WGA) via het meldpunt Discriminatie.nl hulp en advies aan slachtoffers en werkt zij aan meer bekendheid en meldingsbereidheid, in samenwerking met politie en OM.

Doel 6.4.2

Emanciperende krachten in de stad worden versterkt.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	aantal ondersteunde emancipatie-initiatieven onder eigen regie van de doelgroep(en) zelf. (bron: zelfrapportage ondersteunde initiatieven)	81 (2024)	81	210*	230**	235

* De grote stijging in 2025 is te verklaren uit het meetellen van organisaties die – via het ServicePunt Emancipatie – ondersteuning in de vorm van netwerk- en capaciteitsversterking ontvangen. Deze niet-financiële ondersteuning is in 2024 niet meegenomen, maar krijgt een steeds belangrijker plek in de beleidsuitvoering.

** De komende jaren wordt een groei in het netwerk van het SPE verwacht, vanwege een hogere bijdrage voor niet-financiële ondersteuning. Hiernaast is voor 2025 een conservatieve prognose gedaan voor het aantal initiatieven dat financieel ondersteund kan worden vanuit de subsidieregeling Pride. Vanaf 2026 is dit aantal omhoog bijgesteld.

Emancipatie is het streven naar gelijke rechten en kansen. De gemeente ondersteunt groepen die hieraan werken of zichzelf 'empoweren' door hen te informeren over de mogelijkheden in de stad en hun netwerken te versterken, zodat zij kunnen bijdragen aan gelijkheid voor alle Amsterdammers. Als gemeente helpen we emancipatie-initiatieven om sterker te worden. Zo kunnen zij hun achterban beter ondersteunen in hun emancipatie. We bieden zowel financiering voor activiteiten voor de achterban van emancipatie-organisaties, als voor de versterking van de eigen organisatie. Het Servicepunt Emancipatie (SPE) is vijf dagen per week bereikbaar voor vragen en advies aan haar netwerk van zo'n 170 zelforganisaties. Het SPE organiseert jaarlijks meerdere bijeenkomsten, op basis van de signalen en behoeften uit het veld, met als doel om organisaties de kans te geven zich op professioneel vlak verder te ontwikkelen en de verbinding tussen formele (hulp) organisaties en zelforganisaties te versterken. De effecten hiervan laten zich niet in een indicator vatten. Wij gaan ervan uit dat subsidies en ondersteuning op het gebied van professionalisering bijdragen aan een sterker emancipatieveld. Daarom wordt dit beleid gemonitord door het aantal ondersteunde emancipatie-initiatieven bij te houden.

Activiteit 6.4.2.1

We versterken emanciperende krachten in de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	aantal mensen bereikt met activiteiten ihkv diverse verhalen over achtergestelde groepen in de stad (bron: eigen dataverzameling uitvoeringsorganisaties)	372.675 (2024)*	372.675	40.000	1,3 mln**	40.000
2	aantal vrouwen bijgestaan met juridisch advies door de vrouwenrechtswinkel (bron: vrouwenrechtswinkel)	523 (2022)***	672	1.000	1250	1500
3	vergoedingen wijziging genderaanduiding in identificatiebewijs in jaar (bron:eigen dataverzameling)	27 (2024)****	27	100	60	60
4	aantal vrouwen dat deelneemt aan een empowermenttraject (bron: eigen dataverzameling uitvoeringsorganisaties)	971 (2024)	971	165*****	971	971

* Het hoge bereik van de activiteiten in 2024 wordt verklaard door activiteiten in het kader van jubileumjaar Amsterdam 750, inclusief de publicatie van verhalen gebaseerd op het boek 'Migratie als DNA van Amsterdam' van Leo Lucassen in Amsterdamse buurtkranten. Hiermee werden ruim 300.000 Amsterdammers bereikt.

** In 2026 vindt de WorldPride plaats in Amsterdam. Het bezoekersaantal wordt geschat op 1,2 miljoen. 2026 is daartoe een uitzonderlijk jaar. De kosten voor WorldPride worden deels door Diversiteit en deels door het Stedelijk Evenementen Bureau gedekt.

*** In 2022 bestond de Vrouwenrechtswinkel uit één locatie en was 10 maanden open. Vanaf 2023 zijn er in Amsterdam drie vestigingen van de Vrouwenrechtswinkel. In 2026 verwacht de VRW zo'n 1.250 vrouwen te bereiken, en vanaf 2027 jaarlijks 1.500. Deze groei wordt verwacht vanwege inzet op meer bekendheid en bereik van de locaties in Noord en Zuidoost.

**** De vergoeding voor de kosten voor het wijzigen van het geslacht in de geboorteakte en Basisregistratie Personen is in 2024 ingegaan. Gemiddeld vragen jaarlijks zo'n 100 Amsterdammers wijziging van geslachtsregistratie aan. Een deel van hen komt in aanmerking voor vergoeding van deze kosten vanuit de Bijzondere Bijstand. Vergoedingen vanuit de Bijzondere Bijstand zijn niet opgenomen in dit overzicht. Omdat eind 2024 is vastgesteld dat het werkelijk aantal aanvragen voor vergoeding veel lager ligt dan het aantal aanvragen voor wijziging van geslachtsregistratie, is het aantal vanaf 2026 naar beneden bijgesteld. Dit is met voorzichtigheid gedaan, rekening houdend met toenemende bekendheid van de vergoedingsregeling.

***** In de Begroting 2025 zijn enkel de activiteiten van de alliantie Samen Sterk met Werk opgenomen. Voor de peilwaarde en het Jaarverslag 2024 zijn de deelnemers van het SPE hierbij opgeteld. Dit geldt ook voor de prognose 2027-2029

De gemeente zet zich in om emancipatie in de stad te versterken door representatie en zichtbaarheid van achtergestelde groepen te bevorderen, stereotypen tegen te gaan, en vrouwen en LHBTIQ+ personen te ondersteunen bij het beschermen van hun zelfbeschikkingsrecht. In 2026 gebeurt dit onder andere via subsidies, zoals de regeling 'Allianties inclusiviteit en antidiscriminatie 2026-2027', waarmee samenwerkingsverbanden van lokale organisaties worden ondersteund en door subsidiëring van de World Pride 2026. Daarnaast subsidieert de gemeente vrouwenrechtswinkels voor gratis juridisch advies, vergoedt zij kosten voor geslachtswijziging in officiële documenten, en faciliteert zij kennisdeling via het Servicepunt Emancipatie.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	10,2	10,5	11,9	9,9	9,9	9,9
Saldo Baten en Lasten	**-10,2**	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 6.4 Diversiteit	**-10,2**	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**

Baten en Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit de bijdrage voor emancipatie, antidiscriminatie en subsidieregelingen strategische allianties (€ 8,9 miljoen) en apparaatslasten voor uitvoering van het programmaonderdeel (€ 2,4 miljoen).

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	**10,5**	**11,9**	**9,9**	**9,9**	**9,9**
Beginstand Begroting 26	**10,8**	**9,7**	**9,1**	**9,1**	**9,1**
Mutaties Begroting 26	**-0,3**	**2,1**	**0,9**	**0,9**	**0,9**
Autonome ontwikkelingen	**0,1**	**0,1**			
Algemene uitkering en verwerking circulaires	0,1	0,1			
Nieuw beleid		**0,7**			
World Pride 2026		0,7			
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,0**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**
Intertemporele compensatie	**-0,4**	**0,4**			
Nominale ontwikkelingen		**0,4**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Actualisatie kapitaallasten	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Saldo baten en lasten	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**

Mutaties lasten

Nieuw beleid

World Pride 2026

In 2026 vindt de World Pride plaats in Amsterdam. De organisatie is in handen van Stichting Pride Amsterdam (SPA), die hiervoor een beroep doet op sponsorbijdragen, Europese en Rijksmiddelen en gemeentelijke subsidie. De aanvullende investering voor de subsidiering van de World Pride bedraagt € 0,65 miljoen. Deze extra middelen worden ingezet voor aanvullende programmering, naast de reguliere activiteiten, waaronder recepties in combinatie met EuroPride, een openings- en sluitingsceremonie, vijf dagen World Pride Village op het Museumplein en diverse (inter) nationale evenementen zoals de Human Rights Conference en een Human Rights TV-concert.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijkingen zijn kleiner dan € 1 miljoen en lichten wij niet verder toe.

Intertemporele compensatie
Hogere lasten in 2026 door verschuivingen van middelen over de jaren voor de uitvoering van het implementatieplan voortvloeiend uit de Route naar Herstel (de opvolging van de excuses voor het slavernijverleden, met als doel heling en herstel voor de gemeenschappen).

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Toenemende spanningen in de stad en verharding van het publieke debat als gevolg van dat partijen meer naar extremen trekken. Daarmee staat de inclusiviteit onder druk met als risico dat groepen Amsterdammers, gediscrimineerd, minder gehoord of uitgesloten worden.	We zien dat we een sterke verbindende rol moeten pakken. Dit doen we door in continue dialoog met verschillende gemeenschappen en door het faciliteren van verbinding tussen mensen. We geven ruimte aan wat er leeft in de stad, en dragen ertoe bij elkaars geschiedenis leren kennen. We stellen de norm dat discriminatie en uitsluiting in Amsterdam niet worden getolereerd en signaleren waar het mis gaat.

Beleidskaders

- Visiedocument Inclusie en Antidiscriminatiebeleid 2023-2026 "Amsterdam, een stad uit duizenden" (maart 2023)
- Beleidskader Inclusie en Antidiscriminatiebeleid 2023 2026 (december 2023)
- Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (WGA) (januari 2020 – heden)
- Subsidieregeling allianties inclusiviteit en antidiscriminatie 2023 2025
- Algemene Subsidieverordening Amsterdam

2.7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

2.7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	923,3	927,4	813,2	802,3	795,8	792,4
Lasten	1.287,2	1.403,5	1.292,8	1.248,7	1.207,7	1.203,0
Saldo Baten en Lasten	**-363,9**	**-476,1**	**-479,6**	**-446,4**	**-411,8**	**-410,7**
Onttrekking	70,9	108,2	13,3	2,6	0,0	0,0
Toevoeging	83,1	50,3	-0,6	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-12,2**	**57,9**	**13,9**	**2,6**	**0,0**	**0,0**
Totaal 7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding	**-376,1**	**-418,1**	**-465,6**	**-443,7**	**-411,8**	**-410,7**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**195,4**	**197,0**	**205,3**	**197,8**	**197,2**	**196,9**

Investeringen

We investeren in het verwerven van eigen pand(en) of in langdurige huren van pand(en) om duurzame opvanglocaties te realiseren voor de verschillende doelgroepen (Asiel, Oekraïners en Ongedocumenteerden).

Digitale stad / Informatie

- We bouwen voort op het nieuwe systeem voor de begeleiding van bijstandsgerechtigden naar werk of indien dat niet mogelijk is – een andere vorm van participatie.
- We werken aan (deels) geautomatiseerde afhandeling om de burger van een tijdig en correct antwoord te voorzien.
- We betrekken privacy, security en compliance bij elke fase van digitalisering.

Democratisering

- We werken samen met de Adviesraad Participatiewet Amsterdam. De Adviesraad Participatiewet Amsterdam bestaat uit bijstandsgerechtigden, ervaringsdeskundigen, vrijwilligers, vertegenwoordigers van belangenorganisaties van bijstandsgerechtigden en (oud) professionals die kennis en ervaring hebben met deze groep Amsterdammers. De Adviesraad Participatiewet Amsterdam adviseert gevraagd en ongevraagd over signalen, beleid en de dienstverlening aan bijstandsgerechtigden.
- We werken samen met drie klankbordgroepen die gevraagd en ongevraagd advies geven over het beleid en de uitvoering van de gemeente op het gebied van taal, inburgering, asiel, migratie en ongedocumenteerden. Het gaat om de Klankbordgroep Vluchtelingen & Asiel, de klankbordgroep voor ontheemden uit Oekraïne en de klankbordgroep voor ongedocumenteerden. Door het delen van persoonlijke ervaringen en het aandragen van urgente knelpunten dragen deze klankbordgroepen bij aan het verbeteren van ons beleid en gerichtere ondersteuning van de doelgroep.
- We werken samen met verschillende maatschappelijk initiatieven die aanvullend kunnen zijn op de dienstverlening van de gemeente bij de begeleiding van bijstandsgerechtigden naar werk, scholing, of participatie.

De thema's Duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.7.1 Inkomensregelingen

We versterken de financiële bestaanszekerheid van Amsterdammers. Mensen die zelf niet volledig in hun levensonderhoud kunnen voorzien, verstrekken we een bijstandsuitkering. We ondersteunen Amsterdammers met brede inkomensvraagstukken zodat zij meer inkomenszekerheid en -stabiliteit ervaren. We werken vanuit vertrouwen en vereenvoudigen onze regelingen.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 7.1 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1,4 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	4,6 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 7.1.1

Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het Amsterdamse aandeel in het landelijk budget voor uitkeringen (BUIG) ten opzichte van het Amsterdamse aandeel in de werkelijke uitgaven aan uitkeringen (BUIG)	-0,56% (2021)	-0.31%	0,00%	0,10%	0,10%
2	Percentage toekenningen van Bijstand aan huishoudens die <12 maanden eerder een uitkering ontvingen	25,9% (2019)	18%	17%	17%	17%
3	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	794	630	n.v.t	n.v.t	n.v.t
4	Percentage kinderen in uitkeringsgezinnen (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	22,51%	10% (2023)	n.v.t	n.v.t	n.v.t
5	Percentage Amsterdammers dat in een klanttevredenheids-onderzoek over de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van werk en inkomen, aangeeft zich correct bejegend te voelen.	76% (2023)	78%	78%	79%	80%

We verstrekken een bijstandsuitkering aan inwoners die niet voldoende inkomen of vermogen hebben om van te leven en bieden brede inkomensdienstverlening. We hebben in het bijzonder oog voor de kwetsbare groepen in de stad, zoals ontheemden, dak- en thuislozen, jongeren, mensen met een tijdelijk contract, flexwerkers en (zelfstandig) ondernemers met een laag inkomen.

Activiteit 7.1.1.1

We bieden dienstverlening aan mensen die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien en een beroep doen op een bijstandsuitkering.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Klanttevredenheid over dienstverlening afhandeling bijstandsaanvragen bij instroom	6,9 (2018)	8,2	8,0	8,0	8,0
2	Percentage binnen 3 weken afgehandelde aanvragen uitkeringen (exclusief bijzondere doelgroepen)	90% (2018)	76,6%	85%	85%	85%
3	Minimumpercentage uitkeringen en kredieten dat rechtmatig is verstrekt	99,8% (2019)	99%	99%	99%	99%
4	Aantal klachten dat per jaar binnenkomt	778 (2018)	877	750	740	730
5	Percentage aanvragen dat digitaal binnenkomt	58,8% (2018)	65,6%	80%	80%	80%
6	Klanttevredenheid van mensen met een bijstandsuitkering met een inkomstenverrekening uit werk	7,0 (2021)	7,2	7,7	7,8	7,9
7	Percentage tijdig en correct verwerkte inkomensverrekeningen van mensen met een bijstandsuitkering met een inkomstenverrekening uit werk	77% (2023)	74,7%	95%	95%	95%
8	Aantal mensen met een uitkeringsschuld als gevolg van teveel verstrekte algemene bijstandsuitkeringen	11.887 (2018)	8.799	9.500	9.250	9.250

Activiteit 7.1.1.2

We voeren ondersteunende activiteiten uit.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Activiteit 7.1.1.1 en 7.1.1.2

We bieden dienstverlening aan mensen die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien en een beroep doen op een bijstandsuitkering. We bieden dienstverlening op maat, waar mogelijk digitaal. We versimpelen de aanvraag van inkomensregelingen, verstrekken tijdig, toetsen op rechtmatigheid en handelen klachten snel af.

Ook in 2026 werken we vanuit de speerpunten van de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen: uitgaan van vertrouwen, verruimen en vereenvoudigen van regelingen en aandacht voor specifieke doelgroepen en gebieden. Vereenvoudigen betekent bijvoorbeeld dat we vertrouwen op de informatie die we krijgen van de Amsterdammer en niet meer bewijsstukken opvragen dan nodig is.

We constateren dat de algemene bijstand al jaren niet meer op een adequaat niveau is voor Amsterdammers om rond te kunnen komen. Dit zet de financiële bestaanszekerheid van veel mensen onder druk. Daarom blijven we bij het Rijk aandringen op een fundamentele herziening van de Participatiewet en het hele sociale stelsel. Tegelijkertijd kijken we waar Amsterdamse regelingen vereenvoudigd en verruimd kunnen worden. We gaan in 2026 verder werken met minder bewijslast en werken aan meer persoonlijk contact. Daarbij verliezen we de aandacht voor rechtmatigheid en tijdige verstrekking niet uit het oog. We willen voorkomen dat mensen ten onrechte teveel bijstand krijgen en later geconfronteerd worden met een bijstandsschuld. Waar uitkeringen onrechtmatig worden verstrekt corrigeren we actief om verdere schulden te voorkomen.

We blijven onze dienstverlening aan Amsterdammers met een uitkering steeds verbeteren en investeren verder in automatisering en digitalisering van onze processen. Daardoor kunnen we bijvoorbeeld de inkomsten uit werk sneller en beter verrekenen met de uitkering. We verkorten de afhandelingstermijnen en voeren een sociaal incassobeleid. Bijvoorbeeld door bij vorderingen in samenspraak op de persoon toegesneden afbetalingsafspraken maken.

We blijven in 2026 verder werken aan een flexibelere en meer wendbare organisatie en verstevigen de dienstverlening vanuit multidisciplinaire teams, zodat de burger één loket ervaart.

Activiteit 7.1.1.3

We verstrekken een bijstandsuitkering aan mensen die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het Amsterdamse aandeel in het landelijk budget voor uitkeringen (BUIG) ten opzichte van het Amsterdamse aandeel in de werkelijke uitgaven aan uitkeringen (BUIG)	-0,56% (2021)	0,39%	-0,25%	0,10%	0,10%

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

WiGo4it.
Dit is een ICT-organisatie die in G4-verband werkt en wordt ingeschakeld voor het beheer van de ICT-applicatie Socrates. Socrates is het systeem voor het verstrekken en het beheer van uitkeringen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	725,2	747,5	738,6	738,0	738,1	737,8
Lasten	760,5	819,5	809,1	803,9	798,3	797,6
Saldo Baten en Lasten	**-35,2**	**-72,1**	**-70,5**	**-65,9**	**-60,2**	**-59,9**
Onttrekking	54,6	68,1	2,1	1,4	0,0	0,0
Toevoeging	42,8	18,8	-0,6	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11,8**	**49,3**	**2,7**	**1,4**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen	**-23,5**	**-22,8**	**-67,8**	**-64,5**	**-60,2**	**-59,9**

Baten en lasten
De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit rijksbudget voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen (€ 721,7 miljoen) en het terugvorderen van te veel ontvangen uitkeringen van (voormalige) bijstandsgerechtigden (€ 15,6 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit bijstandsuitkeringen (€ 721,5 miljoen), de apparaatslasten die samenhangen met het verstrekken en beheren van bijstandsuitkeringen (€ 53,7 miljoen), het uitvoeren van beheer, onderhoud, vervanging en doorontwikkeling van informatiesystemen (€ 21,8 miljoen). Daarnaast gaat het om het uitvoeren van bezwaar en beroep (€ 3,8 miljoen) en de agenda bestaanszekerheid (€ 2,2 miljoen).

Baten en lasten over de jaren 2026-2029
De baten blijven vanaf 2026 op nagenoeg hetzelfde niveau.
De lasten nemen vanaf 2026 af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van lagere verwachte uitgaven op apparaatslasten door het tijdelijk financieren van de verbreding van de inkomensdienstverlening (€ 8,5 miljoen). Daarnaast loopt de agenda bestaans-zekerheid af (€ 2,2 miljoen).

Ontwikkeling reserves
De onttrekkingen aan de reserves in 2026 bedragen € 2,1 miljoen.
Onttrekking aan de reserve parlementaire ondervragingscommissie kinderopvang-toeslag voor het fundamenteel verbeteren van de dienstverlening vanuit de overheid (€ 1,4 miljoen).

Onttrekking aan de reserve Iedereen Kans Op Werk voor het programma Iedereen Kans Op Werk (€ 0,7 miljoen).

In 2027 onttrekken we alleen nog uit de reserve parlementaire ondervragings-commissie kinderopvangtoeslag voor het fundamenteel verbeteren van de dienstverlening vanuit de overheid (€ 1,4 miljoen).

Vanaf 2028 zijn er geen onttrekkingen meer.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**747,5**	**738,6**	**738,0**	**738,1**	**737,8**
Beginstand Begroting 26	**736,9**	**697,8**	**697,2**	**697,2**	**697,2**
Mutaties Begroting 26	**10,6**	**40,8**	**40,8**	**40,9**	**40,6**
Autonome ontwikkelingen		**40,1**	**40,1**	**40,2**	**40,2**
Actualisatie (macro)budget bijstand		40,1	40,1	40,2	40,2
Begrotingsbijstellingen	**10,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,3**
Lasten	**819,5**	**809,1**	**803,9**	**798,3**	**797,6**
Beginstand Begroting 26	**803,1**	**765,2**	**756,8**	**755,4**	**755,1**
Mutaties Begroting 26	**16,5**	**44,0**	**47,1**	**42,9**	**42,6**
Autonome ontwikkelingen		**40,8**	**40,1**	**40,2**	**40,2**
Actualisatie (macro)budget bijstand		40,8	40,1	40,2	40,2
Nieuw beleid		**-12,7**	**-12,7**	**-12,7**	**-12,7**
Begrotingsmutatie Armoedebestrijding		-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Gewijzigde raming Inkomensdeel BUIG		-12,0	-12,0	-12,0	-12,0
Begrotingsbijstellingen	**14,2**	**-0,1**	**0,6**	**0,6**	**0,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**5,8**	**12,4**	**11,9**	**7,3**	**7,3**
Intertemporele compensatie	**-3,5**	**-1,8**	**1,8**	**1,8**	**1,8**
Nominale ontwikkelingen		**5,7**	**5,7**	**5,6**	**5,6**
Actualisatie kapitaallasten	**0,0**				

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo baten en lasten	**-72,1**	**-70,5**	**-65,9**	**-60,2**	**-59,9**
Onttrekking	**68,1**	**2,1**	**1,4**		
Beginstand Begroting 26	**68,2**	**2,2**	**1,4**		
Mutaties Begroting 26	**-0,2**	**-0,1**			
Reserve Iedereen Kans op Werk	-0,2	-0,1			
Toevoeging	**18,8**	**-0,6**	**0,0**		
Beginstand Begroting 26	**23,2**				
Mutaties Begroting 26	**-4,4**	**-0,6**	**0,0**		
Egalisatie inkomensdeel en conjunctuur	-4,4	-0,6	0,0		
Saldo onttrekking en toevoeging	**49,3**	**2,7**	**1,4**	**-**	**-**
Totaal	**-22,8**	**-67,8**	**-64,5**	**-60,2**	**-59,9**

Mutaties baten

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie (macro)budget bijstand

We verhogen onze begroting op basis van het voorlopig macrobudget 2025 en de verwachte ontwikkeling van het bijstandsbestand van Amsterdam.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie (macro)budget bijstand

We verhogen onze begroting op basis van het voorlopig macrobudget 2025 en de verwachte ontwikkeling van het bijstandsbestand van Amsterdam.

Nieuw beleid

Armoedebestrijding

Dit betreft de bijdrage aan de structurele indexatie voor de buurtteams in programma-onderdeel 7.3.

Gewijzigde raming inkomensdeel BUIG

Door de gunstige ontwikkeling van de BUIG in de afgelopen jaren, verminderen we vanaf 2026 structureel de uitkeringslasten en dragen jaarlijks € 12,0 miljoen uit het resultaat BUIG af aan de algemene middelen.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. De lasten nemen toe:

- De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot (€ 4,4 miljoen.) Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe.
- We herprioriteren middelen binnen programma 7 om de opgave van financiële bestaanszekerheid te dekken. Om bestaansonzekerheid tegen te gaan, verbreden we de inkomensdienstverlening gericht op het meedenken en centraal stellen van de Amsterdammers. Hiervan is € 3,0 miljoen structureel en € 4,6 miljoen meerjarig incidenteel tot en met 2027.

Intertemporele compensatie

Lagere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren.

Nominale ontwikkelingen

Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve iedereen kans op werk

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen

Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Als gevolg van economische ontwikkelingen bestaat de kans dat het aantal uitkeringsaanvragen toeneemt, waardoor de hoogte van het rijksbudget voor de uitkeringsverstrekking te laag is om daaruit alle uitkeringen in de stad te betalen.	▪ Met extra interventies (zoals Iedereen Kans Op werk) beogen we instroom te voorkomen, uitstroom te bevorderen en de landelijke trend te volgen. ▪ Amsterdam werkt samen met andere gemeenten aan een voldoende omvang en verdeling van het landelijke uitkeringsbudget. ▪ In het weerstandsvermogen houden we rekening met het opvangen van meerjarige tekorten voor zover die niet vanuit de egalisatiereserve kunnen worden opgevangen.

Beleidskaders

- Tekst Participatiewet (2015); dit is de wet die de ondersteuning bij arbeids-inschakeling en bijstand regelt voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben.
- Beleidsregels Participatiewet, Ioaw en Ioaz, hierin wordt op gemeenteniveau uitwerking gegeven aan de spelregels van de Participatiewet.
- Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (2004); dit besluit regelt de financiële ondersteuning van zelfstandige ondernemers.
- Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen (2024).
- Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne.

2.7.2 Werk, Participatie en Inburgering

We verbeteren de bestaanszekerheid van Amsterdammers met als doel Amsterdammers duurzaam en naar vermogen mee te laten doen. Dat doen we door mensen te begeleiden naar betaald werk, scholing of naar andere activiteiten, mogelijk als allereerste stap naar betaald werk. Voor statushouders zetten we met verschillende inburgeringsroutes in op maatwerkondersteuning om zo snel mogelijk de taal te leren en aansluiting te vinden in werk, participatie of scholing. Ook Amsterdammers zonder inburgeringsplicht bieden we cursussen om hun basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) te versterken, waarbij we focussen op het bereiken en motiveren van inwoners in een meer kwetsbare positie.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 7.2 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	44,67 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	3,3 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 7.2.1

Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal bijstandsgerechtigden dat door uitstroom naar werk of scholing uitkerings-onafhankelijk is	4.538 (2018)	3.094	3.500	3.500	3.500
2	Percentage van het totaal aantal bijstandsgerechtigden dat door uitstroom naar werk of scholing uitkerings-onafhankelijk is geworden	12% (2018)	8,84%	10%	10%	10%

Het aantal huishoudens dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering schommelt rond de 35.000. De instroom neemt toe, met name van jongeren, en de uitstroom vlakt af. Dat komt omdat de banen in de stad steeds minder aansluiten bij de vaardigheden van een groot deel van de bijstandsgerechtigden. Door langdurige werkloosheid, een laag opleidingsniveau, veelal in combinatie met sociale problematiek, is voor de meesten de stap naar werk groot. In 2026 zetten we de aanpak Iedereen Kans op Werk voort waarmee we een impuls geven aan de dienstverlening aan deze groep Amsterdammers. Dit doen we met om- en bijscholing en een ruimere inzet van loonkostensubsidie en jobcoaching. Ook zetten we gesubsidieerd werk in. Stadsbreed is er ruimte voor ruim 20 Buurtbanen; en daarnaast kunnen in 2026 en de jaren daarna ongeveer 100 Buurtmedewerkers voor twee jaar aan het werk in de stadsdelen Nieuw-West, Noord en Zuidoost.

In 2026 gaan we meer focus aanbrengen in de ondersteuning waardoor we meer aandacht kunnen geven aan mensen die actief bezig zijn met hun ontwikkeling richting werk of participatie.

Activiteit 7.2.1.1

We begeleiden Amsterdammers duurzaam naar werk, naar scholing of naar participatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totaal aantal Amsterdammers dat dienstverlening (inclusief NUG en vroegtijdig schoolverlaters) ontvangt van de gemeente en naar betaald werk is begeleid	7.506 (2017)	8.792	8.600	8.600	8.600
2	Aantal personen per 10.000 inwoners met een lopend reintegratietraject (BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag)	349	209 (april 2024)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Totaal aantal Amsterdammers (inclusief NUG en vroegtijdig schoolverlaters) dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en is begeleid naar scholing	1.171 (2018)	1.224 (t/m augustus)	2.400	2.400	2.400
4	Aantal bijstandsgerechtigden dat nog geen uitzicht heeft op betaald werk dat participeert	14.986 (2017)	12.484	13.000	14.000	14.000
5	Netto participatiegraad (% mensen tussen de 15-75 dat een baan heeft)	67,5%	72,9% (2023)	n.v.t	n.v.t	n.v.t
6	Percentage Amsterdammers dat dienstverlening heeft ontvangen, aan wie nazorg is geboden nadat zij aan het werk zijn gegaan	36% (2019)	38%	40%	40%	40%
7	Percentage Amsterdammers dat dienstverlening heeft ontvangen van de gemeente en dat minstens 6 maanden aan het werk is (% van totale uitstroom naar werk)	87% (2018)	89%	90%	90%	90%

We bemiddelen Amsterdamse bijstandsgerechtigden naar werk of participatie. De klantbegeleider kijkt samen met de Amsterdammer welke kansen en belemmeringen er zijn, en samen maken zij een plan van aanpak. Soms wordt direct bemiddeld naar werk, soms worden eerst instrumenten ingezet zoals een vaardigheidstraining, scholing of opleiding. Ook wordt gezocht naar werk waar een combinatie met scholing mogelijk is. Als werk nog niet aan de orde is, wordt er een plan gemaakt waarmee de Amsterdammer (weer) meedoet aan de samenleving. De klantbegeleider houdt vervolgens vinger aan de pols om vervolgstappen te zetten bij een hernieuwd perspectief op werk. In 2026 gaan we meer focus aanbrengen in de ondersteuning waardoor we meer aandacht kunnen geven aan mensen die actief bezig zijn met hun ontwikkeling richting werk of participatie. Voor sommige Amsterdammers in de bijstand is het ook niet mogelijk om maatschappelijk te participeren vanwege chronische fysieke of mentale beperkingen. Voor passende ondersteuning zoekt de klantbegeleider dan samenwerking met het bredere sociaal domein.

Activiteit 7.2.1.2

We begeleiden mensen met bredere begeleidingsbehoefte naar betaald werk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal Amsterdammers dat niet in staat is zelfstandig te werken en betaald aan het werk is met ondersteuning (Sociaal Werk)	4.180 (2022)	4.253	4.850	4.850	4.850

Voor een steeds groter deel van de mensen met een bijstandsuitkering is volledige onafhankelijkheid van de gemeente niet mogelijk. Met de komst van de Participatiewet in 2015, het afsluiten van de Wet Sociale Werkvoorziening voor nieuwe instroom en het wijzigen van de Wajong is de gemeente verantwoordelijk geworden voor mensen die niet in staat zijn om zelfstandig werk te vinden en te behouden. Wij begeleiden hen bij het vinden en behouden van betaald werk. Daarmee stromen zij weliswaar uit de bijstand maar niet uit onze dienstverlening omdat zij veelal blijvend ondersteuning nodig hebben in de vorm van jobcoaching en/of loonkostensubsidie. Deze groep in ons dienstverleningsbestand wordt geleidelijk groter.

Activiteit 7.2.1.3

We zetten instrumenten in voor het vergroten van de kansen van Amsterdammers op werk en participatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage Amsterdammers dat dienstverlening van de gemeente ontvangt en parttime werkt.	7,1% (2022)	6,9%	7,7%	7,7%	7,7%
2	Percentage werkloze jongeren (16-24-jarigen)	1,02%	1% (2023)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Aantal geworven arbeidsplaatsen vervuld	1.932 (2018)	2.691	2.300	2.350	2.350

Er zijn diverse instrumenten om mensen te ontwikkelen en begeleiden naar duurzame banen waarmee ze blijvend onafhankelijk van de uitkering zijn, waaronder trainingen, scholing, leerstages en jobhunting.

Daarnaast is er een groep in de bijstand voor wie volledige uitstroom niet mogelijk is en parttime werk het hoogst haalbare is. We begeleiden deze Amsterdammers naar parttime werk. In 2026 gaan we door met de aanpak om mensen te bemiddelen naar meer uren of beter betaald werk, zodat zij onafhankelijk van de uitkering kunnen worden.

Voor sommige bijstandsgerechtigde Amsterdammers zijn de bestaande, reguliere instrumenten niet passend. Het reguliere aanbod is voor hen te complex door diverse omstandigheden zoals taalniveau, leervermogen en/of de thuissituatie. Voor deze groep is laagdrempelig ondersteuningsaanbod in de buurt van belang. Dit biedt hun betere kansen om mee te doen in de eigen buurt en mogelijk vanuit daar te bewegen richting werk en opleiding. We versterken daarom in 2026 de samenwerking met maatschappelijke organisaties en initiatieven in de wijken.

Activiteit 7.2.1.4

We ondersteunen Amsterdammers bij het ontwikkelen van basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) en/of bij hun inburgering, zodat zij aansluiting vinden in werk, scholing of participatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal deelnemers dat per jaar start met een professionele (digi)taalcursus niet zijnde een inburgeringscursus	5.000	1.398 (stand t/m augustus 2024)	4.100	4.100	4.100
2	Percentage van de deelnemers dat aangeeft voortgang te hebben geboekt op competenties betreffende basisvaardigheden	55%	85%	85%	85%	85%
3	Percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau A2/1F	28%	n.v.t.	35%	30%	30%

Aan iedereen in Amsterdammers bieden we cursussen basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden), waarbij we focussen op het bereiken en motiveren van inwoners in een meer kwetsbare positie. We willen de kansen en het potentieel van laagtaalvaardige inwoners op de arbeidsmarkt vergroten. Daarom zetten we met het cursusaanbod extra in op het verbeteren van basisvaardigheden van werkzoekenden en werknemers. Daarbij zien we dat een grotere groep Oekraïners deelneemt aan het cursusaanbod basisvaardigheden.

Activiteit 7.2.1.5

We bieden dienstverlening aan statushouders bij inburgering en bij werk, participatie en inkomen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage statushouders dat binnen drie jaar na instroom in de Amsterdamse Aanpak Statushouders uitstroomt uit de uitkering	49% (2020)	49%	50%	50%	50%
2	Percentage van de status-houders dat binnen de inburgeringstermijn voldoet aan de inburgering (alleen voor statushouders die vanaf 1 januari 2022 inburgerings-plichtig worden)	Per 2025 beschikbaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	90%

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
3	Percentage statushouders dat binnen vier weken na start inburgeringstermijn is gestart met de inburgering (alleen voor statushouders die vanaf 1 januari 2022 inburgerings-plichtig worden)	beschikbaar in 2024	56% (stand t/m augustus 2024)	60%	60%	60%
4	Percentage van de gezins-migranten dat binnen vier weken na start inburgerings-plicht een aanbod voor begeleiding krijgt van de gemeente	beschikbaar in 2025	3%	90%	60%	60%

De gemeente heeft een wettelijke taak voor de inburgering van nieuwkomers (status-houders, gezins- en overige migranten). Zij zijn inburgeringsplichtig en als gemeente begeleiden we hen daarbij, in samenhang met het versterken van hun bestaans-zekerheid. In onze gemeente komen zowel absoluut als relatief ten opzichte van de rest van Nederland, jaarlijks de meeste gezinsmigranten wonen. Dit betreft migranten van buiten de EU die bij hun Nederlandse partner komen wonen. We zien daarnaast dat nationale en internationale ontwikkelingen invloed hebben op het aantal nieuwe statushouders dat wij huisvesten in Amsterdam. Veel statushouders wachten lange tijd in asielzoekerscentra (azc's) op een woning. Om hen uit de wachtstand te halen, starten we de gemeentelijke begeleiding bij inburgering en participatie al in het azc. In 2025 is Amsterdam een pilot gestart die doorloopt in 2026 om ook mensen die nog wachten op de uitkomst van hun asielaanvraag naar werk te begeleiden.

Activiteit 7.2.1.6

We gaan partnerschappen aan met maatschappelijke organisaties en werkgevers.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal geworven arbeidsplaatsen vervuld	1.932 (2018)	2.283	2.000	2.350	2.350

De gemeente Amsterdam bouwt in samenwerking met werkgevers, vakbonden, UWV, opleiders, stadsdelen, regiogemeentes en maatschappelijke organisaties in de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam aan een aanvullende arbeidsmarktstructuur waarin alle werkenden en werkzoekenden uit de regio, of zij nu werken of een uitkering hebben, gebruik kunnen maken van de dienstverlening van deze partijen. Een belangrijk deel van de uitvoering van deze infrastructuur ligt in het Regionaal Werkcentrum (RWC). In 2026 zal ook de dienstverlening van het Werkgeverservicepunt (WSP) opgaan in het RWC en onderdeel worden van de integrale dienstverlening aan werkgevers, werknemers en werkzoekenden. Vanaf dan wordt het ook waarschijnlijk een wettelijke verplichting om in elke regio een Werkcentrum te hebben, waarbij Amsterdam als centrumgemeente en UWV wettelijk verantwoordelijk worden voor de organisatie hiervan.

De gemeente Amsterdam investeert aanvullend in het Regionaal Werkcentrum (RWC), omdat wij grote meerwaarde zien in deze brede integrale dienstverlening. Zo kunnen wij namelijk een brede groep werkenden en werkzoekenden gericht begeleiden naar banen in specifieke (tekort-)sectoren. Zo voorkomen we instroom en langdurig verblijf in de bijstand.

Activiteit 7.2.1.7

Ondersteunende activiteiten.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Pantar
De opdracht van Pantar is om werk te bieden aan Amsterdammers met een lopende Wsw-indicatie (Wet sociale werkvoorziening) en aan Amsterdammers die zijn aan-gewezen op werk onder begeleiding (in een groep) of op beschut werk. In het uitvoeringsbesluit Sociaal Werk is de taak van Pantar als uitvoerder van de Wsw bevestigd. Sinds de introductie van de Participatiewet in 2015 biedt Pantar ook beschut werk aan Amsterdammers die onder de Participatiewet vallen. De Partici-patiewet verplicht gemeenten om beschut werk te organiseren voor mensen die dat nodig hebben.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	29,4	42,9	38,2	38,0	37,9	37,3
Lasten	254,4	281,8	280,4	256,0	239,0	237,5
Saldo Baten en Lasten	**-225,0**	**-238,8**	**-242,2**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**
Onttrekking	8,1	9,9	10,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	22,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-14,6**	**9,9**	**10,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.2 Werk, Participatie en Inburger	**-239,6**	**-229,0**	**-232,1**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit de bijdrage van het Rijk voor inburgeringsvoorzieningen (€ 20,1 miljoen), voor volwasseneneducatie en laaggeletterde Amsterdammers (€ 11,1 miljoen). Daarnaast ontvangen we een bijdrage van het Europees Sociaal Fonds voor activiteiten gericht op toeleiding naar werk (€ 4,3 miljoen) en een vergoeding voor het detacheren van Amsterdammers met een Wsw - indicatie bij externe opdrachtgevers (€ 1,0 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit apparaatslasten voor de begeleiding van burgers naar werk, participatie en inburgering (€ 118,7 miljoen) en de loonkosten van Amsterdammers met een Wet sociale Werkvoorziening (WSW) indicatie (€ 58,5 miljoen). Daarnaast bestaan de lasten met name uit de volgende onderdelen:

- inburgeringsvoorzieningen en maatschappelijk begeleiding voor statushouders (€ 22,6 miljoen)
- bijdrage aan het verwachte exploitatieresultaat Pantar (€ 14,4 miljoen)
- volwasseneneducatie (€ 12,5 miljoen)
- loonkostensubsidie, werkgeversarrangementen en beschut werk (€ 7,5 miljoen)
- het programma Iedereen Kans Op Werk (€ 4,9 miljoen)
- subsidieregeling sociale basis (€ 4,2 miljoen)
- bijverdienpremie (€ 4,2 miljoen)
- innovatie, informatievoorziening en samenwerking (€ 4,2 miljoen)
- buurtbanen (€ 3,4 miljoen)
- het aanbieden van leerstages en terugvalplekken (€ 2,7 miljoen)
- programma Werkbrigade (€ 1,1 miljoen)

Baten en lasten over de jaren 2026-2029

De baten nemen vanaf 2029 af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de afloop van de specifieke uitkeringen Regiodeal en Kansrijke Wijk (€ 0,7 miljoen).
De lasten nemen vanaf 2026 af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van:

- maatregelen (opdracht matching, efficiency) en taakstellende korting op programma (€ 4,5 miljoen)
- harder stijgende loonkosten dan de nominale compensatie die we hiervoor ontvangen (€ 3,2 miljoen)
- verschuiving van middelen over de jaren voor het versterken van de sociale infrastructuur (€ 1,3 miljoen).
- afloop WSW-budget vanwege de dalende doelgroep Wsw'ers bij zowel Pantar als bij de gemeente (€ 13,7 miljoen)
- lagere inburgeringsvoorzieningen (€ 1,8 miljoen)
- de aanvullende bijdrage vanuit het Rijks voor het jaar 2024 ten behoeve van financiele uitdagingen van sociaal ontwikkelbedrijven. Dit bedrag is ingezet ter dekking van het exploitatietekort van Pantar in 2026. De tekorten in latere jaren is afhankelijk van de uitwerking van de meerjarenstrategie (€ 2,4 miljoen).
- afloop tijdelijk van het programma IKOW in 2026 (€ 4,9 miljoen)
- lagere lasten innovatie, informatievoorziening en samenwerking (€ 1,9 miljoen)
- lagere lasten naar aanleiding van afloop buurtbanen (€ 1,2 miljoen).

Ontwikkeling reserves

De onttrekkingen aan de reserves in 2026 bedragen € 10,1 miljoen.
Dit is vanuit de reserve Iedereen Kans Op Werk voor het uitvoeren van de projecten binnen het programma Iedereen Kans Op Werk (€ 4,9 miljoen). Vanuit de reserve Sociaal Werk voor de inzet en begeleiding naar werk van uitkeringsgerechtigde Amsterdammers met een arbeidsbeperking (€ 3,7 miljoen). Vanuit de reserve coalitiemiddelen voor uitvoering aan de masterplannen Zuidoost Werkt! en Nationaal Programma Samen Nieuwwest (€ 1,5 miljoen). Vanaf 2027 staan er geen onttrekkingen geraamd.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**42,9**	**38,2**	**38,0**	**37,9**	**37,3**
Beginstand Begroting 26	**40,7**	**35,1**	**35,0**	**35,0**	**35,0**
Mutaties Begroting 26	**2,3**	**3,1**	**3,0**	**2,9**	**2,3**
Begrotingsbijstellingen	**2,4**	**3,0**	**3,0**	**2,9**	**2,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,1**	**0,1**			
Lasten	**281,8**	**280,4**	**256,0**	**239,0**	**237,5**
Beginstand Begroting 26	**281,1**	**244,3**	**223,6**	**227,4**	**227,3**
Mutaties Begroting 26	**0,7**	**36,2**	**32,4**	**11,6**	**10,2**
Autonome ontwikkelingen	**9,5**	**8,4**	**8,7**	**5,4**	**1,1**
Septembercirculaire		0,8	0,8	-2,1	-4,6
Verwerking meicirculaire 2025	9,5	7,6	7,9	7,5	5,8
Nieuw beleid		**-0,4**	**-0,4**	**-0,4**	**-0,4**
Armoedebestrijding		-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Mee- en tegenvallers		**5,8**	**6,2**	**2,1**	**2,1**
Aanbesteding parkeerbeheerdiensten		-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Inzet uit vrijval egalisatiereserve Inkomensdeel		3,7	4,1		
Re-integratie en Bestaanszekerheid		4,0	4,0	4,0	4,0
Stopzetten Decentralisatie Uitkering Jeugd		-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Coalitieakkoord	**-0,1**	**0,1**			
Nationaal Programma Samen Nieuw-West	-0,1	0,1			
Begrotingsbijstellingen	**2,5**	**4,7**	**1,8**	**1,5**	**0,8**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,7**	**-0,2**	**-1,1**	**3,5**	**3,6**
Groei		**1,9**	**1,9**	**1,9**	**1,9**
Intertemporele compensatie	**-10,4**	**10,6**	**10,7**	**-7,0**	**-3,5**
Nominale ontwikkelingen		**5,2**	**4,6**	**4,5**	**4,5**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,0**	**0,0**	**0,0**	**-0,0**	**-0,0**
Saldo baten en lasten	**-238,8**	**-242,2**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**
Onttrekking	**9,9**	**10,1**			

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beginstand Begroting 26	**10,0**	**6,2**			
Mutaties Begroting 26	**-0,1**	**3,9**			
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,1	0,1			
Reserve Iedereen Kans op Werk	0,0	1,6			
Reserve Sociaal Werk		2,2			
Saldo onttrekking en toevoeging	**9,9**	**10,1**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-229,0**	**-232,1**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. De baten nemen met name toe door het verhogen van de specifieke uitkeringen vanuit het Rijk voor Wet Educatie Beroepsonderwijs (€ 1,6 miljoen), inburgeringsvoorzieningen (€ 1,1 miljoen).

Budgetneutrale wijzigingen
betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programma-onderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Septembercirculaire
De wet sociale werkvoorziening wordt sinds 2015 afgebouwd, hierdoor ontvangen we ook minder middelen voor deze groep. In 2028 betreft de daling circa € 2,9 miljoen, in 2029 circa € 2,5 miljoen (cumulatief € - 5,4 miljoen). Daarnaast compenseert het Rijk de gemeente structureel via de IU Participatie voor de afschaffing van het lage – inkomensvoordeel in de sociale werkvoorziening met € 0,8 miljoen.

Verwerking mei-circulaire 2025
De lasten stijgen door gemeentefondsmiddelen vanuit het Rijk. De middelen uit de meicirculaire zijn onder andere bedoeld om mensen die onder de Participatiewet

vallen te ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving (€ 4,4 miljoen), om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken (€ 1,3 miljoen), om gezamenlijke dienstverlening te ontwikkelen met de partners in de arbeidsmarktregio (€ 0,8 miljoen) en om informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan (EU) arbeidsmigranten te bieden (€ 0,5 miljoen).

Nieuw beleid

Armoedebestrijding

Dit betreft de bijdrage aan de structurele indexatie voor de buurtteams in programma-onderdeel 7.3.

Mee- en tegenvallers

Aanbesteding parkeerbeheerdiensten

De lasten dalen omdat de meerkosten bij de aanbesteding van parkeerbeheer – diensten, het gevolg zijn van het boven gemeentelijke norm voor Social Return inzetten van medewerkers van de verbonden partij Pantar. Deze meerkosten hevelen we structureel over naar programma 2.

Inzet uit vrijval egalisatiereserve Inkomensdeel

De lasten stijgen vanwege een incidentele vrijval uit de egalisatiereserve inkomens-deel. Een deel van de vrijval zetten we in op de pilot asielzoekers aan het werk in 2026 (€ 1,2 miljoen), op het Regionaal Werkcentrum voor de jaren 2026 (€ 2,5 miljoen) en 2027 (€ 2,5 miljoen) en op de opgave statushouders en inburgering in 2027 (€ 2,0 miljoen).

Re-integratie en bestaanszekerheid

Inzet van structureel resultaat BUIG ten behoeve van bestaanszekerheid en re-integratie.

Stopzetten decentralisatie – uitkering jeugd

We verlagen de lasten vanwege het stopzetten van de decentralisatie uitkering Jeugd door het Rijk.

Coalitieakkoord

Nationaal Programma Samen Nieuw-West

Vanuit de reserve coalitiemiddelen 2022-2026 worden de niet bestede middelen uit 2024 overgeheveld naar 2025 zodat deze alsnog kunnen worden ingezet voor het masterplan Nationaal Programma Samen Nieuw West (€ 0,1 miljoen).

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. De lasten nemen met name toe:

- Op basis van het bestedingsplan Iedereen Kans Op Werk herschikken we de middelen over de initiatieven, waarbij het programma Iedereen Kans Op Werk afloopt in 2026 (€ 1,6 miljoen)
- Actualisatie vanuit het Rijk van de specifieke uitkeringen Wet Educatie Beroeps-onderwijs (€ 1,6 miljoen), inburgeringsvoorzieningen (€ 1,1 miljoen) en regiodeal Amsterdam Zuidoost (€ 0,6 miljoen).

Budgetneutrale wijzigingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Groei

Dit betreft de toedeling van gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Intertemporele compensatie

Hogere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren.

Nominale ontwikkelingen

Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Reserve Iedereen Kans op Werk

Onttrekking van € 1,6 miljoen uit de reserve Iedereen Kans Op Werk voor de aanpak Iedereen Kans Op Werk. De reserve kent een looptijd tot en met eind 2026.

Reserve Sociaal Werk

Onttrekking van € 2,2 miljoen uit de reserve sociaal werk voor de begeleiding van mensen in de groeiende doelgroepen sociaal werk in het kader van het programma Iedereen Kans Op Werk (€ 1,7 miljoen) en voor de incidentele dekking van de incidenteel overgekomen formatie vanuit programma B naar programma 7 voor Sociaal Werk (€ 0,5 miljoen).

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Als gevolg van externe ontwikkelingen bestaat een kans dat de (lokale) economie krimpt en de bedrijvigheid in sectoren afneemt waardoor er minder baanmogelijkheden zijn voor Amsterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt.	Vanuit het Regionaal Werkcentrum monitoren we de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, om zo tijdig te kunnen anticiperen. Zowel de landelijke trend, als de ontwikkelingen bij de G4- gemeenten en CBS-publicaties worden periodiek in de gaten gehouden. Daarnaast wordt via de Sociaal Werkkoepel en het RWC (werkgeversdienstverlening) het gebruik van het instrument Loonkostensubsidie bij werkgevers onder de aandacht gebracht
Als gevolg van een landelijk tekort aan (taal) docenten bestaat de kans dat er minder lessen kunnen worden gegeven waardoor de taalontwikkeling en inburgering van Amsterdammers achterblijft	We agenderen de problematiek bij het Rijk om gezamenlijk acties te ontwikkelen om het tekort op zowel korte- als lange termijn op te lossen, bijvoorbeeld door het versoepelen van certificeringseisen of het verbeteren van het opleidingssysteem voor taaldocenten. We kijken ook kritisch naar welke onderdelen van de cursussen kunnen worden uitgevoerd door een andere professional dan een gecertificeerd taaldocent.
Als gevolg van financiële tegenvallers bij Pantar die niet vanuit de reserve en het eigen vermogen van Pantar kunnen worden opgevangen, en gezien het feit dat Pantar verbonden partij is en de gemeente Amsterdam uiteindelijk verantwoordelijk is voor het financieel resultaat, bestaat de kans dat er een groter beroep op de gemeentebegroting wordt gedaan voor het dekken van exploitatietekorten.	Periodiek worden er gesprekken gevoerd op directie- bestuursniveau om inzicht te krijgen in de financiën van Pantar met als doel om tijdig bij te kunnen sturen.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015). Deze wet regelt de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben (waaronder andere uitkeringen).
- Wet sociale werkvoorziening (1997). Deze wet regelt dat gemeenten onder speciale voorwaarden werk aanbieden aan burgers die niet mee kunnen doen op de reguliere arbeidsmarkt. De toegang tot deze regeling is met de start van de Participatiewet gestopt, met behoud van rechten voor huidige deelnemers.
- Banenafspraak en quotumregeling (2013). Volgens het Sociaal akkoord uit 2013 moeten er begin 2026 in totaal 125.000 banen zijn bijgekomen voor mensen met een arbeidsbeperking, waarvan 25.000 banen in de overheidssector. Ieder jaar moeten de werkgevers zorgen voor een bepaald aantal extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking, anders gaat de quotumregeling in.
- Uitvoeringsbesluit Sociaal Werkkoepel (2018). De gemeente wil meer Amsterdammers met een arbeidsbeperking kunnen begeleiden naar werk. Daarom hebben we een Sociaal Werkkoepel opgericht met bedrijven en sociale firma's. De gemeente voert regie op de samenwerking in de koepel, op voldoende werk en op betere doorstroming naar passend werk.
- Wet inburgering (2021). Deze wet regelt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de begeleiding en inburgering van nieuwkomers.
- Raadsbrief uitwerking Amsterdamse inburgeringsstelsel (nov 2021). Hierin staat hoe de inburgering er sinds 2022 in Amsterdam uitziet.
- Beleidskader Amsterdamse aanpak gezinsmigranten vanaf 2022. In dit beleidskader staan de uitgangspunten en onderdelen van een Amsterdamse aanpak gezinsmigranten.
- Raadsbrief Iedereen Kans Op Werk (6 december 2022).
- In de Raadsbrief Meedoen vanuit de bijstand (2025) wordt omschreven hoe een extra impuls wordt gegeven aan de dienstverlening gericht op maatschappelijke participatie binnen WPI.
- De Subsidieregeling Maatschappelijke initiatieven Werk, Participatie en Inkomen (2025) is bedoeld voor de versterking van maatschappelijke initiatieven die zich richten op re-integratie en talentontwikkeling zodat meer Amsterdammers stappen zetten richting werk of opleiding.
- Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Hoofdstuk 3) geeft de wettelijke kaders rondom de regionale arbeidsmarktsamenwerking tussen gemeenten en UWV. Hiervoor is een wetswijziging in voorbereiding, waarin ook de rol van het Regionaal Werkcentrum wordt opgenomen.

- Wet educatie en beroepsonderwijs (art. 2.3.1). Dit artikel regelt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het educatieaanbod basisvaardigheden voor volwassenen.
- Raadsbrief Taaloffensief 2023-2026. Hierin staan de gemeentelijke uitgangspunten voor het aanbod volwasseneneducatie.

2.7.3 Armoede en Schuldhulp

We verkleinen het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen en vergroten zo de kansen voor Amsterdammers.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 7.3 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0,6 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	2,8 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 7.3.1

Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage van de Amsterdammers met een laag inkomen dat moeite ervaart om rond te komen	57% (2019)	64%	64%	64%	64%
2	Percentage Amsterdammers met schulden dat daar problemen mee heeft	65% (2018)	58%	62%	62%	62%

We willen dat alle Amsterdammers gelijke kansen hebben in de samenleving. Ons doel is om het aantal Amsterdammers dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen te verkleinen, en zo kansen voor Amsterdammers te vergroten.
We verzachten de armoede van Amsterdammers met een laag inkomen via diverse minimaregelingen. Veel inzet blijft erop gericht om te voorkomen dat armoede doorgegeven wordt aan de volgende generatie. Voor kinderen en jongeren bieden we regelingen gericht op meedoen en kansengelijkheid. Ook werken we door aan het bieden van schuldenrust voor Amsterdammers, onder andere via preventieve hulp en vroegsignalering.

Naast financiële steun werken we met partners in de stad samen om ook materiële steun te bieden, zoals witgoed bij nood. De Voedselbank Amsterdam heeft 13 uitgiftepunten verspreid over de stadsdelen, waar in 2024 wekelijks gemiddeld 1.500 huishoudens eten kwamen halen. Ook in 2026 ontvangt de Voedselbank gemeentelijke subsidie. Daarnaast waren er per oktober 2024 210 uitgiftepunten waar gratis menstruatieproducten beschikbaar zijn, onderzoek laat zien dat menstruatiearmoede in de stad is afgenomen. In 2026 zetten we deze aanpak voort.
De afgelopen jaren kon Amsterdam dankzij incidentele middelen blijven investeren in armoedebestrijding en schuldhulpverlening. In 2026 zijn deze extra rijksmiddelen er niet meer, terwijl er nog steeds een taakstelling ligt vanuit eerdere bezuinigingen. Uitgangspunt bij het invullen van deze taakstelling is dat deze zo min mogelijk effect heeft op Amsterdammers met een laag inkomen. We hebben het wegvallen van incidentele rijksmiddelen voor bijzondere bijstand en vroegsignalering in 2025 en 2026 gecompenseerd, waardoor het budget voor deze jaren stabiel blijft.

Activiteit 7.3.1.1

We bieden kinderen uit een gezin met een minimuminkomen voorzieningen aan om te kunnen deelnemen aan sport en cultuur en om ondersteund te worden in onderwijsdeelname om zo de kansengelijkheid te vergroten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage minimahuis-houdens met kinderen dat met tenminste één kindregeling bereikt wordt	88% (2017)	83%	88%	88%	88%
2	Aantal gebruikte activiteiten door kinderen en jongeren van minimahuishouden op het gebied van cultuur, sport, recreatie en onderwijs.	104.000 (2017)	93.435	300.000	306.000	306.000

Het gebruik van onze kindregelingen blijft hoog. De lichte daling van het bereik in 2024 hangt samen met de verruiming van de inkomensgrens naar 150 procent van het sociaal minimum. Gezinnen tussen de 130 procent en 150 procent zijn vaak minder bekend met gemeentelijke voorzieningen, waardoor extra inzet nodig is om deze groep te bereiken. We werken daarbij nauw samen met partners zoals Stichting Leergeld, Stichting SINA en het Jeugdeducatiefonds, die helpen bij aanvragen én praktische ondersteuning bieden, zoals bedden, fietsen en bijles. In 2024 is een motie aangenomen om de verruiming van de inkomensnorm voort te zetten tot en met schooljaar 2026/2027. Met onze voorzieningen zoals laptops, het Kindtegoed en uitjes met de Stadspas, zorgen we dat Amsterdamse kinderen kunnen meedoen en gelijke kansen krijgen.

We zien dat in de afgelopen jaren het percentage kinderen in armoede is gedaald. In 2014, toen de armoede het grootst was, leefde 24,5 procent van de kinderen in armoede. In de meest recente armoedemonitor zien we dat 16 procent van de Amsterdamse kinderen in een minimahuishouden leeft (2022). Het streven blijft om geen enkel kind in armoede op te laten groeien.

Activiteit 7.3.1.2

We bieden minimaregelingen aan alle Amsterdammers met een laag inkomen en zetten in op doelgroepen waar het bereik van de regelingen relatief laag is.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage minima-huis-houdens dat tenminste één minimaregeling gebruikt.	73% (2020)	73%	76%	75%	75%
2	Percentage minimahuis-houdens met werk of eigen bedrijf als belangrijkste inkomstenbron die minstens één minimaregeling ontvangen (*voorheen werd alleen het percentage minimahuis-houdens met werk als belangrijkste inkomstenbron vermeld)	24% (2020)	28%	38%	30%	30%
3	Het aantal unieke gebruikers van de Stadspas (*Minima die minstens 1x per jaar gebruikt maken van de stadspas).	58.000 (2017)	80.235	76.000	77.000	77.000
4	Percentage van het aantal Stadspashouders die minstens 1 keer per jaar gebruik maken van de stadspas.	48% (2017)	66%	69%	69%	70%

Er zijn enkele positieve ontwikkelingen. We zien dat veel huishoudens erop vooruitgaan en dat het aantal minimahuishoudens afneemt. In de meeste recente armoedemonitor lag het aantal minimahuishoudens voor het eerst onder de 70.000 (2022).De prognose voor het bereik van het aantal minima-huishoudens is de afgelopen jaren te hoog ingeschat. Door de verhoging van de inkomensgrens naar 130 procent is het bereikpercentage gedaald. Het is namelijk lastiger om een nieuwe doelgroep te bereiken. De prognose is hierop aangepast naar 75 procent.

De prognose voor het bereik van minimahuishoudens met werk of eigen bedrijf als belangrijkste inkomstenbron die minstens één minimaregeling ontvangen was nog gebaseerd op enkel minimahuishoudens met werk. De prognose is nu naar beneden bijgesteld naar 30 procent op de gecombineerde indicator.

Activiteit 7.3.1.3

We bieden schuldhulpverlening aan Amsterdammers met problematische schulden om duurzaam, financieel zelfredzaam te worden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage van de Amsterdammers die hebben deelgenomen aan een schuldhulpverleningstraject en voor wie de problematische schulden zijn opgelost	45% (2022)	56%	48%	48%	48%
2	Percentage van de Amsterdammers die een schuldhulpverleningstraject hebben gevolgd, waar een oplossing voor de schulden (nog) niet mogelijk is en die wel financieel redzaam zijn geworden	15% (2022)	20%	15%	15%	15%

We houden de geldproblemen van Amsterdammers klein door betalingsachterstanden al in een vroeg stadium te signaleren en aan te pakken. Daarvoor werken we nauw samen met de buurtteams en partijen zoals woningcorporaties en zorgverzekeraars.

Activiteit 7.3.1.4

Samen met partners bereiken we Amsterdammers met beginnende geldproblemen om in een vroeg stadium in te grijpen en het verder oplopen van schulden te voorkomen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het percentage van de meldingen vroegsignalering dat leidt tot contact met de Amsterdammer over mogelijke interventies	73% (2022)	81%	81%	81%	82%
2	Het aantal meldingen van partners over betalings-achterstanden waarover contact is gezocht met de betrokken Amsterdammer	29.700 (2022)	49.870	40.000	41.000	41.000

Op het gebied van schuldhulpverlening blijven we inzetten op het voorkomen, klein houden en snel oplossen van geldproblemen. Ook geven we extra aandacht aan het structureel oplossen ervan (schulden uitbannen). De brede inzet is van groot belang vanwege de aanhoudende druk op bestaanszekerheid, die ervoor zorgt dat Amsterdammers sneller betalingsachterstanden kunnen oplopen. Met de aanpak vroegsignalering zijn we er in een vroeg stadium bij. Zo voorkomen we dat betalingsachterstanden escaleren, incassokosten oplopen en huisuitzettingen en afsluitingen van energie dreigen. Het aantal meldingen dat van betalingsachter-standen dat we ontvangen neemt al meerdere jaren toe. Dankzij intensieve inzet van de buurtteams blijft het aantal Amsterdammers waarmee contact is over die betalingsproblemen stabiel.

Aan mensen met schulden bieden we hulpverlening om de schulden aan te pakken en op te lossen. De schuldhulpverlening voor ondernemers is in 2025 verstevigd door de samenwerking met de buurtteams te intensiveren. Ook zijn in de masterplangebieden diverse ondersteuningsactiviteiten voor ondernemers uitgevoerd. In 2026 blijven we het bestaande aanbod blijven verder door ontwikkelen.

We werken door aan het bieden van schuldenrust voor Amsterdammers, onder andere via de inzet van de pauzeknop en onze afspraken met schuldeisers om een sociaal incassobeleid te voeren en mee te werken aan schuldregelingen. Halverwege 2023 zijn de minnelijke en de wettelijke schuldsaneringstermijn gehalveerd. Dit betekent dat mensen nog anderhalf jaar, in plaats van drie jaar, hun schulden afbetalen na een getroffen sanering. Dit biedt sneller perspectief, maar betekent tegelijk dat de begeleiding om duurzaam uit de schulden te blijven belangrijker wordt.

Ook blijven we gedupeerde ouders van het kinderopvangtoeslagschandaal en hun kinderen ondersteunen. De gemeente biedt brede ondersteuning in aanvulling op het financiële herstel door het Rijk. Deze ondersteuning wordt uitgevoerd door de Buurtteams Amsterdam, de jongerenpunten, de Ouder Kind Teams (OKT's) en het gemeentelijk Doorbraakteam.

Activiteit 7.3.1.5

We belenen bij de Stadsbank van Lening op een zorgvuldige manier aangeboden onderpanden, met als oogmerk om bij te dragen aan de financiële zelfredzaamheid van de klant.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De tevredenheid van de klant over de dienstverlening van de Stadsbank van Lening	8,2 (2020)	8,3	8,2	8,2	8,2

Bij de Stadsbank van Lening (SBL) zien we een stabilisatie van het aantal beleningen en het actieve klantenbestand (ca. 22.000). Door de stijgende goudprijzen neemt de uitstaande beleensom wel toe (ca. € 70.000.000). Ook krijgt het programma Sociaal verantwoord belenen steeds verder vorm. Er worden met name eerder een adviesgsprekken aangegaan (bij nieuwe klanten en hoge beleningen) en het maximaal te lenen bedrag dat in aanmerking komt voor het lage rentetarief (10 procent) is opgehoogd (van € 1.200 naar € 1.500). Daarnaast is de samenwerking met de Buurtteams en het Doorbraakteam steeds intensiever, met name in relatie tot gedupeerden van het Toeslagenschandaal. In 2026 wordt een nieuwe locatie opgeleverd in Zuidoost en wordt een modernisering van de locatie in Nieuw West afgerond. De onderpanden en medewerkers op de bestaande locaties in Centrum en Zuidoost worden op deze plekken ondergebracht.

De afgelopen jaren kon Amsterdam dankzij incidentele middelen blijven investeren in armoedebestrijding en schuldhulpverlening. In 2026 zijn deze extra middelen er niet meer, terwijl er nog steeds een taakstelling ligt vanuit eerdere bezuinigingen. Uitgangspunt bij het invullen van deze taakstelling is dat deze zo min mogelijk effect heeft op Amsterdammers met een laag inkomen. We hebben het wegvallen van incidentele rijksmiddelen voor bijzondere bijstand en vroegsignalering in 2025 en 2026 gecompenseerd, waardoor het budget voor deze jaren stabiel blijft.

Activiteit 7.3.1.6

We beheren uitvoeringskosten van minimaregelingen.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
Zelfde indicatoren als 7.3.1.1 en 7.3.1.2.					

Activiteit 7.3.1.7

We beheren uitvoeringskosten van schuldhulpverlening.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
Zelfde indicatoren als 7.3.1.3 en 7.3.1.4					

Activiteit 7.3.1.8

We voeren ondersteunende activiteiten uit.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	53,6	53,4	33,3	26,3	19,8	17,3
Lasten	188,5	201,7	181,0	166,3	151,9	149,4
Saldo Baten en Lasten	**-134,9**	**-148,3**	**-147,7**	**-140,0**	**-132,1**	**-132,1**
Onttrekking	8,3	6,3	1,2	1,2	0,0	0,0
Toevoeging	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,1**	**6,3**	**1,2**	**1,2**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.3 Armoede en Schuldhulp	**-136,0**	**-142,0**	**-146,5**	**-138,8**	**-132,1**	**-132,1**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit:

- vergoedingen vanuit het Rijk voor toeslagenhersteloperatie (€ 20,5 miljoen)
- opbrengsten van de Stadsbank van Lening (€ 12,8 miljoen)

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit: armoedevoorzieningen (€ 91,5 miljoen) onder andere bijzondere bijstand, stadspas en kindregelingen. Schuldhulpmaatregelen (€ 74,7 miljoen) voor onder andere het programma schuldhulpverlening, toeslagenhersteloperatie en vroegsignalering. Daarnaast apparaatslasten (€ 14,5 miljoen) voor het verstrekken van armoedevoorzieningen, schuldhulpverlening en de Stadsbank van Lening.

Baten en lasten over de jaren 2026-2029

Vanaf 2027 nemen de baten af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het aflopen van de toeslagenhersteloperatie (€ 16,0 miljoen).
Vanaf 2027 en verder nemen de lasten af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg bij armoedevoorzieningen (€ 13,7 miljoen) en bij schuldhulpmaatregelen (€ 18,3 miljoen) door het wegvallen van incidentele middelen.

Ontwikkeling reserves

De onttrekkingen aan de reserve in 2026 bedragen € 1,2 miljoen. Dit betreft de reserve parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag (POK) voor inzet en afhandeling van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagen en de inzet van sociale raadslieden (€ 1,2 miljoen). Vanaf 2028 nemen de onttrekkingen af. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het eindigen van de financiering vanuit het Rijk.
Er zijn geen toevoegingen aan de reserve vanaf 2026.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**53,4**	**33,3**	**26,3**	**19,8**	**17,3**
Beginstand Begroting 26	**22,7**	**17,8**	**15,0**	**13,8**	**13,8**
Mutaties Begroting 26	**30,8**	**15,5**	**11,3**	**6,0**	**3,5**
Begrotingsbijstellingen	**30,8**	**15,5**	**11,3**	**6,0**	**3,5**
Lasten	**201,7**	**181,0**	**166,3**	**151,9**	**149,4**
Beginstand Begroting 26	**165,8**	**145,3**	**139,6**	**137,9**	**137,9**
Mutaties Begroting 26	**35,9**	**35,7**	**26,7**	**14,0**	**11,5**
Autonome ontwikkelingen	**3,5**	**-0,9**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,1**
Algemene uitkering en verwerking circulaires	3,5	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Septembercirculaire		-0,8	-0,8	-0,9	-0,9
Nieuw beleid		**1,5**	**1,1**	**1,1**	**1,1**
Armoedebestrijding		1,1	1,1	1,1	1,1
Motie 564: De kindregelingen voortzetten		0,4			
Nominaal Buurtteams		-	-	-	-
Mee- en tegenvallers		**14,0**	**10,0**	**3,0**	**3,0**
Armoedebestrijding		7,0	10,0	3,0	3,0
Inzet uit vrijval egalisatiereserve Inkomensdeel		7,0			
Begrotingsbijstellingen	**31,4**	**16,0**	**11,3**	**6,0**	**3,5**
Budgetneutrale wijzigingen	**1,0**	**2,6**	**2,9**	**2,5**	**2,5**
Nominale ontwikkelingen		**2,6**	**2,4**	**2,4**	**2,4**
Saldo baten en lasten	**-148,3**	**-147,7**	**-140,0**	**-132,1**	**-132,1**
Onttrekking	**6,3**	**1,2**	**1,2**		
Beginstand Begroting 26	**6,3**	**1,2**	**1,2**		
Saldo onttrekking en toevoeging	**6,3**	**1,2**	**1,2**	**-**	**-**
Totaal	**-142,0**	**-146,5**	**-138,8**	**-132,1**	**-132,1**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen voor de afhandeling van de kindertoeslagenaffaire.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Algemene uitkering en verwerking circulaires
Als gevolg van een actualisatie vanuit het Rijk daalt vanaf 2026 het bedrag voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen.

Septembercirculaire
Met het wetsvoorstel Participatiewet in balans wordt de aanvulling op de bijstand aan 21-minners structureel overgeheveld van de bijzondere bijstand naar de algemene bijstand.

Nieuw beleid
Motie 564: De kindregelingen voortzetten
Het voortzetten van de kindregelingen, met de inkomensgrens van 150 procent van het sociaal minimum, voor de schooljaren 2025-2026 en 2026-2027 om de opgebouwde ondersteuning voor kinderen uit kwetsbare gezinnen te behouden.

Armoedebestrijding / Nominaal buurtteams
We zetten stappen richting een uniforme systematiek voor de compensatie van de inflatie. Vanaf 2025 verhogen we de compensatie van 1,9 procent naar 3,7 procent. Het structureel verhogen van de subsidie schuldhulpverlening, op basis van de Amsterdamse indexeringssystematiek, aan de Buurtteams kost jaarlijks € 1,1 miljoen.

Mee- en tegenvallers
Armoedebestrijding
Het structureel opvangen van een deel van de knelpunten binnen armoedebestrijding als gevolg van afloop coalitieakkoordmiddelen en rijksmiddelen.

Inzet uit vrijval egalisatiereserve inkomensdeel
De lasten stijgen vanwege een incidentele vrijval uit de egalisatiereserve inkomensdeel, hiermee vangen we incidenteel een deel van de knelpunten op binnen armoedebestrijding, als gevolg van afloop coalitiemiddelen en rijksmiddelen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. De lasten stijgen vanwege activiteiten in het kader van de afhandeling van de kindertoeslagenaffaire gedekt door vergoedingen vanuit het Rijk.

Budgetneutrale wijziging
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. De lasten nemen met name toe omdat:
- De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot (€ 1,7 miljoen.) Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe.
- Verhogen van de salarislasten naar het loonpeil van 2025 en verder (€ 0,5 miljoen).
- De Xaas kredieten zijn overgeheveld vanuit programma A naar programma 7 en in relatie gebracht met de verwachte lasten voor de huidige Xaas investeringen (€ 0,4 miljoen).

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Omdat de armoederegelingen open-einde-regelingen zijn, bestaat de kans op zowel een onder- als een overbesteding.	De uitgaven voor armoederegelingen worden nauwlettend gemonitord. Waar nodig sturen wij bij op toekennigscriteria of tarieven
Als gevolg van de hogere kosten van bestaan en onzekere energiekosten bestaat de kans op een groter beroep op schuldhulpverlening dan wij op dit moment kunnen bieden qua capaciteit en budget. Wettelijk zijn wij verplicht schuldhulp-verlening aan te bieden. Bij een groter beroep op schuldhulpverlening dan wij kunnen bieden, zullen er keuzes gemaakt moeten worden over de vorm en omvang van de dienstverlening die wij kunnen bieden.	We volgen de ontwikkelingen in het gebruik nauwlettend en sturen zo nodig bij.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015). Deze wet regelt de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben (waaronder andere uitkeringen).
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (2012). Deze wet regelt dat burgers bij problematische schulden een beroep op de gemeente kunnen doen voor hulp.
- Kamerbrief Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (Schouten), 12 juli 2022.
- Kamerbrief Implementatieplan Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, 25 november 2022: vanaf 2023 structureel aanvullende middelen voor gemeenten voor het verbeteren van de dienstverlening op het terrein van armoede en SHV.
- Beleidsbrief Armoede en Schulden van 2022 tot 2024 (2023).
- Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen, gemeente Amsterdam (2023).
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2021-2025, Op weg naar schuldenrust (2021).
- Plan van aanpak Werkende minima (2020).
- Pandbeleningen: Burgerlijk Wetboek, Titel 2D van Boek 7 schrijft de regels voor pandbeleningen voor.
- Gevonden voorwerpen: hierover staan in het Burgerlijk Wetboek de regels voor de taakuitvoering 'zorgplicht onbeheerde zaken'. Het gaat over de registratie en het beheer van verloren en gevonden voorwerpen.

2.7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden

We bieden opvang aan asielzoekers en vluchtelingen, zorgen voor een prettig woon- en leefklimaat en maken mogelijk dat ze meedoen aan de maatschappij.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 7.4 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	0 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 7.4.1

Vluchtelingen die in Amsterdam worden opgevangen, verblijven in een prettig woon- en leefklimaat en doen volwaardig mee aan de maatschappij.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Totaal aantal opvangplekken in Amsterdam	6.731 (2023)	7.499	8.379	8.379	8.379
1a	Aantal opvangplekken voor asielzoekers	3.361 (2023)	3.826	4.479	4.479	4.479
1b	Aantal opvangplekken voor ongedocumenteerden	500 (2023)	500	500	500	500
1c	Aantal opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne	2.870 (2018)	3.173	3.400	3.400	3.400
2	Aantal ongedocumenteerden waarvoor een duurzame oplossing is gevonden voor terugkeer of verblijf	46 (2018)	31	40	40	40

We realiseren opvangvoorzieningen die zo veel mogelijk langjarig beschikbaar, breed inzetbaar en evenredig verspreid zijn over de stad. Amsterdam werkt toe naar een stabiele en kwalitatief hoogwaardige opvang, zoveel mogelijk gericht op langdurige locaties. Plekken in deze opvang zijn bedoeld voor asielzoekers (inclusief alleenstaande minderjarige vreemdelingen), vluchtelingen uit Oekraïne en ongedocumenteerden. De inrichting en invulling van deze opvang worden bepaald door het programma van eisen van het Rijk en/of het COA (Centraal orgaan opvang asielzoekers). Deze eisen zijn verschillend per doelgroep.

Het realiseren van nieuwe opvanglocaties en het verlengen of transformeren van bestaande locaties kost tijd. Gedurende de transitieperiode zal daarom nog gebruik moeten worden gemaakt van noodopvanglocaties.

Om het doel te bereiken voert Amsterdam in hoofdlijn drie activiteiten uit:
1. We realiseren in Amsterdam opvangvoorzieningen voor verschillende doelgroepen die langjarig beschikbaar, breed inzetbaar en evenredig verspreid zijn over de stad.
2. We zorgen voor een prettig woon- en leefklimaat op en rondom opvanglocaties en gemengde wooncomplexen waar vluchtelingen zich thuis voelen en zelfstandig.
3. We stimuleren dat vluchtelingen en ongedocumenteerden volwaardig deelnemen aan de maatschappij door hen te informeren over de mogelijkheden op het gebied van zorg en welzijn en hen te faciliteren in het opbouwen van een sociaal netwerk

We lichten deze activiteiten hieronder inhoudelijk toe. Omdat dit programmaonderdeel nieuw is, is het nog niet mogelijk geweest om voor de activiteiten meetbare indicatoren op te stellen. Dit volgt in het volgende product in de planning & control cyclus.

Activiteit 7.4.1.1 We realiseren in Amsterdam opvangvoorzieningen voor verschillende doelgroepen die langjarig beschikbaar, breed inzetbaar en verspreid zijn over de stad.

Oekraïne: Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen is sprake van een inspanningsverplichting. Met ingang van juli 2025 is deze verplichting gestegen van 3085 plekken naar een kleine 3400 plekken. Dit is een lagere opgave dan in 2024 werd voorzien omdat het aantal nieuwe vluchtelingen uit Oekraïne dat bescherming zoekt minder hard groeit dan verwacht. In 2025 de uitbreiding van de opgave is meegenomen in de vervangingsopgave. Op basis van de huidige cijfers is de verwachting dat de inspanningsverplichting in 2026 stabiel blijft.

Asielzoekers: Ten aanzien van asielopvang geldt met de inwerkingtreding van de Spreidingswet een wettelijke taakstelling, waar wij uitvoering aan blijven geven. Voor Amsterdam betekent dit dat er voor februari 2026 4.500 asielopvangplekken moeten zijn gerealiseerd, waarvan 380 plekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Na februari 2026 ontstaat een nieuwe taakstelling.

Ongedocumenteerden: De 24-uursopvang ongedocumenteerden bestaat uit 500 opvangplekken. Ongedocumenteerden verblijven in kleinschalige opvanglocaties verspreid over de stad en een klein deel verblijft in eigen netwerk. In 2026 worden deze opvangplekken gecontinueerd, ondanks dat de LVV pilot op 1 januari 2025 is gestopt. De gemeente blijft echter samenwerking zoeken met het Rijk, omdat het Rijk de zorgplicht draagt voor de opvang van ongedocumenteerden. Hier heeft de rechtbank Amsterdam recentelijk een uitspraak over gedaan. Welke gevolgen dit zal hebben voor de opvang van ongedocumenteerden in 2026, die de gemeente Amsterdam wenst te continueren, zal de komende periode duidelijk worden.

Activiteit 7.4.1.2 We zorgen voor een prettig woon- en leefklimaat op en rondom opvanglocaties en gemengde wooncomplexen waar vluchtelingen zich thuis voelen en zoveel mogelijk zelfstandig kunnen leven.

Oekraïne: De opvang van vluchtelingen uit Oekraïne begint een structureel karakter te krijgen. Veel vluchtelingen verblijven al drie jaar op de opvanglocatie en de verwachting is dat opvang de komende drie tot vijf jaar noodzakelijk blijft. Ook als de oorlog in de tussentijd eindigt. Inzet is vluchtelingen uit Oekraïne zo veel mogelijk rust en stabiliteit te bieden. Daarom investeren we niet alleen in het op peil houden van het aantal opvangplekken maar streven we ook naar een opvanglandschap waar mensen langdurig en zo zelfstandig mogelijk kunnen verblijven. Dat kan deels worden gerealiseerd door kwaliteitsverbetering van de bestaande opvangplekken. In de vervangingsopgave streven we naar langjarige contracten. Op die manier bieden we mensen perspectief. Dat draagt ook bij aan een prettig woonklimaat op de locaties.

Asielzoekers en statushouders: Voor het realiseren van een prettig woon- en leefklimaat op en rondom de opvanglocaties en de gemengde wooncomplexen (waar woonstarters en statushouders tot 28 jaar worden gehuisvest), voeren we de volgende activiteiten uit op het gebied van sociaal beheer en inbedding in de wijk.

Ongedocumenteerden: De 24-uursopvang voor ongedocumenteerden is in 2018 gerealiseerd. In samenwerking met de betrokken ngo's en stakeholders, wordt ervoor gezorgd dat ongedocumenteerden op en rondom de locatie zich thuis voelen en zoveel mogelijk zelfstandig kunnen leven. Er worden zowel op locaties als rondom de locaties activiteiten georganiseerd waar ongedocumenteerden aan mee kunnen doen terwijl zij werken aan perspectief: terugkeer naar land van herkomst, doormigratie of legaal verblijf in Nederland.

Zorgvuldige en passende landing: We betrekken omwonenden en nabij gelegen bedrijven bij de langjarige opvanglocaties en de gemengde huisvestingscomplexen bij de bewoners en activiteiten. Aanvullend hierop kunnen ook informele initiatieven een grote rol spelen. Hiertoe hebben we een subsidieregeling ingericht en zijn we betrokken bij het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam (NNA). Met het COA werken we samen aan het faciliteren van passend aanvullend aanbod vanuit de sociale basis voor bewoners van COA-opvanglocaties. Daarbij wordt de opvanglocatie gezien als onderdeel van de buurt.

Kwaliteit: Voorzieningen en (sociaal) beheer op een locatie voldoen aan minimale kwaliteits- en inrichtingseisen. Hiervoor hanteren we als minimumnorm dat inwoners en omgeving een schoon, heel, veilig en prettig leefklimaat ervaren.

Overlast wordt adequaat opgepakt: We monitoren overlast, complexe (zorg)casuïstiek en incidenten op locaties en geven daar waar nodig opvolging aan. Daar is een werkwijze voor met stadsdelen, OOV, GGD en corporaties.

(Complexe) zorgcasuïstiek: signaleren we in een vroeg stadium en pakken we op. In samenwerking met de GGD zorgen we ervoor dat er een goed beeld is van eventuele (medische) bijzonderheden van Oekraïense vluchtelingen en ongedocumenteerden zodat we een passende plek en ondersteuning kunnen bieden.

Veel asielzoekers zijn tussen de 16 en de 23 jaar. Deze jongvolwassenen zijn veerkrachtig, maar ook kwetsbaar. Samen met hen, met het COA en maatschappelijke partners in de stad werken we aan een activiteiten- en ondersteuningsaanbod dat

aansluit bij hun belevingswereld en hen vaardigheden leert die zij kunnen inzetten in hun toekomst. De eerste pilot met de inzet van een gespecialiseerde jongerenwerker die alleenstaande, minderjarige jongeren extra ondersteuning biedt op school, is in de eerste helft van 2025 succesvol doorlopen.

Activiteit 7.4.1.3We stimuleren dat vluchtelingen en ongedocumenteerden volwaardig deelnemen aan de maatschappij door hen te informeren over de mogelijkheden op het gebied van zorg en welzijn en hen te faciliteren in het opbouwen van een sociaal netwerk

Oekraïne: We zetten in op het zelfredzaam maken van vluchtelingen uit Oekraïne. Veel vluchtelingen uit Oekraïne hebben de weg gevonden naar de arbeidsmarkt maar werken onder hun opleidingsniveau en met kortlopende contracten. Ook is de afstand tot de Amsterdamse samenleving nog groot. Daarom wordt ingezet op het beter ontsluiten van het bestaande taal-en maatschappelijk aanbod voor de doelgroep. Waar relevant worden aanvullende middelen ontwikkeld, bijvoorbeeld op het gebied van inburgering. Vanuit het programma mentale gezondheid is extra aandacht voor de mentale gezondheid en de specifieke kenmerken van de doelgroep.

Asielzoekers en statushouders: We organiseren waar nodig extra ondersteuning, met ruimte voor maatwerk. Bewoners op opvanglocaties hebben individuele behoeften waarbij zij soms ook begeleiding nodig hebben. Dit kan alle leefdomeinen betreffen. Het gaat hierbij om tweerichtingsverkeer: naast het krijgen van ondersteuning bij zaken waar mensen tegenaan lopen, gaat het ook om het leren begrijpen van de Nederlandse samenleving, de omgangsvormen en het meedoen in de maatschappij. Vaak kan hierbij gebruik worden gemaakt van de reguliere dienstverlening van de gemeente. Soms is echter meer nodig, vanwege het feit dat deze doelgroepen hun weg in Amsterdam nog niet kunnen vinden, er taalbarrières zijn en zij mede hierdoor in kwetsbare posities kunnen zitten. Amsterdam ondersteunt de bewoners op opvanglocaties op de volgende gebieden:

- Aansluiten op formeel en informeel netwerk;
- Zorg;
- Onderwijs;
- Werk, taal en inburgering;
- Bestaanszekerheid;
- Perspectief voor ongedocumenteerden.

Ongedocumenteerden: Omdat ongedocumenteerden zich vanwege hun status in een bijzonder kwetsbare positie bevinden en vaak in schrijnende omstandigheden leven is ondersteuning noodzakelijk. De gemeente wil hen een zo menswaardig mogelijk bestaan in onze stad geven. Vanwege humaniteit ondersteunen we ook de ongedocumenteerden buiten de 24-uursopvang, op het gebied van voedsel, toegang tot zorg en onderwijs en informatievoorziening, omdat ze net als alle Amsterdammers een menswaardig bestaan verdienen. We blijven daarom deze ongedocumenteerde Amsterdammers ondersteunen en waar mogelijk perspectief bieden op een volwaardig deelnemen aan de samenleving.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	115,0	83,6	3,1	0,0	0,0	0,0
Lasten	83,8	100,5	22,3	22,4	18,5	18,5
Saldo Baten en Lasten	**31,2**	**-16,9**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**
Onttrekking	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	8,2	31,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-8,2**	**-7,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden	**23,0**	**-24,4**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel van € 3,1 miljoen bestaan voornamelijk uit een vergoeding van het Rijk voor de verwachte uitgaven aan community building op gemengde huisvestingscomplexen voor statushouders.

De lasten in dit programmaonderdeel van € 22,3 miljoen bestaan voornamelijk uit uitgaven voor ondersteuning en begeleiding van ongedocumenteerden, vluchtelingen en statushouders in Amsterdam zodat zij aan hun perspectief kunnen werken en zorgen dat zij hulp krijgen bij bijvoorbeeld mentale ondersteuning.

Baten en lasten over de jaren 2026-2029
De baten en lasten nemen vanaf 2026 af, dit is hoofdzakelijk het gevolg van de incidentele financiering vanuit het Rijk. Door het veranderde perspectief op Oekraïne zal de financiering in ieder geval tot en met maart 2028 worden verlengd.

Ontwikkeling reserves
Vanaf 2026 zijn er geen onttrekkingen aan de reserves.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**83,6**	**3,1**			
Beginstand Begroting 26	**83,6**	**3,1**			
Lasten	**100,5**	**22,3**	**22,4**	**18,5**	**18,5**
Beginstand Begroting 26	**102,4**	**6,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Mutaties Begroting 26	**-1,8**	**16,2**	**22,4**	**18,5**	**18,5**
Autonome ontwikkelingen	**0,4**				
Algemene uitkering en verwerking circulaires	0,4				
Mee- en tegenvallers			**5,0**	**5,0**	**5,0**
Dienstverlening vluchtelingen			5,0	5,0	5,0
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,2**	**17,2**	**14,4**	**13,5**	**13,5**
Intertemporele compensatie	**-2,0**	**-1,0**	**3,0**		
Saldo baten en lasten	**-16,9**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**
Onttrekking	**12,0**				
Beginstand Begroting 26	**12,0**				
Mutaties Begroting 26	**12,0**				
Realisatie duurzame opvang	12,0				
Toevoeging	**31,5**				
Beginstand Begroting 26	**31,5**				
Saldo onttrekking en toevoeging	**-7,5**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-24,4**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Algemene uitkering en verwerking circulaires
Om de werkzaamheden in en voor het opvangcentra te kunnen vergoeden ontvangen we jaarlijks van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers een uitkering.

Mee- en tegenvallers
Dienstverlening vluchtelingen
Vanaf 2027 zetten we structureel de dienstverlening voor de opvang, begeleiding en ondersteuning van vluchtelingen voort.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we toe, omdat deze groter is dan € 1 miljoen. De lasten nemen toe door het verschuiven van activiteiten van programmaonderdeel 6.3 naar programmaonderdeel 7.4 voor vreemdelingen zonder recht op verblijf op rijksopvang. De reden hiervan is dat activiteiten hiermee inhoudelijk verantwoord worden binnen het juiste programma-onderdeel. Het gaat om uitvoering van activiteiten zoals begeleiding, toegang tot zorg en onderwijs, participatie, voedselhulp en onderdakvoorziening.

Intertemporele compensatie
Lagere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren.

Mutaties onttrekkingen

Reserve Duurzame opvanglocaties
We hevelen een deel van de reserve duurzame opvanglocaties over naar de reserve vermogensopbouw om de investeringsruimte voor maatschappelijke voorzieningen te verhogen. Dit maakt het mogelijk om een pand aan te kopen om duurzame opvang-locaties te realiseren.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Als gevolg aan schaarste van geschikte panden in de stad lukt het niet om duurzame vervangende opvang (vanaf 5 jaar) voor Oekraïners, vluchtelingen en ongedocumenteerden te realiseren.	1. Onderzoeken waarom geen nieuwe geschikte locaties kunnen worden gevonden voor duurzame opvang 2. Scenario's uitwerken en voorleggen aan het bestuur (meer noodopvang, langjarige huur en indien nodig ambities bijstellen).
Als gevolg van toenemende onzekerheid bij vluchtelingen door landelijke ontwikkelingen bestaat een toenemende kans op incidenten op en rond opvanglocaties en zorgen om alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Hierdoor ontstaat minder maatschappelijk draagvlak bij burgers voor opvang in de stad	Per locatie in samenwerking met de verschillende klankbordgroepen uitvoeren van een behoefte-analyse. Wat betreft maatregelen kan gedacht worden aan: 1. Het versterking van de verbinding met de buurt. 2. Persoonsgerichte interventies in samenwerking met de opvanglocaties 3. Het realiseren van preventie maatregelen zoals het organiseren van dagbesteding en het bieden van begeleiding en ondersteuning voor mentale gezondheid 4. Het verhoging van de kwaliteit van de opvang
Als gevolg van grillig beleid vanuit het Rijk is Amsterdam onvoldoende in staat om tijdig te anticiperen op wijzigingen in wetgeving, uitvoering en financiële kaders (vergoeding Rijk stopt) waardoor verplichting voor opvang Oekraïners, vluchtelingen en ongedocumenteerden verder uit beeld raakt. Het risico bestaat dat opvang overloopt en meer vluchtelingen op straat belanden.	1. Het bevorderen van de doorstroom van asiel door scenario's uit te werken voor statushouders. 2. Scenario's uitwerken voor Oekraïense vluchtelingen. 3. Contractuele afspraken met Rijk over aansprakelijkheid en verantwoordelijkheden en financiele gevolgen. 4. Uitwerken wat het financieel en organisatorisch betekent als het Rijk stopt met financiering opvang. 5. Afwegen te stoppen met opvang.

Beleidskaders

- Beleidskader inzet Amsterdamse vluchtelingen en ongedocumenteerden, oktober 2024
- Tijdelijke wet opvang Oekraïense ontheemden 2024
- Spreidingswet 2024

2.8 Veiligheid

2.8 Veiligheid

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	38,4	35,1	35,0	19,0	18,8	17,5
Lasten	296,7	330,0	323,5	299,5	292,5	288,6
Saldo Baten en Lasten	**-258,4**	**-294,9**	**-288,5**	**-280,5**	**-273,7**	**-271,0**
Onttrekking	10,3	12,4	3,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,8**	**12,4**	**3,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal 8 Veiligheid	**-256,6**	**-282,4**	**-285,4**	**-280,5**	**-273,7**	**-271,0**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**-256,6**	**-282,8**	**-282,1**	**-277,7**	**-273,5**	**-271,2**

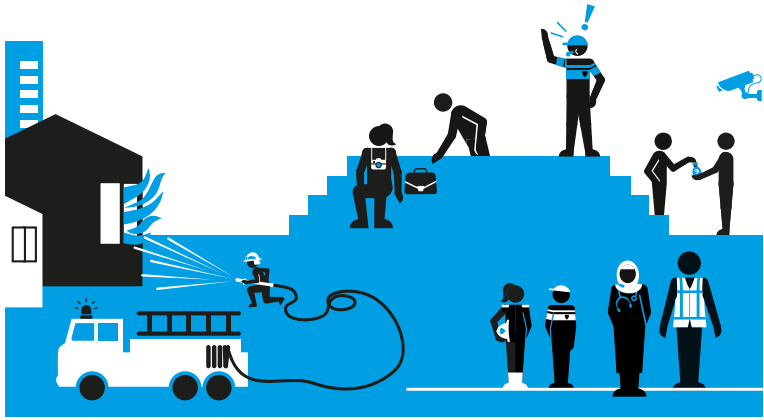

Investeringen

Samen met programma Varen is een aanbesteding gedaan voor patrouillevaartuigen Nautisch beheer en nautisch toezicht. De uitbreiding met een extra patrouilleschip is noodzakelijk vanaf medio 2026. We krijgen dan te maken met de areaal uitbreiding van ons werkgebied met IJburg en Weesp. Dit geeft een gebiedsuitbreiding van ongeveer 30 procent ten opzichte van ons huidige werkgebied.

In het kader van de digitaliseringsagenda 2030 investeren wij in digitale toezicht en handhaving voor de noodzakelijke vervanging van huidige applicaties vanuit een breder en geïntegreerd perspectief.

Digitale stad / Informatie

- We werken aan de digitaliseringsagenda 2030 voor Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte.
- We betrekken privacy, security en compliance bij elke fase van digitalisering.
- Integrale samenwerking aan digitale veiligheid en weerbaarheid rondom onder andere cybercrime en hybride dreigingen.
- Tijdige informatielevering aan de Amsterdammers, zodat zij vertrouwen kunnen hebben in het handelen van de gemeente, waarbij we streven naar 80% compliance voor het behandelen van WOO-verzoeken.
- Bewaken van het correcte gebruik van persoons-gegevens in de veiligheidsketen en werken volgens het principe privacy by design.
- Zorgen voor identificatie en compliance van algoritmen, inclusief het opnemen van hoger risico algoritmen in het algoritmeregister en het eventueel nemen van aanvullende maatregelen ter bescherming van mensenrechten en privacy rechten van burgers.

Democratisering

- Wanneer individuen en groepen hun ideologische doelen met ondemocratische middelen en geweld trachten te bereiken, komt de democratische rechtsorde onder druk te staan. Dan treden wij op met de aanpak radicalisering en extremisme. De aanpak verschilt per situatie. Geradicaliseerde individuen waar een geweldsdreiging vanuit gaat worden opgenomen in de integrale persoonsgerichte aanpak radicalisering.

- Het demonstratierecht is een essentieel onderdeel van onze rechtsstaat en van dit recht wordt in Amsterdam veel gebruikgemaakt. Het aantal demonstraties in Amsterdam is de afgelopen jaren toegenomen. Wij zetten ons – samen met politie en OM – in om deze demonstraties zo goed mogelijk te faciliteren, en zo het grondrecht op demonstreren te beschermen.
- Onze toezicht en handhaving speelt door gebiedsgericht werken en in samenwerking met burgers, ondernemers, bezoekers, in op hun behoeften om invloed uit te oefenen op de directe (leef-) omgeving. Veiligheidsproblemen in de openbare ruimte laten zich vaak het beste oplossen door de bewoners te betrekken bij de oplossing. In overleg met hen duiden we de problematiek en overleggen we over passende maatregelen. Vaak zijn dat uiteenlopende maatregelen en interventies waarbij bewoners zelf ook een rol hebben.

2.8.1 Brandweer en Crisisbeheersing

We bereiden ons voor op crises en rampen. Brand wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig bestreden. We beschermen de democratische rechtsorde en openbare orde en bereiden ons voor op (grote) evenementen.

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel 8.1 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	3 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	100 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 8.1.1

We zijn voorbereid op crisis en rampen, grote evenementen, we beschermen de openbare orde en voorkomen en bestrijden brand.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal incidenten Brandweer PRIO 1, 2, 3 binnen gemeentegrens	11.626 (2021)	10.292	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2	Aantal GRIP situaties	13 (2021)	6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Aantal C-evenementen (risicovolle evenementen)	9 (2021)	15	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4	Aantal Demonstraties	1.450 (2021)	3.075	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* Voor deze indicator is geen sprake van een begrote waarde. We rapporteren alleen op basis van de realisatie.

Onze taken op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, gemeenschappelijke meldkamer en de geneeskundige hulpverlening bij (dreigende) rampen en crises worden uitgevoerd door Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland (VrAA).

De indicator nummer 1 rapporteren we op basis van de realisatie die we ontlenen aan de jaarrekening van de Veiligheidsregio. Indicator 2 betreft het aantal situaties voor Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure (GRIP). Bij een GRIP-situatie worden snel de juiste mensen en middelen geregeld die nodig zijn voor het bestrijden van een ramp of crisis.

De Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) maakt onderdeel uit van de veiligheidsregio en wordt conform de wet gefinancierd door VrAA. Met het programma GHOR bevorderen we de continuïteit van zorg bij een (dreigende) crisis en bij grootschalige evenementen.

Activiteit 8.1.1.1

We dragen bij aan de veiligheidsregio.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het aantal afgehandelde adviezen brandveiligheid*	1.035 (2021)	1.459			
2	Paraatheidspercentage Brandweer	95% (2021)	95%	95%	95%	95%

* Voor deze indicator is geen sprake van een begrote waarde. We rapporteren alleen op basis van de realisatie.

Brandweer Amsterdam-Amstelland streeft naar een minimum beschikbaarheid van 95 procent om uit te kunnen rukken. Het organiseren van voldoende personeel is

kwetsbaar en vraagt flinke inspanningen. Bij personeelstekort is de brandweer soms genoodzaakt voertuigen van vrijwillige posten buiten dienst te stellen.
De beschikbaarheid en instroom van vrijwilligers heeft continu de aandacht.
De brandweer onderzoekt maatregelen om de beschikbaarheid en werving van vrijwillige eenheden te versterken. Met name Weesp behoeft aandacht als het gaat om de paraatheid op de dag.

Activiteit 8.1.1.2

We beheersen crises en incidenten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal voorbereidde subdriehoeken en Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO's)*	47 (2021)	70	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2	Aantal brieven op basis van de wet openbare manifestaties (WOM)*	74 (2021)	77	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* Voor deze indicator is geen sprake van een begrote waarde. We rapporteren alleen op basis van de realisatie.

We adviseren over de bevoegd- en verantwoordelijkheden van de burgemeester op het gebied van openbare orde en veiligheid. We zetten in op het beheersen van de risico's aangaande demonstraties, voetbal, kraken, terrorisme, bewaken en beveiligen evenementen. We ontwikkelen daartoe beleid en scenario's. Daarnaast leveren we een piketorganisatie (24/7), zowel regulier als tijdens crises. In 2025 is de VrAA gestart met het uitvoering geven aan het beleidsplan "Buiten Gewoon Veilig" (2025-2028).

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

De Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA)
Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA) is een van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. Het beslaat het gebied van de volgende gemeenten:

- Aalsmeer
- Amstelveen
- Amsterdam
- Diemen
- Ouder-Amstel
- Uithoorn

Zij voert de wettelijke taken uit op grond van de Wet veiligheidsregio uit.
Bij alle doelstellingen in dit programmaonderdeel schakelen we VrAA in.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Lasten	97,5	101,1	101,6	100,9	100,9	100,9
Saldo Baten en Lasten	**-94,1**	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 8.1 Brandweer en Crisisbeheersing	**-94,1**	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**

De baten in de begroting 2026 bestaan voornamelijk uit de bijdrage van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Amsterdam – Amstelland voor het uitvoeren van taken van de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio GHOR (€ 3,1 miljoen).

De lasten in de begroting 2026 bestaan voornamelijk uit de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Amsterdam – Amstelland (VRAA) voor de brandweer en het veiligheidsbureau (€ 93,6 miljoen).

In 2026 nemen de lasten toe als gevolg van verdere loon- en prijsontwikkelingen (€ 0,5 miljoen). Vanaf 2027 nemen de lasten af met € 0,7 miljoen; dit komt voor een groot deel doordat het College in de Voorjaarsnota 2023 structureel middelen toegekend heeft aan de VRAA onder de noemer no-regret pakket, om de knelpunten op te lossen. Het laatste jaar in de reeks (2027) wordt meerjarig doorgetrokken hetgeen een afname laat zien van € 0,4 miljoen van 2026 naar 2027 en verder.

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**3,3**	**3,3**	**3,3**	**3,3**	**3,3**
Beginstand Begroting 26	**3,4**	**3,4**	**3,4**	**3,4**	**3,4**
Mutaties Begroting 26	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Begrotingsbijstellingen	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Lasten	**101,1**	**101,6**	**100,9**	**100,9**	**100,9**
Beginstand Begroting 26	**100,1**	**99,9**	**99,2**	**99,2**	**99,2**
Mutaties Begroting 26	**1,1**	**1,7**	**1,7**	**1,7**	**1,7**
Begrotingsbijstellingen	**-0,0**	**-0,0**	**-0,0**	**-0,0**	**-0,0**
Budgetneutrale wijzigingen	**1,0**	**1,4**	**1,4**	**1,4**	**1,4**
Actualisatie kapitaallasten	**0,0**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Saldo baten en lasten	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutaties lasten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
In 2025 zijn de interne doorbelastingen herschikt (€ 0,8 miljoen), Dit komt voor een groot deel doordat de programma indeling is aangepast. De lasten moeten hierdoor herverdeeld worden naar het juiste programma onderdeel. Verder is daar een bedrag van € 1,2 miljoen per jaar mee gemoeid. De overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Amsterdam krijgt te maken met een aanslag of langdurige crisis waarop de gemeente direct moet handelen vanuit haar zorgplicht voor de veiligheid van haar inwoners en bezoekers.	Aanwezigheid van een parate crisisorganisatie in samenwerking met de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland. Het proces rondom demonstraties wordt geoptimaliseerd in overleg met driehoek. Daarnaast is een werkgroep Maatschappelijke Weerbaarheid opgericht.

Beleidskaders

Wet Veiligheidsregio's
Op 1 oktober 2010 is de Wet Veiligheidsregio's in werking getreden. Deze wet brengt brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing samen in één organisatie.

Beleidsplan Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland
De inhoudelijke kaders voor VrAA worden gevormd door het beleidsplan Buiten Gewoon Veilig 2025-2028, de operationele prestatie van de Brandweerzorg, het Regionaal dekkingsplan 2025-2028 en de samenwerkingsafspraken uit het Regionaal Crisisplan 2025-2028.

Hierin formuleren we de beleidsvoornemens van de VrAA voor de komende jaren. Daarmee vervullen we de wettelijke plicht zoals die in artikel 14 van de Wet Veiligheidsregio's staat. We willen hiermee onze sleutelpartners in de crisisbeheersing binden, zoals de politie, de partijen rondom waterveiligheid en belangrijke beheerders van vitale infrastructuren.

2.8.2 Openbare Orde en Veiligheid

De openbare orde en veiligheid handhaven van mensen, goederen en gebieden.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel 8.2 is (in tonnen CO_2-eq):	
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	261,68 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	4.400 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel 8.2.1

Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Veiligheidsindexen (4 stuks): Geregistreerde criminaliteit, ervaren overlast, ervaren slachtofferschap, onveiligheidsbeleving	geregistreerde criminaliteit (158), gerapporteerd slachtofferschap (145), overlast (150) en de onveiligheidsbelevingbeleving (117 (117) (2021)	geregistreerde criminaliteit (165), gerapporteerd slachtofferschap (152), overlast (154) en de onveiligheidsbeleving (117			

* Voor de indicatoren is geen sprake van begrote waarden. We rapporteren op basis van de realisatie.

In deze begroting zijn de gemiddelde waarden uit de regionale Veiligheidsindex Amsterdam-Amstelland opgenomen. In de regionale Veiligheidsindex Amsterdam Amstelland wordt iedere buurt vergeleken met het gemiddelde in het peiljaar. Dat gemiddelde is gesteld op 100. Hierdoor is het eenvoudig om vast te stellen wat de ontwikkelingen per buurt door de tijd heen zijn én welke buurten hoger of lager scoren dan het gemiddelde. Hoe lager de score, hoe minder deze problematiek speelt. Er zijn vier indices die ieder een eigen vraag beantwoorden. De geregistreerde criminaliteits-index bestaat uit high impact criminaliteit (HIC), dat een groot impact heeft op het slachtoffer en high volume crime (HVC), de veel voorkomende criminaliteit. Gerapporteerd slachtofferschap bestaat uit HIC-, HVC- en digitaal slachtofferschap zoals door bewoners gerapporteerd in de Veiligheidsmonitor. Overlast bestaat uit verloedering en personenoverlast op basis van meldingen Veiligheidsmonitor-gegevens. Tot slot bestaat de onveiligheidsbeleving uit risicoperceptie, onveiligheids-gevoelens en vermijding.

Ons doel is dat Amsterdam een veilige en leefbare stad is voor bewoners en bezoekers. We zien dat bewoners, ondernemers en bezoekers problemen ervaren rondom overlast en criminaliteit. We zetten daarom in op preventie en het begrenzen en stoppen van deze overlast en criminaliteit. Dit doen we door inzet met veel ketenpartners op onder andere de volgende punten:

- Het tegengaan van ondermijnende criminaliteit.
- Een gezonde vergunde prostitutiebranche via vergunningverlening, handhaving en toezicht.
- Het aanpakken van mensenhandel.
- Het versterken we de weerbaarheid van buurten.
- Persoons- en groepsgerichte aanpakken.
- Aanpakken en interventies op het snijvlak van veiligheid, zorg en welzijn.
- Het behandelen van aanvragen en verlenen en controleren we vergunningen voor exploitatie, APVmilieu en evenementen.
- Het houden van toezicht op ondernemingen, inrichtingen en evenementen.
- Het houden van toezicht, en handhaven op de overlast voor leefbaarheid in de stad.

BBV-verplicht: geen streefwaarde, alleen realisatie in jaarverslag.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	3,8 (2021)	3,9			
2	Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	8,4 (2021)	7,3			
3	Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	1,9 (2021)	1,8			
4	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	4,8 (2021)	5,8			
5	Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners)	6,3 (2021)				

Activiteit 8.2.1.1

We nemen bestuurlijke maatregelen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal sluitingen/ waarschuwingen	71/67 (2021)	67/37	90/70	90/70	90/70
2	Aantal opgelegde gebiedsverboden + verwijderingsbevelen+ dealeroverlastbevelen	268+70= 338 (2021)	941+151 = 1.092	1.000	1.000	1.000

Bestuurlijke maatregelen worden ingezet bij openbare orde incidenten en overlast situaties die in Amsterdam plaatsvinden. Deze maatregelen zijn op voorhand moeilijk te voorspellen. Deze begroting houdt daarom een inschatting aan op basis van voorgaande jaren.

Activiteit 8.2.1.2

We bevorderen veiligheid in stadsdelen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal huishoudens in regie bij meldpunt zorg en woonoverlast		4.382	2.946	4.500	4.500
2	Aantal jeugdigen in regie bij jeugd en veiligheid		531	587	420	
3	Ureninzet straatcoaches (SAOA/host)	104.491/ 63.908 (2021)	151.240	150.000	104.000	

Meldpunten zorg en woonoverlast

Samen met partners zetten we ons in om het toenemend aantal incidenten met personen met onbegrepen en onveilig gedrag in onze stad terug te dringen. Hierbij zetten we ook in op een nieuwe balans tussen de zorg voor een overlastgever en het recht op een veilige woonomgeving voor familie en omwonenden. Om dit te bereiken werken we samen met partners aan de randvoorwaarden die nodig zijn voor een effectieve samenwerking in de uitvoering. Essentieel voor een betere samenwerking is het versterken en de doorontwikkeling van de meldpunten zorg en woonoverlast. We breiden de capaciteit van meldpunten verder uit zodat er meer ruimte is voor de verrijking van meldingen. Daarnaast werken we aan de doorontwikkeling en verdere professionalisering van de meldpunten. Dit alles met het doel om ervoor te zorgen dat de overlast voor omwonenden beperkt wordt en mensen zo goed en snel als mogelijk worden begeleid naar de juiste zorg. Naast de aanpak van overlast achter de voordeur zetten we ook in op de overlast in de openbare ruimte. Met de Lokale aanpak overlast veelplegers proberen we mensen die zorgen voor overlast in de openbare ruimte te begeleiden naar passende zorg. In 2026 werken we samen met partners aan een verdere doorontwikkeling van deze aanpak.

Straatcoaches

Straatcoaches en gezinsbezoekers voorkomen en pakken jeugdoverlast op straat aan. Meldingen van burgers over jeugdoverlast worden opgepakt en de straatcoaches pikken signalen op als jongeren een zorgelijke ontwikkeling doormaken. Door de continue inzet is de informatiepositie van grote meerwaarde voor de stadsdelen, de politie en andere netwerkpartners. De straatcoaches participeren in verschillende samenwerkingsverbanden zoals de groepsaanpak, een veilig alternatief/top600,

aanpak van drugsproblematiek, kwetsbare meiden en schoolveiligheid. Er wordt extra ingezet in de ontwikkelbuurten, waar de leefbaarheid voor inwoners onder druk staat door (jeugd)overlast en onveiligheid.

Het begrote aantal uren is gebaseerd op de vaste subsidie. De uren die zijn gekoppeld aan tijdelijke subsidies voor specifieke projecten zijn pas bekend bij het jaarverslag.

Activiteit 8.2.1.3

We voeren persoonsgerichte aanpakken uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal personen in regie bij AcVZ (verwarde verdachten, ROSA, Top 600/Veilig Alternatief, Overlastveelplegers (regionaal), Doorgroeiers)*	Totaal 1.004 (20/0/588/ 285/8/24	Peildatum 31-12-2024: Totaal: 625 (13/42/ 350/173/ 30/17)	750		
2	Aantal personen in regie bij Radicalisering (IPGA-R)	54 (2021)	18	25	25	25

* Nog geen begrote waarde vanaf 2026 in verband met de doorontwikkeling.
Aantal personen in regie bij AcVZ

Op dit moment wordt de persoonsgerichte aanpak doorontwikkeld. Het streven is dat de vernieuwde aanpak vanaf 2026 de Top600, Veilig Alternatief en Doorgroeiers in de huidige vorm vervangt.

De aanpak om seksuele intimidatie en seksueel geweld in de stad tegen te gaan is sinds 2020 geïntensiveerd. Het college heeft voor de periode 2024-2026 middelen vrijgemaakt. Deze worden onder meer in de stadsdelen ingezet om meisjes met complexe problemen zo vroeg mogelijk te signaleren en te helpen.

De komende periode blijven de gezamenlijke ambities om deze complexe problematiek in de stad aan te pakken staan. In deze periode wordt het fundament van de ROSA-aanpak verder verstevigd, de werkwijze van de ROSA-aanpak doorontwikkeld, het netwerk met alle partners bestendigd, en komt er een inventarisatie van alle geleerde lessen en best practices. Na 2026 zijn er vooralsnog geen financiële middelen voor het programma. Met ingang van 10 maart 2025 zijn de Persoonsgerichte Aanpak Verwarde Verdachten en de Persoonsgerichte Aanpak Regionale Aanpak Overlastveelplegers samengevoegd in één aanpak: Onbegrepen en Onveilig Gedrag (OOG). De aantallen van beide aanpakken worden daarom met ingang van 2025 samengevoegd.

Radicalisering
De integrale Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering (iPGA-R) is onderdeel van het programma radicalisering en extremisme. In de iPGA-R worden mensen opgenomen waar we een risico zien op geweld vanuit extremistisch gedachtengoed. Daarnaast richt het programma zich op het versterken van de democratische veerkracht, het ondersteunen van professionals en het ondersteunen van slachtoffers van extremisme en statelijke inmenging. De inzet van het programma is ook te voorkomen dat mensen dusdanig radicaliseren dat ze in de iPGA-R terecht komen.

Activiteit 8.2.1.4

We verlenen vergunningen en houden toezicht.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal aangevraagde/ verleende vergunningen (exploitatie, APV-milieu)	4.221/3.658 (2022)	3.623/3.190	4.490/3.900	4.850/ 3.780	4.850/ 3.780
2	Aantal ondernemingen/ inrichtingen/evenementen waarop toezicht is gehouden (APV/Alcoholwet/ Activiteitenbesluit)	4.365	4.298	4.400	4.850	4.850
3	Aantal handhavingsmeldingen		4.501	12.000	4.500	4.500

We behandelen verschillende soorten aanvragen voor exploitatie (horeca, prostitutie en 2.16 APV-vergunningsplichten voor onder meer Hoogstraten en autoverhuurbedrijven). Ook aanvragen op grond van de Alcoholwet en Wet op de Kansspelen worden door ons beoordeeld. Bij exploitatie gaat het om nieuwe aanvragen, wijzigingen of verlengingen. Toezichthouders houden toezicht op nieuw verleende vergunningen en op bestaande inrichtingen zoals horeca en prostitutie-bedrijven. Toezicht op bestaande horeca-inrichtingen vindt risicogestuurd plaats: aan de hand van data, ontvangen overlastmeldingen, kennis van gebied en toezichthouders wordt bepaald op welke moment toezicht het meest effectief ingezet kan worden. Daarbij werken we zoveel mogelijk integraal bij een toezichtsmoment: zowel voorschriften uit

de APV als voorschriften uit onder meer de Alcoholwet, Wet op de Kansspelen en milieuregelgeving worden gecontroleerd. Geconstateerde overtredingen worden gehandhaafd conform de handhavingsstrategie voor horeca.

Activiteit 8.2.1.5

We houden toezicht en handhaven de openbare ruimte.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Operationele inzet (werkelijke bezetting in fte) handhaving en toezicht in de openbare ruimte en het openbaar vervoer	654 fte (2021)	728	715	715	715

De opgaven van de stad vragen inzet op het gebied van toezicht en handhaving. We willen de stad, die steeds groter en drukker wordt, leefbaar, veilig en schoon houden. Dit doen we gebiedsgericht en informatie gestuurd. Dit betekent dat we kijken wat er nodig is en hoe we onze inzet kunnen prioriteren op basis van feitelijke informatie. We slagen er steeds beter in om onze opgave in beeld te brengen.

Naast toezichthouders en handhavers zetten we ook hosts en fietscoaches in. We dragen bij aan het terugdringen van de afvaloverlast. Innovatie speelt een belangrijke rol, een succesvol instrument daarbij is het inzetten van digitale objectherkenning in de openbare ruimte.

Het werven, selecteren en behouden van handhavers heeft continu de aandacht, waarbij we ook kijken naar (uitbreiding van) ons palet aan medewerkers, bijvoorbeeld toezichthouders en we vergroten onze instroom door initiatieven als de hybride leerweg.

Verder zien we dat ook handhavers te maken hebben met onverwacht agressief gedrag, zowel verbaal als fysiek. De veiligheid van onze medewerkers staat voorop. We zorgen door het incidentenloket voor begeleiding van collega's die door onverwachte, schokkende en levensbedreigende gebeurtenissen belemmerd worden in hun dagelijks functioneren, privé en op het werk.

Activiteit 8.2.1.6

We bestrijden georganiseerde criminaliteit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal controleacties OMB	38 (2021)	124	110	120	120
2	Aantal meldingen door partners aan OMB	132 (2021)	210	150	150	150
3	Aantal opgestarte Bibob dossiers (bouw en horeca)	1.735 (2021)	1.725	1.985	1.850	1.850

Het weerbaar maken van de stad tegen de ondermijnende effecten van criminaliteit, specifiek drugscriminaliteit en mensenhandel is ook in 2026 prioriteit.

Drugscriminaliteit en ondermijning

We willen, samen met veel ketenpartners, ondermijnende criminaliteit tegengaan. De lokale strategie van de Driehoek en de regionale aanpak in het RIEC Amsterdam-Amstelland vormen de kaders voor wat we doen tegen ondermijning en drugscriminaliteit. We breiden de samenwerking die we in 2025 aanknoopten met onderzoeksjournalisten, wetenschappers en ondernemersorganisaties verder uit, om de parallelle economie in de stad gedegen in kaart te brengen. We voeren met de Ondermijningsbrigade controles uit naar aanleiding van meldingen van mogelijke misstanden in bedrijven. Sinds 2025 richt een interventieteam zich ook op crimineel misbruik van woningen, zoals illegale bedrijfsmatige activiteiten.

Waar mogelijk zetten we bestuurlijk instrumentarium in, zoals de vergunningplicht bij ondermijningssignalen, financieel onderzoek bij de Bibob- en BIO-toets en andere effectieve barrières tegen criminele geldstromen. Samen met RIEC-partners verstoren we door concrete acties de criminele (drugs)markt en werken aan weerbaarheid van gemeentelijke afdelingen in het signaleren van risico's. We sturen op aanpassing van wet- en regelgeving bij betrokken ministeries om gelegenheidsstructuren voor de criminele drugshandel tegen te gaan. Sinds het debat over drugsregulering dat door de burgemeester is aangezwengeld, werken we in samenwerking met andere steden en internationale organisaties toe naar concrete pilots.

Sekswerkbeleid
In 2026 zetten we -zodra er bestuurlijk akkoord is- de vervolgstappen om tot de realisatie van het Erotisch Centrum te komen. Dit doen we in het kader van het Project Uitwerking Scenario's Ramen Wallen/Singelgebied en de Aanpak Binnenstad. Ook adviseren we over mogelijkheden voor nieuwe veilige werkplekken en innovaties in de vergunde sector en in de onvergunde sector.

Om onze grip op uitbuiters in het illegale sekswerkcircuit te vergroten voeren we de uitbuitersaanpak, waarin we nauw samenwerken met politie, Openbaar ministerie, belastingdienst en de Koninklijke Marechaussee. Ook blijven we sturen op landelijke wetgeving en ontwikkelingen zoals de Wet regulering sekswerk (Wrs) en de Wet gegevensverwerking toezicht sekswerkbedrijven (Wgts) zodat deze goed aansluiten bij wat er lokaal nodig is voor een gezonde sekswerkbranche.

Aanpak mensenhandel
In 2026 continueren we het aanbieden van de training 'Hoe signaleer je mensenhandel' om bewustwording, signalering en meldingen van mensenhandel te bevorderen. Ook continueren we de intensieve inzet op het thema criminele uitbuiting en werken verder aan de ketenbrede aanpak. Voor verdere afstemming en samenwerking tussen Amsterdam en de Amstelland gemeenten continueren we het werk van de 'regionale bestuurlijke mensenhandeltafel'. Het Europees interstedelijk netwerk, waarbij we blijvend kennis uitwisselen over werkwijze, werkzame principes en (nieuwe) cross border fenomenen, blijft van belang. Verder vindt er sturing en lobby plaats op landelijke en Europese beleidsontwikkelingen.

Activiteit 8.2.1.7

We faciliteren en reguleren evenementen.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal aangevraagde/ verleende evenementen-vergunningen	853/652 (2022)	970/746	1.100/825	930/715	910/700
2	Uitputting Evenementenfonds			100%	100%	100%

Vergunningen
We behandelen aanvragen voor kleine en (middel)grote evenementen en evenementen-meldingen. Deze aanvragen worden getoetst aan verschillende voorwaarden en kaders, zoals veiligheidsvoorschriften, geluidsnormen, en duurzaamheidseisen. Toezichthouders houden toezicht op evenementen waarbij zowel veiligheid als leefbaarheid wordt meegenomen. Geconstateerde overtredingen worden gehandhaafd conform de Handhavingsstrategie overtredingen evenementen. Ten opzichte van de begroting 2025 nemen de aantallen af tot het niveau van de afgelopen jaren doordat 2025 éénmalig hoger was in verband met de viering van Amsterdam 750 en Sail.

Evenementenfonds
Organisatoren kunnen een aanvraag indienen bij het Evenementenfonds voor subsidie voor maatregelen die bijdragen aan een veilig verloop van een evenement. Alleen evenementen die (deels) gratis toegankelijk zijn, en zonder winstoogmerk worden georganiseerd komen hiervoor in aanmerking. Het gaat om kleine, buurtgerichte evenementen, maar ook grotere publieksevenementen zoals Pride, de intocht van Sinterklaas en Keti Koti. We hebben extra middelen vrijgemaakt voor de World Pride in 2026. Zonder de subsidie uit het evenementenfonds zouden veel van deze evenementen in Amsterdam niet kunnen plaatsvinden. De aangevraagde subsidie overschrijdt al een aantal jaar het structureel beschikbare budget. Om zoveel mogelijk evenementen te helpen, wordt gestreefd naar een goede verdeling van het budget via een verdeelvoorstel dat wordt vastgesteld door het college aan het begin van het jaar, aangevuld met een flexibel loket waar in de loop van het jaar aanvragen uit kunnen worden gedaan. De doelstelling is om het beschikbare budget zoveel mogelijk te benutten, dus de streefwaarde is 100 procent uitnutting.

Activiteit 8.2.1.8

We investeren in masterplannen en de binnenstad.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

We hebben te maken met drukte in de stad, groeiende wachtlijsten in de zorg, capaciteit die al lange tijd onder druk staat bij onder andere politie, en onrust ten

gevolge van polarisatie in de samenleving. Dit alles maakt dat de bestuurlijke en maatschappelijke opdracht niet goed meer uitgevoerd kan worden in de wijken. Via de extra middelen van de Masterplannen en de Aanpak proberen we in 2026 op het gebied van Veiligheid meer veiligheid te creëren en onveiligheid te bestrijden. Hierbij wordt ook een link gemaakt met activiteiten in andere domeinen zoals kansen voor de jeugd en wonen en leefbaarheid.

Activiteit 8.2.1.9

Informatie en sturing.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Percentage tijdig afgehandelde WOO verzoeken			80%	80%	80%

Het aantal WOO verzoeken op het gebied van Veiligheid is de afgelopen jaren groot waardoor tijdige afhandeling soms in het gedrang kwam. De achterstanden zijn inmiddels weggewerkt en het streven is om een zo hoog mogelijk percentage van de verzoeken tijdig af te handelen. We streven naar 80 procent compliance voor het afhandelen van WOO verzoeken.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

GVB

GVB We werken samen met het GVB zodat mensen zich veilig voelen als ze met het openbaar vervoer reizen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	35,0	31,8	31,7	15,6	15,5	14,2
Lasten	199,2	228,8	221,9	198,5	191,5	187,6
Saldo Baten en Lasten	**-164,2**	**-197,1**	**-190,2**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**
Onttrekking	10,3	12,4	3,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,8**	**12,4**	**3,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 8.2 Openbare Orde en Veiligheid	**-162,5**	**-184,6**	**-187,1**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**

Baten en Lasten

De baten bedragen in 2026 € 31,7 miljoen en bestaan voornamelijk uit:

- De rijksbijdrage Preventie met Gezag (€ 10 miljoen).
- De rijksbijdrage voor het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (€ 7,2 miljoen).
- Leges voor kansspel-, horeca- en evenementenvergunningen (€ 6,5 miljoen).
- Baten uit wegsleep van auto's (€ 3,6 miljoen).
- Baten uit opgelegde bestuurlijke boetes overlast openbare ruimte € 1,9 miljoen)
- Overige rijksbijdragen via specifieke uitkeringen (SPUK) (€ 1,6 miljoen).

De lasten bedragen in 2026 € 221,9 miljoen en betreffen voornamelijk:

- De personele inzet (€ 129,6 miljoen).
- Lasten voor de Stadsdelen (€ 19,4 miljoen) waar onder andere de lasten voor de Masterplannen Noord, Zuid Oost en Nieuw West zijn begroot.
- Maatregelen bedoeld ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende (jeugd)criminaliteit, Preventie met gezag (€ 14,4 miljoen).
- Materialen en faciliteiten voor de handhavers van Toezicht en handhaving openbare ruimte (€ 14,5 miljoen).
- Aanpak overlast (€ 8,8 miljoen).
- Grote evenementen (€ 7,2 miljoen).
- Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (€ 7,2 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de Baten en Lasten
De baten dalen vanaf 2027 doordat de rijksbijdragen Preventie met Gezag formeel vervalt per 1 juni 2026. Voor de jaren daarna is een nieuwe aanvraag in behandeling. Tegenover deze nog niet opgenomen baten, staan ook nog niet opgenomen lasten. Ook de Rijksbijdrage voor het Regionaal Informatie en Expertise Centrum zal voor de jaren 2027 en verder later opgenomen worden. Voor deze regeling zijn er ook nog geen lasten voor latere jaren begroot.

De lasten dalen in 2026 ten opzichte van 2025 met € 6,9 miljoen. Dit komt voornamelijk door:
- Een daling aan lasten voor grote evenementen (waaronder Amsterdam 750) (gezamenlijk € 14,5 miljoen).
- Een daling doordat we aanpassingen hebben gedaan in ons loonbudget (€ 3,2 miljoen).
- Ook is de verwachting dat in 2026 het beheer en onderhoud van applicaties goedkoper kan, dit zorgt voor € 1,3 miljoen lagere lasten.
- We gaan meer middelen uitgeven aan de Masterplannen Noord, Zuid Oost en Nieuw-West en in de Openbare Orde en Veiligheid door Integrale Persoonsgerichte Aanpak (waaronder Preventie met Gezag), totaal € 7,6 miljoen.
- We maken extra middelen vrij voor verschillende maatregelen tegen geweld tegen vrouwen (€ 3,0 miljoen)

Vanaf 2027 dalen de lasten verder doordat er nog geen lasten zijn opgenomen welke gedekt zouden moeten worden voor de rijksbijdragen Preventie met Gezag en de Rijksbijdrage voor het Regionaal Informatie en Expertise Centrum.

Reserves
In 2026 onttrekken we € 3,1 miljoen aan de reserve Coalitiemiddelen 2022-2026. Deze reserve houdt op te bestaan omdat Gemeente Amsterdam in 2026 een nieuw College krijgt. Door het wegvallen van dekking uit deze reserve, kunnen sommige taken niet meer worden uitgevoerd.

In 2025 werd er naast onttrekkingen aan de reserve Coalitiemiddelen 2022-2026 ook onttrokken aan de reserve Amsterdam 750 (€ 9,0 miljoen). Deze onttrekkingen hebben we niet meer begroot in 2026 en later omdat het feestjaar in 2025 afgerond is.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**31,8**	**31,7**	**15,6**	**15,5**	**14,2**
Beginstand Begroting 26	**31,4**	**32,7**	**17,0**	**16,7**	**16,7**
Mutaties Begroting 26	**0,3**	**-1,0**	**-1,4**	**-1,3**	**-2,5**
Mee- en tegenvallers		**-3,4**	**-3,4**	**-3,4**	**-3,4**
Verlagen APV baten begroting programma 8		-3,4	-3,4	-3,4	-3,4
Begrotingsbijstellingen	**0,3**	**2,2**	**1,8**	**1,9**	**0,7**
Nominale ontwikkelingen		**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Lasten	**228,8**	**221,9**	**198,5**	**191,5**	**187,6**
Beginstand Begroting 26	**217,4**	**191,5**	**169,7**	**168,8**	**168,8**
Mutaties Begroting 26	**11,5**	**30,3**	**28,9**	**22,8**	**18,8**
Nieuw beleid	**0,1**	**9,6**	**10,1**	**3,1**	**3,1**
Aanpak Noord/ meldpunt zorg en woonoverlast		6,0	7,0	3,0	3,0
Maatregelen tegengaan seksueel geweld	0,1	3,0	3,0		
Sociale veiligheid Centrum		0,1	0,1	0,1	0,1
Uitvoering vergunningplicht toeristenwinkels		0,5			
Mee- en tegenvallers		**0,8**	**1,0**	**1,0**	
Aanpassing voor taken pakket SEB 2027-2028			1,0	1,0	
Subsidie World Pride		0,8			
Coalitieakkoord	**-0,3**	**0,6**			
Aanpak Binnenstad	-	-			
Nationaal Programma Samen Nieuw-West	-0,6	0,6			
Onttrekking reserve coalitiemiddelen	0,3				
Begrotingsbijstellingen	**6,5**	**2,0**	**1,7**	**1,6**	**0,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**6,8**	**9,8**	**8,0**	**7,1**	**7,1**
Groei		**1,4**	**1,4**	**1,4**	**1,4**
Intertemporele compensatie	**-1,6**	**-0,9**		**2,0**	**0,3**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Nominale ontwikkelingen		**7,0**	**6,6**	**6,5**	**6,6**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,0**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Saldo baten en lasten	**-197,1**	**-190,2**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**
Onttrekking	**12,4**	**3,1**	**-**	**-**	**-**
Beginstand Begroting 26	**9,3**	**5,8**	**0,9**	**0,9**	**0,9**
Mutaties Begroting 26	**3,1**	**-2,7**	**-0,9**	**-0,9**	**-0,9**
Reserve Amsterdam 750	6,0				
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-2,8	-1,8			
Verevening onroerend goed		-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Beginstand Begroting 26	**-**	**4,0**	**2,0**	**2,0**	**2,0**
Mutaties Begroting 26		**-4,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**
Verevening onroerend goed		-4,0	-2,0	-2,0	-2,0
Saldo onttrekking en toevoeging	**12,4**	**3,1**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-184,6**	**-187,1**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**

Mutaties baten

Mee- en tegenvallers

Verlagen APV baten begroting programma 8

We verlagen de legesopbrengsten horeca en evenementen bij de stadsdelen omdat deze sinds 2020 achter lopen op de begroting. Uit onderzoek blijkt dat de begrote baten structureel € 3,4 miljoen te hoog geraamd zijn. De begroting gaat uit van hogere aantallen dan de afgelopen jaren daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Wij verwachten dat deze lijn zich door zal trekken. Om de begroting en realisatie dichter bij elkaar te brengen, worden de verwachte baten verlaagd met € 3,4 miljoen.

Begrotingsbijstellingen

We hebben budget opgenomen in de jaarschijf 2026 tot en met 2028 vanuit de Rijksregeling Regiodeal tranche 5 voor het gebied Zuidoost. We nemen met deze middelen € 1,3 miljoen extra maatregelen op 5 pijlers, Onderwijs, Veiligheid en leefomgeving, Armoede en werk, Gezondheid en Bewonersbetrokkenheid.

Nominale ontwikkelingen

We verhogen de tarieven over de jaren 2026 tot en met 2029 door middel van indexatie. De extra opbrengst door verhoogde tarieven wordt ingezet om de indexatie van lasten te dekken.

Mutaties lasten

Nieuw Beleid

Aanpak Noord / meldpunt zorg en woonoverlast

We werken, op een duurzame manier, langjarig aan de grote opgaven in Noord. De focus ligt daarbij op het borgen van de continuïteit van de aanpak voor de komende vier jaar. Hiermee laten we zien een betrouwbare overheid te zijn wat van essentieel belang is voor het bouwen aan vertrouwen, een hoofddoel van de aanpak.

We zetten ook extra mensen in voor veiligheidsaanpakken. Het aantal incidenten met mensen die onbegrepen en onveilig gedrag vertonen, neemt toe, en als stad willen we dit verminderen. In 2024 zijn we gestart met een pilot om ernstige overlast achter de voordeur aan te pakken. Extra inzet op de Meldpunten is nodig om deze pilot te laten slagen. Het college heeft deze middelen toegekend bij de Voorjaarsnota 2025.

Extra middelen veiligheid

We maken extra middelen vrij voor verschillende maatregelen tegen geweld tegen vrouwen. In aanvulling op wat er de afgelopen jaren is ingezet en bereikt, worden er samen met de driehoek vanaf dit jaar verschillende maatregelen tegen intieme terreur, femicide, en seksueel geweld in het uitgaansleven en op straat ontwikkeld of extra ingezet. De volgende maatregelen worden uitgevoerd door de Gemeente Amsterdam;

- Het college gaat duurzaam investeren in het verminderen van (het gevoel van) onveiligheid. De openbare ruimte moet voor iedereen een prettige en veilige plek zijn. Het college zet in op een gastvrije openbare ruimte door gebruik te maken van succesvolle ontwerpprincipes zoals passende verlichting, goed onderhoud van groen, schone straten en ogen op straat. Uit schouwen van de stadsdelen die worden uitgevoerd volgen acties en aanpassingen zoals maai- en snoeiwerk, het aanpassen van de openbare verlichting op straat of langs fietspaden en gerichte schoonmaakacties.
- We doen wat nodig is zodat meer professionals de risicofactoren van intieme terreur en femicide herkennen en slachtoffers hierin gezamenlijk kunnen helpen. De aanpak tegen seksuele intimidatie en seksueel geweld, waaronder de aanpak straatintimidatie en de ROSA-aanpak, wordt uitgebreid om (jonge) vrouwen beter en

eerder te signaleren en helpen. We verkennen een deelname aan de landelijke pilot voor de handhaving van de strafbaarstelling van seksuele intimidatie door boa's. In overleg met het nachtleven worden ook de benodigde acties uitgezet.
- De openingstijden van het inloophuis Centrum Seksueel Geweld (CSG) worden verruimd. Ook wordt er extra geïnvesteerd in het vergroten van de naamsbekendheid van de inlooplocatie en krijgt dit de komende twee jaar een impuls.
- We streven naar een verandering in normen waarbij gelijkwaardigheid centraal staat en duidelijk wordt benadrukt. Door middel van publiekscommunicatie zetten we in op de boodschap dat het nooit de schuld van het slachtoffer is. Ook ontwikkelen we een campagne gericht op jongens en mannen om hen effectief bondgenoot te maken en zodat zij weten hoe zij vrouwen kunnen ondersteunen.

De komende periode worden deze maatregelen verder uitgewerkt en mogelijk aangevuld, en zal dit ook onderwerp zijn tijdens het ambtswoninggesprek begin oktober.

Sociale veiligheid Centrum
We zetten extra middelen in voor de veiligheidsaanpakken in het centrum.
Dit is onderdeel van het meldpunt zorg en woonoverlast.

Uitvoering vergunningsplicht toeristenwinkels
We besteden in 2026 eenmalig extra middelen voor de uitvoering van de vergunningsplicht voor toeristenwinkels. Op toeristen gerichte winkels blijken vatbaar voor ondermijnende criminaliteit. Met een vergunningplicht voor toeristische detailhandel kan vooraf worden gecontroleerd of een bedrijf bonafide is, waardoor malafide ondernemingen uit de binnenstad geweerd kunnen worden.

Mee- en tegenvallers
Aanpassing voor takenpakket SEB 2027-2028
We hebben voor 2027 en 2028 extra middelen toegekend voor het Stedelijk Evenementenbureau (SEB). Na 2026 vallen in de begroting veel tijdelijke (meerjarig incidentele) budgetten van het Stedelijk Evenementbureau (SEB) weg. Nu kunnen de grote evenementen als de intocht, Pride, Koningsdag gewoon plaatsvinden. We kunnen door deze middelen ook het nieuwe evenementenbeleid uitwerken en is er de mogelijkheid tot het goed regisseren en coördineren van de veilige organisatie van al die evenementen.

Subsidie World Pride
We hebben een incidentele subsidie toegekend voor de (extra taken rondom) de organisatie van World Pride in 2026.

Coalitieakkoord
Middeling budget NP SNW over 2025 en 2026
We hebben bij de Voorjaarsnota het niet bestede deel in 2024 van het Nationaal Programma Samen Nieuw-West (NP SNW) overgeheveld naar 2025. We hebben het restant nu zo uitgemiddeld over 2025 en 2026, dat de budgetten in lijn liggen met het bestedingsplan

Onttrekking reserve coalitiemiddelen
We hebben bij de Voorjaarsnota de niet bestede middelen van NP SNW overgeheveld naar 2025. Hierbij is abusievelijk administratief een verkeerde budgetplaats gebruikt. We hebben dit nu gecorrigeerd.

Begrotingsbijstellingen
- We hebben budget opgenomen in de jaarschijf 2026 tot en met 2028 vanuit voor de Rijksregeling Regiodeal tranche 5 voor het gebied Zuidoost. We nemen met deze middelen € 1,3 miljoen extra maatregelen op 5 pijlers, Onderwijs, Veiligheid en leefomgeving, Armoede en werk, Gezondheid en Bewonersbetrokkenheid.
- Er is ook in een extra onttrekking van € 6,0 miljoen is gedaan aan de reserve Amsterdam 750 ten behoeve van lasten voor de viering van het jubileumjaar. Deze onttrekking za niet meer plaatsvinden in 2026 en verder.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten (gemeentebreed) niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen.

In 2026 hebben we voor € 3,4 miljoen maatregelen getroffen om dekking van de omlaag bijgestelde baten uit legesopbrengsten horeca en evenementen bij de stadsdelen op te vangen. Dit compenseren we structureel voor een significant deel met de areaal compensatie (€ 1,4 miljoen) en met een taakstelling binnen het programma (€ 2,0 mijoen).

De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in Programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste

kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van Programma B naar de overige programma's gaan (€ 10,7 miljoen).

We investeren verder in de digitalisering (XAAS) van de werkprocessen van toezicht en handhaving. Deze lasten worden gedekt door de reserve in programma onderdeel A.4. (€ 1,6 miljoen in 2026 en € 0,9 miljoen in 2027).

De overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Intertemporele compensatie
We verschuiven voor de programma's Aanpak Noord en Versterking van de meldpunten zorg- en woonoverlast beschikbaar gestelde middelen van 2025 naar 2028. De middelen vallen in de Voorjaarsnota 2025 hoger uit dan oorspronkelijk aangevraagd, terwijl in 2028 een lagere toekenning is voorzien dan noodzakelijk wordt geacht. Door middel van deze kasschuif wordt het overschot aan middelen in 2025 aangewend ter dekking van het geraamde tekort in 2028.
De overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Nominale ontwikkelingen
Dit betreffen hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Reserve Amsterdam 750
In 2025 is er voor € 6,0 miljoen aan hogere lasten aanvullende onttrokken uit de reserve Amsterdam 750 voor de viering van het jubileumjaar.
De overige mutaties lichten we niet verder toe omdat deze kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserve coalitiemiddelen en reserve Vereffening Onroerend Goed
De niet uitgegeven middelen 2024 vanuit de reserve coalitieakkoordmiddelen voor het Nationaal Programma Samen Nieuw-West worden in 2025 ingezet voor de verdere uitvoering van de activiteiten in de betreffende stadsdeel.

In de begroting 2025 is besloten om de begroting van aanpak binnenstad toe te wijzen aan programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed. (2025 € 2,5 miljoen, 2026 € 2,4 miljoen) Met deze mutatie wordt de begrote onttrekking van de reserve Verevening onroerend goed ook overgezet. (2026 € 1,5 miljoen, vanaf 2027 € 0,9 miljoen)

Mutaties toevoegingen

Reserve Vereffening Onroerend Goed
Met deze mutatie wordt reserve 87061 onroerend goed overgeheveld van begrotingsprogramma 8 naar begrotingsprogramma 3.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
De haalbaarheid van doelstellingen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid van de stad staat onder druk door onvoldoende handhavingscapaciteit in verband met krapte op de arbeidsmarkt.	▪ Bevorderen positief imago; ▪ Extra investeringen en acties voor werving van nieuwe medewerkers; ▪ Versterking van arbeidsvoorwaarden zoals een goed parkeerbeleid voor boa's; ▪ Interne doorstroom en ontwikkeling bevorderen; ▪ Inzet toezichthouders; ▪ Instroom vanuit ROC's en via stagiaires; ▪ Innovatieve stagemogelijkheden; ▪ Zoeken naar technologische innovaties.
De veiligheid van handhavers komt in het gedrang door agressie en geweld	▪ Geweldstraining RTGB-certificaat (functie vereiste); ▪ Samenwerkingsafspraken met politie; ▪ Interne procedure (GIR-melding), communicatie en zorg en reflectie nadat sprake is geweest van geweld of agressieve bejegening; ▪ Expertise t.b.v. voorkomen PTSS; ▪ Inzet bodycam op momenten dat escalatie van de situatie dreigt; ▪ Externe communicatie over werk handhaving.

Actuele risico's	Maatregelen
Vermenging van illegale geldstromen met legale geldstromen stimuleert criminele activiteiten in de stad	▪ Ontwikkelen en inzetten van nieuwe bestuurlijke instrumenten zoals vergunningplicht (branches, straten en panden) ▪ Het uitbreiden van de Bibob-toets inzet. ▪ Meer financiële expertise opbouwen ▪ Samenwerking met partners binnen de driehoek en het RIEC ▪ Het analyseren van data
Aanpakken ter vermindering en voorkoming van criminaliteit zijn niet effectief.	▪ Investeren in samenwerking met ketenpartners en voortzetten gezamenlijke aanpak; ▪ Middels evaluaties ingezette trajecten actualiseren; ▪ Continu investeren in professionalisering van regisseurs en interventieplegers.

Beleidskaders

- Algemene plaatselijke verordening
- Actieplan Handhaving Openbare Ruimte
- Kader fietsparkeren
- Gemeentelijk Besluit Wegslepen
- Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV)
- Verordening op het Binnenwater (VOB)
- Nota Varen deel 1 en deel 2
- Binnenhavengeld Verordening Pleziervaart
- Vergoedingsregeling Binnenwaterbeheer
- Scheepvaartverkeerswet (SVW)
- Binnenvaart Politiereglement (BPR)
- Wet personenvervoer 2000
- Besluit personenvervoer 2000

2.A Algemene Dekkingsmiddelen

2.A Algemene Dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	4.099,1	4.388,6	4.431,9	4.543,6	4.592,0	4.749,0
Lasten	137,5	156,7	176,7	360,0	536,0	711,4
Saldo Baten en Lasten	**3.961,7**	**4.231,8**	**4.255,2**	**4.183,6**	**4.056,0**	**4.037,6**
Onttrekking	270,9	145,3	148,8	43,0	24,7	0,0
Toevoeging	259,4	841,8	183,4	140,0	113,1	106,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11,6**	**-696,5**	**-34,6**	**-97,0**	**-88,4**	**-106,0**
Totaal A Algemene Dekkingsmiddelen	**3.973,2**	**3.535,3**	**4.220,5**	**4.086,6**	**3.967,6**	**3.931,6**

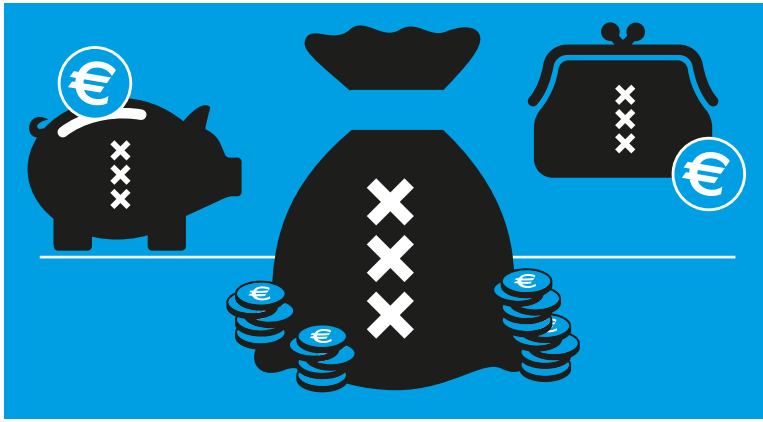

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**24,8**	**26,2**	**27,3**	**27,2**	**27,2**	**27,2**

In programma A staan geen beleidsmatige onderdelen maar de dekkingsmiddelen. Het karakter van dit programma is daarmee anders dan de beleids-programma's.

De totale inkomsten van de gemeenten bedragen ruim € 7 miljard. Daarmee betalen we voor het grootste deel de uitgaven in de beleidsprogramma's. Meer dan de helft (meer dan € 4 miljard) komt binnen op programma A als algemeen dekkingsmiddel. De overige inkomsten komen rechtstreeks op de programma's terecht. Het merendeel daarvan gaat naar programma 1, 2 en 7. Het gaat dan om de inkomsten uit de afval-stoffen, drinkwater, rioolheffing, grondopbrengsten en winstnemingen, en erfpacht. Specifieke uitkeringen van het Rijk gaan ook rechtstreeks naar verschillende programma's. De belangrijkste bestanddelen van de algemene middelen zijn de inkomsten uit het gemeentefonds, de overige inkomsten uit de lokale heffingen en de dividenden van de deelnemingen.

2.A.1 Lokale Heffingen

Met lokale heffingen dragen inwoners, ondernemers en bezoekers bij aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze stad. We verantwoorden hier de belastingen die we gebruiken als algemene dekking voor uitgaven in de verschillende programma's en overhead. Het gaat om de volgende belastingen:

- **Parkeerbelasting**
- **Onroerendezaakbelasting (OZB) en roerenderuimtebelasting (RRB)**
- **Toeristenbelasting**
- **Overige kleinere belastingen (vermakelijkhedenretributie, reclamebelasting en precariobelasting)**

Belastinginkomsten met een directe bestemming, zoals de riool- en afvalstoffenheffing verantwoorden we in de desbetreffende programma's.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel A.1 is (in tonnen CO_2-eq)	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	3 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	1.000 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel A.1.1

Bewoners, ondernemers en bezoekers leveren hun financiële bijdrage aan de voorzieningen in de stad.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens met eigen huis (in euro's)	€ 652 (2021)	€ 827	€ 941	€ 963	€ 996
2	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens met huurhuis (in euro's)	€ 326 (2021)	€ 352	€ 352	€ 352	€ 364
3	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens met eigen huis (in euro's)	€ 844 (2022)	€ 944	€ 1058	€ 1.080	€ 1.17
4	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens met huurhuis (in euro's)	€ 435 (2021)	€ 469	€ 469	€ 469	€ 485

* Betreft een prognose voor het jaar 2027 (op basis van verwachte indexatie 3,43%).

Huishoudens met een huurwoning betalen alleen afvalstoffenheffing. We kiezen er net als in 2025 voor om de afvalstoffenheffing in 2026 niet te verhogen. Huishoudens met een eigen woning betalen naast afvalstoffenheffing ook rioolheffing en onroerende zaakbelasting (OZB). Op basis van de geharmoniseerde indexatiesystematiek voor de gemeentelijke heffingen, komen de gemeentelijke lasten voor een meerpersoons-huishouden met eigen woning in Amsterdam in 2026 uit op gemiddeld € 1.080.
De prognose voor 2027 gaat uit van ongewijzigd beleid.

Activiteit A.1.1.1

We heffen en innen OZB.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Toestemming van de Waarderingskamer om op aanslag te gaan op basis van jaarlijks onderzoek kwaliteit (her)waardering	Toestemming (2021)	Waarde-ringskamer heeft op 18 januari 2024 ingestemd	Waarde-ringskamer heeft op 19 januari 2025 ingestemd	-	-
2	Gemiddelde WOZ waarde woningen (x € 1.000) (BBV- verplicht)	€ 421 (2021)	€ 499	€ 434	-	-
3	Gemiddelde WOZ waarde eigen woningen (x € 1.000) (Bron: Atlas van de lokale lasten)	€ 579 (2022)	€ 666	€ 699	-	-

De indicatoren bij bovenstaande activiteit kunnen voor het jaar 2026 pas aan het eind van 2025 worden vastgesteld. Ze hebben namelijk betrekking op de ontwikkeling van de WOZ-waarde in de toekomst en de ontwikkeling van de lokale lasten. Toekomstige WOZ-waarden laten zich niet voorspellen, en ook niet sturen.

Activiteit A.1.1.2

We heffen en innen toeristenbelasting
Gezien het uitvoerende karakter van deze taak is er geen indicator opgenomen

Activiteit A.1.1.3

We heffen en innen parkeerbelasting
Gezien het uitvoerende karakter van deze taak is er geen indicator opgenomen

Activiteit A.1.1.4

We heffen en innen overige belastingen
Gezien het uitvoerende karakter van deze taak is er geen indicator opgenomen

Activiteit A.1.1.5

We beheren inningskosten
Gezien het uitvoerende karakter van deze taak is er geen indicator opgenomen

Activiteit A.1.1.6

We beheren inkomsten uit bedrijfsinvesteringszones
Gezien het uitvoerende karakter van deze taak is er geen indicator opgenomen

Het formuleren van (beleidsmatige) doelen die samenhangen met investeringen en uitgaven en het bepalen van indicatoren waarmee kan worden gemonitord of die doelen ook daadwerkelijk worden bereikt is essentieel voor een navolgbare begroting en het kunnen toetsen van doelmatigheid en efficiency.

Er zijn geen concrete beleidsdoelen aan de heffing van deze algemene belastingen gekoppeld: de baten vloeien zonder oormerk naar de algemene middelen en worden aangewend ter dekking van maatregelen in de verschillende beleidsprogramma's.

Wel kan het heffen van belastingen bijdragen aan de doelen in de beleidsprogramma's. Voor deze activiteiten is een vertaling naar indicatoren in programma A dan ook niet aan de orde.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

In dit programmaonderdeel zijn geen verbonden partijen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	973,9	1.104,7	1.146,7	1.185,2	1.221,9	1.255,7
Lasten	33,4	42,4	41,8	41,6	41,6	41,6
Saldo Baten en Lasten	**940,5**	**1.062,3**	**1.104,8**	**1.143,7**	**1.180,3**	**1.214,2**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel A.1 Lokale Heffingen	**940,5**	**1.062,3**	**1.104,8**	**1.143,7**	**1.180,3**	**1.214,2**

Verbeteren voorspellende waarde begroting

Lokale heffingen
Een groot deel van de gemeentelijke inkomsten komt uit lokale heffingen. De toeristenbelasting en de OZB leveren samen ruim € 670 miljoen op.

Toeristenbelasting
De opbrengsten uit toeristenbelasting zijn lastig in te schatten. Bij het opstellen van de begroting wordt gekeken naar scenario's voor de bezoekerseconomie, zoals het aantal overnachtingen en de kamerprijzen. Ook wordt rekening gehouden met verminderingen van eerdere aanslagen en nabetalingen uit voorgaande jaren. Vanaf 2026 geldt een hogere btw op logies (van 9 procent naar 21 procent). Het is nog onduidelijk wat dit betekent voor het aantal overnachtingen en dus de belasting-opbrengst. Daarom is dit effect niet in de begroting verwerkt, al bestaat er wel risico op lagere inkomsten.

OZB
De OZB-opbrengst wordt geraamd op basis van het aantal belastbare objecten, de WOZ-waarden en het tarief. Ontwikkelingen zoals nieuwbouw, sloop, leegstand of vrijstellingen (bijv. kerken of scholen) beïnvloeden het totaal. Ook wordt rekening gehouden met bezwaarprocedures, oninbare vorderingen en correcties door herwaardering.

Overige heffingen
Andere heffingen (zoals reclamebelasting, precario en vermakelijkhedenretributie) leveren relatief weinig op en worden hier buiten beschouwing gelaten.

Baten en lasten

De baten € 1.146,7 miljoen in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit de (on)roerende zaakbelasting (€ 414,9 miljoen), parkeeropbrengsten straat-parkeren (€ 400,1 miljoen) en toeristenbelasting (€ 275,5 miljoen).

Daarnaast zijn er overige baten uit lokale heffingen zoals vermakelijkhedenretributie (€ 15,6 miljoen), precariobelasting (€ 11,1 miljoen) en reclamebelasting (€ 5,9 miljoen). Tot slot zijn er de overige lokale heffingen en externe dienstverlening (€ 34,6 miljoen).

De lasten bestaan voornamelijk uit apparaatslasten en uitvoeringskosten voor het heffen en innen van lokale heffingen (€ 39,9 miljoen) en te betalen Vennootschaps-belasting (€ 1,9 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Vanaf 2025 nemen de baten toe door de meerjarige indexatie van de lokale heffingen en een verhoging van de tarieven.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**1.104,7**	**1.146,7**	**1.185,2**	**1.221,9**	**1.255,7**
Beginstand Begroting 26	**1.076,7**	**1.115,7**	**1.156,9**	**1.190,4**	**1.190,4**
Mutaties Begroting 26	**28,0**	**30,9**	**28,3**	**31,5**	**65,3**
Autonome ontwikkelingen	**13,1**	**26,1**	**21,1**	**22,1**	**57,2**
Actualisatie indexatie heffingen CEP 2025		2,0	-1,7	-1,5	22,7
Eerste wijzigingsverordening Parkeren	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Extra Baten Straatparkeren		15,5	16,1	16,1	16,1
Indexatie eigen inkomsten Parkeren		-0,2	-2,1	-1,3	9,5
Invorderingsrente	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
OZB	12,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Toeristenbelasting	10,0				
Verlaging baten precariobelasting terrassen		-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Begrotingsbijstellingen	**4,6**	**2,1**	**2,2**	**2,2**	**2,2**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Nominale ontwikkelingen		**2,4**	**4,8**	**6,9**	**5,7**
Lasten	**42,4**	**41,9**	**41,6**	**41,6**	**41,6**
Beginstand Begroting 26	**38,5**	**35,6**	**35,6**	**35,6**	**35,6**
Mutaties Begroting 26	**3,9**	**6,2**	**6,0**	**6,0**	**6,0**
Begrotingsbijstellingen	**3,9**	**1,6**	**1,6**	**1,6**	**1,6**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,0**	**2,9**	**2,8**	**2,8**	**2,8**
Groei		**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Nominale ontwikkelingen		**1,6**	**1,5**	**1,5**	**1,5**
Saldo baten en lasten	**1.062,3**	**1.104,8**	**1.143,7**	**1.180,3**	**1.214,2**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**1.062,3**	**1.104,8**	**1.143,7**	**1.180,3**	**1.214,2**

Mutaties baten

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie indexatie heffingen CEP 2025

We indexeren de lokale heffingen, met 3,69 procent, op basis van de nieuwe ramingen vanuit het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP 2025).

Eerste wijzigingsverordening parkeren

We maken het onder ander mogelijk een progressief tarief voor parkeren bij sportvelden en begraafplaatsen mogelijk te maken en voeren betaald parkeren in Amstelglorie in.

Extra baten straatparkeren

Amsterdam breidt het gebied van betaald parkeren op straat met 40 procent uit in de jaren 2025 tot 2026. Bij de start van het project zijn eerste inschattingen gemaakt van de extra parkeerinkomsten. Inmiddels blijkt de eerste inschatting wat voorzichtig en worden hogere baten verwacht.

Indexatie eigen inkomsten parkeren

Amsterdam neemt een geschatte indexatie van de parkeeropbrengsten op voor de begroting in de aankomende jaren. Deze wordt elk jaar bijgesteld bij de voorjaarsnota op basis van de laatste cijfers van het CEP.

Invorderingsrente

De raming van de invorderingsrente hebben we geactualiseerd, wat leidt tot structureel hogere inkomsten.

OZB

We verhogen de raming van de baten van de Onroerend Zaak Belasting door hogere taxatiewaarden en areaalgroei door eerder dan geprognosticeerd opgeleverd vastgoed.

Toeristenbelasting

Op basis van een bijstelling van de verwachte overnachtingsaantallen verwachten we € 10 miljoen extra inkomsten voor 2025. We verwachten dat de aangekondigde btw-verhoging voor logies van 9% naar 21% van invloed kan zijn op de vraag naar overnachtingen en verhogen daarom de opbrengst vanaf 2026 niet.

Verlaging baten precariobelasting terrassen

Vorig jaar zijn de aanslagen voor precariobelasting geactualiseerd op basis van de administratie van de terrasvergunningen. De aanslagen hebben een grote instroom aan bezwaren veroorzaakt. Een deel van de aanslagen is vernietigd omdat sprake bleek van privaatrechtelijke betalingen voor het gebruik van de betreffende gemeentegrond (huurovereenkomsten of erfpacht). Daarom verlagen we structureel de geraamde inkomsten met € 2,5 miljoen).

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten.
Het gaat om perceptiekosten naheffingsaanslagen, hogere baten en lasten dwanginvorderingen en actualisatie bedrijfsinvesteringszones (BIZ).

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Nominale ontwikkelingen
We verhogen de lokale heffingen voor de hogere baten door indexatie van de lokale heffingen.

Mutaties lasten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten.
Het gaat om perceptiekosten naheffingsaanslagen, hogere baten en lasten dwanginvorderingen en actualisatie bedrijfsinvesteringszones (BIZ).

Budgetneutrale wijzigingen
De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in Programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van Programma B naar de overige programma's gaan.

Groei
Dit betreft de toedeling van gereserveerde middelen voor de groei van de stad.

Nominale ontwikkelingen
We verhogen de lokale heffingen voor de nominale ontwikkeling van de kosten.

2.A.2 Gemeentefonds

Onze grootste inkomstenbron is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Daarbij horen ook de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Alle middelen zijn in principe vrij besteedbaar. De decentralisatie- en integratieuitkeringen hebben vaak echter ook een bepaald doel. Deze middelen zetten we daarom ook in waar ze voor bedoeld zijn. Vanuit de algemene uitkering financieren we een groot deel van onze andere activiteiten. Elke verandering in de hoogte van het gemeentefonds heeft daarom invloed op de beschikbare ruimte in de begroting.

Een stelpost is een boekhoudkundig begrip. Dit nemen we op in onze begroting omdat we in sommige gevallen anticiperen op nog te verwachten uitgaven of inkomsten. Door deze nu al in de begroting op te nemen kunnen we hierop voorsorteren. Het gaat hierbij dus om begrotingsposten die we nog verdelen over de programma's.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel A.2.1

Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Goede beoordeling van onze begroting door onze toezicht-houder Provincie Noord-Holland	Positief	Positief	Positief	Positief*	Positief

* De begroting is conform de wettelijke termijn (15 september) aan de toezichthouder aangeboden en voldoet aan de gestelde criteria, waardoor een positief oordeel wordt verwacht.

Activiteit A.2.1.1

Gemeentefonds

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Omvang gemeentefonds in verhouding tot de totale inkomsten van Amsterdam	45,6% (2021)	38,5%	45,7%	41,0%	44,8% (2029)
2	Inkomsten uit het gemeente-fonds per inwoner van Amsterdam	€ 4.149 (2021)	€ 3.234	€ 3.200	€ 3.397	€ 3.403

Activiteit A.2.1.1

Stelposten voor nominaal en volumegroei

Deze activiteit betreft een stelpost; om die reden is er geen beleidsindicator opgenomen.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

In dit programmaonderdeel zijn geen verbonden partijen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	3.013,7	3.182,1	3.174,8	3.242,2	3.261,0	3.383,5
Lasten	0,0	0,0	0,0	158,4	297,8	456,0
Saldo Baten en Lasten	**3.013,7**	**3.182,0**	**3.174,8**	**3.083,9**	**2.963,3**	**2.927,5**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds	**3.013,7**	**3.182,0**	**3.174,8**	**3.083,9**	**2.963,3**	**2.927,5**

Verbeteren voorspellende waarde van de begroting

Onze belangrijkste inkomstenbron is het gemeentefonds. Het exacte bedrag dat wij ontvangen is mede afhankelijk van ons relatieve aandeel ten opzichte van de andere gemeenten in Nederland. Daarnaast spelen ook het prijspeil en de groei van de Nederlandse economie een belangrijke rol. Dit is uiteraard omgeven met onzekerheid. Het Rijk publiceert daarom op drie momenten in het jaar (mei, september en december) een circulaire waarmee gemeenten worden geïnformeerd over mogelijke wijzigingen in de uitkering. Op basis van deze circulaire berekenen wij het bedrag dat we zullen ontvangen. Voor de begroting hebben we de meest recente ontwikkelingen in de meicirculaire doorgerekend en op basis hiervan de vorige raming bijgesteld.

Baten en lasten

De baten € 3.174,8 miljoen in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit de bijdrage van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds (€ 2.841,5 miljoen) en de integratie- en decentralisatie-uitkeringen uit het Gemeentefonds (€ 333,3 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Tussen de 2025 en 2029 nemen de baten toe met € 201,5 miljoen.
De lasten nemen vanaf 2027 toe door groei van de stelposten loon- en prijsontwikkeling en groei van de stad.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**3.182,1**	**3.174,8**	**3.242,2**	**3.261,0**	**3.383,5**
Beginstand Begroting 26	**3.117,9**	**3.012,3**	**3.124,0**	**3.229,0**	**3.229,0**
Mutaties Begroting 26	**64,1**	**162,5**	**118,3**	**32,0**	**154,6**
Autonome ontwikkelingen	**64,1**	**162,5**	**118,3**	**32,0**	**154,6**
Algemene uitkering en verwerking circulaires	13,0	149,8	108,5	46,0	49,7
Autonome en technische ontwikkelingen					123,4
BRP: Onttrekking algemene uitkering	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Demping terugval Gemeentefonds				-20,3	-20,8
Doel- en integratie-uitkeringen (geoormerkt)	10,7	9,7	9,5	9,0	7,1
Doeluitkering kinderopvang		0,4	0,4	0,5	0,8
Meicirculaire ´25 Uitvoeringskosten Omgevingswet	2,7				
Septembercirculaire		0,0	0,0	-3,0	-5,5
Stelpost compensatie jeugdzorg	37,9				
Zorgplicht bibliotheken		2,7			
Lasten	**0,0**	**-0,0**	**158,4**	**297,8**	**456,0**
Beginstand Begroting 26	**0,0**	**150,6**	**303,4**	**442,3**	**442,3**
Mutaties Begroting 26		**-150,7**	**-145,1**	**-144,5**	**13,8**
Autonome ontwikkelingen		**40,0**	**30,5**	**33,6**	**179,1**
Autonome en technische ontwikkelingen					125,1
Autonome groei OZB voor groei van de stad			1,3	2,6	3,9
Groei van de stad		6,3	5,4	15,3	7,6
Nominale ontwikkelingen		33,7	23,6	17,4	44,2
Mee- en tegenvallers		**-0,2**	**-5,3**	**-20,6**	**-19,2**
Vrijval stelpost volumereservering		-0,2	-5,3	-20,6	-19,2
Groei		**-17,4**	**-17,2**	**-17,2**	**-17,2**
Nominale ontwikkelingen		**-173,1**	**-153,1**	**-140,3**	**-128,9**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo baten en lasten	**3.182,0**	**3.174,8**	**3.083,9**	**2.963,3**	**2.927,5**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**3.182,0**	**3.174,8**	**3.083,9**	**2.963,3**	**2.927,5**

Mutaties baten

Autonome ontwikkelingen

Algemene uitkering en verwerking circulaires

In de verschillende circulaires van het Rijk (december, september en mei) zijn mutaties opgenomen die de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds beïnvloeden. Deze middelen zijn grotendeels vrij besteedbaar. Een deel hiervan is opgenomen in het algemene financiële beeld (programma A), terwijl een ander deel, als dit beleidsmatig te herleiden is, ook is toegevoegd aan de beleidsprogramma's.

Het gaat hierbij onder meer om:
- Compensaties en bijstellingen op het gebied van jeugdzorg en Wmo (zoals indexatie en vervallen bezuinigingen);
- Extra middelen voor armoedebestrijding en participatie;
- Incidentele bijdragen aan sociaal-maatschappelijke ondersteuning, daklozenheid, werk, integratie en inburgering;
- Overige bijstellingen op basis van demografische en volumeontwikkelingen.

Voor zover deze middelen specifiek gericht zijn op uitvoeringsbeleid, zijn er lasten begroot binnen de beleidsprogramma's om deze middelen ook daadwerkelijk in te zetten.

Autonome en technische ontwikkelingen

Dit betreft mutaties die voortkomen uit gemeentelijke inschattingen of technische correcties, en niet direct uit Rijkscirculaires. Ze zijn onderdeel van de reguliere ramingsbijstellingen en begrotingstechniek:
- Correctie extrapolatie GFS: technische bijstelling van de gemeentefondsprognose voor 2029;
- Terugdraaien stelpost gemeentefondsmiddelen: correctie op eerder ingeboekte stelpost op basis van nieuwe inzichten in latere circulaires;
- Verwachte ontwikkelingen gemeentefonds: voorlopige inschattingen van rijksbijdragen op basis van aangekondigd beleid, zoals loon-prijsontwikkeling en armoedebeleid;
- Retour verwachte ontwikkelingen gemeentefonds mei: bijstelling van eerder ingeschatte baten na ontvangst van de meicirculaire.

Stelpost compensatie jeugdzorg

In de begroting lopen we vooruit op extra eenmalige compensatie voor jeugdzorgtekorten uit de jaren 2023 en 2024. In de Miljoenennota 2026 zijn deze aangekondigd en zijn verwerkt in de Septembercirculaire 2025.

Demping terugval gemeentefonds

Met het rijk is overeengekomen dat er een vervolg komt op het onderzoek van de commissie Van Ark over toereikend budgetten voor de jeugdhulp. Op basis van dit onderzoek besluit het rijk of structurele middelen voor jeugd worden toegekend. Vooruitlopend op dit besluit reserveren we deze structurele middelen "demping terugval gemeentefonds 2026". Daarmee houden we deze middelen beschikbaar om het structureel resterende ramingsrisico te dekken als hiervoor onvoldoende middelen vanuit het rijk komen.

Doel- en integratie-uitkeringen (geoormerkt)

Naast de algemene uitkering ontvangt de gemeente ook geoormerkte middelen van het Rijk via doel- en integratie-uitkeringen. Deze middelen zijn bestemd voor specifieke beleidsdoelen en worden automatisch aan de betreffende beleidsprogramma's toegedeeld.

Het betreft onder meer:
- Verhoging van het budget voor sociaal-medische kinderopvang (SMI) en toezicht op kinderopvang;
- Middelen voor de uitvoering en handhaving van de Wet betaalbare huur;
- Compensatie voor het afschaffen van het Lage inkomensvoordeel (LIV);
- Rijkssubsidie voor de gemeentelijke zorgplicht voor bibliotheken;
- Specifieke bijdragen aan voorschoolse voorzieningen voor peuters;
- Versterking van de basisregistratie personen (BRP) voor vergunninghouders;
- Middelen voor de landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA).

Daarnaast zijn een aantal doel- en integratie uitkeringen apart in de financiële tabel weergegeven, dit betreft:

- BRP: onttrekking algemene uitkering
- Doeluitkering kinderopvang
- Uitvoeringskosten Omgevingswet
- Zorgplicht bibliotheken

Deze geoormerkte bijdragen zijn toegevoegd aan dit programmaonderdeel (A.2) en de betreffende beleidsprogramma's.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Technische correcties en extrapolaties

- Correctie extrapolatie GFS: Technische bijstelling van de verwachte gemeentefondsuitkering in 2029 heeft geleid tot een overeenkomstige aanpassing aan de lastenraming.

Groei van de stad

Om de effecten van bevolkingsgroei en woningbouw op de gemeentelijke uitgaven op te vangen, zijn extra middelen opgenomen:

- Autonome groei OZB: De structurele toename van de OZB-opbrengsten door woningbouw wordt ingezet voor lasten die samenhangen met groei van de stad.
- Versnelde invoer groei van de stad systematiek: Door de versnelde invoering van de nieuwe systematiek voor volumecorrectie is extra stelpostruimte nodig. De stelpost is verhoogd met € 6,3 miljoen.
- Gemeentefonds reserveren compensatie groei stad: Extra middelen zijn gereserveerd voor toekomstige lasten als gevolg van de groei van de stad.

Nominale ontwikkelingen

Voor de loon- en prijsontwikkelingen zijn lasten opgenomen die voortkomen uit centrale bijstellingen en de verwerking daarvan in de beleidsprogramma's:

- Gemeentefonds en indexatie eigen inkomsten: Er is geld gereserveerd om nominale compensatie uit te kunnen keren aan beleidsprogramma's. Dit betreft compensatie voor loon- en prijsstijgingen.
- Dekking nominale ontwikkeling: De eerder gereserveerde middelen voor nominale ontwikkeling zijn daadwerkelijk verdeeld over de beleidsprogramma's.
- Nominale ontwikkelingen: Vanuit de centrale stelpost zijn lasten bijgesteld om beleidsprogramma's te compenseren voor lagere lasten als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen.

2.A.3 Treasury en deelnemingen

Dit programma bestaat uit twee onderdelen: 1. treasury en 2. deelnemingen. Het onderdeel financiering (treasury) gaat over:
- **De rente die we betalen op de schuld**
- **De doorberekening van deze rentelasten aan de programma's.**

Het onderdeel deelnemingen gaat over de baten en lasten rond de deelnemingen (NV's of BV's) waarvan we aandeelhouder zijn. De baten bestaan uit dividend-opbrengsten. Deze ramen we over meerdere jaren vanuit dividendafspraken (dividendbeleid) met de deelnemingen. Ze zijn ook afhankelijk van het resultaat en kasstroom van de deelnemingen. De lasten bestaan uit de intern doorberekende rentelasten over het aandeelkapitaal in de deelnemingen. In de paragraaf 'Verbonden partijen' staat een volledig overzicht van onze deelnemingen.

Renteresultaat

Wij hebben zowel interne- als externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen bestaan uit reserves, voorzieningen en het jaarresultaat.

De externe financieringsmiddelen zijn leningen van externe partijen. Wij gebruiken het renteomslagstelsel als systeem waarmee we de financieringslasten en -baten doorberekenen (omslaan) over de gemeentelijke organisatieonderdelen. Dit naar verhouding van de balansstanden van de activa aan het begin van het jaar.

De onderstaande tabel geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop we deze financieringslasten en -baten toerekenen aan de gemeentelijke organisatieonderdelen.

Renteresultaat *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Rentelasten van externe schuld	-87,3	-111,5	-157,9	-190,3	-217,6	-242,1
Rentebaten van verstrekte leningen aan derden	19,8	16,1	10,8	9,5	7,7	5,7
Saldo door te rekenen externe rente	**67,5**	**-95,4**	**147,1**	**180,8**	**209,9**	**236,4**
Rente die aan grondexploitatie wordt toegerekend	0,4	1,8	1,8	1,8	1,8	1,5
Overige kosten	-0,2	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
De aan taakvelden toe te rekenen rente	**-67,3**	**-94,4**	**-146**	**-179,7**	**-208,8**	**-235,6**
De aan taakvelden toegerekende rente	68,4	73,7	80,9	85,0	88,3	88,7
De aan taakvelden toe te rekenen rente	-67,3	-94,4	-146	-179,7	-208,8	-235,6
Renteresultaat	**1,1**	**-20,6**	**-65,2**	**-94,7**	**-120,5**	**-146,9**

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel A.3 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	- ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	73.300 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Activiteit A.3.1.1

We zorgen voor een gezonde financiële positie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Netto schuldquote (standaardschuld) < 110%	46% (2021)	58%	59%	75%	89%
2	Solvabiliteit > 20%	50% (2021)	48%	46%	44%	42%
3	Renterisiconorm < 20% (wetFido)	5% (2021)	7%	9%	8%	8%
4	Kasgeldlimiet < 8,5% (wet Fido)	5% (2021)	6%	6%	6%	5%

Activiteit A.3.1.2

We beheren gemeentelijke deelnemingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Omvang van de resterende risico's op gebied van deelnemingen. Het resterend risico is het risico voor de begroting dat na het treffen van beheersmaatregelen nog bestaat	€ 39,4 mln (2021)	€ 11,7 mln	*	*	*
2	Deelnemingen met meerkoppig Raad van Commissarissen die voldoen aan een evenwichtige man-vrouw verdeling van minimaal 30% voor elke sekse	44% (2021)	55%	*	*	*
3	Deelnemingen met meerkoppig bestuur die voldoen aan een evenwichtige man-vrouw verdeling van minimaal 30% voor elke sekse	71% (2021)	89%	*	*	*
4	Percentage deelnemingen met meer dan 25 werknemers die over een intern beleid voor divers werven en selecteren beschikken	85% (2021)	93%	*	*	*

* Voor de jaren 2025 en verder ontbreken ingevulde indicatoren. Om de indicatoren in te vullen zijn we namelijk afhankelijk van de jaarverslagen van onze deelnemingen. Ook betreft dit indicatoren zonder streefwaarden. NB: in paragraaf 8.6 (Verbonden partijen) is meer informatie opgenomen over de duurzaamheidsprestaties van deelnemingen.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	99,2	92,3	101,0	106,7	99,6	100,3
Lasten	85,3	49,8	80,6	108,7	132,8	157,1
Saldo Baten en Lasten	**13,9**	**42,5**	**20,4**	**-2,1**	**-33,2**	**-56,8**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel A.3 Treasury en Deelnemingen	**13,9**	**42,5**	**20,4**	**-2,1**	**-33,2**	**-56,8**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit dividenden uit deelnemingen (€ 88,0 miljoen), rentebaten uit leningen die we aan derden (voornamelijk deelnemingen) hebben verstrekt (€ 10,8 miljoen) en garantiepremie uit een garantstelling ten behoeve van de deelneming Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (€ 2,2 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit rentelasten op de externe schuld (€ 157,9 miljoen), doorberekende rentelasten aan de programma's (€ - 82,6 miljoen), intern doorbelaste rentelasten, voornamelijk over het aandelenkapitaal van de deelnemingen (€ 4,5 miljoen) en overige lasten kleiner dan € 1,0 miljoen (€ 0,8 miljoen).

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel nemen toe. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een verwachte hogere dividend opbrengst.
De lasten in dit programmaonderdeel nemen toe. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een verwachte hogere te betalen rente op de schuld door stijgende rente en stijgende schuld.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**92,3**	**101,0**	**106,7**	**99,6**	**100,3**
Beginstand Begroting 26	**96,7**	**93,0**	**92,7**	**101,5**	**106,3**
Mutaties Begroting 26	**-4,4**	**8,0**	**14,0**	**-1,9**	**-6,0**
Autonome ontwikkelingen	**-4,4**	**8,0**	**14,0**	**-1,9**	**-6,0**
Dividend bijstelling	6,6	22,1	29,4	15,3	13,2
Rente	-11	-14,1	-15,4	-17,2	-19,2
Lasten	**80,6**	**108,7**	**132,8**	**157,1**	**151,3**
Beginstand Begroting 26	**60,2**	**101,7**	**130,0**	**156,8**	**157,5**
Mutaties Begroting 26	**-21,1**	**-21,3**	**-24,1**	**-0,4**	**-6,2**
Autonome ontwikkelingen	**-20,4**	**-18,3**	**-17,7**	**6,7**	**0,9**
Rente	-13,3	-24,9	-23,2	-23,1	0,9
Actualisatie kapitaallasten	2,9	-0,7	-3,0	-6,4	-7,1
Saldo baten en lasten	**42,5**	**20,4**	**-2,1**	**-33,2**	**-56,8**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**42,5**	**20,4**	**-2,1**	**-33,2**	**-56,8**

Mutaties baten

Autonome ontwikkelingen

Dividend Ontwikkelingen

De actualisatie van de dividenden laat een meevaller zien. Dit is het gevolg van ontwikkelingen bij vier deelnemingen. Bij Alliander is sprake van een meevaller. De huidige inschatting is dat de gemeente een hoger dan eerder begroot dividend zal ontvangen als gevolg van goede bedrijfsresultaten (€ 3 miljoen). Bij het Havenbedrijf Amsterdam valt het dividend lager uit dan verwacht. Het dividend is lager uitgekomen vanwege hogere exploitatielasten en afschrijvingen (€ 7,7 miljoen). Bij de Royal Schiphol Group valt het dividend hoger uit dan verwacht, dividenuitkering is in lijn gebracht met het in het verleden ontvangen dividend (€ 25 miljoen). We starten met ingang van de Begroting 2026 met het ramen van het dividend van Life Sciences Fund Amsterdam. We verwachten in 2025 € 2,7 miljoen en vanaf 2026 € 1,8 miljoen dividend.

Rente

De rentebaten dalen door het omzetten van uitstaande leningen aan het Afval Energie Bedrijf (AEB) in aandelenkapitaal.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Rente

We zien twee ontwikkelingen:

- De lasten dalen door het niet meer hoeven voorzien van de rentebaten van de uitstaande leningen aan het Afval Energie Bedrijf (AEB). De uitstaande leningen zijn omgezet in aandelenkapitaal AEB.
- De lasten stijgen de lasten door een actualisatie van de verwachte schuldpositie.
- Per saldo stijgen de rente lasten licht.

Update rentelasten

De rentelasten dalen door een licht gewijzigde schuldontwikkeling maar met name doordat er nieuwe langlopende leningen zijn aangetrokken tegen een iets lager rentepercentage dan eerder begroot.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

2.A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien

In het onderdeel overige eigen middelen staan de zogenoemde vaste en variabele stelposten. Een stelpost is een boekhoudkundig begrip. Dit nemen we op in onze begroting omdat we in sommige gevallen anticiperen op nog te verwachten uitgaven of inkomsten. Door deze nu al in de begroting op te nemen kunnen we hierop voorsorteren. Het gaat hierbij dus om begrotingsposten die we nog verdelen over de programma's. Het gaat daarbij om:

- **De centrale stelposten – uitgaven of besparingen die nog niet zijn toegedeeld aan een inhoudelijk programma. Deze worden bij de begroting of voorjaarsnota voor het komende begrotingsjaar toegedeeld, nadat daarover een besluit genomen is. De belangrijkste stelposten zijn de kapitaallasten van toekomstige investeringen en de stelpost voor de coalitiemiddelen.**
- **Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves die niet bij een beleidsprogramma horen, met als grootste de algemene reserve.**
- **Toevoegingen aan reserves die niet bij een specifiek beleidsprogramma horen, maar wel vrijvallen in specifieke programma's na collegebesluiten, zoals de reserve coalitiemiddelen.**

De totale CO_2-uitstoot van programmaonderdeel A.4 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	- ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	- ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	25 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Activiteit A.4.1.1

Stelpost investeringen

Deze activiteit betreft een stelpost; om die reden is er geen beleidsindicator opgenomen.

Activiteit A.4.1.2

Niet-taakgerelateerde reserves.

	Indicatoren activiteit	**Peilwaarde (peiljaar)**	**Jaarverslag 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Prognose 2027-2029**
1	Omvang algemene reserve in relatie tot het begrotingstotaal >=5%	1,0% (2021)	4,3%	4,9%	4,5%	5%

Activiteit A.4.1.3

Stelposten Overig

Deze activiteit betreft een stelpost; om die reden is er geen beleidsindicator opgenomen.

Activiteit A.4.1.4

Coalitiemiddelen

Deze activiteit betreft een stelpost; om die reden is er geen beleidsindicator opgenomen.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

In dit programmaonderdeel zijn geen verbonden partijen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**Jaarverslag 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
Baten	12,3	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Lasten	18,7	64,5	54,3	51,4	63,9	56,7
Saldo Baten en Lasten	**-6,4**	**-55,0**	**-44,8**	**-41,9**	**-54,4**	**-47,2**
Onttrekking	270,9	145,3	148,8	43,0	24,7	0,0
Toevoeging	259,4	841,8	183,4	140,0	113,1	106,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11,6**	**-696,5**	**-34,6**	**-97,0**	**-88,4**	**-106,0**
Totaal programmaonderdeel A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	**5,2**	**-751,5**	**-79,5**	**-138,9**	**-142,7**	**-153,2**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit baten voor het verwijderen van Single Use Plastics (SUP). Deze middelen zijn afkomstig van de verpakkingsindustrie en worden uitgekeerd door Rijkswaterstaat (€ 9,5 miljoen).

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit stelposten, een stelpost is een boekhoudkundig begrip. Dit nemen we op in onze begroting omdat we in sommige gevallen anticiperen op nog te verwachten uitgaven of inkomsten. Door deze nu al in de begroting op te nemen kunnen we hierop voorsorteren. Het gaat hierbij dus om begrotingsposten die we nog verdelen over de programma's. Het betreft de volgende stelposten:

De stelpost voor nog te verwerken posten. De stelpost voor nog te verwerken posten wordt in de begroting opgenomen in programma A om bedragen in de begroting op te nemen die nog aan de beleidsprogramma's moeten worden uitgedeeld (€ 45,0 miljoen).

De stelpost voor exploitatie, handhaving, beheer, onderhoud en programmering (EHBOP) (€ 12,7 miljoen).

De stelpost voor XAAS investeringen wordt in de begroting opgenomen in programma A om schommelingen in de XAAS uitgaven op te nemen die nog moeten worden uitgedeeld (€ 11,9 miljoen).
De stelpost voor kapitaallasten nieuwe investeringen (€ - 9,7 miljoen)
Met een correctie pensioenbijdragen wethouders (€ - 3,0 miljoen), hebben we de begroting aangepast naar de nieuwe bedragen voor de pensioen- en wachtgeld-uitkeringen.

De stelpost voor kapitaal- en exploitatielasten in verband met nieuwe investeringsvoorstellen bedraagt € 2,9 miljoen.

Er is een stelpost opgenomen voor een tekort in programma B (€ - 2,2 miljoen) en een stelpost voor een marktconformiteitstoeslag (€ - 0,2 miljoen).
Een post voor onvoorziene uitgaven (€ 2,0 miljoen). De wet- en regelgeving schrijft voor om elk begrotingsjaar een post onvoorzien in de programmabegroting op te nemen. Deze post moet groter zijn dan € 0.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

De lasten in dit programmaonderdeel nemen toe. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van stelposten. Wij verwachten namelijk een toename van lasten door inflatie en CAO-verhogingen. De op de stelposten gereserveerde bedragen zullen in de loop van de tijd aan de programma's worden uitgedeeld.

Reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit:

- een onttrekking aan de algemene reserve van € 92,6 miljoen, en
- een vrijval van € 0,9 miljoen uit de reserve coalitiemiddelen 2022-2026, doordat eerder gereserveerde middelen voor de lerarencampus een andere bestemming hebben gekregen.

De toevoegingen bestaan uit:

- € 25 miljoen aan de reserve vermogensopbouw en
- € 50,4 miljoen aan de algemene reserve.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**9,5**	**9,5**	**9,5**	**9,5**	**9,5**
Beginstand Begroting 26	**9,5**	**9,5**	**9,5**	**9,5**	**9,5**
Lasten	**64,5**	**54,3**	**51,4**	**63,9**	**56,7**
Beginstand Begroting 26	**-6,9**	**111,6**	**122,1**	**177,0**	**177,0**
Mutaties Begroting 26	**71,4**	**-57,2**	**-70,7**	**-113,1**	**-120,3**
Autonome ontwikkelingen	**8,7**				
Dotatie verlofsparen 2025	8,7				
Ombuiging		**-10,0**	**-15,0**	**-15,0**	**-15,0**
Organisatiestaakstelling		-10,0	-15,0	-15,0	-15,0
Nieuw beleid		**27,1**	**1,5**		
Generatiepact		1,5	1,5		
Systematisch evalueren		0,5			
Toekomst Joods Amsterdam		25,1			
Mee- en tegenvallers	**-8,8**	**-42,3**	**-30,9**	**-11,3**	**-10,5**
Actualisatie overprogrammering XAAS	1,0	-1,0	-	-0,4	0,4
Overheadtoerekening en marktconformiteitstoeslag	-9,9				
Vrijval stelposten		-41,2	-30,9	-10,9	-10,9

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Coalitieakkoord		**-0,5**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**
Intensivering zomeraanpak		-0,5			
Inzet structurele coalitieakkoord-middelen			-1,0	-1,0	-1,0
Begrotingsbijstellingen	**55,1**	**-4,0**	**-5,3**	**-15,3**	**-15,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**-14,6**	**-45,4**	**-17,8**	**-15,3**	**-36,2**
Intertemporele compensatie	**3,5**	**-1,0**	**-2,8**	**0,3**	
Actualisatie kapitaallasten	**27,6**	**8,9**	**0,7**	**-55,5**	**-44,3**
Saldo baten en lasten	**-55,0**	**-44,8**	**-41,9**	**-54,4**	**-47,2**
Onttrekking	**145,3**	**148,8**	**43,0**	**24,7**	
Beginstand Begroting 26	**145,2**	**102,3**	**-**	**20,7**	
Mutaties Begroting 26	**0,0**	**46,5**	**43,0**	**4,0**	
Algemene Reserve		45,6	43,0	4,0	
Egalisatiereserve XaaS	-	-	-		
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	0,0	0,9			
Toevoeging	**841,8**	**183,4**	**140,0**	**113,1**	**106,0**
Beginstand Begroting 26	**875,0**	**197,7**	**139,3**	**75,1**	**71,8**
Mutaties Begroting 26	**-33,2**	**-14,3**	**0,7**	**38,0**	**34,2**
Algemene Reserve				30,2	20,2
Egalisatiereserve XaaS	-	-	-		
Reserve vermogensopbouw	-33,2	-14,3	0,7	7,8	14,0
Saldo onttrekking en toevoeging	**-696,5**	**-34,6**	**-97,0**	**-88,4**	**-106,0**
Totaal	**-751,5**	**-79,5**	**-138,9**	**-142,7**	**-153,2**

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen

Dotatie verlofsparen 2025

We hebben de hoogte van de voorziening verlofsparen die nodig is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen opnieuw uitgerekend. De voorziening blijkt hoger te moeten zijn dan eerder berekend.
De toevoeging bestaat uit de verwachte gemiddelde toename van het restant spaarverlof (€ 6,4 miljoen) en uit de prijsontwikkeling vanwege de stijging van het gemiddelde uurtarief van de uitstaande verlof spaaruren (€ 2,3 miljoen).

Ombuiging

Organisatietaakstelling

Er is een taakstelling op de organisatie opgenomen. De nadere uitwerking hiervan volgt nog; de taakstelling wordt alvast geraamd in dit programmaonderdeel.

Nieuw beleid

Generatiepact

De afgelopen periode is de ambtelijke organisatie net als de stad gegroeid. We zien dat op een aantal plekken de effectiviteit kan worden vergroot en meer aandacht nodig is voor de uitvoering. Om dit te realiseren hebben we vanaf 2027 een taakstelling op de organisatie ingeboekt van € 15 miljoen. Om richting te geven aan deze taakstelling hebben we een onderzoek uit laten voeren en komen met een plan van aanpak.
De taakstelling wordt vooralsnog geraamd in dit programmaonderdeel.

Systematisch evalueren

In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen om ieder begrotingsonderdeel periodiek te evalueren op doeltreffendheid en doelmatigheid.
Met de bestuursopdracht “Inzicht in beleid, geld en keuzes” is inzicht gegeven welke onderdelen van de begroting geëvalueerd zijn. Het beeld dat daaruit naar voren komt, is dat we niet voldoende systematisch (ieder begrotingsonderdeel periodiek) evalueren. We voldoen dus niet aan de ambitie uit het coalitieakkoord. Met deze mutatie wordt geld vrij gemaakt om te kunnen voldoen aan de ambitie uit het coalitieakkoord.

Toekomst Joods Amsterdam

Er is geld vrij gemaakt voor het instellen van een commissie die het college adviseert over de kaders en voorwaarden voor het uitgeven van geld om te investeren in de toekomst van Joods leven in de stad.

Mee- en tegenvallers

Actualisatie overprogrammering XAAS

We hebben de doorgevoerde correctie voor overprogrammering in de stelpost XAAS voor de jaren 2026 tot en met 2029 teruggedraaid en voor 2025 teruggebracht.

Overheadtoerekening en marktconformiteitstoeslag

We hebben de systematiek voor de decentrale overhead toerekening in lijn gebracht met de gewijzigde BBV-regelgeving. Ook hebben we een vereenvoudiging aangebracht door de systematiek voor marktconformiteitstoeslag af te schaffen. Door de invoering in 2025 levert dit een nadeel op van € 9,9 miljoen.

We hebben een gedeelte van de stelpost XAAS vrij laten vallen en een schuif tussen jaren gedaan om te voorkomen dat de stand van de stelpost negatief zou worden.

Vrijval stelpost te verdelen middelen

We hebben van de stelpost nog te verdelen middelen geld laten vrijvallen waarvan wordt verwacht dat dit niet meer uitgegeven gaat worden.

Overheadtoerekening en marktconformiteitstoeslag

Om het effect van de wijziging in de systematiek van de overheadtoerekening en het vervallen van de marktconformiteitstoeslag te compenseren stellen we € 9,9 miljoen beschikbaar in 2025.

Vrijval stelposten

Bij de actualisatie van de stelposten in programma A.4 laten we een aantal stelposten vrijvallen, in totaal circa € 41 miljoen in 2026. Deze posten waren eerder als financiële ruimte opgenomen voor onzekere of op dat moment nog niet nader uitgewerkte ontwikkelingen. Op basis van de huidige inzichten verwachten we dat hier geen uitgaven meer tegenover zullen staan. Daarom worden deze bedragen nu uit de begroting gehaald.

Coalitieakkoord

Intensivering zomeraanpak

Voor 2026 stellen wij € 0,5 miljoen additionele incidentele middelen beschikbaar voor de voortzetting van de zomeraanpak. Deze worden gedekt uit middelen die eerder waren gereserveerd voor het afvalpreventieplan. Daarnaast zetten wij in 2026 incidenteel € 0,5 miljoen in vanuit de beschikbare middelen voor circulaire economie om het afvalpreventieplan ongewijzigd uit te voeren.

Inzet structurele coalitieakkoordmiddelen

Vanaf 2027 zetten wij structurele coalitieakkoordmiddelen in voor economie, die zijn opgenomen in het coalitieakkoord 2022-2026. Hiervoor volgt nog een bestedingsplan binnen de doelen van het coalitieakkoord.

Begrotingsbijstellingen

Voor *Sprong over het IJ* is geld opzijgezet in de reserve vermogensopbouw.
Dit komt uit het budget dat was bedoeld voor nieuwe investeringen.

Daarnaast is er geld beschikbaar gesteld voor de exploitatiekosten van investeringen in de jeugdzorg.

We hebben centraal budget voor de exploitatiebudgetten voor de Inloopfunctie Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) en Inloopfunctie Centrum Seksueel Geweld (CSG) toegekend. Deze middelen waren opgenomen op een stelpost en zijn nu toegewezen.

De verschillende pensioenvoorzieningen hebben we samengevoegd naar één centrale pensioenvoorziening. De hoogte van de totale pensioenvoorziening is niet veranderd.

We hebben de begroting aangepast naar de nieuwe bedragen voor de pensioen- en wachtgelduitkeringen voor wethouders.

Budgetneutrale wijzigingen

Dit is voornamelijk de tegenboeking van de aanpassing van het uitgaven-ritme van de XAAS investeringen in de beleidsprogramma's en het uitdelen van middelen aan de beleidsprogramma's vanuit de stelpost voor exploitatie, handhaving, beheer, onderhoud en programmering (EHBOP).

Intertemporele compensatie

Hogere/lagere lasten door verschuivingen van middelen over de jaren.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Algemene reserve

We hebben de saldi van de verschillende boekjaren via de Algemene reserve op nul gezet (geegaliseerd).

Coalitiemiddelen 22-26

Er is meer geld uit de reserve coalitiemiddelen 2022-2026 gehaald, omdat het bedrag dat eerder was gereserveerd voor de lerarencampus vrijkomt. Dit geld wordt nu gebruikt voor een andere bestemming.

Mutaties toevoegingen

Totaal toevoegingen

Algemene Reserve

We hebben de saldi van de verschillende boekjaren via de Algemene reserve op nul gezet (geegaliseerd).

Reserve vermogensopbouw

Lagere toevoeging door overheveling naar de nieuw gevormde reserve Vermogensopbouw-deel erfpacht. Een hoger toevoeging voor:

- Renovatie van zes parken: € 3,3 miljoen hevelen we over uit de reserve Kwaliteits-impuls Groen zodat dit bedrag kan worden toegevoegd aan de investeringsruimte Openbare ruimte en mobiliteit om het eerder vastgestelde bestedingsvoorstel voor renovatie van zes parken doorgang te laten vinden.
- Vrijval van de reserve kwaliteitsimpuls groen.
- Investering inloophuis expertiseplatform HGKM.
- Een interne bijdrage voor de oostbrug.
- Vrijval van de reserve Sprong over het IJ.

2.B Bestuur en Organisatie

2.B Bestuur en Organisatie

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	66,3	127,3	65,7	67,0	65,3	65,2
Lasten	944,7	853,1	818,1	780,1	787,6	784,6
Saldo Baten en Lasten	**-878,5**	**-725,8**	**-752,4**	**-713,1**	**-722,3**	**-719,4**
Onttrekking	64,1	25,9	14,5	0,5	0,3	0,3
Toevoeging	13,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**50,6**	**25,9**	**14,5**	**0,5**	**0,3**	**0,3**
Totaal B Bestuur en Organisatie	**-827,9**	**-699,9**	**-737,9**	**-712,6**	**-722,0**	**-719,1**

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Apparaatslasten	**795,6**	**703,5**	**697,2**	**676,9**	**690,8**	**686,2**

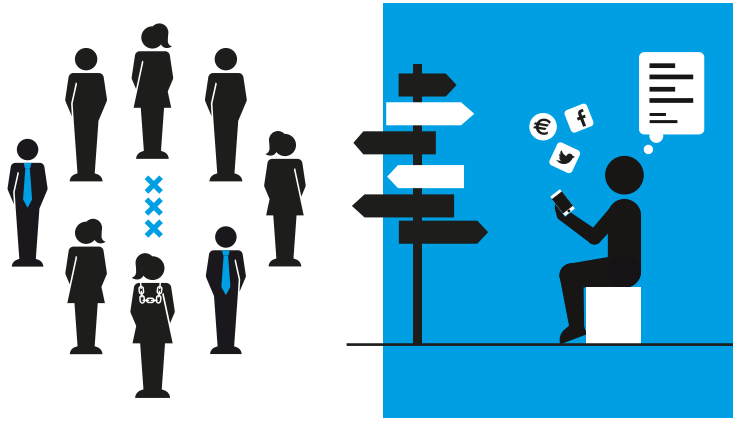

Investeringen

We gaan door met de investeringen in de verduurzamingsopgave van onze gemeentelijke huisvesting, de transitie van werflocaties en overslagpunten en de uitrol van de laadinfrastructuur voor de (middel)zware voertuigen op de werflocaties voor het uitstootvrij maken van het wagenpark.

Daarnaast blijven we investeren in het toekomstbestendig maken van het it-landschap en het laten aansluiten van de werkomgeving bij het werk van onze medewerkers. In 2026 investeren we onder andere in:

- de verbouwing van de Raadszaal op Amstel 1 en de start van de uitrol van het huisvestingsconcept op verschillende kantoorlocaties.
- De verdere ontwikkeling van de eerste generieke functionele voorzieningen voor het werken met digitale dossiers met als doel gemeenschappelijk gebruik van digitale oplossingen verder tebevorderen.
- De renovatie van de gevel van de Nieuwe Achtergracht (GGD).

Digitale stad / Informatie

- We zetten in op digitalisering en data gedreven werken om processen te verbeteren, dienstverlening te optimaliseren en duurzaamheid te bevorderen.
- We werken aan efficiëntere processen, betere informatie-uitwisseling, toekomstbestendige systemen en meer zelfregie voor burgers.
- Privacy, security en compliance staan centraal. Het doel is om met behulp van technologie slimmer samen te werken, burgers beter te ondersteunen en de stad toekomstbestendig te maken.

Democratisering

- Met de inzet van verschillende instrumenten, zoals buurtbudgetten en stadsdeelpanels werken we aan het verhogen van zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdammers.
- In het tweede kwartaal van 2026 wordt de eerste monitor en evaluatie van de participatieverordening opgeleverd aan de (nieuwe) gemeenteraad.

De thema's Duurzaamheid en kansengelijkheid worden apart toegelicht in een paragraaf.

2.B.1 Dienstverlening

Onze dienstverlening is volgens de Amsterdamse dienstverleningsprincipes (persoonlijk, eenvoudig, toegankelijk).

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel B.1 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	3 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	4.100 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel B.1.1

Onze dienstverlening is persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het cijfer dat de Amsterdammer geeft voor het contact met de gemeente via al onze kanalen	7 tot 8 (2017)	Website 6,8 WhatsApp 7,6 Balie 8,2 CCA 7,3 en Mijn Amsterdam 6,4	7 tot 8	7 tot 8	7 tot 8

Wij vinden dat onze dienstverlening volgens de Amsterdamse dienstverlenings-principes moet zijn: persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk. Hieronder valt ook de organisatie van de verkiezingen en de stedelijke klachtencoördinatie. We werken aan het verbeteren van onze dienstverlening tegen lagere kosten. Dit doen we bijvoor-beeld door te zorgen voor betere (online) communicatie en dienstverlening.

Activiteit B.1.1.1

Verlenen producten en verwerken vragen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het percentage Amsterdammers dat aangeeft gemakkelijk om iets bij ons te regelen per kanaal, de zogenaamde customer effort score (CES)*	54% tot 85% (2021)	Website 53% WhatsApp 62% Balie 83% CCA 68,5% Mijn Amsterdam 57%	55%-80%	55%-80%	55%-80%
2	De gemiddelde termijn (=gemiddeld aantal dagen) voor afhandeling van een klacht door de gemeente Amsterdam	2026	n.v.t.	n.v.t.	Nulmeting	Streefwaarde o.b.v. nulmeting
3	Het cijfer dat de Amsterdammer de gemeente gemiddeld genomen geeft voor de afhandeling van de klacht	2026	n.v.t.	n.v.t.	Nulmeting	Streefwaarde o.b.v. nulmeting

Indicator 1

We stimuleren Amsterdammers om via de computer gebruik te maken van onze dienstverlening. Dat kan omdat onze dienstverlening steeds digitaler wordt. Niet alleen omdat steeds meer zaken online geregeld kunnen worden, maar ook omdat steeds meer Amsterdammers hiervan gebruik willen maken. Hiervoor maken we gebruik van een omnichannelvoorziening. Door vanuit één digitaal platform en systeem alle kanalen te bedienen en te ondersteunen, bouwen we een goed klantbeeld op en kunnen we betere en meer persoonlijke dienstverlening aanbieden. Zo kunnen we Amster-dammers via meerdere kanalen (=omnichannel) beter en vaker proactief helpen en hoeven ze hun verhaal niet telkens opnieuw te vertellen. De implementatie is begonnen in 2023. Voor wie dat nodig heeft is er altijd een persoon beschikbaar om

mee te overleggen, aan de telefoon of aan het loket. In 2026 ronden we de implementatie af.

Indicator 2, 3
Klachten zijn waardevolle signalen vanuit de stad. De gemeente krijgt elk jaar veel van deze signalen van Amsterdammers die iets willen melden uit onvrede, maar ook uit betrokkenheid. Het college vindt het van groot belang dat deze signalen serieus opgepakt en afgehandeld worden. Deze signalen worden ook gebruikt om de gemeentelijke organisatie te verbeteren. Daarom is er sinds 1 januari 2024 een stedelijk klachtenteam. Dit team faciliteert het verbeteren van het proces van ontvangst, coördinatie en behandeling van klachten tot het opstellen en analyseren van stedelijke rapportages.

Ten aanzien van de aantallen benadrukt het college dat kwantiteit niets zegt over de kwaliteit van afhandeling. Hoe makkelijker het is om een klacht of melding in te dienen en hoe voortvarender en oplossingsgerichter deze worden opgepakt, hoe meer het vertrouwen stijgt, de relatie verbetert en hoe eerder Amsterdammers geneigd zijn opnieuw een signaal af te geven of mee te denken; de Amsterdammer voelt zich immers gehoord en welkom. Het college is daarom van mening dat aantallen ontvangen klachten geen sturingsinstrument is. Om de afhandeling van klachten toch op kwantitatieve manier te volgen heeft het college wel deze twee nieuwe indicatoren over klachten opgenomen vanaf de Begroting 2026. Omdat dit geheel nieuwe indicatoren zijn, vindt gedurende 2026 de nulmeting plaats. Vanaf 2027 kunnen we hier dan ook een streefwaarde opnemen.

Activiteit B.1.1.2

Basisregistratie van personen (BRP).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Het resultaat van steekproef van de Zelfevaluatie op de basisregistratie	96% (2019)	91,3%	90%	92%	92%

We hebben onze processen goed op orde maar kunnen nog winst boeken op de uitvoering. Daarom verbeteren we onze opleidingen. Ook gaan we vaker interne steekproeven uitvoeren en de resultaten delen met de medewerkers om zo de kwaliteit te verbeteren.

Activiteit B.1.1.3

Verkiezingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage jongeren – dat niet sowieso al ging stemmen – dat door de campagne wordt aangezet om in de toekomst zelf te gaan stemmen	74% 2023	74%	77%	77%	77%

Door te gaan stemmen neem je deel aan de samenleving en de besluiten die worden genomen. Bepaalde doelgroepen (jongeren, laagopgeleiden, mensen met een migratieachtergrond) stemmen minder vaak. We stimuleren deze doelgroepen om te gaan stemmen; onder andere via een jongerencampagne. Om de opkomst te bevorderen schenken we extra aandacht aan de stadsdelen Nieuw-West, Zuidoost en Noord omdat we weten dat de doelgroepen daar relatief oververtegenwoordigd zijn. In 2026 wordt het Plan van aanpak opkomstbevordering uitgevoerd om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen te bevorderen.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	50,0	51,6	53,8	55,2	53,6	53,6
Lasten	93,1	107,6	107,0	108,2	102,0	106,2
Saldo Baten en Lasten	**-43,1**	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**
Onttrekking	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,6**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.1 Dienstverlening	**-41,5**	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**

Baten en Lasten
De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit leges inkomsten Burgerzaken en Vergunningen, opbrengsten afgehandelde calls voor derden door het Contact Center Amsterdam en overige baten.

De lasten in dit programmaonderdeel bestaan uit klantcontactkanalen, die zorgen dat inwoners, ondernemers en bezoekers contact kunnen hebben met de gemeente. Deze klantcontactkanalen zijn bijvoorbeeld Stadsloketten, het Contact Centrum Amsterdam, Actie Service Centrum en Online, de registratie van actuele, juiste en volledige gegevens in de Basisregistratie personen en het voorbereiden van de verkiezingen.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
De lasten zijn in 2028 significant lager omdat de tweede Kamerverkiezingen zijn vervroegd naar 2025.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**51,6**	**53,8**	**55,2**	**53,6**	**53,6**
Beginstand Begroting 26	**50,4**	**51,7**	**52,9**	**52,9**	**52,9**
Mutaties Begroting 26	**1,2**	**2,1**	**2,3**	**0,8**	**0,7**
Begrotingsbijstellingen	**1,2**	**1,2**	**1,5**	**-0,1**	**-0,1**
Nominale ontwikkelingen		**0,9**	**0,8**	**0,9**	**0,8**
Lasten	**107,6**	**107,0**	**108,2**	**102,0**	**106,2**
Beginstand Begroting 26	**101,8**	**93,9**	**95,2**	**94,9**	**94,7**
Mutaties Begroting 26	**5,8**	**13,1**	**13,0**	**7,2**	**11,5**
Autonome ontwikkelingen	**1,0**	**0,7**	**0,7**	**0,7**	**0,7**
BRP: Onttrekking algemene uitkering	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Doel- en integratie-uitkeringen (geoormerkt)	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9
Begrotingsbijstellingen	**1,2**	**1,2**	**1,5**	**-0,1**	**-0,1**
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,5**	**7,2**	**7,0**	**7,0**	**7,1**
Intertemporele compensatie	**4,3**	**-**		**-4,3**	
Nominale ontwikkelingen		**4,1**	**3,9**	**3,9**	**3,9**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,2**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo baten en lasten	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**

Mutaties baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten. Wij hebben de legesopbrengsten geactualiseerd op basis van de verwachte aantallen en de tarieven 2025. We hebben daarnaast de leges van de vergunningen meerjarig geïndexeerd.

Nominale ontwikkelingen
We verhogen de leges ter compensatie van de nominale ontwikkeling van de kosten, die vanuit de algemene middelen toegedeeld worden.

Mutaties lasten

Autonome ontwikkelingen
Doel- en integratie-uitkering (geoormerkt)
We verwerken de geoormerkte middelen die we van het Rijk ontvangen voor uitvoering van:
- de versterking van de basisregistratie personen (BRP) voor vergunninghouders
- de verbetering van de adreskwaliteit in de BRP (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit)

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. Door de verwachte stijging van het aantal reisdocumenten, naturalisatieaanvragen en vergunningen hebben wij hogere rijks-afdrachten en extra personeelskosten. Vanaf 2026 zetten we in op de implementatie van de Wet digitale overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

Budgetneutrale wijzigingen
Decentrale overhead, de overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan

de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan.

Intertemporele compensatie
Lastenbudget van de Tweede Kamerverkiezingen in 2028 verschuift naar 2025, omdat het kabinet is gevallen en er vervroegde verkiezingen worden gehouden in 2025.

Nominale ontwikkelingen
We verhogen de structurele budgetten voor inflatie op loon en prijs.

Actualisatie kapitaallasten
Deze afwijkingen lichten we niet verder toe omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Zoals bij de vervanging van elk systeem kan de implementatie van de omnichannel-voorziening onvoorziene technische verstoringen veroorzaken. Dat kan mogelijk verderop in de dienstverlenings-processen leiden tot langere wachttijden of uitval van systemen. Daarnaast kunnen onderdelen van die vervanging ook duurder uitvallen, zoals het CMS systeem (content management systeem).	We gaan heel nauwkeurig te werk en voeren wijzigingen stapsgewijs door. Dit zodat we snel de oorzaak kunnen achterhalen en bij kunnen sturen wanneer een verstoring zich voordoet. Ten aanzien van het mogelijk duurder uitvallen van het CMS systeem wordt onderzocht of en op welke wijze de kosten binnen de bestaande budgetten van de betrokken directies opgevangen kunnen worden.

Beleidskaders

- In het beleidskader Kompas voor dienstverlening is vastgelegd hoe we als organisatie goede dienstverlening willen leveren aan de Amsterdammers. Goede dienstverlening is persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk. De dienstverlening moet niet alleen beter, maar ook goedkoper. We denken dat te kunnen doen door te gaan voorkomen, verplaatsen en versnellen.

2.B.2 Horizontaal thema digitale stad en overheid

Digitalisering en technologie worden ingezet in dienst van de stad en haar bewoners, waarbij de gemeente de digitale rechten van de Amsterdammer beschermt.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel B.2 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	41 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	0 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel B.2.1

Veilig, toekomst bestendig en verantwoord.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage opgaven met een digitaliseringsstrategie	20% (2024)	30%	70%	100%	100%

De digitalisering van de samenleving, economie, zorg, onderwijs, criminaliteit en het dagelijks leven is de afgelopen decennia sterk toegenomen. Een treffend voorbeeld hiervan is de opkomst van kunstmatige intelligentie, zoals ChatGPT. Wij zetten ons in om voor elke stedelijke opgave de impact van deze ontwikkelingen zorgvuldig in kaart te brengen en hier op een gestructureerde manier mee om te gaan. De specifieke digitaliseringsuitdagingen van de gemeente worden toegelicht binnen de afzonderlijke programma's.

Activiteit B.2.1.1

We beheren informatie op een toekomstbestendige manier en voldoen aan wet- en regelgeving in het informatiedomein, zoals NIS2 en BIO2, AVG, WOO en de Archiefwet.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Tijdige afhandeling WOO verzoeken	47% (2024)	73%	90%	90%	90%
2	Percentage medewerkers dat een training informatie-veiligheid heeft gevolgd				70%	100%
3a	Het AVG-register van verwerkingen wordt twee keer per jaar geüpdatet en op kwaliteit gecontroleerd door Privacy Officers.	80% (2024)	80%	90%	90%	100%
3b	Het Wpg-register van verwerkingen wordt twee keer per jaar geüpdatet en op kwaliteit gecontroleerd door Privacy Officers.	80% (2024)	80%	90%	90%	100%
4	Aantal geïdentificeerde algoritmen van de gemeente Amsterdam dat in het algoritmeregister is opgenomen	nihil (2024)	55	70	70	80

Openbaarheid
De plannen op dit thema zijn te vinden in de paragraaf Openbaarheid.

Veilig en betrouwbaar
Om onze informatie adequaat te blijven beveiligen hebben we een belangrijke prioriteit: implementeren van de nieuwe regelgeving (de Cyberbeveiligingswet) die begin 2026

van kracht zal worden. Daarbij wordt ook de nieuwe versie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid van kracht, die aan overheidsorganisaties concrete regels oplegt. Het implementeren hiervan raakt alle organisatieonderdelen, werkprocessen en informatiesystemen van Amsterdam en is geen geringe opgave. Zorgplicht en toezicht moeten worden aangescherpt. Het melden van incidenten aan een landelijke toezichthouder wordt verplicht. Risicomanagement is daarbij essentieel.
De zogenoemde industriële automatisering krijgt steeds meer aandacht. Om dit te realiseren is een programma ingericht.

Gegevensbescherming (Privacy)
Om beter aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming te voldoen voeren we de Baseline Privacy Amsterdam (BPA) in. Een eerste nulmeting met de feitelijke privacy risico's van alle directies is halverwege 2025 afgerond. In 2026 gaan wij naar aanleiding van de nulmetingen per directie een verbeterplan opstellen als onderdeel van een 'Plan-Do-Act-Check' (PDCA) cyclus.

Een actualisering van het stedelijk beleidskader verwerking persoonsgegevens is in gang gezet en de verwachting is dat dit in 2026 zal worden vastgesteld. Ook in 2026 wordt intensief ingezet op bewustwording van privacy bij de medewerkers. Waarbij specifieke aandacht wordt gegeven aan ethiek en de digitale rechten van de Amsterdammer.

Algoritmeregister
In 2026 blijven we het beheerskader algoritmen continue doorontwikkelen op basis van het Plan van Aanpak Algoritmen, bijvoorbeeld om een goede bias analyse te faciliteren, te zorgen dat niet-deskundigen zelfstandig analyses kunnen maken en een risico classificatie kunnen uitvoeren.

Ook zorgen we ervoor dat de kaders en instrumenten breed bekend zijn in de organisatie, onder andere door bewustwordingsworkshops en het beschikbaar maken van een e-learning. Daarnaast zullen we continu algoritmen identificeren, classificeren en begeleiding bieden op het uitvoeren van de bijpassende maatregelen.

Activiteit B.2.1.2

We voeren het programma Digitale Stad uit samen met de Amsterdammers het bedrijfsleven, kennisinstellingen, de culturele sector, bezoekers en andere steden in de wereld.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Alle Amsterdamse jongeren zijn bereikt via diverse initiatieven rondom digitale geletterdheid en weerbaarheid zoals TUMO om het digitale bewustzijn onder jongeren te verbeteren.	Onderzoek O&S meting zal in 2025 beschikbaar komen	20% obv cijfers CBS	40%	60%	75%
2	Alle Amsterdammers hebben op een veilige manier digitaal toegang tot publieke voorzieningen.	Onderzoek O&S meting zal in 2025 beschikbaar komen	20%	40%	60%	75%

Agenda Digitale Stad
Vanuit de Agenda sluiten wij aan bij de stedelijke uitdagingen en kansen, om daar bestaande doelstellingen te versterken of te versnellen middels de inzet van digitalisering. In 'innovatiecoalities' zetten we digitalisering zorgvuldig in, met de mens centraal en waarden als betrouwbaarheid en inclusie in het achterhoofd.

Digitale geletterdheid en weerbaarheid
Digitale geletterdheid is geen incidenteel vraagstuk maar wordt steeds urgenter, en is een blijvend sociaal maatschappelijk vraagstuk waar maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en de overheid gezamenlijk een verantwoordelijkheid in hebben en moeten nemen. Met private en maatschappelijke partijen wordt gezorgd dat Amsterdammers zich digitaal kunnen ontwikkelen, ook voor degenen die niet automatisch mee kunnen komen in de digitale wereld, en daar hulp bij nodig hebben. De opgedane kennis van de afgelopen periode op digitale inclusie zetten we in om initiatieven op te schalen, zoals de Cyberbank en de samenwerking in de stad op dit thema te versterken. Met partners als Hackshield en stichting Cyberbreinen helpen we jongeren online weerbaar te blijven.

Digitale vaardigheden
Digitale vaardigheden worden steeds belangrijker. Met het initiatief TUMO wordt een nieuwe generatie jonge Amsterdammers klaargestoomd voor de toekomst. In september 2025 opent TUMO Amsterdam haar deuren in OBA NEXT in Amsterdam Zuidoost. Een plek waar jongeren van 12 tot en met 18 jaar na schooltijd gratis digitale en creatieve vaardigheden kunnen leren. Met deze vaardigheden kunnen jongeren goed en veilig online zijn en de laatste technologieën gebruiken.

Online leefwereld jongeren
Technologie en de invloed daarvan houdt niet op bij de grenzen van de stad. Om op grote schaal impact te kunnen maken en initiatieven op te kunnen schalen, is samenwerking cruciaal. Dit doen we met:
- jongeren om hun behoeftes en uitdagingen binnen de online leefwereld in kaart te brengen,
- kennisinstellingen (veelal scholen) en het stimuleren van publiek-private samenwerking,
- het kabinet, de EU en vanuit de Coalitie van Steden voor Digitale Rechten.

Dit maakt onderdeel uit van het actieplan van online leefwereld jongeren.

Veilige digitale toegang
Vanuit de agenda is er aandacht om een aantal randvoorwaarden te realiseren om te helpen Amsterdammers toegang te verlenen tot de online-wereld en zich online te kunnen bewegen, bijvoorbeeld door het aanbieden van veilige toegang tot publieke wifi-punten. Ook is er blijvend aandacht voor het moderniseren van de eigen ICT en kennis op het gebied van digitalisering. We zetten ons in om meetbare impact te maken in het maatschappelijk domein door ons als lokale overheid te verhouden tot de digitale ontwikkelingen en daarop in te zetten, zorgvuldig en met de menselijke maat. Dus óók bewust kiezen voor niet digitaal zodat echt iedereen mee kan blijven doen in de stad. Dat vraagt een bewuste afweging waar digitalisering in te zetten, en waar ook juist niet. Ook als het gaat om het energieverbruik van het gebruik van algoritmen en computermodellen. In ieder beleidsprogramma staat beschreven wat in het specifieke programma gepland is op het thema ‘digitale stad’.

Activiteit B.2.1.3

We ontsluiten ons stadsarchief door de (digitale) toegankelijkheid te vergroten die past bij deze tijd.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal unieke bezoekers archief op amsterdam.nl	700.000	1.195.350	890.000	900.000	900.000
2	Aantal fysieke bezoekers	50.000 in 2022 (Corona)	120.000	50.000	110.000	110.000

Het Stadsarchief maakt archieven toegankelijk voor alle Amsterdammers. De archieven kunnen online en in de Bazel worden ingezien. Met open.amsterdam.nl maakt het Stadsarchief de informatie die volgens de Wet Open Overheid openbaar moet worden gemaakt toegankelijk voor iedereen.

Het aantal digitale archieven in archief.amsterdam en het WOO kanaal (open.amsterdam) neemt jaarlijks toe. Dit gaat gepaard met een toenemend aantal online raadplegingen. In 2026 beschikt het Stadsarchief in de Bazel over een nieuwe publieke voorziening die Amsterdammers informeert over actieve openbaarmaking van overheidsinformatie (WOO).

Activiteit B.2.1.4

We ontwikkelen technologische innovaties ten behoeve van de organisatie en de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal ontwikkelde Proof of Concepts, MVPs of Prototypes		n.v.t., nieuwe indicator	6	8	10
2	Aantal geimplementeerde prototypes			1	2	3

We ontwikkelen technologische oplossingen om de stad toekomstbestendig te maken. Via een iteratief proces zetten we ideeën om in concepten, prototypes en Minimum Viable Products (MVP’s). Dit betekent dat we op een kort cyclische werkwijze aan de slag gaan met het vormgeven van eerste werkende versies van digitale producten. Projecten variëren van slimme mobiliteit tot duurzame energie en digitale inclusie.

Samenwerkingen met startups, kennisinstellingen en andere partners versterken de resultaten. Experimenteren en testen in een vroeg stadium minimaliseren risico's en maximaliseren impact.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	2,9	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Lasten	54,5	42,4	47,9	48,7	46,1	46,1
Saldo Baten en Lasten	**-51,5**	**-41,9**	**-47,4**	**-48,2**	**-45,7**	**-45,7**
Onttrekking	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.2 Horizontaal Thema Digitale Stad en Overheid	**-53,7**	**-41,9**	**-47,4**	**-48,2**	**-45,7**	**-45,7**

Baten en Lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan voornamelijk uit opbrengst tentoonstellingen en verstrekking van informatie door het Stadsarchief Amsterdam. De lasten in dit programmaonderdeel bestaan uit het ontwikkelen en beheren van goede en betrouwbare ICT-diensten en het verwerven, beheren en beschikbaar stellen van betrouwbare en kwalitatief goede data en informatievoorziening.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

De lasten laten eerst een stijging zien door hogere loonkosten en materiële lasten om vervolgens een meerjarige daling van de begroting zien. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de afname van beschikbare middelen voor de Agenda Digitale Stad, Amsterdam 750 jaar en de afwikkeling van het programma Vernieuwing Digitale Infrastructuur Stadsarchief.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,4**
Beginstand Begroting 26	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,4**
Lasten	**55,6**	**42,4**	**47,9**	**48,7**	**46,1**
Beginstand Begroting 26	**43,4**	**41,2**	**40,3**	**40,3**	**40,1**
Mutaties Begroting 26	**12,2**	**1,2**	**7,6**	**8,4**	**6,0**
Nieuw beleid		**2,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Aanpak Online Leefwereld		1,5			
AI agenda		0,5			
Onderhoud Canon Amsterdam		0,1	0,1	0,1	0,1
Budgetneutrale wijzigingen	**5,1**	**2,0**	**2,1**	**2,2**	**2,2**
Intertemporele compensatie	**5,4**	**-10,4**	**-1,2**	**-0,7**	**-0,7**
Nominale ontwikkelingen		**3,8**	**3,6**	**3,6**	**3,6**
Actualisatie kapitaallasten	**1,7**	**3,7**	**3,1**	**3,3**	**0,8**
Saldo baten en lasten	**-55,1**	**-41,9**	**-47,4**	**-48,2**	**-45,7**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-55,1**	**-41,9**	**-47,4**	**-48,2**	**-45,7**

Mutaties Lasten

Nieuw beleid

Aanpak Online leefwereld jongeren

We investeren in 2025 en 2026 in het Actieplan Online leefwereld jongeren, zodat voldoende kennis beschikbaar is, een lobby-agenda uitgevoerd wordt en interventies met gebruikers worden vormgegeven.

AI agenda

Met deze middelen zetten wij in op de toepassing van kunstmatige intelligentie (AI) binnen bedrijfsprocessen om de efficiëntie te vergroten en de dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren. Daarbij richten wij ons nadrukkelijk op zichtbare en impactvolle toepassingen, zodat duidelijk wordt welke meerwaarde verantwoord gebruik van AI kan bieden voor onze organisatie en de stad.

Onderhoud Canon van Amsterdam
De Canon van Amsterdam geeft in vijftig korte hoofdstukken (vensters) een samenvatting van de geschiedenis van de stad. We stellen middelen beschikbaar voor het onderhoud hiervan.

Budgetneutrale wijzigingen
Hogere lasten door de actualisatie van de kapitaalslasten als gevolg van activering van afgeronde projecten en ICT hardware.

Intertemporele mutatie
Binnen programma B lossen we een aantal knelpunten op die het gevolg zijn van ontwikkelingen zoals toegelicht bij programmaonderdeel B5 Overhead. Voor het I-domein betreft dit prijsstijgingen en een hogere vraag naar digitalisering. Een deel van de knelpunten wordt niet in 2025 opgelost maar in de jaren daarna. In deze begroting wordt in dit programmaonderdeel € 5,4 miljoen doorgeschoven naar de komende jaren

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten door stijging van lonen en materiële lasten.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Niet openbare informatie lekt uit.	We zien toe op naleving van beveiligings-maatregelen, zoals clean desk, voeren van vertrouwelijke gesprekken in gesloten ruimtes, controle op autorisatie. We voeren moreel beraad met collega's en organiseren integriteitsbijeenkomsten en -trainingen voor raadsleden en medewerkers, bijvoorbeeld morele oordeelsvorming. Onderdelen met zeer gevoelige informatie hebben een afgesloten computernetwerk en werken in extra beveiligde zones.

Beleidskaders

- De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG, 25 mei 2018). Dit is het Europees kader voor de omgang met persoonsgegevens. Het Stedelijk kader verwerken persoonsgegevens (2018) geeft aan hoe de gemeente Amsterdam omgaat met persoonsgegevens in overeenstemming met deze AVG.
- De Wet politiegegevens (Wpg) is de wet die de verwerking van persoonsgegevens regelt voor de uitoefening van de politietaak door onder meer de Nationale Politie en buitengewone opsporingsambtenaren (boa's).
- Het stedelijk kader gegevensbescherming gemeente Amsterdam (2020) bepaalt de strategische uitgangspunten en randvoorwaarden die de organisatie hanteert voor privacybescherming.
- De AI-verordening (AI Act) is een Europese wet die in 2024 van kracht werd en als eerste uitgebreide regulering ter wereld regels stelt voor het ontwikkelen en gebruiken van kunstmatige intelligentie. De verordening classificeert AI-systemen op basis van risico en stelt strengere eisen aan hoogrisico-toepassingen, terwijl bepaalde AI-praktijken zoals sociale scoring volledig worden verboden.
- De Archiefwet 1995 is de belangrijkste wet voor de informatievoorziening van de Nederlandse overheid. De wet regelt dat overheidsarchieven na verloop van tijd openbaar worden voor burgers. De wet is van toepassing op zowel papieren als digitale overheidsinformatie. De wet wordt in 2025 gemoderniseerd zodat deze beter aansluit bij de praktijk van het digitale informatiebeheer. Daarnaast zal het stelsel van toezicht aangepast worden. Het nieuwe wetsvoorstel is op 18 februari 2025 met algemene stemmen aangenomen door de Tweede Kamer en wordt momenteel behandeld in de Eerste Kamer.
- In 2026 wordt de Cyberbeveiligingswet van kracht. Deze wet stelt zwaardere eisen aan de informatiebeveiliging van de gemeente Amsterdam. De gemeente heeft een programma ingericht om te kunnen voldoen aan de eisen uit deze wet.
- De visiebrief Digitale Overheid 2017 (2013). Daarin zijn de pijlers van de digitale dienstverlening van de overheid aan bedrijven en burgers beschreven.
- De Wet Hergebruik Overheidsinformatie (2015). Volgens deze wet moeten openbare overheidsgegevens en -informatie zo gemakkelijk mogelijk beschikbaar zijn voor burgers en bedrijven, tenzij er een uitzonderingssituatie geldt.
- Wet implementatie open data richtlijn (2024). Met deze wijziging is de Europese Open data richtlijn geïmplementeerd in de Nederlandse Wet hergebruik van overheidsinformatie.
- Op 21 november 2023 is de nieuwe Agenda Digitale Stad 2023-2026 vastgesteld.
- Eindrapportage Bestuursopdracht i-domein (2020). Fundamenteel verbeterplan op basis van groeiplateaus, over de gehele breedte van het i-domein. Hiermee heeft het college de koers op digitalisering vastgesteld.
- Wet open overheid (2022). Deze wet regelt het openbaar maken van informatie door de gemeente, zowel op initiatief van de gemeente zelf als op verzoek van een burger.
- De Wet Digitale Overheid (WDO) heeft als doel te regelen dat Nederlandse burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de (semi-) overheid

met veilig en elektronische identificatiemiddelen (eID). Hiermee implementeert Nederland de EU-richtlijn over toegankelijkheid van overheidswebsites en apps.

- Het landelijk stelsel van basisregistraties. De wetten en kaders voor het vastleggen, beheren en gebruiken van gegevens zijn per afzonderlijke registratie wettelijk geregeld en de Eenduidige Normatief Single Information Audit (ENSIA)-methodiek wordt gevolgd.
- VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (2016). Geratificeerd door Nederland op 14 juli 2016. Doel: gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking in de maatschappij. Uitgangspunt is dat het beleid inclusief wordt vormgegeven en er geen apart beleid wordt gemaakt voor mensen met een beperking.
- Europese Richtlijn Nis2 (Europese Network and Information Security Directive) en BIO: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is het basisnormenkader voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen).
- De Europese AI Verordening (2024). Stelt regels aan de ontwikkeling en het gebruik van AI-systemen (kunstmatige intelligentie). Het belangrijkste doel is het bevorderen van de ontwikkeling en invoering van veilige en betrouwbare AI-systemen op de interne markt van de Europese Unie. Daarnaast is het doel de grondrechten van EU-burgers te beschermen en innovatie op het gebied van AI in Europa te stimuleren.

2.B.3 Horizontaal thema Democratisering

Door democratisering hebben Amsterdammers meer zeggenschap en eigenaarschap over hun stad.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel B.3 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	400 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel B.3.1

Verhogen van zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdammers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Waardering door deelnemers aan een participatieproces (steekproef)	nulmeting in 2024	7,2	7	7	7
2	Aantal stemmers buurtbudgetten	31.743 (2019)	46.342	45.000	45.000	Afhankelijk keuzes nieuwe coalitie

Indicator 1
Met de Participatieverordening hebben we regels vastgelegd hoe de gemeente burgers betrekt bij het maken van plannen en beleid. En hoe de gemeente met buurtplatformen (georganiseerde groepen Amsterdammers) en met initiatiefnemers die gebruik willen maken van buurtrechten (de mogelijkheid om bijvoorbeeld taken van de gemeente over te nemen), samenwerkt aan de ontwikkeling van de stad. Ook de samenwerking met buurtplatformen (bewonersorganisaties die een koepelfunctie verzorgen in hun buurt) is vastgelegd in de Participatieverordening. In 2026 verschijnt de eerste volledige participatiemonitor die onder meer de waardering van deelnemers aan participatieprocessen gaat meten, en de eerste evaluatie van de Participatieverordening.

Indicator 2
Met verschillende instrumenten werken we aan het verhogen van zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdammers. Voorbeelden van instrumenten zijn buurtbudgetten, buurtrechten, de regeling voor integraal maatschappelijk initiatief, het buurtplatformrecht en stadsdeelpanels. Met de buurtbudgetten kunnen Amsterdammers plannen indienen voor hun eigen buurt. De hele buurt kan daar vervolgens op stemmen. Jaarlijks stemmen zo'n 45.000 Amsterdammers op de plannen in het kader van de buurtbudgetten. Op basis van de stedelijke evaluatie buurtbudgetten wordt gewerkt aan twee scenario's voor de toekomst van de buurtbudgetten, waarover een nieuw college een besluit kan nemen.

Activiteit B.3.1.1

Integrale aanpakken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	De invulling van deze indicator volgt bij een volgend P&C product					

Met de integrale aanpakken werken we aan verbetering van de kwaliteit van het bestaan van de inwoners in stadsdelen Zuidoost, Nieuw-West en Noord. Dat doen we door een integrale aanpak. Het doel is om het perspectief van bewoners, en vooral jongeren, structureel te verbeteren. Dit kan alleen worden bereikt met doorbraken in beleid, door ontkokering en vergaande samenwerking met bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Hiervoor zijn duurzame investeringen in tijd en

geld nodig. We committeren ons voor 25 jaar om hieraan te werken. De ambities vragen om maatregelen op uiteenlopende beleidsterreinen, zoals onderwijs, wonen, veiligheid, ruimtelijke ordening en werk. In bestedingsplannen nemen we op wat we hiervoor gaan doen in 2026.

Activiteit B.3.1.2

Buurtbudgetten en -regelingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal gekozen plannen buurtbudgetten*	64 (2019)	240	Geen Streef-waarde		
2	Opstellen en implementeren participatieverordening	n.v.t.	Implemen-tatie fase	Implemen-tatie fase		

Indicator 1
Bij buurtbudgetten kunnen Amsterdammers plannen indienen voor hun eigen buurt. De hele buurt kan daar vervolgens op stemmen. Jaarlijks stemmen zo'n 45.000 Amsterdammers op de plannen in het kader van de buurtbudgetten. Op basis van de stedelijke evaluatie buurtbudgetten worden twee varianten voorbereid voor een mogelijk vervolg van de buurtbudgetten in de nieuwe coalitieperiode. In 2025 en de eerste helft van 2026 vindt de laatste ronde van de huidige buurtbudgetten plaats, de uitvoering van de plannen loopt nog door in 2026. Afhankelijk van de keuzes van een nieuwe coalitie in 2026 wordt een eventueel vervolg in gang gezet

Indicator 2
Sinds 15 september 2024 is de participatieverordening van kracht. In de verordening zijn zowel de wettelijk verplichte onderdelen burgerparticipatie en het uitdaagrecht opgenomen als extra buurtrechten 'planningsrecht' (het recht om een plan in te dienen voor de openbare ruimte) en 'biedingsrecht' (het recht om een bod te doen op een pand of openbare grond). Bovendien is ook expliciet de samenwerking met buurtplatformen opgenomen in de verordening. Buurtplatformen zijn georganiseerde groepen bewoners die fungeren als een koepel- of netwerkorganisatie voor hun buurt. In de verordening zijn voor participatieprocessen kwaliteits- en proceseisen vastgelegd waar we gemeentebreed op aanspreekbaar zijn. Na het eerste, tweede en derde jaar van de verordening wordt deze geëvalueerd. In het tweede kwartaal van 2026 wordt de eerste monitor en evaluatie van de verordening opgeleverd aan de (nieuwe) gemeenteraad.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	17,6	20,0	13,2	3,7	3,7	3,7
Saldo Baten en Lasten	**-17,6**	**-20,0**	**-13,2**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**
Onttrekking	4,5	8,7	8,2	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4,5**	**8,7**	**8,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.3 Horizontaal Thema Democratisering	**-13,1**	**-11,3**	**-5,0**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**

Baten en lasten
Lasten in dit programmaonderdeel bestaan uit de buurtbudgetten/democratisering, integrale aanpakken Nieuw West, Zuidoost en Noord voor Community Wealth Building, communicatie, Inclusie en Participatie en bewonersbetrokkenheid. Verder valt binnen dit programmaonderdeel ook de implementatie van de participatieverordening, het begeleiden van initiatieven, buurtplatformen en stadsdeelpanels.

Reserves
De reserve coalitiemiddelen wordt ingezet ter dekking van de activiteiten voor democratisering/buurtbudgetten, bewonersparticipatie/stadsdeelpanels en de integrale aanpakken/masterplannen.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	**20,0**	**13,2**	**3,7**	**3,7**	**3,7**
Beginstand Begroting 26	**21,2**	**9,3**	**3,4**	**3,4**	**3,4**
Mutaties Begroting 26	**-1,2**	**3,9**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Coalitieakkoord	**-0,0**	**3,0**			
Buurtbudgetten		0,9			
Democratisering	0,8	1,3			
Nationaal Programma Samen Nieuw-West	-0,8	0,8			
Budgetneutrale wijzigingen	**-0,2**	**-0,6**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Intertemporele compensatie	**-1,0**	**1,4**			
Nominale ontwikkelingen		**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Saldo baten en lasten	**-20,0**	**-13,2**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**
Onttrekking	**8,7**	**8,2**			
Beginstand Begroting 26	**8,7**	**5,2**			
Mutaties Begroting 26	**-0,0**	**3,0**			
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,0	3,0			
Saldo onttrekking en toevoeging	**8,7**	**8,2**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-11,3**	**-5,0**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**

Mutaties lasten

Coalitieakkoord

Herallocatie reserve coalitiemiddelen 2025 en 2026

We zetten zowel in 2025 als in 2026 middelen in voor subsidiering aan diverse maatschappelijke initiatieven op het gebied van democratisering zoals de stichting Tolhuistuin, Mensen maken Amsterdam, Ma.ak020 en samenwerking met vermogensfondsen.

Middeling budget Nationale Programma Stadsdeel Nieuw West over 2025 en 2026

We verschuiven het budget voor het nationaal programma stadsdeel Nieuw-West conform het bestuurlijk vastgestelde bestedingsplan 2025-2026.

Reserve coalitiemiddelen buurtbudgetten

We zetten het budget uit de reserve coalitiemiddelen voor democratisering in voor de uitvoering van de projecten buurtbudgetten bij de stadsdelen in 2026.

Budgetneutrale wijzigingen

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Intertemporele compensatie

Door verschuiving van de middelen over de jaren binnen dit programmaonderdeel dalen de lasten in 2025 en stijgen de lasten in 2026 zodat de activiteiten voor democratisering (buurtbudgetten) en de gebiedsgerichte opgaven (ongelijk investeren) in 2026 uitgevoerd kunnen worden.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen

Coalitiemiddelen 2022-2026

Hogere onttrekking in 2026 vanuit de incidentele coalitieakkoord middelen voor de integrale aanpakken/masterplannen, buurtbudgetten/democratisering en bewonersparticipatie/stadsdeelpanels.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Bij het van kracht worden van de nieuwe Participatieverordening, bestaat de kans dat de gemeente nog niet overal kan voldoen aan de afspraken uit de verordening. Dit kan in het begin leiden tot meer klachten en bezwaren van bewoners en bedrijven.	Implementatieplannen voor alle organisatieonderdelen die werken met de Participatieverordening. Via de participatiemonitor controleren we of de participatie in de stad verloopt volgens de nieuwe verordening en of er nog verbeteringen moeten worden ingevoerd.

Beleidskaders

- Beleidsbrief Democratisering (2019); waarin met vijf actielijnen en beleidsdoelen de zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdam van Amsterdammers wordt vergroot;
- Omgevingswet (2022) waarin vanuit Rijkswege een vastgesteld participatie beleid een wettelijk vereiste is;
- Beleidskader buurtbudgetten (2021), waarin afspraken voor de uitvoering van buurtbudgetten zijn vastgelegd;
- Referendumverordening (2021), waarin er meer mogelijkheden komen voor Amsterdammers om hun zeggenschap te vergroten op voorgenomen representatieve besluitvorming;
- Participatiebeleid (2021) waarin voor Amsterdammers en de gemeentelijke organisatie de kaders voor bewuste, eenduidige transparante en voorspelbare participatie worden gesteld;
- Beleidskader Buurtrecht (2021) waarin de spelregels rondom Right to challenge en Right to bid en Right to plan worden toegelicht;
- Regeling Integraal Maatschappelijk Initiatief (2021) regeling om brede, integrale maatschappelijk initiatieven te ondersteunen om te voorkomen dat initiatiefnemers bij meerdere beleidsafdelingen subsidie moeten aanvragen;
- Beleidskader burgerberaden (2023), waarin staat hoe door gelote groepen burgers geadviseerd kan worden over een vraagstuk in de stad.
- Participatieverordening (2024).

2.B.4 Bestuur

Het stadsbestuur verbindt, geeft vertrouwen en geeft invulling aan de publieke taak op basis van democratische waarden.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel B.4 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0,00 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	0,70 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	326,40 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel B.4.1

Stadsbestuur zijn dat verbindt, vertrouwen heeft en geeft en dat op basis van democratische waarden invulling geeft aan zijn publieke taken.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Geen indicator beschikbaar					

Met het huidige bestuurlijk stelsel wordt beoogd de positie van het lokale bestuur te versterken. Dit gebeurt doorlopend. Een dagelijks bestuur met meer slagkracht en een stadsdeelcommissie die ten opzichte van dat dagelijks bestuur sterk staat, die beide goed samenwerken met college en raad.

Het inzetten op het versterken van vertrouwen tussen burger en overheid blijft een prioriteit. Dit doen we door transparant te communiceren en het beter toegankelijker maken van informatie voor bewoners waar zij terecht kunnen met vragen en hoe zij hun stem kunnen laten horen bij plannen die het stadsbestuur maakt.

Activiteit B.4.1.1

Gemeenteraad en ondersteuning.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Geen indicator beschikbaar					

De gemeenteraad vertegenwoordigt de inwoners van Amsterdam, bepaalt de hoofdlijnen van het beleid van de gemeente en controleert of het college van burgemeester en wethouders het afgesproken beleid goed uitvoert. De gemeenteraad wordt daarbij ondersteund door de griffie en in de controlerende rol door de Rekenkamer Amsterdam, de Ombudsman en de gemeente accountant (acam). Op woensdag 18 maart 2026 zijn de verkiezingen voor de nieuwe leden van de gemeenteraad en de stadsdeelcommissies.

Activiteit B.4.1.2

College en stadsdeelbesturen.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Geen indicator beschikbaar					

We nemen besluiten zoveel als mogelijk lokaal, door of samen met de dagelijkse besturen, de stadsdeelcommissies en de bestuurscommissie Weesp.
In 2026 wordt ingezet op de implementatie van de uitkomsten van de evaluatie van het bestuurlijk stelsel 2025. Na het aantreden van de nieuwe bestuurders na de gemeenteraadsverkiezingen 2026 zal worden gestart met de langetermijnontwikkeling van het bestuurlijk stelsel. Tevens wordt een communicatieplan uitgewerkt en uitgevoerd voor een betere communicatie voor de inwoners. Daarin wordt het

bestuurlijk stelsel helder uitgelegd. Hierdoor weten zij per problematiek welke lokale bestuurder zij hiervoor kunnen benaderen.

Doel B.4.2

Effectieve aanpak van stedelijke en regionale opgaven door samenwerking met partners met vergelijkbare opgaven en belangen.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Geen indicator beschikbaar					

We zoeken verbinding met bestaande partners, zoals het Rijk, de provincie, onze buurgemeenten en internationale partners. We staan gezamenlijk voor grote uitdagingen, zoals de wooncrisis, klimaatbeleid en energietransitie, de opvang van vluchtelingen, het tegengaan van ongelijkheid in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Deze complexe en meervoudige vraagstukken zijn alleen gezamenlijk en integraal aan te pakken.

Activiteit B.4.2.1

Regionale en landelijke samenwerking.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1 Geen indicator beschikbaar*					

* Om de ambities van Amsterdam te realiseren wordt op een groot aantal manieren samenwerking gezocht met externe partners, variërend van Amsterdamse kennisinstellingen tot de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Omdat het hier samenwerkingen betreft over de volle breedte van de inhoudelijke agenda en het een groot aantal partijen betreft, is het niet mogelijk om dit te kwantificeren.

We bouwen internationale relaties op ten behoeve van de opgaven van Amsterdam. De visie en uitvoeringsagenda internationaal beleid is daarbij leidend. Amsterdam als Veilige Haven is een van de pijlers van de in 2023 aangenomen Visie Internationaal. In deze pijler wordt de idee van 'Amsterdam als een veilig toevluchtsoord' voor onder andere mensenrechtenactivisten en bedreigde journalisten verder versterkt. Daarnaast wordt op 8 maart 2026 een internationale vrouwenconferentie georganiseerd.

We trekken op in G4 verband om aandacht te vragen voor grootstedelijke opgaven. Daarbij zoeken we steeds meer verbinding met andere gemeentelijke netwerken. Daarnaast zijn we deze bestuursperiode actief betrokken in het VNG-bestuur. Samen met deze partners zetten we ons in voor goed beleid op urgente vraagstukken zoals kansengelijkheid, energietransitie, wonen, bereikbaarheid en eerlijke financiële verhoudingen. Dit brengen we ook rechtstreeks onder de aandacht bij het Kabinet en de Tweede Kamer.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

De Rekenkamer Amsterdam
De Rekenkamer Amsterdam is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA). De RMA voert ook de rekenkamerfunctie uit voor Zaanstad. De rekenkamer doet onderzoek naar rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde bestuur. Daarmee helpt ze de raad bij het uitoefenen van zijn controlefunctie.

De Ombudsman
De Ombudsman, zijn plaatsvervangster en Kinderombudsman, zijn onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling Ombudsman Metropool Amsterdam. Naast Amsterdam nemen deel: Almere, Amstelveen, Diemen, Zaanstad, Waterland, Landsmeer, Vervoerregio Amsterdam en de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. De ombudsman houdt toezicht op de manier waarop de gemeente zich gedraagt naar bewoners en ondernemers en is een tweedelijns klachtbehandelaar.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,5	59,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Lasten	39,0	38,4	39,7	39,0	38,9	38,9
Saldo Baten en Lasten	**-38,5**	**21,3**	**-39,1**	**-38,4**	**-38,3**	**-38,3**
Onttrekking	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.4 Bestuur	**-38,5**	**21,4**	**-39,1**	**-38,3**	**-38,3**	**-38,3**

Baten en lasten

De baten in dit programmaonderdeel bestaan uit baten voor onderzoeken van de auditdienst ACAM voor buiten-gemeentelijke audits.
De lasten in dit programmaonderdeel bestaan uit lasten voor het (stadsdeel)bestuur en college, de raad, bijdrage VNG, ACAM, ombudsman, raadsgriffie, de Rekenkamer, bijdrage MRA, internationale betrekkingen en voor de uitkeringen aan pensioenen en wachtgeld van voormalig bestuurders.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten

Vanaf 2027 nemen de lasten licht af ten opzichte van 2026. Aangezien de afname kleiner is dan € 1,0 miljoen lichten wij deze niet verder toe. In 2025 is sprake van een incidentele baat van € 59,1 miljoen omdat we de beginstanden van de verschillende pensioenvoorzieningen hebben overgeboekt naar één centrale pensioenvoorziening in programma A. De hoogte van de totale pensioenvoorziening is niet veranderd.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**59,7**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Beginstand Begroting 26	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
Mutaties Begroting 26	**59,1**				
Begrotingsbijstellingen	**59,1**				
Lasten	**38,4**	**39,7**	**39,0**	**38,9**	**38,9**
Beginstand Begroting 26	**35,7**	**35,8**	**35,6**	**35,5**	**35,5**
Mutaties Begroting 26	**2,7**	**3,9**	**3,4**	**3,4**	**3,4**
Nieuw beleid	**0,1**	**0,4**			
Maatschappelijke weerbaarheid	0,1	0,4			
Begrotingsbijstellingen	**2,4**	**2,4**	**2,4**	**2,4**	**2,4**
Budgetneutrale wijzigingen	**0,3**	**0,2**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Nominale ontwikkelingen		**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Saldo baten en lasten	**21,3**	**-39,1**	**-38,4**	**-38,3**	**-38,3**
Onttrekking	**0,1**	**0,1**	**0,1**		
Beginstand Begroting 26	**0,1**	**0,1**	**0,1**		
Saldo onttrekking en toevoeging	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**-**	**-**
Totaal	**21,4**	**-39,1**	**-38,3**	**-38,3**	**-38,3**

Mutaties lasten

Nieuw beleid

Maatschappelijke weerbaarheid

Wij hebben middelen beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de weerbaarheid bij grootschalige en langdurige stroomuitval voor het gemeente breed programma.

Begrotingsbijstellingen

Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten.

- Wij passen de verplichting pensioenen en wachtgeld (€ 2,3 miljoen) van voormalige bestuurders aan op basis van rentevoet en overige regels.
- De overige afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen

Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Nominale ontwikkelingen

We verhogen de structurele budgetten van ACAM en Griffie voor inflatie op loon en prijs.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Niet openbare informatie lekt uit	▪ We zien toe op naleving van beveiligings-maatregelen, zoals clean desk, voeren van vertrouwelijke gesprekken in gesloten ruimtes, controle op autorisatie. ▪ We voeren moreel beraad met collega's en organiseren integriteitsbijeenkomsten en -trainingen voor raadsleden en medewerkers, bijvoorbeeld morele oordeelsvorming ▪ Onderdelen met zeer gevoelige informatie hebben een afgesloten computernetwerk en werken in extra beveiligde zones. Fysieke beveiliging.

Beleidskaders

- Gemeentewet titel II en III: de inrichting, samenstelling en bevoegdheid van het gemeentebestuur.
- Verordening op het lokaal bestuur: de inrichting en samenstelling van het dagelijks bestuur en stadsdeelcommissies.
- Wet gemeenschappelijke regeling-plus (Wgr-plus): het treffen van voorzieningen voor het bestuur rond de grote steden.
- Gemeentewet.
- Controleverordening (art. 213 gemeentewet): regels voor de inrichting van de financiële administratie en accountantscontrole
- Programma van Eisen accountantscontrole: toets punten bij de selectie van de accountant
- Nota Auditketen, 2014.
- Het bureau en de werkwijze van de ombudsman komen uit de Gemeentewet (art. 81 q tot en met v).
- Algemene wet bestuursrecht (hoofdstuk 9:2) en de Gemeenschappelijke Regeling gezamenlijke ombudsman metropool Amsterdam.
- Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA).
- Beleidsvisie Rekenkamer Metropool Amsterdam 2016-2022 ‘navolgbaar rekenen op de participatiesamenleving’.
- Werken aan meer vertrouwen tussen Amsterdammers en de gemeente (raadsbrief oktober 2022)

2.B.5 Overhead

De bedrijfsvoering stelt de organisatie in staat om de bestuurlijke en stedelijke opgaven te realiseren.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel B.5 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	1.939 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	32.000 ton CO_2

Met maken we in de programmabladen zichtbaar welke indicatoren van activiteiten bijdragen aan de duurzame opgave. Zie de duurzaamheidsparagraaf voor verdere toelichting over het icoon en de totale CO_2-uitstoot.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel B.5.1

Een goed werkende bedrijfsvoering gericht op een betrouwbare, wendbare organisatie die integraal en opgavegericht werkt, zo duurzaam mogelijk en waarbij inclusie en diversiteit de norm is.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Overhead (% van de totale gemeentelijke lasten; BBV-verplicht)	9,2% (2021)	10,4%	9,7%	8,4%	
2	Overhead (% van de totale gemeentelijke formatie)	25,9% (2021)	22,7%	pm*	pm*	pm

indicator 1 is herberekend zodat deze aansluit bij de definitie van het BBV, waarin de reservemutaties niet worden meegenomen in de totale lasten.

* De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt met ingang van 2025 niet langer in programma B begroot. Hiermee voldoen we aan de aangepaste kaders van het BBV. Deze mutatie heeft effect op het gepresenteerde percentage. Omdat de mutatie nog niet volledig is doorgevoerd in de personeelsadministratie volgt de streefwaarde op een later moment.

De organisatie wordt ondersteund door de centrale bedrijfsvoeringsfuncties. We zien een aantal ontwikkelingen waardoor de kosten oplopen en het nodig is de ondersteuning bij te stellen om deze effectief te kunnen blijven uitvoeren. Op een aantal gebieden is de prijsontwikkeling hoger dan de compensatie die we daarvoor krijgen. Dit zien we bij ICT producten en diensten, Facilitaire diensten, huisvesting en energie. Ook zien we dat de invulling van eerdere besparingsopgaven een langere doorlooptijd kent, dat meer capaciteit nodig is voor het realiseren van de opgaven van de stad die de organisatie hebben doen groeien en dat we tegenvallers moeten opvangen zoals de implementatie van Afis. De precieze invulling van de maatregelen wordt in het vierde kwartaal van 2025 verder geconcretiseerd en uitgewerkt. Bij het opstellen van de maatregelen wordt de mogelijke impact op de dienstverlening van de Gemeente in kaart gebracht en zo veel mogelijk geminimaliseerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering lichten wij nader toe waar we ons in het kader van de bedrijfsvoering in 2026 op richten.

Activiteit B.5.1.1

Bestuursondersteuning en algemene zaken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Centrale ondersteuning (% van de totale gemeentelijke lasten)				streefwaarde volgt bij Begroting 2027	
2	Ondersteuning stadsdeel besturen (% van de totale gemeentelijke lasten)				streefwaarde volgt bij Begroting 2027	
3	% Websites en apps die voldoen aan de WCAG -richtlijnen (minimaal B niveau)	Nulmeting in 2025	n.v.t.	50%	60%	70%
4	Aantal bezwaren dat is ingediend per 1.000 inwoners.	Nulmeting 2026	-	-	Nulmeting	Streefwaarde o.b.v. nulmeting
5	De gemiddelde doorlooptijd van een bezwaarschriftprocedure	Nulmeting 2026	-	-	Nulmeting	Streefwaarde o.b.v. nulmeting
6	De uitkomst van de bezwaarschriftprocedure	Nulmeting 2026	-	-	Nulmeting	Streefwaarde o.b.v. nulmeting

We beheren het bestuurlijk bestel, ondersteunen het besluitvormingsproces en werken aan vraagstukken met potentieel grote maatschappelijke effecten. Daarnaast adviseren we over de juridische aspecten van bestuurlijke besluitvorming en zorgen we voor goede en consistente interne en externe communicatie.

Digitale toegankelijkheid

We ontwikkelen expertise op het gebied van het verbeteren van digitale toegankelijkheid om zo beter aan de Wet Digitale Toegankelijkheid te voldoen. In 2026 zorgen we ervoor dat digitale toegankelijkheid breed bekend is in de organisatie, onder andere door kennisdelen en bewustwordingscampagnes. Daarnaast onderzoeken we jaarlijks 30 van onze websites en apps op het gebied van digitale toegankelijkheid. We beginnen met de meest gebruikte en belangrijkste websites en apps. Dit zorgt ervoor dat veel Amsterdammers al snel profiteren van betere toegankelijkheid. In 2026 streven we ernaar dat 60 procent van deze websites en/of apps voldoen aan de internationale richtlijnen voor digitale toegankelijkheid (WCAG 2.1).

Bezwaarprocedure

Vanaf 2024 wordt jaarlijks het rapport “De staat van de juridische functie” uitgebracht. Hierin is, onder meer, opgenomen hoeveel bezwaren gemeente breed zijn ontvangen in het voorafgaande jaar. De uitkomsten van de bezwaarprocedures zijn hierin ook meegenomen.

Activiteit B.5.1.2

Decentrale overhead.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Decentrale overhead (% van de totale gemeentelijke lasten)				streefwaarde volgt bij Begroting 2027	

Dit betreft de lasten voor ondersteunende diensten die specifiek worden ingezet voor de beleidsprogramma's maar niet aan één beleidsprogramma zijn toe te rekenen. Zoals bijvoorbeeld leidinggevenden en managementondersteuning voor de uitvoerende clusters en de leadbuyersfunctie.

Activiteit B.5.1.3

(Concern)financiën, inkoop en P&O.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	(Concern)financiën, inkoop en P&O (% van de totale gemeentelijke lasten)				streefwaarde volgt bij Begroting 2027	

We beheren de financiële-, personeels- en salarisadministratie, zorgen voor de planning en control cyclus en adviseren over financiële gevolgen en risico’s van plannen en projecten. We ondersteunen de organisatie op het gebied van in-door- en uitstroom van medewerkers, ontwikkelen personeelsbeleid en adviseren over personeelszaken. Daarnaast stellen we kaders en beleid op voor inkoop en contractmanagement.

De implementatie van AFIS per 1 januari 2025 is met de nodige uitdagingen gepaard gegaan, onder meer zichtbaar in de verwerking van facturen in de eerste maanden. Inmiddels wordt op basis van de evaluatie die voor het reces met de gemeenteraad is gedeeld, per onderdeel van het systeem zorgvuldig bepaald welke verbeteringen nodig zijn. Dit traject voeren we beheerst uit, met oog voor continuïteit van de dienstverlening en kostenbeheersing en zetten we in 2026 door om AFIS duurzaam op het gewenste niveau te brengen.

Activiteit B.5.1.4

Digitale voorzieningen & informatiebeheer.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	ICT-kosten per te servicen medewerker (rapportage-indicator)		n.v.t.	n.v.t.	€ 4.159,-	€ 4.159,-
2	ICT-kosten ten opzichte van de apparaatskosten (%) (rapportage-indicator)		n.v.t.	n.v.t.	5,23	5,29

We werken aan een gezond, professioneel en beheerd IT-landschap. Daarbij spelen we niet alleen in op huidige trends, maar kijken we ook vooruit naar toekomstige ontwikkelingen. We zetten ons in om de digitale onafhankelijkheid te realiseren. Hiervoor zijn verschillende maatregelen opgesteld zoals samenwerking versterken zowel Europees als landelijk, regie op data, digitaal onafhankelijke infrastructuur en applicaties of de inzichten uit business Continuïteitsmanagement waarbij gekeken wordt naar de continuïteit van de meest kritische bedrijfsprocessen. Ook zijn er verbeterprocessen, zoals de evaluatie op regie op applicaties die bij leveranciers staan en het inkoopproces. In deze verbeterprocessen zullen we digitale autonomie meenemen en verkennen wat er nodig is.

Activiteit B.5.1.5

Ambtelijke huisvesting en Facilitaire zaken.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Aantal werkplekken per fte formatie op 31 december	0,74 (2023)	0,65	0,65	0,64	0,64
2	Ruimtebeslag (m^2) kantoorruimte per fte formatie op 31 december	15,1 (2023)	14,3	14,3	14,0	14,0
3	% panden met energielabel A	31% (2022)	-	-	44%	69%
4	Rest. CO_2-uitstoot in ton	14.200 (2022)	-	-	11.200	5.200

Bij een positief besluit over nieuwe gemeentelijke huisvesting geven we vanaf 2032 volledig invulling aan de besparingsopgave op de huisvesting. In 2026 bereiden we dit verder voor met als uitgangspunt een toekomstbestendige, duurzame, inclusieve en eigentijdse werkplek creëren waarin persoonlijk contact meer centraal staat.

We werken hybride en ondersteunen dat met een huisvestingsstrategie en visie op de werkomgeving. De financiële opgave op de ambtelijke huisvesting vereist duurzamer en efficiënter gebruik van de panden, verspreid over de werkdagen om zo het aantal werkplekken en ruimtebeslag verder terug te brengen. Begeleiding op gedrag en sturing op aan- en afwezigheid op kantoor is hier onderdeel van. In 2026 komen we met een concreet actieplan hoe we dit vorm geven.

We verminderen onze CO_2-uitstoot door duurzame energie-opwek en aardgas vrijmaken van onze huisvestingspanden. Met een verduurzamingsprogramma geven we hier een versnelling aan met als doel 55 procent CO_2 in 2030 te reduceren. In 2026 sturen we op een verlaging van de CO_2-uitstoot naar 11.200 ton voor de panden van Gemeentelijke Huisvesting. We verwachten dat 44 procent van deze panden in 2026 een energielabel A heeft. In de uitvoering staan enkele verduurzamingsmaatregelen aan het stadhuis en werfgebouwen gepland.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

De NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam (NV VGA)
De NV VGA verzorgt risicomanagement advies, alle verzekeringen en schade-management voor de stadsdelen, directies, bedrijven en organisaties van de gemeente Amsterdam. Circa 20 procent van de personeelslasten heeft betrekking op schade-management van de gemeente zelf en komt ten laste van dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	11,7	14,9	10,3	10,2	10,1	10,1
Lasten	726,3	611,1	601,5	567,1	580,2	575,5
Saldo Baten en Lasten	**-714,6**	**-596,2**	**-591,2**	**-556,9**	**-570,1**	**-565,5**
Onttrekking	56,2	17,1	6,2	0,4	0,3	0,3
Toevoeging	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**46,5**	**17,1**	**6,2**	**0,4**	**0,3**	**0,3**
Totaal programmaonderdeel B.5 Overhead	**-668,1**	**-579,1**	**-585,0**	**-556,5**	**-569,8**	**-565,2**

* Conform BBV regelgeving wordt een deel van de centrale overhead toegerekend aan investeringen en grondexploitaties. In de Financiële toelichting zijn de netto overheadlasten opgenomen. In 2026 is de toegerekende overhead € 51,9 miljoen en bedraagt de bruto overhead € 653,4 miljoen

Baten en Lasten
De baten bestaan naast de inzet van medewerkers die gedetacheerd zijn bij NV Verzekeringen ook uit verhuur- en serviceopbrengsten van gemeentelijke panden en het in rekening brengen van facilitaire lasten en doorbelasting van lasten van (voormalig) personeel en trainees aan externe/ interne organisatie-eenheden.

De lasten bestaan naast bestuursondersteuning uit ondersteunende taken op het gebied van personeel en organisatie, financiën, inkoop, informatievoorziening, communicatie, huisvesting en facilitaire zaken.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
De baten stijgen in 2025 incidenteel omdat de voorziening “reparatie WW” vrijvalt. Deze voorziening is in het leven geroepen in het kader van oude CAO-regelingen en is nu niet meer van toepassing.

Vanwege technische wijzigingen in de interne uurtarieven vallen de lasten in 2025 in dit programmaonderdeel incidenteel hoger uit.

Door gewijzigde BBV regelgeving wordt decentrale overhead zoveel mogelijk verantwoord in de beleidsprogramma's en dalen de lasten vanaf 2025.

Reserves
De implementatie Wet Openbare Overheid en Wet Openbaar Bestuur (WOO/WOB) loopt door tot 2026. Ter dekking van deze kosten wordt de reserve Coalitiemiddelen aangewend.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**14,9**	**10,3**	**10,2**	**10,1**	**10,1**
Beginstand Begroting 26	**15,1**	**11,1**	**11,0**	**10,9**	**10,9**
Mutaties Begroting 26	**-0,2**	**-0,8**	**-0,8**	**-0,8**	**-0,8**
Begrotingsbijstellingen	**-0,2**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Budgetneutrale wijzigingen		**-0,8**	**-0,8**	**-0,8**	**-0,8**
Lasten	**611,1**	**601,5**	**567,1**	**580,2**	**575,5**
Beginstand Begroting 26	**585,1**	**636,8**	**625,3**	**631,6**	**620,2**
Mutaties Begroting 26	**26,0**	**-35,3**	**-58,3**	**-51,5**	**-36,5**
Autonome ontwikkelingen	**0,3**	**1,1**	**1,1**	**1,1**	**1,0**
Bijstelling kostenverdeelstaat Overhead	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Gevolgen tariefverhoging OZB Gemeentelijk Vastgoed		0,6	0,6	0,6	0,6
Organisatieverandering uitbreiding parkeren		0,2	0,2	0,2	0,2
Update rentebaten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Verwerking mei-circulaire 2025 (Dir. 53WP)	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ombuiging		**-**	**-0,0**	**-0,1**	**-0,1**
Besparing preventie interventie team		-0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Lagere besparing preventief interventie team		0,0	0,1		
Nieuw beleid		**2,5**	**1,1**	**1,1**	**1,1**
Bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit		1,0	1,0	1,0	1,0
MBO Traineeship		1,4			
Uitbreiding Capaciteit Maatsch. Voorzieningen		0,1	0,1	0,1	0,1
Mee- en tegenvallers	**20,0**	**2,8**	**7,7**	**11,5**	**-1,3**
AFIS	3,0	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Correctie besparingsopgave huisvesting	3,4	3,2	8,4	12,8	
Formatiekrimp		-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Herbestemming vrijval voorziening WW		1,1	0,4	0,2	0,1
Inzet uit vrijval egalisatiereserve Inkomensdeel			0,4		
Overheadtoerekening en vervallen marktconformiteit	13,6				
Coalitieakkoord	**-0,8**	**0,8**	**0,0**	**0,0**	
Uitbreiding planmatig onderhoud verhardingen		0,0	0,0	0,0	
WOO/WOB	-0,8	0,8			
Begrotingsbijstellingen	**-0,6**	**4,5**	**3,2**	**3,3**	**3,3**
Budgetneutrale wijzigingen	**-14,2**	**-95,7**	**-120,9**	**-122,1**	**-97,6**
Groei		**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**
Intertemporele compensatie	**9,4**	**-7,1**	**-2,8**	**-3,3**	**-3,3**
Nominale ontwikkelingen	**5,3**	**45,9**	**43,8**	**44,1**	**44,5**
Actualisatie kapitaallasten	**-0,4**	**2,5**	**1,3**	**5,5**	**8,5**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo baten en lasten	**-596,2**	**-591,2**	**-556,9**	**-570,1**	**-565,5**
Onttrekking	**17,1**	**6,2**	**0,4**	**0,3**	**0,3**
Beginstand Begroting 26	**17,9**	**5,5**	**0,3**	**0,3**	**0,3**
Mutaties Begroting 26	**-0,7**	**0,7**	**0,2**	**0,0**	**0,0**
Gemeentelijke huisvestingsprojecten	0,3				
Meerwaarde voortdurend		0,4	0,4	0,3	0,3
Reserve Coalitiemiddelen 22-26	-0,8	0,8			
Reserve Iedereen Kans op Werk	-0,1	-0,0			
Reserve Sociaal Werk	-0,0	-0,2			
Reserve Vereveningsfonds	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties		-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Saldo onttrekking en toevoeging	**17,1**	**6,2**	**0,4**	**0,3**	**0,3**
Totaal	**-579,1**	**-585,0**	**-556,5**	**-569,8**	**-565,2**

Mutatie Baten

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen. De afwijking lichten we verder niet toe, omdat deze kleiner is dan € 1 miljoen.

Mutatie Lasten

Autonome ontwikkelingen
Door de verschuiving van decentrale overhead naar de beleidsprogramma's neemt de doorbelasting aan grondexploitaties af waardoor de overhead hoger is, zie programmaonderdeel 1.2 Grond.

Ombuiging
Deze mutaties lichten we niet toe omdat deze kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Nieuw Beleid
Bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit
Wij hechten veel waarde aan een inclusieve en diverse organisatie. Om dit te realiseren is het Bureau Inclusiviteit en diversiteit opgericht. Het bureau ontwikkelt zich tot het kennis- en expertisecentrum van de gemeente. Organisatieonderdelen krijgen vanuit dit bureau ondersteuning om een vellig en inclusieve werkomgeving te creëren

MBO Traineeship
Na de geslaagde pilot mbo-traineeship, die in eerste instantie liep tot en met juni 2025 zetten we het traineeprogramma voor mbo' ers voort.

Overige mutaties zijn kleiner dan € 1,0 miljoen en deze afwijking lichten we verder niet toe.

Mee- en tegenvallers
AFIS
De overgang naar het nieuwe financiële systeem (AFIS) heeft vertraging in de betaling aan onze leveranciers veroorzaakt. Om te zorgen dat ondernemers zo snel mogelijk betaald worden en de technische problemen op te lossen hebben we in 2025 extra capaciteit ingezet. Wij dekken deze lasten de komende vier jaren door beheers- en besparingsmaatregelen. Dan gaat het onder andere om vereenvoudiging en versimpeling zoals de health check die ook adviseert.

Correctie besparingsopgave huisvesting
De besparingsopgave op de ambtelijke huisvesting willen we invullen door het realiseren van een nieuw gemeentelijk kantoor. Dat kan vanaf 2032. De taakstelling kan in de jaren daarvoor dus niet gerealiseerd worden. Daarom corrigeren we deze en dekken we het bedrag van de taakstelling tot en met 2031, € 27,8 miljoen, uit de algemene middelen.

Herbestemming vrijval voorziening WW
Door de vrijval van de voorziening is er incidenteel geld beschikbaar. Dit wordt ingezet om een eenmalige uitkering te geven aan medewerkers die slachtoffers zijn van de toeslagenaffaire, aan het terugdringen van het verzuim binnen de gemeente Amsterdam en de aanpak Arbeidsmarktkrapte en Wendbaarheid.

Coalitieakkoord
Deze mutaties lichten we niet toe omdat deze kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Begrotingsbijstellingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij sprake is van een verandering in de omvang van baten en/of lasten. De mutatie met een afwijking van meer dan € 1,0 miljoen heeft betrekking op uitbreiding van capaciteit in programma 7. Hierdoor groeit ook programmaonderdeel B5 mee, € 1,9 miljoen aflopend tot € 1,5 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen
Dit zijn neutrale beleidsarme mutaties waarbij de omvang van lasten of baten niet veranderen. Veelal zal dit betekenen dat er sprake is van een verschuiving over programma's, programmaonderdelen of doelen.
De daling in de lasten in dit programmaonderdeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door verschuiving van overhead naar de programma's waarop deze betrekking heeft. Met deze mutatie voldoen we aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe.

Intertemporele compensatie
Binnen programma B lossen we een aantal knelpunten op die het gevolg zijn van de ontwikkelingen zoals toegelicht onder doel B.5.1. Een deel van de knelpunten wordt niet in 2025 opgelost maar in de jaren daarna. In deze begroting wordt in dit programmaonderdeel € 6,4 miljoen doorgeschoven naar de komende jaren.

Nominale ontwikkelingen
Hogere lasten ter compensatie van nominale ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten worden geactualiseerd aan de hand van het investeringsportfolio.

Mutaties onttrekkingen

Totaal onttrekkingen
Gemeentelijke huisvestingsprojecten
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Meerwaarde voortdurend
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Reserve Coalitiemiddelen 2022-2026
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Reserve Iedereen Kans op Werk
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Reserve Sociaal Werk
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Reserve Vereveningsfonds
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties
Deze mutatie lichten we niet verder toe omdat deze kleiner is dan € 1,0 miljoen.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
Afhankelijkheid IT leveranciers: de afhankelijkheid voor beschikbaarheid en informatiebeveiliging van de IT voorzieningen neemt toe, doordat we voor onze IT voorzieningen steeds meer samenwerken met leveranciers. Proces beveiliging IT: het reguliere proces rond beveiliging van de IT-omgeving staat onder druk door veranderende wet- en regelgeving enerzijds en toenemende cyberdreigingen. Dit vereist een dynamische aanpak en continue inzet van experts, onder andere voor de invulling van aanvullende beheersmaatregelen.	We maken gebruik van een integraal calamiteitenplan die we jaarlijks beoordelen en actualiseren. Daarnaast worden er goede contractuele afspraken gemaakt met leveranciers om grip te houden op de Amsterdamse digitale infrastructuur en het Amsterdamse applicatielandschap. Het naleven van wet- en regelgeving is daar onderdeel van.
EU Inkooponrechtmatigheid: Aanbestedingsprocedures worden niet tijdig gestart. Dit verhoogt het risico op onrechtmatigheid.	Er wordt intensief samengewerkt met de strategische partner informatiebeveiliging. Dit doen wij om blijvend te voldoen aan wet- en regelgeving, in te spelen op actuele ontwikkelingen en het reguliere proces van de beveiliging van onze IT-omgeving continu te blijven verbeteren.
Krapte arbeidsmarkt: onze dienstverlening aan de Amsterdammer staat onder druk doordat vacatures moeilijk zijn in te vullen door krapte. Natuurlijke uitstroom ten gevolge van de AOW gerechtigde leeftijd groeit de komende jaren van circa 200 naar circa 400 medewerkers in 2025 en circa 600 medewerkers in 2030.	We verbeteren de sturingsinformatie en richten een proces in van continue leren en verbeteren op basis van deze sturingsinformatie. Werken volgens de 6 perspectieven om medewerkers aan te trekken, te benutten en te behouden. Zoals het vergroten van het arbeidsaanbod , het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod, investeren in weerbaarheid vitale/kwetsbare functies en het bouwen aan samenwerking met partners. Focus op scherpe prioritering en het zoeken van arbeidsbesparende maatregelen.

Actuele risico's	Maatregelen
Verzuim: het verzuim binnen gemeenten is de afgelopen jaren flink gestegen (bron A&O-fonds gemeenten), ook in Gemeente Amsterdam.	Vanaf 2025 structurele verhoging van verzuimadvies en tijdelijk een extra impuls. Vroegtijdige signalering van en ondersteuning door de arbodienst bij potentieel langdurige uitval. Extra preventieve en verzuimreductie gerelateerde activiteiten vanuit het programma Amsterdam Fit en incidentele Europese subsidie.
Inhuur personeel: we zijn niet altijd in staat om de maatschappelijke opgaven volledig met eigen medewerkers aan te pakken. Bepaalde expertises zijn niet altijd in de organisatie aanwezig of (op juiste moment) beschikbaar. Het verlagen van de externe inhuur kan hierdoor onder druk komen te staan.	Flexibele inzet van eigen expertise binnen de organisatie door belemmeringen in systemen en structuren weg te nemen. Benutten van interne flexibele pools. Extra recruiters in om talenten op de (krappe) arbeidsmarkt aan ons te binden.

Beleidskaders

Algemeen overhead

- Uitvoeringsagenda Duurzame Organisatie 2020-2030 (maart 2020), waarin wordt beschreven hoe de gemeente gaat komen tot een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie met een CO_2-neutrale bedrijfsvoering, zie ook hier.

Financiën, inkoop en control

- Gewijzigde Financiële Verordening Amsterdam 2023 waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie
  is vastgesteld.
- In het inkoopbeleid (maart 2023) staan de 6 belangrijke Amsterdamse maatschappelijke thema's en de kaders en Amsterdamse inkoopregels waarbinnen dit gebeurd. Het biedt een overzicht voor onszelf en ondernemingen. De thema's komen uit het coalitieakkoord Amsterdams akkoord

Digitale voorzieningen & informatiebeheer

- De bestuursopdracht I-domein Naar betrouwbare digitale diensten, uit mei 2020.
- Eindrapportage Bestuursopdracht i-domein (juni 2020). Fundamenteel verbeterplan op basis van groeiplateaus, over de gehele breedte van het i-domein. Hiermee heeft het college de koers op digitalisering vastgesteld.
- Sourcing en Open Source strategie Amsterdam (juli 2019) beschrijft de visie op de samenwerking met de markt in de context van de digitale transformatie van de stad en geeft daaraan richting en kaders.
- Het Stedelijk kader informatiebeveiliging gemeente Amsterdam (2020) bepaalt de strategische uitgangspunten en randvoorwaarden die de organisatie hanteert voor informatiebeveiliging.

Personeel en organisatie

- Protocol Externe inzet (2022) waarin de uitgangspunten van het inhuurbeleid en de beleidsmaatregelen zijn opgenomen met als doel om de interne en externe capaciteit op een effectieve en effici nte wijze in te zetten.
- Plan van Aanpak bewust omgaan met Externe inhuur (2019) waarin de maatregelen uiteengezet worden gezet om te komen tot een bewustere omgang met en-op termijn- een duurzame reductie van externe inzet.
- Bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit (2020), deze richt zich op het vergroten van een inclusieve werkcultuur en de representativiteit in de personele samenstelling van gemeente Amsterdam. Met het Uitvoeringsplan Inclusie en Diversiteit (2021) is hieraan uitvoering gegeven door de inzet van ca 60 acties en interventies.
- Personeelsregeling gemeente Amsterdam bevat naast de cao Gemeenten, de cao Amsterdam en diverse Amsterdamse uitvoerings- en beleidsregels.

Juridische zaken

- Notitie Vertrouwen begint bij de overheid (2022), een kritische verkenning van de juridische functie van de gemeente.

2.B.6 Facilitair werken in de fysieke leefomgeving

De inrichting van de stad en de aanleg en onderhoud van de infrastructuur wordt op een juiste manier voorbereid en gefaciliteerd.

De totale CO_2 -uitstoot van programmaonderdeel B.6 is:	
Scope 1 en 2 in de stad	0 ton CO_2
Scope 1 en 2 van de eigen organisatie	19 ton CO_2
Scope 3 van de eigen organisatie	0 ton CO_2

In paragraaf 4.3 Duurzaamheid laten we zien voor hoeveel CO_2-uitstoot alle programmaonderdelen verantwoordelijk zijn.

Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan wij daarvoor doen (activiteiten)?

Doel B.6.1

De inrichting van de stad en de aanleg en onderhoud van de infrastructuur wordt op een juiste manier voorbereid en gefaciliteerd. Daarnaast worden sociale projecten en programma's optimaal gefaciliteerd en ondersteund.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Klanttevredenheid opdrachtgevers	7,5 (2022)		7,5	7,5	7,5

We zetten onze expertise in op het gebied van project-, programma- en procesmanagement, civiele constructies, water en deltatechnologie, stedelijke inrichting en milieu, infrastructuur en verkeersadvies, uitvoering klimaatadaptatie en energietransitie, en contractmanagement. Daarnaast worden sociale projecten en programma's optimaal gefaciliteerd en ondersteund.

Activiteit B.6.1.1

Ingenieursbureau.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	(interne) omzet mln: Ingenieursbureau	€ 169 (2022)	€ 161	€ 129	€ 129	€ 129

Activiteit B.6.1.2

Projectmanagementbureau.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	(interne) omzet mln: Projectmanagementbureau	€ 63 (2022)	€ 70	€ 65	€ 65	€ 65

Interne omzet

We zetten ingenieurs en projectmanagers in op diverse projecten in de stad die werken op basis van een gemeentebreed vastgesteld intern uurtarief. We verhogen de directe inzet voor projecten gefinancierd uit de budgetten van de opdrachtgevende beleidsprogramma's en verlagen het aantal indirecte uren. We sturen op de norm voor het aantal productieve uren die jaarlijks wordt vastgesteld op basis van de regeling kostprijs en tariefbepaling. Vanaf 2025 werken de facilitaire directies met netto tarieven. Tot en met 2024 waren dit bruto (hogere) tarieven.

Welke verbonden partijen schakelen we daarvoor in?

Wij schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	1,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Lasten	14,2	20,4	14,2	14,1	14,1	14,1
Saldo Baten en Lasten	**-13,1**	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal	**-13,1**	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**

Baten en Lasten
De baten in dit programmaonderdeel bestaan uit opbrengsten voor medewerkers die buiten de gemeente opdrachten uitvoeren.

De lasten bestaan uit salaris en overige lasten van de facilitaire directies en de opbrengst van doorbelaste uren aan investeringen, grondexploitaties en andere projecten.

Meerjarige ontwikkeling van de baten en lasten
Vanwege technische wijzigingen in de interne uurtarieven vallen de lasten in 2025 in dit programmaonderdeel incidenteel hoger uit.

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**
Beginstand Begroting 26	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**
Lasten	**20,4**	**14,2**	**14,1**	**14,1**	**14,1**
Beginstand Begroting 26	**8,4**	**3,4**	**3,3**	**3,3**	**3,3**
Mutaties Begroting 26	**12,0**	**10,9**	**10,8**	**10,8**	**10,8**
Mee- en tegenvallers	**6,4**	**0,5**	**0,7**	**0,9**	
Bestedingsplan Stadsverbetering 2025-2029		0,5	0,7	0,9	
Overheadtoerekening en marktconformiteitstoeslag	6,4				
Budgetneutrale wijzigingen	**5,6**	**10,2**	**10,0**	**9,8**	**10,7**
Nominale ontwikkelingen		**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Saldo baten en lasten	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**
Saldo onttrekking en toevoeging	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**

Mutatie Lasten

Mee- en tegenvallers
Overheadtoerekening en marktconformiteitentoeslag
De aanpassing van de systematiek heeft incidenteel een voordelig effect voor dit programma.

Budgetneutrale wijzigingen
De overhead van directies die werkzaam zijn op de programma's, wordt niet langer in programma B begroot. Met deze mutatie voldoet de gemeente aan de aangepaste kaders van het BBV. Het inzicht in de programmakosten neemt daardoor toe. Deze mutatie is budgetneutraal omdat deze lasten van programma B naar de overige programma's gaan.

We herschikken budget tussen programmaonderdeel B.6 Facilitair werken in de fysieke leefomgevingen naar B5 Overheid.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
We kunnen niet (tijdig) voldoen aan de capaciteitsvraag die nodig is voor de uitvoering van projecten	We monitoren de uitstroom en anticiperen door tijdig te werven op de functies waar uitstroom plaatsvindt. We analyseren trends en maken samen met onze partners in de keten een plan van aanpak voor benadering van de arbeidsmarkt. We monitoren de balans tussen capaciteit en ambities.
Medewerkers zijn niet in staat om opdrachten volledig uit te voeren door onvoldoende ruimte in termen van budget, mensen, scope.	We hebben aandacht voor opleiden en trainen en zorgvuldige matching op projecten
Medewerkers maken fouten bij de uitoefening van beroepsmatige activiteiten	Afdekken risico door middel van Beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV)
We doen zaken met niet integere leveranciers	We maken gebruik van een calamiteitenprotocol voor het weren van leveranciers in projecten die verdacht zijn van strafbare feiten. We toetsen elke aanbesteding centraal op de betrouwbaarheid van de leverancier.
Verstrengeling van belangen of de schijn daarvan door het vragen, aannemen of verstrekken van niet-toegestane giften.	We hanteren een protocol gericht op preventie van fraude.
Er worden minder projecten uitgevoerd door economische onzekerheden waardoor een teveel aan capaciteit ontstaat	We hanteren een flexibele schil van circa 20%. Vanwege het risicoprofiel van de orderportefeuille wijken we hiermee af van de streefwaarde voor externe inhuur van 10%. We zoeken naar meerdere opdrachtgevers en maken het mogelijk om medewerkers breder in te zetten.

Beleidskaders

Plaberum (2017): procesbeschrijving die dient als leidraad voor de inrichting van de planvorming van ruimtelijke projecten.

Gewijzigde financiële verordening Amsterdam (2023): in Artikel 16 is bepaald dat de gemeente een systeem van kostentoerekening dient te hebben voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten. Voor de toepassing is een uitvoeringsregeling kostprijs- en tariefbepaling vastgesteld door het college.

3

Verplichte paragrafen

3

Verplichte paragrafen

3.1	Lokale heffingen	333
3.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	340
3.3	Onderhoud kapitaalgoederen	347
3.4	Financiering	365
3.5	Bedrijfsvoering	374
3.6	Verbonden partijen	381
3.7	Grondbeleid	390

Inhoudelijke toelichting

1. Lokale heffingen

Lokale heffingen gaat over de opbrengsten uit retributies, leges en de eigen belastingen. De gemeente heeft de mogelijkheid om inkomsten te vragen ter dekking van kosten en inkomsten waar geen directe prestatie tegenover staat.

Retributies zijn inkomsten die dienen ter dekking van door de gemeente aangeboden diensten en daarvoor gemaakte kosten, zoals de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de marktgelden. Leges zijn vergoedingen voor de kosten die we maken voor administratieve handelingen, zoals het verstrekken van bouwvergunningen en paspoorten. Bij retributies en leges geldt als eis dat er geen 'winst' mag worden gemaakt. Dat wil zeggen dat de baten ten hoogste de kosten mogen dekken, en niet te boven mogen gaan. Dit wordt uitgedrukt in de kostendekkendheid.

Eigen belastingen zijn belastingen die de gemeente oplegt om een bepaald beleidsdoel na te streven en om inkomsten te verkrijgen, dus bijdragen aan de gemeente zonder dat hier een directe prestatie tegenover staat. Voorbeelden zijn de toeristenbelasting, parkeerbelasting en de reclamebelasting. De inkomsten uit belastingen mag de gemeente vrij inzetten in de verschillende programma's.

Met de informatie uit de paragraaf lokale heffingen kan de gemeenteraad een afweging maken tussen de belastingdruk en het gewenste voorzieningenniveau in de gemeente. In de paragraaf 'Lokale heffingen' staat informatie over:

- de geraamde inkomsten van de retributies, leges en belastingen
- de ontwikkelingen bij de retributies, leges en belastingen
- de kostendekkendheid van de retributies en leges

De gemeenteraad heeft tamelijk veel vrijheid om de lokale heffingen in te richten. Zo bepaalt de raad bijvoorbeeld hoe de belastingen over burgers en bedrijven worden verdeeld en of de gemeente de maximale kosten van een bepaalde taak of dienst via retributies en leges verhaalt.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt beschreven welke risico's we lopen, wat we doen om deze te beheersen en hoe we deze kunnen opvangen als deze zich voordoen. Daarnaast wordt de financiële positie van de gemeente geduid via een aantal kengetallen.

Bij het uitvoeren van taken en realiseren van ambities neemt de gemeente risico's. Het is belangrijk dat de gemeenteraad zich bewust is van de risico's die horen bij het beleid van de gemeente en dat zij hierop stuurt. Of de gemeente in staat is de gevolgen van de risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt, wordt weergegeven door de 'weerstandscapaciteit'. Onder weerstandscapaciteit verstaan we de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten te kunnen dekken. De algemene reserve is een belangrijk onderdeel van deze weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de aard en de omvang van de risico's waar de gemeente mee wordt geconfronteerd (risicoprofiel), bijvoorbeeld financiële risico's binnen projecten. De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor een gemeente geen maatregelen heeft getroffen wordt het weerstandsvermogen genoemd.

1. De financiële positie van de gemeente wordt geduid met onder meer de volgende kengetallen: netto schuldquote: de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de jaarlijkse middelen
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. solvabiliteit: hoeveel schuld ten opzichte van eigen vermogen we hebben
4. structurele exploitatieruimte: in welke mate we structurele kosten dekken met structurele baten

De gemeenteraad stuurt op de financiële positie onder andere via de hoogte van de schuld. Zo bepalen onze investeringen onze schuld, voor dat deel van de investeringen waar geen eigen vermogen tegenover staat. Op dit eigen vermogen stuurt de raad via de beleidsnota reserves en via het instellen van reserves. De raad besluit ook over de aan te houden algemene reserve, deze is vastgesteld op een normhoogte van 5% van de begrotingsomvang.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn onze eigendommen, zoals bruggen, wegen en sportaccommodaties die we nodig hebben voor de diensten en goederen voor onze inwoners. Dit gaat om grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. We moeten deze goederen beheren en onderhouden om een veilige en leefbare stad voor onze inwoners te kunnen garanderen. Dit kost geld. Het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen dat we willen, stellen we vooraf vast.

In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' gaan we in op onze kapitaalgoederen gecategoriseerd naar civiele kunstwerken (zoals bruggen), gebouwen, groen, openbare verlichting, riolering, sportaccommodaties, stedelijke busstations, straatmeubilair en speeltoestellen, tunnels, verkeerssystemen, water en wegen en verhardingen. Hiervoor wordt getoond wat het jaarlijkse onderhoud kost, wat het beleidskader is en wat de stand van zaken en ontwikkelingen zijn. Daarnaast wordt ingegaan op het achterstallig onderhoud.

De raad stelt de verschillende beleidskaders voor de kapitaalgoederen vast, die het onderhoudsniveau bepalen en op die manier stuurt de raad op de kosten voor onderhoud daaraan. Ook stuurt de raad op de omvang van de kapitaalgoederen, door investeringsruimte vast te stellen.

4. Financiering

In de financieringsparagraaf legt de gemeente de verwachtingen en het beleid voor de financieringsfunctie vast. De financieringsfunctie zorgt ervoor dat we voldoende geld beschikbaar hebben om aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Hiervoor trekken we kort- en langlopende leningen aan. Onder de financieringsfunctie vallen ook het verstrekken van leningen en garanties en het beheersen van financiële risico's.

De paragraaf geeft inzicht in de rentelasten, de verwachte schuldontwikkeling en de verstrekte leningen en garanties.

Het wettelijk kader ligt vast in nationale en Europese regelgeving. Binnen de nationale regelgeving zijn de kaders vooral:

- de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof)
- de Gemeentewet
- het begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV)

De gemeenteraad stelt het treasurybeleid vast, waarin binnen deze wettelijke kaders wordt bepaald hoe we leningen aantrekken en hoe we deze beheren, en houdt toezicht op de uitvoering van het treasurybeleid aan de hand van de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. Daarnaast stelt de raad kaders op voor leningen en garanties, en houdt de raad toezicht op het financieringsbeleid en de uitvoering hiervan.

5. Bedrijfsvoering

Het sturen op en beheersen van de bedrijfsprocessen is de primaire verantwoordelijkheid van het college. De raad moet zich een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering in de zin dat deze doeltreffend en doelmatig is ingericht. De paragraaf Bedrijfsvoering heeft tot doel dit inzicht te geven. Dat doen we door in te gaan op onderwerpen opgavegericht, wendbaar en met vertrouwen (de kernwaarden van onze manier van werken), duurzame organisatie, de rechtmatigheidsverantwoording, (operationele) risico's en maatregelen en apparaatslasten.

Door doelstellingen vast te stellen en de kaders daarvoor aan te geven, kan de gemeenteraad vrij veel invloed uitoefenen op de bedrijfsvoering van de gemeente. De effecten daarvan kunnen al op korte termijn zichtbaar zijn. De raad stuurt op de hoofdzaken (beleidsvoornemens) en niet op de details en andere bijzaken. Het college voert het beleid uit en moet de doelen realiseren. Het college bepaalt zelf op welke manier dat gebeurt.

6. Verbonden partijen

In deze paragraaf geven wij een overzicht van al onze verbonden partijen en van de financiële aspecten ervan. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waar wij een financieel én een bestuurlijk belang in hebben. Privaatrechtelijke organisaties kunnen stichtingen, verenigingen en vennootschappen zijn. In het laatste geval gebruiken we de term deelneming. Een deelneming is een vennootschap (NV of BV) waarin wij via aandelen deelnemen. De samenwerking tussen gemeenten in publiekrechtelijke constructies heten gemeenschappelijke regelingen. Voor de betekenis van de begrippen 'bestuurlijk belang' en 'financieel belang' sluiten we aan bij de definities in het BBV.

We spreken we van een financieel belang als wij een bedrag dat we aan een verbonden partij ter beschikking hebben gesteld bij faillissement niet kunnen verhalen of als wij aansprakelijk zijn wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Dit kan onder meer het geval zijn als wij aandeelhouder zijn, aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen, een garantie hebben afgegeven of een lening hebben verstrekt.

Een bestuurlijk belang houdt in dat wij zeggenschap hebben over de verbonden partij. Dat kan zijn door vertegenwoordiging in het bestuur of omdat we stemrecht hebben. Informatie over het beleid en de risico's bij de verschillende verbonden partijen staan in de programma's van de begroting die daarover gaan. Er zijn drie deelnemingen die niet specifiek aan een programma en een specifiek beleidsdoel zijn gekoppeld. In de paragraaf Verbonden partijen geven we het publiek belang weer in deze deelnemingen.

De raad stelt het beleid voor verbonden partijen waaronder deelnemingen vast. Omdat de verbonden partijen belangrijk en groot zijn, moet de gemeenteraad goed in beeld hebben welke bijdrage verbonden partijen leveren en welke risico's – financiële en bestuurlijk/organisatorische risico's – daarmee gepaard gaan.

7. Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid bevat de visie op het grondbeleid en de wijze waarop deze wordt uitgevoerd en de wijze en onderbouwing van winstnemingen en de aangehouden reserves in relatie tot de risico's. De paragraaf grondbeleid gaat in op het grond(prijs)beleid en de overige beleidsmatige uitgangspunten voor de grondexploitaties.

Over de financiële ontwikkelingen in de grondexploitaties wordt twee keer per jaar gerapporteerd. In het voorjaar via het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) dat ook dienst doet als onderbouwing voor de jaarrekening en in het najaar via de actualisatie van het MPG (AMPG). Bij het MPG vindt ook formele besluitvorming plaats door de gemeenteraad over de actualisatie van de saldi van de grondexploitaties. De actuele prognose van de grondexploitaties is niet afzonderlijk opgenomen in deze paragraaf aangezien het AMPG ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet gereed was.

De gemeenteraad stelt de kaders voor het gemeentelijk grondbeleid. Het kader voor de verantwoording van de grondexploitaties is vastgelegd in de Nota Financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtuitgifte (hierna: de Nota Financiële verantwoording). Deze aangepaste Nota Financiële verantwoording is op 19 mei 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Het is een vertaling van de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor grondexploitaties en erfpachtgronden en beschrijft hoe met grondexploitaties en erfpachtgronden moet worden omgegaan. De regelgeving is op basis van de besluitvorming bij het MPG23 aangepast. Specifiek gaat het om besluiten met betrekking tot het verwerken van eenduidige toerekening van de meerwaarde erfpacht bij transformaties aan de grondexploitaties.

3.1 Lokale heffingen

Algemeen

Inwoners en ondernemers in Amsterdam helpen met het betalen van lokale heffingen mee aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze stad. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente zonder dat hier meteen een tegenprestatie tegenover staat.
- Retributies ('verplichte betalingen') heffen we als we een van onze bezittingen beschikbaar stellen. Of als we een dienst verlenen aan een persoon of onderneming.
- Leges zijn vergoedingen voor kosten die we maken voor administratieve handelingen. Bijvoorbeeld informatie geven of vergunningen verstrekken.

Deze paragraaf gaat over inkomsten, de lokale lastendruk die daarbij hoort en het beleid rond lokale heffingen dat we in 2026 voeren.

We kiezen ervoor om de lokale lasten niet te verhogen in 2026, behoudens indexatie. Sinds 2023 worden de gemeentelijke belastingen en heffingen jaarlijks geïndexeerd. Dat doen we ook dit jaar, met uitzondering van de afvalstoffenheffing, die relatief hoog ligt in Amsterdam. Daarom houden we de tarieven voor de afvalstoffenheffing in 2026 net als in 2025 gelijk.

Belastingen, retributies en leges

In tabel 1 staan de geschatte inkomsten uit belastingen, retributies en leges. Onder de tabel lichten we nader toe wat deze heffingen inhouden. Tabel 2 geeft een overzicht van de berekening van kostendekkendheid per onderdeel waar dit van toepassing is.

Tabel 1. Overzicht totale opbrengsten belastingen, retributies en leges.

(bedragen x €1 miljoen)	**Rekening 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
OZB	296,7	405,1	414,9	425,6	437,3	449,7
RRB	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
Rioolheffing	94,0	107,2	115,2	118,5	119,5	117,1
Toeristenbelasting	286,4	275,7	275,5	284,9	294,5	303,1
Binnenhavengeld	4,0	4,4	5,0	5,2	5,3	5,4
Vermakelijkheidsretributie	13,5	15,1	15,6	16,4	17,2	17,7
Precariobelasting	10,0	10,6	11,1	11,8	12,3	12,7
Reclamebelasting	5,3	5,7	5,9	6,1	6,3	6,5
Afvalstofheffing	167,9	166,1	170,6	177,2	184,1	190,9
Reinigingsrecht	11,3	11,6	12,8	13,4	14,1	14,8
Parkeerbelasting	339,1	366,7	400,1	416,9	430,8	442,6
Marktgelden	5,4	5,4	5,6	5,8	6,0	6,2
Lijkbezorgingsrechten	7,7	8,2	9,0	9,3	9,7	10,0
Leges	100,0	123,4	124,1	125,4	124,1	124,1
Totaal	**1342,0**	**1505,6**	**1566,2**	**1617,1**	**1661,8**	**1702,0**

Tabel 2. Overzicht berekening van kostendekkendheid (bedragen x €1 miljoen)

Berekening van kostendekkendheid van een heffing:	Afvalstofheffing	Reinigingsrecht	Rioolheffing	Lijkbezorgingsrechten	Marktgelden	Binnenhavengelden
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	184,2	12,2	104,9	3,8	7,1	8,3
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-7,7	-0,6		0,0		
Netto kosten taakveld	**176,5**	**11,6**	**104,9**	**3,8**	**7,1**	**8,3**
Toe te rekenen kosten	27,8	0,8	2,7	4,9	1,8	
Overhead incl. (omslag)rente	12,7	0,4		0,0	0,8	
BTW	6,1	0	19,3	0,0		
Totale kosten	**223,1**	**12,8**	**126,9**	**8,7**	**9,7**	
Opbrengst heffingen	191,1	12,8	117,7	9,0	5,4	5,0
Dekkingspercentage	**85,7%**	**100%**	**93%**	**103,7%**	**55,0%**	**61,0%**

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting (OZB) is een belasting voor:

- De eigenaar van een woning of bedrijfspand(object)
- De huurder en de gebruiker van een bedrijfspand

De opbrengsten van de OZB stijgen elk jaar door de groei van de stad en indexatie. Bij het inschatten van de totale OZB-opbrengsten houden we rekening met deze groei. De precieze tarieven stellen we vast via een percentage van de WOZ-waarde (WOZ staat voor waardering onroerende zaken). De waardeontwikkeling van Amsterdamse woningen en zakelijk vastgoed bepalen mede de hoogte van de tarieven. We stellen het tarief daarom zo laat mogelijk in 2025 vast, zodat we verkooptransacties van onroerende zaken over een zo lang mogelijk periode mee kunnen nemen in de bepaling van de waarde.

Roerende ruimtebelasting

Eigenaren van roerende woonruimten (zoals woonboten) en eigenaren en gebruikers roerende bedrijfsruimten betalen roerende ruimtebelasting (RRB). Voor de RRB geldt de wettelijke verplichting om dezelfde tarieven als voor de OZB te hanteren. De heffing stellen we vast via een percentage van de waarde van de roerende ruimte.

Rioolheffing

De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn. De kosten zijn in de gemeentebegroting exclusief inkoop BTW. De rioolheffing is inclusief inkoop BTW. Dit omdat vanaf 2003 de inkoop BTW van gemeenten verrekend kan worden met het BTW-compensatiefonds. Hiertegenover staat een korting op de uitkering gemeentefonds. 1 procent van de kosten riolering wordt gedekt uit de algemene middelen om risico's op rechtszaken tegen de juiste opbouw van de tarieven rioolheffing tegen te gaan.

Het dekkingspercentage is tijdelijk lager vanwege het vervallen van de koepelvrijstelling voor de stichting Waternet. Hierdoor wordt er ook BTW verrekend over o.a. de kosten vast personeel van de stichting Waternet, totdat de medewerkers over enkele jaren over zijn naar de gemeente Amsterdam. Deze extra BTW kan de gemeente verrekenen met het BTW-compensatiefonds zonder tegenovergestelde korting uit het gemeentefonds.

Toeristenbelasting

We heffen toeristenbelasting voor overnachtingen van personen die niet als ingezetene staan ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Vanaf 2024 geldt in Amsterdam een tarief van 12,5 procent van de overnachtingsprijs. De opbrengsten van de toeristenbelasting stijgen door de groei van het aantal bezoekers dat in Amsterdam overnacht. De ramingen van de toeristenbelasting worden gebaseerd op de bezoekersprognoses van O&S belasting, de belastingadministratie en gegevens van de branche en prognoses van derde partijen.

De toeristenbelasting is niet precies te ramen, omdat de opbrengsten afhankelijk zijn van de overnachtingsaantallen en de ontwikkeling van de kamerprijzen. De vraag naar toeristische overnachtingen is gevoelig is voor externe factoren, zoals internationale conjuncturele bewegingen, calamiteiten, crises en zelfs weeromstandigheden. Dit zijn variabelen die zich niet of nauwelijks laten voorspellen en buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen, maar directe impact hebben op de bezoekersstromen en kamerprijzen, en daarmee op opbrengsten van de toeristenbelasting. De kans op afwijkingen is daarmee onvermijdelijk.

Dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers

Sinds 2019 betalen passagiers van zee- en riviercruises die Amsterdam als tussenstop aandoen dagtoeristenbelasting. Het tarief wordt voor 2026 geïndexeerd en komt uit op € 15 per passagier per dag.

Binnenhavengeld

Binnenhavengeld Pleziervaart is een gemeentelijke belasting voor pleziervaartuigen die varen en afmeren in Amsterdam. Met deze belasting betaalt de gebruiker van de Amsterdamse vaarwegen, kades en aanlegplaatsen mee aan het onderhoud en beheer daarvan. Na betaling van het binnenhavengeld krijgt de eigenaar een vignet dat op de boot moet worden bevestigd. Met dit vignet wordt niet alleen vastgesteld of de belasting is voldaan, maar kan ook de drukte op het water worden gemonitord. Het tarief dat per jaar verschuldigd is, is afhankelijk van de oppervlakte van de boot en afhankelijk van de ligplaats; in eigen/gepacht water of jachthaven geldt 50 procent korting. Pleziervaartuigen die uitstootvrij varen, krijgen vanaf 2026 geen korting meer (was in 2025 35 procent). De tarieven van het binnenhavengeld worden (in lijn met de leges) jaarlijks geïndexeerd voor loon- en prijsstijgingen conform de nieuwe stedelijke systematiek. De gemeenteraad stelt de tarieven voor 2026 en de kortingspercentages worden vastgesteld via de Binnenhavengeldverordening Pleziervaart 2026. Dat de geraamde baten de lasten niet overschrijden wordt gewaarborgd door een kostenrapport. Er wordt geen kwijtschelding verleend van Binnenhavengeld Pleziervaart.

Vermakelijkhedenretributie

De vermakelijkhedenretributie (VMR) leggen we op aan ondernemers die tegen vergoeding vermaak op het water aanbieden (bijvoorbeeld een rondvaart) en aan organisatoren van betaalde evenementen in de openbare ruimte (waaronder festivals). De ramingen voor de vermakelijkhedenretributie (VMR) voor de passagiersvaart worden gebaseerd op de historische gegevens uit de belastingadministratie en de verwachtingen ten aanzien van de bezoekersaantallen aan de stad. Voor vermaak op het water betalen bezoekers in 2026 € 2,70 per passagier, voor evenementen betalen bezoekers € 1,60.

Precariobelasting

Precariobelasting is de vergoeding voor het plaatsen of hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond of -water met een openbare bestemming.
We hebben drie varianten van precariobelasting:

Terrassen

We heffen precario op terrassen die zich op gemeentelijke grond of water met een openbare bestemming bevinden. De tarieven verschillen per gebied. De tarieven zijn het hoogst in de centrumgebieden, waar de druk op de openbare ruimte het grootst is.

Passagiers- en bedrijfsvaartuigen

Voor een ligplaats in openbaar gemeentewater heffen we precario. We heffen ook precario voor het (’s nachts) liggen van passagiersvaartuigen. Er gelden twee tarieven, afhankelijk van het gebied waar het passagiersvaartuig ligt: een hoger tarief in het centrumgebied en een lager tarief daarbuiten. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd.

Vanaf 2024 worden de tarieven precario liggeld voor passagiersvaartuigen jaarlijks verhoogd om in 2027 uit te komen op een stadsbreed tarief dat vergelijkbaar is met dat van commerciële havens.

Liggeld Woonschepen

Bewoners van woonschepen betalen precario voor hun ligplaats. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd.

Reclamebelasting

Deze belasting wordt geheven op uitingen van ondernemers die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. Het tarief hangt af van de oppervlakte (aantal m^2) van de aankondiging en het gebied waarin de aankondiging wordt gedaan. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd.

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is dat de afvalstoffenheffing kostendekkend wordt vastgesteld. Alle directe kosten voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval worden hiervoor in aanmerking genomen, inclusief de toerekeningen voor BTW, overhead, handhaving en vegen.
In het kader van verlichting van de lastendruk voor bewoners zijn de tarieven in 2025 niet verhoogd en worden ze ook voor 2026 niet verhoogd. Hiervoor wordt in 2026 naast de structurele bijdrage van € 10 miljoen op grond van het coalitieakkoord 2023-2026 aanvullend € 22 miljoen bijgedragen uit de algemene middelen. De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden jaarlijks met een aparte raadsvoordracht vastgesteld. Onderdeel van deze voordracht is de gedetailleerde kostenonderbouwing van de tarieven.

Door toename van het areaal stijgen de inkomsten in 2026 ten opzichte van 2025. Voor de jaren 2027 en later zijn de tarieven jaarlijks geïndexeerd met het percentage van de verwachte nominale kostenstijging.

Reinigingsrecht

Reinigingsrecht gaat over het inzamelen en verwerken van bedrijfsafval van kleine bedrijven dat tegelijk met het huishoudelijk afval wordt ingezameld. Voor een aanbod tot vijf zakken wekelijks geldt een laag tarief. Voor een aanbod van vijf tot en met negen zakken geldt een hoger tarief. Kan de ondernemer een contract tonen waarin staat dat zijn afval apart wordt ingezameld? Dan vervalt de aanslag. Voor een aanbod boven de negen zakken is een commercieel afvalcontract verplicht. Het reinigingsrecht wordt kostendekkend vastgesteld. Alle directe kosten voor de inzameling en verwerking van het afval worden hiervoor in aanmerking genomen, inclusief de toerekeningen voor overhead, handhaving en vegen. De tarieven voor het reinigingsrecht worden jaarlijks met een aparte raadsvoordracht vastgesteld. Onderdeel van deze voordracht is de gedetailleerde kostenonderbouwing van de tarieven.
De stijging van inkomsten van 2025 naar 2026 is het gevolg van areaalgroei en doorberekening nominale kostenindexatie in de tarieven.
Voor de jaren 2027 en later zijn de tarieven jaarlijks geïndexeerd met het percentage van de verwachte nominale kostenstijging.

Parkeerbelasting

De baten straatparkeren zijn lokale heffingen. Dit betreft voor het grootste deel omzet aan de parkeerautomaat, belparkeren, vergunningen, bezoekersparkeren en naheffingsaanslagen (boetes). De cijfers in onderstaande reeks zijn meerjarig geïndexeerd.

Marktgelden

Marktgelden worden bij de marktkoopman in rekening gebracht als vergoeding voor het gebruik van gemeentegrond en voor de levering van elektriciteit, de afvalverwerking en het reinigen van het marktterrein. De realisatie wijkt iets af van de begroting, omdat de afdracht van de BTW van de pinbetalingen van de niet vaste markthandelaren niet is begroot.

De markttarieven en de tarieven voor staanplaatsen in verband met kostenstijgingen per 1 januari te indexeren met 3,69 procent in 2026, 3,43 procent in 2027, 3,48 procent in 2028 en 3,33 procent in 2029. Dat gebeurt aan de hand van CEP bbp+ cijfers en is in lijn met de gemeentebrede systematiek voor het indexeren van tarieven. De begroting 2026 - 2029 zoals in dit bestand weergegeven geeft een beeld van de begroting na indexatie van markttarieven.

Lijkbezorgingsrechten

In tegenstelling tot de meeste andere gemeentelijke dienstverlening zoals de uitgifte van een paspoort of het ophalen van het huisvuil, is bij de tarieven voor lijkbezorging sprake van marktwerking. In de regio Amsterdam zijn naast de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria circa tien andere begraafplaatsen en crematoria actief. De gemeente faciliteert ongeveer 35 procent van de uitvaarten van overleden Amsterdammers. Bij de beoordeling van de tarieven is het principe dat er één tarief is voor gelijke dienstverlening deels losgelaten. De ligging en omvang van de begraafplaats en de faciliteiten vragen om een meer individuele bepaling van de tarieven.

De gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria van Amsterdam opereren in een concurrerende markt. Het hebben van marktconforme tarieven is noodzakelijk om een gezonde financiële exploitatie te behouden.

Gelet op de aard van de begraafplaatsen kunnen er verschillende tarieven voor grafrechten en bijdrage aan onderhoud begraafplaatsen zijn. De geraamde opbrengst van alle tarieven tezamen dekken alle werkelijke kosten, die met de exploitatie van de begraafplaats/crematorium zijn gemoeid.

De lijkbezorgingsrechten zijn geen onderdeel van de lokale lastendruk, omdat er geen verplichte afname van de dienstverlening is.

Lijkbezorgingsrechten worden niet kwijtgescholden.

Leges

Leges zijn vergoedingen die inwoners en bedrijven betalen voor gemeentelijke dienstverlening.
De legestarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. De wet vereist dat de legesverordening moet zijn vastgesteld vóórdat je de leges gaat heffen. Al onze legestarieven staan in de legestabel van de legesverordening. De legestabel is, na vaststelling, terug te vinden op www.amsterdam.nl.

Kostendekkendheid leges

Op grond van de Gemeentewet mogen de opbrengsten van leges niet hoger zijn dan de kosten.
We mogen geen winst maken op de leges, maar we mogen wel kostendekkend werken tot maximaal 100 procent. Hoe hoger de kostendekkendheid, hoe meer de kosten worden gedragen door de aanvrager(s) van de legesproducten. Op die manier komt een kleiner deel van de kosten ten laste van de algemene middelen.
Bij leges onderscheiden we drie soorten dienstverlening met daarbinnen verschillende onderdelen:

1. Algemene dienstverlening zoals onder andere burgerzaken en vergunningen voor werken in openbare ruimte, verkeer en vervoer en ligplaatsen.
2. Dienstverlening in het kader van de Omgevingswet; omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten en kapvergunningen.
3. Dienstverlening die valt onder de Europese Dienstenrichtlijn (EDR) zoals onder andere milieubelastende activiteiten, horecavergunningen, evenementen-vergunningen, vergunningen en ontheffingen voor ambulante handel en kinderopvang.

Volgens de wet- en regelgeving mogen we geen winst maken op het totaal van de legesverordening, maar we mogen wel kruissubsidiëren. Kruissubsidiëring is winst maken op een onderdeel, om verlies op een ander onderdeel te compenseren. In het beleidskader leges is aangegeven dat we kruissubsidiëring kunnen toepassen als dat de kostendekkendheid voor het totaal ten goede komt. Sommige onderdelen kunnen dus een kostendekkendheid boven de 100 procent hebben. Een uitzondering geldt voor diensten die vallen onder de Europese Dienstenrichtlijn. Daarbij mogen de opbrengsten, per (sterk samenhangend) vergunningstelsel, niet hoger zijn dan de kosten.

In de tabel met het overzicht van kosten, opbrengsten en kostendekkendheid van de drie soorten dienstverlening, wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten kosten:

- Onder A Personeel en inkopen vallen onder andere kosten zoals de personeelskosten van uitvoering, automatiseringskosten en materiële kosten (inkopen) die voor de dienstverlening worden gemaakt.
- Onder B valt de overhead en de BTW. Niet alle overheadkosten die de gemeente maakt mogen volgens de wet worden meegenomen in de leges. Voor het bepalen van de toerekenbare overheadkosten, wordt er gerekend met een opslag per formatieplaats. De toegerekende overhead bedraagt € 29,3 miljoen. De toegerekende BTW bedraagt € 6,4 miljoen.

	Personeel en inkopen	Over-head en BTW	Totale Lasten	Baten	Kosten-dekkendheid	
Per onderdeel legestabel x € 1.000	**A**	**B**	**A+B**		**2026**	**2025**
Algemene Dienstverlening						
H1 Informatie + H11 Algemeen	339	135	474	446	94%	95%
H2 Burgerzaken	23.220	6.132	29.352	23.045	79%	77%
H5 Fysieke leefomgeving (5.5 en 5.6)	316	161	478	485	102%	96%
H6 Economie en Milieu (6.2)	49	23	72	72	100%	79%
H7 Openbare Ruimte (7.1 en 7.2)	4.367	1.793	6.160	8.058	131%	124%
H8 Verkeer en Vervoer (excl. 8.9)	12.960	5.751	18.711	16.294	87%	89%
H9 Binnenwater (9.1 en 9.3)	465	215	680	637	94%	95%
Totaal Algemeen	**41.717**	**14.210**	**55.926**	**49.037**	**88%**	**86%**
Dienstverlening in het kader van de Omgevingswet (exclusief milieubelastende activiteiten)						
H3 Omgevingswet (excl. 3.4.9)	45.589	15.854	61.444	65.100	106%	104%
Totaal Omgevingswet	**45.589**	**15.854**	**61.444**	**65.100**	**106%**	**104%**
Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn (EDR)						
H5 Huisvestingswet (5.1, 5.2, 5.3 en 5.7)	2.153	984	3.138	2.246	72%	77%
H3 Milieubelastende activiteiten (3.4.9)	286	-	286	232	81%	81%
H5/6 Prostitutiebedrijven (5.4 en 6.3)	148	68	216	160	74%	53%
H6 Horeca (6.1)	5.095	2.345	7.441	4.729	64%	93%
H6 Winkeltijdenwet (6.4)	85	34	119	69	58%	-
H6 Evenementen (6.5)	4.654	1.880	6.533	1.557	24%	67%
H6 Activiteiten op openbare weg (6.6)	219	99	318	314	99%	98%
H6 Leefmilieu (6.7)	23	9	32	30	95%	91%
H7 Reclame (7.3)	19	9	28	20	71%	40%
H7 Ambulante handel (7.4)	111	60	171	168	98%	87%
H8 Deelvervoer (8.9)	13	4	17	12	71%	-
H9 Bedrijfsvaartuigen (9.2)	140	50	190	153	81%	96%
H10 Kinderopvang	339	87	426	277	65%	84%
Totaal Europese Dienstenrichtlijn	**13.284**	**5.630**	**18.914**	**9.968**	**53%**	**81%**
Totaal Legesverordening 2026	**100.590**	**35.694**	**136.284**	**124.104**	**91%**	**93%**

De kostendekkendheid voor het totaal van de legesverordening is ten opzichte van 2025 van 93 procent gedaald naar 91 procent. Daarmee blijft de kostendekkendheid binnen de bandbreedte van 85 procent-95 procent die als doelstelling is opgenomen in het beleidskader leges.
De kostendekkendheid blijft niet ieder jaar hetzelfde:

- Wijziging van aantallen verstrekte legesproducten kan effect hebben op de omvang van de toegerekende kosten en de raming van de legesopbrengsten;
- Verbetering van werkprocessen, onder andere als gevolg van digitalisering, kan leiden tot kostenverlaging;
- Wijziging in wet- en regelgeving en beleidskeuzes kunnen mede de kostendekkendheid beïnvloeden.

De daling van de kostendekkendheid in 2026 van 93 procent naar 91 procent wordt met name bepaald door de volgende ontwikkelingen:

- De legesopbrengsten 6.1 Horeca en 6.5 Evenementen zijn lager begroot. De begroting gaat uit van hogere aantallen dan de afgelopen jaren daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Om de begroting en realisatie dichter bij elkaar te brengen, zijn de verwachte baten verlaagd bij de Voorjaarnota 2025. Ook is bij evenementenvergunningen de tijdsbesteding per vergunning fors toegenomen, wat leidt tot aanzienlijk hogere kosten. Hierdoor daalt de kostendekkendheid van 93% naar 64% (horeca) en van 67% naar 24% (evenementen). De kostendekkendheid binnen de Europese Dienstenrichtlijn daalt als geheel sterk van 81% naar 53%. Dit wordt met name veroorzaakt door de hiervoor genoemde dalingen bij horeca en evenementen, die onder de Europese Dienstenrichtlijn vallen.
- Tegelijkertijd zijn er ook onderdelen waar de kostendekkendheid juist stijgt. Zo neemt deze bij kansspelen (6.2) toe van 79 procent naar 100 procent, doordat de toegerekende lasten zijn gedaald. Ook de kostendekkendheid van de Fysieke Leefomgeving (5.5 en 5.6) stijgt van 96 procent naar 102 procent.
- Hoofdstuk 7 (Openbare Ruimte) laat eveneens een stijging zien van 124 procent naar 131 procent. We hebben extra legesopbrengsten geraamd omdat de vergunningenopbrengsten afgelopen jaren hoger waren dan begroot, terwijl de kosten relatief stabiel zijn gebleven.

Jaarlijks worden de legestarieven geïndexeerd. De indexering van legestarieven leidt niet tot een hogere kostendekkendheid. Met de indexering van de legestarieven wordt de kostenstijging als gevolg van stijgende lonen en prijzen opgevangen, waardoor de kostendekkendheid gelijk blijft.

Ontwikkeling legesopbrengsten

Het totaal van de geraamde legesopbrengsten komt voor 2026 uit op € 124,1 miljoen. Dit is een toename van € 750.000 ten opzichte van de geraamde opbrengsten 2025.

Tabel 3. Overzicht totale opbrengsten leges

Opbrengstraming 2025 *(bedragen x € miljoen)*	**123,4**
Indexering tarieven 3,69%	4,6
Volumeontwikkeling Dienstverlening	1
Volumeafname	-4,9
Opbrengstraming 2026	**124,1**

Voor het opvangen van de kostenstijging als gevolg van stijgende lonen en prijzen worden de legestarieven 2026 geïndexeerd met 3,69 procent.

Ontwikkelingen met invloed op leges 2026

Een aantal ontwikkelingen kan mogelijk nog gedurende 2026 tot wijziging van de legesverordening 2026 leiden:

- Aparte legesverordening nul-emissiezone
  Nul-emissiezones zijn gebieden waar alleen schone voertuigen mogen rijden. Amsterdam verleent ontheffingen voor nul-emissiezones ook voor andere gemeenten. De landelijke RDW (Rijksdienst Wegverkeer) zal deze taak weer overnemen. Om te zorgen voor een heldere juridische afbakening worden de leges voor deze ontheffingen ondergebracht in een aparte verordening. De gemeente beslist hierover in het najaar van 2026.

Meerjarige ontwikkeling legesopbrengsten

De legesopbrengsten stijgen in de jaren 2026 en 2027 door een verwachte toename van het aantal aangevraagde reisdocumenten en rijbewijzen.

Tabel 4. Overzicht totale opbrengsten leges

(Bedragen x € miljoen)	**Realisatie 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
Leges	100,0	123,4	124,1	125,4	124,1	124,1

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf kijken we vooruit naar 2026 en het verwachte risicoprofiel van de gemeente. We beginnen met een korte uitleg van de wettelijke regels, gevolgd door belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het risicobeeld. Daarna bespreken we de ontwikkeling van het risicoprofiel over de programma's en de algemene reserve, waarmee we de financiële gevolgen van onze risico's beheersen. Wij sluiten de paragraaf af met een korte samenvatting van de financiële stresstest en de financiële kengetallen voor een beeld op onze financiële positie. Samengevat: ondanks de tegenvaller door het niet doorgaan van de verkoop van het Afval Energiebedrijf, AEB, in 2025 heeft Amsterdam zijn financiële veerkracht behouden. De financiële risico's zijn vooral door het behoud van AEB weer opgelopen maar de algemene reserve is nog voldoende hoog en de schulden zijn de afgelopen jaren gestabiliseerd. Beiden liggen voldoende binnen de bandbreedte voor een voldoende financiële positie.

Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht provincies en gemeenten om risicomanagementbeleid op te stellen. Dit beleid richt zich op het weerstandsvermogen en het behoud van de financiële stabiliteit van de gemeente. Het risicomanagementbeleid van de gemeente houdt rekening met financiën, wet- en regelgeving, de draagkracht van onze organisatie om bestaande en nieuwe taken uit te voeren en de principes de Nederlandse code voor goed openbaar bestuur. Dit beleid is vastgesteld door de raad met de Nota Risicomanagement 2022-2026.

Ontwikkelingen van belang voor Amsterdam

De volgende ontwikkelingen in 2025 zijn van belang voor de begroting 2026.

Sociaaleconomische ontwikkelingen:

- De Nederlandse economie groeit gematigd, volgens het Centraal Economisch Plan (CEP) 2026 van het Centraal Planbureau.
- Lonen stijgen harder dan inflatie, waardoor mensen in doorsnee meer te besteden hebben en de koopkracht stijgt.
- De arbeidsmarkt is in 2025 en 2026 iets minder krap dan in voorgaande jaren.
- De armoede daalt tot 2,8% van de personen en kinderen door stijgende lonen, de verhoging van de huurtoeslag en lagere inkomstenbelasting.

Externe factoren:

- Geopolitieke onzekerheid, zoals de grilligheid van het Amerikaans handelsbeleid en gewapende conflicten, raakt de wereldeconomie. De effecten op de Nederlandse economie vallen vooralsnog mee, maar de onzekerheid blijft groot en raakt direct of indirect ook Amsterdam. De Nederlandse economie groeit gematigd in 2025 en 2026 dankzij stijgende koopkracht. Tegelijkertijd loopt het overheidstekort op richting 2030. Dat blijkt uit de raming voor 2026 van het Centraal Planbureau (CPB)
- Inflatie neemt iets af maar blijft de komende jaren hoger dan de meeste landen in het eurogebied.
- Rentestanden blijven hoger dan we gewend waren.
- Klimaatverandering en klimaatbeleid hebben grote gevolgen, het vereist in alle gevallen grote investeringen in duurzaamheid en ingrijpende aanpassingen in de fysieke leefomgeving.

Financiën van de Rijksoverheid:

- Het overheidstekort loopt op, naar 2,5% bbp in 2030. De overheidsuitgaven nemen meer toe dan de inkomsten. Voornamelijk uitgaven aan zorg en sociale zekerheid lopen op. Ook de rente-uitgaven stijgen en er gaat meer geld naar bijvoorbeeld defensie en klimaat. (CEP 2026 van het Centraal Planbureau).
- Met name in 2026 en 2028 verslechtert het EMU-saldo van lokale overheden. Dit komt door kortingen op het Gemeente- en Provinciefonds en het aflopen van tijdelijke gelden voor jeugdzorg voor gemeenten in 2027.

Amsterdamse financiën:

- Amsterdam krijgt het grootste deel van zijn inkomsten van het Rijk.
- We hebben te maken met dalende inkomsten door een structureel lagere gemeentefondsuitkering. Belangrijke factoren zijn de afname van het relatieve aandeel van Amsterdam in de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen' en een vertraging van de groei van de bevolkingsaanwas. Dat raakt programma Algemene Dekkingsmiddelen en vervolgens vertaalt dat zich in minder middelen voor alle programma's.
- En stijgende lasten. Onder andere omdat rentelasten stijgen doordat we aflopende leningen moeten herfinancieren op hogere rentes. Dit raakt vooral de programma's met hoge investeringen zoals programma Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer maar ook programma Economische Zaken, Kunst, Cultuur en Erfgoed, programma Sport en bewegen en programma Onderwijs waar veel geïnvesteerd wordt in maatschappelijke voorzieningen.

Voor de financiële stabiliteit van de gemeente Amsterdam zijn de hoogte van de algemene reserve in combinatie met zorgvuldig begrotingsbeleid en verantwoorde schuldontwikkeling de belangrijkste indicatoren. Over het geheel genomen zijn deze factoren voldoende beheerst om tegenvallers de komende jaren op te vangen.

Ontwikkelingen in het risicobeeld per programma

In het programma Bouwen, Wonen en Duurzaamheid
De hoge en snelle woningbouwproductie geeft een risico voor de integrale kwaliteit van de stad, op aspecten als: voorzieningen voor energie en warmte, leefbaarheid en bereikbaarheid, kansengelijkheid, openbare ruimte, groen, en maatschappelijke en economische voorzieningen.

Ook is er het risico dat we de duurzaamheidsambities en de kwalitatief hoogwaardige woonmilieus die we willen niet behalen. De druk op de gemeentelijke financiën kan het risico vergroten dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor alle gewenste investeringen in publieke voorzieningen.
Door de druk op de bouwprijzen (inflatie, materiaalkosten) en afkoeling van de woningmarkt dreigen er ook bouwplannen uitgesteld te worden en dreigt het terugverdienmoment voor voorinvesteringen (planvoorbereiding) later in de tijd te schuiven of onzeker te worden.

Voor onze bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstellingen op de circulaire economie zijn we afhankelijk van maatregelen die op Rijks- of EU-niveau genomen moeten worden. Daarnaast staat de huidige bouwopgave op gespannen voet met duurzaamheidsdoelstellingen wegens grootschalige toepassing van beton en staal in de huidige bouwmethoden.

Voor het behalen van de doelstellingen voor CO_2-vermindering en aardgasvrij zijn we afhankelijk van een aantal factoren met bijbehorende risico's, zoals:
- Verduurzaming landelijke elektriciteitsmix blijft achter. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de elektriciteitsmix in 2030 voor 75 procent duurzaam is.
- Het Rijk komt te laat met goed instrumentarium, zoals de Wet collectieve warmtevoorziening (WCW) en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (WGIW), en biedt gemeenten niet voldoende financiële middelen om de doelen voor de energietransitie te halen.
- De energietransitie zorgt voor een overbelasting van de energie-infrastructuur. Er zijn grote boven- en ondergrondse aanpassingen nodig voor de inpassing van benodigde elektriciteitsinfrastructuur.

Hiervoor is fysieke en financiële ruimte nodig, maar ook aangepaste financiële en wettelijke kaders op Rijksniveau.

In het programma Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer
Het tempo waarin Amsterdam groeit en verdicht ligt hoger dan de mogelijkheden om voldoende voorzieningen te financieren, te maken en te onderhouden. In de openbare ruimte is sprake van achterstallig onderhoud. Bij onder meer kades, bruggen en verhardingen voldoet verouderd areaal onvoldoende aan de veiligheidswetgeving. Krapte op de arbeidsmarkt en stijgende prijzen drukken extra zwaar op het beheer en onderhoud.

Waterkwaliteit kan afnemen door risicostoffen (zoals organische microverontreinigingen, micro- en nano-plastics en andere opkomende stoffen), opwarming en verzilting waardoor extra investeringen nodig zijn voor het uitbreiden of verbeteren van de zuivering. Door stedelijke uitbreidingen, economische ontwikkelingen en een grotere industriewatervraag - die voor een deel van dezelfde infrastructuur gebruik maakt- zien we een stijgende behoefte aan drinkwatercapaciteit. Voor de middellange termijn zijn projecten gestart voor uitbreiding van die capaciteit en voor de langere termijn wordt onderzoek gedaan via het programma Toekomstig Drinkwater Amsterdam.

Door klimaatverandering is er meer extreme neerslag. Het gevolg is een groter risico van verstoorde afvoer van afval- en regenwater. Dit wordt versterkt door achterstallig onderhoud en renovatie van het rioolstelsel. Dat kan leiden tot extra kosten vanwege aanpassingen van het riool- en drinkwaterstelsel.

In het programma Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed
Grote projecten zijn in voorbereidingsfase zoals de Nieuwe Meervaart in Osdorp, de verbouwing van het Amsterdamse Museum en het Nationaal Slavernij Museum. Er is bij deze projecten kans op vertraging, waardoor de kosten kunnen oplopen en het mogelijk ontstaan van reputatie- en imagoschade. Voor het behalen van de doelen en de activiteiten van het Kunstenplan is de gemeente afhankelijk van de uitvoering door kunst- en cultuurinstellingen. Als de plannen van kunst en cultuurinstellingen onvoldoende worden waargemaakt door bijvoorbeeld grote financiële tegenvallers of juridische geschillen, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan.

In programma Onderwijs
Door krapte op de arbeidsmarkt, een dure woningmarkt en afhankelijkheid van landelijk beleid is het moeilijk om leraren en schooldirecteuren in Amsterdam te vinden en te houden. Daarbij is het tekort bij scholen met veel kinderen met een risico op onderwijsachterstand gemiddeld groter dan bij scholen met nauwelijks kinderen met een risico daarop. Bij de kinderopvang, waaronder de voorschoolse educatie, kan de krapte op de arbeidsmarkt leiden tot minder plekken voor kinderen en tot langere wachtlijsten.

In programma Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit
De vraag naar Wmo-voorzieningen neemt aanzienlijk toe en de personeelstekorten ook, waardoor het niet lukt iedereen ondersteuning te bieden die het nodig heeft. De Jeugdwet geeft gemeenten een breed gedefinieerde zorgplicht, met een open einde karakter. Doordat de gemeente zorg moet financieren kan er beroep op de Jeugdzorg worden gedaan die boven de gecontracteerde budgetten gaat. De rijksmiddelen voor (jeugd)zorg nemen af, zonder dat dit gepaard gaat met een lastenverlichting voor de gemeente. Hierdoor ontstaat er financiële druk om de taak in de jeugdhulp en Wmo zorgvuldig uit te voeren, wat kan resulteren in wachtlijsten of spanning kan geven op de kwaliteit van (jeugd)zorg.

De middelen voor de vervanging van bestaande en nieuwe maatschappelijke voorzieningen schieten mogelijk tekort, vanwege onder andere de groei van de stad, gestegen bouwprijzen en ambities. De doelstelling van voldoende en kwalitatief hoogstaande maatschappelijke voorzieningen in de stad komt hierdoor in gevaar.

In het programma Sociale Zaken en Armoedebestrijding
Wanneer de economische groei vertraagd of omslaat naar krimp bestaat de kans dat het aantal uitkeringsaanvragen toeneemt tot het punt dat de hoogte van het rijksbudget voor de uitkeringsverstrekking te laag is om daaruit alle uitkeringen in de stad te betalen. Omdat het openeinderegelingen zijn is Amsterdam verplicht om ondersteuning te verstrekken en bestaat het risico dat ruimte voor andere prioriteiten dan in het gedrang komt. Verder is er risico op overbesteding op de armoederegelingen en schuldhulpverlening omdat ook deze openeinderegelingen zijn.

In het programma Veiligheid
De leefbaarheid en veiligheid kan onder druk komen te staan omdat door krapte op de arbeidsmarkt minder handhavers worden ingezet dan nodig. Daarbij komt dat door agressie en geweld tegen handhavers de veiligheid van de medewerkers in het gedrang kan komen. Er een toename aan kosten voor het nemen van veiligheidsmaatregelen bij evenementen zoals inrijbeperking wegens het risico op openbare en grootschalige geweldpleging bij evenementen.

Risico's voor de Algemene Dekkingsmiddelen

Resterende risico's zijn onder andere verbonden aan onze verbonden partijen, verstrekte leningen, beroep op garantstellingen, calamiteiten en grote projecten waar er respectievelijk een kans bestaat op afboeking, geen terugbetaling of juist extra geld verstrekt moet worden waarmee in de programmabegrotingen en projectbudgetten geen rekening is gehouden. Er zijn ook risico's die de begroting rechtsreeks kunnen raken zoals een hoger dan geraamd beroep op openeinderegelingen, plotselinge stijging van rentelasten of stijging van energiekosten. Risico's die niet redelijkerwijze binnen de begroting van een programma kunnen worden afgedekt zijn resterende risico's die ten laste van de Algemene Dekkingsmiddelen komen.

Niet al die resterende risico's treden tegelijkertijd op, die kans is zeer klein maar de kans dat er een aantal kunnen optreden is altijd aanwezig. Uit de grafiek onder: *Financiële gevolg van risico's*, leest u de mogelijke gevolgen af van dat resterend risico en de waarschijnlijkheid dat het zover zou kunnen komen in de komende twee jaar. Daaruit blijk dat het optreden van risico's met relatief kleine bedragen tot circa € 60 miljoen waarschijnlijker is dan hele grote tegenvallers. De mogelijke financiële gevolgen van 97 procent van de doorgerekende scenario's is minder dan € 417 miljoen. De kans dat de komende twee jaar de Algemene Reserve tekortschiet is daarmee 3 procent.

Figuur 1: Verdeling van risico naar kans en impact

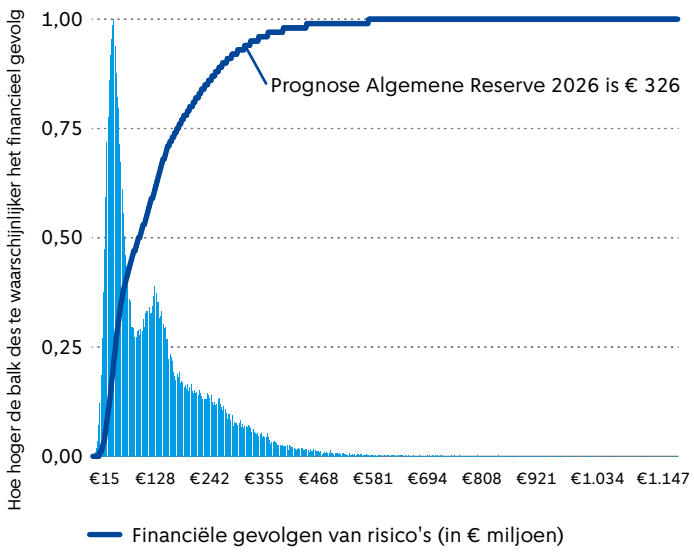

De grafiek onder: *Aandeel (%) in het weerstandsvermogen* geeft aan welke programma's een relatief groot of klein aandeel in het resterend risico hebben.

Figuur 2: Bijdrage van een programma aan het risico (% van de normhoogte)

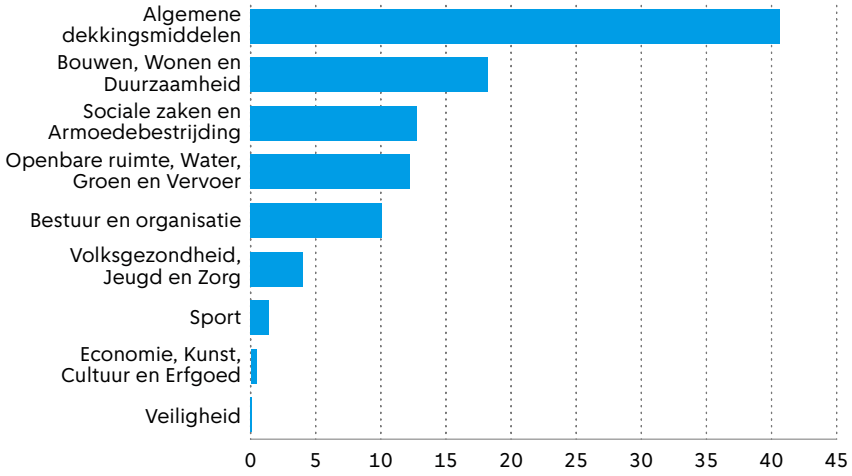

Algemene reserve

Bij de Begroting 2026 bedraagt de normhoogte – 5 procent van het begrotingstotaal exclusief de mutaties reserves – voor de algemene reserve € 362 miljoen. De algemene reserve stijgt naar verwachting in 2025 naar € 417 miljoen om vervolgens te dalen naar € 326 miljoen in 2026. Daarbij houden we rekening met een toevoeging in 2026 van het verwachte rekeningresultaat van 2025 aan de algemene reserve.

Figuur 3: Verwachte stand van de Algemene Reserve

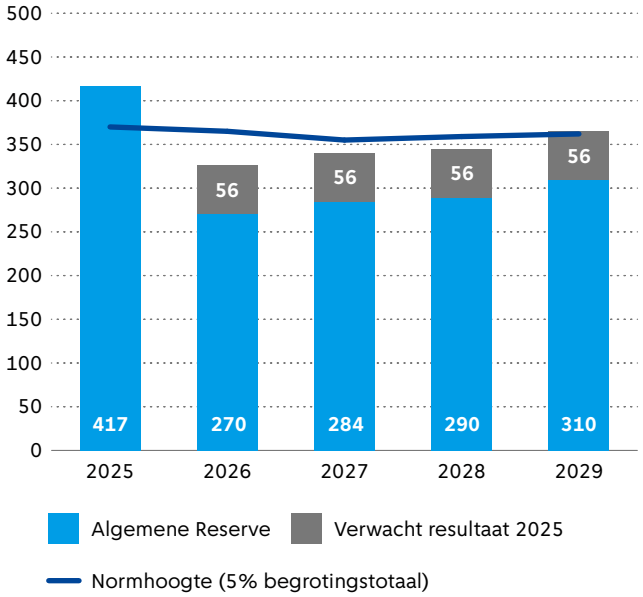

De verwachte stand van de Algemene Reserve komt in 2025 op 5,6 procent en zit dan boven de normhoogte. De Algemene Reserve loopt naar verwachting terug tot de norm van 5 procent in 2029.

De normhoogte van € 362 miljoen betekent een zekerheid van 97 procent dat de gevolgen van resterend risico de komende twee jaar onder dat bedrag blijven. De prognose van de hoogte van de Algemene Reserve ligt eind 2026 met € 326 miljoen onder de normhoogte. Dat betekent dat er een kans van 5 procent is dat de Algemene Reserve te kort schiet en er (veel) meer nodig is om het resterend risico te kunnen opvangen.

Stresstest 2025-2029

Een goede uitgangspositie met een algemene reserve boven de normhoogte is belangrijk om de gevolgen van crises op te vangen. Dit zorgt voor veerkracht en flexibiliteit om te herstellen van of aan te passen aan een crisissituatie.
In de stresstest hebben we crisis-scenario's gekozen op basis van historische gegevens en eerdere scenario's van onder andere het Rijk, de gemeente Amsterdam, het CPB en het KNMI. De scenario's zijn relevant en plausibel voor Amsterdam. Deze zijn verwerkt in een financieel impactmodel van Stichting Economisch Onderzoek (SEO). Voor deze paragraaf hebben we een rentescenario, een financieel-economische crisis, een sociaaleconomische crisis, een uitval kritische infrastructuur en een klimaatscenario (overstroming) gekozen. De onderstaande grafieken laten de mogelijke financiële impact van deze scenario's zien op de te verwachten hoogte van de algemene reserve in die scenario's:

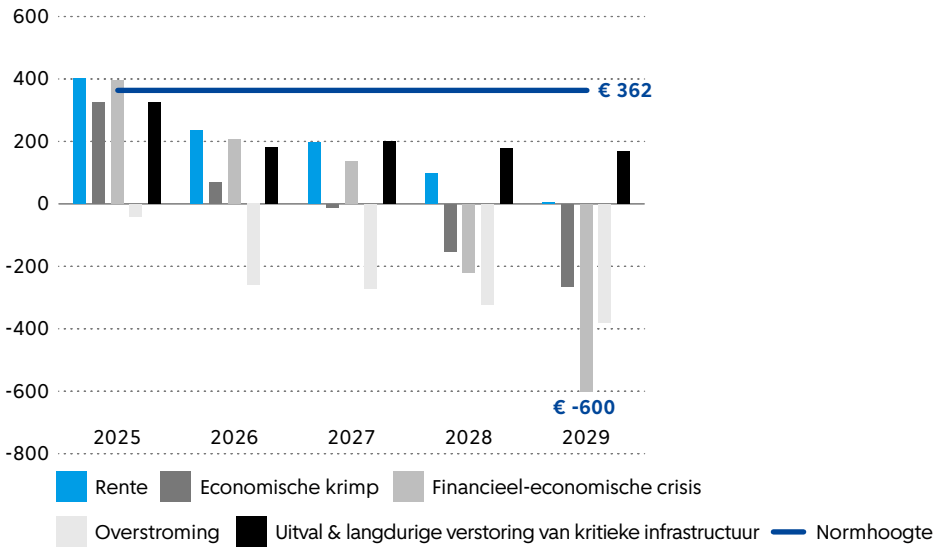

De grafiek laat zien dat bij een overstroming de gemeente weinig tijd heeft om beleid aan te passen. De gemeente kan de gevolgen opvangen met de huidige algemene reserve, maar die reserve daalt direct onder de norm. Bij een financieel-economische crisis komt de gemeente na twee jaar in de gevarenzone en kan zonder hulp van het Rijk die crisis na het derde jaar niet meer aan. Daarom moet er in de jaren daarvoor iets gedaan worden om onze kwetsbaarheid te verminderen. De impact van zo'n crisis komt door stijgende werkloosheid, hogere uitgaven aan inkomensondersteuning, waardevermindering van leningen en aandelen, aanspraken op onze garanties, lagere eigen inkomsten door economische krimp en minder bijdragen van het Rijk.

Definitie en toelichting kengetallen

Deze kengetallen geven algemeen inzicht in onze financiële positie. De kengetallen zijn vooral in onderlinge samenhang informatief. Het is belangrijk om te kijken naar ontwikkelingen en trends over een langere periode en naar het onderliggende risicoprofiel. Voor het risicomanagement zijn de kengetallen Weerstandsvermogen, Schuldquote, Solvabiliteit en Structurele Exploitatieruimte van belang.

Tabel Financiële kengetallen

Kengetallen	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Signaal-waarde voldoende	Signaal-waarde neutraal	Signaal-waarde onvoldoende
Weerstandsvermogen	0,8	1,1	0,9	1,0	1,0	1,0	1.4<	1 < x < 1,4	<1
Netto schuldquote standaard	58%	59%	75%	82%	84%	89%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Solvabiliteit standaard	29%	27%	24%	23%	22%	22%	> 50%	50% < X < 20%	< 20%
BBV voorgeschreven									
Structurele Exploitatieruimte	5,55%	5,58%	2,64%	1,20%	1,05%	0,75%	0<	0	<0
Netto schuldquote	98%	103%	117%	125%	128%	133%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	93%	98%	112%	121%	124%	129%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Solvabiliteit	48%	46%	44%	43%	42%	42%	> 50%	50% < X < 20%	< 20%
Grondexploitatie	-4,7%	-2,5%	-1,6%	0,4%	2,0%	3,6%	geen	geen	geen
Belastingcapaciteit	0,95	1,01	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	geen	geen	geen

Verwachting weerstandsvermogen

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht overheden om risicomanagementbeleid te maken. Dit beleid richt zich op het weerstandsvermogen en de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit om de financiële kracht van de

gemeente te waarborgen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Een weerstandsvermogen tussen 1 en 1,4 betekent dat we redelijk zeker zijn dat we de komende twee jaar een negatief financieel resultaat kunnen opvangen.

Netto schuldquote
Er zijn verschillende manieren om de schuld en de houdbaarheid ervan te beoordelen. Amsterdam gebruikt hiervoor de standaardschuld. Dat is de schuld na aftrek van het deel dat we zijn aangegaan om de erfpachtgronden te financieren. De solvabiliteitsratio en de netto schuldquote zijn belangrijke cijfers volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze cijfers worden weergegeven voor zowel de standaard-schuld (zonder erfpacht) als volgens BBV (met erfpacht). De signaalwaarden voor deze cijfers worden bepaald door onze toezichthouder, de provincie Noord-Holland, die de schuldquote inclusief erfpacht hanteert. Zie de paragraaf Financiering voor meer details.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio is een maatstaf voor kredietwaardigheid. De solvabiliteitsratio berekenen we door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De toezicht-houder noemt een solvabiliteitsratio hoger dan 50 procent ‘voldoende’ en lager dan 20 procent ‘onvoldoende’.

Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte meet het verschil tussen de structurele baten en lasten van de gemeente. Dit getal laat zien of de gemeentebegroting structureel en reëel in evenwicht is. Een positief getal betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Een negatief getal betekent dat de begroting niet structureel in evenwicht is.

Grondexploitatie
Dit percentage laat zien hoe de waarde van niet-in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en bouwgronden in exploitatie (BIE) zich verhoudt tot onze totale inkomsten. Er is geen standaardnorm voor deze verhouding. Over het algemeen geldt: hoe lager het percentage des lager ons financiële risico is in de grondexploitaties. We hebben een negatief percentage omdat we meer inkomsten dan kosten hebben geboekt bij onze grondprojecten. Hierdoor is de balanspost Bouwgronden in exploitatie (BIE) negatief en is ons financieel risico laag.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit berekenen we aan de hand van de gemiddelde kosten per huishouden met eigen woning voor:
- Onroerendezaakbelasting (OZB)
- Rioolheffing
- Reinigingsheffing

In 2025 waren de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in Amsterdam € 1058. De belastingcapaciteit in 2025 is gestegen naar 1,01 komt daarmee uit op het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit voor 2026 kan nog niet worden berekend: daarvoor hebben we zicht nodig op zowel de ont-wikkeling van de Amsterdamse gemeentelijke woonlasten (nog niet bekend) en het landelijke gemiddelde (ook nog niet bekend).

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn onze eigendommen, zoals bruggen, wegen en sportaccommodaties. We moeten deze goederen beheren en onderhouden om een veilige en leefbare stad voor onze inwoners te kunnen garanderen. Dit kost geld. Het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen dat we willen, stellen we vooraf vast. In deze paragraaf staat meer informatie over:

- **het gewenste kwaliteitsniveau van onze kapitaalgoederen.**
- **de uitgaven die we voor het onderhoud begroten.**
- **het achterstallig onderhoud.**

Achterstallig onderhoud kan leiden tot hogere lasten en onveilige situaties. Daarom moeten we achterstallig onderhoud zo snel mogelijk herstellen.

Overzicht onderhoud kapitaalgoederen

In onderstaande tabel staan de begrote bedragen voor het onderhoud van de twaalf soorten kapitaalgoederen voor de jaren 2025 tot en met 2029. Het gaat hier om de begrote uitgaven voor onderhoud. De investeringen in kapitaalgoederen zien we hier niet in terug. Deze worden geactiveerd op de balans.

Tabel Overzicht onderhoud kapitaalgoederen.

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Wegen en verhardingen	54,5	58,0	58,1	58,0	54,4
Riolering en drinkwater	104,4	104,7	104,8	104,8	104,8
Oppervlaktewater	9,1	10,4	11,8	13,2	16,8
Groen	71,9	76,1	77,0	77,9	76,9
Gebouwen	46,0	44,3	45,6	50,5	44,9
Civiele kunstwerken	70,8	73,5	71,0	71,0	69,3
Sportaccommodaties en sportparken	22,1	20,8	20,8	20,6	20,6
Verkeerssystemen	17,2	17,1	16,5	16,4	16,6
Openbare verlichting	13,1	14,6	14,7	14,8	14,8
Straatmeubilair en speeltoestellen	13,8	17,3	14,9	14,1	12,6
Tunnels	10,8	11,4	11,5	11,6	11,8
Busstations	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal	**434,6**	**449,4**	**447,8**	**453,8**	**443,9**

Amsterdams Akkoord

De komende jaren komt er meer aandacht voor het onderhouden van de bestaande stad. Door de beperkingen op de gemeentefinanciën betekent dit wel dat er de komende periode scherpe keuzes gemaakt zullen moeten worden om dit te realiseren.

We blijven investeren in het herstel van kades en bruggen, maar door de beperkte financiële ruimte zullen we vaker kostenbesparende maatregelen moeten nemen, zoals het slaan van damwanden, het vernieuwen van bomen of het afsluiten van bruggen en vaarroutes.

Algemene beleidskaders en belangrijke ontwikkelingen

In 2017 presenteerden we de Visie Openbare Ruimte 2025. In deze visie staan onze richtlijnen voor ontwikkelen, inrichten en beheren van de openbare ruimte van Amsterdam. De nadruk ligt hierbij op de verblijfsfunctie van de openbare ruimte. Met de Visie Openbare Ruimte 2025 sluiten we direct aan bij de woningbouwstrategie Koers 2025: Ruimte voor de Stad. En bij de plannen om de bereikbaarheid van de stad te verbeteren (Mobiliteitsaanpak 2025 en Uitvoeringsagenda Mobiliteit). Samen met de Structuurvisie Amsterdam 2040, de Agenda Groen (2015), de Watervisie (2016) en de Ecologische Visie (2012) vormen deze rapporten ons openbare ruimtebeleid.

De kwaliteit waaraan onze kapitaalgoederen moeten voldoen, staat in de landelijke CROW-norm. Dit hebben we zo afgesproken vanuit 1Amsterdam Heel & Schoon. Door eenduidige normen en definities te gebruiken, weten de beheerders wat het gemeentebestuur verwacht. Het beheer van de stedelijke zaken in de openbare ruimte heeft drie ambitieniveaus: sober, verzorgd en top.

Ambitieniveau		Toelichting
A+		Zo goed als nieuw/alles 100% schoon
A	**Top**	Heel goed in orde/prachtig straatbeeld, amper vervuiling
B	**Verzorgd**	Heel en functioneel/verzorgd straatbeeld, matige vervuiling
C	**Sober**	Verminderd comfort/rommelig straatbeeld, behoorlijke vervuiling
D		Functieverlies/vuil

We willen de hele stad in 2026 verzorgd maken en houden. Maar door het achterstallig onderhoud bij verschillende kapitaalgoederen besloten we bij de Voorjaarsnota 2019 om voorlopig te werken aan het niveau C, sober. Bij de onderdelen waarvoor we al stappen hebben gezet naar niveau B, verzorgd, proberen we dit niveau wel te behouden.

In het onderhoud hebben we aandacht voor vijf principes:
1. De openbare ruimte kan goed en veilig gebruikt worden (functionaliteit).
2. We beheren de openbare ruimte duurzaam, met oog voor mens en milieu (duurzaamheid).
3. Beheer zorgt voor een aantrekkelijke en verzorgde openbare ruimte (aantrekkelijkheid).
4. We beheren samen met bewoners en bedrijven waar mogelijk (participatie).
5. We handelen actief en met oog voor de kosten (kostenefficiency).

Assetmanagement

Amsterdam groeit en bloeit en is volop in ontwikkeling. Klimaatadaptatie, energietransitie en digitalisering zijn voorbeelden van trends die consequenties hebben voor nieuwe ontwikkelingen in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen. We gaan daarom door met de ontwikkeling van ons centrale en stedelijke assetmanagementsysteem.

Assetmanagement betekent dat we vanuit de waarden, prestaties, gebruik en risico's van de openbare ruimte, bepalen wat me moeten doen om de openbare ruimte aan het ambitieniveau te laten voldoen. We verbeteren het assetmanagement door de processen van de levenscyclus van de kapitaalgoederen aan elkaar koppelen. Dus: van ontwikkeling via ontwerp, bouw en beheer tot sloop. Ook leggen we nadrukkelijker de koppeling tussen de technische staat en het gebruik van het kapitaalgoed. In de hele beheer- en uitvoeringsorganisatie voeren we assetmanagement in. Hierdoor kunnen we in de toekomst gerichter sturen op de balans tussen prijs, prestaties en risico's van het kapitaalgoed en op de voorspelbaarheid hiervan over de hele levenscyclus.

Achterstallig onderhoud

In de laatste decennia is de druk op de openbare ruimte toegenomen, enerzijds door de toename van het aantal bewoners en bezoekers aan de stad en anderzijds door het veranderende en intensievere gebruik. Zo is bijvoorbeeld het verkeer in de afgelopen tientallen jaren toegenomen en werd vrachtverkeer zwaarder. Ook wordt verblijfsruimte als pleinen en parken veel intensiever gebruikt. Hier hebben we tijdens de bouw van de infrastructuur onvoldoende rekening mee gehouden. Tegelijkertijd groeit de beheeropgave mee met de groei van de stad.

Achterstallig onderhoud kan leiden tot hogere lasten en onveilige situaties. Daarom moeten we achterstallig onderhoud zo snel mogelijk herstellen. De aanpak van het beheer en onderhoud richt zich daarom vooral op die plekken waar de achterstalligheid het grootst is. We moeten flink verbeteren en vervangen. Dit omdat veel infrastructuur niet meer voldoet aan de eisen of wetgeving, of verouderd is.

Wegen en verhardingen

Onder het kapitaalgoed wegen verstaan we alle openbare verhardingen in beheer bij gemeente Amsterdam. Verhardingen beslaan ongeveer tien procent van het oppervlak in de stad en hebben een totale omvang van ruim dertig miljoen vierkante meter. Het gaat hierbij om:
- rijbanen
- busbanen
- pleinen
- fiets- en voetpaden
- pleinen
- parkeervakken
- markeringen en straatkolken (voorziening om regenwater af te voeren)

Specifieke beleidskaders

Het onderhoud aan verhardingen wordt gestuurd door wettelijke verplichtingen, beleidsdoelen en praktische richtlijnen. Belangrijke kaders zijn de CROW-richtlijnen, het Klimaatadaptatiebeleid, het Strategisch Mobiliteitsplan en het Strategisch Assetmanagementplan. Deze zorgen ervoor dat verhardingen veilig, duurzaam en toekomstbestendig worden beheerd, met oog voor mobiliteit, leefbaarheid en kostenbeheersing.
In 2017 is het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon aangenomen, gevolgd door het Beleidskader Verkeersnetten in 2018. De Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld (Puccinimethode) biedt richtlijnen voor het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte. Elk jaar wordt een instandhoudingsplan opgesteld waarin de opgave voor groot onderhoud en vervanging wordt uitgewerkt. Daarnaast wordt jaarlijks de Rapportage Normkosten Verhardingen, een rekensystematiek voor budgetramingen, geactualiseerd.
In 2023 is de Uitvoeringsstandaard vastgesteld. De focus ligt hierbij op het aanpakken van achterstallig onderhoud en het verminderen van veiligheidsrisico's, met aandacht voor toekomstbestendigheid, klimaatadaptatie, circulariteit en het terugdringen van emissies.

Onderhoud en ontwikkelingen

Gestuurd wordt op het gewenste kwaliteitsniveau C, waarbij het huidige niveau D is. Het percentage op kwaliteitsniveau D is twaalf procent. Het percentage achterstallig onderhoud is twee procent. Om oplopend achterstallig onderhoud te stabiliseren, is jaarlijks onderhoud aan ongeveer 280.000 vierkante meter verhardingsoppervlakte nodig. In 2026 kunnen we met de beschikbare middelen de achterstalligheid verder terugdringen.
Momenteel zijn er 160 projecten in het uitvoeringsplan. Hiervan bevinden 92 projecten zich in de voorbereiding of uitvoering in 2026. Dit is nog exclusief het aandeel planmatig klein onderhoud wat nog in opdracht gaat.

In 2026 ligt de nadruk in Amsterdam op het wegwerken van achterstallig onderhoud, het verbeteren van de veiligheid en toegankelijkheid van verhardingen, en het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte. Door intensievere monitoring, duurzame oplossingen en een efficiëntere uitvoering wordt gewerkt aan een veilige, leefbare en klimaatbestendige stad. Extra aandacht gaat uit naar voetpaden, boomwortelopdruk, geluidreducerend asfalt en vergroening, terwijl externe financiering wordt benut om de ambities te realiseren.

1. Aanpak van achterstallig onderhoud

Oplopend achterstallig onderhoud brengt risico's met zich mee voor de veiligheid van gebruikers. Deze risico's worden verkleind door plaatselijke herstelwerkzaamheden aan voetpaden. Hoewel dit de veiligheid verbetert, blijven de herstelkosten stijgen door grotere gebieden met achterstallig onderhoud en de noodzaak van intensiever onderhoud.
Er is extra aandacht voor (achterstallig) onderhoud aan voetpaden en parkeervakken in ontwikkelbuurten, op wegen, dijken en paden in het landelijk gebied, en in stadsdelen waar de achterstalligheid op voetpaden hoger is dan gemiddeld (Nieuw-West, Noord en Zuid). Voor deze stadsdelen zijn vanaf 2025 extra middelen beschikbaar gesteld.
Ook wordt het verminderen van de effecten van boomwortelopdruk en het verbeteren van groeiplaatsen van bomen in verhardingen aangepakt, in samenhang met kansen voor vergroening.

2. Klimaatadaptatie en duurzaamheid

De duurzaamheidsopgave wordt ingebed in alle beheeractiviteiten, met als doel het beheerareaal klimaatadaptief en circulair te maken. Dit omvat het gebruik van circulaire materialen, het terugdringen van CO_2-uitstoot en het toepassen van waterdoorlatende bestrating. Onderhoud wordt gecombineerd met vergroening, zoals het aanleggen van Water Afvoer Drainage en Infiltratie en het toevoegen van bomen en planten, om hittestress te verminderen en de leefbaarheid te vergroten.

3. Innovatie en technologie

Er wordt intensiever gemonitord om de veiligheid en beschikbaarheid van het wegennet te waarborgen. Dit omvat het gebruik van sensoren, data-analyse en digitale inspecties. Daarbij komt er meer focus op het toepassen en onderhouden van geluidreducerend asfalt, met aandacht voor de effectiviteit en duurzaamheid ervan. Door beter inzicht in kansen en risico's worden keuzes scherper gepresenteerd, wat leidt tot een efficiëntere aanpak van onderhoud.

4. Effectieve programmering en uitvoering

Onderhoud wordt effectiever geprogrammeerd, voorbereid en uitgevoerd. Er wordt integraal gewerkt waar nodig en snel waar mogelijk. De uitvoeringsstandaard (USTOR) "Toekomstbestendig werken aan de openbare ruimte", vastgesteld door het college in 2023, wordt gehanteerd. Deze standaard richt zich op bewuster kiezen en duurzamer werken, wat nu gestandaardiseerd is in alle beheeractiviteiten.

5. Externe financiering
Amsterdam zoekt actief naar externe financiering, zoals subsidies van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) en het Nationaal Groeifonds, om onderhoudsprojecten te ondersteunen en te versnellen.

Achterstallig onderhoud

In 2026 werken we verder aan het wegwerken van het achterstallig onderhoud. Er vooral sprake van achterstalligheid bij de voetpaden. Met een speciale aanpak gericht op het verbeteren en veilig maken van de meest slechte voetpaden in de stadsdelen Nieuw-West, West en Zuid verminderen we de achterstalligheid zoals besloten in Voorjaarsnota 2025. Daarnaast werken we in onze reguliere onderhoudsprojecten ook aan het wegwerken van achterstalligheid aan de verhardingen in overige stadsdelen.

Financieel overzicht

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Wegen en verhardingen	54,5	58,0	58,1	58,0	54,4

In 2026 begroten we voor het onderhoud van wegen en verhardingen in totaal € 58,0 miljoen.
Vanaf 2026 is de begroting structureel opgehoogd met € 2,5 miljoen ten behoeve van het uitvoeringsbudget Werkgroep Blackspots Amsterdam (WBA) en structurele dekking ten behoeve van Infrastructurele verkeersveiligheidsmaatregelen. De WBA is een samenwerkingsverband binnen de gemeente Amsterdam. De WBA houdt zich bezig met het identificeren en aanpakken van verkeersonveilige locaties, ook wel blackspots genoemd, in de stad.
Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.
In 2029 nemen de lasten voor achterstallig onderhoud af met € 3,4 miljoen. Dit komt doordat de middelen van stedelijk beheer niet meer beschikbaar zijn vanaf dat jaar.

Riolering en drinkwater

De riolering bestaat uit voorzieningen voor:
- het afvoeren van afvalwater uit de leefomgeving
- het verwerken van hemelwater
- grondwater

Dit zijn transportriolen, gemengde riolen, vuilwaterriolen, regenwaterriolen, drainagebuizen en persleidingen. Maar ook objecten zoals rioolgemalen, bergbezinkbassins, overstorten, putten en kolken.

Daarnaast bevat drinkwater de volgende voorzieningen:
- Drie productielocaties drinkwater (een voorzuivering en twee nazuiveringen)
- Drie pompstations
- Twee boosterpompen
- Ongeveer 3.200 kilometer drinkwaterleidingen.

Specifieke beleidskaders

- Het Omgevingsprogramma Riolering 2022-2027 (2022) is van toepassing.
- Toekomstvisie Drinkwater 2050 door de gemeenteraad vastgesteld in december 2021.
- Leveringsplan 2024 - 2028 door de directie van Waternet vastgesteld in april 2024.

Onderhoud en ontwikkelingen

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is B, verzorgd. Door assetmanagement voeren we gericht onderhoud en vervanging uit. De volgende criteria bepalen het kader voor de beslissingen:
- bedrijfszekerheid
- veiligheid
- kwaliteit
- imago
- milieu
- schade

Het onderhoud van de leidingen betreft het periodiek en toestandsafhankelijk schoonhouden, geholpen door regelmatige inspectie om de constructieve toestand van het rioolstelsel in kaart te brengen. Het onderhoud van de rioolgemalen gebeurt aan de hand van risicoanalyse op basis van eerdergenoemde criteria. Afhankelijk van het bepaalde risico worden de rioolgemalen curatief of preventief onderhouden.

Om de onderhoudstoestand op verzorgd te houden, is een lange termijn vervangingsprogramma voor de riolering opgesteld. Dit programma bestaat uit een korte termijn opgave met reeds ingeplande vervangingswerkzaamheden, veelal gecombineerd met andere werkzaamheden in de stad, en nog in te plannen en met andere partijen af te stemmen vervangingswerkzaamheden voor de langere termijn. Elk riool heeft hiermee in dit programma een jaar voor vervanging. We hebben hiermee een goed overzicht van de werkvoorraad voor komende decennia. Voor vervanging van riolering is een licht stijgende trend te zien.

Naast het programma voor vervanging zien we dat er de komende jaren geïnvesteerd moet worden in de robuustheid van het rioolstelsel. Met het groeien van de stad nemen de risico's voor het transport van het afvalwater toe. Om dit risico te beheersen, kan gedacht worden aan de aanleg van bypassleidingen. Er is een traject gestart om te beoordelen welke bypassleidingen of andere maatregelen nuttig en nodig zijn.

In 2025 is de onttrekkingsvergunning voor de Amsterdamse Waterleidingduinen met 5 miljoen kubieke meter per jaar vergund. In 2026 wordt deze extra productiecapaciteit op productielocatie Leiduin gerealiseerd. In 2026 kan op de productielocatie Weepserkarspel gestart worden met het ontwerp en het bouwrijp maken van de bouwlocatie voor de bouw van extra langzame zandfilters.

Achterstallig onderhoud

Voor distributie van drinkwater is de omvang niet groot, maar er zijn veel afsluiters die vervangen moeten worden. Door capaciteitstekorten en vergunningsprocessen is er een achterstand ontstaan. Voor de productie installaties beginnen zich eveneens achterstanden te openbaren in de renovatie projecten in verband met personeelstekorten waardoor op verschillende procesonderdelen meer risico's ontstaan. In de komende jaren wordt een inhaalslag gemaakt om de achterstanden weg te werken.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Riolering	68,6	68,7	68,8	68,8	68,8
Drinkwater	35,8	36,0	36,0	36,0	36,0
Totaal Riolering en drinkwater	**104,4**	**104,7**	**104,8**	**104,8**	**104,8**

In 2026 begroten we voor het onderhoud van riolering en drinkwater in totaal € 104,7 miljoen.

Gesteld kan worden dat de drinkwaterassets van de gemeente Amsterdam in verzorgde staat verkeren. De ouderdom van sommige assets hebben de aandacht door het uitvoeren van monitoringsonderzoek om de risico's te bepalen of te beheersen en eventueel maatregelen te nemen. Door het nemen van maatregelen worden de kapitaalgoederen in verzorgde staat gehouden met daarbij het uitgangspunt dat de drinkwaterkwaliteit en de bedrijfszekerheid in stand blijven. Dit is een doorlopende activiteit en geborgd in de assetmanagement processen.

Oppervlaktewater

Het kapitaalgoed oppervlaktewater in Amsterdam bestaat uit:

- 2047 hectare oppervlaktewater (waterbodem, waterplanten, drijfvuil- en grofvuilverwijdering)
- 16.135 brandkranen, onbekend aantal overige blusvoorzieningen
- Ruim 100 kilometer natuurvriendelijke oevers
- Ongeveer 2000 kilometer reguliere groene oevers
- Onbekend aantal kilometer drainage in groen en parken
- Negen officiële zwemlocaties (vier in beheer bij Groengebied Amstelland), één afgekeurde officiële zwemlocatie (Sloterplas) en elf intensief gebruikte wildzwemplekken.
- Ongeveer 250 aantal stuwen
- Ongeveer 3000 aantal duikers
- Een bubble barrier, onbekend aantal voorzieningen ten behoeve van drijfvuil
- Onbekend aantal faunapassages en mosselbanken
- Onbekend aantal pompen, putten en voorzieningen ten behoeve van waterbeheer

De afgelopen jaren is gebruikt om zicht te krijgen op het belangrijkste deel van het areaal. De inventarisatie wordt steeds uitgebreider en er komt meer inzicht in het areaal.

Vloot baggeren en drijfvuilvissen

Amsterdam heeft een vloot voor Baggeren en Drijfvuilvissen. Het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht maakt gebruik van deze vloot voor een aantal van haar wettelijke taken in Amsterdam. De kosten worden door Waternet namens gemeente Amsterdam doorbelast.

Specifieke beleidskaders

Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee ook de waterassets is het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon leidend. De belangrijkste overige beleidskaders zijn de omgevingsvisie Amsterdam 2050, watervisie 2040 en de groenvisie. Voor het beheer van brandkranen zijn de uitgangspunten gebaseerd op de handreiking “blusvoorzieningen en bereikbaarheid 2019”. Deze handreiking is opgesteld door brandweer Nederland.

Inmiddels is de complete inventarisatie, inspectie en programmering van het de waterbodem afgerond. Dit is het financieel belangrijkste (beheer)plan binnen de asset water. De waterbodem volgens legger/KEUR is leidend en wettelijk verplicht onderhoudsniveau.

Daarnaast zijn er significante ontwikkelingen bij Waternet. Als gevolg van het genomen definitieve besluit om Waternet te splitsen komt de huidige Samenwerkingsovereenkomst 1997 daarbij te vervallen per 1 januari 2026. Gemeente Amsterdam en het waterschap AGV zullen om de nieuwe samenwerking in 2026 vorm te geven met elkaar nieuwe afspraken maken en deze vastleggen in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst.

Daarnaast gelden de volgende beleidskaders voor de vloot baggeren en drijfvuilvissen:

- Europese Kaderrichtlijn Water
- Het Nationaal Bestuursakkoord Water (2011)
- Schoonwater/ Schoon Varen 2.0
- Verordening op het binnenwater 2010 en Regeling Doorvaartprofielen Amsterdam.

Onderhoudsniveau en ontwikkeling

Op dit moment voldoet 61 procent van de niet bevaarbare watergangen niet aan de wettelijke eisen. Dat staat gelijk aan 240 kilometer. De oorzaken zijn het gebrek aan inzicht in het areaal, gebrek aan geprogrammeerd onderhoud of onvoldoende middelen voor baggeren. Dit heeft de volgende consequenties:

- Afvoer van water komt in het geding. Er is onvoldoende afvoercapaciteit van het water. Dit kan leiden tot wateroverlast, stankoverlast en beperkingen voor bijvoorbeeld ecologie.
- Waterschappen kunnen handhaven, sanctioneren en afdwingen dat een watergang wordt hersteld met onbeheersbare financiële gevolgen.

De kosten voor het oplossen voor het achterstallig onderhoud zijn ingeschat op ongeveer € 28,5 miljoen.

Voor de overige assets hebben we nog geen compleet beeld en daarmee geen zicht op achterstallig onderhoud. Vooralsnog voeren we onderhoud veelal reactief uit; we programmeren op de bij ons binnenkomende meldingen. Dit leidt tot inefficiëntie en ad-hoc maatregelen. Daarom implementeren we, naar het voorbeeld van de assets in de openbare ruimte, assetmanagement voor de assets gerelateerd aan het oppervlaktewater, om zo toe te werken naar een gestructureerde, proactieve onderhoudsstrategie. Dit houdt in dat we onderhoud op basis van noodzaak en efficiëntie plannen en werkzaamheden strategisch combineren. Hierdoor zal de effectiviteit, kwaliteit en betrouwbaarheid van onze infrastructuur verbeteren en het zal zorgen voor een meer voorspelbare programmeercyclus. Sinds 2024 zetten we stappen in deze richting, en die krijgen de komende jaren een verder vervolg.

Vloot baggeren en drijfvuilvissen

Het onderhoud van de vloot is gebaseerd op onderhoudsniveau verzorgd, niveau B. Hierdoor blijven de vaartuigen voldoen aan de eisen ten aanzien van de veiligheid en uitstraling volgens de gestelde eisen van Waternet en gemeente Amsterdam. Dit onderhoudsniveau levert een redelijke betrouwbaarheid en beschikbaarheid van vaartuigen op om taken goed uit te kunnen voeren. Gemiddelde huidige onderhoudsniveau van de vloot zit tussen niveau B en D in. Inmiddels is het assetmanagement verder geprofessionaliseerd waarbij ook het risico gestuurd onderhoud is geïmplementeerd voor een betere balans tussen prestaties, kosten en risico’s met betrekking tot de inzetbaarheid van de vloot. De onderhoudsachterstand op de vloot wordt ook in 2026 verder ingelopen waardoor de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van vaartuigen verder toeneemt.

De gemeente Amsterdam hanteert per 1 januari 2025 het emissieloos varen als uitgangspunt voor de binnenstad. De vloot voldoet daar nog niet volledig aan. Daarbij zal de vloot ook moeten voldoen aan de vereiste maximale afmetingen voor de doorvaartprofielen. Een deel van de vloot voldoet hier nog niet aan. Er is een planning op basis waarvan een resterend deel van de vloot wordt vernieuwd of aangepast aan beide vereisten in afstemming met het Programma Varen en Team Uitstootvrije Mobiliteit. Ook wordt invulling gegeven aan de categorie dienstvaartuig waaronder een zeer beperkt aantal vaartuigen vallen die vanwege de aard van de werkzaamheden niet kunnen voldoen aan deze eisen.

Daarnaast wordt een visie opgesteld voor de toekomstige dienstverlening. Inmiddels is in beeld gebracht welke dienstverlening er concreet voor alle opdrachtgevers nodig is tot en met 2030 en globaal tot en met 2050. Hierbij wordt ook rekening wordt gehouden met de ruimtelijke planvorming Amsterdam Noord waar nu de thuisbasis van de vloot is gesitueerd.

Achterstallig onderhoud

Er is geconstateerd dat ongeveer 35 kilometer waterbodem niet voldoet. De waterbodem is hier te diep (ontgronding). Er wordt nog bepaald wat de technische en financiële gevolgen zijn.
Met betrekking tot ontgrondingen is weinig veranderd. In de Nieuwe Meer ter hoogte van de Schinkelbruggen wordt onderhoud uitgevoerd om het project Zuidasdok mogelijk te maken.
Er is nog geen aanvullende informatie over de exacte lengte van ontgrondingen. Daarnaar loopt onderzoek.

Vloot baggeren en drijfvuilvissen

Het onderhoudsbudget voor de vloot is jarenlang onvoldoende geweest om de vloot op het gewenste onderhoudsniveau te brengen en houden. Kosten van onderhoud van vaartuigen door scheepswerven zijn sterk toegenomen. Inmiddels is er een nieuw onderhoudscontract afgesloten en wordt de onderhoudsachterstand verder ingelopen. In 2026 wordt ook op basis van business cases een voorstel gedaan voor de benodigde aanpassingen van de logistieke inrichting (zoals locaties en voorzieningen) en de vlootaanpassing (investeringen).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Oppervlaktewater	8,4	9,7	11,1	12,5	16,1
Vloot baggeren en drijfvuilvissen	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaal Oppervlaktewater	**9,1**	**10,4**	**11,8**	**13,2**	**16,8**

In 2026 begroten we voor het onderhoud van oppervlaktewater in totaal € 10,4 miljoen. Er is afgelopen jaren beperkt (groot) onderhoud uitgevoerd aan waterassets. De assets waren niet in beeld en er was geen organisatie. Steeds meer assets zijn in kaart gebracht, er komt steeds meer inzicht in het areaal en de assetmanagementorganisatie groeit en komt beter op orde. De opgave wordt steeds duidelijk en de organisatie kan stap voor stap meer werk verzetten.
Er worden meer activiteiten uitgevoerd voor het veilig en beschikbaar houden van het waterareaal om minimaal aan de wettelijke eisen te voldoen (baggeren, schonen) en instandhouding van (natuurvriendelijke oevers, zwemplekken en objecten in het watersysteem.
De jaarlijkse ophoging van de begroting komt door de toevoeging van incidentele achterstallig onderhoud middelen.

Groen

Het kapitaalgoed groen in Amsterdam, inclusief Weesp, Volgermeerpolder, Brasapark en Sloterdijken, bestaat uit:

- 255.000 bomen (dit aantal betreft het aantal op kaart weergegeven bomen, exclusief het Amsterdamse Bos);
- Zeventien miljoen vierkante meter gras;
- Zeven miljoen vierkante meter beplanting;
- Twee miljoen vierkante meter ruigte en oeverbeplanting;
- Het Amsterdamse Bos met 2.275 (laan)bomen, 324 hectare bos (met 200.000 bomen), anderhalf miljoen vierkante meter gras, vier miljoen vierkante meter beplanting en 1 miljoen vierkante meter ruigte- en oeverbeplanting;
- 33 hectare van de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Ooster, 7 hectare van de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Noorder en 7 zeven hectare van de overige elf begraafplaatsen.
- De Nieuwe Ooster heeft diverse gebouwen, zoals grote en kleine aula, museum, nabestaandencafé, dienstwoningen, uitvaartcentrum en kantoorruimte in beheer. Een aantal van deze gebouwen zijn monumentaal. De begraafplaatsen hebben ook een functie als gedenkpark. Begraafplaatsen zijn groene oases in de stad en voor een leefbare stad steeds belangrijker. De Nieuwe Ooster kent heel veel bijzondere boomsoorten. Op de begraafplaats staan meer dan 3.000 bomen.

Specifieke beleidskaders

Er gelden verschillende beleidskaders omdat dit kapitaalgoed uit een diversiteit aan onderdelen bestaat. De voornaamste zijn:

- 1Amsterdam Heel & Schoon (2017)
- Het Bosplan 2020-2030 (2021)
- Het Structuurplan De Nieuwe Ooster (2016)

Onderhoudsniveau en ontwikkelingen

Het onderhoudsniveau is niet overal in de stad gelijk. Het onderhoudsniveau is doorgaans niveau C, sober. Bepaalde gebieden zitten onder het niveau sober.

Inspecties geven aan dat ongeveer dertig procent van de bomen een slechte conditie heeft. Dit is een stijging van 11 procentpunt ten opzichte van vorig jaar. Een oorzaak hiervan is de nieuwe manier van verwerken van inspectiedata. Andere oorzaken zijn onder andere verkeerd geplante bomen, een deel van het bomenareaal dat het einde van de levensduur bereikt en weersextremen door klimaatverandering. Zodra meer dan

tien procent in slechte conditie is spreken we van achterstallig onderhoud. Het bomenareaal voldoet hiermee niet aan niveau C, sober, en dus hebben we twintig procent achterstallig onderhoud.
Voor wat betreft de conditie van plantvakken en gazons geven inspecties aan dat ongeveer anderhalf procent een slechte conditie heeft. Het onderhoudsniveau van plantvakken en gazons is daarmee niveau C. Hiermee voldoen de gebouwen aan het gewenste onderhoudsniveau. We hebben geen achterstallig onderhoud in de plantvakken, maar we zien dat een groot deel in matige conditie is. Het is daarom nodig om te investeren, zodat hier geen achterstand ontstaat.

Binnen bovengenoemde instandhoudingstaken wordt de veiligheid geborgd en worden de (wettelijk) verplichte taken uitgevoerd. Daarnaast is er middels bovenstaande instandhoudingstaken een maximale inspanning om binnen de beschikbare middelen het areaal op sober te onderhouden. Dit doen we onder andere door:

- De eerste prioriteit is het waarborgen van de veiligheid in de openbare ruimte. Voor bomen betekend dit dat wij ongeveer 1500 tot 2000 bomen per jaar kappen en vervangen vanuit veiligheid.
- Van de bomen die een slechte conditie hebben zullen we er voor ongeveer 500 stuks de voorwaarde voor goede groei verbeteren of bomen vervangen.
- In 2026 zullen we ongeveer 300 bomen gaan planten in lege boomspiegel waar op dit moment geen boom staat.
- Bij alle groot onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan groen zal er aandacht zijn voor klimaatadaptieve maatregelen en vergroting van biodiversiteit.

Voor dagelijks beheer van het Amsterdamse bos geldt het beheren op niveau C voor ten minste 95 procent van het areaal.

Op de begraafplaatsen is sprake van een toenemend achterstallig groenonderhoud. Het onderhoudsniveau van de begraafplaats is vanwege het achterstallige onderhoud niet op het minimale onderhoudsniveau van sober te krijgen, maar op niveau D. Voor het bereiken van het gewenste onderhoudsniveau B, verzorgd, zal eerst het achterstallige onderhoud weggewerkt moeten zijn. Het wegwerken van het achterstallige onderhoud zal op de 13 te onderhouden begraafplaatsen meerdere jaren in beslag gaan nemen. Dekking zal onder andere plaatsvinden door de leges lijkbezorgingsrechten te verhogen.

Achterstallig onderhoud

Bij dit kapitaalgoed is er bij bomen en begraafplaatsen sprake van achterstallig onderhoud.

Om het bomenareaal aan niveau C, sober, te laten voldoen moet bij ongeveer tien procent van het bomenareaal werkzaamheden plaatsvinden om de conditie te verbeteren. Deze opgave is te groot om in een kort tijdbestek te realiseren. Amsterdam registreert ongeveer 255.000 bomen en ongeveer 28 miljoen vierkante meter groen. Voor het groen worden de inspecties gedaan op basis van de NEN-methodiek. Er is op dit moment sprake van achterstallig onderhoud op het onderdeel boomonderhoud. Van het bomenareaal is dertig procent in slechte conditie. Dit gaat dus om bomen die niet groeien zoals ze moeten groeien en niet de waarde voor diversiteit en klimaat hebben die ze zouden moeten hebben. Deze bomen lopen risico om af te sterven of ziek te worden. Daarnaast is er een achterstand in het terugplanten van bomen die zijn verdwenen en daarom gaan we een start maken met het inplanten van lege boomspiegels om het aantal bomen terug op het gewenste niveau te brengen.

Bij de begraafplaatsen en crematoria willen we sturen op het vergroten van de biodiversiteit, ecologie, klimaatadaptatie en circulariteit in het gedenkpark. Om hieraan sturing te geven moet het onderhoud planmatig worden uitgevoerd. Voor alle begraafplaatsen is een onderhoudsplan voor de komende 10 jaar opgesteld door een extern ingenieursbureau. Om te kunnen sturen op de genoemde onderwerpen zal eerst het achterstallig onderhoud moeten worden weggewerkt. Doordat geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt mogen worden moet het onkruid handmatig worden verwijderd. De formatie van het groenteam is echter niet aangepast op basis van de nieuwe werkwijze.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Groen	71,9	76,1	77,0	77,9	76,9

In 2026 begroten we voor het onderhoud van ons groen in totaal € 76,1 miljoen. Vanaf 2026 vind er een ingroeireeks plaats vanwege verdeling indexering en stijgende productie bomen. Vanuit Stadbehoud en Stadsverbetering zijn bij de Voorjaarsnota 2025 extra middelen overgeheveld als dekking voor het tekort op het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos. Tevens zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in 2026, 2027 en 2028 voor het opheffen/afsluiten van paden.

Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.

Het beschikbare budget komt nog niet overeen met wat nodig is voor handhaven van niveau sober. Het risico is dat het areaal op termijn toch niet op niveau sober kan worden gehouden en de achterstalligheid toeneemt. Vanaf 2025 is er een krediet beschikbaar gesteld voor een groot deel van het bomenprogramma, deze wordt niet opgenomen in deze paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen, maar dit betekent dat er wel degelijk meer groen in de stad komt. Met deze middelen wordt er werkgemaakt van inlopen achterstallig onderhoud bomen.

Gebouwen

Onder het kapitaalgoed gebouwen vallen de volgende objecten:
- stadsdeelkantoren
- welzijnsvoorzieningen
- stedelijke kantoren
- woningen
- werven
- cultuurpanden
- onderwijsgebouwen
- parkeergarages
- gymnastiekgebouwen
- parkeerterreinen
- sportaccommodaties
- woonwagenlocaties

We beheren het volgende:
- De gemeentelijke vastgoedportefeuille bedraagt ongeveer 1000 objecten. Het grootste gedeelte van de panden is in vol eigendom van de gemeente en vallen onder dit kapitaalgoed, namelijk 698. Hiervan zijn er 70 voor gemeentelijke panden en 628 voor maatschappelijke panden. Voor de ongeveer 300 overige objecten zijn wij niet (direct) verantwoordelijk en vallen hier niet onder. Hierbij kan vooral gedacht worden aan onderwijshuisvestiging.
- 5 (dienst)woningen en 20 overige gebouwen, zoals dienstgebouwen, toiletten, kiosken, schuilhut in het Amsterdamse Bos
- 18 woonwagenlocaties, met in totaal 192 woonwagenstandplaatsen en 2 ligplaatsen
- 5 woonwagens in eigendom
- 44 garages, 9 parkeerterreinen inclusief P+R-terreinen en 14 fietsenstallingen
- Ongeveer 70 bedrijfspanden bij facilitair beheer

Specifieke beleidskaders

Er gelden verschillende beleidskaders omdat dit kapitaalgoed uit verschillende soorten gebouwen bestaat. Een aantal hiervan zijn:
- Gemeentelijke vastgoedstrategie (2024)
- Meerjarenonderhoudsplan (per locatie) voor parkeergarages en parkeerterreinen. Geactualiseerd in 2025.
- Meerjarenonderhoudsplan fietsenstallingen. Geactualiseerd in 2025.
- Beleidskader Woonwagenstandplaatsen en Standplaatsen 2023
- Meerjarenonderhoudsplan Woonwagens en Standplaatsen 2024
- Bosplan 2020–2030 (2021)
- Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam 2020

Onderhoudsniveau en ontwikkeling

Het onderhoudsniveau van de gebouwen is sober, niveau C. Hiermee voldoen de gebouwen aan het gewenste onderhoudsniveau.
Uitzonderingen hierop zijn de parkeergebouwen, dat zijn de garages, parkeerterreinen en fietsenstallingen, en de woonwagenlocaties. De parkeergebouwen hebben niveau B, verzorgd. Dit is ook het gewenste niveau. De woonwagenlocaties zitten met onderhoudsniveau D onder het gewenste onderhoudsniveau B, verzorgd.

Programma duurzaamheid is in 2026 in volle gang bij de gemeentelijke en maatschappelijke panden. Het is de bedoeling dat er twee keer zoveel in de uitvoering dient te komen ten opzichte 2025. Vaak gaat het uitvoeren van duurzaamheid gepaard met regulier onderhoud en daarmee verwachten we uiteindelijk ook meer onderhoud te gaan realiseren. Daarnaast zal Biobased isoleren (met natuurlijke materialen) de standaard worden.

Achterstallig onderhoud

Bij dit kapitaalgoed is er sprake van achterstallig onderhoud. Bij de parkeergebouwen zijn voor een aantal garages tijdelijke maatregelen genomen om de garages langer in stand te houden.
Op dit moment is er ook veel achterstallig onderhoud bij woonwagens. Dit achterstallig onderhoud wordt sinds 2024 weggewerkt. Er zullen bergingen worden vervangen en nieuwe huurwagens worden verhuurd. Dit zal betekenen dat er meer te onderhouden

huurwagens zullen zijn en dat de staat van de vervangende objecten zal worden verbeterd.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	2025	2026	2027	2028	2029
Gebouwen	46,0	44,3	45,6	50,5	44,9

In 2026 begroten we voor het onderhoud van gebouwen in totaal € 44,3 miljoen.
Bij parkeergarages en parkeerterreinen ontstaan verschillen door uitvoering van groot onderhoud volgens het meerjarenonderhoudsplan; grotendeels in samenwerking met contractpartner Balm. Hierbij is sprake van verschillende vervangingscycli. Hierdoor ontstaat in sommige jaren een hogere piek dan in andere welke vanuit de getroffen voorziening wordt opgevangen.
Er is bij de Voorjaarsnota 2025 een investering toegezegd voor de realisatie 35 woonwagens en 40 standplaatsen van 2026 tot en met 2029. Vanwege de slechte staat van de bergingen is bij de Voorjaarsnota 2025 ook een investering toegezegd voor vervanging van de eerste helft van de bergingen, 61 stuks, die uit onderzoeken het slechtst zijn gebleken.

Civiele kunstwerken

Binnen civiele kunstwerken vallen vaste en beweegbare bruggen, kades, sluizen en steigers. In totaal beheren we:

- 1780 vaste bruggen en 113 beweegbare bruggen (inclusief Amsterdamse Bos)
- 592 kilometer aan kades en oevers
- 38 sluizen
- 548 steigers
- 17 kilometer geluidsscherm
- We beheren ook enkele cultuurhistorische objecten, zoals voormalige (scheeps) kranen.

Gezien de achterstalligheid van een deel van het areaal, is voor een versnelde aanpak voor vervanging en onderhoud het Programma Bruggen en Kademuren ingericht. Dit programma heeft als primair doel het veilig en functioneel houden van totaal 872 verkeersbruggen en ongeveer 210 kilometer aan kademuren met een constructief element.

Specifieke beleidskaders

Voor instandhouding van de openbare ruimte is “1 Amsterdam Heel & Schoon” het beleidskader (juni 2017). De ambities en doelen uit dit beleidskader zijn het vertrekpunt voor het instandhoudingsplan en zijn vertaald in de te leveren onderhoudsprestatie. Het onderhoud aan de civiele constructies is in 2025 met name gericht op het veilig en beschikbaar houden van deze constructies.
Voor het Programma Bruggen en Kademuren zijn aanvullend van toepassing:

- Programmaplan Bruggen en Kademuren: herstellen en verbinden
- Actieplan 2023-2026: Gefundeerd Herstellen

Onderhoud en ontwikkelingen

Het huidige coalitieakkoord 2022-2026 “Amsterdams Akkoord” stelt dat er meer aandacht uitgaat naar het beheren van de bestaande stad. Om dit te bereiken zijn meer middelen vrij gemaakt. Door meer middelen in te zetten kan weer worden gegroeid naar het gewenste kwaliteitsniveau. Het niveau C, sober, blijft de norm.

De huidige score is lager dan de norm. In vijf stadsdelen is dit het geval waarbij tussen de 13 procent en 20 procent van het kapitaalgoed een D-niveau heeft. Er is sprake van achterstallig onderhoud wanneer meer dan 10 procent van het areaal wordt beoordeeld op niveau D. Met 11,2 procent van het areaal op niveau D is er dus sprake van 1,2 procent achterstalligheid. Een fors deel van ons areaal aan beschoeiingen is in slechte staat. Omdat de financiële middelen niet onbeperkt zijn, is er voor gekozen om het onderhoud aan de beschoeiingen een lage prioriteit te geven. Dit kan met een laag risico voor veiligheid en de bereikbaarheid van de stad. De visuele inspectie waar deze score op is gebaseerd geeft geen oordeel over de kwaliteit van de elektro- en werktuigbouwkundige onderdelen van beweegbare bruggen en sluizen. En daar ligt wel een uitdaging. Veel bewegingswerk en materieel is verouderd en behoeft veel onderhoud. Op dit moment vraagt het beweegbaar areaal structureel meer dan gemiddeld inzet op het gebied van dagelijks onderhoud en staat er meer dan gemiddeld groot onderhoud op het onderhoudsprogramma voor 2026 en de volgende jaren.

Het onderhoudsprogramma is een combinatie van dagelijks, groot- en vervangingsonderhoud. Het primaire doel blijft het functioneel en beschikbaar houden van onze assets. Met het uitvoeren van onderhoud ontstaat er ook toegevoegde waarde doordat we klimaatadaptieve en/of duurzame maatregelen meenemen in het onderhoud. Die meerwaarde ontstaat ook als er mogelijkheden zijn om verbeteringen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit, groen of recreatie mee te nemen. Soms zijn dit hele kleine

maatregelen zoals het toepassen van kalkrijk mortel om muurplanten meer kans te geven en soms zijn dit grotere maatregelen als hergebuik van complete brugliggers.
In 2026 vinden er werkzaamheden plaats verspreid over de hele stad. Zo pakken we in Landelijk Noord een aantal bruggen aan, in Zuidoost enkele bruggen en beschoeiingen en in Nieuw-West enkele oevers rond het Sloterpark. Omdat de afgelopen jaren bovengemiddeld onderhoud aan de civiele objecten in deze stadsdelen is uitgevoerd, is er ruimte ontstaan om meer onderhoud uit te voeren aan de andere stadsdelen.
In het Oostelijk Havengebied wordt onderhoud uitgevoerd aan veel meerpalen, wrijfgordingen en kades. In West wordt onderhoud uitgevoerd aan de oevers van de Haarlemmerweg en de brug in de hoofdweg over de Postjeskade. In Zuid vindt onderhoud plaats aan de oevers van het Vondelpark en de Boerenwetering, in Weesp aan enkele oevers van Smal Weesp en in het Centrum aan brug 95 (bij Haarlemmerhouttuinen).

Het inspectiekader voor is vernieuwd. Een deel van de onderzoekstaken die voorheen door Programma Bruggen en Kademuren als programma werden uitgevoerd zijn nu onderdeel van de reguliere civiele kunstwerken. Het gaat om toetsing aan de Amsterdamse Risicoberekening Bruggen, herberekeningen bruggen en de gehele monitoring. In 2026 start deze werkwijze. In 2026 worden ook andere onderdelen van programmaorganisatie ondergebracht bij civiele kunstwerken.
De ontvlechting van Waternet kan effect hebben op het beheer, denk aan het bedienen van de beweegbare bruggen en sluizen, de bedieningsmiddelen en huisvesting van de bedienaars. Dit waren taken en voorzieningen waar Waternet voorheen verantwoordelijk voor was en deze worden bij de gemeentelijke organisatie ondergebracht.
In 2026 zijn de eerste resultaten beschikbaar van het onderzoek naar het functioneren van de sluizen in het IJfront en de beweegbare bruggen in de Kostverlorenvaartroute. Deze resultaten leveren de onderbouwing voor een onderhoudsplanning aan de betrokken sluizen en bruggen en de daaraan gekoppelde meerjarige (investerings) aanvraag.
In 2026 wordt de “beleidsbloem” verder uitgewerkt. De beleidsbloem is een inventarisatie van de beleidsdoelstellingen van Amsterdam die relevant zijn ten aanzien van het onderhoud van de openbare ruimte. Denk hierbij aan beleid over duurzaamheid, klimaatadaptatie of recreatie. De wijze waarop met onderhoud invulling gegeven wordt aan die doelstellingen en voor welke assets dat geldt wordt nu uitgewerkt. Op termijn kunnen we daarmee onderhoud combineren met werkzaamheden ten behoeve van die doelstellingen én aangeven welke onderhoudsmaatregelen ook een bijdrage leveren aan het halen van die doelstellingen.

Programma Bruggen en Kademuren
De herstelopgave blijft in 2026 onverminderd groot, met name voor kademuren.
Er gaan steeds meer projecten in uitvoering en er worden steeds meer projecten opgeleverd. We zitten echter niet op het beoogde niveau van 2.000 meter kadeherstel per jaar, ook halen we dit niet in 2026. We zetten wel stappen om hier te komen.
Zo kunnen we door innovatieve herstelmethoden sneller en goedkoper werken, met minder hinder en met meer kansen voor boombehoud. Naar verwachting start in 2026 het herstel (vervanging en renovatie) van 1.500 meter kademuur en 4 bruggen.
Ook staat de oplevering van 1000 meter kademuur en 1 brug gepland.

We hebben de meest kwetsbare bruggen en kademuren in beeld, maar we zien door de uitgebreidere monitoring op meer plekken kademuren bewegen. Het areaal blijft oud en kwetsbaar en kademuren gaan sneller achteruit dan we kunnen herstellen. De verwachting is dan ook dat veiligheidsmaatregelen noodzakelijk blijven. In lijn met het coalitieakkoord wordt hierbij eerder voor afsluiting gekozen, dan voor veiligheidsconstructies. Het budget is namelijk beperkt en veiligheidsconstructies zijn tijdelijk, duur en niet duurzaam. Wanneer afsluiting niet voldoende is, ontkomen we niet aan het plaatsen van de veiligheidsconstructie. Zo zullen we de komende jaren soms pijnlijke keuzes moeten maken om de stad veilig, bereikbaar en leefbaar te houden. Zeker in combinatie met de geplande werkzaamheden van Programma Bruggen en Kademuren en andere projecten, is het onvermijdelijk dat Amsterdammers daar hinder van zullen ondervinden.

Achterstallig onderhoud

De achterstalligheid bij civiele kunstwerken is uit te splitsen in een aantal onderdelen. Als eerste de constructieve staat van (gefundeerde) kademuren en verkeersbruggen. Deze achterstalligheid wordt aangepakt door Programma Bruggen en Kademuren.
De opeenstapeling van jarenlang achterstallig onderhoud en gebrek aan investeringen in onze bruggen en kademuren maakt dat we lange tijd niet wisten welke kademuren en bruggen vervangen, gerenoveerd of gerepareerd moesten worden óf nog in goede staat zijn. Investeringen in kennis, inspectie en onderzoek betalen zich inmiddels uit. We hebben beter inzicht in de staat van de bruggen en kademuren en dus in de omvang van de opgave. Hierdoor kunnen we scherpere keuzes maken over de manier van herstel. Van een deel van het areaal verwachten we dat volledige sloop-nieuwbouw voorlopig niet nodig is. Dit komt omdat de levensduur nog minimaal 30 jaar is, of omdat functieherwaardering en renovatie de levensduur kunnen verlengen. De komende 10 jaar zullen we ongeveer 16 bruggen en 20.000 meter kademuur moeten herstellen.

De programmatische aanpak van de vervanging van kades en bruggen ademt zo veel mogelijk mee met de financiële ruimte wat maakt dat het inlopen van de achterstalligheid geen lineair proces is.

Daarnaast is er veel achterstand bij de beweegbare bruggen en sluizen bij de reguliere civiele kunstwerken. Dit vraagt in 2026 en de jaren daarna veel inzet en onderhoud. In eerste instantie veel dagelijks onderhoud om de objecten voor de korte termijn beschikbaar te houden. En aanvullend groot onderhoud en deelvervangingen om het functioneren voor de lange termijn te waarborgen. Een deel van het werk is onderdeel van het huidige onderhoudsprogramma, een deel moet daar nog aan worden toegevoegd.
Tenslotte is er veel achterstand bij de beschoeiingen. Aangezien hier het risico laag is, heeft het wegwerken van dit onderhoud geen hoge prioriteit. Toch is ook in het huidige programma ook onderhoud aan beschoeiingen opgenomen om de achterstand niet al te hoog op te laten lopen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Civiele kunstwerken	70,8	73,5	71,0	71,0	69,3

In 2026 begroten we voor het onderhoud van civiele kunstwerken in totaal € 73,5 miljoen.
In 2026 stijgen de middelen met € 0,3 miljoen bij Programma Bruggen en Kademuren vanwege het opheffen en de vrijval van het saldo van de reserve achterstallig onderhoud in 2024. Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.
De begroting van 2027 daalt met € 2,5 miljoen bij dit programma. Dit wordt deels verklaard door de specifieke uitkering (SPUK) die we ontvangen in het kader van het Nationaal Groeifonds. In 2027 is de uitkering ten opzichte van 2026 € 1,3 miljoen lager. De overige daling wordt grotendeels verklaard doordat overige incidentele middelen die vanuit eerdere jaren zijn doorgeschoven niet meer beschikbaar zijn.

Sportaccommodaties en sportparken

Het kapitaalgoed omvat verspreid over Amsterdam:
- 46 sportparken
- 27 sporthallen
- 12 zwembaden
- 1 ijscomplex
- Wagenpark

Specifieke beleidskaders

Het specifieke beleidskader voor sportaccommodaties en sportparken zijn de Sportvisie 2025 (2016) en de richtlijnen uit de handboek sportaccommodaties van het NOC*NSF.

Sportvisie 2025 (2016) hebben we uitgewerkt in afzonderlijke meerjarige onderhoudsplannen. Voor de sportaccommodaties ligt het beheerplan vast in het planologisch gebouwen onderhoudssysteem (Planon). Voor de sportparken ligt dat vast in het meerjarenonderhoudsplan van Grijs en Groen (GISSIB), conform de normering van het Instituut voor milieu en agritechniek.

Verder gelden de Visie openbare ruimte 2025 (2017), het beleidskader 1Amsterdam Heel en Schoon (2017), de Agenda duurzaamheid (2015), de Agenda groen (2015) en het Nationaal Sportakkoord (2018).

Onderhoudsniveau en ontwikkelingen

Het geplande dagelijks en groot onderhoud is gericht op het behoud van het huidige onderhoudsniveau B, verzorgd. Daarnaast is het onderhoud afgestemd op het voldoen aan de eisen die sportbonden stellen aan de sporttechnische voorzieningen en op het waarborgen van de veiligheid, conform geldende wet- en regelgeving.

In 2026 zetten we in op het doorontwikkelen van duurzaam bouwen en de circulariteit van de sportmaterialen. In samenwerking met de stadsecologen wordt gewerkt aan het vergroenen van de sportparken met oog voor biodiversiteit en gezond klimaat voor flora en fauna.
Er worden nieuwe prototypes van sportvelden ontwikkeld, die zorgen voor afkoeling in de stad, bijdragen aan hergebruik van materialen, energie opwekken en warmte opslaan. Deze prototypes vormen op termijn het nieuwe normaal voor sportvelden.

Het uitgangspunt wordt duurzaamheid “tenzij”, waarbij duurzaamheid leidend is tenzij er zwaarwegende redenen zijn om ervan af te wijken.

Daarnaast wordt in sporthallen steeds vaker overgeschakeld naar gasloze accommodaties, net zoals in de Het Mirandabad. In 2026 zal de Het Mirandablad versneld aardgasvrij worden. En er zal grootschalige verduurzaming en renovatie plaatsvinden.

Ook wordt ook het wagenpark verder verduurzaamd en uitstootvrij gemaakt.

Achterstallig onderhoud

Er zijn elementen die al jaren aandacht behoeven: de ondergrondse infrastructuur, hekwerken en bestrating is al een tijd toe aan vervanging. Daarnaast zijn meerdere elementen van verslechterde kwaliteit, zoals het asfalt op de sportparken en de waterkwaliteit bij de Roeibaan aan de Bosbaan.
In samenwerking met het kapitaalgoed Water zal hier de komende jaren acties in worden ondernomen.
Verder is er momenteel ook achterstallig onderhoud op het kapitaalgoed Groen wat met name betrekking heeft op het onderhoud van bomen. Dit onderhoud is nog niet belegd, maar de gemeente heeft wel een wettelijke verplichting om jaarlijkse inspecties uit te voeren naar de staat van de bomen en daar acties op te ondernemen. Met het kapitaalgoed Groen is vanaf 2024 meer vormgegeven aan een samenwerking om hier een kwaliteitsslag in te kunnen maken.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Sportaccommodaties en sportparken	22,1	20,8	20,8	20,6	20,6

In 2026 begroten we voor het onderhoud van sportaccommodaties en sportparken in totaal € 20,8 miljoen. De begroting is met ongeveer € 1,3 miljoen afgenomen ten opzichte van 2025.
Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat er in de begroting van 2025 voor de renovatie van het de Mirandabad € 2,3 miljoen was opgenomen. Daarnaast is het onderhoudsbegroting in 2026 toegenomen met € 1,0 miljoen in verband met het indexeren van het onderhoudsbudget.

Verkeerssystemen

Het kapitaalgoed verkeerssystemen bestaat uit verkeersinformatiesystemen, verkeersregelinstallaties en parkeerautomaten.

Verkeersinformatiesystemen bestaan uit de volgende zaken:
- 2707 objecten voor bewegwijzering
- 285 parkeerverwijzingen (displays en kantelwalsen) naar garages en parkeerterreinen
- 385 CCTV- en ANPR-camera’s
- 158 stadsplattegronden
- 54 dynamische informatiepanelen
- 106 eenheden verkeersregulering (IDA)
- 27 telpunten
- 76 eenheden verkeersattentie

Het onderdeel verkeersregelinstallaties bevat:
- 402 verkeersregelinstallaties. Deze zijn opgedeeld naar het aantal installaties. Hoe meer installaties, des te meer masten, lantaarns en detectielussen nodig zijn. De installaties zijn gecategoriseerd in het beheersysteem:
  - 195 kleine installaties
  - 110 middelgrote installaties
  - 72 grote installaties
  - 25 zeer grote installaties

Specifieke beleidskaders

Voor het onderhouden van verkeerssystemen, geldt het Beleidskader 1Amsterdam Heel en Schoon (2017).

Onderhoud en ontwikkeling

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C, sober.
In 2026 worden aan verschillende onderdelen onderhoud gepleegd:
- Het vervangen van ongeveer 90 VAV-jes (verkeersattentieverlichting)
- Het vervangen van 42 bewegwijzeringsobjecten
- Het vervangen van standaard sleutel cilinders door mechatronische cilinders
- Het vervangen/aanbesteden van het assetbeheer- en onderhoudssysteem
- Het vervangen van 9 pollers (3 vanuit 2025) en 5 slagbomen

- Het inspecteren van ongeveer 20 procent van het areaal op beeldkwaliteit en elektrotechnische gesteldheid
- Het afronden van de aanbesteding voetgangersbewegwijzering
- Het aanbesteden van KnOP-dragers (Knooppunt Oriëntatie Punten)

Voor 2026 zijn 26 vervangingen van verkeerslichten in voorbereiding. Definitieve realisatie is voor ongeveer 40 procent van de vervangingen afhankelijk van de voortgang van reconstructie- en herinrichtingsprojecten, waarin de vervanging van het verkeerslicht is geïntegreerd. Voor 2026 en verder wordt een stijging van de projectkosten verwacht door aflopende contracten die opnieuw zijn aanbesteed. Dit heeft ook gevolgen voor de budgetten voor dagelijks onderhoud zoals storingen en schades.

Achterstallig onderhoud

Er is op dit kapitaalgoed geen achterstallig onderhoud.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Verkeerssystemen	17,2	17,1	16,5	16,4	16,6

In 2026 begroten we voor het onderhoud van verkeerssystemen in totaal € 17,1 miljoen.
De begroting is naar beneden bijgesteld ten opzichte van de Begroting 2025 in verband met jaarlijks lagere lasten bij systeem beheer. Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.

Openbare verlichting

Het Amsterdamse areaal van het kapitaalgoed openbare verlichting bestaat uit:
- 131.634 straatverlichtingsobjecten: palen, overspanningen en tunnelobjecten
- 153.168 armaturen
- 372 openbare verlichting voeding en verdeelkasten voor het eigen voedingsnet

Verder zijn lichtkunst, stadsilluminatie en decoratieve en historische verlichting ook onderdeel van het kapitaalgoed openbare verlichting:
- 9.942 armaturen
- 222 voedingskasten

Omvang van het verlichtingsareaal varieert, onder andere door de jaarlijkse groei van de stad met een gemiddelde van half procent, wat gelijk staat aan ongeveer 750 extra lichtpunten. Dit komt door het bouwen van nieuwe wijken.

Specifieke beleidskaders

Voor het onderhouden van openbare verlichting geldt het Beleidskader Verlichting 2017, Beleidskader Puccinimethode en 1Amsterdam Heel en Schoon.

Onderhoud en ontwikkelingen

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C, sober. Op basis van dit onderhoudsniveau wordt dagelijks onderhoud uitgevoerd, waaronder monitoring, verhelpen van storingen en vervangen van lampen.

Amsterdam heeft in 2017 besloten om de openbare verlichting te verledden, als bijdrage aan verlaging van de CO_2-uitstoot. Inmiddels is 94 procent van het areaal voorzien van energiezuinige leds. De verwachting is dat in 2026 het project gereed is.

Achterstallig onderhoud

Er is bij dit kapitaalgoed geen achterstallig onderhoud.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Openbare verlichting	13,1	14,6	14,7	14,8	14,8

In 2026 begroten we voor het onderhoud van openbare verlichting in totaal € 14,6 miljoen.
De elektrakosten zijn geactualiseerd, gelijk aan de realisatie van 2024. Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.

Straatmeubilair en speeltoestellen

Dit kapitaalgoed bevat onder andere:
- 8.244 sport- en speeltoestellen, verdeeld over 1.670 speellocaties
- 320.000 stuks straatmeubilair, waaronder zitbanken, fietsrekken, bebording en wildplakzuilen
- 518 openbare stroomkasten (354 marktkasten en 164 evenementenkasten)
- 924 kunstobjecten in de openbare ruimte (waaronder oorlogsmonumenten)
- 6 muziekkapellen
- 103 fonteinen
- 15 speelbadjes
- 70 openbare toiletten

Specifieke beleidskaders

Beleidskaders voor Straatmeubilair & speeltoestellen zijn:
- 1Amsterdam Heel & Schoon (2017)
- Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld (2024, Puccinimethode)
- Strategisch huisvestingsplan voor sport en spelen (2021)

Elk jaar stellen we een instandhoudingsplan op waarin we de opgave voor groot onderhoud en vervanging uitwerken. Ook werken we jaarlijks de Rapportage Normkosten Straatmeubilair en Speeltoestellen bij, wat een rekensystematiek is voor budgetramingen.

Onderhoud en ontwikkelingen

De huidige kwaliteit van dit kapitaalgoed is op dit moment over het algemeen op orde, namelijk het gewenste niveau C, sober. Voor speeltoestellen en speelbadjes hanteren we de wettelijke vereisten die strenger zijn dan het onderhoudsniveau in 1Amsterdam Heel & Schoon, dat niveau C, sober, voorschrijft.

In 2026 verrichten we onderhoud aan ongeveer 450 speeltoestellen. We voeren groot onderhoud uit bij ongeveer 25 stroomkasten, 10 fonteinen en we plaatsen zwembad-installaties bij de speelbadjes in het Beatrixpark, Gebrandypark en Piet Wiedijkpark, Eendrachtspark en de Aker. Daarnaast vervangen we verouderde hekwerken in Stadsdeel Centrum. Voor kunstobjecten lopen enkele kleinere projecten om het areaal op niveau te houden, zoals het schilderen van een monumentaal en kunstig hekwerk in het Amstelpark. Vanuit het Investeringsprogramma Openbare Toiletten worden er vanaf 2025 zelfreinigende toiletten geplaatst in de openbare ruimte, in 2026 volgen er meer, waaronder in het Vondelpark en Sloterpark.

Achterstallig onderhoud

Er is sprake van achterstallig onderhoud bij straatmeubilair en speeltoestellen:
- Bij stroomkasten loopt een meerjarig uitvoeringsprogramma waarmee we het achterstallig onderhoud weg werken. Eind 2026 zijn alle verouderde stroomkasten vervangen en is de achterstalligheid weg gewerkt.
- Bij de speelbadjes is sprake van achterstalligheid omdat de 9 badjes zonder zwembadinstallatie op dit moment niet voldoen aan de geldende wetgeving. Er loopt een uitvoeringsprogramma om het achterstallig onderhoud weg te werken. De planning is dat het achterstallig onderhoud in 2028 is opgelost.
- Van de hekwerken weten we dat er met name in stadsdeel Centrum achterstalligheid is, hiervoor is in 2025 een vervangproject opgestart. Dit vervangproject zal 3 jaar lopen.

Voor de lopende onderhoudsprogramma's neemt het achterstallig onderhoud over de hele asset in 2025 af. Bij stroomkasten is er een programma opgezet waar uitvoering aan wordt gegeven waarmee we eind 2026 op het gewenste onderhoudsniveau komen. Daarnaast is er sprake van achterstallig onderhoud bij 9 speelbaden, waarvan 2 in het Amsterdamse Bos. Hier voldoen we niet aan de nieuwe wetgeving. In de jaren 2025-2028 worden de speelbaden aangepast zodat deze weer voldoen aan de wetgeving. Van Hekwerken weten we dat er met name in SD Centrum achterstalligheid is, hiervoor is in 2025 een vervangproject opgestart. Dit vervangproject zal 3 jaar lopen.

Financieel overzicht

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Straatmeubilair en speeltoestellen	13,8	17,3	14,9	14,1	12,6

In 2026 begroten we voor het onderhoud van straatmeubilair en speeltoestellen in totaal € 17,3 miljoen.
Vanaf 2025 zijn er incidentele achterstallig onderhoud middelen toegewezen voor het plaatsen van zwembadinstallaties bij de peuterbadjes, in totaal € 7,5 miljoen. In 2026 wordt vooral gestart met het renoveren van de peuterbadjes, vandaar de piek in de Begroting 2026. Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.
In 2029 zijn er geen incidentele middelen meer aanwezig.

Tunnels

Het kapitaalgoed tunnels bestaat uit:
- Zes wegtunnels
  1. IJ-tunnel
  2. Michiel de Ruijtertunnel
  3. Piet Heintunnel
  4. IJtramtunnel
  5. Spaarndammertunnel
  6. Arenatunnel
- Verkeerscentrale Amsterdam
- Een uitwijkvoorziening verkeerscentrale
- Een testcentrum
- Een integrale leidingen tunnel

Specifieke beleidskaders

In 2017 is het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon aangenomen. Daarnaast gelden de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (2006/2013) en het Bouwbesluit (2012).

Onderhoud en ontwikkelingen

Het gewenste onderhoudsniveau is C, sober. Echter, het onderhoudsniveau ligt voor de Arenatunnel en IJ-tunnel op niveau D, functieverlies. Voor de andere tunnels ligt het onderhoudsniveau op het gewenste niveau C.

Buiten het dagelijks onderhoud zullen er in 2026 vooral veel activiteiten uitgevoerd worden op het correctief onderhoud, zoals deelvervangingen en beheersmaatregelen, om uitval van systemen in de IJ-tunnel en Arenatunnel te voorkomen.
In 2026 zijn er de volgende ontwikkelingen gepland voor de Amsterdamse wegtunnels en de verkeerscentrale:
- Ingebruikname nieuwe Verkeerscentrale op de Verlengde Van Marwijk Kooystraat
- Samenwerking met Afdeling Tunnelprojecten en reviewen van projectontwerpen van IJ-tunnel
- Samenwerking met Afdeling Tunnelprojecten en reviewen van projectontwerpen van Arenatunnel
- Afronden Suïcide Beveiliging Michiel de Ruijtertunnel
- Prioriteit 2-acties (acties met een lager risico) omtrent Cybersecurity aanpakken
- Oplossen lekkages Integrale Leidingentunnel
- Realiseren noodbediening voor de Michiel de Ruijtertunnel
- Uitrollen van duurzaamheidsverbeteringen en onderzoek naar energie grootverbruikers

Achterstallig onderhoud

Als gevolg van uitgesteld vervangingsonderhoud IJ-tunnel en renovatie Arenatunnel is in deze tunnels achterstallig onderhoud ontstaan en het dagelijks onderhoud toegenomen. Er zijn enkele installaties preventief vervangen. Sommige installaties kunnen niet vervangen worden, zonder grote impact (hoge vervangingskosten en/of langdurige (on)geplande sluiting). Het risico van het achterstallig onderhoud blijft dat systemen kunnen uitvallen en de komende jaren is er meer preventief en correctief onderhoud nodig.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Tunnels	10,8	11,4	11,5	11,6	11,8

In 2026 begroten we voor het onderhoud van tunnels in totaal € 11,4 miljoen.
In de komende jaren wordt rekening gehouden met indexering van de bestaande onderhoudscontracten met derden. Extra verhoging 2026 is voor het bijhouden achterstallig onderhoud IJ-tunnel en Arenatunnel.
Daarnaast is er in 2026 sprake van een stijging door loon- en prijscompensatie.

Busstations

Dit kapitaalgoed omvat twaalf busstations:

1. IJ-zijde
2. Sloterdijk
3. Bijlmer
4. Holendrecht
5. Appeltjesmarkt
6. Amstelstation
7. Duivendrecht
8. Lelylaan
9. Noorderpark
10. Noord
11. Weesp
12. Gaasperplas

Specifieke beleidskaders

In 2017 is het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon aangenomen. Elk jaar wordt een instandhoudingsplan opgesteld waarin de opgave voor groot onderhoud en vervanging is uitgewerkt. Ook wordt de rekensystematiek voor budgetramingen, jaarlijks geactualiseerd. Verder zijn van toepassing Handleiding geleidenlijnen Amsterdam en Toegankelijke busstations en beheerconvenanten met NS en GVB.

Onderhoud en ontwikkelingen

We streven ernaar om de busstations, als onderdeel in de verbinding van verschillende modaliteiten, aantrekkelijk te laten zijn voor de reizigers en gebruikers. Door een schone, veilige en functionerende omgeving aan te bieden.
Het gewenste onderhoudsniveau is C, sober. Het huidige onderhoudsniveau is B, verzorgd.

Het onderhoud aan de busstations richt zich momenteel op correctieve maatregelen aan installaties, ruimtes en overkappingen die onder beheer van Amsterdam vallen. Dit omvat werkzaamheden zoals het herstellen van verlichting, het verbeteren van toegankelijkheid en het repareren van meubilair.

Achterstallig onderhoud

Bij het kapitaalgoed busstations is geen sprake van achterstalligheid.

Financieel overzicht

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Busstations	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0

In 2026 begroten we voor het onderhoud van busstations in totaal € 1,0 miljoen.

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we hoe we de financieringsfunctie uitvoeren.
De financieringsfunctie zorgt ervoor dat we genoeg geld hebben om aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Dit doen we door kort- en langlopende leningen aan te trekken. De financieringsfunctie omvat ook het verstrekken van leningen en garanties en het beheersen van financiële risico's.

3.4.2 Externe schuld

Externe financieringsmiddelen

De komende begrotingsperiode stijgt de totale schuld van € 7,1 miljard eind 2024 naar € 10,0 miljard eind 2029 door onze investeringsambitie. De rentelasten verdrievoudigen bijna van € 87 miljoen in 2024 naar € 242 miljoen in 2029. De stijgende rentelasten zijn ingepast in de begroting en hoewel de netto schuldquote van de standaardschuld stijgt naar 89 procent eind 2029, blijft het nog onder de 110 procent grens die is aangenomen als houdbaar. Daarmee is de schuld gedurende de komende begrotingsperiode nog redelijk houdbaar.

De externe schuld zijn leningen van externe partijen waarover we rente betalen.
De behoefte aan externe schuld stijgt de komende vijf jaren van € 7,1 miljard in 2024 tot € 10,0 miljard in 2029. Om de schuldontwikkeling te beheersen sturen we op de twee samenstellende delen van de schuld te weten:

- De erfpachtschuld die beheerst wordt door canoninkomsten uit erfpacht te sparen.
- De standaardschuld voor de overige investeringen die beheerst wordt door de netto schuldquote van de standaardschuld voor de lange termijn te richten op 110%.

Grafiek 1 toont het verloop van de externe schuld van de afgelopen jaren en de verwachte ontwikkeling. De erfpachtschuld stijgt de komende jaren met € 0,5 miljard naar € 3,3 miljard in 2029. Dit komt doordat er jaarlijks ruim € 100 miljoen aan canonbetalende erfpachtgrond wordt uitgegeven en de extra afkoopsommen die de laatste jaren binnenkwamen vanuit de overstapregeling minder worden.
De standaardschuld stijgt van € 4,3 miljard eind 2024 naar € 6,7 miljard eind 2029. De stijging wordt vooral veroorzaakt door onze investeringen. Dat zijn investeringen in onder andere gebiedsontwikkeling, openbare ruimte, maatschappelijke voorzieningen en onze eigen huisvesting. We lichten de investeringen verder toe in de Investeringsparagraaf.

Bij de verwachtingen houden we rekening met het effect van een vertraagde schuldontwikkeling van € 0,5 miljard, ofwel planningsoptimisme.

Grafiek 1. Ontwikkeling externe schuld

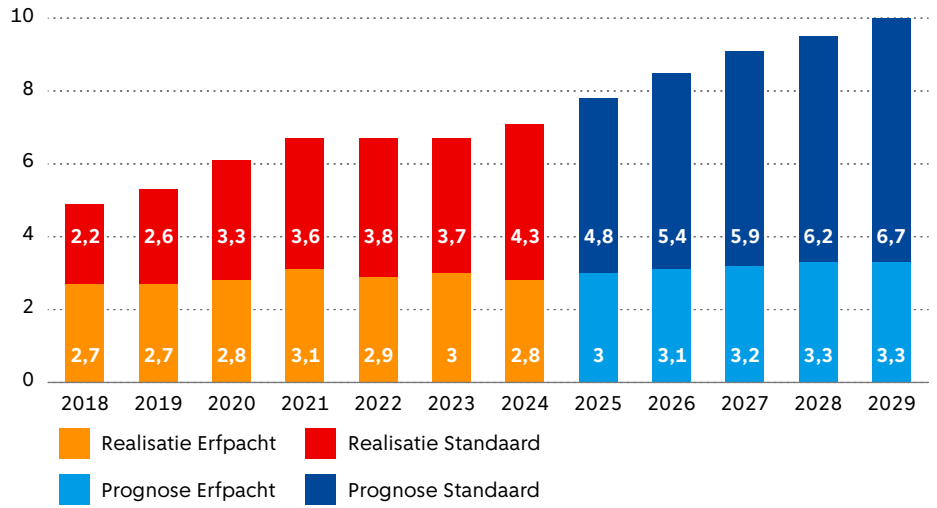

Tabel 1 toont de samenstelling en ontwikkeling van de externe schuld. De tabel belicht de kort- en langlopende leningen, de omvang van de nog aan te trekken financiering en de rentelasten.

Tabel 1. Externe schuld

(bedragen x € 1 miljoen)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Kortlopende schuld	633	400	400	400	400	400
Bestaande langlopende schuld	6.431	6.828	6.224	5.619	4.995	4.391
Nog aan te trekken langlopende schuld	-	622	1.900	3.076	4.072	5.212
Omvang externe schuld	**7.064**	**7.850**	**8.524**	**9.096**	**9.467**	**10.002**
Rentelast	87	112	158	190	218	242
Gemiddeld gewogen rentepercentage	1,3%	1,5%	1,9%	2,2%	2,3%	2,5%

Rentelast

Voor de begroting 2026 gaan we uit van een verwachte rente van:

- 2,75 procent voor de nog aan te trekken kortlopende schuld.
- 3,25 procent voor de nog aan te trekken langlopende schuld.

Deze rentes baseren we op de marktrente van 1-jaarsleningen (kort) en 10-jaarsleningen (lang) aan gemeenten.

Het overgrote deel van onze externe schuld lenen we met langlopende leningen tegen een vaste rente van momenteel gemiddeld 1,5 procent. Hierdoor werkt het effect van de hogere marktrente op de totale schuld vertraagd door. Daardoor betalen we niet gelijk 3,25 procent rente over de gehele schuld. Het gemiddelde rentepercentage over de schuld stijgt stapsgewijs naar 2,5 procent in 2029. Ook daarna zal onze gemiddelde rente verder oplopen tot uiteindelijk 3,25 procent. Op termijn resulteert dat in aanvullende rentelasten van € 83 miljoen per jaar.

Indien er meer of minder wordt geleend dan resulteert dit per € 100 miljoen in € 3,25 miljoen hogere of lagere rentelasten per jaar.

Aflossingsprofiel

Grafiek 2 toont een overzicht van de aflossingen van de totale bestaande langlopende schuld. Hieruit blijkt dat de aflossingsverplichtingen zijn gespreid over de jaren. Hierdoor wordt het renterisico beperkt. Het effect van de hogere marktrente werkt vertraagd door.

Grafiek 2. Aflossingen bestaande langlopende schuld

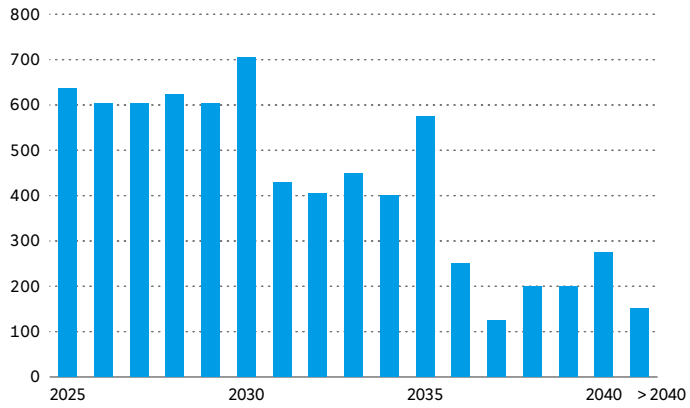

Kengetallen

Er zijn verschillende invalshoeken om de schuld en de houdbaarheid ervan te beoordelen. Kengetallen moeten inzicht geven om de schuld en ontwikkeling daarvan beter te kunnen begrijpen. De solvabiliteitsratio en de netto schuldquote zijn verplichte kengetallen vanuit het BBV. Vanuit de Wet fido zijn de renterisiconorm en de kasgeldlimiet verplichte kengetallen. Daarnaast geven we een toelichting op schatkistbankieren.

Deze kengetallen lichten we in deze paragraaf verder toe. Een overzicht van de kengetallen tonen we in tabel 2.

Tabel 2. Kengetallen Schuld

							Signaleringswaarden toezichthouder provincie Noord-Holland		
Kengetallen Schuld	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Onvoldoende**	**Redelijk**	**Voldoende**
Solvabiliteit	48%	46%	44%	43%	42%	42%	< 20%	20% < X < 50%	> 50%
Netto schuldquote Standaardschuld	58%	59%	75%	82%	84%	89%			
Netto schuldquote inclusief erfpacht	98%	103%	117%	125%	128%	133%	> 130%	90% < X < 130%	< 90%
Netto schuldquote inclusief erfpacht gecorrigeerd voor verstrekte leningen	93%	98%	112%	121%	124%	129%			
Renterisiconorm	8%	7%	9%	8%	8%	8%	> 20%		
Kasgeldlimiet	6%	6%	6%	6%	5%	5%	> 8,5%		

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio berekenen we door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft aan hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen (reserves). Daarnaast is het een maatstaf voor kredietwaardigheid.

De solvabiliteit daalt van 48 procent in 2024 naar 42 procent in 2029. Dit komt vooral doordat de omvang van de externe schuld sneller stijgt dan de omvang van onze reserves in de komende jaren. Hiermee blijven we voldoen aan de signaleringswaarde ‘redelijk’ van onze toezichthouder de provincie Noord-Holland.

Netto schuldquote
De netto schuldquote berekenen we door de netto schuld te delen door het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal zijn de totale baten zonder reservemutaties.
We geven de netto schuldquote weer zonder en met correctie voor leningen die wij zelf verstrekt hebben.
De schuld delen we op in twee samenstellende delen, namelijk de standaardschuld en de erfpachtschuld. Zoals eerder beschreven, beheersen we de standaardschuld door de netto schuldquote hiervan voor de lange termijn te richten op 110 procent.
In 2029 stijgt de netto schuldquote van de standaardschuld naar 89 procent. Hiermee blijven we onder de lange termijn streefwaarde van 110 procent. De netto schuldquote inclusief erfpacht stijgt naar 133 procent in 2029. De stijging komt doordat we flink investeren in de stad, waardoor de externe schuld toeneemt.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet begrenst onze maximale kortlopende schuld. Dit zijn leningen met een looptijd tot 1 jaar. Zonder deze beperking zouden gemeenten zich volledig met kortlopende leningen kunnen financieren. Dit zou echter leiden tot hoge renterisico's. Renteverhogingen hebben dan namelijk direct effect op onze rentelasten, terwijl dit bij langlopende leningen langzaam doorwerkt.
De limiet voor onze kortlopende schuld ligt op 8,5 procent van het begrotingstotaal. We berekenen het door de gemiddelde omvang van de kortlopende leningen te delen door het begrotingstotaal. We mogen de limiet tijdelijk overschrijden, maar drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden is niet toegestaan volgens Wet fido. De komende jaren blijft de kasgeldlimiet redelijk constant en blijft voldoen aan de norm.

Renterisiconorm
De renterisiconorm begrenst het bedrag aan langlopende schulden dat de gemeente in een gegeven jaar moet aflossen of waarvan de rente moet worden herzien. De limiet hiervoor ligt op maximaal 20 procent van het begrotingstotaal. Hierdoor worden de aflossingen gespreid over de jaren. Dat beperkt het renterisico dat we lopen in een bepaald jaar. De komende jaren blijven we binnen de renterisiconorm. Dit komt doordat we onze aflossingsverplichtingen hebben gespreid over de jaren, zoals ook staat in grafiek 2.

Schatkistbankieren
Alle decentrale overheden moeten vanaf een bepaald drempelbedrag overtollige middelen in de schatkist van het ministerie van Financiën aanhouden. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren zorgt voor een lagere EMU-schuld van Nederland. Voor ons bedraagt het drempelbedrag in 2026 € 23,4 miljoen. Gezien de blijvende financieringsbehoefte zullen de overtollige middelen tot een minimum beperkt zijn. Hierdoor zullen we weinig tot geen geld bij de schatkist aanhouden.

EMU-saldo

Gemeenten zijn verplicht om een overzicht van het EMU-saldo te verstrekken. EMU verwijst naar de Economische en Monetaire Unie. Het EMU-saldo wordt op landelijk niveau bepaald. Onze inkomsten en uitgaven tellen mee in de optelsom van alle inkomsten en uitgaven van de Rijksoverheid en de decentrale overheden. Het EMU-saldo helpt om de financiële gezondheid van EU-lidstaten te meten en de economische stabiliteit te behouden.

Het EMU-saldo wordt bepaald door de inkomsten en uitgaven volgens het kasstelsel. Dat verschilt van het baten-lasten stelsel dat gemeenten gebruiken. In het EMU-saldo zijn investeringsuitgaven en aan- en verkopen van grond opgenomen. Maar geen afschrijvingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen. Dit is wel zo in het baten-lasten stelsel.

Tabel 3 toont het effect van ons op het EMU-saldo van Nederland. Hieruit blijkt dat wij in de komende jaren een negatief effect hebben op het Nederlandse EMU-saldo. Dat komt doordat we fors investeren in de stad. De grootste investeringen in de stad zijn de investeringen in erfpachtgronden, (school)gebouwen en openbare voorzieningen.

Tabel 3. EMU-saldo

(bedragen x € 1 miljoen)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	115	58	-131	88	102	190
Mutatie (im)materiële vaste activa	-391	-461	-543	-704	-550	-794
Mutatie voorzieningen	119	32	15	15	52	-38
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-221	23	2	-	5	-72
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	59	-8	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**-320**	**-357**	**-656**	**-602**	**-391**	**-714**

3.4.3 Lening- en garantiebeleid

We verstrekken leningen als de onderstaande voorwaarden gelden:

- Dit dient het publiek belang.
- Geen andere externe financiers willen een lening verstrekken.
- Vanuit financiële analyses blijkt dat de lener aan alle rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen.

Garanties verstrekken we alleen als dit een toegevoegde waarde oplevert ten opzichte van een lening. Verstrekken van leningen en garanties brengt echter risico's met zich mee. Juist de combinatie van publiek belang en de afwezigheid van externe financieringsmogelijkheden maakt het risico hoger dan gemiddeld. Bij specifieke risico's treffen we een voorziening. Onze resterende risico's bij verstrekken van leningen en garanties zitten in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hiervoor houden we de Algemene Reserve aan vanuit de regels Weerstandsvermogen

Het beleid over verstrekken en beheren van leningen en garanties door ons aan derden staat in het "Lening- en garantiebeleid gemeente Amsterdam".

3.4.4 Verstrekte leningen

We hebben eind 2024 voor € 434 miljoen aan leningen verstrekt aan derden. We verwachten dat de omvang van de verstrekte leningen eind 2029 € 262 miljoen bedraagt. Tabel 7 toont dat dit vooral komt door de daling van verstrekte leningen aan het Afval Energiebedrijf (AEB).

Tabel 4. Verstrekte leningen

(bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Risico indicatie	Verantwoordelijke organisatie	Soort
Afval Energiebedrijf (AEB)	241,0	201,5	201,5	166,5	126,5	86,5	Hoog	B&O	Deelneming
Alliander	55,0	55,0	-	-	-	-	Laag	B&O	Deelneming
Amsterdams Investeringsfonds (AIF)	3,6	2,9	2,6	2,2	1,8	1,4	Middel	R&D	Overig
Amsterdamse Middensegment Hypotheekleningen	4,2	3,8	3,3	2,8	2,5	2,0	Laag	Wonen	Overig
Duurzaamheidsfonds	15,1	15,6	16,1	16,6	17,1	17,6	Hoog	R&D	Overig
Energieleningen	10,8	10,0	9,3	8,5	7,8	7,0	Laag	Wonen	Overig
Internationaal Theater Amsterdam	1,3	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	Hoog	EZ&C	Overig
Marktkwartier	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	N.v.t.	G&O	Overig
Nationaal Restauratiefonds	5,8	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1	Laag	R&D en Wonen	Overig
NEMO Science Museum	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	n.v.t.	B&O	Overig
Schuldsaneringsleningen	14,8	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4	Hoog	Inkomen	Overig
Sportverenigingen	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4	Middel	Sport & Bos	Overig
Startersleningen	5,2	4,0	3,6	3,3	2,9	2,6	Laag	Wonen	Overig
Starters- en energielening stortingen	1,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	Laag	Wonen	Overig
Westpoort Warmte (WPW)	48,0	48,9	55,1	61,7	69,2	76,2	Middel	B&O	Deelneming
Wooncoöperaties	8,9	16,3	25,3	25,3	29,8	29,8	Hoog	Wonen	Overig

(bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Risico indicatie	Verantwoordelijke organisatie	Soort
Totaal	**433,6**	**397,4**	**356,0**	**325,9**	**296,6**	**262,0**			
Correctie voorziening AEB	-59,0	-	-	-	-	-			
Correctie voorziening Marktkwartier	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9			
Correctie voorziening Schuldsaneringsleningen	-0,6	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4			
Boekwaarde verstrekte leningen	**368,1**	**391,1**	**349,7**	**319,6**	**290,3**	**255,6**			

Per lening geven we een aanduiding van het financieringsrisico: laag, middel of hoog. Het gaat dan om het risico dat we rentebetalingen of aflossingen niet volledig ontvangen. Als er een voorziening is om het risico te dekken, dan staat dit bij de toelichting van die lening. Bij enkele leningen staat risicoclassificatie 'niet van toepassing' (n.v.t.). Dat zijn aflossingsvrije leningen met een speciale constructie waarvan het risico volledig is afgedekt door een reserve. Hieronder lichten we de leningen toe als deze nieuw zijn, belangrijke wijzigingen hebben, een risicoaanduiding 'middel' of 'hoog' hebben, of een risicoaanduiding 'laag' hebben maar die groot van omvang zijn.

Afval Energiebedrijf (AEB)

We hebben Afval Energiebedrijf (AEB) in 2025 geherfinancierd nadat de verkoop niet is doorgegaan. Het grootste gedeelte van de achtergestelde lening en stand-by facility van in totaal € 222 miljoen zijn omgezet in aandelen. Een gedeelte van € 28 miljoen van de achtergestelde lening is gebleven omdat deze gekoppeld was aan goedgekeurde staatsteun door de Europese Commissie met als voorwaarde dat deze niet mocht worden gewijzigd. Daarnaast heeft de gemeente een nieuwe lening van € 158 miljoen verstrekt waarmee AEB de bankleningen heeft afgelost. Ten slotte is een aanvullende faciliteit verstrekt met een maximum van € 21,5 miljoen in 2025.
Vanwege de risico's bij AEB blijft het financieringsrisico van deze leningen 'hoog'.

Alliander

We hebben aan Alliander een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt.
Door het verstrekken van deze lening wordt de eigen vermogenspositie van Alliander versterkt. Dit is noodzakelijk met het oog op de grootschalige investeringen die Alliander de komende jaren moet doen in elektriciteitsnetten. Dit als gevolg van de energietransitie. De lening wordt uiteindelijk omgezet naar aandelenkapitaal. Dat betekent dat de lening niet wordt terugbetaald met geld maar met aandelen in Alliander. Naar verwachting wordt deze lening medio 2026 geconverteerd naar eigen vermogen. Het financieringsrisico is op 'laag' gesteld omdat Alliander een solide bedrijf is en opereert in een gereguleerde markt.

Amsterdams Investeringsfonds (AIF)

We verstrekken vanuit ons Amsterdams Investeringsfonds (AIF) leningen op het vlak van economie, stedelijke ontwikkeling en duurzaamheid. Inmiddels is het fonds gesloten en worden er geen nieuwe leningen meer verstrekt. Eind 2024 stond voor in totaal € 3,6 miljoen aan leningen uit. De uitstaande hoofdsom zal de komende jaren afnemen door de aflossingen. Het financieringsrisico houden we op 'middel'. Er zijn slechts enkele betaalachterstanden bij de leningen in dit fonds. Bovendien hebben we een reserve getroffen die de omvang van alle verstrekte leningen dekt.

Duurzaamheidsfonds

We verstrekken vanuit ons Duurzaamheidsfonds leningen aan duurzame projecten in de stad. Eind 2024 stond voor in totaal € 15,1 miljoen aan leningen uit. We verwachten dat dit bedrag zal toenemen in de komende jaren. Bij 10 leningen zijn er langdurige betaalachterstanden ontstaan, wat optelt tot ongeveer € 1,2 miljoen aan uitstaande hoofdsommen Het financieringsrisico houden we op 'hoog'. We hebben een reserve getroffen om risico's van deze leningen op te vangen.

Internationaal Theater Amsterdam (ITA)

We verstrekken aan ITA een langlopende lening voor financiering van de vaste activa van het theater. Eind 2024 bedraagt deze lening € 1,3 miljoen. De betaling van rente en aflossing wordt verrekend met de subsidie die we verstrekken aan ITA. Het financieringsrisico blijft 'hoog' vanwege de verslechterde resultaten. Dit komt door de sterk gestegen kosten als gevolg van de inflatie, terwijl de (subsidie)inkomsten niet evenredig meestijgen. Daarnaast zijn de financiële buffers van ITA zeer beperkt.

Schuldsaneringsleningen

We verstrekken leningen als onderdeel van ons beleid voor armoedebestrijding. Daarvan was de stand eind 2024 € 14,8 miljoen. Vanwege het karakter van schuldsanering schatten we het financieringsrisico op 'hoog'. Als maatregel van risicobeheersing volgt de Kredietbank Amsterdam deze leningen intensief en is er een gedeeltelijke voorziening voor getroffen van € 0,6 miljoen.

Sportverenigingen

We verstrekken leningen voor de financiering van sportverenigingsgebouwen. Eind 2024 stond in totaal € 0,8 miljoen aan leningen uit. De uitstaande hoofdsom zal de komende jaren afnemen door aflossingen. Het financieringsrisico houden we op ‘middel’.

Westpoort Warmte

Aan Westpoort Warmte (WPW) verstrekken we, samen met de andere aandeelhouder Vattenfall, ieder een leningsfaciliteit van € 77,9 miljoen. Dit betekent dat we maximaal dit bedrag kunnen uitlenen. Het uitstaande saldo van de verstrekte leningen is € 48,0 miljoen eind 2024. Het financieringsrisico houden we op ‘middel’.

Wooncoöperaties

Met het fonds voor wooncoöperaties stimuleren we de bouw van sociale en middeldure huurwoningen van wooncoöperaties (niet te verwarren met woningcorporaties). Dit stimuleren we met leningen ter aanvulling van leningen van andere partijen. Eind 2024 stond in totaal een bedrag van € 8,9 aan leningen uit. We verwachten dat het uitstaande bedrag zal toenemen in de komende jaren. Het financieringsrisico houden we op ‘hoog’. Dit komt vooral doordat we grotendeels een achtergestelde positie hebben vergeleken met andere financiers. Voor het risicogedeelte hebben we een reserve gevormd.

3.4.5 Verstrekte garanties

We hebben eind 2024 voor € 10,2 miljard aan financiële garanties aan derden verstrekt. We verwachten dat de totale omvang ongeveer gelijk blijft richting 2029. Zie ook tabel 5.

Bij een financiële garantie:

- Verstrekt een andere partij een lening aan de kredietnemer (meestal banken).
- Staan we garant wanneer de kredietnemer niet aan zijn rente- of aflossingsverplichtingen kan voldoen.

Tabel 5. Verstrekte garanties

(bedragen x € 1 miljoen)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Risico indicatie**	**Verantwoordelijke organisatie**
Achtervang WEW	1.061	965	865	765	665	565	Laag	Wonen
Achtervang WSW	8.927	9.030	9.130	9.230	9.330	9.430	Laag	Wonen
Gemeente garanties wonen	3	2	2	1	1	0	Laag	Wonen
Hogeschool van Amsterdam	8	7	6	6	5	4	Laag	Nieuw-West
Sportfondsenbad West	5	5	5	4	4	3	Middel	Sport & Bos
Stichting Waternet	73	62	55	45	34	26	Laag	B&O
Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)	134	144	144	144	144	144	Middel	R&D
Overig garanties < € 1 miljoen	4	3	3	2	2	2		
Totaal	**10.215**	**10.218**	**10.210**	**10.197**	**10.184**	**10.174**		

Per garantie geven we een inschatting van het financiële risico: laag, middel of hoog. Het gaat dan om het risico dat de garantie wordt ingeroepen en de gemeente als garantiegever (een deel van) de omvang van de garantie moet betalen. Als we een voorziening hebben gevormd om het risico te dekken, dan staat dit bij de toelichting van die garantie. Hieronder lichten we de garanties toe als deze nieuw zijn, een risicoaanduiding ‘middel’ of ‘hoog’ hebben, of een risicoaanduiding ‘laag’ hebben maar die groot van omvang zijn.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente is achtervang bij twee verschillende waarborgfondsen, namelijk:

- Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).
- Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

Anders dan bij een garantie staat de gemeente bij een waarborgfonds niet rechtstreeks garant voor verstrekte leningen aan woningcorporaties of particulieren. De gemeente is wel verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen. De waarborgfondsen hoeven deze renteloze leningen pas terug te betalen wanneer hun fondsvermogen voldoende is.

We tonen de garantieomvang als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven en aan ons toerekenbaar zijn. Dat was € 10,0 miljard eind 2024.

Achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) waarborgt leningen die burgers hebben afgesloten voor het kopen van een huis onder de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Als een burger met een NHG hypotheek zijn of haar rente en of aflossingen niet meer kan betalen, kunnen de financiers het WEW aanspreken, mocht de opbrengst van de gedwongen verkoop van het huis onvoldoende zijn om de schuld volledig af te lossen. Alleen wanneer het WEW te weinig eigen vermogen heeft, kan vervolgens de gemeente worden aangesproken.

Eerder waren het Rijk en gemeenten samen achtervang voor als het garantievermogen van het WEW onvoldoende was. Vanaf 2011 heeft het Rijk de taak als achtervang volledig overgenomen voor leningen. Voor leningen afgesloten na 2011 is de gemeente niet langer achtervang. Door aflossingen op bestaande leningen neemt onze achtervangpositie bij het WEW daarom jaarlijks af. De omvang van onze achtervangpositie bedroeg € 1,1 miljard eind 2024. Dit zijn de NHG-hypotheken die tot en met 2010 aan Amsterdammers zijn verstrekt.

Het risico schatten we ‘laag’ in. Dit vanwege het aanwezige vermogen bij het WEW en de gestegen huizenprijzen waardoor de waarde van de woningen over het algemeen hoger is dan de schuld.

Achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat borg voor de rente en aflossingen van leningen aan woningcorporaties. Daardoor kunnen de corporaties tegen gunstige voorwaarden lenen.

Wanneer woningcorporaties niet langer aan hun rente en aflossingsverplichtingen kunnen voldoen zijn er verschillende afspraken tussen de corporaties, WSW, de gemeenten en het Rijk om de risico’s te beperken en te delen:

1. Een corporatie kan eerst saneringssteun ontvangen van andere corporaties.
2. Als de saneringssteun onvoldoende is of wordt besloten om niet te saneren, dan kunnen corporaties het WSW aanspreken. WSW heeft zelf buffers om corporaties bij te staan. Als dat ontoereikend is, kan het WSW andere woningcorporaties aanspreken. Woningcorporaties hebben voorwaardelijke verplichting tot liquiditeitssteun.
3. Als bovenstaande onvoldoende is, dan kan de achtervang van de gemeenten en het Rijk worden aangesproken. Gemeenten en het Rijk verstrekken renteloze en aflossingsvrije leningen aan het WSW. Het WSW heeft zo altijd voldoende middelen om ervoor te zorgen dat woningcorporaties hun rente en aflossingen kunnen betalen. Daarom kunnen woningbouwcorporaties relatief goedkoop lenen.

De omvang van onze achtervangpositie bedroeg € 8,9 miljard eind 2024. We verwachten dat de omvang zal toenemen in de komende jaren. De waarde van de woningen in het bezit van woningbouwcorporaties is hoger dan de uitstaande schuld. Het risicoprofiel is daarom ‘laag’.

Sportfondsenbad Amsterdam West

We hebben een garantie voor een lening aan het Sportfondsenbad Amsterdam West verstrekt. Het uitstaande saldo is € 5,0 miljoen eind 2024. De resultaten van het Sportfondsenbad zijn stabiel. Wel is het eigen vermogen beperkt en dat zou een risico kunnen vormen bij tegenslagen. Het garantierisico houden we op ‘middel’.

Stichting Waternet

Waternet voert wettelijke en publieke taken uit op het gebied van onder andere drinkwater, riolering en het waterschap. De gemeente en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) garanderen gezamenlijk leningen die stichting Waternet afsluit voor een maximaal bedrag van € 120 miljoen.
Recent hebben AGV en de gemeente besloten om verder te gaan als twee afzonderlijke organisaties. Verdere toelichting hierover kunt u vinden bij paragraaf Riool en Drinkwater. In het nog op te stellen uitwerkingsbesluit zal ook worden uitgewerkt hoe de activa en passiva worden verdeeld (inclusief garanties).

Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)

WRK is een watertransportmaatschappij waarvan de gemeente samen met waterleidingbedrijf PWN voor ieder 50 procent, aandeelhouder is. De aandeelhouders staan gezamenlijk garant voor leningen die WRK afsluit tot een maximaal bedrag van € 230 miljoen. Momenteel staat € 144 miljoen uit onder de garantie. Het risicoprofiel van de garantie schatten we in op ‘middel’.

Overige garanties kleiner dan € 1 miljoen

We hebben een aantal kleinere garanties verstrekt met een omvang van in totaal ongeveer de € 4 miljoen.

Eén van deze garanties is bedoeld voor financiering aan Broedplaatsen. Het uitstaande garantiebedrag hiervoor is bijna € 1 miljoen eind 2024. Door de garantie kan Triodos financiering verstrekken aan de betreffende broedplaats. Het risicoprofiel van deze garantie is ‘middel’.
Ook verstrekken we een garantie aan het theater De Meervaart. Het garantiebedrag is € 0,7 miljoen eind 2024. Het risicoprofiel houden we op ‘hoog’.

Daarnaast zijn we een samenwerking aangegaan met Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) voor het financieren van accommodaties van sportverenigingen. Dit doen we door samen met SWS borgstellingen te verstrekken aan banken. We geven garanties af van maximaal 50 procent van de totale financiering. Het maximaal te garanderen bedrag voor de gemeente is € 2 miljoen. Dat maximumbedrag is inclusief de verstrekte leningen aan sportverenigingen (zie Verstrekte leningen). Het risico schatten we in op ‘middel’.

3.5 Bedrijfsvoering

Het sturen op en beheersen van de bedrijfsprocessen is de primaire verantwoordelijkheid van het college. De raad moet zich een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering in de zin dat deze doeltreffend en doelmatig is ingericht. De paragraaf Bedrijfsvoering heeft tot doel dit inzicht te geven.

Onze stad vraagt om een betrouwbare gemeentelijke organisatie die kan inspelen op de maatschappelijke vraagstukken. Een organisatie die de dienstverlening op orde heeft en meebeweegt met de opgaven. Versterken van het vertrouwen in Amsterdam bij bewoners is hierbij een belangrijk onderdeel. Inclusie en diversiteit is de norm.

Betrouwbare organisatie

Rechtvaardig Amsterdam

Het zijn van een betrouwbare en rechtvaardige gemeente raakt aan de besluitvormings-, beleids- en uitvoeringsprocessen op tal van onderwerpen. Dat zijn de lessen uit het programma juridische vernieuwing dat we in 2024 hebben afgerond. In het vervolgprogramma Rechtvaardig Amsterdam geven we hier verder vorm aan.

Fraude en Integriteit

Het college staat voor een weerbare en integere organisatie. Het blijft van belang continu en structureel in te zetten op beheersing van fraude en integriteitsrisico's. De fraude en integriteitsrisico's beheersen we door periodiek in het gemeentelijk managementteam aan de hand van actuele casuïstiek en dilemma's het gesprek over integriteit te voeren. In de afzonderlijke directies vervullen de risicoscans een belangrijke rol. Fraude en integriteit is hierin een standaard onderdeel. We informeren de raad in de jaarrekening over de geconstateerde fraudegevallen. In 2026 zullen we meer inzetten op preventie van fraude.

Personeel en Organisatie

Een aantrekkelijke organisatie is voor ons een inclusieve en vitale organisatie, waar onze medewerkers vanuit hun expertise en verantwoordelijkheid kunnen bijdragen en het management stuurt op basis van vertrouwen.

Arbeidsmarktbenadering

Met de meerjarig aanpak Arbeidsmarktkrapte blijven we ook in 2026 werken aan initiatieven gericht op het aantrekken en behouden van medewerkers. We zetten in op het vergroten van het arbeidsaanbod, het verkleinen van de vraag naar werk en het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod.

We verbeteren onder andere de instroom door een andere manier van werven die een bredere doelgroep moet aanspreken en aantrekken. Ook blijven we inzetten op het verbeteren van de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid als werkgever. In de organisatie is aandacht voor betere doorstroom en doorgroei van alle medewerkers maar ook voor divers talent, vooral in hogere functies en het hogere management.

In 2026 worden experimenten – zoals een aanbrengbonus voor medewerkers die met succes een nieuwe medewerker aanbrengen en het voeren van (digitale) exitgesprekken – afgerond. Bij succesvolle resultaten en als er voldoende draagvlak en middelen voor zijn, worden deze geïmplementeerd voor de hele organisatie.

We dragen ook bij aan de versterking van de arbeidsmarktpositie van mbo'ers. Om te blijven investeren in leerzame stage-en leerwerkplekken en banen voor mbo'ers zetten we, na een geslaagde pilot die in eerste instantie liep tot en met juni 2025, het mbo-traineeship voort.

Inclusieve organisatie

Begin 2025 zijn de geactualiseerde Bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit 2024-2028 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda besproken en aangenomen in de gemeenteraad. Dit betekent dat we systemisch en duurzaam blijven werken aan inclusie, diversiteit, anti-racisme en anti-discriminatie binnen de organisatie. We richten ons in 2026 op de volgende thema's: toegankelijkheid, sociale veiligheid en anti-discriminatie, bewustzijn, representatie, doorstroom en doorgroei, en sturen en monitoren.
Dit betekent dat we in 2026 het volgende gaan doen:

Met Bureau Inclusie en Diversiteit als trekker is een *actieprogramma toegankelijkheid* opgesteld. Met de interventies die hierin zijn opgenomen gaan we in 2026 aan de slag. Doel is het verbeteren van de fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid binnen de organisatie.

We werken aan het versterken van de *meldketen* (inclusief meldingen, sancties, maatregelen tegen vrijblijvendheid en de-escalatie). Een van de doelstellingen hierbij is het verminderen van ernstige meldingen.

Het extern meld- en steunpunt voor discriminatie, racisme en ongewenst gedrag is aanbesteed. We verwachten dat het begin 2026 volledig is gestart. Het meld- en steunpunt is de plek voor medewerkers extern een signaal kunnen geven of melding kunnen maken van discriminatie, racisme en ongewenst gedrag (o.a. pesten, seksuele intimidatie, grensoverschrijdend gedrag, verbaal/fysiek geweld). Dit is een verbreding van de functie van het huidig extern meldpunt dat er puur is voor meldingen over discriminatie en racisme.

De gedragscode is aangepast en uitgebreid. Zo is de paragraaf 'omgaan met anderen' aangevuld met concrete voorbeelden en handelingsperspectief voor medewerkers en leidinggevenden. Hiermee is ook het advies van de Arbeidsinspectie opgevolgd.
In 2026 werkt de organisatie met de vernieuwde gedragscode.

De Inclusiecampagne die najaar 2025 start loopt door tot begin 2026. Het thema is 'actieve omstanders'. Doel van de campagne is medewerkers activeren om zelf een bijdrage te leveren aan een inclusieve werkcultuur door hen concrete handelingsperspectieven te bieden.

In 2026 verkennen we de invoering van een aantal nieuwe interventies om het streefcijfer van 30% medewerkers met Buiten Europese (BE) herkomst in schaal 12 en hoger, te kunnen halen. Dit is onder voorbehoud van juridisch advies, politieke besluitvorming en instemming van de Ondernemingsraad.

We rapporteren jaarlijks aan de raad over wat we doen via voortgangsrapportages. Met een integrale monitor gaan we op basis van indicatoren tweejaarlijks rapporteren over het effect van de activiteiten. Deze rapportages gebruiken we ook om te evalueren (zijn we op de goede weg) of moeten bijsturen.

Duurzame inzetbaarheid

We creëren een werkomgeving waarin medewerkers op een gezonde en veilige manier werk kunnen doen, dat zoveel mogelijk past bij hun talenten en ambities en waarin zij zich tijdens hun hele loopbaan kunnen (blijven) ontwikkelen. Dat gebeurt in de organisatie, vanuit de directie P&O en leidinggevenden, door te stimuleren dat medewerkers zelf regie nemen voor hun ontwikkeling en gebruik maken van het beschikbare aanbod op het gebied van vitaliteit (programma Amsterdam Fit) en het aanbod van de opleidingsintermediair. Leidinggevenden zijn geïnformeerd over het belang om het gesprek aan te gaan over werken aan duurzame inzetbaarheid en om medewerkers hier ruimte voor te geven. Voor medewerkers in fysiek zware functies worden maatwerktrajecten ontwikkeld, die bijdragen aan het vergroten van duurzame inzetbaarheid. Het gemeente brede hoge verzuim vertegenwoordigt niet alleen een financiële last, maar heeft ook impact op onze medewerkers en dienstverlening. De aanpak op verzuim wordt daarom versterkt door prioriteit te geven aan de preventieve en curatieve verzuimaanpak.

Organisatieontwikkeling

De afgelopen jaren hebben we gezien dat we diverse opgaven hebben op het gebied van de gemeentelijke organisatie. Onder andere vanuit de evaluatie van de oorzaken van de betalingsproblemen bij AFIS, de signalen over onvoldoende over sociale veiligheid en de toename van het ziekteverzuim. De komende periode is hierop extra inzet nodig. Zoals ook aan de raad is toegezegd werkt het college daarom een plan van aanpak voor de bijsturing van de gemeentelijke organisatie(cultuur) uit.

Informatiebeveiliging en Compliance

Beveiliging van de IT-infrastructuur

Hosting en Technisch applicatiebeheer is de afgelopen jaren afgenomen als dienst. Dit contract verloopt in 2026. Door middel van een aanbesteding wordt een (nieuwe) strategische partner gezocht voor deze dienstverlening. Duurzaamheid, compliance, Digitale onafhankelijkheid en het voldoen aan wet- en regelgeving staan bij deze aanbesteding centraal. Verder loopt in 2026 het aansluiten van alle infrastructurele diensten op de generieke Securitydienst door, om de beveiliging van de Gemeentelijke systemen verder te verbeteren. Daarnaast wordt doorgewerkt aan de lopende applicatierationalisatie en het ontdubbelen van functionaliteiten in ons applicatielandschap.

Voldoen aan wet en regelgeving

Compliance wordt ook in 2026 binnen de gemeente Amsterdam georganiseerd volgens het principe van de stelselverantwoordelijkheid. Voldoen aan wet- en regelgeving bij digitalisering is een integraal kwaliteitsaspect van vrijwel elke portefeuille, waar de desbetreffende portefeuillehouder bestuurlijk verantwoordelijk voor is. Daarnaast is er een centrale verantwoordelijkheid om een ondoelmatige versnippering te voorkomen. Dat betreft de burgemeester ten aanzien van basisregistraties, openbaarheid en informatiebeheer. De portefeuille ICT en Digitale Stad ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy.

Bij de digitalisering moet de gemeente voldoen aan een reeks van Europese en landelijke wet- en regelgeving. De belangrijkste zijn: Cyberbeveiligingswet (CBW) en de nieuwe versie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Wet politie gegevens (Wpg), de Wet open overheid (Woo) en de Archiefwet.

Op stedelijk niveau is op deze onderdelen een risicobeeld vastgelegd en worden risico's zoveel mogelijk beheerst. De voortgang op de beheersing van de risico's wordt gevolgd via het risicomanagementsysteem Fully in Control.

Er speelt veel tegelijk binnen dit domein: geopolitiek (vraagstuk digitale autonomie), technologische (ontwikkelingen rondom AI), maatschappelijke (vertrouwen in de overheid), juridisch (o.a. AVG, AI-Act, NIS2). Dat vraagt aanpassing van de organisatie. Dit doen we door continu te investeren in de ontwikkeling en kennisopbouw van onze medewerkers.

Rechtmatigheid

Inkooprechtmatigheid

In het Jaarverslag 2023 hebben we geconstateerd dat de inkooprechtmatigheid fors in omvang was gestegen. Daarbij was tevens een beperking afgegeven omdat de gemeente haar processen onvoldoende op orde had voor een getrouwe rechtmatigheidsverantwoording. In het Jaarverslag 2024 is geconstateerd dat de gemeente het verantwoordingsproces op orde heeft gebracht en dat het bedrag aan afwijkingen op ongeveer hetzelfde niveau is gebleven. De accountant heeft daarom een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2024. Om de inkooprechtmatigheid te verbeteren gaan we 2026 door met de ingezette verbetermaatregelen, die in de eerste plaats bedoeld zijn ter ondersteuning van de directies:

1. Het verbeteren van de sturingsinformatie en afspraken maken hoe deze te gebruiken;
2. Investeren in bewustwording en kennis;
3. Het borgen van de interne controles en datakwaliteit.

In 2026 ontwikkelen we de stuurformatie verder zodat het management op directieniveau het juiste gesprek kan voeren en tijdig de juiste overwegingen kan maken met betrekking tot inkooprechtmatigheid. Er komt een herijking van de afwijkingsprocedure die ons de mogelijkheid biedt om op een transparante wijze een weloverwogen keuze te maken om af te wijken van inkoopregels. Het is daarbij dus niet zozeer het doel om alle onrechtmatigheden te voorkomen. Maar om tot een beheerste inkoopsituatie te komen waarbij de maatschappelijke waarde, doelmatigheid en risico's worden meegewogen. We blijven investeren in kennis en kunde voor alle betrokken in het inkoopproces en zullen het contractmanagement gemeentebreed verder ontwikkelen. Zo zorgen we ervoor dat de samenwerking en de wijze waarop we dat met elkaar doen helder is, vertragingen worden voorkomen, en de gemeente haar rol als opdrachtgever effectief kan invullen. Het borgen van de kwaliteit van data in AFIS is een proces dat ook in 2026 wordt gecontinueerd. We brengen daarbij in kaart of er een aanpassing van de aanpak van de rechtmatigheidsverantwoording nodig is vanwege de factureringsproblematiek in 2025.

Interne Audit en beleidsonderzoek

Interne Audit en Beleidsonderzoek (IA&BO) voert in opdracht van de gemeentesecretaris of de concerncontroller vanuit een onafhankelijke positie audits en beleidsonderzoeken uit. De focus ligt op de beheersing van risicovolle processen, rechtmatigheid en het onderzoeken van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. Jaarlijks stelt IA&BO een audit- en onderzoeksprogramma op. Ook in 2026 voert IA&BO de toets uit op de rechtmatigheid voor de rechtmatigheidsverklaring door het college.

Apparaatslasten

We geven inzicht in het totaal van de apparaatslasten, het aandeel salaris- en personeelskosten daarin en hoe dit zich verhoudt tot de overhead. Samen met de drie andere grote steden Rotterdam, Den Haag en Utrecht is een gezamenlijke definitie opgesteld van apparaatslasten. Met deze definitie kunnen we de apparaatslasten van de G4 makkelijker onderling vergelijken. In beperkte mate zullen de gepresenteerde

apparaatslasten nog afwijken van de definitie omdat specifieke kostensoorten verschillend kunnen worden geïnterpreteerd in de G4 bij het hanteren van de definitie.
Apparaatslasten bestaan uit het volgende:

- Alle salaris- en persoonlijke lasten zoals opleidingen, dienstkleding, mobiele telefoons van alle medewerkers.
- De lasten van externe inhuur, zowel voor de reguliere bedrijfsvoering als voor de beleidsprogramma's.
- De lasten die niet toe te delen zijn aan de beleidsprogramma's en ondersteunend zijn aan de organisatie zoals ICT, informatievoorziening, schoonmaak, trainees, huisvesting, licenties, bestuurs- en raadsondersteuning, management in de primaire processen, koffie, energie en water, huur enzovoort. Deze lasten zijn opgenomen als Ondersteuning organisatie bij programmaonderdeel B5. Overhead.

Ontwikkeling apparaatslasten

In onderstaande tabel hebben wij de apparaatslasten per programma opgenomen.

Apparaatslasten	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	313.1	312	301.7	299.4	301.8
Programma 2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer	274.7	290.4	289.5	289.5	278.8
Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed	28.8	30	31	30.9	30.9
Programma 4 Sport	27.3	28.7	28.6	28.6	28.6
Programma 5 Onderwijs	40.9	43.1	42.9	42.5	42.5
Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	213.8	218.9	216.3	216.6	214.7
Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding	197	205.3	197.8	197.2	196.9
Programma 8 Veiligheid	143.2	146.8	144.9	144.8	144.7
Programma A Algemene dekkingsmiddelen	26.2	27.3	27.2	27.2	27.2
Programma B Bestuur en organisatie	703.5	697.2	676.9	690.8	686.2
Totaal apparaatslasten	**1968.5**	**1999.6**	**1956.7**	**1967.5**	**1952.2**
waarvan intern personeel	**1,659.30**	**1,698.80**	**1,683.60**	**1,681.00**	**1,672.50**
- waarvan salariskosten (loonkosten)	1,768.80	1,821.90	1,812.10	1,811.80	1,805.00
- waarvan overige personeelslasten (bijvoorbeeld	69.9	69.8	67.4	67.3	66.3
- opleidingen, dienstkleding, mobiele telefoons)					
- waarvan doorbelastingen	-179.3	-192.9	-195.9	-198.1	-198.9
waarvan externe inhuur	56.4	56	52.8	52.7	52.4
- Totale externe inhuur	123.3	120.4	114.6	113.5	112.9
- waarvan inhuur voor programma	66.9	64.4	61.9	60.9	60.5
waarvan overige apparaatslasten*	252.7	244.9	220.3	233.8	227.3

**overige apparaatslasten doen zich alleen voor bij B5, overhead, en bestaat uit huisvesting, ict, kapitaallasten en diversen*

De apparaatslasten laten in 2026 een stijging zien van 1,6% ten opzichte van 2025. Dit komt voornamelijk door de loon-en prijsstijgingen. Deze en overige relevante ontwikkelingen lichten we hierna onder salarissen en inhuur toe.

Salarissen

De salarisbegroting in 2026 bedraagt inclusief de nominale compensatie, ongeveer € 1.822 miljard; een stijging van ongeveer € 53 miljoen ten opzichte van 2025 (€ 1.769 miljard). Deze stijging is een saldo van stijgingen en dalingen binnen de diverse programma's. De verdeling van deze salarisbegroting per programma wordt hieronder weergegeven:

Figuur. De salarisbegroting (x € 1 miljoen) per programma over 2025 en 2026 is in onderstaande grafiek opgenomen.

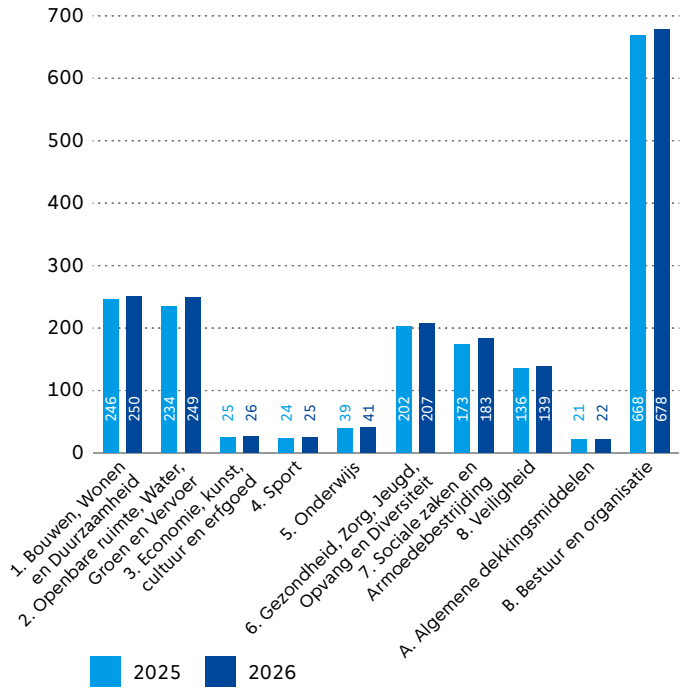

Externe inzet

De organisatieonderdelen begroten voor inhuur in 2026 ongeveer € 124 miljoen, dit is ongeveer € 3 miljoen minder dan in 2025 (€ 127 miljoen). De begroting wordt gedurende het begrotingsjaar o.a. bij de Voorjaarsnota naar boven bijgesteld

Er is altijd financiële dekking, maar wijzigingen in de begroting kunnen niet altijd tijdig worden aangepast. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat budgetten op andere kostensoorten zijn begroot dan de realisatie wordt geboekt. Daarnaast kan tijdelijke externe inzet plaatsvinden op niet vervulde vacatureruimte of worden gedekt uit incidentele detacheringsinkomsten. Er wordt dan geen begrotingswijziging doorgevoerd, omdat dekking uit de salarisbegroting plaatsvindt.

Het uitgangspunt is dat het werk zoveel mogelijk door medewerkers in dienst wordt uitgevoerd en dat er zo min mogelijk gebruik gemaakt wordt van externe medewerkers. Externe inzet moet op een weloverwogen wijze plaatsvinden. De uitvoering (kaders) hiervan is opgenomen in het Protocol Externe inzet. De organisatie streeft ernaar om externe inzet terug te dringen naar maximaal 10% van de loonsom.

Figuur. De inhuurbegroting (x € 1 miljoen) per programma over 2025 en 2026 is in onderstaande grafiek opgenomen.

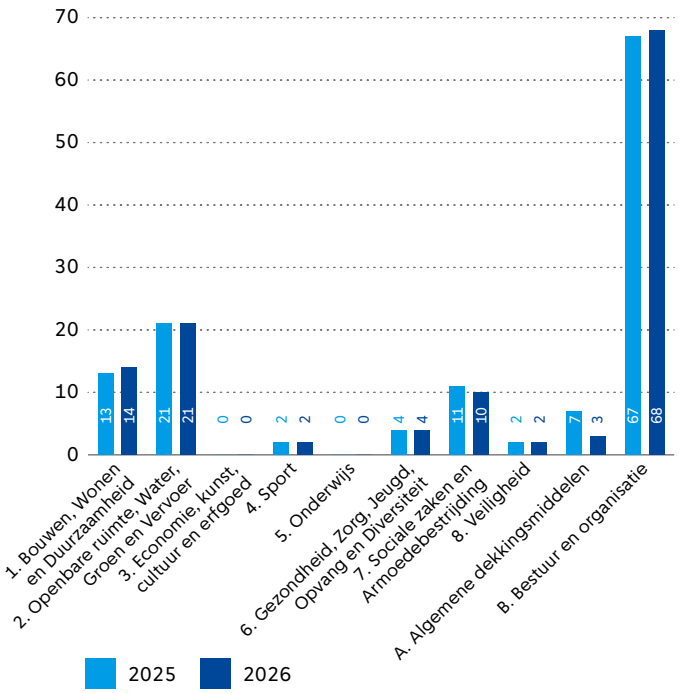

De verschillen tussen de begroting 2026 ten opzichte van 2025 zijn minimaal. Bij programma 2. Openbare ruimte, Water, Groen wordt de lagere begroting veroorzaakt door de werkzaamheden die verricht worden in opdracht van andere gemeentelijke organisatieonderdelen. Op deze wijze wordt er voldaan aan de binnengemeentelijke vraag van de opdrachtgevers door o.a. inzet van externe krachten, de zgn. flexibele schil. De inhuurbedragen worden in rekening gebracht van andere gemeentelijke dekkingsbronnen; vereveningsfonds, opdrachtgeversbudgetten stadsdelen en het stedelijk mobiliteitsfonds.

Bij programma 7. Sociale zaken en Armoedebestrijding wordt met de inzet van externen een flexibele en efficiënte inzet van personeel beoogd door bijvoorbeeld inzetten bij incidentele programma's/projecten en piekbelastingen.

Bij programma A. Algemene dekkingsmiddelen is de inhuurbegroting van 2026 lager ten opzichte van 2025 vanwege een eenmalig ophoging in 2025. De eenmalige ophoging was bestemd voor externe capaciteit voor de voorbereiding van de vervanging van de belastingapplicatie, data science projecten en extra benodigde capaciteitsinzet voor het waarderen, heffen en toezicht houden. De inhuurbegroting van 2026 is niet realistisch begroot vanwege een aantal onvoorziene omstandigheden zoals: piekwerkzaamheden welke moeilijk te voorspellen zijn, moeilijk in te vullen vacatures en handmatige werkzaamheden die nog niet geautomatiseerd zijn.

BBV indicatoren

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Apparaatskosten: Kosten per inwoner (BBV-verplicht)	€ 2.008 (2021)	€ 2.168	€ 1.953	€ 2.137	€ 2.093
2	Formatie: Fte per 1.000 inwoners (BBV-verplicht)	18,6 (2021)	19,1	18,9	19	19
3	Bezetting: Fte per 1.000 inwoners (BBV-verplicht)	19,0 (2021)	20,1	n.v.t.	n.v.t	n.v.t.
4	Externe Inhuur: Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (BBV-verplicht)	18,4% (2021)	15,0%	10% (streef-cijfer)	10% (streef-cijfer)	10% (streefcijfer)

3.6 Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij een overzicht van al onze verbonden partijen en van de financiële aspecten ervan. Dit doen wij volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Verbonden Partijen zijn privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waar wij een financieel én een bestuurlijk belang in hebben. Privaatrechtelijke organisaties kunnen stichtingen, verenigingen en vennootschappen zijn. In het laatste geval gebruiken we de term deelneming. Een deelneming is een vennootschap (NV of BV) waarin wij via aandelen deelnemen. De samenwerking tussen gemeenten in publiekrechtelijke constructies heten gemeenschappelijke regelingen.

Voor de betekenis van de begrippen ‘bestuurlijk belang’ en ‘financieel belang’ sluiten we aan bij de definities in het BBV.

In de volgende gevallen spreken we van een financieel belang:
- Als wij een bedrag dat we aan een verbonden partij ter beschikking hebben gesteld, bij faillissement niet kunnen verhalen.
- Als wij aansprakelijk zijn wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Dit kan onder meer het geval zijn als wij:
- aandeelhouder zijn.
- aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen.
- een garantie hebben afgegeven.
- een lening hebben verstrekt.

Een bestuurlijk belang houdt in dat wij zeggenschap hebben over de verbonden partij. Dat kan zijn door vertegenwoordiging in het bestuur of omdat we stemrecht hebben.

Informatie over het beleid en de risico’s bij de verschillende verbonden partijen staan in de programma’s van de begroting die daarover gaan. Er zijn twee deelnemingen die niet specifiek aan een programma en een specifiek beleidsdoel gekoppeld zijn, namelijk NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Johan Cruijff ArenA. In deze paragraaf geven we het publiek belang weer in deze deelnemingen.

Beleid verbonden partijen

De gemeenteraad van Amsterdam heeft op 15 september 2021 de Nota beleidskader verbonden partijen 2021 vastgesteld, waarin is vastgelegd hoe de gemeente met haar beleid voor verbonden partijen het publieke belang borgt. De nota geeft de beleidslijnen weer voor de oprichting, het beheer, de verkoop en het afstoten van de verbonden partijen van de gemeente.

De hoofdlijnen van het beleidskader zijn:
- Het publiek belang blijft centraal staan. Dat houdt in dat de gemeente alleen taken uitvoert die voortkomen uit een (gemeentelijk) publiek belang.
- De gemeente blijft zich opstellen op als een actief en betrokken aandeelhouder.
- De gemeente hecht groot belang aan de bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Herijking Deelnemingen

In 2024 zijn de resultaten uit de Herijking Deelnemingen aan de raad voorgelegd. De belangrijkste conclusie is dat het college alle deelnemingen aan wil houden. Het grootste deel van de deelnemingen draagt bij aan één of meerdere publieke belangen van de stad en is nodig om de doelen van het college te bereiken. Voor een klein deel van de deelnemingen is dit in mindere mate het geval, maar is al besloten om op een afgesproken termijn uit te treden of naar een andere structuur te kijken (Clipper, LSFA en ODE).

Daarnaast volgt uit de herijking de aanbeveling dat het college als actief aandeelhouder een engagement strategie opstelt om duidelijk te verwoorden hoe de gemeente zaken wil doen richting haar deelnemingen. Hierin neemt het college onder andere op welke standaarden de gemeente zelf hanteert en wenst van deelnemingen ten aanzien van zaken, zoals financiën, beloningen, governance, klimaat en goed werkgeverschap. Deze engagement strategie is in juli 2025 aan de raad gestuurd.

Beloningsbeleid Deelnemingen

In 2016 is het Beloningsbeleid Deelnemingen vastgesteld. Wij kiezen als aandeelhouder voor een sobere beloning die past bij het publieke belang en het maatschappelijke kapitaal van een deelneming. Wel moeten de deelnemingen gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen aantrekken. Wij gebruiken onze invloed om het Beloningsbeleid Deelnemingen zo goed mogelijk vast te leggen in het beloningsbeleid van iedere deelneming.

Jaarverslag Deelnemingenbeheer

In het laatste kwartaal van 2025 publiceren we het Jaarverslag Deelnemingen 2024. Hierin staat hoe we in 2024 het aandeelhouderschap van de deelnemingen hebben ingevuld. Ook is per deelneming een overzicht gegeven van ontwikkelingen rondom:

- strategie;
- investeringen;
- goed ondernemingsbestuur (governance);
- maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- financiële resultaten.

In het Jaarverslag Deelnemingen ligt het accent op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hierin staan ook samenvattingen van de klimaatambities van de grote en middelgrote deelnemingen. Ook zijn meerdere indicatoren op het gebied van goed werkgeverschap opgenomen.

Overzicht deelnemingen en financiële kerngegevens deelnemingen

In deze paragraaf staan de (financiële) kerngegevens van deelnemingen die op dit moment in ons beheer zijn. Onze voornemens om deelnemingen aan te gaan of te beëindigen staan ook in deze paragraaf.

Kerngegevens deelnemingen

Verschillende deelnemingen keren winst uit aan de aandeelhouders in de vorm van dividend. De dividendinkomsten verantwoorden we in programmaonderdeel A.3 Treasury en Deelnemingen (zie hoofdstuk 2).

Tabel 3.6.1 geeft de (financiële) kerngegevens per deelneming. We gebruiken de volgende afkortingen:

- BW: boekwaarde balans gemeente (in miljoenen euro's)
- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: nettowinst (in miljoenen euro's)

De weergegeven boekwaarde is de verkrijgingsprijs van de deelneming. De verkrijgingsprijs bestaat uit de investering en het gestort aandelenkapitaal gecorrigeerd voor eventuele langdurige waardeverminderingen. Tenzij anders aangegeven baseren wij de cijfers over eigen vermogen, vreemd vermogen en nettowinst op de jaarrekening 2024 van de deelnemingen. Het vreemd vermogen is het totale vermogen minus het eigen vermogen.

Tabel 3.6.1. Kerngegevens per deelneming Begroting 2026

#	Deelneming	Vestigings-plaats	Aandeel	Programma-onderdeel	BW	EV	VV	NW
1	Amsterdam Clipper Beheer BV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en Innovatie	0,0	2,6	0	0
2	AEB Holding NV	Amsterdam	100%	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	0,0	33,5	548,5	-28,3
3	Alliander NV	Arnhem	9,2%	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	72,6	6.038,0	6.908,0	976,0
4	Beurs van Berlage	Amsterdam		3.1 Economie en innovatie	0,4			
	- Exploitatie BV		25%			2,9	9,0	0,0
	- Vastgoed BV		25%			0,1	6,2	0,0
	- Palazzo Pubblico Amsterdam BV		100%			-1,2	1,8	0,0
5	Exploitatiemaatschappij Carré B.V.*	Amsterdam	100%	1.5 Vastgoed	3,2	5,2	23,6	0,6
6	GEM Lutkemeer CV**	Amsterdam	20%	1.2 Grond	6,3	48,9	3,2	0
7	GVB Holding NV	Amsterdam	99,9%	2.2 Openbaar vervoer	78,8	97,7	571,1	-2,5
8	Havenbedrijf Amsterdam NV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en Innovatie	304,9	690,7	334,1	57,6
9	NV Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	1,2%	Paragraaf verbonden partijen	1,4	4.777,0	123.164,0	294,0
10	ODE Energie BV	Amsterdam	17%	5.1 Onderwijs	0,5	0,6	2,7	0,0
11	RAI Holding BV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en Innovatie	22,7	87,0	129,1	17,1
12	ROM InWest BV	Amsterdam	17%	3.1 Economie en innovatie	21,0	37,2	5,2	-2,1
13	Life Sciences Fund Amsterdam BV	Amsterdam	29,5%	3.1 Economie en innovatie	2,1	5,4	0,0	-0,2
14	Royal Schiphol Group NV	Amsterdam	20%	3.1 Economie en innovatie	16,9	3.899,9	6.064,7	418,2
15	Matrix Innovation Center CV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	2,2	26,8	79,7	2,8
16	Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO NV	Amsterdam	100%	1.5 Vastgoed	0,4	0,4	0,0	0,0
17	Schiphol Area Development Company NV	Schiphol	25%	3.1 Economie en innovatie	25,8	129,3	21,0	6,1
18	Stadion Amsterdam NV (Johan Cruijff ArenA)	Amsterdam	48%	Paragraaf verbonden partijen	6,6	108,3	36,1	3,3
19	Stadsgoed NV	Amsterdam	16%	3.1 Economie en innovatie	21,2	237,9	79,2	10,8
20	NV Stadsherstel Amsterdam	Amsterdam	14%	3.3 Erfgoed	8,5	402,7	205,3	20,1
21	NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam (VGA)	Amsterdam	100%	B.5 Overhead	9,4	35,9	34,4	4,1
22	Westpoort Warmte	Amsterdam	50%	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	73,0	81,8	258,9	11,3
23	NV Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland	Velserbroek	50%	2.7 Riool en drinkwater	4,3	9,0	146,1	0
24	NV Zeedijk	Amsterdam	91%	3.1 Economie en innovatie	8,3	12,5	47,7	0,4

* Boekwaarde inclusief voorzieningen/reserves. Het eigen vermogen is exclusief egalisatiereserve en vooruit betaalde subsidie.

** Cijfers uit jaarrekening 2023

De kapitaalverstrekkingen en leningen aan deelnemingen zijn afzonderlijk op de balans opgenomen onder de financiële vaste activa (zie 3.4 Financiering en 5 Balans met toelichting).

In de paragraaf 3.2 Weerstands-vermogen en Risicobeheersing staan de resterende risico's voor de deelnemingen. Het gaat over het risico op mogelijke afwaardering op de boekwaarde (de 'verkrijgingsprijs'). Wij hebben per deelneming geanalyseerd wat de kans is op een duurzame waardevermindering. Daarnaast is voor een aantal deelnemingen een dividendrisico opgenomen.

Publiek belang van deelnemingen die niet in de programma's zijn opgenomen

NV Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) werkt voor decentrale overheden als centrale inkooporganisatie op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor ontstaat een groter inkoopvolume wat scherpere (rente)tarieven oplevert voor financiering van publieke en semipublieke instellingen. BNG is de belangrijkste financier van de gemeente Amsterdam.

Johan Cruijff ArenA

Stadion Amsterdam is eigenaar en exploitant van het multifunctionele voetbalstadion de Johan Cruijff ArenA, de thuisbasis van Ajax. Recentelijk is de visie op het aandeelhouderschap door het college vastgesteld. Dit betekent dat in het volgende P&C producet de Johan Cruijff ArenA naar verwachting deel uitmaakt van programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid.

Nieuwe deelnemingen en af te stoten deelnemingen

Het deelnemingenbeleid schrijft voor om iedere collegeperiode nut en noodzaak van alle deelnemingen te bekijken. Dit heet de 'herijking deelnemingen'. In de herijking deelnemingen gaan wij na of er een publiek belang is en of wij het publiek belang het beste dienen met een deelneming. Daarnaast kunnen we een nieuwe deelneming aangaan als dit nodig is om een publiek belang te behartigen en de markt daar niet zelf in kan voorzien.

Hieronder zijn de ontwikkelingen bij AEB en Waternet toegelicht. Daarnaast is er een aantal initiatieven voor nieuwe oprichtingen. Dit worden alleen geen deelnemingen, maar andere soorten verbonden partijen. In 2025 in het Nationaal Slavernij Museum opgericht, een overige verbonden partij die opgenomen is in tabel 3.6.3.

AEB

De afgelopen jaren heeft de gemeente twee keer een verkooptraject doorlopen met AEB. Om verschillende redenen is het beide keren niet gelukt over te gaan tot definitieve verkoop. Op 11 februari 2025 heeft het college van B&W besloten het laatste verkooptraject te beëindigen omdat er geen zicht is op een voor de gemeente acceptabele uitkomst. Om rust en stabiliteit te creëren bij AEB, is toen ook besloten AEB langjarig aan te houden als deelneming. In het najaar van 2025 wordt – in het licht van behoud als deelneming van de gemeente – een hernieuwde versie van de strategie vastgesteld. Daarnaast wordt ook de governance van AEB herzien en opnieuw vastgesteld.

Waternet

De levering van drinkwater en de Amsterdamse riool- en watertaken (ARW) worden verzorgd door de stichting Waternet. Deze stichting is een samenwerking tussen Amsterdam en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV).

Naar aanleiding van de constatering van de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) dat Amsterdam tekort schiet in de aansturing van de drinkwatertaak en de constatering van de Belastingdienst dat de BTW-koepelvrijstelling niet behouden kan blijven voor de stichting Waternet omdat de drinkwatertaak een BTW belaste dienst is, is in 2021 gestart met een traject waarbij meerdere scenario's zijn onderzocht om tot een oplossing te komen. In mei 2025 is het definitieve besluit genomen dat het meest passende scenario is om Waternet op te splitsen in twee zelfstandige organisaties.

Het waterschap AGV zal per 1 januari 2026 zelfstandig verder gaan. De stichting Waternet zal tijdelijk in aangepaste vorm behouden blijven voor het verzorgen van de levering van drinkwater en de Amsterdamse riool- en watertaken, waarbij de drinkwatertaken en de ARW-taken in aparte organisatieonderdelen/kolommen worden ondergebracht. Vanaf 1 januari 2026 vindt een verdere splitsing plaats, waarbij het doel is om de ARW-taken op te nemen binnen de gemeente Amsterdam en de drinkwatertaken waarschijnlijk worden ondergebracht in een NV. Hiervoor wordt een positioneringsonderzoek uitgevoerd voor zowel drinkwater als ARW. Deze positioneringsonderzoeken zijn voor 1 januari 2027 afgerond, waarna er meer duidelijkheid en richting ontstaat voor de verdere doorsplitsing.

Overzicht overige verbonden partijen en financiële gegevens

Slechts een deel van de Amsterdamse verbonden partijen is een deelneming. Hieronder volgt een overzicht van de overige verbonden partijen. Daartoe behoren:

- publiekrechtelijk: gemeenschappelijke regelingen.
- privaatrechtelijk: stichtingen en (coöperatieve) verenigingen.

Wij nemen de beleidsinformatie en beleidsrisico's van verbonden partijen op in de programma's van de begroting waar zij bij horen. In de programma's staan ook:

- ontwikkelingen bij (overige) verbonden partijen die we nu beheren.
- eventuele plannen om nieuwe verbonden partijen op te richten.
- eventuele plannen om verbonden partijen te beëindigen.

Hieronder volgt wel een overzicht van de financiële kerngegevens van de overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

In de tabel hieronder staan de kerngegevens van de gemeenschappelijke regelingen. De cijfers baseren wij op de vastgestelde jaarrekeningen over 2024 van de gemeenschappelijke regelingen.

We gebruiken de volgende afkortingen:

- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: nettowinst (in miljoenen euro's)
- AB: algemeen bestuur
- DB: dagelijks bestuur

Tabel 3.6.2 Kerngegevens per gemeenschappelijke regeling (bedragen x € 1 miljoen)

#	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Programmaonderdeel	Bestuurlijk belang		EV	VV	NW
1	Gemeenschappelijke Regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB)	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam N.V. voert de taken van het CNB uit. Havenbedrijf Amsterdam N.V. stelt in haar begroting de middelen ter beschikking aan de Divisie Havenmeester om deze taken uit te voeren.			
2	GGD Amsterdam-Amstelland	Amsterdam	6.3 Individuele voorzieningen	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.		7,0	0,0	-3,3
3	Ombudsman Metropool Amsterdam*	Amsterdam	B.4 Bestuur	Lid AB. Benoeming ombudsman.		0,3	0,2	0,0
4	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Zaandam	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB (37,5%) en DB (20%).		9,4	40,3	4,5
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland*	Amstelveen	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB en DB (49,2%)		2,1	2,8	0,2
6	Recreatieschap Twiske-Waterland*	Velsen	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB en DB. Stemrecht 23,6% in Twiske, 23,6% in Waterland.		5,2	0,7	0,0
7	Recreatieschap Spaarnwoude*	Velsen-Zuid	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB en DB.		13,7	4,9	0,0
8	Rekenkamer Metropool Amsterdam*	Amsterdam	B.4 Bestuur	Benoeming van lid (door raad) & bureau (door college) van de Rekenkamer		0.9	0,2	0,2
9	Vervoerregio Amsterdam	Amsterdam	2.2 Openbaar vervoer	Vertegenwoordiging in regioraad en DB (één van de drie leden). Wethouder Verkeer en Vervoer, Water en Lucht-kwaliteit is voorzitter van DB.		0,0	413,6	0,0
10	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Amsterdam	8.1 Brandweer en crisisbeheersing	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter. Stemrecht 1/6. Amsterdam kan met overwegende bezwaren met een tegenstem een besluit verwerpen.		20,7	79,2	-1,5

* Cijfers uit jaarrekening 2023

Stichtingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de stichtingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2024 van de stichtingen.

Tabel 3.6.3 Kerngegevens per stichting (bedragen x € 1 miljoen)

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Amsterdam Economic Board*	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Burgemeester en WH Economie zijn lid van de Board	0,5	1,2	0,0
2	Amsterdam & Partners (voorheen Amsterdam Marketing)*	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	De gemeente heeft het recht om een wethouder te benoemen toe te treden tot de Raad van Toezicht.	3,8	7,5	-0,5
3	Pantar Amsterdam	Amsterdam	7.2 Werk, participatie en inburgering	Statutaire bevoegd-heden. College van B&W benoemt de leden van de Raad van Toezicht.	1,5	20,5	0,0
4	St. Ouder- en Kindteams Amsterdam	Amsterdam	6.2 Wijkteams	De gemeente benoemt van de leden van de Raad van Toezicht en van het bestuur (artikel 5.3 en 9.2 van de oprichtingsakte van de stichting).	0,9	8,0	0,0
5	St. Waternet	Amsterdam	2.7 Riool en Drinkwater	Vertegenwoordiging door gemeente als bestuurslid.	0,0	126,0	0,0
6	Stichting Nationaal Slavernij Museum**	Amsterdam	3.2 Kunst en Cultuur	De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam uitsluitend op voordracht van de Raad van Toezicht, het bestuur gehoord hebbend.	Nvt	Nvt	Nvt

* Cijfers uit jaarrekening 2023

** Geen cijfers vanwege oprichting in 2025

(Coöperatieve) verenigingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de (coöperatieve) verenigingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2024 van de (coöperatieve) verenigingen.

Tabel 3.6.4 Kerngegevens (coöperatieve) verenigingen

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten U.A. SHPV*	Lathum	2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	Directeur Parkeren is lid van bestuur, Amsterdam heeft 11 stemmen op een totaal van 72 stemmen	2,3	67,0	0,9
2	Wigo4it U.A.	Den Haag	7.1 Inkomens-regelingen	Lid bestuur en deelnemersvergadering (besluitvorming op basis van unanimiteit).	3,6	11,2	1,0

* Cijfers uit jaarrekening 2023

Duurzaamheidsindicatoren

In duurzaamheidsparagraaf (4.3) is aangegeven dat de gemeente een actief en betrokken aandeelhouder is als het gaat om duurzaamheid bij deelnemingen. In het Jaarverslag Deelnemingen rapporteert de gemeente over duurzaamheidsindicatoren zoals CO_2-emissies en plannen op het gebied van circulariteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat als aandeelhouder niet over de bedrijfsvoering van een deelneming en legt daarom geen streefgetallen op.

Hieronder zijn drie indicatoren opgenomen op het gebied van duurzaamheid. Deze cijfers hebben in tegenstelling tot de andere financiële kengetallen in deze paragraaf de meest recent vastgestelde waarden uit 2023 in plaats van 2024. De gegevens worden in het proces voor het opstellen van het jaarverslag deelnemingen verzameld, en zijn pas in de laatste maanden van het jaar compleet over het vorige boekjaar. Daarom zijn de meest recente cijfers uit 2023 opgenomen:

Tabel 3.6.5

#	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage deelnemingen met plannen voor CO_2-reductie (uitstoot > 500 ton)	89%	n.v.t.	n.v.t.	89%	n.v.t.
2	Percentage deelnemingen met plannen op het gebied van circulariteit	63%	n.v.t.		63%	
3	Percentage deelnemingen met plannen op het gebied van klimaatadaptatie	63%	n.v.t.		63%	

3.7 Grondbeleid

Inleiding

In overeenstemming met artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bevat deze paragraaf grondbeleid:
- de visie op het grondbeleid en de wijze waarop deze wordt uitgevoerd;
- de wijze en onderbouwing van winstnemingen en de aangehouden reserves in relatie tot de risico's.

Deze paragraaf grondbeleid gaat in op het grond(prijs)beleid en de overige beleidsmatige uitgangspunten voor de grondexploitaties enerzijds en erfpachtbeheer anderzijds. Het BBV is bepalend voor beide onderdelen en bepalend voor de onderlinge verrekening tussen erfpacht en de grondinkomsten.

Over de financiële ontwikkelingen in de grondexploitaties wordt twee keer per jaar gerapporteerd. In het voorjaar via het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) dat ook dienst doet als onderbouwing voor de jaarrekening en in het najaar via de actualisatie van het MPG (AMPG). Bij het MPG vindt ook formele besluitvorming plaats door de gemeenteraad over de actualisatie van de saldi van de grondexploitaties. De actuele prognose van de grondexploitaties is gebaseerd op de inzichten van begin 2025.

Het kader voor de verantwoording van de grondexploitaties en erfpachtgronden is vastgelegd in de Nota Financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtuitgifte (hierna: de Nota Financiële verantwoording). Deze aangepaste Nota Financiële verantwoording is op 19 mei 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Het is een vertaling van de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor grondexploitaties en erfpachtgronden en beschrijft hoe met grondexploitaties en erfpachtgronden moet worden omgegaan. De nota is nog steeds actueel ondanks verschillende beperkte wijzigingen in het BBV voor grondexploitaties eind 2023.

Grondbeleid

Het grondbeleid bestaat uit een aantal zaken:
- Grondontwikkeling onderscheiden in actief en facilitair grondbeleid
- Overstapregeling. Eigenaren van bestaande voortdurende erfpachtrechten kunnen overstappen naar eeuwigdurende erfpachtrechten

Amsterdam richt zich bij grondontwikkeling met haar grondbeleid op het realiseren van gemengde wijken geschikt voor wonen, werken en recreëren. Gezien de druk op de woningmarkt ligt een belangrijke focus op het realiseren van nieuwe woningen. Vanwege de toenemende schaarste aan woningen voor mensen met een laag en middeninkomen, wordt meer gereguleerd om meer grip te krijgen op de woningmarkt, met als doel de woningmarkt beter te verdelen naar de verschillende doelgroepen. Op basis van de huidige actieve portefeuille grondexploitaties zijn in de voorraad nog 60.000 woningen opgenomen waarvan 75 procent betaalbare woningen, min of meer gelijkelijk verdeeld over sociale en middensegment woningen. Uit de planvorming zullen de komende jaren nieuwe grondexploitaties worden toegevoegd gericht op meer woningen. Naast woningen wordt ook ingezet op het realiseren van bedrijfsterreinen, kantoren en maatschappelijke voorzieningen, met andere woorden het realiseren van complete stads(uitbreiding).

De gemeente stuurt actief op de verdere (her-)ontwikkeling van de stad. Ruim 85 procent van de grond binnen de gemeentegrenzen is gemeentelijk eigendom en in erfpacht uitgegeven. Als gevolg daarvan is de gemeente vaak als grondeigenaar actief betrokken bij stedelijke ontwikkeling.
Grofweg zijn er twee hoofdvormen van gebieds- of locatieontwikkeling:
1. Actief grondbeleid vooral in uitbreidingsgebieden: van deze vorm is sprake bij nieuwe terreinen en gebieden waar niet sprake is van zittende particuliere eigenaren en erfpachters.
2. Faciliterend grondbeleid binnen bestaande gebieden: van deze vorm is sprake bij een functiewijziging of verandering op pand- of gebiedsniveau. Daarbij zijn belanghebbenden in het gebied vooral bestaande erfpachters (erfpachtgrond) en in mindere mate particuliere eigenaren die (een deel van) de gronden bezitten.

In de eerste variant heeft de gemeente een actieve positie en rol. De gemeente is in de regel verantwoordelijk voor het planontwikkelproces, het bouw- en woonrijp maken van de locatie en voor de uitgifte in erfpacht van de bouwrijpe kavels. Uitgifte in erfpacht vindt conform het selectiebeleid plaats aan een ontwikkelende partij die

vervolgens het vastgoed realiseert. De gemeentelijke kosten en opbrengsten van een gebied dat ontwikkeld wordt, zijn financieel vertaald in een zogenoemde grondexploitatiebegroting.

In de tweede variant heeft de gemeente een meer faciliterende rol, ondanks het feit dat de gemeente ook hier (mede)grondeigenaar kan zijn. De gemeente stelt de stedenbouwkundige en programmatische randvoorwaarden op en legt dit vast in een investeringsbesluit dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Het initiatief voor de daadwerkelijke aanpassing op pandniveau in de grondexploitatie gebieden laat de gemeente over aan de eigenaren of erfpachters in het gebied. Wel worden eigenaren of erfpachters hierbij door de gemeente ondersteund. Dat doen we bijvoorbeeld door aanpassing van bestemmingsplannen (omgevingsplannen) en/of wijziging van erfpachtrechten om (door)ontwikkeling mogelijk te maken. Ook hiervan stelt de gemeente een grondexploitatie op.

Binnen de huidige praktijk bestaan steeds meer grondexploitaties uit een menging van actief en facilitair grondbeleid. Het aandeel facilitair neemt steeds meer toe. De inkomsten vanuit de actieve delen komen voort uit de grondwaarden van het eeuwigdurende erfpachtstelsel en bij facilitair is sprake van meerwaarde erfpacht voortkomend uit het voortdurend erfpachtstelsel. Op het moment dat sprake is van verdichting (binnen bestaande gebieden meer woningen en ander vastgoed) of transformatie op gronden in particulier bezit dan moet de gemeente op wettelijke basis kosten verhalen (via anterieure overeenkomst of een exploitatieplan).

Grondprijsbeleid

Het grondprijsbeleid ten behoeve van nieuwe gronduitgiften (actief) en zelfrealisatie door erfpachters (facilitair) is gebaseerd op de door de gemeente gehanteerde genormeerde residuele benadering van de grondwaardebepaling. De grondwaarde wordt marktconform bepaald op basis van de op de grond te realiseren bestemming (de functie). De genormeerde residuele grondprijsbenadering houdt in dat de grondprijs het verschil is (het residu) tussen de gemiddelde marktwaarde van een vastgoedbestemming en de te maken genormeerde kosten om het vastgoed te bouwen (stichtingskosten). Elk jaar worden de stichtingskosten van de verschillende typen vastgoed onderzocht en indien nodig geactualiseerd.

De ramingen van de gronduitgiften in de grondexploitaties zijn gebaseerd op het systeem van eeuwigdurende erfpacht bij nieuwe gronduitgiften en bij het voortdurend erfpachtstelsel gebaseerd op de meerwaarde voor een tijdvak van 50 jaar. Voor de grondexploitaties maakt het niet uit of een erfpachter kiest (als dit kan binnen het beleid past) voor canonbetaling of afkoop. In beide gevallen wordt de grondwaarde vergoed aan de grondexploitatie. Voor erfpacht en uitgifte geldt onder het eeuwigdurende erfpachtstelsel bij commerciële bestemmingen een verplichte afkoop van erfpacht. Voor woningen geldt geen verplichte afkoop en is canonbetaling ook mogelijk. Uitgiften onder het voortdurend stelsel kennen geen verplichte afkoop zowel canonherziening als afkoop is mogelijk. Voor eerste gronduitgifte aan marktpartijen gebruikt de gemeente bij voorkeur de tenderprocedure met een regeling voor een optievergoeding. Dit is in lijn met het door de gemeenteraad vastgestelde selectiebeleid. Het selectiebeleid schrijft voor dat de gemeente via een tenderprocedure het ontwikkelrecht voor een kavel mag toekennen. Dit houdt in dat de optie aan een ontwikkelende partij wordt gegund via vooraf beschreven kwalitatieve en kwantitatieve criteria. In veel gevallen worden bij bestaande erfpachters die gericht zijn op facilitaire transformaties binnen de grondontwikkeling afsprakenbrieven gemaakt. Bij (niet erfpacht) gronden van derden worden in de meeste gevallen anterieure overeenkomsten opgesteld.

Erfpachtbeheer

De grondprijssystematiek voor de bestaande erfpachtrechten is tegelijk met de herziening van het erfpachtstelsel aangepast. Om de grondwaarde te bepalen voor de bestemming wonen, gebruiken we sinds medio 2017 de WOZ-waardes en buurtstraat-quotes. Dit hangt samen met de overstap mogelijkheid voor (toekomstige) bewoners om over te stappen van voortdurende erfpacht naar eeuwigdurende erfpacht. Dit staat los van gebiedsontwikkeling. Deze waardes worden elk jaar geactualiseerd en ook door een extern bureau getoetst. Voor de transformatieprojecten waar sprake is van een transformatie van vijf woningen of meer geldt deze methode echter niet. Voor deze projecten is namelijk geen WOZ-waarde beschikbaar en de methode sluit niet goed aan op het maatwerk dat voor dit type projecten nodig is. Voor deze transformatieprojecten gebruiken we dan ook de genormeerde residuele benadering, die ook bij nieuwe uitgiftes wordt gebruikt. Ook voor alle niet-woonbestemmingen wordt de genormeerde residuele benadering gehanteerd.

Grondexploitaties en het Vereveningsfonds

Bij de uitvoering van gebiedsontwikkelingsprojecten wordt veelal het instrumentarium van de grondexploitatie gebruikt. Dit zijn begrotingen van de gebiedsontwikkeling waarbij de uitgifte van grond centraal staat en waarin de kosten en opbrengsten gedurende de gehele looptijd van het project zijn opgenomen. De toegelaten kosten in de grondexploitaties zijn gelimiteerd en stringent voorgeschreven in het BBV. De grondexploitaties worden bij het investeringsbesluit voor het project door de Raad vastgesteld en de geactualiseerde begrotingen worden jaarlijks door de Raad vastgesteld bij het MPG. Amsterdam kent meer dan 150 vastgestelde grondexploitatie-begrotingen.

Vanwege de hoeveelheid grondexploitaties, de grote omvang van de inkomsten en uitgaven en de lange looptijd van de projecten worden de resultaten van de grondexploitaties verrekend met een apart fonds, het Vereveningsfonds. In het Vereveningsfonds worden de resultaten van de Amsterdamse grondexploitaties met elkaar verevend; sommige grondexploitaties zijn winstgevend, anderen vertonen een verlies. Het Vereveningsfonds dient alle zaken die samenhangen met grondontwikkeling op te vangen waaronder ook de risico's. Het fonds kent meerdere reserveringen en een eigen weerstandsvermogen.

Het Vereveningsfonds bestaat uit de verzameling van reserves, voorzieningen en actieve grondexploitaties die samenhangen met de gebiedsontwikkeling.

Voeding reserve en aanwending

Vanuit financieel positieve grondexploitaties vinden tussentijdse winstnemingen plaats. Deze tussentijdse winstnemingen worden bepaald door de in het BBV voorgeschreven POC methodiek (percentage of completion), waarbij de winst wordt berekend naar de mate van realisatie. De prognoses op basis van de optelling van de afzonderlijke grondexploitaties op fondsniveau worden gecorrigeerd om te komen tot een realistische prognose van de te verwachten kasstromen. De gecorrigeerde kasstroom wordt gebruikt als referentie voor de beoogde winstneming rekening houdend met risico's. Met deze winstnemingen wordt de reserve gevoed. Vanuit de reserve worden de voorzieningen gevormd ten behoeve van verlieslatende plannen.
Behalve door de grondexploitaties wordt het Vereveningsfonds ook beïnvloed door rechtstreekse inkomsten en onttrekkingen. Onttrekkingen vinden plaats op basis van bijvoorbeeld afspraken in het kader van het Coalitieakkoord, waarbij afdrachten uit het Vereveningsfonds aan de algemene middelen zijn vastgelegd. Rechtstreekse inkomsten volgen uit onder meer de afspraken met corporaties over de inzet van meerwaarde erfpacht bij conversie en verkoop van corporatiebezit.

Jaarlijkse uitname Vereveningsfonds

Op basis van de huidige afspraken van de Voorjaarsnota 2025 moet uit het Vereveningsfonds in 2025 € 10 miljoen en vanaf 2026 structureel € 12 miljoen per jaar worden afgedragen aan de algemene middelen. Ook draagt het Vereveningsfonds tot en met 2037 € 12 miljoen per jaar af aan de Reserve Schaalsprong die bedoeld is voor de lange termijn groei van de stad.

Kernpunten financieel perspectief van de huidige stand van zaken van de actieve grond binnen het Vereveningsfonds

De kernpunten gebaseerd op het MPG2025 dat in juni 2025 is vastgesteld in de gemeenteraad, die de actuele stand van zaken weergeven, zijn:

- De nog te ontvangen geraamde inkomsten en de nog te verrichten geraamde uitgaven (investeringen) in de lopende grondexploitaties vanaf 2025 tot einde looptijd bedragen respectievelijk € 5,6 miljard en € 4,4 miljard. Per saldo is dat + € 1,2 miljard exclusief risico's.
- Het Vereveningsfonds is prudent en heeft voldoende middelen om de reeds vastgestelde plannen uit te voeren.
- Het is belangrijk te blijven sturen op het saldo zodat de plannen niet verslechteren. Sturen op uitvoeringskosten richt zich op het toepassen van het principe "gewoon goed".
- De reserve is positief maar bijna geheel bestemd (weerstandsvermogen en reserveringen).
- De waarde van de actieve portefeuille na risico's heeft nog een verdienend vermogen. Maar dit geld moet nog verdiend worden. Het is een begroting voor de langere termijn (10-15 jaar) waarbij onderweg ook risico's kunnen optreden en de afdrachten betaald moeten worden.
- Voor de risico's zijn voldoende buffers aanwezig. Als het echt helemaal mis gaat (mondiale ontwikkelingen) dan is er nog tijd om bij te sturen door andere keuzes te maken.
- De gemeente heeft er alles aan gedaan om de bouwproductie op gang te houden waaronder doorbouwakkoord, de herijking grondprijzen, CPI matiging, transformatie impuls, overgangsmaatregel middeldure huur en de aanvraag voor de Startbouwimpuls subsidie bij het Rijk. In 2025 wordt een herstel verwacht van de grondinkomsten.
- Vertraging door netcongestie: marktpartijen bouwen het vastgoed en zoeken zelf oplossingen voor netcongestie. De gemeente prioriteert maatschappelijk. En de gemeente inventariseert op dit moment bij welke projecten er problemen ontstaan.
- Alle cijfers voor de komende jaren zijn prognoses. Het AMPG 2025 beschrijft de tussenstand in najaar 2025.
- Voor extra ambities die geld kosten is binnen de grondexploitaties en het Vereveningsfonds onvoldoende ruimte.
- Er is en wordt gewerkt binnen de planvorming aan meerdere toekomstige plannen om de grondproductie gericht op onder meer woningbouw op termijn aan te vullen.

4

Overige paragrafen

4

Overige paragrafen

4.1	Investeringsparagraaf	397
4.2	Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)	413
4.3	Duurzaamheid	415
4.4	Ongelijk investeren voor gelijke kansen	421
4.5	Integrale aanpakken	428

4.1 Investeringsparagraaf

Inleiding

Investeringen die we in het verleden hebben gedaan worden intensief gebruikt; scholen worden bezocht, bruggen draaien en de fietspaden zijn druk. Daarnaast is de stad gegroeid. En met huidige plannen groeit de stad door, in 2050 met circa 250.000 inwoners en met circa 200.000 arbeidsplaatsen, volgens de omgevingsvisie. Om dit gebruik en deze groei te accommoderen zijn investeringen in de openbare ruimte en voorzieningen in de 'bestaande stad' noodzakelijk. Deze moeten worden vervangen, gerenoveerd of geschikt gemaakt worden voor intensiever gebruik. Ook moeten investeringen worden gedaan om nieuwe wijken compleet en bereikbaar te maken. Daarnaast zijn er grote opgaven waar de stad voor staat, zoals het klimaatbestendig en klimaatveilig maken van de stad en de uitvoering van de energietransitie.

Kenmerkend voor investeringen is dat ze bezit opleveren dat meerdere jaren wordt gebruikt. Een brug gaat wel vijftig jaar mee voordat deze moet worden vervangen. Daarom verdelen we de uitgaven die we voor een investering doen over de jaren dat we er profijt van hebben. Deze jaarlijkse afschrijvingslasten zijn, samen met de rentelasten en lasten voor het beheer en onderhoud van het bezit, onderdeel van de lasten in de beleidsprogramma's.

De bezittingen die voortkomen uit de investeringen maken we zichtbaar op de balans. We investeren veel, waardoor ons bezit toeneemt:
Overigens is niet al ons bezit zichtbaar op de balans. Investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur, waarvoor we bijdragen van derden ontvangen of die we toerekenen aan grondexploitaties, leiden niet tot waarde op de balans en ook niet tot lasten in de begroting. Pas als vervanging aan de orde is wordt dit wel het geval. Dan moeten we de bijbehorende structurele lasten inpassen in de begroting.

Investeringsstelsel

Het investeringsstelsel is bedoeld om onderlinge samenhang in de besluitvorming over investeringen te bewerkstelligen. Dit betreft zowel samenhang binnen de investeringsportefeuille als samenhang in de tijd. In de afgelopen jaren zijn stappen gezet om meer inzicht in de investeringsbehoefte en keuzes daarbinnen te creëren en de besluitvorming hierover te verbeteren. Er zijn investeringsplafonds per domein ingericht, investeringsbehoeften in kaart gebracht per domein en scenario's geschetst van andere keuzes.

Portfolio

Onze investeringen zijn opgenomen in meerjarige investeringsportfolio's. We begrenzen de omvang van de investeringsportfolio's en daarvoor hanteren we de term 'plafonds'. We houden bij het bepalen van de plafonds rekening met verschillende invalshoeken, namelijk financierbaarheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid.
Voor financierbaarheid houdt dit in dat we langjarig sturen op een schuldquote van circa 110 procent (exclusief erfpacht). Vanuit betaalbaarheid kijken we naar de dekking die we moeten hebben voor alle exploitatielasten van de investeringen. De kosten die een investering met zich meebrengt zijn afhankelijk en vaak investeringspecifiek, echter kan de volgende regel in de meeste gevallen worden toegepast: circa 7 procent van de totale investeringssom is nodig voor het afdekken van de rente, afschrijvings- en exploitatielasten. Voor uitvoerbaarheid houden we rekening met de capaciteit die er moet zijn in zowel de markt als de gemeenteorganisatie om investeringen uit te voeren. De portfolio's met investeringen moeten passend zijn binnen de beschikbare investeringsruimte. We hebben echter meer investeringsambities dan we waar kunnen maken, kunnen betalen of financieren. Daarom zijn binnen alle domeinen keuzes gemaakt voor de komende vier jaren, zoals later in deze paragraaf is toegelicht. Ook in de periode na 2029 zullen nog keuzes nodig zijn, die we onderbouwd willen maken, met ook het vizier op wat voor de lange termijn nodig is.

Overprogrammering

De investeringsportfolio's laten bijna 30 procent meer projectuitgaven zien dan waar feitelijk ruimte voor is. Dit komt door de overprogrammering. We passen overprogrammering toe, omdat de praktijk leert dat er altijd in zekere mate sprake zal zijn van vertraging in de uitvoering. Door overprogrammering voorkomen we dat we het gewenste uitgavenniveau niet waarmaken. De autorisatie van de raad is gekoppeld aan de investeringsplafonds, we sturen erop dat de plafonds niet worden overschreden.

Deze investeringsparagraaf gaat eerst in op de investeringsruimte 2025-2029 en de verdeling ervan over de domeinen. Vervolgens lichten we per domein de geprogrammeerde investeringen toe en de keuzes die daarbij zijn gemaakt. De paragraaf gaat ter afsluiting in op de exploitatielasten van investeringen. Door de Begroting 2026 vast te stellen stemt de gemeenteraad in met de investeringsruimte voor 2026. In een afzonderlijke bijlage bij de begroting zijn de portfolio's opgenomen met daarin overzichten van de investeringen binnen deze investeringsruimte.

Investeringsruimte

De investeringsruimte voor de periode 2025-2029 bedraagt € 4.197 miljoen en is daarmee € 371 miljoen hoger dan de ruimte voor de periode 2024-2028. Bij het bepalen van de ruimte zijn we uitgegaan van het niveau van het gemiddelde van de investeringsruimte van de jaren 2024 tot en met 2028, indexatie van de toegevoegde jaarschijf voor 2029 en hebben we rekening gehouden met enkele specifieke ontwikkelingen. Ruimte ten behoeve van de Oostbrug is nu reeds toegevoegd ondanks dat uitvoering na 2029 wordt verwacht. Gezien de grootte van de investeringen is het verstandig hiervoor reeds nu geld te reserveren. De toelichting hieronder en in de paragrafen 1.3.1 tot en met 1.3.3 gaan hier nader op in.

De investeringsruimte bij de vorige begroting bedroeg € 3.826 miljoen. Er zijn een nieuwe, geïndexeerde jaarschijf toegevoegd, tekorten en overschotten uit 2024 verrekend en ruimte toegevoegd voor specifieke ontwikkelingen.
We maken onder andere extra ruimte voor:

- Een vaste fietsverbinding over 't IJ (Oostbrug).
- Extra geld voor een permanente locatie voor opvang (o.a. voor Oekraïners).

De toelichtingen bij de domeinportfolio's in de paragrafen 1.3.1, 1.3.2 en 1.3.3 gaan nader in op de afwegingen die zijn gemaakt bij het opstellen van portfolio's.

Investeringsportfolio's

De investeringsruimte 2025-2029 van € 4.197 vertaalt zich naar een programmering van € 5.256 in de portfolio's. Dit is een overprogrammering van € 1.059 miljoen, ofwel 25 procent. Door deze overprogrammering kunnen de domeinen gericht sturen op de gewenste realisatie van het portfolio. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat dit realistisch is.
Onderstaande tabel laat de investeringsruimte, de programmering en overprogrammering zien:

Tabel 1. Investeringsruimte en programmering

	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Totaal Investeringsruimte	681	761	915	786	1.053	4.197
Programmering	840	977	1.163	998	1.277	5.256
Overprogrammering	159	216	248	212	224	1.059

De investeringsuitgaven in 2026 en in de periode 2025-2029 worden grotendeels gedaan voor investeringen die ook al in het portfolio 2024-2028 waren opgenomen en deels voor nieuwe investeringen die bij deze begroting aan het portfolio zijn toegevoegd.

De keuzes voor nieuwe investeringen binnen de beschikbare investeringsruimte vloeien voort uit een zo goed mogelijk evenwicht tussen *groei van de stad, instandhouding van de bestaande stad, verduurzaming van ons bezit en ongelijk investeren voor gelijke kansen*. De keuzes per domein zijn afhankelijk van de specifieke opgaven en omstandigheden van dat domein. De paragrafen 1.3.1 tot en met 1.3.3 gaan nader in op de hierbij gehanteerde doelstellingen en prioriteiten en op het aspect duurzaamheid.

Doorsnedes van het portfolio[1]

De investeringsuitgaven in het portfolio voor 2026 en voor de periode 2025-2029 zijn naar verschillende kenmerken weer te geven:

- Type: de opgave bestaat uit het renoveren en vervangen van bestaande voorzieningen in de stad (*stad zijn*), toekomstbestendig maken van de bestaande stad (*stad verbeteren*) en het leef- en bereikbaar maken van de groeiende stad (*stad maken*).

Figuur 1. Investeringsuitgaven naar categorie (€ miljoen)

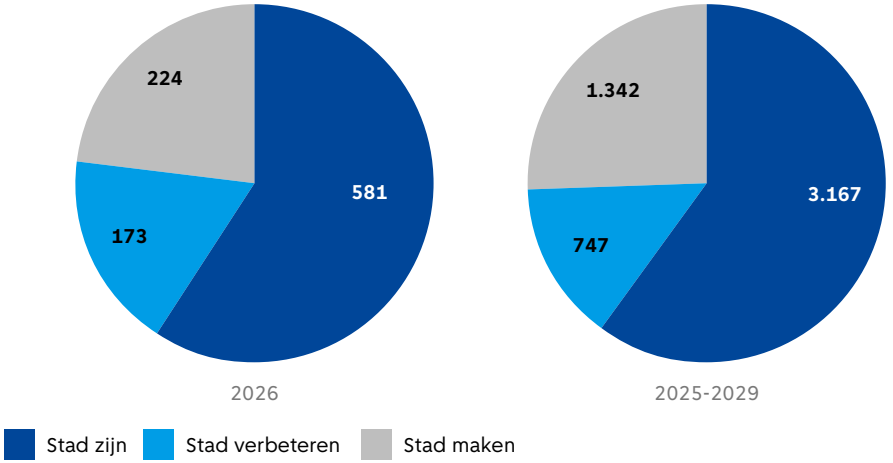

Van de bijna € 1 miljard geprogrammeerde investeringsuitgaven in 2026 is € 397 miljoen (40 procent) bedoeld voor stad maken of verbeteren en € 581 miljoen (60 procent) voor behoud en vervanging. Ook voor de meerjarige periode geldt dat ongeveer 2/3 van de middelen bestemd is voor behoud en vervanging. De toelichtingen bij de domeinportfolio's gaan nader in op de afwegingen die hieraan ten grondslag liggen.

1 De doorsnedes bevatten ook de uitgaven voor Xaas projecten. De uitgaven voor Xaas-projecten mogen niet worden geactiveerd en zijn met ingang van 2025 uitgenomen uit de investeringsruimte. De hier gepresenteerde doorsnedes zijn echter nog niet gecorrigeerd. De uitgaven Xaas in 2026-2029 zijn geraamd op € 84 miljoen.

- Gebied: gaat het om een stadsbrede investering of juist een investering in een specifiek stadsdeel?

Figuur 2. Investeringsuitgaven naar gebied (€ miljoen)

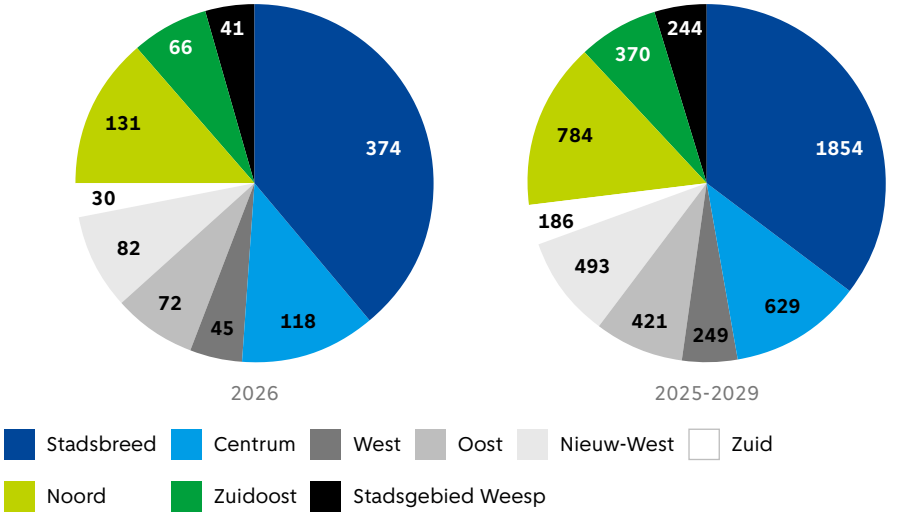

Tabel 2. Openbare ruimte en mobiliteit

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Investeringsruimte	285	306	341	274	505	1.711
Programmering	369	395	441	354	585	2.144
Overprogrammering	84	89	100	80	80	433

De totale investeringsportefeuille Openbare ruimte en mobiliteit (ORM) bedraagt € 2.144 miljoen voor de periode 2025-2029. Dit bestaat uit € 1.711 miljoen investeringsruimte en € 433 miljoen overprogrammering. De portefeuille van ORM bestaat uit twee onderdelen. Hieronder de onderverdeling en de corresponderende bedragen in de periode 2025-2029.

- ORM algemeen € 1.872 miljoen
- Schaalspronginvesteringen € 272 miljoen

Onder het onderdeel Schaalspronginvesteringen valt voorlopig alleen de Oostbrug. Op termijn zouden hier ook het doortrekken van de Ringlijn, de aanleg van de Westbrug en overige verbindingen voortvloeiend uit de Sprong over 't IJ onder kunnen vallen, indien hiervoor financiering wordt vrijgemaakt. Daarnaast zijn er nog de schaalspronginvesteringen onder verantwoordelijkheid van het Rijk waar Amsterdam een bijdrage aan levert. Dat zijn het doortrekken van de Noord/Zuidlijn, het Zuidasdok en het 3e perron op Station Zuid. Omdat dit bijdragen aan het Rijk zijn die niet geactiveerd mogen worden, loopt de dekking hiervan naast het investeringsdomein.

Voor het portfolio ORM is, inclusief overprogrammering, € 2.144 miljoen in 2025-2029 beschikbaar. Dat is gemiddeld € 429 miljoen per jaar.

Doelstellingen

Er wordt veel geïnvesteerd in de openbare ruimte om deze stad veilig, gezond en bereikbaar te houden voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De opgave behelst naast de onderwerpen verkeer en openbare ruimte, waaronder het stedelijk beheer en het programma bruggen en kades, ook investeringen ten behoeve van de straatreiniging en het onderhoud aan de openbare ruimte (veegwagens en ander materieel). Een groot gedeelte van de opgave heeft een duurzaamheidscomponent. Bovendien zet het College in op een groei van de stad met 7.500 woningen per jaar. Dit leidt tot nieuwe mobiliteitsvraagstukken.

Prioriteiten (wat is toegevoegd aan het portfolio en waar was geen ruimte voor)

De stapeling van opgaven is in 2025-2029 niet inpasbaar in het portfolio ORM. Een aantal opgaven zijn daarom afgeschaald of niet meegenomen. In het portfolio ligt het accent op vervanging en renovatie en wordt geprobeerd zo goed mogelijk aan te sluiten op de groei van de stad. Uitgezonderd de duurzaamheidsopgave worden verbeteropgaven alleen bij uitzondering meegenomen. Conform de "uitvoeringstandaard projecten openbare ruimte" (USTOR) worden herinrichtingen nauwelijks meer opgestart, maar wordt vooral ingezet om de vervangingsopgave over de hele stad uit te rollen. De investeringsruimte biedt evenwel geen mogelijkheid om achterstalligheid in te lopen. Voor het bestrijden van achterstalligheid is in 2024 in de exploitatiebegroting wel meerjarig budget vrijgemaakt.

In vergelijking met vorig jaar is de financiële meerjarige ruimte 2025-2029 met € 256 miljoen verhoogd. Dit komt voor het grootste deel omdat in het portfolio extra ruimte is vrijgemaakt voor de Oostbrug. Vanuit de reserve Oostbrug is € 97 miljoen aan het portfolio toegevoegd en voor de indexering in de komende jaren nog eens € 55 miljoen extra. Hiermee is de oorspronkelijke raming van de Oostbrug op het huidige prijspeil (meer dan) volledig gedekt. Echter, in het voorjaar van 2025 is aan de raad gemeld dat het waarschijnlijk is dat de brug duurder zal uitvallen. Een aantal kostenbepalende onderdelen zal hoger uitvallen dan eerder geraamd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aanvaarbescherming, de fundering van de brug in de oergeul, meer delen van de brug die in staal (een duur materiaal) moeten worden uitgevoerd. Een geactualiseerde raming komt later in 2025 beschikbaar.

Daarnaast is een specifieke investering van € 11 miljoen toegevoegd voor extra woonwagens. Ook is er een bedrag van bijna € 8 miljoen gereserveerd voor de aankoop en renovatie van een pand aan de Hoogte Kadijk, om netcongestie tegen te gaan. Verder is er € 47 miljoen doorgeschoven uit 2024 en zijn interne bijdragen en bijdragen uit reserves toegevoegd. De extra ruimte is dus incidenteel en gelabeld. Een structurele verhoging als gevolg van areaaluitbreiding is niet meegenomen. Dit knelt des te meer omdat de marktomstandigheden voor de aanbesteding van werken niet gunstig zijn. De markt zit niet om werk verlegen en dat heeft als resultaat dat aanbestedingen zowel naar aantal inschrijvers als in prijs moeizaam verlopen.

Binnen de investeringsruimte is geschoven om de belangrijkste lopende programma's en projecten te waarborgen. Hieronder valt de volledige renovatie van de IJtunnel (totaal € 160 miljoen), de voortgang van de projecten groeiende stad zoals de Cruciale Mijl en de Van Hasseltzone (€ 12 miljoen extra ingepast) en de verdere verduurzaming en brandveiligheid van Vastgoed in beheer van Amsterdam (€ 9 miljoen extra). Daarnaast zijn een aantal nieuwe projecten ingepast:

▪ Renovatie 61 bergingen bij woonwagens	€ 1,6 miljoen
▪ Realisatie van 35 woonwagens en 40 standplaatsen	€ 10,6 miljoen
▪ Vervanging Pinterminals Parkeren	€ 5,4 miljoen
▪ Vervanging, renovatie en inrichting begraafplaats De Nieuwe Ooster	€ 6,1 miljoen
▪ Kredietaanvraag Dynamisch Verkeersmanagement 4.0	€ 2,1 miljoen
▪ Vervanging Nieuwendijk en stegen	€ 10,2 miljoen
▪ Aanschaf Grafische Laptops	€ 3,5 miljoen
▪ Van Diemenstraat	€ 9,3 miljoen
▪ Risicoreservering portfolio	€ 9,0 miljoen
▪ Aankoop pand Hoogte Kadijk	€ 7,7 miljoen
Totaal	€ 65,5 miljoen

Een aantal opgaven bleek niet inpasbaar en is doorgeschoven. Dit betreft verschillende projecten om de groeiende stad bereikbaar te maken, zoals: Verlengen Sloterweg, Fietsbrug over de Schinkel en de Langzaam verkeersverbinding Weespersluis – Oud Weesp (totaal circa 30 miljoen). Deze zijn vooralsnog op de langere baan geschoven. De volledige herinrichting van de Prins Hendrikkade (aanvraag 32 miljoen) is niet meegenomen, de toekomstige indexering van het programma tunnels (verwacht 34 miljoen) wordt niet eenmalig maar in komende jaren toegevoegd en een reservering voor de groeiende stad (42 miljoen) is evenmin opgenomen. Daarnaast zijn verschillende aanvragen voor de renovatie van Vastgoed zonder beleidsdoel niet ingepast (12 miljoen) en is het programma Civiel met € 10 miljoen gekort wegens knelpunten bij het verkrijgen van technisch personeel.

Duurzaamheid

In de investeringen binnen ORM zitten jaarlijks terugkerende duurzaamheids-investeringen, zoals het verduurzamen van vastgoed en de vergroening van de stad. Bovendien worden bij projecten waar mogelijk duurzame materialen gebruikt, vindt de logistiek van de aanvoer met zo min mogelijk CO_2-uitstoot plaats en wordt, na uitrol van de USTOR, vooral ingezet op renovatie en vervanging met gebruik van bestaande materialen in plaats van herinrichtingen en functiewijzigingen.

De volgende duurzaamheidsmaatregelen zijn in het investeringsportfolio 2025-2029 opgenomen:

▪ Elektrificeren wagenpark openbare ruimte/straatreiniging:	€ 15 miljoen
▪ Duurzaamheidsmaatregelen IJveren	€ 27 miljoen
▪ Budget voor verbetering aan bovenwijks groen	€ 63 miljoen
▪ Verduurzaming Vastgoed	€ 30 miljoen
▪ Verledding straatverlichting:	€ 6 miljoen
Totaal	€ 141 miljoen

Investeringsuitgaven 2026

Veel van de investeringen binnen het domein ORM zijn langlopend of ondergebracht binnen een programmatische aanpak die verschillende jaren beslaat. Voor de reguliere programma's zijn in 2026 de volgende middelen vrijgemaakt:

▪ Programma Bruggen en Kademuren	€ 103 miljoen
▪ Vervangingsprogramma's Civiel, Groen, Verhardingen, OVL, VRI/VIS	€ 77 miljoen
▪ Aanpak wegtunnels: Verkeerscentrale, Arenatunnel en IJtunnel	€ 42 miljoen
▪ Vervangingsprogramma's materieel openbare ruimte en straatreiniging	€ 22 miljoen
▪ Renovatie en verduurzaming Vastgoed	€ 11 miljoen
▪ Programma Bovenwijks groen	€ 22 miljoen
Totaal	€ 277 miljoen

Daarnaast staan er verschillende projectmatige werkzaamheden op de rol in 2026. De grootste daaronder zijn:

▪ Uitvoering corridor Oranje Loper	€ 31 miljoen
▪ Realisatie Smart Mobility HUB Zuidoost	€ 17 miljoen
Totaal	€ 48 miljoen

Doorsnede van het portfolio 2025-2029 naar type investering

De investeringen in het portfolio ORM zijn naar in te delen in de categorieën *stad zijn, stad verbeteren en stad maken*. Hieronder is de verdeling over deze categorieën inzichtelijk gemaakt.

Figuur 3. Investeringsuitgaven naar categorie (€ miljoen)

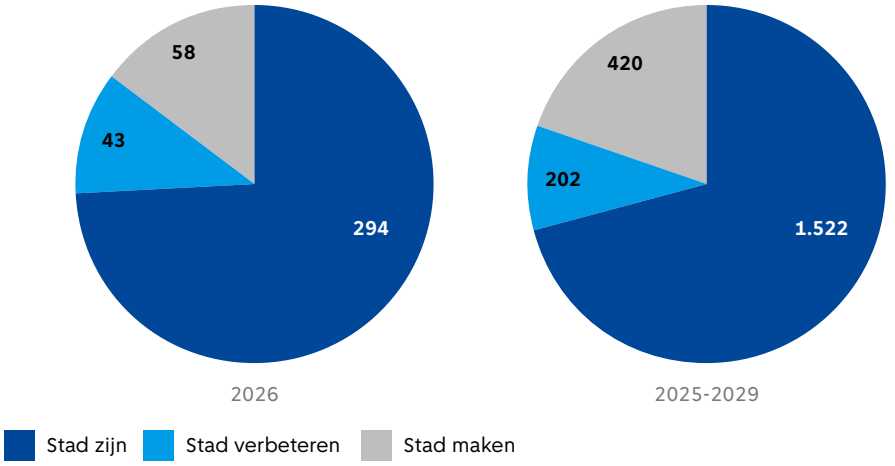

Stad zijn
De verdeling van de meerjarige investeringsruimte over de componenten stad zijn, verbeteren en maken is ongeveer 71 procent - 10 procent - 19 procent Het grootste deel van het investeringsportfolio ORM wordt ingezet voor vervanging en renovatie van het bestaande areaal. Dat wordt gedeeltelijk aangepakt vanuit lopende programma's (PBK, tunnelbeheer, verhardingen, groen, etc.) en gedeeltelijk vanuit projecten. Dit laatste betreft bijvoorbeeld een project als de Oranje Loper waar tussen de Dam en het Mercatorplein onder meer zeven bruggen worden gerenoveerd en één brug vervangen. Dit project legt in 2025-2029 een beslag van € 164 miljoen op het portfolio oftewel gemiddeld € 33 miljoen per jaar. De aanbesteding heeft in 2024 plaatsgevonden en het project wordt volgens planning in 2029 opgeleverd.

Stad verbeteren en duurzaamheid
Het grootste lopende programma onder stad verbeteren is het aanpakken en verbeteren van bestaande groenvoorzieningen. Hiermee is in 2025-2029 € 63 miljoen gemoeid. Onder het kopje duurzaamheid hiervoor staan nog vier andere verbeterprojecten. Het project in en rondom station Lelylaan is het grootste lopende verbeteringsproject met een investeringsbijdrage van € 26 miljoen. Een ander verbeterproject dat in het investeringsportfolio is opgenomen is de stedelijke Binnenring. In 2025-2028 wordt gewerkt aan de Czaar Peterstraat; één van de laatste projecten van deze fiets- en OV-ring. Hier wordt nog € 9 miljoen aan besteed.

Stad maken
Onder de categorie *stad maken* vallen vooral projecten die de nieuwe stad ontsluiten of gereed maken door aanpassingen in de bestaande stad. Het grootste gedeelte van deze projecten valt onder de regeling grote projecten (zie hieronder). Daarnaast wordt onder andere gewerkt aan de uitbreiding van de veren om de groei van de stad te kunnen opvangen.

Grote projecten

Tabel 3. Domein Openbare ruimte en mobiliteit

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029
Cruciale Mijl	1,2	1,8	1,3	2,5	2,5
De Entree	3,9	-			
HOV ZaanIJ	-	-	0,6	0,8	1,0
Integraal Stationsgebied Bijlmer	-	-	0,3	0,6	3,0
Johan van Hasseltzone		0,2	1,0	1,0	1,0
Oostbrug	2,9	3,3	4,6	15,8	245,9
Oranje Loper	49,6	31,1	24,3	16,7	41,8
Singelgrachtgarage	1,2				
Smart Mobility HUB Zuidoost	6,0	17,4	32,9	11,3	
Station Lelylaan	1,8	4,7	3,8	1,1	15,1
Tramstalling Zeeburgereiland	0,3	0,7	1,1	1,6	1,6
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit	**66,9**	**59,3**	**69,9**	**51,3**	**311,9**

Het grootste deel van deze projecten gaat pas na 2030 in uitvoering. Het zijn projecten waarvan de raming nog moet worden uitgehard, maar waarvan verwacht mag worden dat het een groot beslag gaat leggen op de investeringsruimte. De financiële omvang van de projecten varieert momenteel tussen circa € 20 miljoen (busverbinding Sloterdijk – CS) en circa € 120 miljoen (Van Hasseltzone). Bij de uitwerking wordt de verdeling tussen de verschillende partijen (Rijk, VRA en Amsterdam) betrokken. Zoals al eerder vermeld staan de aanbestedingen in Amsterdam onder druk van een markt met geen schaarste aan werk. Het is een flinke opgave om deze projecten in de periode 2030-2035 financieel in te passen.

Het project Smart Mobility HUB is in principe financieel afgedekt en in het portfolio verankerd voor € 68 miljoen. Vorig jaar is de keuze gemaakt om aanvullend zeven projecten met prioriteit in het investeringsportfolio op te nemen.

Schaalspronginvesteringen onder andere Sprong over het IJ (Oostbrug)
De Oostbrug is de eerste nieuwe verbinding die gerealiseerd wordt tussen Noord en andere delen van Amsterdam. Ook de toeleidende routes naar de brug worden in de periode 2025-2029 opgestart. De Oostbrug (€ 325 miljoen) was met toeleidende

routes (€ 49 miljoen) geraamd op € 374 miljoen. Amsterdam heeft hiervoor in 2023 en 2024 al € 220 miljoen vrijgemaakt en heeft bij de Voorjaarsnota 2025 aanvullend € 55 miljoen vrijgemaakt om de verwachte indexering af te dekken. De dekking uit het investeringsportfolio komt daarmee op 275 miljoen.

De Vervoerregio Amsterdam (VRA) heeft toegezegd 50 procent van de brug te dekken en ook 50 procent van de toeleidende routes. Het project Oostbrug bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het uitvoeringsbesluit is eind 2027 voorzien. De oorspronkelijke raming op het huidige prijspeil is meer dan volledig gedekt. In voorjaar 2025 is echter aan de raad gemeld dat de brug duurder zal uitvallen. Een aantal kostenbepalende onderdelen (fundering, aanvaarbescherming, materiaal) vallen hoger uit dan eerder geraamd. Een geactualiseerde raming komt later in 2025 beschikbaar.

Voor de overige schaalspronginvesteringen geldt, dat deze als extra investeringswens of als bijdrage aan het Rijk deel uitmaken van de 15-jarige opgave en nog niet in het investeringsdomein ORM/schaalspronginvesteringen ingepast kunnen worden. Voor de dekking van deze investeringen is een reserve schaalsprong ingesteld. De huidige omvang van de reserve voorziet in dekking van de planvormingskosten voor het doortrekken van de Ringlijn tot station Hemknoop en van bijdrages van een deel van het gemeentelijk aandeel aan de Rijksprojecten Zuidasdok, doortrekken Noord/Zuidlijn en een bijdrage aan het 3e perron op Station Zuid. De reserve schaalsprong voorziet niet in een bijdrage aan de Westbrug of overige onderdelen van de Sprong over ‘t IJ.

Doorsnede van het portfolio 2025-2029 naar gebieden

Figuur 4. Investeringsuitgaven naar gebied (€ miljoen)

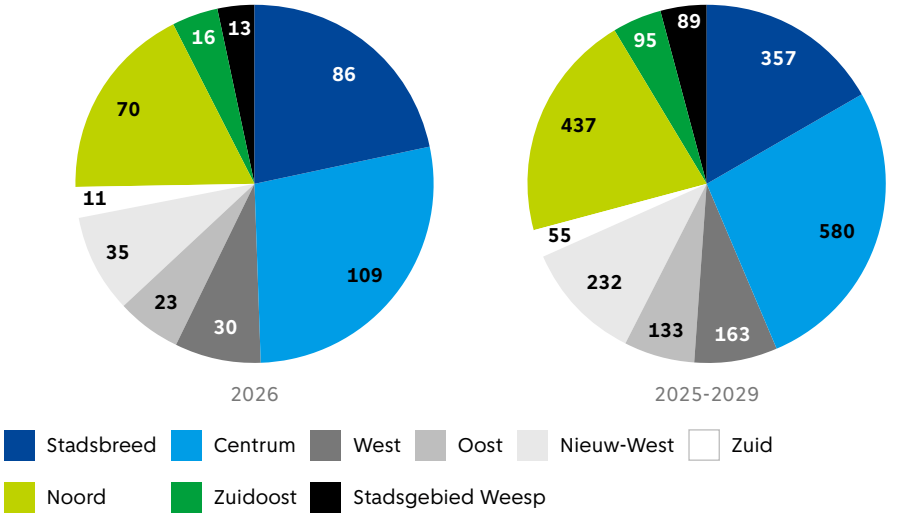

Het indelen van de investeringsportfolio ORM naar gebieden heeft beperkte toegevoegde waarde. Het grootste deel van de investeringen betreft renovatie en vervanging die stadsbreed worden uitgerold waarbij de onderhoudssituatie leidend is. De programma’s worden jaarlijks opgesteld om in te kunnen spelen op de actuele situatie. De streefwaarde is om tenminste te voldoen aan de kwaliteitsscore ‘sober’. Een lagere kwaliteit betekent functieverlies en/of een onveilige situatie. Deze aanpak is dus primair gedreven door de staat van onderhoud en niet door een specifieke gebiedsaanpak.

In de figuren hierboven gaat een groot deel van de investeringsuitgaven naar stadsdeel Centrum en naar stadsdeel Noord. Dit wordt veroorzaakt doordat het grootste deel van de monumentale bruggen en kades zich in Centrum bevindt en juist bij deze assets een grote vervangingsopgave speelt. Daarnaast wordt het project IJtunnel gedeeld tussen stadsdeel Centrum en Noord en dat geldt ook voor de Oostbrug. De gebiedsaanpak “ongelijk investeren voor gelijke kansen” speelt een grotere rol in het programma stadsverbetering waar ook aansluiting wordt gezocht met de masterplannen voor Noord, Zuidoost en Nieuw-West.

Tabel 4. Tariefdiensten

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Investeringsruimte	104	128	201	199	173	805
Programmering	135	167	244	242	212	1.000
Overprogrammering	31	39	43	43	39	195

Bij de Voorjaarsnota 2024, heeft het College besloten om voor de investeringen van de directies Afval & Grondstoffen en Waternet een (sub)domein in te richten. De financiële begrenzing van dit nieuwe subdomein is gekoppeld aan de hoogte van de tarieven. De tariefdiensten worden gefinancierd uit de afvalstoffen- en rioolheffing, reinigingsrecht en de drinkwatertarieven die bewoners en bedrijven van Amsterdam en omstreken betalen. De heffingen zijn kostendekkend. Voor de hoogte ervan is de betaalbaarheid voor de burger leidend. Nieuwe investeringen in bijvoorbeeld de elektrificeren van de afvalinzamelvoertuigen en de daarvoor benodigde laadinfrastructuur, zijn ook in dit subdomein ondergebracht en via de tarieven doorbelast aan bewoners en bedrijven.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van de tariefdiensten Afval en Grondstoffen en Waternet zijn om:

- De afvalinzameling zo goed mogelijk te organiseren en in te zetten op afvalpreventie en afvalscheiding respectievelijk om kwalitatief goed drinkwater te leveren en het hemel- en afvalwater af te voeren.
- Bij drinkwater en riolering wordt geanticipeerd op voldoende levering van drinkwater en afvoer van afvalwater van de groeiende stad en op het veranderend klimaat. Het gewenste onderhoudsniveau voor drinkwater en riolering is genormeerd op niveau ‘verzorgd’, waar dat voor de andere assets in de openbare ruimte het lagere niveau ‘sober’ is. Het betekent dat het risico op achterstallig onderhoud zo veel mogelijk wordt vermeden en calamiteiten worden beperkt. Verzorgd onderhoudsniveau is voor de drinkwatertaak wettelijk verplicht.

Prioriteiten (wat is toegevoegd aan het portfolio en waar was geen ruimte voor?)

Afvalinzameling en -verwerking

De duurzaamheidsopgave voor de afvalinzamelvoertuigen is doorgetrokken naar 2025-2029 (+ € 8 miljoen) en er is € 6 miljoen extra vrijgemaakt voor alternatieve inzameling in het Centrumgebied. In het Centrum willen we af van de zakkeninzameling en het daarmee samenhangende vuil op straat. Omdat plaatsing van reguliere ondergrondse containers met acceptabele loopafstanden in een aantal gebieden niet mogelijk is, wordt inzameling via brengvoorzieningen (afvalhubs) op het water en inzameling met kleinere voertuigen gepland.

Tegenover deze extra investeringen staat dat de kosten voor het aanbrengen van containers in nieuwe gebieden op een realistischer peil is gebracht en dat de uitrol GFE/T-voorzieningen goedkoper uitpakt dan eerder verwacht. Dit tezamen levert lagere kosten op van € 23 miljoen. De lager benodigde investeringssom leidt tot een minder snelle stijging van de kapitaallasten die door het tarief van de Afvalstoffenheffing gedekt moeten worden.

Waternet

Bij het onderdeel Drinkwater ligt er een opgave om de productie en kwaliteit te verhogen. De door stedelijke groei en veranderende gebruikspatronen toenemende watervraag vanuit bewoners en bedrijven in Amsterdam (en de andere gemeenten in het verzorgingsgebied van Waternet) maakt het nodig dat binnen afzienbare tijd geïnvesteerd wordt in uitbreiding van de productiecapaciteit.

Bij verhoging van de productie van drinkwater is het ook nodig dat de capaciteit voor de uitvoering daarmee in overeenstemming wordt gebracht. In de periode 2027-2029 zijn daarom extra investeringen ter grootte van € 57 miljoen in het portfolio tariefdiensten opgenomen.

Duurzaamheid

Een grote investering in duurzaamheid, waar extra investeringsruimte voor is vrijgemaakt, betreft het elektrificeren van het wagenpark van Afval & Grondstoffen. Dit wordt samen met de reguliere vervanging van de afvalinzamelvoertuigen opgepakt. De eerste tranche wordt in 2026 opgeleverd en de tweede in 2027 en 2028. De derde staat voor 2029 gepland. In 2025-2029 is voor het duurzaamheidsdeel € 30 miljoen vrijgemaakt en voor de laadinfrastructuur € 18 miljoen.

Daarnaast is de investering in het warmtenet Sluisbuurt een nieuwe investering in duurzaamheid.

Investeringsuitgaven 2026

De investeringsportfolio 2026 bestaat uit de volgende componenten:

▪ Afval inzamelcontainers	€ 20 miljoen
▪ Afval wagenpark vervanging en verduurzaming	€ 20 miljoen
▪ Aanleg laadinfra afvaldiensten	€ 5 miljoen
▪ Drinkwater	€ 76 miljoen
▪ Riolering	€ 45 miljoen
▪ Vastgoed/overig	€ 1 miljoen
Totaal	€ 167 miljoen

De nieuwe afvalinzamelvoertuigen staan in 2025 in bestelling en worden vanaf 2026 betaald. Bij Waternet vindt de uitvoering van de capaciteitsuitbreiding van drinkwater pas vanaf 2026 plaats. Dat levert in 2027 en 2029 nog een extra verhoging op.

Overige doorsnedes van het subdomein tariefdiensten

De volgende drie programma's leggen in 2025-2029 een groot beslag op de investeringsruimte in het subdomein tariefdiensten.

Afval (wagenpark en vervanging containers)	€ 47 miljoen per jaar
▪ Drinkwater	€ 104 miljoen per jaar
▪ Riolering	€ 42 miljoen per jaar
Totaal	€ 193 miljoen per jaar

Het grootste deel van deze programma's betreft reguliere taken voor de bestaande stad en zijn niet onder te verdelen naar een specifiek stadsdeel. Dat komt in de grafieken hieronder tot uitdrukking.

Figuur 5. Investeringsuitgaven naar categorie (€ miljoen)

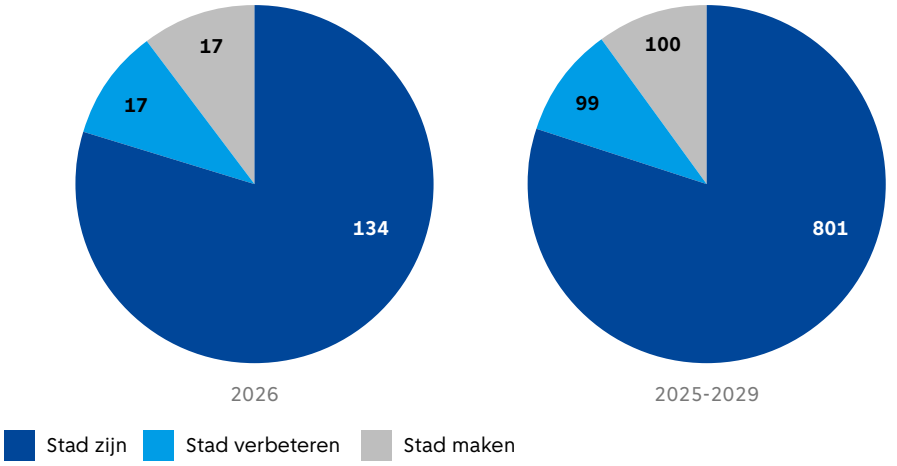

Het grootste gedeelte van de investeringen zijn vervangingen van bestaande openbare voorzieningen, zoals het renoveren van riolen en drinkwaterleidingen. Daarnaast wordt geïnvesteerd in duurzaamheidsmaatregelen (stad verbeteren) en worden nieuwe wijken aangesloten op riool, drinkwater en afvalinzamelingsnetwerk.

Grote projecten

Soms zijn projecten niet eenduidig toe te wijzen aan stad zijn of stad verbeteren, bij deze projecten wordt vervanging gecombineerd met een uitbreiding of verbeteringsopgave. Dit wordt vaak gedaan met integrale projecten. Hieronder de integrale projecten voor Tariefdiensten:

Tabel 5. Domein Tariefdiensten

Bedragen x € 1 miljoen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Langzame Zandfilters	7,0	25,0	97,0	88,0	16,0
Totaal Tariefdiensten	**7,0**	**25,0**	**97,0**	**88,0**	**16,0**

Het project Langzame Zandfilters in Weesperkarspel is op korte termijn de belangrijkste uitbreiding. Het niet uitbreiden van de productiecapaciteit vergroot het risico op watertekorten aanzienlijk. Het uitbreiden van deze installatie is bovendien

nodig om met de productielocatie Weesperkarspel tijdig aan de wettelijke kwaliteitseisen voor het drinkwater te kunnen voldoen. In de Voorjaarsnota 2025 is de investeringsbijdrage verhoogd van € 65 naar € 90 miljoen. Vanuit een geactualiseerde raming blijkt dit lang niet voldoende om het project te kunnen realiseren. Bij de uitwerking van het ontwerp zijn aanzienlijke tekortkomingen in de eerdere ramingen naar voren gekomen. Er ligt nu een stevig onderbouwde raming die sluit op een bedrag van € 235 miljoen. Hiervan is € 2 miljoen besteed in 2024 en de rest opgenomen in de periode 2025-2029.

Tabel 6. Maatschappelijke voorzieningen

Bedragen x € 1 miljoen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Totaal**
Investeringsruimte	240	276	292	272	352	1.432
Programmering	265	352	377	352	457	1.803
Overprogrammering	25	76	85	80	105	371

Doelstellingen

De doelstelling van het investeringsportfolio Maatschappelijke Voorzieningen is een leefbare en complete stad. De maatschappelijke voorzieningen zijn hier een cruciaal onderdeel van. Dit betekent het investeren in nieuwe voorzieningen in gebiedsontwikkeling, het noodzakelijk vervangen en verbeteren van verouderde voorzieningen, het verduurzamen van de bestaande maatschappelijke portefeuille en het extra investeren in die wijken waar de sociale problematiek het grootst is en de kansen het kleinst.

De investeringen in de portefeuille Maatschappelijke Voorzieningen betreffen investeringen die betrekking hebben op de beleidsprogramma's Onderwijs, Sport, Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit en Kunst en Cultuur. De investeringen Maatschappelijke Voorzieningen bestaan uit onder andere schoolgebouwen, gymzalen, buurtkamers, jongerencentra, huizen van de wijk, Ouder- en kindteams (OKT), opvanglocaties Zorg, sportvoorzieningen en culturele voorzieningen in de wijk.

Prioriteiten

Investeren in maatschappelijke voorzieningen vraagt om een gezonde balans tussen investeren in de groei van de stad en de bestaande wijken en voorzieningen. We investeren primair in die wijken waar de sociale opgave het grootst is en de maatschappelijke voorzieningen het hardst nodig zijn. We investeren hiermee ongelijk in de stad voor gelijke kansen in de hele stad. Door te investeren in nieuwe maatschappelijke voorzieningen in de gebiedsontwikkelingen (Stad maken) wordt voldaan aan de ambitie 'bouwen van een complete stad'. Tegelijkertijd is er in de bestaande stad een grote opgave voor de vervanging, verbetering en verduurzaming van gebouwen. Ten slotte heeft de gemeente ook een wettelijke taak waar we invulling aan dienen te geven. Ook zorgen stijgende bouwkosten, krapte op de arbeidsmarkt en het niet tijdig verkrijgen van vergunningen ervoor dat aanbestedingen vastlopen of vertragen. We spelen hierop in door kansen in de vorm van vrijkomend vastgoed binnen de bestaande stad te benutten en door nieuwe manieren van aanbesteding in te zetten.

In de portefeuille Maatschappelijke Voorzieningen is eenmalig € 24 miljoen extra investeringsruimte gereserveerd het programma Migratie, Asiel en Opvang. Hiermee kan een pand worden aangekocht voor de duurzame opvang van Oekraïners. Ook is er eenmalig extra € 7,5 miljoen aan investeringsruimte ter beschikking gesteld voor een rendabele investering in commerciële ruimtes in de plint van de Smart mobility hub. Ook is het budget voor het Amsterdam Museum verhoogd met € 28,5 miljoen.

Verder is in het portfolio Maatschappelijke Voorzieningen rekening gehouden met een overprogrammering ten opzichte van de investeringsruimte van 10 procent in 2025 en voor 2026 t/m 2029 van 30 procent. In voorgaande jaren zijn er jaarlijks minder investeringsuitgaven gedaan dan de beschikbare gemiddelde investeringsruimte. Vertraging wordt onder andere veroorzaakt door vertraging in de gebiedsontwikkeling. Ook stijgende bouwkosten, krapte op de arbeidsmarkt en de netcongestie zorgen ervoor dat projecten vastlopen of vertragen. Naar verwachting zal dit ook gelden voor de komende jaren.

In het portfolio MV zijn geen structurele middelen beschikbaar voor de structurele opgave voor het verduurzamen van bestaande en nieuwe voorzieningen naar energie neutraal gebouw (ENG). Ook is er geen structurele ruimte beschikbaar om voorzieningen circulair, natuur inclusief en klimaat adaptief te bouwen.

Uitgangspunt voor de opgave MV is het bouwen van een complete stad met voldoende maatschappelijke voorzieningen. Voor de groei van de stad zijn middelen opgenomen behorende bij 80 procent van de opgave van 7.500 woningen per jaar (afgelopen jaren was de groei gemiddeld 6.000 woningen). Ook bij de vervangingsopgave is uitgegaan van een lager vervangingsritme en zijn er middelen opgenomen behorende bij 66 procent van de theoretische vervangingsopgave.

Voor de structurele opgave migratie, asiel en opvang is geen ruimte op opgenomen in het portfolio MV. Wel zijn er eenmalig middelen ter beschikking gesteld voor de aankoop van een pand.

Duurzaamheid

In de investeringsportefeuille Maatschappelijke Voorzieningen is rekening gehouden met wettelijke eisen en vastgesteld beleid bij nieuwbouw zoals rainproof, Bijna Energie neutraal (BENG), gasloos en trillingsvrij bouwen. Extra duurzaamheidsambities voor nieuwe gebouwen zoals bijvoorbeeld ENG, natuur inclusief en circulair die zijn vastgesteld door het bestuur zijn niet financieel gedekt.

Om een deel van de extra duurzaamheidambities te realiseren zijn er bij de begroting 2024 voor de specials Maatschappelijke Voorzieningen in totaal € 32,5 miljoen extra middelen aan de portefeuille Maatschappelijke Voorzieningen voor duurzaamheid toegevoegd. De specials betreffen investeringen in de sport- en cultuurvoorzieningen op grootstedelijke schaal. Voor het verduurzamen van het ijscomplex Jaap Eden is hieruit € 3,7 miljoen gereserveerd, voor verduurzaming van het De Mirandabad € 2,4 miljoen en extra isolatie maatregelen voor het Amsterdam Museum € 3,5 miljoen.

Voor onderwijshuisvesting werken we samen met de schoolbesturen aan een routekaart duurzaamheid. Bij de begroting 2025 hebben we incidenteel € 20 miljoen gereserveerd voor duurzaamheid. Hiermee maken we een start met de verduurzaming van de gebouwenportefeuille onderwijshuisvesting. De totale opgave voor de gebouwenportefeuille onderwijshuisvesting is echter veel groter.

Programma duurzaamheid Gemeentelijk vastgoed

We streven naar een zo groot mogelijke CO_2-reductie en willen de doelstelling van 55 procent minder CO_2-uitstoot in 2030 behalen. Dit doen we via het uitvoeringsprogramma Duurzaam Gemeentelijk Vastgoed in de periode 2024 tot en met 2030. Door gebouwen te isoleren en betere installaties te plaatsen, wordt de CO_2-uitstoot van de bestaande gebouwen verminderd.

Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor de eerste vier jaar van dit programma waarmee we onze vastgoedportefeuille op een zo efficiënt mogelijke wijze verduurzamen. In totaal is er € 150 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar die gemeentebreed worden ingezet voor de verduurzaming van vastgoed tot en met 2027. Voor de voortzetting van het programma na 2027 zijn nog geen middelen beschikbaar.

De opgave en het programma lopen na 2027 wel door waardoor dit een knelpunt vormt voor het behalen van de coalitie- en duurzaamheidsdoelstellingen.

Voor het verduurzamen van bestaande gebouwen in eigendom van gemeentelijk vastgoed binnen de deelportefeuille Kunst en Cultuur, Sport, Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen in het portfolio MV is er voor de periode 2024–2027 € 63,7 miljoen beschikbaar. Voor 2026 is de verwachte investering binnen het investeringsportfolio MV circa € 25 miljoen.

Grotere projecten die in 2026 in uitvoering gaan zijn onder andere de verduurzaming van de sporthal Van Hogendorphal, de atelierruimtes aan de 2e Nassaustraat 8 en Overhoeksplein 2. Verder het pand waarin het Foam Fotografiemuseum gevestigd is aan de Keizersgracht en het recent aangekochte Mirror Centre voor zorg en basisvoorzieningen.

Investeringsuitgaven 2026

Onderwijs

De portefeuille onderwijshuisvesting betreft investeringen in vervanging, renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen. Het gaat hier om een wettelijke taak van de gemeente. We hebben daarmee een zorgplicht om te voorzien in voldoende huisvesting ten behoeve van de leerlingen in de stad. We bouwen daartoe nieuwe scholen in ontwikkelgebieden en renoveren en vervangen verouderde schoolgebouwen in de bestaande stad. Hierbij hebben we oog voor het investeren in die delen van de stad waar dat het hardste nodig is, binnen de kaders van onze zorgplicht. Hiertoe wordt elk jaar een Onderwijshuisvestingprogramma opgesteld en voorgelegd aan de gemeenteraad.

De verwachting voor 2026 is dat we investeren in de nieuwbouw in de vorm van een voorbereidingskrediet voor de Regenboog, de Morgenster en de Holendrechtschool. Verder wordt er geïnvesteerd in nieuwbouw voor een school voor voortgezet onderwijs aan de Naritaweg, techniekschool (TASC) en de Brede school Weesperrijk. Ook investeren we in vervangende huisvesting van de Kinkerbuurtschool, De Bonkelaar en de Vier Windstreken en er wordt een gebouw geschikt gemaakt voor het Fiducie College. Tevens zal een aantal scholen waaronder IVKO, Orion College Noord en de Mr. Jonghschool worden uitgebreid.

Scholen in het voortgezet onderwijs die naar verwachting opgeleverd worden in 2026 zijn de renovatie van het Berlage Lyceum en de nieuwbouw van Metropolis. In het basisonderwijs gaat het om nieuwbouw van de Azalea aan de Meidoornweg, IKC Zuidas en de Metropool en de renovatie van de Burght. Ook blijven we investeren in een gezond binnenklimaat door middelen van het programma gezonde schoolgebouwen.

Sport en bewegen
De grootste investeringen in de reguliere portefeuille Sport in 2026 zijn de reguliere vervangingen van sportvoorzieningen op sportparken, uitbreiding van zwemwater en de elektrificatie van het wagenpark. Verder investeren we in sporten en spelen in de openbare ruimte en de ondergrondse infrastructuur van de sportparken.

Omdat de bouw van nieuwe zwembaden lang duurt en het tekort aan zwemwater in Amsterdam urgent is investeren we ook in tijdelijk extra overdekt zwemwater. Daarnaast starten we met de renovatie en verduurzaming van het De Mirandabad, zodat dit bad ook in de toekomst door heel veel Amsterdammers gebruikt kan worden om te zwemmen en te leren zwemmen. In 2026 zijn extra middelen opgenomen om ook het interieur van het De Mirandabad aan te pakken.

Grote uitgaven in 2026 voor Sport zullen plaatsvinden voor de reguliere vervangingen van sportvoorzieningen op sportparken en de renovatie en verduurzaming van het Rijksmonument Botenhuis van de Bosbaan en werkzaamheden aan de Bosbaan zelf. In Noord investeren we in de nieuwbouw van de sporthal aan de Meidoornweg en de uitbreiding van sportpark Kadoelen. In Zuidoost investeren we in de herinrichting van het Bijlmer Sportpark en in Nieuw-West in de herontwikkeling van de sportparken Ookmeer en Spieringhorn. Tot slot blijven we met het Impulsbudget Sporten en spelen in de Openbare ruimte inzetten op sporten en spelen in de openbare ruimte.

Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen (JZB)
In de portefeuille Basisvoorzieningen investeren we in buurtkamers, huizen van de wijk en jongerencentra. In 2026 zijn er investeringen gepland in ontwikkelgebieden zoals Schinkel maar ook in aandachtsgebieden in Noord en Zuidoost.

In de portefeuille Jeugd investeren we in een locatie voor een OKT en voor Zorg in een locatie voor een buurtteam in Weesp. Verder investeren we in een gecombineerde voorziening voor een buurtkamer en een buurtteam in Centrum.

De grootste uitgaven in 2026 in de portefeuille JZB doen we in de renovatie van de Centrale in Nieuw-West. Dit pand is aangekocht in 2024 en in 2026 starten we met de renovatie van dit gebouw waarin o.a. een jongerencentrum komt. In Zuidoost start de bouw van de winteropvang in de Nieuwe Kern en de renovatie en aanbouw van huis van de wijk Kwakoe. In Noord start de nieuwbouw van een gebouw waarin een OKT en buurtkamer gezamenlijk worden gehuisvest.

Kunst en Cultuur
In de portefeuille Kunst en Cultuur investeren we in het realiseren van wijkvoorzieningen en cultuurspecials.

In 2026 wordt de bouw opgestart buurtcultuurhuis Rietwijker, oefenruimte Molenwerf, kunst- en cultuurcentrum het Verhalenhuis, repetitieruimte Schipluidenlaan en cultuureducatie in het Zandkasteel. Verder starten we in 2026 in Zuidoost een aantal nieuwe investeringen op zoals uitbreiding Ziggodome, een extra theaterfunctie en een hiphopcentrum.

De grootste uitgaven in 2026 in de portefeuille Kunst en Cultuur hebben betrekking op de renovatie van het Amsterdam museum. De aanbesteding wordt in het vierde kwartaal van 2025 afgerond. In 2026 is de renovatie van de Nieuwe Meervaart in de ontwerpfase. Eind 2025 vindt de aanbesteding van de architect plaats. Het nieuwe Slavernijmuseum bevindt zich in 2026 ook in de ontwerpfase.

Grote projecten
Soms zijn projecten niet eenduidig toe te wijzen aan stad zijn of stad verbeteren, bij deze projecten wordt vervanging gecombineerd met een uitbreiding of verbeteringsopgave. Dit wordt vaak gedaan met integrale projecten.
Hieronder de integrale projecten voor Maatschappelijke voorzieningen:

Tabel 7. Domein Maatschappelijke voorzieningen

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029
Amsterdam Museum	5,2	25,0	22,0	17,0	5,5
De Meervaart	1,8	1,6	11,7	24,0	10,0
De Mirandabad	3,8	4,1	2,5	14,7	12,4
Flevoparkbad	0,4	0,4	0,5	4,8	14,0
Jaap Eden ijscomplex	4,9	10,0	10,0	10,0	14,4
OBA Next in Zuidoost	1,4	3,3	3,5	11,5	25,5
Slavernij museum	1,5	7,4	23,5	5,2	4,3
Sporthallen Zuid	0,5	0,5	1,0	2,0	11,5
Totaal Maatschappelijke voorzieningen	19,5	52,3	74,7	89,2	97,6

In de portfolio MV zijn acht grote projecten Sport en Kunst & Cultuur opgenomen. Deze projectern bevinden zich in verschillende stadia van uitvoering: van voorbereidingsfase tot realisatiefase. Een gedeelte van deze projecten gaat na 2030 in uitvoering. Er is geen ruimte voor nieuwe grote projecten zoals bijvoorbeeld het toevoegen van extra zwemwater of nieuwe grote voorzieningen Kunst en Cultuur.

Overige doorsnedes van het portfolio

De investeringen in het portfolio zijn naar verschillende kenmerken in te delen.

Figuur 6. Investeringsuitgaven naar categorie (€ miljoen)

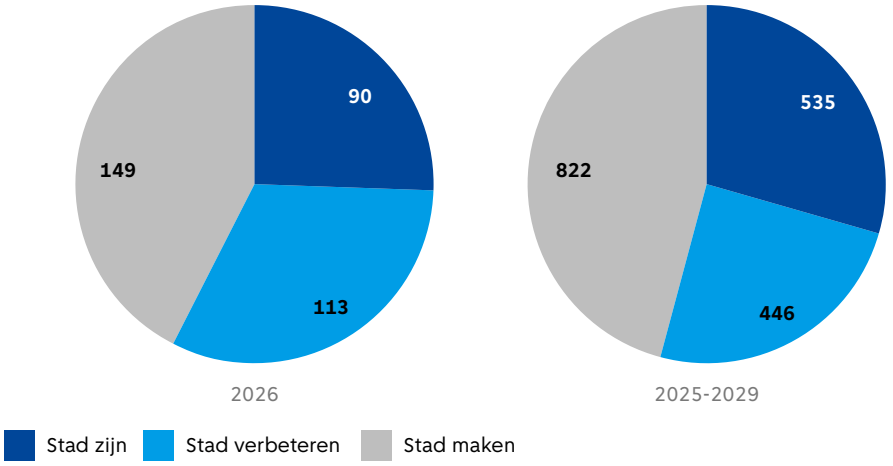

De investeringen maatschappelijke voorzieningen vragen om een gezonde balans tussen stad zijn en stad verbeteren. In de investeringsuitgaven 2025 zien we ongeveer een verdeling van 45 procent in stad zijn en 55 procent stad maken/stad verbeteren.

- Gebied

Figuur 7. Investeringsuitgaven naar gebied (€ miljoen)

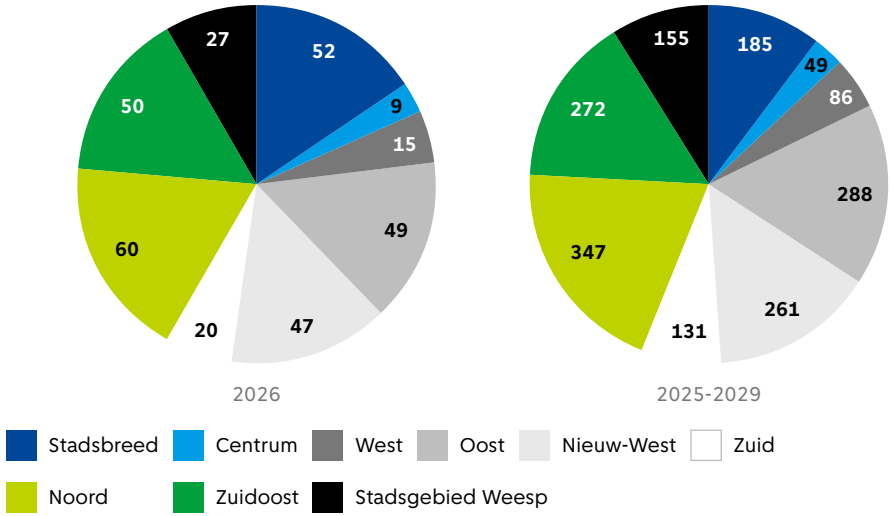

De grootste investeringsuitgaven in 2025 worden gedaan in stadsdelen Centrum en West. Van een groot aantal investeringen is nog niet bepaald in welk gebied deze plaatsvinden. Waar voorzieningen het eerst gerealiseerd kunnen worden, hangt samen met het tempo van de gebiedsontwikkeling. Bij de investeringen wordt prioriteit gegeven aan die wijken waar de sociale opgave het grootst is en de maatschappelijke voorzieningen het hardst nodig zijn.

Tabel 8. Bestuur en organisatie

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Investeringsruimte	44	50	81	41	23	239
Programmering	63	62	101	50	23	299
Overprogrammering	19	12	20	9	0	60

De totale portefeuille Bestuur en Organisatie bedraagt € 305 miljoen voor de periode 2025-2029.
De investeringsuitgaven in 2026 en in de periode 2025-2029 worden hoofdzakelijk gedaan voor investeringen die ook al in het portfolio 2024-2028 waren opgenomen.

We houden rekening met een overprogrammering van 24 procent voor de investeringen bovenop de beschikbare ruimte. Ten opzichte van de begroting 2025 is dit naar beneden bijgesteld. In voorgaande jaren zijn er jaarlijks minder investeringsuitgaven gedaan dan de beschikbare ruimte met een grotere overprogrammering. De meeste investeringen en programma's in het portfolio zijn inmiddels opgestart en de uitgaven doen zich voor een groot deel voor in de eerste jaren. We verwachten daarom dat een deel van vertragingen in de realisatie wordt ingelopen binnen de portfolioperiode.

Doelstellingen

Met het domein Bestuur & organisatie zorgen we voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening van de gemeentelijke organisatie en een effectieve en efficiënte uitvoering daarvan. Het betreft de investeringen die nodig zijn voor de activiteiten van programma B, Bestuur en organisatie. We investeren in de werkomgeving van onze medewerkers, de instandhouding van de ambtelijke huisvesting, de ICT-infrastructuur, zoals de verbindingen, digitale werkplek en voorzieningen en de bedrijfsvoeringssystemen.

Prioriteiten (wat is toegevoegd aan het portfolio en waar was geen ruimte voor)

We geven prioriteit aan drie opgaves. Continuïteit, rechtmatigheid en toekomstbestendigheid van onze bedrijfsvoering zetten we daarbij op de eerste plaats.
De verduurzamingsopgave voor de ambtelijke huisvesting en het wagenpark met als doel in 2030 energieneutraal te zijn. Bij de begroting 2024 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de eerste tranche tot en met 2027 om uiteindelijk tot 55 procent CO_2 besparing te komen. We reserveren daarbovenop nu geen middelen voor de periode 2028 t/m 2030.

- De digitaliseringsopgave is gericht op het waarborgen van de continuïteit en veiligheid, voldoen aan wet- en regelgeving en toekomstbestendigheid van systemen en applicaties. We geven prioriteit aan investeringen met een direct effect op de mate van security, privacy of functionaliteiten. Daarnaast moeten we voldoen aan wettelijke eisen die gesteld worden en hiermee gemoeide aanbestedingen. Dit zijn investeringen in digitale verbindingen, cloudinfrastructuur, generieke diensten en de centrale bedrijfsvoeringssystemen. Een groot deel van deze investeringen wordt als Xaas-oplossing afgenomen en zijn geen onderdeel van de investeringsportfolio maar worden direct in de exploitatiebegroting geraamd).

De opgave om de ambtelijke huisvesting in stand te houden en de werkomgeving te laten aansluiten bij hybride werken. De instandhouding is de komende jaren voor een

groot deel geconcretiseerd met het verduurzamingsprogramma. Daarnaast werken we aan een nieuw centraal gemeentelijk kantoor als onderdeel van de besparingsopgave voor huisvesting en het nieuwe huisvestingsconcept waarbij hybride werken de norm is.

Investeringsuitgaven 2026

We gaan door met de investeringen in de verduurzamingsopgave van onze gemeentelijke huisvesting, de transitie van werflocaties en overslagpunten en de uitrol van de laadinfrastructuur voor de (middel)zware voertuigen op de werflocaties voor het uitstootvrij maken van het wagenpark.

Daarnaast blijven we investeren in het toekomstbestendig maken van het it-landschap en het laten aansluiten van de werkomgeving bij het werk van onze medewerkers.
In 2026 investeringen we onder andere in:

- De verbouwing van de Raadszaal op Amstel 1 en zal worden gestart met de uitrol van het huisvestingsconcept op verschillende kantoorlocaties.
- De verdere ontwikkeling van de eerste generieke functionele voorzieningen voor het werken met digitale dossiers met als doel gemeenschappelijk gebruik van digitale oplossingen verder te bevorderen.
- De renovatie van de gevel van de Nieuwe Achtergracht (GGD).

Grote projecten

Soms zijn projecten niet eenduidig toe te wijzen aan stad zijn of stad verbeteren, bij deze projecten wordt vervanging gecombineerd met een uitbreiding of verbeteringsopgave. Dit wordt vaak gedaan met integrale projecten. Hieronder de integrale projecten voor bestuur en organisatie

Tabel 9. Domein B&O

Bedragen x € 1 miljoen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Transitieplan werven	9,9	12,2	25,0	19,3	2,6
Totaal B&O	**9,9**	**12,2**	**25,0**	**19,3**	**2,6**

Binnen de transitie van werflocaties en overslagpunten worden circa 15 grote en kleinere (nieuw)bouwprojecten uitgevoerd op de werven. In 2026 start onder meer de uitvoering van de twee grote nieuwbouwprojecten: de werven op de Den Brielstraat en op de Toetsenbordweg. Op die laatste werf wordt ook een overslagpunt gerealiseerd.

Lasten

Kenmerkend voor investeringen is dat ze leiden tot bezittingen die meerdere jaren in gebruik zijn. Daarom verdelen we de uitgaven voor investeringen over de jaren dat we ze gebruiken. Dit resulteert in de afschrijvingslasten die we opnemen in de programma's. Ook rentelasten, voor de financiering van de investering, en operationele lasten wegens bijv. onderhoud, verzekeringen of programmering zijn onderdeel van de lasten in de beleidsprogramma's.

Gemiddeld genomen rekenen we voor investeringen op jaarlijkse lasten in de begroting ter hoogte van 7 procent Dit is een gemiddelde, want tussen verschillende groepen van investeringen kunnen de lasten enigszins variëren. Daarnaast geldt dat sommige investeringen zichzelf terugverdienen, via de tarieven die we bij burgers en bedrijven in rekening brengen. Dan staan tegenover de lasten evenzo hoge baten. Onderstaand schema laat de opbouw van het effect op de begroting voor verschillende soorten investeringen zien:

Investering	**ORM (tariefdiensten)**	**ORM (regulier)**	**MV**	**BO**
Investeringsbedrag	€ 100 mln.	€ 100 mln.	€ 100 mln.	€ 100 mln.
Effect schuld	€ 100 mln. stijging	€ 100 mln. stijging	€ 100 mln. stijging	€ 100 mln. stijging
Rentelasten	€ 3,25 mln. per jr (o.b.v. 3,25% rente)	€ 3,25 mln. per jr (o.b.v. 3,25% rente)	€ 3,25 mln. per jr (o.b.v. 3,25% rente)	€ 3,25 mln. per jr (o.b.v. 3,25% rente)
Afschrijving	€ 4 ,6 mln. per jr (o.b.v. 22 jr)	€ 4 mln. per jr (o.b.v. 25 jr)	€ 2,7 mln. per jr (o.b.v. 37 jr)	€ 8,8 mln. per jr (o.b.v. 11 jr)
Kapitaallasten totaal	€ 7,85 mln. per jr	€ 7,25 mln. per jr	€ 5,95 mln. per jr	€ 12,05 mln. per jr
Extra operationele kosten	€ 0,5 mln. per jr	€ 0,5 mln per jr	€ 2,63 mln per jr	€ 0
Opbrengsten	€ 8,35 mln. per jr (kostendekkend)	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal effect begroting	**€ 0**	**€ 7,75 mln. lasten per jaar**	**€ 8,58 mln. lasten per jaar**	**€ 12,05 mln. lasten per jaar**

4.2 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Inleiding

De Wet open overheid (hierna Woo) regelt het recht van burgers op toegang tot publieke informatie. Informatie wordt openbaar gemaakt uit eigen beweging of op basis van een verzoek. Om ervoor te zorgen dat iedereen gebruik kan maken van hun recht op informatie, moet er een contactpersoon zijn. Een contactpersoon waarbij iedereen met een informatievraag terecht kan. Het op orde brengen van de informatiehuishouding is essentieel voor openbaarheid. Informatie moet vindbaar, beschikbaar en bruikbaar zijn.

Recht op informatie voor iedereen

Iedereen heeft recht op informatie, ook mensen die laaggeletterd zijn, die niet digitaal vaardig zijn, anderstalig zijn of naar iets anders op zoek zijn dan een stapel documenten. In 2026 wordt samen met Amsterdammers en experts verder gewerkt aan het openbaarheidscentrum. De plek waar iedereen terecht kan met een informatievraag: voor hulp bij het zoeken, vinden en gebruiken van informatie en de plek voor dialoog over de open overheid. Met het openbaarheidscentrum geven wij invulling aan de wettelijke verplichting om een contactpersoon te hebben.

In 2026 gaan we met het openbaarheidscentrum de wijken van Amsterdam in, zodat inwoners altijd een plek hebben waar ze makkelijk terecht kunnen met hun informatievraag. Om dit te realiseren zoeken we de samenwerking met verschillende maatschappelijke partijen in de stad. Daarnaast blijven we samen met Amsterdammers leren- en houden we het gesprek over openbaarheid en de open overheid gaande, zodat we zoveel mogelijk tegemoet kunnen komen aan de behoeften van Amsterdammers en de gemeente. Hiervoor organiseren we gesprekken en dialogen, evenementen, inloopspreekuren en evenementen.

Actieve openbaarheid

Eind 2025 zijn er bijna 130.000 documenten actief openbaar gemaakt op open.amsterdam. In 2026 komen hier steeds meer documenten bij. De elf wettelijk verplichte informatiecategorieën worden constant aangevuld, bijvoorbeeld de categorieën bestuursstukken en de categorie convenanten. Door in 2026 te experimenteren met het actief openbaar maken van verschillende soorten (bestuurlijke) informatie, willen we in 2026 tot een structurele invulling van de wettelijke inspanningsverplichting komen. Met als doel zoveel mogelijk documenten openbaar te maken over onderwerpen waar maatschappelijke belangstelling voor is. Bij die openbaarmaking wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met verschillende behoeften van gebruikers, zoals het gewenste moment van openbaar maken, de manier waarop de informatie openbaar gemaakt wordt en hoe de informatie gebruikt kan worden.

Open.amsterdam krijgt in 2026 een nieuwe interface en zoekmachine.
Met deze doorontwikkeling wordt het gebruikersgemak aanzienlijk vergroot.

Passieve openbaarheid

In 2026 worden onder regie van het Stedelijk Team Openbaarheid zoveel mogelijk Woo-verzoeken binnen de wettelijke en/of afgesproken termijn afgehandeld. Ook in 2026 streven we ernaar negentig procent van de Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn af te handelen. Sommige Woo-verzoeken zijn zo complex of omvangrijk, dat deze termijn niet wordt gehaald. Voor die tien procent van de verzoeken maken we goede afspraken met de verzoeker.

In 2026 wordt constant geïnvesteerd in het verbeteren van de kwaliteit van de afhandeling en de besluiten. Bijvoorbeeld door te werken aan het dejuridiseren van het Woo- proces waar dat kan en gewenst is. Denk bijvoorbeeld aan de kwaliteit van de dienstverlening aan de verzoeker en het uitbreiden van het aanbod voor de verzoeker om bijvoorbeeld in gesprek te gaan over de informatiebehoefte en gewenste manier van afhandeling.

Informatiehuishouding op orde

Begin 2026 is de samenwerkingsomgeving op de werkplek van de medewerkers volledig ingericht en vanaf dat moment kunnen we vanuit deze omgeving documenten openbaar maken, intern publiceren, overbrengen naar het Stadsarchief en vernietigen.

Bij het afhandelen van Woo-verzoeken zijn we op dit moment veel tijd kwijt aan het zoeken en vinden van mails en chatberichten, omdat het informatiebeheer niet op orde is. In 2026 worden mails van bestuurders, directeuren en andere sleutelfiguren bewaard. Deze blijven zo toegankelijk voor onder andere openbaarheid. In 2026 wordt een plan opgeleverd voor het bewaren van chatberichten. We volgen daarbij de landelijke ontwikkelingen om een technische oplossing te ontwikkelen, een oplossing die nu nog niet beschikbaar is.

In 2026 wordt ook de zoektechnologie in gebruik genomen die helpt bij het zoeken door verschillende applicaties. Deze technologie kan worden ingezet bij het afhandelen van Woo-verzoeken.

4.3 Duurzaamheid

Inleiding

We werken in Amsterdam aan de transitie naar een emissievrije, klimaatadaptieve, natuur-inclusieve stad met een circulaire economie. Met de raadsbrief *'Onze stad van Morgen'* uit 2023 geeft het college een overzicht van de klimaatinspanningen en committeert zich gezamenlijk aan de duurzame doelen. Deze zomer laten we met de voortgangsrapportage van *Onze stad van Morgen* zien waar we de afgelopen twee jaar op hebben ingezet.

Figuur 1 Drie duurzame transities binnen Amsterdam.

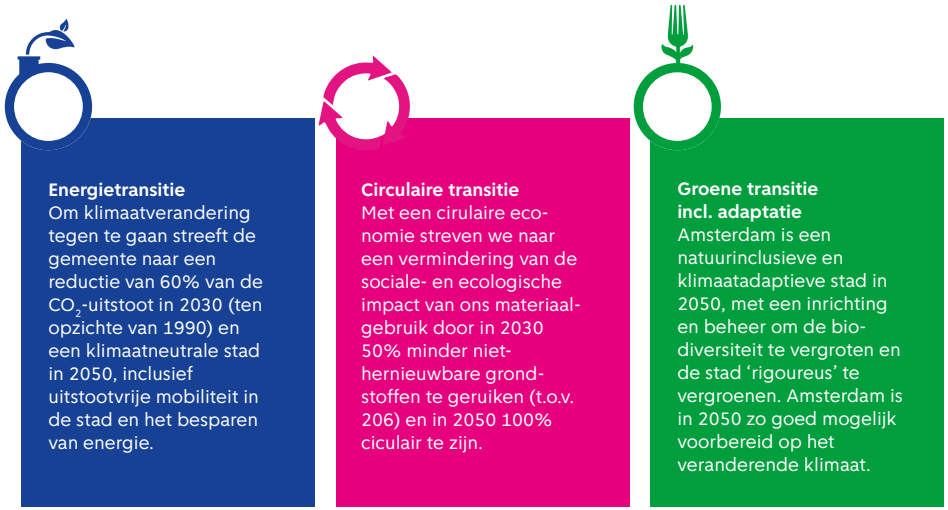

CO_2-uitstoot in de stad

We streven naar een reductie van 60% van de CO_2-uitstoot in 2030 (ten opzichte van 1990) en 100% reductie in 2050. Deze reductiedoelen sluiten aan bij het Klimaatakkoord van Parijs en hebben betrekking op scope 1 en 2-emissies: directe uitstoot (veroorzaakt door verbranding van fossiele brandstoffen in Amsterdam) en indirecte uitstoot (via het verbruik van elektriciteit, warmte en koeling).

In 2023 lag de CO_2-uitstoot binnen de stad 19% lager dan in 1990, ondanks de groei van de stad. Met het huidige beleid wordt een reductie van 46% in 2030 en 82% in 2050 verwacht. Dit betekent dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de doelen van 60% in 2030 en 100% in 2050 te halen.

Figuur 2 Ontwikkeling van de emissies in Amsterdam en prognose richting 2030 en 2050, ingedeeld naar begrotingsprogramma.

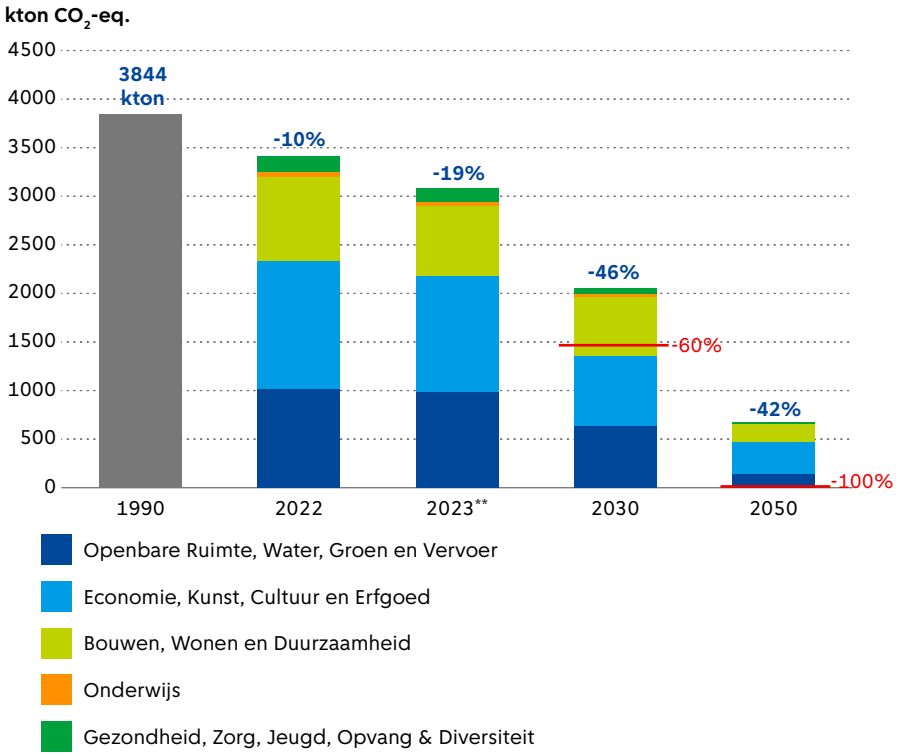

De cijfers voor 2023 zijn nog niet definitief. De berekeningen zijn gedaan met 2022 als basisjaar.

Het grootste deel van de CO_2-uitstoot zit in de gebouwde omgeving, mobiliteit en industrie. Zoals bovenstaande grafiek laat zien, komt deze uitstoot voornamelijk terug in de programma's 1, 2 en 3. In de gebouwde omgeving worden emissies voornamelijk veroorzaakt door het aardgasgebruik in woningen en utiliteitsgebouwen, zoals ziekenhuizen en kantoren. Om deze uitstoot versneld te verminderen, blijven we inzetten op het isoleren van woningen, zetten we een nieuwe warmtekoers in en bereiden we ons voor op een publiek warmtenet. Tegelijkertijd zijn we sterk afhankelijk van financiële steun en wetgeving vanuit het Rijk. Voor mobiliteit zetten we flinke stappen met uitstootvrije zones en parkeerbeleid, maar verdere emissiereductie vraagt om landelijke maatregelen voor mobiele werktuigen en uitbreiding van zero-emissiezones voor personenauto's. Voor de verduurzaming van de industrie faciliteert de gemeente-

initiatieven, zoals de ontwikkeling van een duurzame energy hub in de haven, en werken we samen met onze partners aan het creëren van de juiste randvoorwaarden zoals de aanleg van duurzame energie- en waterstofnetwerken. Om de transitie in de industrie te versnellen is nauwe samenwerking op landelijk en Europees niveau nodig.

CO_2-uitstoot van onze eigen organisatie

Ons doel is om in 2030 een CO_2-neutrale bedrijfsvoering te hebben. Onze bedrijfsvoering – oftewel de manier waarop wij als organisatie ons werk doen – is CO_2-neutraal als al onze eigen directe en indirecte uitstoot (scope 1 en 2) tot nul is teruggebracht.

In 2024 nam onze CO_2-voetafdruk af in scope 1 en 2 vergeleken met eerdere jaren. In 2024 stootten we 6,5 kiloton CO_2-eq. uit. Dat is 18% minder dan in 2023 en 75% minder dan in 2018. We stootten 0,4 kiloton CO_2 meer uit dan ons doel was voor 2024. Het grootste deel van onze uitstoot valt onder programma B vanwege de uitstoot van onze huisvestingspanden. Programma 2 heeft veel CO_2-uitstoot door de wagens van afvalinzameling en reiniging van de openbare ruimte. De CO_2-uitstoot van programma 4 wordt veroorzaakt door het gasverbruik van sporthallen, -parken en zwembaden.

Figuur 3 CO_2-uitstoot gemeentelijke organisatie 2018-2024 (in kiloton) scope 1 en 2, inclusief streefwaarden tot 2030

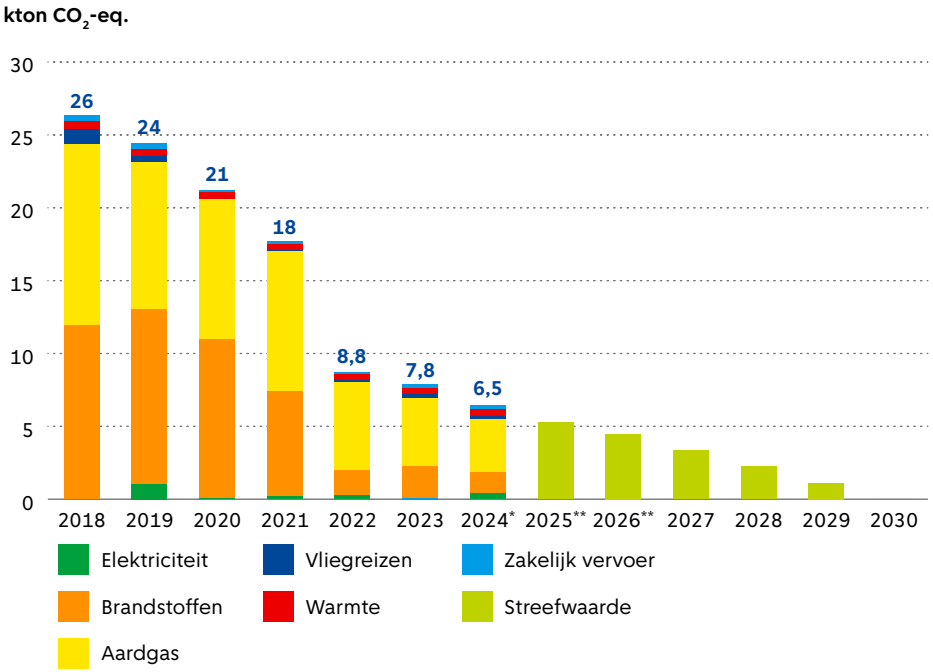

Naast scope 1 en scope 2 uitstoot, hebben we ook te maken met scope 3 uitstoot van onze eigen organisatie. CO_2-uitstoot in scope 3 is uitstoot waar wij niet altijd volledige controle over hebben, maar waar we wel veel invloed op kunnen uitoefenen. Het gaat om broeikasgassen die vrijkomen bij o.a. productie en transport van goederen en diensten die we inkopen en de bedrijven waarin we investeren (onze deelnemingen). We hebben dit jaar reductiedoelstellingen opgesteld voor onze eigen organisatie namelijk 60% reductie in 2030, 90% reductie in 2040 om in 2050 onze gehele scope 3 uitstoot tot 0 gereduceerd te hebben (t.o.v. 1990).

Inzicht per programma – Duurzaamheid door de organisatie

Duurzaamheid is een opgave van de gehele organisatie. Elk programma(onderdeel) heeft mogelijkheden om hieraan bij te dragen.

Vanaf de begroting van 2026 maken we door middel van dit icoon zichtbaar hoe de begrotingsprogramma´s de inzet op duurzaamheid meenemen in de doelenboom. We doen dit in eerste instantie via de activiteit-indicatoren. Niet elk programma staat voor eenzelfde duurzame opgave en niet elke inspanning laat zich kwantitatief vastleggen. Het aantal iconen is daarmee geen waardeoordeel maar een hulpmiddel om uit te lichten waar wordt bijgedragen aan de duurzame opgave.

Aanvullend is dit icoon toegevoegd bij de doelen die de duurzame transities van de stad vertegenwoordigen binnen de huidige doelenboom.

Het streven is om duurzaamheid verder te verankeren in de doelenboom. Onderstaand lichten we op hoofdlijnen toe hoe ieder begrotingsprogramma aan de duurzame opgave bijdraagt, ook waar (nog) niet zichtbaar is via een icoon:

Programma 1 – Bouwen, Wonen, Duurzaamheid

Binnen dit programma werken we gelijktijdig aan het vergroten van het wooncomfort, het verminderen van energieverbruiken en het reduceren van CO_2 door onder andere de inzet op warmtepompen, isolatie en zonnepanelen. Bij alle nieuwbouw is aardgasvrij het uitgangspunt en hanteren we aangescherpte normen voor wateropvang (ook bij renovatie). Bij tenders voor nieuwbouwprojecten hanteren we een puntensysteem voor natuur-inclusieve maatregelen, zoals groene daken of nestplaatsen voor vleermuizen. We stimuleren biobased-isoleren en het gebruik van biobased bouwmaterialen (zoals hout) bij woningbouw. Ook zetten we ons in voor de verduurzaming van ons eigen vastgoed en de begraafplaatsen en crematoria.

Programma 2 – Openbare Ruimte, Water, Groen, en Vervoer

Duurzaam werken is in 2026 onze norm: wat we doen, doen we duurzaam. Ook vragen we ons tijdig en expliciet af of een ingreep écht (nu) nodig is. We voorkomen onnodig materiaalverbruik, door in stand te houden wat nog goed is. Als we toch aan de slag gaan, dan doen we dat met hergebruikte materialen. Tegelijkertijd experimenteren we met innovatieve, duurzamere materialen, zoals cementarm beton en asfaltmengsels. Ook werken we aan het groener, klimaatadaptiever, biodiverser en schoner maken van de openbare ruimte en ons verkeer. We werken aan het klimaatadaptief maken van de openbare ruimte door maatregelen mee te nemen tijdens groot onderhoud en grotere ingrepen. We reserveren 2.3 miljoen voor klimaatadaptatie in 2026. Voor alle nieuwe vervangings- en herinrichtingsprojecten doen we de Quickscan klimaat-adaptatie. In 2026 zetten we ons verder in op het realiseren van laadpunten voor pleziervaart, energievoorzieningen voor mobiele werktuigen, het ontwikkelen van een strategie op de toekomst van tankstations en verwachten we het 10.000ste publieke laadpunt in Amsterdam te plaatsen. Voor stadslogistiek werken we aan de uitbreiding van de uitstootvrije zone naar ring A10 en helpen we ondernemers om de overstap te maken naar uitstootvrij.

Programma 3 – Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

Met de agenda ‘Ondernemend Duurzaam’ werken we aan het verduurzamen van de economie binnen de visie van het Nieuw Amsterdams Economisch Peil. We onder-steunen en stimuleren bedrijven o.a. door het aanbieden van advies, begeleiding, subsidies, lage renteleningen en collectieve inkoop acties. We ondersteunen circulaire startups met het aantrekken van financiering, de ontwikkeling van ketensamenwerking en begeleiden we (maak)bedrijven bij de overstap naar een circulaire bedrijfsvoering. We werken samen met de haven aan het uitfaseren van fossiele brandstoffen, terug-dringen van energiegebruik, stimuleren van duurzame energieproductie, een toename van hergebruik van grondstoffen en het creëren van nieuwe duurzame (energie) producten voor de stad. Met het Loket Duurzaam Erfgoed zorgen we voor advies en ondersteuning bij het verduurzamen van monumenten en beschermde stadsgezichten.

Programma 4 – Sport en Bewegen

De sportaccommodaties in de stad behoren tot de grootste energiegebruikers van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. We zetten ons actief in op het terugbrengen van ons energiegebruik door slim met energie om te gaan door monitoring, isolatie, energieadvies aan sportverenigingen en het vergroten van energie opwek en opslag. In 2026 worden Sporthal Aetsveld, Sporthal Zeeburg en Sportcentrum De Pijp naar verwachting aardgasvrij. En in 2026 liggen de eerste prototype velden er vanuit het project Scale-up, waarmee we kunstgrasinnovaties testen om op te schalen. Bijvoor-beeld de opvang van water, gebruik van warmte van onze kunstgrasvelden en door materialen her te gebruiken. Tot slot versterken we de biodiversiteit op onze sport-parken door ecologisch beheer. In 2026 creëren we 2 kilometer ecologische oevers, leggen bijenbiotopen aan en laten dood hout liggen.

Programma 5 – Onderwijs

We werken aan het verduurzamen van onze schoolgebouwen, ons leerlingenvervoer en we zetten in op natuureducatie en schooltuinen. In 2025 en 2026 wordt € 20 miljoen verstrekt aan schoolbesturen ten behoeve van het extra verduurzamen van de schoolgebouwen. In 2026 blijven we inzetten we op 100% van het leerlingenvervoer emissievrij. Met onze natuur- en milieueducatie leren we kinderen over onze aarde en het belang van duurzaamheid. In onze eigen schooltuinen werken we aan bodem herstellend tuinieren om ecosystemen te herstellen. In 2026 is ons doel om in 50% van de schooltuinen ecologisch bodembeheer toe te passen.

Programma 6 – Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

We nemen klimaatrisico´s proactief mee in de gezondheidsopgave. Bijvoorbeeld via het Amsterdamse Hitteplan met als doel hitte gerelateerde gezondheids- en welzijns-problemen, ziekte en sterfte zoveel mogelijk te voorkomen tijdens een hittegolf. Ook werken we aan gezonde, duurzame en betaalbare voeding in de stad via de voedsel-strategie. Daarnaast richten we ons op het verduurzamen van onze eigen inkoop, het tegengaan van verspilling en het verminderen van de restafval-stroom bij de medische teams die gezamenlijk meer dan de helft van onze emissies veroorzaken. Tot slot zetten we in op emissievrij aanvullend openbaar vervoer en hergebruik bij woonruimte-aanpassingen.

Programma 7 – Sociale Zaken en Armoedebestrijding

Binnen programma 7 richten we ons op energiecoaches en energieadvies voor Amsterdamse huishoudens met een laag inkomen. Voor woningeigenaren in slecht geïsoleerde huizen, die niet genoeg geld hebben om te verduurzamen, hebben we een vangnetregeling waarmee eigenaren aanspraak kunnen maken op een subsidie van maximaal € 2.000 per huishouden. Binnen het stadspasaanbod hebben we verschillende duurzame initiatieven opgenomen, zoals de reparatie van kleding en schoenen, korting op energiebesparende producten en gezonde keuzes.

Programma 8 – Veiligheid

In 2024 hebben we nieuwe duurzaamheidsrichtlijnen en een nieuw duurzaamheidsplan opgesteld, waarin is opgenomen aan welke eisen en criteria een festival of evenement moet voldoen. Ook staan er tips in en gaat de gemeente met de organisatie in gesprek om naast de duurzaamheidscriteria voor een evenementenvergunning, het festival of evenement nog verder te verduurzamen. Tot slot leveren we een bijdrage door over te stappen naar emissievrije voertuigen van toezicht en handhaving.

Programma A – Algemene Dekkingsmiddelen

De gemeente is een actief en betrokken aandeelhouder als het gaat om duurzaamheid bij de verbonden partijen. Binnen de Amsterdamse Engagement Strategie 2025 is duurzaamheid als een van de uitgangspunten opgenomen. Zo vragen we de deelnemingen een voorbeeldfunctie te vervullen binnen hun eigen sector en het principe ´duurzaam, tenzij´ te hanteren bij beslissingen. Ook vragen we om te rapporteren over duurzaamheidsindicatoren zoals CO_2-emissies en plannen op het gebied van circulariteit en klimaatadaptatie.

Programma B – Bestuur en Organisatie

Binnen dit programma hanteren we het motto: wij werken samen aan duurzaam gedrag en duurzame dienstverlening voor de stad en de gemeentelijke organisatie. Via de Uitvoeringsagenda Naar een duurzame organisatie 2020-2030 geven we invulling aan het grootste deel van deze duurzaamheidsopgave. We werken aan duurzaam opdrachtgeverschap en inkoop, door na te denken of we iets écht nodig hebben, daarna zo duurzaam mogelijk in te kopen en vervolgens tijdens de looptijd van contracten onze leveranciers monitoren en aan spreken op de afspraken. Ook werken we aan het verduurzamen van onze huisvesting en werkplekken en aan duurzame bewustwording binnen de organisatie onder de noemer Duurzaam Denken en Doen.

Richting een klimaatbegroting

De gemeente zet met deze begroting verdere stappen richting een volwaardige klimaatbegroting. Veel gemeentelijke keuzes – ook buiten het domein van duurzaam-heid – hebben grote invloed op onze uitstoot en duurzaamheidsambities en vice versa. De klimaatbegroting is een instrument dat klimaatdoelstellingen en -overwegingen structureel verankert in ons (financiële) besluitvormingsproces. Met de klimaat-begroting geven we invulling aan *motie 709.23,* die oproept om CO_2-impact integraal onderdeel te maken van beleidsafwegingen, en toe te werken naar een klimaatbegroting.

Vorig jaar hebben we de CO_2-uitstoot van de stad en gemeentelijke organisatie gekoppeld aan de verantwoordelijke begrotingsprogramma's. We hebben duurzame doelstellingen expliciet verbonden aan de begrotingsprogramma's en drie additionele duurzame activiteiten en indicatoren toegevoegd aan de doelenboom, waarmee we een eerste stap hebben gezet met de uitvoering van motie 716.23. In deze begroting werken we hierop door:

- We breiden de duurzaamheidsparagraaf uit met de CO_2-propgnoses richting 2030 en 2050.
- We voegen 11 nieuwe duurzame activiteiten en indicatoren toe aan de doelenboom (verdere invulling van motie 716.23). Hiermee krijgt duurzaamheid een grotere rol in de begroting en kan via de P&C-cyclus beter gestuurd worden op het realiseren van de duurzaamheidsambities.
- Alle programma's hebben impactplannen opgesteld waarin zij aangeven hoe ze bijdragen aan de duurzame opgave (zie hiervoor het kopje 'duurzaamheid door de organisatie').

In de komende jaren wordt de klimaatbegroting verder ingebed in de besluitvorming. Een belangrijke stap hierbij is het doorrekenen van klimaateffecten van exploitatie- en investeringsbesluiten.

4.4 Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Niet iedereen begint met dezelfde kansen: een deel van de Amsterdammers heeft vaker gezondheidsproblemen, heeft minder toegang tot onderwijsondersteuning voor hun kinderen en/of voelt zich vaker onveilig dan andere Amsterdammers. Deze problemen kunnen elkaar versterken en zich opstapelen, zowel in buurten als bij bewoners. Hierdoor heeft een deel van de Amsterdammers minder kans om volwaardig mee te doen.

Daarom kiezen we er voor om ongelijk te investeren voor gelijke kansen. Ongelijk investeren betekent dat de gemeente meer geld en personeel besteedt aan mensen of buurten die dat harder nodig hebben. Ongelijk investeren is geen doel op zichzelf, maar een instrument om kansengelijkheid te bevorderen. Om ongelijk investeren in de praktijk te brengen, zijn er tenminste vijf manieren:
Herverdelen van dezelfde hoeveelheid inzet;

1. Extra inzet plegen waar dat het meest nodig is;
2. Groepen of gebieden prioriteren, of juist ontzien;
3. Op de ene plek extra verdienen zodat je dat ergens anders kunt uitgeven;
4. Partners aansporen om ongelijk te investeren.

Ongelijk investeren kan op het niveau van stadsdelen, gebieden, wijken, buurten of doelgroepen. Hierbij kijken we niet alleen naar waar momenteel achterstanden zijn, maar ook naar welke resultaten we minimaal voor alle Amsterdammers acceptabel vinden.

Een belangrijk voorbeeld van ongelijk investeren zijn de integrale aanpakken in Noord, Nieuw-West en Zuidoost. Met coalitiemiddelen en Rijksmiddelen vanuit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) worden meerjarige investeringen gedaan in deze stadsdelen om gestapelde problemen aan te pakken. Door deze brede, gebiedsgerichte aanpakken kunnen we de onderliggende oorzaken van ongelijkheid effectiever aanpakken dan door losse interventies per domein.
Lees meer over deze aanpakken in paragraaf 4.5: Integrale aanpakken.

Op openresearch.amsterdam zijn de resultaten van het traject Inzicht in ongelijk investeren voor gelijke kansen te vinden. De resultaten bieden een raamwerk wat ongelijk investeren betekent; een methodiek om inzet en opgave systematisch te vergelijken; en pilot analyses met deze methodiek op 11 gemeentelijke activiteiten. Hieronder lichten we voor elk van de programma's in deze begroting toe hoe we invulling geven aan ongelijk investeren.

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

Inzet vereveningsruimte voor stedelijke vernieuwingsplannen in Nieuw-West en Zuidoost
Voor de locatie van toekomstige woningen gebruikt Amsterdam de Ontwikkelstrategie 2035. Hierin staat op welke bestaande en nieuwe locaties we de buurten van de toekomst bouwen. Door gerichte maatregelen hebben we binnen het Verevenings-fonds ruimte gemaakt voor grondexploitaties met een tekort. Deze ruimte wenden we de komende jaren aan voor stedelijke vernieuwingsplannen in met name Nieuw-West en Zuidoost.

Voorrang in de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting
Het doel voor Amsterdam is een te stad zijn met voldoende betaalbare en goede woningen voor iedereen. De grote volkshuisvestingsvraagstukken pakken we aan met de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting. Hierbij zetten we in op veerkrachtige wijken. We geven voorrang aan investeringen en gemeentelijk inzet in wijken waar de problemen het grootst zijn om tweedeling in de stad tegen te gaan.

Ongelijk investeren in het isolatieoffensief
Maatregelen om klimaatverandering te bestrijden kunnen leiden tot hoge kosten die de bestaanszekerheid van bewoners en ondernemers raken. Met het isolatieoffensief helpen we eigenaren met woningverbetering en -verduurzaming. Het streven is circa 123.000 geïsoleerde woningen tot en met 2030. Het zwaartepunt ligt bij bewoners in kwetsbare buurten en/of in een kwetsbare positie. In 169 voorrangsbuurten bieden we energie bespaarhulp aan huishoudens met een hoog energieverbruik, en bieden we ondersteuning aan VVE's bij de verduurzaming van hun pand. Voor specifieke buurten in Zuidoost en Nieuw-West is er extra subsidie vanuit het Volkshuisvestings-fonds en is er een vangnetregeling voor eigenaar-bewoners die de verhoging van de VVE-bijdrage als gevolg van verduurzaming niet kunnen betalen. In samenwerkings-afspraken met de corporaties is afgesproken dat zij in de periode 2024-2027 ongeveer 27.000 tot 33.000 woningen verbeteren en verduurzamen, waaronder isoleren.

Programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer

Verbeteringen op buurt- en straatniveau
We werken aan en investeren in een openbare ruimte die overal in de stad kwaliteit heeft en voldoende beheerd wordt. Werkzaamheden in de openbare ruimte op buurt- en straatniveau zijn de komende jaren gericht op plekken waar deze investeringen technisch noodzakelijk zijn én waar ze het meeste bijdragen aan sociaal-maatschap-pelijke en klimaat adaptieve vraagstukken. Deze opgaven zijn vaak terug te vinden in onder andere stadsdelen Noord en Nieuw-West. Een ander voorbeeld betreft het specifiek wegwerken van achterstallig onderhoud aan voetpaden in stadsdeel Nieuw-West. De beschikbare middelen gebruiken we voor het egaliseren van voetpaden door los- en scheefliggende stenen weer vlak en strak in de straat te leggen. Hierdoor worden deze paden weer voor iedereen toegankelijk. En in Zuidoost wordt meer geïnvesteerd in de openbare ruimte op het gebied van ontmoeten, sociale veiligheid en verkeersveiligheid.

Inzet afvalinzameling
Er gaat relatief meer inzet voor afvalinzameling naar Noord, Zuidoost en Nieuw-West. Voor Zuidoost en Noord is het aanpakken van de overlast van grofvuil dumpingen een prioriteit. In Zuidoost is de wens om extra in te zetten op het op orde brengen van de inzamelvoorzieningen: dit wordt met voorrang opgepakt sinds 2023 en leidt tot plaatsingsplannen en vervolginvesteringen. Nieuw-West heeft aangegeven overlast te ondervinden van en prioriteit te willen geven aan afval dat vrijkomt bij in- en uithuizingen na renovaties en bij oplevering nieuwbouw.

Inzet openbaar vervoer
De openbaar vervoer (OV) inzet richt zich op de gebieden met een concentratie van risicofactoren voor vervoersarmoede. De gemeentelijke inzet om vervoersarmoede tegen te gaan richt zich met name op Noord, Zuidoost en Nieuw-West. Deze stadsdelen kennen ook de meeste wijken met de grootste loopafstand naar OV-haltes en langste OV-reistijd naar het geografische zwaartepunt van de stad.

Programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

Verkleining van de mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt
We werken samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen om de mismatch tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verkleinen. Hierbij helpen we onderwijsinstellingen om het onderwijs te innoveren en om het bedrijfsleven en onderwijs samen te brengen. Het zwaartepunt van onze inzet is gericht op het mbo. Een voorbeeld is het Amsterdams stagepact mbo, gericht op vergroting van het aantal stageplekken en het uitbanning van stagediscriminatie.

Extra inzet van cultuurcoaches op scholen met onderwijsachterstanden
Met het convenant Cultuureducatie zetten we extra in op scholen waar kinderen een hoger risico lopen op onderwijsachterstand. Op scholen met minimaal 30 procent leerlingen met een hoger risico op onderwijsachterstand zetten we cultuurcoaches in. Zij zijn lesbevoegde kunstenaars afkomstig uit diverse kunstdisciplines.

Investeringen in culturele voorzieningen
In de stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost is met het Kunstenplan 2021-2024 een inhaalslag gestart met onder meer investeringen in de Meervaart en het Bijlmerparktheater. Het Kunstenplan wordt in de periode 2025-2028 voortgezet. Een voorbeeld van een investering in gelijke toegang tot kunst en cultuur is het Verhalenhuis in Nieuw-West. Met een actieve en brede programmering gericht op talentontwikkeling, ontmoeting en geletterdheid verrijken partijen het leven en wonen in Nieuw-West op maatschappelijk, cultureel en educatief gebied. Voor de realisatie van het Verhalenhuis is door de raad in 2021 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 14,2 miljoen.

Programma 4 Sport en Bewegen

Sport en beweegstimuleringsactiviteiten in gebieden waar dit het hardst nodig is
In wijken met een hoog percentage inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) organiseren we (school)sportstimulerings- en beweegprogramma's. Hier voeren we de dynamische schooldag in om stilzitten in te ruilen voor beweging. We handhaven én intensiveren de inzet van schoolzwemmen op kwetsbare doelgroepen: speciaal onderwijs, scholen met nieuwkomersklassen en scholen met een relatief laag diplomabezit. We intensiveren de campagne om deze scholen aan te laten haken bij schoolzwemmen, waarbij de scholen met een relatief laag diplomabezit de mogelijkheid krijgen om naschools te zwemmen.

Specifiek aandacht voor doelgroepen die achterblijven in sport- en beweegdeelname
In onze sport en beweegstimulering hebben we specifiek aandacht voor de financiële positie, lichamelijke en mentale mogelijkheden, leeftijd en gender van de Amsterdammers. Met de Stadspasregeling Sportvergoeding Jeugd en 55+ worden sportcontributies betaald voor kinderen en 55+ers met een stadspas. Daarnaast vergoeden we, waar dat nodig is, voor kinderen diploma zwemlessen en ondersteunen we het sporten voor Amsterdammers met een beperking.

Extra aandacht voor sport- en speelplekken
Bij het verbeteren van sport en speelplekken investeren we daar waar de beweegarmoede het grootst is: in de stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost. Verder besteden we extra aandacht aan samenspeelplekken: plekken voor álle kinderen, met en zonder beperking. Want elk kind moet mee kunnen doen en verdient het om in de eigen woonomgeving te kunnen buitenspelen.

Subsidieregeling sportevenementen Amsterdam
Bij de totstandkoming van de evenementenkalender is aandacht voor diversiteit aan sportdisciplines en spreiding over de stad. Bij de keuze voor side events bij topsportevenementen kijken we naar het effect van die evenementen op de niet sportende Amsterdammer; we kiezen voor side events waarbij het wervende karakter om te gaan sporten het grootst is.

Topsport en talentontwikkeling
De focus voor topsport en talentontwikkeling in Amsterdam ligt bij sporten die passen bij Amsterdam, sterk vertegenwoordigd worden op meerdere niveaus, over vitale clubs beschikken, zichtbaar zijn in de stad en in de media en beschikken over geschikte sportaccommodaties voor (para)sporters en (para)talenten. Zo krijgen we meer Amsterdammers in beweging en bieden we iedereen een kans om zich verder te ontwikkelen.

Programma 5 Onderwijs

Actieve toeleiding naar voorschool bij risico op (taal)achterstand
Op jonge leeftijd begint kansenongelijkheid. Een kind dat niet heeft geleerd om in een sociale omgeving om te gaan met andere kinderen of een taalachterstand heeft, loopt grote kans deze achterstand niet meer in te halen. We signaleren daarom voor welke peuters het risico op (taal)achterstand groot is, en we leiden hen actief naar de voorschool.

Extra inzet op basis- en middelbare scholen met de grootste risico's op achterstanden
Er wordt ingezet op het tegengaan van leerachterstanden en het vergroten van ouderbetrokkenheid. Zo worden er zomerscholen georganiseerd en er zijn specifieke programma's zoals High Dosage Tutoring (een intensieve onderwijsinterventie) en de Familiescholen (brede ondersteuning voor kind en gezin vanuit school). Met het Preventief Interventie Team op scholen ondersteunt de gemeente kinderen en jongeren die een hoog risico lopen op ernstig ontsporend gedrag, en mogelijk ontluikende criminaliteit. De lerarenagenda richt zich op het bestrijden van lerarentekorten specifiek in gebieden met de hoogste lerarentekorten.

Zuidoost Academie: versterking van de pedagogische vaardigheden
Eén van de ambities in de het Masterplan Zuidoost is om de kansen voor de jeugd op het niveau van de stad te krijgen. Met organisaties uit het onderwijs, de kinderopvang, Ouder- en Kindteams, grassroots organisaties én met ouders en kinderen zelf werken we aan versterking van de pedagogische civil society en aan gelijke kansen. Een concreet voorbeeld is de Zuidoost Academie – lees hierover meer in de paragraaf 4.5: Integrale aanpakken.

Extra inzet voor overbelaste jongeren op het middelbaar beroepsonderwijs
We richten ons met het Plusprogramma specifiek op overbelaste jongeren die extra ondersteuning nodig hebben. In de stadsdelen Zuidoost, Nieuw-West en Noord krijgen de mbo-agenda projecten voorrang in de financiering. Hierbij gaat het om projecten gericht op een goede overgang naar het mbo, het bieden van kwalitatief goed en aantrekkelijk mbo-onderwijs, zoals goede stages, en een nauwe aansluiting tussen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt.

Voorkomen van schooluitval en ondersteunen richting zo passend mogelijk onderwijs
De teams Leerplicht en aanvullende programma's zetten in op schoolaanwezigheid en het tegengaan van verzuim en schooluitval voor kinderen en jongeren van 5 tot 23 jaar. Om ervoor te zorgen dat jongeren niet zonder startkwalificatie uitvallen bieden we ondersteuning aan jongeren om te komen tot een zo passend mogelijk onderwijs.

Openbare bibliotheken en leesvaardigheid
Er komt een nieuwe openbare bibliotheek in Zuidoost (Kraaiennest) met een oppervlakte van ongeveer 6500 m². Deze investering compenseert het onder gemiddelde voorzieningenniveau in Zuidoost, waar het leesniveau het laagst is in de stad. Ook wordt met het programma 'Liefde voor Lezen' prioriteit gegeven aan gebieden waar laaggeletterdheid het meest voorkomt.

Afwegingskader voor vervanging van scholen
Voor de renovatie of vervangende nieuwbouw van scholen is een afwegingskader opgesteld op basis van het integraal huisvestingsplan. Hierbij krijgen scholen in Noord, Zuidoost, Nieuw-West en/of scholen met een hoog percentage doelgroep leerlingen voorrang.

Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

Versterking Sociale basis en ongelijk investeren via de Buurtteams
Het verdeelmodel voor de sociale basis beoogt recht te doen aan de opgave per gebied. Daarbij borgen we dat er binnen alle gebieden voldoende middelen zijn om het basisniveau van voorzieningen te kunnen bieden, onder andere in buurthuizen. Daarnaast gebruiken we bij de verdeling van subsidie over de buurtteams ruimte in de verdeelsleutel om ongelijk te investeren voor gelijke kansen. Zo houdt de verdeelsleutel rekening met sociaaleconomische kenmerken zoals opleiding en inkomen, waardoor er gemiddeld meer geld per inwoner gaat naar de Buurtteams in Nieuw-West, Noord en Zuidoost. Jaarlijks wordt de subsidieverdeling voor de buurtteams opnieuw berekend aan de hand van geactualiseerde indicatoren.

Meer inzet Jeugdgezondheidszorg in gebieden met kwetsbare inwoners
Om gezondheidsverschillen te verkleinen, investeert de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in gezinnen, wijken en scholen die de zorg en ondersteuning het hardst nodig hebben. Bij de verdeling van personele inzet over gebieden houdt JGZ rekening met sociaaleconomische kenmerken. JGZ werkt aan versterking van de samenwerking met en tussen partijen die om gezinnen heen staan. De focus hierbij ligt op samenwerking met de geboortezorgketen, huisartsen, scholen en buurtteams. Met een wijkgerichte aanpak wordt er gewerkt aan een hogere vaccinatiegraad in Noord, Nieuw-West en Zuidoost.

Gebiedsgerichte samenwerken in de jeugdhulp
Vanaf 2024 heeft het gebiedsgericht werken in de jeugdhulp een sterke impuls gekregen. Sociale basis, Ouder- en Kindteams, jeugdhulpaanbieders en jeugdbescherming werken met elkaar samen om jeugdigen en ouders optimaal te ondersteunen, dichtbij, op school en in de buurt. Sinds 1 mei 2025 lopen alle aanmeldingen voor aanvullende jeugdhulp via de gebieden. Gezamenlijk wordt gekeken naar de beste oplossing – ook als dit niet jeugdhulp is.

Meer inzet preventieprogramma's in gebieden met kwetsbare inwoners
Het Amsterdams preventieraamwerk heeft als doel dat alle Amsterdammers in 2040 gelijke kansen hebben om veerkrachtig en gezond op te groeien, te leven en ouder te worden. Voor Amsterdammers in een kwetsbare positie betekent dit concreet dat zij er tegen die tijd tien gezonde levensjaren bij hebben gekregen. De inzet van de preventieprogramma's wordt bepaald door de cijfers uit de Gezondheidsmonitor. Preventieprogramma's zijn onder andere Amsterdam Vitaal en Gezond, Thrive, Gezonde en Kansrijke Start, Preventie Middelengebruik, Gezonde School, Gezond Leven Makkelijker Maken en Vitaal Ouder Worden.

Het bevorderen van inlevingsvermogen en empathie en het tegengaan van discriminatie
Er is structureel € 600.000,- beschikbaar gemaakt voor het realiseren van inlevingsvermogen en empathie en het tegengaan van discriminatie. Verdeling van dit budget over gebieden vindt plaats op basis van het percentage inwoners dat zich wel eens gediscrimineerd voelt (op basis van de Veiligheidsmonitor) en het inwonersaantal. Daarnaast voert de Empathische Alliantie activiteiten uit die zich onder andere richten op ontmoetingen in de wijk tussen groepen die elkaar normaliter niet treffen. Ook zetten we op in op meer begrip voor ervaringen met discriminatie en kijken we naar passende vormen om discriminatie en racisme in de stadsdelen aan te pakken. Zo verkennen we de mogelijke inzet van een coördinator bestrijding discriminatie en racisme.

Programma 7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

Herschikking van personele inzet ten gunste van Nieuw-West, Zuidoost en Noord
Met ingang van 2022 is de dienstverlening op werk en inkomen zo ingericht, dat de inzet en aandacht van medewerkers afhangt van de opgave en uitdagingen in de gebieden. Hiermee verkleinen we de caseload van klantbegeleiders Werk en Participatie in Nieuw-West, Zuidoost en Noord met 10 procent. De medewerkers in die gebieden kunnen hierdoor meer persoonlijke aandacht besteden of intensiever samenwerken met buurtorganisaties of andere partijen.

Aansluiting van dienstverleningsaanbod op lokale- opgave en partners
De dienstverlening gericht op werk en participatie voeren we lokaal uit. Hierdoor kunnen we beter aansluiten bij de opgaven per gebied en kunnen we de samenwerking met lokale partners versterken. Zo zijn er in Noord, Zuidoost en Nieuw-West fysieke adviespunten waar lokale coaches ondersteuning geven aan ondernemers met een Bbz-uitkering. En is er in Noord is op basis van de behoefte van jongeren een opleiding met baangarantie in de Horeca ontwikkeld. We werken bovendien meer dan voorheen samen met bewoners en lokale initiatieven, bijvoorbeeld om te komen tot schuldenvrije buurten.

Extra inzet op bereik armoedevoorzieningen in gebieden met grote opgave en laag bereik
Met het armoedebeleid willen we financiële belemmeringen voor minima wegnemen. Het gaat daarbij in het bijzonder om het creëren van gelijke kansen voor kinderen die opgroeien in minima-gezinnen. Bij verhoging van het bereik van de armoedevoorzieningen kijken we in welke gebieden het bereik relatief laag is en de opgave relatief groot.

Extra inzet op Amsterdammers met minder perspectief op betaalde baan
Met het programma Iedereen Kans Op Werk investeren we deze bestuursperiode € 20 miljoen voor Amsterdammers die lange tijd weinig perspectief hadden op een betaalde baan. Dit doen we met om- en bijscholing, een ruimere inzet van loonkostensubsidie, gesubsidieerd werk en jobcoaching.

Extra aandacht voor jongeren met minder kansen
Aan jongeren die een gevoel van uitsluiting ervaren in de maatschappij of op de arbeidsmarkt, geven extra persoonlijke aandacht. We hanteren een werkwijze waarbij we naar plekken gaan waar we deze jongeren kunnen treffen (Spotlicht). Specifieke aandacht geven we ook aan overlast gevende jongeren die buiten andere groepsaanpakken vallen (Aanpak 23+). Daarnaast richten we ons op opsporing en ondersteuning van jongeren (23-27 jaar) zonder startkwalificaties die niet werken, niet naar school gaan en niet bekend zijn bij instanties.

Programma 8 Veiligheid

Extra inzet van Rijksmiddelen in Noord, Zuidoost en Nieuw-West voor veilige woonomgeving
In Zuidoost, Nieuw-West en Noord worden veel extra maatregelen genomen om de veiligheid van de woonomgeving te vergroten. Dit doen we onder andere met Rijksmiddelen vanuit de Regiodeal en Preventie met Gezag. Zichtbare maatregelen zijn de ontwikkeling van Wijkactieteams in Zuidoost en de Wijkrechter in Nieuw-West. In deze gebieden is er sociaal toezicht door hosts om contact met bewoners te versterken en waar nodig mensen aan te spreken op overlast gevend gedrag.

Daarnaast zijn er veel extra straatcoaches en jongerenwerkers actief zijn in deze wijken. Voor risicojongeren zijn er verschillende preventieve maatregelen, zoals de 'credible messengers' en conflictbemiddeling. Voor jongeren met forensische problemen zijn er intensieve individuele trajecten, zoals de Aanpak Doorgroeiers en Straatkracht. Meer informatie over de inzet voor een veilige woonomgeving in deze stadsdelen wordt toegelicht in paragraaf 4.5: Integrale aanpakken.

Herverdeling capaciteitsinzet toezicht en handhaving
De capaciteitsinzet voor handhaving wordt zo verdeeld, dat er meer capaciteit gaat naar de gebieden waar de opgave het grootst is. De basiscapaciteit van 298 FTE is per stadsdeel verdeeld aan de hand van de objectieve criteria (aantallen bewoners en bezoekers), met een minimale veiligheidsbezetting per stadsdeel. Het grootste deel van het Team Snelle Interventie actief in de geprioriteerde stadsdelen Noord, Nieuw-West, Zuidoost en Centrum omdat hier de handhavingsopgave het grootst is.

Extra kinder- en jongerenwerkers in Noord
Met de voorjaarsnota heeft het college extra geïnvesteerd in de veiligheid van Noord, binnen de Aanpak Noord. Hierdoor kunnen er extra kinder- en jongerenwerkers actief zijn in de wijken. Samen met de bewoners werken we aan de weerbaarheid en preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling. Met jongeren onderzoeken we hoe ze de verleidingen van (online) jeugdcriminaliteit kunnen weerstaan.

Programma B Bestuur en organisatie

Stage- en leerwerkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking, mbo'ers en statushouders
We dragen bij aan de versterking van de arbeidsmarktpositie van mensen met een arbeidsbeperking, mbo'ers en statushouders door te investeren in leerzame stage-leerwerkplekken en banen. Het Traineeship Statushouders Gemeente Amsterdam (TSGA) is opgericht voor Statushouders (of vergunninghouders). Daarnaast zijn we begonnen met een mbo traineeship voor mbo studenten. Voor mensen die vanwege een arbeidsbeperking net iets meer moeite hebben om op een reguliere manier aan een baan te komen, hebben we extra banen in onze organisatie gecreëerd.

Inclusieve en diverse organisatie
Het is belangrijk te ontwikkelen tot een inclusieve en diverse organisatie. We willen dat iedereen zich gehoord, gewaardeerd en erkend voelt en dat ieders talent optimaal wordt ontwikkeld en benut wordt. We sturen op het vergroten van diversiteit op drie punten. Een streefcijfer van 20% collega's in de leeftijd van 20-30 jaar. Een streefcijfer van 30% collega's met een Buiten-Europese herkomst (culturele diversiteit). En het vergroten van het aantal collega's met een (on)zichtbare beperking. Dit gaat over instroom, doorgroei en uitstroom. We maken het werving & selectieproces objectiever door implementatie van de methodiek Bewust Inclusief Werven & Selecteren (BIWS) voor alle vacatures t/m schaal 14. Ook werken we organisatie breed aan bewustwording en het inclusief maken van doorgroei en doorstroominstrumenten. Daarnaast zetten we in op prestatieafspraken voor directeuren en blijven we werken aan een integere en sociaal veilige werkcultuur.

Campagne bevorderen opkomst bij verkiezingen, focus op Noord, Zuidoost en Nieuw-West
Stemmen is een manier om actief deel te nemen aan de samenleving en invloed uit te oefenen op de besluiten die worden genomen. Door sommige doelgroepen (jongeren, laagopgeleiden, mensen met een migratieachtergrond) wordt minder gestemd. Onder andere via jongerencampagne stimuleren we deze doelgroepen om te gaan stemmen. In deze campagne gaat extra aandacht naar de stadsdelen Nieuw-West, Zuidoost en Noord omdat we weten dat doelgroepen daar relatief ondervertegenwoordigd zijn. Daar zetten we promoteams in die de straat op gaan om mensen kennis te laten maken met het stemproces. Ze geven uitleg over wat je nodig hebt om te stemmen, waar je het dichtstbijzijnde stembureau kunt vinden, en bieden de mogelijkheid om het stemmen te oefenen.

4.5 Integrale aanpakken

Integrale aanpakken Zuidoost, Nieuw-West en Noord

Een aantal buurten in Amsterdam kent hardnekkige en samenhangende problemen. Het is niet acceptabel dat in een rijk land en in een welvarende stad de verschillen zo groot zijn dat kinderen die opgroeien in Noord, Nieuw-West en Zuidoost niet dezelfde kansen krijgen als anderen. Om te zorgen dat de volgende generaties volop deel kunnen nemen aan het succes in de stad, een gezond leven kunnen leiden en zich kunnen ontplooien is het nodig een gebiedsgerichte aanpak in te voeren die we langjarig volhouden. In deze drie gebieden willen we tot een transitie komen om meer kansengelijkheid, een prettige en veilige woon- en leefomgeving, en meer bestaanszekerheid te creëren.

We hebben ons voor 25 jaar lang gecommitteerd om in Zuidoost, Nieuw-West en Noord te werken aan verbetering van de kwaliteit van het bestaan van de inwoners. Dat doen we door een integrale aanpak. Met extra investeringen én door bestaande middelen beter in te zetten, waar dat het hardste nodig is.

Het doel van de integrale aanpakken in Nieuw-West, Zuidoost en Aanpak Noord is om het perspectief van bewoners, en vooral jongeren, structureel te verbeteren. Dit kan alleen worden bereikt met doorbraken in beleid, door ontkokering en vergaande samenwerking met bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Hiervoor zijn duurzame investeringen in tijd en geld nodig. De ambities vragen om maatregelen op uiteenlopende beleidsterreinen, zoals onderwijs, wonen, veiligheid, ruimtelijke ordening en werk.

De integrale aanpakken van Amsterdam Nieuw-West en Amsterdam Zuidoost zijn onderdeel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Een programma voor een langjarige inzet van het Rijk om samen met gemeenten en andere lokale partijen de leefbaarheid en veiligheid weer op orde te krijgen en de bewoners weer perspectief te bieden. Als voorwaarde voor deelname aan dit programma zijn allianties, waarbij de gemeente Amsterdam één van de alliantiepartners is, en onafhankelijke programmaorganisaties opgericht in Nieuw-West en in Zuidoost. In Noord hebben we een eigen aanpak ontwikkeld waarbij we langjarig samenwerken met bewoners, lokale ondernemers en maatschappelijke partners.

In deze paragraaf van de begroting geven we inzicht in de plannen. De verdere uitwerking van de plannen staat in de aparte bestedingsplannen per gebied. Samen met de alliantie en bewoners wordt hier invulling aan gegeven. In het jaarverslag wordt gerapporteerd over de realisatie. Deze paragraaf gaat voornamelijk in op de coalitiemiddelen die beschikbaar zijn gesteld om vanuit de integrale aanpakken initiatieven aan te jagen (vliegwielgeld).

Beschikbare incidentele coalitiemiddelen

Binnen het Amsterdams akkoord 2022-2026 heeft de coalitie in totaal € 60 miljoen gereserveerd voor de integrale aanpakken in stadsdeel Nieuw-West, Noord en Zuidoost. Eind 2022 zijn de uitgangspunten vastgesteld op welke wijze deze incidentele middelen worden verdeeld tussen de drie focusgebieden. Dit is gedaan op basis van een verdeelsleutel die grotendeels gebaseerd is op het aantal inwoners per stadsdeel. Voor 2026 zijn de uitgaven begroot op € 13,7 miljoen, het resterende deel van de beschikbare coalitiemiddelen. Dit zijn uitvoeringsbudgetten voor inhoudelijke maatregelen. De programmateams werken aan deze maatregelen. De kosten van de programmateams zijn begroot op circa € 1,0 miljoen per team.

Na 2026 lopen de beschikbare incidentele coalitie middelen voor de integrale aanpakken af. Het doel is om structurele bewegingen in gang te zetten die op termijn worden gefinancierd vanuit reguliere middelen. Bij de voorjaarsnota 2025 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor Aanpak Noord voor de thema's wonen en veiligheid. Voor wonen is € 13,5 miljoen inzetbaar tot en met 2029 vanuit het isolatieoffensief voor het verduurzamen van particuliere woningen en € 18,6 miljoen is in totaal inzetbaar tot 2028 voor het Meldpunt Zorg en Overlast en de Aanpak Noord. Voor Masterplan Zuidoost en Nationaal Programma Samen Nieuw-West zijn nog geen gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld vanaf 2027. Wel zijn verschillende rijksmiddelen beschikbaar. Zie de toelichting in de volgende alinea.

Totaaloverzicht uitvoeringsbudgetten integrale aanpakken 2026

Totaaloverzicht uitvoeringsbudgetten integrale aanpakken / coalitie akkoord middelen
(bedragen x € 1 miljoen)

Programma	2025	2026	2027
1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	€ 1,2	€ 1,0	€ -
2 Openbare Ruimte, Water, Groen en vervoer	€ 2,0	€ 1,3	€ -
3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	€ 0,6	€ 0,4	€ -
5 Onderwijs	€ 1,0	€ 0,8	€ -
6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	€ 2,9	€ 2,0	€ -
7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding	€ 1,5	€ 1,5	€ -
8 Veiligheid	€ 2,5	€ 2,5	€ -
B Bestuur en organisatie (democratisering)	€ 4,4	€ 4,2	€ -
Totaal maatregelen	**€ 16,1**	**€ 13,7**	**€ -**
B Overhead (programma team)	€ 3,1	€ 2,7	€ -
Dekking Coalitie middelen 2022-2026	**€ 19,2**	**€ 16,4**	**€ -**

Verdeling maatregelen budget naar gebied	2025	2026	2027
Nieuw-West	€ 6,8	€ 6,7	€ -
Noord	€ 5,9	€ 3,9	€ -
Zuidoost	€ 3,5	€ 3,1	€ -
Totaal	**€ 16,1**	**€ 13,7**	**€ -**

Inzicht in middelen voor de drie gebieden met een integrale aanpak

Met het coalitieakkoord wordt onderkend dat het scheppen van gelijke kansen voor de bewoners in Nieuw-West, Noord en Zuidoost ongelijk investeren vergt. Naast de voornoemde incidentele coalitiemiddelen worden ook andere middelen ingezet om verbeteringen in deze drie gebieden te kunnen realiseren. Onderstaand overzicht geeft een eerste en niet-uitputtende inventarisatie weer van uitgaven en investeringen in de drie gebieden vanuit de reguliere begrotingsprogramma's en vanuit rijksmiddelen, boven op de coalitiemiddelen.

- **Coalitiemiddelen:** Er worden incidentele programmamiddelen beschikbaar gesteld voor innovatieve projecten en leerprocessen (vliegwielmiddelen). Dit om grotere structurele bewegingen in gang te zetten. De middelen zijn tijdelijk. Voor de huidige collegeperiode is € 60 miljoen gereserveerd voor de drie integrale aanpakken in Nieuw-West, Zuidoost en Noord. Voor de jaren 2027 en verder zijn nog geen coalitiemiddelen beschikbaar gesteld.
- **Incidentele middelen ongelijk investeren (MOI):** voor de drie gebieden is voor de jaren 2024 en 2025 € 7,0 miljoen per stadsdeel beschikbaar gesteld. In totaal € 21 miljoen.
- **Gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld bij voorjaarsnota 2025**: Via de Voorjaarsnota van 2025 is een budget van € 13,5 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het isolatieoffensief voor het verduurzamen van woningen in Noord in de periode 2026 tot en met 2029. Daarnaast is in totaal € 18,6 miljoen beschikbaar gesteld voor het Meldpunt Zorg en Overlast en de Aanpak Noord, waarvan minimaal € 9 miljoen voor Aanpak Noord. Er moet nog worden besloten over de specifieke verdeling.
- **Rijksmiddelen:** Nieuw-West en Zuidoost zijn twee van de twintigfocusgebieden van het NPLV. Hierdoor hebben zij in de afgelopen periode meer aanspraak kunnen maken op Rijksmiddelen dan Noord. Nieuw-West en Zuidoost ontvangen circa € 170 miljoen meer dan Noord. De bijdrage vanuit het Volkshuisvestingsfonds voor Zuidoost en Nieuw-West draagt in grote mate bij aan het verschil. Dit is voor Noord niet beschikbaar. Ook leidt de uitwerking van de Woontop tot een groot verschil tussen de NPLV gebieden en Noord. Nieuw-West en Zuidoost ontvangen hiermee extra middelen van circa € 80 tot € 100 miljoen voor de periode 2025-2029 om in te zetten voor het versnellen van betaalbare woningbouw, maatschappelijke voorzieningen en extra capaciteit. De specifieke uitkeringen betreffen uitkeringen met verschillende looptijden vanuit het rijk voor kansrijke wijk, woningbouwimpuls, energiefixers, preventie met gezag, school en omgeving, volkshuisvestingsfonds en de regiodeals. Voor Spuk Kansrijke Wijk 2026 -2028 zijn de middelen aan het focusgebied Zuidoost en Nieuw-West toegewezen maar moeten de aanvragen nog gedaan worden.
- **Europese subsidies:** dit betreft de subsidie European Urban Initiative en Gender Equality fonds voor Aanpak Noord.

Gemeentelijke middelen en rijksmiddelen integrale aanpakken *De som van meerjarige budgetten met bedragen x € 1 miljoen*	Totaal	Zuidoost	Nieuw-West	Noord
Coalitiemiddelen 2022-2026	€ 60	€ 17	€ 23	€ 20
Incidentele middelen 2024-2025	€ 21	€ 7	€ 7	€ 7
Gemeentelijke middelen 2025-2029 (obv VJN 25)	€ 22	€ 0	€ 0	€ 22
Rijksmiddelen 2022-2032	€ 63	€ 25	€ 11	€ 27
NPLV Rijksmiddelen 2022-2032	€ 428	€ 207	€ 221	€ 0
Europese subsidie 2024-2027	€ 6	€ -	€ -	€ 6
Totaal	**€ 600**	**€ 256**	**€ 262**	**€ 82**

- **Reguliere geldstroom herinrichten:** Het uiteindelijke doel van vliegwielmiddelen is om gedurende de looptijd doorbraken te realiseren. Deze successen vormen het startpunt om een fundamentele en structurele koerswijziging van de reguliere operatie – zowel financiële middelen als capaciteit – tot stand te brengen. In onderstaande tabel zijn stadsverbetering, bestaande uit het bestedingsvoorstel voor groeiende stad en stadsdeelprojecten, en investeringen in openbare ruimte en mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen opgenomen. De investeringen betreft de programmering voor de jaren 2025 t/m 2029. Dit is inclusief de investeringen in de stedelijke ontwikkelingsgebieden, dus breder dan wat de integrale aanpakken doen. In Noord wordt veel geïnvesteerd om nieuwe gebieden met elkaar te kunnen verbinden. De investeringen zijn verbonden aan de groei die het stadsdeel Noord doormaakt in het kader van stedelijke ontwikkeling.
- **Stedelijke vernieuwing en grondexploitaties:** De meerjarenraming van de grondexploitaties (2026-2030) in de drie gebieden is € 300 miljoen. Dit is het saldo van de grondopbrengsten en grondkosten. In de onderstaande tabel is dit saldo per gebied opgenomen. In bepaalde gebieden wordt meer verdiend om ergens anders te kunnen investeren in kansengelijkheid. Grondopbrengsten uit winstgevende gebiedsontwikkeling worden gebruikt om verliesgevende gebiedsontwikkeling in stedelijke vernieuwings- en transformatiegebieden mogelijk te maken. Dit geld wordt gebruikt voor stedelijke vernieuwingsplannen in met name Nieuw-West en Zuidoost. In Noord wordt voornamelijk geïnvesteerd in de transformatiegebieden, dat betreft voornamelijk gebieden buiten de bestaande buurten om. Aanpak Noord richt zich juist op de bestaande buurten.

Huidig inzicht middelen voor de drie gebieden met een integrale aanpak *(bedragen x € 1 miljoen)*	Totaal	Zuidoost	Nieuw-West	Noord
Reguliere Investeringen 2025-2029				
Openbare Ruimte en Mobiliteit	€ 606	€ 115	€ 101	€ 390
Maatschappelijke voorzieningen	€ 873	€ 265	€ 261	€ 347
Totaal	**€ 1.479**	**€ 380**	**€ 362**	**€ 737**
Stadsverbetering 2025-2029				
Groeiende stad	€ 26	€ 10	€ 7	€ 9
Stadsdeelprojecten	€ 61	€ 14	€ 25	€ 22
Totaal	**€ 87**	**€ 24**	**€ 32**	**€ 31**
Grondexploitaties meerjarenraming 2026-2030				
Geraamde grondopbrengsten	€ 932	€ 291	€ 97	€ 543
Geraamde kosten	€ 631	€ 218	€ 82	€ 332
Saldo	**€ 300**	**€ 73**	**€ 16**	**€ 212**
Totaal	**€ 1.867**	**€ 477**	**€ 410**	**€ 980**

Dit overzicht is een eerste inventarisatie middelen die in de drie gebieden Nieuw-West, Noord en Zuidoost worden ingezet.

Aanpak Noord

De directe aanleiding voor Aanpak Noord is dat bewoners, verenigd in Red Amsterdam Noord (RAN), in 2021 aan de bel trokken om bij de gemeente hun zorgen kenbaar te maken over de toenemende kloof tussen bestaande en nieuwe wijken, de bestaande en nieuwe bewoners, de verwaarlozing van de bestaande wijken en het gebrek aan vertrouwen in de gemeente en andere instituties. In de zomer van 2021 is door het College van B&W besloten Aanpak Noord te initiëren en is een start gemaakt met het herstellen van vertrouwen tussen bewoners, ambtenaren en bestuur van gemeente Amsterdam. Op verzoek van de burgemeester maakte RAN begin 2022, in hun aanzet tot een plan, duidelijk wat volgens hen moest gebeuren in Noord. In dezelfde periode werd gestart met Aanpak Noord met opdracht om samen met bewoners, ondernemers en partners een langjarige Aanpak Noord te ontwerpen. Deze vijfentwintigjarige aanpak werkt zowel behoefte gestuurd, integraal en buurtgericht als Noordbreed aan drie hoofddoelen: vertrouwen, prettige en veilige woon- en leefomgeving en kansengelijkheid jeugd. Daarbij focussen we ons op 6 thema's waarbij bewonersbetrokkenheid en veiligheid onderdeel uitmaken van alle thema's.

Aanpak Noord bouwt aan vertrouwen, maar dat maakt het ook kwetsbaar. We bewegen mee op waar de pijn zit of wordt gevoeld. We willen tegelijk binnen én buiten verandering voor elkaar krijgen. Dat is spannend en gaat niet zonder slag of stoot. Bovendien werken we in een context van jarenlange achterstelling en onderinvesteringen, gestapelde problematieken en gebrekkig vertrouwen. De achterstand van tientallen jaren lopen we niet in een paar jaar in en het vertrouwen herstel je niet in zo'n korte periode. Het vraagt om aandacht, geduld en continuïteit.

Bewonersbetrokkenheid
Vanaf de start werken we aan een sterke betrokkenheid van bewoners en ondernemers bij Aanpak Noord. We betrekken het bestuur, ontwikkelaars, bewoners en andere partijen bij de ontwikkelingen in de buurt. We werken vanuit de ervaring en behoeftes van bewoners en zij hebben samen met de ondernemers een actieve inbreng. Voor het verbeteren van het vertrouwen in de lokale overheid is niet alleen de betrokkenheid van bewoners en ondernemers, maar ook het toegankelijk maken van informatie cruciaal. In 2026 gaan we door met het zichtbaar maken wat de aanpak doet en wat nodig is. Door actief te zijn op socialmedia, de website, nieuwsbrieven, filmpjes en netwerkborrels brengen we de Aanpak op verschillende manieren onder de aandacht.

Het verstevigen van de bewonersbetrokkenheid krijgt vorm door platformen, bewonersgroepen en publiek-collectieve samenwerkingen te ondersteunen (zoals RAN, Groen coöperatief en buurtwerkers coöperatief). We gaan door met het bouwen aan Community Wealth Building, een manier om te komen tot een eerlijke, democratische en lokale economie, en het versterken van het nieuwe platform voor creatie en sociale innovatie. Het Noords Dialoog collectief is voor en door bewonersgroepen en brengt actief mensen samen en voert gesprekken over de beleving van Noordse thema's en opgaven. Ook de samenwerking met de UvA in het onderzoeksprogramma Crafting Resilience - onderzoek hoe de overheid, maatschappelijke organisaties en burgers kunnen samenwerken om sociale ongelijkheid aan te pakken en veerkracht te versterken-, met de aan Noord toegewijde onderzoekers loopt door.

Buurteconomie
Een sterke buurteconomie is belangrijk voor Noord en de stad. Noordse ondernemers geven een buurt identiteit, zorgen voor levendigheid en werkgelegenheid. Ze dragen bij aan de leefbaarheid van buurten met diversiteit in het winkelaanbod en zorgen voor sociale veiligheid en cohesie. Door sterke publiek-private samenwerkingen bereiken we meer. Daarnaast lopen Noordse ondernemers het risico hun ruimte kwijt te raken door alle dynamische stedelijke ontwikkelingen. We willen dat Noordse ondernemers, ook de kleine ambachtelijke bedrijven, in Noord kunnen blijven en letterlijk ruimte houden om te ondernemen. We investeren in sterke en betrokken Noordse ondernemers door te ondersteunen in ontwikkeling van ondernemerscollectieven.
En stimuleren bewonersbedrijven en sociaal ondernemerschap voor Noordse werk- en leerplekken.

Het verhogen van de organisatiegraad en het zelf-organiserend/redzaam vermogen van ondernemers (in 11 winkelgebieden) heeft de focus. In de meest kwetsbare winkelgebieden, Waterlandplein, Purmerplein en Banne blijven we extra inzetten en zorgen we voor winkelstraatmanagers. In de andere winkelgebieden investeren we in innovatieve samenwerkingsverbanden en constellaties die de uiteindelijke positie van ondernemers versterken (Braderie Molenwijk). Ook geven we vertrouwen aan ondernemers het geven van een uitvoeringsbudget aan ondernemersverenigingen dat ze in onderling overleg kunnen uitgeven aan hun prioriteiten.

Door het aanjagen van onderzoek naar en realisatie van passende bedrijfsruimtes, streven we naar een divers aanbod dat aansluit bij de behoeften van verschillende ondernemers. We faciliteren en geven impulsen aan de Noordse ondernemers voor hechtere samenwerkingsverbanden.

Kansen voor de Jeugd
In Noord groeit een te groot deel van de kinderen op in een achterstandspositie. Kinderen groeien op in gezinnen met een hogere kans op stress thuis, schulden en minder mogelijkheden voor talentontwikkeling. In de buurt zijn weinig positieve rolmodellen, maar wel de verleidingen van de straat. Een te groot deel van de kinderen begint met taalachterstand aan de basisschool. Deze leerlingen krijgen vaker lager schooladvies voor voortgezet onderwijs. Ook is er in sommige buurten een hoog percentage vroegtijdig schoolverlaters. We hebben extra aandacht voor voortijdige schoolverlaters in specifieke buurten en werken hierin nauw samen met de directie Werk, Participatie en Inkomen. We dwingen onszelf aan te sluiten bij de behoeftes van de kinderen, jongeren en hun ouders maken hen deelgenoot van de oplossingen.

De ingeslagen weg van de afgelopen jaren blijven we volgen. Het zorgen voor een goede naschoolse ontwikkelomgeving voor alle kinderen, ongeacht het inkomen van ouders/verzorgers, breiden we uit naar meer buurten (Club en buitenspeelclub Klipperbuurt). Hiermee werken we aan de talentontwikkeling en de kansengelijkheid van de kinderen zelf. Daarnaast bouwen we aan communities van ouders om samen met scholen, ouders en kinderen te bepalen wat nodig is om segregatie in het onderwijs

en kansenongelijkheid te verminderen. Vanuit de samenwerking zijn bijvoorbeeld de Startklassen ontstaan in de Waterlandpleinbuurt en de Vogelbuurt en de inzet van de verbindingsfunctionaris tussen ouders en scholen in de Banne. De jeugd wordt actief betrokken bij de opgaves en oplossingen via bestaande netwerken, jongeren-ambassadeurs, sleutelfiguren en de kinderwijkraden per buurt. We willen jongeren laten profiteren van de transities in Noord, bijvoorbeeld door jongeren meer in aanraking te brengen met techniek door middel van een techhub in de Molenwijk en het samen met hen bouwen aan een tijdelijk onderkomen, de Maakkamer. In de buurten zetten we straatcoaches in.

Kansrijke sociale buurten
In veel buurten gaat kansenongelijkheid over van generatie op generatie. Dit ligt enerzijds aan factoren op het niveau van individuele huishoudens. Maar ook aan factoren op buurtniveau. Er bestaat een kloof tussen enerzijds de bewoners die te kampen hebben met vaak complexe problematiek en anderzijds de instituties die willen bijdragen aan maatschappelijke oplossingen. Door zorg te dragen voor meer toegankelijke buurtvoorzieningen, ondersteuning van (nieuwe) communities en bewonersinitiatieven in de buurten, en aan te sluiten bij hun behoeftes, kunnen we stap voor stap gezamenlijk werken aan oplossingen.

We zetten de ondersteuning van buurtcoalities/samenwerkingen door (Molenwijk, Banne, Kleine Wereld) en faciliteren bij het opzetten van deze structuren daar waar de behoefte is Waterlandpleinbuurt, Van der Pek, Plan van Gool). Goede aansluiting op hun agenda en programmering van het aanbod in de buurten heeft de focus. Het Vrouwencentrum aan het IJ bouwt verder aan een stevige community waarin meiden en vrouwen zichzelf kunnen ontwikkelen. Het versterken van de positie van de buurt-huizen krijgt aandacht. Met de ondersteuning van maatschappelijke, culturele en kunstinitiatieven verbreden we met name in de gebieden Noord-Oost en Noord-West het aanbod. Door het inzetten van sleutelfiguren proberen we verschil te maken in het verminderen van armoede en schulden. Daarnaast ondersteunen we het ontstaan van platform(en) voor buurtinitiatieven en evt. van een buurtcoöperatie die inzet bij buurt initiatieven ondersteunt (wellicht in de Banne).

Openbare ruimte
Een schone, goed onderhouden openbare ruimte is belangrijk voor de leefbaarheid van een buurt en haar bewoners. Er is grootschalige gebiedsontwikkeling gaande met bijbehorende investeringen in de openbare ruimte. Als in de bestaande Noordse wijken het onderhoud achterblijft is het risico groot dat sociaaleconomische tegen-stellingen zichtbaar blijven op straat. Aan het tegengaan van de tweedeling van Noord en het veilig en aantrekkelijk houden van alle wijken in Noord wordt al hard gewerkt. De focus ligt op het wegwerken van achterstanden. Daarbij wordt bijvoorbeeld bij gepland onderhoud gesproken met bewoners over hun wensen ter verbetering en vergroening van de openbare ruimte. Kleinschalige verbeteringen in buurten of straten waar geen onderhoud gepland staat of wordt uitgevoerd, doen we onder andere door middel van buurtschouwen en gesprekken. Door concreet op aanwijzen van bewoners en ondernemers aan de slag te gaan verwachten we bij te dragen aan het herwinnen van vertrouwen in de overheid. We investeren in het verbeteren van grotere plekken in de buurten die onderhoud nodig hebben zoals speelplekken en (school)pleinen. Aanpak Noord heeft zich ten doel gesteld om te pionieren en te experimenteren. Daarom is er budget beschikbaar om soms anders te werken en nieuwe manieren te proberen in het werken in de openbare ruimte bijvoorbeeld op het gebied van communicatie of projecten met het ROC en bewoners.

Stadsnatuur en Groen
Noord staat bekend als het groenste stadsdeel. Er is in Noord ook veel kennis over en liefde voor het groen. De stadsnatuur staat onder druk door de verdichting. Aanpak Noord wil samen met bewoners de groene structuren in het stadsdeel beschermen en versterken. Dat vraagt niet alleen om ecologische impulsen, maar ook om meer onderzoek, organisatorische verbeteringen en meer samenhang en transparantie in de communicatie over stadsnatuur en groen. De Ecologische Kaart Amsterdam Noord is daarbij een belangrijke leidraad. Hierin zijn meer dan 100 ambities opgenomen. De opgave is groter dan de beschikbare middelen. In afstemming met de groengroepen wordt de inzet jaarlijks geprioriteerd.

De eerste interventie waarop wordt gestuurd is het beschermen en het behouden van groen. Dit gebeurt door het versterken van ecologische structuren. Denk hierbij aan: het verwijderen van ecologische barricades , het aanleggen van faunapassages, het nemen van inrichtings- en beheermaatregelen ten behoeve van bestaande biotopen en het bestrijden van invasieve soorten. De tweede interventie is het versterken van de betrokkenheid van bewoners(groepen) en onderlinge kennisuitwisseling. Dit gebeurt door de inzet van een groencoördinator, het organiseren van kennissessies voor en door bewoners met experts en ambtenaren, het honoreren van groeninitiatieven van bewoners (zoals herstel ecologische verbinding Appelweg) en het zoeken van samen-werking met andere partijen zoals volkstuinparken. Als derde interventie is er aandacht voor het versterken van de vier hoofdgroenstructuren van Noord (Waterlandse Zeedijk, Noordhollandsche Kanaalzone, Noordelijke IJ-oever, Landelijk Noord).

Wonen

Alle bewoners van Noord hebben recht op een prettige woon- en leefomgeving. De kwaliteit van de omvangrijke woningvoorraad heeft een impuls nodig. Het verbeteren van de woonkwaliteit (renoveren sociale huurwoningen, isoleren en verduurzamen) en structureel beter samenwerken op buurtniveau met corporaties zijn daarom hoofdthema's van Aanpak Noord. Samen met woningbouwcorporaties, bewoners, Red Amsterdam Noord (RAN) en andere stakeholders zet de gemeente zich in om te komen tot een samenhangend geheel van verbeteringen van woningen, openbare ruimte, voorzieningen, en sociale interventies in de buurten. In verschillende buurten worden de gesprekken voortgezet met corporaties en andere partners over een buurtaanpak, waarbij woningverbetering, impulsen openbare ruimte en sociale interventies elkaar aanvullen. Het inlopen van de achterstanden op het gebied van onderhoud en energielabels en de aandacht voor schimmelwoningen is van groot belang. Hier werken we aan in overleg met bewoners.

Via de Voorjaarsnota van 2025 is een budget van € 13,5 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het isolatieoffensief voor het verduurzamen van woningen in Noord van 2026 tot en met 2029. Deze middelen geven we uit via een subsidieregeling die aan het einde van 2025 ingaat. De spreiding van de middelen heeft te maken met de lange tijd die een dergelijke vve-procedure van aanvraag tot realisatie kost op basis van ervaring. Met die kennis is de verdeling als volgt:

(bedragen x € 1 miljoen)	**Totaal**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Spreiding subsidie Noord	€ 13,5	Geen	€ 0,5	€ 2,3	€ 10,7

Veiligheid

In de voorafgaande jaren waren de interventies met betrekking tot veiligheid ondergebracht bij de verschillende thema's. Via de Voorjaarsnota 2025 is tot 2028 in totaal € 18,6 miljoen beschikbaar gesteld voor het Meldpunt Zorg en Overlast en de Aanpak Noord. Een definitieve verdeling tussen het Meldpunt en de Aanpak volgt in het najaar. Uitgangspunt is het op orde brengen van de basis door versterking van de organisatie en door meer aanwezigheid op straat en in de buurten. We zetten multidisciplinaire teams op in buurten met de grootste sociale en veiligheidsopgave. Met de extra middelen breiden we de komende jaren de lokale aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling uit, net als de inzet op personen met onveilig en onbegrepen gedrag en het tegengaan van online jeugdcriminaliteit.

Programma *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Pijler**	**2025**	**2026**	**2027**
2 Openbare Ruimte, Water, Groen en vervoer	Wonen	€ 0,4	€ 0,2	€ -
2 Openbare Ruimte, Water, Groen en vervoer	Openbare ruimte	€ 0,7	€ 0,4	€ -
2 Openbare Ruimte, Water, Groen en vervoer	Stadsnatuur en groen	€ 0,9	€ 0,7	€ -
3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	Buurteconomie	€ 0,6	€ 0,4	€ -
6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	Kansen voor de jeugd	€ 1,4	€ 0,9	€ -
6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	Kansrijke Sociale Buurten	€ 1,2	€ 0,8	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Bewonersbetrokkenheid	€ 0,7	€ 0,6	€ -
Totaal maatregelen		**€ 5,9**	**€ 3,9**	**€ -**
B Overhead	Programmateam	€ 1,0	€ 1,0	€ -
Dekking Coalitie middelen 22-26		**€ 6,9**	**€ 4,9**	**€ -**

Nationaal Programma Samen Nieuw-West

Met het Nationaal Programma Samen Nieuw-West (NPSNW) wil een alliantie van overheden, (maatschappelijke) organisaties, bedrijven en bewoners van Nieuw-West de opeenstapeling van problemen in stadsdeel Nieuw-West doorbreken. In februari 2024 hebben de alliantiepartners hier afspraken over gemaakt in een uitvoeringsprogramma 'Wij maken samen Nieuw-West'. Hierbinnen zijn gemeenschappelijke waarden gedefinieerd voor de lange termijn met de volgende hoofdopgaven:
1) Eigenaarschap, Inclusie en Democratie, 2) Werk en bestaanszekerheid,
3) Wonen en Leefomgeving, 4) Veiligheid en 5) Kansen voor de jeugd.
Een ander belangrijk thema binnen het NPSNW is community wealth building.

Eigenaarschap, Inclusie en Democratie

Om te komen tot een wezenlijke democratische samenleving in Nieuw-West zijn er drie hoofdopgaven, waar in 2026 aan verder wordt gewerkt:

1. Het ondersteunen van nieuwe en bestaande wijkallianties in de 11 vastgestelde focusbuurten, waar de bewoners de trekker van zijn.
2. Bouwen aan eigenaarschap van bewoners door bewoners op alle niveaus in Samen Nieuw-West in te zetten.
3. Werken aan diversiteit en inclusie. Niet alleen binnen het Nationaal Programma streven we naar inclusiviteit maar vooral op wijk en buurtniveau werken we aan inclusieve gemeenschappen.

Veiligheid

Om de veiligheid in Nieuw-West te vergroten wordt gewerkt aan drie hoofdopgaven.

1. We handelen adequaat, proportioneel en zorgvuldig:
   - Solide fundament: Met ‘solide fundament’ investeren we in extra professionals in de wijk (die direct contact hebben met bewoners) en extra voorzieningen in de wijk. Hiermee verbeteren we de leefbaarheid en veiligheid.
   - Veiligheidsdragers: Buurtvaders en -moeders spelen een cruciale rol bij het voorkomen van ongeregeldheden. Hun betrokkenheid en aanwezigheid in de buurt, vaak op belangrijke momenten, hebben een positief effect op het gedrag van jongeren. We ondersteunen hun werk actief met extra middelen en begeleiding, zodat zij hun belangrijke rol kunnen blijven vervullen.
2. We werken aan verbondenheid, verdraagzaamheid en herstel:
   - Wijkrechtspraak: Met de wijkrechtspraak komt de rechtspraak dichter bij bewoners. Juridische kwesties met directe impact op de leefomgeving kunnen sneller en effectiever worden opgelost. De verwachting is dat de wijkrechter begint met zittingen in september 2025.
   - Huiselijk geweld en kindermishandeling: Een brede coalitie van organisaties werkt aan het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
   - Van trauma naar kracht: We werken in 2026 aan een kleinschalig programma dat zich richt zich op het versterken van bewustwording, traumaverwerking en maatschappelijke activatie.
3. We doorbreken criminele structuren:
   - Aanpak Wildeman: In de Wildemanbuurt werken we intensief samen met partners zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en het Regionale Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) om criminele netwerken te doorbreken.
   - Online veiligheid: We verkennen welke mogelijkheden er zijn om de online veiligheid te verbeteren, aanvullend op de initiatieven die hiervoor al stedelijk in gang zijn gezet.

Werk en bestaanszekerheid

Bewoners uit Nieuw-West moeten volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. We zetten ons in om de bestaanszekerheid te garanderen en arbeidsparticipatie te vergoten van bewoners in Nieuw-West via drie hoofdopgaven.

1. We maken werk beter toegankelijk voor wie dat nu niet het geval is.
   - Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteunen we om stappen te zetten naar meer participatie en op termijn werk.
   - Tien maatschappelijke initiatieven zijn met uiteenlopende doelgroepen en werkwijzen en in nauwe samenwerking met afdelingen van Werk Participatie en Inkomen aan de gang om inwoners dichter bij de arbeidsmarkt te brengen.
2. Iedereen verdient financiële bestaanszekerheid.
   - In de eerste plaats via werk, maar altijd via voldoende besteedbaar inkomen, zodat de stress van armoede tot het verleden behoort.
   - We zetten ons in voor meer gebruik van financiële regelingen en minder schulden onder de bewoners van Nieuw-West.
3. Bewoners, lokale initiatieven, ondernemers en instanties werken samen aan de opgaven in Nieuw-West.
   - We versterken de lokale economie door ruimte te bieden aan initiatieven en de samenwerking tussen partijen te verbeteren.
   - Samen met Community Wealth Building en het stadsdeel bouwen aan een sterke combinatie van kleinschalige groenverbeteringen en een fraaie en klimaatbestendige buitenruimte.
   - Nieuw-West barst van ondernemingszin. Kansen voor West speelt hier actief op in.

Wonen en leefomgeving

Er zijn vier hoofdopgaven benoemd voor de interventies in het domein wonen en leefomgeving.

1. Iedereen een (t)huis.
   - Voor Nieuw-West komt er extra geld beschikbaar voor woningbouw vanuit de Realisatieimpuls van het Rijk. Gekoppeld aan deze impuls kunnen ook extra investeringen gedaan worden in de openbare ruimte en voorzieningen.
   - Met een bijdrage van het Volkshuisvestingsfonds kan de particuliere woningvoorraad worden verduurzaamd. In totaal kunnen 2.500 particuliere woningen hiervan gebruik maken.
   - In de stedelijke aanpak van schimmelwoningen zal in Nieuw-West extra aandacht worden besteed aan communicatie om de meldingsbereidheid te verhogen. Er zal meer aandacht besteed worden aan woondoelgroepen in Nieuw-West, waaronder de huisvesting van maatschappelijke beroepen, jongeren en ouderen.
   - Voor ouderenhuisvesting is doorstroming naar passende woningen van groot belang. De inzet op doorstroming wordt voortgezet binnen het kader van de stedelijke aanpak.
2. Bewoners voelen zich thuis en verbonden met de buurt.
   - Naast de extra investeringen in de gebiedsontwikkeling van Osdorp en Geuzenveld-Slotermeer (Wildemanbuurt, Roëllbuurten, Wegener Sleeswijk, Dijkgraafsplein), worden innovatieve speelpleinen ingericht en worden buurtrondjes voor de Sloterparken aangelegd.
   - Wijkallianties krijgen geld voor extra interim-beheer in vernieuwingsgebieden.
3. De leefsituatie en het perspectief van bewoners is verbeterd.
   - Waar nodig krijgen nieuwe bewonerscommissies en leefbaarheidsoverleggen ondersteuning. Binnen de Wijkallianties wordt extra aandacht besteed aan de integratie en informatievoorziening van nieuwe bewoners.
4. Bewoners kunnen zich duurzaam en betaalbaar verplaatsen.
   - Er wordt gewerkt aan twee speerpunten om de vervoersarmoede in Nieuw-West te verminderen: vervoersinitiatieven van onderop, aan de hand van wat nodig is bij bewoners, zoals bewonersbusjes richting winkelcentrum, en de uitwerking van een compleet fietssysteem voor de bewoners van Nieuw-West.

Kansen voor de Jeugd

Veel kinderen die geboren worden in Nieuw-West staan voor grote uitdagingen. De startpositie van kinderen verschilt enorm van leeftijdsgenoten in andere delen van de stad. Om dit te doorbreken zetten we in op drie hoofdopgaven en activiteiten met als uitgangspunt dat ieder kind anderen ontmoet.

1. Jonge kinderen groeien stressvrij op doordat de voorwaarden op orde zijn om in een stimulerende omgeving (gezin, school, straat) zijn of haar talenten te ontwikkelen.
   - In 2026 werken we verder aan de ambitie richting 100% deelname aan de voor- en vroegschoolse educatie. We starten met een Nieuw-West Academie naar voorbeeld van Zuidoost, leiden meer moeders op onder schooltijd en werken aan het structureel maken van Fit op de Voorschool en de opgezette extra spelinlopen en startklassen.
2. We investeren in brede ontwikkeling op en rondom scholen.
   - Op school leren kinderen niet alleen rekenen en schrijven maar kunnen zijn ook in brede zin hun talenten ontwikkelen. Initiatieven hiertoe zijn onder meer Samen Leren in de Wijk, Familiescholen en Naschoolse Ontwikkelomgeving.
   - In een pilot op drie clusters van scholen wordt het versnipperde aanbod op en rondom de scholen anders ingericht, uitgaande van de leefwereld van jongeren. Kinderen kunnen zich hierdoor de hele dag op en rondom de school ontwikkelen.
3. Jongeren en jongvolwassenen in Nieuw-West verdienen meer perspectief op passend werk en woning.
   - In een domein overstijgende aanpak gaan we samen met jongeren experimenteren met vernieuwende oplossingen. De Kerngroep Jongeren werkt samen met partners uit het onderwijs en gemeente in 2026 aan het thema Mentale Gezondheid. Er worden meer burgerschapslessen ontwikkeld waarbij jongeren op scholen hun leeftijdsgenoten voorbereiden op hun toekomst op het gebied van onder andere wonen en financiën.

Overkoepelende opgave: Community Wealth Building

Community Wealth Building (CWB) is een actiegerichte, plaatsgebonden aanpak voor economische ontwikkeling, gericht op het creëren van goede lokale banen en zeggenschap en eigenaarschap over de lokale economie. In 2026 bouwen we voort op de resultaten die in 2024 en 2025 zijn geboekt.

1. Inkoop:
   - Verankering van CWB in beleid, handelingskaders en cultuur bij inkopers en opdrachtgevers en het gedetailleerd in kaart brengen van de gehele inkoopbehoefte binnen een beperkt aantal sectoren: groen, catering en gebouwenonderhoud/-verduurzaming. Dit biedt een basis voor het organiseren van het democratisch lokaal aanbod. Hierdoor kan een substantiële verschuiving van geldstromen vanuit de gemeente en andere lokaal verankerde instituties naar lokaal gewortelde ondernemingen in Nieuw-West kan gaan, zoals de eerste werknemerscoöperaties.
2. Coöperaties:
   - Het ondersteunen van in 2024 en 2025 gestarte werknemerscoöperaties in hun doorontwikkeling middels training en begeleiding en het organiseren van gezamenlijke diensten.
   - Daarnaast werken we in een drietal sectoren in een taskforce gericht aan democratische ondernemingen / consortia op schaal, zodat sneller kan worden ingespeeld op inkoopbehoeften van ankerorganisaties / alliantiepartners en substantiële geldstromen kunnen worden verlegd naar dit lokale aanbod.
3. Ondersteunende infrastructuur:
   - We bouwen voort aan een vruchtbaar ecosysteem voor Community Wealth Building: een hecht lokaal netwerk, waarbinnen lokale inkoop, werknemerscoöperaties en andere lokaal gewortelde ondernemingen en ondersteunende diensten elkaar steeds beter vinden en versterken. Onder meer een gezamenlijk detacheringsbureau en een gezamenlijke backoffice worden in 2026 gelanceerd.

Overkoepelende opgave: Werkend Leren

Binnen werkend leren zijn voor 2026 twee hoofdopgaven benoemd om het lerend vermogen van de alliantiepartners te versterken.

1. Monitoring:
   - De kenniscoalitie (UvA, VU, HvA, ROC als kernpartners) investeert in kennisontwikkeling en kennisuitwisseling over de wijze waarop we onze aanpak willen monitoren, leren en bijsturen.
2. Verbinding in het leren:
   - De kenniscoalitie verbindt zich direct aan de opgaveteams en aan de daarmee verbonden werkgroepen. Bestaande (wetenschappelijke) kennis wordt verbonden aan kennis van professionals en de alledaagse kennis van bewoners.

Programma *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Opgaves**	**2025**	**2026**	**2027**
1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	Wonen en fysieke leefomgeving	€ 0,6	€ 0,6	€ -
6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	Kansen voor de jeugd	€ 0,3	€ 0,3	€ -
7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding	Werk en bestaanszekerheid	€ 1,0	€ 1,0	€ -
8 Veiligheid	Veiligheid	€ 1,6	€ 1,6	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Overkoepelende opgave: Eigenaarschap, Inclusie en democratie	€ 0,8	€ 0,8	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Overkoepelende opgave: Community Wealth Building	€ 1,9	€ 1,9	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Overkoepelende opgave: Werkend Leren	€ 0,1	€ 0,1	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Ontwikkelbuurten	€ 0,04	€ -	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Communicatie	€ 0,5	€ 0,5	€ -
Totaal maatregelen		**€ 6,8**	**€ 6,7**	**€ -**
B Overhead	Programmateam	€ 1,1	€ 0,9	€ -
Totaal		**€ 7,9**	**€ 7,6**	**€ -**
Dekking Coalitie middelen 22-26		**€ 7,4**	**€ 7,1**	**€ -**
Dekking SPUK kansrijke wijk	Programmateam	€ 0,5	€ -	-

Masterplan Zuidoost

De Bijlmer was een belofte. Mooie ruime en betaalbare woningen voor iedereen. Veel groen. Alle ingrediënten voor een mooi, bloeiend stadsdeel. De geweldsincidenten in de zomer van 2019 waren de directe aanleiding voor Masterplan Zuidoost. Het kon zo niet langer. Te veel bewoners hebben problemen. Vaak meer dan in de rest van de stad. Het plan is om daar met elkaar verandering in te brengen. Deze aanpak moet gaan leiden tot een structurele verbetering voor de bewoners. Veiligheid is essentieel en de leefbaarheid moet optimaal in orde zijn. Publieke en private partijen uit Zuidoost verbinden zich in een Alliantie voor ten minste 20 jaar aan Zuidoost. Onze ambities zijn verdeeld in vijf thema's. Samen met bewoners bepalen we de activiteiten die we uitvoeren in 2026.

Participatie en inclusie

In 2026 zal vanuit deze ambitie verder geïnvesteerd worden in het organiseren en versterken van de gemeenschap van Zuidoost en in de capaciteitsversterking van de bewoners, bewonersnetwerken en grassroots organisaties. De activiteiten die we gaan uitvoeren in 2026 bepalen we samen met de bewoners, aanvullend op wat we nu al doen. Pijlers en doorbraken gerealiseerd in 2026:

- Het verbindingsplatform is operationeel, waardoor de gemeenschap sterker georganiseerd is, diverse netwerken betrokken zijn en de krachten meer gebundeld zijn.
- Het asset mapping platform is werkzaam en er wordt gebruik van gemaakt. Dit platform brengt de expertise, ervaring en hulpbronnen in beeld van bewoners en lokale professionals. Hierdoor weten we elkaar onderling beter te vinden en versterken. Daarnaast worden partners gestimuleerd om in co-creatie met de community te werken en gebruik te maken van de kracht, expertise en kunde van de gemeenschap.
- De community verbinders zijn gelijkwaardig gepositioneerd in alle doorbraak teams en leveren een effectieve en duurzame bijdrage aan alle ambities van het masterplan.
- Het Tijdelijk Doorbraak Team is doorontwikkeld naar een structurele vorm.
- Het welzijnsdashboard wordt in minstens drie wijken gebruikt als instrument voor dialogen en co-creatie.
- Community Wealth Building visies zijn ontwikkeld naar aanleiding van capaciteitsopbouw.
- Er is gewerkt aan het ontwikkelen van nieuwe, meer duurzame en structurele vormen van financieren, waardoor grassroots organisaties een structurele en duurzame bijdrage leveren aan de ambities van het masterplan.
- Op basis van opgaven die door bewoners zijn geagendeerd, worden opgaveteams gerealiseerd, die onder deze ambitie, of onder één van de andere doorbraak teams onder zijn gebracht, of een overkoepelend opgave team. Het gaat in 2026 onder andere om:
  - mentale en fysieke gezondheid
  - doorwerking koloniaal en slavernijverleden
  - innovatieve inzet op groepen jongeren en overige bewoners die nu nog niet worden bereikt

Wonen en Leefbaarheid

De Alliantiepartners erkennen het belang van multidisciplinaire samenwerking. Alleen samen kunnen we de problematiek op het gebied van wonen, werk en veiligheid effectief aanpakken. Daarom blijven de Alliantiepartners bij voorkeur vanuit één locatie met elkaar samenwerken, zichtbaar en aanspreekbaar voor de bewoners. Partners zullen onder meer in de vorm van wijkactieteams en buurtteams zichtbaar zijn in de wijken en waar mogelijk aangevuld met bewonersinitiatieven. Prioriteiten zijn de hotspotaanpak waarbij de focus ligt op de H-buurt met een intensivering van een integrale aanpak door de Alliantiepartners. De informatievoorziening richting jongeren over wonen door onder andere het informatiepunt Wonen&Zo en lessen over dit onderwerp op scholen wordt voortgezet. De projecten perspectiefwoningen voor jonge alleenstaande ouders wordt doorontwikkeld en aangevuld met het ontwikkelen van jongerenhuisvesting voor en door jongeren in Holendracht. We houden aandacht voor de verlichting in de openbare ruimte. Dit wordt meegenomen in de aanpak van de openbare ruimte op basis van het Volkshuisvestingsfonds. Betaalbare bedrijfsruimte wordt gerealiseerd in de vorm van een bedrijfsverzamelgebouw aan de Kromwijkdreef en het ondersteunen van verschillende ondernemershubs. De voorrangsregelingen voor woningen voor bewoners van Zuidoost wordt geborgd en uitgebreid naar koop.

Veiligheid

De inzet voor veiligheid richt zich op drie 'doorbraken'.

- Wijkactieteams: dit is een samenwerking tussen stadsdeel, politie en corporaties voor veiligheidsproblemen in de woonomgeving. Meldingen van bewoners worden opgepakt tot er een oplossing is. Ook worden hosts van ISG ingezet om toezicht te houden. Zij zijn elke dag zichtbaar op straat aanwezig tot twee uur 's nachts.
- Jeugd & Veiligheid: er wordt veel ingezet op de veiligheid van jongeren door preventieve maatregelen en begeleiding van kwetsbare jongeren. In het kader van het Masterplan wordt deze aanpak versterkt door samen te werken met grassroots organisaties die de jongeren goed kennen en weten hoe we hen het beste kunnen helpen.

- Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM): dit is een ernstig probleem waar nog veel taboe op rust. Daarom wordt in het kader van het Masterplan een aantal nieuwe acties ingezet, zoals het verbinden van de formele en informele netwerken die samenwerken aan bewustwording en concrete problemen behandelen in een lokaal casusoverleg. Verder komt er nu ook meer aandacht voor de daders, in de vorm van een plegeraanpak.

Jeugd en onderwijs
Onze ambitie is gelijke kansen voor alle kinderen in Zuidoost. We richten ons op alle domeinen waar jongeren zijn: gezin, school en buurt. Met masterplan Zuidoost zetten we ons in voor de Zuidoost Academie, voor organisaties uit de wijk die jongeren begeleiden en ter versterking van oudernetwerken. In de Zuidoost Academie werken de partners van de ambitie gelijke kansen voor de jeugd samen aan het versterken van de (pedagogische) competenties van opvoeders en professionals die samen de pedagogische civil society van Zuidoost vormen. We willen 500 unieke deelnemers bereiken, waarvan ongeveer 70% professionals en 30% ouders/opvoeders.

Met jongerenbegeleiding in de wijk volgen en ondersteunen we de jongeren waar zij zelf zijn of gaan. Het is een samenwerking van organisaties die geworteld zijn in de wijk en die jongeren begeleiden bij talentontwikkeling en identiteitsontwikkeling. Via acht grassroots organisaties begeleiden we hiermee circa 500 jongeren.

We willen ouders en opvoeders meer betrekken bij de opvoeding van de kinderen in Zuidoost en hen versterken om hun rol te pakken. Dit doen we onder meer via Mannen aan Zet en het Makuba netwerk (voor en door vrouwen uit Zuidoost). Hiermee stimuleren we onder andere vaders hun rol te pakken, bestaande netwerken van vrouwen te verbinden en hen te betrekken bij de pedagogische civil society in Zuidoost en rolmodellen in te zetten. We willen hiermee 300 tot 500 ouders betrekken.

Werk en economie
Binnen het domein Werk focussen we op drie lijnen ‘van geen werk naar werk’, ‘van onderwijs naar werk’ en ‘van werk naar beter betaald werk’. In 2026 zetten we in op de verduurzaming van initiatieven die succesvol bleken in het bereiken van Amsterdammers in Zuidoost, zoals Zuidoost Werkt en de Ondernemerswinkel. Voor bewoners in Zuidoost die op zoek zijn naar werk of beter werk, vergroten we consequent mogelijkheden om in contact te komen met werkgevers. Op het terrein van bestaanszekerheid en armoedebestrijding versterken we onze samenwerking met maatschappelijke organisaties en initiatieven uit Zuidoost, zodat we samen nog meer Amsterdammers bereiken en kunnen ondersteunen. Obstakels om deel te nemen aan de maatschappij, proberen we zo veel mogelijk weg te nemen. Binnen het domein Economie richten we ons op het versterken van ondernemersvaardigheden, betaalbare bedrijfsruimte en organiseren we voor ondernemers zogenaamde loopbaanpaden waarmee we ondernemers een perspectief geven op hoe zij hun onderneming, en inkomen uit hun onderneming, kunnen ontwikkelen.

Programma *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Ambities**	**2025**	**2026**	**2027**
1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	Wonen	€ 0,6	€ 0,4	€ -
5 Onderwijs	Jeugd en Onderwijs	€ 1,0	€ 0,8	€ -
7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding	Werk en Economie	€ 0,6	€ 0,6	€ -
8 Veiligheid	Veiligheid	€ 0,9	€ 0,9	€ -
B Bestuur en Organisatie (democratisering)	Participatie en Inclusie	€ 0,4	€ 0,4	€ -
Totaal maatregelen		**€ 3,5**	**€ 3,1**	**€ -**
B Overhead	Programmateam	€ 1,0	€ 0,8	€ -
Totaal		**€ 4,5**	**€ 3,9**	**€ -**
Dekking Coalitie middelen 22-26		**€ 4,0**	**€ 3,9**	**€ -**
Dekking SPUK kansrijke wijk	Programmateam	€ 0,5	€ -	-

5

Balans

Geprognosticeerde balans

De balans is een financieel overzicht van de bezittingen en hoe we deze bezittingen financieren op een bepaald moment. Tabel 1 toont onze vereenvoudigde geprognosticeerde balans. Hierin staat de meerjarige ontwikkeling van het bezit en hoe we het bezit financieren. De balans is vereenvoudigd omdat de balansonderdelen gegroepeerd worden weergegeven.

In het Jaarverslag 2024 bedroegen onze bezittingen € 17,1 miljard.
Deze waren gefinancierd met:

- € 8,9 miljard interne financieringsmiddelen (reserves, resultaat na bestemming en voorzieningen) en € 1,2 miljard overige vlottende passiva
- € 7,1 miljard externe financieringsmiddelen

Tabel 1. Geprognosticeerde balans (vereenvoudigd)

Balans *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Immaterieel bezit	21	21	21	21	21	21
Materieel bezit	14.826	15.287	15.829	16.533	17.083	17.877
Financieel bezit	1.095	1.273	1.286	1.256	1.227	1.192
Overige vlottende activa	1.186	1.374	1.376	1.376	1.381	1.309
Totaal bezittingen	**17.127**	**17.954**	**18.512**	**19.186**	**19.711**	**20.399**
Reserves	8.228	8.230	8.100	8.187	8.290	8.480
Resultaat na bestemming	-7	-	-	-	-	-
Voorzieningen	660	692	707	722	773	736
Externe financieringsmiddelen	7.064	7.850	8.524	9.096	9.467	10.002
Overige vlottende passiva	1.181	1.181	1.181	1.181	1.181	1.181
Totaal financieringsmiddelen	**17.127**	**17.954**	**18.512**	**19.186**	**19.711**	**20.399**

Bezittingen

Onze bezittingen bestaan uit materiële bezittingen en financiële bezittingen.

Materiële bezittingen

De materiële bezittingen bestaan vooral uit:

- erfpachtgronden
- (school)gebouwen
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Zoals uit tabel 2 blijkt, nemen onze materiële bezittingen de komende jaren toe van € 14,8 miljard in 2024 tot € 17,9 miljard in 2029. De samenstelling en ontwikkeling van de materiële bezittingen lichten we verder toe in de Investeringsparagraaf.

*Tabel 2. Materiële bezittingen**

Materiële bezittingen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Erfpachtgronden	8.520	8.644	8.788	8.962	9.136	9.310
(School)gebouwen	2.463	2.584	2.747	2.964	3.104	3.309
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.909	3.145	3.406	3.741	3.997	4.390
Overig	934	913	887	866	846	868
Totaal	**14.826**	**15.287**	**15.829**	**16.533**	**17.083**	**17.877**

* De tabel geeft een prognose per categorie. Hierbij zijn de bedragen naar rato gecorrigeerd voor jaarlijkse afschrijvingen en planningsoptimisme, uitgezonderd voor de erfpachtgronden.

Financiële bezittingen

Financiële bezittingen bestaan vooral uit verstrekte leningen en aandelenkapitaal in deelnemingen.

Tabel 3 toont de samenstelling en verwachte ontwikkeling van de financiële bezittingen. Deelnemingen zijn het grootste deel van de financiële bezittingen. Daarnaast maken de verstrekte leningen ook deel uit van de financiële bezittingen.

De waarde van het aandelenkapitaal in deelnemingen neemt toe en blijft vanaf eind 2026 constant. De toename van 2025 naar 2026 komt vooral door de herfinanciering van AEB halverwege 2025. Hierbij is de verstrekte lening aan AEB grotendeels omgezet in aandelenkapitaal. Daarnaast wordt de verstrekte lening van € 55 miljoen aan Alliander naar verwachting in 2026 omgezet naar aandelenkapitaal.

Ondanks de omzetting van verstrekte leningen naar aandelenkapitaal neemt de omvang van de verstrekte leningen toe in 2025. Dat komt doordat we tegelijkertijd een nieuwe lening van € 158,4 miljoen verstrekken aan AEB waarmee de bankleningen zijn afgelost. Daarnaast is een aanvullende faciliteit verstrekt aan AEB met een maximum van € 21,5 miljoen in 2025. In de jaren daarna nemen de verstrekte leningen naar verwachting af door de omzetting van de Alliander-lening en verwachte aflossingen door AEB.

Verdere toelichting over de deelnemingen volgt in de paragraaf Verbonden partijen. Daarnaast behandelen we de verstrekte leningen in de paragraaf Financiering.

Tabel 3. Financiële bezittingen

Financiële bezittingen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Deelnemingen	691	846	901	901	901	901
Verstrekte leningen	368	391	350	320	290	256
Overig	36	36	36	36	36	36
Totaal	**1.095**	**1.273**	**1.286**	**1.256**	**1.227**	**1.192**

Financieringsmiddelen

De bezittingen financieren we met interne en externe financieringsmiddelen.

Interne financieringsmiddelen

De interne financieringsmiddelen bestaan uit:

- reserves
- voorzieningen
- het resultaat na bestemming

Tabel 4 toont dat de verwachte omvang van de interne financieringsmiddelen stijgt van € 8,9 miljard in 2024 tot € 9,2 miljard in 2029. Dit betekent dat we een deel van onze inkomsten gebruiken om reserves te vormen. Vaak voor toekomstige uitgaven. Zo financieren we ons bezit voor een deel met eigen vermogen. Hierbij hebben we meerdere financieringsreserve gebundeld in één reserve, de reserve Vermogens-opbouw. In de bijlage Reserves en de bijlage Voorzieningen lichten we de samenstelling en ontwikkeling van de reserves en voorzieningen verder toe.

Tabel 4. Interne financieringsmiddelen

Interne financieringsmiddelen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Reserves	8.228	8.230	8.100	8.187	8.290	8.480
Resultaat na bestemming	-7	-	-	-	-	-
Voorzieningen	660	692	707	722	773	736
Totaal	**8.882**	**8.922**	**8.807**	**8.909**	**9.063**	**9.215**

Externe financieringsmiddelen

De externe financieringsmiddelen zijn leningen van externe partijen waarover we rente betalen. Dit noemen we ook wel de externe schuld.

De schuldprognose is het resultaat van overige ontwikkelingen op de balans. De behoefte aan externe financieringsmiddelen is namelijk het verschil tussen de bezittingen en de interne financieringsmiddelen.

Tabel 5 toont dat de behoefte aan externe financieringsmiddelen de komende vijf jaren stijgt van € 7,1 miljard in 2024 tot € 10,0 miljard in 2029. Om de schuld-ontwikkeling te beheersen sturen we op de twee samenstellende delen van de schuld te weten:

- De erfpachtschuld die beheerst wordt door canoninkomsten uit erfpacht te sparen.
- De standaardschuld voor de overige investeringen die beheerst wordt door de netto schuldquote van de standaardschuld voor de lange termijn te richten op 110%.

In de paragraaf Financiering lichten we ontwikkelingen van de schuld, rentelasten en financiële kengetallen verder toe.

Tabel 5. Externe financieringsmiddelen

Externe financieringsmiddelen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Erfpachtschuld	2.791	3.004	3.103	3.197	3.289	3.289
Standaardschuld	4.273	4.846	5.421	5.899	6.178	6.713
Totaal	**7.064**	**7.850**	**8.524**	**9.096**	**9.467**	**10.002**

6

Afkortingen en begrippenlijst

Cijfers	Omschrijving	Soort
1AH&S	1Amsterdam Heel & Schoon	Afkorting
A		
AAGG	Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht	Afkorting
A-Bis	Amsterdamse Basisinfrastructuur	Afkorting
ACAM	Accountancy en Advies Amsterdam	Afkorting
Accres	Het accres is de beweging (krimp of groei) die het gemeentefonds maakt met de rijksuitgaven mee. Extra rijksuitgaven leiden tot groei van het gemeentefonds. Bezuinigingen op rijksuitgaven leiden tot krimp van het gemeentefonds.	Begrip
ACE	Aanvullend Convenant Erfpacht	Afkorting
Achtergestelde lening	Een lening waarbij, in het geval van faillissement van de lener, de partij die de lening verstrekt wordt achtergesteld in de positie als schuldeiser. De partij die de lening verstrekt kan in dit geval dus pas na andere 'normale' schuldeisers, zoals banken, de schuld opeisen.	Begrip
Activa	De activa zijn onderdeel van de balans en bestaan uit materieel bezit (oftewel materiële activa) en financieel bezit (oftewel financiële activa). De materiële activa zijn de bezittingen in tastbare zaken, zoals grond, schoolgebouwen en de Noord/Zuidlijn. De financiële activa zijn bezittingen in financieel waardepapier, zoals aandelen in deelnemingen of verstrekte leningen aan anderen.	Begrip
AcVZ	Actiecentrum Veiligheid en Zorg	Afkorting
ADAM	Amsterdamse Dierenhulp aan Minima	Afkorting
AEB	Afval Energie Bedrijf	Afkorting
AFK	Amsterdams Fonds voor de Kunst	Afkorting
Afschrijving	Investeringen bewijzen hun nut over meerdere jaren. De kosten van een investering, ofwel de geïnvesteerde som, worden daarom ook over meerdere jaren verdeeld. Het jaarlijkse bedrag is de afschrijving. Het aantal jaren waarover de kosten worden verdeeld heet de afschrijvingstermijn.	Begrip
AGV	Amstel, Gooi en Vecht	Afkorting
AIF	Amsterdams Investeringsfonds	Afkorting
Algemene reserve	Dit is het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en is een buffer voor het kunnen opvangen van (niet-structurele) financiële tegenvallers.	Begrip
Algemene uitkering	Uitkering van het gemeentefonds waarbij geen specifiek doel voor de besteding van de middelen is aangegeven. De hoogte van deze uitkering is afhankelijk van de karakteristieken van een gemeente en eventuele nieuwe gemeentelijke taken, of taken die vervallen.	Begrip
AMIF	Asiel, Migratie en Integratiefonds	Afkorting
AMR2	Subsidie voor arbeidsmarktregio's voor de toeleiding van mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt	Afkorting
AMS	Advanced Metropolitan Solutions	Afkorting
AMSYS	Amsterdam Metro Systeem	Afkorting
ANMEC	Amsterdam Natuur en Milieu Educatie	Afkorting
ANPR	Automatic Number Plate Recognition	Afkorting
AO	Ambulante ondersteuning	Afkorting
AOV	Aanvullend Openbaar Vervoer	Afkorting
Apparaatslasten	Alle personele- en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de gemeentelijke organisatie (los van de kosten van het bestuur). Denk aan de loonkosten voor het ambtelijk apparaat, kosten voor inhuur, huisvestingskosten, facilitaire kosten en automatiseringskosten. Ook kapitaallasten zijn onderdeel hiervan, voor zover deze betrekking hebben op investeringen voor het laten functioneren van de gemeentelijke organisatie.	Begrip
APV	Algemeen Plaatselijke Verordening	Afkorting
Areaalsystematiek	Systematiek voor het meebewegen van de begroting met de groei van de stad. Met een beperkte set objectieve parameters ramen we hoeveel middelen nodig zijn om de Amsterdammers volgend jaar hetzelfde voorzieningenniveau te kunnen aanbieden.	Begrip
ASG	Aanvullende regeling Seksuele Gezondheidszorg	Afkorting
ASP	Amsterdam Science Park	Afkorting
AV	Aanvullend Vervoer	Afkorting
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	Afkorting
AWVN	Algemene Werkgeversvereniging Nederland	Afkorting
B		
B&O	Bestuur en Organisatie	Afkorting
B&W	Burgemeester en wethouders	Afkorting
Balans	Het overzicht van onze activa en passiva op een bepaald moment	Begrip
Baten	Inkomsten. Zie ook stelsel van baten en lasten	Begrip

Bboor	Bestuurlijke boete overlast openbare ruimte	Afkorting
BBV	**Besluit begroting en verantwoording** Dit zijn de wettelijke eisen voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening.	Afkorting/ Begrip
Bbz	Besluit Bijstandsverlening voor Zelfstandigen	Afkorting
BCF	**Btw-compensatiefonds** Vanaf 2003 zijn gemeenten btw-plichtig. Het BCF heeft als doel dit nieuwe btw-regime budgettair neutraal te laten verlopen. De gemeente kan onder voorwaarden betaalde btw terugvragen via het BCF.	Afkorting/ Begrip
Bestemmings-reserve	Dit is een reserve waaraan de raad of provinciale staten een bestemming heeft gegeven: het dient een bepaald doel en heeft een vooraf bepaalde looptijd.	Begrip
BIE	Bouwgronden in exploitatie	Afkorting
BIO	Beleidsregel Integriteit en Overeenkomsten Inkoop	Afkorting
BIZ	Bedrijven Investeringszone	Afkorting
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	Afkorting
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar	Afkorting
BORI	Beheer en Onderhoud Rail Infrastructuur	Afkorting
BOTOC	Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit	Afkorting
BRP	Basis Registratie Personen	Afkorting
Btw	Belasting toegevoegde waarde	Afkorting
Budgettair neutraal	Een budgettair neutrale wijziging in de begroting is een wijziging die geen effect heeft op het saldo van baten en lasten.	Begrip
BV	Besloten Vennootschap	Afkorting
BVOV	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer	Afkorting
Bvo	Bruto vloeroppervlak	Afkorting
BW	Beschermd Wonen	Afkorting
BW	Boekwaarde	Afkorting
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Afkorting
C		
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	Afkorting
CCTV	Closed-circuit television	Afkorting
CNB	Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied	Afkorting
CO_2	Koolstofdioxide	Afkorting
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers	Afkorting
COB	Centrale Object Bediening	Afkorting
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	Afkorting
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	Afkorting
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit	Afkorting
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Weg- en Waterbouw en de Verkeerstechniek	Afkorting
CSZ	College Sanering Zorginstellingen	Afkorting
CTO	Centrum voor Topsport en Onderwijs Amsterdam	Afkorting
D		
DB	Dagbesteding	Afkorting
DB	Dagelijks Bestuur	Afkorting
DBA (wet)	Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties	Afkorting
Decentralisatie-uitkering	Een tijdelijke uitkering vanuit het gemeentefonds, waarbij middelen anders verdeeld kunnen worden dan bij de algemene uitkering. Het wordt vaak gebruikt om specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeente fonds, of om specifieke uitkeringen te voorkomen.	Begrip
Dekkings-percentage	Dit is de mate waarin gemeentelijke lasten, van bijvoorbeeld riolering en afvalinzameling, aan de burger worden doorberekend. Bij een dekkingspercentage van 100 procent worden de lasten volledig doorberekend, dus dekken de baten de lasten volledig.	Begrip
DGO	Duurzame Gemeentelijke Organisatie	Afkorting
DIV	Document- en Informatievoorziening	Afkorting
DMS	Data Management Systeem	Afkorting
DOA	Doelgericht op afstand	Afkorting
Doelenboom	Het geheel van doelen, activiteiten en indicatoren per programma(onderdeel). Doelen geven weer wat we willen bereiken, activiteiten geven weer wat we daarvoor gaan doen en indicatoren verschaffen een gekwantificeerd inzicht in de voortgang of uitvoering.	Begrip
DOR	Digitaal Opkopers Register	Afkorting
DORA	**Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam** Met het Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam werken we vanuit meerdere disciplines samen om de leefbaarheid in de stad te verbeteren door het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte aan te pakken.	Afkorting/ Begrip

DSD	Doorontwikkeling Sociaal Domein	Afkorting
DWS	De Weerbare Stad	Afkorting
E		
EC	Europese Commissie	Afkorting
EDR	Europese Dienstenrichtlijn	Afkorting
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	Afkorting
EFUS	European Forum for Urban Security	Afkorting
Egalisatiereserve	Reserve met het doel tot een gelijkmatige verdeling te komen van in de tijd onregelmatig gespreide kosten.	Begrip
Eigen vermogen	Dit gaat om de interne financieringsmiddelen en wordt gevormd door de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen.	Begrip
EMA	Europees Medicijnagentschap	Afkorting
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	Afkorting
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	Afkorting
ESF	Europees Sociaal Fonds	Afkorting
ESV	Economische Structuur en Arbeidsmarktversterking	Afkorting
EU	Europese Unie	Afkorting
EURO2020	Europese Kampioenschappen (EK) Voetbal	Afkorting
EV	Eigen vermogen	Afkorting
Exploitatielasten	Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn in de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.	Begrip
EZK	Economische Zaken	Afkorting
F		
Financierings-functie	Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.	Begrip
FPAJ	Flexibel preventief aanbod jeugd	Afkorting
Fte	Fulltime-equivalent	Afkorting
G		
G&O	Grond en Ontwikkeling	Afkorting
G4	De vier grootste steden in Nederland (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht).	Begrip
Garantie	Een voorwaardelijke financiële verplichting van de gemeente aan een andere partij, die pas tot uitbetaling komt als zich bij de wederpartij een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico) voordoet.	Begrip
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur	Afkorting
Gemeentefonds	Fonds onder beheer van het ministerie van BZK, waaruit gemeenten jaarlijks uitkeringen ontvangen ter dekking van een deel van hun uitgaven. Dit gaat om de algemene uitkering en eventuele om decentralisatie(- en integratie)uitkeringen.	Begrip
GGD	Geneeskundige en Gezondheidsdienst	Afkorting
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	Afkorting
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	Afkorting
GI	Gecertificeerde instellingen	Afkorting
GKA	Gemeentelijke kredietbank Amsterdam	Afkorting
GMA	Gemeenschappelijke Meldkamer Amsterdam	Afkorting
GMT	Gemeentelijk managementteam	Afkorting
GR	Gemeenschappelijke regeling	Afkorting
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure	Afkorting
GT12	Geïntegreerde Territoriale Investeringen	Afkorting
GVB	Gemeentelijk Vervoerbedrijf	Afkorting
H		
HbH	Hulp bij het Huishouden	Afkorting
HBO	Hoger Beroepsonderwijs	Afkorting
HIC	High impact crimes	Afkorting
HOOR	Herstel van openbrekingen in de openbare ruimte	Afkorting
HOV	Hoogwaardig openbaar vervoer	Afkorting
HvA	Hogeschool van Amsterdam	Afkorting
HVO	Hydrotreated Vegetable Oil (biodiesel)	Afkorting
I		
I visie	Informatievisie	Afkorting
IB	Ingenieursbureau	Afkorting
IBO	Individuele betaalovereenkomst	Afkorting
ICAI	Innovation Centre for Artificial Intelligence	Afkorting

ICT	Informatie- en Communicatietechnologie	Afkorting
IFA	Intensieve Forensische Aanpak	Afkorting
IGOR	Intelligent gebruik openbare ruimte	Afkorting
IJSei	IJ-zijde Stationseiland	Afkorting
Integratie-uitkering	Een tijdelijke uitkering vanuit het gemeentefonds, waarbij middelen anders verdeeld kunnen worden dan bij de algemene uitkering. Bij instelling van de uitkering wordt bepaald wanneer de middelen worden overgeheveld naar de algemene uitkering.	Begrip
Investering	Met een investering wordt de kapitaalgoederenvoorraad (het bezit van de gemeente) uitgebreid of, in het geval van vervangingsinvesteringen, in stand gehouden.	Begrip
IOAW	Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers	Afkorting
IOAZ	Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte Zelfstandigen	Afkorting
iPGA-R	Integrale Persoonsgerichte aanpak - Radicalisering	Afkorting
ISA	Implementatie Scenario Analyse 2015 inzake de veiligheid van reizigers bij calamiteiten	Afkorting
ITA	Internationaal Theater Amsterdam	Afkorting
IV	Informatievoorziening	Afkorting
IVBN	Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed, Nederland	Afkorting
IVO	Inventariserend Vooronderzoek	Afkorting
iVRI	Intelligente verkeersregelinstallatie	Afkorting
J		
J&V	Justitie en Veiligheid	Afkorting
JAN	Jonge Ambtenaren Netwerk	Afkorting
JV	Jaarverslag	Afkorting
K		
K&C	Kunst en Cultuur	Afkorting
Kapitaalgoed	Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut waarin we investeren om diensten aan onze burgers te kunnen leveren en om onze doelen te bereiken. Voorbeelden zijn drinkwatervoorzieningen, openbare verlichting, bushaltes en sporthallen.	Begrip
Kapitaallasten	Elk jaar na een investering moet de jaarlijkse afschrijving plus de rente over het deel dat nog afgeschreven moet worden, gedekt worden in de exploitatiebegroting. Deze rente en afschrijvingslasten vormen samen de kapitaallasten.	Begrip
Kasgeldlimiet	De kasgeldlimiet geeft de verdeling van kort en langlopende leningen weer. We berekenen het door de gemiddelde omvang van de kasgeldleningen te delen door het begrotingstotaal.	Begrip
KDD	Raadcommissie Kunst, Diversiteit en Democratisering	Afkorting
Kengetal (financieel)	Vanaf begrotingsjaar 2017 vereist het BBV dat we naast het weerstands-vermogen zes financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze kengetallen worden uitgedrukt in een absoluut cijfer of percentage en geven in onderlinge samenhang globaal inzicht in onze financiële positie.	Begrip
KRW	(Europese) Kaderrichtlijn Water	Afkorting
KVW	Kansen voor West	Afkorting
L		
LCS	Luchtvaartcommunity Schiphol	Afkorting
LED	Licht-emitterende diode	Afkorting
Leges	Vergoedingen voor kosten die de gemeente maakt voor administratieve handelingen. Bijvoorbeeld voor het geven van informatie of het verstrekken van vergunningen.	Begrip
LetOp	Leren en Tegenspraak Organiseren bij Projecten	Afkorting
LEV	Light electric vehicle	Afkorting
LHBTIQ+	Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mensen, transgender personen, intersekse personen, queer personen en anderen die wat betreft hun genderidentiteit, genderexpressie, seksualiteit of hun lichaam vallen buiten wat in de maatschappij wordt gezien als ‘standaard’	Afkorting
LIV	Lage-inkomensvoordeel	Afkorting
LTAP	Lange Termijn Asset Planning	Afkorting
M		
M&A en Won	Monumenten en archeologie en Wonen	Afkorting
MaaS	Mobiliteit als Service	Afkorting
MACA	Moving Arts Centre Amsterdam	Afkorting
Madi	Maatschappelijke Dienstverlening	Afkorting
MAEX	Maatschappelijke AEX (Amsterdam Exchange Index)	Afkorting

Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs	Afkorting
MBP	Medical Business Park	Afkorting
MDRA	Meldpunt Discriminatie Amsterdam	Afkorting
Meerjarige intertemporele compensatie	Het verevenen van de begrotingsruimte zodat de begroting per jaar sluitend wordt gehouden en meerjarig en structureel in evenwicht is.	Begrip
MIC	Matrix Innovation Centre	Afkorting
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport	Afkorting
MJOP	Meerjarenonderhoudplannen	Afkorting
MKB	Midden- en kleinbedrijf	Afkorting
MMA	Mensen Make Amsterdam	Afkorting
MO	Maatschappelijke opvang	Afkorting
MO	Mede-opdrachtgeverschap	Afkorting
MORA	Meldingen openbare ruimte Amsterdam	Afkorting
MPG	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties	Afkorting
MPG	Milieu Prestatie Gebouwen	Afkorting
MRA	Metropoolregio Amsterdam	Afkorting
MVA	Materiële vaste activa	Afkorting
MVP	Meerjaren Vervangingsprogramma	Afkorting
MW	MegaWatt	Afkorting
N		
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid	Afkorting
NDSM	Nederlandse Dok- en Scheepsbouw Maatschappij	Afkorting
NGF	(commissie) Nationaal Groeifonds	Afkorting
NHG	Nationale Hypotheek Garantie	Afkorting
NHZ	Noord-Holland Zuid	Afkorting
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden	Afkorting
NiNsee	Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis	Afkorting
NJN	Najaarsnota	Afkorting
NO_2	Stikstofdioxide	Afkorting
Nominale compensatie	Nominale compensatie is het aanpassen van de gemeentebudgetten aan de inflatie. De kosten die de gemeente maakt voor het uitvoeren van haar taken, zoals loonkosten, subsidiekosten en inkoopkosten (de zogenaamde materiële kosten), stijgen normaal gesproken door inflatie. De budgetten in de gemeentelijke begroting moeten dus aangepast worden voor deze prijsstijgingen om dezelfde koopkracht te behouden.	Begrip
Normerings-systematiek	Dit is de systematiek waarmee de hoogte van de algemene uitkering van het gemeentefonds is gekoppeld aan de omvang van rijksuitgaven. Ook wel de 'trap-op, trap-af' systematiek.	Begrip
NOVB	Nationaal Openbaar Vervoer Beraad	Afkorting
NOW	Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid	Afkorting
NPR	Nationaal Parkeer Register	Afkorting
NRGA	Nieuwe Rechtspositieregeling Gemeente Amsterdam	Afkorting
NV	Naamloze Vennootschap	Afkorting
NW	Netto winst	Afkorting
NWO	Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek	Afkorting
NZK	Noordzeekanaal	Afkorting
O		
OAIS	Ondergrondse Afval Inzamel Systemen	Afkorting
OBA	Openbare Bibliotheek Amsterdam	Afkorting
OD NZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Afkorting
OER	Omgevingseffectrapportage	Afkorting
OHG	Oostelijk Havengebied	Afkorting
OIS Amsterdam	Onderzoek, Informatie en Statistiek Amsterdam	Afkorting
OKT	Ouder Kind Teams	Afkorting
OM	Openbaar Ministerie	Afkorting
Omslagrente	Dit is de intern gehanteerde rente. Conform het renteomslagstelsel worden de financieringslasten en –baten doorberekend (omgeslagen) over de gemeentelijke organisatieonderdelen naar verhouding van de balansstanden van de activa aan het begin van het jaar.	Begrip
OOV	Openbare Orde & Veiligheid	Afkorting
OV	Openbaar Vervoer	Afkorting
OZB	Onroerendezaakbelasting	Afkorting

P		
P&C	Planning en Control	Afkorting
P+R	Park and Ride	Afkorting
Passiva	De passiva zijn onderdeel van de balans en laten zien hoe ons bezit is gefinancierd. De passiva bestaan uit de interne financieringsmiddelen (eigen vermogen) en de financieringsmiddelen van anderen (vreemd vermogen). Bij de passiva is ook de regel werkkapitaal opgenomen. Dit laat het verschil zien tussen de waarde van de voorraden plus debiteuren, minus de waarde van de crediteuren.	Begrip
PGA GHOR	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	Afkorting
PGB	Persoonsgebonden budget	Afkorting
PIEK-aanpak	Professionaliseren, Innoveren, Excelleren en Kansen bieden	Afkorting
PIJOFACH	Personeel, informatievoorziening, juridische zaken, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting	Afkorting
PIT	Preventief interventieteam	Afkorting
PLABERUM	Plan- en Besluitvormingsproces Ruimtelijke Maatregelen	Afkorting
PM	Pro memorie (nog te bepalen)	Afkorting
PO	Primair onderwijs	Afkorting
POC-methode	Percentage of Completion	Afkorting
Precariobelasting	Vergoeding voor het plaatsen of hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond of -water met een openbare bestemming.	Begrip
Q		
R		
R&D	Ruimte en Duurzaamheid	Afkorting
RES	Regionale Energie Strategieën	Afkorting
RIEC	Regionaal Informatie Expertise Centrum	Afkorting
RIS	Regional Innovation Scoreboard (van de Europese Commissie)	Afkorting
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	Afkorting
RMA	Rekenkamer Metropool Amsterdam	Afkorting
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	Afkorting
ROGO	Raamovereenkomst groot onderhoud	Afkorting
ROM	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	Afkorting
RRB	Roerende ruimtebelasting	Afkorting
RvIG	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens	Afkorting
RVV	Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens	Afkorting
RWC	Regionaal Werkcentrum	Afkorting
S		
SADC	Schiphol Area Development Company	Afkorting
SAOA	Stichting Aanpak Overlast op straat Amsterdam	Afkorting
SBAB	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid	Afkorting
SHP	Strategisch Huisvestingplan	Afkorting
SHPV	Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten	Afkorting
SIA	Signalen Informatievoorziening Amsterdam	Afkorting
SiSa	Single Information Single audit	Afkorting
SISG	(Actieplan) Seksuele intimidatie en seksueel geweld	Afkorting
SJSO	Specialistische jeugdhulp op het speciaal onderwijs	Afkorting
SM	Sociaal Medische Indicatie	Afkorting
SMF	Stedelijk Mobiliteitsfonds	Afkorting
SNOR	deel van het Masterplan handhaving	Afkorting
Sociale basis	In 2020 treedt het nieuwe stedelijk kader ‘Samen Vooruit’ 2020-2023 in werking: op weg naar een stevige sociale basis in Amsterdam. Dit vervangt het stedelijk kader basisvoorzieningen. In de begroting wordt vaak simpelweg gerefereerd aan ‘de sociale basis’. Een verdere uitleg van de sociale basis is opgenomen in programmaonderdeel 8.1.	Begrip
SpACe	Sport Amsterdam Centrum	Afkorting
Specifieke uitkering	Uitkering van het Rijk dat moet worden besteed aan bepaalde taken. We leggen bij Rijk verantwoording af over hoe we het geld hebben besteed.	Begrip
SPUK	Specifieke Uitkering Sport	Afkorting
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid	Afkorting
Stelpost	Middelen die in eerste instantie niet over de programma’s te verdelen zijn, bijvoorbeeld de reservering voor kapitaallasten van toekomstige investeringen en de reservering voor nominale ontwikkelingen. Stelposten zijn opgenomen in onderdeel A.4 Overige eigen middelen. Deze verdelen we naar de programma’s nadat er een besluit is genomen over concrete bestedingsvoorstellen of bezuinigingsvoorstellen.	Begrip

Stelsel van baten en lasten	We werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten (baten) en uitgaven (lasten) worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Dit in tegenstelling tot een kasstelsel, wat het Rijk hanteert, waarbij inkomsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan.	Begrip
SW	Sociale werkvoorziening	Afkorting
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Afkorting
T		
TBC	Tuberculose	Afkorting
THOR	Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte	Afkorting
THV	Tijdelijk Huisverbod	Afkorting
Top400	Lijst met 400 jongeren en jongvolwassenen die al in contact zijn geweest met de politie, maar nog niet zo vaak als de veelplegers uit de Top600.	Begrip
Top600	Lijst van 600 personen die de afgelopen jaren relatief veel high-impact delicten hebben gepleegd in Amsterdam.	Begrip
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	Afkorting
Treasury	De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.	Begrip
TSA	Team Sportservice Amsterdam	Afkorting
TSI	Teams Snelle Interventie	Afkorting
TTO	Toegelaten Taxi-Organisaties	Afkorting
TVS	Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties COVID-19	Afkorting
U		
UMC	Universitair medisch centrum	Afkorting
UvA	Universiteit van Amsterdam	Afkorting
V		
V&OR	Verkeer & Opernbare Ruimte	Afkorting
VAT	Voorbereiding, administratie en toezicht	Afkorting
VCA	Verkeer Centrale Amsterdam	Afkorting
Verplichting (financieel)	Het aangaan van een overeenkomst voor de inkoop van een dienst, levering of werk, het toekennen van een subsidie of elke andere onherroepelijke handeling die leidt tot een definitieve juridische binding van de gemeente Amsterdam tot het doen van een uitgave.	Begrip
VGA	Verzekeringsbedrijf Gemeente Amsterdam	Afkorting
VHVBZ	Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	Afkorting
VJN	Voorjaarsnota	Afkorting
VLOA	Verordening Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam	Afkorting
Vmbo	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	Afkorting
VMR	Vermakelijkhedenretributie	Afkorting
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten	Afkorting
VO	Voortgezet Onderwijs	Afkorting
Voorziening	Een voorziening wordt getroffen: ▪ wanneer er met zekerheid (of een hele grote kans) sprake is van een toekomstige verplichting of een toekomstig verlies. ▪ wanneer we een bijdrage ontvangen van derden met een verplicht bestedingsdoel. ▪ voor groot onderhoud.	Begrip
VPB	Vennootschapsbelasting	Afkorting
VRA	Vervoersregio Amsterdam	Afkorting
VrAA	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Afkorting
Vreemd vermogen	Dit zijn de externe financieringsmiddelen, ofwel de leningen die we als gemeente hebben aangetrokken, en vormen daarmee de gemeenteschuld.	Begrip
VRI	Verkeersregelinstallaties	Afkorting
VSG	Vereniging Sport Gemeenten	Afkorting
VSO	Vaststellingsovereenkomst	Afkorting
vsv	Voortijdig schoolverlater	Afkorting
VTH	Vergunningen, Toezicht- en Handhavingstaken	Afkorting
VTH-A	Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering	Afkorting
VU	Vrij Universiteit Amsterdam	Afkorting
VV	Vreemd vermogen	Afkorting
Vve	Vereniging van eigenaren	Afkorting
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Afkorting

W		
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Afkorting
WAM	Wijken Aardgasvrij Maken	Afkorting
Warvw	Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels	Afkorting
WAS	Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen	Afkorting
WCCF	World Cities Culture Forum	Afkorting
Web	Wet Educatie en Beroepsonderwijs	Afkorting
Weerstands-vermogen	Met weerstandsvermogen worden de gevolgen van risico's opgevangen. Weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit: ▪ De benodigde weerstandcapaciteit is de optelsom van alle risico's die we lopen nadat we beheersmaatregelen hebben getroffen en de risico's niet kunnen opvangen in de begroting. ▪ De beschikbare weerstandscapaciteit is de optelsom van onze Algemene reserve, onze niet benutte belastingcapaciteit en de voorgenomen toevoeging van het renteresultaat in het lopende jaar.	Begrip
Wet Bopz	Wet bijzondere opnemingen in psychische ziekenhuizen	Afkorting
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden	Afkorting
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën	Afkorting
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen	Afkorting
Wgr-plus	Wet gemeenschappelijke regeling-plus	Afkorting
WHO	Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organisation)	Afkorting
WIA	Wonen in Amsterdam	Afkorting
WMO	Werkmaatvoorziening	Afkorting
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Afkorting
Wnra	Wet normalisering rechtspositie Ambtenaren	Afkorting
WNT	Wet Normering Topinkomens	Afkorting
WO	Wetenschappelijk Onderwijs	Afkorting
Wob	Wet Openbaarheid Bestuur	Afkorting
Woo	Wet Open Overheid	Afkorting
WOZ	Waardering onroerende zaken	Afkorting
WPI	Werk Participatie en Inkomen	Afkorting
WPW	Westpoort Warmte	Afkorting
WSM	Wettelijk sociaal minimum	Afkorting
WSP	Werkgeversservicepunt	Afkorting
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Afkorting
Wsw	Wet sociale werkvoorziening	Afkorting
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg	Afkorting
WW	Werkloosheidswet	Afkorting
X		
Y		
Z		
ZonMw	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie	Afkorting

7

Bijlagen

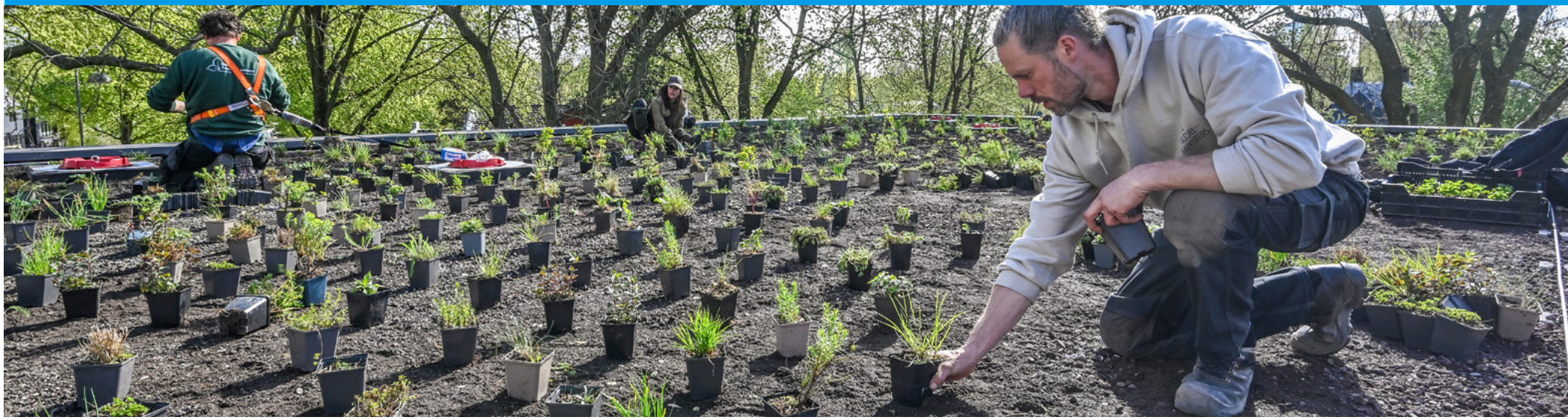

7

Bijlagen

7.1	Overzicht van baten en lasten	454
7.2	Baten en lasten per programmaonderdeel	456
7.3	Taakveldenraming	467
7.4	Reserves	470
7.5	Voorzieningen	480
7.6	Subsidieoverzicht	486
7.7	Overzicht incidentele baten en lasten	492
7.8	Brugstaat	498
7.9	Doelenraming	503
7.10	Budgetten stadsdelen	522
7.11	Projectenportfolio	528

7.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma en overig *(bedragen x € 1.000)*	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen wonen	1.032,9	1.028,7	4,2
Programma 2 Openbare ruimte, water, groen, vervoer	710,2	1.506,8	-796,5
Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed	27,8	281,1	-253,3
Programma 4 Sport	30,9	99,7	-68,9
Programma 5 Onderwijs	73,4	351,6	-278,2
Programma 6 Volksgezondheid, jeugd en zorg	113,4	1.398,2	-1.284,8
Programma 7 Werk, inkomen en participatie	927,4	1.403,5	-476,1
Programma 8 Veiligheid	35,1	330,0	-294,9
Programma B Bestuur en organisatie (excl overhead)	112,4	242,0	-129,6
Totaal programma's	**3.063,4**	**6.641,5**	**-3.578,1**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen (excl overige posten)	**4.388,6**	**156,7**	**4.231,8**
Overige posten:			
- heffing Vpb	0,0	1,9	-1,9
- bedrag onvoorzien	0,0	2,0	-2,0
Totaal overige posten	**0,0**	**3,9**	**-3,9**
Overhead	**14,9**	**611,1**	**-596,2**
Totaal	**7.466,9**	**7.413,2**	**53,7**

Reserveringen per programma en overig *(bedragen x € 1.000)*	**Onttrekking**	**Toevoeging**	**Saldo**
Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen wonen	1.097,2	814,5	282,6
Programma 2 Openbare ruimte, water, groen, vervoer	416,0	185,1	230,8
Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed	39,4	8,0	31,4
Programma 4 Sport	5,8	0,0	5,8
Programma 5 Onderwijs	9,3	0,0	9,3
Programma 6 Volksgezondheid, jeugd en zorg	46,5	8,1	38,4
Programma 7 Werk, inkomen en participatie	108,2	50,3	57,9
Programma 8 Veiligheid	12,4	0,0	12,4
Programma B Bestuur en organisatie (excl overhead)	8,8	0,0	8,8
Totaal programma's	**1.743,5**	**1.066,0**	**677,5**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**145,3**	**841,8**	**-696,5**
Overhead	**17,1**	**0,0**	**17,1**
Totaal reserveringen	**1.905,9**	**1.907,8**	**-1,9**
Geraamd resultaat			**51,8**

7.2 Baten en lasten per programmaonderdeel

Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	22,1	25,0	19,3	19,1	17,0	17,0
Saldo Baten en Lasten	**-18,4**	**-25,0**	**-19,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-17,0**
Onttrekking	5,7	2,8	1,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,7**	**2,8**	**1,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	**-12,7**	**-22,2**	**-18,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-17,0**

Programmaonderdeel 1.2 Grond

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	472,0	477,2	481,2	455,8	476,1	477,2
Lasten	410,4	467,5	512,9	457,7	477,2	469,0
Saldo Baten en Lasten	**61,7**	**9,7**	**-31,7**	**-1,9**	**-1,1**	**8,2**
Onttrekking	112,8	266,4	112,9	78,7	82,7	72,4
Toevoeging	176,2	121,6	90,4	87,9	92,4	90,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-63,4**	**144,8**	**22,5**	**-9,1**	**-9,7**	**-18,3**
Totaal programmaonderdeel 1.2 Grond	**-1,8**	**154,5**	**-9,2**	**-11,0**	**-10,7**	**-10,2**

Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	419,5	316,9	294,1	274,3	277,5	279,1
Lasten	234,1	112,7	92,7	71,9	71,7	72,5
Saldo Baten en Lasten	**185,4**	**204,1**	**201,4**	**202,4**	**205,8**	**206,6**
Onttrekking	165,3	695,0	84,3	42,6	42,6	42,6
Toevoeging	393,2	691,1	143,4	118,7	122,9	124,4
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-227,9**	**4,0**	**-59,0**	**-76,1**	**-80,3**	**-81,9**
Totaal programmaonderdeel 1.3 Erfpacht	**-42,4**	**208,1**	**142,4**	**126,3**	**125,5**	**124,8**

Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en Wonen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	66,5	102,4	79,7	74,8	72,1	71,4
Lasten	176,2	220,4	195,8	161,2	153,4	170,3
Saldo Baten en Lasten	**-109,7**	**-117,9**	**-116,0**	**-86,4**	**-81,3**	**-98,9**
Onttrekking	15,1	28,7	19,1	0,4	0,6	13,8
Toevoeging	0,6	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**14,5**	**28,5**	**18,8**	**0,2**	**0,6**	**13,8**
Totaal programmaonderdeel 1.4 Bouwen en Wonen	**-95,2**	**-89,5**	**-97,2**	**-86,2**	**-80,7**	**-85,0**

Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	83,3	89,9	80,6	80,6	83,6	83,7
Lasten	64,6	66,8	66,1	67,0	70,7	70,2
Saldo Baten en Lasten	**18,7**	**23,1**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**
Onttrekking	3,7	50,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,0**	**50,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 1.5 Vastgoed	**19,8**	**73,2**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**

Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	20,7	36,0	9,4	0,6	0,6	0,6
Lasten	63,5	125,1	107,2	70,6	94,4	47,3
Saldo Baten en Lasten	**-42,8**	**-89,1**	**-97,8**	**-70,0**	**-93,8**	**-46,7**
Onttrekking	19,6	54,1	54,6	28,3	52,2	5,1
Toevoeging	2,1	1,7	1,6	1,5	1,4	1,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**17,5**	**52,5**	**53,0**	**26,8**	**50,8**	**3,6**
Totaal programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer	**-25,2**	**-36,6**	**-44,8**	**-43,2**	**-43,0**	**-43,2**

Programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en Crematoria

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	9,7	10,4	11,0	11,4	11,8	12,2
Lasten	10,2	11,1	11,3	11,5	11,4	11,4
Saldo Baten en Lasten	**-0,5**	**-0,6**	**-0,3**	**-0,1**	**0,4**	**0,8**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en Crematoria	**-0,5**	**-0,6**	**-0,3**	**-0,1**	**0,4**	**0,8**

Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	72,8	87,8	58,1	56,3	56,4	56,4
Lasten	246,9	354,9	302,0	284,5	249,0	210,3
Saldo Baten en Lasten	**-174,0**	**-267,1**	**-243,8**	**-228,2**	**-192,6**	**-154,0**
Onttrekking	13,6	392,5	47,7	55,1	27,2	8,8
Toevoeging	132,1	183,7	12,0	12,0	12,0	12,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-118,5**	**208,8**	**35,7**	**43,1**	**15,2**	**-3,2**
Totaal programmaonderdeel 2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	**-292,5**	**-58,3**	**-208,1**	**-185,1**	**-177,4**	**-157,2**

Programmaonderdeel 2.2 Openbaar Vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	21,9	73,4	25,3	15,7	8,6	8,6
Lasten	68,8	136,3	91,3	77,0	70,8	78,6
Saldo Baten en Lasten	**-46,9**	**-62,9**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**
Onttrekking	0,6	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,6**	**2,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 2.2 Openbaar Vervoer	**-46,3**	**-60,5**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**

Programmaonderdeel 2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	215,0	215,1	221,5	229,0	236,8	244,5
Lasten	291,1	269,8	279,9	280,4	282,9	286,1
Saldo Baten en Lasten	**-76,1**	**-54,7**	**-58,3**	**-51,4**	**-46,1**	**-41,6**
Onttrekking	46,8	2,9	2,5	1,0	1,0	1,0
Toevoeging	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**43,6**	**2,9**	**2,5**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Totaal programmaonderdeel 2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte	**-32,5**	**-51,8**	**-55,9**	**-50,4**	**-45,1**	**-40,6**

Programmaonderdeel 2.4 Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	50,9	39,9	39,9	38,7	35,3	34,6
Lasten	292,1	307,0	341,8	347,8	349,4	334,1
Saldo Baten en Lasten	**-241,2**	**-267,1**	**-301,8**	**-309,1**	**-314,2**	**-299,5**
Onttrekking	95,3	10,0	13,5	10,1	10,4	6,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**95,3**	**10,0**	**13,5**	**10,1**	**10,4**	**6,0**
Totaal programmaonderdeel 2.4 Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	**-145,9**	**-257,0**	**-288,3**	**-299,0**	**-303,8**	**-293,5**

Programmaonderdeel 2.5 Water

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	6,2	4,7	5,3	5,5	5,6	5,8
Lasten	60,0	55,6	59,2	60,0	63,2	66,8
Saldo Baten en Lasten	**-53,8**	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**
Onttrekking	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**24,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 2.5 Water	**-29,6**	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**

Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	4,4	4,6	4,4	5,5	5,6	5,7
Lasten	112,6	111,7	108,8	99,8	97,7	96,3
Saldo Baten en Lasten	**-108,3**	**-107,2**	**-104,4**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**
Onttrekking	31,1	9,7	1,8	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**31,0**	**9,7**	**1,8**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn	**-77,3**	**-97,5**	**-102,5**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**

Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	274,1	284,8	300,7	309,3	313,1	311,3
Lasten	238,8	271,4	287,5	293,6	297,6	295,7
Saldo Baten en Lasten	**35,3**	**13,4**	**13,2**	**15,7**	**15,5**	**15,6**
Onttrekking	0,0	-1,7	0,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	24,9	1,4	2,7	4,9	4,8	4,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-24,9**	**-3,1**	**-2,5**	**-4,9**	**-4,8**	**-4,8**
Totaal programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater	**10,4**	**10,3**	**10,7**	**10,9**	**10,7**	**10,8**

Programmaonderdeel 3.1 Economie en Innovatie

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	24,1	24,4	21,9	20,8	21,5	21,4
Lasten	72,5	75,2	78,2	60,6	59,4	59,0
Saldo Baten en Lasten	**-48,5**	**-50,9**	**-56,3**	**-39,8**	**-37,9**	**-37,6**
Onttrekking	14,9	30,2	14,6	2,7	1,0	1,0
Toevoeging	4,2	8,0	5,5	2,0	2,0	2,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**10,7**	**22,2**	**9,1**	**0,7**	**-1,0**	**-1,0**
Totaal programmaonderdeel 3.1 Economie en Innovatie	**-37,8**	**-28,7**	**-47,2**	**-39,1**	**-38,9**	**-38,6**

Programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	2,8	3,3	0,8	0,8	0,8	0,8
Lasten	185,8	200,7	204,3	195,7	196,2	188,7
Saldo Baten en Lasten	**-183,0**	**-197,4**	**-203,5**	**-195,0**	**-195,5**	**-187,9**
Onttrekking	4,8	9,2	7,1	2,0	2,1	0,0
Toevoeging	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2,5**	**9,2**	**7,1**	**2,0**	**2,1**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur	**-180,5**	**-188,2**	**-196,4**	**-193,0**	**-193,4**	**-187,9**

Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Lasten	4,4	5,2	4,9	4,2	4,1	4,1
Saldo Baten en Lasten	**-4,3**	**-5,0**	**-4,8**	**-4,1**	**-4,0**	**-4,0**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 3.3 Erfgoed	**-4,3**	**-5,0**	**-4,8**	**-4,1**	**-4,0**	**-4,0**

Programmaonderdeel 4.1 Sport en Bewegen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	34,5	30,9	31,3	20,4	20,4	20,7
Lasten	101,8	99,7	103,7	91,7	93,2	92,9
Saldo Baten en Lasten	**-67,3**	**-68,9**	**-72,4**	**-71,3**	**-72,8**	**-72,2**
Onttrekking	1,3	5,8	1,4	0,5	0,7	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,3**	**5,8**	**1,4**	**0,5**	**0,7**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 4.1 Sport en Bewegen	**-66,0**	**-63,1**	**-71,1**	**-70,8**	**-72,1**	**-72,2**

Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	61,3	73,4	54,0	51,3	49,3	48,5
Lasten	325,0	351,6	351,0	330,2	328,2	332,1
Saldo Baten en Lasten	**-263,7**	**-278,2**	**-297,1**	**-279,0**	**-278,9**	**-283,5**
Onttrekking	5,6	9,3	9,4	0,7	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,6**	**9,3**	**9,4**	**0,7**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 5.1 Onderwijs	**-258,0**	**-268,9**	**-287,7**	**-278,3**	**-278,9**	**-283,5**

Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	86,5	85,7	81,6	69,9	69,0	68,0
Lasten	306,2	356,0	365,8	340,7	338,3	334,0
Saldo Baten en Lasten	**-219,7**	**-270,3**	**-284,2**	**-270,8**	**-269,3**	**-266,1**
Onttrekking	5,4	7,1	3,5	1,2	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5,4**	**7,1**	**3,5**	**1,2**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen	**-214,3**	**-263,2**	**-280,7**	**-269,7**	**-269,3**	**-266,1**

Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
Lasten	126,5	139,9	146,8	144,5	139,7	139,7
Saldo Baten en Lasten	**-125,5**	**-138,9**	**-145,8**	**-143,5**	**-138,7**	**-138,7**
Onttrekking	1,6	1,6	1,6	3,3	0,0	0,0
Toevoeging	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-3,4**	**1,6**	**1,6**	**3,3**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 6.2 Wijkteams	**-128,9**	**-137,4**	**-144,2**	**-140,2**	**-138,7**	**-138,7**

Programmaonderdeel 6.3 Individuele Voorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	46,2	26,8	28,8	26,8	59,1	59,6
Lasten	899,7	891,8	954,2	924,5	874,5	871,5
Saldo Baten en Lasten	**-853,5**	**-865,1**	**-925,4**	**-897,8**	**-815,4**	**-812,0**
Onttrekking	15,0	37,8	27,1	13,0	0,7	0,7
Toevoeging	9,0	8,1	12,5	6,3	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6,0**	**29,7**	**14,6**	**6,7**	**0,7**	**0,7**
Totaal programmaonderdeel 6.3 Individuele Voorzieningen	**-847,5**	**-835,3**	**-910,7**	**-891,0**	**-814,7**	**-811,3**

Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	10,2	10,5	11,9	9,9	9,9	9,9
Saldo Baten en Lasten	**-10,2**	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 6.4 Diversiteit	**-10,2**	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**

Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	725,2	747,5	738,6	738,0	738,1	737,8
Lasten	760,5	819,5	809,1	803,9	798,3	797,6
Saldo Baten en Lasten	**-35,2**	**-72,1**	**-70,5**	**-65,9**	**-60,2**	**-59,9**
Onttrekking	54,6	68,1	2,1	1,4	0,0	0,0
Toevoeging	42,8	18,8	-0,6	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11,8**	**49,3**	**2,7**	**1,4**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen	**-23,5**	**-22,8**	**-67,8**	**-64,5**	**-60,2**	**-59,9**

Programmaonderdeel 7.2 Werk, Participatie en Inburgering

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	29,4	42,9	38,2	38,0	37,9	37,3
Lasten	254,4	281,8	280,4	256,0	239,0	237,5
Saldo Baten en Lasten	**-225,0**	**-238,8**	**-242,2**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**
Onttrekking	8,1	9,9	10,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	22,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-14,6**	**9,9**	**10,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.2 Werk, Participatie en Inburgering	**-239,6**	**-229,0**	**-232,1**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**

Programmaonderdeel 7.3 Armoede en Schuldhulp

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	53,6	53,4	33,3	26,3	19,8	17,3
Lasten	188,5	201,7	181,0	166,3	151,9	149,4
Saldo Baten en Lasten	**-134,9**	**-148,3**	**-147,7**	**-140,0**	**-132,1**	**-132,1**
Onttrekking	8,3	6,3	1,2	1,2	0,0	0,0
Toevoeging	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,1**	**6,3**	**1,2**	**1,2**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.3 Armoede en Schuldhulp	**-136,0**	**-142,0**	**-146,5**	**-138,8**	**-132,1**	**-132,1**

Programmaonderdeel 7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	115,0	83,6	3,1	0,0	0,0	0,0
Lasten	83,8	100,5	22,3	22,4	18,5	18,5
Saldo Baten en Lasten	**31,2**	**-16,9**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**
Onttrekking	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	8,2	31,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-8,2**	**-7,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden	**23,0**	**-24,4**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**

Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en Crisisbeheersing

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Lasten	97,5	101,1	101,6	100,9	100,9	100,9
Saldo Baten en Lasten	**-94,1**	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 8.1 Brandweer en Crisisbeheersing	**-94,1**	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**

Programmaonderdeel 8.2 Openbare Orde en Veiligheid

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	35,0	31,8	31,7	15,6	15,5	14,2
Lasten	199,2	228,8	221,9	198,5	191,5	187,6
Saldo Baten en Lasten	**-164,2**	**-197,1**	**-190,2**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**
Onttrekking	10,3	12,4	3,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,8**	**12,4**	**3,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel 8.2 Openbare Orde en Veiligheid	**-162,5**	**-184,6**	**-187,1**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**

Programmaonderdeel A.1 Lokale Heffingen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	973,9	1.104,7	1.146,7	1.185,2	1.221,9	1.255,7
Lasten	33,4	42,4	41,8	41,6	41,6	41,6
Saldo Baten en Lasten	**940,5**	**1.062,3**	**1.104,8**	**1.143,7**	**1.180,3**	**1.214,2**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel A.1 Lokale Heffingen	**940,5**	**1.062,3**	**1.104,8**	**1.143,7**	**1.180,3**	**1.214,2**

Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	3.013,7	3.182,1	3.174,8	3.242,2	3.261,0	3.383,5
Lasten	0,0	0,0	0,0	158,4	297,8	456,0
Saldo Baten en Lasten	**3.013,7**	**3.182,0**	**3.174,8**	**3.083,9**	**2.963,3**	**2.927,5**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds	**3.013,7**	**3.182,0**	**3.174,8**	**3.083,9**	**2.963,3**	**2.927,5**

Programmaonderdeel A.3 Treasury en Deelnemingen

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	99,2	92,3	101,0	106,7	99,6	100,3
Lasten	85,3	49,8	80,6	108,7	132,8	157,1
Saldo Baten en Lasten	**13,9**	**42,5**	**20,4**	**-2,1**	**-33,2**	**-56,8**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel A.3 Treasury en Deelnemingen	**13,9**	**42,5**	**20,4**	**-2,1**	**-33,2**	**-56,8**

Programmaonderdeel A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	12,3	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Lasten	18,7	64,5	54,3	51,4	63,9	56,7
Saldo Baten en Lasten	**-6,4**	**-55,0**	**-44,8**	**-41,9**	**-54,4**	**-47,2**
Onttrekking	270,9	145,3	148,8	43,0	24,7	0,0
Toevoeging	259,4	841,8	183,4	140,0	113,1	106,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11,6**	**-696,5**	**-34,6**	**-97,0**	**-88,4**	**-106,0**
Totaal programmaonderdeel A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	**5,2**	**-751,5**	**-79,5**	**-138,9**	**-142,7**	**-153,2**

Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	50,0	51,6	53,8	55,2	53,6	53,6
Lasten	93,1	107,6	107,0	108,2	102,0	106,2
Saldo Baten en Lasten	**-43,1**	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**
Onttrekking	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,6**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.1 Dienstverlening	**-41,5**	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**

Programmaonderdeel B.2 Horizontaal Thema Digitale Stad en Overheid

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	2,9	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Lasten	54,5	42,4	47,9	48,7	46,1	46,1
Saldo Baten en Lasten	**-51,5**	**-41,9**	**-47,4**	**-48,2**	**-45,7**	**-45,7**
Onttrekking	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.2 Horizontaal Thema Digitale Stad en Overheid	**-53,7**	**-41,9**	**-47,4**	**-48,2**	**-45,7**	**-45,7**

Programmaonderdeel B.3 Horizontaal Thema Democratisering

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	17,6	20,0	13,2	3,7	3,7	3,7
Saldo Baten en Lasten	**-17,6**	**-20,0**	**-13,2**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**
Onttrekking	4,5	8,7	8,2	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4,5**	**8,7**	**8,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.3 Horizontaal Thema Democratisering	**-13,1**	**-11,3**	**-5,0**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**

Programmaonderdeel B.4 Bestuur

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0,5	59,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Lasten	39,0	38,4	39,7	39,0	38,9	38,9
Saldo Baten en Lasten	**-38,5**	**21,3**	**-39,1**	**-38,4**	**-38,3**	**-38,3**
Onttrekking	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.4 Bestuur	**-38,5**	**21,4**	**-39,1**	**-38,3**	**-38,3**	**-38,3**

Programmaonderdeel B.5 Overhead

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	11,7	14,9	10,3	10,2	10,1	10,1
Lasten	726,3	611,1	601,5	567,1	580,2	575,5
Saldo Baten en Lasten	**-714,6**	**-596,2**	**-591,2**	**-556,9**	**-570,1**	**-565,5**
Onttrekking	56,2	17,1	6,2	0,4	0,3	0,3
Toevoeging	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**46,5**	**17,1**	**6,2**	**0,4**	**0,3**	**0,3**
Totaal programmaonderdeel B.5 Overhead	**-668,1**	**-579,1**	**-585,0**	**-556,5**	**-569,8**	**-565,2**

Programmaonderdeel B.6 Facilitair Werken in de Fysieke Leefomgeving

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	1,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Lasten	14,2	20,4	14,2	14,1	14,1	14,1
Saldo Baten en Lasten	**-13,1**	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal programmaonderdeel B.6 Facilitair Werken in de Fysieke Leefomgeving	**-13,1**	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**

7.3 Taakveldenraming

Taakveld 0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
0.1	Bestuur	0,6	56,1	-55,5
0.2	Burgerzaken	32,1	72,1	-40,0
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	36,8	40,7	-3,9
0.4	Overhead	10,3	612,9	-602,6
0.5	Treasury	120,5	101,2	19,3
0.61	OZB woningen	163,3	36,5	126,7
0.62	OZB niet-woningen	262,1	0,0	262,1
0.63	Parkeerbelasting	403,2	50,9	352,3
0.64	Belastingen overig	20,9	3,3	17,6
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	3.174,8	0,3	3.174,5
0.8	Overige baten en lasten	9,5	88,8	-79,3
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0,0	1,9	-1,9
0.10	Mutaties reserves	581,8	451,0	130,8
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0,0	0,0	0,0
Totaal Taakveld 0		**4.815,6**	**1.515,6**	**3.300,0**

Taakveld 1	VEILIGHEID *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3,3	102,8	-99,5
1.2	Openbare orde en veiligheid	31,6	215,1	-183,5
Totaal Taakveld 1		**35,0**	**317,9**	**-283,0**

Taakveld 2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
2.1	Verkeer en vervoer	59,7	565,1	-505,3
2.2	Parkeren	50,5	78,2	-27,7
2.3	Recreatieve havens	0,0	0,0	0,0
2.4	Economische havens en waterwegen	5,9	47,6	-41,7
2.5	Openbaar vervoer	25,3	90,2	-64,9
Totaal Taakveld 2		**141,5**	**781,1**	**-639,6**

Taakveld 3	ECONOMIE *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
3.1	Economische ontwikkeling	11,6	29,0	-17,4
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	142,3	85,0	57,4
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	174,8	188,2	-13,5
3.4	Economische promotie	295,5	27,6	267,8
Totaal Taakveld 3		**624,2**	**329,9**	**294,3**

Taakveld 4	ONDERWIJS *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
4.1	Openbaar basisonderwijs	0,0	10,1	-10,1
4.2	Onderwijshuisvesting	3,4	132,5	-129,1
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	62,0	168,4	-106,4
Totaal Taakveld 4		**65,3**	**311,0**	**-245,7**

Taakveld 5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
5.1	Sportbeleid en activering	0,0	22,4	-22,4
5.2	Sportaccommodaties	31,5	88,9	-57,4
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	27,5	175,3	-147,8
5.4	Musea	8,0	51,8	-43,7
5.5	Cultureel erfgoed	0,4	5,6	-5,2
5.6	Media	1,0	45,8	-44,7
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6,0	143,2	-137,1
Totaal Taakveld 5		**74,5**	**532,8**	**-458,3**

Taakveld 6	SOCIAAL DOMEIN *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	21,1	287,9	-266,8
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0,0	66,0	-66,0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0,9	79,1	-78,2
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	9,4	27,1	-17,6
6.3	Inkomensregelingen	779,1	1.057,7	-278,7
6.4	WSW en beschut werk	1,0	91,8	-90,8
6.5	Arbeidsparticipatie	26,0	151,9	-125,9
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	5,1	73,1	-68,0
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	4,3	65,6	-61,4
6.712	Begeleiding (WMO)	0,0	20,7	-20,7
6.713	Dagbesteding (WMO)	0,0	46,4	-46,4
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0,0	1,0	-1,0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0,0	302,2	-302,2
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0,0	6,1	-6,1
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0,0	0,0	0,0
6.791	PGB WMO	0,0	19,0	-19,0
6.792	PGB Jeugd	0,0	14,5	-14,5
6.811	Beschermd wonen (WMO)	3,4	109,4	-106,0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	2,7	189,0	-186,3
6.821	Jeugdbescherming	0,0	46,5	-46,5
6.822	Jeugdreclassering	0,0	6,2	-6,2
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0,0	21,3	-21,3
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0,6	10,1	-9,5
Totaal Taakveld 6		**853,6**	**2.692,7**	**-1.839,1**

Taakveld 7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
7.1	Volksgezondheid	68,3	134,0	-65,7
7.2	Riolering	118,5	105,0	13,5
7.3	Afval	220,7	187,1	33,6
7.4	Milieubeheer	15,1	124,9	-109,8
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	11,0	11,3	-0,2
Totaal Taakveld 7		**433,7**	**562,3**	**-128,7**

Taakveld 8	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU *(bedragen x € 1 miljoen)*	Baten	Lasten	Totaal
8.1	Ruimte en leefomgeving	0,9	17,7	-16,8
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	633,9	489,4	144,5
8.3	Wonen en bouwen	80,2	207,9	-127,7
Totaal Taakveld 8		**715,1**	**715,1**	**0,0**
Totaal taakvelden		**7.758,5**	**7.758,5**	**0,0**

7.4 Reserves

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	70052	2020	Projectreserve	€ 4,9 mln.	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve IJ-oeververbinding Overkoepelend programmamanagement Sprong over het IJ.													
1.2 Grond	77002	2004	Verevening grondexploitaties	n.v.t.	189,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties Dekking van de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van Zuidas Dok.													
1.2 Grond	74002	2004	Verevening grondexploitaties	n.v.t.	695,7	742,3	90,4	-89,6	-24,0	719,1	727,5	736,4	754,1
Reserve Vereveningsfonds Een deel van de reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen. Het resterende deel is de vereveningsruimte en is beschikbaar voor nieuwe investeringen in het kader van de gebiedsontwikkeling.													
1.3 Erfpacht	74050	2019	Reserve erfpacht/ grond	Geen vast bedrag; de maximale omvang van de reserve afkoop-sommen erfpacht overstap en de reserve vermogens-opbouw – deel erfpacht tezamen is de balanswaarde van de erfpachtgronden canonbetalend.	1.081,2	645,8	61,3	-4,8	-29,0	673,3	689,0	704,8	720,6
Reserve Afkoopsommen erfpacht overstap Het doel is financiering van de waarde van in erfpacht uitgegeven gronden.													
1.3 Erfpacht	74001	2004	Reserve erfpacht/ grond	n.v.t.	4.648,2	4.653,2	78,5	-51,0	0,0	4.680,7	4.733,7	4.786,7	4.839,8
Reserve afkoopsommen erfpacht Deze reserve dient voor de financiering van de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
1.3 Erfpacht	74070	2025	Reserve Vermogens-opbouw	Geen vast bedrag; de maximale omvang van de reserve Vermogens-opbouw – deel erfpacht en de reserve Afkoop-sommen overstap tezamen is gelijk aan de balans-waarde van de erfpachtgronden canonbetalend.	0,0	426,1	3,5	0,0	0,0	429,6	436,6	447,8	460,6
Reserve Vermogensopbouw - deel erfpacht De reserve vermogensopbouw – deel erfpacht heeft ten doel bezit met eigen vermogen te financieren.													
1.4 Bouwen en Wonen	76050	2016	Overige bestemming-sreserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stedelijke reserve Wonen boven winkels en bedrijven Stimuleren van het creëren van woonruimte boven winkels en bedrijven.													
1.4 Bouwen en Wonen	76007	2021	Projectreserve	n.v.t.	1,8	2,0	0,3	0,0	0,0	2,3	2,5	2,5	2,5
Reserve Wooncoöperatieven Het beschikbaar stellen van middelen voor de voorziening die gevormd wordt tegenover verstrekte leningen aan wooncoöperatieven en het dekken van beheerkosten Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten.													
1.4 Bouwen en Wonen	76006	2004	Projectreserve	n.v.t.	17,0	7,6	0,0	-4,7	0,0	2,9	2,9	2,9	2,9
Reserve Corporatiebudget Het Corporatiebudget wordt primair ingezet t.b.v. onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden in Nieuw-West, in de Kolenkitbuurt in West, De Banne en Nieuwendam-Noord in Noord. Corporaties kunnen op projectbasis subsidies aanvragen.													
1.4 Bouwen en Wonen	74041	2015	Projectreserve	n.v.t.	7,6	3,5	0,0	-0,3	0,0	3,2	3,2	3,2	3,2
Reserve Actieplan bouwstimulering Alloceren van middelen voor het stimuleren van woningbouw in Amsterdam.													
1.5 Vastgoed	71005	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	50,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financiering gemeentelijk vastgoed Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van het vastgoed in eigendom van de gemeente.													
1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer	74040	2016	Projectreserve	n.v.t.	64,9	61,1	1,2	-5,1	0,0	57,2	53,2	49,1	45,1
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma's en nazorgactiviteiten die conform gemaakte afspraken met het Rijk grotendeels vanuit Rijksmiddelen worden gefinancieerd.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer	67060	2019	Projectreserve	n.v.t.	115,2	99,5	0,0	-18,2	0,0	81,3	58,2	11,1	11,1
Reserve Klimaatfonds Het in het kader van, en passend bij, de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam.													
1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer	67018	2015	Egalisatiereserve	n.v.t.	10,4	6,7	0,4	-0,1	0,0	7,0	7,3	7,7	8,1
Reserve duurzaamheidsfonds Alloceren van middelen en het verstrekken van leningen ter bevordering van hernieuwbare energie en energiebesparing.													
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	70091	2023	Projectreserve	€ 100 mln.	97,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve Sprong over het IJ (brug) Het reserveren van middelen voor de meerjarige lasten van investering Sprong over het IJ (brug).													
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	67811	2022	Egalisatiereserve	€ 12,0 mln.	10,9	7,9	0,0	-0,6	0,0	7,3	5,9	5,2	4,1
Reserve Laadinfra Het bestemmen van Total en Equans inkomsten te ontvangen bijdragen voor de ontwikkeling van de laadinfrastructuur.													
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	70090	2023	Projectreserve	n.v.t.	187,1	272,8	12,0	-42,6	0,0	242,2	205,0	191,7	196,7
Incidentele bijdragen Schaalsprong Het reserveren van middelen voor de meerjarige lasten van Schaalsprong investeringen.													
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	70027	2019	Projectreserve	n.v.t.	5,9	5,1	0,0	-2,3	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0
Zuidelijke IJ-oevers (POR) De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein).													
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	70025	2019	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve Programma Stadsbehoud Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeersystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels.													
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	70080	2019	Egalisatiereserve	n.v.t.	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur. De reserve is gevormd ter dekking van de aan bovengenoemde aanpak verbonden ingrepen en activiteiten, zoals onderzoek, handhaving, monitoring, brandweerorganisatie en innovatie.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	70048	2007	Projectreserve	n.v.t.	4,8	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Leidseplein De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein. Het uiteindelijke doel is om het gebied beter te laten functioneren als ontmoetingsplek en als cultureel centrum van Amsterdam.													
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70170	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	181,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschapelijk nut.													
2.2 Openbaar Vervoer	70075	2017	Projectreserve	n.v.t.	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reguliere vervanging IJveren Voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ.													
2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte	83105	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financieringsreserve OAT Sluisbuurt Financieren afschrijvingslasten Ondergronds Afval Transport (OAT).													
2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte	83030	2015	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egalisatiereserve afval Reguleren van de over- en onderschrijding in het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing.													
2.6 Groen en Dierenwelzijn	67042	2016	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,4	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve Herplantfonds De middelen worden ingezet voor compensatie van gekapte bomen, conform het vastgestelde beleid ten aanzien van compensatie en herplanting van bomen.													
2.6 Groen en Dierenwelzijn	67050	2019	Projectreserve	n.v.t.	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kwaliteitsimpuls Groen De reserve wordt gebruikt om te investeren in parken (groen). Doelstelling 11.3.1 Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos.													
2.7 Riool en Drinkwater	96001	2006	Egalisatiereserve	n.v.t.	42,1	45,2	2,7	-0,1	0,0	47,7	52,6	57,4	62,3
Reserve egalisatie drinkwatertarieven Waternet Het verevenen van bij het jaarverslag blijkende overschotten of tekorten met betrekking tot de drinkwatervoorziening voor burgers en bedrijven. Het streven is de overschotten of tekorten in volgende jaren te verevenen via tarieven. Daarnaast dient de reserve voor het afdekken van het risico van afwijkingen in het resultaat.													
3.1 Economie en Innovatie	73037	2022	Projectreserve	n.v.t.	1,0	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3	1,3	1,3	1,3
Reserve Metropoolregio Amsterdam Middelen reserveren die door de gemeente Amsterdam beschikbaar zijn gesteld voor de activiteiten van het samenwerkingsverband Metropoolregio Amsterdam en nog niet extern verplicht.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
3.1 Economie en Innovatie	73035	2015	Projectreserve	n.v.t.	6,0	1,8	1,5	-1,0	-0,2	2,1	0,4	0,4	0,4
Reserve Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA) Het stimuleren van economische structuur- en arbeidsmarktversterking conform het door de gemeenteraad vastgestelde bestedingskader.													
3.1 Economie en Innovatie	73031	2014	Projectreserve	n.v.t.	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve Amsterdam Metropolitan Solutions Realiseren van een nieuw op te richten wetenschappelijk opleidings- en onderzoeksinstituut door kennisinstellingen en bedrijven op gebied van toegepaste technologie met als werknaam Amsterdam Metropolitan Solutions.													
3.1 Economie en Innovatie	73036	2021	Financierings-reserve	12,0 mln.	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financieringsreserve ROM InWest Deze reserve dient als financiering met eigen vermogen ten behoeve deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Metropoolregio InWest.													
3.1 Economie en Innovatie	73015	2009	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amsterdams Promotiefonds voor cultuur en stadsinitiatieven Het realiseren van projecten waarvan de opzet is zowel de doelen van Holland Casino als van de gemeente te verwezenlijken.													
3.2 Kunst en Cultuur	73059	2014	Projectreserve	n.v.t.	8,0	3,1	0,0	-1,9	0,0	1,3	0,8	0,4	0,4
Reserve Kunstenplan Om de vier jaar worden in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur de nieuwe beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar bepaald. De doelstelling van deze systeemreserve volgt de doelstellingen van elk nieuw Kunstenplan.													
4.1 Sport en Bewegen	56080	2014	Projectreserve	n.v.t.	3,1	2,6	0,0	-1,4	0,0	1,2	0,7	0,0	0,0
Reserve sportevenementen Middelen bestemmen voor toekomstige (top)sportevenementen, zoals EK's, WK's of andere grootstedelijk toonaangevende sportevenementen.													
4.1 Sport en Bewegen	56027	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financieringsreserve sportaccommodaties De reserve is de dekking voor de afschrijvingslasten van de kredieten voor het Sportaccommodatiefonds.													
6.1 Basisvoorzieningen	90089	2021	Overige bestemmings-reserve	Niet bepaald	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve vastgoed Weesp Dekking van toekomstige exploitatietekorten van maatschappelijke organisaties voor gemeentelijk vastgoed in Weesp middels subsidieverstrekking.													
6.1 Basisvoorzieningen	57054	2021	Projectreserve	€ 4,5 mln.	3,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6

Reserve versterking samenwerking laboratoria voor publieke gezondheidszorg
- Het uitvoeren van vervolgonderzoek naar de effecten van de Corona pandemie.
- Het voorbereiden van het Streeklaboratorium en de andere laboratoria in Amsterdam op een eventuele volgende gezondheidscrisis.

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
6.3 Individuele Voorzieningen	55044	2006	Egalisatiereserve	10% van het budget voor de WMO openeinde regelingen in het betreffende boekjaar	35,8	23,1	8,4	-13,8	0,0	17,8	6,3	6,3	6,3
Reserve egalisatie WMO Opvangen fluctuaties WMO openeinde regelingen.													
6.3 Individuele Voorzieningen	55805	2022	Egalisatiereserve	€ 30,0 mln.	21,6	19,6	4,1	-7,1	0,0	16,6	15,0	15,0	15,0
Reserve Kinderopvangtoeslagaffaire De reserve is bedoeld voor het egaliseren van uitgaven voor mensen geraakt door de kinderopvangtoeslagaffaire, waarvoor uit verschillende bronnen van het Rijk middelen worden ontvangen. Enerzijds voor extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen, die door het Rijk toegekend naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK). Anderzijds om de ontvangen middelen die specifiek zijn ontvangen voor hulp aan gedupeerden mensen als gevolg van de kinderopvangtoeslagproblematiek (KOT) beschikbaar te houden voor de doelgroep.													
6.3 Individuele Voorzieningen	55804	2022	Egalisatiereserve	€ 17,5 mln.	5,7	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3	1,3	1,3	1,3
Egalisatiereserve Jeugd Het opvangen van fluctuaties in de begroting van de uitvoering van de Jeugdwet om tot een stabieler meerjarenbeeld te komen.													
7.1 Inkomensregelingen	52050	2004	Egalisatiereserve	n.v.t.	115,3	68,4	-0,6	0,0	0,0	67,8	67,8	67,8	67,8
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen), uitvoering Iedereen Kans op Werk en doorlopende uitvoeringskosten Tozo.													
7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden	52700	2024	Projectreserve	n.v.t.	8,2	15,7	0,0	0,0	0,0	15,7	15,7	15,7	15,7
Reserve realisatie duurzame opvanglocaties De reserve is bedoeld voor het verwerven van eigen pand(en) c.q. langdurige huren van pand(en) om duurzame opvanglocaties te realiseren voor de verschillende doelgroepen (Asiel, Oekraïners en Ongedocumenteerden).													
7.2 Werk, Participatie en Inburger	53064	2018	Egalisatiereserve	De maximale omvang van de reserve is het maximale bedrag van 5% van de lasten van de Directie Werk op programma-onderdeel 7.2.	12,6	10,3	0,0	-4,3	0,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Reserve Sociaal Werk Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Wet Sociaal Werk en de Participatiewet met als doel werk te bieden aan Amsterdammers met een arbeidsbeperking en indien nodig aanvullend te investeren in Sociaal Werk. Het gaat om Amsterdammers met een arbeidsbeperking ofwel in dienst bij de sociale werkvoorziening (Stichting Pantar), ofwel via de gemeente direct gedetacheerd bij sociale firma's of bij reguliere werkgevers.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
7.2 Werk, Participatie en Inburger	53099	2024	Projectreserve	n.v.t.	13,2	6,3	0,0	-5,8	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Reserve Iedereen Kans op Werk De reserve wordt gebruikt voor de dekking van de lasten van de uitvoering Iedereen Kans op Werk.													
8.2 Openbare Orde en Veiligheid	87061	1999	Egalisatiereserve	n.v.t.	4,2	5,4	4,0	-4,6	0,0	4,8	4,8	4,8	4,8
Verevening onroerend goed Dekken van de onrendabele top van panden die met een beleidsmatig doel worden aangeschaft (strategische aankopen) en egaliseren van exploitatieresultaten in de vastgoedportefeuille van stadsdeel Centrum. Dekken van fundamentele ingrepen in het kader van de aanpak binnenstad om toenemende drukte en daarmee gepaarde overlast te verminderen/reguleren.													
8.2 Openbare Orde en Veiligheid	26014	2019	Projectreserve	n.v.t.	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve Amsterdam 750 De financiering van activiteiten rondom de viering van het 750-jarig bestaan van Amsterdam in 2025.													
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12015	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve verbeteren schuldpositie Schuldpositie van de gemeente verbeteren door een deel van het bezit te financieren met eigen vermogen.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12075	2019	Egalisatiereserve	Geen maximale omvang omdat de omvang van de jaarlijks te ontvangen baten altijd onzeker is.	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve overheveling gemeentefondsmiddelen september- en decembercirculaire Het reserveren van middelen afkomstig uit het gemeentefonds, die bij de september- en decembercirculaire worden toegekend, voor zover het niet gaat om de algemene uitkering.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12100	2008	Egalisatiereserve	n.v.t.	15,5	41,4	20,0	0,0	0,0	61,4	76,4	77,5	77,5
Reserve frictiekosten 1 Stad 1 Opgave In 2013 is voor de dekking van verwachte frictiekosten voor diverse organisatieonderdelen in het kader van de operatie 1 Stad 1 Opgave een reserve ingesteld. Het betreft diverse maatregelen (21) die gepaard kunnen gaan met frictiekosten.													
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12006	2000	Financierings-reserve	6,5 mln.	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve financiering NV Zeedijk Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV Zeedijk.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12158	2011	Financierings-reserve	11,3 mln.	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve financiering lening NEMO Deze reserve dekt de gemeentelijke lening aan NEMO.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12096	2007	Financierings-reserve	78,8 mln.	78,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve financiering deelneming GVB Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV GVB.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12564	2022	Projectreserve	De omvang wordt bepaald door specifiek besloten toevoegingen.	76,9	48,0	111,2	-120,5	-0,9	37,9	38,5	24,7	4,1
Reserve Coalitiemiddelen 22-26 De reserve coalitiemiddelen is bedoeld om de specifieke incidenteel aangewezen middelen in lijn met het coalitieakkoord 2022-2026 beschikbaar te houden.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12566	2025	Reserve vermogens-opbouw	Geen vast bedrag; de maximale omvang is gelijk aan de omvang van ons bezit dat vrij beschikbare middelen oplevert (vnl. deelnemingen).	0,0	569,6	52,2	0,0	0,0	621,8	674,0	755,8	841,6
Reserve Vermogensopbouw – deel overige activa De reserve vermogensopbouw – deel overige activa heeft ten doel bezit met eigen vermogen te financieren.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12001	1995	Algemene reserve	Afhankelijk van de geinventariseerde risico's	288,9	417,4	0,0	-147,9	0,0	269,6	284,3	289,1	310,0
Algemene Reserve Een buffer voor het kunnen opvangen van niet structurele financiële tegenvallers.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12003	n.v.t.	Algemene reserve	n.v.t.	0,0	6,5	0,0	0,0	0,0	6,5	6,5	6,5	6,5
Jaarrekeningresultaat Resultaatafwikkeling t-1 en resultaat t zijn onderdeel van de algemene reserve en op deze manier apart zichtbaar gemaakt.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12014	2021	Financierings-reserve	Als het WRK een solvabiliteit van 25% heeft bereikt.	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financieringsreserve WRK Investeren in het eigen vermogen van deelneming WRK uit de inkomsten van de garantiepremie zonder dat dit begrotingsruimte kost of gefinancierd wordt.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12565	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financieringsreserve Carrét Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de Theater Carré.													

Programma onderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2024	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12563	2021	Egalisatiereserve	n.v.t.	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egalisatiereserve XaaS Omzetten kapitaallasten van XaaS-investeringen in exploitatielasten, om vertraging in de uitvoering van de investering te voorkomen.													
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12561	2014	Projectreserve	n.v.t.	0,4	0,2	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Amsterdams Investeringsfonds maatschappelijk Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Uit het AIF maatschappelijk deel worden subsidies verstrekt die in het kader van de doelstelling zijn toegekend.												
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12560	2014	Financierings-reserve	n.v.t.	18,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Amsterdams Investeringsfonds financieel Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Met het AIF financieel deel worden leningen gefinancierd die in het kader van de doelstelling zijn toegekend.													
B.4 Bestuur	17204	2007	Egalisatiereserve	1,5 mln.	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5	1,5	1,5
Raadsonderzoeken Dekking van de kosten als de gemeenteraad besluit tot een onderzoek.													
B.5 Overhead	71004	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financiering huisvesting gemeentelijk apparaat Dekking van een deel van de afschrijvingslasten voor de huisvesting van de gemeentelijke organisatie.													
B.5 Overhead	71268	2014	Projectreserve	n.v.t.	4,4	4,1	0,0	0,0	0,0	4,1	4,1	4,1	4,1
Reserve gemeentelijke huisvestingsprojecten Dekking van tijdelijke exploitatietekorten van de Businesscase III (verbouwing Stadhuis) en Businesscase IV (optimalisatie ambtenarenhuisvesting) en Transitieplan werven en overslagpunten.													
Totaal					**8.228,5**	**8.230,4**	**451,0**	**-527,7**	**-54,1**	**8.099,6**	**8.187,4**	**8.289,8**	**8.479,6**

7.5 Voorzieningen

Programmaonderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2025	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	67050	2018	c	2.5	2.5	0.0	0.0	0.0	2.5	2.5	2.5	2.5
Voorziening onderhoud Vinkeveense plassen Financieren van noodzakelijk onderhoud Vinkeveense Plassen t/m 2025, zoals afgesproken bij de uittreding van Amsterdam uit het recreatieschap.												
1.2 Grond	74011	2004	a	241.1	286.9	47.0	-19.5	0.0	314.4	334.4	396.4	361.4
Voorziening grondgerelateerde kosten buiten grexen Deze voorziening is ingesteld om bijdragen aan derden te kunnen dekken. Deze externe bijdragen zijn gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling in Amsterdam en worden gedekt uit het Vereveningsfonds. Het gaat bijvoorbeeld om toegezegde bijdragen aan woningcorporaties vanuit het gronddeel van het voormalige Stimuleringsfonds en bijdragen aan infrastructurele projecten die niet door de gemeente worden uitgevoerd.												
1.4 Bouwen en Wonen	76900	2021	b	0.8	0.8	0.0	0.0	0.0	0.8	0.8	0.8	0.8
Voorziening Wooncoöperatieven Het afdekken van het risico wat samenhangt met het verstrekken van geldleningen aan wooncoöperatieven												
1.5 Vastgoed	71007	2015	c	28.3	27.7	21.0	-21.4	0.0	27.3	26.8	26.4	26.0
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.												
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	68002	1995	c	6.0	7.2	4.0	-1.4	0.0	9.8	11.2	7.6	9.7
Groot onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen groot onderhoud.												
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	68057	2021	b	5.4	5.4	0.0	0.0	0.0	5.4	5.4	5.4	5.4
Achterstallig onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen achterstallig onderhoud.												
2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	68072	2013	a	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sociaal Plan Cition Uit deze voorziening wordt het verschil tussen het huidige loon bij EPS (Egis Parking Service) en het loon bij BV Cition betaald, conform de afspraken die bij de overgang van het personeel gemaakt zijn.												
2.2 Openbaar Vervoer	70058	2007	e	130.4	127.3	0.0	-3.1	0.0	124.2	121.1	118.0	114.9
Integraal vervoerssysteem veren Exploitatielasten die verband houden met de veerverbindingen over het Noordzee Kanaal.												
2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte	83030	2024	a	43.9	38.9	0.0	-5.0	0.0	33.9	33.9	33.9	33.9
Voorziening Afvalstoffenheffing Reguleren van de over- en onderschrijding in de afvalstoffenheffing.												

Programmaonderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2025	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83111	2021	b	1.3	1.3	0.0	0.0	0.0	1.3	1.3	1.3	1.3
Voorziening dynamisch inzamelen Afdekken risico's met betrekking tot Dynamisch inzamelen (routeoptimalisatie).												
2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte	82001	2013	c	1.7	2.0	0.4	-0.1	0.0	2.3	2.6	3.0	3.3
Vervanging en Onderhoud beheer Werf Ter dekking van de kosten van groot- en planmatig onderhoud aan de reinigingswerf Jacob Bontiusplantsoen, zowel voor wat betreft het gebouw als voor de gebouwgebonden voorzieningen inclusief het deel dat binnen de VVE valt.												
2.5 Water	12118	2014	b	1.6	0.4	0.0	-0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Voorziening Sluisjes Halfweg Voorziening ter dekking van de afkoop van verplichtingen om bij te dragen aan de kosten voor een veilige afvoer van het boezemwater in het kanaal Halfweg.												
2.6 Groen en dierenwelzijn	70042	2025	e	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
Voorziening Herplantfonds Deze voorziening vloeit voort uit de Bomenverordening 2014 en vervangt de reserve herplantfonds die tot en met 2025 in gebruik is. De middelen worden ingezet voor compensatie van gekapte bomen, conform het vastgestelde beleid ten aanzien van compensatie en herplant van bomen. Wanneer herplant niet mogelijk is wordt de "boomwaarde" in de herplantvoorziening gestort. De middelen uit deze voorziening worden specifiek ingezet voor het herplanten van bomen en mogen NIET gebruikt worden voor andere doeleinden zoals snoeiwerk of onderhoud, maar uitsluitend voor de aanplant van nieuwe bomen als herplant. De bestedingen ten laste van deze voorziening moeten duidelijk geoormerkt kunnen worden.												
2.7 Riool en Drinkwater	96001	2005	c	9.0	4.5	0.0	-3,1	0,0	1,4	1,3	0,8	2,5
Rioolrecht Egalisatiefonds voor de tarieven rioolheffing.												
3.2 Kunst en Cultuur	90007	2004	e	0.3	0.3	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	0.3	0.3
Verwervingsfonds CBK Bewaren (gespaarde) bedragen van derden t.b.v. verwerving kunst.												
4.1 Sport	56050	2017	c	18.1	17.0	4.1	-2.9	0.0	18.2	19.4	20.9	22.4
Voorziening Groot Onderhoud Sport Meerjarig grootonderhoud van sporthallen, sportparken en zwembaden.												
5.1 Onderwijs	55027	1968	e	0.9	0.9	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	0.9	0.9
Burgerlijke instellingen maatsch. Zorg Fonds t.b.v. nooddruftige burgers.												
6.1 Basisvoorzieningen	55026	1966	e	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Verzorgingshuizen ouden van dagen Fonds bestemd voor dekking van uitgaven door de gemeente aan voorzieningen voor bejaarden.												
6.3 Individuele Voorzieningen	57092	2015	a	0.3	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2

Programmaonderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2025	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
Voorziening Veilig thuis Personele frictiekosten Veilig Thuis.												
7.3 Armoede en Schuldhulp	52009	2022	a	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Voorziening energietoeslag Deze voorziening is gevormd voor de afhandeling van de ingediende aanvragen, bezwaren en beroepen energietoeslag 2022 waarbij inschattingen zijn gemaakt wat betreft het percentage toekenningen.												
7.3 Armoede en Schuldhulp	52010	2023	a	1.1	1.1	0.0	0.0	0.0	1.1	1.1	1.1	1.1
Voorziening halvering WSNP Het compenseren van kwetsbare burgers die niet in aanmerking komen voor de halvering van de Wsnp-schuldsaneringstermijn. Dit betreft de gestarte saneringstrajecten in de periode van bekendmaking van de halvering van de Wsnp termijn begin 2023 tot de ingangtreding van de nieuwe wetgeving op 1 juli 2023.												
7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden	52011	2024	a	0.5	0.5	0.0	0.0	0.0	0.5	0.5	0.5	0.5
Voorziening opvanglocaties Onvoorziene omstandigheden die zich voordoen bij het faciliteren van opvanglocaties door de gemeente.												
A.3 Treasury en Deelnemingen	12042	1890	e	0.8	0.8	0.0	0.0	0.0	0.8	0.8	0.8	0.8
Sophia Augusta / Lopez Suasso Legaat van de weduwe Sophia Adriana Lopez Suasso-de Bruijn ten behoeve van het behoud van de aan Amsterdam gelegateerde ‘inboedel en woonhuis.												
A.3 Treasury en Deelnemingen	12043	1889	e	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2
Willet Holthuysen Het inzetten van de renteopbrengst ten behoeve van het onderhoud van het woonhuis en inboedel in het museum Willet Holthuysen.												
A.3 Treasury en Deelnemingen	13004	1496	e	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
Vicarygoederen Een inwoner van Amsterdam heeft tot zijn overlijden recht op (2/3) van de opbrengst van het vicarie.												
A.3 Treasury en Deelnemingen	13015	1820	e	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gildenfondsen Het kapitaal is eeuwigdurend uitgeleend aan het ministerie van Financien d.m.v. grootboekleningen.												
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	23028	2022	a	30.2	38.9	0.0	0.0	0.0	38.9	38.9	38.9	38.9
Voorziening verlofsparen Het dekken van de verplichting die ontstaat door gekochte verlofuren die in latere jaren opgenomen worden. Dit deel van het zgn. spaarverlof onzeker omdat het moment van opname onbekend is.												
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	12041	2002	b	23.1	23.1	0.0	0.0	0.0	23.1	23.1	23.1	23.1
Juridische risico's Het afdekken van risico's van belang bij juridische aangelegenheden.												
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	23570	2023	a	6.5	6.5	0.0	0.0	0.0	6.5	6.5	6.5	6.5

Programmaonderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1])	Beginstand 2025	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
Voorziening RVU De voorziening dekt de lasten van de uitkeringen Regeling voor Vervroegde Uittreding.												
A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	23030	2025	b	0.0	56.1	0.0	-3.0	0.0	53.1	50.1	47.1	44.1
Pensioenregeling APPA oud-bestuurders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten van wethouders naar een ander pensioenfonds, conform de Wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers).												
B.4 Bestuur	13076	2014	b	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2
Niet opgevraagde tegoeden Terugbetalen van de door de gemeente (aan teruggekeerde Joodse burgers) opgelegde boetes over de niet-tijdig betaalde canon tijdens de Tweede Wereldoorlog en het terugbetalen van niet opgevraagde tegoeden (van niet teruggekeerde Joodse burgers) bij de Gemeentegiro.												
B.4 Bestuur	23027	2022	b	2.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Pensioenfonds Wethouders Weesp Bekostiging van pensioenuitkeringen van voormalig wethouders Weesp.												
B.4 Bestuur	23003	2001	b	14.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Waardeoverdracht pensioenen (gewezen) wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten van wethouders naar een ander pensioenfonds, conform de Wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers).												
B.4 Bestuur	23026	2014	b	41.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Pensioenfonds SD Wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten naar een ander pensioenfonds van voormalig leden dagelijks besturen stadsdelen die voor maart 2014 in functie waren en daarmee onder de Wet APPA vielen. (APPA = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers.)												
B.5 Overhead	24001	2021	c	13.9	13.9	6.1	-6.1	0.0	13.9	13.9	13.9	13.9
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van onderhoud van de binnenruimte van de huisvesting gemeentelijk apparaat.												
B.5 Overhead	13016	1820	e	0.9	0.9	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	0.9	0.9
Liefdadigheidsdoelen Doel is financiële hulpverlening aan inwoners van Amsterdam die in urgente financiële noodsituaties verkeren, waarbij een voorliggende voorziening niet (meer) beschikbaar is.												
B.5 Overhead	71006	2015	c	27.7	26.1	8.6	-10.3	0.0	24.5	22.9	21.3	19.7
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van huisvesting gemeentelijk apparaat.												
B.5 Overhead	23002	2015	b	0.5	0.3	0.0	-0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.1
Dekking financiële risico's (voormalig) personeel De voorziening is bedoeld om verplichtingen aan (voormalig) personeel in het kader van vervroegde uittreding, boventalligheid, (B)WW, wachtgeld, uitbetaling aanvullende (nabestaanden) pensioenen en aanspraken op de nieuwe FWS-regeling (50-100 regeling) te bekostigen.												
B.5 Overhead	23010	2018	b	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Programmaonderdeel	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1])	Beginstand 2025	Verwachte stand ultimo 2025	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2026	Verwachte stand ultimo 2027	Verwachte stand ultimo 2028	Verwachte stand ultimo 2029
Premie reparatie uitkering WW De reparatie-WW dient als aanvulling op de verkorte maximale WW-duur.												
B.5 Overhead	23005	1956	b	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Pensioenfonds Concertgebouworkest Uitbetaling van aanvullend pensioen aan gepensioneerden van het Concertgebouworkest met dienstjaren van voor 28 december 1956 – de datum waarop de personeelsleden het ambtenaarschap in de zin van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet hebben verworven –, of hun nabestaanden.												
Eindtotaal				**660.3**	**692.0**	**91.4**	**-76,3**	**0,0**	**707,1**	**721,7**	**773,3**	**735,6**

1 Categorieën voorzieningen
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen.

7.6 Subsidieoverzicht

Inleiding

Eén van de middelen die de gemeente Amsterdam inzet om de doelstellingen te realiseren is het verlenen van subsidies. In de begroting worden per programmaonderdeel doelen opgenomen. De doelen geven weer wat we willen bereiken. Bij de programma(onderdelen) wordt aangegeven welke (belangrijke) subsidies een bijdrage leveren aan het bereiken van deze doelen. Het subsidieoverzicht maakt deel uit van de toelichting bij de begroting. Het is een specificatie van de geraamde subsidiebedragen die zijn opgenomen in de programma's en programmaonderdelen van de gemeentebegroting.

Subsidiebudgetten

Binnen de gemeente maken we onderscheid tussen verschillende soorten subsidies. In het Subsidieoverzicht zijn de volgende subsidiesoorten opgenomen:

Subsidiesoort	
Begrotingspostsubsidies – Subsidies 'op instellingsnaam'	€ 143,3 miljoen
Subsidies op basis van subsidieregelingen en – verordeningen	€ 734,0 miljoen
Overige subsidies	€ 12,4 miljoen
Totaal	**€ 889,7 miljoen**

In het Subsidieoverzicht worden deze subsidiesoorten gespecificeerd op programma en programmaonderdeel.

Per programma zijn de subsidiebudgetten (inclusief nominale bijstelling) als volgt:

Subsidiebudgetten per programma *(bedragen x € 1 miljoen)*		
1.	**Bouwen, Wonen en Duurzaamheid**	**16,2**
	- begrotingspost	9,0
	- regeling	7,2
2.	**Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoerd**	**8,0**
	- begrotingspost	7,2
	- o	0,8
3.	**Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed**	**203,7**
	- begrotingspost	15,4
	- regeling	186,9
	- overig	1,4
4.	**Sport en Bewegen**	**19,0**
	- begrotingspost	9,8
	- regeling	7,8
	- overig	1,4
5.	**Onderwijs**	**236,9**
	- begrotingspost	43,3
	- regeling	190,1
	- overig	3,5
6.	**Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit**	**290,8**
	- begrotingspost	18,4
	- regeling	267,6
	- overig	4,8
7.	**Social Zaken en Armoedebestrijding**	**98,6**
	- begrotingspost	26,8
	- regeling	71,5
	- overig	0,3

Subsidiebudgetten per programma *(bedragen x € 1 miljoen)*		
8.	**Veiligheid**	**16,5**
	- begrotingspost	13,3
	- regeling	2,1
	- overig	1,1
	Totaal	**889,7**

Overzicht subsidies

Gespecificeerd naar instellingsnaam, naam subsidieregeling en/of-verordening en overige subsidiebudgetten.

Subsidies per programmaonderdeel (bedragen in euro's)

Programma(onderdeel)	Totaal
1. Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**16.199.488**
1.4. Wonen en Bouwen	**15.379.278**
Emil Blaauw proceskosten fonds	240.000
Woon!	7.492.278
Huurders Netwerk Amsterdam (HNA), Stichting	250.000
Federatie Amsterdamse Huurderskoepels (FAH)	150.000
Nul20	50.000
Subsidieregeling stedelijke vernieuwing, verhuisregelingen en ouderenhuisvesting Amsterdam 2019	1.555.000
Subsidieregeling schimmelaanpak	1.320.000
Subsidieregeling Amsterdamse Duurzame gebouwen, H6	4.322.000
1.6. Duurzaamheid en milieubeheer	**820.210**
IVN	643.000
De Gezonde Stad, Stichting	177.210
2. Openbare Ruimte, Water, Groen, Vervoerd	**8.028.478**
2.6. Groen en dierenwelzijn	**8.028.478**
ARCAM	230.590
De Toevlucht	137.971
Dierenambulance	441.848
Dierenbescherming	21.920
Dierenopvangcentrum Amsterdam	693.818
Hortus Botanicus	574.035
Natura Artis Magistra	4.744.505
Kinderboerderijen SD Noord	68.250
SOOZ, Stichting	330.000
Regeling gebiedsgebonden kunst- en cultuuractiviteiten	690.732
Subsidieregeling Sociale basis Amsterdam 2026	94.809
3. Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	**203.672.804**
3.1. Economie en Innovatie	**16.539.011**
AMS , Stichting	500.000
Amsterdam & Partners, Stichting	4.583.793
Amsterdam Economic Board, Stichting	1.561.007
Zuidoost City	53.472
Subsidieregeling Bedrijveninvesteringszone (BIZ)	5.873.773
Subsidieregeling Opzetten ondernemersverenigingen en gebiedbranding	123.920
Subsidieregeling economische structuur- & arbeidsmarktversterking (SESA)	1.793.732
Subsidieregeling Economische stimulering binnen het gebiedsgericht werken Amsterdam	1.200.293
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven stadsdeel West	12.246
Overig	836.775
3.2. Kunst en Cultuur	**187.133.793**
FactorIJ	241.265
Lokale Media, Funx	60.552
Molen van Sloten	42.000
Muziekschool Amsterdam Noord	1.448.849
PodiumPartners, Stichting	9.036

Programma(onderdeel)	Totaal
Publieke Omroep Amsterdam	5.769.057
Vrienden der Aziatische Kunst	23.097
BAU, Stichting	65.745
Nationaal Slavernij Museum	1.050.000
Verordening Amsterdamse culturele infrastructuur, Hoofdlijnen en Kunstenplan	170.621.916
Subsidieregeling Broedplaatsen 2020	2.273.599
Regeling gebiedsgebonden kunst- en cultuuractiviteiten	4.941.538
Overig	587.139
4. Sport en Bewegen	**18.984.100**
4.1. Sport en Bewegen	**18.984.100**
Exploitatie Olympisch Stadion, Stichting	501.700
Jaap Eden IJscomplex	1.074.124
Space Amsterdam, Stichting	2.144.826
Sporthal Gaasperdam, Stichting	324.099
TCS Amsterdam Marathon	265.934
Topsport Amsterdam, Stichting	1.165.281
Jeugdsportfonds NL, Stichting	4.323.195
Subsidieregeling verenigingsaccomodaties buitensport	800.851
Subsidieregeling Gehandicaptensport	181.465
Subsidieregeling sociale basis Amsterdam	6.806.441
Overig	1.396.184
5. Onderwijs	**236.958.909**
5.1. Onderwijs	**236.958.909**
Onderwijs aan Zieke Kinderen, Stichting	15.615
Onderwijs Consumenten Organisatie, Stichting	544.772
Samenw Voortgezet Onderwijs Adam Diemen	1.093.159
Onderwijsambassadeurs, Stichting	1.450.000
Openbare Bibliotheek Amsterdam	39.543.884
ELK, Stichting	401.804
Vereniging Breed Bestuurlijk Overleg	289.261
Verordening op het lokaal onderwijsbeleid (VLOA)	40.444.366
Subsidieregeling MBO-Agenda 2023-2027	8.562.180
Subsidieregeling Voorschoolse Educatie Amsterdam	22.502.066
VSV aanval op de uitval	1.204.164
Verordening huisvestingsvoorzieningen Amsterdam 2020	117.407.638
Overig	3.500.000
6. Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	**290.900.011**
6.1. Basisvoorzieningen	**144.184.169**
4/5 mei comité	16.876
Alzheimer Nederland, Stichting	49.285
Argan	377.179
ATA	458.779
Boost	500.000
Chin. Oud. Ver. Tung Lok A'dam	18.347
Coop. Amsterdams Netwerk Ervar	149.810
JAM	49.346
Joods Maatschappelijk Werk, Stichting	601.643
Kinder- en Jongeren Rechtswinkel	52.722
Leefkringhuis LKH, Stichting	1.162.701
Leerwerkbedrijf, Stichting	63.525
Manege voor Gehandicapten Amsterdam, Stichting	14.849
MEE Amstel En Zaan	6.645.161
Natuurtuin Cinetol, Stichting	9.198
NL Cares, Stichting	40.800
Dorpsraad Driemond	3.413
Kinderboerderij de Werf	95.213

Programma(onderdeel)	Totaal
Kinderboerderijen sd West	624.556
Kinderboerderijen SD Zuid	306.084
Kinderboerderij De Bijlmerweide	175.373
Kinderboerderij 't Brinkie	186.237
Radio en Televisie Amsterdam Zuidoost (RAZO), Stichting	30.377
Stedelijke Wmo Adviesraad Amsterdam	41.564
Vereniging Clientenbelang Amsterdam	2.836.891
Vrijwilligers Kuria, Stichting	233.983
Welzijn Doven in Amsterdam, Stichting	221.772
Werkwijs, Stichting	58.799
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven Stadsdeel Centrum	93.532
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven Stadsdeel Noord	249.115
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven Stadsdeel Oost	196.592
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven Stadsdeel West	377.921
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven Stadsdeel Zuid	159.167
Subsidieregeling Bewonersinitiatieven Stadsdeel Zuidoost	386.727
Subsidieregeling maatschappelijke initiatief stadsdeel Noord	1.234.375
Subsidieregeling maatschappelijk initiatief stadsdeel West	570.757
Subsidieregeling maatschappelijke initiatief stadsdeel Oost	410.234
Subsidieregeling maatschappelijke initiatief stadsdeel Zuidoost	83.125
Subsidieregeling ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet/ Plafond 3	1.706.329
Subsidieregeling ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet/ Plafond 2	560.547
Subsidieregeling ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet/ Plafond 1	1.233.285
Subsidieregeling Sociale basis Amsterdam 2026	119.396.792
Weesperkei	16.946
Overig	2.484.242
6.2. Wijkteams	**63.833.431**
Eigen Kracht Centrale	325.879
ExpEx Amsterdam	60.561
SAG Jeugdgezondheidszorg, Stichting	28.705
iHUB Zorg BV	181.204
Sterker Samen, Stichting	527.496
Subsidieregeling Buurtteams Amsterdam	62.738.291
6.3. Individuele Voorzieningen	**77.796.021**
Kraaipan Oase, Stichting	99.874
Staalman Oase, Stichting	71.699
Blijf Groep, Stichting	228.638
Cliëntbelang Amsterdam, Stichting	52.565
Humanitas, Stichting	76.028
Halt	167.777
Team ED	115.839
Veteranenhuis, Stichting	45.000
Viore, Stichting	6.044
Wonen Ypsilon, Stichting	15.770
Subsidieverordening opvang en ondersteuning kwetsbare personen	52.755.828
Subsidieregeling versterking aanpak daklosheid	23.906.791
Overig	370.009
6.4. Diversiteit	**5.086.390**
Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA)	1.048.113
Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis (NiNsee)	404.751
Subsidieregeling Strategische Allianties	1.576.950
Overig	2.056.576
7. Sociale Zaken en Armoedebestrijding	**98.572.090**
7.2. Werk, Participatie en Inburgering	**10.443.511**
Participatieraad	267.424
Vluchtelingenwerk West en Midden Nederland	500.785
Subsidieregeling Buurtbanen	3.493.227
Subsidieregeling Sociale basis Amsterdam 2026	6.182.075

Programma(onderdeel)	Totaal
7.3. Armoede en Schuldhulp	**88.128.579**
Armoedefonds, Stichting	73.571
Babyspullen, Stichting	59.115
BBU, Stichting	316.798
De Regenboog Groep, Stiching	115.425
FBNA	1.793.167
Human Aid Now	320.671
Jeugdeducatiefonds, Stichting	400.870
JINC	95.601
Leergeld Amsterdam, Stichting	494.580
Maatwerkbudgetten Toeslagen Amsterdam, Stichting	20.000.000
Neighborhood Feminists, Stichting	21.140
Rode Kruis	781.077
Samen is niet Alleen (SINA), Stichting	538.305
Studiezalen, Stichting	292.122
Voedselbank Steunpunt Amsterdam, Stichting	260.305
Woon! , Stichting	396.427
Z, Stichting	63.514
Subsidieregeling steungroepen hersteloperatie toeslagenschandaal	6.769.526
Subsidieregeling Sociale basis Amsterdam 2026	262.130
Subsidieregeling Buurtteams Amsterdam	54.799.053
Overig	275.180
8. Veiligheid	**16.455.527**
8.2. Openbare Orde en Veiligheid	**16.455.527**
Aanpak Overlast Amsterdam, Stichting	9.562.016
Beter Buren, Stichting	350.811
Biography Foundation, Stichting	759.841
Levvel, Stichting	2.471.211
Joodse instellingen	176.659
Off Limits, Stichting	20.568
Surant, Stichting	2.460
Subsidieregeling Evenementenfonds	2.051.625
Overig	1.060.335
Eindtotaal	**889.695.517**

7.7 Overzicht incidentele baten en lasten

De begroting structureel en reëel in evenwicht

In de Gemeentewet staat dat onze begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. In artikel 189 (tweede lid) staat: “De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.”

Onze begroting is structureel in evenwicht wanneer we de structurele lasten dekken door structurele baten. Er is een structureel tekort wanneer de structurele baten niet voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Dus wanneer we structurele lasten dekken met incidentele baten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is deze bepaling verder uitgewerkt. Zo staat in het BBV hoe gemeenten (en provincies) het structurele saldo moeten berekenen. En staat er hoe gemeenten het structurele saldo moeten toelichten in de begroting en in het jaarverslag. Met deze bijlage geven we invulling aan dit voorschrift.

In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting. Structurele lasten en baten zijn dus de regel. Incidentele lasten en baten zijn de uitzondering, bijvoorbeeld voor eenmalige zaken of (meerjarige) projecten of subsidies met een tijdelijk karakter. Het BBV bepaalt dat we de uitzonderingen (dus de incidentele baten en lasten) duidelijk maken en toelichten.

Het BBV schrijft voor dat we voor alle jaren van onze meerjarenbegroting een structureel saldo moeten berekenen. In deze begroting dus voor de jaren 2025 tot en met 2029. Het begrip ‘structureel evenwicht’ hangt hierbij voor 2026 altijd samen met de meerjarige ontwikkeling, zoals ook in de Gemeentewet staat.

Het structurele saldo drukken we meestal uit in euro’s. Het structurele saldo kunnen we ook uitdrukken als percentage van de batenkant van de begroting (hier: de batenkant exclusief reserves). In dat geval noemen we het de ‘structurele exploitatieruimte’. De structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV en staat in de paragraaf over het Weerstandvermogen (zie paragraaf 3.2).

In onderstaande tabel 1 maken we de opbouw van het structurele saldo duidelijk. Tabel 1 toont dat onze begroting structureel in evenwicht is. Dit betekent dat de structurele baten en lasten aan het eind van de meerjarentermijn – en in de jaren daarna – in evenwicht zijn.

Tabel 1. Structureel saldo en structurele exploitatieruimte

	2025	2026	2027	2028	2029	Berekening
Totale baten exclusief reserves	7466,9	7176,7	7180,3	7276,0	7435,1	a
Totale lasten exclusief reserves	7409,3	7307,5	7092,5	7173,6	7245,2	b
Saldo voor bestemming	**57,6**	**-130,8**	**87,8**	**102,4**	**189,9**	**c (=a-b)**
Onttrekkingen aan reserves (inclusief vrijval)	1905,9	581,8	285,7	246,3	151,8	d
Toevoegingen aan reserves	1907,8	451,0	373,5	348,6	341,6	e
Saldo na bestemming	**55,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**f (=c+d-e)**
Totale incidentele baten	197,9	48,9	29,8	21,5	11,5	g
Totale incidentele lasten	559,0	238,7	115,7	97,6	67,0	h
Saldo incidentele baten en lasten	**-361,2**	**-189,7**	**-85,9**	**-76,0**	**-55,5**	**i (=g-h)**
Structurele begrotingssaldo	**416,8**	**189,7**	**85,9**	**76,0**	**55,5**	**j (=f-i)**
Structurele exploitatieruimte	**5,58**	**2,64**	**1,20**	**1,05**	**0,75**	**j/a *100%**

Toelichting op de incidentele baten en lasten

Het BBV schrijft voor dat de toelichting op de meerjarenraming een overzicht per jaar van de geraamde incidentele baten en lasten per programma bevat.

Incidentele lasten

Programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Bouwen, Wonen en Duurzaamheid					
Aardwarmteonderzoek	3,4				
Flexprojecten	5,2	0,3			
Oekraïneopvang	-3,3				
Budget Ongelijk Investeren	-1,0				
Afronden project Kavel X	0,8				
Erfpachtafkoop	-20,0		19,0	19,0	19,0
Erfpachtresultaat	-3,7	0,1	-0,1	-1,1	-1,1
Gebiedsontwikkeling en VEF	47,9	55,3	57,7	63,7	53,4
Kapitaallasten Gebiedsontwikkeling	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Bodemsaneringsprojecten	1,4	1,4	1,4	1,4	
Ramingen gebiedsontwikkeling en VEF	28,2	28,5	-38,5	-16,2	-30,5
Capaciteitsaanpassing Grond	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Erfpachtlasten	80,2	40,1	1,0	1,0	1,0
Doorgeschoven verkoop van panden	1,4				
Frictieleegstand en schimmelaanpak	1,0	2,0	2,0		
Omgevingswet	3,7				
Huisvesting statushouders		1,4			
Intermediaire verhuur		1,5	1,5		
Isolatieoffensief	-1,8	6,5	5,8	3,1	2,5
Klimaat- en energiebeleid	9,9				
klimaatakkoordmiddelen 2025	10,8	8,5			
Uitvoeringskosten Omgevingswet	2,7				
Grondmutatie	8,6	8,6	8,6	8,6	8,3
Wonen	0,7	0,7	0,1		
Zuidas	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Oekraïneopvang 2025	16,6				
Wet betaalbare huur	0,6				
Overheveling onttrekking reserve coalitiemiddelen	4,6				
Stadsverbetering kasritmewijziging	-1,2	-3,0	1,8	2,0	0,2
Subs PAW	4,7				
SprongIJ		0,4			
Zuidastranstitie	-44,0	-37,1	-44,7	-26,0	-7,7
Uitbreiding woonwagens	0,8				
Taakstelling	-0,9				
VHF Nieuw West 1	5,4				
VHF Nieuw West 2	0,4				
Woonruimteverdeling	1,0	1,0	1,0		
2. Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer					
Bijstelling verrekeningen MIRT	13,1	12,3	5,1		
Aanpak achterstallig onderhoud	2,2	3,1	2,1	2,1	
Vergunningensysteem en parkeerautomaten	2,4				
Afvalpreventieplan		0,5			
Allocatie budget Stadsverbetering	0,4	0,6	0,3	-0,1	-0,5
Kwaliteitsimpuls groene parken	0,6				
Stadsverbetering 2025-2029	-0,2	-0,5	-1,3	-0,9	0,0
Fietsroute IJ-Geldersekade (Vervoerregio)	2,5				
Brug Zijkanaal H en fietspaden	10,5	1,8			
Project Binnenring lasten	0,3	4,4	2,0		
Fietsparkeren CS Zuid-Oost (VRA)	20,9				
Laadinfrastructuur		2,5	3,4	4,7	5,1
Luchtkwaliteit (coalitiemiddelen)	1,5				
Klimaatadaptatie doorschuif	0,5				
Eindejaarsmarge programma 2	2,2				
Bijdrage Amstelveen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Uitbreiding betaald parkeren	2,3	0,6			

Programma	2025	2026	2027	2028	2029
Voorziening riolering herstel	1,2	2,7	1,3	-0,1	
Zomeraanpak intensivering		0,5			
Intertemporele compensatie Stadsverbetering	22,8	-4,7	1,9	-13,1	-6,9
Klachtbehandeling parkeerboetes	0,7	0,7			
Klimaatakkoordmiddelen 2025	3,1				
Gratis OV kinderen (motie 563)		3,0			
Passagiersvaartbeleid	0,5	0,1			
Kwetsbare Brtn Noord correctie	0,4	0,4	0,5	0,7	
Schadeclaims Binnenhavengelden	0,4				
Regiodeal Noord ZaanIJ & Meedoen	-1,2	0,5	0,7		
Zuidastransitie V&OR	44,0	37,1	44,7	26,0	7,7
Uitvoeringsplannen Stadsdeel West 2025	0,6				
Verdeling achterstallig onderhoud		5,2	6,0	6,8	6,0
Verkoop Staringspleingarage en garageboxen	3,0				
Riolering VJN 2025	-1,2	0,8	1,6	2,5	
3. Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed					
Actualisatie meerjarenbegroting MRA	1,2				
Actualisatie SESA 2025	2,0	1,1			
Compensatie Rijksbezuinigingen Cultuur	1,5	1,5			
Impulsproject Open Tech & Innovatie	0,5	3,0	1,5		
Kunstenplan 2025-2028 (incl. reserve)	1,2	1,2	0,2	0,2	
Nationaal Slavernijmuseum oprichting	2,0				
Onttrekking reserve coalitiemiddelen	1,9				
Steunpakket energiekosten	0,8	0,2			
4. Sport en Bewegen					
Energiekosten	1,5				
SPUK-BTW 2026		10,6			

Programma	2025	2026	2027	2028	2029
5. Onderwijs					
Bijstelling SPUK VSV	1,2				
Gezonde School – seksuele voorlichting		0,9			
Doeluitkering kinderopvang	0,5	0,4	0,4	0,5	0,8
Nieuwe onderwijsinitiatieven 2025	1,5	1,6			
Onttrekking reserve coalitiemiddelen	1,0				
PIT & Oriëntatie arbeidsmarkt		0,6			
Schoolveiligheid			1,0		
SPUK Kansrijke Wijken restant 2024	3,9				
SPUK Regiodeal Zuidoost T5	1,8	0,8	1,7	0,7	
Middelen lerarenagenda terugloop	1,0	1,0	1,0		
Lerarenwoningen	1,5	1,3			
Zorgplicht bibliotheken	2,7	2,7			
6. Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit					
Aanpak daklоosheid			8,0		
Exploitatielasten inloopfuncties HGKM & CSG		0,9			
Financiering Tolhuistuin	0,5	0,5			
Incidentele middelen regisseurs & screening	0,6				
Investering inloophuis Expertiseplatform HGKM	-0,9				
Maatwerkbudget FBNA	-0,6				
Knelpunten HBH & Wmo-bijdrage		-1,0	0,0		
Regiodeal Zuidoost	1,0	1,0	1,0	1,0	
Rijksbijdrage LVV	2,0				
Social labs	0,4				
SPUK Regiodeal Zuidoost T5	0,6	0,4			
Transformatiemotor jeugdhulp	1,5	1,5	1,0	0,5	
Jeugdveiligheid Top400/600	1,0				

Programma	2025	2026	2027	2028	2029
World Pride 2026		0,7			
7. Sociale Zaken en Armoedebestrijding					
Actualisatie begroting armoedebestrijding	29,4	14,1	9,9	4,6	3,5
Armoedebestrijding		7,0	10,0		
Herschikking IKOW-middelen	-0,1	1,5			
Eindejaarsmarge programma 7	3,9				
Vrijval egalisatiereserve inkomensdeel	5,2	10,7	4,1		
Nominale compensatie Buurtteams	1,1				
Noodopvang Oekraïners	78,5				
SPUK Kansrijke Wijken restant 2024	1,9				
SPUK Regiodeal Zuidoost T5	0,9	0,9	0,9	0,9	
8. Veiligheid					
Aanpak Noord / meldpunt zorg & woonoverlast	2,0	2,9	3,9	1,5	
Aanpassing takenpakket SEB 2027-2028			1,0	1,0	
Onttrekking reserve Amsterdam 750	6,0				
SPUK Regiodeal Zuidoost T5	1,3	1,3	1,3	1,3	
Subsidie World Pride		0,8			
Jeugdveiligheid Top400/600	-1,0				
XAAS-investering digitalisering	2,7	1,7	0,9		
A. Algemene Dekkingsmiddelen					
Dotatie verlofsparen 2025	8,7				
Generatiepact	1,1	1,5	1,5		
Baten en lasten dwanginvordering	2,0				
Mutatie pensioenvoorziening beginstanden	59,1				
Actualisatie rentebaten	8,5				
Vrijval stelposten	-10,0	-35,4	-25,1	-5,1	-0,1

Programma	2025	2026	2027	2028	2029
B. Bestuur en Organisatie					
Aanpak online leefwereld	1,5	1,5			
AFIS	2,8	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
AFIS TLV stelpost XAAS	6,5				
Herallocatie reserve coalitiemiddelen 2025-2026	0,8	1,3			
Herbestemming vrijval voorziening WW	2,0	1,1	0,4	0,2	0,1
MBO-traineeship		1,4			
Onttrekking reserve coalitiemiddelen	5,1	0,8			
Reserve coalitiemiddelen buurtbudgetten		0,9			
Specifieke uitkering BRP	1,2				
Totaal	**559,0**	**238,7**	**115,7**	**97,6**	**67,0**

Incidentele baten

Programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Bouwen, Wonen en Duurzaamheid					
Aardwarmteonderzoek	3,4				
Flexprojecten	2,5				
Opvang Oekraïense ontheemden	-3,3				
Administratieve correcties	2,3	2,3	2,3	2,3	2,0
Pandverkoop	9,6				
Isolatieoffensief	-0,8	4,9	5,8	3,1	2,5
Klimaat- en energiebeleid	9,9				
Klimaatakkoordmiddelen 2025	10,0	8,5			
Opvang Oekraïense ontheemden 2025	16,6				
Reserve vermogensopbouw erfpacht	9,5	9,3	9,1	6,8	
PAW-subsidie	3,2				
Taakstelling vastgoedverkoop				**3,0**	**3,0**

Programma	2024	2025	2026	2027	2028
VHF Nieuw-West 1	5,4				
2. Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer					
Bijstelling verrekeningen MIRT	13,1	12,3	5,1		
Fietsroute IJ-Geldersekade (Vervoerregio)	2,5				
Brug Zijkanaal H en fietspaden	10,5	1,8			
Project Binnenring lasten	0,3	4,4	2,0		
Fietsparkeren CS-ZO (VRA)	20,9				
Laadinfrastructuur meerjarenraming		4,4	4,0	4,0	4,0
Verkoop Staringspleingarage en garageboxen	3,0				
Riolering VJN 2025	-1,0	0,9	1,6	2,3	
3. Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed					
Nationaal Slavernijmuseum oprichting	2,0				
7. Sociale Zaken en Armoedebestrijding					
Noodopvang Oekrainers	78,5				
Totaal	**197,9**	**48,9**	**29,8**	**21,5**	**11,5**

7.8 Brugstaat

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	
Baten	0,0
Lasten	19,3
Onttrekking	1,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 1.2 Grond	
Baten	481,2
Lasten	512,9
Onttrekking	112,9
Toevoeging	90,4
Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht	
Baten	294,1
Lasten	92,7
Onttrekking	84,3
Toevoeging	143,4
Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en Wonen	
Baten	79,7
Lasten	195,8
Onttrekking	19,1
Toevoeging	0,3
Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed	
Baten	80,6
Lasten	66,1
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer	
Baten	9,4
Lasten	107,2
Onttrekking	54,6
Toevoeging	1,6
Programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en Crematoria	
Baten	11,0
Lasten	11,3
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0

Programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren	
Baten	58,1
Lasten	302,0
Onttrekking	47,7
Toevoeging	12,0
Programmaonderdeel 2.2 Openbaar Vervoer	
Baten	25,3
Lasten	91,3
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte	
Baten	221,5
Lasten	279,9
Onttrekking	2,5
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 2.4 Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	
Baten	39,9
Lasten	341,8
Onttrekking	13,5
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 2.5 Water	
Baten	5,3
Lasten	59,2
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn	
Baten	4,4
Lasten	108,8
Onttrekking	1,8
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater	
Baten	300,7
Lasten	287,5
Onttrekking	0,1
Toevoeging	2,7

Programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 3.1 Economie en Innovatie	
Baten	21,9
Lasten	78,2
Onttrekking	14,6
Toevoeging	5,5
Programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur	
Baten	0,8
Lasten	204,3
Onttrekking	7,1
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed	
Baten	0,2
Lasten	4,9
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0

Programma 4 Sport en Bewegen

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 4.1 Sport en Bewegen	
Baten	31,3
Lasten	103,7
Onttrekking	1,4
Toevoeging	0,0

Programma 5 Onderwijs

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs	
Baten	54,0
Lasten	351,0
Onttrekking	9,4
Toevoeging	0,0

Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen	
Baten	81,6
Lasten	365,8
Onttrekking	3,5
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams	
Baten	1,0
Lasten	146,8
Onttrekking	1,6
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 6.3 Individuele Voorzieningen	
Baten	28,8
Lasten	954,2
Onttrekking	27,1
Toevoeging	12,5
Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit	
Baten	0,0
Lasten	11,9
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0

Programma 7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen	
Baten	738,6
Lasten	809,1
Onttrekking	2,1
Toevoeging	-0,6
Programmaonderdeel 7.2 Werk, Participatie en Inburgering	
Baten	38,2
Lasten	280,4
Onttrekking	10,1
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 7.3 Armoede en Schuldhulp	
Baten	33,3
Lasten	181,0
Onttrekking	1,2
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden	
Baten	3,1
Lasten	22,3
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0

Programma 8 Veiligheid

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en Crisisbeheersing	
Baten	3,3
Lasten	101,6
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel 8.2 Openbare Orde en Veiligheid	
Baten	31,7
Lasten	221,9
Onttrekking	3,1
Toevoeging	0,0

Programma A Algemene Dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel A.1 Lokale heffingen	
Baten	1.146,7
Lasten	41,8
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds	
Baten	3.174,8
Lasten	0,0
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel A.3 Treasury en Deelnemingen	
Baten	101,0
Lasten	80,6
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel A.4 Overige Eigen Middelen en Onvoorzien	
Baten	9,5
Lasten	54,3
Onttrekking	148,8
Toevoeging	183,4

Programma B Bestuur en Organisatie

(bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**
Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening	
Baten	53,8
Lasten	107,0
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel B.2 Horizontaal Thema Digitale Stad en Overheid	
Baten	0,5
Lasten	42,4
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel B.3 Horizontaal Thema Democratisering	
Baten	0,0
Lasten	13,2
Onttrekking	8,2
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel B.4 Bestuur	
Baten	0,6
Lasten	39,7
Onttrekking	0,1
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel B.5 Overhead	
Baten	10,3
Lasten	601,5
Onttrekking	6,2
Toevoeging	0,0
Programmaonderdeel B.6 Facilitair Werken in de Fysieke Leefomgeving	
Baten	0,5
Lasten	14,2
Onttrekking	0,0
Toevoeging	0,0

7.9 Doelenraming

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

(bedragen in € miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling					
1.1.1	Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon, werk en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
	Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
1.1.1	Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon, werk en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.	25,0	19,3	19,1	17,0	16,98
	Totaal lasten	25,0	19,3	19,1	17,0	16,98
	Saldo van baten en lasten	**-25,0**	**-19,3**	**-19,1**	**-17,0**	**-16,98**
	Programmaonderdeel 1.2 Grond					
1.2.1	Het realiseren van voldoende en betaalbare woningen, kantoorruimte en maatschappelijke voorzieningen.	477,2	481,2	455,8	476,1	477,17
	Totaal baten	477,2	481,2	455,8	476,1	477,17
1.2.1	Het realiseren van voldoende en betaalbare woningen, kantoorruimte en maatschappelijke voorzieningen.	467,5	512,9	457,7	477,2	468,99
	Totaal lasten	467,5	512,9	457,7	477,2	468,99
	Saldo van baten en lasten	**9,7**	**-31,7**	**-1,9**	**-1,1**	**8,17**
	Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht					
1.3.1	De waarde en het gebruik van grond ten dienste van inwoners en bedrijven laten komen.	316,9	294,1	274,3	277,5	279,1
	Totaal baten	316,9	294,1	274,3	277,5	279,1
1.3.1	De waarde en het gebruik van grond ten dienste van inwoners en bedrijven laten komen.	112,7	92,7	71,9	71,7	72,5
	Totaal lasten	112,7	92,7	71,9	71,7	72,5
	Saldo van baten en lasten	**204,1**	**201,4**	**202,4**	**205,8**	**206,6**
	Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en Wonen					
1.4.1	We streven naar voldoende woningen van goede kwaliteit voor alle Amsterdammers	102,4	79,7	74,8	72,1	71,4
	Totaal baten	102,4	79,7	74,8	72,1	71,4
1.4.1	We streven naar voldoende woningen van goede kwaliteit voor alle Amsterdammers	220,4	195,8	161,2	153,4	170,3
	Totaal lasten	220,4	195,8	161,2	153,4	170,3

	(bedragen in € miljoen)	2025	2026	2027	2028	2029
	Saldo van baten en lasten	**-117,9**	**-116,0**	**-86,4**	**-81,3**	**-98,9**
	Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed					
1.5.1	Amsterdam heeft een vastgoedportefeuille die voldoet aan de gemeentelijk en landelijke ambities en wetgeving op het gebied van duurzaamheid, veiligheid en bouwkundige kwaliteit.	89,9	80,6	80,6	83,6	83,7
	Totaal baten	89,9	80,6	80,6	83,6	83,7
1.5.1	Amsterdam heeft een vastgoedportefeuille die voldoet aan de gemeentelijk en landelijke ambities en wetgeving op het gebied van duurzaamheid, veiligheid en bouwkundige kwaliteit.	66,8	66,1	67,0	70,7	70,2
	Totaal lasten	66,8	66,1	67,0	70,7	70,2
	Saldo van baten en lasten	**23,1**	**14,5**	**13,6**	**12,9**	**13,5**
	Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en Milieubeheer					
1.6.1	Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO_2-uitstoot met 95% te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.	36,0	9,4	0,6	0,6	0,6
	Totaal baten	36,0	9,4	0,6	0,6	0,6
1.6.1	Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO_2-uitstoot met 95% te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.	125,1	107,2	70,6	94,4	47,3
	Totaal lasten	125,1	107,2	70,6	94,4	47,3
	Saldo van baten en lasten	**-89,1**	**-97,8**	**-70,0**	**-93,8**	**-46,7**
	Programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en Crematoria					
1.7.1	Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.	10,4	11,0	11,4	11,8	12,2
	Totaal baten	10,4	11,0	11,4	11,8	12,2
1.7.1	Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.	11,1	11,3	11,5	11,4	11,4
	Totaal lasten	11,1	11,3	11,5	11,4	11,4
	Saldo van baten en lasten	-0,6	-0,3	-0,1	0,4	0,8
	Totaal Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**4,2**	**-49,2**	**38,6**	**25,9**	**66,5**

Programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren					
2.1.1	De openbare ruimte van Amsterdam is een plek waar bewoners en bezoekers prettig, veilig en gezond kunnen verblijven en verplaatsen.	87,8	58,1	56,3	56,4	56,4
	Totaal baten	87,8	58,1	56,3	56,4	56,4
2.1.1	De openbare ruimte van Amsterdam is een plek waar bewoners en bezoekers prettig, veilig en gezond kunnen verblijven en verplaatsen.	354,9	302,0	284,5	249,0	210,3
	Totaal lasten	354,9	302,0	284,5	249,0	210,3
	Saldo van baten en lasten	**-267,1**	**-243,8**	**-228,2**	**-192,6**	**-154,0**
	Programmaonderdeel 2.2 Openbaar Vervoer					
2.2.1	Amsterdam is voor iedereen op een prettige en aantrekkelijke manier bereikbaar via het openbaar vervoer.	73,4	25,3	15,7	8,6	8,6
	Totaal baten	73,4	25,3	15,7	8,6	8,6
2.2.1	Amsterdam is voor iedereen op een prettige en aantrekkelijke manier bereikbaar via het openbaar vervoer.	136,3	91,3	77,0	70,8	78,6
	Totaal lasten	136,3	91,3	77,0	70,8	78,6
	Saldo van baten en lasten	**-62,9**	**-66,0**	**-61,4**	**-62,2**	**-70,0**
	Programmaonderdeel 2.3 Afval en Reinigen Openbare Ruimte					
2.3.1	Amsterdam is een schone stad en voorkomt (rest)afval.	215,1	221,5	229,0	236,8	244,5
	Totaal baten	215,1	221,5	229,0	236,8	244,5
2.3.1	Amsterdam is een schone stad en voorkomt (rest)afval.	269,8	279,9	280,4	282,9	286,1
	Totaal lasten	269,8	279,9	280,4	282,9	286,1
	Saldo van baten en lasten	**-54,7**	**-58,3**	**-51,4**	**-46,1**	**-41,6**

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 2.4 Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte					
2.4.1	De Amsterdamse openbare ruimte wordt duurzaam beheerd en is begaanbaar, heel en veilig voor alle gebruikers.	39,2	38,5	37,3	35,3	34,6
2.4.2	Amsterdam is voorbereid op veranderend klimaat in 2050.	0,7	1,5	1,4		
	Totaal baten	39,9	39,9	38,7	35,3	34,6
2.4.1	De Amsterdamse openbare ruimte wordt duurzaam beheerd en is begaanbaar, heel en veilig voor alle gebruikers.	301,6	338,8	346,4	349,4	334,1
2.4.2	Amsterdam is voorbereid op veranderend klimaat in 2050.	5,4	3,0	1,4		
	Totaal lasten	307,0	341,8	347,8	349,4	334,1
	Saldo van baten en lasten	**-267,1**	**-301,8**	**-309,1**	**-314,2**	**-299,5**
	Programmaonderdeel 2.5 Water					
2.5.1	Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5.2	We verdelen het gebruik van het water en voorzieningen bij het water en beheersen drukte op het water	4,7	5,3	5,5	5,6	5,8
	Totaal baten	4,7	5,3	5,5	5,6	5,8
2.5.1	Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.	47,1	51,5	52,6	55,8	59,4
2.5.2	We verdelen het gebruik van het water en voorzieningen bij het water en beheersen drukte op het water	8,5	7,6	7,4	7,4	7,4
	Totaal lasten	55,6	59,2	60,0	63,2	66,8
	Saldo van baten en lasten	**-50,9**	**-53,9**	**-54,5**	**-57,6**	**-61,0**

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn					
2.6.1	Er komt meer Groen met meer waarde voor mens en dier, Groen is functioneel, aantrekkelijk, veilig en draagt bij aan sociaal welzijn, gezondheid, stadsnatuur en klimaatadaptatie (inclusief Voedsel)	4,6	4,4	5,5	5,6	5,7
2.6.2	Gehouden dieren en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en prettig leven in het geding is.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totaal baten	4,6	4,4	5,5	5,6	5,7
2.6.1	Er komt meer Groen met meer waarde voor mens en dier, Groen is functioneel, aantrekkelijk, veilig en draagt bij aan sociaal welzijn, gezondheid, stadsnatuur en klimaatadaptatie (inclusief Voedsel)	108,6	105,9	97,8	95,6	94,3
2.6.2	Gehouden dieren en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en prettig leven in het geding is.	3,1	2,9	2,1	2,1	2,1
	Totaal lasten	111,7	108,8	99,8	97,7	96,3
	Saldo van baten en lasten	**-107,2**	**-104,4**	**-94,3**	**-92,1**	**-90,6**
	Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater					
2.7.1	Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.	174,4	182,3	187,6	190,3	190,3
2.7.2	Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.	110,4	118,5	121,7	122,8	121,0
	Totaal baten	284,8	300,7	309,3	313,1	311,3
2.7.1	Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.	173,7	182,1	184,4	187,2	187,2
2.7.2	Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.	97,7	105,4	109,1	110,4	108,5
	Totaal lasten	271,4	287,5	293,6	297,6	295,7
	Saldo van baten en lasten	**13,4**	**13,2**	**15,7**	**15,5**	**15,6**
	Totaal Programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer	**-796,5**	**-815,0**	**-783,2**	**-749,2**	**-701,0**

Programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 3.1 Economie en Innovatie					
3.1.1	Amsterdam biedt ondernemers een aantrekkelijke plek voor succesvol ondernemen in en voor de buurt, regio en op internationaal niveau.	11,3	9,7	10,0	10,0	10,0
3.1.2	Amsterdam is koploper in het versterken van ecosystemen die bijdragen aan brede welvaart.	3,0	2,5	1,0	1,0	1,0
3.1.3	Amsterdam is een leefbare stad met ruimte voor economische functies.	6,9	7,0	7,2	7,4	7,6
3.1.5	Amsterdam heeft een evenwichtige arbeidsmarkt die iedereen gelijke kansen biedt op werk.	3,2	2,6	2,6	3,1	2,8
	Totaal baten	24,4	21,9	20,8	21,5	21,4
3.1.1	Amsterdam biedt ondernemers een aantrekkelijke plek voor succesvol ondernemen in en voor de buurt, regio en op internationaal niveau.	28,5	26,0	25,5	25,5	25,5
3.1.2	Amsterdam is koploper in het versterken van ecosystemen die bijdragen aan brede welvaart.	14,9	15,7	13,8	12,3	12,3
3.1.3	Amsterdam is een leefbare stad met ruimte voor economische functies.	19,1	24,1	12,3	12,3	12,3
3.1.4	Amsterdam heeft een duurzame economie die bijdraagt aan het realiseren van de klimaat- en energietransitie.	6,3	7,6	5,7	5,7	5,7
3.1.5	Amsterdam heeft een evenwichtige arbeidsmarkt die iedereen gelijke kansen biedt op werk.	6,5	4,8	3,3	3,5	3,2
	Totaal lasten	75,2	78,2	60,6	59,4	59,0
	Saldo van baten en lasten	**-50,9**	**-56,3**	**-39,8**	**-37,9**	**-37,6**
	Programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur					
3.2.1	Amsterdam heeft een sterk open, toegankelijk, breed, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en voor bezoekers	3,3	0,8	0,8	0,8	0,8
	Totaal baten	3,3	0,8	0,8	0,8	0,8
3.2.1	Amsterdam heeft een sterk open, toegankelijk, breed, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en voor bezoekers	181,2	184,4	176,4	176,9	171,6
3.2.2	Alle Amsterdamse kinderen kunnen kennis maken met kunst en cultuur	13,1	13,6	13,6	13,6	12,2

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
3.2.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via de lokale publieke omroep.	6,4	6,3	5,7	5,7	4,9
	Totaal lasten	200,7	204,3	195,7	196,2	188,7
	Saldo van baten en lasten	**-197,4**	**-203,5**	**-195,0**	**-195,5**	**-187,9**
	Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed					
3.3.1	Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	Totaal baten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3.3.1	Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad.	5,2	4,9	4,2	4,1	4,1
	Totaal lasten	5,2	4,9	4,2	4,1	4,1
	Saldo van baten en lasten	-5,0	-4,8	-4,1	-4,0	-4,0
	Totaal Programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	**-253,3**	**-264,6**	**-238,9**	**-237,3**	**-229,6**

Programma 4 Sport en Bewegen

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 4.1 Sport en Bewegen					
4.1.1	Iedere Amsterdammer heeft toegang tot passend sportaanbod in een kwalitatief goede omgeving.	30,9	31,3	20,4	20,4	20,7
4.1.2	Iedere Amsterdammer voldoet aan de beweegrichtlijn in een kwalitatief goede omgeving.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totaal baten	30,9	31,3	20,4	20,4	20,7
4.1.1	Iedere Amsterdammer heeft toegang tot passend sportaanbod in een kwalitatief goede omgeving.	93,8	96,9	86,5	88,2	88,6
4.1.2	Iedere Amsterdammer voldoet aan de beweegrichtlijn in een kwalitatief goede omgeving.	4,1	4,3	4,2	3,8	3,8
4.1.3	Amsterdam is door organisatie van aansprekende (top)sportevenement een stad met sportieve uitstraling en is daarmee aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.	1,8	2,5	1,0	1,2	0,5
	Totaal lasten	99,7	103,7	91,7	93,2	92,9
	Saldo van baten en lasten	**-68,9**	**-72,4**	**-71,3**	**-72,8**	**-72,2**
	Totaal Programma 4 Sport en Bewegen	**-68,9**	**-72,4**	**-71,3**	**-72,8**	**-72,2**

Programma 5 Onderwijs

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs					
5.1.1	Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.	64,2	46,4	43,7	42,7	42,0
5.1.2	Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.	8,4	6,7	6,7	5,7	5,7
5.1.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie via een netwerk van bibliotheken.	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
	Totaal baten	73,4	54,0	51,3	49,3	48,5
5.1.1	Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.	123,6	113,7	95,7	93,3	92,9
5.1.2	Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.	190,8	197,8	196,2	196,6	200,8
5.1.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie via een netwerk van bibliotheken.	37,2	39,6	38,3	38,3	38,3
	Totaal lasten	351,6	351,0	330,2	328,2	332,1
	Saldo van baten en lasten	**-278,2**	**-297,1**	**-279,0**	**-278,9**	**-283,5**
	Totaal Programma 5 Onderwijs	**-278,2**	**-297,1**	**-279,0**	**-278,9**	**-283,5**

Programma 6 Gezondheid Zorg Jeugd Opvang Diversiteit

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen					
6.1.1	De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.	16,7	12,9	1,5	0,4	0,5
6.1.2	Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.	69,0	68,7	68,4	68,5	67,4
	Totaal baten	85,7	81,6	69,9	69,0	68,0
6.1.1	De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.	240,1	251,8	229,7	227,7	225,5
6.1.2	Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.	115,9	114,0	111,1	110,5	108,6
	Totaal lasten	356,0	365,8	340,7	338,3	334,0
	Saldo van baten en lasten	**-270,3**	**-284,2**	**-270,8**	**-269,3**	**-266,1**
	Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams					
6.2.1	Amsterdammers hebben laagdrempelig, tijdig en adequaat toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
	Totaal baten	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
6.2.1	Amsterdammers hebben laagdrempelig, tijdig en adequaat toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.	139,9	146,8	144,5	139,7	139,7
	Totaal lasten	139,9	146,8	144,5	139,7	139,7
	Saldo van baten en lasten	**-138,9**	**-145,8**	**-143,5**	**-138,7**	**-138,7**
	Programmaonderdeel 6.3 Individuele Voorzieningen					
6.3.1	Alle Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek.	24,1	26,2	24,1	56,4	56,9
6.3.2	We borgen de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling duurzaam.	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
	Totaal baten	26,8	28,8	26,8	59,1	59,6
6.3.1	Alle Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek.	820,5	877,8	847,6	798,5	795,5
6.3.2	We borgen de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling duurzaam.	71,3	76,4	76,9	76,0	76,0
	Totaal lasten	891,8	954,2	924,5	874,5	871,5
	Saldo van baten en lasten	**-865,1**	**-925,4**	**-897,8**	**-815,4**	**-812,0**

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit					
6.4.1	Discriminatie wordt voorkomen en slachtoffers van discriminatie krijgen.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.4.2	Emanciperende krachten in de stad worden versterkt.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.4.1	Discriminatie wordt voorkomen en slachtoffers van discriminatie krijgen.	7,5	8,2	6,5	6,5	6,5
6.4.2	Emanciperende krachten in de stad worden versterkt.	3,0	3,7	3,4	3,4	3,4
	Totaal lasten	10,5	11,9	9,9	9,9	9,9
	Saldo van baten en lasten	**-10,5**	**-11,9**	**-9,9**	**-9,9**	**-9,9**
	Totaal Programma 6 Gezondheid Zorg Jeugd Opvang Diversiteit	**-1,272.5**	**-1,296.2**	**-1,251.7**	**-1,228.1**	**-1,226.9**

Programma 7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen					
7.1.1	Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.	747,5	738,6	738,0	738,1	737,8
	Totaal baten	747,5	738,6	738,0	738,1	737,8
7.1.1	Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.	819,5	809,1	803,9	798,3	797,6
	Totaal lasten	819,5	809,1	803,9	798,3	797,6
	Saldo van baten en lasten	**-72,1**	**-70,5**	**-65,9**	**-60,2**	**-59,9**
	Programmaonderdeel 7.2 Werk, Participatie en Inburgering					
7.2.1	Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.	42,9	38,2	38,0	37,9	37,3
	Totaal baten	42,9	38,2	38,0	37,9	37,3
7.2.1	Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.	281,8	280,4	256,0	239,0	237,5
	Totaal lasten	281,8	280,4	256,0	239,0	237,5
	Saldo van baten en lasten	**-238,8**	**-242,2**	**-218,0**	**-201,0**	**-200,2**
	Programmaonderdeel 7.3 Armoede en Schuldhulp					
7.3.1	Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.	53,4	33,3	26,3	19,8	17,3
	Totaal baten	53,4	33,3	26,3	19,8	17,3
7.3.1	Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.	201,7	181,0	166,3	151,9	149,4
	Totaal lasten	201,7	181,0	166,3	151,9	149,4
	Saldo van baten en lasten	**-148,3**	**-147,7**	**-140,0**	**-132,1**	**-132,1**

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 7.4 Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden					
7.4.1	Vluchtelingen die in Amsterdam worden opgevangen, verblijven in een prettig woonen leefklimaat en doen volwaardig mee aan de maatschappij.	83,6	3,1	0,0	0,0	0,0
	Totaal baten	83,6	3,1	0,0	0,0	0,0
7.4.1	Vluchtelingen die in Amsterdam worden opgevangen, verblijven in een prettig woonen leefklimaat en doen volwaardig mee aan de maatschappij.	100,5	22,3	22,4	18,5	18,5
	Totaal lasten	100,5	22,3	22,4	18,5	18,5
	Saldo van baten en lasten	**-16,9**	**-19,2**	**-22,4**	**-18,5**	**-18,5**
	Totaal Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding	**-476,1**	**-479,6**	**-446,4**	**-411,8**	**-410,7**

Programma 8 Veiligheid

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en Crisisbeheersing					
8.1.1	We zijn voorbereid op crisis en rampen, grote evenementen, we beschermen de openbare orde en voorkomen en bestrijden brand.	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
	Totaal baten	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3
8.1.1	We zijn voorbereid op crisis en rampen, grote evenementen, we beschermen de openbare orde en voorkomen en bestrijden brand.	101,1	101,6	100,9	100,9	100,9
	Totaal lasten	101,1	101,6	100,9	100,9	100,9
	Saldo van baten en lasten	**-97,8**	**-98,3**	**-97,6**	**-97,6**	**-97,6**
	Programmaonderdeel 8.2 Openbare Orde en Veiligheid					
8.2.1	Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.	31,8	31,7	15,6	15,5	14,2
	Totaal baten	31,8	31,7	15,6	15,5	14,2
8.2.1	Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.	228,8	221,9	198,5	191,5	187,6
	Totaal lasten	228,8	221,9	198,5	191,5	187,6
	Saldo van baten en lasten	**-197,1**	**-190,2**	**-182,9**	**-176,1**	**-173,4**
	Totaal Programma 8 Veiligheid	**-294,9**	**-288,5**	**-280,5**	**-273,7**	**-271,0**

Programma A Algemene Dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel A.1 Lokale Heffingen					
A.1.1	Bewoners, ondernemers en bezoekers leveren hun financiële bijdrage aan de voorzieningen in de stad.	1104,7	1146,7	1185,2	1221,9	1255,7
	Totaal baten	1104,7	1146,7	1185,2	1221,9	1255,7
A.1.1	Bewoners, ondernemers en bezoekers leveren hun financiële bijdrage aan de voorzieningen in de stad.	42,4	41,8	41,6	41,6	41,6
	Totaal lasten	42,4	41,8	41,6	41,6	41,6
	Saldo van baten en lasten	**1062,3**	**1104,8**	**1143,7**	**1180,3**	**1214,2**
	Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds					
A.2.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	3182,1	3174,8	3242,2	3261,0	3383,5
	Totaal baten	3182,1	3174,8	3242,2	3261,0	3383,5
A.2.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	0,0	0,0	158,4	297,8	456,0
	Totaal lasten	0,0	0,0	158,4	297,8	456,0
	Saldo van baten en lasten	**3182,0**	**3174,8**	**3083,9**	**2963,3**	**2927,5**
	Totaal Programma A Algemene Dekkingsmiddelen	**4244,3**	**4279,6**	**4227,6**	**4143,6**	**4141,7**

Programma B Bestuur en Organisatie

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening					
B.1.1	Onze dienstverlening is persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk.	51,6	53,8	55,2	53,6	53,6
	Totaal baten	51,6	53,8	55,2	53,6	53,6
B.1.1	Onze dienstverlening is persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk.	107,6	107,0	108,2	102,0	106,2
	Totaal lasten	107,6	107,0	108,2	102,0	106,2
	Saldo van baten en lasten	**-56,0**	**-53,2**	**-53,0**	**-48,4**	**-52,6**
	Programmaonderdeel B.2 Thema Digitale stad en Overheid					
B.2.1	Veilig, toekomstbestendig en verantwoord.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
	Totaal baten	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
B.2.1	Veilig, toekomstbestendig en verantwoord.	55,6	42,2	48,2	48,7	46,1
	Totaal lasten	55,6	42,2	48,2	48,7	46,1
	Saldo van baten en lasten	**-55,1**	**-41,7**	**-47,7**	**-48,2**	**-45,7**
	Programmaonderdeel B.3 Horizontaal thema Democratisering					
B.3.3	Verhogen van zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdammers	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.3.3	Verhogen van zeggenschap en eigenaarschap van Amsterdammers	20,0	13,2	3,7	3,7	3,7
	Totaal lasten	**20,0**	**13,2**	**3,7**	**3,7**	**3,7**
	Saldo van baten en lasten	**-20,0**	**-13,2**	**-3,7**	**-3,7**	**-3,7**
	Programmaonderdeel B.4 Bestuur					
B.4.1	Stadsbestuur zijn dat verbindt, vertrouwen heeft en geeft en dat op basis van democratische waarden invulling geeft aan zijn publieke taken.	59,7	0,6	0,6	0,6	0,6
B.4.2	Effectieve aanpak van stedelijke en regionale opgaven door s amenwerking met partners met vergelijkbare opgaven en belangen.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totaal baten	59,7	0,6	0,6	0,6	0,6
B.4.1	Stadsbestuur zijn dat verbindt, vertrouwen heeft en geeft en dat op basis van democratische waarden invulling geeft aan zijn publieke taken.	29,9	31,1	30,7	30,6	30,6
B.4.2	Effectieve aanpak van stedelijke en regionale opgaven door s amenwerking met partners met vergelijkbare opgaven en belangen.	8,5	8,7	8,3	8,3	8,3

(bedragen x € 1 miljoen)		2025	2026	2027	2028	2029
	Totaal lasten	38,4	39,7	39,0	38,9	38,9
	Saldo van baten en lasten	**21,3**	**-39,1**	**-38,4**	**-38,3**	**-38,3**
	Programmaonderdeel B.5 Overhead					
B.5.1	Een goed werkende bedrijfsvoering gericht op een betrouwbare, wendbare organisatie die integraal en opgavegericht werkt, zo duurzaam mogelijk en waarbij inclusie en diversiteit de norm is.	14,9	10,3	10,2	10,1	10,1
	Totaal baten	14,9	10,3	10,2	10,1	10,1
B.5.1	Een goed werkende bedrijfsvoering gericht op een betrouwbare, wendbare organisatie die integraal en opgavegericht werkt, zo duurzaam mogelijk en waarbij inclusie en diversiteit de norm is.	611,1	601,5	567,1	580,2	575,5
	Totaal lasten	611,1	601,5	567,1	580,2	575,5
	Saldo van baten en lasten	**-596,2**	**-591,2**	**-556,9**	**-570,1**	**-565,5**
	Programmaonderdeel B.6 Specifieke Expertise Fysieke/Sociale Sector					
B.6.1	De inrichting van de stad en de aanleg en onderhoud van de infrastructuur wordt op een juiste manier voorbereid en gefaciliteerd. Daarnaast worden sociale projecten en programma's optimaal gefaciliteerd en ondersteund.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	Totaal baten	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
B.6.1	De inrichting van de stad en de aanleg en onderhoud van de infrastructuur wordt op een juiste manier voorbereid en gefaciliteerd. Daarnaast worden sociale projecten en programma's optimaal gefaciliteerd en ondersteund.	20,4	14,2	14,1	14,1	14,1
	Totaal lasten	20,4	14,2	14,1	14,1	14,1
	Saldo van baten en lasten	**-19,9**	**-13,7**	**-13,6**	**-13,6**	**-13,6**
	Totaal Programma B Bestuur en Organisatie	**-725,8**	**-752,1**	**-713,3**	**-722,3**	**-719,4**

7.10 Budgetten behorende bij taken dagelijksbestuur stadsdelen

Leeswijzer

In de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022 is vastgelegd dat het budget van de dagelijks besturen wordt vastgesteld in de gemeentebegroting. Het college dient hierbij transparant te maken welke budgetten beschikbaar zijn voor de aan de dagelijks besturen opgedragen taken. Met deze bijlage wordt invulling gegeven aan deze opdracht.

In begroting 2025 hebben we aangegeven dat onze ambitie was de taken van het dagelijks bestuur integraal onderdeel te maken van de administratieve inrichting van de begroting. Deze slag is in de Begroting 2026 voor een belangrijk deel gemaakt. Met de toevoeging van het niveau van deelbudgetten aan de programmastructuur is het mogelijk geworden de koppeling te maken met nagenoeg alle taakbudgetten van de dagelijks besturen. Voor enkele taken geldt dat er nog geen 1-op-1 koppeling te maken is met de eerder vastgestelde deelbudgetten zoals opgenomen in het begrotingsdashboard. Dit zal de komende periode nader uitgewerkt worden.

Tabel 1. Verdeling naar programmaonderdeel

Programma	Taak dagelijks bestuur	Deelbudget	Apparaat	Programma	Eindtotaal
1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	01 Gebiedsontwikkeling en ruimtelijk beheer	1.4.1.1 We werken met gebiedsgerichte inzet / projecten	70,4	19,1	89,5
		1.4.1.2 We verlenen vergunningen, houden toezicht en handhaven (VTH)	4,0	14,1	18,1
	17 Beheer en exploitatie begraafplaatsen en crematoria	1.7.1.1 We beheren begraafplaatsen en crematoria	6,2	5,1	11,3
2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer	02 Openbare ruimte, groen en parken	2.6.1.1 We onderhouden groenvoorzieningen	16,6	53,2	69,8
		2.6.1.2 We adviseren, verbeteren en leggen nieuw groen aan	1,0	11,3	12,3
		2.6.1.5 We ondersteunen groen in de buurt en subsidiëren Artis en Hortus	0,1	5,4	5,4
	03 Afval en grondstoffen	2.3.1.2 We reinigen de straten	47,9	21,6	69,5
		2.3.1.3 We zamelen afval in	57,7	111,1	168,8
		2.3.1.4 We verwerken ingezameld afval	0,3	6,8	7,1
		2.3.1.5 We beheren en verwerken bedrijfsafval	5,6	2,8	8,4
	08 Wegen	2.1.1.1 We verbeteren de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte	5,0	95,2	100,2
		2.4.1.1 We onderhouden de verhardingen	44,2	77,8	122,0
		2.4.1.3 We plaatsen en onderhouden straatmeubilair en speelvoorzieningen	5,8	25,7	31,5
	11 Waterbeheer	2.5.1.1 We beheren en verbeteren het watersysteem	2,6	9,1	11,7
3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	06 Economie	3.1.1.1 We stimuleren en ondersteunen ondernemerschap		8,0	8,0
		3.1.3.1 We creëren ruimte voor werk en voorzieningen	3,7	4,2	7,9
		3.1.3.2 We stimuleren en beheren de bezoekerseconomie		9,6	9,6
	15 Kunst en Cultuur	3.2.1.3 We ondersteunen kunst en cultuur in de stadsdelen		7,9	7,9
		3.2.3.1 We ondersteunen lokale media		0,3	0,3
4 Sport en Bewegen	16 Sport	4.1.1.2 Doelgroepondersteuning voor sportdeelname in stadsdelen	0,0	2,4	2,4
		4.1.2.1 Doelgroep ondersteuning voor beweegdeelname	0,0	4,3	4,3
6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	12 Sociale basis	6.1.1.1 We stimuleren sociale samenhang en participatie van Amsterdammers	34,8	9,7	44,5
		6.1.1.3 We zorgen voor een stevige sociale basis	22,1	130,5	152,6
7 Sociale zaken en Armoedebestrijding	12 Sociale basis	7.2.1.3 We bieden instrumenten voor werk en participatie	0,1	4,0	4,2
8 Veiligheid	20 Veiligheid en leefbaarheid	8.2.1.1 We nemen bestuurlijke maatregelen	20,5		20,5
		8.2.1.2 We bevorderen veiligheid in stadsdelen	26,5	17,6	44,2
		8.2.1.4 We verlenen vergunningen en houden toezicht	16,9	2,1	19,0

Programma	Taak dagelijks bestuur	Deelbudget	Apparaat	Programma	Eindtotaal
		8.2.1.6 We bestrijden georganiseerde criminaliteit	0,2	1,4	1,6
		8.2.1.8 We investeren in masterplannen en de binnenstad		6,3	6,3
B Bestuur en Organisatie	18 Burgerparticipatie, inspraak en initiatief	B.3.1.2 Buurtbudgetten en -regelingen		6,6	6,6
Eindtotaal			**440,3**	**673,3**	**1065,5**

Tabel 2. Overzicht budgetten per stadsdeel/stadsgebied

Prg.	Taak dagelijks bestuur	Deelbudget		Centrum	Nieuw-West	Noord	Oost	Weesp	West	Zuid	Zuid-oost	Gezamenlijk	Eindtotaal
1	01 Gebiedsontwikkeling en ruimtelijk beheer	1.4.1.1	We werken met gebiedsgerichte inzet / projecten	9,1	12,4	7,7	10,4	1,2	8,7	10,0	10,1	19,9	89,5
		1.4.1.2	We verlenen vergunningen, houden toezicht en handhaven (VTH)	1,7	1,2	1,0	1,9	0,2	1,3	0,9	0,5	9,4	18,1
	17 Beheer en exploitatie begraafplaatsen en crematoria	1.7.1.1	We beheren begraafplaatsen en crematoria			-0,3	11,4	0,0				0,2	11,3
2	02 Openbare ruimte, groen en parken	2.6.1.1	We onderhouden groenvoorzieningen	0,1		2,0			0,0		0,0	67,7	69,8
		2.6.1.2	We adviseren, verbeteren en leggen nieuw groen aan			0,4	0,1		0,4			11,5	12,3
		2.6.1.5	We ondersteunen groen in de buurt en subsidiëren Artis en Hortus	0,3	0,3	0,9	0,7	0,1	1,3	0,7	0,2	1,0	5,4
	03 Afval en grondstoffen	2.3.1.2	We reinigen de straten	0,1								69,4	69,5
		2.3.1.3	We zamelen afval in									168,8	168,8
		2.3.1.4	We verwerken ingezameld afval									7,1	7,1
		2.3.1.5	We beheren en verwerken bedrijfsafval									8,4	8,4
	08 Wegen	2.1.1.1	We verbeteren de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte			0,3				0,4	0,8	98,7	100,2
		2.4.1.1	We onderhouden de verhardingen									122,0	122,0
		2.4.1.3	We plaatsen en onderhouden straatmeubilair en speelvoorzieningen			1,5						30,0	31,5
	11 Waterbeheer	2.5.1.1	We beheren en verbeteren het watersysteem									11,7	11,7
3	06 Economie	3.1.1.1	We stimuleren en ondersteunen ondernemerschap	0,3		0,5	0,2	0,0	0,3	0,4	0,2	6,0	8,0
		3.1.3.1	We creëren ruimte voor werk en voorzieningen	0,9								7,0	7,9
		3.1.3.2	We stimuleren en beheren de bezoekerseconomie	8,7								0,9	9,6
	15 Kunst en cultuur	3.2.1.3	We ondersteunen kunst en cultuur in de stadsdelen	0,3	0,8	2,3	0,8	0,2	1,1	0,8	1,6	0,0	7,9
		3.2.3.1	We ondersteunen lokale media	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,3
4	16 Sport	4.1.1.2	Doelgroepondersteuning voor sportdeelname in stadsdelen	0,3	0,4	0,1	0,3	0,2	0,4	0,5	0,2		2,4
		4.1.2.1	Doelgroep ondersteuning voor beweegdeelname	0,4	0,9	0,1	0,5	0,1	0,4	1,0	0,4	0,4	4,3
6	12 Sociale basis	6.1.1.1	We stimuleren sociale samenhang en participatie van Amsterdammers	2,9	6,5	7,5	4,9	1,0	5,3	2,6	6,3	7,5	44,5
		6.1.1.3	We zorgen voor een stevige sociale basis	9,6	28,4	20,9	20,8	2,8	23,4	17,2	18,0	11,6	152,6
7	12 Sociale basis	7.2.1.3	We bieden instrumenten voor werk en participatie	0,5	0,6	0,0	0,9	0,3	0,8	0,4	0,7	0,0	4,2

Prg.	Taak dagelijks bestuur	Deelbudget		Centrum	Nieuw-West	Noord	Oost	Weesp	West	Zuid	Zuid-oost	Gezamenlijk	Eindtotaal
8	20 Veiligheid en leefbaarheid	8.2.1.1	We nemen bestuurlijke maatregelen									20,5	20,5
		8.2.1.2	We bevorderen veiligheid in stadsdelen	2,4	4,3	5,9	3,2	0,1	3,5	3,5	3,3	18,0	44,2
		8.2.1.4	We verlenen vergunningen en houden toezicht	4,3	2,3	1,4	1,4	0,0	3,1	2,6	2,0	1,9	19,0
		8.2.1.6	We bestrijden georganiseerde criminaliteit		0,1	0,4					1,0	0,2	1,6
		8.2.1.8	We investeren in masterplannen en de binnenstad	3,4	1,9						0,9		6,3
B	18 Burgerparticipatie, inspraak en initiatief	B.3.1.2	Buurtbudgetten en -regelingen	0,4	0,8	0,4	0,6	0,0	0,4	0,8	0,8	2,3	6,6
Eindtotaal				**45,7**	**60,9**	**53,2**	**58,4**	**6,3**	**50,5**	**41,7**	**46,8**	**702,1**	**1065,5**

7.11 Projectenportfolio

Lopende investeringsprojecten (Stad zijn) per domein en cluster

Domein/cluster *(bedragen x € 1 miljoen)*	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Bedrijfsvoeringssysteem	0,6	0,3	-	-	-
Dienstverlening	0,5	0,2	-	-	-
Huisvesting	39,4	31,3	67,0	19,3	2,6
ICT en informatievoorziening	16,9	6,0	6,0	5,3	-
Wagenpark	4,6	3,7	2,5	2,3	2,3
Totaal Bestuur en organisatie	**62,0**	**41,4**	**75,5**	**27,0**	**4,9**
Kunst en Cultuur regulier	4,1	8,5	7,8	4,6	1,8
Kunst en Cultuur special	0,3	1,1	1,5	0,7	0,6
Onderwijs	61,7	74,7	72,0	19,9	7,4
Sport regulier	16,6	9,7	18,5	10,7	6,9
Sport special	3,0	4,7	4,4	10,0	16,5
Jeugd-, Zorg- en Basisvoorzieningen	2,9	3,7	2,1	0,6	-
Totaal Maatschappelijke voorzieningen	**88,7**	**102,5**	**106,4**	**46,5**	**33,1**
Begraafplaatsen en crematoria	2,5	1,8	-	-	-
Gemeentelijk Vastgoed	1,1	3,0	4,8	-	-
Parkeren	3,6	1,6	1,0	-	-
Programma Bruggen en Kademuren	89,0	102,9	105,0	103,5	103,5
Programma Civiel	12,4	10,0	12,0	14,0	16,0
Programma Groen	8,7	8,8	7	1,1	4,8
Programma Openbare Verlichting	14,9	15,6	10,0	6,7	-
Programma Verhardingen	21,6	26,0	18,0	27,4	28,5
Programma Verkeerssystemen	11,5	10,6	14,1	-	-
Projecten Openbare Ruimte	29,9	28,7	34,2	13,8	20,6
Stadswerken	10,2	22,0	1,2	-	-
Tunnels	56,4	41,4	72,8	71,0	32,8
Veren	-	0,2	1,6	3,2	5,8
Water	0,9	0,2	0,1	0,1	-
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit	**262,7**	**272,9**	**281,9**	**240,7**	**212,0**

Domein/cluster *(bedragen x € 1 miljoen)*	jaarschijf 2025	jaarschijf 2026	jaarschijf 2027	jaarschijf 2028	jaarschijf 2029
Afval	26,9	7,9	4,7	4,0	1,0
Drinkwater	4,2	2,1	2,1	2,1	2,1
Gemeentelijk Vastgoed	0,9	1,2	2,4	1,8	0,2
Riolering	1,7	2,7	-	-	-
Wagenpark	6,9	20,0	25,2	20,6	3,1
Totaal Tariefdiensten	**40,6**	**33,8**	**34,4**	**28,5**	**6,5**
IV Sociale Zaken	3,1	-	-	-	-
Toezicht en handhaving openbare ruimte	5,2	1,4	-	-	-
Totaal Overig	**8,3**	**1,4**	**-**	**-**	**-**
Eindtotaal	**462,4**	**452,1**	**498,2**	**342,6**	**256,5**

Lopende investeringsprojecten (Stad maken) per domein en cluster

Domein/cluster *(bedragen x € 1 miljoen)*	jaarschijf 2025	jaarschijf 2026	jaarschijf 2027	jaarschijf 2028	jaarschijf 2029
Jeugd-, Zorg- en Basisvoorzieningen	16,8	21,3	12,5	3,5	-
Kunst en Cultuur regulier	8,2	16,8	15,4	9,1	3,5
Kunst en Cultuur special	3,5	12,0	16,4	8,0	6,2
Onderwijs	99,9	121,0	116,6	32,3	11,9
Sport regulier	5,0	2,9	5,5	3,2	2,1
Sport special	0,3	0,5	0,5	1,1	1,9
Totaal Maatschappelijke voorzieningen	**133,6**	**174,5**	**166,8**	**57,2**	**25,5**
Parkeren	1,2	0,5	0,3	-	-
Projecten openbare ruimte	45,5	43,7	52,1	21,0	31,4
Veren	-	0,1	1,2	2,4	4,3
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit	**46,7**	**44,4**	**53,6**	**23,4**	**35,7**
Afval	3,4	1,0	0,6	0,5	0,1
Drinkwater	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
Gemeentelijk Vastgoed	0,1	0,1	0,3	0,2	0,0
Riolering	0,2	0,3	-	-	-
Wagenpark	0,9	2,5	3,2	2,6	0,4
Totaal Tariefdiensten	**5,1**	**4,2**	**4,3**	**3,5**	**0,8**
Eindtotaal	**185,4**	**223,1**	**224,7**	**84,1**	**62,0**

Lopende investeringsprojecten (Stad verbeteren) per domein en cluster

Domein/cluster *(bedragen x € 1 miljoen)*	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Jeugd-, Zorg- en Basisvoorzieningen	4,6	5,8	3,4	0,9	-
Kunst en Cultuur regulier	0,9	1,9	1,7	1,0	0,4
Kunst en Cultuur special	5,9	20,3	27,6	13,5	10,4
MV brede stelposten	26,4	34,4	10,6	3,8	0,8
Onderwijs	15,2	18,3	17,7	4,9	1,8
Sport regulier	1,4	0,8	1,6	0,9	0,6
Sport special	6,2	9,7	9,1	20,4	33,8
Totaal Maatschappelijke voorzieningen	**60,6**	**91,3**	**71,7**	**45,4**	**47,9**
Begraafplaatsen en crematoria	0,0	0,0	-	-	-
Gemeentelijk Vastgoed	2,3	6,3	10,3	-	-
Parkeren	1,6	0,7	0,4	-	-
Programma Groen	10,1	10,3	8,1	1,3	5,5
Programma Verkeerssystemen	1,1	1,0	1,3	-	-
Projecten openbare ruimte	8,5	8,1	9,7	3,9	5,8
Veren	-	0,1	1,3	2,5	4,5
Water	1,8	0,5	0,3	0,1	-
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit	**25,3**	**27,0**	**31,4**	**7,8**	**15,8**
Afval	3,4	1,0	0,6	0,5	0,1
Drinkwater	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
Riolering	0,2	0,3	-	-	-
Wagenpark	0,9	2,5	3,2	2,6	0,4
Totaal Tariefdiensten	**5,0**	**4,1**	**4,0**	**3,3**	**0,8**
Eindtotaal	**90,8**	**122,3**	**107,1**	**56,5**	**64,5**

Investeringen (Stad zijn) per domein startend in 2025 of 2026

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Fac-1e vervanging kantoorinventaris en aanpassingen hybride werken		1,5	-	1,5	-	-	-
Fac-3d. Wagenpark en overige tractiemiddelen - 2026 PR B Overig		0,4	-0,2	0,2	0,2	-	0,2
Fac-4b. Vervanginsinvesteringen/ renovatie inbouwpakketten gemeentelijke huisvesting. (binnenkant van de gemeentelijke huisvesting)		-	-	5,6	3,0	-	-
Idom-16d. Data ontsluiting 2026 (onderdeel van 15 mln)		5,6	-	2,8	2,8	-	-
Idom-1d. Vervanging ICT hardware 2026		7,2	-	6,6	-	-	-
Investeringsaanvraag Wagenpark 2020		-3,1	-2,2	-0,9	-	-	-
Stelpost indexering 2026		3,0	-	0,2	1,3	1,5	-
Stelpost renovatie/ verbetering		1,5	-	0,5	0,5	0,5	-
Vervanging besluitvorming systeem (Andreas)	Nieuw in portfolio	8,9	3,2	3,2	1,2	1,2	-
Totaal Bestuur en organisatie		**25,0**	**0,8**	**19,8**	**9,0**	**3,2**	**0,2**
Aanvraag Investeringen 2026 Sport en Bos	Nieuw in portfolio	19,1	-	2,2	5,4	6,1	5,4
Begroting resterend	Nieuw in portfolio	1,9	-	1,9	-	-	-
Buiksloterham: definitieve ruimte voor buitensport		0,4	0,1	0,3	-	-	-
De Meervaart (uitvoering)		3,4	-	0,0	0,4	0,8	0,3
Gezondheidscentrum Karspeldreef 14-16		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
GV 2026 Aankoop marktloods Dappermarkt Wagenaarstraat 362	Nieuw in portfolio	0,8	0,8	-	-	-	-
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2026	Nieuw in portfolio	5,2	-	0,3	0,5	1,3	2,1
Hamerkwartier: Urban Sportshal/skatehal C5-C10		0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Investeringen JZB 2026	Nieuw in portfolio	3,6	-	0,2	0,4	0,9	1,4
Investeringen Kunst en Cultuur nader in te vullen		4,7	-	0,5	1,2	1,9	1,2
Investeringen Onderwijshuisvesting 2026	Nieuw in portfolio	45,4	-	2,4	4,5	7,9	5,0
Meerjarige actualisatie lopende investeringen Jeugd-, Zorg- en Basisvoorzieningen	Nieuw in portfolio	-	-0,6	0,3	1,2	3,1	1,8
Meerjarige actualisatie lopende investeringen Onderwijshuisvesting + Schooltuinen	Nieuw in portfolio	-	-8,2	-24,3	-21,6	1,1	20,8

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
NDSM-compact sportpark		0,1	0,1	0,1	-	-	-
OBA Next (indexering)		1,5	0,0	0,1	0,1	0,4	0,8
Sportpark De Eendracht: omzetting SPW-EEND-11		0,7	0,4	0,4	-	-	-
Sportpark De Eendracht: vervanging VV SPW-EEND-15		0,5	0,4	0,1	-	-	-
Sportpark Durgerdam: vervanging VV SPN-DUR-01		0,6	0,4	0,2	-	-	-
Sportpark IJburg: vervanging HV SPO-IJBU-06		0,6	0,4	0,2	-	-	-
Sportpark Joos Banckersweg: vervanging KV SPW-JOOS-01		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark Joos Banckersweg: vervanging KV SPW-JOOS-02		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark Kadoelen: vervanging HV SPN-KAD-06		0,6	0,4	0,2	-	-	-
Sportpark Middenmeer: renovaties grasvelden		0,2	0,2	-	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging HV SPO-MIDD-31		0,6	0,4	0,2	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging VV SPO-MIDD-02		0,5	0,4	0,1	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging VV SPO-MIDD-11		0,5	0,4	0,1	-	-	-
Sportpark Schellingwoude: vervanging VV SPN-SCH-01		0,5	0,4	0,1	-	-	-
Sportpark Sloten: vervanging VV SPW-SLO-05		0,5	0,4	0,1	-	-	-
Sportpark Vechtoever: vervanging HV SPOW-VECHT-02		0,6	0,4	0,2	-	-	-
Toegankelijkheid zwembaden		0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	-
Urban Sports: skatevoorziening Weespersluis		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Wagenpark		1,3	0,7	0,7	-	-	-
Wijkvoorziening Drenthal		3,9	-	0,2	0,6	0,6	0,2
Zijkanaal I (NDSM/BSH/KR-buurt)		0,1	0,1	0,1	-	-	-
Verbouwing voor een inlooplocatie voor het Expertiseplatform HGKM en CSG	Nieuw in portfolio	0,1	0,1	-	-	-	-
Totaal Maatschappelijke voorzieningen		**99,5**	**-2,2**	**-12,4**	**-7,1**	**24,1**	**39,0**
Aanschaf grafische laptops	Nieuw in portfolio	1,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,8
Cruciale Mijl Zeeburgereiland		4,8	0,4	0,7	0,4	0,9	0,9
Digitale Gracht software/hardware		0,8	-	0,8	-	-	-
Groot onderhoud Nieuwendijk en stegen	Nieuw in portfolio	3,6	0,1	0,1	0,1	0,2	3,2
GV 2026 Brandschadebeperking elekt. wagenpark gebouwen TWO	Nieuw in portfolio	1,1	-	0,4	0,4	0,4	-
Herinrichting Plein 40-45		-	-	-	1,7	1,6	-

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
HOV Zaanij	Nieuw in portfolio	11,6	-	-	0,2	0,3	0,4
Inrichting gebouwen en dienstwoningen	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,1	0,1	-	-
Integraal stationsgebied Bijlmer Arena	Nieuw in portfolio	4,2	-	-	0,1	0,2	1,1
Johan van Hasselt zone (inclusief knoop) (MP A9)		-	-	0,1	0,4	0,4	0,4
Kredietaanvraag DVM 4.0	Nieuw in portfolio	1,9	0,2	0,3	0,7	0,8	-
Programma Bovenwijks Groen		18,3	6,1	7,1	4,3	2,6	1,4
Realisatie 61 bergingen	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,1	0,1	0,0	0,0
Realisatie van 4 woonwagens en 11 standplaatsen	Nieuw in portfolio	0,3	0,2	0,1	-	-	-
Renovatie 3 dienstwoningen DNO	Nieuw in portfolio	0,5	-	0,2	0,3	-	-
RisicoReservering Port 2025/2029	Nieuw in portfolio	3,2	1,0	1,1	1,1	-	-
Sprong over het IJ – Oostbrug		3,6	1,0	1,2	1,6	5,6	68,0
Tramstalling Zeeburgereiland		2,5	0,1	0,3	0,4	0,6	0,6
Van Diemenstraat	Nieuw in portfolio	3,3	-	1,8	1,5	-	-
Verduurzamen verensysteem (incl laadinfra)	Nieuw in portfolio	26,0	0,5	1,2	3,2	2,4	3,5
Vervanging bronneringssysteem begraafplaats DNO	Nieuw in portfolio	4,3	-	0,4	0,3	2,8	0,7
Vervanging dak loods	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,2	-	-	-
Vervanging installaties DNO	Nieuw in portfolio	0,5	-	0,1	0,1	0,1	0,0
Vervanging pintermenals parkeerautomaten	Nieuw in portfolio	3,1	-	0,8	2,3	-	-
Vervangingen verensysteem	Nieuw in portfolio	23,3	0,5	0,4	0,1	0,5	0,6
Vervangingsinvestering machinepark 2026	Nieuw in portfolio	0,4	-	0,4	-	-	-
Aankoop pand Hoogte Kadijk	Nieuw in portfolio	2,7	0,8	0,9	0,4	0,4	0,4

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Meerwarmte Middenmeer Noord	Nieuw in portfolio	-	6,6	2,2	-13,4	-	-
Realisatie 35 woonwagens en 40 standplaatsen	Nieuw in portfolio	1,2	-	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit		**123,1**	**17,5**	**21,0**	**6,6**	**20,2**	**82,3**
Aanleg infiltratie- en drainagevoorzieningen	Nieuw in portfolio	1,9	1,0	1,0	-	-	-
Bron en natuurbeheer	Nieuw in portfolio	1,4	0,7	0,7	-	-	-
Distributie Drinkwater	Nieuw in portfolio	36,8	16,0	20,8	-	-	-
Eerste aanleg riolering	Nieuw in portfolio	17,6	8,8	8,8	-	-	-
Industriewater	Nieuw in portfolio	5,7	3,8	1,9	-	-	-
Meerjarenkrediet Productie bouw langzame zandfilters	Nieuw in portfolio	186,5	5,6	20,0	77,6	70,4	12,8
Meerjarenkrediet Watergraafsmeer Middenmeer-Noord.	Nieuw in portfolio	5,5	1,9	2,4	1,2	-	-
Productie drinkwater	Nieuw in portfolio	27,2	12,0	15,2	-	-	-
Rainproof Openbare Ruimte	Nieuw in portfolio	2,4	1,2	1,2	-	-	-
Renovatie riolering	Nieuw in portfolio	28,0	12,8	15,2	-	-	-
Rioolgemalen	Nieuw in portfolio	6,4	3,2	3,2	-	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2026		0,7	-	0,7	-	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2026		2,0	-	2,0	-	-	-
Vervanging (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2026		4,7	-	4,7	-	-	-
Vervanging(ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2026		1,1	-	1,1	-	-	-
Weesp Riolering (LW)	Nieuw in portfolio	1,6	0,4	1,2	-	-	-
Totaal Tariefdiensten		**329,4**	**67,4**	**100,0**	**78,8**	**70,4**	**12,8**
Eindtotaal		**577,0**	**83,5**	**128,3**	**87,4**	**117,9**	**134,3**

Investeringen (Stad maken) per domein startend in 2025 of 2026

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Aanvraag Investeringen 2026 Sport en Bos	Nieuw in portfolio	5,7	-	0,6	1,6	1,8	1,6
Begroting resterend	Nieuw in portfolio	0,6	-	0,6	-	-	-
Buiksloterham: definitieve ruimte voor buitensport		0,1	0,0	0,1	-	-	-
De Meervaart (uitvoering)		37,1	-	0,2	4,2	8,6	3,6
Gezondheidscentrum Karspeldreef 14-16		0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2026	Nieuw in portfolio	8,5	-	0,4	0,8	2,1	3,4
Hamerkwartier: Urban Sportshal/skatehal C5-C10		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Investeringen JZB 2026	Nieuw in portfolio	20,8	-	1,0	2,1	5,2	8,3
Investeringen Kunst en Cultuur nader in te vullen		9,3	-	0,9	2,3	3,7	2,3
Investeringen Onderwijshuisvesting 2026	Nieuw in portfolio	73,5	-	4,0	7,3	12,7	8,0
Meerjarige actualisatie lopende investeringen Jeugd-, Zorg- en **Basisvoorzieningen**	Nieuw in portfolio	**-**	**-3,4**	**1,8**	**7,0**	**17,7**	**10,4**
Meerjarige actualisatie lopende investeringen Onderwijshuisvesting + Schooltuinen	Nieuw in portfolio	-	-13,3	-39,3	-34,9	1,7	33,7
NDSM-compact sportpark		0,0	0,0	0,0	-	-	-
OBA Next (indexering)		16,5	0,1	1,2	1,3	4,1	9,2
Sportpark De Eendracht: omzetting SPW-EEND-11		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark De Eendracht: vervanging VV SPW-EEND-15		0,2	0,1	0,0	-	-	-
Sportpark Durgerdam: vervanging VV SPN-DUR-01		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark IJburg: vervanging HV SPO-IJBU-06		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark Joos Banckersweg: vervanging KV SPW-JOOS-01		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Joos Banckersweg: vervanging KV SPW-JOOS-02		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Kadoelen: vervanging HV SPN-KAD-06		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark Middenmeer: renovaties grasvelden		0,1	0,1	-	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging HV SPO-MIDD-31		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging VV SPO-MIDD-02		0,2	0,1	0,0	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging VV SPO-MIDD-11		0,2	0,1	0,0	-	-	-

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Sportpark Schellingwoude: vervanging VV SPN-SCH-01		0,2	0,1	0,0	-	-	-
Sportpark Sloten: vervanging VV SPW-SLO-05		0,2	0,1	0,0	-	-	-
Sportpark Vechtoever: vervanging HV SPOW-VECHT-02		0,2	0,1	0,1	-	-	-
Toegankelijkheid zwembaden		0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Urban Sports: skatevoorziening Weespersluis		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Wagenpark		0,4	0,2	0,2	-	-	-
Wijkvoorziening Drenthal		7,7	-	0,4	1,2	1,2	0,3
Zijkanaal I (NDSM/BSH/KR-buurt)		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Verbouwing voor een inlooplocatie voor het Expertiseplatform HGKM en CSG	Nieuw in portfolio	0,6	0,6	-	-	-	-
Restruimte van het Montessorilyceum in de Sluisbuurt (MLS)	Nieuw in portfolio	1,3	-	1,3	-	-	-
restruimte van de Smart Mobility Hub (SMH)	Nieuw in portfolio	7,5	-	0,8	3,0	3,8	-
Totaal Maatschappelijke voorzieningen		**191,9**	**-14,3**	**-25,0**	**-4,0**	**62,8**	**80,8**
Aanschaf grafische laptops	Nieuw in portfolio	1,9	0,2	0,1	0,1	0,1	1,3
Cruciale Mijl Zeeburgereiland		7,3	0,6	1,0	0,7	1,4	1,4
Groot onderhoud Nieuwendijk en stegen	Nieuw in portfolio	5,5	0,1	0,1	0,1	0,3	4,9
Herinrichting Plein 40-45		-	-	-	2,6	2,4	-
HOV Zaanij	Nieuw in portfolio	17,6	-	-	0,3	0,4	0,5
Integraal stationsgebied Bijlmer Arena	Nieuw in portfolio	6,5	-	-	0,2	0,3	1,6
Johan van Hasselt zone (inclusief knoop) (MP A9)		-	-	0,1	0,5	0,5	0,5
Realisatie 61 bergingen	Nieuw in portfolio	1,4	-	0,4	0,4	0,3	0,3
Realisatie van 4 woonwagens en 11 standplaatsen	Nieuw in portfolio	2,2	1,3	0,8	-	-	-
RisicoReservering Port 2025/2029	Nieuw in portfolio	**4,9**	**1,5**	**1,6**	**1,6**	**-**	**-**
Sprong over het IJ – Oostbrug		5,4	1,5	1,8	2,5	8,6	103,6
Tramstalling Zeeburgereiland		3,8	0,2	0,4	0,6	0,9	0,9

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Van Diemenstraat	Nieuw in portfolio	5,0	-	2,7	2,3	-	-
Verduurzamen verensysteem (incl laadinfra)	Nieuw in portfolio	19,3	0,3	0,9	2,3	1,8	2,6
Vervanging pintermenals parkeerautomaten	Nieuw in portfolio	1,0	-	0,3	0,8	-	-
Vervangingen verensysteem	Nieuw in portfolio	17,3	0,4	0,3	0,1	0,4	0,4
Aankoop pand Hoogte Kadijk	Nieuw in portfolio	4,2	1,2	1,4	0,5	0,5	0,5
Realisatie 35 woonwagens en 40 standplaatsen	Nieuw in portfolio	9,4	-	2,1	2,1	2,6	2,6
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit		**112,6**	**7,5**	**14,0**	**17,8**	**20,5**	**121,2**
Aanleg infiltratie- en drainagevoorzieningen	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,1	-	-	-
Bron en natuurbeheer	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,1	-	-	-
Distributie Drinkwater	Nieuw in portfolio	4,6	2,0	2,6	-	-	-
Eerste aanleg riolering	Nieuw in portfolio	2,2	1,1	1,1	-	-	-
Industriewater	Nieuw in portfolio	0,7	0,5	0,2	-	-	-
Meerjarenkrediet Productie bouw langzame zandfilters	Nieuw in portfolio	23,3	0,7	2,5	9,7	8,8	1,6
Meerjarenkrediet Watergraafsmeer Middenmeer-Noord.	Nieuw in portfolio	0,7	0,2	0,3	0,2	-	-
Productie drinkwater	Nieuw in portfolio	3,4	1,5	1,9	-	-	-
Rainproof Openbare Ruimte	Nieuw in portfolio	0,3	0,2	0,2	-	-	-
Renovatie riolering	Nieuw in portfolio	3,5	1,6	1,9	-	-	-
Rioolgemalen	Nieuw in portfolio	0,8	0,4	0,4	-	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2026		0,1	-	0,1	-	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2026		0,2	-	0,2	-	-	-

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Vervanging (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2026		0,6	-	0,6	-	-	-
Vervanging(ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2026		0,1	-	0,1	-	-	-
Weesp Riolering (LW)	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,2	-	-	-
Totaal Tariefdiensten		**41,2**	**8,4**	**12,5**	**9,9**	**8,8**	**1,6**
Eindtotaal		**345,7**	**1,6**	**1,5**	**23,6**	**92,0**	**203,6**

Investeringen (Stad verbeteren) per domein startend in 2025 of 2026

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Aanvraag Investeringen 2026 Sport en Bos	Nieuw in portfolio	1,7	-	0,2	0,5	0,5	0,5
Begroting resterend	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,2	-	-	-
Buiksloterham: definitieve ruimte voor buitensport		0,0	0,0	0,0	-	-	-
De Meervaart (uitvoering)		62,5	-	0,4	7,1	14,6	6,1
Gezondheidscentrum Karspeldreef 14-16		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2026	Nieuw in portfolio	1,3	-	0,1	0,1	0,3	0,5
Hamerkwartier: Urban Sportshal/skatehal C5-C10		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Investeringen JZB 2026	Nieuw in portfolio	5,6	-	0,3	0,6	1,4	2,3
Investeringen Kunst en Cultuur nader in te vullen		1,0	-	0,1	0,3	0,4	0,3
Investeringen Onderwijshuisvesting 2026	Nieuw in portfolio	11,1	-	0,6	1,1	1,9	1,2
Meerjarige actualisatie lopende investeringen Jeugd-, Zorg- en Basisvoorzieningen	Nieuw in portfolio	-	-0,9	0,5	1,9	4,8	2,8
Meerjarige actualisatie lopende investeringen Onderwijshuisvesting + Schooltuinen	Nieuw in portfolio	-	-2,0	-6,0	-5,3	0,3	5,1
NDSM-compact sportpark		0,0	0,0	0,0	-	-	-
OBA Next (indexering)		27,8	0,1	2,0	2,1	7,0	15,5
Opgave migratie en asielopvang 2026	Nieuw in portfolio	24,0	1,0	23,0	-	-	-
Sportpark De Eendracht: omzetting SPW-EEND-11		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark De Eendracht: vervanging VV SPW-EEND-15		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Durgerdam: vervanging VV SPN-DUR-01		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark IJburg: vervanging HV SPO-IJBU-06		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Joos Banckersweg: vervanging KV SPW-JOOS-01		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Joos Banckersweg: vervanging KV SPW-JOOS-02		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Kadoelen: vervanging HV SPN-KAD-06		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Middenmeer: renovaties grasvelden		0,0	0,0	-	-	-	-

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Sportpark Middenmeer: vervanging HV SPO-MIDD-31		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging VV SPO-MIDD-02		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Middenmeer: vervanging VV SPO-MIDD-11		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Schellingwoude: vervanging VV SPN-SCH-01		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Sloten: vervanging VV SPW-SLO-05		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Sportpark Vechtoever: vervanging HV SPOW-VECHT-02		0,1	0,0	0,0	-	-	-
Toegankelijkheid zwembaden		0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Urban Sports: skatevoorziening Weespersluis		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Wagenpark		0,1	0,1	0,1	-	-	-
Wijkvoorziening Drenthal		0,9	-	0,0	0,1	0,1	0,0
Zijkanaal I (NDSM/BSH/KR-buurt)		0,0	0,0	0,0	-	-	-
Verbouwing voor een inlooplocatie voor het Expertiseplatform HGKM en CSG	Nieuw in portfolio	0,2	0,2	-	-	-	-
Totaal Maatschappelijke voorzieningen		**137,2**	**-1,2**	**21,7**	**8,5**	**31,4**	**34,2**
Aanschaf grafische laptops	Nieuw in portfolio	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Cruciale Mijl Zeeburgereiland		1,4	0,1	0,2	0,1	0,3	0,3
Digitale Gracht software/hardware		1,7	-	1,7	-	-	-
Groot onderhoud Nieuwendijk en stegen	Nieuw in portfolio	1,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,9
GV 2026 Brandschadebeperking elekt. wagenpark gebouwen TWO	Nieuw in portfolio	2,2	-	0,7	0,7	0,7	-
Herinrichting Plein 40-45		-	-	-	0,5	0,4	-
HOV Zaanij	Nieuw in portfolio	3,3	-	-	0,1	0,1	0,1
Inrichting gebouwen en dienstwoningen	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	0,0	-	-
Integraal stationsgebied Bijlmer Arena	Nieuw in portfolio	1,2	-	-	0,0	0,1	0,3
Johan van Hasselt zone (inclusief knoop) (MP A9)		-	-	0,0	0,1	0,1	0,1
Kredietaanvraag DVM 4.0	Nieuw in portfolio	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	-
Programma Bovenwijks Groen		21,2	7,0	8,2	5,0	3,1	1,6

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Renovatie 3 dienstwoningen DNO	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	0,0	-	-
RisicoReservering Port 2025/2029	Nieuw in portfolio	0,9	0,3	0,3	0,3	-	-
Sprong over het IJ – Oostbrug		1,0	0,3	0,3	0,5	1,6	19,2
Tramstalling Zeeburgereiland		0,7	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
Van Diemenstraat	Nieuw in portfolio	0,9	-	0,5	0,4	-	-
Verduurzamen verensysteem (incl laadinfra)	Nieuw in portfolio	20,1	0,4	0,9	2,4	1,8	2,7
Vervanging bronneringssysteem begraafplaats DNO	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervanging dak loods	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	-	-	-
Vervanging installaties DNO	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervanging pintermenals parkeerautomaten	Nieuw in portfolio	1,3	-	0,3	1,0	-	-
Vervangingen verensysteem	Nieuw in portfolio	18,0	0,4	0,3	0,1	0,4	0,5
Vervangingsinvestering machinepark 2026	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	-	-	-
Aankoop pand Hoogte Kadijk	Nieuw in portfolio	0,8	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit		**76,2**	**8,8**	**13,9**	**11,5**	**9,0**	**26,2**
Aanleg infiltratie- en drainagevoorzieningen	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,1	-	-	-
Bron en natuurbeheer	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,1	-	-	-
Distributie Drinkwater	Nieuw in portfolio	4,6	2,0	2,6	-	-	-
Eerste aanleg riolering	Nieuw in portfolio	2,2	1,1	1,1	-	-	-
Industriewater	Nieuw in portfolio	0,7	0,5	0,2	-	-	-

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2025**	**jaarschijf 2026**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Meerjarenkrediet Productie bouw langzame zandfilters	Nieuw in portfolio	23,3	0,7	2,5	9,7	8,8	1,6
Meerjarenkrediet Watergraafsmeer Middenmeer-Noord.	Nieuw in portfolio	0,7	0,2	0,3	0,2	-	-
Productie drinkwater	Nieuw in portfolio	3,4	1,5	1,9	0	-	-
Rainproof Openbare Ruimte	Nieuw in portfolio	0,3	0,2	0,2	0	-	-
Renovatie riolering	Nieuw in portfolio	3,5	1,6	1,9	0	-	-
Rioolgemalen	Nieuw in portfolio	0,8	0,4	0,4	0	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2026		0,1	-	0,1	0	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2026		0,2	-	0,2	0	-	-
Vervanging (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2026		0,6	-	0,6	0	-	-
Vervanging(ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2026		0,1	-	0,1	0	-	-
Weesp Riolering (LW)	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,2	0	-	-
Totaal Tariefdiensten		**41,2**	**8,4**	**12,5**	**9,9**	**8,8**	**1,6**
Eindtotaal		**254,5**	**16,0**	**48,1**	**29,9**	**49,2**	**62,0**

Lopende investeringsprojecten (Stad zijn) per domein en cluster

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Fac-1e vervanging kantoorinventaris en aanpassingen hybride werken		3,5	1,5	2,0	-
Fac-3d. Wagenpark en overige tractiemiddelen - 2026 PR B Overig		0,2	-	0,2	-
Fac-4b. Vervanginsinvesteringen/ renovatie inbouwpakketten gemeentelijke huisvesting. (binnenkant van de gemeentelijke huisvesting)		5,3	5,3	-	-
Idom-16d. Data ontsluiting 2026 (onderdeel van 15 mln)		2,8	-	2,8	-
Idom-1e. Vervanging ICT hardware 2027		30,5	6,6	7,5	7,6
Stelpost indexering 2026		1,5	-	-	1,5
Stelpost indexering 2027		7,5	2,4	2,6	2,6
Stelpost indexering 2028		5,3	-	2,7	2,7
Stelpost indexering 2029	Nieuw in portfolio	1,4	-	-	1,4
GV 2026 Brandveiligheid BOO	Nieuw in portfolio	4,0	-	2,0	2,0
Totaal Bestuur en organisatie		**62,0**	**15,7**	**19,7**	**17,7**
Aanvraag Investeringen 2027 en verder Sport en Bos	Nieuw in portfolio	65,0	2,2	7,6	16,2
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2027	Nieuw in portfolio	5,2	0,3	0,5	1,3
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2028	Nieuw in portfolio	5,2	-	0,3	0,5
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2029	Nieuw in portfolio	5,2	-	-	0,3
Investeringen JZB 2027	Nieuw in portfolio	3,6	0,2	0,4	0,9
Investeringen JZB 2028	Nieuw in portfolio	3,6	-	0,2	0,4
Investeringen JZB 2029	Nieuw in portfolio	3,6	-	-	0,2
Investeringen Kunst en Cultuur nader in te vullen		9,4	0,0	0,3	0,5
Investeringen Kunst en Cultuur nadere in vullen	Nieuw in portfolio	4,7	-	-	0,9
Investeringen Onderwijshuisvesting 2027	Nieuw in portfolio	45,4	9,1	13,6	22,7
Investeringen Onderwijshuisvesting 2028	Nieuw in portfolio	45,4	-	9,1	18,2

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Investeringen Onderwijshuisvesting 2029	Nieuw in portfolio	45,4	-	-	11,0
Totaal Maatschappelijke voorzieningen		**241,7**	**11,7**	**31,9**	**73,1**
Aansluitingen A10 Noord (118,117,115) (MP A1, A2 & A4)		0,4	-	0,9	1,0
Bomen vervangen in parken		0,2	-	0,2	-
Bomenveiligheidsprogramma		1,5	-	1,5	-
Bouw toiletvoorziening Landscroon	Nieuw in portfolio	0,1	0,1	-	-
GV 2026 Programma Duurzaam Gemeentelijk Vastgoed ORM Meerdere objecten	Nieuw in portfolio	1,9	-	-	1,9
Herplant bomen nav iepziekte		0,3	-	0,3	-
Ponthaven: extra stallingsruimte	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,2	-
Programma duurzaamheid		1,8	-	1,8	-
Programmakrediet VRI/VIS 2028-2029	Nieuw in portfolio	22,4	-	11,8	10,6
RESERVERING Vervangen bomen vanuit beheer en groeiplaatsverbetering op basis van NEN-score - uitvoering aanpak hele straten		2,2	-	2,2	-
Sprong over het IJ – Oostbrug		62,4	-	-	19,6
Tractie en wagenpark Stadswerken 2026		27,7	27,7	-	-
Tractie en wagenpark Stadswerken 2028		1,0	-	1,0	-
Tractie en wagenpark Stadswerken 2029	Nieuw in portfolio	4,3	-	-	4,3
Verkenning Ponthaven en CDW en Instandhouding Ponthaven	Nieuw in portfolio	2,7	0,1	0,4	2,2
Vervanging gasoven DNN	Nieuw in portfolio	1,0	0,0	0,1	0,8
Vervangingsprogramma openbare verlichting: Krediet 2025		5,8	-	-	6,1
Voorschot programma verhardingen 2025		9,0	9,0	-	-
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit		**145,0**	**37,0**	**20,5**	**46,5**
(Ondergrondse) inzamelcontainers 2029	Nieuw in portfolio	21,8	-	-	21,8
Aanleg infiltratie- en drainagevoorzieningen	Nieuw in portfolio	2,9	1,0	1,0	1,0
Aanschaf ZE voertuigen (tranche 1, 2 en 3)		23,0	-	0,0	23,0

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Bron en natuurbeheer	Nieuw in portfolio	1,7	0,6	0,6	0,6
Capaciteit uitbreiding (uitvoering)	Nieuw in portfolio	45,6	1,6	8,0	36,0
Distributie Drinkwater	Nieuw in portfolio	62,4	20,8	20,8	20,8
Eerste aanleg riolering	Nieuw in portfolio	26,4	8,8	8,8	8,8
Industriewater	Nieuw in portfolio	2,1	0,4	0,9	0,8
Productie drinkwater	Nieuw in portfolio	43,2	14,4	14,4	14,4
Rainproof Openbare Ruimte	Nieuw in portfolio	4,8	1,6	1,6	1,6
Renovatie riolering	Nieuw in portfolio	52,8	16,8	17,6	18,4
Rioolgemalen	Nieuw in portfolio	9,6	3,2	3,2	3,2
Uitbreiding (ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2027		0,6	0,6	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) betonbakken voor afvalcontainers 2028		0,7	-	0,7	-
Uitbreiding (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2027		3,1	3,1	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) stalen afvalcontainers 2028		3,2	-	3,2	-
Vervanging (ondergrondse) betonbakken voor afvalcontainers 2028	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,2	-
Vervanging (ondergrondse) stalen afvalcontainers 2027		5,9	5,9	-	-
Vervanging (ondergrondse) stalen voor afvalcontainers 2028		12,6	-	12,6	-
Vervanging(ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2027	Nieuw in portfolio	0,3	0,3	-	-
Wagenpark A&G 2027	Nieuw in portfolio	1,1	1,1	-	-
Weesp Riolering (LW)	Nieuw in portfolio	3,7	2,1	1,6	-
Totaal Tariefdiensten		**327,5**	**82,2**	**95,0**	**150,3**
Eindtotaal		**776,2**	**146,6**	**167,1**	**287,6**

Investeringen (Stad maken) per domein startend na 2026

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Aanvraag Investeringen 2027 en verder Sport en Bos	Nieuw in portfolio	19,4	0,6	2,3	4,8
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2027	Nieuw in portfolio	8,5	0,4	0,8	2,1
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2028	Nieuw in portfolio	8,5	-	0,4	0,8
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2029	Nieuw in portfolio	8,5	-	-	0,4
Investeringen JZB 2027	Nieuw in portfolio	20,8	1,0	2,1	5,2
Investeringen JZB 2028	Nieuw in portfolio	20,8	-	1,0	2,1
Investeringen JZB 2029	Nieuw in portfolio	20,8	-	-	1,0
Investeringen Kunst en Cultuur nader in te vullen		18,5	0,0	0,5	1,1
Investeringen Kunst en Cultuur nadere in vullen	Nieuw in portfolio	9,3	-	-	1,8
Investeringen Onderwijshuisvesting 2027	Nieuw in portfolio	73,5	14,7	22,0	36,7
Investeringen Onderwijshuisvesting 2028	Nieuw in portfolio	73,5	-	14,7	29,4
Investeringen Onderwijshuisvesting 2029	Nieuw in portfolio	73,5	-	-	17,8
Totaal Maatschappelijke voorzieningen		**355,3**	**16,8**	**43,9**	**103,3**
Aansluitingen A10 Noord (118,117,115) (MP A1, A2 & A4)		0,7	-	1,4	1,5
Ponthaven: extra stallingsruimte	Nieuw in portfolio	0,1	-	0,1	-
Sprong over het IJ – Oostbrug		95,0	-	-	29,8
Verkenning Ponthaven en CDW en Instandhouding Ponthaven	Nieuw in portfolio	2,0	0,1	0,3	1,6
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit		**97,8**	**0,1**	**1,8**	**32,9**
(Ondergrondse) inzamelcontainers 2029	Nieuw in portfolio	2,7	-	-	2,7
Aanleg infiltratie- en drainagevoorzieningen	Nieuw in portfolio	0,4	0,1	0,1	0,1

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Aanschaf ZE voertuigen (tranche 1, 2 en 3)		2,9	-	0,0	2,9
Bron en natuurbeheer	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,1	0,1
Capaciteit uitbreiding (uitvoering)	Nieuw in portfolio	5,7	0,2	1,0	4,5
Distributie Drinkwater	Nieuw in portfolio	7,8	2,6	2,6	2,6
Eerste aanleg riolering	Nieuw in portfolio	3,3	1,1	1,1	1,1
Industriewater	Nieuw in portfolio	0,3	0,1	0,1	0,1
Productie drinkwater	Nieuw in portfolio	5,4	1,8	1,8	1,8
Rainproof Openbare Ruimte	Nieuw in portfolio	0,6	0,2	0,2	0,2
Renovatie riolering	Nieuw in portfolio	6,6	2,1	2,2	2,3
Rioolgemalen	Nieuw in portfolio	1,2	0,4	0,4	0,4
Uitbreiding (ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2027		0,1	0,1	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) betonbakken voor afvalcontainers 2028		0,1	-	0,1	-
Uitbreiding (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2027		0,4	0,4	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) stalen afvalcontainers 2028		0,4	-	0,4	-
Vervanging (ondergrondse) betonbakken voor afvalcontainers 2028	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	-
Vervanging (ondergrondse) stalen afvalcontainers 2027		0,7	0,7	-	-
Vervanging (ondergrondse) stalen voor afvalcontainers 2028		1,6	-	1,6	-
Vervanging(ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2027	Nieuw in portfolio	0,0	0,0	-	-
Wagenpark A&G 2027	Nieuw in portfolio	0,1	0,1	-	-
Weesp Riolering (LW)	Nieuw in portfolio	0,5	0,3	0,2	-
Totaal Tariefdiensten		**40,9**	**10,3**	**11,9**	**18,8**
Eindtotaal		**494,0**	**27,2**	**57,6**	**155,0**

Investeringen (Stad verbeteren) per domein startend na 2026

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Aanvraag Investeringen 2027 en verder Sport en Bos	Nieuw in portfolio	5,7	0,2	0,7	1,4
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2027	Nieuw in portfolio	1,3	0,1	0,1	0,3
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2028	Nieuw in portfolio	1,3	-	0,1	0,1
GV 2026 KDV Investeringsruimte kinderdagverblijven voor jaar 2029	Nieuw in portfolio	1,3	-	-	0,1
Investeringen JZB 2027	Nieuw in portfolio	5,6	0,3	0,6	1,4
Investeringen JZB 2028	Nieuw in portfolio	5,6	-	0,3	0,6
Investeringen JZB 2029	Nieuw in portfolio	5,6	-	-	0,3
Investeringen Kunst en Cultuur nader in te vullen		2,1	0,0	0,1	0,1
Investeringen Kunst en Cultuur nadere in vullen	Nieuw in portfolio	1,0	-	-	0,2
Investeringen Onderwijshuisvesting 2027	Nieuw in portfolio	11,1	2,2	3,3	5,6
Investeringen Onderwijshuisvesting 2028	Nieuw in portfolio	11,1	-	2,2	4,5
Investeringen Onderwijshuisvesting 2029	Nieuw in portfolio	11,1	-	-	2,7
Prijsindexering begroting 2027 (+3% per jaar)		6,5	0,3	0,6	1,6
Prijsindexering begroting 2028 (+3% per jaar)		6,6	-	0,3	0,7
Prijsindexering begroting 2029 (+3% per jaar)	Nieuw in portfolio	6,8	-	-	0,3
Totaal Maatschappelijke voorzieningen		**83,0**	**3,1**	**8,3**	**19,9**
Aansluitingen A10 Noord (118,117,115) (MP A1, A2 & A4)		0,1	-	0,3	0,3
Bomen vervangen in parken		0,3	-	0,3	-
Bomenveiligheidsprogramma		1,7	-	1,7	-
Bouw toiletvoorziening Landscroon	Nieuw in portfolio	0,0	0,0	-	-

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
GV 2026 Programma Duurzaam Gemeentelijk Vastgoed ORM Meerdere objecten	Nieuw in portfolio	4,1	-	-	4,1
Herplant bomen nav iepziekte		0,4	-	0,4	-
Ponthaven: extra stallingsruimte	Nieuw in portfolio	0,2	-	0,2	-
programma duurzaamheid		3,8	-	3,8	-
Programmakrediet VRI/VIS 2028-2029	Nieuw in portfolio	2,1	-	1,1	1,0
RESERVERING Vervangen bomen vanuit beheer en groeiplaatsverbetering op basis van NEN-score - uitvoering aanpak hele straten		2,6	-	2,6	-
Sprong over het IJ – Oostbrug		17,6	-	-	5,5
Verkenning Ponthaven en CDW en Instandhouding Ponthaven	Nieuw in portfolio	2,1	0,1	0,3	1,7
Vervanging gasoven DNN	Nieuw in portfolio	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Openbare ruimte en mobiliteit		**35,0**	**0,1**	**10,6**	**12,6**
(Ondergrondse) inzamelcontainers 2029	Nieuw in portfolio	2,7	-	-	2,7
Aanleg infiltratie- en drainagevoorzieningen	Nieuw in portfolio	0,4	0,1	0,1	0,1
Aanschaf ZE voertuigen (tranche 1, 2 en 3)		2,9	-	0,0	2,9
Bron en natuurbeheer	Nieuw in portfolio	0,2	0,1	0,1	0,1
Capaciteit uitbreiding (uitvoering)	Nieuw in portfolio	5,7	0,2	1,0	4,5
Distributie Drinkwater	Nieuw in portfolio	7,8	2,6	2,6	2,6
Eerste aanleg riolering	Nieuw in portfolio	3,3	1,1	1,1	1,1
Industriewater	Nieuw in portfolio	0,3	0,1	0,1	0,1
Productie drinkwater	Nieuw in portfolio	5,4	1,8	1,8	1,8
Rainproof Openbare Ruimte	Nieuw in portfolio	0,6	0,2	0,2	0,2

Investeringsproject *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Netto investering**	**jaarschijf 2027**	**jaarschijf 2028**	**jaarschijf 2029**
Renovatie riolering	Nieuw in portfolio	6,6	2,1	2,2	2,3
Rioolgemalen	Nieuw in portfolio	1,2	0,4	0,4	0,4
Uitbreiding (ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2027		0,1	0,1	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) betonbakken voor afvalcontainers 2028		0,1	-	0,1	-
Uitbreiding (ondergrondse) Stalen afvalcontainers 2027		0,4	0,4	-	-
Uitbreiding (ondergrondse) stalen afvalcontainers 2028		0,4	-	0,4	-
Vervanging (ondergrondse) betonbakken voor afvalcontainers 2028	Nieuw in portfolio	0,0	-	0,0	-
Vervanging (ondergrondse) stalen afvalcontainers 2027		0,7	0,7	-	-
Vervanging (ondergrondse) stalen voor afvalcontainers 2028		1,6	-	1,6	-
Vervanging(ondergrondse) Betonbakken voor afvalcontainers 2027	Nieuw in portfolio	0,0	0,0	-	-
Wagenpark A&G 2027	Nieuw in portfolio	0,1	0,1	-	-
Weesp Riolering (LW)	Nieuw in portfolio	0,5	0,3	0,2	-
Totaal Tariefdiensten		**40,9**	**10,3**	**11,9**	**18,8**
Eindtotaal		**158,9**	**13,5**	**30,8**	**51,2**

Begroting 2026